

**ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА НА
УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

ЗБИРКА

на одлуки и решенија донесени во периодот
од 1 јануари до 31 декември 2012 година

Скопје, 2013 година

**Одлуки и решенија на
Уставниот суд на Република
Македонија**

**Издавач:
Уставен суд на Република Македонија**

ЗБИРКА

(од 1 јануари до 31 декември 2012 година)

Скопје, 2013 година

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР:

Бранко Наумоски, претседател на Уставниот суд
на Република Македонија,
д-р Гзиме Старова, судија на Уставниот суд на Република Македонија,
д-р Наташа Габер-Дамјановска, судија на Уставниот суд
на Република Македонија,
Елена Гошева, судија на Уставниот суд
на Република Македонија,
Оливера Филиповска, генерален секретар на Уставниот суд
на Република Македонија,

Главен и одговорен уредник.:

Татјана Јањиќ-Тодорова, државен советник во Уставниот суд
на Република Македонија

Превод на сентенците на англиски јазик.:

Жаклина Којчевска, овластен судски преведувач

Компјутерска обработка:

Соња Димитрова, виш референт во Уставниот суд на Република Македонија

Печатница “Polyesterday“ - Скопје

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

342.565.2(497.7)“2012”(094.8)

ОДЛУКИ и решенија на Уставниот суд на Република Македонија : збирка на одлуки
и решенија донесени во периодот 1 јануари до 31 декември 2012 година) / [главен
и одговорен уредник Татјана Јањиќ-Тодорова; превод на сентенците на англиски
јазик Жаклина Којчевска]. - Скопје : Уставен суд на Република Македонија,
2013. – 1969 стр. ; 25 см

ISBN 978-9989-2021-9-3

а) Македонија - Уставен суд - 2012 - Одлуки и решенија

COBISS.MK-ID 93491210

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

СОДРЖИНА
CONTENTS

I. ОЦЕНКА НА УСТАВНОСТ И ЗАКОНИТОСТ	1
I. APPRAISAL OF CONSTITUTIONALITY AND LEGALITY	1
I.1. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ- ПОНИШТУВААТ ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ УТВРДУВА ДЕКА НЕМА/ИМА ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА	1
I.1. DECISIONS AND RESOLUTIONS REPEALING - ANNULLING CHALLENGED ACTS, THAT IS, FINDING THAT THERE IS/THERE IS NO GROUND TO INITIATE PROCEEDINGS	1
1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи	1
1. Defence, security and internal affairs	1
- Право на отпремнина за припадниците на активниот воен персонал поради пензионирање	1
- Right to severance pay for the members of the active military personnel on grounds of retirement	1
- Закон за внатрешни работи	6
- Law on Internal Affairs	6
- Рок на важење на лична карта	26
- Term of validity of an identity card	26
- Форма и содржина на регистарски таблици на возилата	32
- Form and content of licence plates of vehicles	32

- Употреба на латинично писмо на регистарски таблици	44
- Use of Latin alphabet on licence plates	44
- Права на активниот воен и цивилен персонал во врска со користење на службен стан	47
- Rights of active military and civilian personnel regarding the use of a service apartment	47
- Право на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата за надоместок на трошоци за превоз	53
- Right of the military and civilian personnel serving in the Army to compensation of transportation costs	53
- Давање известување за исполнување на условите за преминување на државната граница	58
- Notification about meeting the conditions to cross national border	58
- Право на користење на службен стан за цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија	68
- Right of civilian and military officers serving in the Army of the Republic of Macedonia to use a service apartment	68
- Услови што треба да ги исполнува лицето – раководител на автошкола	76
- Conditions to be met by the manager of a driving school	76
- Право на здравствена заштита на воениот и цивилниот персонал во служба на Армијата и право на надоместок на трошоците за здравствени услуги	81

- Right of military and civilian personnel serving in the Army to health care and to compensation of the costs for health services	81
2. Надворешни работи	93
2. <i>Foreign affairs</i>	93
3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци	95
3. <i>Finances, taxes and other public contributions and remunerations</i>	95
- Разрешување на член на Прекршочна комисија на Агенцијата за супервизија на осигурувањето поради сторено кривично дело	95
- Discharge of a member of a Misdemeanor Commission of the Agency for Insurance Supervision owing to a committed criminal offence	95
- Примена на Законот за даночната постапка на паричните казни и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија	108
- Application of the Law on Tax Procedure to fines and costs pronounced in civil, minor offence, criminal and administrative procedures in favour of the Republic of Macedonia	108
- Осудуваноста за кривични дела како услов да се биде член на Советот на Народната банка и за престанок на мандатот	118
- Conviction for criminal offences as a condition to be a member of the Council of the National Bank and for termination of a mandate	118

- Правни последици од осуда предвидени во Законот за народната банка на Република Македонија	126
- Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on the National Bank of the Republic of Macedonia	126
- Правни последици од осуда предвидени во Законот за супервизија на осигурување	133
- Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on Insurance Supervision	133
- Уредување на прашањето за стекнување и испитување на стручната подготвеност за вршење работи на застапување во осигурувањето со подзаконски акт	143
- The regulation of the issue of acquiring and testing professional readiness for the performance of tasks of insurance representation with a bylaw	143
- Правна последица од осуда предвидена во Законот за супервизија на осигурувањето	160
- Legal consequence from a conviction envisaged in the Law on Insurance Supervision	160
- Фискални сметки	171
- Fiscal bills	171
- Постапка за јавни набавки	176
- Procedure for public procurements	176
- Објавување на подзаконски пропис на веб страницата на Министерството за финансии	188
- Posting a regulation on the website of the Ministry of Finance	188

- Отплата на даночните долгови на рати	192
- Payment of tax debts in installments	192
- Издвоено мислење на претседателот Бранко Наумоски	201
- Separate opinion of the President Branko Naumoski	201
- Закон за спречување на перење пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам	203
- Law on Prevention of Laundering Money and Other Proceeds from Punishable Offences and Terrorism Financing	203
- Основање на друштво за осигурување	218
- Founding an insurance company	218
4. Стопанство	225
4. Economy	225
- Уредба за директни плаќања за 2011 година	225
- Regulation for direct payments for 2011	225
- Субјекти кои стопанисуваат со шумите	230
- Subjects managing forests	230
- Правилник за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК	236
- A Rulebook for the Organisation and Management with the Supreme Macedonian Domain MK	236

- Закон за виното – подзаконски акт за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино	242
- Law on the Wine – a regulation for registration in the registry and removal from the registry of wine producers	242
- Барање писмена изјава од производители на вино	259
- Requesting a written declaration from wine producers	259
- Стечаен управник	269
- Bankruptcy administrator	269
5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања	275
5. Public enterprises, public institutions, institutions performing public mandates	275
6. Организација и работа на органите на државната власт	277
6. Organisation and work of the bodies of state authority	277
- Тајност на седниците на Државната комисија за одлучување во управна постапка	277
- Secrecy of the sessions of the State Commission for Decision-Making in an Administrative Procedure	277
- Закон за јавните службеници – статус на вработените и институциите од областа на културата	281
- Law on Public Servants – status of the employees and institutions from the field of culture	281

- Закон за јавните службеници – статус на вработените во високообразовните дејности	289
- Law on Public Servants – the status of the employees in the higher educational activities	289
- Услови за вработување во секторот за обезбедување на казнено-поправните и воспитно-поправните установи	304
- Conditions for employment in the sector for security of penitentiary and correctional institutions	304
- Статус на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи	312
- Status of the employees in penitentiary and correctional institutions	312
- Прибирање податоци за етичките и моралните вредности на кандидатите за судии	317
- Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges	317
- Прибирање податоци за етичките и моралните вредности на кандидатите за судии	323
- Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges	323
- Коморска маркичка	328
- Chamber stamp	328
- Информирање на странка која не се јавила на претходна покана од судот	343
- Notification of a party that has failed to answer preliminary summons from the court	343

- Висина на глоба за прекршок	348
- Amount of a fine for a minor offence	348
- Вредност на спорот како услов за поднесување на ревизија	352
- Value of the dispute as a condition to lodge an appeal on points of law	352
- Привремено обезбедување на предмети во кривичната постапка	358
- Temporary securing of items in the criminal procedure	358
- Достава во управната постапка	377
- Serve in an administrative procedure	377
- Закон за вештачење	384
- Law on Forensic Expertise	384
- Закон за вештачење - Поднесување на докази во постапката за издавање на лиценци за вештачење	395
- Law on Forensic Expertise – Submission of evidence in the procedure for issuing licences for forensic expertise	395
- Член 101 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот за парничната постапка	399
- Article 101 paragraph 1, Article 125-a, Article 126-a and Article 137 paragraph 2 of the Civil Procedure Act	399
- Трошоци на државното правобранителство во судските постапки	405

- Costs of the Attorney-General's Office in court procedures	405
- Трошоци во постапката по управните спорови	410
- Costs in the procedure on administrative disputes	410
- Издвоено мислење на претседателот Бранко Наумоски	416
- Separate opinion of President Branko Naumoski	416
- Правилник за распоредување, класификација и разместување на осудените лица во казнено-поправните установи	419
- Rulebook for disposal, classification and displacement of sentenced persons in penitentiaries	419
- Одговор на жалба против решение во парнична постапка	429
- An answer to an appeal against a resolution in civil proceedings	429
- Ослободување од трошоци и судски такси	432
- Exemption from costs and court duties	432
- Извршување на налози за извршување на трезорските сметки	439
- Execution of orders for exicution of the treasury accounts	439
- Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците	446
- Civil Proceedings Act – content of submissions	446

- Упатство за начинот на постапување во работата на министерствата за вклучување на засегнатите страни во постапката за изготвување закони	465
- Instruction about the manner of action in the work of the ministries for inclusion of the parties concerned in the procedure for drafting laws	465
- Закон за парнична постапка – член 98 став 4 – содржина на поднесоците	473
- Civil Proceedings Act – Article 98 paragraph 4 – content of submissions	473
- Прекин на рокот на застареност со пренос на извршните предмети	480
- Interruption of the deadline for statute of limitations by transfer of enforcement cases	480
- Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците од адвокат (член 98 став 8), доставување (член 127 став 1 и 5 и член 136 став 1), повлекување на тужба поради нејавување на тужителот на подготвително рочиште и рочиште за главна расправа (член 277 став 1 и член 280 став 1)	483
- Civil Proceedings Act – content of the submissions by a lawyer (Article 98 paragraph 8), submission (Article 127 paragraphs 1 and 5 and Article 136 paragraph 1), withdrawal of a lawsuit on grounds of failure on the part of the plaintiff to appear for the preparatory hearing and the main hearing (Article 277 paragraph 1 and Article 280 paragraph 1)	483
- Надлежност на Управниот суд да ја реши управната работа	498
- Competence of the Administrative Court to decide on the administrative matter	498

7.Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири	507
7.Elections, referendum, political parties, associations of citizens and foundations, public rallies	507
- Исклучување од здружение	507
- Expulsion from association	507
- Членување во Сојузот на борците од НОБ	512
- Membership in the Union of Fighters from the National Liberation War	512
- Уредување на изборниот систем	519
- Regulation of the electoral system	519
- Избирачко право на македонските државјани во странство	524
- Voting right of Macedonian citizens abroad	524
- Издвоено мислење на претседателот Бранко Наумоски и судијата д-р Наташа Габер-Дамјановска	533
- Separate opinion of President Branko Naumoski and the judge Dr Natasha Gaber-Damjanovska	533
8. Верски права и слободи	539
8. Religious rights and freedoms	539
9. Права на странците	541
9. Rights of foreigners	541

10.Имотно-правни односи (сопственост, наследување, авторски права и индустриска сопственост и др.)	543
10.Property-legal relations (ownership, inheritance, copyrights and industrial property, etc.)	543
- Закон за домување – управување со стамбени згради	543
- Law on Housing – administering apartment houses	543
- Правилник со Тарифа за користење на авторски музички дела	559
- Rulebook with a Tariff for the use of copyright music pieces of work	559
- Физичка делба на градежно земјиште	566
- Physical division of construction land	566
- Автентично толкување на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација	573
- Authentic interpretation of Article 9 item 3 of the Law on Denationalisation	573
- Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост	579
- Privatisation of state-owned construction land	579
11. Урбанизам и градежништво	587
11. Urban planning and construction	587
- Запирање на постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В,	

општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година („Службен гласник на општина Кичево „ број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево	587
- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality and legality of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the industrial zone “West” Block B, Kichevo Municipality, no.07-1474/7 of 17 August 2005 (“Official Journal of the Kichevo Municipality”, no.IV-1/2005 of 12 September 2005), taken by the Council of Kichevo Municipality	587
- Урбанистичко планирање надвор од територијата на својата општина	589
- Urban planning outside the territory of one’s municipality	589
- Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје	598
- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje	598
- Закон за постапување со бесправно изградени објекти	601
- Law on Dealing with Unlawfully Built Facilities	601
- Постапка за донесување на ДУП	613
- Procedure for the adoption of the Detailed Urban Plan	613
- Постапка за донесување на ДУП	621
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	621
- Постапка за донесување на ДУП	635
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	635

- Постапка за донесување на ДУП	653
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	653
- Уредување на односите по донесувањето на интервентна одлука на Судот	653
- Regulation of the relations after the adoption of an intervening decision of the Court	653
- Постапка за донесување на ДУП	658
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	658
- Право на жалба против решение на градежниот инспектор	667
- Right to an appeal against a resolution by the construction inspector	667
- Локална урбанистичка планска документација	670
- Local urban planning documentation	670
- Одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање	680
- Provisions in the Law on Spatial and Urban Planning	680
- Постапка за донесување на ДУП	691
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	691
- Постапка за донесување на ДУП	702
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	702
- Постапка за донесување на ДУП	711
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	711

- Постапка за донесување на ДУП	718
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	718
- Постапка за донесување на ДУП	727
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	727
- Постапка за донесување на ДУП	755
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	755
- Постапка за донесување на ДУП	767
- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan	767
12. Сообраќај и врски	779
12. Transport and communications	779
- Овластување за донесување на подзаконски акти во Агенцијата за електронски комуникации	779
- Authorisation for the adoption of regulations in the Agency for Electronic Communications	779
- Финансиски план на Агенцијата за електронски комуникации	785
- Financial plan of the Agency for Electronic Communications	785
- Услови за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока	791
- Conditions for the performance of public railway transportation of passengers and goods	791
- Услови за добивање лиценца за превоз во патниот сообраќај	796

- Conditions for being granted a licence for transportation in road traffic	796
13. Животна средина	805
13. <i>The environment</i>	805
14. Работни односи	807
14. Working relations	807
- Колективен договор на работниците во ЈП „Македонски шуми“	807
- Collective agreement of the workers in the Public Enterprise “Macedonian Forests”	807
- Посебна заштита на синдикалниот претставник	814
- Special protection of the trade union representative	814
- Наградување на членовите на Прекршочната комисија и Комисијата за посредување согласно Законот за безбедност и здравје при работа	824
- Reward for the members of the Misdemeanor Commission and the Mediation Commission pursuant to the Law on Safety and Health on the Job	824
- Работа подолга од полното работно време, прекувремена работа и распоред на работното време	834
- Work longer than the full working hours, overtime work and timetable of the working hours	834
- Закон за работните односи	841
- Law on Working Relations	841

- Судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа	859
- Court jurisdiction for prohibition of strike and removal from work	859
- Уредување права со колективен договор	862
- Regulation of rights with a collective agreement	862
- Надоместок за превоз и исхрана	890
- Remuneration for transportation and food	890
- Надоместок за неискористен годишен одмор	896
- Remuneration for unused annual leave	896
- Остварување на правото на штрајк	902
- Exercise of the right to strike	902
15. Пензиско и инвалидско осигурување	909
15. Pension and disability insurance	909
- Утврдување на пензиската основа	909
- Determination of the pension base	909
- Остварување на правото на пензија на корисниците на воена пензија од поранешна СФРЈ	916
- Exercise of the right to pension of the users of a military pension from the former SFRY	916
- Промена на основицата на инвалидска пензија	923
- Change of the base of the disability pension	923

- Начин на водење на сметката на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување	930
- Manner of keeping the account of the Agency for Supervision of Capital Funded Pension Insurance	930
16. Социјална и здравствена заштита	937
16. Social and health care	937
- Доброволно здравствено осигурување	937
- Voluntary health insurance	937
- Право на родителски додаток за дете	955
- Right to children's allowance	955
- Поднесување на изјава за остварени приходи при остварување на правата според Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување	962
- Submitting a declaration for gained incomes in the exercise of the rights under the Law on Contributions of compulsory social insurance	962
- Општите акти на Фондот како основ за прекршочната одговорност на здравствена установа	972
- General acts of the Fund as a ground for a minor offence liability of a health institution	972
- Права по основ на невработеност	977
- Rights on ground of unemployment	977
- Право на надоместок на плата и висина на надоместокот	984
- Right to remuneration of salary and amount of the remuneration	984

- Права на прогонуваните и затвораните за самобитноста на македонскиот народ и неговата државност	996
- Rights of those persecuted and incarcerated for the originality of the Macedonian people and its statehood	996
17.Односи во бракот и семејството	1001
17.Marital and family relations	1001
18. Образование, наука и култура	1007
18. Education, science and culture	1007
- Статут на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје	1007
- Statute of the “Ss. Cyril and Methodius” University in Skopje	1007
- Учебници во основно и средно образование	1014
- Schoolbooks in primary and secondary education	1014
19. Јавно информирање	1021
19. Public information	1021
20. Локална самоуправа	1023
20. Local self-government	1023
- Урбанистички план за градот Охрид	1023
- Urban plan for the City of Ohrid	1023
- Буџет на општина Другово	1036
- Budget of Drugovo Municipality	1036

21. Комунални дејности	1041
21. Public utilities	1041
- Утврдување на цена за собирање и транспортирање на комунален отпад	1041
- Determination of the amount of the cost for collection and transport of public utilities waste	1041
- Надоместок за користење на паркинг простор	1044
- Remuneration for usage of parking space	1044
- Цена за паркирање и услови и начин за користење на јавните паркиралишта	1049
- Parking cost and conditions and manner of usage of public parking lots	1049
- Повластена паркинг карта	1055
- Reduced parking ticket	1055
- Комунална такса за паркирање	1061
- Parking public utility fee	1061
- Надоместоци за јавна чистота, за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад и надоместок за одведување и третман на атмосферските води	1070
- Fees for public cleanliness, collection, transport and deposit of public utilities waste and fee for taking away and treating atmospheric waters	1070
22. Останато	1079
22. Miscellaneous	1079

- Закон за определување дополнителен услов за вршење јавна функција	1079
- Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office	1079
- Закон за определување дополнителен услов за вршење јавна функција	1079
- Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office	1079
- Понеповолно ретроактивно важење на роковите за стареност за прекршоците предвидени во Законот за јавната чистота	1111
- More unfavourable retroactive validity of the deadlines for statute of limitations for minor offences envisaged in the Law on Public Cleanliness	1111
- Правни последици од осуда предвидени во Законот за ревизија	1124
- Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on Audit	1124
- Закон за процена	1135
- Law on Assessment	1135
- Закон за процена	1142
- Law on Assessment	1142
- Кривична одговорност предвидена во посебен закон (Закон за данок на додадена вредност)	1145
- Criminal liability envisaged in a special law (Law on Value-Added Tax)	1145

- Доплатен билет за пречекорување на времето на паркирање	1155
- Additional payment for a ticket for overstepping parking time	1155
- Орган надлежен да врши процена	1160
- An authority competent for assessment	1160
- Овластување на Комисијата за заштита од дискриминација	1167
- Authorisation of the Commission for Protection against Discrimination	1167
- Кривична одговорност на државата	1175
- Criminal liability of the state	1175
- Приредување на лотариски и електронски игри од страна на државата	1180
- Organisation of lottery and electronic games by the state	1180
- Конфискација на бесправно изграден недвижен имот	1190
- Confiscation of an unlawfully constructed immovable property	1190
- Престанок на учество во управните тела и професионалните клубови и губење на материјален надоместок на спортист поради осуда за кривично дело	1196
- Termination of participation in the administrative bodies and professional clubs and loss of material remuneration of an athlete on grounds of a criminal conviction	1196

- Закон за гробишта и погребални услуги	1201
- Law on Cemetery and Burial Services	1201
- Закон за Државниот пазарен инспекторат	1205
- Law on State Market Inspectorate	1205
I. 2. РЕШЕНИЈА ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ПОСТАПКАТА	1209
I.2.RESOLUTIONS FOR SUSPENSION OF THE PROCEDURE	1209
- Запирање на постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В, општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година („Службен гласник на општина Кичево,, број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево	1209
- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality and legality of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the industrial zone “West” Block B, Kichevo Municipality, no.07-1474/7 of 17 August 2005 (“Official Journal of the Kichevo Municipality”, no.IV-1/2005 of 12 September 2005), taken by the Council of Kichevo Municipality	1209
- Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје	1210
- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje	1210

- **Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 10 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот за парничната постапка** 1211
- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 10 paragraph 1, Article 125-a, Article 126-a and Article 137 paragraph 2 of the Civil Proceedings Act 1211

- I.3. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ** 1213
- I.3. RESOLUTIONS TO DISMISS THE INITIATIVES 1213

- 1. Ненадлежност** 1213
- 1. Incompetence 1213

- **Член 22 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ – п.о. Скопје, усвоени на 13 јули 2009 година** 1213
- Article 22 of the Changes in and Supplements to the Collective Agreement for the employees in the public enterprise “Macedonian Forests” – p.o. Skopje, adopted on 13 July 2009 1213

- **Наредба бр.02-1050 од 1 јули 2011 година на Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица и Книшка за одговорност на работникот за повреда на безбедноста при работа при вршење на своите работни должности, издадена од Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица** 1217
- **Order no.02-1050 of 1 July 2011 of the Lead and Zinc Mine “Sasa” LTD Makedonska Kamenica and a**

Book for Employee's Liability for a violation of the safety on the job in the performance of his/her working duties, issued by the Lead and Zinc Mine "Sasa" LTD Makedonska Kamenica

1217

- **Член 62 став 2 во делот:,, до 21 ден изнесува 70%“ од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „ Македонски шуми“ П.О. Скопје (бр.02-468/1 од 06.02.2006 година, бр. 02-202/4 од 25.01.2007 година, бр. 02-243/3 од 09.02.2009 година и бр. 02-1126/4 од 13.07.2009 година) со член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.76/2006)** 1221
- Article 62 paragraph 2 in the part: “until 21 days is 70% of the Collective Agreement for the employees in the Public Enterprise for Forests Management “Macedonian Forests” P.O. Skopje (no.02-468/1 of 06.02.2006, no. 02-202/4 of 25.01.2007, no.02-243/3 of 09.02.2009, and no.02-1126/4 of 13.07.2009) with Article 30 of the General Collective Agreement for the economy of the Republic of Macedonia (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.76/2006) 1221
- **Член 32 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти (“Службен весник на Република Македонија”, број 23/2011 и 54/11)** 1225
- Article 32 of the Law on Dealing With Unlawfully Constructed Facilities (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.23/2011 and 54/11) 1225

- **Член 7, член 14 став 2, член 38 став 2, член 46 став 5, член 71, член 105 ставови 1 и 3, член 111 ставови 1, 3 и 5, член 114, член 116, член 131 точка 6, член 144 став 3, член 145, член 149 став 3, член 154 став 2, член 178 став 6, член 198 и член 200 од Законот за авторското право и сродните права (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2010, 140/10 и 51/11)** 1227
- Article 7, Article 14 paragraph 2, Article 38 paragraph 2, Article 46 paragraph 5, Article 71, Article 105 paragraphs 1 and 3, Article 111 paragraphs 1, 3 and 5, Article 114, Article 116, Article 131 item 6, Article 144 paragraph 3, Article 145, Article 149 paragraph 3, Article 154 paragraph 2, Article 178 paragraph 6, Article 198 and Article 200 of the Law on Copyright and Related Rights (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.115/2010, 140/10 and 51/11) 1227
- **Договори за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита, број 09-473/2 од 30 март 2011 година склучени меѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија и сите јавни здравствени установи во Република Македонија** 1238
- Agreements for provision and payment of health services in specialist-consulting and hospital health care, no.09-473/2 of 30 March 2011 concluded between the Health Insurance Fund of Macedonia and all public health institutions in the Republic of Macedonia 1238
- **Член 6 став 1 и членот 10 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (“Службен весник на Република Македонија” број 37/2004)** 1241
- Article 6 paragraph 1 and Article 10 paragraph 1

- of the Law on Changing and Supplementing the Law on Employment and Insurance in Case of Unemployment (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.37/2004) 1241
- **Одлука бр. 02-2058/5 од 09.11.2010 година, Одлуката бр. 02-2058/7 од 09.11.2010 година и Одлуката бр. 02-1400/2 од 15.07.2010 година, донесени од Управниот одбор на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ – Скопје** 1244
 - Decision no.02-2058/5 of 09.11.2010, Decision no.02-2058/7 of 09.11.2010 and Decision no.02-1400/2 of 15.07.2010, taken by the Board of Directors of the “Macedonian Forests” – Skopje public enterprise 1244
 - **Член 256 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012)** 1248
 - Article 256 paragraph 1 of the Law on Working Relations (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 and 11/2012) 1248
 - **Член 16 и членот 17 во деловите: „1 јули“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009)** 1250
 - Article 16 and Article 17 in the parts: “1 July” of the Law on Changes in and Supplements to the Law on Execution (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.83/2009) 1251

- Член 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 166/2010)** 1253
- Article 1 paragraph 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Compulsory Social Insurance Contributions Execution (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.166/2010) 1253
- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба “Тафталиџе 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје, број 07-2472/3 од 9 ноември 2004 година, донесена од Советот на Општина Карпош-Скопје, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 12 од 14 декември 2004 година** 1256
- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the settlement “Taftalidze 2” south part, Karposh Municipality – Skopje, no.07-2472/3 of 9 November 2004, taken by the Council of the Karposh Municipality – Skopje, published in the “Official Journal of the City of Skopje”, no.12 of 14 December 2004 1256
- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Карпош 3, опфат помеѓу ул. „Љубљанска“, Бул. „Илинден“, канал за одводнување и река Вардар, бр. 07-1996/1, донесена од Советот на Општина Карпош на 30 август 2007 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр. 15/2007)** 1259
- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the locality Karposh 3, area extending from Ljubljanska St., Ilinden Blvd., the drainage channel and to Vardar River, no.07-1996/1, taken by the Council of the karposh Municipality on 30 August 2007 (“Official Journal of the Karposh Municipality”, no.15/2007) 1259

- Одлука за оттуѓување на зградата на
Задружниот дом и дворно место во
с. Ижишта – општина Македонски Брод,
бр. 07-925/12 од 28.10.2011 година,
донесена од Советот на Општина
Македонски Брод („Службен гласник
на Општина Македонски Брод“ бр.09/2011)** 1263
- Decision on the transfer of the building
of the Cooperative House and the courtyard in the
village of Izhishta – Makedonski Brod Municipality,
no.07-925/12 of 28.10.2011, taken by the
Council of the Makedonski Brod Municipality
(“Official Journal of the Makedonski
Brod Municipality”, no.09/2011) 1264
- Одлука за измена и дополнување на
Одлуката за донесување на Деталниот
урбанистички план за нас. Лисиче-бараци
Урбан блок 2, број 07-8/2 од
31 јануари 2005 година, донесена од
Советот на Општина Кисела Вода, објавена во
“Службен гласник на Град Скопје” број 2 од
3 март 2005 година** 1267
- Decision on changing and supplementing the
Decision on the adoption of the Detailed
Urban Plan for the settlement Lisiche
– shanties Urban Block 2, no.07-8/2 of
31 January 2005, taken by the Council of
the Kisela Voda Municipality, published in the
“Official Journal of the City of Skopje”, no.2 of 3 1267
- Упатство за постапување на избраните
лекари (општа медицина, гинекологија и
стоматологија) во врска со обврската за
пропишување на лекови на печатен рецепт
на товар на Фондот за здравственото
осигурување на Македонија; - Упатство
(Известување) на ПЗУ Аптеки кои имаат
договор со ФЗОМ за постапување со
печатениот рецептен образец; и –Упатство за**

- контролори на ФЗОМ за рецептите кои се доставуваат од страна на аптеките по 01.07. 2011 година или со започнување на примената на печатениот образец** 1270
- Instruction for action of the chosen(ID) doctors (general practice, gynecology, and dental medicine) in connection with the obligation to prescribe medicine on a printed recipe to be borne by the Macedonian Health Insurance Fund; - Instruction (Notification) of PZU Pharmacies which have a contract with the Macedonian Health Insurance Fund to act upon the printed recipe form; and – Instruction for controllers of the Macedonian Health Insurance Fund for recipes submitted by pharmacies after 01.07.2011 or with the commencement of the implementation of the printed form 1270
- **Статут на Здружението на пензионери – Неготино донесено од Собранието на Здружението на пензионери-Неготино на 17 декември 2010 година** 1274
- Statute of the Association of Pensioners
– Negotino adopted by the Assembly of the Association of Pensioners – Negotino on 17 December 2010 1274
- **Одлука за донесување на Деталниот Урбанистички план за дел од УЕ“11-ти Ноември”, Урбан блок 65-з и дел од 65-в, Плански опфат меѓу ул.“11-ти Ноември“, ул„Васил Главинов”, ул.“Босанска” и ул.“Дренек”-општина Куманово, донесена од општина Куманово број 07-1019/13 од 9 февруари 2012 година (“Службен гласник на општина Куманово” број 2/2012)** 1275

- Decision on the adoption of the Detailed Urban Plan for part of the Urban Unit "11 October", Urban Block 65-i and part of 65-c, plan range extending between 11 October St., Vasil Glavinov St., Bosanska St., and Drenek St. – Kumanovo Municipality, taken by the Kumanovo Municipality, no.07-1019/13 of 09 February 2012 ("Official Journal of the Kumanovo Municipality", no.2/2012) 1276

- **Член 16 од Законот за терито-ријалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004, 12/2005, 98/2008 и 106/2008-исправка)** 1278

- Article 16 of the Law on Territorial Organisation of the Local Self-Government in the Republic of Macedonia ("Official Gazette of the Republic of Macedonia", nos.55/2004, 12/2005, 98/2008 and 106/2008-correction) 1278

- **Одлука за основање на јавно претпријатие бр.07-294/11 донесена од Советот на општина Центар Жупа на 12 април 2012 година („Службен гласник на општина Центар Жупа бр.2/2012)** 1281

- Decision on the setting up of a public enterprise no.07-294/11 taken by the Council of the Centar Zhuoa Municipality on 12 April 2012 ("Official Gazette of the Centar Zhupa Municipality", no.2/2012) 1281

- **Член 39 став 1 од Правилникот за измена на Правилникот за внатрешни односи и работењето на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје објавен во “Универзитетскиот гласник” бр. 199 од 3 февруари 2012 година** 1283
- Article 39 paragraph 1 of the Rulebook on Changes in the Rulebook on Internal relations and Operation of the Faculty of Dental Medicine in Skopje, within the “Ss. Cyril and Methodius” University in Skopje, published in the “University Journal” no.199 of 3 February 2012 1283

- **Одлука на Централниот куќен совет на ул. „Партизанска“ бр.47, ул. „М. Андоновски бр.2, 4 и 6 и куќите на ул. Б. Буџевски, донесена на 14 октомври 2011 година** 1285
- Decision of the Central Tenant's Council at Partizanska St., no.47, M.Andonovski St., nos.2, 4 and 6 and the houses at B.Budzevski St., taken on 14 October 2011 1285

- **Етички кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2010)** 1289
- Code of Ethics of the members of the Government of the Republic of Macedonia and the holders of public offices appointed by the Government of the Republic of Macedonia (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.60/2010) 1289

- **Заклучок донесен на LI (51) -та седница на Управниот одбор на Фондот за здравственото осигурување на Македонија одржана на 27 февруари 2009 година** 1296
- Conclusion reached at the LI (51st) session of the Board of Directors of the Macedonian Health Insurance Fund held on 27 February 2009 1296

- Член 8 од Измените и дополнувањата на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија бр.11/2012)** 1298
- Article 8 of the Changes in and Supplements to the Law on Working Relations (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.11/2012) 1298
- Член 34 од Правилникот за условите за снабдување со топлинска енергија донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 16 декември 2009 година со Број 01-2837/1** 1301
- Article 34 of the Rulebook on the conditions for supply with energy adopted by the Regulatory Commission for Energy of the Republic of Macedonia, at the session held on 16 December 2009 under no.01-2837/1 1301
- Одлука за измени и дополнувања на Правилникот за организација и работа на Солидарниот фонд, донесен од Собранието на Здружението на пензионери „Гази Баба“ - Скопје на 30 септември 2003 година** 1304
- Decision on Changes in and Supplements to the Rulebook on the organisation and operation of the Solidarity Fund, taken by the Assembly of the Association of Pensioners “Gazi Baba” – Skopje on 30 September 2003 1304
- Член 211 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/10, 88/2010, 171/2010 и 148/2011) и Решението ППНИ-69/11 од 14.12 2011 година и**

- Решението ППНИ-20/12 од 11.05.2012 година,
донесени од претседателот на Основниот суд
Струга и Решението ГЖ бр.2/12 од
04.01.2012 година на Апелациониот
суд Битола** 1307
- Article 211 of the Law on Execution
(“Official Gazette of the Republic of
Macedonia”, nos.35/2005, 50/2006,
129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/10,
88/2010, 171/2010 and 148/2011) and the Resolution
PPNI-69/11 of 14.12.2011 and the Resolution
PPNI-20/12 of 11.05.2012, passed by the
president of the Struga Basic Court and
the resolution GZ no.2/12 of 04.01.2012 of
the Bitola Court of Appeal 1307
 - **Одлука за пренесување на правото на
сопственост на недвижна ствар од
општина Велес на општина Чашка,
донесена од Совет на општина Велес
на 11 јули 2012 година, а заведена на
12 јули под бр.07-3938/6
(„Службен гласник на општина Велес“
бр.9/2012)** 1310
 - Decision on the transfer of the right to ownership
of immovable property from the Veles Municipality
to Chashka Municipality, taken by the Council
of Veles Municipality on 11 July 2012,
and registered on 12 July under no.
07-3938/6 (“Official Journal of
Veles Municipality”, no.9/2012) 1310
 - **Решение за избор на директор на Јавна
установа Центар за социјална работа во
Ресен, број 02-2301/2 од 14.03.2011 година,
донесено од министерот за труд и
социјална политика** 1314
 - Resolution for the election of a director of the
Public Institution Centre for Social Works
in Resen, no.02-2301/2 of 14.03.2011,
passed by the Minister of Labour and Social Policy 1314

- **Одлука за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од Општина Велес на Општина Чашка, број 07-3938/6 од 12.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Велес, објавена во “Службен гласник на Општина Велес”, број 09/2012 од 13 јули 2012 година** 1316

- Decision on the transfer of the right to ownership of immovable property from the Veles Municipality to the Chashka Municipality, no.07-3938/6 of 12.07.2012, taken by the Council of the Veles Municipality, published in the“Official Journal of the Veles Municipality”, no.09/2012 of 13 July 2012 1316

- **Одлука за донесување на Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга, број 07-1202/20 од 24.04.2012 година, донесена од Советот на Општина Струга, објавена во Службен гласник на Општина Струга број 4 од 03.05.2012 година** 1320

- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for Urban Unit 2 part of block 8 Struga, no.07-1202/20 of 24.04.2012, taken by the Council of the Struga Municipality, published in the Official Journal of the Struga Municipality no.4 of 03.05.2012 1320

У.бр.118/2012

- **Одлука за отстапување на користење на паркинг простори од општина Охрид на ЈП „Билјанини Извори” Охрид, бр. 07-1626/19 од 27.04.2012 година, донесена од Советот на општина Охрид („Службен гласник на општина Охрид“ бр. 4/2012)** 1325

- Decision on release for usage of parking spaces from the Ohrid Municipality to the public enterprise “Biljanini Izvori” Ohrid, no.07-1626/19 of 27.04.2012, taken by the Council of the Ohrid Municipality (“Official Journal of the Ohrid Municipality”, no.4/2012) 1325

- **Член 94-б став 3 од Законот за семејство („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 64/2010, 156/2010, 39/2012 и 44/2012)** 1328
- Article 94-b paragraph 3 of the Law on Family (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 64/2010, 156/2010, 39/2012 and 44/2012) 1328

- **Одлука за донесување на измени и дополнување на Детален урбанистички план на град Кичево за населбата “Бала маало“, број 07-1016/4 донесена од страна на Советот на општина Кичево на седницата одржана на 14.07.2000 година и објавена во („Службен гласник на општина Кичево“ бр.4/2000)** 1333
- Decision on the adoption of changes in and supplements to the Detailed Urban Plan of the City of Kichevo for the settlement “Badza Maalo”, no.07-1016/4, taken by the Council of the Kichevo Municipality at its session held on 14.07.2000 and published in the Official Journal of the Kichevo Municipality no.4/2000 1333

- **Одлука за усвојување на барање бр.07-1305/1, донесена од Советот на Македонска Каменица на 8 август**

- 2012 година („Службен гласник на општина Македонска Каменица“ бр.33/2012)** 1336
- Decision on the adoption of a request no.07-1305/1, taken by the Council of Makedonska Kamenuca on 8 August 2012 (“Official Journal of the Makedonska Kamenuca Municipality”, no.33/2012) 1336
 - **Одлука за исплата на еднократна парична награда, број 07-5569/30 од 18.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје, објавена во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје”, број 12 од 2 ноември 2012 година** 1339
 - Decision on the payment of a one-time pecuniary reward, no.07-5569/30 of 18.07.2012, taken by the Council of the Centar Municipality – Skopje, published in the “Official Journal of the Centar Municipality – Skopje”, no.12 of 2 November 2012 1339
 - **Одлука за донесување на Детален урбанистички план за урбан блок 6.01 – нова поделба според ГУП, донесена од страна на Советот на општина Прилеп на 24.08.2012 година и објавена во („Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 9/2012)** 1342
 - Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for Urban Block 6.01 – new division according to the GUP, taken by the Council of the Prilep Municipality on 24.08.2012 and published in the “Official Journal of the Prilep Municipality”, no.9/2012 1342

- Одлука за вршење на работите за располагање со градежно земјиште сопственост на Република Македонија за општина Центар Жупа („Службен Весник на Република Македонија“ број 147/2012 година)** 1345
- Decision on the performance of the tasks for the disposal with construction land owned by the Republic of Macedonia for the Centar Zhupa Municipality (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.147/2012)

1345
- 2. Акти кои еднаш биле предмет на оценка на Судот** 1347
- 2. Acts that have already been assessed once by the Court 1347
- Член 1 став 1 и 2 и член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007)** 1347
- Article 1 paragraphs 1 and 2 and Article 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Denationalisation (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.44/2007)

1347
- Член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување на правото на постојана парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009) и член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009)** 1350
- Article 2 paragraph 1 item 11 of the Rulebook

- on the manner of exercise of the right to a continuous pecuniary assistance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.146/2009) and Article 2 paragraph 1 item 11 of the Rulebook on the manner of exercise of the right to a pecuniary public welfare (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.146/2009) 1350
- **Член 35 точка 5 во делот: „во постапка утврдена со закон“ од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006, 35/2008 и 150/2010)** 1352
- Article 35 item 5 in the part: “in a procedure defined by law” of the Law on the Courts (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.58/2006, 35/2008 and 150/2010) 1352
- **Член 126 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010)** 1355
- Article 126 of the Civil Proceedings Act (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.79/2005, 110/2008, 83/2009 and 116/2010) 1355
- **Член 128 став 6 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 и 18/2011)** 1357
- Article 128 paragraph 6 of the Law on Primary Education (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 and 18/2011) 1357

- **Член 21 од Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” број 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 и 51/2011) и Наредба за забрана за вршење на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, број 07-2807/1 од 15 март 2012 година, донесена од министерот за животна средина и просторно планирање, министерот за здравство, министерот за економија и министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (“Службен весник на Република Македонија”, број 41/2012)** 1363

- Article 21 of the Law on the Environment (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 and 51/2011) and the Order for prohibition of carrying out internal turnover, buyout and export of waste and debris of products from iron, steel, aluminium, copper, zinc, tin, bronze and brass, no.07-2807/1 of 15 March 2012, issued by the Minister of the Environment and Spatial Planning, Minister of Health, Minister of Economy and Minister of Agriculture, Forestry and Water Supply (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.41/2012) 1363

- **Член 6 став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2000, 112/2000,**

- 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009, 114/2009, 35/2010, 167/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012)** 1369
- Article 6 paragraph 2 lines 2, 3, 4 and 5 of the Law on Civil Servants (“Official Gazette of the Republic of Macedonia“ nos.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009, 114/2009, 35/2010, 1 67/2010, 36/2011, 6/2012 and 24/2012) 1369
- Член 49 ставови 1 и 4 од Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/1998, 31/2000,42/2003, 44/2007, 14/2009, 20/2009 и 72/2010)** 1375
- Article 49 paragraphs 1 and 4 of the Law on Denationalisation (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.20/1998, 31/2000, 42/2003, 44/2007, 14/2009, 20/2009 and 72/2010) 1375
- Член 3 точки 1 и 2 во деловите “образование” од Законот за јавни службеници (“Службен весник на Република Македонија”, број 52/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012) и на членот 79-б ставови 1 и 2 од Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 51/2011, 6/2012 и 100/2012)** 1377
- Article 3 items 1 and 2 in the parts “education” of the Law on Public Servants (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.52/2010,

- 36/2011, 6/2012 and 24/2012)
and of Article 79-b paragraphs 1
and 2 of the Law on Primary Education
("Official Gazette of the Republic of Macedonia"
nos. 103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010,
18/2011, 51/2011, 6/2012 and 100/2012) 1377
- **Член 11 став 2 од Законот за изменување и
дополнување на Законот за шуми
(„Службен весник на Република
Македонија“ бр.24/2011)** 1380
- Article 11 paragraph 2 of the Law on
Changing and Supplementing the
Law on Forests ("Official Gazette of
the Republic of Macedonia" no.24/2011) 1380
- **Член 166 став 2 од Законот за
стечај („Службен весник на
Република Македонија“ бр.34/2006,
126/2006, 84/2007 и 47/2011)** 1383
- Article 166 paragraph 2 of the Law on
Bankruptcy ("Official Gazette of the
Republic of Macedonia" nos.
34/2006, 126/2006, 84/2007 and 47/2011) 1383
- **Член 10 точка 8 од Законот за
здравствено осигурување („Службен
весник на Република Македонија“
бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001,
11/2002, 31/2003,
84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007,
82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009,
50/2010, 156/2010, 53/2011 и 26/2012)** 1388
- Article 10 item 8 of the Law on
Health Insurance ("Official Gazette
of the Republic of Macedonia" no.25/2000,
34/2000, 96/2000, 50/2001,
11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006,
18/2007, 36/2007, 82/2008,

- 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010,
156/2010, 53/2011 and 26/2012) 1388
- **Член 1 од Законот за амнестија
(„Службен весник на Република
Македонија“ бр.18/2002) и
Автентичното толкување на
членот 1 од Законот за амнестија
(„Службен весник на Република
Македонија“ бр.99/2011)** 1393
- Article 1 of the Law on Amnesty (“Official
Gazette of the Republic of
Macedonia” no.18/2002) and the Authentic
Interpretation of Article 1 of the
Law on Amnesty (“Official Gazette
of the Republic of Macedonia” no.99/2011) 1393
- **Одлука за донесување
на изменување и дополнување
на Детален урбанистички план
за дел од локалитетот „Буњаковец-1“,
УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6,
УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12,
УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18,
УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23,
бр.07-3625/14 од 10 мај 2012 година
(„Службен гласник на општина Центар“
бр.5/2012), донесена од Советот
на општина Центар** 1405
- Decision on the adoption of changes
in and supplements to the Detailed
Urban Plan for part of the locality
“Bunjakovec-1”, UM-1, UM-2, UM-3,
UM-4, UM-5, UM-6, UM-8, UM-9, UM-10,
UM-11, UM-12, UM-13, UM-14, UM-15,
UM-18, UM-19, UM-20, UM-21, UM-22
and UM-23, no.07-3625/14 of 10 May 2012
(“Official Journal of the Centar
Municipality”, no.5/2012), taken by
the Council of the Centar Municipality 1405

3. Процесни пречки за одлучување	1413
3. Process obstacle for decision-making	1413
- Правилник за поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат, број 10-706/1 од 25 јануари 2011 година, донесен од страна на министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 12/11)	1413
- Rulebook for the more specific criteria and the manner of electronic selection of an adopter, no.10-706/1 of 25 January 2011, adopted by the Minister of Labour and Social Policy (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.12/11)	1413
- Глава III „Управување со станбени згради“ и членовите 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 и 49; Глава IV „Односи меѓу сопствениците и трети лица“ и членовите 50, 51, 52 и 53; Глава V „Заедница на сопственици“ и членовите 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 и 64, од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 и 13/2012)	1415
- Chapter III “Management of apartment houses“ and Articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 and 49; Chapter IV “Relations between the owners and third persons“	

and Articles 50, 51, 52 and 53;
Chapter V "Community of owners"
and Articles 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63 and 64, of the Law on
Housing ("Official Gazette of the
Republic of Macedonia" nos.99/2009,
57/2010, 36/2011, 54/2011 and 13/2012)

1416

**- Член 55-а став 3 во делот „и
учество во капиталот“, став 4
во делот „и учество во капиталот“
и став 5 во делот „и учество
во капиталот“ од Законот за
персоналниот данок на доход
(„Службен весник на Република
Македонија“ бр.80/93,
3/94-исправка, 70/94, 71/96,
28/97, 8/2001, 50/2001,
52/2001-исправка, 2/2002, 44/2002,
96/2004, 120/2005, 52/2006,
139/2006, 6/2007-исправка, 160/2007,
159/2008, 20/2009, 139/2009,
171/2010 и 135/2011)**

1418

- Article 55-a paragraph 3 in the
part "and share in the capital",
paragraph 4 in the part "and
share in the capital" and paragraph
5 in the part "and share in the
capital" of the Law on
Personal Income Tax ("Official Gazette
of the Republic of Macedonia" nos.80/93,
3/94-correction, 70/94, 71/96, 28/97,
8/2001, 50/2001, 52/2001-correction,
2/2002, 44/2002, 96/2004, 120/2005,
52/2006, 139/2006, 6/2007-correction,
160/2007, 159/2008, 20/2009,
139/2009, 171/2010 and 135/2011)

1418

**- Член 141 алинеите 8, 9, 11 и 12
од Законот за градење („Службен
весник на Република Македонија“**

- бр.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 и 13/2012)** 1422
- Article 141 lines 8, 9, 11 and 12 of the Law on Construction (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 and 13/2012) 1422
- Член 21 став 4, членот 42 ставови 4 и 5, членот 66-а од Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/2011 и 53/2011) и членот 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 17/2011)** 1424
- Article 21 paragraph 4, Article 42 paragraphs 4 and 5, Article 66-a of the Law on One-Stop Shop and Maintenance of Trade Registry and Registry of Other Legal Entities (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/2011 and 53/2011) and Article 20 of the Law on Changing and Supplementing the Law on One-Stop Shop and Maintenance of Trade Registry and Registry of Other Legal Entities (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.17/2011) 1424
- **Членови 45, 46, 51 и членот 52 од Законот за социјалната заштита (“Службен весник на Република Македонија” број 79/2009, 36/2011**

- и 51/2011) и член 3 став 1 точки 3 и 5 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош, број 10-16099/1 од 1 декември 2009 година, донесен од министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 146/2009, 59/2011, 123/2011 и 139/2011)** 1428
- Articles 45, 46 and 51 and Article 52 of the Law on Social Care (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.79/2009, 36/2011 and 51/2011) and Article 3 paragraph 1 items 3 and 5 of the Rulebook for the manner of exercise and use of the right to pecuniary public welfare, no.10-16099/1 of 1 December 2009, adopted by the Minister of Labour and Social Policy (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.146/2009, 59/2011, 123/2011 and 139/2011) 1428
- Член 5 од Правилникот за определување на специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата на Република Македонија, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето, број 01-2020/1 донесен од Министерот за одбрана на 17 март 2011 година** 1433
- Article 5 of the Rulebook for definition of the specific duties of the civilian personnel of special relevance for the Army of the Republic of Macedonia, the jobs (duties) and the amount of the supplement to

- the salary to the persons with specialities of particular relevance for handling and maintaining combat technique and armament, no.01-2020/1 adopted by the Minister of Defence on 17 March 2011 1434
- **Правилник за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 и 29/2012)** 1439
- Rulebook for the content and manner of exercise of the rights and obligations from the compulsory health insurance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 and 29/2012) 1439
- **Правило за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија** 1441
- Rule for compulsory appearance of young players in basketball championships of Macedonia 1441
- **Член 7-в став 7 од Законот за продажба на станови во општествена сопственост (“Службен весник на Република Македонија”, број 36/1990, 62/1992, 7/1998, 24/2003 и 24/2011)** 1443
- Article 7-c paragraph 7 of the Law on the Sale of Socially-Owned Apartments (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.

36/1990, 62/1992, 7/1998,
24/2003 and 24/2011)

1443

- Член 6 став 2 во делот „освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и на други парични примања, во случаите утврдени со овој закон“, член 64 став 2 и член 164 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 и 11/2012)

1445

- Article 6 paragraph 2 in the part “except for the due, but unpaid pensions and other pecuniary incomes, in the case defined by this Law”, Article 64 paragraph 2 and Article 164 paragraph 2 of the Law on Pension and Disability Insurance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001,85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 and 11/2012)

1446

- Член 5 точка 29, член 8, член 10 став 2 и член 10-в од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011)

1449

- Article 5 item 29, Article 8, Article 10 paragraph 2 and Article 10-c of the Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.14/2008, 64/2009 and 24/2011 1449

- **Член 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (“Службен весник на Република Македонија” број 113/2007) 1452**
- Article 10 paragraph 1 of the Law on the Legal Position of a Church, Religious Community and Religious Group (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.113/2007) 1452

- **Одлука за измени и дополнување на Статутот на Црвениот Крст на Република Македонија бр.02-13613 од 29 март 2012 година, донесена од Собранието на Црвениот Крст на Република Македонија 1456**
- Decision on changes in and supplements to the Statute of the Red Cross of the Republic of Macedonia, no.02-13613 of 29 March 2012, taken by the Assembly of the Red Cross of the Republic of Macedonia 1456

- **Одлука за објавување на известување за датумот од кој почнува да тече рокот за поднесување на заверена писмена изјава, бр.02-2192/3, донесена од Комисијата за верификација на фактите на 10 ноември 2011 година („Службен весник на**

- Република Македонија“ бр.164/2011)** 1458
- Decision on the publication of notification about the date as of which the timelimit for submission of a certified written declaration begins to run, no.02-2192/3, taken by the Commission for Verification of the Facts on 10 November 2011 (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.164/2011) 1458
 - **Член 94 од Куќниот ред на КПУ Идризово, број 01-810/2 од 30.01.2012 година, донесен од директорот на КПУ Идризово во согласност со директорот на Управата за извршување на санкциите** 1462
 - Article 94 of the House Rules of the Idrizovo Penitentiary, no.01-810/2 of 30.01.2012, adopted by the Director of the Idrizovo Penitentiary with the consent of the Director of the Administration for Execution of Sanctions 1462
 - **Член 22 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.77/2008)** 1467
 - Article 22 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Health Care (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.77/2008) 1467
 - **Член 24 од Тарифен систем за продажба на електрична енергија („Службен весник на СРМ“ бр.45/1982)** 1472
 - Article 24 of the Tariff system for the sale of electricity (“Official Gazette of SRM”, no.45/1982) 1472

- **Одлука за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.02-1181/8, донесена од Управниот одбор на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје на 17 декември 2009 година, и Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.07-5109/1, донесена од Советот на град Скопје на 29 и 30 декември 2009 година** 1474
- Decision on the determination of the Pricelist of the services of the public enterprise “City Parking” – Skopje, no.02-1181/8, adopted by the Board of Directors of the public enterprise “City Parking” – Skopje on 17 December 2009, and Decision on giving consent to the Decision on the determination of the Pricelist of the services of the public enterprise “City Parking” – Skopje, no.07-5109/1, adopted by the Council of the City of Skopje on 29 and 30 December 2009 1474
- **Член 82 од Законот за водостопанствата (“Службен весник на Република Македонија” број 85/2003, 95/2005, 103/2008, 1/2012 и 95/2012)** 1477
- Article 82 of the Law on Water Supplies (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 85/2003, 95/2005, 103/2008, 1/2012 and 95/2012) 1477
- II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА** 1483

II. APPLICATIONS FOR THE PROTECTION
OF FREEDOMS AND

1483

- **Барање на Снежана Лазаревска од Скопје, за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на физиотерапевтската дејност во Република Македонија, повредени од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“ Скопје, со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина, бр. 09-4960/10 од 17.10.2011 година**

1483

- Application by Snezhana Lazarevska from Skopje, for the protection of the freedoms and rights on social grounds – prevention of professional development and advancement of the physiotherapeutical activity in the Republic of Macedonia, violated by the Faculty of Medicine at the Ss. Cyril and Methodius University – Skopje, with a Notification from the Council of the Study programme in the third cycle of medical studies, no.09-4960/10 of 17.10.2011

1483

- **Барање на Зоран Николов од Гевгелија, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, повредени со Пресудата РОЖ бр.676/10, донесена од Апелациониот суд во Скопје на 10 ноември 2010 година**

1488

- Application by Zoran Nikolov from Gevgelija,

- for the protection of the freedoms and rights of the individual and citizen related to the freedom of conviction, conscience, thought and public expression of thought, violated with the Judgment ROZ.br.676/10, passed by the Court of Appeal in Skopje on 10 November 2010 1488
- **Барање на Зумрете Јакупи од Скопје за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на здравствените професии во Република Македонија, од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“, сторено со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по Јавно здравство, бр. 0905-5177/3 од 25.10.2011 година** 1491
- Application by Zumrete Jakupi from Skopje, for the protection of the freedoms and rights on social grounds – prevention of professional development and advancement of health professions in the Republic of Macedonia, violated by the Faculty of Medicine at the Ss. Cyril and Methodius University with a Notification from the Council of the study programme in the third cycle of public health studies, no.0905-5177/3 of 25.10.2011 1491
- **Барање на Петрит Ибраими од Тетово, Ринор Слова од Дебар, Тунус Папранику од Тетово и Валон Куртиши од Тетово, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата** 1496
- Application by Petrit Ibraimi from Tetovo, Rinor Slova from Debar, Tunus Papraniku from Tetovo and Valon Kurtishi from Tetovo, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of

the Constitution related to the freedom of thought and public expression of thought	1496
- Барање на Ванчо Мендизов од Гевгелија за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата и за заштита на правото на работа	1500
- Application by Vancho Mendizov from Gevgelija, for the protection of the freedoms and rights related to the freedom of conviction, conscience, thought and public expression of thought and for the protection of the right to work	1500
- Барање на Никола Гелевски од Скопје, за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата	1508
- Application by Nikola Gelevski from Skopje, for the protection of the freedom and right to public expression of thought	1508
- Барање на Јонче Павловски од Куманово, за заштита на слободата и правото на уверување	1532
- Application by Jonche Pavlovski from Kumanovo, for the protection of the freedom and right to conviction	1532
- Барање на СРД Продукција ДООЕЛ Скопје за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на слободата на јавното изразување на мислата	1537
- Application by SRD Production DOOEL Skopje for the protection of the freedom and rights of the citizen referred to in	

- Article 110 line 3 of the Constitution,
which relate to the freedom of the
public expression of thought 1537
- **Барање на Сулејман Алијевски од Битола,
за заштита на слободи и
права повредени со Одлука СОИ.
бр.4/12 од 25 април 2012 година,
донесена од Советот на
јавни обвинители на Република Македонија** 1540
- Application by Sulejman Alijevski from Bitola,
for the protection of the freedoms and
rights violated by the Decision SOI.br.4/12
of 25 April 2012, taken by the
Council of Public Prosecutors of the
Republic of Macedonia 1540
- **Барање на Јани Макрадули од Скопје,
за заштита на слободите и правата
на човекот и граѓанинот што
се однесуваат на слободата на
мислата и јавното изразување на
мислата и забрана на дискриминација
на граѓаните по основ на
политичка припадност** 1544
- Application by Jani Makraduli from
Skopje, for the protection of the
freedoms and rights of the individual
and citizen related to the freedom of
thought and public expression of thought
and prohibition of discrimination
against the citizens on grounds
of political affiliation 1544
- **Барање на Јонче Павловски од Куманово,
за заштита на забраната на
дискриминација на граѓаните
по основ на пол, раса, верска,
национална, социјална и политичка**

- припадност повредени со Решение на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, П.бр. 05301480512 од 24.08.2006 година; Решение на Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, Пресуда на Управниот суд, У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година и Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, Ужп бр. 45/2011 од 05.12.2011 година** 1563
- Application by Jonche Pavlovski from Kumanovo, for the protection of the prohibition of discrimination against citizens on grounds of sex, race, religious, national, social and political belonging, violated with the Resolution of the Pension and Disability Insurance Fund of Macedonia – Expert Service – Skopje Branch Office, P.no.05301480512 of 24.08.2006; Resolution of the Commission within the Government of the Republic of Macedonia for decision-making in the second instance on the cases of pension and disability insurance, no.41-4016/2 of 18.01.2007; Judgment of the Administrative Court U.br.2704/2007 of 20.05.2010 and Judgment of the Supreme Court of the Republic of Macedonia, Uzp.br.45/2011 of 05.12.2011 1563
- Барање на Љупчо Ристовски од Скопје за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност** 1568

- Application by Ljupcho Ristovski from Skopje, for the protection of the freedoms and rights related to the prohibition of discrimination on grounds of social belonging 1568

- **Барање на д-р Влатко Ризов од Кавадарци за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на дискриминација по основ на социјална припадност** 1574

- Application by Dr Vlatko Rizov from Kavadarci, for the protection of the freedoms and rights of the citizen referred to in Article 110 line 3 of the Constitution, which relate to discrimination on grounds of social belonging 1574

- **Барање на Љиљана Лазова од Скопје, за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност за кои што смета дека и се повредени со Пресуда П1-5338/10 од 15 јули 2011 на Основниот суд Скопје II Скопје и Пресуда ГЖ.бр.5343/11 од 26 јануари 2012 на Апелациониот суд Скопје** 1577

- Application by Ljiljana Lazova from Skopje, for the protection of the freedoms and rights relating to the prohibition of discrimination against citizens on grounds of social belonging, which she considers to have been violated with the Judgment P1-5338/10 of 15 July 2011 of the Skopje II Basic Court – Skopje and Judgment GZ. br.5343/11 of 26 January 2012 of the

Skopje Court of Appeal	1577
- Барање на Славчо Десподов од Берово за заштита на слободите и правата, кои се однесуваат на забраната на дискриминација	1583
- Application by Slavcho Despodov from Berovo, for the protection of the freedoms and rights related to the prohibition of discrimination	1583
- Барање на Дамјан Ѓорѓиев од Скопје за заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата повредени со Решението, бр.09-752/8, донесено од Дирекцијата за заштита на личните податоци на 12 август 2012 година	1586
- Application by Damjan Gjorgjiev from Skopje, for the protection of the freedom of thought and public expression of thought, violated with the Resolution no.09-752/8, passed by the Directorate for Personal Data Protection on 12 August 2012	1586
- Барање на Развигор Јосифов од Кавадарци, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што се однесуваат на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност, за кои смета дека му се повредени со Пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година	1589
- Application by Razvigor Josifov from Kavadarci, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia, which relate to the prohibition of discrimination against citizens on grounds of social belonging,	

- which he considers to have been violated with the Judgment GZ.br.5130/11 of 11.04.2011 of the Skopje Court of Appeal which confirmed the Kavadarci Basic Court's Judgment P.br.166/10 of 30.06.2011 1589
- **Барање на Александар Петрушевски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на национална, верска и социјална припадност** 1599
- Application by Aleksandar Petrushevski from Skopje, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the prohibition of discrimination on grounds of national, religious and social belonging 1600
- **Барање на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата повредени со Пресуда К.бр.490/11 од 25 ноември 2011 година на Основниот суд Струмица и Пресуда КЖ.бр.177/12 од 12 април 2012 година на Апелациониот суд во Штип** 1605
- Application by Slavcho Despodov from Delchevo, for the protection of the freedom and right to public expression of thought violated with the Judgment K.br.490/11 of 25 November 2011 of the Strumica Basic Court, and Judgment KZ.br.177/12 of 12 April 2012 of the Court of Appeal in Shtip 1606

- Барање на Јован Вранишковски од Битола, застапуван од полномошникот Васил Ѓорѓијев, адвокат од Битола, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот кои се однесуваат на слободата на уверувањето и заштита од дискриминација по основ на верска припадност** 1620
- Application by Jovan Vranishkovski from Bitola, represented by the proxy Vasil Gjorgijev, a lawyer from Bitola, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the freedom of conviction, and protection against discrimination on grounds of religious belonging 1620
- Барање на Марјанчо Ангеловски од Куманово за заштита на слободата и правото по основ на политичко здружување и дејствување и заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно политичка неприпадност, повредени со Решение на Врховниот суд на Република Македонија, Рев2.бр.440/2011** 1625
- Application by Marjancho Angelovski from Kumanovo, for the protection of the freedom and right on grounds of political association and activity and protection against discrimination on grounds of political affiliation, that is, political non-affiliation, violated with the Resolution of the Supreme Court of the Republic of Macedonia, Rev2.br.440/2011 1625
- Барање на Бекташиската верска заедница (во основање), Арбен**

**Сулејмани, од с. Равен, Гостивар,
Абдулмуталип Бекири од с. Здуње,
Гостивар и Таџудин Идризи од Тетово
за заштита на слободите и правата од
член 110 алинеја 3 од Уставот што се
однесуваат на забраната на
дискриминација на граѓаните по основ на
верска припадност, за која што сметаат
дека им е сторена со Решение
РЕГ.РГ бр.1/11 од 27 мај 2011 година
на Основниот суд Скопје II Скопје
и Решение ГЖ.бр.3967/11 од
17 ноември 2011 година на
Апелациониот суд Скопје**

1630

- Application by the Bekteshi Religious Community (in foundation, Arben Sulejmani, from the village of Raven, Gostivar, Abdulmutalip Bekiri from the village of Zdunje, Gostivar, and Taxhudin Idrizi from Tetovo for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the prohibition of discrimination against citizens on grounds of religious belonging, which they consider to have been violated with the Resolution REG.RG br.1/11 of 27 May 2011 of the Skopje II Basic Court – Skopje and Resolution GZ.br.3967/11 of 17 November 2011 of the Skopje Court of Appeal

1631

**- Барање на Никос Слемидис од Скопје
за заштита на слободите и правата
по основ на дискриминација
– привилегиран статус за користење
на јавен паркинг**

1647

- Application by Nikos Slemidis from Skopje for the protection of the freedoms and rights on grounds of discrimination – privileged status for the use of a public parking lot

1647

- Барање на Фросина Ташевска-Ременски

- од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 20 и член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија** 1655
- Application by Frosina Tashevska-Remenski from Skopje for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 20 and Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia 1655
- Барање на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија** 1661
- Application by Slavcho Despodov from Delchevo for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia 1661
- Барање на Стрезо Стрезовски за заштита на слободите и правата** 1716
- Application of Stezo Strezovski for the protection of the freedoms and rights 1661
- Барање на Јадранка Костова од Скопје за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, за кои што смета дека и се повредени со Пресуда К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година на Основниот суд Скопје I Скопје и Пресуда КЖ.бр.259/12 од 5 април 2012 година на Апелациониот суд Скопје** 1666
- Application of Jadranka Kostova from Skopje for the protection of the freedom and right to public expression of thought, which she considers to have been violated with the Judgment K.br.1652/11 of 19 October 2011 of the

Skopje I Basic Court – Skopje and Judgment KZ.br.259/12 of 5 April 2012 of the Skopje Court of Appeal	1666
III. СУДИР НА НАДЛЕЖНОСТ	1685
III. CONFLICT OF COMPETENCE	1685

I. ОЦЕНКА НА УСТАВНОСТ И ЗАКОНИТОСТ

I. APPRAISAL OF CONSTITUTIONALITY AND LEGALITY

I.1. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ- ПОНИШТУВААТ ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ УТВРДУВА ДЕКА НЕМА/ИМА ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

I.1. DECISIONS AND RESOLUTIONS REPEALING-ANNULLING CHALLENGED ACTS, THAT IS, FINDING THAT THERE IS/ THERE IS NO GROUND TO INITIATE PROCEEDINGS

1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи

1. Defence, security and internal affairs

1.

У.бр.29/2011

**- Право на отпремнина за припадниците на
активниот воен персонал поради пензионирање**

*- Right to severance pay for the members of the active military
personnel on grounds of retirement*

- Правото на пензија, осигуреникот го остварува според законот кој важел во времето на утврдување на исполнување на условите на пензија и сите во истите услови предвидени во Законот кој во моментот е во правна сила, еднакво се третираат, односно се однесуваат за сите осигуреници. Оттука, оспореното законско решение кое е содржано во новиот закон, се однесува подеднакво за сите осигуреници кои се наоѓаат во иста правна положба, односно подеднакво

за сите кои ќе го остварат правото на пензионирање по влегувањето во сила на Законот и не може да се однесува на веќе завршени односи во правото и за субјекти кои веќе го оствариле правото на пензионирање според законот кој важел во времето на исполнувањето на условите за пензија.

- The insuree exercises his/her right to pension under the law that was valid at the time of determination of the fulfillment of the conditions for retirement and all in the same conditions envisaged in the Law that is currently legally valid are treated equally, that is, apply to all insurees. Hence, the contested legal solution contained in the new law applies equally to all insurees in the same legal position, that is, equally to all who will exercise the right to retirement upon the entry into force of the Law and may not apply to already terminated relations in the right and to subjects who have already exercised their right to retirement under the law that was valid at the time they met the conditions for retirement.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 25 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 169 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 36/2010, 23/11, 47/11 и 148/11).

2. Звонко Додевски од Штип, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, со оспорената законска одредба, граѓаните се ставале во нееднаква правна положба, бидејќи во случај на пензионирање таа предвидувала поголем износ на отпремнина, а со одредбата од законот кој претходел и не е во важност, се предвидувал помал износ на отпремнина. Од овие причини подносителот на иницијативата смета дека тој и други како него, кои заминале во пензија

пред стапувањето во сила на актуелниот закон и примиле отпремнина по законот кој важел во периодот на нивното заминување во пензија, им се намалиле нивните права гарантирани со Уставот, односно не биле еднакви пред актуелниот закон затоа што нивните права биле редуцирани во однос на висината на отпремнината. Со иницијативата подносителот воедно бара Уставниот суд да донесе решение, со кое правата кои произлегувале од оспорениот член од Законот, да се однесувале и за воените лица кои го оствариле правото на пензионирање пред 15.03.2010 година, кога е објавен Законот во кој е содржана оспорената одредба.

Од наведените причини, оспорените законски одредби не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9 став 2, членот 32 став 2, членот 34 ставови 1 и 2, членот 51 ставови 1 и 2, членот 52 став 4 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 169 од Законот, определува дека во случај на престанок на работниот однос поради пензионирање, активниот воен персонал има право на еднократен надоместок во вид на отпремнина, во износ од три просечни месечни плати исплатени во Републиката во последните три месеци.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, е темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определено дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уведување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 32 став 5 од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Со членот 34 од Уставот граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 52 став 4 од Уставот е определено дека законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според членот 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, со овој закон се уредуваат статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на

Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со служба во Армијата.

Според оспорениот член 169 од Законот во случај на престанок на работниот однос поради пензионирање, активниот воен персонал има право на еднократен надоместок во вид на отпремнина, во износ од три просечни месечни плати исплатени во Републиката во последните три месеци.

Со членот 228 од Глава XXI. Преодни и завршни одредби од Законот, е определено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за служба во Армијата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003, 112/2005, 134/2007 и 6/2009), а според членот 229 од Законот, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Оспорената одредба од Законот, уредува право за воен персонал во случај на престанок на работниот однос поради пензионирање, односно право на еднократен надоместок во вид на отпремнина во висина од три просечни месечни плати исплатени во Републиката во последните три месеци, која оспорена одредба се применува од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Оспореното законско решение поинаку било уредено во членот 179 од Законот кој му претходел и не е во важност, на начин што било определено дека во случај на престанок на работниот однос поради пензионирање, професионален војник и воен старешина имал право на еднократен надоместок во вид на отпремнина кој бил ист како и за државните службеници. Согласно со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија, во кој помеѓу другото се уредени и прашањата за плати и надоместоци на плати за буџетските корисници, во случај на заминување на работник во пензија му се исплатувал двократен износ за отпремнина пресметан врз основа на просечната месечна нето плата по работник во Републиката објавена до денот на исплатата, односно надоместокот во вид на испратнина бил во висина од две просечни месечни плати.

Според наводите во иницијативата оспорената законска одредба содржела поповолно законско решение од претходно уреденото во Законот кој не е во важност, па оттука подносителот на иницијативата смета дека лицата во служба на Армијата кои го исполниле условот за пензионирање по стариот закон и примиле износ на отпремнина согласно тој закон, биле ставени во нееднаква правна положба во однос на лицата кои го исполнуваат или ќе го исполнуваат условот за пензионирање по влегувањето во сила на новиот закон, кои наводи според Судот се неосновани.

Имајќи предвид дека Законот за служба во Армијата на Република Македонија во кој е содржана оспорената одредба, е објавен на 15.03.2010 година, а влегол во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во

“Службен весник на Република Македонија”, а со денот на влегувањето во сила на новиот закон, престанал да важи претходниот закон, па оттука оспорениот член 169 од Законот, се применува од денот на влегувањето во сила на Законот. Имено, оспорената одредба регулира пензиски односи кои во суштина се „односи во тек“, а правото на пензија осигуреникот го остварува според законот кој важел во времето на утврдување на исполнување на условите на пензија и сите во истите услови предвидени во Законот кој во моментот е во правна сила, еднакво се третираат, односно се однесуваат за сите осигуреници. Оттука, оспореното законско решение кое е содржано во новиот закон, се однесува подеднакво за сите осигуреници кои се наоѓаат во иста правна положба, односно подеднакво за сите кои ќе го остварат правото на пензионирање по влегувањето во сила на Законот и не може да се однесува на веќе завршени односи во правото и за субјекти кои веќе го оствариле правото на пензионирање според законот кој важел во времето на исполнувањето на условите за пензија. Имајќи го предвид наведеното оспорената одредба од Законот не може повратно да се однесува на субјекти кои веќе оствариле право по друг закон кој бил во сила и се применувал во моментот на остварувањето на правото, односно тоа не може да се однесува за завршени односи во правото, па оттука и неосновано подносителот на иницијативата се повикува на членот 52 став 4 од Уставот кој по исклучок го предвидува повратното дејство на законите и другите прописи, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните. Од овие причини неосновани се наводите во иницијативата дека ново уреденото оспорено законско решение требало да се однесува и за сите претходни осигуреници кои веќе го оствариле правото на пензионирање, а оттука неосновани се и наводите за правна нееднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

По однос на барањето во иницијативата, овој суд со свое решение да ги уреди правата кои произлегуваат од оспорениот член 169 од Законот, односно тие да се однесувале и на воените старешнини кои се пензионирале под исти услови и пред 15.03.2010 година, кога е објавен Законот во кој е содржана оспорената одредба, но, Уставниот суд нема надлежност да креира законски решенија, односно да создава закони и законски решенија. Ваквата надлежност, според уставната поставеност, ја има законодавниот дом, односно законодавецот е тој што ги донесува законите, истите ги менува и истовремено, законодавецот е тој што ја води политиката на законите, а не Уставниот суд, кој, според член 110 од Уставот, цени дали тие се во согласност со Уставот.

Тргувајќи од изнесеното, Судот оцени дека во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со одредбите од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзуме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.29/2011)

2.

У.бр.185/2010

- Закон за внатрешни работи

- *Law on Internal Affairs*

- Со предвидените активности на органите за внатрешни работи во однос на преземањето на мерките за гонење и откривање на сторителите на кривични дела не се доведува во прашање функцијата на јавното обвинителство, поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот.

- Оспорените одредби и делови не се однесуваат на посебните истражни мерки согласно член 142 од Законот за кривичната постапка така што не може да се постави прашањето за согласност на оспорените членови 19, 22 и 23 со оспорените законски делови од Законот за внатрешни работи со одредбите од Уставот.

- Не претставува пречка законодавецот во рамките на своите уставни овластувања (член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот) со други закони да доуреди одредени прашања од оваа област, и тоа, само по себе, не претставува повреда на уставниот принцип на еднаквост (член 9 од Уставот) и на принципот на владеењето на правото (член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот).

- *The envisaged activities of the bodies for internal affairs in view of taking measures for prosecution and identification of perpetrators of criminal offences do not question the function*

of the public prosecutor's office, owing to which a question may not be raised as to their concordance with the provisions in the Constitution.

- The contested provisions and parts do not relate to the special investigative measures pursuant to Article 142 of the Criminal Procedure Code. Thus, a question may not be raised as to the agreement of the contested Articles 19, 22 and 23 with the contested legal parts of the Law on Internal Affairs with the provisions in the Constitution.

- There is no obstacle for the legislator to further regulate, within its constitutional powers (Article 68 paragraph 1 line 2 of the Constitution), with other laws certain issues from this field, and that, by itself, is not a violation of the constitutional principle of equality (Article 9 of the Constitution) and the principle of the rule of law (Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution).

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 23 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на: член 2 алинеја 5 во делот: „и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела,“; член 19 во делот: „како и со примена на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци согласно со закон,“; поднасловот: „Собирање на податоци со користење на тајни соработници,“ и член 22; поднасловот: „Употреба на посебни мерки и постапки за трајно собирање на податоци,“ и член 23; и член 129 во делот: „овој и,“ од Законот за внатрешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 92/2009, 35/2010, 36/2011 и 158/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Иницијативата го цитира член 2 алинеја 5 од Законот, според кој под “внатрешни работи” во смисла на овој закон се подразбирало

спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители “и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела”. Според наводите во иницијативата јавното обвинителство бил единствен државен орган кој ги гонел сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела, а не како што тоа било предвидено во оспорениот законски дел и пореди тоа оспорениот законски дел не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 95 став 3, член 96 и член 106 од Уставот. Во иницијативата се цитирани членовите 19, 22 и 23 од Законот и е наведено дека со оспорените законски делови на овие членови се повредувал член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 9 став 2, член 11 став 1, член 18, член 25, член 26, член 51, член 54, член 118, Амандман 19 и Амандман 25 од Уставот.

Исто така, во иницијативата се наведува дека со оспорените законски одредби се повредувале и членовите 1 и 12 од Универзалната декларација за правата на човекот, член 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и член 8 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Според иницијативата со оспорените законски одредби се повредувала гарантираната слобода и неповредливоста на писмата и на сите други комуникации; се применувале посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоците и тие податоци се собирале со користење на тајни соработници и тоа без одлука на суд; се повредувала сигурноста и тајноста на личните податоци; се повредувала заштитата од повреда на личниот интегритет што произлегува од регистрирањето на информациите за нив преку обработка на податоците; се повредувала приватноста на граѓаните и нивниот личен и семеен живот; се повредувало достоинството и угледот како и загарантираната неповредливост на домот; се повредувал согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот и се ограничувале слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Исто така, според иницијативата се повредувал член 9 став 2 од Уставот според кој граѓаните пред уставот и законите се еднакви, а предметната материја била уредена со овој закон иако истиот не бил донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници и не бил предвиден никаков заштитен механизам од произволното и незаконито постапување на работниците на Управата за безбедност и контраразузнавање при примената на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци. Така што, се смета дека со оспорените законски одредби однапред биле „амнестирани“ наведените лица кои би ги презеле посебните мерки и постапки за тајно собирање на податоци, дури и во случај на злоупотреби или грешки. Исто така, се констатира дека оваа материја е веќе уредена со Законот за следење на комуникациите, кој е

донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, согласно Амандманот XIX од Уставот, како и со член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка, со кој по членот 142-а од Законот е додаден нов поднаслов „2. Посебни истражни мерки,“ и пет нови членови 142-б, 142-в, 142-г, 142-д и 142-ѓ.

Според наводите во иницијативата согласно член 129 од Законот, на овластено службено лице во Министерството за внатрешни работи му се прекинува договорот за вработување кога истото ги исполнува условите за остварување на правото на пензија утврдени со “овој и” (оспорен дел) и со посебен закон. Имено, условите за остварување на правото на пензија биле утврдени со посебен закон, односно Законот за пензиското и инвалидското осигурување кој важел за сите осигуреници во Република Македонија и од тие причини подносителот на иницијативата смета дека условите за остварување на правото на пензија не можат да се утврдуваат со Законот за внатрешни работи. Дека е тоа така, можело да се заклучи и од Одлуката на Уставниот суд У.број 58/2010 од 29.09.2010 година, со која се укинуваат член 129-а и член 129-б од Законот за внатрешни работи. Поради изнесените наводи подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените делови од наведените членови на Законот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 2 од Законот, внатрешни работи во смисла на овој закон се: остварување на системот на јавна и државна безбедност; спречување на насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот на Република Македонија; заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните; спречување на разгорување на национална, расна или верска омраза и нетрпеливост; спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела (оспорен дел); граѓански работи и други.

Според член 19 од Законот, насловен како “Собирање на податоци” во вршењето на работите од својата надлежност работниците на Управата можат да собираат податоци, известувања и информации од граѓани, со користење на јавни извори, вклучувајќи увид во регистри и збирки на податоци, како и со примена на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци согласно со закон.

Согласно член 22 став 1 од Законот, насловен како “Собирање на податоци со користење на тајни соработници” Управата може да собира податоци со користење на тајни соработници. Соработката со државјани на Република Македонија и со странци се воспоставува на доброволна основа и никој не смее да биде присилен да биде таен соработник на Управата.(став 2)

Според член 23 став 1 од Законот, Употреба на посебни мерки

и постапки за тајно собирање на податоци. Управата може да собира податоци со користење на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци под услови и на начин пропишани со закон. (став 2)

Согласно член 129 од овој закон, насловен како “Прекинување на договор за вработување” а овластено службено лице во Министерството, му се прекинува договорот за вработување кога ги исполнува условите за остварување на правото на пензија утврдени со овој и посебен закон.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 106 од Уставот, Јавното обвинителство е единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела и врши други работи утврдени со закон. Јавното обвинителство ги врши своите функции врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според член 2 од Законот за јавно обвинителство („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2004) јавното обвинителство е единствен и самостоен орган кој ги гони сторителите на кривични и други со закон утврдени кривични дела и врши други работи утврдени со закон.

Според став 3 од наведената одредба јавното обвинителство своите функции ги врши врз основа и во рамките на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија.

Според член 30 став 1 од Законот за јавно обвинителство („Службен весник на РМ“ бр. 150/2007, 111/2008 и 35/2010) во остварувањето на функцијата на гонење на сторителите на кривични дела и прекршоци, јавниот обвинител ги има овластувањата што ги имаат Министерството за внатрешни работи и другите државни органи

за откривање на кривични дела и нивните сторители и на прибирање на докази заради кривично гонење на сторителите на кривични дела; во предистражна постапка има овластувања да издава наредби за примена на посебните истражни мерки; ја раководи предистражната постапка и ги има на располагање овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи, Финансиската полиција и Царинската управа во согласност со закон; може сам да го преземе секое дејствие потребно за откривање на кривичното дело и откривање и гонење на неговиот сторител за кое со закон е овластено Министерството за внатрешни работи, Финансиската полиција и Царинската управа; одлучува за преземање или продолжување на кривичното гонење за сторителите на кривични дела; поднесува и застапува обвиненија пред судовите; изјавува редовни или вонредни правни лекови против судски одлуки; да поднесува барање за поведување прекршочна постапка и да врши и други дејствија определени со закон.

Јавниот обвинител врши и други дејствија определени со закон за ефикасно функционирање на кривично правниот систем и спречување на криминалот.(став 2) Во случај на непостапување на другите државни органи од ставот (1) алинеја 1 на овој член, јавниот обвинител може сам да ги презема дејствијата што ги вршат овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи или другите државни органи.(став 3)

Според член 33 став 1 од овој закон, за кривични дела за кои се гони по службена должност јавниот обвинител ја раководи и координира работата на овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи и во други надлежни државни органи за преземање потребни мерки за пронаоѓање на сторителот на кривичното дело, сторителот или соучесникот да не се скрие или избега, да се откријат и обезбедат трагите од кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека јавното обвинителство е самостоен државен орган кој ги гони сторителите на казниви дела. Меѓутоа, неговата уставно утврдена самостојност не подразбира дека тој е изолиран орган со неограничени и неопределени функции што би биле цел сами за себе туку како самостоен државен орган во содејство со други органи има определени права и должности да ги гони сторителите на казниви дела што не значи дека на тој начин се исклучува уставниот механизам за вршење на неговите функции.

Имено, јавниот обвинител за да може да го презема кривичното гонење мора да дојде до сознанија дека постојат основи на сомневање дека определено лице сторило одредено дело што значи дека мора да постои повод за поведување на постапка.

До такви сознанија јавниот обвинител доаѓа по сопствени забележувања или на начин што до него допрел глас дека е сторено

кривично дело, а најчесто од поднесена пријава од други субјекти кои се должни да пријават дека е сторено кривично дело (член 140 од Законот за кривичната постапка) меѓу кои се и органите за внатрешни работи.

Во однос на тоа кои се работите од надлежност на Министерството за внатрешни работи е определено во членот 1 од Законот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 92/2009, 35/2010, 36/2011 и 158/2011)), со тоа што покрај децидно наведените работи што се однесуваат на одделни области на делување на овој орган, во алинејата 19 на истата одредба е определено дека Министерството врши и други работи утврдени со закон.

Согласно оспорениот член 2 од Законот, внатрешни работи во смисла на овој закон се: остварување на системот на јавна и државна безбедност; спречување на насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот на Република Македонија; заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните; спречување на разгорување на национална, расна или верска омраза и нетрпеливост; спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела (оспорен дел); граѓански работи и други.

Во членот 16 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија” бр.58/2000, 44/2002 и 82/2008), исто така, е определена надлежноста на Министерството за внатрешни работи, која се поклопува со надлежноста определена во претходно споменатиот Закон.

Имено, во Законот за кривичната постапка (“Службен весник на Република Македонија” бр.15/1997, 44/2002 и 74/2004) е предвидена обврска за органите за внатрешни работи да преземаат дејствија насочени кон откривање на кривично дело и пронаоѓање на сторителот и во таа функција се должни да собираат известувања и докази, односно да преземаат криминалистичко-технички и оперативни тактики за фактите заради составување и поднесување на кривична пријава до јавното обвинителство. Притоа органите за внатрешни работи и по поднесување на кривичната пријава односно и по донесување на решение за спроведување на истрага од страна на истражниот судија, со што е започната кривичната постапка, а по барање на органите кои ја водат постапката, а тоа се истражниот судија, јавниот обвинител и судот, преземаат низа активности што ќе му ги доверат овие органи. Тоа значи дека органите за внатрешни работи, односно полициските службеници од моментот на сознание дека е сторено кривично дело па се до моментот на донесување на конечна одлука од страна на судот, а често пати и понатаму активно се вклучени во преземање на низа мерки и активности кои се од битно значење сторителите на кривични дела да бидат откриени, фатени и предадени на судот.

Оттука, имајќи ги предвид наведените уставни одредби, одредбите на членот 142-б став 1 точка 1 и став 2 од од Законот за кривичната постапка во кои се утврдени мерките и активностите односно конкретните овластувања на Министерството за внатрешни работи во предистражната постапка наспрема содржината на оспорениот член 2 алинеја 5 од Законот за внатрешните работи, Судот оцени дека со предвидените активности на органите за внатрешни работи во однос на преземањето на мерките за гонење и откривање на сторителите на кривични дела не се доведува во прашање функцијата на јавното обвинителство, поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Во прилог на тоа дека наведената надлежност на Министерството за внатрешни работи не е во уставно-правна колизија со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 95 став 3, член 96 и член 106 од Уставот, е и Решението У.бр.211/2006 од 19 јануари 2007 година на Уставниот суд, со кое Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 3 во делот „и преземање на мерки за гонење на сторителите на тие дела“, член 5 алинеја 3 во делот „и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела“, од Законот за полицијата (“Службен весник на Република Македонија” бр.114/2006 и 6/2009).

7. Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени

Согласно член 12 став 1 и 2 од Уставот, слободата на човекот е неприкосновена и никому не може да му биде ограничена, освен со одлука на суд и во случаи и постапка утврдена со закон.

Според Амандманот XIX на Уставот (“Службен весник на Република Македонија” бр.84/2003), се гарантира слободата и неповредливоста на писмата и на сите други облици на комуникација. Само врз основа на одлука на суд, под услови и во постапка утврдени со закон, може да се отстапи од правото на неповредливост на писмата и на сите други облици на комуникација, ако тоа е неопходно заради спречување или откривање кривични дела, заради водење кривична постапка или кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на Републиката. Законот се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. Со овој амандман се заменува членот 17 од Уставот на Република Македонија.

Според член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира

почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 26 од Уставот, се гарантира неповредливоста на домот (став 1). Правото на неповредливост на домот може да биде ограничено единствено со судска одлука кога е во прашање откривање или спречување на кривични дела или заштита на здравјето на луѓето (став 2).

Според член 98 од Уставот, судовите се самостојни и независни (став 2). Судовите судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници (став 5).

Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Согласно член 3 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.52/1991), Република Македонија како суверена и самостојна држава својата меѓународна положба и односите со другите држави и меѓународните органи, организации и заедници ги остварува според општоприфатените начела на меѓународното право. Република Македонија како рамноправен правен наследник на СФРЈ со другите републики го презема членството на СФРЈ во меѓународните органи, организации и заедници.

Со Резолуција А/РЕС/47/225 од 28 април 1993 година, Генералното Собрание на ООН одлучи да ја прими Република Македонија како член на Организацијата на обединетите нации.

Одлуката за пристапување на Република Македонија кон меѓународноправните документи за основните човекови права и слободи донесени од ООН, меѓу кои се Универзалната декларација за човековите права (донесена на 10 декември 1948 година) и Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права (донесен на 16 декември 1966 година), е објавена во “Службен весник на Република Македонија” бр. 57/1993 од 23 септември 1993 година.

Според член 1 од Универзалната декларација за правата на човекот, сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви во достоинството и правата. Во членот 12 од Декларација, пак, е предвидено дека никој нема да биде изложен на произволно вмешување во приватниот живот, семејството, домот и преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Според член 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права никој не може да биде изложен на самоволно и незаконско мешање во неговиот приватен живот, семејство, стан или преписка, ниту на противзаконити напади на неговата чест и углед. Секој има право на законска заштита против таквото мешање или напад.

Конвенцијата за заштита на правата на човекот и основните слободи на Советот на Европа е ратификувана со Закон објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр.11/1997. Во член 5 став 1 од оваа конвенција е определено дека секој човек има право на слобода и на безбедност и никој не смее да биде лишен од слобода, освен врз основа на закон и во случаите наведени во оваа одредба. Според член 8 од истата конвенција, секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон, и ако претставува мерка која е во интерес на државата и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречувањето на кривичните дела, заштита на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.

Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, заедно со Протоколот за превенција, спречување и казнување за трговија со лица, особено жени и деца и Протоколот против криумчарење на мигранти по копнен, воден или воздушен пат, со кои се дополнува Конвенцијата е ратификувана со Закон објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр.70/ 2004).

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата со кои се оспорува член 19 во делот: „како и со примена на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци согласно со закон,“; поднасловот: „Собирање на податоци со користење на тајни соработници,“ член 22; поднасловот: „Употреба на посебни мерки и постапки за трајно собирање на податоци,“ и член 23 од Законот, Судот оцени дека истите се неосновани. Ова од причини што во иницијативата, во општа конотација се наведува дека оспорените одредби ја доведувале во прашање еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, ја повредувале уставната гаранција на слободата и тајноста на писмата и речиси сите други облици на општење, ја повредувале уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста, личниот и семеен живот, гаранцијата на достоинството и угледот на секој граѓанин, а се доведувала во прашање и уставната гаранција за неповредливоста на домот.

Во рамките на утврдената надлежност на Министерството за внатрешни работи, во која спаѓа и остварувањето на системот на државната безбедност и спречување на насилното уривање на демократските институции утврдени со Уставот, Управата за безбедност и контраразузнавање како

орган во состав на ова Министерство, согласно членот 16 од Законот, е надлежна за вршење на внатрешните работи поврзани со безбедноста и контраразузнавањето кои се однесуваат на контраразузнавачката активност, спротивставувањето и заштитата од тероризам, заштита од други активности насочени кон загрозување или насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот и потешки форми на организиран криминал кој потекнува од или е насочен кон демократските институции на системот утврдени со Уставот и може да доведе до нивно загрозување или да има влијание врз безбедноста на државата.

Согласно вака утврдената надлежност на Управата за безбедност и контраразузнавање како орган во состав на ова Министерство, во врска со членот 19 од Законот, работниците на Управата можат да собираат податоци, известувања и информации од граѓани, со користење на јавни извори, вклучувајќи увид во регистри и збирки на податоци, како и со примена на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци согласно со закон.

Имајќи во предвид дека согласно членот 20 од Законот, собирањето на податоци од граѓаните може да се врши само со претходна согласност на лицето со кое се врши разговорот, а согласно членот 22 став 2 од истиот закон, соработката се воспоставува на доброволна основа и никој не смее да биде присилен да биде таен соработник на Управата, овие одредби не претставуваат ограничување на основните слободи и права на граѓаните на Република Македонија и не го доведуваат во прашање уставното начело за еднаквост на граѓаните пред уставот и законите, ниту пак го повредуваат физичкиот и моралниот интегритет на граѓаните (член 9 став 2 и член 11 став 1 од Уставот).

Од друга страна, во однос на личните податоци, Уставот не го забранува собирањето и обработката на личните податоци на граѓаните, туку ја гарантира сигурноста и тајноста на личните податоци кои се собираат и обработуваат за точно утврдени законски цели. (член 18 од Уставот). Во оваа смисла е нормирана одредбата на член 24 од Законот, која утврдува дека Управата може да обработува лични податоци согласно со целите пропишани со закон и во согласност со прописите со кои се уредува заштитата на личните податоци.

Согласно член 23 од Законот, се утврдува правото на Управата за безбедност и контраразузнавање да собира податоци со користење на посебни мерки и постапки за тајно собирање на податоци под услови и на начин пропишани со закон во согласност со Амандман XIX со кој се заменува членот 17 од Уставот. Имено, со оваа одредба се нормира правото на Управата за примена на мерката следење на комуникации кога тоа го бараат интересите на безбедноста на државата како *lex generalis*, а Законот за следење на комуникациите ги пропишува условите и постапката за следење на комуникациите заради заштита на безбедноста

и одбраната на државата како *lex specilais*. Во однос пак на постапката за следење на комуникациите за откривање и гонење на сторители на кривични дела, Законот за кривичната постапка претставува *lex generalis*, а Законот за следење на комуникациите претставува *lex specilais*.

Тргувајќи од фактот што подносителот на иницијативата во наводите со кои ги оспорува членовите 19, 22 и 23 (во оделни делови и поднаслови) од Законот се повикува на содржината на повеќе одредби од Законот за кривичната постапка беше неопходно да се разгледа содржината на сите тие членови како една целина во однос на оспорените одредби.

Според содржината на член 51 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка (“Службен весник на Република Македонија” бр. 74/2004), по членот 142-а од Законот се додава нов поднаслов “2. Посебни истражни мерки” и пет нови членови 142-б, 142-в, 142-г, 142-д и 142-ф.

Согласно член 142–б став 1 точки 1 до 8 од Законот за кривичната постапка, заради обезбедување податоци и докази неопходни за успешно водење на кривичната постапка кои на друг начин не можат да се соберат или нивното собирање би било сврзано со поголеми тешкотии, за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку четири години и за кривични дела за кои е пропишана казна затвор до пет години за кои постои основано сомнение дека се извршени од страна на организирана група, банда или друго злосторничко здружение, може да се нареди преземање на посебни истражни мерки: следење на комуникации и влез во дом и други простории или во превозни средства заради создавање на услови за следење на комуникации, под услови и во постапка утврдена со закон; увид и пребарување во компјутерски систем, одземање на компјутерски систем или дел од него или базата за складирање на компјутерски податоци; тајно набљудување, следење и визуелно-тонско снимање на лица и предмети со технички средства; привиден (симулиран) откуп на предмети, како и привидно (симулирано) давање поткуп како и привидно (симулирано) примање поткуп; контролирана испорака и превоз на лица и предмети; користење на лица со прикриен идентитет за следење и собирање на информации или податоци; отворање привидна (симулирана) банкарска сметка на која може да се вложуваат средства што потекнуваат од сторено кривично дело и регистрирање на привидни (симулирани) правни лица или користење на постојни правни лица заради собирање на податоци.

Според член 142-в од Законот, податоците, известувањата, документите и предметите прибавени со примена на посебните истражни мерки од член 142-б на овој закон, под услови и на начин утврдени со овој закон, може да се употребат како доказ во кривичната постапка (став 1). Лицата од членот 142-б став 1 на овој закон може да се сослушаат како заштитени сведоци во врска со спроведувањето на посебните

истражни мерки (став 2). Идентитетот на лицата од ставот 2 на овој член преставува службена тајна (став 3).

Согласно член 142-г од Законот, во случаите утврдени со закон, во предистражна постапка, посебните истражни мерки се определуваат со наредба на јавниот обвинител или истражниот судија, а во истрага, само со наредба од истражниот судија (став 1). Во предистражна постапка истражниот судија одлучува со писмено образложена наредба за примена на посебната истражна мерка од членот 142-б став 1 точки 2 до 8 на овој закон, а врз основа на писмено образложен предлог на јавниот обвинител (став 2). Во предистражната постапка јавниот обвинител одлучува со писмено образложена наредба на писмено образложен предлог од Министерството за внатрешни работи за примена на посебните истражни мерки од член 142-б став 1 точки 3 до 8 на овој закон во случај кога не располага со сознание за идентитетот на сторителот на кривичното дело (став 3).

Според член 142-д од Законот, наредбата од членот 142-г на овој закон ја извршува Министерството за внатрешни работи, Царинската управа на Република Македонија и Финансиската полиција (став 1). Наредбата од членот 142-г на овој закон содржи: податоци за лицето против кое се применуваат посебните истражни мерки кога сторителот е познат, основите за сомневање за стореното кривично дело, фактите од кои произлегува примената на посебните истражни мерки, како и начинот, обемот и времетраењето на тие мерки (став 2). Според став 3 од истата одредба, спроведувањето на посебните истражни мерки од членот 142-б став 1 точки 2 до 8 на овој закон, може да трае најмногу четири месеци. На предлог на јавниот обвинител, кога наредбата ја издава истражниот судија, односно на предлог од Министерството за внатрешни работи, кога наредбата ја издава јавниот обвинител, од оправдани причини може траењето на посебните истражни мерки да се продолжи најмногу уште за три месеци. За несогласувањето меѓу јавниот обвинител и истражниот судија одлучува совет (член 22 став 6).

Ако посебните истражни мерки од членот 142-б на овој закон се преземени без наредба на истражниот судија, односно без наредба на јавниот обвинител или се преземени во спротивност со одредбите на овој закон, доказите до кои се дошло со примената на тие мерки не може да се употребат во кривичната постапка (став 4). Јавното обвинителство и истражниот судија на соодветен начин, со препис на списите без лични податоци, ќе ги спречи неовластените лица, како и осомничениот и неговиот бранител да го утврдат идентитетот на лицата кои спроведувале посебни истражни мерки од член 142-б став 1 на овој закон (став 5).

Според содржината на член 144 став 5 од Законот, кога јавниот обвинител повикува други лица за чии сознанија смета дека можат да придонесат за оцена на веродостојноста на наводите од пријавата, а осомничениот е познат, го повикува и осомничениот или неговиот

бранител. Записникот за прибавените известувања, составен пред јавниот обвинител, осомничениот или

бранителот, а потпишан од повиканото лице, може да се користи како доказ во кривичната постапка.

Како причина за оспорување на одредбите од Законот за внатрешни работи, во иницијативата се наведува и дека одредбите ги доведувале во прашање уставните гаранции содржани во Глава II од Уставот и посебно членовите 25 и 26 од Уставот, бидејќи отстапување од гарантираните права во овие одредби било дозволено само врз основа на судска одлука.

Инаку, тргнувајќи од содржината на Амандманот XIX на Уставот, произлегува дека во основните слободи и права на човекот и граѓанинот, гарантирани со Уставот, спаѓа и неповредливоста на писмата и сите други облици на комуникација. Преку вака гарантираното право се остварува потребата на човекот како социјално суштество, да комуницира преку сите познати облици на комуникација, било да се во усна или пишувана форма со лицата што го опкружуваат во секојдневниот живот, без оглед дали таквата комуникација е по однос на семејниот или пак деловниот живот на човекот и граѓанинот.

Од анализата на членот 142-г од Законот за кривичната постапка, произлегува дека истражниот судија и јавниот обвинител не можат да ги применат сите мерки определени во оваа одредба. Имено, истражниот судија може да нареди примена само на посебни истражни мерки определени во член 142-б точки 2 до 8, но не и на мерката од точката 1, а јавниот обвинител може да определи, спрема непознат сторител, посебни истражни мерки определени во точките 3 до 8 од истата одредба, но не и мерките определени во точките 1 и 2. Значи, примена на мерката од точката 1 од членот 142-б според овој закон не може да определи ниту истражен судија, ниту јавниот обвинител, а примена на мерката од точката 2 не може да определи јавниот обвинител.

Дека ниту истражниот судија, ни јавниот обвинител не се овластени да наредат примена на посебната истражна мерка следење на комуникациите и влез во дом и други простории или во превозни средства заради создавање услови за следење на комуникациите, која е определена во членот 142-б став 1 точка 1 од Законот, произлегува и од самата одредба која предвидува мерката да се применува под услови и во постапка определена со закон. Тоа значи дека Законот за кривичната постапка воопшто не го уредува прашањето за примена на мерката од точката 1 и оставил ова прашање да се уреди со посебен закон, а тоа е Закон за условите и постапката за следење на комуникациите.

Бидејќи според наводите на иницијативата не се оспорува дека до ограничување на наведеното право може да дојде единствено врз

основа на судска одлука, а примената на овие мерки (член 142-б став 1 точка 1 и 2) за јавниот обвинител очигледно не е дозволена, Судот оцени дека во конкретниот случај оспорените одредби не би можеле да се стават под сомнение по однос на нивната согласност со Амандманот XIX на Уставот.

Почитувањето и заштитата на приватноста на личниот и семеен живот на граѓанинот, на достоинството и угледот на личноста се гарантира во членот 25 од Уставот. Почитувањето на личниот и семеен живот на граѓанинот, како приватна сфера на делување е основа за забрана за мешање во личното однесување на човекот и во неговото определување. Во личниот и семејниот живот на човекот никој не може да се меша вклучувајќи ја и јавната власт, освен во случаи кога изразувањето на личноста и однесувањето на личноста ги доведува во прашање општоприфатените норми во општеството. Оттаму, без оправдани и врз закон засновани причини никој нема право да се меша во случувањата во личниот живот на граѓанинот, во односите во семејството, односите меѓу брачните другари, односите меѓу родителите и децата, начинот на живеење, семејниот ред и друго.

Неповредливоста на домот се гарантира во членот 26 од Уставот. Притоа под дом, во поширока смисла се подразбира и деловна просторија, бидејќи како домот, така и деловната просторија се услови за живеење и работа на човекот.

Според содржината на изнесените одредби од меѓународните акти, како дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија, произлегува можност за ограничување на наведените слободи и права од страна на јавната власт, под услови определени во внатрешното право на државата. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон.

Тргувајќи од уставните определби, произлегува дека Уставот предвидел можност за ограничување на наведените слободи и права под точно утврдени услови. Конкретно кај неповредливоста на домот до ограничување на правото може да дојде единствено со судска одлука кога е во прашање откривање или спречување на кривични дела или заштита на здравјето на луѓето. Кај почитувањето и заштитата на приватноста на личниот и семејниот живот на граѓанинот, на достоинството и угледот на личноста Уставот нема предвидено директно ограничување, односно отстапување.

Според член 29 став 1 од Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, секоја Држава Страна на Конвенцијата востановува, развива или подобрува, според потребите, специфични програми за обука на лицата во нејзините служби за откривање и казнување, вклучувајќи ги и јавните обвинители,

истражните судии и царинските службеници, како и други лица одговорни за превенција, откривање и спречување на кривичните дела наведени во оваа Конвенција.

Јавниот обвинител, врз основа на членот 106 од Уставот и член 2 и 3 од Законот за јавното обвинителство има овластување да врши работи утврдени со закон, како што е во случајот Законот за кривичната постапка, а својата функција ја остварува во рамките на Уставот, законите и меѓународните договори, меѓу кои и Конвенцијата против транснационалниот организиран криминал.

Овластувањето на јавниот обвинител во предистражната постапка со наредба да определи примена на посебните истражни мерки од член 142-б став 1 точки 3 до 8 од Законот, спрема непознат сторител е утврдено во член 142-г став 3 од Законот за кривичната постапка.

Поаѓајќи од оваа одредба, Судот утврди дека станува збор за исклучок во определувањето на посебни истражни мерки, при што јавниот обвинител ја носи писмено образложената наредба врз основа на писмено образложен предлог од Министерството за внатрешни работи, само во случаите кога станува збор за непознат сторител. По моментот на утврдување на идентитетот на сторителот на кривичното дело, донесувањето на наредбата за примена на посебните истражни мерки спаѓа во надлежност на истражниот судија. Исто така, треба да се има предвид дека наредбата, било да е донесена од истражниот судија, или пак од јавниот обвинител, не се донесува за сите кривични дела предвидени во закон, туку само за кривични дела за кои е предвидена казна затвор од најмалку четири години или кривични дела сторени од организирана група, банда или друго злосторничко здружение за кои е предвидена казна затвор до пет години. Притоа треба да се има предвид дека наредбата се донесува со цел да се овозможи прибирање на податоци и докази за водење на кривична постапка кои на друг начин не би можеле да се соберат или нивното собирање би било сврзано со поголеми потешкотии.

Дека јавниот обвинител во кривичната постапка може да донесува наредби произлегува од содржината на член 108 од Законот за кривичната постапка. Имено, според оваа одредба во кривичната постапка одлуките се донесуваат во форма на пресуда, решение и наредба. Пресуда донесува само судот, а решенија и наредби донесуваат и други органи што учествуваат во кривичната постапка.

Натамошната анализа укажува на постоење на заштитен механизам од произволно и незаконито постапување на јавниот обвинител при издавањето на наредба за примена на посебна истражна мерка, кој е содржан во членот 142-д став 4 од Законот. Имено, според оваа одредба, ако посебните истражни мерки од членот 142-б од Законот

се преземени во спротивност со неговите одредби, доказите до кои се дошло со примената на тие мерки не може да се употребуваат во кривичната постапка.

Според тоа, станува збор за исклучок во примената на посебните истражни мерки и тоа во предистражната постапка, во која јавниот обвинител, како носител на функцијата на гонење на сторителите на кривични дела, може со писмено образложена наредба, која е со ограничена важност од максимум четири месеци, да определи примена на мерките определени во член 142-б став 1 точка 3 до 8 и тоа по однос на конкретен вид кривични дела. Притоа до примена на наведените мерки доаѓа во случаите кога се работи за непознат сторител, односно кога не се располага со сознание за идентитетот на сторителот на кривичното дело и кога на друг начин не можат да се соберат податоци и докази за успешно водење на кривичната постапка или нивното прибирање би било сврзано со поголеми тешкотии и штом ќе се дознае кој е сторителот, донесувањето на наредбата за примена на мерките преоѓа во надлежност на истражниот судија. Во споменатите одредби постојат заштитни механизми против можната злоупотреба при преземањето на мерките и е воспоставена правична рамнотежа меѓу генералниот интерес на државата и интересите на поединецот, што е во согласност со ратификуваните меѓународни договори што се дел од внатрешниот правен поредок.

Инаку, според член 142-д став 1 од Законот, посебните истражни мерки без оглед по чија наредба се спроведуваат, во зависност од околностите на случајот ги извршуваат Министерството за внатрешни работи, Царинската управа и Финансиската полиција.

Поради тоа, Судот оцени дека наводите во иницијативата се неосновани и оспорените одредби и делови не се однесуваат на посебните истражни мерки согласно член 142 од Законот за кривичната постапка и не може да се постави прашањето за согласност на оспорените членови 19, 22 и 23 со оспорените законски делови од Законот за внатрешни работи со член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 9 став 2, член 11 став 1, член 18, член 25, член 26, член 51, член 54, член 118, Амандман 19 и Амандман 25 од Уставот.

6. Според оспорениот член 129 од Законот, на овластено службено лице во Министерството, му се прекинува договорот за вработување кога ги исполнува условите за остварување на правото на пензија утврдени со овој и (оспорен дел) посебен закон. Подносителот на иницијативата наведува дека условите за остварување на правото на пензија биле утврдени со посебен закон, односно Законот за пензиското и инвалидското осигурување кој важел за сите осигуреници во Република Македонија и од тие причини смета дека условите за остварување на правото на пензија не можат да се утврдуваат со Законот за внатрешни

работи. Дека е тоа така, можело да се заклучи и од Одлуката на Уставниот суд У.број 58/2010 од 29.09.2010 година, со која се укинали член 129-а и член 129-б од Законот за внатрешни работи.

Со Законот за внатрешни работи се уредуваат, меѓу другите и правата и обврските од работен однос на работниците од Министерството за внатрешни работи (член 1). Според член 2 од Законот, под внатрешни работи се подразбираат и други работи утврдени со овој и посебен закон. Согласно членот 29 став 1 од Законот, во Министерството работниците имаат статус на овластени службени лица, согласно со овој закон, државни службеници, согласно со Законот за државните службеници и работници, согласно со Законот за работните односи. Според став 2 на овој член, овластени службени лица од ставот 1 алинеја 1 на овој член се: овластени службени лица за вршење стручни или граѓански работи; овластени службени лица за безбедност и контраразузнавање и полициски службеници.

Според член 31 од овој закон, работниците на Министерството кои се со статус на овластени службени лица, имаат посебни должности и овластувања, утврдени со овој и друг закон, поради видот, сложеноста и тежината на работата, како и условите и начинот на нејзиното вршење.

Согласно член 45 од Законот, правата и обврските од работен однос, работниците во Министерството ги остваруваат согласно со овој закон, Законот за полиција, Закон за државните службеници, прописите за работен однос и Колективниот договор на Министерството.

Со Законот за работните односи е уредена материјата за престанок на работниот однос, а со одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување е уредена материјата за стекнување на пензија како право од работен однос.

Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010 и 52/2010) нема одредби според кои договорот за вработување престанува поради исполнување на услови за пензија, туку содржи одредби за прекин на договорот за работа поради возраст на работникот, односно одредба според која работодавачот го прекинува договорот за вработување на работникот кога работникот ќе наполни 64 години возраст и 15 години пензиски стаж (член 104 став 1) и одредба според која работодавачот, на барање на работникот од ставот 1 на овој член може да му го продолжи договорот за вработување најмногу до 65 години возраст, доколку со закон поинаку не е утврдено (член 104 став 2).

Според одредбите на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/07, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009,

83/2010, 156/2010 24/2011, 51/2011 и 11/2012), осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни 64 години живот (маж), односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години пензиски стаж (член 17 став 1). Притоа, Законот за пензиското и инвалидското осигурување има отстапувања од овие општи принципи за стекнување на правата од пензиското и инвалидското осигурување за одредени категории на работници и тоа осигуреници во одбраната, Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Казнено-поправните и Воспитно-поправните домови (ГлаваIV). Стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови (членови 94-109). Имено, на овие овластени службени лица, стажот на осигурување им се смета со зголемено траење и истите можат под посебни, односно различни услови од општите да остваруваат право на пензија и тоа поради специфичноста, тежината на работното место и условите под кои ги извршуваат работите и работните задачи и обврски. Така, работник на Министерството за внатрешни работи кој има најмалку 25 години пензиски стаж, од кои најмалку 15 години ефективно поминати на работни места за кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење и 55 години (маж), односно 50 години живот (жена), може да оствари право на старосна пензија, ако работниот однос му престане по потреба на службата (член 100). На работниците од членовите 100, 102 и 104 на овој закон им се определува старосна пензија која за 25 години пензиски стаж изнесува 62,0% од пензиската основа за маж, односно 65,6% од пензиската основа за жена и се зголемува за по 1,2% од пензиската основа за секоја натамошна навршена година до 40 години пензиски стаж (маж), односно за по 1,44% од пензиската основа за секоја натамошна навршена година до 35 години пензиски стаж (жена), така што старосната пензија не може да изнесува повеќе од 80% од пензиската основа (член 105).

Од наведената законска регулатива произлегува дека работодавачот ќе го прекине договорот за работа во ситуација кога работникот ќе постигне возраст од 64 години, односно 65 години, која пак возраст, покрај најмалку 15 години пензиски стаж, е услов истиот да може да оствари старосна пензија, како и дека за категоријата овластени службени лица во одбраната, Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Казнено-поправните и Воспитно-поправните домови, законодавецот пропишал различни, посебни услови за стекнување право на старосна пензија, кои исто така, се условени со потребен пензиски стаж и со одредена возраст на лицето.

Оттаму, во иницијативата несоодветно се упатува на Одлуката на Уставниот суд У.бр.200/2008 од 13 мај 2009 година. Ова од причина што при наведената ситуација во конкретниот предмет се постави прашањето - дали со определбата на овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи кои навршиле 40 години пензиски стаж, без оглед

на нивната возраст, да им престане вработувањето, со право да стекнат старосна пензија во висина од 80% од просечната месечна нето плата што работникот ја остварил во текот на најповолните десет години од пензискиот стаж, како и правото на еднократен надоместок во вид на отпремнина, во висина од пет просечни месечни нето плати остварени по работник во Република Македонија, за сите вработени во Министерството за внатрешни работи, се повредува начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

Имајќи го предвид изнесеното, произлегува дека содржината на оспорената одредба од членот 129 од Законот за внатрешните работи не отстапува од општо утврдените принципи за престанок на работниот однос согласно Законот за работните односи и од општите и посебните услови за стекнување старосна пензија за категоријата овластени службени лица во Министерството за внатрешни работи согласно Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Постојењето на Законот за работните односи и на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како *lex generalis*, со кои се уредуваат работните односи и правата од областа на пензиското и инвалидското осигурување, во која смисла се уредува прекинувањето на договорот за вработување поради возраст и стекнувањето на старосна пензија како едно од правата во сферата на пензиското и инвалидското осигурување, Судот утврди дека не претставува пречка законодавецот во рамките на своите уставни овластувања (член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот) со други закони да доуреди одредени прашања од оваа област, и тоа, само по себе, не претставува повреда на уставниот принцип на еднаквост (член 9 од Уставот) и на принципот на владеењето на правото (член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот).

Врз основа на направената анализа на уставните одредби, анализата на содржината на оспорените одредби наспроти наводите во иницијативата Судот оцени дека се неосновани.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.185/2010)

3.

- У.бр.33/2012

- Рок на важење на лична карта

- *Term of validity of an identity card*

- Законодавецот има право со закон да го пропишува периодот на важност, како и видот, обликот и содржините на јавните исправи, односно истите да ги менува како и да го пропишува преодниот период на имплементирање на новите јавни исправи.

- *The legislator is entitled to prescribe by law the period of validity, and the type, form and content of public documents, that is, to modify the same and to prescribe the transitory period of implementation of the new public documents.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 14 во делот: “но најдолго до пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон” од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007 и 10/2010).

2. Љубомир Бочваров од Свети Николе, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорениот дел од одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, граѓанинот кој имал лична карта со трајно важење еднаш засекогаш ја исполнил својата обврска да има лична карта и поради тоа спротивно било на принципот на владеењето на правото и со членот 52 став 4 од Уставот, со подоцнежни законски измени да се пропишувало ништовност на веќе исполнета обврска. Ова од причини што во практиката, како што му било познато на подносителот на иницијативата, за добивање на одредени права (субвенции, пензии), управните органи, јавните фондови (пензискиот и здравствениот), па дури и банките на стари луѓе со лични карти со трајно важење им барале нови лични карти, а според подносителот на иницијативата, самиот граѓанин утврдувал што е поповолно за него, бидејќи ако му било нужна, можел самиот да побара да му се издаде нова лична карта во постапка каде од него се земале биометриски податоци и така граѓанинот самоволно ќе се вклучел во новиот рок на важење на личната карта (најмногу до 10 години).

Одовие причини се оспорува членот од Законот, а со иницијативата се предлага и донесување на времена мерка.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007 и 10/2010), уредува дека личните карти издадени пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе важат до рокот на важење кој е наведен во личната карта, но најдолго до пет години од денот на влегување во сила на овој закон.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија владеењето на правото е темелна вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 став 2 од Уставот е уредено дека граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 52 став 4 од Уставот е уредено дека законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 1 став 1 од Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 8/1995, 38/2002, 16/2004, 12/2005, 19/2007, 10/2010, 51/2011 и 13/2012), личната карта е јаван исправа со која се докажува идентитетот, државјанството на Република Македонија, живеалиштето и адресата на граѓанинот на Република Македонија, а според ставот 2 на истиот член од Законот, граѓанинот може да има само една лична карта.

Со членот 2 став 1 од Законот е уредено дека секоја граѓанин со наполнети 18 години живот должен е да има лична карта.

Според членот 4 став 2 од Законот, барањето за издавање на лична карта се поднесува на пропишан образец.

Со членот 5 од Законот е уредена содржината на образецот на личната карта.

Според членот 6 од Законот, при поднесување на барањето за издавање на лична карта, од подносителот на барањето задолжително се земаат податоци за неговите биометриски карактеристики, заради утврдување на неговиот идентитет. Податоците за биометриски карактеристики од ставот 1 на овој член се сметаат отпечатоците од два прста и фотографија.

Со членот 7 став 1 од Законот е уредено дека личната карта се издава со рок на важење од десет години, а за граѓанин помлад од 27 години со рок на важење од пет години.

Со иницијативата се приговара на можноста со закон да се уредува правен режим кој важи за сите кои се во иста правна положба, односно се приговара на преодниот период пропишан со оспорениот член од Законот, кој уредува рок на важење на постојните лични карти како документ за докажување на идентитетот на граѓаните, односно рок за замена на истите со ново уредената содржина и форма на лични карти, бидејќи подносителот смета дека граѓанинот самоволно одлучувал дали ќе се вклучел во новиот правен режим или ќе останел на стариот, односно самиот одлучувал (доколку имал нужда) дали ќе побарал нова лична карта или пак трајно ќе ја задржел претходно издадената.

Со измените и дополнувањата на Законот донесени во 2004 година (“Службен весник на Република Македонија” број 16/2004), се укина трајното важење на личните карти, а со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007), воведени се новите биометриски лични карти во Република Македонија, како единствен облик на овој вид на јавна исправа. Со тековните измени и дополнувања на Законот, измени и дополнувања претрпе и членот 5 од Законот со кој е уредена содржината на образецот на личната карта.

Согласно членот 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007), личните карти издадени пред денот на влегување во сила на овој закон ќе важат до рокот на важење кој е наведен во личната карта, но најдолго до три години од денот на влегување во сила на овој закон.

Наведената законска одредба предвидуваше дека веќе издадените лични карти, односно старите лични карти, ќе бидат во важност до 27 февруари 2010 година и до наведениот датум сите граѓани на Република Македонија кои имаат живеалиште во Република Македонија имаат обврска да ги заменат старите лични карти.

Меѓутоа, процесот на практичната имплементација на

предметниот закон, односно процесот на замена на старите со новите лични карти, не одел со очекуваната динамика, од кои причини законодавецот со членот 1 од Законот за изменување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 10/2010), определил дека “во Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007), во членот 14 зборот “три” се заменува со зборот “пет”. Оттука, рокот од три години од членот 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007), со овие измени, е заменет со пет години, така што крајниот рок 27 февруари 2010 година, е пролонгиран до 27 февруари 2012 година, до кој рок старите лични карти треба да се заменат со новите биометриски лични карти.

Во конкретниот случај со иницијативата се оспорува членот 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007 и 10/2010), со кој е уредено дека личните карти издадени пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе важат до рокот на важење кој е наведен во личната карта, но најдолго до пет години од денот на влегување во сила на овој закон.

Од анализата на оспорената законска одредба, произлегува дека таа уредува рок до кој ќе бидат во важност личните карти кои биле издадени пред да влезат во сила измените и дополнувањата на Законот за личната карта, со кои измени и дополнувања се направени суштински измени на формата, видот и содржината на личната карта како јавна исправа, односно се воведува нов вид и облик на лична карта (биометриска), како единствен облик на наведената јавна исправа, со рок на важење утврден со Законот. Единствениот облик на личната карта со законски утврден рок на важење претставува предуслов за отстранување на несигурноста во правниот сообраќај во државата, со што се отстранува можноста во прометот да бидат употребувани различни лични карти по форма и содржина што произлегуваше од претходно уреденото законско решение кое предвидуваше лични карти со трајна важност, а кое се надмина во 2004 година.

Имено, трајното важење на личните карти е укинато уште со измените на Законот од 2004 година (“Службен весник на Република Македонија” број 16/2004) и според Судот, право е на законодавецот да воспоставува нов правен режим по однос на фактичкото траење на документот, односно да ја уредува содржината на образецот на личната карта и тоа не задира во правото на граѓанинот за поседување на лична карта. Правото за поседување на лична карта се создава со наполнување на 18 години живот на граѓанинот кој има живеалиште во Република Македонија, а не се создава со времето на издавање ниту пак се гаси

со истекот на периодот за кој се издава личната карта. Наполнувањето на одредени години живот, произведува право за граѓанинот, но и негова обврска да поседува лична карта. Правото, а и обврската за поседување на личната карта, се поврзани со возраста на граѓанинот, односно со исполнувањето на години живот, а не со периодот кога е издаден документот кој презентира едно право. Оттука, рокот (периодот) за кој се издава личната карта е поврзан со важноста на самата исправа како документ, со содржина и форма, пропишана согласно со закон. Менувањето на содржината на образецот, како и видот и обликот на личната карта, односно укинувањето на претходни содржини, видови и форми на лична карта, не значи менување или укинување на правото кое се презентира преку јавната исправа. Оттука, околноста што со претходно уредените одредби од Законот, постоеше можност за трајно важење на личната карта, не значи дека граѓанинот засекогаш ја исполнил својата обврска за поседување на лична карта, односно со новото уредување со Законот за ограничено траење на исправата, не значи дека тој не е должен и дека нема обврска да побара издавање на нова лична карта согласно тие измени, бидејќи претходно веќе поседувал лична карта. Својата обврска за поседување на лична карта се исполнува со барање за нејзино издавање во вид, облик и содржини како што налага Законот кој е во важност. Ова дотолку повеќе што и во случај се уште да постоеше можност за трајно важење на личната карта, граѓаните во секој случај се во обврска да побараат издавање на нови лични карти, односно за замена на старите со нови, доколку со Законот е уредена друга содржина на образецот на личната карта, односно кога е воспоставен нов вид и облик на исправата, како што впрочем станува збор и во конкретниот случај.

Оттука, неосновано и нелогично со иницијативата се извлекува заклучок дека граѓанинот кој има лична карта со трајно важење, еднаш засекогаш ја исполнил својата обврска да има лична карта, па во случајов така уредената одредба од Законот која се оспорува, предизвикувала правна несигурноста за граѓаните кој еднаш се стекнале со трајно важење на лична карта, да бидат обврзани повторно да бараат издавање на нова лична карта, а добиле со трајно важење. Според Судот, неприфатливи се и наводите од иницијативата дека оспорената одредба од Законот имала повратно дејство за граѓаните и тоа понеповолно. Тука воопшто не станува збор за уредување на право или обврска за граѓанинот (понеповолни или поповолни), туку уредува преоден период на важење на исправи, односно период до кога можат да бидат во употреба јавни исправи кои по содржина, форма и вид, се разликуваат од ново воспоставените со закон.

Нововостановените биометриски лични карти и нивното поседување од страна на секој граѓанин на Република Македонија е во духот на уставниот принцип на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, па во случајов со оспорената одредба од Законот преодно со темпорален карактер (период од пет години) се воспоставува новиот

правен режим кој уредува нов вид, облик и содржина на личната карта и кој не смее да ја доведе во прашање правната сигурност на граѓаните во остварувањето на нивните права пред државни и други органи во Републиката, кои мора непречено да се остваруваат по новопредвидените услови со Законот за личната карта. Од друга страна не може да се доведе во прашање и правното дејство на оспорената одредба од Законот, бидејќи тука станува збор за правила за усогласување на фактичната со правната состојба. Обврската за менување на старите лични карти со нов вид, облик и содржина на лична карта-биометриска, како и новиот рок на важење на личните карти, во согласност со ново воспоставениот правен режим во оваа материја, е обврска за сите граѓани подеднакво со наполнети 18 години живот, без исклучок, па оттука неприфатливи и нелогични се заклучоците на подносителот на иницијативата дека право било на граѓанинот дали ќе се вклучел или не во нововоспоставениот правен режим. Тоа не е препуштено на волјата на граѓаните и е во спротивноста со принципот на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите. Оттука, неосновано со иницијативата се тврди дека со оспорената законска одредба се предвидувало ништовност на веќе исполнета обврска, таа тоа не уредува, туку преоден период за усогласување на стариот со ново уредениот правен режим во врска со предметната материја.

Тргувајќи од изнесеното, Судот оцени дека законодавецот има право со закон да го пропишува периодот на важност, како и видот, обликот и содржините кои треба да ги имаат јавните исправи, односно истите да ги менува како и да го пропишува преодниот период на имплементирање на ново востановениот облик, вид и содржина на образецот на јавните исправи, согласно оспорениот член 14 од Законот. Со ова законско решение на граѓаните им се остава рок од пет години за замена на старите лични карти со нововостановените, а не им се одземаат права, а со тоа и не може да станува збор за поништување на обврска која произлегува од правото, односно ова законско решение овозможува преоден период на имплементација на ново уредениот правен режим кој се однесува за сите во иста положба во правото и не се загрозува правната сигурност како елемент на владеењето на правото.

5. Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на членот 14 во делот: “но најдолго до пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон” од Законот за изменување и дополнување на Законот за личната карта (“Службен весник на Република Македонија” број 19/2007 и 10/2010), со одредбите од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на

Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.33/2012)

4.

У.бр.224/2011

- **Форма и содржина на регистарски таблци на возилата**

- *Form and content of licence plates of vehicles*

- Содржината на регистарските таблци уредена со оспорените одредби, е уредена во согласност со Меѓународна Конвенција за сообраќај на патиштата, прифатена со Одлука на Владата на Република Македонија, донесена на 28 јули 1993 година (“Службен весник на Република Македонија” бр.52/93) и не е во спротивност со ставот 1 од Амандманот В со кој е заменет членот 7 од Уставот на Република Македонија.

- *The content of the licence plates regulated with the contested provisions is regulated in accordance with the International Convention on Road Traffic, adopted with a Decision of the Government of the Republic of Macedonia, taken on 28 July 1993 (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.52/93) and is not in contradiction with paragraph 1 of Amendment B which replaced Article 7 of the Constitution of the Republic of Macedonia.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 9 ставови 1 и 2 од Правилникот за формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата и начинот и постапката на нивно издавање, број 12.1-60305/1 од 3 август 2011 година, донесен од министерот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” број 107/2011).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот на член 2 став 1, член 3 став 1, член 4 став 1, член 5 став 1, член 6 став 1, член 7 став 1 и член 8 став 4 точки 1 и 2 од Правилникот, означен во точката 1 од ова решение.

3. Дарко Ѓорѓиев од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од актот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата со така пропишаните оспорени одредби од Правилникот, службеното кирилско писмо било ставено како помошен, спореден, второстепен елемент во јавната ознака, а со тоа во подредена, второстепена, положба во однос на латинското писмо. Ова од причини што кирилското писмо според оспорените правилнички решенија, било десеткратно помало и на несуштествено место, за разлика од латинското писмо кое било видливо, доминантно, со основна функција на регистарските таблички.

Оттука, според наводите од иницијативата, доносителот на актот при уредувањето на оспорените одредби од Правилникот, не го почитувал членот 7 од Уставот, односно дека “Во Република Македонија службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо”. Со иницијативата подносителот на иницијативата всушност го цитира ставот 1 од членот 7 од Уставот, кој член од Уставот, со Амандманот V, е заменет во целина.

Понатаму со иницијативата, се укажува дека согласно Меѓународната конвенција за сообраќај на патиштата, прифатена со Одлука на Владата на Република Македонија, донесена на 28 јули 1993 година (“Службен весник на Република Македонија” бр. 52/93), конкретно точката 1 на Прилог 2 на Конвенцијата, според кој регистарскиот број на автомобил во меѓународниот сообраќај треба да е составен од арапски броеви и големи букви на латиница, како и можност да се употребуваат други броеви или букви, но регистарскиот број треба да биде повторен

со арапски броеви и со големи букви на латиница, Уставниот суд, би можел на доносителот на актот, да му предложил можни решенија, како одредувањето на употреба само на одреден број на букви од службеното македонско кирилско писмо во регистарските таблички и тоа буквите А, В, Е, S, J, К, М, Н, О, R, S, T, U, X, кои немало да претставуваат пречка за учеството на македонските возила во меѓународниот сообраќај.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 2 став 1 од Правилникот определува дека регистарската таблица за моторно и приклучно возило е изработено од метал прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири букви и променлива буквена ознака составена од две букви на латиница. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европска унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна испакната линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

Со оспорениот член 3 став 1 од Правилникот, е определено дека регистарската таблица за привремено регистрирано моторно и приклучно возило е изработена од метал прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја, на која со црни букви и броеви е испишано: буквената ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарскиот број составен од четири броеви, буквена ознака „А“ која не е променлива и ознака на годината за која важи регистрацијата. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европска унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна испакната линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

Според оспорениот член 4 став 1 од Правилникот, регистарската таблица за трактор е изработена од метал, прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја на која со зелени букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива ознака составена од две букви на латиница. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на

Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права зелена испакната линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

Според оспорениот член 5 став 1 од Правилникот, регистарската таблица за работна машина и мото култиватор е изработена од метал, прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја на која со жолти букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака составена од две букви на латиница. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права жолта испакната линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

Со оспорениот член 6 став 1 од Правилникот е определено дека регистарската таблица за моторно и приклучно возило кое не ги исполнува законски пропишаните услови во однос на димензиите (должина, ширина, висина) односно чија најголема дозволена маса е поголема од 40 тони, односно чија сопствена маса е поголема од дозволените осни оптоварувања, е изработена од метал прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја на која со црвени букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака составена од две букви на латиница. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црвена испакната линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

Според оспорениот член 7 став 1 од Правилникот, регистарската

таблица за моторни возила постари од 35 години е изработена од метал, прекриена со ретрорефлектирачка фолија во бела боја на која со сиви букви и броеви е испишано: националната авто ознака „МК“, регистарски број составен од четири броеви, буквената ознака „Н“ која не е променлива и вертикално поставен број „35“. Регистарската таблица содржи сино поле во кое во долниот дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, а во горниот дел е оставен простор за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права сива испакната линија со стандарден радиус на аглите(R 12).

Според оспорениот член 8 став 4 точки 1 и 2 од Правилникот е определено дека буквените ознаки на дејноста на претставништвото односно на статусот на лицата во тие претставништва, на регистарските табlici се следните:

1. „СМD“ за возило во сопственост на дипломатски и конзуларни претставништва, на мисии на странски држави и меѓнародни организации во Република Македонија, што го користи шефот на дипломатското претставништво или мисија (Образец бр. 25);

2. „СD“ за возило што го користи лице со дипломатски статус (Образец бр. 26);

Со оспорениот член 9 став 1 од Правилникот е определено дека пробните табlici за моторни и приклучни возила се изработени од подебела хартија во бела боја на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна линија со стандарден радиус на аглите (R 12), а според оспорениот став 2 од истиот член од Правилникот пробните табlici за моторни и приклучни возила со кои правните лица што се занимаваат со производство и/или пуштање на пазар на возила, врз основа на посебна потврда издадена од Министерството за внатрешни работи вршат пробно возење, се изработени од метал прекриен со ретрорефлектирачка фолија во бела боја, на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на

возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

5. Според ставот 1 од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот, на целата територија во Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Согласно членот 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со уставот и со законите.

Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Според член 36 од Меѓународната конвенција за сообраќај на патиштата, прифатена со Одлука на Владата на Република Македонија, донесена на 28 јули 1993 година (“Службен весник на Република Македонија” бр.52/93), секој автомобил во меѓународен сообраќај треба да носи, напред и назад, свој регистарски број, а мотоциклите мора да го имаат овој број само назад. Составувањето и поставувањето на регистарскиот број наведен во овој член треба да се усогласи со одредбите на Прилогот 2 од Конвенцијата.

Според точката 1 на Прилог 2 на Конвенцијата, регистарскиот број треба да е составен од броеви или од броеви и букви. Броевите треба да бидат арапски, а буквите - големи букви на латиница. Меѓутоа, можат да се употребуваат други броеви или букви, но регистарскиот број треба да биде повторен со арапски броеви и со големи букви на латиница.

Од наведените одредби на Конвенцијата произлегува дека државите потписнички само за моторните возила во меѓународниот сообраќај се обврзуваат составувањето и поставувањето на регистарските таблички на возилата да го вршат на начин како што е опишан во образецот 2 од Конвенцијата односно да бидат испишани со арапски броеви и со големи букви на латиница, со можност да се напишат и со други броеви и букви, при што регистарскиот број треба да биде повторен со арапски броеви и со големи букви на латиница. Тоа значи дека Конвенцијата не ја попречува државата - потписничка, означувањето на регистарските таблички да го врши на својот службен јазик и писмо.

Со Правилникот за формата и содржината на регистарските таблички и на пробните таблички на возилата и на начинот и постапката на нивно издавање, број 12.1-60305/1 од 3 август 2011 година, донесен

од министерот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” број 107/2011), се пропишуваат формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата, како и начинот и постапката на нивно издавање.

Со оспорениот член 2 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за моторно и приклучно возило, односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека регистарската таблица содржи буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака составена од две букви на латиница. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со оспорениот член 3 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за привремено регистрирано моторно и приклучно возило, односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека регистарската таблица содржи буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви, буквена ознака “А” која не е променлива и ознака на годината за која важи регистрацијата. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со оспорениот член 4 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за трактор, односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека регистарската таблица содржи буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака составена од две букви на латиница. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел

е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со оспорениот член 5 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за работна машина и мотокултиватор, односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека регистарската таблица содржи буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака на латиница. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со оспорениот член 6 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за моторно и приклучно возило кое не ги исполнува законски пропишаните услови, односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека регистарската таблица содржи буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од четири броеви и променлива буквена ознака на латиница. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со оспорениот член 7 став 1 од Правилникот, е уредена изработката на регистарската таблица за моторни возила со статус на возила со мезејска вредност (олдтајмери), односно материјалот, бојата и впишаната содржина на регистарските таблици.

Од содржината на оваа оспорена одредба, произлегува дека на регистарската таблица за моторните возила постари од 35 години е испишана националната авто ознака "МК", регистарски број составен од

четири броеви, буквена ознака “Н”, која не е променлива и вертикално поставен број “35”. Исто така, регистарската таблица содржи сино поле во чиј долен дел е испишана националната авто ознака на Република Македонија, со оставен простор во горниот дел за ознаката на Европската унија. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото е поставена црвена правоаголна подлога, на која со жолти букви се испишани буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, на кирилица.

Со членот 17 од Правилникот е уредено дека регистарските таблици предвидени со овој правилник се изработуваат согласно меѓународниот стандард ISO 7591-1982.

Во интерес на рационално постапување и ненаметнување обврска на граѓаните за промена на постојните регистарски таблици, со членот 24 од Правилникот е определено дека регистарските таблици ќе се издаваат на барање на граѓаните, а задолжително само во три случаи и тоа при прва регистрација на моторно и приклучно возило на територијата на Република Македонија, при промена на регистрационо подрачје и при замена на изгубена регистарска таблица, под услови и начин утврдени со закон.

Ново уредената форма и содржина на регистарските таблици со овој правилник, всушност претставува континуитет во однос на претходно уредената форма и содржина на регистарските таблици, со надоградување на капацитетот на постојните регистарски таблици во кои со ново пропишаните форми и обрасци е впишана и националната ознака на Република Македонија, со оставен простор за ознаката на Европската унија. Во овие рамки треба да се има предвид Меѓународната Конвенција за сообраќај на патиштата, прифатена со Одлука на Владата на Република Македонија, донесена на 28 јули 1993 година (“Службен весник на Република Македонија” бр. 52/93), каде точката 1 од Прилогот 2 на Конвенцијата кој е во врска со членот 36 од Конвенцијата, определува дека регистарскиот број на автомобил во меѓународниот сообраќај треба да е составен од арапски броеви и големи букви на латиница, како и можност да се употребуваат други броеви или букви, но регистарскиот број треба да биде повторен со арапски броеви и со големи букви на латиница. Тоа значи дека дадена е можност на земјите на регистарските таблици да впишуваат и други броеви или букви, но сепак регистарскиот број треба да биде повторен со арапски броеви и со големи букви на латиница.

Република Македонија, прифаќајќи ја Меѓународната Конвенција за сообраќај на патиштата, го почитува принципот на меѓународна препознатливост на возилата, користејќи го латиничното писмо за означување на регистрационите подрачја, со повторена ознака на кирилица, што е во функција на непречена меѓународна контрола,

евидентирање и потрага по моторни возила од Република Македонија, согласно воспоставената комуникација на меѓународните полициски организации.

Имајќи ја предвид Меѓународната Конвенција за сообраќај на патиштата прифатена од страна на Република Македонија, фактот што регистарските таблици претставуваат јавни ознаки и дека како такви се составен дел не само на јавната комуникација во Републиката, туку и надвор од неа во меѓународниот сообраќај, а и со оглед дека со погоре наведените оспорени одредби од Правилникот, не се пропишува содржина на регистарските таблици со испишување на буквените ознаки исклучиво со латинично писмо, туку пропишуваат дека буквената ознака на регистрационото подрачје и променливата буквена ознака, се испишани и на кирилично писмо на црвена правоаголна подлога со жолти букви, на кој начин е овозможен третман на возилата од Република Македонија во странство согласно меѓународно воспоставените стандарди, Судот оцени дека изгледот на регистарските таблици пропишан со оспорените одредби од членовите 2 став 1, 3 став 1, 4 став 1, 5 став 1, 6 став 1 и член 7 став 1, е уреден на начин кој е во согласност со наведената Меѓународна Конвенција и не е спротивен на ставот 1 од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот Уставот на Република Македонија.

Со членот 8 став 1 од Правилникот, е уредена изработката и содржината на регистарската таблица за моторно и приклучно возило на дипломатски и конзуларни претставништва и мисии на странски држави и меѓународни организации во Република Македонија и нивниот персонал, односно дека регистарските таблици за овие субјекти содржи национална ознака "МК", бројчана ознака на земјата од која претставништвото е регистрирано во Република Македонија, буквена ознака на дејноста на претставништвото односно на статусот на лицата во тие претставништва, регистарски број на возилото и годината за која важи регистрацијата.

Со оспорениот став 4 точки 1 и 2 од членот 8 од Правилникот, е уредено дека буквените ознаки на дејноста на претставништвото односно на статусот на лицата во тие претставништва, на регистарските таблици се „СМД“ за возило во сопственост на дипломатски и конзуларни претставништва, на мисии на странски држави и меѓународни организации во Република Македонија, што го користи шефот на дипломатското претставништво или мисија и „СД“ за возило што го користи лице со дипломатски статус.

Од содржината на целината на членот 8 од Правилникот и посебно неговите оспорени одредби, произлегува дека со овој член е уредена изработката и содржината на регистарските таблици за моторно и приклучно возило на дипломатски и конзуларни претставништва, како и на мисии на странски држави и меѓународни организации во Република Македонија и на нивниот персонал, односно дека дека регистарските

таблицы за овие субјекти покрај национална ознака “МК”, содржи и буквени ознаки на дејноста на претставништвото односно на статусот на лицата во тие претставништва на латиница.

По однос на овие оспорени одредби од Правилникот, Судот оцени дека тие не можат уставно да се проблематизираат од аспект на употребеното латинично писмо на буквените ознаки содржани на регистарските таблици, имајќи предвид дека во случајов станува збор за регистарски таблици на возила кои се на располагање на субјекти кои се третираат како екстериторијалност, па оттука секое дипломатско возило претставува екстериторијален дел на државата која има дипломатско седиште во Република Македонија.

Со оспорениот член 9 став 1 од Правилникот, е уредена изработката и содржината на пробните таблици за моторни и приклучни возила. Според оваа оспорена одредба пробната таблица е изработена од подебела хартија во бела боја, на која со црни букви и броеви е испишана буквената ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња.

Со оспорениот член 9 став 2 од Правилникот, е уредена изработката и содржината на пробните таблици за моторни и приклучни возила со кои правните лица што се занимаваат со производство и/или пуштање на пазар на возила, врз основа на посебна потврда издадена од Министерството за внатрешни работи вршат пробно возење. Според оваа оспорена одредба пробните таблици се изработени од метал прекриен со ретрорефлектирачка фолија во бела боја, на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња.

Според членот 15 од Правилникот пробните таблици за моторни и приклучни возила се издаваат привремено при купување на ново возило или користено (половно) возило, до неговата регистрација.

Од анализата на оспорениот член 9 ставови 1 и 2 од Правилникот, произлегува дека во содржинат на пробните регистарски таблици, буквените ознаки на регистрационото подрачје, се испишани само на латиница, како и натпис “PROBA” на македонски јазик но, со латинично писмо.

Со оглед на тоа што оспорените одредби од членот 9 ставови 1 и 2 од Правилникот, пропишуваат дека буквените ознаки за

регистрационото подрачје на регистарските таблички да биде напишана само на латинично писмо, како и натписот кој означува “проба”, да биде напишан само на латинично писмо – “PROBA”, а имајќи предвид дека регистарските таблички на моторните возила што учествуваат во сообраќајот претставуваат службени ознаки, Судот оцени дека оспорените одредби од членот 9 од Правилникот, не се во согласност со цитираниот Амандман од Уставот на Република Македонија, со оглед дека во случајов во службената ознака е исклучено кирилското писмо, како службено писмо во Републиката.

Со иницијативата, подносителот предлага, овој суд, на доносителот на актот, да му укажел на други можни решенија за пропишување на содржината на регистарските таблички, меѓутоа Уставниот суд нема надлежност да предлага и да креира можни решенија во закони и други прописи, што е во надлежност на други органи, туку да одлучува за согласноста на пропишаните закони со Уставот, како и да одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

6. Имајќи го предвид претходно наведеното, според Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од членот 9 ставови 1 и 2 од Правилникот за формата и содржината на регистарските таблички и на пробните таблички на возилата и начинот и постапката на нивно издавање со цитираната одредба од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот, а по однос на оспорените одредби од член 2 став 1, член 3 став 1, член 4 став 1, член 5 став 1, член 6 став 1, член 7 став 1 и член 8 став 4 точки 1 и 2 од Правилникот, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за нивната согласност со цитираната одредба од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот.

7. Поради горе изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.224/2011)

5.

У.бр.224/2011

- Употреба на латинично писмо на регистарски
таблицы

- *Use of Latin alphabet on licence plates*

- Содржината на регистарските пробни таблицы, односно натписот кој означува “проба”, и кој е напишан само на латинично писмо – “PROBA”, не е во согласност со ставот 1 од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот на Република Македонија, бидејќи во службената ознака е исклучено кирилското писмо, како службено писмо во Републиката.

- *The content of the test licence plates, that is, the inscription designating “test”, and which is written in the Latin alphabet only – “TEST” -, is not in accordance with paragraph 1 of Amendment V which replaced Article 7 of the Constitution of the Republic of Macedonia, since the Cyrillic alphabet, as the official alphabet in the Republic, is excluded in the official inscription.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 став 2 и 3 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 9 ставови 1 и 2 од Правилникот за формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата и начинот и постапката на нивно издавање, број 12.1-60305/1 од 3 август 2011 година, донесен од министерот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” број 107/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Дарко Горѓиев од Скопје, со Решение У.бр. 224/2011 од 3 октомври 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Правилникот, означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Правилникот со одредба од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 9 став 1 од Правилникот е определено дека пробните таблици за моторни и приклучни возила се изработени од подебела хартија во бела боја на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна линија со стандарден радиус на аглите (R 12), а според оспорениот став 2 од истиот член од Правилникот пробните таблици за моторни и приклучни возила со кои правните лица што се занимаваат со производство и/или пуштање на пазар на возила, врз основа на посебна потврда издадена од Министерството за внатрешни работи вршат пробно возење, се изработени од метал прекриен со ретрорефлектирачка фолија во бела боја, на која со црни букви и броеви е испишано: буквена ознака на регистрационото подрачје на латиница, регистарски број составен од три броеви и променлива ознака составена од два броја. Помеѓу буквената ознака на регистрационото подрачје и регистарскиот број на возилото поставен е натпис „PROBA“ вертикално испишан на налепница со пет жолти и пет црвени полиња. На горната, долната, левата и десната страна на регистарската таблица поставена е права црна линија со стандарден радиус на аглите (R 12).

5. Според ставот 1 од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот, на целата територија во Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Согласно членот 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со уставот и со законите.

Со Правилникот за формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата и на начинот и постапката на нивно издавање, број 12.1-60305/1 од 3 август 2011 година, донесен од министерот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” број 107/2011), се пропишуваат формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата, како и начинот и постапката на нивно издавање.

Според членот 15 од Правилникот пробните таблици за моторни и приклучни возила се издаваат привремено при купување на ново возило или користено (половно) возило, до неговата регистрација.

Од анализата на оспорениот член 9 ставови 1 и 2 од Правилникот, произлегува дека во содржината на пробните регистарски таблици, буквените ознаки на регистрационото подрачје, се испишани само на латиница, како и натпис “PROBA” на македонски јазик но, со латинично писмо.

6. Со оглед на тоа што оспорените одредби од членот 9 ставови 1 и 2 од Правилникот, пропишуваат дека буквените ознаки за регистрационото подрачје на регистарските таблички да биде напишана само на латинично писмо, како и натписот кој означува “проба”, да биде напишан само на латинично писмо – “PROBA”, а имајќи предвид дека регистарските таблички на моторните возила што учествуваат во сообраќајот претставуваат службени ознаки, Судот оцени дека оспорените одредби од членот 9 од Правилникот, не се во согласност со цитираната одредба од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот, со оглед дека во случајов во службената ознака е исклучено кирилското писмо, како службено писмо во Републиката.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У. бр.224/2011)

6.

У.бр.109/2010

**- Права на активниот воен и цивилен персонал во
врска со користење на службен стан**

*- Rights of active military and civilian personnel regarding the
use of a service apartment*

- За повреда на принципот на еднаквост станува збор само кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ. За повреда на принципот на еднаквост не станува збор и во случај кога законодавецот за две различни права на иста категорија граѓани утврдил различни услови за нивно остварување. Нема повреда на член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот, бидејќи право на законодавецот е да ги утврдува правата и обврските и на лицата во служба во Армијата на начин и под услови кои тој ќе ги определи со законот.

- There is a violation of the principle of equality only when different rights and obligations for citizens in the same legal position are in question, which is not the case with the civilian and military officers serving in the Army of the Republic of Macedonia, among whom there may not be equality in view of the exercise of their rights on any ground. There is no violation of the principle of equality either in case when the legislator has defined different conditions for the exercise of

two different rights for the same category of citizens. There is no violation of Article 8 paragraph 1 line 3, Article 9 and Article 51 of the Constitution, since it is the right of the legislator to define the rights and obligations of the persons serving in the Army, in a manner and under the conditions that he shall determine by the law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 198 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата законската одредба на член 198 став 1 од Законот била неодржлива од уставно-правен аспект, затоа што истата била применлива само за активниот воен и цивилен персонал под услов да трајно службуваат и живеат во местото на службување во кое го решиле станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост. Меѓутоа, оваа одредба според наводите во иницијативата не била применлива и создавала нееднаквост и нерамноправност за граѓаните односно за активниот воен и цивилен персонал, кога истиот бил поставуван на друга должност надвор од градот каде што го купил станот, кое било регулирано и со членовите 74 до 78 од Законот, и тоа во состојба кога истиот персонал бил упатен на работа во друга единица или установа надвор од местото каде што го купил станот согласно член 80 од Законот; кога бил разрешен од должност поради стручно оспособување и усовршување и упатен во друг град во Републиката или надвор од Републиката според одредбите на член 82 од овој закон и кога бил преместен од еден во друг град како што било уредено согласно член 86 од Законот.

Поради тоа, според наводите во иницијативата со оваа законска одредба се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот и подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста.

4. Судот на седница утврди дека според оспорениот член 198 став 1 од Законот, на активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост под условите и на начин утврдени во членот 196 од овој закон, трајно му престанува правото на користење на службен стан, правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци за превоз. Според ставот 2, правото од членот 196 на овој закон, активниот воен и цивилен персонал може да го оствари само еднаш во текот на службата во Армијата. Според ставот 3, правото од членот 196 на овој закон има право да го користи само еден од брачните другари, доколку двајцата се на служба во Армијата.

5. Во член 8 став 1 алинеите 3 и 8 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеештвото на правото и на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Во членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Членот 51 став 1 од Уставот предвидува дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Според ставот 2 на овој член, секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012) се уредува статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Според членот 2 став 1 под служба во Армијата се смета вршење на воени должности во Армијата. Според ставот 2 како служба во Армијата

се смета вршење на должности во Министерството за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, како и должности во мултинационални воени сили формирани согласно ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Согласно членот 3 став 1 од наведениот закон, служба во Армијата врши воен и цивилен персонал.

Во членот 3 точка 1 од Законот е дефинирано што според овој закон се смета за воен персонал, при што, покрај другото, воен персонал е воен старешина офицер и подофицер. Во точката 2 од наведениот член, цивилен персонал во смисла на овој закон, се смета цивилно лице поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.

Согласно членот 4 од Законот воениот и цивилниот персонал вршат служба во Армијата со засновање на работен однос со Министерството за одбрана, а согласно член 74 од Главата IX. насловена “Поставување на воениот и цивилниот персонал и други односи во вршење на службата во Армијата” од Законот, воениот и цивилниот персонал се поставува на соодветна должност, односно формациско место според неговата воена евиденциска специјалност и според потребите на службата во Армијата.

Според членот 80 став 1 од овој Закон, активниот воен и цивилен персонал поради потреба на службата може да биде упатен на должност во друга единица или установа во Републиката или во друг орган на државната власт на одредено време, а најдолго една година. По исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал може да биде упатен на должност и подолго од една година, но најмногу две години во текот на пет години, сметано од првото упатување. Според ставот 3, во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член, лицето ги задржува правата од својот чин и должност на која бил поставен, доколку тоа е поповолно за него. Според ставот 4, по исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се упатува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

Во Главата XIV насловена “Станбено обезбедување” во членовите од 192-198 од Законот, се уредуваат прашања кои се однесуваат на станбеното обезбедување на вработените во Армијата на Република Македонија, односно за правата и обврските на воениот и цивилниот

персонал за време на вршењето на службата во Армијата, како што се право на користење на службен стан, право на надоместок на трошоците за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци.

Според член 194 став 1 од Законот, вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределено време, а кои на територијата на Република Македонија немаат стан во лична сопственост или во сопственост на член од нивното потесно семејство (брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување и родители), со кои живеат во заедничко домаќинство, а не им е обезбедено користење на службен стан, имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан. Вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот 1 на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата. (став 2) Висината на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член ја утврдува министерот за одбрана во зависност од местото на вршењето на службата. (став 3)

Според Член 196 став 1 од Законот, на вработените во Армијата кои по сопствен избор трајно ќе го решат станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана ќе им овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост. Согласно ставот 2 субвенционирањето на трошоците на ставот 1 на овој член се врши согласно со Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата, донесена од Владата на Република Македонија и тоа претставува јавен интерес. (став 3) При субвенционирањето на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично. (став 4) Начинот на субвенционирање на трошоците за купување на стан во лична сопственост го пропишува министерот за одбрана. (став 5)

Согласно член 197 став 1 од овој закон, активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост со субвенционирање на дел од трошоците од страна на Министерството за одбрана, е должен да остане на служба во Армијата десет години по остварувањето на ова право. Според ставот 2, ако на активниот воен и цивилен персонал од ставот 1 на овој член му престане службата во Армијата по негово барање или поради изречена дисциплинска мерка престанок на работен однос, односно губење на чин, пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член, е должен да ги надомести реалните трошоци од членот 196 став 1 на овој закон исплатени од страна на Министерството за одбрана. По исклучок од ставовите 1 и 2 на овој член, професионалниот војник на кој службата во Армијата му престанува со навршување на 38 години возраст, се ослободува од обврските утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член.

Според оспорениот член 198 став 1 од Законот, на активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост под условите и на начин утврдени во членот 196 од овој закон, трајно му престанува правото на користење на службен стан, правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци за превоз. Според ставот 2, правото од членот 196 на овој закон, активниот воен и цивилен персонал може да го оствари само еднаш во текот на службата во Армијата. Според ставот 3, правото од членот 196 на овој закон има право да го користи само еден од брачните другари, доколку двајцата се на служба во Армијата.

Тргувајќи од анализата на цитираните одредби од Законот, станува збор за јасни и недвосмислени одредби со кои се уредуваат прашањата што се однесуваат на статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија. Заради подобрување на стандардот на активниот воен и цивилен персонал, новина претставува можноста за активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана да му овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост, согласно Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата донесена од Владата на Република Македонија.

Поаѓајќи од уставната определба во член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот, сметаме дека право на законодавецот е да ги утврдува правата и обврските и на лицата во служба во Армијата на начин и под услови кои тој ќе ги определи со законот. Па оттука и правото кое го утврдил со оспорениот член 198 став 2 од Законот само за воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата и под определени услови, е законска материја која во случајов тоа прашање го регулира како посебно право. Воедно, ова право може да се оствари врз одредени критериуми односно во зависност од дискреционото право односно доброволното изјаснување за предметното прашање со преземање на сите права и обврски по тој основ и вклучувајќи го губењето на определени права во иднина.

Исто така, по однос на наводите во иницијативата за несогласност на оспорениот член од Законот со уставното начело во членот 8 став 1 алинеја 8, според кое хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, како и со уставната определба за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, согласно членот 9 од Уставот и со уставната определба дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, согласно членот 51 од Уставот, сметаме дека не може основано да се постави прашањето за несогласност со овие

уставни норми.

Ова од причина дека не е доволно јасна намерата на подносителот на иницијативата, предметното законско решение уставно да го проблематизира, освен изнесеното мислење дека законодавецот поинаку требал да ги нормира предметните прашања во врска со решавањето на станбеното прашање. Имено, за повреда на принципот на еднаквост станува збор само кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ. За повреда на принципот на еднаквост не станува збор и во случај кога законодавецот за две различни права на иста категорија граѓани утврдил различни услови за нивно остварување.

Со оглед на изнесеното, сметаме дека за членот 198 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија не може основано да се постави прашањето за несогласност со Уставот.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.109/2010)

7.

У.бр.178/2010

- Право на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата за надоместок на трошоци за превоз

- Right of the military and civilian personnel serving in the Army to compensation of transportation costs

- Правото на исплата на надоместок на стварни трошоци за превоз и колективен превоз припаѓа на воениот и цивилен персонал на служба во Армијата само во случај кога не живее во местото на службување и истиот се исплатува во стварен - реален износ, заради патување од местото на

живеење до местото на службување, односно заради посета на семејството, со приложување на сметка-билет за направените трошоци. Ова од причина што истовремено не би можело да се користат две права поради тоа одредбата на член 195 став 2 не се во спротивност со Уставот.

- The right to payment of compensation of real transportation costs and collective transportation belongs to the military and civilian personnel serving in the Army only in case when they do not live in the place of service and the same is paid in real amount, for transportation from the place of living to the place of service, that is, to visit the family, by presenting a bill – ticket for the costs incurred. This for a reason that two rights may not be exercised at the same time. Therefore, the provision in Article 195 paragraph 2 is not in disagreement with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 195 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата одредбата на оспорениот член од Законот не била во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, затоа што не можело да се поистоветуваат надоместокот за закупнина на стан со стварните трошоци за превоз ниту меѓусебно да се исклучуваат, како што било предвидено во ставот 1 од член 195 од Законот: „надоместокот на трошоците за одвоен живот и

надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат,.

Во иницијативата е наведено дека правото на надоместокот за закупнина на стан и правото на стварните трошоци за превоз биле посебни права. Овие права биле за посебни намени и не можеле меѓусебно да се исклучуваат. Дека е тоа така, произлегува и од одредбата на член 188 став 1 точка 7 од Законот, според која воениот и цивилниот персонал имале право на надоместоци за трошоци за превоз. Во оваа законска одредба не било предвидено правото за надоместок за закупнина на стан.

Исто така, според наводите во иницијативата, согласно член 194 став 1 од Законот, вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределено време, а не им е обезбедено користење на службен стан, имале право на надоместок на трошоци за закупнина на стан.

Тргувајќи од наводите во иницијативата со оспорената законска одредба се повредувал член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот и се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на член 195 став 2 од Законот.

4. Судот на седница утврди дека според член 195 став надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат. (став 1) Надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз меѓусебно се исклучуваат.(став 2)

5. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според членот 8 став 1 алинеи 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012) се уредува статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Според членот 2 став 1 под служба во Армијата се смета вршење на воени должности во Армијата. Според ставот 2 како служба во Армијата се смета вршење на должности во Министерството за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва,

јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, како и должности во мултинационални воени сили формирани согласно ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Согласно членот 3 став 1 од наведениот закон, служба во Армијата врши воен и цивилен персонал.

Во членот 3 точка 1 од Законот е дефинирано што според овој закон се смета за воен персонал, при што, покрај другото, воен персонал е воен старешина офицер и подофицер. Во точката 2 од наведениот член, цивилен персонал во смисла на овој закон, се смета цивилно лице поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.

Согласно членот 4 од Законот воениот и цивилниот персонал вршат служба во Армијата со засновање на работен однос со Министерството за одбрана, а согласно член 74 од Главата IX. насловена “Поставување на воениот и цивилниот персонал и други односи во вршење на службата во Армијата” од Законот, воениот и цивилниот персонал се поставува на соодветна должност, односно формациско место според неговата воена евиденциска специјалност и според потребите на службата во Армијата.

Во Главата XIII. “Други примања” во член 188 став 1 од Законот, воениот и цивилниот персонал има право на надоместоци за: патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и странство; трошоци за користење возило во лична сопственост за службени цели; трошоци за одвоен живот од семејството; парична помош во случај на смрт на член на потесно семејство (родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца идеца земени на издржување), ако живееле во заедница; штета при елементарни непогоди; селидбени трошоци; трошоци за превоз; вршење на служба за дежурство, стражарска служба и служба на посебни воени објекти и за време поминато на трупно патување и служба под посебни услови. Висината на надоместоците од ставот 1 точки од 1 до 5 на овој член и начинот на распределувањето, се исти како и за државните службеници. (став 2) Начинот за исплата и висината на надоместоците од ставот 1 точки од 6 до 9 на овој член ги утврдува министерот за одбрана.(став 3)

Во Главата XIV насловена “Станбено обезбедување” во членовите од 192-198 од Законот, содржани се одредби со кои за прв пат се дава реална можност за станбено обезбедување на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата на Република Македонија за време на вршење на службата и се уредуваат прашања кои се однесуваат за правата и обврските на воениот и цивилниот персонал за време на вршењето на службата во Армијата, како што се право на користење на

службен стан, право на надоместок на трошоците за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци.

Овие права се уредени со Законот за служба во Армијата на Република Македонија како *lex specialis*, за разлика од останатите закони кои се во сила и се применуваат во Република Македонија но не содржат одредби од ваков тип за вработените лица. Имено, очигледно е дека на прашањето за станбеното згрижување на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата на Република Македонија, законодавецот му посветил посебно внимание, се со цел оваа категорија на вработени во текот на вршењето на службата во Армијата да имаат достоини услови за живеење.

Тргувајќи од наводите во иницијативата дека дел од утврдените права во оспорените одредби и во Законот како целина меѓусебно се исклучуваат, како што е правото на надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан (член 195 став 1) односно надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз (член 195 став 2) и дека истите се во спротивност на член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, сметаме дека истите се неосновани.

Од анализата на оспорените одредби и целината на Законот, произлегува дека кога на воениот и цивилниот персонал ќе му биде овозможено користење на службен стан за кој се плаќа закупнина од средствата на Министерството за одбрана, закупениот стан е во местото на службување. Во таков случај на корисниците на службен стан не им припаѓа правото на надоместок на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз бидејќи живеат во местото на службување.

Правото на исплата на надоместок на стварни трошоци за превоз и колективен превоз припаѓа на воениот и цивилен персонал на служба во Армијата само во случај кога не живее во местото на службување и истиот се исплатува во стварен –реален износ, заради патување од местото на живеење до местото на службување, односно заради посета на семејството, со приложување на сметка–билет за направените трошоци. Ова од причина што истовремено не би можело да се користат две права.(*no bis in idem*)

Од наведеното произлегува дека одредбата на член 195 став 2 не се во спротивност со Уставот, поради што во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на одредбите од член 8 став 1 алинеи 3 и член 51 од Уставот на која се повикува подносителот на иницијативата, поради што сметаме дека не може да се постави прашањето за уставноста на истата.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.178/2010)

8.

У.бр.15/2011

- Давање известување за исполнување на условите за преминување на државната граница

- Notification about meeting the conditions to cross national border

- Барањето од страна на полицискиот службеник да се даде известување за исполнување на условите за преминување на државната граница не претставува ограничување на слободите и правата на граѓанинот.

- The request on the part of the police officer to provide notification about meeting the conditions to cross the national border is not a restriction of the citizen's freedoms and rights.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 12 став 2 во делот: „на барање на полицискиот службеник кој врши гранични проверки да му даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница, и член 69 став 2 во делот: „кое нема да даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница, од Законот за гранична контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр. 171/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата лицето од оспорениот став 1 на член 12 од Законот било должно на барање на полицискиот службеник кој вршел гранични проверки да му даде известување за сите околности во врска со исполнувањето на условите за преминување на државната граница и истото требало да постапува по предупредувањата на наредбите на полицискиот службеник кој ги вршел граничните проверки. Додека според одредбите на оспорениот член 69 став 2 од оспорениот Закон, глоба во износ од 85 до 490 евра во денарска противвредност ќе му била изречена за прекршок на физичко лице: кое немало да даде известување за сите околности во врска со исполнувањето на условите за применување на државната граница и кое не постапувало по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги вршел граничните проверки (в.в. член 12 став 2 од Законот).

Во иницијативата е наведено дека овие делови од оспорените членови не биле во согласност со член 9 став 1 алинеите 1 и 3, член 11 став 1, член 12 став 1 и 3, член 27 став 2 и 3, член 29 став 1 и член 51 од Уставот, затоа што ако, според член 12 став 3 од Уставот, од лицето повикано, приведено или лишено од слобода не можело да се бара изјава, тогаш дотолку повеќе од лицето кое имало намера да ја премине граничната линија или веќе ја преминало граничната линија, можело да се бара известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница и ако не дало такво известување го поставуваат прашањето дали било целисходно лицето прекршочно да се казнува. Отука, дали некое лице ги исполнувало условите за преминување на државната граница, полицискиот службеник кој вршел гранични проверки, ги утврдувал по службена должност врз

основа на документите наведени во член 12 став 1 од Законот и затоа не било можно од физичкото лице да се бара ваква обврска и истото да биде казнето, ако евентуално не го дало бараното известување.

Предлага при одлучувањето да се земе во предвид примерот на Одлуката на Уставен суд, У.број 103/ 2010 од 22.12.2010 година, со која се укинали член 59-а и член 100-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 161/2008).

4. Судот на седница утврди дека според член 12 со наслов “Обврска за овозможување на извршување на гранични проверки” лицето кое има намера да ја премине граничната линија или веќе ја преминало граничната линија, освен граничната линија на внатрешната граница по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија, е должно да даде валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, да овозможи да се извршат граничните проверки и не смее да го напушти подрачјето на граничниот премин додека не се извршат потребните формалности вклучувајќи ги и проверките на превозните средства и предметите што ги поседува лицето кое ја преминува границата.(став 1)

Лицето од ставот 1 на овој член е должно на барање на полицискиот службеник кој врши гранични проверки да му даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница и да постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги врши граничните проверки. (оспорен став 2)

Согласно член 69 од Законот, глоба во износ од 85 до 490 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице: кое ќе постапи спротивно на членот 9 став 4 од овој закон; кое нема да даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница, не постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги врши граничните проверки. (член 12 став 2).

5. Во член 8 од Уставот на Република Македонија е предвидено дека темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија меѓу другите се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 од Уставот на Република Македонија слободата на човекот е неприкосновена. Според став 2 на овој член никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на Судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.

Според ставот 3 на овој член, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава.

Според ставот 4 на овој член лицето лишено од слобода мора веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа од моментот на лишувањето од слобода да биде изведено пред суд кој без одлагање ќе одлучи за законитоста на лишувањето од слобода.

Според член 27 став 1 од Уставот секој граѓанин на Република Македонија има право слободно да се движи на територијата на Република Македонија и слободно да го избира местото на своето живеалиште.

Согласно став 3 на овој член од Уставот, остварувањето на овие права може да се ограничи со закон, единствено во случаите кога е тоа потребно заради заштита на безбедноста на Републиката, водење на кривична постапка или заштита на здравјето на луѓето.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, а во ставот 2 од истиот член се предвидува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени само за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот.

Согласно Член 1 од Законот за гранична контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр. 171/2010) се уредуваат граничната контрола, надлежностите на полицијата во внатрешноста, соработката меѓу државните органи кои имаат надлежност во граничното управување и меѓународната полициска соработка.

Според член 2 со наслов “Цел на граничната контрола”, се уредува дека граничната контрола која ги опфаќа работите што се однесуваат на гранични проверки и на граничен надзор, како и анализа на опасностите по националната безбедност и анализа на заканите кои можат да влијаат на безбедноста на границата, се врши со цел за: спречување и откривање на кривични дела и прекршоци и откривање и фаќање на нивните сторители, спречување и откривање на илегалната

миграција и трговија со луѓе, заштита на животот, здравјето на луѓето, личната сигурност, имотот, животната средина и природата и спречување и откривање на други опасности по јавниот ред, правниот поредок, националната безбедност и меѓународните односи.

Согласно член 3 со наслов “Значење на одделни изрази” се дефинирани одделни изрази употребени во овој закон меѓу кои и значењето на поимот под точка 3. “Гранична контрола” претставува активност спроведена на државната граница при преминување или при намера за преминување на државната граница согласно со целите на овој закон, што се состои од гранични проверки и граничен надзор; поимот под точка 4. “Гранични проверки” се проверки што се спроведуваат на граничните премини со цел да се провери дали да им се одобри на лицата и нивните превозни средства и предметите што ги поседуваат да влезат на територијата на Република Македонија или да им се одобри да излезат од неа;...поимот под точка 12. “Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор” е Конвенцијата од 19 јуни 1990 година за спроведување на Шенгенскиот договор од 14 јуни 1985 година меѓу владите на државите на Бенелукс-економска унија, Сојузна Република Германија и Република Франција, за постепеното укинување на контролата на заедничките граници. Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија ќе започне да се применува од денот на приемот на Република Македонија во Европската унија, а во целост ќе се применува согласно со Одлуката на Европскиот парламент и Советот на Европската унија за укинување на граничната контрола на внатрешните граници.

Во Главата насловена како IV. “Гранични проверки”, подглава со реден број 1. “Вршење на гранични проверки”, и наслов “Место на извршување на граничните проверки”, во член 11 е уредено дека граничните проверки се вршат на подрачјето на граничниот премин. Граничните проверки може да се вршат и надвор од подрачјето на граничниот премин во воз, воздухоплов, на пловен објект или на друго место. По исклучок од ставовите 1 и 2 на овој член, во согласност со меѓународен договор, граничните проверки може да извршат и на територијата на соседна држава.

Според оспорениот член 12 со наслов “Обврска за овозможување на извршување на гранични проверки” уредено е дека лицето кое има намера да ја премине граничната линија или веќе ја преминало граничната линија, освен граничната линија на внатрешната граница по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија, е должно да даде валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, да овозможи да се извршат граничните проверки и не смее да го напушти подрачјето на граничниот премин додека не се извршат потребните

формалности вклучувајќи ги и проверките на превозните средства и предметите што ги поседува лицето кое ја преминува границата.(став 1)

Лицето од ставот 1 на овој член е должно на барање на полицискиот службеник кој врши гранични проверки да му даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница и да постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги врши.

Според член 13 “Гранични проверки на лица” полицискиот службеник при извршувањето на граничните проверки на лица е овластен: да побара валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, да го утврди идентитетот на лицето кое има намера да ја премине државната граница, да провери дали се исполнети условите за влез и излез од Република Македонија утврдени со закон, да даде упатства и наредби со цел за непречено и брзо одвивање на граничните проверки, доколку постојат индикации, односно основи за сомневање за сторено кривично дело или прекршок, да изврши гранични проверки на втора линија што подразбира и преглед или претрес на лицето, предметите и превозното средство што истото ги поседува, да ја провери валидноста на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница, да изврши проверка на отпечатоци од прсти и дланки и други биометриски податоци во соодветните евиденции, да изврши проверка во оперативните (побарани) и други евиденции и електронски бази на податоци за лица, предмети и превозни средства и да го задржи лицето за време неопходно потребно за извршување на граничните проверки, но не подолго од 24 часа.

Согласно член 14 од Законот, насловен како “Видови гранични проверки” Граничните проверки се вршат како минимални и детални гранични проверки.

Согласно член 15 од овој закон, со наслов “Минимални гранични проверки” минимални гранични проверки се спроведуваат над сите лица кои ја преминуваат државната граница со цел да се провери и утврди нивниот идентитет врз основа на дадениот патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница. Минималните гранични проверки од ставот 1 на овој член се состојат од брза и едноставна проверка со помош на соодветни технички уреди и со проверка во соодветните евиденции и електронски бази на податоци исклучиво за да се провери дали патниот документ, односно другиот документ пропишан за преминување на државната граница е украден, злоупотребен, изгубен или е неважечки, да се провери неговата валидност, како и да се провери присуството на знаци кои укажуваат на злоупотреба, фалсификување или преправање на документот.

Минималните гранични проверки од ставот 2 на овој член се

применуваат за државјаните на Република Македонија, како и за лицата кои го уживаат правото на Заедницата за слободно движење. При спроведување на минималните гранични проверки на лицата државјани на Република Македонија, како и над лицата кои го уживаат правото на Заедницата за слободно движење, полицискиот службеник може врз не систематска основа да провери во соодветните евиденции и електронски бази на податоци дали тие лица претставуваат закана за националната безбедност, јавната политика, меѓународните односи или закана по јавното здравје.

Според член 16 од Законот, насловен како “Детални гранични проверки” за државјаните на трети земји, се состојат од проверка на исполнувањето на условите за влез на територијата на Република Македонија, како и: проверка на валидноста на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница и проверка на неговата важност, како и проверка дали истиот доколку е потребно ја содржи потребната виза или дозвола за престој, детален преглед, односно испитување на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница заради откривање на знаци на фалсификување или преправки, испитување на штембилите кои се втиснати при влез и излез во патниот документ со цел да се утврди, преку споредба на датумите за влез и излез дека лицето не ја надминало максимално дозволената должина на престој на територијата на Република Македонија, потврдување на местото на тргнување и дестинација и целта на престојот на лицето и доколку е неопходно проверка на соодветни дополнителни документи, потврдување дали лицето има доволно парични средства за издржување за време и за целта на неговиот престој, како и за неговото враќање во земјата од која тој потекнува или за транзит во земја во која со сигурност ќе биде примено, или дека е во можност законски да се здобие со такви средства и потврдување дека државјанинот на трета земја, неговото средство за транспорт или предметите кои ги пренесува не го загрозуваат јавниот ред, националната безбедност, јавното здравје или меѓународните односи на Република Македонија со другите држави. Оваа постапка треба да вклучи директна проверка на податоци и предупредувања за лица и доколку е неопходно и предмети во националните бази на податоци, како и за активности што треба да се преземат како резултат на предупредувањето.

Деталните гранични проверки при излез се состојат од: утврдување дали државјанинот на трета земја поседува валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, проверка на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница заради откривање на знаци на фалсификување или преправки и кога е тоа можно утврдување дека државјанинот на трета држава не се смета дека е закана за јавниот

ред, националната безбедност или меѓународните односи.

Како дополнување на проверките од ставот 3 на овој член деталните гранични проверки при излез можат да содржат и: утврдување дали лицето поседува валидна виза за патување во друга држава, освен кога лицето поседува валидна дозвола за престој, утврдување дали лицето не го пречекорило времетраењето на максимално дозволениот престој на територијата на Република Македонија и проверка во електронските бази на податоци за доставените предупредувања за лица и предмети.

На граничните премини каде што условите го дозволуваат тоа, доколку лицето го побара тоа, деталните гранични проверки се спроведуваат во посебна просторија. Лицата врз кои треба да се спроведат детални гранични проверки на втора линија треба да бидат информирани за целта и за постапката на извршување на таа проверка, како и тоа дека може да го побара и да го добие името и презимето и регистарскиот број на полицискиот службеник кој ја врши деталната гранична проверка, називот на граничниот премин и датумот на кој е премината границата.

Наведените одредби се во согласност со член 5 став 1 од Шенгенскиот граничен кодекс, согласно кој покрај останатите услови за влез кои треба да ги исполнуваат лицата, утврден е и условот истите да ги образложат причините и условите за планираниот престој, да имаат доволно средства за издржување и тоа како за планираниот престој така и за враќање во државата од каде доаѓа или за патување во трета држава во која сигурно ќе биде прифатено или каде што ќе може законски да се стекне со тие средства. Основна заложба на Република Македонија е изградба на систем на гранична контрола кој ќе биде компатибилен на стандардите на Шенгенскиот правен поредок во кој се вградени највисоките демократски придобивки на европските земји.

Тргувајќи од анализата на содржината на оспорените одредби, сметаме дека истите треба да се разгледуваат во корелација со останатите одредби од Законот кои го третираат прашањето на граничните проверки и исто така во корелација со одредбите на член 11 од Законот за странците („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2006, 66/2007, 117/2008, 92/2009 и 156/2010) со кој се уредуваат условите за влез, напуштање и престој на страниците во Република Македонија, како и нивните права и обврски.

Исто така, од содржината на оспорените одредби може да се констатира дека граничните проверки се вршат со преземање на точно утврдени дејствија што се преземаат од страна на полицискиот службеник и дека за утврдување на одредени околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница неопходно е потребно да се побараат известувања од лицето кое има намера да ја премине или

веќе ја преминало граничната линија, преку кои ќе се утврди дали лицето ги исполнува условите за преминување на државната граница, а лицето е должно да постапи по барањето на полицискиот службеник кој ги врши граничните проверки.

Во однос на пропишувањето на глоба како прекршочна санкција во оспорениот член 69 точка 2 за постапување спротивно на оспорениот член 12 став 2 од Законот, истата е пропишана во согласност со Законот за прекршоци („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2006).

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 16 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2000, 44/2002, 82/2008 и 167/2010), Министерството за внатрешни работи ги врши работите што се однесуваат на остварување на системот на државната и јавната безбедност, пријавувањето на живеалиштето и престојувалиштето, државјанството и патните исправи за премин на државните граници, движењето и прстојот во граничниот појас, обезбедувањето на државната граница, контролата на преминување на државната граница, како и определени работи во врска со утврдувањето и решавањето на граничните инциденти и другите повреди на границата; престојот и движењето на странците, производството, прометот, складирањето и заштитата од запаливи течности, гасови, експлозивни и други опасни материјали и превозот на овие материјали, укажувањето на помош при елементарни непогоди и епидемии, набавувањето, поседувањето, носењето и контролата на обележувањето на оружјето и муницијата, надзорот од негова надлежност и врши други работи утврдени со закон.

Тргувајќи од законското овластување дефинирано во членот 16 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, како *lex generalis*, членот 1 од Законот за внатрешни работи, како *lex specialis*, конкретно дефинира и одредува на што точно се однесуваат внатрешните работи и која е нивната надлежност.

Имено, според ова законска одредба, внатрешни работи во смисла на овој закон се работи кои се однесуваат на заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните, спречување на вршење кривични дела, откривање и фаќање на сторители на кривични дела и нивно предавање на надлежни органи, заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот загарантирани со Уставот, спречување на насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот на Република Македонија, одржување на јавниот ред и мир,..... контрола на преминување на државната граница, движење и престој во граничниот

појас, престој и движење на странци, утврдување и решавање на граничните инциденти и други повреди на државната граница,

Тргнувајќи од горенаведените уставни одредби произлегува дека слободата на човекот е неприкосновена и како таква Уставот ги утврдил основите, условите и начинот на нејзиното ограничување. Оттука, имајќи ги предвид уставните одредби со кои се гарантираат основните слободи и права на човекот и граѓанинот и предвидените механизми за нивна заштита, недвосмислено произлегува дека основните слободи и права се утврдени со Уставот и основот за нивното ограничување мора да се наоѓа во Уставот. Притоа со Уставот може да се предвиди обемот на ограничувањето на одредена слобода или право кој е обврзувачки за законодавецот или општо да се определи обемот до кој законодавецот може да ги ограничи основните слободи и права. Доколку, Уставот на тоа не упатува, основните слободи и права не можат да се уредат и ограничат со закон, туку нивната содржина и ограничување ќе се определат преку севкупноста на уставните определби и норми на правниот поредок како претпоставка за реално остварување на слободите и правата загарантирани со Уставот.

Имајќи го предвид изнесеното, дека граничниот појас претставува простор кој сам по себе содржи безбедносни импликации и дека затоа не може да се исклучи од опфатот на член 27 од Уставот, доколку постојат посебните услови за ограничување на движењето пропишани со закон. Од друга страна, означените одредби од Законот за гранична контрола содржат, во голема мера, одредени услови за остварувањето на слободата на движењето односно нејзиното ограничување во граничниот појас, кои не оставаат простор за дискрециони овластувања на органите надлежни за спроведување на законот, освен во случаи кога безбедносните импликации настануваат во непредвидливи ситуации, но и тогаш ограничувањата мора да се оправдаат во контекст на целите на законот. Исто така законското овластување може да се движи само во рамките на оперативно спроведување на законските одредби, а не и како извор за оригинерно уредување на правата на граѓаните од страна на органите на управата.

Со оглед на тоа што во конкретниот случај со оспорената одредба од член 12 став 2 и член 69 став 2 од Законот не се дава можност полицијата во вршењето на своите надлежности да ги ограничи основните слободи и права, сметаме дека не може да се постави прашањето дали таквата надлежност води кон ограничување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот надвор од уставните рамки.

Од наведеното произлегува дека одредбите од членовите член 12 став 2 и член 69 став 2 од Законот не се во спротивност со Уставот, поради што во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на

одредбите од член 9 став 1 алинеите 1 и 3, член 11 став 1, член 12 став 1 и 3, член 27 став 2 и 3, член 29 став 1 и член 51 од Уставот, на која се повикува подносителот на иницијативата, поради што сметаме дека не може да се постави прашањето за уставноста на истите.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.15/2011)

9.

У.бр.236/2011

- Право на користење на службен стан за цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија

- Right of civilian and military officers serving in the Army of the Republic of Macedonia to use a service apartment

- За повреда на принципот на еднаквост станува збор кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ. За повреда на принципот на еднаквост не станува збор и во случај кога законодавецот за две различни права на иста категорија граѓани утврдил различни услови за нивно остварување.

- There is a violation of the principle of equality when diferent rights and obligations of citizens are in question who are in an equal legal position, which is not the case with civilian and military officers serving in the Army of the Republic of Macedonia, among whom there may not be a token of equality regarding the exercise of their rights on any ground. There is

no violation of the principle of equality either in case when the legislator has defined different conditions for the exercise of two different rights for the same category of citizens.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 24 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 192 став 5 и член 194 ставови 1 и 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 195 став 2 од Законот означен во точката 1.

3. Леонардо Славевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точката 1 од ова решение.

4. Според наводите во иницијативата законската одредба на член 192 став 1 од Законот била неодржлива од уставно-правен аспект, затоа што со истата бил повреден членот 9 од Уставот, односно се вршела поделба на персоналот според личната и семејна состојба на припадникот и се повредувало правото на еднаквост на воениот и цивилниот персонал кој работел во Армијата на Република Македонија, и тоа посебно во делот на социјалното потекло, имотната и општествената положба, а тоа при остварувањето на правата за надоместок на трошоци за закупнина на стан.

Понатаму во иницијативата е нав едено дека со одредбите од член 194 став 2 законодавецот извршил ограничување на остварувањето на правото на еднаквост на припадниците на Армијата на Република Македонија, при што дел од припадниците своето право го остварувале после три години служба, а не со денот на стапување во служба во Армијата на Република Македонија. Со таквото дефинирање на правото на еднаквост се вршела поделба на припадниците на Армијата на

Република Македонија при остварување на правата според нивната имотна состојба и при тоа се земале во предвид и членовите на неговото потесно семејство.

Во однос на член 195 став 2 подносителот на иницијативата смета дека правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користењето на организиран превоз меѓусебно се исклучувале и на тој начин законодавецот го повредувал член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Поради тоа, според наводите во иницијативата со овие законски одредби се повредувал член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот и подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста.

5. Судот на седница утврди дека според член 192 став 1 воениот и цивилниот персонал за време на вршење на службата во Армијата има право на користење на службен стан. За користење на службен стан, воениот и цивилниот персонал плаќа закупнина.(став 2) Висината на надоместокот за закупнина на стан ја определува Владата на Република Македонија.(став 3) Средствата од ставот 2 на овој член се на товар на Министерството за одбрана. (став 4) При остварување на правото на закупнина на стан, особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, чинот, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично. (оспорен став 5) Начинот на остварување на правото на закупнина на стан го пропишува министерот за одбрана.(став 6)

Согласно член 194 став 1 од Законот, вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределено време, а кои на територијата на Република Македонија немаат стан во лична сопственост или во сопственост на член од нивното потесно семејство (брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување и родители), со кои живеат во заедничко домаќинство, а не им е обезбедено користење на службен стан, имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан. Вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот 1 на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата. (оспорен став 2) Висината на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член ја утврдува министерот за одбрана во зависност од местото на вршењето на службата.(став 3)

Според член 195 став 1 од Законот, надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат. Надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз меѓусебно се исклучуваат.(став 2)

6. Во член 8 став 1 алинеите 3 и 8 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република

Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото и на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Во членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Членот 51 став 1 од Уставот предвидува дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Според ставот 2 на овој член, секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012) се уредува статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Според членот 2 став 1 под служба во Армијата се смета вршење на воени должности во Армијата. Според ставот 2 како служба во Армијата се смета вршење на должности во Министерството за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, како и должности во мултинационални воени сили формирани согласно ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Согласно членот 3 став 1 од наведениот закон, служба во Армијата врши воен и цивилен персонал.

Во членот 3 точка 1 од Законот е дефинирано што според овој закон се смета за воен персонал, при што, покрај другото, воен персонал е воен старешина офицер и подофицер. Во точката 2 од наведениот член, цивилен персонал во смисла на овој закон, се смета цивилно лице поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.

Согласно членот 4 од Законот воениот и цивилниот персонал вршат служба во Армијата со засновање на работен однос со Министерството

за одбрана, а согласно член 74 од Главата IX. насловена “Поставување на воениот и цивилниот персонал и други односи во вршење на службата во Армијата” од Законот, воениот и цивилниот персонал се поставува на соодветна должност, односно формациско место според неговата воена евиденциска специјалност и според потребите на службата во Армијата.

Според членот 80 став 1 од овој Закон, активниот воен и цивилен персонал поради потреба на службата може да биде упатен на должност во друга единица или установа во Републиката или во друг орган на државната власт на одредено време, а најдолго една година. По исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал може да биде упатен на должност и подолго од една година, но најмногу две години во текот на пет години, сметано од првото упатување. Според ставот 3, во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член, лицето ги задржува правата од својот чин и должност на која бил поставен, доколку тоа е поповолно за него. Според ставот 4, по исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се упатува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

Во Главата XIII. “Други примања” во член 188 став 1 од Законот, воениот и цивилниот персонал има право на надоместоци за: патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и странство; трошоци за користење возило во лична сопственост за службени цели; трошоци за одвоен живот од семејството; парична помош во случај на смрт на член на потесно семејство (родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца идеца земени на издржување), ако живееле во заедница; штета при елементарни непогоди; селидбени трошоци; трошоци за прево з; вршење на служба за дежурство, стражарска служба и служба на посебни воени објекти и за време поминато на трупно патување и служба под посебни услови. Висината на надоместоците од ставот 1 точки од 1 до 5 на овој член и начинот на распределувањето, се исти како и за државните службеници. (став 2) Начинот за исплата и висината на надоместоците од ставот 1 точки од 6 до 9 на овој член ги утврдува министерот за одбрана.(став 3)

Во Главата XIV насловена “Станбено обезбедување” во членовите од 192-198 од Законот, се уредуваат прашања кои се однесуваат на станбеното обезбедување на вработените во Армијата на Република Македонија, односно за правата и обврските на воениот и цивилниот персонал за време на вршењето на службата во Армијата, како што се право на користење на службен стан, право на надоместок на трошоците за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци.

Согласно член 192 став 1 од Законот, воениот и цивилниот

персонал за време на вршење на службата во Армијата има право на користење на службен стан. За користење на службен стан, воениот и цивилниот персонал плаќа закупнина.(став 2) Висината на надоместокот за закупнина на стан ја определува Владата на Република Македонија.(став 3) Средствата од ставот 2 на овој член се на товар на Министерството за одбрана. (став 4) При остварување на правото на закупнина на стан, особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, чинот, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично.(оспорен став 5) Начинот на остварување на правото на закупнина на стан го пропишува министерот за одбрана.(став 6)

Според член 194 став 1 од Законот, вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределено време, а кои на територијата на Република Македонија немаат стан во лична сопственост или во сопственост на член од нивното потесно семејство (брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување и родители), со кои живеат во заедничко домаќинство, а не им е обезбедено користење на службен стан, имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан. Вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот 1 на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата.(став 2) Висината на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член ја утврдува министерот за одбрана во зависност од местото на вршењето на службата.(став 3)

Согласно член 195 став 1 од овој закон, надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат. Надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз меѓусебно се исклучуваат.(став 2)

Според член 196 став 1 од Законот, на вработените во Армијата кои по сопствен избор трајно ќе го решат станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана ќе им овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост. Согласно ставот 2 субвенционирањето на трошоците на ставот 1 на овој член се врши согласно со Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата, донесена од Владата на Република Македонија и тоа претставува јавен интерес.(став 3) При субвенционирањето на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично.(став 4) Начинот на субвенционирање на трошоците за купување на стан во лична сопственост го пропишува министерот за одбрана.(став 5)

Согласно член 197 став 1 од овој закон, активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното

прашање со купување на стан во лична сопственост со субвенционирање на дел од трошоците од страна на Министерството за одбрана, е должен да остане на служба во Армијата десет години по остварувањето на ова право. Според ставот 2, ако на активниот воен и цивилен персонал од ставот 1 на овој член му престане службата во Армијата по негово барање или поради изречена дисциплинска мерка престанок на работен однос, односно губење на чин, пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член, е должен да ги надомести реалните трошоци од членот 196 став 1 на овој закон исплатени од страна на Министерството за одбрана. По исклучок од ставовите 1 и 2 на овој член, професионалниот војник на кој службата во Армијата му престанува со навршување на 38 години возраст, се ослободува од обврските утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член.

Според член 198 став 1 од Законот, на активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост под условите и на начин утврдени во членот 196 од овој закон, трајно му престанува правото на користење на службен стан, правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци за превоз. Според ставот 2, правото од членот 196 на овој закон, активниот воен и цивилен персонал може да го оствари само еднаш во текот на службата во Армијата. Според ставот 3, правото од членот 196 на овој закон има право да го користи само еден од брачните другари, доколку двајцата се на служба во Армијата.

Тргувајќи од анализата на цитираните одредби од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, станува збор за одредби со кои се дава можност воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата да користи службен стан за време на службата за што треба да плаќа закупнина, а средствата за оваа намена се на товар на Министерството за одбрана (член 192); право на надоместок на трошоци за закупнина на стан во случај да не им е обезбедено користење на службен стан (член 194); право на надоместок на трошоци за одвоен живот од семејството (член 188 став 1 точка 3); трошоци за превоз (член 188 став 1 точка 7); организиран превоз и слично. Овие одредби не може да се разгледуваат изолирано туку во целинат а на другите одредби од Законот, а Законот за служба во Армијата на Република Македонија е дел од правниот поредок кој не може изолирано да се разгледува и од другите закони.

Исто така, со овој закон во целина се уредуваат прашањата што се однесуваат на статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија. Заради подобрување на стандардот на активниот воен и цивилен персонал, очигледно е дека прашањето на станбеното згрижување е од посебно значење. Новина претставува можноста за активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го

реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана да му овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост согласно Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата донесена од Владата на Република Македонија.

По однос на оспорениот член 194 став 2 според кој вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот 1 на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата и член 192 став 5 според кој при остварување на правото на закупнина на стан, особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, чинот, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично, сметаме дека не постојат уставни пречки за предметното законско решение, бидејќи за сите вработени во Армијата кои засновале работен однос на определено време се однесува еднакво законската норма дека имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан доколку не им е обезбедено користење на службен стан. Имено, вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време и оние кои во Армијата засновале работен однос на неопределено време се разликуваат во правата и обврските, бидејќи се разликуваат во видот на заснованиот работен однос и не може да се прифати како основан наводот во иницијативата дека со оспорената одредба се вршело дискриминирање, односно различно правно третирање на вработените и ограничување на остварување на правото на еднаквост бидејќи овие припадници на Армијата всушност имаат зановано различен вид на работен однос.

Имено, за повреда на принципот на еднаквост станува збор само кога се во прашање различни права и обврски за граѓани кои се наоѓаат во еднаква правна положба, што не е случај со цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија, меѓу кои не може да се стави знак на еднаквост во однос на остварување на правата по било кој основ. За повреда на принципот на еднаквост не станува збор и во случај кога законодавецот за две различни права на иста категорија граѓани утврдил различни услови за нивно остварување.

Оттука, по однос на наводите во иницијативата за несогласност на оспорениот член од Законот со уставното начело во членот 8 став 1 алинеја 8, според кое хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, како и со уставната определба за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, согласно членот 9 од Уставот и со уставната определба дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, согласно членот 51 од Уставот, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за несогласност со овие уставни норми.

Со оглед на изнесеното, Судот утврди дека за член 192 став 5 и член 194 ставови 1 и 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија не може основано да се постави прашањето за несогласност со Уставот.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, содржината на оспорената одредба на член 195 став 2, наводите на кои се повикува подносителот на иницијативата, како и фактот што Уставниот суд веќе одлучувал за оценување на уставноста на оспорениот член 195 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија и со Решение У.бр.178/2010 од од 10 октомври 2012 година не повел постапка, односно не изразил сомнение по однос на неговата согласност со Уставот, Судот утврди дека во конкретниот случај по предметна иницијатива нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на наведеното Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.236/2011)

10.

У.бр.137/2012

- Услови што треба да ги исполнува лицето –
раководител на автошкола

- *Conditions to be met by the manager of a driving school*

- Законската одредба во Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата во која се определени условите за основање и работа на автошколите е во согласност со уставните норми од причина што

право е на законодавецот да ги определи потребните услови за вршење на наведената дејност, посебно од кадровски аспект.

- The legal provision in the Law on Road Traffic Safety which defines the conditions for setup and work of driving schools is in accordance with the constitutional norms for a reason that it is the right of the legislator to define the conditions required for the performance of the said activity, in particular from a personnel aspect.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 7 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на чен 248 став 1 алинеја 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.54/2007, 6/2008, 98/2008, 64/2009, 161/2009, 36/2011, 51/2011 и 114/2012), и

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 248 став 1 алинеја 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Венко Бошњаковски од Берово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата бришењето на алинеја 3 од овој закон претставува директно прекршвање на одредбите на Уставот на Република Македонија.

Во иницијативата се наведува дека правото на еднаквост на граѓаните пред Законот било подигнато на едно високо ниво во Уставот на Република Македонија, а заштитата на еднаквоста на граѓаните пред Законот била определена како една од вредностите на уставниот поредок на Република Македонија, согласно член 9 од Уставот на Република Македонија.

Нееднаквоста, според иницијативата, произлегувала оттаму што за време на важењето на првичниот член од Законот, било потребно три годишно

искуство, па се полагаат и дополнителни испити за да се доспее до бараната стручност, што било случај денес, кога и без тоа, и без вложен труд, можело да биде стручен раководител секој кој само има искуство во образованието, не потенцирајќи за каков степен на образование станува збор.

Една од тенденциите на денешното општество, и она кон што се стреми секоја земја, па и нашата, било намалување на бројот на смртноста предизвикана од сообраќајни несреќи. Меѓутоа, со измената на член 248 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата и укинувањето на алинеја 3 од истиот, се постигнало контра мерка, па напротив и покрај тенденциите на Владата за намалување на бројот на сообраќајни несреќи низ патиштата на Република Македонија сепак било дојдено до зголемување на степеност на сообраќајни несреќи од повеќе причини.

Подносителот на иницијативата бара, истотака, од Уставниот суд на Република Македонија согласно член 11, член 70 алинеја 1, да донесе решение за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот и по спроведената постапка да донесе одлука за враќање на алинеја 3 од член 248 став 1 на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата во правна сила.

4. Судот на седницата утврди дека според член 248 став 1 алинеи 1 и 2 од Законот стручен раководител од членот 247 став 1 алинеја 1 на овој закон може да биде лице кое има завршено високо образование и има работно искуство од најмалку три години на работи поврзани со образование односно оспособување на кандидати за возачи.

5. Во Глава 2 од Уставот со наслов "Основни слободи и права на човекот и граѓанинот" и точка 1. со поднаслов: „Граѓански и политички слободи и права“, е содржан членот 9, според кој граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Во член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот е предвидено дека Собранието на Република Македонија донеува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ја уредува безбедноста и заштитата на патиштата, правилата на сообраќајот на

патиштата, системот на сообраќајните знаци и опрема, должностите во случај на сообраќајна незгода, условите за стекнување право на управување со возило, оспособување на кандидатите за возачи, полагање возачки испити проверка на оспособеноста на возачите, испитување на возила, уредите и опремата што задолжително треба да ги имаат возилата, димензиите, вкупната маса, осното оптоварување на возилата и условите кои задолжително треба да ги исполнуваат возилата во сообраќајот, технички преглед на возила, посебни мерки на безбедност, организацијата и задачите на советите за безбедност на сообраќајот на патиштата, како и прекршочните санкции и прекршочната постапка, што се води во прекршоците во областа на сообраќајот на патиштата (член 1).

Оспорениот член 248 од Законот е поместен во Глава VI од Законот, со наслов: „Возачи“ во точка 3 со поднаслов: „Оспособување на кандидати за возачи“ и потточка 3.1. со наслов: „Основање и работа на автошколи“ (членови 245 - 250).

Во рамките на делот основање и работа на автошколите во одредбите од 245 до 250 е уредено прашањето за условите кои треба да ги исполнува правното или физичкото лице да може да спроведе оспособување на кандидати за возачи. Така, покрај другите услови, а заради оспособување на кандидати за возачи, автошколата треба да има вработено стручен раководител, кој според оспорениот член 248 став 1 алинеи 1 и 2 треба да има завршено високо образование и да има работно искуство од најмалку три години на работи поврзани со образование, односно оспособување на кандидати за возачи.

По однос на алинеја 2 став 1 од членот 248 од Законот Судот оцени дека нема повреда на уставните норми на кои се повикува иницијаторот, од причина што интенција, а и право на законодавецот е да ги определи прецизно посебните услови како за основање така и за работа на автошколите, особено од кадровски аспект, оценувајќи ја потребата од задолжително вработување на стручен раководител, минимум еден предавач и минимум двајца возачи - инструктори од „Б“ категорија, поради што сосем е оправдано елиминирањето на условот за стручниот раководител во однос поседување важечка дозвола за инструктор за оние категории возила за кои во автошколата се оспособуваат кандидати за возачи.

Ваквото решение, според Судот е целисходно во однос на практичното функционирање на автошколите во процесот на оспособување на кандидатите за возачи, кое овозможува кандидатите за возач да се стекнат со потребните знаења од теоретски и практичен аспект со предавачите односно возачите-инструктори, независно од фактот дали стручниот раководител на автошколата поседува возачка дозвола за инструктор од категоријата возила за која кандидатот за возач се оспособува.

Барањето на подносителот на иницијативата на враќање на избришаната алинеја 3 од членот 248 став 1 од Законот, според Судот наметнува обврска, односно надлежност на Уставниот суд на Република Македонија да креира закони, што согласно уставните одредби цитирани погоре, не се во надлежност на Уставниот суд, туку таа ингеренција ја има Собранието на Република Македонија во смисла на член 68 од Уставот. Од овие причини Судот оцени овој навод на иницијативата да го отфрли во смисла на член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

6. По однос на алинејата 1 од ставот 1 на член 248 од Законот, Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.130/2007 од 21 ноември 2007 година, изразил став дека право е на законодавецот при утврдување на посебните услови за засновање на работен однос за извршување на одредени задачи да го утврди степенот и видот на образование односно да утврди дали за вршење на одредени работи ќе биде определен само степенот на образование без оглед на видот на образованието или ќе определи повеќе видови на образование од одреден степен како што тоа е направено во конкретниот случај.

Со оглед на наведеното Судот во тој предмет оценил дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените членови со уставните одредби на кои се повикнуваат подносителите на иницијативата, меѓу кои е и членот 248 став 1 алинеја 1 од Законот

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретната правна ситуација, од причина што во иницијативата не се содржани аргументи за поинакво одлучување и менување на предходно заземениот став на Судот, според Судот, се исполнети условите за примена на цитираната деловничка одредба, односно со оглед на фактот што во случајов се работи за примена на институтот *res judicata*, исполнети се условите во тој дел иницијативата да се отфрли.

7. Врз основа на наведеното, се одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзими Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.137/2012)

11.

У.бр.85/2011

- **Право на здравствена заштита на воениот и цивилниот персонал во служба на Армијата и право на надоместок на трошоците за здравствени услуги**

- *Right of military and civilian personnel serving in the Army to health care and to compensation of the costs for health services*

- Со новото законско решение, законодавецот уредил ова право да може да се оствари во рок од две години од денот на отпуштањето од Армијата, што е многу поповолно од претходното решение, под услов кој е непроменет, а тоа е военолекарската комисија да утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата.

- *With the new legal solution the legislator has regulated that this right may be exercised within two years from the date of dismissal from the Army, which is much more favourable than the previous solution, on a condition that has remained unchanged - a military medical commission to determine that the illness occurred during the service in the Army.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 28 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 23 став 2 во делот: „и ако военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата,“ од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 194 став 1 и член 195 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје и група на 67 граѓани од Скопје до Уставниот суд на Република Македонија поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

4. Според наводите во иницијативата на Стамен Филипов од Скопје, оспорениот дел од став 2 на член 23 од Законот, не бил во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9 став 2, член 35 став 1, член 51 и Амандманот 21 од Уставот, затоа што военолекарската комисија како потчинет орган на Министерството за одбрана и била дадена можност за субјективизам и “одбранашко и неправедно” постапување. Поради тоа, смета дека било потребно заболувањето (наодот и мислењето) да биде потврдено и од друг орган, а не исклучиво од военолекарската комисија од причина што засегнатото лице било можно повеќе да не вработено во Армијата. Освен тоа, не било предвидено правото на жалба или приговор против наодот и мислењето на военолекарската комисија, доколку засегнатото лице не било задоволно со таквиот стручен наод.

При одлучувањето за основаноста на овој дел од иницијативата предлага да се има во предвид Одлуката У.бр. 60/2010 од 22.09.2010 година на Уставниот суд, со која бил укинат членот 23 став 3 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија.

Понатаму во иницијативата е наведено дека изменетиот став 1 од член 194 од Законот, не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, односно со истиот се загрозувала правната сигурност на вработените во Армијата и биле изиграни нивните реални очекувања, кога го засновале работниот однос на неопределено време.

При одлучувањето за основаноста на овој дел од иницијативата, предлага да се има предвид Одлуката У.бр. 149/1994 од 29 декември

1994 година со која Уставниот суд го укинал член 23 став 1 точка 1 од Правилникот за условите и начинот на решавање на станбените прашања на вработените во Министерството за одбрана, воените старешини и граѓанските лица на служба во Армијата на Република Македонија, донесен од министерот за одбрана на 22 февруари 1993 година, во делот кој гласел: „Ако нема стан во лична сопственост, во сопственост на брачниот другар или на малолетен член од семејството на територијата на Републиката“.

Во иницијативата, понатаму се наведува дека според член 195 став 2 од Законот, надоместокот за закупнина на стан и правото на исплата на стварни трошоци за превоз меѓусебно се исклучувале. Надоместокот за закупнина на стан се исплаќал за една намена затоа што вработениот немал стан во лична сопственост, додека правото на надоместок за исплата на стварни трошоци за превоз и користењето на организиран превоз се исплаќало за превоз од местото на живеење до местото на служување и обратно. Поради тоа, смета дека членот 195 став 2 од Законот бил неодржлив од уставно правен аспект и дека не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Во втората иницијатива поднесена од страна на група на 67 граѓани од Скопје, е наведено дека бараат да се поведе постапка за оценување на уставноста на член 194 став 1 и член 195 став 2 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2010, 23/2011 и 47/2011).

Според наводите во иницијативата изменетиот став 1 од член 194 од Законот, не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, како и со член 51 од Уставот, затоа што со истиот се загрозувала правната сигурност на вработените во Армијата и биле изиграни нивните реални очекувања, кога го засновале работниот однос на неопределено време. Подносителите на оваа иницијатива сметаат дека оваа одредба била спротивна и на член 9 став 2 од Уставот бидејќи граѓаните кои имале стан во лична сопственост или во сопственост на член на нивното потесно семејство со кои живееле во заедничко домаќинство, без оглед во кое место ја вршеле службата, биле ставени во нееднаква положба со граѓаните кои немале стан во лична сопственост и се правела дискриминација врз основа на имотната положба на граѓаните.

Во однос на член 195 став 2 од Законот, во иницијативата наведуваат дека надоместокот за закупнина на стан и правото на исплата на стварните трошоци меѓусебно се исклучувале, а тоа било спротивно на владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, на начелото на еднаквост од член 9 став 2 како и со член 51 од Уставот. Подносителите на иницијативата наведуваат дека било небулозно и нелогично доколку вработениот на служба во Армијата кој имал стан во лична сопственост да го изгуби правото на стварни трошоци за превоз односно организиран

превоз и правото на надомест за закупнина на стан, од причина што и законодавецот овие права ги уредувал и регулирал во различни поглавја на оспорениот закон. Понатаму во иницијативата наведуваат дека со оспорената одредба нееднакво биле третирани вработените на служба во Армијата на кои работното место им било во касарната “Илинден” и касарната “Гоце Делчев” кои биле лоцирани во Скопје додека касарната “Страшо Пинџур” била лоцирана надвор од градот Скопје каде не постоеле станбени објекти за домување ниту пак редовни линии за превоз и не можеле да стигнат на своите работни места.

Поради наведените причини и во двете иницијативи се предлага Уставниот суд да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените законски одредби, бидејќи со нивното извршување би можело да настанат тешко отстранливи последици.

5. Судот на седница утврди дека според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според членот 8 став 1 алинеи 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2010, 23/2011, 47/2011, 148/2011, 55/2012 и 77/2012) се уредени статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Според членот 2 став 1 под служба во Армијата се смета вршење на воени должности во Армијата. Според ставот 2 како служба во Армијата се смета вршење на должности во Министерството за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва

на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, како и должности во мултинационални воени сили формирани согласно ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Согласно членот 3 став 1 од наведениот закон, служба во Армијата врши воен и цивилен персонал.

Во членот 3 точка 1 од Законот е дефинирано што според овој закон се смета за воен персонал, при што, покрај другото, воен персонал е воен старешина офицер и подофицер. Во точката 2 од наведениот член, цивилен персонал во смисла на овој закон, се смета цивилно лице поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.

Согласно членот 4 од Законот воениот и цивилниот персонал вршат служба во Армијата со засновање на работен однос со Министерството за одбрана, а согласно член 74 од Главата IX. насловена “Поставување на воениот и цивилниот персонал и други односи во вршење на службата во Армијата” од Законот, воениот и цивилниот персонал се поставува на соодветна должност, односно формациско место според неговата воена е виденциска специјалност и според потребите на службата во Армијата.

Според член 23 став 1 од овој закон, на воениот и цивилниот персонал по престанокот на службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги за лекување на повреда и заболување здобиено за време на службата во Армијата. На лице кај кое ќе се појави заболување по престанокот на службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги во врска со лекувањето на тоа заболување, ако во рок од две години од денот на отпуштањето од Армијата го пријави заболувањето во Министерството за одбрана и ако военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата. (оспорен став 2) Воениот и цивилниот персонал на кого службата му престанала поради дисциплинска постапка, престанок на службата, односно работниот однос по негово барање, еднострано раскинување на договорот и поради истекување на договорот за работа на професионалниот војник, правата од ставовите 1 и 2 на овој член ги остварува во согласност со закон. (став 3) На воениот и цивилниот персонал кој поради влошување на заболување кое го имал пред стапување на служба во Армијата му престане службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги во врска со лекувањето на тоа заболување до излекување, односно до стабилизација на заболувањето, а најдол го две години од денот на престанокот на службата во Армијата. (став 4) Надоместокот на трошоците од ставовите 1, 2 и 4 на овој член на воениот и цивилниот

персонал се врши по претходно приложена уредна документација за направените трошоци, издадена од јавната здравствена установа.“

Според членот 80 став 1 од овој Закон, активниот воен и цивилен персонал поради потреба на службата може да биде упатен на должност во друга единица или установа во Републиката или во друг орган на државната власт на одредено време, а најдолго една година. По исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал може да биде упатен на должност и подолго од една година, но најмногу две години во текот на пет години, сметано од првото упатување. Според ставот 3, во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член, лицето ги задржува правата од својот чин и должност на која бил поставен, доколку тоа е поповолно за него. Според ставот 4, по исклучок од ставот 1 на овој член, активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се упатува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

Во Главата XIII. “Други примања” во член 188 став 1 од Законот, воениот и цивилниот персонал има право на надоместоци за: патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и странство; трошоци за користење возило во лична сопственост за службени цели; трошоци за одвоен живот од семејството; парична помош во случај на смрт на член на потесно семејство (родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца идеца земени на издржување), ако живееле во заедница; штета при елементарни непогоди; селидбени трошоци; трошоци за превоз; вршење на служба за дежурство, стражарска служба и служба на посебни воени објекти и за време поминато на трупно патување и служба под посебни услови. Висината на надоместоците од ставот 1 точки од 1 до 5 на овој член и начинот на распределувањето, се исти како и за државните службеници. (став 2) Начинот за исплата и висината на надоместоците од ставот 1 точки од 6 до 9 на овој член ги утврдува министерот за одбрана. (став 3)

Во Главата XIV насловена “Станбено обезбедување” во членовите од 192-198 од Законот, содржани се одредби со кои за прв пат се дава реална можност за станбено обезбедување на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата на Република Македонија за време на вршење на службата и се уредуваат прашања кои се однесуваат за правата и обврските на воениот и цивилниот персонал за време на вршењето на службата во Армијата, како што се право на користење на службен стан, право на надоместок на трошоците за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци.

Според оспорениот член 194 став 1 од Законот, вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределен о време, а кои на

територијата на Република Македонија немаат стан во лична сопственост или во сопственост на член од нивното потесно семејство (брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување и родители), со кои живеат во заедничко домаќинство, а не им е обезбедено користење на службен стан, имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан. Вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот 1 на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата.(став 2) Висината на надоместокот од ставовите 1 и 2 на овој член ја утврдува министерот за одбрана во зависност од местото на вршењето на службата.(став 3)

Според оспорениот член 195 став 1 надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат. Надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз меѓусебно се исклучуваат.(став 2)

Според член 196 став 1 од Законот, на вработените во Армијата кои по сопствен избор трајно ќе го решат станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана ќе им овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост. Согласно ставот 2 од овој член, субвенционирањето на трошоците на ставот 1 на овој член се врши согласно со Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата, донесена од Владата на Република Македонија и тоа претставува јавен интерес. При субвенционирањето на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично.(став 3) Начинот на субвенционирање на трошоците за купување на стан во лична сопственост го пропишува министерот за одбрана.(став 4)

Согласно член 197 став 1 од овој закон, активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост со субвенционирање на дел од трошоците од страна на Министерството за одбрана, е должен да остане на служба во Армијата десет години по остварувањето на ова право. Според ставот 2, ако на активниот воен и цивилен персонал од ставот 1 на овој член му престане службата во Армијата по негово барање или поради изречена дисциплинска мерка престанок на работен однос, односно губење на чин, пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член, е должен да ги надомести реалните трошоци од членот 196 став 1 на овој закон исплатени од страна на Министерството за одбрана. По исклучок од ставовите 1 и 2 на овој член, професионалниот војник на кој службата во Армијата му престанува со навршување на 38 години возраст, се

ослободува од обврските утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член.

Според член 198 став 1 од Законот, на активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост под условите и на начин утврдени во членот 196 од овој закон, трајно му престанува правото на користење на службен стан, правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци за превоз. Според ставот 2, правото од членот 196 на овој закон, активниот воен и цивилен персонал може да го оствари само еднаш во текот на службата во Армијата. Според ставот 3, правото од членот 196 на овој закон има право да го користи само еден од брачните другари, доколку двајцата се на служба во Армијата.

б. Тргувајќи од наводите во иницијативата со член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/2011), членот 23 став 2 се менува и гласи: „На лице кај кое ќе се појави заболување по престанокот на службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги во врска со лекувањето на тоа заболување, ако во рок од две години од денот на отпуштањето од Армијата го пријави заболувањето во Министерството за одбрана и ако военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата“ Стамен Филипov во иницијативата наведува дека со вака изменетата законска одредба се повредувал член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9 став 2, член 35 став 1, член 51 и Амандманот 21 од Уставот на Република Македонија.

Ова од причина што военолекарската комисија била п отчинет орган на Министерството за одбрана и секогаш ќе се појавел субјективизам и истата секогаш ќе се однесувала одбранашки и неправедно и смета дека оваа околност требало да се утврдува и од друг орган, а не само и исклучиво од военолекарската комисија, особено затоа што засегнатото лице веќе не било вработено во Армијата и дека не било предвидено право на жалба или приговор против наодот и мислењето на военолекарската комисија, доколку засегнатото лице не било задоволно со таквиот стручен наод

Новиот Закон за служба во Армијата на Република Македонија е донесен на 12 март 2010 година, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.36/2010, а влезе во сила осмиот ден од денот на неговото донесување. Со донесувањето на овој закон, престана да важи Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003, 112/2005, 134/2007 и 6/2009).

Поради специфичноста на воената служба со новиот Закон со

конкретни одредби како *lex specialis* се уредени повеќе прашања кои претставуваат обид за т.н. позитивна дискриминација за вработените и граѓаните односно за воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата.

Во оваа насока, во Главата II. насловена како „Права и обврски на воениот и цивилниот персонал“, со членовите 22, 23 и 24 на овој Закон е уредено правото на здравствената заштита на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата односно правото на надоместок на трошоците направени при користење на здравствените услуги во јавните здравствени уста нови и ослободување од плаќање на лекови кои се наоѓаат на листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија, на кој министерот за здравство дава согласност и тоа во примарната, специјалистичко-консултативната и болничката здравствена заштита, по претходно приложена уредна документација за направените трошоци, издадена од јавната здравствена установа (член 22).

Оттука, може да се заклучи дека ова право е исклучително поволно за воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата бидејќи оваа категорија на осигуреници е целосно ослободена од трошоци односно партиципација при користење на здравствени услуги, што не е случај со другите вработени односно осигуреници во Република Македонија.

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата на Стамен Филипов од Скопје, ваква одредба била содржана, односно било утврдено во член 19 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003, 112/2005, 134/2007 и 6/2009), кој престана да важи со донесувањето на новиот Закон за служба во Армијата на Република Македонија.

Во ставот 2 на членот 19 од тогаш важечкиот Закон било утврдено остварување на ова право, но само доколку во рок од два месеци од денот на отпуштањето од Армијата се пријави заболувањето во Министерството за одбрана. Условот военолекарската комисија да утврди дека заболувањето настанало за време на вршењето на службата исто така било утврдено во тогаш важечкиот Закон .

Со новото решение од член 23 став 2 од сега важечкиот Закон, законодавецот уредил ова право да може да се оствари во рок од две години од денот на отпуштањето од Армијата, што е многу поповолно од претходното решение, под услов кој е непроменет, военолекарската комисија да утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата.

Предлогот на законодавецот за продолжување на рокот од два месеци на две години за поднесување на барање за остварување на ова право произлегува токму од военолекарската комисија како стручен

орган, која во текот на примената на Законот односно во текот на решавањето на барањата на воениот персонал за остварување на ова право, констатирала дека заболувањето како последица на вршењето на воената служба може да настане и по истекот од два месеци по отпуштањето од Армијата, што било чест случај, а овие лица поради законската пречка, не можеле да го остварат правото на бесплатна здравствена заштита.

Со оглед на тоа дека сегашното решение кое се оспорува во првата иницијатива, дава реална можност сите подносителите на барањата да го остварат ова право доколку военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата и поради тоа се неосновани наводите во иницијативата. Военолекарската комисија ја формира министерот за одбрана и е составена од лекари, специјалисти во својата област кои високо стручно, професионално и објективно ги обавуваат доверените задачи.

Судот утврди дека неосновани се наводите во иницијативата дека доколку лицето не е задоволно од стручниот наод и мислење, не постоела можност за натамошно постапување. Имено, во самиот наод за здравствената способност на лицето кој го потпишува военолекарската комисија, постои графа во која се наведува натамошната постапка на лицето кое искажало незадоволство со утврдениот наод, оценка и мислење на оваа комисија.

Наводите во иницијативата при одлучувањето за основаноста на овој дел од иницијативата да се има предвид и Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.60/2010 од 22.09.2010 година со која се укина членот 23 став 3 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија се беспредметни, бидејќи Одлуката на Уставниот суд на која се повикува подносителот на иницијативата не кореспондира со оспорената одредба.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека, не може да се постави прашањето за согласноста на член 23 став 2 во делот: „и ако военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата“ со член 8 став 1 алинеите 1 и 3; член 9 став 2; член 35 став 1; член 51 и Амандманот 21 од Уставот.

7. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи предвид дека и во двете иницијативи во однос на

оспорувањето на член 194 став 1 и член 195 став 2 од Законот, наводите се идентични и не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот оцени дека наводите во сега поднесените иницијативи не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во однос на предметите У.бр.178/2010 и У.бр.236/2011, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

Во однос на оспорениот член 194 став 1, Уставниот суд веќе одлучувал и со Решение У.бр. 236/2011 година од 24 октомври 2012 година не повел постапка за оценување на нивната уставност. Неповедувајќи постапка, Судот изразил став дека правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан во случај да не им е обезбедено користење на службен стан е легитимно право на законодавецот, при што од уставно-правен аспект од суштинско значење е дека сите правни субјекти во иста правна положба, во конкретниот случај вработените во Армијата на Република Македонија на неопределено време или определено време еднакво се однесува законската норма што ги прави еднакви пред Уставот и пред законите и не значи нарушување на принципот на еднаквата правна положба на субјектите на пазарот. Имено, вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време и оние кои во Армијата засновале работен однос на неопределено време се разликуваат во правата и обврските, бидејќи се разликуваат во видот на заснованиот работен однос и не може да се прифати како основан наводот во иницијативата дека со оспорената одредба се вршело дискриминирање, односно различно правно третирање на вработените и ограничување на остварување на правото на еднаквост бидејќи овие припадници на Армијата всушност имаат зановано различен вид на работен однос.

Во таа смисла, Судот утврди дека право на законодавецот е да ја утврди конкретната правна материја како што предвидуваат оспорените одредби, притоа водејќи сметка законските решенија еднакво да се однесуваат на субјектите кои се наоѓаат во еднаква правна положба.

Во конкретниот случај, Судот оцени дека во еден дел од иницијативите станува збор за одредби со кои се оспоруваат исти членови од Законот и се покренуваат исти прашања кои веќе биле предмет на оценка пред Уставниот суд. Имено, Судот со Решение У.бр.178/2010 од 10 октомври 2012 година, не повел постапка за оценување на уставноста на член 195 став 2 од Законот и утврдил отсуство на елементи на неуставност на оспорената одредба. Уставниот суд заземал став дека кога на воениот и цивилниот персонал ќе му биде овозможено користење на службен стан за кој се плаќа закупнина од средствата на Министерството за одбрана, закупениот стан е во местото на службување. Во таков случај на корисниците на службен стан не им припаѓа правото на надоместок на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз бидејќи

живеат во местото на службување.

Правото на исплата на надоместок на стварни трошоци за превоз и колективен превоз припаѓа на воениот и цивилен персонал на служба во Армијата само во случај кога не живее во местото на службување и истиот се исплатува во стварен–реален износ, заради патување од местото на живеење до местото на службување, односно заради посета на семејството, со приложување на сметка–билет за направените трошоци. Ова од причина што истовремено не би можело да се користат две права.(no bis in idem)

Со Решение У.бр.236/2012 од 24 октомври 2012 година Судот ги отфрли иницијативите, поднесени од други подносителите, за оценување на уставноста на оспорениот член 195 став 2 од Законот, поради res judicata.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека во однос на член 194 став 1 и член 195 став 2 се исполнети условите за отфрлање на иницијативите врз основа на res judicata.

8. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.85/2011)

2. Надворешни работи

2. Foreign affairs

3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци

3. *Finances, taxes and other public contributions and remunerations*

12.

У.бр.202/2011

- Разрешување на член на Прекршочна комисија на Агенцијата за супервизија на осигурувањето поради сторено кривично дело

- *Discharge of a member of a Misdemeanor Commission of the Agency for Insurance Supervision owing to a committed criminal offence*

- Во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Прекршочната комисија, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Прекршочната комисија. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Прекршочната комисија, да биде основ за престанок на неговиот мандат. Оттука и формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

- Со оглед на тоа што само со закон може да се уредува пристапот и давањето на информациите од јавен карактер, а не со акт на Агенцијата за супервизија на осигурување, како што е предвидено со оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, а имајќи

предвид дека со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, предмет на уредување е токму пристапот до информациите од јавен карактер, произлегува дека паралелно, не може да се препушта без закон, односно со подзаконски акт да се уредува предметното прашање како што тоа го упатува оспорената одредба од Законот за супервизија на осигурувањето.

- The contested provision in the Law does not note the type of criminal offences and the sanctions pronounced which in a concrete case would be the ground for termination of the mandate of a member of the Misdemeanor Commission. It arises that the conviction for any criminal offence to any criminal sanction is a ground for termination of the duty a member of the Misdemeanor Commission. Owing to imprecision of the provision there could be a situation in which the conviction for a criminal offence which has nothing to do with the duty member of the Misdemeanor Commission to be a ground for termination for his/her mandate. Hence, the formulation of the said legal provision is not sufficiently precise and clear and as such it does not provide legal certainty to the citizens, as one of the elements of the principle of the rule of law.

- Given that the access to and provision of public information may be regulated by law only, and not by an Act of the Agency for Insurance Supervision, as the contested provision referred to in Article 235-b paragraph 7 of the Law stipulates, and taking into consideration that subject-matter of regulation in the Law on Free Access to Public Information is the very access to public information, it arises that in parallel it cannot be left to regulate the said issue without a law, that is, with a regulation, as the case is with the contested provision in the Law on Insurance Supervision.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 25 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 235-б став 1 точки 4 и 6 и став 7 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010 и 44/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, со оспорената одредба од членот 235-б став 1 точка 4 од Законот, било предвидено член на прекршочната комисија во Агенцијата за супервизија на осигурување можел да се разреши ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело. Меѓутоа, во одредбата не биле наведени за кои кривични дела станувало збор, односно видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции во судски одлуки, кои би претставувале основ за престанување на мандатот на членот на прекршочната комисија, поради што произлегувало дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста. Оспорената одредба била непрецизна, а со тоа не била доволно јасна и не обезбедувала правна сигурност на граѓаните. Од овие причини оспорената одредба од Законот не била во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, кој се однесува на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според наводите во иницијативата, со оспорената одредба од членот 235-б став 1 точка 6 од Законот, било предвидено дека член на прекршочната комисија во Агенцијата, можел да се разреши ако се утврдело прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука. Меѓутоа, формулацијата на оваа законска одредба не била прецизна и јасна и како таква не обезбедувала правна сигурност на граѓаните. Имено, членовите на прекршочната комисија биле самостојни и независни во работата и одлучувале врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување, ова согласно ставот 4 од истиот член од Законот. Оттука, не било јасно што уредувала наведената одредба и со какви правосилни одлуки ќе се предизвикало членот дека не бил подобен за член на прекршочната комисија. Од овие причини оспорената одредба од Законот не бил во согласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа: член 8 став 1 алинеја 3, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 51 и член 54.

Според наводите во иницијативата, со оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, било предвидено со актот на Агенцијата за супервизија на осигурувањето - со кој се водела евиденција на прекршоците и прекршочните санкции, воедно да се пропишел и начинот на пристап до информациите кои биле содржани во евиденцијата. Меѓутоа, веќе постоел Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006), па не можело паралелно регулирање, особено не со акт на Агенцијата. Од овие причини, оспорената одредба од Законот не била во согласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа: член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51, член 95 став 3 и член 96.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 235-б став 1 точки 4 и 6 од Законот за супервизија на осигурување е предвидено дека член на прекршочната комисија може да се разреши: - ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело (точка 4); - ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука (точка 6).

Во ставот 7 од овој член од Законот е предвидено дека со актот од ставот 6 на овој член се пропишува и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.

4. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XX на Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во член 32 став 5 од Уставот е предвидено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 235-а од Законот за супервизија на осигурувањето со наслов „прекршочен орган“ се предвидува:

(1) За прекршоците утврдени во членот 237, 237-а, 237-б, 237-в и 237-г од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: Прекршочен орган).

(2) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред Прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од вработени лица во Агенцијата за супервизија на осигурување кои ги именува Советот на експерти на Агенцијата.

(3) Советот на експерти со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работно искуство на членовите на Прекршочната комисија.

(4) Членовите на Прекршочната комисија се избираат за времетраење од пет години со право на реизбор.

(5) За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник со положен правосуден испит.

(6) Прекршочната комисија донесува одлуки за прекршоците од овој закон и за изрекување прекршочни санкции.

(7) Прекршочната комисија донесува Деловник за својата работа кој претходно е одобрен од Советот на експерти на Агенцијата.

(8) Против решенијата на Прекршочната комисија, со кои се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.

Оспорениот член 235-б од Законот во кој е дефинирана работата на Прекршочната комисија, предвидува:

(1) Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван за член,
- 2) по негово барање,
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон,
- 4) ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело,
- 5) ако му се утврди трајна неспособност,
- 6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука,
- 7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и

8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(2) Предлог за разрешување на член на Прекршочната комисија за случаите од ставот (1) точки 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Прекршочната комисија до Советот на експерти на Агенцијата.

(3) Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(4) Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(5) Прекршочната комисија одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(6) Прекршочната комисија води единствена евиденција на прекршоците, изречените прекршочни санкции и донесените одлуки на начин пропишан од Советот на експерти на Агенцијата во согласност со министерот кој раководи со органот надлежен за вршење на работите од областа на правдата.

(7) Со актот од ставот (6) на овој член се пропишува и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.

(8) Членовите на Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува Советот на експерти на Агенцијата која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работа на членовите и сложеноста на прекршоците.

Од анализата на оспорената одредба, од членот 235-б став 1 точка 4 од Законот произлегува дека осудуваноста на лицето во текот на вршењето на работите и задачите како член на прекршочната комисија на Агенцијата за супревизија на осигурувањето, е причина за негово разрешување од должноста член на комисијата. Оспорената одредба од Законот генерално се однесува за наведените лица во случај кога се осудени за сторени кривични дела, без оглед на видот на кривичното дело, неговата природа или тежина и независно од видот на санкциите и нивната висина.

Со оглед на тоа што во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Прекршочната комисија, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Прекршочната комисија. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Прекршочната комисија, да биде основ за престанок на неговиот мандат.

Тргувајќи од наведеното, формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на

владеењето на правото, поради што за оспорената одредба може да се постави прашањето за согласноста со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Од анализата на оспорената одредба од членот 235-б став 1 точка 6 од Законот произлегува дека членот на прекршочната комисија може да се разреши ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука. Меѓутоа, членовите имаат колективна а не индивидуална надлежност во водењето на прекршочните постапки и во одлучувањето, па оттука и во управниот спор пред надлежниот суд против решенијата на прекршочната комисија со кои се изрекува прекршочна санкција, со одлука на надлежниот суд може во оценката за неправилности во водената прекршочна постапка или незаконитоста на решението на комисијата, да се водат постапките и да се донесуваат одлуките на повисоките органи, што секако, во тие рамки, ја исклучува можноста поединечно, член на прекршочната комисија да биде разрешен поради водената постапка и донесени прекршочни решенија на комисијата во рамки на вршењето на надлежноста на комисијата. Наспроти ова, во истиот член 235-б во точката 7 од Законот, веќе е предвидено дека член на прекршочната комисија може да се разреши ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во прекршочната комисија што во себе веќе опфаќа разни ситуации на манливо или несоодветно работење на членот, кој покрај тоа што е вработен во Агенцијата, во таков случај и не мора да е член на прекршочна комисија и може да биде разрешен од тоа својство, но секако не и од аспект на оспорената точка 6 од одредбата од Законот, како што е погоренаведено. Од овие причини, Судот оцени дека во случајов за оспорената одредба од Законот основано може да се постави прашањето за согласноста со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, според кој владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Од анализата на оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, произлегува дека со актот на Агенцијата за супервизија на осигурување - Советот на експерти, се пропишувало водењето единствена евиденција на прекршоците и изречените прекршочни санкции и донесени одлуки по предметите, а со тој акт требало да се пропишува, воедно, и начинот на пристап до информациите кои биле содржани во евиденцијата.

Меѓутоа, во членот 1 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006, 86/2008 и 6/2010), е предвидено дека со овој закон се уредуваат условите, начинот и постапката за остварување на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер со кои располагаат органите на државната власт и другите органи и организации

утврдени со закон, органите на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, установите и јавните служби, јавните претпријатија, правни и физички лица што вршат јавни овластувања, утврдени со закон.

Правото на слободен пристап до информации од јавен карактер се остварува согласно со овој и друг закон.

Според членот 3 алинеја 2 од овој закон, „информација од јавен карактер“ е информација во која било форма што ја создал или со која располага имателот на информацијата согласно со неговите надлежности.

Со оглед на тоа што само со закон може да се уредува пристапот и давањето на информациите од јавен карактер, а не со акт на Агенцијата за супервизија на осигурување, како што е предвидено со оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, а имајќи предвид дека со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, предмет на уредување е токму пристапот до информациите од јавен карактер, произлегува дека паралелно, не може да се препушта без закон односно со подзаконски акт да се уредува предметното прашање како што тоа го упатува оспорената одредба од Законот за супервизија на осигурувањето.

Од овие причини Судот оцени дека за оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот основано може да се постави прашањето за согласноста со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 51 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.202/2011)

У.бр.202/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 21 март 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 235-б став 1 точки 4 и 6 и став 7 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010 и 44/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со решение У.бр.202/2011 од 25 јануари 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 235-б став 1 точки 4 и 6 од Законот за супервизија на осигурување е предвидено дека член на прекршочната комисија може да се разреши: - ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело (точка 4); - ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука (точка 6).

Во ставот 7 од овој член од Законот е предвидено дека со актот од ставот 6 на овој член се пропишува и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XX на Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во член 32 став 5 од Уставот е предвидено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 235-а од Законот за супервизија на осигурувањето со наслов „прекршочен орган“ се предвидува:

(1) За прекршоците утврдени во членот 237, 237-а, 237-б, 237-в и 237-г од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: Прекршочен орган).

(2) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред Прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од вработени лица во Агенцијата за супервизија на осигурување кои ги именува Советот на експерти на Агенцијата.

(3) Советот на експерти со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работно искуство на членовите на Прекршочната комисија.

(4) Членовите на Прекршочната комисија се избираат за времетраење од пет години со право на реизбор.

(5) За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник со положен правосуден испит.

(6) Прекршочната комисија донесува одлуки за прекршоците од овој закон и за изрекување прекршочни санкции.

(7) Прекршочната комисија донесува Деловник за својата работа кој претходно е одобрен од Советот на експерти на Агенцијата.

(8) Против решенијата на Прекршочната комисија, со кои се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.

Оспорениот член 235-б од Законот во кој е дефинирана работата на Прекршочната комисија, предвидува:

(1) Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван за член,
- 2) по негово барање,
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон,
- 4) ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело,

5) ако му се утврди трајна неспособност,

6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука,

7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и

8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(2) Предлог за разрешување на член на Прекршочната комисија за случаите од ставот (1) точки 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Прекршочната комисија до Советот на експерти на Агенцијата.

(3) Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(4) Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(5) Прекршочната комисија одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(6) Прекршочната комисија води единствена евиденција на прекршоците, изречените прекршочни санкции и донесените одлуки на начин пропишан од Советот на експерти на Агенцијата во согласност со министерот кој раководи со органот надлежен за вршење на работите од областа на правдата.

(7) Со актот од ставот (6) на овој член се пропишува и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.

(8) Членовите на Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува Советот на експерти на Агенцијата која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работа на членовите и сложеноста на прекршоците.

Од анализата на оспорената одредба, од членот 235-б став 1 точка 4 од Законот Судот оцени дека осудуваноста на лицето во текот на вршењето на работите и задачите како член на прекршочната комисија на Агенцијата за супревизија на осигурувањето, е причина за негово разрешување од должноста член на комисијата. Оспорената одредба од Законот генерално се однесува за наведените лица во случај кога се осудени за сторени кривични дела, без оглед на видот на кривичното

дело, неговата природа или тежина и независно од видот на санкциите и нивната висина.

Со оглед на тоа што во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Прекршочната комисија, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Прекршочната комисија. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Прекршочната комисија, да биде основ за престанок на неговиот мандат.

Тргувајќи од наведеното, формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото, поради што одредбата од член 235-б став 1 точка 4 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија

Од анализата на оспорената одредба од членот 235-б став 1 точка 6 од Законот Судот утврди дека членот на прекршочната комисија може да се разреши ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука. Меѓутоа, членовите имаат колективна а не индивидуална надлежност во водењето на прекршочните постапки и во одлучувањето, па оттука и во управниот спор пред надлежниот суд против решенијата на прекршочната комисија со кои се изрекува прекршочна санкција, со одлука на надлежниот суд може во оценката за неправилности во водената прекршочна постапка или незаконитоста на решението на комисијата, да се водат постапките и да се донесуваат одлуките на повисоките органи, што секако, во тие рамки, ја исклучува можноста поединечно, член на прекршочната комисија да биде разрешен поради водената постапка и донесени прекршочни решенија на комисијата во рамки на вршењето на надлежноста на комисијата. Наспроти ова, во истиот член 235-б во точката 7 од Законот, веќе е предвидено дека член на прекршочната комисија може да се разреши ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во прекршочната комисија што во себе веќе опфаќа разни ситуации на манливо или несоодветно работење на членот, кој покрај тоа што е вработен во Агенцијата, во таков случај и не мора да е член на прекршочна комисија и може да биде разрешен од тоа својство, но секако не и од аспект на оспорената точка 6 од одредбата од Законот, како што е погоренаведено. Од овие причини, Судот оцени дека оспорената

одредба од членот 235-б став 1 точка 6 од Законот не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, според кој владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Од анализата на оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, Судот оцени дека со актот на Агенцијата за супервизија на осигурување - Советот на експерти, се пропишувало водењето единствена евиденција на прекршоците и изречените прекршочни санкции и донесени одлуки по предметите, а со тој акт требало да се пропишува, воедно, и начинот на пристап до информациите кои биле содржани во евиденцијата.

Меѓутоа, во членот 1 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006, 86/2008 и 6/2010), е предвидено дека со овој закон се уредуваат условите, начинот и постапката за остварување на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер со кои располагаат органите на државната власт и другите органи и организации утврдени со закон, органите на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, установите и јавните служби, јавните претпријатија, правни и физички лица што вршат јавни овластувања, утврдени со закон.

Правото на слободен пристап до информации од јавен карактер се остварува согласно со овој и друг закон.

Според членот 3 алинеја 2 од овој закон, „информација од јавен карактер“ е информација во која било форма што ја создал или со која располага имателот на информацијата согласно со неговите надлежности.

Со оглед на тоа што само со закон може да се уредува пристапот и давањето на информациите од јавен карактер, а не со акт на Агенцијата за супервизија на осигурување, како што е предвидено со оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, а имајќи предвид дека со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, предмет на уредување е токму пристапот до информациите од јавен карактер, Судот утврди дека паралелно, не може да се препушта без закон односно со подзаконски акт да се уредува предметното прашање како што тоа го упатува оспорената одредба од Законот за супервизија на осигурувањето.

Од овие причини Судот оцени дека за оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 51 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.202/2011)

13.

У.бр.39/2011

- Примена на Законот за даночната постапка на паричните казни и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија

- Application of the Law on Tax Procedure to fines and costs pronounced in civil, minor offence, criminal and administrative procedures in favour of the Republic of Macedonia

- Законот за Управата за јавни приходи и Законот за даночната постапка се взаемно поврзани закони и претставуваат една кокомплексна целина, така што проширувањето на делокругот на работа на Управата за јавни приходи, неопходно влијае и на опфатот на прашањата кои се предмет на постапување на овој орган, следствено на тоа законодавецот ги уредил оспорените одредби од Законот за даночната постапка. Оттука, законодавецот проширувајќи ја надлежноста на Управата за јавни приходи да го управува и извршувањето заради наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија, паралелно, со оспорените законски одредби го дополнил членот 2 од Законот за даночната постапка со кој е уредена

примената на овој закон.

- The Law on Public Revenues Office and the Law on Tax Procedure are mutually related laws and are a complex whole, so that the expansion of the sphere of work of the Public Revenues Office necessarily has an impact on the range of issue being the subject-matter of handling of this authority. Consequently, the legislator has regulated the contested provisions of the Law on Tax Procedure. Hence, expanding the competence of the Public Revenues Office to manage also the execution for collection of fines and costs pronounced in civil, minor offence, criminal and administrative procedures in favour of the Republic of Macedonia, the legislator has in parallel with the contested legal provisions supplemented Article 2 of the Law on Tax Procedure which governs the application of this Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 2 став 3 во делот: “и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија” и став 4 од Законот за даночна постапка (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2006, 88/2008, 159/2008, 105/2009, 133/2009, 145/2010, 171/2010 и 53/2011).

2. Комората на извршители на Република Македонија во Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, со оспорените законски решенија, законодавецот вовел двојство на извршување на една иста извршна исправа, односно се правело поделба на извршувањето на главното барање, досудено по барање на доверителот Република Македонија кое останувало во надлежност на извршителите, додека во истите тие постапки извршувањето на досудените процесните трошоци

во корист на Републиката, се доверувало во надлежност на Управата за јавни приходи, спротивно на уставното начело на владеењето на правото. Со таква надлежност на Управата за јавни приходи, нема да можело доследно да се применува одредбата од членот 302 од Законот за облигационите односи, според кој “Ако должникот, покрај главницата, должи и камата и трошоци, засметувањето се врши така што прво се отплатуваат трошоците, потоа каматите и најпосле главниците”. Со така уредените оспорени законски решенија се оштетувала државата како доверител бидејќи согласно членот 18 од Законот за извршување: “ако во извршната исправа се определени и трошоците на постапката, извршителот, по предлог на доверителот, ќе пресмета и ќе изврши наплата на затезната камата на износот на определените трошоци согласно со пропишаната стапка, од денот на донесувањето на извршната исправа до наплатата”, а бидејќи одредба со ваква содржина немало во Законот за даночната постапка, произлегувало дека само доверителите кои не се во категоријата на доверители-држава Република Македонија имале право на наплата на камата на досудени трошоци, додека оние кои не спаѓале во оваа категорија го немале тоа право, со што се доведувало во прашање начелото на еднаквост на субјектите.

Понатаму, според наводите во иницијативата оспорената одредба од членот 2 ставот 4 од Законот, не била доследно регулирана и таа освен тоа што го повредувала начелото на владеењето на правото, го повредувала и начелото на непристрасност на судовите и начелото на еднаквост на сите пред законите бидејќи недозволиво било судот кој ги досудил трошоците во корист на едната странка без разлика што тоа била државата, да бара нивно присилно извршување, ставајќи се во тој случај на страна на едната страна, а другите субјекти кои не се државата, треба да бараат најпрво правосилност, потоа извршност на одлуките за да на крај бараат и присилно извршување без разлика кај кој надлежен орган. Исто така со ова оспорено законско решение се навлегувало во надлежностите на Државното правобранителство бидејќи според членот 2 од Законот за државното правобранителство, тој бил државен орган кој преземал мерки и правни средства заради правна заштита на имотните права и интереси на Република Македонија и врши други работи утврдени со овој и друг закон.

Од наведените причини подносителот на иницијативата бара поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби од Законот, а предлага и донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на оспорените законски одредби бидејќи со нивното извршување би можеле да настапат тешко отстранливи последици.

3. Судот на седницата утврди дека членот 2 во ставот 3 и неговиот оспорен дел од Законот, определува дека овој закон се применува и на

паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија, а Судот утврди и дека оспорениот став 4 од членот 2 од Законот определува дека одлуката со која се утврдува паричната казна, односно глобата и трошоците изречени во корист на Република Македонија од ставот 3 на овој член, се доставува до Управата за јавни приходи од страна на судот или од надлежниот орган кој ја донел.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија владеењето на правото, е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиравањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Амандманот XXV со кој се заменува членот 38 од Уставот, е утврдено дека судската власт ја вршат судовите.

Судовите се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Со Законот за Управата за јавни приходи (“Службен весник на Република Македонија” број 81/2005, 81/2008, 105/2009 и 145/2010), се уредуваат делокругот, организацијата, начинот на вршење на работата и раководењето со Управата за јавни приходи, како и овластувањата и одговорностите при собирањето, евидентирањето, обработката и заштитата на податоци во врска со работите на Управата за јавни приходи.

Со членот 4 од овој закон е уреден делокругот на работа на Управата за јавни приходи. Со измените и дополнувањата на Законот („Службен весник на Република Македонија“ бр.145/2010), изменет е ставот 3 од членот 4 од Законот и според оваа одредба Управата за јавни приходи покрај работите од ставовите (1) и (2) на овој член, врши и работи што се однесуваат на утврдување и наплата на други јавни давачки, доколку тие работи и се доверени со закон.

Исто така, со наведените измени на Законот, проширени се надлежностите на Управата за јавни приходи, односно делокругот на работа уреден во членот 4 од Законот е дополнет со два нови става 4 и 5 кои гласат:

(4) Управата за јавни приходи го управува и извршувањето заради наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија.

(5) Одлуката со која се утврдува паричната казна односно глоба и трошоците изречени во корист на Република Македонија од ставот (4) на овој член, се доставува до Управата за јавни приходи од страна на судот или од надлежниот орган кој ја донел.

Одредбите од членот 4 ставовите 3, 4 и 5 од Законот за Управата за јавни приходи, беа предмет на оспорување пред овој суд и со Решение У.број 218/2010 од 2 и 23 март 2011 година, Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на тие одредби бидејќи оцени дека не се во спротивност со одредбите од Уставот. Во наведеното решение, Судот го изнел следниот став по однос одредбите со кои е проширен делокругот на работа на овој орган:

“Одредбата од ставот 3 од членот 4 од Законот, во останатиот дел кој уредува право, со закон, на Управата да и се пропише законско овластување да врши и работи што се однесуваат на утврдување и наплата на други јавни давачки, има уставен основ во членот 33 од Уставот од кој децидно произлегува дека со закон се утврдува начинот на плаќањето на даноците и другите јавни давачки и учеството во намирувањето на јавните расходи. Оттука, оваа оспорена законска одредба според својата општост во определбата да се уредуваат законски овластувања на Управата, за утврдување и наплата на други јавни давачки, не може од тој аспект уставно да се проблематизира.

Ставовите 4 и 5 од членот 4 од Законот, всушност се додадени со последните законски измени, и според нив: „(4) Управата за јавни приходи го управува и извршувањето заради наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија. (5) Одлуката со која се утврдува парична казна односно глоба и трошоците изречени во корист на Република Македонија од ставот 4 на овој член, се доставува до Управата за јавни приходи од страна на судот или од надлежниот орган кој ја донел“.

Со оспорениот член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Управата за јавни приходи со кој е уредено прашањето за извршување на тековните предмети на тој начин што Управата ги презема сите оние предмети кои се веќе поднесени од Државното правобранителство и дадени на извршување кај извршител, а за кои сеуште не биле преземени извршни дејствија при што Државното правобранителство на Република Македонија е должно преземањето од извршителот и проследувањето до Управата на предметите технички,

практично да го спроведе. Воедно и предметите кои се наоѓаат во Државното правобранителство заради започнување на постапка за извршување, а не се поднесени кај извршител, Државниот правобранител ги поднесува во надлежност и работа на Управата.

Законодавецот со овој закон предвидел ново законско решение, а тоа е дека извршувањето во однос на „наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија“, не се спроведува преку извршители согласно Законот за извршување. Паричните износи по тие основи утврдени со извршните акти на судските и управните органи, кои се во корист на Република Македонија, државата ќе си ги наплатува преку Управата за јавни приходи.

Од друга страна, паричните износи по сите правни основи утврдени со извршните акти на судските и управните органи, кои се во корист, не на Република Македонија, туку на другите субјекти во правото (физички и правни лица), тие лица ги наплатуваат преку извршители согласно Законот за извршување.

Со одредбите од Законот за извршување се уредни правилата според кои само извршителите (а не други лица) постапуваат заради присилно извршување на извршни одлуки на надлежни органи наведени во Законот. Правилата од Законот за извршување ги спроведуваат извршителите, а не Управата за јавни приходи.

Управата за јавни приходи е даночен орган на државата, кој постапува согласно Законот за даночната постапка и Законот за управата за јавни приходи. Во тие рамки законодавецот го определил делокругот и надлежностите на Управата, меѓу кои и наплатата на данок и другите јавни давачки и споредни даночни давачки кои ги управува Управата за јавни приходи. Со Законот за даночната постапка детално и комплетно е регулирана постапката на присилната наплата по даночните управни акти и присилната наплата е во надлежност на Управата за јавни приходи. Во правниот поредок, присилната наплата на данокот, другите јавни давачки и споредни даночни давачки кои ги управува Управата за јавни приходи е посебна законска материја, уредена со посебен закон.

Неспорно е дека паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки, во корист на Република Македонија, се во однос на присилната наплата, ново законско овластување на Управата за јавни приходи, да го управува и спроведува, преку одредбите од Законот за даночната постапка, кои се однесуваат за присилната наплата, така што не станува збор за отсуство на законска регулатива за извршување на овие средства во корист на Република Македонија, надвор од Законот за извршување. Меѓутоа, и покрај фактот што статусот на должник кон

државата, за исплата на паричните износи од наведените постапки во корист на Република Македонија, не се менува и останува ист без оглед како присилната наплата односно присилно извршување ќе се спроведе, со наведените законски измени, тоа преминува да биде предмет на други законски правила и друг орган, надвор од Законот за извршување и лицата извршителите.

Неспорна е интенцијата на законодавецот, присилната наплата во определените димензии, односно за паричните казни, глоби и трошоци изречени во паричните, прекршочните, кривичните и управните постапки, кои се во корист на Република Македонија, да добие економичен и ефикасен карактер со доверување на управување и извршување на присилната наплата од страна на Управата за јавни приходи, која веќе има законски механизам на присилна наплата на даноците и други јавни давачки и споредни даночни давачки.

Поаѓајќи од тоа дека со досегашното паралелно постоење на законските решенија на уредување на присилната наплата преку извршителите и преку Управата за јавни приходи не се нарушувал системот на извршување и наплата на паричните износи од должниците, Судот оцени дека и во случајов со проширување на овластувањата на Управата за јавни приходи, не може уставно да се проблематизираат оспорените законски одредби, освен во делот од членот 4 став 3 „или врз основа на склучен договор со надоместок кој е приход на Буџетот на Република Македонија“ од Законот за Управата за јавни приходи и членот 5 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавни приходи, како што е изнесено во погоренаведената анализа на одредбите. Имено со пренесувањето на овластувањето, од извршителите кон Управата за јавни приходи, за присилна наплата на определените парични долгови кон Република Македонија, како што е определено во оспорените законски решенија, согласно со закон уреден начин и постапка, не се повредени нормите на Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата, ниту станува збор за неуставно законско решение бидејќи законодавецот ја цени целисходноста на законските решенија.”

Со членот 1 од Законот за даночната постапка е определено дека со овој закон се уредува општото даночно право, постапката на утврдување на данок, постапката на контрола на данок, постапката на наплата на данок, правата и обврските на даночниот обврзник и други прашања од даночната постапка и овој закон е единствена основа на општото даночно право и даночната постапка.

Со членот 2 од Законот е уредена примената на Законот за даночната постапка.

Според ставот 1 од членот 2 од Законот, овој закон се применува на даноците и другите јавни приходи како и на споредните даночни

давачки кои ги управува Управата за јавни приходи.

Според ставот 2 од членот 2 од Законот, овој закон се применува и на други јавни давачки доколку истите со закон се доверени да ги управува Управата за јавни приходи.

Според ставот 3 од членот 2 и неговиот оспорен дел од Законот овој закон се применува и на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија.

Според оспорениот член 2 став 4 од Законот одлуката со која се утврдува паричната казна, односно глобата и трошоците изречени во корист на Република Македонија од ставот 3 на овој член, се доставува до Управата за јавни приходи од страна на судот или од надлежниот орган кој ја донел.

Одредбите содржани во ставот 2 од членот 2 и оспорените ставови 3 и 4 од истиот член од Законот, се како новина предвидени со измените и дополнувањата на Законот за даночната постапка во „Службен весник на Република Македонија“ бр.145/2010“. Интенцијата на законодавецот за изменување и дополнување на членот 2 од Законот со овие три става, била пропишување на основ за постапување на Управата за јавни приходи во постапката за наплата на радиодифузната такса и наплата на паричните казни односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија, во согласност со одредбите од Законот за даночната постапка.

Со Законот за Управата за јавни приходи помеѓу другото се уредени надлежностите на овој орган, а со Законот за даночната постапка е уредена постапката во која се спроведуваат тие надлежности. Управата за јавни приходи е даночен орган на државата, кој постапува согласно Законот за даночната постапка и Законот за управата за јавни приходи. Во тие рамки законодавецот го определил делокругот и надлежностите на Управата, меѓу кои и наплатата на данок и другите јавни давачки и споредни даночни давачки кои ги управува Управата за јавни приходи. Со Законот за даночната постапка детално и комплетно е регулирана постапката на присилната наплата по даночните управни акти и присилната наплата е во надлежност на Управата за јавни приходи. Во правниот поредок, присилната наплата на данокот, другите јавни давачки и споредни даночни давачки кои ги управува Управата за јавни приходи е посебна законска материја, уредена со посебен закон. Оттука, содржината на одредбите од член 4 ставовите 4 и 5 од Законот за Управата на јавни приходи со кои е дополнет делокругот на работа на овој орган, следствено е пропишана и во оспорените одредби од Законот за даночната постапка, со кој закон е уредено постапувањето на Управата

за јавни приходи во спроведување на своите надлежности пропишани со закон. Имено, Законот за Управата за јавни приходи и Законот за даночната постапка се взаемно поврзани закони и претставуваат една комплексна целина, така што проширувањето на делокругот на работа на Управата за јавни приходи, неопходно влијае и на опфатот на прашањата кои се предмет на постапување на овој орган, следствено на тоа законодавецот ги уредил оспорените одредби од Законот за даночната постапка. Оттука, законодавецот проширувајќи ја надлежноста на Управата за јавни приходи да го управува и извршувањето заради наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија, паралелно, со оспорените законски одредби го дополнил членот 2 од Законот за даночната постапка со кој е уредена примената на овој закон.

Имајќи го предвид ставот на Судот заземен по наведениот предмет, изнесената уставно-правна анализа во која Судот исцрпно го опсервирал и Законот за даночната постапка, вклучително и одредбите од овој закон кои се предмет на оспорување со оваа иницијатива, како и тоа дека во случајов се оспоруваат одредби од Законот за даночната постапка, со кои всушност се уредува опфатот на примената на Законот за даночната постапка, односно дека тој се применува и на прашањата од ново уредената надлежност на Управата за јавни приходи, Судот оцени дека во случајов не може да се постави прашањето за опстојување на оспорените законски одредби во правниот поредок, бидејќи законодавецот со уредувањето на новите надлежности на Управата за јавни приходи, паралелно ги уредил и оспорените одредби од Законот за даночната постапка, во функција на уредување на основ за постапување на овој орган.

Ценети беа наводите од иницијативата дека со оспорените законски решенија не можело да дојде до примена на одредени одредби од закони и дека со вака уредените законски решенија се оштетувала државата како доверител, меѓутоа овие наводи се неприфатливи од причини што прописите во правниот поредок се однесуваат подеднакво за сите кои се наоѓаат во иста правна положба. Од друга страна не е во надлежност на овој суд да ја цени примената и целисходноста на законите, туку законодавецот, кој ги уредил оспорените законски одредби со цел на поедноставување на постапката за наплата на извршните исправи заради наплата на паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки, а и заради поголема ефикасност и економичност во наплатата на овие трошоци. Притоа се имало предвид дека пред уредувањето на оспорените законски одредби, органот кој ја донел извршната исправа ја доставувал до Државниот правобранител на Република Македонија кој поднесувал барање за извршување на извршната исправа до извршителот, со авансирање на цена за администрирање заради земање

на предметот во работа, како и трошоци за извршни дејствија, на кој начин се доведува и до поголемо одлевање на средствата од Буџетот на Република Македонија, а со тоа и доведување во прашање на начелото на економичност на трошење на буџетските средства кои воедно се и средства на граѓаните. Со оглед на тоа законодавецот извршувањето го трасирал во предметната материја со посебен закон и во посебна постапка, за што Судот оцени дека тоа не е во спротивност со Уставот.

Ценети беа и наводите од иницијативата дека со пропишаните оспорени законски решенија се повредувало начелото на владеењето на правото, начелото на непристрасност на судовите и начелото на еднаквост на сите пред законите бидејќи судот кој ги досудил трошоците во корист на едната странка, без разлика што тоа била државата, да бара нивно присилно извршување, ставајќи се во тој случај на страна на едната страна, а другите субјекти кои не се државата, требало да бараат најпрво правосилност, потоа извршност на одлуките за да на крај бараат и присилно извршување без разлика кај кој надлежен орган, но и овие наводи според Судот се неосновани. Ова од причини што во конкретниот случај, судовите и органите на државната управа не се странки во постапката за присилно извршување пред Управата за јавни приходи, односно не поднесуваат барање за извршување, туку истите вршат само достава на правосилните и извршни одлуки до Управата за јавни приходи (а не како што се наведува во иницијативата дека правосилноста и извршноста на одлуките се барала само од субјектите кои не се државата), а со оглед дека паричните казни, односно глобите и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки, се приходи на Буџетот на Република Македонија, доставувањето на одлуките од страна на судовите е со цел да се обезбеди ефикасност и економичност при наплатата на овие средства. По однос наводите од иницијативата дека со оспорените законски решенија се навлегувало во надлежноста на Државното правобранителство кој како орган преземал мерки и правни средства заради правна заштита на имотните права и интереси на Републиката, според Судот, тие наводи се исто така неосновани, бидејќи механизмот за заштита на правата и интересите на Републиката со оспорените законски решенија не се загрозува, но напротив се поедноставува и обезбедува поголема ефикасност и економичност во заштита на правата и интересите на Републиката, што било цел на законодавецот.

5. Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот дел од членот 2 став 3 и ставот 4 од Законот со одредбите од Уставот, а со тоа, не се постави прашањето за изрекување на времена мерка.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, со мнозинство гласови во состав

од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.39/2011)

16.

У.бр.208/2011

- Осудуваноста за кривични дела како услов да се биде член на Советот на Народната банка и за престанок на мандатот

- Conviction for criminal offences as a condition to be a member of the Council of the National Bank and for termination of a mandate

- Законската можност член на Комисијата за прекршоци да биде отповикан ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна судска одлука, претпоставува претходно донесување на правосилна судска пресуда, од што произлегува дека станува збор за утврдена прекршочна одговорност на лицето поврзана токму со работата во Комисијата, со што отпаѓа гаранцијата за натамошно успешно извршување на посебните овластувања кои на лицето му се доверени како член на Комисијата, со што не се повредува уставното начело на владеењето на правото.

- The legal possibility for a member of the Minor Offence Commission to be recalled if a violation is found of the regulations for conducting the minor offence procedure with an effective court decision, presupposes previous adoption of an effective court judgment, from which it arises that a defined minor offence liability of the person connected with the very work in the Commission is concerned, whereby there is no guarantee for further successful performance of the special authorisations which have been entrusted to the person as a member of the Commission, and thereby the constitutional principle of the rule of law is not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член

110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 50 став 2 точка 1 и член 116 став 1 точка 5 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 116 став 1 точка 6 од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, во оспорените член 50 став 2 точка 1 и член 116 став 1 точка 5 од Законот, не се наведувале ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за да не може да се биде член на Советот на Народната банка и за престанување на мандатот на член на Комисија за прекршоци, од каде произлегувало дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција било основ за да не се биде член на Советот на Народната банка и основ за престанок на должноста член на Комисијата за прекршоци. Поради непрецизноста на одредбите, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Советот на Народната банка и член на Комисијата за прекршоци, да биде основ за неименување на член на Советот на Народната банка, односно за престанок на мандатот на член на Комисијата за прекршоци. Формулацијата на наведените законски одредби била недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедувала правна сигурност на граѓаните, како елемент на владеењето на правото, поради што оспорените одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Покрај тоа, недефинирањето на видот и висината на казната што би имало како последица престанок на мандатот на член на Комисијата за прекршоци, го повредувала и принципот на легалитет од член 14 став 1 од Уставот, со тоа што овзможувал лицето да трпи последица за стореното дело за недефинирана казна и тоа автоматски, по сила на закон, поради што оспорената одредба не била во согласност и со оваа

уставна одредба.

Приодлучувањето за основаноста на иницијативата, подносителот укажува на уставно судската пракса по предметите: У.бр.95/2005, У.бр. 125/2007 и У.бр.10/2010.

Според подносителот на иницијативата, и формулацијата на член 116 став 1 точка 6 од Законот, не била прецизна и јасна и како таква не обезбедувала правна сигурност на граѓаните како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

Ако останела оваа одредба во правниот поредок на Република Македонија, тогаш излишна била одредбата од став 4 на истиот член од Законот, според која членовите на Комисијата за прекршоци биле независни во своето работење и донесувале одлуки врз основа на прописите, нивното експертско знаење и нивното лично уверување. Од друга страна, имало и многу слични одредби во точките 7 и 8 од став 1 на членот 116 од Законот, според кои член на Комисијата за прекршоци можел да биде отповикан доколку не ги исполни обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата или доколку не извести за судир на интереси за случајот за кој Комисијата донесува одлука.

Според тоа, оспорената одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 51 и член 54 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 50 став 2 точка 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија, член на Советот на Народната банка не може да биде лице осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна.

Според член 116 став 1 точка 5 од истиот закон, член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело, а според точка 6 на истиот став, член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна судска одлука.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 60 од Уставот, Народната банка на Република

Македонија е емисиона банка (став 1). Народната банка е самостојна и одговорна за стабилноста на валутата, за монетарната политика и за општата ликвидност на плаќањата во Републиката и кон странство (став 2). Организацијата и работата на Народната банка се уредуваат со закон (став 3).

Со Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“, бр. 158/2010) се уредуваат организацијата и работата на Народната банка на Република Македонија, задачите и овластувањата на Народната банка на Република Македонија од денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија и задачите и овластувањата на Народната банка на Република Македонија по воведувањето на еврото како парична единица во Република Македонија (член 1).

Според член 3 на овој закон, Народната банка е централна банка на Република Македонија (став 1). Народната банка е правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност (став 2). Народната банка има овластувања за постигнување на целите и за извршување на задачите утврдени со овој закон (став 3).

Според член 46 став 1 од Законот, со Народната банка управува Советот на Народната банка. Според став 2 на истиот член, Советот на Народната банка се состои од девет члена од кои еден е гувернерот и три вицегувернери со статус на извршни членови и пет неизвршни членови.

Критериумите за избор за член на Советот на Народната банка се утврдени во член 50 од Законот. Така, според став 1 на овој член, член на Советот на Народната банка може да биде лице, државјанин на Република Македонија, кое има соодветна репутација, најмалку високо образование и соодветно професионално или академско искуство на полето на економијата, финансиите, банкарството или правото. Според став 2 на истиот член, член на Советот на Народната банка не може да биде лице:

- 1) осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна;
- 2) должник во стечајна или ликвидациона постапка;
- 3) на кое му е изречена прекршочна санкција, забрана за вршење професија, дејност или должност и
- 4) на кое му е изречена споредна казна забрана за добивање дозвола за основање и работа на банка или друга финансиска институција, одземање на дозвола за основање и работа на банка или друга финансиска институција, забрана за основање на нови правни лица и привремена или трајна забрана за вршење дејност од областа на финансиите и банкарството.

Од анализата на наведените уставни и законски одредби

произлегува дека Народната банка има широки овластувања по прашања од општествен интерес и тие овластувања ги остварува во услови на целосна самостојност и независност, односно управувањето и одлучувањето по прашањата од општ интерес се во исклучива надлежност на гувернерот и другите членови на Советот на Народната банка. Оттука, евентуално нестручно, несовесно или нечесно извршување на овие овластувања се рефлектира на целата општествена заедница, а товарот паѓа на сите граѓани на Република Македонија. Поради тоа, неспорно е дека е од исклучителна важност кому ќе му биде доверено да ги извршува функциите гувернер и член на Советот на Народната банка, односно дека овие функции треба да ги извршуваат лица кои имаат соодветни професионални квалификации, но и соодветен личен интегритет.

Во таа смисла, со Законот се утврдени критериумите за избор за член на Советот на Народната банка, при што во член 50 став 2 точка 1 од Законот, се пропишува дека член на Советот на Народната банка не може да биде лице осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна.

Со иницијативата се оспорува уставноста на ова законско решение поради непрецизноста на одредбата, која би можела да доведе до ситуација осудата за кое било кривично дело, кое нема никаква врска со конкретната должност, да биде основ за неименување на лице на функцијата член на Советот на Народната банка, поради што формулацијата на одредбата била недоволно прецизна и јасна и не обезбедувала правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеенењето на правото.

Во одговор на покренатото прашање, Судот го имаше предвид следното:

Со оспорената одредба се пропишува правна последица од осуда за кривично дело со казна затвор или парична казна, која се состои во забрана за стекнување на определено право, конкретно забрана за именување на јавна функција.

Институтот правни последици од осудата е уреден со Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11и 135/2011). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на

издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Од наведеното произлегува дека правните последици на осудата се специфичен правен институт што има големо значење за статусот на осуденото лице, но и за општествените интереси и кој секогаш резултира со ограничување на правата на осудените лица или значи забрана за стекнување на одредени права на лица осудени за одредени кривични дела. Оттаму, правните последици на осудата како еден вид посебна статусна мерка тешко го погодува осуденото лице, некогаш потешко и од изречената казна затвор, имајќи предвид дека истите најчесто значат губење на одредени права или пак забрана за нивно стекнување за одреден временски период.

Имајќи го предвид наведеното, според Судот, предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот на Народната банка, мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик. Значи неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот може да егзистира само за конкретно предвидени кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, а не и за изречена парична казна и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на оваа функција.

Од анализата на оспорената одредба произлегува дека со истата генерално е утврдено дека член на Советот не може да биде лице кое е осудено за кривично дело со казна затвор или со парична казна, и тоа без оглед на видот на кривичното дело и неговата природа и без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, од каде произлегува дека вака пропишаната правна последица од осудата не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик.

Тргнувајќи од уставниот принцип за владеење на правото и должност за почитување на Уставот и законите од секого, а со оглед дека формулацијата на оспорената законска одредба е недоволно јасна и прецизна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како елемент на принципот на владеењето на правото, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 50 став 2 точка 1 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Според член 115 став 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија, за прекршоците од членовите 117, 118, 119 и 120 на овој закон Народната банка покренува прекршочна постапка и изрекува прекршочни санкции. Според став 3 на истиот член, прекршочната

постапка од ставот 1 на овој член ја спроведува Комисијата за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Комисијата за прекршоци) која е составена од лица вработени во Народната банка и назначени од гувернерот. Согласно став 5 на истиот член, членовите на Комисијата за прекршоци се назначуваат за период од пет години со право на повторно назначување.

Според член 116 став 1 од Законот, член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан во следниве случаи:

- 1) по истек на времето за кое е назначен за член;
- 2) на негово барање;
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;
- 4) доколку се утврди дека е трајно неспособен за работа;
- 5) ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело;
- 6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна судска одлука;
- 7) доколку не ги исполни обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата за прекршоци или
- 8) доколку не извести за судир на интереси за случајот за кој Комисијата за прекршоци донесува одлука.

Во однос на прашањето за оценување на уставноста на законската одредба според која член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело (член 116 став 1 точка 5), Судот имаше предвид дека со оспорената одредба се пропишува правна последица од осуда која се состои во губење на претходно стекнато право.

Од формулацијата на наведената одредба, произлегува дека член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело воопшто, без оглед на видот на кривичното дело, неговата природа или тежина и независно од видот и висината на санкцијата. Според Судот, со тоа се ограничува по сила на закон правото на член на Комисијата за прекршоци да ја врши оваа должност и во случај кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност. Ваквата преопшта формулација на оспорената одредба не е доволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото.

Со оглед на тоа што во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции

кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Комисијата за прекршоци, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Комисијата за прекршоци. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Комисијата за прекршоци, да биде основ за престанок на неговиот мандат.

Тргувајќи од наведената уставно-судска анализа и од формулацијата на наведената законска одредба која е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 116 став 1 точка 5 од Законот со оваа одредба од Уставот.

7. Во однос на законската можност член на Комисијата за прекршоци да биде отповикан ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна судска одлука (член 116 став 1 точка 6), Судот оцени дека не може да се прифати наводот во иницијативата дека ваквата формулација била непрецизна и нејасна. Имено, оваа правна последица е поврзана со претходно донесување на правосилна судска пресуда со која е утврдено прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка на лицето во работата на Комисијата, од каде јасно произлегува дека станува збор за утврдена прекршочна одговорност на лицето поврзана токму со работата во Комисијата, поради што основано произлегува, како причинско-последичен однос, дека нема гаранција за натамошно успешно извршување на посебните овластувања кои на лицето му се доверени како член на Комисијата и дека неговото натамошно членување во Комисијата е неоправдано, со што, според Судот, не се повредува уставното начело на владеењето на правото.

Исто така, Судот ги оцени како неосновани наводите во иницијативата со кои постоењето на оспорената одредба се поврзува и коментира во однос на други одредби во истиот член, со кои се утврдуваат други основи за отповикување на член на Комисијата пред истекот на мандатот, затоа што право на законодавецот е да ги определи условите за именување и разрешување на член на Комисијата, но со обврска тоа да го стори на јасен и прецизен начин и под исти услови за сите, што според Судот, е сторено во конкретниот случај.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на член 116 став 1 точка 6 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

8. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзуме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.208/2011)

15.

У.бр.208/2011

- Правни последици од осуда предвидени во Законот за народната банка на Република Македонија

- Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on the National Bank of the Republic of Macedonia

- Одредбата во Законот за Народната банка на Република Македонија со која генерално е утврдено дека член на Советот не може да биде лице кое е осудено за кривично дело со казна затвор или со парична казна, и тоа без оглед на видот на кривичното дело и неговата природа и без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, претставува правна последица од осудата која не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик, поради што не е во согласност со уставниот принцип за владеење на правото.

- Одредбата според која член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело воопшто, без оглед на видот на кривичното дело, неговата природа или тежина и независно од видот и висината на санкцијата, претставува преопшта формулација која не е доволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото.

- *The provision in the Law on the National Bank of the Republic of Macedonia generally defining that a member of the Council may not be a person who has been sentenced for a criminal offence to a prison term or fine, irrespective of the type of the criminal offence and its nature and irrespective of the time that passed since the date of the sentence served, pardoned or time-barred, is a legal consequence from the conviction which is not clear and precise and is not in accordance with the general rules and frameworks for stipulation of the legal consequences from the conviction defined in the Criminal Code, owing to which it is not in accordance with the constitutional principle of the rule of law.*

- *The provision under which a member of the Misdemeanor Commission may be recalled if sentenced with an ineffective court judgment for a criminal offence in general, irrespective of the type of the criminal offence, its nature or severity and irrespective of the type and severity of sanction, is a too general formulation which is not sufficiently precise and clear and as such does not provide for legal certainty of the citizens, which is one of the elements of the constitutional principle of the rule of law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 9 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 50 став 2 точка 1 и член 116 став 1 точка 5 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипов од Скопје, на седницата одржана на 7 март 2012 година, со Решение У. бр. 208/2011, поведе постапка за оценување на уставноста на член 50 став 2 точка 1 и член 116 став 1 точка 5 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник

на Република Македонија“ бр. 158/2010), затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 50 став 2 точка 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија, член на Советот на Народната банка не може да биде лице осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна.

Според член 116 став 1 точка 5 од истиот закон, член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 60 од Уставот, Народната банка на Република Македонија е емисиона банка (став 1). Народната банка е самостојна и одговорна за стабилноста на валутата, за монетарната политика и за општата ликвидност на плаќањата во Републиката и кон странство (став 2). Организацијата и работата на Народната банка се уредуваат со закон (став 3).

Со Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“, бр. 158/2010) се уредуваат организацијата и работата на Народната банка на Република Македонија, задачите и овластувањата на Народната банка на Република Македонија од денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија и задачите и овластувањата на Народната банка на Република Македонија по воведувањето на еврото како парична единица во Република Македонија (член 1).

Според член 3 на овој закон, Народната банка е централна банка на Република Македонија (став 1). Народната банка е правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност (став 2). Народната банка има овластувања за постигнување на целите и за извршување на задачите утврдени со овој закон (став 3).

Според член 46 став 1 од Законот, со Народната банка управува Советот на Народната банка. Според став 2 на истиот член, Советот на Народната банка се состои од девет члена од кои еден е гувернерот и три вицегувернери со статус на извршни членови и пет неизвршни членови.

Критериумите за избор за член на Советот на Народната банка се утврдени во член 50 од Законот. Така, според став 1 на овој член, член на Советот на Народната банка може да биде лице, државјанин на Република Македонија, кое има соодветна репутација, најмалку високо образование и соодветно професионално или академско искуство на полето на економијата, финансиите, банкарството или правото. Според став 2 на истиот член, член на Советот на Народната банка не може да биде лице:

- 1) осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна;
- 2) должник во стечајна или ликвидациона постапка;
- 3) на кое му е изречена прекршочна санкција, забрана за вршење професија, дејност или должност и
- 4) на кое му е изречена споредна казна забрана за добивање дозвола за основање и работа на банка или друга финансиска институција, одземање на дозвола за основање и работа на банка или друга финансиска институција, забрана за основање на нови правни лица и привремена или трајна забрана за вршење дејност од областа на финансиите и банкарството.

Од анализата на наведените уставни и законски одредби произлегува дека Народната банка има широки овластувања по прашања од општествен интерес и тие овластувања ги остварува во услови на целосна самостојност и независност, односно управувањето и одлучувањето по прашањата од општ интерес се во исклучива надлежност на гувернерот и другите членови на Советот на Народната банка. Оттука, евентуално нестручно, несовесно или нечесно извршување на овие овластувања се рефлектира на целата општествена заедница, а товарот паѓа на сите граѓани на Република Македонија. Поради тоа, неспорно е дека е од исклучителна важност кому ќе му биде доверено да ги извршува функциите гувернер и член на Советот на Народната банка, односно дека овие функции треба да ги извршуваат лица кои имаат соодветни професионални квалификации, но и соодветен личен интегритет.

Во таа смисла, со Законот се утврдени критериумите за избор за член на Советот на Народната банка, при што во член 50 став 2 точка 1 од Законот, се пропишува дека член на Советот на Народната банка не може да биде лице осудено за кривично дело со казна затвор или парична казна.

Со иницијативата се оспорува уставноста на ова законско решение поради непрецизноста на одредбата, која би можела да доведе до ситуација осудата за кое било кривично дело, кое нема никаква врска со конкретната должност, да биде основ за неименување на лице на функцијата член на Советот на Народната банка, поради што

формулацијата на одредбата била недоволно прецизна и јасна и не обезбедувала правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

Во одговор на покренатото прашање, Судот го имаше предвид следното:

Со оспорената одредба се пропишува правна последица од осуда за кривично дело со казна затвор или парична казна, која се состои во забрана за стекнување на определено право, конкретно забрана за именување на јавна функција.

Институтот правни последици од осудата е уреден со Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11и 135/2011). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Од наведеното произлегува дека правните последици на осудата се специфичен правен институт што има големо значење за статусот на осуденото лице, но и за општествените интереси и кој секогаш резултира со ограничување на правата на осудените лица или значи забрана за стекнување на одредени права на лица осудени за одредени кривични дела. Оттаму, правните последици на осудата како еден вид посебна статусна мерка тешко го погодува осуденото лице, некогаш потешко и од изречената казна затвор, имајќи предвид дека истите најчесто значат губење на одредени права или пак забрана за нивно стекнување за одреден временски период.

Имајќи го предвид наведеното, според Судот, предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот на Народната банка, мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик. Значи неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот може да егзистира само за конкретно предвидени кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, а не и за изречена парична казна и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на оваа функција.

Од анализата на оспорената одредба произлегува дека со истата генерално е утврдено дека член на Советот не може да биде лице кое е осудено за кривично дело со казна затвор или со парична казна, и тоа без оглед на видот на кривичното дело и неговата природа и без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, од каде произлегува дека вака пропишаната правна последица од осудата не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик.

Тргувајќи од уставниот принцип за владеење на правото и должноста за почитување на Уставот и законите од секого, а со оглед дека формулацијата на оспорената законска одредба е недоволно јасна и прецизна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како елемент на принципот на владеењето на правото, Судот оцени дека член 50 став 2 точка 1 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Според член 115 став 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија, за прекршоците од членовите 117, 118, 119 и 120 на овој закон Народната банка покренува прекршочна постапка и изрекува прекршочни санкции. Според став 3 на истиот член, прекршочната постапка од ставот 1 на овој член ја спроведува Комисијата за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Комисијата за прекршоци) која е составена од лица вработени во Народната банка и назначени од гувернерот. Согласно став 5 на истиот член, членовите на Комисијата за прекршоци се назначуваат за период од пет години со право на повторно назначување.

Според член 116 став 1 од Законот, член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан во следниве случаи:

- 1) по истек на времето за кое е назначен за член;
- 2) на негово барање;
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;
- 4) доколку се утврди дека е трајно неспособен за работа;
- 5) ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело;
- 6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна судска одлука;
- 7) доколку не ги исполни обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата за прекршоци или
- 8) доколку не извести за судир на интереси за случајот за кој Комисијата за прекршоци донесува одлука.

Во однос на прашањето за оценување на уставноста на законската одредба според која член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело (член 116 став 1 точка 5), Судот имаше предвид дека со оспорената одредба се пропишува правна последица од осуда која се состои во губење на претходно стекнато право.

Од формулацијата на наведената одредба, произлегува дека член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело воопшто, без оглед на видот на кривичното дело, неговата природа или тежина и независно од видот и висината на санкцијата. Според Судот, со тоа се ограничува по сила на закон правото на член на Комисијата за прекршоци да ја врши оваа должност и во случај кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност. Ваквата преопшта формулација на оспорената одредба не е доволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото.

Со оглед на тоа што во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Комисијата за прекршоци, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Комисијата за прекршоци. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Комисијата за прекршоци, да биде основ за престанок на неговиот мандат.

Тргувајќи од наведената уставно-судска анализа и од формулацијата на наведената законска одредба која е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, Судот оцени дека член 116 став 1 точка 5 од Законот не е во согласност со оваа одредба од Уставот.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.208/2011)

16.

У.бр.130/2011

- Правни последици од осуда предвидени во Законот за супервизија на осигурување

- *Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on Insurance Supervision*

- Законското решение во кое забраната за вршење професија, дејност или должност со оглед на фактот дека истата е дефинирана како споредна казна која се изрекува исклучиво со изречена главна казна определена со казна затвор со судска одлука, не е во согласност со одредбите од Уставот, од причина што истото преставува ограничување на одредено право по сила на закон, што е во спротивност со член 14 од Уставот.

- *The legal solution in which the prohibition to perform a profession, activity or duty, given the fact that the same is defined as a secondary sentence rendered solely with a pronounced principal sentence determined with a prison sentence by a court decision, is not in agreement with the provisions of the Constitution, for a reason that the same is restriction of a certain right by force of law, which is in contradiction with Article 14 of the Constitution.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 14 став 1 точки 1, 2 и 3, член 23 став 4 точки 3 и 4, член 28 став 1 точки 3 и 4, член 112 став 1 точка 4 и член 158-е став 2 точки 1 и 2 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010, 44/2011 и 30/2012-пречистен текст).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата Стамен Филипов од Скопје, во истата најнапред ги цитира содржините на сите оспорени членови од Законот, а потоа само наведува дека со истите се пропишувала правна последица од осудата за кривично дело, со што противуставно се вршело ограничување на правата на граѓаните.

Понатаму, во иницијативата предлага Судот да ја има во вид уставно судската практика и децидно ги наведува одлуките на Уставниот суд поради што предлага Судот да ги укине оспорените членови.

3. Судот на седницата утврди дека според член 14 став 1 точките 1, 2 и 3 од Законот акционер со квалификувано учество во друштво за осигурување мора да ги исполнува следните услови:

1) да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

2) да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност,

3) да не му е изречена споредна казна забрана за добивање дозвола за вршење работи на осигурување, застапувани во осигурувањето или осигурително брокерски работи, забрана за основање на нови правни лица, одземање на дозвола за вршење на работи на осигурување, застапување во осигурувањето или осигурително брокерски работи и привремена или трајна забрана за вршење на дејност од областа на осигурувањето.

Во член 23 став 4 точките 3 и 4 од Законот е предвидено дека член на орган на управување во друштво за осигурување не може да биде лице:

3) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

4) на кое му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Според член 28 став 1 точките 3 и 4 од Законот за член на надзорен орган на друштво за осигурување не може да биде именувано лице:

3) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против патниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

4) да не му е изречена казна затвор за кривичното дело против јавните финансии, против патниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај.

Според член 158-е став 2 точките 1 и 2 од Законот, за член на Советот на експерти на Агенцијата не може да се именува лице:

1) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

2) на кое му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, Владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, а според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции, според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност, а според ставот 2 на овој член од Уставот, секому под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Со член 54 став 1 од Уставот се уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни одредби, а имајќи ја притоа во предвид содржината на членовите 14, 23, 28, 112 и 158-е во оспорените точки од Законот за супервизија на осигурување, според Судот, правните последици не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку дека тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, односно дека казнено-правниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречената казна за лицето децидно наведено во оспорените делови на наведените членови од Законот. Имено, Судот оцени дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за наведените дела, кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдени со Уставот.

Институтот правни последици од осудата е уреден со Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11, 135/2011 и 185/2011). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Од наведеното произлегува дека правните последици на осудата се специфичен правен институт што има големо значење за статусот на осуденото лице, но и за општествените интереси и кој секогаш резултира со ограничување на правата на осудените лица или значи забрана за стекнување на одредени права на лица осудени за одредени кривични дела. Оттаму, правните последици на осудата како еден вид посебна статусна мерка тешко го погодува осуденото лице, некогаш потешко и од изречената казна затвор, имајќи предвид дека истите најчесто значат губење на одредени права или пак забрана за нивно стекнување за одреден временски период.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот на експерти на Агенцијата „овластен актуар, член на Надзорен орган на друштво за осигурување или акционер, мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик. Значи, неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член

на Советот,...итн., може да егзистира само за конкретно предвидени кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на оваа функција.

Од анализата на оспорените одредби произлегува дека со истите генерално е утврдено дека член на Советот, односно акционер, овластен актуар.....итн. не може да биде лице на кое е му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, од каде произлегува дека вака пропишаната правна последица од осудата не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик. Истовремено, со оспорените одредби од Законот, како услов се предвидува и тоа на лицето да не му е изречена казна забрана за вршење професија, дејност или должност, како и забрана за добивање дозвола за вршење работи од осигурувањето.....итн.

Според содржината на одредбите во оспорените делови, правните последици од осудата настапуваат по сила на законот, а не како казни (забрани) што ги изрекува Судот во рамките на видовите на казни.

Во деловите од оспорените одредби на членовите 14, 23, 28, 112 и 158-е од Законот за супервизија на осигурување, како услов за акционер со квалификувано учество во друштво за осигурување, за член на орган на управување во друштво за осигурување, за член на надзорен орган на друштво за осигурување, за добивање дозвола за работа како овластен акционер или пак за член на Советот на експерти на Агенцијата, се бара од лицето да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, без при тоа во законската норма да се прецизира дали станува збор нејзино изрекување со правосилна судска пресуда што ја донесува судот во редовна постапка што ги чини истите недоволно јасни и прецизни, и како такви не обезбедуваат правна сигурност на граѓаните како елемент на принципот на владеењето на правото.

Во член 33 од Кривичниот законик се определени видовите на казни. Така, согласно член 33 став 1 точка 3 од истиот закон, забраната за вршење професија, дејност или должност е предвидена како еден од повеќето видови на казни. Но, во смисла на членот 33 став 6 од Законот, казната забрана за вршење професија, дејност или должност може да се изрече само како споредна казна заедно со казната затвор.

Оттука, имајќи го во вид фактот дека со Кривичниот законик,

забраната за вршење на професија, дејност или должност, е дефинирана како споредна казна која се изрекува исклучиво со изречена главна казна – определена со казна затвор со судска одлука, и по однос на овој дел од оспорените законски одредби, според Судот истите се нејасни и непрецизни од причина што забраната како споредна казна мора да биде децидно изречена исклучиво со правосилна пресуда и заедно со досудената ефективна казна затвор. Со оглед дека тоа не е содржано во оспорените делови на членовите од Законот, Судот оцени дека и по однос на овој дел оспорените одредби основано може да се доведат под сомнение во однос на одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата, односно основано може да се постави прашањето за согласноста на оспорените членови од Законот со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.130/2011)

У.бр.130/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 14 став 1 точки 1, 2 и 3, член 23 став 4 точки 3 и 4, член 28 став 1 точки 3 и 4, член 112 став 1 точка 4 и член 158-е став 2 точки 1 и 2 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.130/2011 од 14 март 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 14 став 1 точките 1, 2 и 3 од Законот акционер со квалификувано учество во друштво за осигурување мора да ги исполнува следните услови:

1) да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

2) да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност,

3) да не му е изречена споредна казна забрана за добивање дозвола за вршење работи на осигурување, застапувани во осигурувањето или осигурително брокерски работи, забрана за основање на нови правни лица, одземање на дозвола за вршење на работи на осигурување, застапување во осигурувањето или осигурително брокерски работи и привремена или трајна забрана за вршење на дејност од областа на осигурувањето.

Во член 23 став 4 точките 3 и 4 од Законот е предвидено дека член на орган на управување во друштво за осигурување не може да биде лице:

3) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

4) на кое му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Според член 28 став 1 точките 3 и 4 од Законот за член на надзорен орган на друштво за осигурување не може да биде именувано лице:

3) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против патниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

4) да не му е изречена казна затвор за кривичното дело против јавните финансии, против патниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај.

Според член 158-е став 2 точките 1 и 2 од Законот, за член на Советот на експерти на Агенцијата не може да се именува лице:

1) на кое му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај,

2) на кое му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од **У с т а в о т**, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, а според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции, според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност, а според ставот 2 на овој член од Уставот, секому под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Со член 54 став 1 од Уставот се уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни одредби, а имајќи ја притоа во предвид содржината на членовите 14, 23, 28, 112 и 158-е во оспорените точки од Законот за супервизија на осигурување, според Судот, правните последици не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку дека тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, односно дека казнено-правниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречената казна за лицето децидно наведено во оспорените делови на наведените членови од Законот. Имено, Судот оцени дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за наведените дела, кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдени со Уставот.

Институтот правни последици од осудата е уреден со Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99,

4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11, 135/2011 и 185/2011). Така, според член 101 од истиот закон, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор, истите можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1). Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна (став 2). Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата (став 3).

Од наведеното произлегува дека правните последици на осудата се специфичен правен институт што има големо значење за статусот на осуденото лице, но и за општествените интереси и кој секогаш резултира со ограничување на правата на осудените лица или значи забрана за стекнување на одредени права на лица осудени за одредени кривични дела. Оттаму, правните последици на осудата како еден вид посебна статусна мерка тешко го погодува осуденото лице, некогаш потешко и од изречената казна затвор, имајќи предвид дека истите најчесто значат губење на одредени права или пак забрана за нивно стекнување за одреден временски период.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека предвидувањето на неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот на експерти на Агенцијата ,овластен актуар,член на Надзорен орган на друштво за осигурување или акционер, мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик. Значи, неосудуваноста како услов едно лице да биде именувано за член на Советот,...итн., може да егзистира само за конкретно предвидени кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, и таа може да трае точно определен период, а не како трајна забрана за именување на оваа функција.

Од анализата на оспорените одредби произлегува дека со истите генерално е утврдено дека член на Советот,односно акционер, овластен актуар.....итн. не може да биде лице на кое е му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии,против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, од каде произлегува дека вака пропишаната правна последица од осудата не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик.Истовремено,со оспорените одредби од Законот ,како услов се предвидува и тоа на

лицето да не му е изречена казна забрана за вршење професија, дејност или должност, како и забрана за добивање дозвола за вршење работи од осигурувањето.....итн.

Според содржината на одредбите во оспорените делови, правните последици од осудата настапуваат по сила на законот, а не како казни (забрани) што ги изрекува Судот во рамките на видовите на казни.

Во деловите од оспорените одредби на членовите 14, 23, 28, 112 и 158-е од Законот за супервизија на осигурување, како услов за акционер со квалификувано учество во друштво за осигурување, за член на орган на управување во друштво за осигурување, за член на надзорен орган на друштво за осигурување, за добивање дозвола за работа како овластен акционер или пак за член на Советот на експерти на Агенцијата, се бара од лицето да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, без при тоа во законската норма да се прецизира дали станува збор нејзино изрекување со правосилна судска пресуда што ја донесува судот во редовна постапка што ги чини истите недоволно јасни и прецизни, и како такви не обезбедуваат правна сигурност на граѓаните како елемент на принципот на владеењето на правото.

Во член 33 од Кривичниот законик се определени видовите на казни. Така, согласно член 33 став 1 точка 3 од истиот закон, забраната за вршење професија, дејност или должност е предвидена како еден од повеќето видови на казни. Но, во смисла на членот 33 став 6 од Законот, казната забрана за вршење професија, дејност или должност може да се изрече само како споредна казна заедно со казната затвор.

Оттука, имајќи го во вид фактот дека со Кривичниот законик, забраната за вршење на професија, дејност или должност, е дефинирана како споредна казна која се изрекува исклучиво со изречена главна казна – определена со казна затвор со судска одлука, и по однос на овој дел од оспорените законски одредби, според Судот истите се нејасни и непрецизни од причина што забраната како споредна казна мора да биде децидно изречена исклучиво со правосилна пресуда и заедно со досудената ефективна казна затвор. Со оглед дека тоа не е содржано во оспорените делови на членовите од Законот, Судот оцени дека и по однос на овој дел оспорените одредби не се во согласност со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата, односно не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото, како една од темелните вредности на уставниот поредок.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав

од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.130/2011)

17.

У.бр.122/2011

- Уредување на прашањето за стекнување и испитување на стручната подготвеност за вршење работи на застапување во осигурувањето со подзаконски акт

- The regulation of the issue of acquiring and testing professional readiness for the performance of tasks of insurance representation with a bylaw

- Со закон може да биде пропишано овластување на субјект да донесе подзаконски пропис заради доуредување на закон

- The authorisation for a subject to adopt a bylaw for the purposes of further regulation of a law may be prescribed by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 134-в став 2 точки 4 и 5 и став 5 точка 2 и членот 138 став 1 точки 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5” од Законот за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011);

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

- уставноста на членот 154 став 1 точки 1 и 2 и членот 158-с став 1 од Законот означен во точката 1 од решението и уставноста и законитоста на целината на Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, број 0101-1131/4 од 13 јули 2010 година, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ број 102/2010 и 167/2011).

3. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, број 0101-1131/4 од 13 јули 2010 година, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ број 102/2010 и 167/2011).

4. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот, означен во точката 1 од решението и за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот во целина, означен во точката 2 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, со оспорените одредби од членот 134-в став 2 точките 4 и 5 и став 5 точката 2 и членот 138 став 1 точките 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5” од Законот, се пропишувала правна последица од осуда за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај и изречената забрана за вршење професија, дејност или должност што се состои во издавањето или губењето на лиценцата за осигурителен брокер и застапник во осигурувањето, по сила на закон, а не со правосилна судска одлука, со што се вршело противуставно ограничување на правата на граѓаните, од кои причини овие оспорени одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4, член 9, член 11, член 13, член 14, член 25, член 32 ставови 1 и 2, 51 и 54 ставови 1 и 3 од Уставот.

Со оспорениот член 154 став 1 и 2 од Законот, се повредувал членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4, членот 32 став 5, членот 51, членот 68 став 1 алинеја 2, членот 91 алинеите 1 и 5 и членот 96 од Уставот, бидејќи не можело со акт на Советот на експерти да се уредува остварувањето

на правата на вработените и нивната положба, туку само со закон и колективни договори како што предвидувал членот 32 став 5 од Уставот. Имено, имајќи ги во вид наведените уставни одредби во корелација со содржината на оспорените одредби посебно во деловите: “условите за стекнување и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на осигурителни брокерски работи и за вршење на работи за застапување на осигурувањето, законското овластување на Агенцијата со општ акт да ги уредува наведените услови нема уставна и законска основа, а со тоа овластување на Агенцијата се навлегувало во надлежност на законодавната власт.

Во иницијативата, понатаму се наведува дека законското овластување од оспорениот член 158-с точка 1 од Законот, Советот на експерти на Агенцијата да донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и другите закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата, не било во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, бидејќи така даденото овластување било непрецизно и оставало можност за правна несигурност, па и до одредени злоупотреби. Постоенето на посебни одредби што го утврдувале овластувањето на Советот на експерти на Агенцијата (член 154 од Законот и други одредби) за донесување на поблиски прописи го прави нецелисходно егзистирањето на даденото општо овластување од оспорената законска одредба. Можноста да се донесуваат подзаконски акти за спроведување на наведениот закон и другите закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата без постоење на било каква законска рамка, оставало простор за мешање на извршната во законодавната власт, па оттука оспорената законска одредба не била во согласност и со алинејата 4 на членот 8 од Уставот.

Според наводите од иницијативата, Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, како несогласен со Уставот, Законот за супервизија на осигурување и одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа, бидејќи Агенцијата за супервизија на осигурување сама си одредила надлежност со свој пропис да утврдува право на награда на членовите на Комисијата и секретарот и обврска за кандидатите за плаќање на надоместоци за обука и полагање на испит, спротивно на членот 96 од Уставот, Законот за супервизија на осигурувањето и одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

5. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, уредува дека Агенцијата за супервизија ќе издаде лиценца за застапник во осигурувањето на лицето кое ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 2 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 134-в став 5 точка 2 од Законот е уредено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за застапник во осигурувањето доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 138 став 1 точка 4 од Законот, Агенција за супервизија ќе издаде лиценца за осигурителен брокер доколку лицето ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 1 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 138 став 2 точка 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за осигурителен брокер, доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 1 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 154 став 1 точки 1 и 2 од Законот, Агенцијата за супервизија на осигурување поблиску ги пропишува условите за стекнување со, и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на осигурително брокерски работи од членот 138 став 1 точка 1 на овој закон, како и условите за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурување од членот 134-в став 2 точка 1 на овој закон.

Според оспорениот член 158-с точка 1 од Законот, Советот на експерти, донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и други закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата.

Судот исто така утврди дека врз основа на оспорениот член 154 став 1 точка 2 од Законот за супервизија на осигурување, Советот на

експерти го донел оспорениот Правилник за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето.

Судот, утврди и дека со оспорениот Правилник се пропишуваат условите за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за добивање на лиценца за вршење на работи на застапување во осигурувањето од Агенцијата за супервизија на осигурување (член 1 став 1).

Со членот 2 став 1 од оспорениот Правилник е уредено дека испитот се полага пред Комисија за проверка на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурувањето, како и од кои области се врши проверката на знаењата, а во ставот 2 од истиот член е определено дека подрачјата по соодветните области од ставот 1 се детално разработени во Програма за полагање на испит за проверка на стручната подготвеност.

Со членот 3 ставовите 1, 2, 3 и 4 од оспорениот Правилник се уредува формирањето на Комисијата, нејзиниот состав, назначувањето на секретар за вршење на административните работи поврзани со Комисијата, обврската на Комисијата за донесување на Деловник со кој се пропишува начинот на работа на Комисијата, а конкретно со ставот 5 од наведениот член од оспорениот Правилник е уредено право на членовите на Комисијата и секретарот на награда за нивната работа во Комисијата, како и тоа дека таа награда ја утврдува Советот на експерти на Агенцијата.

Со членот 4 ставовите 1, 2 и 3 од оспорениот Правилник е уредено дека на полагање на испитот му претходи обука, дека обуката и испитот се спроведуваат врз основа на констатирана потреба и начинот на информирањето на заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката. Конкретно со ставот 4 од истиот член од оспорениот Правилник е уредена обврска за кандидатите за плаќање на надоместок за посетата на обуката и за полагање на испитот во висина на реалните трошоци за спроведување на обуката и испитот, а исто така уредено е и право на Советот на експерти на Агенцијата да ја определува висината на надоместоците за обука и полагање на испитот.

Со членот 5 од оспорениот Правилник е уредена постапката за пријавување на заинтересираните кандидати за посетување на обука и полагање на испит, како и потребните документи кои тие треба да ги доставата кон пријавата, а конкретно со ставот 2 точка 3 од оспорениот Правилник и доказ за платен надомест за учество на обуката и полагање

на испитот.

Со членот 6 од оспорениот Правилник е уредено дека испитот се полага писмено најмалку 14 дена од денот на завршувањето на обуката, како и тоа дека начинот на спроведувањето на испитот детално е пропишан во Упатство кое Комисијата го донесува.

Со членот 7 од оспорениот Правилник е уредена постапката во врска со спроведувањето на испитот, начинот на оценувањето на кандидатите и правата за кандидатите кои не го положиле и оние кои го положиле испитот.

Со членот 8 од оспорениот Правилник се уредени правата на кандидатите за полагање на испитот кои од оправдани причини биле спречени и не пристапиле кон полагањето.

Со членот 9 став 1 од оспорениот Правилник се уредени случаевите за целосно или делумно ослободување на кандидати од учество во обуката и полагањето на испитот. Со ставот 2 од истиот член од оспорениот Правилник е уредена обврска за плаќање на надомест на лицата кои делумно ја посетуваат обуката и за полагањето на испитот, која висина ја утврдува Советот на експерти на Агенцијата.

Со членот 10 е уредено дека оспорениот Правилник влегува во сила со денот на неговото објавување во “Служебен весник на Република Македонија”.

6. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определно дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред уставот и законите се еднакви.

Според членот 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според Амандман XX на Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за престанок се гарантира судска

заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во членот 14 став 1 од Уставот е предвидено никој да не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна, а според ставот 2 од истиот член на Уставот никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правослна судска одлука.

Со членот 32 став 5 од Уставот е определено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за супервизија на осигурување се уредуваат условите под кои можат да се вршат работи на осигурување на живот, неживотно осигурување и реосигурување, работи на застапување во осигурувањето, осигурително брокерски работи, основање, работење, супервизија и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштва за осигурување), осигурителните брокерски друштва и друштвата за застапување во осигурувањето како и основањето и работењето на Агенцијата за супервизија на осигурување.

Според оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, Агенцијата за супервизија ќе издаде лиценца за застапник во осигурувањето на лицето кое ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 2 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 134-в став 5 точка 2 од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за застапник во осигурувањето доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 138 став 1 точка 4 од Законот, Агенција за супервизија ќе издаде лиценца за осигурителен брокер доколку лицето ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет

и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 1 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 138 став 2 точка 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за осигурителен брокер, доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 1 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 154 став 1 точки 1 и 2 од Законот, Агенцијата за супервизија на осигурување поблиску ги пропишува условите за стекнување со, и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на осигурително брокерски работи од членот 138 став 1 точка 1 на овој закон, како и условите за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурување од членот 134-в став 2 точка 1 на овој закон.

Според членот 158-а став 1 од Законот Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: Агенција) се основа како самостојно и независно регулаторно тело, со јавни овластувања утврдени во овој закон, а според ставот 5 од истиот член од Законот Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија.

Со членот 158-б став 1 од Законот се уредени надлежностите на Агенцијата. Конкретно со ставот 1 точка 4 од наведениот член е уредено дека Агенцијата донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и другите закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата.

Според членот 158-д од Законот орган на Агенцијата е Советот на експерти.

Според членот 158-ѓ став 1 од Законот, Советот на експерти на Агенцијата е составен од пет члена од кои еден претседател. Според ставот 2 од членот 158-ѓ од Законот претседателот на Советот на експерти раководи со Агенцијата и ја застапува во односите со трети лица, а според ставот 3 од истиот член од Законот претседателот и четирите членови на Советот на експерти на Агенцијата ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија.

Според оспорениот член 158-с точка 1 од Законот Советот на експерти, донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и други закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата.

7. Од анализата на оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, произлегува дека законодавецот како услов за издавање на лиценца за застапување во осигурување пропишал неизречена казна затвор за кривични дела од точно утврдена област. Оттука произлегува дека осудуваноста за сторено кривично дело без оглед на времето кога лицето било осудено и независно од тоа дали судската одлука со која е изречена определена казна станала правосилна, е причина предвидена со законот, лицето да не може да добие лиценца за застапник во осигурување, што всушност претставува забрана на стекнување определено право, како последица од изречена затворска казна за утврдени кривични дела.

Во оспорената одредба иако се наведени кривичните дела од определена област за кои изречената затворска казна претставува пречка за добивање на лиценца за застапник во осигурување, не е наведено дека затворската казна произлегува од правосилен акт на надлежен суд, така што од формулацијата на одредбата произлегува дека изречената казна затвор за некое од наведените кривични дела е причина лицето да не може да се здобие со лиценца, независно од тоа дали постои правосилен акт за изречена затворската казна. Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената одредба според која лиценца нема да може да добие лице, како последица од изречена казна затвор, произлегува дека неможноста односно, забраната за остварување на одредено право е поврзано со моментот на изрекувањето на казната, наместо со правосилна судска пресуда со која е изречена казната, во суштина значи дека лицето, со оспорената одредба се смета за виновно пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука и трпи соодветна последица поради тоа. Оттука, неконзистентноста на законодавецот во уредувањето на оспорената одредба која ја прави нејасна и непрецизна, во конкретниот случај доведува до состојба лицето да трпи правни последици од осуда по сила на закон, кое може да биде случај само со правосилна судска одлука, па оттука непрецизноста на оспорената одредба доведува до тоа со лиценца да не можат да се стекнат и лицата кои веќе ја издржале казната која им била изречена и со тоа се исцрпел казнено правниот однос, а и лицата за кои нема правосилна осудителна судска одлука. Од овие причини, според Судот, формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква

не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Според Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, не е во согласност и со членот 13 став 1 и членот 14 став 1 од Уставот, од причини што недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука.

Од анализата на оспорениот член 134-в став 2 точка 5 од Законот, произлегува дека и во овој случај законодавецот како услов за издавање на лиценца за застапување во осигурување пропишал неизречена забрана за вршење професија, дејност или должност, за да може лицето да се стекне со лиценца. Утврдениот услов од оспореното законско решение претставува неможност на стекнување определено право, како последица од изречената забрана.

Забраната за вршење професија, дејност или должност е една од видовите на казни која согласно член 33 од Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011 и 135/2011), може да му се изрече на кривично одговорниот сторител. Според членот 33 став 6 од Законикот, казната забрана на вршење професија, дејност или должност може да се изрече само како споредна казна заедно со казната затвор или со условна осуда со која е утврдена казна затвор, а според членот 38-б став 2 од Законикот, судот го определува траењето на забраната, кое не може да биде пократко од една ниту подолго од десет години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката, со тоа што времето поминато во затвор не се засметува во времето на нејзиното траење. Тоа значи дека изречената забрана не може неограничено да дејствува, а така како што во случајов е уредена оспорената законска одредба, произлегува дека изречената забрана е причина поради која лицето не може да се стекне со лиценца воопшто и засекогаш.

Неспорно е дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае, меѓутоа, и во овој случај, изречената забрана за вршење професија, дејност или должност, е поврзано со моментот на изрекувањето на забраната, наместо со правосилна судска пресуда со која е изречена забраната, во суштина значи дека лицето

со оспорената одредба се смета за виновно пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука и трпи соодветна последица поради тоа. Од овие причини Судот оцени дека и оваа формулација на оспорената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Според Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, не е во согласност и со членот 13 став 1 и членот 14 став 1 од Уставот, од причини што недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука.

Од анализата на оспорениот став 5 точка 2 од членот 134-в од Законот, произлегува дека издадените лиценци за застапник во осигурувањето, Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе ги одзме со решение доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 од овој член. Во претходниот случај оспорените законски одредби предвидуваа можност, односно неможност за стекнување на одредено право, а во овој случај оспорената законска одредба предвидува престанок на вршење на определено право. Со оглед дека престанокот на стекнатото право е во директна врска со пропишаните услови уредени со оспорените точки 4 и 5 од членот 134-в став 2 од Законот, изнесената уставносудска анализа и правно мислење за тие одредби, се однесува и за членот ставот 5 точката 2 од членот 134 од Законот.

Од анализата на оспорениот член 138 став 1 точка 4 и точка 5 од Законот произлегува дека законодавецот како услов за издавање на лиценца за осигурителен брокер пропишал неизречена казна затвор за кривични дела од точно утврдена област, како и неизречена забрана за вршење професија, дејност или должност, а од анализата на оспорениот став 2 точка 2 во делот: “4, 5” од истиот член од Законот, произлегува дека издадените лиценци за осигурителен брокер, Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе ги одзме со решение доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 од овој член.

Со оглед дека во овие оспорени законски одредби се пропишани услови за стекнување на одредено право, односно престанок на вршење на определено право, кои услови по својата содржина и формулација се идентично уредени како и во оспорениот член 134-в став 2 точките 4 и 5 и став 5 точка 2 од Законот, изнесената уставносудска анализа и правно мислење за тие одредби, се однесува и за овие оспорени законски

одредби.

Имајќи го предвид претходно изнесеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од членот 134-в став 2 точки 4 и 5 и став 5 точка 2 и членот 138 став 1 точки 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5” со одредбите од Уставот.

Во оваа насока, се имаше во предвид изразеното мислење од Владата на Република Македонија по однос на овие оспорени законски одредба дека биле пропишани со цел да се обезбеди сигурноста на средствата на граѓаните и правните субјекти за да се зачува стабилноста на системот на осигурување, а со тоа и на финансискиот систем во целина, меѓутоа, за таа цел потребно е пропишаните услови да бидат јасни и прецизни и тие ограничувачки услови да произлегуваат од правосилна судска одлука со која едно лице е осудено за кривични дела од определена област и додека траат правните последици од осудата или пак кога на лицето му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од една или повеќе години, со тоа што ограничувањето да произлегува од правното дејство на самата правосилна судска одлука со која е изречена казната односно забраната. Тоа значи дека лицето не може да добие лиценца но, не како правна последица од осудата по сила на закон, туку како последица од казната што со правосилна судска одлука ја изрекол судот.

8. Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 91 алинеите 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека со Уставот точно и прецизно се дефинирани и утврдени носителите на законодавната, извршната и судската власт и јасно е направена разлика во поделбата на власта, при што со Уставот не е допуштено мешање на една во друга власт, туку власта е поставена како структура на самостојни релативно поделени власти чии статус, надлежности и односи се утврдени и гарантирани со Уставот.

Според членот 134-в став 2 точка 1 од Законот, како еден од условите за издавање на лиценца за застапник во осигурувањето, е

пропишано лицето да има положено стручен испит за застапник во осигурувањето.

Според членот 138 став 1 точка 1 од Законот, како еден од условите за издавање на лиценца за осигурителен брокер, е пропишано лицето да има положено стручен испит за осигурителен брокер.

Со предвидените услови со погоренаведените две одредби од Законот, законодавецот всушност предвидел обврска за лицата за полагање на стручен испит, доколку сакаат да се стекнат со лиценца за вршење на работи застапник во осигурувањето и вршење на осигурителни брокерски работи.

Со оспорениот член 154 став 1 точки 1 и 2 од Законот, е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурување поблиску ги пропишува условите за стекнување со, и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на осигурително брокерски работи од членот 138 став 1 точка 1 на овој закон, како и условите за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурување од членот 134-в став 2 точка 1 на овој закон, а според ставот 2 од членот 154 од Законот, организирањето на обука и спроведувањето на испити за стручната подготовка на кандидатите за вршење на осигурително брокерски работи и работи на застапување во осигурување, согласно со членовите 138 став 1 точка 1 и 134-в став 2 точка 1 од овој закон, спроведува Агенцијата за супервизија на осигурување или од неа овластен орган.

Од анализата на оспорените законски одредби од членот 154 став 1 точки 1 и 2 од Законот, законските одредби од членовите 138 став 1 точка 1 и членот 134-в став 2 точка 1, на кои одредби упатува оспорената законска одредба, како и од анализата на одредбата од ставот 2 од членот 154 од Законот, произлегува овластување за Агенцијата за супервизија на осигурување или од неа овластен орган, да ја организира обуката и спроведувањето на испитите, односно поблиску да ги пропише условите за полагање на стручен испит за осигурителен брокер и за застапник во осигурувањето заради стекнување на стручна подготвеност за вршење на осигурително брокерски работи и работи на застапување во осигурување.

Имајќи ги во вид наведените уставни одредби во корелација со содржината на оспорените одредби од членот 154 став 1 точки 1 и 2 и ставот 2 од истиот член од Законот, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените законски одредби со одредбите од Уставот. Наведеното од причини што Агенцијата за

супервизија на осигурувањето е самостојно и независно регулаторно тело, со јавни овластувања утврдени во овој закон, кое за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија (член 158-а ставови 1 и 5 од Законот), како и тоа дека Агенцијата има свои надлежности утврдени со овој закон, меѓу кои и да донесува подзаконски акти, конкретно акти за поблиско пропишување на прашањата во врска со полагањето на стручните испити, што значи дека законодавецот пропишал такво овластување за Агенцијата во самиот закон и право е на законодавецот да препушти одредени прашања од Законот кои се однесуваат на обуката и испитите за осигурителни брокери и застапници во осигурувањето, да бидат доуреди со подзаконски акт. Оттука, Судот оцени дека во случајов не се доведени во прашање уставните принципи на владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како што се наведува во иницијативата, бидејќи овластувањето на Агенцијата за донесување на подзаконски акти во насока на поблиско уредување на организирањето и спроведувањето на обуката и полагањето на стручните испити произлегува од Законот.

Од анализата на оспорената законска одредба од членот 158-с точка 1 од Законот произлегува овластување за Советот на експерти да донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и други закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата. Со иницијативата се оспорува оваа одредба од Законот како несогласна со членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, а како образложение за противуставноста, се наведува нецелисходноста на егзистирањето на даденото општо овластување на Советот, односно нецелисходно било тоа општо овластување за Советот бидејќи во Законот постоеле посебни одредби што утврдувале овластување на Советот за донесување на поблиски прописи, па оттука можноста да се донесуваат подзаконски и други акти за спроведување на наведениот и други закони во нејзина надлежност во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизија, без постоење на било какви законски рамки, оставало простор за мешање на извршната во законодавната власт. Исто така, даденото овластување било непрецизно и оставало можност за правна несигурност, па и одредени злоупотреби, со што се повредувало и начелото на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок.

Во конкретниот случај, противуставноста на оваа оспорена одредба, подносителот ја извлекува од претпоставки за евентуални можности од злоупотреба на со закон дадено овластување, односно

причините за противустаноста ги темели на претпоставките дека Советот на експерти може да го злоупотреби даденото општо овластување и во своето делување да излезе надвор од своите ингеренции. Меѓутоа, според Судот, од аспект на овие наводи не може да се доведе под уставно сомнение егзистирањето на оспорената законска одредба во правниот поредок, поради следното:

Советот на експерти е орган на Агенцијата за супервизија на осигурувањето (член 158-д), чиј претседател и членови ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија (член 158-ф), односно орган со закон утврдени надлежности (член 158-с), меѓу кои и надлежноста, односно овластувањето од оспорената одредба од членот 158-с точка 1 да донесува подзаконски акти за спроведување на овој закон и други закони во нејзина надлежност и други акти во насока на пропишување на услови, начин и процедури за спроведување на супервизијата. Со оспорената законска одредба законодавецот уредил овластување за Советот на експерти како орган на Агенцијата да донесува подзаконски и други акти и според нас нема уставна пречка законодавецот да пропише овластување за орган или друг субјект, со подзаконски или друг акт да се врши доуредување на одредби од закон и тоа не значи мешање на извршната во законодавната власт.

Тргнувајќи од анализата на оспорената законска одредба, произлегува дека Советот на експерти има уставно и законско овластување да донесува подзаконски акти, поради што не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека со оспорената одредба на членот 158-с точка 1 од Законот, се повредува темелниот принцип на владеењето на правото, ниту темелниот принцип на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, бидејќи овластувањето на Советот на експерти, дадено во определената законска одредба, законодавецот го уредил во функција на операционализација на закон. Имено, даденото овластување кое е пропишано на општ начин во самата одредба, е во функција на транспонирање на прашања од закон во подзаконски пропис во смисла на нивно доуредување, односно заради доразработка на закон, а не како дискреционо право за овластениот субјект со подзаконски акт да креира законска материја. Меѓутоа, прашањето дали овластениот субјект се движел во рамките на своите законски овластувања или излегол надвор од тие рамки, е прашање на уставно судска оценка на одреден општ акт, од каде може да се цени дали овластувањето се движи во законските рамки, односно дали со општиот акт се доуредуваат законски одредби или пак станува збор за оригинално уредување на

материја која е предмет на закон.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од членот 154 став 1 точки 1 и 2 и членот 158-s точка 1 од Законот со одредбите од Уставот.

9. Врз основа на оспорениот член 154 став 1 точка 2 од Законот за супервизија на осигурување, Советот на експерти го донел оспорениот правилник за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето.

Со иницијативата се оспорува и Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување, бидејќи Агенцијата со овој пропис се впуштила во креирање на надлежност сама да утврдува права и обврски за членовите на Комисијата, секретарот и кандидатите заинтересирани за обука и полагање на стручен испит за стекнување со стручна подготвеност за вршење на работи на застапување во осигурувањето.

Од анализата на оспорениот правилник во целина, вклучително и неговите одредби посебно, произлегува дека целта заради кој тој е донесен, е поблиску да се пропишат условите за стекнување со, и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурувањето (член 154 став 1 точка 2 од Законот). Со членот 154 став 2 од Законот е определено дека организирањето на обуката и спроведувањето на стручната подготвеност на кандидатите, го спроведува Агенцијата за супервизија на осигурувањето или од неа овластен орган. Наведеното значи дека законодавецот препуштил со подзаконски акт Агенцијата или од неа овластен орган, да ги уреди прашањата во врска со организирањето и спроведувањето на обуката, како и испитувањето на кандидатите, па во таа насока со подзаконскиот акт односно со оспорениот правилник е уредено дека Советот на експерти како орган на Агенцијата формира Комисија пред која се полага стручниот испит за проверка на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, а по спроведувањето на обуката на кандидатите. Со одредбите од оспорениот правилник исто така е уреден начинот на пријавувањето на кандидатите и потребната документација за таа цел, бодирањето и оценувањето на кандидатите, како и случаевите на целосно или делумно ослободување на лица од обука и полагање на стручниот испит во случај на претходна стекната соодветна квалификација за застапник во осигурувањето (стекнати меѓународни уверенија, лиценци

и други дипломи во областа на осигурувањето).

Меѓутоа, Агенцијата односно нејзиниот орган Советот на експерти, тргнувајќи од овластувањето од членот 154 од Законот да може да ја организира обуката и да го спроведува испитот, односно поблиску да ги пропише условите за стекнување со и испитување на стручната подготовка потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, не останал во тие рамки, туку излегол надвор од даденото овластување на начин што се впуштил во изворно уредување на прашања за права и обврски на членовите на Комисијата и секретарот, како и правата и обврските за кандидатите, пропишувајќи услови кои не произлегуваат од Законот. Конкретно со членот 3 став 5 од оспорениот правилник, Агенцијата односно Советот на експерти, пропишал право на награда за членовите на Комисијата и секретарот, а со членот 4 став 4 од наведениот правилник, пропишал и обврска за кандидатите за плаќање на надоместок за посетата на обуката и полагањето на испитот во висина на реалните трошоци за спроведувањето на обуката и испитот. Исто така, обврска за плаќање на надоместок е пропишан и со членот 9 став 2 од оспорениот правилник за лица кои посетуваат дел од обука и полагање на испит, која висина на надоместок ја утврдува советот на експерти на агенцијата. Следствено на вака пропишаните одредби, со членот 5 став 2 точка 3 од оспорениот правилник, е пропишана и обврска за кандидатите кон пријавата за посета на обуката и полагањето на испитот да достават и доказ за платен надомест за учеството на обуката и полагањето на испитот.

Во конкретниот случај, Агенцијата за супервизија на осигурувањето односно Советот на експерти како нејзин орган, впуштајќи се во операционализација на одредбите од Законот по однос на начинот на организирање и спроведување на обуката и полагањето на стручните испити, со подзаконскиот акт пропишал права и обврски за членовите на комисијата, секретарот и кандидатите заинтересирани за посета на обуката и полагањето на испитите, кои се предмет на законско уредување, а не со подзаконски акт, односно даденото овластување го употребил во насока на изворно уредување на прашања кои се законска материја, па оттука ваквата подзаконска формулација на оспорените одредби од Правилникот, Судот оцени дека не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Поради наведеното, Судот оцени дека членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од оспорениот правилник со кои се уредуваат право на награди за членовите на комисијата и секретарот и обврски за кандидатите за плаќање на надоместоци, не се во функција на операционализација на одредби од Законот, бидејќи во

Законот не се утврдени критериумите и рамките за тие права и обврски, па оттука без претходно постоење на начелно уредување на овие прашања во Законот, од каде понатаму тие би се операционализирале со подзаконски или други акти, се доведува во прашање нивната уставна и законска оправданост. Ова од причини што ако нема права и обврски во Законот и критериуми, тогаш не ќе може со подзаконскиот акт ниту поблиску да се уредуваат и операционализираат тие права и обврски. Конкретно таков е случајов во овој предмет, каде законодавецот со закон не ги регулирал правата и обврските и критериумите на правата и обврските на членовите на комисијата, секретарот и кандидатите, а изворно ги регулирал со подзаконски акт, што претставува мешање на законодавната и извршната власт кои во системот на поделбата на власта се јасно разграничени.

Тргувајќи од претходно наведеното, пред Судот се постави прашањето за согласноста на одредбите од членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од оспорениот правилник со одредбите од Уставот и Законот.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе, со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.122/2011)

18.

У.бр.122/2011

- Правна последица од осуда предвидена во Законот за супервизија на осигурувањето

- Legal consequence from a conviction envisaged in the Law on Insurance Supervision

- Условите за добивање на лиценца или за одземање на истата не може да бидат пропишани како правна последица

од осудата по сила на закон, туку како последица од казната што со правосилна одлука ја изрекол суд.

- Со подзаконски акт не може да се уредуваат прашања кои се предмет на закон.

- *The conditions for being granted a licence or for having the same taken away may not be stipulated as a legal consequence from the conviction by force of law, but as a consequence from the sentence which has been pronounced by a court with an effective decision.*

- *The bylaw may not regulate issues that are the subject-matter of a law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 16 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

- членот 134-в став 2 точки 4 и 5 и став 5 точка 2 и членот 138 став 1 точки 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5” од Законот за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011)

- членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, број 0101-1131/4 од 13 јули 2010 година, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 102/2010 и 167/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Стамен Филипov од Скопје, со Решение У.бр. 122/2011 од 28 март 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот, како и постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредби од Правилникот, означени во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со Уставот, како и согласноста на оспорените одредби од Правилникот со Уставот и законот.

4. Судот на седницата утврди дека дека оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, уредува дека Агенцијата за супервизија ќе издаде лиценца за застапник во осигурувањето на лицето кое ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 2 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 134-в став 5 точка 2 од Законот е уредено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за застапник во осигурувањето доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 138 став 1 точка 4 од Законот, Агенција за супервизија ќе издаде лиценца за осигурителен брокер доколку лицето ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 1 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 138 став 2 точка 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за осигурителен брокер, доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 1 точки 4 и 5 на овој член.

Судот исто така утврди дека врз основа на оспорениот член 154 став 1 точка 2 од Законот за супервизија на осигурување, Советот на експерти го донел оспорениот Правилник за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето.

Судот, утврди и дека со оспорениот Правилник се пропишуваат условите за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за добивање на лиценца за вршење на работи на застапување во осигурувањето од Агенцијата за супервизија на осигурување (член 1 став 1).

Со членот 2 став 1 од оспорениот Правилник е уредено дека испитот се полага пред Комисија за проверка на стручната подготвеност

потребна за вршење на работи на застапување во осигурувањето, како и од кои области се врши проверката на знаењата, а во ставот 2 од истиот член е определено дека подрачјата по соодветните области од ставот 1 се детално разработени во Програма за полагање на испит за проверка на стручната подготвеност.

Со членот 3 ставовите 1, 2, 3 и 4 од оспорениот Правилник се уредува формирањето на Комисијата, нејзиниот состав, назначувањето на секретар за вршење на административните работи поврзани со Комисијата, обврската на Комисијата за донесување на Деловник со кој се пропишува начинот на работа на Комисијата, а конкретно со ставот 5 од наведениот член од оспорениот Правилник е уредено право на членовите на Комисијата и секретарот на награда за нивната работа во Комисијата, како и тоа дека таа награда ја утврдува Советот на експерти на Агенцијата.

Со членот 4 ставовите 1, 2 и 3 од оспорениот Правилник е уредено дека на полагање на испитот му претходи обука, дека обуката и испитот се спроведуваат врз основа на констатирана потреба и начинот на информирањето на заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката. Конкретно со ставот 4 од истиот член од оспорениот Правилник е уредена обврска за кандидатите за плаќање на надоместок за посетата на обуката и за полагање на испитот во висина на реалните трошоци за спроведување на обуката и испитот, а исто така уредено е и право на Советот на експерти на Агенцијата да ја определува висината на надоместоците за обука и полагање на испитот.

Со членот 5 од оспорениот Правилник е уредена постапката за пријавување на заинтересираните кандидати за посетување на обука и полагање на испит, како и потребните документи кои тие треба да ги доставата кон пријавата, а конкретно со ставот 2 точка 3 од оспорениот Правилник и доказ за платен надомест за учество на обуката и полагање на испитот.

Со членот 6 од оспорениот Правилник е уредено дека испитот се полага писмено најмалку 14 дена од денот на завршувањето на обуката, како и тоа дека начинот на спроведувањето на испитот детално е пропишан во Упатство кое Комисијата го донесува.

Со членот 7 од оспорениот Правилник е уредена постапката во врска со спроведувањето на испитот, начинот на оценувањето на кандидатите и правата за кандидатите кои не го положиле и оние кои го положиле испитот.

Со членот 8 од оспорениот Правилник се уредени правата на кандидатите за полагање на испитот кои од оправдани причини биле спречени и не пристапиле кон полагањето.

Со членот 9 став 1 од оспорениот Правилник се уредени случаевите за целосно или делумно ослободување на кандидати од учество во обуката и полагањето на испитот. Со ставот 2 од истиот член од оспорениот Правилник е уредена обврска за плаќање на надомест на лицата кои делумно ја посетуваат обуката и за полагањето на испитот, која висина ја утврдува Советот на експерти на Агенцијата.

Со членот 10 е уредено дека оспорениот Правилник влегува во сила со денот на неговото објавување во “Служебен весник на Република Македонија”.

5. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определно дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред уставот и законите се еднакви.

Според членот 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според Амандманот XX на Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за престанок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во членот 14 став 1 од Уставот е предвидено никој да не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна, а според ставот 2 од истиот член на Уставот никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

Со членот 32 став 5 од Уставот е определено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за супервизија на осигурување се уредуваат условите под кои можат да се вршат работи на осигурување на живот,

неживотно осигурување и реосигурување, работи на застапување во осигурувањето, осигурително брокерски работи, основање, работење, супервизија и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштва за осигурување), осигурителните брокерски друштва и друштвата за застапување во осигурувањето како и основањето и работењето на Агенцијата за супервизија на осигурување.

Според оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, Агенцијата за супервизија ќе издаде лиценца за застапник во осигурувањето на лицето кое ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 2 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 134-в став 5 точка 2 од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за застапник во осигурувањето доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 на овој член.

Според оспорениот член 138 став 1 точка 4 од Законот, Агенција за супервизија ќе издаде лиценца за осигурителен брокер доколку лицето ги исполнува следниве услови: да не му е изречена казна затвор за кривично дело против јавните финансии, против платниот промет и стопанството, против службената должност или против правниот сообраќај, а според оспорениот став 1 точка 5 од истиот член од Законот и да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност.

Со оспорениот член 138 став 2 точка 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе донесе решение за одземање на лиценцата за осигурителен брокер, доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 1 точки 4 и 5 на овој член.

б. Од анализата на оспорениот член 134-в став 2 точка 4 од Законот, произлегува дека законодавецот како услов за издавање на лиценца за застапување во осигурување пропишал неизречена казна затвор за кривични дела од точно утврдена област. Оттука произлегува дека осудуваноста за сторено кривично дело без оглед на времето кога лицето било осудено и независно од тоа дали судската одлука со која е изречена определена казна станала правосилна, е причина предвидена со законот, лицето да не може да добие лиценца за застапник во осигурување, што всушност претставува забрана на стекнување определено право, како последица од изречена затворска казна за

утврдени кривични дела.

Во оспорената одредба иако се наведени кривичните дела од определена област за кои изречената затворска казна претставува пречка за добивање на лиценца за застапник во осигурување, не е наведено дека затворската казна произлегува од правосилен акт на надлежен суд, така што од формулацијата на одредбата произлегува дека изречената казна затвор за некое од наведените кривични дела е причина лицето да не може да се здобие со лиценца, независно од тоа дали постои правосилен акт за изречена затворската казна. Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената одредба според која лиценца нема да може да добие лице, како последица од изречена казна затвор, произлегува дека неможноста односно, забраната за остварување на одредено право е поврзано со моментот на изрекувањето на казната, наместо со правосилна судска пресуда со која е изречена казната, во суштина значи дека лицето, со оспорената одредба се смета за виновно пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука и трпи соодветна последица поради тоа. Оттука, неконзистентноста на законодавецот во уредувањето на оспорената одредба која ја прави нејасна и непрецизна, во конкретниот случај доведува до состојба лицето да трпи правни последици од осуда по сила на закон, кое може да биде случај само со правосилна судска одлука, па оттука непрецизноста на оспорената одредба доведува до тоа со лиценца да не можат да се стекнат и лицата кои веќе ја издржале казната која им била изречена и со тоа се исцрпел казнено правниот однос, а и лицата за кои нема правосилна осудителна судска одлука. Од овие причини, според Судот, формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Според Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, не е во согласност и со членот 13 став 1 и членот 14 став 1 од Уставот, од причини што недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука.

Од анализата на оспорениот член 134-в став 2 точка 5 од Законот, произлегува дека и во овој случај законодавецот како услов за издавање на лиценца за застапување во осигурување пропишал неизречена забрана за вршење професија, дејност или должност, за да може лицето да се стекне со лиценца. Утврдениот услов од оспореното законско решение претставува неможност на стекнување определено право, како последица од изречената забрана.

Забраната за вршење професија, дејност или должност е една од

видовите на казни која согласно член 33 од Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011 и 135/2011), може да му се изрече на кривично одговорниот сторител. Според членот 33 став 6 од Законикот, казната забрана на вршење професија, дејност или должност може да се изрече само како споредна казна заедно со казната затвор или со условна осуда со која е утврдена казна затвор, а според членот 38-б став 2 од Законикот, судот го определува траењето на забраната, кое не може да биде пократко од една ниту подолго од десет години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката, со тоа што времето поминато во затвор не се засметува во времето на нејзиното траење. Тоа значи дека изречената забрана не може неограничено да дејствува, а така како што во случајов е уредена оспорената законска одредба, произлегува дека изречената забрана е причина поради која лицето не може да се стекне со лиценца воопшто и засекогаш.

Неспорно е дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае, меѓутоа, и во овој случај, изречената забрана за вршење професија, дејност или должност, е поврзано со моментот на изрекувањето на забраната, наместо со правосилна судска пресуда со која е изречена забраната, во суштина значи дека лицето со оспорената одредба се смета за виновно пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука и трпи соодветна последица поради тоа. Од овие причини Судот оцени дека и оваа формулација на оспорената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Според Судот, оваа оспорена одредба поради нејзината непрецизност, не е во согласност и со членот 13 став 1 и членот 14 став 1 од Уставот, од причини што недостатокот на квалификацијата “правосилно” осудувано, претставува директна повреда на уставното начело на презумпција на невиност, бидејќи доведува до тоа лицето да се смета за виновно пред неговата вина да биде утврдена со правосилна судска одлука.

Од анализата на оспорениот став 5 точка 2 од членот 134-в од Законот, произлегува дека издадените лиценци за застапник во осигурувањето, Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе ги одзме со решение доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 од овој член. Во претходниот случај оспорените законски одредби предвидуваа можност, односно неможност за стекнување на одредено право, а во овој случај оспорената законска одредба предвидува престанок на вршење на определено право. Со оглед дека престанокот на стекнатото право е во директна врска со пропишаните услови уредени

со оспорените точки 4 и 5 од членот 134-в став 2 од Законот, изнесената уставносудска анализа и правно мислење за тие одредби, се однесува и за членот ставот 5 точката 2 од членот 134 од Законот.

Од анализата на оспорениот член 138 став 1 точка 4 и точка 5 од Законот произлегува дека законодавецот како услов за издавање на лиценца за осигурителен брокер пропишал неизречена казна затвор за кривични дела од точно утврдена област, како и неизречена забрана за вршење професија, дејност или должност, а од анализата на оспорениот став 2 точка 2 во делот: “4, 5” од истиот член од Законот, произлегува дека издадените лиценци за осигурителен брокер, Агенцијата за супервизија на осигурувањето ќе ги одземе со решение доколку лицето повеќе не ги исполнува условите од ставот 2 точки 4 и 5 од овој член.

Со оглед дека во овие оспорени законски одредби се пропишани услови за стекнување на одредено право, односно престанок на вршење на определено право, кои услови по својата содржина и формулација се идентично уредени како и во оспорениот член 134-в став 2 точките 4 и 5 и став 5 точка 2 од Законот, изнесената уставносудска анализа и правно мислење за тие одредби, се однесува и за овие оспорени законски одредби.

Имајќи го предвид претходно изнесеното, Судот оцени дека оспорените одредби од членот 134-в став 2 точки 4 и 5 и став 5 точка 2 и членот 138 став 1 точки 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5”, не се во согласност со одредбите од Уставот.

Во оваа насока, се имаше во предвид изразеното мислење од Владата на Република Македонија по однос на овие оспорени законски одредба дека биле пропишани со цел да се обезбеди сигурноста на средствата на граѓаните и правните субјекти за да се зачува стабилноста на системот на осигурување, а со тоа и на финансискиот систем во целина, меѓутоа, за таа цел потребно е пропишаните услови да бидат јасни и прецизни и тие ограничувачки услови да произлегуваат од правосилна судска одлука со која едно лице е осудено за кривични дела од определена област и додека траат правните последици од осудата или пак кога на лицето му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од една или повеќе години, со тоа што ограничувањето да произлегува од правното дејство на самата правосилна судска одлука со која е изречена казната односно забраната. Тоа значи дека лицето не може да добие лиценца но, не како правна последица од осудата по сила на закон, туку како последица од казната што со правосилна судска одлука ја изрекол судот.

7. Врз основа на оспорениот член 154 став 1 точка 2 од Законот за супервизија на осигурување, Советот на експерти го донел оспорениот правилник за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето.

Со иницијативата се оспорува и Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување, бидејќи Агенцијата со овој пропис се впуштила во креирање на надлежност сама да утврдува права и обврски за членовите на Комисијата, секретарот и кандидатите заинтересирани за обука и полагање на стручен испит за стекнување со стручна подготвеност за вршење на работи на застапување во осигурувањето.

Од анализата на оспорениот правилник во целина, вклучително и неговите одредби посебно, произлегува дека целта заради кој тој е донесен, е поблиску да се пропишат условите за стекнување со, и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење на работи на застапување во осигурувањето (член 154 став 1 точка 2 од Законот). Со членот 154 став 2 од Законот е определено дека организирањето на обуката и спроведувањето на стручната подготвеност на кандидатите, го спроведува Агенцијата за супервизија на осигурувањето или од неа овластен орган. Наведеното значи дека законодавецот препуштил со подзаконски акт Агенцијата или од неа овластен орган, да ги уреди прашањата во врска со организирањето и спроведувањето на обуката, како и испитувањето на кандидатите, па во таа насока со подзаконскиот акт односно со оспорениот правилник е уредено дека Советот на експерти како орган на Агенцијата формира Комисија пред која се полага стручниот испит за проверка на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, а по спроведувањето на обуката на кандидатите. Со одредбите од оспорениот правилник исто така е уреден начинот на пријавувањето на кандидатите и потребната документација за таа цел, бодирањето и оценувањето на кандидатите, како и случаевите на целосно или делумно ослободување на лица од обука и полагање на стручниот испит во случај на претходна стекната соодветна квалификација за застапник во осигурувањето (стекнати меѓународни уверенија, лиценци и други дипломи во областа на осигурувањето).

Меѓутоа, Агенцијата односно нејзиниот орган Советот на експерти, тргнувајќи од овластувањето од членот 154 од Законот да може да ја организира обуката и да го спроведува испитот, односно поблиску да ги пропише условите за стекнување со и испитување на стручната подготовка потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, не останал во тие рамки, туку излегол надвор од даденото овластување на начин што се впуштил во изворно уредување на прашања за права и обврски на членовите на Комисијата и секретарот, како и правата и обврските за кандидатите, пропишувајќи услови кои не произлегуваат од Законот. Конкретно со членот 3 став 5 од оспорениот правилник, Агенцијата односно Советот на експерти, пропишал право на

награда за членовите на Комисијата и секретерот, а со членот 4 став 4 од наведениот правилник, пропишал и обврска за кандидатите за плаќање на надоместок за посетата на обуката и полагањето на испитот во висина на реалните трошоци за спроведувањето на обуката и испитот. Исто така, обврска за плаќање на надоместок е пропишан и со членот 9 став 2 од оспорениот правилник за лица кои посетуваат дел од обука и полагање на испит, која висина на надоместок ја утврдува советот на експерти на агенцијата. Следствено на вака пропишаните одредби, со членот 5 став 2 точка 3 од оспорениот правилник, е пропишана и обврска за кандидатите кон пријавата за посета на обуката и полагањето на испитот да достават и доказ за платен надомест за учеството на обуката и полагањето на испитот.

Во конкретниот случај, Агенцијата за супервизија на осигурувањето односно Советот на експерти како нејзин орган, впуштајќи се во операционализација на одредбите од Законот по однос на начинот на организирање и спроведување на обуката и полагањето на стручните испити, со подзаконскиот акт пропишал права и обврски за членовите на комисијата, секретарот и кандидатите заинтересирани за посета на обуката и полагањето на испитите, кои се предмет на законско уредување, а не со подзаконски акт, односно даденото овластување го употребил во насока на изворно уредување на прашања кои се законска материја, па оттука ваквата подзаконска формулација на оспорените одредби од Правилникот, Судот оцени дека не може да се смета како разработка на конкретна законска норма во функција на нејзино извршување.

Поради наведеното, Судот оцени дека членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од оспорениот правилник со кои се уредуваат право на награди за членовите на комисијата и секретерот и обврски за кандидатите за плаќање на надоместоци, не се во функција на операционализација на одредби од Законот, бидејќи во Законот не се утврдени критериумите и рамките за тие права и обврски, па оттука без претходно постоење на начелно уредување на овие прашања во Законот, од каде понатаму тие би се операционализирале со подзаконски или други акти, се доведува во прашање нивната уставна и законска оправданост. Ова од причини што ако нема права и обврски во Законот и критериуми, тогаш не ќе може со подзаконскиот акт ниту поблиску да се уредуваат и операционализираат тие права и обврски. Конкретно таков е случајов во овој предмет, каде законодавецот со закон не ги регулирал правата и обврските и критериумите на правата и обврските на членовите на комисијата, секретарот и кандидатите, а изворно ги регулирал со подзаконски акт, што претставува мешање на законодавната и извршната власт кои во системот на поделбата на власта се јасно разграничени.

Тргувајќи од претходно наведеното, Судот оцени дека одредбите

од членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од оспорениот правилник не се во согласност со Уставот и Законот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе, со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.122/2011)

19.

У.бр. 5/2012

- Фискални сметки

- *Fiscal bills*

- **Законодавецот го повредува членот 8 став 1 алинеја 3 од уставот кога враќа во правниот промет законска одредба која од страна на Уставниот суд била прогласена за неуставна а за враќањето на укинатата норма во правниот поредок не постојат релевантни уставно-правни основи.**

- *The legislator violates Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution when restoring into legal circulation a legal provision which has been declared unconstitutional by the Constitutional Court and there are no relevant constitutional-legal grounds to restore the repealed norm into the legal order.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 18 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Закон за дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања (Службен весник на Република Македонија“ бр.185/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата наведува дека одредба со иста содржина како членот 1 од оспорениот закон постоела и во членот 4 став 3 од Законот за регистрирање на готовински плаќања, која со одлука на Уставниот суд У.бр.236/2006 од 2 мај 2007 година била укината како несогласна со членовите 8 став 1 алинеја 3 и 7 и 33 од Уставот. За жал законодавецот повторно ја вратил укинатата одредба со што сторил повреда на член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 112 став 3 од Уставот на Република Македонија.

Иницијативата продолжува со причини за несогласност на оспорениот закон преземени од становиштата на Уставниот суд изнесени во наведената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 1 од оспорениот Закон е предвидено дека во Законот за регистрирање на готовински плаќања (“Службен весник на Република Македонија” број 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009 и 171/10), во членот 7 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Ако даночниот обврзник од ставот 1 на овој член, на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му издаде фискална сметка, купувачот на доброто односно корисникот на услугата нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Според членот 2 од оспорениот закон, истиот влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 112 од Уставот, Уставниот суд ќе укине или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот (став 1). Уставниот суд ќе укине или поништи друг пропис или општ акт, колективен договор, статут или програма на политичка партија или здружение, ако утврди дека тие не се во согласност со Уставот или со закон (став 2). Одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни (став 3).

Во постапката по предметот У.бр.236/2006 предмет на уставносудска оценка бил членот 4 став 3 од Законот за регистрирање на готовински плаќања („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2001, 42/2003, 47/2003, 40/2004, 70/2006 и 126/2006), кој бил укинат со одлука на Судот У.бр.236/2006 од 2 мај 2007 година бидејќи бил спротивен на членовите 8 став 1 алинеја 3 и 7, 33 и 55 став 1 и 2 од Уставот. Одлуката на Судот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2007 од 16 мај 2007 година.

Членот 4 став 3 од наведениот закон гласел: „Ако на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му се издаде фискална сметка, нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Членот 1 од сега оспорениот закон ја има следната содржина: „Ако даночниот обврзник од ставот 1 на овој член, на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му издаде фискална сметка, купувачот на доброто односно корисникот на услугата нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Од споредбата на содржината на двете законски одредби произлегува дека законодавецот со оспорениот закон, по скоро пет години од објавувањето на интервентната одлука на Судот, враќа во правниот промет законска одредба која од страна на Уставниот суд била прогласена за неуставна заради несогласност со 8 став 1 алинеја 3 и 7, 33 и 55 став 1 и 2 од Уставот. Меѓутоа, за враќањето на укинатата норма во правниот поредок не постојат релевантни уставно-правни основи.

Инаку, ваквото постапување на законодавецот не е во согласност со членот 112 став 3 од Уставот, кој предвидел дека одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни, но тоа не е критериум за неуставност на законот, туку за третманот на одлуките на Уставниот суд и нивното неизвршување.

Врз основа на наведеното произлегува дека оспорениот закон може да се стави под основано сомнение поради неговата спротивност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, а од истите причини како во постапката по предметот У.бр.236/2006.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.5/2012)

У.бр.5/2012

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и членот 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 7 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Законот за дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања (Службен весник на Република Македонија“ бр.185/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со решение У.бр.5/2012 од 18 април 2012 година поведе постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 1 од оспорениот Закон е предвидено дека во Законот за регистрирање на готовински плаќања (“Службен весник на Република Македонија” број 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009 и 171/10), во членот 7 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Ако даночниот обврзник од ставот 1 на овој член, на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му издаде фискална сметка, купувачот на доброто односно корисникот на услугата нема обврска да ја плати цената на доброт о, односно цената на услугата.“

Според членот 2 од оспорениот закон, истиот влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 112 од Уставот, Уставниот суд ќе укине или поништи закон ако утврди дека не е во согласност со Уставот (став 1). Уставниот суд ќе укине или поништи друг пропис или општ акт, колективен договор, статут или програма на политичка партија или здружение, ако утврди дека тие не се во согласност со Уставот или со закон (став 2). Одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни (став 3).

Во постапката по предметот У.бр.236/2006 предмет на уставносудска оценка бил членот 4 став 3 од Законот за регистрирање на готовински плаќања („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2001, 42/2003, 47/2003, 40/2004, 70/2006 и 126/2006), кој бил укинат со одлука на Судот У.бр.236/2006 од 2 мај 2007 година бидејќи бил спротивен на членовите 8 став 1 алинеја 3 и 7, 33 и 55 став 1 и 2 од Уставот. Одлуката на Судот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2007 од 16 мај 2007 година.

Членот 4 став 3 од наведениот закон гласел: „Ако на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му се издаде фискална сметка, нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Членот 1 од сега оспорениот закон ја има следната содржина: „Ако даночниот обврзник од ставот 1 на овој член, на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето и плаќањето на доброто, односно на извршувањето и плаќањето на услугата не му издаде фискална сметка, купувачот на доброто односно корисникот на услугата нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Од споредбата на содржината на двете законски одредби произлегува дека законодавецот со оспорениот закон, по скоро пет години од објавувањето на интервентната одлука на Судот, враќа во правниот промет законска одредба која од страна на Уставниот суд била прогласена за неуставна заради несогласност со 8 став 1 алинеја 3 и 7, 33 и 55 став 1 и 2 од Уставот. Меѓутоа, за враќањето на укинатата норма во правниот поредок не постојат релевантни уставно-правни основи.

Инаку, ваквото постапување на законодавецот не е во согласност со членот 112 став 3 од Уставот, кој предвидел дека одлуките на Уставниот суд се конечни и извршни, но тоа не е критериум за неуставност на законот, туку за третманот на одлуките на Уставниот суд и нивното неизвршување.

Врз основа на наведеното произлегува дека оспорениот закон

не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, а од истите причини како во постапката по предметот У.бр.236/2006.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од пре тседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.5/2012)

20.

У.бр.30/2012

- Постапка за јавни набавки

- *Procedure for public procurements*

- Имајќи го предвид карактерот, природата и релативно кратките рокови во постапката за јавни набавки, како и можноста од учество на странски субјекти при објавување на јавна набавка, целта на законодавецот била на пазарот да учествуваат солвентни и одговорни субјекти кои нема да го осуетат исполнувањето на договорот за јавни набавки.

- Наведените критериуми за задолжително исклучување на кандидат или понудувач поради осуда за сторени конкретни кривични дела, обврска за платени даноци, придонеси и други видови на јавни давачки, како и бараните докази за личната, финансиската и економската состојба на кандидатот или понудувачот се критериуми транспонирани од Директивата 2004/18/ЕЗ од 31 март 2004 година

- Предвидениот доказ за осудуваност не претставува ограничувачки фактор, туку услов за докажување на личната состојба на економскиот оператор, односно доказ дека нема правни пречки да ја обавува дејноста

и да го реализира договорот за јавни набавки.

- Given the character, nature and relatively short deadlines in the procedure for public procurements, and the possibility for participation of foreign subjects in the announcement of a public procurement, the aim of the legislator has been to have solvent and responsible subject take part on the market that will not thwart the realisation of the public procurements contract.

- The said criteria for compulsory exclusion of a candidate or bidder on grounds of a conviction for committed concrete criminal offences, obligation for paid taxes, contributions and other types of public fees, and the required proof for the personal, financial and economic status of the candidate or bidder are criteria transponded from the Directive 2004/18/EC of 31 March 2004.

- The envisaged proof for conviction is not a restricting factor, but a condition to prove the personal status of the economic operator, that is, a proof that there are no legal obstacles for him to perform the activity and to realise the public procurements contract.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 147 став 1 алинеи 2, 3 и 6 во делот „дава лажни податоци или“, став 2 алинеите 1, 4, 5, 6 и 7 и став 4 од Законот за јавни набавки („Службен весник на Република Македонија“ бр.136/2007, 130/2008, 97/2010, 53/2011, 185/2011 и 24/2012 - пречистен текст).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на членовите означени во точката 1 од Законот за јавните набавки. Според наводите на подносителот на иницијативата оспорените одредби од член 147 став 1 алинеи 2 и 4 од Законот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 32 став 1 и 2, член 33 и член 51 од Уставот. Ова затоа што пропишувањето на условот

договорниот орган да го исклучува од постапка за доделување на договор за јавна набавка секој економски оператор ако има неплатено даноци, придонеси и други јавни давачки, како и пропишувањето економскиот оператор да доставува потврда за платени даноци, придонеси и други јавни давачки од надлежен орган доведува до состојба исполнувањето на обврската на тоа лице од одреден статус да влијае на остварувањето на право на работа што е уставно недозволено, а тоа води кон стеснување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

При одговорот на основаноста на овој дел од иницијативата подносителот предлага Судот да ги има предвид одлуките на Уставниот суд У.бр.230/2009 и 273/2009.

Понатаму, според подносителот на иницијативата оспорените одредби од член 147 став 1 алинеи 3 и 6 и член 147 став 2 алинеи 5, 6 и 7 од Законот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 51, член 54 став 1 и член 98 став 1 и 2 од Уставот. Ова затоа што во нашиот правен поредок не постои споредна казна забрана за учество во постапка за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство, затоа што постојат само споредни казни привремена и трајна забрана за вршење на одделна дејност и забрана за вршење на професија, дејност или должност. Воедно, според наводите на подносителот оспорениот дел „дава лажни податоци или“ не можело да го утврдува економскиот оператор бидејќи таа материја спаѓала во судска надлежност, а не на договорниот орган.

Исто така, според подносителот докажувањето на личната состојба на економскиот оператор со поднесување на потврда во случај на осудуваност за наведени кривични дела и прекршоци утврдно во член 147 став 2 алинеите 5, 6 и 7 од Законот, претставувало ограничувачки фактор на економскиот оператор по сила на самиот закон, а не како последица на конкретна казна (забрана) што ја изрекол судот со правосилна судска пресуда. Со таквото ограничување се повредувал уставниот принцип на претпоставена невиност и принципот на законитост во казнувањето и се ограничува правото на економските оператори да учествуваат во постапка за доделување на договор за јавни набавки.

Од друга страна согласно член 106 став 3 и 4 од Кривичниот законик било пропишано ограничен круг на овластени субјекти на кои можат да им се направат достапни податоци од казнената евиденција, а според став 5 на овој член никој нема право да бара од граѓаните и правените лица да поднесуваат доказ за својата осудуваност или неосудуваност.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот

член 147 став 4 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4 и член 51 од Уставот. Ова од причина што доколку договорниот орган се сомневал во веќе издадениот документ од надлежен орган можел да иницира кривична одговорност на издавање на документ, а не тој да се јавува во улога на обвинител или суд.

По однос на оспорувањето на член 147 став 2 алинеја 1, подносителот на иницијативата нема посебни наводи.

3. Судот на седницата утврди дека според член 147 од Законот Договорниот орган го исклучува од постапка за доделување на договор за јавна набавка секој економски оператор доколку:

- е во постапка на стечај или постапка на ликвидација,
- има неплатени даноци, придонеси или други јавни давачки, освен ако на економскиот оператор му е одобрено одложено плаќање на даноците, придонесите или другите јавни давачки во согласност со посебните прописи и истите редовно ги плаќа (оспорен дел).

- му е изречена споредна казна забрана за учество во постапки за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство (оспорен дел).

- дава лажни податоци или не ги доставува податоците што ги бара договорниот орган (оспорен дел).

Според став 2 на член 147 од Законот за докажување на својата лична состојба економскиот оператор ги доставува покрај другото:

- потврда за платени даноци, придонеси и други јавни давачки од надлежен орган од земјата каде економскиот оператор е регистриран (оспорен дел).

- потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна забрана за учество во постапка за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство (оспорен дел).

- потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна привремено или трајна забрана за вршење на одделна дејност (оспорен дел).

- потврда дека со правосилна пресуда не му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, односно привремена забрана за вршење на одделна дејност (оспорен дел).

Според оспорениот став 4 од член 147 од Законот „Ако договорниот орган се сомнева во документите за утврдување на личната состојба на економскиот оператор, тој може да побара информација

директно од надлежен орган кои ги издале документите за утврдување на личната состојба.

4. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот, покрај други темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а согласно член 14 став 1 од Уставот никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 32 ставовите 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и на секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Со Законот за јавните набавки се уредува начинот и постапката за доделување на договорите за јавни набавки, надлежноста на Бирото за јавни набавки, основањето и надлежноста на Државната комисија за жалба по јавни набавки и правната заштита во постапка за доделување на договорот за јавни набавки, како и за концесии и јавно приватно партнерство.

Со овој Закон се обезбедува конкуренција меѓу економски оператори, еднаков третман и недискриминација на економски оператори, транспарентност и интегритет во процесот на доделување на договори за јавни набавки и рационално и ефикасно искористување на средствата во постапката за доделување на договор за јавна набавка.

Во делот II „Утврдување на способноста“ од Законот односно во членот 143 од Законот се утврдени критериуми за утврдување на способност на економски оператор и тоа: лична состојба, способност за вршење на професионална дејност, економска и финансиска состојба, техничка и професионална способност, стандарди за системи за квалитет и стандарди за управување со животната средина.

Во членовите 145, 146 и 147 од Законот се уредени прашањата

кои се однесуваат на личната состојба на економскиот оператор од кои причини сметаме дека овие одредби треба да се гледаат во целина, а со цел да се добие целосна претстава за економските оператори кои може да учествуваат во постапка по јавна набавка и од кои причини тие би можеле да бидат исклучени од постапката за јавна набавка.

Имено во член 145 од Законот е предвидено дека: (1) како доказ за исполнување на критериуми за утврдување на личната состојба економскиот оператор, договорниот орган е должен да ги прифати сите соодветни документи од земјиштето каде економскиот оператор е регистриран, издадени од надлежен орган на земјата; (2) Ако земјата во која е регистриран економскиот оператор не ги издава документите од членот 147 став 2 на овој закон, или ако тие не ги опфаќаат сите случаи од член 147 на овој закон, договорниот орган прифаќа изјава што економскиот оператор ја заверува кај надлежен орган.

Во членот 146 од Законот е предвидено дека договорниот орган го исклучува од постапката за доделување на договор за јавна набавка секој економски оператор доколку има информација дека во последните пет години на тој економски оператор му било изречена правосилна пресуда.

Во членот 147 од Законот е предвидено дека:

(1) Договорниот орган го исклучува од постапката за доделување на договор за јавна набавка секој економски оператор доколку:

- е во постапка на стечај или постапка на ликвидација,
- има неплатени даноци, придонеси или други јавни давачки, освен ако на економскиот оператор му е одобрена одложено плаќање на даноците, придонесите или другите јавни давачки во согласност со посебните прописи и истите редовно ги плаќа,

- му е изречена споредна казна забрана за учество во постапки за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство,

- му е изречена споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на одделна дејност,

- му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, односно привремена забрана за вршење на одделна дејност или

- дава лажни податоци или не ги доставува податоците што ги бара договорниот орган.

(2) За докажување на својата лична состојба економскиот оператор ги доставува следниве документи:

- изјава на економскиот оператор дека во последните пет години нему била изречена правосилна пресуда за учество во злосторничка организација, корупција, измама или перење на пари,

- потврдува дека не е отворена постапка за стечај од надлежен орган,

- потврда дека не е остварена постапка за ликвидација од надлежен орган,

- потврда за платени даноци, придонеси и други јавни давачки од надлежен орган од земјата каде што економскиот оператор е регистриран,

- потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна забрана за учество во постапка за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство,

- потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на одделна дејност и

- потврда дека со правосилна пресуда не му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, односно привремена забрана за вршење на одделна дејност.

(3) Документите од ставот 2 на овој член не смеат да бидат постари од шест месеца, а се доставуваат во органи или копија заверена од економскиот оператор.

(4) Ако договорниот орган се сомнева во документите за утврдување на личната состојба на економскиот оператор, тој може да побара информации директно од надлежните органи кои ги издале документите за утврдување на личната состојба.

Од друга страна, пак, имајќи предвид дека Република Македонија како земја кандидат за членство во Европската Унија и потписник на Спогодбата за стабилизација и асоцијација помеѓу Европската Унија и Република Македонија согласно член 68 е обврзана да го хармонизира односно усогласи националното законодавство со Европското законодавство, покрај другото и со соодветните прописи кои ја регулираат областа на јавни набавки односно со Директивата 2004/18/EЗ од 31 март 2004 година.

Со оглед изнесеното, Судот оцени дека оспорените одредби од Законот треба да се гледаат и наспрема соодветните одредби од наведената Директива, а со цел за целосно согледување на спорните прашања.

Според член 45 од наведената Директива сите кандидати или понудувачи за кои е изречена конечна пресуда за една или за повеќе

од причините наведени подолу и договорниот орган знае за тоа, се исклучуваат од учество во јавен договор:

а) учество во криминална организација, како што е дефинирана во член 2 (1) од Заедничката акција на Советот 98/733/ЈНА,

б) корупција, како што е дефинирана во член 3 од Законот на Советот од 26 мај 1997 година и во член 3 (1) од Заедничката акција на Советот 98/742/ЈНА, соодветно,

в) измама со значење од член 1 од Конвенцијата за заштита на финансиските интереси на Европските заедници,

г) перење пари, како што е дефинирано во член 1 од Директива 91/308/ЕЕЗ на Советот од 10 јуни 1991 година за спречување употреба на финансискиот систем за целите на перење пари.

Земјите членки ги специфицираат, согласно со нивното национално законодавство и имајќи го предвид законодавството на Заедницата, условите за спроведување на овој став.

Тие може да не го земат предвид условот од првиот став за општ интерес.

За целите на овој став, договорните органи, каде што е соодветно, бараат од кандидатите или од понудувачите да ги обезбедат документите наведени во став 3 и може, кога се сомневаат во личната ситуација на такви кандидати или понудувачи, да побараат од надлежни органи какви било информации што сметаат дека се неопходни за личната ситуација на кандидатите или понудувачите за кои станува збор. Кога информациите се за кандидати за понудувач чие главно седиште е во држава различна од државата на договорниот орган, договорниот орган може да побара соработка со надлежните органи. Имајќи го предвид националното законодавство на земјата - членка каде што се наоѓа главното седиште на кандидатите или понудувачите, овие барања се поднесуваат до правни и/или физички лица, вклучувајќи, доколку е соодветно, директори на компании и кои било лица што имаат овластување за репрезентација, донесување одлуки или контрола во однос на кандидатот или понудувачот.

Секој економски оператор може да се исклучи од учество во договор доколку:

а) е банкрот или е во процес на ликвидација, при што неговите активности ги спроведува суд, има аранжман со доверители, неговите деловни активности се суспендирани или е во слична ситуација која е резултат на слична постапка според националното законодавство,

б) е во постапка за прогласување банкрот, постапка за одлука за задолжителна ликвидација или судска управа или е во аранжман со

доверители или во каква било слична постапка согласно со националното законодавство,

в) е обвинет со пресуда која има сила на рес јудиката (правосилна пресуда) во согласност со правните одредби на земјата за каков било прекршок во врска со неговото професионално однесување,

г) е виновен за сериозен професионален прекршок докажан со какви било средства што може да ги прикажат договорните органи,

д) не ги исполнил обврските во врска со плаќање придонеси за социјално осигурување во согласност со правните одредби на земјата во која се наоѓа главното седиште или со одредбите на земјата на договорниот орган,

ѓ) не ги исполнил обврските во врска со плаќање даноци согласно со правните одредби на земјата во која се наоѓа неговото главно седиште или со одредбите на земјата на договорниот орган,

е) е виновен за сериозно лажно претставување при доставување на информациите потребни согласно со овој дел или не ги доставил таквите информации.

Земјите-членки ги специфицираат, согласно со нивното национално законодавство и имајќи го предвид законодавството на Заедницата, условите за спроведување на овој став.

Договорните органи го прифаќаат следново како доволен доказ дека ниеден од случаите утврдени во ставовите 1 или 2 а), б), в), д) или ѓ) не се однесува на економскиот оператор:

а) во случај на ставовите 1 и 2 а), б) и в), извадок од „судска евиденција“ или, доколку не постои таква евиденција, каков било документ издаден од надлежен судски или административен орган во земјата на потекло или во земјата од кадешто доаѓа лицето кое прикажува дека ги исполнува овие барања,

б) во случај на став 2 д) или ѓ), сертификат издаден од надлежен орган во односната земја-членка.

Кога земјата за која станува збор не издава такви документи или сертификати, или кога таквите документи или сертификати не ги опфаќаат сите случаи наведени во ставовите 1 и 2 а), б) и в), тие може да се заменат со заверена изјава или, во земјите-членки кадешто нема правна одредба за заверена изјава, со изјава дадена од лицето пред надлежен судски или административен орган, нотар или надлежно професионално или трговско тело, во земјата на потекло или во земјата од каде што е лицето.

Земјите-членки ги назначуваат органите и телата кои можат да ги издаваат документите, сертификатите или изјавите наведени во став 3 и

ја известуваат за тоа Комисијата. Ова известување не е во спротивност со Законот за заштита на податоци.

Од анализата на членовите 145, 146 и 147 од Законот како и содржината на член 45 од Директивата 2004/18/ЕЗ недвосмислено произлегува дека со наведени одредби од Законот меѓу кои е и оспорениот член 147 е извршено прилагодување, односно усогласување на нашето законодавство со законодавството на Европската Унија и европските стандарди за работење во областа на јавните набавки.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека наводите во иницијативата дека член 147 став 1 алинеја 2 и 147 став 2 алинеја 4 од Законот во кој е пропишан условот дека договорниот орган ќе го исклучи економскиот оператор ако ги нема платено утврдените со закон јавни давачки, односно не достави потврда за тие давачки, не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 32 став 1 и 2, член 33 и член 51 од Уставот се неосновани.

Имено, со уредувањето на прашањата сврзани со јавните набавки на начин уреден со овој закон, истовремено е извршено и прилагодување, односно усогласување на нашето законодавство со законодавството на Европската унија и европските стандарди на работење во оваа област, кои важеле во времето на донесување на Законот и се уште важат, а согласно обврската што произлегува од членот 68 од именуваната Спогодба за стабилизација и асоцијација. Во прилог на ваквото толкување на суштината и целите на оспорените законски одредби и на Законот воопшто, се имаше предвид и фактот дека начелата и правилата содржани во него се во согласност, односно кореспондираат со директивите на Европската унија, кои што важеле во времето кога е донесен Законот. Впрочем, наведените критериуми (задолжително исклучување на кандидат или понудувач поради осуда за сторени конкретни кривични дела, обврска за платени даноци, придонеси и други видови на јавни давачки како и бараните докази за личната, финансиската и економската состојба на кандидатот или понудувачот), се критериуми транспонирани од Директивата 2004/18/ЕЗ од 31 март 2004 година.

Согласно изнесеното, разгледувајќи ги оспорените одредби во контекст на наведеното, а притоа имајќи ја предвид и содржината на целиот Закон за јавните набавки, потоа целите, односно потребите поради кои е донесен, начелата врз кои се заснова овој закон, како и Директивата 2004/18/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 31 март 2004, Судот оцени дека во конкретниот случај не постои основ за поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби од Законот.

При заземањето на ваквото становиште, Судот го имаше предвид досегашниот став според кој Судот ги отстранувал од правниот поредок

одредбите од законите во кои при уредување на одредени односи за остварување на определени права, се барало од субјектите, да доставуваат доказ дека биле платени даноци, придонеси или други јавни давачки, што доведувало до состојба исполнувањето на обврските на субјектот од одреден статус да влијае на остварувањето на правото на работа на истиот субјект што води кон стеснување на правото на работа и достапност на секое работно место секому под еднакви услови, при што во конкретниов случај Судот смета дека заземеното становиште во конкретниов случај не значи промена на ставот на Судот по ова прашање.

Ова од причина што, според Судот, а имајќи го предвид карактерот, природата и релативно кратките рокови во постапката за јавни набавки, како и можноста од учество на странски субјекти при објавување на јавна набавка, целта на законодавецот била на пазарот да учествуваат солвентни и одговорни субјекти кои нема да го осуетат исполнувањето на договорот за јавни набавки.

5. Што се однесува до наводите од иницијативата дека оспорениот член 147 став 1 алинеи 1 и 3 од Законот според кој договорен орган го исклучува од постапката за јавна набавка економскиот оператор доколку му е изречена споредна казна забрана за учество во постапката за јавен повик и дава лажни податоци или не ги доставува бараните податоци исто така Судот оцени дека се неосновани. Имено тврдењето на подносителот на иницијативата дека во новиот Кривичен законик нема предвидено кривично дело забрана за учество во постапката за јавен повик, доделување на договор за јавни набавки и договор за јавно приватно партнерство не се точни.

Според член 96-б став 1 точка 2 во делот „споредни казни“ од Кривичниот законик е предвидено дека под услови определени со овој закон судот кога ќе оцени дека правното лице ја злоупотребило својата дејност и дека постои опасност во иднина да го повтори делото може да изрече „забрана за учество во постапката за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно приватно партнерство.

6. Наводите во иницијативата дека член 147 став 1 точка 6 не била во согласност со Уставот од причина што давањето на лажни податоци не можело да биде услов за исклучување од постапката за јавна набавка од страна на договорен орган, туку само суд, исто така се неосновани.

Ова од причина што подносителот на иницијативата овој дел од одредбата ја гледа изолирано, а не во контекст на член 140 од Законот, кој се однесува на еволуација на понудите која се спроведува од страна на комисија по нивно отворање.

Фактот што постапката за јавни набавки по својата природа се итни и се врзани со рокови за извршување на одредени потреби водењето

на судска постапка и утврдувањето дека одредени податоци се лажни води кон одолговлекување на постапката па дури и губење на смислата на потребата од јавни набавки. Имено со цел да се реализира бараната јавна набавка, законодавецот на договорниот орган му дал овластување да го исклучи економскиот оператор од учество во јавните набавки, од причини што на економскиот оператор однапред му е познато дека давањето на лажни податоци е ризично и постои можност тој да биде исклучен од постапката за јавна набавка. При што доколку комисијата при евалуацијата погрешено утврдила дека економскиот оператор доставил лажни податоци истиот има право на правна заштита.

7. Во врска со оспореувањето на член 147 став 2 алинеи 5, 6 и 7 од Законот, а кои се однесуваат на поднесување на докази на личната состојба на економскиот оператор за тоа дали му се изречени споредни казни или прекршочни санкции, односно докази за осудуваност како што наведува подносителот на иницијативата исто така се неосновани.

Ова од причина што предвидениот доказ за осудуваност односно неосудуваност не претставува ограничувачки фактор туку услов за докажување на личната состојба на економскиот оператор дека може да биде избран како најповолен понудувач. Или поточно речено со бараните докази од економскиот оператор се бара тој да докаже дека нема правни пречки да ја обавува дејноста и да може да го реализира договорот за јавни набавки, односно дека Судот не му изрекол споредна казна или прекршочна санкција за обавување на одредена дејност.

Оттука, не се основани ниту наводите во иницијативата дека никој не може да бара од граѓанинот и правното лице да поднесуваат докази за осудуваност или неосудуваност. Ова особено ако се има предвид дека во процесот на јавни набавки може да учествуваат и странски правни лица, како и одредби од член 45 од Директивата на ЕЗ 2004/18/ЕЗ.

Од друга страна пак и во член 106 став 5 од Кривичниот закон е предвидено дека податоци од казнената евиденција можат на образложено барање да им се доделат на државни органи, правни или физички лица ако уште траат определени правни последици од осудатта или казни што се состојат во забрани или ако за тоа постои оправдан интерес заснован врз закон.

Во членот 96-г од наведениот закон е уредено прашањето на впишување и бришење на главните и споредните казни што му се изречени на правното лице, при што овие казни се впишуваат во Централниот регистар на Република Македонија и се бришат по службена должност, по истекот на времето за кое се изречени.

Оттука, може да се заклучи дека законодавецот воспоставил систем на евиденција и достапност на други субјекти но податоците за осудените и можните изречени забрани на правните лица, што е различен

од режимот на казнената евиденција за осудени физички лица што се води кај надлежен суд.

Според тоа, погрешен е заклучокот на подносителот на иницијативата дека никој нема право да бара не само од граѓанинот туку и од правните лица да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност од причина што тој погрешно го цитира и толкува член 106 став 5 од Кривичниот закон.

8. Судот по однос на наводите во иницијативата дека членот 147 став 4 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 51 од Уставот, исто така, оцени дека се неосновани.

Ова од причини што барањето на информација директно од надлежниот орган е во интерес на ефикасно и законито спроведување на постапка за јавна набавка со економскиот оператор кој е добар, сериозен и солвентен стопанственик, дотолку повеќе во ситуации кога економскиот оператор има седиште различно од државата на договорниот орган од каде со оспорената одредба во суштина се сака да се намали можноста од ризичното однесување на субјектите на пазарот.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.30/2012)

21.

У.бр.178/2011

- Објавување на подзаконски пропис на веб страницата на Министерството за финансии

- Posting a regulation on the website of the Ministry of Finance

- Законското уредување подзаконски пропис да се објавува на веб страница на доносителот на актот, кој воедно е објавен и во “Службен весник на

Република Македонија”, претставува дополнителен начин за обзnanување на прописот во јавноста кој во функција на обезбедување на побрз и полесен начин на запознавање на граѓаните и не е во спротивност со членот 52 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

- The legal regulation for a regulation to be posted on the website of the adopter of the act, which is at the same time also published in the “Official Gazette of the Republic of Macedonia”, is an additional way of announcing the regulation in public which is in the function of providing a faster and easier way of familiarisation of the citizens and is not in contradiction with Article 52 paragraphs 1 and 2 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 33 став 20 од Законот за даноците на имот (“Службен весник на Република Македонија” број 61/2004, 92/2007, 102/2008, 35/2011 и 53/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, законодавецот со Законот за даноците на имот (“Службен весник на Република Македонија” број 61/2004, 92/2007, 102/2008, 35/2011 и 53/2011), со членот 33 став 20, уредил дека “по донесувањето на подзаконскиот акт од ставот 2 на овој член истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за финансии”, додека пак со Законот за безбедност на храна “Службен весник на Република Македонија” број 157/10 и 53/2011) со членот 50 став 22, уредил дека “по објавувањето

на подзаконските акти од ставот 6 на овој член во “Службен весник на Република Македонија” истите се објавуваат на веб страницата на Агенцијата за храна и ветеринарство”.

Со оглед на тоа оспорената законска одредба, не била во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, членот 51, членот 52 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, затоа што законодавецот не постапил на ист начин при донесување на две законски одредби од два закони, односно при уредувањето на оспорената законска одредба не ги почитувал одредбите од Уставот.

3. Судот, на седницата утврди дека со оспорениот став 20 од членот 33 од Законот е определено дека “по донесувањето на подзаконскиот акт од ставот 2 на членот 33 од Законот истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за финансии”.

Судот исто така утврди дека подзаконскиот акт од членот 33 став 2 од Законот, кој е донесен на 25 мај 2011 година од страна на министерот за финансии, е објавен и во “Службен весник на Република Македонија” број 73/2011 од 31 мај 2011 година.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 52 став 1 од Уставот е уредено дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а според ставот 2 од истиот член од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот (“Службен весник на Република Македонија” број 53/2011), членот 33 од Законот, е дополнет со 19 нови ставови (ставови 2 – 20) со кои се уредени прашањата во врска со недонесување на решение за висината на данокот на наследство и подарок од страна на градоначалникот на општината, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје, во кои случаи подносителот на даночната пријава во определен рок поднесува барање до писарниците на градоначалниците надлежни за донесување на решение за висината на данокот на наследство и подарок (став 2 од членот 33 од Законот).

Со одредбите со кои се дополнува членот 33 од Законот е уредено и дека формата и содржината на барањето ги пропишува министерот за финансии (став 3 од членот 33 од Законот), односно дека подзаконскиот

акт од ставот 2 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на измените и дополнувањата на Законот (став 19 од членот 33 од Законот).

Министерот за финансии, врз основа на членот 33 став 3 од Законот, го донел подзаконскиот акт и тоа Правилникот за формата и содржината на барањето заради не донесување на решение за висината на данокот на наследство и подарок, односно на решение за одбивање на даночна пријава за данок на наследство и подарок, број 20-18284/1 од 25 мај 2011 година, кој подзаконски акт е објавен и во “Службен весник на Република Македонија” број 73/2011 од 31 мај 2011 година.

Со оспорениот став 20 од членот 33 од Законот е определено дека “по донесувањето на подзаконскиот акт од ставот 2 на членот 33 од Законот истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за финансии”.

Од анализата на оспорената одредба од Законот произлегува дека таа уредува обврска, подзаконскиот акт, по неговото донесување да биде објавен на веб страницата на Министерството за финансии.

Со иницијативата се оспорува оваа одредба од Законот, бидејќи определувала дека подзаконскиот акт по донесувањето, се објавува на веб страницата на Министерството за финансии, а не содржела определување дека истиот се објавува и во “Службен весник на Република Македонија”, како што законодавецот уредил во друг закон, односно не постапил на ист начин како што постапил во уредувањето на одредба од друг закон, поради што законодавецот при донесувањето на оспорената законска одредба не го почитувал членот 52 став 1 и 2 од Уставот. Всушност со иницијативата се оспорува одредба од закон бидејќи таа не била доволно уредена, односно не содржела нешто што требала да содржи, па оттука се извлекува заклучок дека одредбата така како што е уредена може да предизвика за последица необјавување на пропис-подзаконски акт во “Службен весник на Република Македонија”, спротивно на членот 52 став 1 од Уставот кој уредува дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, и ставот 2 од истиот член од Уставот, кој уредува дека законите и другите прописи се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Подзаконскиот акт од членот 33 став 2 од Законот, е донесен на 25 мај 2011 година од страна на министерот за финансии, а истиот на ден 31 мај 2011 година е објавен и во “Службен весник на Република Македонија” број 73/2011. Оттука произлегува дека постапката за објавување на подзаконскиот акт од членот 33 став 2 од Законот, односно Правилникот за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за висината на данокот на наследство и подарок, односно на решение

за одбивање на даночна пријава за данок на наследство и подарок е целосно запазена.

Во конкретниот случај, според Судот, вака уредената содржина од оспорената законска одредба претставува дополнителен начин за обзnanување на прописот во јавноста, а не како единствен начин, во функција на обезбедување на побрз и полесен начин на запознавање на граѓаните со образецот на барањето и неговото пополнување, кој е составен дел на подзаконскиот акт, односно Правилникот, дотолку повеќе што тој е објавен и во “Службен весник на Република Македонија” број 73 од 31 мај 2011 година, од каде произлегува дека истиот е донесен и објавен согласно со членот 52 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

Поради горе изнесеното Судот оцени дека со оспорената законска одредба, не се нарушува правната сигурност на граѓаните, со оглед дека подзаконскиот акт е објавен во “Службен весник на Република Македонија, поради што оспорениот член 33 став 20 од Законот за даноците на имот не може уставно да се проблематизира од аспект на нејзината согласност со одредбите од членот 52 ставови 1 и 2 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.178/2011)

22.

У.бр.41/2010

- Отплата на даночните долгови на рати

- *Payment of tax debts in installments*

- **Законското решение кое предвидува јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје да ги плаќаат даночните долгови на рати, е последица на специфичната состојба во која се наоѓаат тие**

претпријатија и на фактот што имотот на тие правни субјекти не е нивен туку е на основачите, поради што не може од тој имот да се изврши присилна наплата на заостанатите даночни долгови според правилата за присилна наплата определени во Законот за даночната постапка, како и поради тоа што тие правни субјекти мораат да продолжат да ги вршат соодветните дејности со оглед дека тие имаат посебно општествено значење и интерес.

- The legal solution envisaging the public enterprises and trade companies founded by the Republic of Macedonia, the municipalities and the City of Skopje to pay tax debts in installments, is the consequence of the specific condition in which these enterprises find themselves and the fact that the assets of these legal subjects do not belong to them but to the founders, owing to which forced collection of the back tax debts may not take place under the rules for forced collection defined in the Law on Tax Procedure, and owing to the fact that these legal subjects must proceed performing the corresponding activities given that they are of special social meaning and interest.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за плаќање на рати на даночни долгови на јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, односно од општините или градот Скопје. (“Службен весник на Република Македонија” бр. 18/2010).

2. Ова решение ќе се објави во Службен весник на Република Македонија.

3. Либерално демократска партија и Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точката 1 од ова решение.

4. Според наводите во иницијативата на Либерално Демократската партија се тргнува од членот 55 од Уставот, со кој се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1), дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2) и дека слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето (став 3). Исто така, се тргнува од член 8 став 1 алинеја 7 на Уставот според кој слободата на пазарот и претприемништвото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Имајќи ги предвид изнесените уставни определби, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот закон бил во спротивност со наведените уставни одредби со оглед дека ги ставал во привилегирана положба јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје, а ги дискриминирал останатите субјекти и на тој начин оспорениот закон ја поткопувал еднаквоста на правните субјекти на пазарот и влијаел дестимулативно на странските и домашните идни приватни инвеститори. Привилегираната положба на правните субјекти основани од Република Македонија, општините и градот Скопје, го поткопувала и економско финансискиот систем на Република Македонија, така што на овие правни субјекти со овој закон им се овозможувало плаќање на даночните долгови на рати и тоа за период од десет години плус грејс период од три години.

Освен наведената привилегија, јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје, секоја година добивале од државата односно од единиците на локалната самоуправа дотации и отпис на долгови во износ од 25 милиони евра во денарска противвредност, со што уште повеќе се засилувала нееднаквата положба на останатите стопански субјекти. Од друга страна, сметките на илјадници стопански субјекти од приватен капитал секојдневно биле блокирани од надлежните државни органи.

Според тоа, оспорениот Закон ја зајакнувал монополската положба на јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје.

Либерално Демократската партија предлага поведување на постапка и укинување на означениот закон во целина.

5. Според наводите во иницијативата на Стамен Филипов се наведува дека оспорениот закон се однесувал само на даночните должници основани од Република Македонија, општините и градот Скопје и дека Законот ја уредувал постапката, условите и роковите за плаќање на рати на тие субјекти, а не и на другите субјекти, со што

Законот имал селективен пристап според критериумот кој го основал претпријатието, трговското друштво или акционерското друштво, односно Законот ги делел претпријатијата на државна и приватна сопственост. Претпријатијата во државна сопственост биле привилигирани во однос на претпријатијата во приватна сопственост, што не било допуштено со Уставот. Поради овие причини, Законот не бил во согласност со член 1 став 1, член 8 став 1 алинеите 3 и 8, членовите 51 и 55 од Уставот.

6. Судот на седница утврди дека Законот за плаќање на рати на даночни долгови на јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, односно од општините или Градот Скопје (“Службен весник на РМ” бр. 18/2010 од 09 февруари 2010 година), содржи 13 члена.

Според член 1 од Законот, со овој закон се уредуваат постапката, условите и роковите на плаќање на рати на даночните долгови со состојба на 31 декември 2009 година на даночните должници јавни претпријатија основани од Република Македонија, општините или градот Скопје согласно со Законот за јавните претпријатија и на трговските друштва со ограничена одговорност и акционерските друштва кај кои единствен содружник, односно акционер е Република Македонија, односно општините или градот Скопје (во натамошниот текст: даночен должник).

Согласно членот 2 од Законот, постапката за плаќање на рати на даночниот долг уредена со овој закон се однесува на даночниот долг на даночните должници од членот 1 на овој закон по основ на данокот на додадена вредност, данокот на добивка и персоналниот данок на доход со состојба на 31 декември 2009 година, освен долгот за месечни аконтации на данок на добивка за 2009 година и долгот за персонален данок на бруто плата за 2009 година.

Според членот 3 од Законот, плаќањето на рати на даночниот долг согласно со овој закон не се условува со гаранција за обезбедување на плаќањето.

Согласно членот 4 од овој закон, плаќањето на рати на даночниот долг на даноците утврдени во членот 2 од овој закон се остварува врз основа на поднесено барање од даночниот должник. Барањето од ставот 1 на овој член се поднесува до надлежната организациона единица на Управата за јавни приходи во рок од десет дена од денот на влегувањето во сила на овој закон. Во барањето од ставот 1 на овој член даночниот должник треба да го наведе износот на даночниот долг за секој вид на данок за кој се бара плаќање на рати и бројот на рати. Кон барањето се приложува доказ од Централниот регистар на Република Македонија, како и од Централниот депозитар за хартии од вредност за акционерските друштва, со кој се потврдува дека даночниот должник е

еден од субјектите наведени во членот 1 од овој закон.

Според член 5 од овој закон, во случај кога износот на даночниот долг на даноците наведени во барањето согласно со членот 4 од овој закон не се совпаѓа со износот на даночниот долг согласно со даночната евиденција на Управата за јавни приходи, ќе се изврши усогласување на состојбите меѓу Управата за јавни приходи и даночниот должник за што истите составуваат записник.

Согласно член 6 од Законот, на даночниот должник кој поднел барање согласно со членот 4 на овој закон, во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, Управата за јавни приходи донесува решение за плаќање на даночниот долг на рати (во натамошниот текст: решение) со кое ќе му дозволи плаќање на рати на даночниот долг по сите видови на даноци утврдени во членот 2 на овој закон, на најмногу 120 месечни рати, со грејс период од најмногу 36 месеци.

Грејс периодот од ставот 1 на овој член започнува да тече од денот на донесувањето на решението, а отплатата на месечните рати започнува да тече по истекот на грејс периодот.

Со решението од ставот 1 на овој член на даночниот должник ќе му се утврди правото на отпис на камата пресметана до 31 декември 2009 година на даночниот долг што го исплатил на рати и ќе му се утврди дека не се пресметува камата за времетраење на плаќањето на даночниот долг во условите утврдени согласно со решението.

Според член 7 од Законот, даночниот должник е должен месечните рати да ги плаќа во роковите утврдени со решението.

Согласно член 8 од овој закон, доколку даночниот долг за некој од даноците утврдени со членот 2 на овој закон за кој се бара плаќање на даночниот долг на рати согласно со овој закон е предмет на постапка на присилна наплата или е во постапка на одложено плаќање согласно со Законот за даночна постапка, таквата постапка Управата за јавни приходи ќе ја запре со заклучок.

Според член 9 од Законот, од денот на донесувањето на решението, доколку даночниот должник има повеќе платен данок или разлика на данок согласно со членот 45 од Законот за данокот на додадена вредност, износот на повеќе платениот данок или разлика ќе се искористи за пребивање на долгот по основ на достасани и недостасани месечни рати утврдени со решението.

На даночниот должник кој го исплатил даночниот долг по сите видови на даноци во целост, Управата за јавни приходи со решение ќе му изврши отпис на каматата пресметана до 31 декември 2009 година.

Согласно член 10 од овој закон, Управата за јавни приходи решението за плаќање на даночниот долг ќе го укине, доколку: а)

даночниот должник во текот на грејс периодот има две достасани неплатени даночни обврски, настанати по донесување на решението за плаќање на даночниот долг на рати; б) даночниот должник не изврши уплата на две последователни месечни рати за време на периодот на отплата на даночниот долг на рати согласно со решението и в) даночниот должник не го отплатил даночниот долг заклучно со крајниот рок на плаќање, утврден во решението. Во случај на укинување на решението поради причините наведени во точките б) и в) од ставот 1 на овој член, даночниот должник нема да го оствари правото на отпис на каматата на платениот дел од даночниот долг.

Според член 11 од Законот, Управата за јавни приходи решението за плаќање на даночниот долг ќе го укине, доколку: а) даночниот должник во текот на грејс периодот има две достасани неплатени даночни обврски, настанати по донесување на решението за плаќање на даночниот долг на рати; б) даночниот должник не изврши уплата на две последователни месечни рати за време на периодот на отплата на даночниот долг на рати согласно со решението и в) даночниот должник не го отплатил даночниот долг заклучно со крајниот рок на плаќање, утврден во решението. Во случај на укинување на решението поради причините наведени во точките б) и в) од ставот 1 на овој член, даночниот должник нема да го оствари правото на отпис на каматата на платениот дел од даночниот долг.

Според член 12 од Законот, доколку на кој било начин дојде до промена на сопственоста кај даночниот должник пред истекот на крајниот рок на плаќањето на даночниот долг на рати, плаќањето на даночниот долг продолжува да се врши според условите утврдени во решението.

Согласно член 13 од Законот, овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

7. Судот на седница исто така утврди дека во образложението на предлог-законот е наведено дека јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините или градот Скопје кои станале големи даночни должници, западнале во тешка финансиска состојба по промената на стапката за оданочување на комуналните услуги од повластена стапка (5%) на општа даночна стапка (18%). Присилната наплата на долгот од имотот на овие даночни должници, Управата за јавни приходи морала да ја спроведува внимателно заради спречување да настане нивно блокирање односно да се спречи оневозможување на нивното тековно работење кое има поширок општествен интерес и значење, како и поради тоа што не било можно присилната наплата да се спроведува, преку одземање на имотот на овие даночни должници со оглед дека тој имот бил во сопственост на основачите, а не на самите даночни должници.

При таква состојба, предложено е донесување на овој закон,

со цел да се наплатат долговите, но без притоа истото да се одрази на работата на овие даночни должници- вршители на општествено значајни дејности од јавен интерес.

Законот е донесен по предлог на група пратеници на Собранието на Република Македонија.

Причината за донесување на Законот е постоење на акумулирани даночни долгови на јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините или градот Скопје, па Законот определува плаќање на даночните долгови на наведените правни субјекти на рати со цел да се подмират долговите од нивна страна, но без тоа да се рефлектира на тековното работење на овие даночни должници кои вршат општествено значајни дејности од јавен интерес.

Заедницата на единиците на локалната самоуправа смета дека законската интервенција била насочена кон изедначување на правните субјекти на кои се однесува Законот со други правни субјекти во врска со нивните даночни обврски, а не кон нивно привилегирање, при што поради крајно сериозната и загрижувачката состојба во која се нашле овие правни субјекти од различни причини (наследени големи даночни долгови, неизграденост на соодветен систем на финансирање на овие правни субјекти), од една страна, и потребата да вршат дејности кои имаат општествено значење, од друга страна, донесен е Законот заради преодно надминување на состојбата.

8. Според членот 8 став 1 алинеја 7 од Уставот, слободата на пазарот и претприемништвото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1). Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2). Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето (став 3).

Според одредбите на членот 1 од Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" број 38/1996, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007 и 83/2009), јавните претпријатија се

основаат заради вршење на дејности од јавен интерес на територијата на Република Македонија, а како такви дејности, меѓу другите, се утврдени и комуналните дејности. Притоа, Република Македонија, општините и градот Скопје можат да основаат јавни претпријатија во согласност со овој закон, со цел за вршење на дејности од јавен интерес на територијата на Република Македонија. Јавни претпријатија во име на Република Македонија основа Владата на Република Македонија, во име на општината, Советот на општината и во име на градот Скопје, Советот на Град Скопје.

Согласно членот 2-а од Законот, јавните претпријатија и друштвата кои вршат дејност од јавен интерес подлежат на правила на конкуренција, освен во случаите кога примената на тие правила би го спречило вршењето на услугите од јавен интерес и ако поради посебен интерес им се доделат ексклузивни или посебни права.

Од изнесените одредби на Законот за јавните претпријатија произлегува дека јавните претпријатија се правни субјекти кои се основаат со цел да вршат дејност од јавен интерес, меѓу кои спаѓаат и комуналните дејности, при што во определени ситуации заради остварување на јавниот интерес јавните претпријатија, основани од Република Македонија, општините и Градот Скопје, со цел да вршат дејност од јавен интерес можат да бидат изземени од конкуренцијата или да бидат изземени од правилата на конкуренција и поради посебен општествен интерес им се додаваат ексклузивни права (остварување на дејности во областа на здравството односно зачувување на здравјето на луѓето).

Тргувајќи од анализата на наведените уставни одредби според кои слободата на пазарот и претприемништвото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија (член 8 став1 алинеја 7), дека секој е должен да плаќа данок и други давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон (член 33), при што законот мора да биде во согласност со Уставот (член 51), Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (член 55 став 2) дека слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето (член 55 став 3) сметаме дека не е спротивно на Уставот, јавните претпријатија и друштва кои вршат дејност од јавен интерес а се основани од Република Македонија, општините и градот Скопје во врска со исполнувањето на нивните даночни обврски да не подлежат на конкуренција во случај кога примената на правилата на конкуренција би го спречило вршењето на тие услуги и ако поради посебен интерес на овие правни субјекти им се доделат ексклузивни или посебни права.

Во конкретниот случај, оспорениот закон всушност пропишува

обврски за правните субјекти основани од Република Македонија, општините и градот Скопје во врска со исполнувањето на нивните даночни обврски утврдени на 31 декември 2009 година. Со тоа законодавецот ги доведува тие правни субјекти во еднаква правна положба со другите правни субјекти во врска со плаќањето на даноците, а не ги става во привилегирана положба како што се наведува во двете иницијативи.

Тоа, пак, што Законот предвидува јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје да ги плаќаат даночните долгови на рати, последица е на специфичната состојба во која се наоѓаат тие претпријатија односно што настанала промена на даночната стапка од 5% на 18% за вршење на комуналните дејности со што им се намалил приливот на средства по основ на извршени услуги не по нивна вина, потоа што имотот на тие правни субјекти не е нивен туку е на основачите, поради што не може од тој имот да се изврши присилна наплата на заостанатите даночни долгови според правилата за присилна наплата определени во Законот за даночната постапка, како и поради тоа што тие правни субјекти мораат да продолжат да ги вршат соодветните дејности со оглед дека тие имаат посебно општествено значење и интерес.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека оспорениот закон има уставна основа особено во член 55 став 3 според кој слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето како и во член 2-а од Законот за јавните претпријатија каде исто така е предвидено изземање на јавните претпријатија и друштвата кои вршат дејност од јавен интерес од правилата на конкуренција во случаите кога примената на тие правила би го спречило вршењето на услугите од јавен интерес и ако поради посебен интерес им се доделат ексклузивни или посебни права. Поради тоа, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот Закон со наведените одредби на член 8 став 1 алинеа 7, член 51 и член 55 од Уставот.

9. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.41/2010)

23.

У.бр.41/2010

- Издвоено мислење на претседателот

Бранко Наумоски

- Separate opinion of the President Branko Naumoski

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), по моето гласање против Решението У.бр.41/2010 од 26 септември 2012 година, го издвојувам и писмено го образложувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Со наведеното решение, Уставниот суд одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за плаќање на рати на даночни долгови на јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, односно од општините или градот Скопје („Службен весник на РМ“ бр. 18/2010).

Со оспорениот Закон е предвидено даночниот долг (по основ на данок на додадена вредност, данок на добивка и персоналниот данок на доход) што го имаат даночните должници јавни претпријатија основани од Република Македонија, општините или градот Скопје, со состојба на 31 декември 2009 година да можат да го платат на рати, на најмногу 120 месечни рати, со грејс период од најмногу 36 месеци. Законот понатаму предвидува право на отпис на камата на даночниот долг што овие даночни должници го исплатиле на рати, како и запирање на постапката за присилна наплата на даночниот долг.

Не се согласувам со ставот на мнозинството судии кои што сметаат дека: „оспорениот закон всушност пропишува обврски за правните субјекти основани од Република Македонија, општините и градот Скопје во врска со исполнувањето на нивните даночни обврски утврдени на 31 декември 2009 година“ и дека: „со тоа законодавецот ги доведува тие

правни субјекти во еднаква правна положба со другите правни субјекти во врска со плаќањето на даноците, а не ги става во привилегирана положба“. Ова од причина што даночните обврски и должноста за нивно исполнување се утврдени во други важечки закони, а со овој конкретно оспорениот Закон е дадена можност, само на наведените претпријатија, оние основани од државата, општините и градот Скопје, а не и на сите претпријатија даночни должници, да ги исплатат даночните обврски на рати, што е претставува очигледна привилегија и нерамноправен третман на претпријатијата. Ова законско решение е спротивно на членот 8 став 1 алинеја 7 од Уставот според кој слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија. Оваа темелна вредност понатаму е преточена во одредбата од членот 55 од Уставот кој ја гарантира слободата на пазарот и претприемништвото и предвидува дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот, која што одредба според моето мислење е исто така повредена со оспорениот Закон, од причина што од неа јасно произлегува обврската на државата да се грижи да обезбеди еднаква правна положба на сите субјекти, независно од нивната сопственичка структура односно од нивниот основач – дали е тоа државата или пак приватно лице.

Исто така не можам да се согласам со ставот на мнозинството кое спорната мерка ја оправдува со специфичната дејност што ја вршат јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините или градот Скопје што е од јавен интерес, од едноставна причина што таа не одговара на реалноста во која и претпријатија во приватна сопственост можат да вршат и вршат дејности од јавен интерес.

За мене е сосема прифатлива и легитимна целта што законодавецот сакал да ја оствари со наведената мерка – надминување на тешката финансиска состојба, неликвидноста и акумулираните даночни долгови на јавните претпријатија и трговските друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје и потребата да се спречи блокадата на нивната работа која има поширок општествен интерес и значење. Меѓутоа сметам дека оваа цел законодавецот не може да ја остварува со противуставни мерки кои ја нарушуваат еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, односно кои се дискриминаторски во однос на другите претпријатија кои исто така се соочуваат со финансиски потешкотии во исполнувањето на нивните даночни обврски.

Поради наведените причини кои според моето мислење доволно ја покажуваат очигледната несогласност на оспорениот Закон со член

8 став 1 алинеја 7 и членот 55 од Уставот, сметам дека Уставниот суд требаше да поведе постапка за оценување на целината на Законот за плаќање на рати на даночни долгови на јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, односно од општините или градот Скопје.

Претседател на Уставниот суд
на Република Македонија
Бранко Наумоски

24.

У.бр.185/2011

- Закон за спречување на перење пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам

- Law on Prevention of Laundering Money and Other Proceeds from Punishable Offences and Terrorism Financing

- Со измените на Законот, оспорените одредби се изменети, дополнети или бришани, така што не може да се постави прашањето на нивната согласност од аспект на наводите во иницијативата.

- The changes in the Law modify, supplement or erase the contested provisions, so that there may not be a question raised as to their harmony from the aspect of the claims in the initiative.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 03 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 40 став 4, член 49 ставови 2, 3 и 4, член 50 став 2 и член 50-а став 2 од Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2008, 57/2010, 35/2011 и 44/2012).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 2 точка 16, член 49 став 1 алинеја 18, член 50 став 1 алинеи 1, 32, 36, 41 и 43 и член 51 Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје, поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 на ова решение.

4. Според наводите на иницијативата оспорените одредби од овој Закон не биле во согласност со одредбите на член 8 став 1 алинеи 3,4 и 7, член 9, член 12 став 1 и 2, член 13 став 1 и амандманот 20, член 14 став 1, член 51, член 54 и член 55 од Уставот и со цитираните одредби на членовите 1, 3, 5, 38, 44 и 72 од Законот за прекршоците. Ова од причина што во формулирањето на оспорените законски одредби било постапено спротивно на уставните одредби и утврдените правила и општи услови дадени во Законот за прекршоците, а тоа значело дека оспорените одредби не биле конзистентни, законски биле недоследни, непрецизни, создавале правна несигурност, сериозно го загрозувале начелото на владеење на правото, а со тоа и почитувањето на основните принципи за утврдување на прекршочна одговорност.

Во иницијативата е наведено дека со оспорените одредби била предвидена одговорност за сторен прекршок кај одговорното лице (законски застапник) и тоа за дејствија (работи и задачи) кои биле со закон утврдени и пренесени како исклучива надлежност на друго лице, односно на раководното лице кое раководело со Одделот за спречување на перење на пари и финансирање на тероризам. На тој начин, според наводите во иницијативата доведена била во прашање еднаквата или нееднаквата положба на субјектите на кои се однесувале оспорените одредби во однос на другите за кои важеле и се применувале основните начела при пропишувањето и утврдувањето на прекршочната одговорност

со посебните закони.

Исто така, во иницијативата е наведено дека со оспорените одредби на член 49 став 1 алинеја 18 и член 50 став 1 алинеја 41 биле пропишани две санкции за ист прекршок и надлежните институции биле доведни во ситуација слободно по свој избор да одлучуваат која санкција ќе ја применат. Понатаму, во иницијативата е наведено дека ваквата недоследност и непрецизност на оспорените одредби создавала можности за различно толкување и применување на истите во практика од надлежните институции. Поради наведеното се предлага да се поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените членови и истите да бидат поништени како несогласни со Уставот.

5. Судот на седница утврди дека во член 2 насловен како „Дефиниции“ одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење: 1. „Перење пари и други приноси од казниво дело“ (во натамошниот текст: перење пари), се дејствијата предвидени со Кривичниот законик како кривично дело перење пари и други приноси од казниво дело (член 273 од Кривичниот законик), извршени од физички или правни лица; 2. „Финансирање на тероризам“ е обезбедување или собирање на средства... 15. „Програма“ е акт на субјектот кој определува правила, процедури и упатства за примена на мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам; 16. „Одговорно лице“ е законскиот застапник на субјектот; (оспорена точка) 17. „Овластено лице“ е раководно лице, назначено од највисокиот орган на управување на субјектот, кое се грижи за спроведување на програмата и остварување непосредни контакти со Управата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам;

Согласно член 40 став 1 од Законот, со наслов „Програми“; „Субјектите се должни да ги изготват програмите од членот 6 алинеја 4 на овој закон кои содржат и обезбедуваат: - процедури за прифаќање на клиенти, процедура за анализа на клиентот, процедури за анализа на ризик и индикатори за анализа на ризик, процедури за процена на ризикот на носител на јавна функција, процедури за препознавање на невообичаени трансакции и сомневање на перење пари и финансирање на тероризам, процедури за чување на податоците и документите и за доставување на извештаи до Управата, план за постојана обука на вработените во субјектот од областа на спречување на перење пари и финансирање на тероризам која обезбедува реализација на најмалку три обуки во текот на годината, именување на овластено лице, начин на соработка со Управата и процедура и план на вршење на внатрешна контрола и ревизија на спроведување на мерките и дејствија.“ Субјектите се должни подготвените програми од ставот 1 на овој член најдоцна во рок од еден месец од влегувањето во сила на овој закон да ги достават на увид и мислење на Управата.(став 2) Субјектите се должни најмалку

еднаш годишно да ги ажурираат програмите и најдоцна во рок од еден месец од ажурирањето или ревидирањето да ги достават на увид на Управата.(став 3) Банките се должни да стават во употреба или да го надградат софтверот за автоматска обработка на податоците согласно со Правилникот за карактеристиките на софтверот за автоматска обработка на податоците, донесен од страна на министерот за финансии, на предлог на Управата.“ (оспорен став 4)

Според член 49 став 1 од Законот, насловен како “Прекршочни одредби“, глоба во износ од 80.000 до 100.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако: не го одбие извршувањето на трансакцијата или деловниот или друг однос или правната работа, или ако е во тек да ја задржи и веднаш писмено да ја извести Управата за задржувањето, односно одбивањето да се изврши трансакцијата согласно со членот 15 став 1 од овој закон,...не ги достави побараните податоци, неточно ги одговори побараните податоци или не ги одговори во форма и рок од десет работни дена согласно со членот 34 став 2 од овој закон, не ја задржува трансакцијата врз основа на издадениот налог или најдолго 72 часа од задржувањето на трансакцијата согласно со членот 36 ставови 2 и 3 од овој закон и (оспорена алинеја 18), не стави во употреба или не го надградат софтверот за автоматска обработка на податоците согласно со членот 40 став 4 од овој закон.

Покрај глобата за сторени дејствија од ставот 1 на овој член на правното лице му се изрекува и прекршочна санкција забрана за вршење на одделна дејност од две до пет години согласно со закон.(оспорен став 2) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член.(оспорен став 3) На одговорното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член покрај глобата му се изрекува и прекршочна санкција забрана за вршење на должност од една до две години согласно со закон.“(оспорен став 4)

Според член 50 став 1 од Законот, „1 Глоба во износ од 30.000 до 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако: - не презема мерки и дејствија во случај кога е во постапка на стечај и ликвидација (член 7),... не достави податоци за заверени договори со кои се стекнува имот во вредност од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе (член 29-а став 1),(оспорена алинеја 32) не достави извештај до Управата (член 31 став 1), не постапи по налогот за следење на деловниот однос на клиентот (член 35-а став 1),(оспорена алинеја 36), не ја извести Управата согласно со членот 35-а ставови 2 и 4 од овој закон, не изготви програми или програмите не содржат и не обезбедуваат процедури (член 40 став 1), не ги достави подготвените програми на увид и мислење на Управата (член 40 став 2), не стави во употреба или не го надгради софтверот за автоматска

обработка на податоците (член 40 став (4)), не именува овластено лице кое раководи со работењето на одделот (член 40-а став 4), (оспорена алинеа 41) вработените во одделот немаат пристап до базите на податоци спротивно на членот 40-а став 5 од овој закон и не доставува информации (член 43).

Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член. (оспорена алинеа 43).

Покрај глобата за сторените дејствија од ставот 1 на овој член на правно лице може да му се изрече и привремена забрана за вршење на одделна дејност од шест месеци до две години. (оспорен став 2) Глоба во износ од 1.200 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член. (став 3) На одговорното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност од една до две години. (став 4)

Според член 50-а од Законот, глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако: не го идентификува и потврди идентитетот на физичко лице со оригинална и важечка лична карта или пасош или заверена копија согласно со членот 10 ставови 1 и 2 од овој закон, ... Покрај глобата за сторените дејствија од ставот 1 на овој член на правно лице може да му се изрече и привремена забрана за вршење на одделна дејност од шест месеци до две години. (оспорен став 2)

Според член 51 од Законот, „1. Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице, ако во рамките на своето работење: не спроведува процедура на анализа на клиентот кога воспоставува деловен превземено од однос согласно со членот 8 точка а) од овој закон, не спроведува процедура на анализа на клиентот кога се извршува една или неколку поврзани трансакции во износ од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 8 точка б) од овој закон, не спроведува процедура на анализа на клиентот кога постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, без оглед на каков било исклучок или износ на средства согласно со членот 8 точка в) од овој закон, - не спроведува процедура на анализа на клиентот кога постои сомневање за вистинитоста или адекватноста на претходно добиените податоци за идентитетот на клиентот согласно со членот 8 точка г) од овој закон, не спроведува процедура на анализа на клиентот според извршената процена на ризикот на клиентот, деловниот однос, продуктот или трансакцијата согласно со членот 9 став 2 од овој закон, не врши процена на ризикот на клиентот врз основа на процедура за анализа на ризик согласно со членот 9 став 3 од овој закон, не го идентификува и потврдува

идентитетот на физичко лице со оригинална и важечка лична карта или пасош или заверена копија согласно со членот 10 ставови 1 и 2 од овој закон, не го утврди името, презимето, датата и местото на раѓање, место и адреса на живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број или број за идентификација и број на лична карта или пасош, органот што ја издал и дата на важење на личната карта или пасошот согласно со членот 10 став 3 или 4 од овој закон, не го идентификува и верификува идентитетот на правно лице со оригинал или заверена копија на регистрација од Централниот регистар или документот за негово основање согласно со членот 10 став 5 или 7 или 8 од овој закон, не го утврди називот, седиштето, даночниот број на правното лице, основачот/ите и законскиот застапник согласно со членот 10 став 6 од овој закон, не го идентификува органот на управување и претставниците на правното лице согласно со членот 10 став 9 од овој закон, не задржи копија од документите за идентификација согласно со членот 10 став 10 од овој закон, не го идентификува и потврди идентитетот на крајниот сопственик согласно со членот 11 од овој закон, не го идентификува и потврди идентитетот на лицето кое ја врши трансакцијата (ополномоштеник), носителот на правата (ополномоштувачот) и полномошното согласно со членот 12 од овој закон, не го верификува идентитетот на клиентот, ополномоштувачот или на крајниот сопственик и пред да воспостават деловен однос или пред да ја извршат трансакцијата согласно со членот 12-а став 1 од овој закон, не го потврди идентитетот на клиентот или на крајниот сопственик и не го потврди неговиот идентитет пред или за време на исплаќањето на полисата или пред или кога корисникот има намера да ги изврши правата кои произлегуваат од полисата согласно со членот 12-а став 3 од овој закон, не го идентификува и потврди идентитетот на клиентот при вршење на работи на осигурување на живот согласно со членот 12-а став 4 од овој закон, не ги следи трансакциите согласно со членот 12-б став 1 од овој закон, не ги прегледува и ажурира документите и податоците на клиентот во рамките на деловниот однос согласно со членот 12-б став 2 од овој закон, не прави анализа за основот и целта на сложените, невообичаено големите трансакции или трансакции кои се извршени на невообичаен начин, кои немаат очигледна економска оправданост или видлива правна цел или на деловните односи и трансакциите со физички или правни лица, финансиски институции од држави кои не ги имплементирале или недоволно ги имплементирале мерките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам согласно со членот 12-в ставови 1, 2 и 5 од овој закон, не го идентификува и потврди идентитетот на испраќачот или не обезбеди податоци за името и презимето на испраќачот, адресата или датумот и местото на раѓање, идентификацискиот број и бројот на сметка на испраќачот при вршење на уплати заради домашни или странски електронски трансфери во износ над 2.500 евра во денарска противвредност согласно со членот 12-г став 1 од овој закон, не ги проследи податоците за уплаќачот до

финансиската институција примач согласно со членот 12-г став 2 од овој закон, не ги утврди податоците за испраќачот согласно со членот 12-г став 3 од овој закон, - не примени засилена анализа на клиентот во случај кога постои повисок ризик од перење пари или финансирање на тероризам согласно со членот 14 став 1 од овој закон, - не примени мерки на засилена анализа на клиентот кога не е физички присутен за целите на идентификација согласно со членот 14 став 2 од овој закон, - не примени мерки на засилена анализа на клиентот кога воспоставува кореспон-дентски банкарски односи со банки согласно со членот 14 став 3 од овој закон, не примени мерки на засилена анализа на клиентот кога врши трансакции или стапува во деловен однос со носители на јавни функции согласно со членот 14 став 4 од овој закон, не достави до Управата податоци согласно со членот 15 став 1 од овој закон, не побара информации согласно со членот 16 став 1 од овој закон, не ја извести Управата согласно со членот 16 ставови 2, 3 или 4 од овој закон, не достават извештај до Управата согласно со членот 16 став 6 од овој закон, не побара информации согласно со членот 17 став 1 од овој закон, не ја извести Управата согласно со членот 17 став 2 од овој закон, не ги утврди основите за сомневање согласно со членот 18 став 1 од овој закон, не го утврди идентитетот на клиентот пред секоја трансакција која вклучува сума поголема од 2.500 евра во денарска противвредност согласно со членот 20 став 1 од овој закон, не ги забележи податоците во хронолошки редослед во нумериран регистар согласно со членот 20 став 2 од овој закон, не ги води формата и содржината на нумерираниот регистар согласно со членот 20 став 3 од овој закон, не го утврди идентитетот на клиентот пред секоја трансакција која вклучува сума поголема од 2.500 евра во денарска противвредност согласно со членот 21 став 1 од овој закон, не ги забележи податоците во хронолошки редослед во нумериран регистар согласно со членот 21 став 2 од овој закон, не ги води формата и содржината на нумерираниот регистар согласно со членот 21 став 3 од овој закон, не го утврди идентитетот на клиентот пред влегување во казиното и при купување или при исплаќање на чипови во износ над 2.500 евра во денарска противвредност согласно со членот 22 став 1 од овој закон, не ги забележи податоците во хронолошки редослед во нумериран регистар согласно со членот 22 став 2 од овој закон, не ги води формата и содржината на член 24, не го идентификува клиентот, ополномоштувачот и крајниот корисник од тргувањето на хартии согласно со членот 23 став 1 од овој закон, не ги забележи податоците во нумериран регистар согласно со членот 23 став 2 од овој закон, не доставува дневни извештаи за склучени трансакции на Управата согласно со членот 23 став 3 од овој закон, исплати или прими готови пари во износ од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност во вид на една или повеќе поврзани трансакции согласно со членот 24 став 1 од овој закон, изврши регистрација или пренос на хартии од вредност, друг имот или правни работи ако клиентот не поднесе

доказ дека преносот на парите е извршен преку банка спротивно на членот 24 став 2 од овој закон, не чува копии од документите кои го потврдуваат идентитетот на клиентот или крајниот сопственик за спроведените процедури за анализа на клиентот или крајниот сопственик и за реализираните трансакции или трансакциите во обид од клиентското досие и деловната кореспонденција согласно со членот 27 став 1 од овој закон, не чува копии од извршената анализа согласно со членот 12-в став 5, согласно со членот 27 став 2 од овој закон, не ги чува податоци и документи најмалку десет години согласно со членот 27 ставови 3 и 4 од овој закон, не го чува нумерираниот регистар од членовите 20, 21, 22 и 23 согласно член 27 став 6 од овој закон, не ги стави документите на располагање согласно со членот 27 став 9 од овој закон, податоците обезбедени врз основа на овој закон ги користат спротивно на членот 28 став 1 од овој закон, го извести клиентот или трето лице за доставувањето на податоците до Управата или за други мерки и дејствија преземени врз основа на член 28 став 3 од овој закон, го извести клиентот или трето лице за доставувањето на податоците спротивно на членот 28 став 4 од овој закон, не достави до Управата податоци, информации и документи кога се сомневаат или имаат основа за сомневање дека било или е извршено перење пари или финансирање на тероризам или е направен обид или се прави обид за перење пари или за финансирање на тероризам согласно со членот 29 став 1 точка а од овој закон, не достави до Управата податоци, информации и документи за готовинска трансакција во износ од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29 став 1 точка б од овој закон, не достави до Управата податоци, информации и документи за неколку поврзани готовински трансакции во износ од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29 став 1 точка в од овој закон, не ја извести Управата согласно со членот 28 став 1 точка г од овој закон, не ја извести Управата согласно со членот 28 став 2 од овој закон, не достави дополнителни информации и документација или веднаш да ја информираат Управата согласно со членот 29 став 3 од овој закон, не ги достави собраните податоци, информации и документи за извршените трансакции во рокот и формата определени во членот 29 став 4 од овој закон, не достави податоци за заверени договори со кои се стекнува имот во вредност од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29-а став 1 и/или 5 од овој закон, - не достави податоци за одобрени кредити во вредност од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29-а став 2 и/или 5 од овој закон, не достави податоци за склучени полиси за осигурување во вредност од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29-а став 3 и/или 5 од овој закон, не достави податоци за склучените договори за купопродажба на возила во вредност од 15.000 евра, или повеќе, во денарска противвредност согласно со членот 29-а став 4 и/или 5 од овој закон, не доставуви извештај до Управата согласно со

членот 31 став 1 и/или 4 од овој закон, не го потврди извештајот доставен по телефон согласно со членот 31 став 2 од овој закон, не ги достави побараните податоци во рок од десет работни дена согласно со членот 34 став 2 од овој закон, разменува податоци и информации за клиенти спротивно на членот 34 став 3 од овој закон, не ја задржува трансакцијата врз основа на издадениот налог или најдолго 72 часа од задржувањето на трансакцијата согласно со членот 36 ставови 2 и 3 од овој закон, не изготви програма или програмата не содржи и обезбедува и процедури согласно со членот 40 став 2 од овој закон, не ја достави подготвената програма на увид и мислење на Управата согласно со членот 40 став 3 од овој закон, не ја ажурира програмата и/или не ја достави подготвената програма на увид и мислење на Управата согласно со членот 40 став 4 од овој закон и не доставува информации спротивно на членот 43 од овој закон. За прекршокот од ставот 1 на овој член покрај глоба може да се изрече и санкција забрана на вршење на професија, одделна дејност или должност во траење од една година до пет години.“(став 2)

6. Во член 8 став 1 алинеите 3 и 8 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото и на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Во членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 50 став 2 од Уставот, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Членот 51 став 1 од Уставот предвидува дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Според ставот 2 на овој член, секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 54 став 1 и 2 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени само во случаи утврдени со Уставот. Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот.

Според членот 13 став 1 и Амандманот XX од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

За прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

7. Според член 1 од Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/2008, 57/2010, 35/2011 и 44/2012) се утврдуваат мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам.

Согласно член 3 од овој закон, за прибирање, обработување, анализа, чување и доставување на податоците добиени од субјектите кои се обврзани за преземање мерки и дејствија за откривање и спречување на перење пари и финансирање на тероризам, се основа Управа за финансиско разузнавање (во натамошниот текст: Управата), како орган во состав на Министерството за финансии со својство на правно лице.

Според членот 5 од Законот, субјекти се лицата кои имаат обврска да ги преземаат мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам предвидени со овој закон (во натамошниот текст: субјекти), и тоа: финансиските институции и подружници, филијали и деловни единици на странски финансиски институции кои согласно со закон вршат дејност во Република Македонија и правните и физичките лица кои ги вршат следниве услуги како промет со недвижности, ревизорски и сметководствени услуги, нотарски, адвокатски и други правни услуги утврдени во став 1 точка 2 од овој член.

Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006 и 51/2011) во членот 1 определил дека со овој закон се определуваат општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршување на прекршочните санкции и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно врз основа на овој и друг закон органите на државната управа или организациите и другите органи што вршат јавни овластувања надлежни за изрекување на прекршочни санкции (во натамошниот текст: прекршочни органи).

Со одредбите од Законот, меѓу другото е уредено дека: никому не може да му биде изречена прекршочна санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон определено како прекршок и за кое со закон не била пропишана санкција.(член 3) прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии обележја се определени со закон и за кое е пропишана прекршочна санкција (член 5); глобата се пропишува и изрекува како главна санкција (член 15 став 1); и во одлуката за прекршокот се определува рокот за плаќање на глобата кој

не може да биде пократок од осум дена ниту подолг од 30 дена од денот на правосилноста на одлуката (член 16 став 1). Санкцијата привремена забрана на вршење одделна дејност на правно лице, може да се изрече ако постои опасност со вршењето на таква дејност правното лице да изврши повторно прекршок опасен за животот или здравјето на луѓето или прекршок со кој може да се нанесе имот на штета на друго правно лице или на граѓани, или ако на правното лице во последните две години му е изречена прекршочна санкција поради ист или сличен прекршок. (член 38 став 7) Со законот со кој се пропишува прекршокот, може да се пропише задолжително изрекување на санкција забрана на вршење одделна дејност на правно лице. (член 38 став 8) Судот го определува траењето на санкцијата од ставот (6) на овој член кое не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од пет години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката. (член 38 став 9)

Во третиот дел од Законот со одредбите од членовите 53-156 е уредена „прекршочната постапка“. Според Законот, прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече само надлежен суд, а за одделни прекршоци определени со закон и орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања на надзор над спроведување на законите со кои се пропишани прекршоците (член 53 ставови 1 и 2); за прекршок и за изрекување на прекршочна санкција одлучуваат судот, односно прекршочниот орган со одлука, против која се дозволени правни средства утврдени со овој закон (член 57); а во делот на одредбите кои се однесуваат за прекршочната постапка пред прекршочен орган, со член 66 е определено дека прекршочниот орган при водење на прекршочната постапка соодветно ги применува одредбите на Законот за општата управна постапка, освен ако со овој закон и со законот со кој е пропишан прекршокот поинаку не е определено. Застапник на обвинетото правно лице е лице кое е овластено да го застапува правното лице врз основа на закон или друг пропис на надлежен државен орган, статут или друг општ акт на правното лице. (член 72 став 2)

Согласно член 40 став 4 од Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам, субјектите се должни да ги изготват програмите од членот 6 алинеја 4 на овој закон кои содржат и обезбедуваат повеќе видови на процедури таксавитвно набројани во одој член како прифаќање на клиенти, анализа на клиентот, анализа на ризик и индикатори за анализа на ризик, препознавање на невообичаени трансакции и сомневање на перење пари и финансирање на тероризам, чување на податоците и документите и за доставување на извештаи до Управата начин на соработка со Управата и процедура и план на вршење на внатрешна контрола и ревизија на спроведување на мерките и дејствија. Според ставот 2 од овој член субјектите се должни подготвените програми од ставот 1 на овој член најдоцна во рок од еден месец од влегувањето во сила на овој закон

да ги достават на увид и мислење на Управата. Додека според ставот 3 од овој член субјектите се должни најмалку еднаш годишно да ги ажурираат програмите и најдоцна во рок од еден месец од ажурирањето или ревидирањето да ги достават на увид на Управата.

Според оспорениот став 4 од овој член, банките се должни да стават во употреба или да го надградат софтверот за автоматска обработка на податоците согласно со Правилникот за карактеристиките на софтверот за автоматска обработка на податоците, донесен од страна на министерот за финансии, на предлог на Управата.

Тргувајќи од наводите во иницијативата според кои оспорениот член 40 став 4 бил заснован на Правилникот за карактеристиките на софтверот за автоматска обработка на податоците, сметаме дека се неосновани. Имено, овој Правилник е донесен од министерот за финансии врз основа на член 40 став 4 од Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам. Оттука, банките се должни да стават во употреба или да го надградат софтверот за автоматска обработка на податоците согласно со Правилникот. Исто така, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените делови од овој член со одредбите од Уставот и Законот за прекршоците на кои се повикува подносителот на иницијативата, дека се пропишани две санкции за ист прекршок, бидејќи оспорените одредби на член 49 став 1 алинеја 18 и член 40 став 1 алинеја 41 од оспорениот Закон не се повеќе во правниот поредок, односно се бришат со член 11 и 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година).

Во Главата VIII со наслов “Прекршочни одредби” со оспорениот член 49 ставови 2, 3 и 4 од оспорениот закон, е наведено дека покрај глобата за сторени дејствија од ставот 1 на овој член на правното лице му се изрекува и прекршочна санкција забрана за вршење на одделна дејност од две до пет години согласно со закон. Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член. На одговорното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член покрај глобата му се изрекува и прекршочна санкција забрана за вршење на должност од една до две години согласно со закон.

Според член 50-а став 2 Покрај глобата за сторените дејствија од ставот (1) на овој член на правно лице може да му се изрече и привремена забрана за вршење на одделна дејност од шест месеци до две години.

Тргувајќи од наводите во иницијативата дека со формулирањето на оспорените одредби било постапено спротивно на Уставот и

утврдените правила и општи услови од Законот за прекршоците, дека била доведена во прашање еднаквоста на субјектите на кои се однесувале овие одредби, односно дека биле повредени основните принципи на постоење и утврдување на прекршочна одговорност во смисла дека само банките можеле да бидат прекршочно одговорни, а не и другите правни лица, како што било предвидено во член 49 став 1 алинеја 18 и член 40 став 1 алинеја 41 од оспорениот закон, сметаме дека се неосновани. Законот во меѓувреме е изменет, односно дел од одредбите кои се оспорени во иницијативата не се повеќе во правниот поредок или имаат нова содржина, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на истите и компарацијата со одредбите од Уставот и Законот за прекршоците на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Според оспорениот Член 50 став 2 покрај глобата за сторените дејствија од ставот (1) на овој член на правно лице може да му се изрече и привремена забрана за вршење на одделна дејност од шест месеци до две години.

Во односна оваа оспорена одредба подносителот на иницијативата ги цитира членовите 6 и 7 од Законот, според кои мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари и финансирање на тероризам кои ги преземаат субјектите како анализа на своите клиенти; следење на одредени трансакции; собирање, чување и доставување на податоци за трансакциите и клиентите кои ги вршат и воведување на внатрешни програми за имплементација на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.(член 6) Обврската за преземање на мерките и дејствијата предвидени со овој закон, останува и во случај кога субјектите се во постапка на стечај и ликвидација. Обврската од ставот 1 на член 7 ја извршува стечајниот управник до завршување на стечајната постапка, односно ликвидатор до завршување на ликвидаторната постапка. (член 7 став 1 и 2 од оспорениот закон).

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба на член 50 став 2 и наводите во иницијативата, дека обврската за преземање на мерки и дејствија во случај кога се во постапка на стечај или ликвидација е на стечајниот управник, односно на ликвидаторот а не на правното лице, како што било предвидено во член 50 став 1 алинеја 1, која повеќе не во правниот поредок, сметаме дека се неосновани.

Имено, со член 15 од Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година) по членот 51 се додава нов член 51-а, кој гласи: „Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на стечајниот управник ако не презема мерки и дејствија во случај кога субјектот е во

постапка на стечај и ликвидација согласно со членот 7 од овој закон.“

Од наведеното произлегува дека одредбите од членовите член 40 став 4, член 49 ставови 2, 3 и 4, член 50 став 2 и член 50-а став 2 не се во спротивност со Уставот, поради што во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на одредбите од член 8 став 1 алинеи 3,4 и 7, член 9, член 12 став 1 и 2, член 13 став 1 и амандманот 20, член 14 став 1, член 51, член 54 и член 55 Уставот на која се повикува подносителот на иницијативата, поради што сметаме дека не може да се постави прашањето за уставноста на истите.

8. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и законите.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 27 март 2012 година, го донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам, објавен на 30 март 2012 година во “Службен весник на Република Македонија”, број 44/2012.

Содржината на оспорената одредба на член 2 точка 16 се однесува на дефинициите за одделни изрази употребени во овој закон и нивното значење. Меѓутоа, Законот во меѓувреме е изменет, односно оваа одредба има нова содржина во важечката законска одредба, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на овој член со одредбите од Уставот и Законот за прекршоците на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Имено, со член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година) во членот 2 точката 16 се менува и гласи: “Одговорно лице“ е одговорното лице согласно со Законот за прекршоци.

Во однос на содржината на оспорениот член 49 став 1 алинеја 18 која се однесува на пропишана глоба во Главата VIII. “Прекршочни одредби” од Законот, подносителот на иницијативата смета дека со истата се пропишуваат две санкции за ист прекршок како во член 50 став 1 алинеја 41 и на тој начин се создавала правна несигурност. Алинејата 18 е изменета, односно се бриши со членот 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други

приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година). Поради тоа не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените делови од овој член со одредбите од Уставот и Законот за прекршоците на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Во однос на содржината на оспорениот член 50 став 1 алинеи 1, 32, 36, 41 и 43 кои се однесуваат на пропишана глоба во Главата VIII. “Прекршочни одредби” од Законот, истите се бришат со член 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година). Поради тоа не може да се постави прашањето за согласноста на овие одредби со одредбите од Уставот и Законот за прекршоците на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Оспорената одредба на член 51 од овој Закон во меѓувреме е дополнета и изменета со нова содржина која не е предмет на оспорување со иницијативата. Подносителот на иницијативата, исто така оспорува и делови од одредбата на член 51 од Законот кои веќе не постојат во правниот поредок поради неговата измена која е направена со Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење на пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2012 од 30 март 2012 година) Од тие причини Судот иницијативата во делот во кој е оспорена одредбата ја отфрли врз основа на член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот.

Со оглед на тоа што оспорените одредби на член 2 точка 16, член 49 став 1 алинеја 18, член 50 став 1 алинеи 1, 32, 36, 41 и 43 и член 51 Законот престанале да важат и не се во правниот поредок, Судот врз основа на наведените уставни и деловнички одредби утврди дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

9. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.185/2011)

25.

У.бр.129/2011

- Основање на друштво за осигурување

- *Founding an insurance company*

- Тргувајќи од тоа дека секој има уставна обврска да ги намирава јавните давачки и дека во рамките на начинот на плаќање на јавните давачки постојат законски механизми за нивно исполнување, пропишувањето да се приложи потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки, како услов за добивање дозвола, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено.

- Taking as a starting point that everyone has a constitutional obligation to settle public contributions and that within the frameworks of the manner of payment of public contributions there are legal mechanisms for their realisation, the stipulation to submit a receipt from a competent institution certifying the regular payment of public contributions, as a condition to have a licence issued, means exceeding of the allowed threshold and going beyond corresponding legal mechanisms and which leads to a situation that the fulfilment of the obligations of the person in one status influences the exercise of its rights in another status, which is not admissible constitutionally.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 20

ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 32 став 1 точка 6, член 134-ѓ став 2 точка 5 и член 146 став 2 точка 5 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010, 44/2011 и 30/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата во оспорените законски одредби се предвидувало дека кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи за осигурување на застапувањето во осигурувањето и на осигурително брокерските работи, меѓу другото, задолжително требало да се поднесе односно приложи и потврда од надлежната институција за редовно плаќање на јавните давачки. Со оглед на тоа што во рамките на уредувањето на начинот на плаќањето на данок и други јавни давачки постоеле други законски механизми, во случај на неизвршување на таа обврска, подносителот на иницијативата смета дека пропишувањето услов, кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување, на застапување во осигурувањето и на осигурително брокерски работи да се поднесува – приложува и потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавни давачки, значело излегување надвор од соодветните уставни и законски механизми и намалување на обемот на правото на работа, слободен избор на вработување и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

Поаѓајќи од наведеното, подносителот на иницијативата смета дека оспорените законски одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 32 ставовите 1 и 2, член 33 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

При одлучувањето за основаноста на иницијативата, предлага Судот, да ги има предвид и одлуките: У.број 229/2007 од 10.09.2008 година, со која бил укинат член 17 став 1 точка 6 од Законот за банките и У.број 132/2008 од 03.12.2008 година, со која бил укинат член 3 алинеја 3 од Правилникот за формата и содржината на дозволата за оператор на депонија.

Врз основа на изнесеното, предлага Уставниот суд да поведе

постапка за оценување на уставноста на член 32 став 1 точка 6, член 134-f став 2 точка 5 и член 146 став 2 точка 5 од Законот за супервизија на осигурување и истите да ги укине или поништи.

4. Судотна седница утврди дека според член 32 став 1 од Законот, основачите на друштвото за осигурување кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување се должни да приложат: предлог на статут; план за работа; предлог на акти на деловната политика во однос на класите на осигурување наведени во членот 5 точки 2 и 10 од овој закон со мислење на овластен актуар; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет; извори на средства за уплата на капиталот; 6. потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 6 став 1)

Правните лица кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во друштво за осигурување, покрај документите, податоците и информациите од ставот 1 на овој член, кон барањето доставуваат и: акт за основање и список на членови на органот на управување на правното лице; извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице; копија од акционерска книга, односно доказ од друг соодветен јавен регистар и ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија за последните две деловни години.(став 2)

Доколку акционерот е странско правно лице или домашно правно лице, кое е непосредно или посредно во мнозинска сопственост на странски физички или правни лица, кон барањето за добивање дозвола за вршење на работи на осигурување, покрај документацијата од став 1 и став 2 на овој член се приложува и: доказ од странското друштво за осигурување дека има дозвола за вршење на работи на осигурување во матичната земја, ако странскиот акционер е друштво за осигурување; мислење на странска институција овластена за супервизија на друштвото за осигурување, ако странскиот акционер е друштво за осигурување и ревизорски извештај од првокласно друштво за ревизија за последната деловна година, ако странскиот акционер е правно лице кое не е друштво за осигурување. (став 3)

Кон барањето за добивање дозвола за вршење на работи на осигурување, треба да се приложи и потврда од овластен актуар дека друштвото за осигурување, во однос на планираниот вид и обем на активности ќе може да го обезбеди потребното ниво на маргина на солвентност.(став 4)

Покрај наведените податоци од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, Агенцијата за супервизија на осигурување може да бара и дополнителни документи, податоци и информации и да спроведе интервју со предложените членови на органот на управување и надзорниот орган и

со лицата кои имаат намера да се стекнат со квалификувано учество во друштвото за осигурување.(став 5)

Според член 134-ѓ став1 од Законот, барање за добивање дозвола за вршење работи на застапување во осигурувањето од членот 134-г на овој закон се поднесува до Агенцијата за супервизија на осигурување. Кон барањето од ставот 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: предлог на статут; план за работа; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет согласно со членот 134-е став 2 од овој закон; извори на средства за уплата на капиталот; 5. потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 5 став 2) ... Покрај документацијата од ставот 2 на овој член акционерите-правни лица кон барањето поднесуваат и: акт за основање и список на членови на органот на управување на правното лице; извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице; копија од акционерска книга, односно доказ од друг соодветен јавен регистар и ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија за последните две деловни години. (став 3) По барањето од ставот 1 на овој член Агенцијата за супервизија на осигурување одлучува со решение со кое се издава дозвола или се одбива барањето. (став 4) Барањето кое не ја содржи потребната документација се отфрла со решение. Услови за добивање дозвола за вршење работи на застапување во осигурувањето. (став 5)

Согласно член 146 став 1 од Законот, барањето за добивање дозвола за вршење на осигурително брокерски работи се поднесува до Агенцијата за супервизија на осигурување. Кон барањето од ставот 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: предлог на статут; план за работа; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет согласно со членот 148 од овој закон; извори на средства за уплата на капиталот; потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 5 став 2)

5. Според член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 32 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност (став 1). Секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место (став 2).

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни јавни давачки и да учествува во намиравањето на јавните расходи

на начин утврден со закон.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 1 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011) се уредуваат условите под кои можат да се вршат работи на осигурување на живот, неживотно осигурување и реосигурување, работи на застапување во осигурувањето, осигурително брокерски работи, основање, работење, супервизија и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштва за осигурување), осигурителните брокерски друштва и друштвата за застапување во осигурувањето како и основањето и работењето на Агенцијата за супервизија на осигурување.

Тргувајќи од анализата на оспорените член 32 став 1 точка 5 од Законот, основачите на друштвото за осигурување кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување се должни да приложат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки. Согласно член 134-ѓ став 2 точка 5 од Законот, кон барањето од став 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки. Според член 146 став 2 точка 5 од Законот, кон барањето од став 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки.

Со оглед на тоа што во рамките на уредувањето на начинот на плаќање на данок постојат законски механизми за неизвршување на таа обврска, произлегува дека пропишувањето на услов кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи за осигурување на застапувањето во осигурувањето и на осигурително брокерските работи, меѓу другото, задолжително да се поднесе односно приложи и потврда од надлежната институција за редовно плаќање на јавните давачки, може да значи излегување надвор од соодветните законски механизми и намалување на обемот на правото на работа, слободен избор на вработување, достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

Тргувајќи од фактот дека уставна обврска на секого е да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, законодавецот оценил дека и потребата да се приложи потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки е начин на потврдување на финансиска состојба на акционерите во друштвата за осигурување, осигурително брокерските

друштва и друштвата за застапување во осигурувањето кои работат со средства на осигурениците и дека нивната финансиска дисциплина и доследност на почитување на законските обврски се гаранција дека нема да се создаваат дополнителни трошоци и одолговлекување на постапката и да се задоволи критериумот за соодветност и добра репутација на истите.

Оттука, законодавецот оценил дека тоа е во функција на остварувањето на осигурувањето како финансиска дејност, каде друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурувањето работат со средства на осигурениците кои подлежат на специфичниот надзор и посебни се условите за стечај и ликвидација на друштвата за осигурување.

Меѓутоа, тргнувајќи од тоа дека секој има уставна обврска да ги намирава јавните давачки и дека во рамките на начинот на плаќање на јавните давачки постојат законски механизми за нивно исполнување, Судот оцени дека пропишувањето да се приложи потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки, како услов за добивање дозвола, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено, а води и до намалување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому, под еднакви услови, поради што Судот утврди дека оспорените член 32 став 1 точка 6, член 134-ѓ став 2 точка 5 и член 146 став 2 точка 5 од Законот не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 32 став 2 од Уставот.

6. Тргнувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.129/2011)

4. Стопанство

4. Economy

26.

У.бр.118/2011

- Уредба за директни плаќања за 2011 година

- *Regulation for direct payments for 2011*

- Со оспорената Уредба која била донесена во април 2011 година, по завршување на земјоделските активности и кога корисниците легитимно очекувале дека директните плаќања се утврдени во февруари 2011 и тие треба да ја добијат утврдената сума, Владата ја намалила таа сума, односно го зголемила бројот на садниците, се доведува во прашање начелото на владеење на правото и се повредува принципот на забрана на повратно дејство на законите и прописите утврдени во член 52 став 4 од Уставот.

- *The contested regulation which was adopted in April 2011, after the completion of the agricultural activities and when the users had legitimate expectations that the direct payments had been defined in February 2011 and that they should receive the set sum, and with which the Government decreased that sum, that is, increased the number of nursery plants, questions the principle of the rule of law and violates the principle of prohibition of a retroactive effect of the laws and regulations defined in Article 52 paragraph 4 of the Constitution.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република

Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 1 точките 2, 3 и 4 од Уредбата за изменување и дополнување на Уредбата за поблиските критериуми за директни плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања за 2011 година, донесена од Владата на Република Македонија на 13 април 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Ласте Конев од Свети Николе со Решение У.бр.118/2011 од 21 декември 2011 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 1 точките 2, 3 и 4 од Уредбата означена во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените членови од Уредбата со Уставот и Законот за земјоделство и рурален развој.

4. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 47 став 6 од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2010) Владата на Република Македонија донела Уредба за поблиските критериуми за директни плаќања, корисници на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања за 2011 година („Службен весник на Република Македонија” бр.15/2011).

Во член 1 од наведената Уредба е предвидено дека со неа се пропишуваат поблиските критериуми за директните плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања за 2011 година.

Во член 2 од наведената уредба е предвидено дека „поблиските критериуми по површина земјоделско земјиште, единица земјоделски производ и грло добиток, како и висината на директни плаќања во зависност од видот на културата, класата и квалитетот на земјоделскиот производ и видот на добитокот се утврдува по области согласно подмерките опишани во ставовите 2, 3, 4 и 5 на овој член.

Во членот 1 точка 1 од Уредбата за изменување и дополнување на Уредбата за поблиските критериуми за директни плаќања

е предвидено дека во член 2 ставот 1 во продолжение се дополнува со нова реченица која гласи: „Минималните критериуми за директни плаќања на подмерките опишани во ставовите 2, 3, 4 и 5 од оваа уредба се намалуваат за 50% доколку производните капацитети се во подрачја со ограничена можност на производство“.

Во членот 2 став 2 точка 4 од Уредбата “за директни плаќања по обработлива земјоделска површина за градинарско производство” покрај другите корисници на оваа подмерка се земјоделските стопанства кои имаат засадено градинарските култури од видот тикви и тиквички, а висината на директните плаќања изнесува 20.000,00 денари со исклучок на лубеница и диња, за кои висината на директни плаќања изнесува 10.000 ден. по ха.

Со измените на Уредбата е предвидено дека во член 2 став 2 во точка 4) алинеја 3 по зборот “лубеница” буквата “и” се заменува со запирка и по зборовите “диња” се додаваат зборовите “тикви и тиквички” (оспорен дел).

Во членот 2 точка 8 алинеја 4 од Уредбата е предвидено дека „за директни плаќања по површина за одржување на постоечки овошни насади“ висината на директните плаќања изнесува 25.000,00 денари при што истата процентуално се намалува со зголемување на пријавените површини и тоа од 0,3 до 5 ха. 100%, од 5,1 до 30 ха. 60%, од 30,1 до 50 ха. 30% и над 50 ха. 10%, а за јаблковите насади се определува во зависност од прифатливиот број на садници и тоа од 400 до 799 садници 70% или 17.500,00 денари ха. и од 800 до 1000 садници 100% или 25.000,00 денари/ха.

Со измените на Уредбата во точката 8 алинеја 4 зборовите “од 400 до 799 садници” се заменува со зборовите “од 400 до 999 садници” и зборовите “од 800 до 1000 садници” се заменуваат со зборовите “над 999 садници.” (оспорен дел)

Тоа значи, дека со направената измена во Уредбата се зголемува бројот на садници за кои може да се добијат 70% односно 100% од утврдената висина од 25.000,00 денари по ха.

Во член 2 точка 10 алинеја 4 од Уредбата е предвидено дека “ за директни плаќања за подигање на нови овошни насади” (јаболка, круша, дуња, орев, бадем) кои биле подигнати во периодот есен 2010 и пролет 2011 година, висината на директните плаќања изнесува 100.000,00 ден/ха за јаблчести, коскести и јаткасти овошни видови, а за новоподигнати јагодести овошни насади висината на директните плаќања изнесува 70.000,00 ден/ха.

Во точката 10 алинеја 4 од измените на Уредбата е предвидено дека по зборот „јаткасти“ се додаваат зборовите „освен костени“, по зборот

”видови” се додаваат зборовите”со исклучок на ореви за кои висината на директни плаќања изнесува 40.000,00 ден/ха. и по зборовите “јагодести овошни видови” се додаваат зборовите „и за костени“. Во алинеја 5 по зборот “прилог” бројот ”4” се заменува со бројот “3” и табелата во прилог 3 се заменува со нова табела.

Тоа значи дека висината на директните плаќања за ореви и костени од 70.000,00 денари по ха. се намалува на 40.000,00 денари/ха).

5. Според член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според член 52 став 4 од Уставот, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Со Законот за земјоделство и рурален развој се уредуваат планирањето и развојот на земјоделството и руралниот развој, целите на националната земјоделска политика, планирање, следење и процена на националната земјоделска политика директни плаќања и друго (член 1).

Согласно член 47 став 1 од Законот, директни плаќања се мерка за поддршка на доходот на земјоделските стопанства.

Директните плаќања се исплаќаат на земјоделските стопанства и тоа по површина земјоделско земјиште, единица земјоделски производ и грло добиток.

Висината на директните плаќања од став 2 се утврдува во зависност од видот на културата, видот, класата и квалитетот на земјоделскиот производ и видот на добитокот.

Правото на директните плаќања може да се граничи со располагање на минимум површина земјоделско земјиште и/или број на грло добиток и/или минимум единица земјоделски производ од страна на корисниците од член 14 на овој закон.

Минималниот износ на директните плаќања по корисник може да се ограничи во зависност од големината на површина на земјоделско земјиште, единицата земјоделски производ и број на грло добиток со кои располага корисникот.

Поблиските критериуми од ставовите 2, 3 и 4 на овој член, корисници од член 14 на овој закон по одделни мерки максималните износи од став 5 на овој член и начинот на директните плаќања, годишно ги пропишува Владата на предлог на министерот.

Во Глава VI „Политика за рурален развој“ односно во член 64 е утврдено кои подрачја се со ограничени можности за земјоделска дејност,

при што дадено е овластување на Владата на предлог на министерот да ги пропише поблиските критериуми за дефинирање на подрачјата како и условите за дефинирање на подрачја со природни непогодности и подрачја со специфични непогодности.

Врз основа на критериумите утврдени во наведениот член министерот објавува во „Службен весник на Република Македонија“ список на планински подрачја, подрачја со природни непогодности и подрачја со специфични непогодности во Република Македонија.

Од наведените одредби од Законот произлегува дека Владата согласно член 47 став 6 е овластена да ги утврди поблиските критериуми за директни плаќања, корисниците на средствата и максималниот износ за директни плаќања за 2011 година, што и го направила со донесување на Уредба од февруари 2011 година.

Меѓутоа во април 2011 година Владата донела измени и дополнувања на Уредбата за поблиските критериуми за директни плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начин на директните плаќања за 2011 година.

Со оваа Уредба директните плаќања по обработена земјоделска површина за градинарски производи за тикви и тиквички од 20.000,00 денари по хектар се намалени за 10.000,00 ден/ха, а директните плаќања за подигање на нови насади ореви од 100.000,00 денари/ха. се намалиле на 40.000,00 ден/ха. Воедно со оваа Уредба е зголемен бројот на садници (точка 8 алинеја 4) за јаболкови насади за кои висината на директни плаќања изнесува 25.000,00 ден/ха. односно останува непроменета.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, анализата на Законот за земјоделство и рурален развој како и содржината на оспорените точки од Уредбата, Судот оцени дека оспорените членови не се во согласност со Уставот.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената Уредба која е донесена во април 2011 година, по завршување на земјоделските активности и кога корисниците легитимно очекувале дека директните плаќања се утврдени во февруари 2011 година и тие треба да ја добијат утврдената сума, Владата ја намалува таа сума, односно го зголемува бројот на садниците за кои ја определила висината, Судот оцени дека на тој начин се доведува во прашање начелото на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок и повреда на принципот на забрана на повратно дејство на законите и прописите утврден во членот 52 став 4 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав

од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.118/2011)

27.

У.бр.219/2011

- Субјекти кои стопанисуваат со шумите
- *Subjects managing forests*

- Со даденото законско овлстување на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ и субјектите кои управуваат со шуми и шумско земјиште во заштитените подрачја, стручните работи во шумарството да ги вршат лица без лиценца, за разлика од другите субјекти, не се доведува во прашање начелото на еднаквост од причина што законодавецот точно и прецизно утврдил кои услови треба да ги исполнуваат субјектите кои стопанисуваат со шумите во државна сопственост и со шуми во заштитените подрачја.

- *The legal authorisation granted to the Public Enterprise “Macedonian Forests” and the subjects managing the forests and the forest land in protected areas, for the professional tasks in the forestry to be carried out by persons without a licence, unlike other subjects, does not question the principle of equality for a reason that the legislator has defined exactly and specifically the conditions that the subjects managing state-owned forests and forests in protected areas should meet.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- Член 11 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за шумите („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2011) и

- Член 112 од Законот за шумите („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2009).

2. ДООЕЛ „Стоимен Трајков“ застапувано од Гоце Трајков од Радовиш на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 11 став 2 и член 112 од законите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата со измената на Законот за шуми, односно со член 11 став 2 се повредувало начелото на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок утврдено во член 8, член 9 и член 55 односно слободата на пазарот и претприемништвото.

Ова од причина што Законот се применувал селективно, односно за државните претпријатија немало потреба од лиценциран инженер, а за приватните фирми кои ќе работат во приватните фирми имало потреба од лиценциран шумарски инженер. Тоа доведувало до заклучок дека лиценците важат само за шумите во приватна сопственост на кој начин се создавала нелојална конкуренција и нееднакви услови за стопанисување на субјектите кои стопанисуваат со шуми од 100 ха и повеќе и кои изработиле посебен план за стопанисување со шуми како што било во неговиот случај.

Понатаму, во иницијативата подносителот наведува дека во периодот и во моментот на донесување на законот неговата фирма постоела како стопански субјекти, меѓутоа со членот 112 од Законот била ставена во нерамноправна дискриминаторска положба затоа што тој бил спречен да ја експлоатира неговата шума (не државна) под исти услови како и на „Македонски шуми“ и другите државни фирми на кои им било дадено правото непречено како во државните шуми така и во

приватните шуми да вршат ознака на сеча и жигосување. Тоа било затоа што предлагачот на законот не сватил дека приватните шуми од 100 ха за кои има посебен план можат да бидат експлоатирани од страна на приватните стопански субјекти под исти услови како и државните фирми без лиценца.

Воедно, подносителот наведува дека веќе има лиценцирани инженери и на некој начин проблемот е надминат, меѓутоа сепак смета дека неопходно е да се одлучува и за овој член со цел предлагачот да свати дека грешел и дека оспорениот член 112 не е во согласност со член 8 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за шуми е предвидено дека во членот 87 по ставот 1 се додава нов став кој гласи:

„Стручните работи во шумарството Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“ и субјектите кои управуваат со шумите и шумското земјиште во заштитените подрачја ги вршат без лиценца“.

Според оспорениот член 112 од Законот за шумите („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2009) е предвидено дека: „До издавање на лиценци на лица за вршење на ознака на сеча и жигосување во државни и приватни шуми на пресечено дрво ќе вршат правните лица кои стопанисуваат со шумите во државна сопственост“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3, 6 и 7 од Уставот, владеењето на правото, правната заштита на сопственоста, слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 30 став 1 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Согласно став 2 на овој член, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Според став 3 на истиот член, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Во член 55 став 1 од Уставот се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, а во став 2 на овој член меѓу другото е утврдено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Според член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено историско и културно значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Според член 1 од Законот за шумите, („Службен весник на република Македонија” бр 64/2009 и 24/2011), со овој закон се уредуваат планирањето, управувањето, стопанисувањето, одгледувањето, заштитата и користењето (во натамошниот текст: стопанисување со шумите), чувањето на шумите како природно богатство и шумското земјиште, остварувањето на општокорисните функции на шумите, правото и обврските на користење на шумите, финансирањето, како и други прашања од значење за шумите и шумското земјиште по принципот на биолошка, економска, социјална и еколошка прифатливост. Одредбите на овој закон се применуваат на сите шуми и шумско земјиште без оглед на сопственоста и намената.

Согласно член 2 на истиот закон, шумите се во државна и во приватна сопственост.

Според член 3 на овој закон, шумите како природно богатство се добро од општ интерес за Република Македонија и уживаат посебна заштита. Планирањето, управувањето, стопанисувањето и чувањето на шумите и шумското земјиште се дејности од јавен интерес.

Во членот 11 став 2 од Законот е предвидено дека шумите во заштитените подрачја се прогласуваат со Законот за заштита на природата.

Според член 12 точка 14 од Законот во кој е определено значењето на одделни поими е предвидено дека „Лиценцирање на извршување на стручни работи во шумарството е постапка во овластена државна институција, во посебна постапка потврдува дека правно и физичкото лице ги исполнуваат стручните квалификации за извршување на работи во шумарството.

Во точката 31 од член 12 е определено дека „Стручни работи во областа на шумарството се работи поврзани со извршување на ознаката за сеча и планирање на шумите, заштитата и одржување на шумите биодиверзитетот во шумите, одгледување на шумите, користење на шумите, изградба на шумски комуникации и советувања на сопствениците на шумите.

Согласно член 23 од Законот, националната шумарска политика во Република Македонија се остварува преку Стратегијата за одржлив развој на шумарството во Република Македонија, која ја донесува Владата за период од 20 години. Според член 28 од истиот закон,

планирањето на управувањето и стопанисувањето со шумите и шумското земјиште се остварува преку: посебни планови за стопанисување со шумите; програма за стопанисување со шумите и годишни планови за стопанисување со шумите.

Во Главата IV од Законот, насловена како Стопанисување со шумите, законодавецот го уредил одгледувањето на шумите (членови 41-46), заштитата на шумите (членови 47 – 60) и користењето на шумите (членови 61-76).

Од анализата на наведените одредби и на Законот во целина произлегува дека законодавецот ја операционализирал уставната определба за воспоставување посебен режим на заштита на шумите како добро од општ интерес, кој режим важи за сите шуми, независно од нивниот сопственички статус, имајќи предвид дека сопственоста не е апсолутно право на поединецот, туку создава права и обврски и треба да служи за доброто на поединецот и на заедницата, што во случајот на сопственост врз шумите како природно богатство посебно доаѓа до израз..

Според член 87 став 1 од Законот, стопанисување со шумите кои имаат стопански и заштитен карактер во државна сопственост го врши јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“.

Во оспорениот член 11 со кој се додава став 2 на член 87 е предвидено дека „Стручните работи во шумарството Јавното претпријатие за стопанисување со државни шуми „Македонски шуми“ и субјекти кои управуваат со шуми и шумско земјиште во заштитените подрачја ги вршат без лиценца.

Според став 3 на член 87 од Законот, стопанисувањето и управувањето со шуми и шумско земјиште во заштитените подрачја го вршат субјектите утврдени со актот за прогласување, а во согласност со овој закон и Законот за заштита на природата.

Согласно член 17 од Законот за шуми („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/1997) за стопанисување со шуми во државна сопственост за стопанска намена, Владата на Република Македонија основа јавно претпријатие за стопанисување со шуми.

Врз основа на наведеното законско овластување, Владата на Република Македонија на 15 декември 1997 година донело Одлука за основање на Јавно претпријатие за стопанисување со шуми („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/1997).

На 19 април 2011 Владата на Република Македонија, донело Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за основање на Јавно претпријатие за стопанисување со шумите.

Во наведената одлука се утврдени дејности што ги врши ова јавно претпријатие, при што покрај приоритетната дејност на одгледување, користење и заштита на шуми, ова претпријатие може да врши и други дејности утврдени во НКД, освен оние за кои е потребна согласност, одобрение или друг акт на државен орган, а посебно ги наведува дејностите за кое е потребно посебен акт или согласност.

Од тука произлегува дека на наведеното јавно претпријатије основано од државата и се пренесени јавни овластувања во врска со стопанисување со шуми во државна сопственост како дејност од посебен интерес и вработените во ова претпријатие можат да вршат стручни работи дефинирани во законот меѓу кои и ознака и жигосување на посечено дрво.

Притоа согласно член 88 од Законот за шуми, покрај јавното претпријати со шумите може да стопанисуваат и други субјекти кои мора да исполнуваат точно определени услови и да поседуваат лиценца.

Со Законот за заштита на природата во делот „заштитени подрачја“ се уредени прашањата кои се однесуваат на системот на заштитените подрачја, категории на заштитени подрачја, обврските на субјектите надлежни за вршење на активности со управување и заштита и донесување на планови за управување (член 98).

Согласно член 135, пак, од наведениот закон управувањето и заштитата на заштитените подрачја го вршат субјекти задолжени за управување под услови и начин утврден со актот за прогласување при што надзор врши органот на државната управа надлежна за вршење на работите од областа на заштитата на природата.

Субјектот кој управува со заштитени подрачја, согласно член 135-а од Законот треба да располага со човечки, административни, просторни, технички и финансиски ресурси. Критериумите односно минималните услови што треба да ги исполнува субјектот за управување со заштитено подрачје во однос на потребните услови ги утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на заштита на природата за секоја категорија на заштитени подрачја утврдени во член 66 од Законот.

Од наведеното произлегува дека субјектите кои управуваат со заштитените подрачја, управуваат со нив доколку ги исполнуваат пропишаните услови.

Тргувајќи од наведеното произлегува дека со даденото законско овластување на ЈП „Македонски шуми“ основано од Владата на Република Македонија и на субјектите кои управуваат со шумите и шумското земјиште во заштитените подрачја да вршат стручни работи без лиценца не се доведуваат во нееднаква положба субјектите кои

управуваат со шумите во државна и приватна сопственост.

Ова од причина што законодавецот точно со Законот за заштита на природата и Законот за шуми ги утврдил условите кои треба да ги исполнуваат субјектите кои управуваат со шумите во државна сопственост односно јавното претпријатие основано од Владата и со шуми во заштитените подрачја во однос на стручната екипираност и тоа само доколку ги исполнуват предвидените услови за да можат да управуваат и да вршат стручни работи во шумарството без лиценца.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека со оспорената одредба од член 11 не се доведува во прашање начелото на еднаквост и начелото на слобода на пазарот и претприемништвото

5. Во однос на оспорениот член 112 од Законот кој го уредува преодниот режим до издавањето на лиценци за вршење на стручни работи во шумарството кој како што наведува и самиот подносител постепено се исцрпувал во примената со издавање на лиценци Судот оцени дека нема основи за изразување на сомнение за неговата неуставност.

Ова од причина што право е на законодавецот, а со цел заштита на шумите како добро од општ интерес без оглед на сопственоста, да го утврди преодниот режим потребен за имплементирање односно спроведување на постапка за издавање на лиценци од надлежен државен орган.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.219/2011)

28.

У.бр.103/2011

- Правилник за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК

- *A Rulebook for the Organisation and Management with the Supreme Macedonian Domain MK*

- Подзаконскиот акт кој црпи овластувања во Законот, односно донесениот Правилник за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК во областа на интернет и користење на поддомените во него од МАРнет, која е јавна институција од јавен интерес е донесен во смисла на операционализација на Законот за основање на Македонската академска истражувачка мрежа МАРнет, е во согласност со уставните норми предвидени во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

- The regulation, which draws authorisations in the Law, that is, the adopted Rulebook for the Organisation and Management with the Supreme Macedonian Domain MK in the field of Internet and the use of subdomains within the same from MARnet, which is a public institution of public interest, has been adopted in the sense of operationalisation of the Law on Founding the Macedonian Academic Research Network MARnet, and is in agreement with the constitutional norms envisaged in Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК во областа на интернет и за користење на поддомените во него („Службен весник на Република Македонија“ бр.19/2011), донесен од Управниот одбор на МАРнет, во целина и посебно член 46.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот акт ја регулира организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК во

областа на интернет, што претставувало законска материја и истата не можела да се уредува со подзаконски акт, што произлегувало од член 1 од Законот за основање на македонската академска истражувачка мрежа.

Понатаму, со оспорениот правилник непосредно се утврдувале права и обврски за граѓаните и другите правни лица - корисниците на домените, што не било дозволено тоа да се прави со подзаконски акт, туку со закон или со законско овластување.

Со оспорениот член 46 од Правилникот според иницијативата биле содржани забрани, ограничувања и санкции кои можеле да се предвидуваат само со Уставот и законите, а не со правилник. Оттука, оспорениот член не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и став 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник содржи X глави и тоа: I. „Општи одредби“ II. „Видови секундарни домени во МК доменот“ III. „Назив на терцијалните домени“, IV. „Управување со МК доменот, V. „Регистрација на домени“, VI. „Права и обврски на корисниците на домените“, VII. „Поништување на регистрација“, VIII. „Стекнување право на користење домен со наследување и со отстапување на домен“, IX. „Решавање спорови“ и X. „Преодни и завршни одредби“.

Членот 46 од Правилникот предвидува дека корисникот на доменот не смее доменот да го дава на користење на други субјекти, доколку поинаку не е утврдено со овој Правилник; тој не смее да се откаже од доменот во корист на трети лица и да презема какви било работи поврзани за домените, доколку тоа го прави за стекнување финансиски, материјални или други користи од друг субјект.

Доколку корисникот на доменот постапи спротивно на претходниот став, МК-ДНС службата ќе му предложи на директорот да го поништи решението. МК-ДНС службата ќе го деактивира доменот и ќе го избрише од регистарот да го деактивира доменот и да го избрише од Регистарот.

Во случајот од претходниот став на овој член соодветно се применуваат одредбите од овој Правилник што се однесуваат на подигнувањето на решението, односно одлука како и на правото и постапката по жалба.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото, а според ставот 2 на истиот член од Уставот на Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Законот за основање на македонска академска и истражувачка мрежа ги уредува основањето, статусот, задачите, работата, раководењето, управувањето, функционирањето, надзорот над работата, како и други прашања поврзани со работата на Македонската академска истражувачка мрежа (член 1).

Според член 2 од истиот закон за развој, организација и управување на единствена образовна и истражувачка телекомуникациска мрежа во Република Македонија се основа Македонска истражувачка мрежа како јавна установа која врши дејност од јавен интерес (став 1). МАРнет стекнува статус на правно лице со запишување во Централниот регистар во Република Македонија (став 3).

Според член 5 од Законот:

(1) МАРнет ги врши следниве работи и задачи:

- ја води затворената телекомуникациска мрежа,
- го поттикнува развојот на затворената телекомуникациска мрежа,
- планира, организира и управува со врските меѓу корисниците на телекомуникациските услуги,
- ги води, управува и изведува работите за набавка и изнајмување на потребната програмска, материјална и комуникациска опрема,
- организира и изведува обуки и дава стручна помош на корисниците на телекомуникациските услуги,
- управува со македонски домен (домен mk),
- обезбедува членство и соработка со соодветни меѓународни организации,
- врши компјутерски активности поврзани со истражување и експериментален развој во природните и во техничко-технолошките науки,
- врши работи поврзани со софтвер (подготвува, издава, дава консултации),
- врши консултации во врска со хардвер,
- води база на податоци и обработува податоци,
- води единствен Регистар на регистрирани поддомени во МК-доменот (во натамошниот текст: Регистарот),
- одржува телекомуникациски системи во затворената телекомуникациска мрежа,

- врши издавачка дејност поврзана со остварувањето на телекомуникациските услуги,
- врши работи кои се однесуваат на репродукција на компјутерски медиуми,
- врши услуги на затворената телекомуникациска мрежа за изведување на програмите на образовните дејности,
- врши работи кои се однесуваат на поврзување на затворената телекомуникациска мрежа на корисниците на телекомуникациските услуги,
- обезбедува стручно и техничко поврзување со сродни телекомуникациски мрежи во странство,
- воспоставува, одржува и развива соработка со други телекомуникациски мрежи во Република Македонија и во странство и
- врши и други работи утврдени со закон.

(2) МАРнет ги остварува своите задачи самостојно во согласност со овој и друг закон.

Во член 7 став 1 од Законот е предвидено дека орган на управување на МАРнет е Управниот одбор.

Во член 10 од истиот закон, дадена е надлежноста на Управниот одбор кој, меѓу другото, во став 1 алинеи 8 и 9, донесува општ акт за начинот на водење на регистарот и донесува општи акти за користење на телекомуникациски услуги.

Оспорениот Правилник за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК во областа на интернет и за користење на поддомените во него, е донесен, врз основа на член 10 став 1 алинеи 8 и 9 од Законот, од Управниот одбор на МАРнет.

Од анализата на наведената уставна и законска регулатива, а посебно од членот 2 од Законот, кој е поместен во Глава I со наслов: „Општи одредби“, јасно произлегува дека МАРнет, како јавна установа која врши дејност од јавен интерес и истовремено има и јавни овластувања, има надлежност за организација и управување на единствена образовна и истражувачка телекомуникациска мрежа во Република Македонија, за чија цел е донесен овој оспорен подзаконски акт. Имено, истиот, со користење на своите законски овластувања дадени во член 2 и член 10 алинеи 8 и 9 од Законот, донесува општи акти за водење на регистарот и истовремено, донесува и општи акти за користење на телекомуникациските услуги. Понатаму, врз основа на наведените законски основи и за наведените цели, МАРнет го донесува, согласно своите законски и јавни овластувања (како јавна институција од јавен интерес) оспорениот правилник, од кое произлегува дека наведената јавна институција во смисла на операционализација на Законот го

донесува оспорениот акт, што не е во спротивност со уставните норми, на што укажува иницијативата.

Понатаму, наводите во иницијативата дека со одредбите од членовите 5, 6, 7, 8, 9 и 10, 36-37 Глава 6 Права и обврски на корисниците на домените и членовите 39-47; Глава 7 Поништување на регистрација и членот 48; Глава 8 Стекнување право на користење донесен со наследување и со отстапување на домен и членовите 49-51 и Глава 9 Решавање спорови и членовите 53-60 од Правилникот, се утврдувале непосредно права и обврски за граѓаните и другите правни лица - корисници на домените што не може да се прави со подзаконски акт, според Судот, се неосновани.

Ова од причина што, од анализата на целината на Законот за основање на Македонска академска истражувачка мрежа, јасно произлегува дека МАРнет врши работи од тесна стручно-техничка природа и е стручно тело со дејност од специфичен карактер, кој конкретно и децидно се регулира во Правилникот, како подзаконски акт, за кој постои законски основ во конкретниот закон.

Според Судот, оспорениот правилник е пред се фокусиран на сето она што го овластува законот, а тоа е: регистрацијата и бришењето на поддомените, користење на телекомуникациските услуги (алинеи 8 и 9) односно, постапката во врска со регистрацијата, правата и обврските на корисниците на поддомените на врвниот македонски домен МК, решавањето на споровите. Оттука, значи дека оспорениот правилник во целина како и оспорениот член 46 од Правилникот, значи операционализација, односно доработка на Законот, чии одредби упатуваат на донесување на подзаконски акт од ваков карактер.

Имено, правата и обврските на корисниците, всушност имаат основа во членот 5 од Законот, а останатото се доработува во оспорениот правилник, што значи дека овие права и обврски на граѓаните, односно корисниците се уредува со законот, а потоа се врши негово доработување во Правилникот. Исто така и по однос на одредбите за решавање на споровите, јасно произлегува дека истите имаат своја примена во смисла на Законот за општата управна постапка, односно арбитражната постапка согласно овој правилник се покренува врз основа на писмено барање на правно или физичко лице во рамките на конкретната јавна институција. Оттаму, одредбите од Правилникот упатуваат на примена на одредбите на Законот за општата управна постапка, односно упатување на покренување на управен спор пред надлежен суд, што значи дека основот за решавање на споровите е во закон.

Во членот 46 од Правилникот се предвидува дека корисникот на доменот не смее доменот да го дава на користење на други субјекти, доколку поинаку не е утврдено со овој Правилник; тој не смее да се откаже

од доменот во корист на трети лица и да презема какви било работи поврзани за домените, доколку тоа го прави за стекнување финансиски, материјални или други користи од друг субјект.

Доколку корисникот на доменот постапи спротивно на претходниот став, МК-ДНС службата ќе му предложи на директорот да го поништи решението. МК-ДНС службата ќе го деактивира доменот и ќе го избрише од регистарот да го деактивира доменот и да го избрише од Регистарот.

Во случајот од претходниот став на овој член соодветно се применуваат одредбите од овој Правилник што се однесуваат на подигнувањето на решението, односно одлука како и на правото и постапката по жалба.

Од анализата на оспорениот член од правилникот, според Судот, обврските дадени во истиот, кои се однесуваат на поништување на решението, како и бришење од регистарот, имаат законски основ и истите децидно се наведени во Законот за централниот регистар („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/2001, 49/2003, 109/2005, 88/2008 и 35/2011), како и во Законот за трговските друштва, што значи дека истите се законска доработка, односно истите имаат, пред се, законски основ, поради што Судот смета дека дадените забрани и ограничувања во членот 46 од Правилникот не се во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 и став 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот, на кој се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.103/2011)

29.

У.бр.104/2011

- Закон за виното – подзаконски акт за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино

- Law on the Wine – a regulation for registration in the registry and removal from the registry of wine producers

- Со тоа што законодавецот ја определил законската рамка во која треба да се движи министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, кога со подзаконски акт, во функција на операционализација на законските одредби, ќе го пропише начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино, потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот, ваквото овластување не значи навлегување на извршната во законодавната власт.

- Одредбите од Законот за виното, со кои за правното лице и одговорното лице во правното лице се пропишуваат глоби и прекршочни санкции – привремена забрана за вршење на дејност или должност за сторен прекршок пропишан со став 1 на истиот член, се во согласност со одредбите во Законот за прекршоците и ја одразуваат уставната определба за законска определеност на казнивите дела и на казните, како израз на начелото на законитост, поради што не можат да се доведат под сомнение во однос на согласноста со член 8 став 1 алинеја 3, член 14 став 1 и член 51 од Уставот.

- With the fact that the legislator has defined the legal framework within which the minister of agriculture, forestry and watter supply system should act, the authorisation for him/her to prescribe the manner of registration in the Registry and removal from the Registry of Wine Producers, the documentation required, and the form, content and manner of keeping the registry with a regulation, in the function of operationalisation of the legal provisions does not mean interference of the executive in the legislative branch.

- The provisions in the Law on the Wine, which stipulate fines and minor offence sanctions for the legal entity and the responsible person in the legal entity- temporary prohibition to perform an activity or duty for a committed minor offence prescribed in paragraph 1 of the same Article, are in accordance with the provisions of the Law on Misdemeanors and reflect the constitutional determination for legal definition of punishable offences and punishments, as an expression of the principle of legality, owing to which they may not be questioned in view of their harmony with Article 8 paragraph 1 line 3, Article 14 paragraph 1 and Article 51 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 21 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- член 30 став 4 и став 23 во делот: „и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став 1 точка 9 од Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2010 и 53/2011) и

- член 20 во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став (4) на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон“ и „и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011)

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- член 30 став 23 во деловите: „Производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член“ и „се брише од Регистарот на производители на вино“ и став 24 и член 60 ставовите 3 и 4 од Законот означен во точка 1 алинеја 1 на ова решение и

- член 20 во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да се пререгистрираат во рок од 60 дена од влегувањето во сила на овој закон согласно со членот 30 од овој закон“ и во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон

кои нема да се пререгистрираат во рокот од став 1 на овој член“ и „ со решение на министерот се бришат од Регистарот на производители на вино“ од Законот означен во точка 1 алинеја 2 на ова решение.

3. Миле Бундовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите означени во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорените одредби се вршеле битни повреди на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, а особено на тие што се однесуваат на владеењето на правото, поделбата на власта на законодавна, извршна и судска и слободата на пазарот и претприемништвото, односно, со оспорените одредби се повредувале член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 7 и член 55 од Уставот.

Оспорените одредби содржеле чудни, непримерни и невообичаени мерки на државен интервенционизам, несвојствени за основите на економските односи на една држава и економија која се темелела на пазарот и неговите законитости и не можеле во никој случај да се правдаат со некакви повисоки цели надвор од тие што се утврдени со Уставот и врз чија основа се темели демократскиот развој на општеството. Воедно, содржината на оспорените одредби немала подлога како во темелните вредности на уставниот поредок, така и во конкретните вж уставни одредби што се однесувале на грижата на Републиката за поттикнување на економскиот напредок и побрз и рамномерен развој. Напротив, ограничувајќи ја слободата на пазарот спротивно на Уставот, оспорените одредби го ограничувале и развојот на земјата.

Најнапред, во иницијативата се наведува дека оспорените одредби од Законот биле во најдиректна спротивност со уставната гаранција за слободата на пазарот и претприемништвото, затоа што не можеле да се подведат под строго утврдените уставни услови дека слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Оспорените одредби ги доведувале производителите на вино во нееднаква, т.е. подредена положба во однос на другите субјекти во правото. Тие, и покрај тоа што биле регистрирани како трговски субјекти во Централниот регистар на Република Македонија и ги исполнувале условите за производство на вино, со оспорените одредби им се калемела и соодветна обврска која произлегува од соодветен облигационен однос и автоматски се одело кон нивно бришење од регистарот на производителите на вино, со што биле оневозможени да произведуваат и да вршат промет на вино. Понатаму, добивањето на својство да се биде регистриран производител на вино, со оспорените

одредби се пренесувало на терен што воопшто не зависел од тоа дали некој може да произведува вино или не, што во суштина требало да биде единствено мерило дали некој субјект може да биде регистриран како производител на вино.

Со оспорените одредби законодавецот, напуштајќи ја слободата на пазарот и еднаквата правна положба на сите субјекти на пазарот, спротивно на принципот на владеењето на правото, навлегол во чисто облигациони, односно договорни односи, при што вршел уценување на производителите на вино, под страв да ја загубат можноста да вршат дејност производство на вино, да ги дисциплинира преку грозјето што го купиле од кој било субјект да мораат да го платат, во строго определени рокови. Тоа значело дека се ограничувале пазарните субјекти – купувачот и продавачот на грозје во еден облигационен однос да се договорот за нивниот меѓусебен однос кога и како ќе ги исполнат своите обврски, во конкретниот случај дали исполнувањето на обврската е само плаќање и дали и зошто таквите обврски не би можеле да се исполнат на пример со: трампа, подарок, учество во идна инвестиција или подолгорочно и заедничко производство на грозје и сл.

Со измените на Законот за виното, законодавецот востановувал односи карактеристични, односно актуелни за даден момент, напуштајќи ги системските решенија, што било спротивно на принципите на правна сигурност и начелото на владеењето на правото и изградбата на правна држава.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека преку предвидените овластувања на министерот за пропишување на условите, потребната документација и друго, содржани во член 30 став 24 од Законот, се надминувале уставните овластувања на извршната власт, бидејќи горните овластувања биле прашања и материја која можело да се уреди само со закон, па уредувањето на овие прашања со подзаконски акт значело навлегување на извршната во законодавната власт, со што се повредувал принципот за поделба на државната власт.

Со оспорените одредби од член 60 од Законот, кои биле во директна последична врска со оспорениот член 30 од Законот, се прекршувале повеќе уставни принципи. Последиците од утврдениот казнен режим не воделе никаква сметка за објективноста и оправданоста на мерките кои произлегуваат од таквите одредби. Имено, немањето на никаков баланс на споредното со главното, несразмерот т.е. отсуството на објективна корелација помеѓу казната (износот на глобата) и правната последица, односно изрекувањето на прекршочна санкција - привремена забрана за вршење на дејност во траење од шест месеци до пет години (за правното лице), односно од една до пет години (за одговорното лице во правното лице), не било ништо друго до губење на законодавната ориентација во уредувањето на општествените односи. Таквиот начин

на одредување на споредната казна била во директна спротивност со принципот на владеењето на правото, како и на сите меѓународни прифатени стандарди во оваа област.

Очигледно било дека времето на донесувањето на измените на Законот имало влијание на таквото решение – кое значело буквална можност за ликвидирање на секој правен субјект, во конкретниот случај - производител на вино, за разлика од времените забрани во другите области кои биле донесени на истата седница на Собранието и биле содржани во истото службено гласило, а кои биле со забрани од три до петнаесет дена и кои биле потполно разбирливи и оправдани.

Во оваа смисла подносителот на иницијативата укажува и на неможноста од идентификација на самиот закон и непримерноста на таков номотехнички зафат (на иста седница да се донесат два закона со кои се менува текстот на еден закон).

Со оспорената одредна од член 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното, поаѓајќи пред се од нејзиниот карактер на преодна и завршна одредба, се повредувал основниот принцип на правната сигурност на граѓаните и правните субјекти, а со тоа и владеењето на правото. Оваа одредба била во директно содејство со другите оспорени одредби од Законот и содржела нереални рокови, недоволно конкретен и јасен начин и содржела необјективна рамка за исполнување на очекувањата од напред оспорените одредби, што севкупно ја правела неуставна.

Во иницијативата е содржано и посебно барање, согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, до донесување конечна одлука за поништување или укинување на оспорените одредби, Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорените одредби, со оглед дека со нивното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

4. Судот на седницата утврди дека според член 30 став 4 од Законот за виното, запишаните производители на вино во регистарот од ставот 2 на овој член, се должни секоја година најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години.

Според став 23 на овој член, производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна или невистинита содржина се брише од Регистарот на производители на вино, а според став 24 на истиот

член, министерот го пропишува начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино од ставот 2 на овој член, потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот 2 на овој член.

Според член 60 став 1 точка 9 од Законот, глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице за прекршок, ако не ја достави навремено изјавата од членот 30 став 4 на овој закон (член 30 став 4). Според став 3 на истиот член, покрај глоба од ставот 1 на овој член на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во траење од шест месеци до пет години, а според став 4 на овој член, покрај глоба од ставот 2 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до пет години.

Судот, исто така, утврди дека според член 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија, бр.53/2011) производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да се пререгистрираат во рок од 60 дена од влегувањето во сила на овој закон согласно со членот 30 од овој закон. Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став (4) на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став (4) на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон. Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон кои нема да се пререгистрираат во рокот од став 1 на овој член и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став (4) на овој закон во роковите од ставот (2) на овој член, со решение на министерот се бришат од Регистарот на производители на вино.

5. Согласно член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 7 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и слободата на пазарот и претприемништвото, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за виното се уредуваат планирањето и управувањето со производствениот потенцијал за производство на винско грозје, производството на вино, пазарот и прометот со вино, класификацијата на вината, производството, означувањето и заштитата на вината со географски назив и описот, означувањето и заштитата на виното (член 1).

Во Главата III. ПРОИЗВОДСТВО НА ВИНО, во член 30 од Законот, се уредува материјата поврзана со регистарот на производители на вино.

Така, во став 1 на овој член, се утврдува дека со производство на вино заради ставање во промет може да се занимава физичко и правно лице кое има соодветни простории и опрема и вработено најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и винарството или ангажирано со договор доколку производителот на вино е физичко лице. Според став 2 на овој член, заради евиденција на производителите на вино, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство води Регистар на производители на вино. Според став 3 на овој член, Министерството по претходно поднесено барање за упис во регистарот на производители на вино на производителот на вино кој ги исполнува условите за упис во Регистарот на производители на вино му издава Решение за упис во Регистарот на производители на вино. Согласно став 4 на истиот член, запишаните производители на вино во регистарот од ставот 2 на овој член, се должни секоја година најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години. Со ставовите 5 до 21 од овој член, се пропишува постапка за издавање на решение за упис во Регистарот на производители на вино. Според став 22 од истиот член, министерот ги пропишува поблиските услови во поглед на просториите и опремата за производство на вино од став 1 на овој член. Според став 23 на истиот член, производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна или неистинита содржина се брише од Регистарот на производители на вино. Според став 24 од истиот

член, министерот го пропишува начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино од ставот 2 на овој член потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот 2 на овој член.

Членот 30 од Законот актуелната содржина ја добива со член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011), каде што, помеѓу другото, по ставот 3 се додаваат 18 нови става (4-21), по ставот 22 се додава нов став 23, а во ставот 5 кој станува став 24, по зборовите: „пријавување во регистарот“ се додаваат зборовите: „и бришење од регистарот“, а по зборот „член“ во вториот ред се додаваат зборовите: „потребната документација“. Тоа значи дека оспорените ставови 4, 23 и 24 на членот 30 од Законот, во содржината во која се оспоруваат, стануваат дел од правниот поредок со влегување во сила на неведените законски измени, односно сметано од 22 април 2011 година.

Анализата на членот 30 од Законот покажува дека со одредбите на овој член, законодавецот ги утврдува условите кои треба да ги исполни физичко или правно лице доколку сака да се занимава со производство на вино заради ставање во промет (соодветни простории и опрема и вработено или ангажирано со договор најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и винарството), како и востановува Регистар на производители на вино, кој го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, кое на производителите на вино кои ги исполнуваат условите за упис во Регистарот на производители на вино, им издава решение за упис во наведениот регистар. Со оспорените законски одредби, дополнително се пропишува обврска за запишаните производители на вино во наведениот регистар, секоја година, најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години (став 4), под закана дека доколку не ја достават изјавата во пропишаниот рок или достават изјава со различна или неистинита содржина, ќе бидат избришани од Регистарот на производители на вино (став 23.) Последицата од ваквото бришење е неможност да се врши дејноста производство на вино заради ставање во промет.

Во предлог-законот со кој се воведени овие оспорени законски одредби, воопшто нема образложение за потребата и оправданоста од воведувањето на истите.

Според мислењето на Владата, како предлагач на Законот, доставено до Уставниот суд како одговор на наводите во иницијативата (акт бр.51-3163/1 од 21.06.2011 година), оспорените одредби од Законот

требало да допринесат во остварување на целите на Законот, а особено да обезбедат стабилно ниво на доход на земјоделското стопанство, стабилно производство на квалитетно грозје за производство на квалитетни вина и заштита на интересите на производителите и потрошувачите, подобрување на квалитетот на виното и добро функционирање на внатрешниот и надворешниот пазар на грозје и вино. Вака конципираните одредби не задирале во темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, туку напротив, истите претставувале мерки за спречување на монополската положба на монополското однесување на пазарот и обезбедување на еднаква положба на сите субјекти на пазарот. Исто така, согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој, максималниот рок за исплата на било кој откупен земјоделски производ, вклучително и на грозјето, бил 180 дена од денот на откупот, па така со оспорените одредби само се овозможувало дополнителен контролен механизам за почитување на ова законско решение во поглед на исплата на купено винско грозје како стратешки производ за Република Македонија, што било лесно воочливо ако се знаело дека откупот на винско грозје во Република Македонија вообичаено завршувал најдоцна до 15 октомври, па рокот за исплата завршувал најдоцна до средината на април наредната година, па така законодавецот предвидел оптимален и објективен рок за доставување на оспорената изјава со која треба да се потврди сериозноста на субјектите кои учествуваат во пазарот на грозје и вино. Целта на оспорените одредби не била во насока да се ограничат слободата на пазарот и претприемништвото, туку напротив во услови на нестабилност на откупот и цените на грозјето и потребата од непречено производство на квалитетна сировина за производство на квалитетно вино кое успешно би конкурирало на светските пазари, државата како гарант на економската и политичката стабилност, во суштина вршела балансирање на тие услови преку инструменти и мерки кои државата задолжително ги презема, со цел да се отстранат или ублажат несаканите последици од евентуално дисбалансиран пазарни околности, во функција на оневозможување на монополска положба и монополско однесување на субјектите на пазарот.

Според Судот, за оспорените законски одредби основано може да се постави прашањето за нивната согласност со Уставот. Имено, законодавецот ги утврдил условите кои треба да ги исполнува субјектот кој сака да врши дејност производство на вино заради ставање во промет и пропишал обврска за евиденција на производителите на вино во Регистарот на производители на вино. Во оваа смисла, законодавецот пропишал дека само производител на вино впишан во Регистарот на производители на вино може да стави вино во промет во Република Македонија (член 31). Тоа значи дека дејноста можат да ја вршат само и единствено субјектите кои ги исполнуваат законските услови за тоа и кои се запишани во Регистарот на производители на вино, од каде сосема логично и легитимно произлегува

дека престанувањето на исполнувањето на законските услови за вршење на оваа дејност, повлекува бришење од Регистарот на производители, а со тоа и прекинување на вршење на дејноста.

Меѓутоа, сосема основано се поставува прашањето за основаноста и оправданоста на дополнително пропишаниот услов за задржување на статусот на веќе запишан субјект како производител во Регистарот, кој не се поврзува со исполнување на законските услови за запишување во регистарот, односно за вршење на дејноста, туку се поврзува со прашањето за исполнување на финансиските обврски за купено грозје во претходната година, за која состојба се бара писмено заверена изјава кај нотар. Видно од доставеното мислење на Владата, произлегува дека наведената финансиска обврска е уредена со договор за откуп на грозје, склучен согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија, бр.49/2010 и 53/2011), при што за одбележување е дека како услов за бришење од регистарот на откупувачи на земјоделски производи (член 35), овој закон не го предвидува неисполнувањето на обврските од склучениот договор, како во случајот со производителите на вино.

Оспореното решение во Законот за виното, практично значи дека одреден субјект, кој иако ги исполнува законски пропишаните услови за запишување во наведениот регистар и за вршење на дејноста (во однос на простории, опрема и стручен кадар), поради недоставување на изјава за исполнување на одредени одредби од договор во даден рок, без притоа во Законот да постои пропишана постапка за утврдување на причините за недоставувањето на изјавата или за нејзината точност, ќе биде избришан од Регистарот на производители на вино и со тоа ќе му биде оневозможено да ја врши дејноста. Дополнително, за ненавременото доставување на изјавата, правното лице ќе биде казнето за прекршок со изречена глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност (член 60 став 1 точка 9) и ќе му се изрече прекршочна санкција привремена забрана за вршење дејност во траење од шест месеци до пет години (член 60 став 3), а на одговорното лице ќе му се изрече глоба во износ од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до пет години (член 60 став 4). Тоа значи дека законодавецот пропишал исклучително строги казнени санкции за субјектот што нема да ја достави бараната изјава, со што ќе се соочи освен со плаќање на висока глоба, и со забрана за вршење на дејноста која забрана може да се протега на период до пет години.

Анализата на ова прашање покажува дека спорните финансиски обврски кои се предмет на наведената ригорозна законска регулатива се резултат на склучени договори помеѓу производители или трговци со грозје, од една страна и производители на вино, од друга страна, што

пак е прашање на реализација на договор, што според Судот, не може да биде услов за тоа дали едно лице (правно или физичко) може да се бави со производство на вино. Ова затоа што дејноста производство на вино е поврзана и зависна од простории, опрема и потребен стручен персонал, како услови што законодавецот сосема логично и оправдано ги пропишал како неопходни за субјектот кој сака да се бави со оваа дејност, а со оспореното решение дополнително, со измени на Законот, вршењето на дејноста се условува со барање кое воопшто не е поврзано со условите за вршењето на оваа дејност, но кое повлекува исклучително значајни последици за субјектот.

Во оваа смисла, Судот имаше предвид дека договорот за откуп на винско грозје е облигационо-правен договор, двострано обврзувачки, уреден со Законот за облигационите односи, кој пропишува механизми за исполнување на договорот и последици од неисполнувањето на обврските од договорот, независно дали е склучен согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, барањето на писмена изјава заверена на нотар дека во целост се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект кој има право да врши дејност производство на вино заради ставање во промет, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус, да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено.

Дополнително, според Судот, докажувањето на исполнувањето на наведените финансиски обврски со изјава дадена на нотар во определениот рок, без регулатива за испитувањето на причините за недоставувањето на таквата изјава, а со предвидување на последица – забрана на вршење на дејност поради недоставување на изјавата, претставува недоволно јасен и прецизен начин на утврдување на состојбата која повлекува исклучително сериозни последици за подносителот, поради што не го задоволува критериумот на јасна и прецизна норма која е нужен елемент за обезбедување на владеењето правото.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на член 30 став 23 во деловите: „Производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член“ и „се брише од Регистарот на производители на вино“, со одредбите на Уставот на кои се повикува иницијативата, но основано може да се постави прашањето за согласноста на член 30 став 4 и став 23 во делот: „и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став 1 точка

9 од Законот за виното, со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

б. Оспорениот член 20 од Законот за изменување и дополнување на законот за виното („Службен весник на Република Македонија, бр.53/2011), по својата правна природа е преодна и завршна одредба, со која законодавецот пропишува обврски за пререгистрирање на производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегување во сила на овој закон.

Според подносителот на иницијативата, со наведената одредба се повредувал основниот принцип на правната сигурност како на граѓаните така и на правните субјекти, а со тоа и владеењето на правото. Таа одредба била во директно содејство со другите оспорени одредби во Законот и содржела нереални рокови, недоволно конкретен и јасен начин и содржела необјективна рамка за исполнување на очекувањата од напред оспорените одредби што вкупно ја правела неуставна.

Според Судот, за делот од оспорената одредба која воведува рокови за пререгистрација поврзани со претходно оспорената изјава од член 30 став 4 од Законот, основано може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот. Имено, доколку постои основано сомнение дека не е во согласност со Уставот барањето на изјава за исполнетите финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект за производство на вино, од причини изложени во точка 5 од ова решение, основано произлегува дека преодната одредба која пропишува рокови за исполнување на ова оспорено законско барање, ја дели правната судбина на основната одредба со која е поврзана, поради што основано произлегува дека и преодната одредба не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Дополнително, одредбата во оспорениот дел повлекува и повратно дејство на Законот, кое не е дозволено. Имено, обврската за давањето на писмената изјава е воведена со измените на Законот кој влегоа во сила на 22 април 2011 година, а обврската за пререгистрација во согласност со таквата изјава се врзува за период од денот на влегување во сила на Законот за виното, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/2004, што значи дека предвидува повратно дејство на Законот, пред неговото донесување и влегување во сила, кое не е во согласност со член 52 став 4 од Уставот.

Поради наведеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 20 во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој

закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон“ и „и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член“, со член 8 став 1 алинеја 3 и член 52 став 4 од Уставот.

Во однос на преодниот режим кој законодавецот го пропишува за пререгистрација на производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегување во сила на овој закон, односно за нивно усогласување со измените на Законот кои не се оспорени, Судот оцени дека станува збор за уставно оправдано и во правната теорија и практика познато законско решение со кое законодавецот пропишува рокови за прилагодување кон примената на новите законски решенија, поради што таквата определба не може да се проблематизира од уставен аспект.

Поради наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 20 во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да се пререгистрираат во рок од 60 дена од влегувањето во сила на овој закон согласно со членот 30 од овој закон“ и во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон кои нема да се пререгистрираат во рокот од став 1 на овој член“ и „со решение на министерот се бришат од Регистарот на производители на вино“, со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

7. Според член 30 став 24 од Законот, министерот го пропишува начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино од ставот 2 на овој член, потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот 2 на овој член.

Со наведената одредба подносителот на иницијативата смета дека се надминувале уставните овластувања на извршната власт, бидејќи станувало збор за материја која единствено можела да се уреди со закон, па нејзиното уредување со подзаконски акт значело навлегување на извршната во законодавната власт, со што се повредувал принципот за поделба на државната власт.

Судот ги оцени ваквите наводи во иницијативата како неосновани.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Од изнесената уставна одредба произлегува дека надлежноста на органите на државната управа се определува, покрај со Уставот, и со законите и дека овие органи нивните работи ги вршат во рамките утврдени со Уставот и законите.

Видно од содржината на член 30 од Законот за вино, законодавецот ги пропишал условите потребни за обавување на дејност производство на вино заради ставање во промет, пропишал задолжителна евиденција на производителите на вино во Регистар на производители на вино, кој го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, како и ја пропишал постапката за запишување во предметниот регистар. Според Судот, со тоа законодавецот ја определил законската рамка во која треба да се движи министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, кога со подзаконски акт, во функција на операционализација на законските одредби, ќе го пропише начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино, потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот, поради што Судот оцени дека ваквото овластување не значи навлегување на извршната во законодавната власт, како што се наведува во иницијативата и не го постави прашањето за согласноста на член 30 став 24 од Законот со член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот.

8. Со член 60 став 3 и став 4 од Законот, се пропишуваат глоба и прекршочни санкции кои можат да им се изречат на правното лице и одговорното лице во правното лице за прекршок пропишан со став 1 на истиот член.

Така, со став 3 се пропишува дека покрај глоба од ставот 1 на овој член, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во траење од шест месеци до пет години. Според став 4 на истиот член, покрај глоба од ставот 2 на овој член, на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до пет години.

Во однос на овие одредби, Судот го имаше предвид следното:

Според член 13 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со Амандманот XX со кој се дополнува член 13 од Уставот,

за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Од наведените уставни одредби произлегува дека начелото на законитост во Република Македонија, подигнато на ранг на уставно начело, во казненото право се искажува преку принципот за законска определеност на казнивите дела и на казните и служи како гарант за правата и слободите на граѓаните, од една страна и како гарант за остварувањето на казнената политика на земјата, од друга страна.

Казнивите дела и казните се предвидуваат со закон или друг пропис, а во тие рамки како казниви дела можат да се предвидат и прекршоци што можат да ги сторат субјектите кои вршат определена дејност. Притоа, видовите на казни и нивната висина со Уставот не се определени, туку е препуштено тие да се определат со закон, водејќи притоа сметка за член 54 став 4 од Уставот според кој ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правната одреденост на казнивите дела и казните. Во однос на законите со кои се уредува казнената сфера, Уставот единствено пропишува обврска дека постапките пред судовите (кривична, процесна, прекршочна, управна), се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници.

Во оваа смисла, со Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2006 и 51/2011) се определуваат општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно врз основа на овој и друг закон органите на државната управа или организациите и другите органи што вршат јавни овластувања надлежни за изрекување на прекршочни санкции (член 1).

Согласно член 3 на овој закон, никому не може да му биде изречена прекршочна санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон определено како прекршок и за кое со закон не била пропишана санкција.

Според член 5 од Законот, прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии облежја се определени со закон и за кое е предвидена прекршочна санкција.

Според член 13 од Законот, за прекршоците на полнолетните сторители може да им се изрече глоба, опомена, престанок на важење на возачка дозвола, забрана на управување со моторно возило, забрана на вршење професија, дејност или должност, протерување на странец од земјата и задолжително лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести од зависности). Со член 14 од Законот, се пропишуваат условите за изрекување на прекршочните санкции, при што според став 1, глобата се пропишува и изрекува како главна санкција, а според став 3 на истиот член, забраната на вршење професија, дејност или должност се изрекува само кога на сторителот му е изречена глоба.

Според член 15 од Законот, глобата се состои во плаќање на определен паричен износ, при што со ставот 1 и 2 на овој член се утврдува најнискиот и највисокиот износ на глоба што може да биде изречена на физичко лице (од 15 евра до 1000 евра во денарска противвредност) или на одговорно лице во правно лице или службено лице или трговец поединец (од 50 евра до 2.000 евра во денарска противвредност), при што во ставот 3 од истиот член е предвидено дека со законот со кој се пропишува прекршокот може да се пропише и повисока глоба од определената во ставовите 1 и 2 на наведениот член.

Според член 22 од Законот, на сторителот на прекршокот може да му се забрани вршење определена професија, дејност или должност или работи сврзани со располагање, користење, управување и ракување со имот или за чување на тој имот, ако ја злоупотребил својата професија, дејност или должноста заради извршување на прекршок и ако врз основа на природата на прекршокот и околностите под кои е сторен може да се очекува дека таквата дејност ќе ја злоупотреби за повторно вршење на прекршок (став 1). Според став 2 на овој член, Судот го определува траењето на забраната од ставот 1 на овој член, кое не може да биде пократко од една ниту подолго од пет години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, оспорените одредби од Законот за виното, со кои за правното лице и одговорното лице во правното лице се пропишуваат глоби и прекршочни санкции – привремена забрана за вршење на дејност или должност за сторен прекршок пропишан со став 1 на истиот член, се во согласност со одредбите во Законот за прекршоците и ја одразуваат уставната определба за законска определеност на казнивите дела и на казните, како израз на начелото на законитост, поради што не можат да се доведат под сомнение во однос на согласноста со член 8 став 1 алинеја 3, член 14 став 1 и член 51 од Уставот.

Во однос, пак, на наводите во иницијативата дека пропишаните казни биле претерано високи, без водење сметка за објективноста и оправданоста на истите и дека отстапувале од казнената политика на

законодавецот во други области, каде за разлика од времените забрана за вршење дејност или должност од шест месеци до пет години искажана во Законот за виното, биле определени времени забрани од три до петнаесет дена, и тоа забрани кои биле донесени на иста седница на Собранието и објавени во истото службено гласило како и Законот за изменување и дополнување на Законот за виното, но во други закони („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011), Судот оцени дека пропишувањето на висината на казните е прашање на законодавната и казнената политика на државата, поради што тоа не прашање за кое е надлежен Уставниот суд.

9. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.104/2011)

30.

У.бр.104/2011

- Барање писмена изјава од производители на вино

- *Requesting a written declaration from wine producers*

- Барањето на писмена изјава заверена на нотар дека во целост се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект кој има право да врши дејност производство на вино заради ставање во промет, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус, да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено.

- Тргувајќи од фактот што барањето на изјава

за исполнетите финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект за производство на вино, не е во согласност со Уставот, произлегува дека преодната одредба која пропишува рокови за исполнување на ова законско барање, ја дели правната судбина на основната одредба со која е поврзана, поради што и преодната одредба не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- The request for a written declaration certified by a notary stating that the financial obligations for purchased wine grapes in the preceding years have been met, as a condition to maintain the status of a registered subject having a right to perform an activity of wine production for purposes of its circulation, means violation of the allowed threshold and going beyond the corresponding legal mechanisms and leads to a situation that the fulfilment of the obligations of the person in one status influence the exercise of his/her rights in another status, which is constitutionally inadmissible.

- Taking as a starting point the fact that the requests for declaration for the met financial obligations for purchased wine grapes in the preceding years, as a condition for the maintenance of the status of a registered subject for wine production, is not in agreement with the Constitution, it arises that the transitory provision stipulating deadlines for the fulfilment of this legal requirement shares the legal destiny of the basic provision with which it is related, owing to which the transitory provision is also not in agreement with the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 16 мај 2012 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ:

- член 30 став 4 и став 23 во делот: „ и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став 1 точка 9 од Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2010 и 53/2011) и

- член 20 во делот: „ Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став (4) на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон“ и во делот: „ и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011)

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Миле Бундовски од Скопје, на седницата одржана на 21 март 2012 година, со Решение У. бр. 104/2011, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точка 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 30 став 4 од Законот за виното, запишаните производители на вино во регистарот од ставот 2 на овој член, се должни секоја година најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години.

Според став 23 на овој член, производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна или невестинита содржина се брише од Регистарот на производители на вино.

Според член 60 став 1 точка 9 од Законот, глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице за прекршок, ако не ја достави навремено изјавата од членот 30 став 4 на овој закон (член 30 став 4).

Судот, исто така, утврди дека според член 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија, бр.53/2011) производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да се пререгистрираат во рок од 60 дена од влегувањето во сила на овој закон согласно со членот 30 од овој закон. Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон. Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон кои нема да се пререгистрираат во рокот од став 1 на овој член и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член, со решение на министерот се бришат од Регистарот на производители на вино.

5. Согласно член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 7 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и слободата на пазарот и претприемништвото, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот

и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за виното се уредуваат планирањето и управувањето со производствениот потенцијал за производство на винско грозје, производството на вино, пазарот и прометот со вино, класификацијата на вината, производството, означувањето и заштитата на вината со географски назив и описот, означувањето и заштитата на виното (член 1).

Во Главата III. ПРОИЗВОДСТВО НА ВИНО, во член 30 од Законот, се уредува материјата поврзана со регистарот на производители на вино.

Така, во став 1 на овој член, се утврдува дека со производство на вино заради ставање во промет може да се занимава физичко и правно лице кое има соодветни простории и опрема и вработено најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и винарството или ангажирано со договор доколку производителот на вино е физичко лице. Според став 2 на овој член, заради евиденција на производителите на вино, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство води Регистар на производители на вино. Според став 3 на овој член, Министерството по претходно поднесено барање за упис во регистарот на производители на вино на производителот на вино кој ги исполнува условите за упис во Регистарот на производители на вино му издава Решение за упис во Регистарот на производители на вино. Согласно став 4 на истиот член, запишаните производители на вино во регистарот од ставот 2 на овој член, се должни секоја година најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години. Со ставовите 5 до 21 од овој член, се пропишува постапка за издавање на решение за упис во Регистарот на производители на вино. Според став 22 од истиот член, министерот ги пропишува поблиските услови во поглед на просториите и опремата за производство на вино од став 1 на овој член. Според став 23 на истиот член, производителот на вино кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот 1 на овој член и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна или неистинита содржина се брише од Регистарот на производители на вино. Според став 24 од истиот член, министерот го пропишува начинот за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино од ставот 2 на овој член потребната документација, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот 2 на овој член.

Членот 30 од Законот актуелната содржина ја добива со член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011), каде што, помеѓу другото, по ставот 3 се додаваат 18 нови става (4-21), по ставот 22 се додава нов став 23, а во ставот 5 кој станува став 24, по зборовите: „пријавување во регистарот“ се додаваат зборовите: „и бришење од регистарот“, а по зборот „член“ во вториот ред се додаваат зборовите: „потребната документација“. Тоа значи дека оспорените ставови 4, 23 и 24 на членот 30 од Законот, во содржината во која се оспоруваат, стануваат дел од правниот поредок со влегување во сила на неведените законски измени, односно сметано од 22 април 2011 година.

Анализата на членот 30 од Законот покажува дека со одредбите на овој член, законодавецот ги утврдува условите кои треба да ги исполни физичко или правно лице доколку сака да се занимава со производство на вино заради ставање во промет (соодветни простории и опрема и вработено или ангажирано со договор најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и винарството), како и востановува Регистар на производители на вино, кој го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, кое на производителите на вино кои ги исполнуваат условите за упис во Регистарот на производители на вино, им издава решение за упис во наведениот регистар. Со оспорените законски одредби, дополнително се пропишува обврска за запишаните производители на вино во наведениот регистар, секоја година, најдоцна до 30 април да достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изјава од одговорното лице дадена на нотар под материјална и кривична одговорност дека во целост им се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години (став 4), под закана дека доколку не ја достават изјавата во пропишаниот рок или достават изјава со различна или невистинита содржина, ќе бидат избришани од Регистарот на производители на вино (став 23.) Последицата од ваквото бришење е неможност да се врши дејноста производство на вино заради ставање во промет.

Во предлог-законот со кој се воведени овие оспорени законски одредби, воопшто нема образложение за потребата и оправданоста од воведувањето на истите.

Според мислењето на Владата, како предлагач на Законот, доставено до Уставниот суд како одговор на наводите во иницијативата (акт бр.51-3163/1 од 21.06.2011 година), оспорените одредби од Законот требало да допринесат во остварување на целите на Законот, а особено да обезбедат стабилно ниво на доход на земјоделското стопанство, стабилно производство на квалитетно грозје за производство на квалитетни вина и заштита на интересите на производителите и потрошувачите,

подобрување на квалитетот на виното и добро функционирање на внатрешниот и надворешниот пазар на грозје и вино. Вака конципираните одредби не задирале во темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, туку напротив, истите претставувале мерки за спречување на монополската положба на монополското однесување на пазарот и обезбедување на еднаква положба на сите субјекти на пазарот. Исто така, согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој, максималниот рок за исплата на било кој откупен земјоделски производ, вклучително и на грозјето, бил 180 дена од денот на откупот, па така со оспорените одредби само се овозможувало дополнителен контролен механизам за почитување на ова законско решение во поглед на исплата на купено винско грозје како стратешки производ за Република Македонија, што било лесно воочливо ако се знаело дека откупот на винско грозје во Република Македонија вообичаено завршувал најдоцна до 15 октомври, па рокот за исплата завршувал најдоцна до средината на април наредната година, па така законодавецот предвидел оптимален и објективен рок за доставување на оспорената изјава со која треба да се потврди сериозноста на субјектите кои учествуваат во пазарот на грозје и вино. Целта на оспорените одредби не била во насока да се ограничат слободата на пазарот и претприемништвото, туку напротив во услови на нестабилност на откупот и цените на грозјето и потребата од непречено производство на квалитетна сировина за производство на квалитетно вино кое успешно би конкурирало на светските пазари, државата како гарант на економската и политичката стабилност, во суштина вршела балансирање на тие услови преку инструменти и мерки кои државата задолжително ги презема, со цел да се отстранат или ублажат несаканите последици од евентуално дисбалансиран пазарни околности, во функција на оневозможување на монополска положба и монополско однесување на субјектите на пазарот.

Според Судот, член 30 став 4 и став 23 во делот: „и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став1 точка 9 од Законот, не се во согласност со Уставот. Имено, законодавецот ги утврдил условите кои треба да ги исполнува субјектот кој сака да врши дејност производство на вино заради ставање во промет и пропишал обврска за евиденција на производителите на вино во Регистарот на производители на вино. Во оваа смисла, законодавецот пропишал дека само производител на вино впишан во Регистарот на производители на вино може да стави вино во промет во Република Македонија (член 31). Тоа значи дека дејноста можат да ја вршат само и единствено субјектите кои ги исполнуваат законските услови за тоа и кои се запишани во Регистарот на производители на вино, од каде сосема логично и легитимно произлегува дека престанувањето на исполнувањето на законските услови за вршење на оваа дејност, повлекува бришење од Регистарот на производители, а со тоа и

прекинување на вршење на дејноста.

Меѓутоа, сосема основано се поставува прашањето за основаноста и оправданоста на дополнително пропишаниот услов за задржување на статусот на веќе запишан субјект како производител во Регистерот, кој не се поврзува со исполнување на законските услови за запишување во регистерот, односно за вршење на дејноста, туку се поврзува со прашањето за исполнување на финансиските обврски за купено грозје во претходната година, за која состојба се бара писмено заверена изјава кај нотар. Видно од доставеното мислење на Владата, произлегува дека наведената финансиска обврска е уредена со договор за откуп на грозје, склучен согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија, бр.49/2010 и 53/2011), при што за одбележување е дека како услов за бришење од регистарот на откупувачи на земјоделски производи (член 35), овој закон не го предвидува неисполнувањето на обврските од склучениот договор, како во случајот со производителите на вино.

Ваквото решение во Законот за виното, практично значи дека одреден субјект, кој иако ги исполнува законски пропишаните услови за запишување во наведениот регистер и за вршење на дејноста (во однос на простории, опрема и стручен кадар), поради недоставување на изјава за исполнување на одредени одредби од договор во даден рок, без притоа во Законот да постои пропишана постапка за утврдување на причините за недоставувањето на изјавата или за нејзината точност, ќе биде избришан од Регистерот на производители на вино и со тоа ќе му биде оневозможено да ја врши дејноста. Дополнително, за ненавременото доставување на изјавата, правното лице ќе биде казнето за прекршок со изречена глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност (член 60 став 1 точка 9) и ќе му се изрече прекршочна санкција привремена забрана за вршење дејност во траење од шест месеци до пет години (член 60 став 3), а на одговорното лице ќе му се изрече глоба во износ од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до пет години (член 60 став 4). Тоа значи дека законодавецот пропишал исклучително строги казнени санкции за субјектот што нема да ја достави бараната изјава, со што ќе се соочи освен со плаќање на висока глоба, и со забрана за вршење на дејноста која забрана може да се протега на период до пет години.

Анализата на ова прашање покажува дека спорните финансиски обврски кои се предмет на наведената ригорозна законска регулатива се резултат на склучени договори помеѓу производители или трговци со грозје, од една страна и производители на вино, од друга страна, што пак е прашање на реализација на договор, што според Судот, не може да биде услов за тоа дали едно лице (правно или физичко) може да се

бави со производство на вино. Ова затоа што дејноста производство на вино е поврзана и зависна од простории, опрема и потребен стручен персонал, како услови што законодавецот сосема логично и оправдано ги пропишал како неопходни за субјектот кој сака да се бави со оваа дејност, а со оспореното решение дополнително, со измени на Законот, вршењето на дејноста се условува со барање кое воопшто не е поврзано со условите за вршењето на оваа дејност, но кое повлекува исклучително значајни последици за субјектот.

Во оваа смисла, Судот имаше предвид дека договорот за откуп на винско грозје е облигационо-правен договор, двострано обврзувачки, уреден со Законот за облигационите односи, кој пропишува механизми за исполнување на договорот и последици од неисполнувањето на обврските од договорот, независно дали е склучен согласно член 32 од Законот за земјоделство и рурален развој.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, барањето на писмена изјава заверена на нотар дека во целост се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект кој има право да врши дејност производство на вино заради ставање во промет, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус, да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено.

Дополнително, според Судот, докажувањето на исполнувањето на наведените финансиски обврски со изјава дадена на нотар во определениот рок, без регулатива за испитувањето на причините за недоставувањето на таквата изјава, а со предвидување на последица – забрана на вршење на дејност поради недоставување на изјавата, претставува недоволно јасен и прецизен начин на утврдување на состојбата која повлекува исклучително сериозни последици за подносителот, поради што не го задоволува критериумот на јасна и прецизна норма која е нужен елемент за обезбедување на владеењето правото.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека член 30 став 4 и став 23 во делот: „и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став 1 точка 9 од Законот за виното, не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Судот утврди дека член 20 од Законот за изменување и дополнување на законот за виното („Службен весник на Република Македонија, бр.53/.2011), по својата правна природа е преодна и завршна одредба, со која законодавецот пропишува обврски за пререгистрирање на

производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегување во сила на овој закон.

Според подносителот на иницијативата, со наведената одредба се повредувал основниот принцип на правната сигурност како на граѓаните така и на правните субјекти, а со тоа и владеењето на правото. Таа одредба била во директно содејство со другите оспорени одредби во Законот и содржела нереални рокови, недоволно конкретен и јасен начин и содржела необјективна рамка за исполнување на очекувањата од напред оспорените одредби што вкупно ја правела неуставна.

Според Судот, за делот од оспорената одредба која воведува рокови за пререгистрација поврзани со претходно оспорената изјава од член 30 став 4 од Законот, основано може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот. Имено, доколку постои основано сомнение дека не е во согласност со Уставот барањето на изјава за исполнетите финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект за производство на вино, од причини изложени во точка 5 од оваа одлука, основано произлегува дека преодната одредба која пропишува рокови за исполнување на ова оспорено законско барање, ја дели правната судбина на основната одредба со која е поврзана, поради што основано произлегува дека и преодната одредба не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Дополнително, одредбата во оспорениот дел повлекува и повратно дејство на Законот, кое не е дозволено. Имено, обврската за давањето на писмената изјава е воведена со измените на Законот кој влегоа во сила на 22 април 2011 година, а обврската за пререгистрација во согласност со таквата изјава се врзува за период од денот на влегување во сила на Законот за виното, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/2004, што значи дека предвидува повратно дејство на Законот, пред неговото донесување и влегување во сила, кое не е во согласност со член 52 став 4 од Уставот.

Поради наведеното, Судот оцени дека член 20 во делот: „Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во

периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до денот на влегувањето во сила на овој закон“ и во делот: „и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член“, не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 52 став 4 од Уставот.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.104/2011)

31.

У.бр.107/2012

- Стечаен управник

- Bankruptcy administrator

- Определувањето со закон дека работи на стечаен управник можат да вршат трговски друштва кои се основани само за вршење на работите на стечаен управник, не значи повреда на слободата на пазарот и претприемништвото.

- Барањето работи на стечаен управник да вршат и трговски друштва основани за вршење и на други дејности е во надлежност на Собранието на Република Македонија, како доносител на Законот, а не на Уставниот суд, кој нема надлежност да нормира односи, туку само да ја цени уставноста на одредбите кои се во правниот поредок.

- The determination with a law that trade companies founded only for the performance of the tasks of a bankruptcy

administrator may perform the tasks of a bankruptcy administrator does not mean a violation of the freedom of the market and entrepreneurship.

- The requirement that the tasks of a bankruptcy administrator also be carried out by trade companies founded for the performance of other activities too is within the competence of the Assembly of the Republic of Macedonia, as the adopter of the Law, and not of the Constitutional Court, which is not competent to regulate relations but only to appraise the constitutionality of the provisions existing in the legal order.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 28 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 20 став 1 во делот: „ само за вршење на работи на стечаен управник“ и став 3 од Законот за стечај (“Службен весник на Република Македонија” број 34/2006, 126/2006, 84/2007, 3/2008, 122/2009 и 47/2011).

2. Живко Калков, стечаен управник од Гевгелија, Младен Веселинов, стечаен управник од Скопје и Илија Лазаревски, стечаен управник од Велес, до Уставниот суд на Република Македонија поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата, со оспорениот член 20 став 1 од Законот за стечај, според кој дејноста стечаен управник можат да ја вршат физички лица – трговец поединец и друштва регистрирани според одредбите на Законот за трговски друштва, но само за вршење на дејност стечаен управник и со одредбата во ставот 3 на истиот член, со која биле определени дејностите што можат да ги вршат друштвата од ставот 1 на овој член (дејности поврзани со стечајната постапка и со планот за реорганизација), а не биле опфатени други дејности (книговодствени услуги, проценки, вештачења и други сродни дејности), се правело неосновано и неуставно ограничување спротивно на слободата на пазарот и претприемништвото гарантирани со Уставот, поради што овие одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 7, член 52, член

54 и член 55 од Уставот.

Со поништувањето на овие одредби како неуставни, друштвата за вршење работи на стечаен управник ќе биде изеданачени со трговските друштва коишто во рамки на еден правен субјект можат да обавуваат повеќе дејности, преку регистрирани подружници со поседување на лиценци/овластувања за истите.

3. Судот на седницата утврди дека според член 20 став 1 од Законот за стечај, работите на стечаен управник може да ги врши физичко лице кое има лиценца за вршење на работите на стечаен управник, како и јавно трговско друштво или друштво со ограничена одговорност (во натамошниот текст: друштво) основано само за вршење на работи на стечаен управник и има лиценца за вршење на работите на стечаен управник и се зачленети во Комората на стечајни управници.

Според став 3 на истиот член, друштвата од ставот 1 на овој член можат да вршат дејности поврзани со стечајната постапка и со планот за реорганизација.

4. Според член 8 став 1 алинеите 3 и 7 од Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со член 55 став 1 од Уставот се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Според став 2 на овој член, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Согласно став 3 на истиот член, слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за стечај се уредуваат целите и условите за отворање на стечајната постапка; органите на стечајната постапка; управувањето и располагањето со имотот што влегува во стечајната маса; намиравањето на побарувањата на доверителите во стечајната постапка; правните последици од отворањето на стечајната постапка; планот за реорганизација; личното управување; ослободувањето од другите обврски; посебните видови стечајни постапки за поединци со статус на трговец; стечајни постапки со странски елемент и други прашања во врска со стечајот (член 1).

Со член 20 од овој закон, се определува кој може да биде именуван за стечаен управник. Така, според став 1 на овој член, работите

на стечаен управник може да ги врши физичко лице кое има лиценца за вршење на работите на стечаен управник, како и јавно трговско друштво или друштво со ограничена одговорност основано само за вршење на работи на стечаен управник и има лиценца за вршење на работите на стечаен управник и се зачленети во Комората на стечајни управници.

Со иницијативата се оспорува делот од оваа одредба кој се однесува на определбата работите на стечаен управник да ги врши јавно трговско друштво или друштво со ограничена одговорност основано само за вршење на работи на стечаен управник, како одредба која ги повредувала слободата на пазарот и претприемништвото, кои се уставно гарантирани.

Ваквите наводи во иницијативата Судот ги оцени како неосновани. Имено, од анализата на наведените уставни одредби јасно произлегува дека гарантираната слобода на пазарот и претприемништвото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката која отвара широки можности за заживување на стопанството и приватната иницијатива во сите области на стопанскиот систем. Меѓутоа, слободата на пазарот и претприемништвото не може да се сфати како работа само на субјектите на пазарот, бидејќи и државата како гарант на оваа слобода има значајна улога како регулатор на економските текови во стопанството.

Принципот на еднаквост на пазарните субјекти претпоставува еднаква правна положба на субјектите во вршењето на својата дејност. Имено, еднаквоста треба и мора да постои меѓу оние субјекти кои вршат идентична или комплементарна дејност. Во овој контекст државата е должна да презема определени мерки со цел да се спречи монополската положба и монополското однесување на пазарот, заштитивајќи ги на тој начин правилата на пазарот, конкуренцијата од една страна и обезбедување еднакви можности за сите субјекти да вршат определена дејност, од друга страна.

Законодавецот, со член 20 од Законот за стечај, ги определил условите под кои субјектите (физичко или правно лице) можат да ги вршат работите на стечаен управник, при што во однос на правното лице како вршител на овие работи, определил дека овие работи може да ги вршат само јавно трговско друштво или друштво со ограничена одговорност основани само за вршење на работи на стечаен управник. Фактот што законодавецот се определил за наведените две форми на трговски друштва (според Законот за трговски друштва, трговски друштва се: јавно трговско друштво; командитно друштво; друштво со ограничена одговорност; акционерско друштво и командитно друштво со акции), со дополнителен услов, овие трговски друштва да бидат основани само за вршење на работите на стечаен управник, сам по себе не може да се доведе под сомнение во однос на согласноста со слободата на пазарот

и претприемништвото, како што се наведува во иницијативата. Ова затоа што е право на законодавецот, имајќи ја предвид спецификата, тежината и одговорноста за работите на стечајниот управник, да утврди под кои услови можат да се вршат тие работи, во насока за која оценил дека е целисходно, но кои услови треба подеднакво да се однесуваат на сите вршители, што според Судот, е испочитувано со оспорената законска одредба. Имено, право е на законодавецот да определи кои трговски друштва можат да се бават со работи на стечаен управник, а пропишаниот услов тие да бидат основани само за вршење на тие работи подеднакво се однесува на двете категории трговски друштва кои законодавецот определил дека можат да ги вршат работите, што ги прави еднакви пред законот. Притоа, не постои ограничување на бројот на трговски друштва кои под исти услови, можат да вршат работи на стечаен управник. Поради тоа, Судот оцени дека оспорената одредба не може уставно да се проблематизира од аспект на ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото, на што се однесуваат наводите од иницијативата.

Според Судот, во иста смисла треба да се подразбере и определбата на законодавецот во ставот 3 на членот 20 од Законот, со која стриктно се определуваат дејностите кои можат да ги вршат овие трговски друштва како стечајни управители, а тоа се исклучиво дејности поврзани со стечајната постапка и со планот за реорганизација. Целисходноста на ваквата законска определба е во надлежност на законодавецот и, според мислењето на Владата на Република Македонија, како предлагач на Законот, доставено до Уставниот суд по однос на наводите во иницијативата (акт бр.41-7028/1 од 9 октомври 2012 година) треба да се бара во неспоивоста на работите на стечајниот управник со вршењето на книговодствени работи, процена и сродни дејности поради отворениот конфликт на интереси кој би се појавил во водењето на стечајната постапка, со оглед дека врз основа на процена се изготвуваат значајни документи од кои зависи текот и исходот на стечајната постапка. Од аспект на уставноста на ваквото решение, суштинско е што тоа се однесува на сите вршители подеднакво.

Барањето во иницијативата работи на стечаен управник да вршат и други трговски друштва, основани за вршење и на други дејности (книговодствени услуги, проценки, вештачења и други сродни дејности), претставуваат барање за поинакво уредување на односите во делот на стечајниот управник, што е во надлежност на Собранието на Република Македонија, како доносител на Законот, а не на Уставниот суд, кој нема надлежност да нормира односи, туку само да ја цени уставноста на одредбите кои се во правниот поредок.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот

на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.107/2012)

**5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции
што вршат јавни овластувања**

5. Public enterprises, public institutions, institutions performing public mandates

6. Организација и работа на органите на државната власт

6. Organisation and work of the bodies of state authority

32.

У.бр.170/2011

- **Тајност на седниците на Државната комисија за одлучување во управна постапка**

- *Secrecy of the sessions of the State Commission for Decision-Making in an Administrative Procedure*

- **Законското решение дека седниците на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, не се јавни, не е спротивно на Уставот.**

- *The legal solution that the sessions of the State Commission for Decision-Making in an Administrative Procedure and a working relations procedure in the second instance be in camera is not in contradiction with the Constitution.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 8 став 4 од Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, му поднесе иницијатива на Уставниот суд на Република Македонија за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, во Уставот не било предвидено дека седниците на било кој државен орган можат да бидат тајни, односно да биде исклучена јавноста. Со членот 70 од Уставот, било определено дека седниците на Собранието се јавни и може да одлучи да работи без присуство на јавноста со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. Според членот 102 од Уставот, расправата пред судовите и изрекувањето на пресудите биле јавни, а јавноста можела да биде исклучена само во случаи утврдени со закон. Во оспорената законска одредба не биле наведени случаите кога јавноста може да биде исклучена, како на пример ако тоа го барале интересите на безбедноста и одбраната на земјата, чувањето на државна, службена или деловна тајна, заштита на јавниот морал, туку едноставно на сите седници на Државната комисија јавноста не е дозволена. Со тоа се повредувало правото на граѓаните да бидат јавно информирани, слободниот пристап на информациите, слободата на примање и пренесување на информациите и фактот дека јавноста на работата на органите на државната власт било израз на степенот на остварување на демократијата и почитување и остварување на основните слободи и права во едно демократско општество. Од овие причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оспорената одредба од Законот како несогласна со членот 8 став 1 алинеи 3 и 11, членот 16 и членот 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека членот 8 од Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос, има 20 става. Во оспорениот став 4 од овој член од Законот е предвидено: „Седниците на Државната комисија не се јавни“.

4. Според членот 8 став 1 алинеа 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 50 став 2 од Уставот, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, законодавецот со закон основал посебен државен орган, со надлежност опишана во членот 1 за решавање по жалби против решенија донесени во управна постапка во прв степен од страна на министерствата, другите органи на државната управа, организации утврдени со закон и други државни органи, а конкретно второстепената надлежност на овој орган се утврдува со посебните закони. Државната комисија е државен орган кој е самостоен во својата работа и има својство на правно лице, има стручна служба и се финансира од Буџетот на Република Македонија.

Според членот 1 став 3 од овој закон, во постапката за решавање по жалби Државната комисија ќе ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој или друг закон поинаку не е уредено.

Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2005, 110/2008 и 51/2011) во членот 3 ја пропишал супсидијарната примена на овој закон и утврдил дека во управните области за кои со закон е пропишана посебна постапка, се постапува според одредбите на тој закон. Според одредбите на овој закон се постапува по сите прашања во управните области што не се уредени со посебен закон.

Со одредбите од членовите 226-248 од овој закон, се уредени правните средства во управната постапка, односно правото на жалба против првостепените решенија на органите на државната управа, а доколку со закон не е предвидено правото на жалба на решение на органот на државната управа, може да се поведе управен спор и со тоа е обезбедена судската заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања, ова во согласност со членот 50 став 2 од Уставот на Република Македонија. Со одредбите од овој закон се пропишани: рокот за жалба, содржината на жалбата, предавање на жалбата, работата на првостепениот орган по жалбата, решавање на второстепениот орган по жалба, жалба кога првостепено решение не е донесено, рок за донесување решение по жалба и доставувањето на второстепено решение. Според членот 245 став 2 од овој закон, во образложението на второстепеното решение

мораат да се оценат и сите наводи од жалбата. Ако веќе првостепениот орган во образложението на своето решение правилно ги оценил наводите што се изнесуваат во жалбата, второстепениот орган може да се повика на причините на првостепеното решение.

Со оглед на тоа што законодавецот во законското регулирање на правилата на општата управна постапка го уредил начинот на работењето и одлучувањето во управната постапка во која органот кој постапува и решава по жалба самостојно преку доказите, документите и другите списи во предметите ја утврдува правната и фактичката состојба и ја цени законитоста на конкретните првостепени управни акти, произлегува дека во тие законски рамки на постапката наполно се надоврзува и оспореното законско решение во кое со Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, определил седниците да не се јавни, но со тоа достапноста на странките во второстепената постапка, кон информациите, увидот во документите и списите по предметот и други елементи од постапката, не е попречена со закон. Органот може да спроведе и посебна испитна постапка на странките. Оттука, неосновани се наводите во иницијативата со кои се оспорува уставноста на одредбата од членот 8 став 4 од Законот, имајќи го предвид погоренаведеното, како и неправеењето разлика на подносителот на иницијативата, на вршење на дејствија во управна постапка согласно со закон и вршење на други работи од надлежност на државните органи. Со тоа што седниците на органот не се јавни, како што предвидува оспорената одредба од Законот, не значи само по себе и дека има повреда на други права и обврски регулирани со други закони во правниот поредок на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека со наводите во иницијативата не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.170/2011)

33.

У.бр.184/2011

- Закон за јавните службеници – статус на вработените и институциите од областа на културата

- Law on Public Servants – status of the employees and institutions from the field of culture

- Правниот режим регулиран во Законот за јавните службеници не може да се однесува на вработените и институциите од областа на културата, која е регулирана со Законот за култура и од областа на јавните претпријатија основани од општините, општините во градот Скопје и од градот Скопје.

- The legal regime governed in the Law on Public Servants may not apply to the employees in the institutions from the field of culture, which is regulated by the Law on Culture and from the field of public enterprises founded by the municipalities, the municipalities in the City of Skopje, and the City of Skopje.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА членот 3 точки 1 и 2 во деловите: „култура“ и „општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје“, и точката 3 во делот: „општините, односно градот Скопје“, од Законот за јавните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010, 36/2011 и 6/2012).

2. Оваа Одлука произведува правно дејство од денот на

објавувањето во „Службен весник во Република Македонија„.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативите на Велика Стојаноска, од Прилеп, Синдикатот на работниците од угостителството, туризмот, комунално - станбеното стопанство, занаетчиството и заштитните друштва на Република Македонија, од Скопје и Александар Марковиќ, од Скопје, со Решение У.бр.184/2011 од 21 декември 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 3 од Законот за јавните службеници е предвидено дека одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) Јавни службеници се вработените кои вршат работи од јавен интерес во дејностите образование, култура, наука, труд и социјални работи, социјална заштита и заштита на детето, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

2) Јавна служба се институциите на дејностите образование, култура, наука, труд и социјални работи, социјална и детска заштита, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

3) Институции, во смисла на овој закон, се сите државни органи и тела кои вршат работи од јавен интерес или доверени јавни овластувања, установи, фондови, агенции како и јавни претпријатија, основани од Република Македонија, општините, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

4) Раководно лице на институцијата е именувано или избрано лице кое раководи со институцијата,

5) Работно искуство во структурата е времетраењето на работниот стаж или искуството стекнато во соодветната струка по завршување на соодветно образование на јавниот службеник.

5. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата

на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според членот 47 став 2 од Уставот, се гарантираат правата што произлегуваат од научното, уметничкото и друг вид интелектуално творештво, а според ставот 3, Републиката го поттикнува, помага и штити развојот на науката, уметноста и културата.

Според членот 114 и Амандманот XVI од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа.

Единици на локалната самоуправа се општините.

Во општините можат да се основаат облици на месна самоуправа. Општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Локалната самоуправа се уредува со закон кој се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија. Законите за локалното финансирање, локалните избори, општинските граници и за градот Скопје, се донесуваат со мнозинство гласови од присутните пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Со точка 1 од Амандманот XVII од Уставот, со која е заменет ставот 1 од членот 115 од Уставот, е утврдено дека во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според ставовите 2 и 3 на членот 115 од Уставот, општината е самостојна во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на нејзината работа го врши Републиката. Републиката со закон може да и довери вршење на определени работи на општината.

Според членот 117 став 1 од Уставот, градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа.

Со точката 2 од Амандманот XVII од Уставот, со која е заменет ставот 2 на членот 117 од Уставот, е утврдено дека во градот Скопје граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од значење за градот Скопје, а особено во областите на

јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според ставовите 3, 4 и 5 од членот 117 од Уставот, градот Скопје се финансира од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Градот Скопје е самостоен во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на неговата работа ја врши Републиката.

Републиката со закон може да му довери вршење на определени работи на градот Скопје.

Законот за јавните службеници, согласно членот 1, како предмет на уредување го има опфатот на јавната служба, заедничките начела и основите на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските и регистарот на јавните службеници.

Во членот 2 од овој закон е утврдено дека јавните службеници се лицата кои вршат работи и работни задачи од јавен интерес во согласност со Уставот, закон и ратификувани меѓународни договори, професионално, политички неутрално и непристрасно.

Во оспорениот член 3 од Законот е определено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, односно субјектите и институциите на кои се однесува овој закон.

Според членот 4 од овој закон, за прашањата кои се однесуваат на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавниот службеник, за кои со закон е пропишана посебна постапка, се постапува според одредбите на тој закон. Прашањата што не се уредени со овој закон ќе се уредат со посебен закон.

Оттука, Законот за јавните службеници има супсидијарна примена, односно тој не се применува и не се однесува за оние прашања за вработените и институциите во јавните служби од наведените дејности, каде со посебни закони и со посебна законска регулатива се веќе на поинаков начин уредени правата и обврските.

Овој закон има општи норми за права и обврски, кои во предметната материја ќе се применуваат доколку тие не се со посебни закони поинаку уредени.

Судот утврди дека со одредбите од овој закон, меѓу другото,

е уредено дека јавните службеници извршуваат работи и работни задачи од јавен интерес врз основа на Устав, закон и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот (член 5) и начелото на еднаков пристап и соодветна и правична застапеност, начела на двостепеност, професионално однесување, одговорност, етично однесување, доверливост и економично користење на средствата за работа (членови 6 - 12). Третиот дел од Законот, со наслов „Вработување на јавните службеници“ со членовите 13 - 22 е уредена постапката за вработување на јавните службеници по пат на јавен оглас, интересен оглас, распоредување на јавен службеник во истата институција на друго работно место и преземање на јавен службеник од една во друга институција и се уредени општите и посебните услови. Агенцијата за администрација по барање на институцијата го објавува јавниот оглас и Агенцијата формира комисија за селекција на јавен службеник, која ја спроведува постапката за селекција на кандидат во која има испит од општ и практичен дел, а начинот на селектирање и вработување, според членот 17-а став 5, на јавните службеници го пропишува министерот за информатичко општество и администрација. Агенцијата издава потврда за положен испит, со петте најуспешни кандидати а комисијата врши интервју и составува ранг-листа од три најуспешни кандидати до раководното лице на институцијата кој донесува одлука за избор на кандидат. Во другите одредби се уредени другите видови на вработување на јавните службеници со интересен оглас и распоредувања. Раководното лице на институцијата донесува годишен план за соодветна и правична застапеност на заедниците што го доставува до Министерството за информатичко општество и администрација, а надлежниот министер донесува упатство за содржината на планот (член 22). Понатаму, правата и должностите на јавните службеници се уредени со членовите 23 - 37 од овој закон, во кои меѓу другото е уредено дека: јавниот службеник има право на плата и надоместок на плата под услови и критериуми утврдени со закон, колективен договор и општ акт на органот на управување; должност за чување на класифицирана информација; право да се усовршува и оспособува, право да основаат синдикати, право на штрајк итн.. Со одредбите од членовите 38 - 51 од овој закон е уредена дисциплинската одговорност на јавните службеници и материјалната одговорност за штетата која на работа или во врска со работата, намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на институцијата. Со одредбите од членовите 60 - 63 од овој закон, уредно е оценувањето на јавните службеници, а со членовите 64 - 70 е уредено прашањето за престанок на вработувањето на јавниот службеник по пат на спогодба, на негово барање, по сила на закон и во други случаи утврдени со овој закон. Со одредбите од членовите 71 - 78 од овој закон е уредена заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавните службеници и регистарот на јавните службеници во Министерството за информатичко општество и администрација, а со одредбите од членовите 78-а - 78-д е регулиран

надзорот на државниот управен инспекторат во институциите кој може да биде редовен, вонреден и контролен; и со членовите 78-ѓ - 78-е се уредени прекршочните одредби.

б. Според одредбите од Законот за комунални дејности („Службен весник на Република Македонија“ бр.45/1997, 23/1999, 45/2002, 16/2004 и 5/2009), комунална дејност е дејност од јавен интерес и се остварува преку формирање на јавни претпријатија за комунални дејности согласно со овој закон. Заради организирање и квалитетно вршење на комуналните дејности и стопанисувањето со објекти на комунална инфраструктура од локален карактер, кои се протегаат или служат за давање на комунални услуги на подрачјето на една општина, општината може да основа јавно претпријатие доколку на нејзиното подрачје, за вршење на таква дејност, не постои јавно претпријатие (член 15), или на подрачјето на две или повеќе општини, односно градот Скопје, може да се основа со спогодба меѓуопштинско јавно претпријатие (член 16). Средствата за вршење на комуналните дејности се остваруваат од цената на комуналните дејности, буџетот на општината, односно градот Скопје и други средства утврдени со закон. Државниот комунален инспектор врши надзор над јавните комунални претпријатија.

Според Законот за јавни претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/1996, 6/2002, 40/2003, 43/2006, 22/2007 и 83/2009), јавните претпријатија се основаат заради вршење дејност од јавен интерес и вработените имаат положба, права и обврски од работен однос во согласност со Законот за работни односи и колективен договор. Основачот (општина, односно градот Скопје) со одлука може јавното претпријатие да го преобрази во друштво со ограничена одговорност или акционерско друштво и се регистрираат во сопственост на основачот, согласно Законот за трговски друштва.

Според Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) и Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004), општините односно градот Скопје, се надлежни за вршење на комунални дејности и за таа цел основаат јавни служби во согласност со закон, кои се во сопственост на основачот.

Од изнесените уставни и законски одредби, Судот утврди дека вработените во јавните претпријатија основани од општините, општините на градот Скопје и градот Скопје, како и самите институции кои по природата на надлежностите вршат комунални дејности, по својата положба, права и обврски не можат да бидат под правниот режим на Законот за јавните службеници, ниту од аспект на основањето, вработувањето, финансирањето, правото на плата и надоместоците од плата, надзорот, ефикасноста и одговорноста од работењето, статусот и регистарот на претпријатијата, надзорот над ефикасноста и законитоста

на работењето од Државниот комунален инспекторат и други работи кои се веќе комплексно уредени со одредбите од повеќе посебни закони, како што е погоре изнесено.

Со оглед на тоа, Судот утврди дека членот 3 точки 1 и 2 во деловите: „општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје“, и точка 3 во делот: „општините, односно градот Скопје“, од Законот за јавните службеници не е во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, членот 51, членот 114, членот 115 и Амандманот XVII од Уставот.

7. Според одредбите од Законот за култура („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/1998, 49/2003, 82/2005, 24/2007, 116/2010, 47/2011 и 51/2011), со овој закон се уредуваат основите на културата како темелна вредност на Република Македонија, облиците на остварување на културата, начинот и условите на нејзиното финансирање, како и други прашања од интерес за културата. Републиката ја поттикнува и помага културата меѓу другото со поволни услови за остварување на културни вредности, посебни услови за основање и работа на субјектите во културата, и посебни права од работен однос во културата. Во овој закон е определено дека уметник е секое физичко лице што создава авторско дело од областа на уметничкото творештво или изведува авторско дело, односно дело од народното творештво, независно од образованието, правниот статус, регистрацијата, државјанството, друг вид припадност итн. (член 13).

Установа во смисла на овој закон, е правно лице што врши дејност од областа на културата, со непрофитна цел, и може да биде основана од физичко или правно домашно или странско лице под услови утврдени со закон, и може да биде приватна, општинска - градска или национална (членови 18 и 19).

Судот утврди дека со одредбите од членовите 45 - 48 од Законот, е определено дека дејности од областа на културата, во смисла на овој закон, се дејности за објавување и дејности за заштита и користење, односно објавување е достапност на уметничкото дело под еднакви услови на неодреден број лица, а заштита и користење е истражување, евиденција, обработка, валоризација, правна и физичка заштита, користење и надзор над културното богатство. Дејностите од областа на културата се вршат согласно со прописите за авторското право и сродните права. Дејности за објавување во смисла на овој закон се: издавачка дејност, музичка дејност, драмска, оперска, балетска и играорна дејност, филмска дејност, галериска дејност, дејност на домовите на културата и дејност на посредување во културата.

Според членовите 60 и 61 од овој закон, уметникот односно самостојниот уметник и друго физичко лице, по правило, обезбедува

средства за својата работа. Средства за основање и работа на установи и други правни лица, по правило, обезбедува основачот. Субјектите што остваруваат култура можат да користат средства и од други извори како фондови, фондации, легати, подароци, кредити, камати, дивиденди и слично. Субјектите што остваруваат култура, може да користат средства и од републичкиот буџет, за реализација на проекти од национален интерес или за други намени, во постапка пропишана со закон.

Со членовите 76 и 78 од Законот е уредено дека работен однос во национална установа за вршење на уметничка, односно стручна работа по правило се заснова со склучување договор за работа меѓу работникот и директорот на установата за период до пет години, за работни места утврдени во актот за организација и систематизација а на секои пет години се спроведува постапка за реаудиција - тестирање - рецензија за обновување на договорот во наредните пет години. Работниот однос за одредени работни места утврдени со општ акт на установата, се заснова по пат на аудиција за уметничка работа, односно рецензија за стручна работа.

Управниот надзор над спроведувањето на законите и другите прописи во областа на културата го врши Министерството за култура, согласно со закон.

Од изнесените уставни и законски одредби, Судот утврди дека вработените во културата веќе се со определен правен статус, права и обврски, регулирани во Законот за култура, а со повторното нивно регулирање во Законот за јавните службеници се нарушува веќе постојната правна регулатива од областа на културата во Законот за култура. Законските дефиниции на поимите јавна служба и јавни службеници во Законот за јавни службеници, опфаќа во основа јавни служби за остварување јавни овластувања во име на државата и јавниот службеник има својство во постапките спрема странките и трети лица како репрезент на државата, меѓутоа работникот од културата не е репрезент на државата, не е јавен службеник, нема по правило пренесени овластувања од државата во остварувањето на дејности од јавен карактер, туку вработените во културата веќе имаат правен статус на работници со слобода на научното, уметничкото и другите видови творештво како загарантирано уставно право. Вработените во културата создаваат и негуваат култура и уметност не од позиција на вршење јавно овластување од државата, туку во суштина нивната дејност е создавање на културни вредности и заштита и користење на материјалното и духовното творештво во Република Македонија, па оттука специфичната природа на културата како дејност не може да има вработени како јавни службеници и да биде под правниот режим на Законот за јавни службеници.

Со оглед на тоа, Судот утврди дека членот 3 точки 1 и 2 во

деловите: „култура“, од Законот за јавните службеници, не е во согласност со членот 8 став 1 и членот 47 став 1 од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.184/2011)

34.

У.бр.221/2011

- Закон за јавните службеници – статус на вработените во високообразовните дејности

- Law on Public Servants – the status of the employees in the higher educational activities

- Високообразовната дејност е комплексна материја, од аспект на дејноста, вршителите на дејноста, системот на вреднување, неповредливоста на универзитетскиот простор, организирање, управување, развој и финансирање, и не може да се опфати под административниот третман со одредбите од Законот за јавните службеници.

- The higher educational activity is a complex matter, from the aspect of the activity, the holders of the activity, the system of evaluation, inviolability of the university space, organisation, management, development and funding, and may not be covered under the administrative treatment with the provisions of the Law on Public Servants.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 2 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 3 став 1 точки 1 и 2 во деловите: „образование“ од Законот за јавните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010, 36/2011 и 6/2012).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 23 во делот: „и општ акт на органот на управување“ и член 24 став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. СЕ ЗАПИРА ИЗВРШУВАЊЕТО на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

4. Тито Беличанец од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата во членот 3 став 1 точки 1 и 3 од Законот за јавните службеници било предвидено во рамките на јавните службеници да се и вработените од образованието, во кои спаѓаат и вработените од високото образование. Меѓутоа, високото образование, ниту во однос на кадарот, ниту во однос на институциите не можело да биде под режимот на Законот за јавните службеници, бидејќи референтен закон за високото образование бил Законот за високото образование, како *lex specialis*, и тој се применувал за сите прашања поврзани со високообразовните установи. Понатаму, во иницијативата се укажува на правниот статус на високото образование регулиран во Законот за високото образование. Имено, во членот 1 од овој закон бил определен предметот на уредување според кој се уредувале автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високообразовните установи, системот на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите на организација, управување, развој и финансирање на високообразовната дејност.

Автономијата на универзитетот била регулирана во членот 2 од Законот за високото образование, и таа подразбирала академска слобода, самостојно одлучување и неповредливост на универзитетскиот простор. Автономијата на Универзитетот била гарантирана и во Уставот

на Република Македонија, во членот 46, а условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредувале со закон. Тоа значело дека надвор од Законот за високото образование, прашањата од областа на високото образование се уредувале само со акти што ќе ги донесуваат телата и органите на универзитетот. Автономијата имала 4 важни аспекти: академска автономија, финансиска автономија, организациона автономија и кадровска автономија.

Со законското решение во оспорените одредби од член 3 став 1 точка 1 и 3 во деловите „образование“ од Законот за јавните службеници директно се оневозможувала имплементацијата на повеќе членови од Законот за високото образование, и тоа: член 17 кој го дефинирал статусот на Универзитетот, член 18 кој ја регулирал дејноста на Универзитетот и член 20 кој ја регулира дејноста на единиците на универзитетот.

Во иницијативата, покрај цитатите на наведените законски одредби, во однос на неуставноста на членот 3 став 1 точки 1 и 3 во деловите „образование“ од Законот за јавните службеници, е наведено дека со тоа што се попречувало функционирањето и имплементацијата на одредбите од Законот за високо образование, се повредувале повеќе одредби од Уставот, и тоа: - членот 8 став 1 алинеја 3, според која „владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија“; членот 44 став 1, според кој „секој има право на образование“; членот 46 став 1, според кој „на Универзитетот му се гарантира автономија“ и ставот 2, според кој „условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон“; членот 47, според кој „се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови творештво и Републиката го поттикнува, помага и штити развојот на науката, уметноста и културата“; и членот 51 според кој „законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите“.

Во однос на членот 23 во делот: „и општ акт на органот на управување“ од Законот за јавните службеници, во иницијативата се наведува дека овој оспорен законски дел се наоѓал во делот од Законот што ги регулирал правата и обврските на јавните службеници и регулирал дека јавниот службеник имал право на плата и надоместоци на плата под условите и критериумите утврдени со закон, колективен договор и општ акт на органот на управување.

Во овој дел од Законот бил предвиден и оспорениот член 24 став 3, според кој министерот донесува Етички кодекс за јавните службеници.

Според иницијативата, двете наведени оспорени одредби од Законот за јавните службеници не биле во согласност со наведените одредби од Уставот.

Во иницијативата, како аргумент за неуставноста на членот 23

во оспорениот дел од Законот, се наведува дека Министерството за образование и наука со општ акт ќе утврдувал мерила и критериуми кои ќе требале да се применуваат и во високото образование за начин на пресметување на платите и другите надоместоци за кадарот во високото образование, а како аргумент за неуставноста на членот 24 став 3 од Законот, е наведено дека било неразбирливо зошто за образовна установа етички кодекс би носел министерот за информатичко општество и администрација, кога Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје имал Етички кодекс задолжителен за сите негови наставници, студенти и вработени, па со новопредвидениот етички кодекс се повредувала автономијата на Универзитетот да донесува свој етички кодекс.

Со иницијативата се бара Судот да донесе решение за временна мерка со која ќе го запре извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорените одредби од Законот.

5. Судот на седницата утврди дека во членот 3 став 1 точки 1 и 2 од Законот за јавните службеници е предвидено дека одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) Јавни службеници се вработените кои вршат работи од јавен интерес во дејностите образование, култура, наука, труд и социјални работи, социјална заштита и заштита на детето, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

2) Јавна служба се институциите на дејностите образование, култура, наука, труд и социјални работи, социјална и детска заштита, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

Членот 23 од Законот, предвидел:

„Јавниот службеник има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со закон, колективен договор“.

Членот 24 став 3 од Законот, предвидел:

“Министерот донесува Етички кодекс за јавните службеници“.

6. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 44 од Уставот, секој има право на образование. Образованието е достапно на секого под еднакви услови. Основното

образование е задолжително и бесплатно.

Според членот 46 од Уставот, на универзитетот му се гарантира автономија. Условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот, се уредуваат со закон.

Според членот 47 ставови 1, 2 и 3 од Уставот, се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови творештво, се гарантираат правата што произлегуваат од научното, уметничкото или друг вид интелектуално творештво и Републиката го поттикнува, помага и штити развојот на науката, уметноста и културата.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за јавните службеници, согласно членот 1, како предмет на уредување го има опфатот на јавната служба, заедничките начела и основите на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските и регистарот на јавните службеници.

Во членот 2 од овој закон е утврдено дека јавните службеници се лицата кои вршат работи и работни задачи од јавен интерес во согласност со Уставот, закон и ратификувани меѓународни договори, професионално, политички неутрално и непристрасно.

Во оспорениот член 3 од Законот е определено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, односно субјектите и институциите на кои се однесува овој закон.

Според членот 4 од овој закон, за прашањата кои се однесуваат на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавниот службеник, за кои со закон е пропишана посебна постапка, се постапува според одредбите на тој закон. Прашањата што не се уредени со овој закон ќе се уредат со посебен закон. Оттука, Законот за јавните службеници има супсидијарна примена, односно тој не се применува и не се однесува за оние прашања за вработените и институциите во јавните служби од наведените дејности, каде со посебни закони и со посебна законска регулатива се веќе на поинаков начин уредени правата и обврските. Овој закон има општи норми за права и обврски, кои во предметната материја ќе се применуваат доколку тие не се со посебни закони поинаку уредени.

Со одредбите од овој закон, меѓу другото, е уредено дека јавните службеници извршуваат работи и работни задачи од јавен интерес врз основа на Устав, закон и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот (член 5) и начелото на еднаков пристап и соодветна

и правична застапеност, начела на двостепеност, професионално однесување, одговорност, етично однесување, доверливост и економично користење на средствата за работа (членови 6 - 12). Третиот дел од Законот, со наслов „Вработување на јавните службеници“ со членовите 13 - 22 е уредена постапката за вработување на јавните службеници по пат на јавен оглас, интересен оглас, распоредување на јавен службеник во истата институција на друго работно место и преземање на јавен службеник од една во друга институција и се уредени општите и посебните услови. Агенцијата за администрација по барање на институцијата го објавува јавниот оглас и Агенцијата формира комисија за селекција на јавен службеник, која ја спроведува постапката за селекција на кандидат во која има испит од општ и практичен дел, а начинот на селектирање и вработување, според членот 17-а став 5, на јавните службеници го пропишува министерот за информатичко општество и администрација. Агенцијата издава потврда за положен испит, со петте најуспешни кандидати а комисијата врши интервју и составува ранг-листа од три најуспешни кандидати до раководното лице на институцијата кој донесува одлука за избор на кандидат. Во другите одредби се уредени другите видови на вработување на јавните службеници со интересен оглас и распоредувања. Раководното лице на институцијата донесува годишен план за соодветна и правична застапеност на заедниците што го доставува до Министерството за информатичко општество и администрација, а надлежниот министер донесува упатство за содржината на планот (член 22). Понатаму, правата и должностите на јавните службеници се уредени со членовите 23 - 37 од овој закон, во кои меѓу другото е уредено дека: јавниот службеник има право на плата и надоместок на плата под услови и критериуми утврдени со закон, колективен договор и општ акт на органот на управување; должност за чување на класифицирана информација; право да се усовршува и оспособува, право да основаат синдикати, право на штрајк итн. Со одредбите од членовите 38 - 51 од овој закон е уредена дисциплинската одговорност на јавните службеници и материјалната одговорност за штетата која на работа или во врска со работата, намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на институцијата. Со одредбите од членовите 60 - 63 од овој закон, уредно е оценувањето на јавните службеници, а со членовите 64 - 70 е уредено прашањето за престанок на вработувањето на јавниот службеник по пат на спогодба, на негово барање, по сила на закон и во други случаи утврдени со овој закон. Со одредбите од членовите 71 - 78 од овој закон е уредена заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавните службеници и регистарот на јавните службеници во Министерството за информатичко општество и администрација, а со одредбите од членовите 78-а - 78-д е регулиран надзорот на државниот управен инспекторат во институциите кој може да биде редовен, вонреден и контролен; и со членовите 78-ѓ - 78-е се уредени прекршочните одредби.

Со иницијативата е поставено прашањето на уставноста на законското решение со кое вработените и институциите на високото образование се опфатени под режимот на Законот за јавните службеници.

Уставносудската анализа од овој аспект на иницијативата е следнава:

- Законодавецот имал интенција се она што не било опфатено со Законот за државните службеници да биде регулирано со Законот за јавните службеници, како вработени кои вршеле работи од јавен интерес, преку стандардизирање на права и обврски, преобразувајќи ги овие вработени како јавни службеници што работат во јавни служби, наспроти посебно регулираните правни односи во области кои произлегуваат од нормите во материјалното право.

Имено, Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011 и 6/2012), во членот 1 како предмет дефинира дека ги уредува автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високообразовните установи, систем за обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите за организација, управување, развој и финансирање на високообразовната дејност. Оттука, според Судот, законодавецот не е конзистентен со воспоставувањето на два законски режими на регулирање на материјата на високото образование, односно покрај посебниот Закон за високото образование, го опфатил високото образование во општата дефиниција „образование“ во одредбите и во Законот за јавните службеници, со паралелно различно системско регулирање на прашањата од една материја. Имено, со посебниот Закон за високото образование се регулира автономијата на универзитетот, вршењето на дејностите на универзитетите и единиците во нивниот состав врз принципот на академска автономија, се гарантира интелектуалната слобода на членовите на академската заедница и творечката природа на истражувачкиот и образовниот процес. Со Законот, во членот 13 е регулирана автономијата во управувањето на универзитетот, што се изразува во организирањето и вршењето на високообразовната дејност и располагањето за таа цел, со финансиските средства.

Со членот 14 од овој закон е утврдена и неповредливоста на универзитетскиот простор, односно полицијата и другите државни органи на безбедност не можат без согласност на ректорот, односно директорот или на лице овластено од нив, да влегуваат во овој простор, освен за спречување на извршување на кривично дело, на непосредно што претстои или започнато кривично дело, за задржување на неговиот сторител, како и во случај на природни и други непогоди. На универзитетот и на самостојните високообразовни установи се забранува политичко и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Оттука, според Судот постои некомпатибилност на статусот јавни службеници, државни органи и институции во смисла на Законот за јавни службеници, со вработените во високото образование, високообразовните институции и универзитети.

Наспроти регулативата во Законот за јавните службеници за вработувањето на јавните службеници по пат на јавен оглас, интересен оглас, распоредување на јавен службеник во истата институција на друго работно место и преземање од една во друга институција, врз основа на општи и посебни услови, потоа разработениот целосен законски систем преку Агенција за администрација за спроведување на селекции на кандидати за вработување, преку полагања на општ и практичен дел, и други елементи регулирано во Законот, во правниот поредок во Република Македонија постои и посебниот Закон за високото образование, кој од овој аспект го регулира високото образование без можност тоа истовремено да се опфати во административните стандарди на јавните службеници и државни органи и други државни институции.

Ова особено што, меѓу другото, со Законот за високото образование законодавецот утврдил обезбедувањето и оценувањето на квалитетот на високото образование да го врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, а системот на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование е уреден со членовите 69 - 72, во кој се за таа цел регулирани надлежностите на Одборот составен од 23 члена прецизно пропишани со Законот, од редот на професорите, членови од Македонската академија на науките и уметностите, работодавачите, интеруниверзалниот парламент на студентите и членови именувани од Владата на Република Македонија. Со одредбите од овој закон подробно се регулирани и прашањата кои се однесуваат за начинот и условите за избор на лице во наставно научно, наставно и соработничко звање и должностите во извршувањето на високообразовната дејност, предавањата и педагошките активности.

Овој посебен Закон регулира посебна материја, специфична и по карактерот што ја опфаќа содржината на законска обработка на уставно гарантирана автономија на универзитетите и вршењето на високообразовната дејност, која содржина не може да се поистовети со другите видови образование, односно да се подведе под општиот третман на „образование“ и во таков контекст да се разгледува со основното и средното образование во рамки на Законот за јавните службеници. Тука станува збор за високообразовна дејност која е комплексна материја сама по себе, и од аспект на дејноста, вршителите на дејноста, системот на вреднување, неповредливоста на универзитетскиот простор, организирање, управување, развој и финансирање, што нема конекција со административниот третман во одредбите од Законот за јавните службеници.

Според Судот, во анализата не се прави компарирање на два различни закони и ценење на нивната усогласеност, што и не е во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија, туку директно се поставува посебноста на правната рамка на високото образование регулирана од законодавецот во Законот за високо образование и со тоа е веќе стриктно определена оваа законска материја, која не може да се прифати во општиот термин „образование“ во оспорената одредба од Законот за јавните службеници дека е под режимот и на овој втор закон. Оттука, се поставува прашањето на согласноста на членот 3 став 1 точки 1 и 2 во деловите „образование“ од Законот за јавните службеници со Уставот, во однос на членот 8 став 1 алинеја 3, според која владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и членот 46, според кој на универзитетот му се гарантира автономија, а условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон.

Врз основа на наведената анализа, Судот оцени дека се настапени условите согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на решение за времена мерка, односно за запирање на извршување на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорените одредби од членот 3 став 1 точки 1 и 2 од Законот.

7. Во однос на оспорениот член 23 во делот: „и општ акт на органот на управување“ од Законот за јавните службеници, со Одлука У.бр.83/2010 од 8 јуни 2011 година Уставниот суд на Република Македонија го укина, во која беше изнесен ставот на Судот дека определувањето во оспорената законска одредба, на услови и критериуми за правото на плата и надоместоци на плата на јавниот службеник да се утврдуваат и со општ акт на органот на управување излегува надвор од уставните определби тие права да се уредуваат со закон и колективен договор.

Со оглед на тоа што во случајов оспорениот дел од членот 23 од Законот не е во правниот поредок, настапени се деловничките претпоставки, согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

Исто така, со Решение У.бр.77/2011 од 6 јули 2011 година Уставниот суд на Република Македонија не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 24 став 3 од Законот за јавните службеници. Според Судот, не е спротивно на Уставот, министерот да донесува Етички кодекс за јавните службеници бидејќи јавните службеници имаат обврска да ги извршуваат работите и работните задачи совесно, стручно, ефикасно, уредно и навремено, да не се раководат од свои лични финансиски интереси, да не ги злоупотребуваат овластувањата и статусот, како и да го штитат личниот углед и угледот на институцијата.

Оттука, наведената одредба од Законот веќе била ценета од Судот, а не постојат ниту основи за поинакво одлучување, поради што согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, настапени се деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата за оспорување на уставноста на членот 24 став 3 од Законот за јавните службеници.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во однос на точките 1 и 3, а едногласно во однос на точката 2, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.221/2011)

У.бр.221/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА член 3 став 1 точки 1 и 2 во деловите: „образование“ од Законот за јавните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010, 36/2011 и 6/2012).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на одредбите од Законот, означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Тито Беличанец од Скопје, со Решение У.бр.221/2011 од 15 февруари 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означени во точката 1 од оваа одлука. Постапката беше поведена затоа што пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со Уставот.

5. Судот на седницата утврди дека во членот 3 став 1 точки 1 и 2 од Законот за јавните службеници е предвидено дека одделни изрази

употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) Јавни службеници се вработените кои вршат работи од јавен интерес во дејностите образование, наука, труд и социјални работи, социјална заштита и заштита на детето, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, а не се опфатени со Законот за државните службеници,

2) Јавна служба се институциите на дејностите образование, наука, труд и социјални работи, социјална и детска заштита, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, а не се опфатени со Законот за државните службеници.

6. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 44 од Уставот, секој има право на образование. Образованието е достапно на секого под еднакви услови. Основното образование е задолжително и бесплатно.

Според членот 46 од Уставот, на универзитетот му се гарантира автономија. Условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот, се уредуваат со закон.

Според членот 47 ставови 1, 2 и 3 од Уставот, се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови творештво, се гарантираат правата што произлегуваат од научното, уметничкото или друг вид интелектуално творештво и Републиката го поттикнува, помага и штити развојот на науката, уметноста и културата.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за јавните службеници, согласно членот 1, како предмет на уредување го има опфатот на јавната служба, заедничките начела и основите на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските и регистарот на јавните службеници.

Во членот 2 од овој закон е утврдено дека јавни службеници се лицата кои вршат работи и работни задачи од јавен интерес во согласност со Уставот, закон и ратификувани меѓународни договори, професионално, политички неутрално и непристрасно.

Во оспорениот член 3 од Законот е определено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, односно субјектите и институциите на кои се однесува овој закон.

Според членот 4 од овој закон, за прашањата кои се однесуваат на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавниот службеник, за кои со закон е пропишана посебна постапка, се постапува според одредбите на тој закон. Прашањата што не се уредени со овој закон ќе се уредат со посебен закон. Оттука, Законот за јавните службеници има супсидијарна примена, односно тој не се применува и не се однесува за оние прашања за вработените и институциите во јавните служби од наведените дејности, каде со посебни закони и со посебна законска регулатива се веќе на поинаков начин уредени правата и обврските. Овој закон има општи норми за права и обврски, кои во предметната материја ќе се применуваат доколку тие не се со посебни закони поинаку уредени.

Со одредбите од овој закон, меѓу другото, е уредено дека јавните службеници извршуваат работи и работни задачи од јавен интерес врз основа на Устав, закон и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот (член 5) и начелото на еднаков пристап и соодветна и правична застапеност, начела на двостепеност, професионално однесување, одговорност, етично однесување, доверливост и економично користење на средствата за работа (членови 6 - 12). Третиот дел од Законот, со наслов „Вработување на јавните службеници“ со членовите 13 - 22 е уредена постапката за вработување на јавните службеници по пат на јавен оглас, интерен оглас, распоредување на јавен службеник во истата институција на друго работно место и преземање на јавен службеник од една во друга институција и се уредени општите и посебните услови. Агенцијата за администрација по барање на институцијата го објавува јавниот оглас и Агенцијата формира комисија за селекција на јавен службеник, која ја спроведува постапката за селекција на кандидат во која има испит од општ и практичен дел, а начинот на селектирање и вработување, според членот 17-а став 5, на јавните службеници го пропишува министерот за информатичко општество и администрација. Агенцијата издава потврда за положен испит, со петте најуспешни кандидати а комисијата врши интервју и составува ранг-листа од три најуспешни кандидати до раководното лице на институцијата кој донесува одлука за избор на кандидат. Во другите одредби се уредени другите видови на вработување на јавните службеници со интерен оглас и распоредувања. Раководното лице на институцијата донесува годишен план за соодветна и правична застапеност на заедниците што го доставува до Министерството за информатичко општество и администрација, а надлежниот министер донесува упатство за содржината на планот (член 22). Понатаму, правата и должностите на јавните службеници се уредени со членовите 23 - 37 од овој закон, во кои меѓу другото е уредено дека: јавниот службеник има право на плата и надоместок на плата под услови и критериуми утврдени со закон, колективен договор и општ акт на органот

на управување; должност за чување на класифицирана информација; право да се усовршува и оспособува, право да основаат синдикати, право на штрајк итн. Со одредбите од членовите 38 - 51 од овој закон е уредена дисциплинската одговорност на јавните службеници и материјалната одговорност за штетата која на работа или во врска со работата, намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на институцијата. Со одредбите од членовите 60 - 63 од овој закон, уредно е оценувањето на јавните службеници, а со членовите 64 - 70 е уредено прашањето за престанок на вработувањето на јавниот службеник по пат на спогодба, на негово барање, по сила на закон и во други случаи утврдени со овој закон. Со одредбите од членовите 71 - 78 од овој закон е уредена заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавните службеници и регистарот на јавните службеници во Министерството за информатичко општество и администрација, а со одредбите од членовите 78-а - 78-д е регулиран надзорот на државниот управен инспекторат во институциите кој може да биде редовен, вонреден и контролен; и со членовите 78-ѓ - 78-е се уредени прекршочните одредби.

Судот во уставносудската анализа утврди дека законодавецот имал интенција се она што не било опфатено со Законот за државните службеници да биде регулирано со Законот за јавните службеници, како вработени кои вршеле работи од јавен интерес, преку стандардизирање на права и обврски, преобразувајќи ги овие вработени како јавни службеници што работат во јавни служби, наспроти посебно регулираните правни односи во области кои произлегуваат од нормите во материјалното право.

Имено, Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011 и 6/2012), во членот 1 како предмет дефинира дека ги уредува автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високообразовните установи, системот за обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите за организација, управување, развој и финансирање на високообразовната дејност. Оттука, според Судот, законодавецот не е конзистентен со воспоставувањето на два законски режими на регулирање на материјата на високото образование, односно покрај посебниот Закон за високото образование, го опфатил високото образование во општата дефиниција „образование“ во одредбите и во Законот за јавните службеници, со паралелно различно системско регулирање на прашањата од една материја. Имено, со посебниот Закон за високото образование се регулира автономијата на универзитетот, вршењето на дејностите на универзитетите и единиците во нивниот состав врз принципот на академска автономија, се гарантира интелектуалната слобода на членовите на академската заедница и творечката природа на истражувачкиот и образовниот процес. Со Законот, во членот 13

е регулирана автономијата во управувањето на универзитетот, што се изразува во организирањето и вршењето на високообразовната дејност и располагањето за таа цел, со финансиските средства.

Со членот 14 од овој закон е утврдена и неповредливоста на универзитетскиот простор, односно полицијата и другите државни органи на безбедност не можат без согласност на ректорот, односно директорот или на лице овластено од нив, да влегуваат во овој простор, освен за спречување на извршување на кривично дело, на непосредно што претстои или започнато кривично дело, за задржување на неговиот сторител, како и во случај на природни и други непогоди. На универзитетот и на самостојните високообразовни установи се забранува политичко и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Оттука, Судот оцени дека постои некомпатибилност на статусот јавни службеници, државни органи и институции во смисла на Законот за јавни службеници, со вработените во високото образование, високообразовните институции и универзитети.

Наспроти регулативата во Законот за јавните службеници за вработувањето на јавните службеници по пат на јавен оглас, интересен оглас, распоредување на јавен службеник во истата институција на друго работно место и преземање од една во друга институција, врз основа на општи и посебни услови, потоа разработениот целосен законски систем преку Агенција за администрација за спроведување на селекции на кандидати за вработување, преку полагања на општ и практичен дел, и други елементи регулирано во Законот, во правниот поредок во Република Македонија постои и посебниот Закон за високото образование, кој од овој аспект го регулира високото образование без можност тоа истовремено да се опфати во административните стандарди на јавните службеници и државни органи и други државни институции.

Ова особено што, меѓу другото, со Законот за високото образование законодавецот утврдил обезбедувањето и оценувањето на квалитетот на високото образование да го врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, а системот на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование е уреден со членовите 69 - 72, во кој се за таа цел регулирани надлежностите на Одборот составен од 23 члена прецизно пропишани со Законот, од редот на професорите, членови од Македонската академија на науките и уметностите, работодавачите, интеруниверзитетскиот парламент на студентите и членови именувани од Владата на Република Македонија. Со одредбите од овој закон подробно се регулирани и прашањата кои се однесуваат за начинот и условите за избор на лице во наставно научно, наставно и соработничко звање и должностите во извршувањето на високообразовната дејност, предавањата и педагошките активности.

Овој посебен Закон регулира посебна материја, специфична и по карактерот што ја опфаќа содржината на законска обработка на уставно гарантирана автономија на универзитетите и вршењето на високообразовната дејност, која содржина не може да се поистовети со другите видови образование, односно да се подведе под општиот третман на „образование“ и во таков контекст да се разгледува со основното и средното образование во рамки на Законот за јавните службеници. Тука станува збор за високообразовна дејност која е комплексна материја сама по себе, и од аспект на дејноста, вршителите на дејноста, системот на вреднување, неповредливоста на универзитетскиот простор, организирање, управување, развој и финансирање, што нема конекција со административниот третман во одредбите од Законот за јавните службеници.

Во анализата на Судот не се прави компарирање на два различни закони и ценење на нивната усогласеност, што и не е во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија, туку директно се поставува посебноста на правната рамка на високото образование регулирана од законодавецот во Законот за високо образование и со тоа е веќе стриктно определена оваа законска материја, која не може да се прифати во општиот термин „образование“ во оспорената одредба од Законот за јавните службеници дека е под режимот и на овој втор закон. Врз основа на наведеното Судот оцени дека членот 3 став 1 точки 1 и 2 во деловите „образование“ од Законот за јавните службеници не е во согласност со Уставот, во однос на членот 8 став 1 алинеја 3, според која владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и членот 46, според кој на универзитетот му се гарантира автономија, а условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.221/2011)

35.

У.бр.146/2011

У.бр.179/2011

- Услови за вработување во секторот за обезбедување на казнено-поправните и воспитно-поправните установи

- Conditions for employment in the sector for security of penitentiary and correctional institutions

- Право е на законодавецот со закон да ги пропише условите кои треба да ги исполнува кандидатот за избор на одредено работно место и токму врз основа на овие принципи законодавецот во Законот за извршување на санкциите ги определил условите кои треба кандидатите да ги исполнуваат за наведените места во секторот за обезбедување.

- It is the right of the legislator to prescribe, by law, the conditions that the candidate for election to a certain job should meet and on the basis of these very principles in the Law on the Execution of Sanctions the legislator has defined the conditions that the candidates should meet for the said positions in the security sector.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 22 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.57/2010).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 8 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за оценување на уставноста на член 7, член 10, член 11, член 12 и член 13 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

4. Гордана Илиевска од Скопје, Синдикалната организација на казнено поправната установа Идризово застапувана од Тони Менкиновски адвокат од Скопје и група од 31 вработен во Секторот за обезбедување во КПУ затвор – Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за оценување на уставноста на членовите 5, 7, 8, 10, 11, 12 и 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите.

Подносителот на иницијативата Гордана Илиевска од Скопје, ги цитира одредбите од Законот за извршување на санкциите, односно главата 7 “Организација и работа на стопанските единици”(членовите од 71 до 76) и глава 32, односно, членот 363 според кој член, главата 7 за организација и работа на стопанските единици ќе се применува по ребалансот на Буџетот на Република Македонија за 2006 година .Со ребалансот на Буџетот за 2006 година организацијата и работата на стопанските единици со мал број вработени траба да биде во состав на постоечкиот стопанско-инструкторски сектор предвиден во членот 30 од истиот Закон.

Со примената на Главата 7 од Законот според подносителот се изедначувале правата на вработените кои ја спроведувале ресоцијализацијата на осудените лица преку институтот работа, меѓутоа тоа не било сторено до денес.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите, односно со оспорениот член 5 т.1 се менувал членот 54 од основниот Закон, според кој вработените во КПУ и ВПУ се државни службеници, освен вработените во стопанските единици на установите. Со направените измени во Законот, според подносителот се повредувал членот 32 од Уставот или поточно речено направена е дискриминација на вработените во стопанско-инструкторскиот сектор

и тие се поделени на работници со статус на државни службеници и без статус на државни службеници иако вршат исти работни задачи.

Според наводите на подносителите на иницијативата вработени во секторот за обезбедување со членот 54 кој е изменет со член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите се повредувале член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9, член 32 и член 51 од Уставот на Република Македонија како и со член 2 став 2 од Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права. Ова од причина што вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, а особено нивниот униформираан дел (заповедник, командири, виши надзорници, постари надзорници и помлади надзорници) кои работните задачи ги вршат вооружени, соодветно опремени и со овластувања на полицаец кога вршат службено дејствие можат и треба да имаат статус на државен службеник. Понатаму, според подносителите, а имајќи предвид дека овие вработени не извршуваат стручни, нормативно-правни, извршни, управни, управно надзорни, плански, материјално-финансиски, сметководствени, информатички и други работи од надлежност на органот во согласност со Уставот и закон, тие во никој случај не можат да имаат статус на државни службеници.

Оттука, со оспорената одредба се отстапувало од принципот на еднаквост, се создавала правна несигурност и се повредувало начелото на владеење на правото.

Според наводите на иницијативата на синдикалната организација застапувана од адвокатот Тони Менкиноски оспорените членови 5,7,8,10,11,12 и 13 од измените на Законот за извршување на санкциите со кои вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи стануваат државни службеници биле во спротивност со владеење на правото, почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право, како и постоела неусогласеност и контрадикторност на законите во Република Македонија од оваа област.

Имено, затворската администрација извршувала социјална услуга од големо значење и за таа цел требало да се користат сите средства за да се обезбеди внимателна селекција на секое ниво и вид на персонал, бидејќи од нивниот интегритет, хуманост, професионална способност и лична подобност за работа зависи правилното управување со институцијата. За таа цел вработените во овие институции требало да бидат професионални затворски службеници и да имаат статус на граѓанска служба .

Понатаму, во поднесокот го цитираат членот 3-а од Законот за државните службеници според кој одредени прашања поврзани со правата, обврските и одговорностите на вработените кои вршат работи на обезбедување во казнено-поправните и воспитно-поправните

установи можат да бидат уредени со закон, на начин различен од Законот за државните службеници, ако тоа е неопходно поради специфичната природа на работните задачи и посебноста на извршувањето на посебните должности и овластувања. Меѓутоа, фактичката состојба била сосема поинаква и можело да се констатира дека Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите не бил во корелација со темелните вредности на уставниот поредок предвидени во членот 8 од Уставот, со што се создавала правна несигурност, бидејќи оспореното законско решение од членот 5 било нејасно и непрецизно, поради што не можело да се определи поврзаност помеѓу Законот за државните службеници и Законот за извршување на санкциите. Според тоа, со членот 5 се внесувала огромна доза на правна несигурност. Ова дотолку повеќе што во повеќе одлуки на Уставниот суд владеењето на правото подразбирало доследна примена на законските прописи кои требало да се општи, точно одредени и недвосмислено формулирани.

Исто така, во поднесокот се наведува дека со направените измени во Законот за извршување на санкциите се одело во спротивност и со одлуката на Владата на Република Македонија од 12 декември 2000 година, според која на припадниците на службата за обезбедување платите времено требало да се корегираат во вид на пашал во висина од 30%. Истовремено Владата преземала обврска платите на припадниците на службата за обезбедување да се нивелираат со платите на припадниците на полицијата.

Воедно, според подносителите, со оспорениот член 5 од Законот, воопшто не се почитувале Минимум стандардните правила за постапување со затворениците усвоени на првиот конгрес на Обединетите нации за превенција за криминалот и за третманот на престапниците, одржан во Женева во 1955 година и Препораката бр.(87) 3 на Комитетот на министри на советот на Европа од 1987 година. Во овие Правила нагласокот повторно се ставал на човековото достоинство, обврската на управите на затворите за хуман и позитивен третман, важноста на улогата на персоналот и ефикасен современ приод кон управувањето. Со оглед на суштинската важност на затворскиот персонал, управите на затворите требало да дадат висок приоритет на исполнување на правилата кои се однесуваат на персоналот.

Поради сето наведено, подносителите сметаат дека направената измена била некомпатибилна со уставниот поредок и како крајно штетна и непропорционална треба да биде отстранета од правниот поредок.

5. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите е предвидено дека членот 54 се менува и гласи:

“(1) Вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните

установи се државни службеници освен вработените во стопанските единици на установите.

(2) За регулирање на работните односи на државните службеници се применуваат одредбите од Законот за државните службеници.

(3) За засновање и престанок на работен однос, како и за другите права од работен однос на вработените кои немаат статус на државни службеници важат општите прописи за работните односи и општите и посебните прописи од областа на здравственото, пензиското и инвалидското осигурување доколку со овој закон поинаку не е определено.”

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Согласно став 5 на истиот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Од содржината на наведените одредби од Уставот произлегува дека правата на вработените и нивната положба, како и правата од пензиското и инвалидското осигурување, како дел од социјалното осигурување, се уредуваат со закон и со колективен договор.

Со Законот за извршување на санкциите, а врз основа на уставното овластување законодавецот поблиску го нормирал уредувањето и остварување на правата на вработените и нивната положба во казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Според членот 27 од Законот за извршување на санкциите, во казнено - поправните и воспитно - поправните установи со оглед на сложеноста и обемот на работите во функција на извршување на санкциите, се организираат сектори за ресоцијализација, обезбедување, стопанско-инструкторски, здравствен, извршно управен и финансиски сектор.

Според член 3-а од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 11/2000, 34/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 19/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009 и 35/2010) е предвидено дека одредени прашања поврзани со правата, обврските и одговорностите на вработените во Агенцијата за разузнавање, Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации, Армијата на Република Македонија, вработените кои вршат работи на обезбедување во казнено-поправните и воспитно поправните установи, можат да бидат уредени со закон, на начин различен од овој закон, ако тоа е неопходно поради специфичната природа на работните задачи и посебноста на извршувањето на посебните должности и овластувања.

Во членот 29 во поднасловот „Сектор за обезбедување“ од Законот за извршување на санкциите е предвидено дека работите на обезбедувањето во установата го врши Секторот за обезбедување кој е вооружен и единствено униформиран и опремен.

Секторот за обезбедување е единствена формација на управата. Секторот за обезбедување се организира заради обезбедување на установата, спречување на бегство, одржување на внатрешен ред и дисциплина и спроведување на осудените и малолетните лица.

Со секторот за обезбедување раководи заповедник, а покрај заповедникот, работите на службата ги вршат командири, виши надзорници, постари надзорници и помлади надзорници. Секој припадник на секторот за обезбедување кога врши службено дејствие има овластување на полицаец.

Министерот за правда донесува акт за вооружување и начинот на вршење на работите на секторот за обезбедување и акт за униформата и ознаките на припадници на одделението (став 7).

Според членот 1 од Законот за полиција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 114/2006 и 6/2009), со овој закон се уредуваат полициските работи, организацијата на Полицијата, полициските овластувања и правата и обврските што произлегуваат од работниот однос на полициските службеници во Министерството за внатрешни работи, што не се уредени со Законот за внатрешни работи.

Полициските работи се дефинирани во членот 5 од Законот, според кој, полициски работи, во смисла на овој закон, се дејствија на полициските службеници што се однесуваат на:

- заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните;
- заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Македонија, законите и ратификуваните меѓународни договори;

- спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела;

- одржување на јавниот ред и мир;

- регулирање и контрола на сообраќајот на патиштата;

- контрола на движење и престој на странци;

- обезбедување на државната граница и контрола на преминување на државната граница;

- укажување помош и заштита на граѓаните во случај на неопходна потреба;

- обезбедување на определени личности и објекти и

- други работи утврдени со закон.

Тргувајќи од направената анализа на Законот за извршување на санкции во смисла на тоа кои се обврските на вработените во секторот за обезбедување, односно на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи кои се во секојдневен контакт со осудените лица во процесот на ресоцијализација, наспрема обврските на полициските службеници утврдени во Законот за полицијата, произлегува дека во конкретниот случај станува збор за работи од ист или сличен вид, како и работите на полициските работници, поради што Судот смета дека законодавецот не ја имал предвид специфичноста на работните задачи на вработените во казнено-поправните и воспитно- поправните установи кога генерално определил тие да имаат статус на државни службеници.

Во поткрепа на ваквото становиште на Судот кое го засилува сомневањето за докрај недоследното, односно непринципиелно регулирање на правата на вработените во наведените установи, а со тоа и нарушување на начелото на еднаквост, зборува и фактот што вработените во Секторот за обезбедување кои се вооружени и униформирани лица и кога вршат службени дејствија имаат овластување на полицаец и стажот на осигурување им се смета со зголемено траење како и на полициските службеници.

Со оглед на наведеното, според Судот, оспорувањето на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите од аспект на наводите во иницијативата, дека вработени во казнено-поправните и воспитно-поправни установи треба да имаат ист статус како и полициски службеници согласно Законот за полиција, се основани, поради што се постави прашањето за согласноста на наведениот член со начелото на еднаквост и начелото на владеење на правото.

7. Судот, исто така, утврди дека со оспорениот член 8 од измените

на Законот, членот 58 се менува и гласи: “Во секторот за обезбедување може да се вработи лице кое ги исполнува општите и посебните услови од Законот за државните службеници и актот за систематизација на работните места, кое не е постаро од 25 години и е физички психички способно за вршење на работите за обезбедување на казнено-поправните и воспитно-поправните установи”.

Тргувајќи од содржината на оспорениот член наспрема наводите во иницијативата, Судот оцени дека нема основи за изразување на сомнение на оспорената одредба со Уставот.

Ова од причини што прокламираното уставно начело на еднаквост на граѓаните во суштина значи обврска на законодавецот во законите да утврдува исти услови под кои граѓаните ќе ги остваруваат своите права и должности, без притоа да се прави разлика меѓу нив. Имено, право е на законодавецот со закон да ги пропише условите кои треба да ги исполнува кандидатот за избор на одредено работно место. Токму врз основа на овие принципи законодавецот во Законот за извршување на санкциите ги определил условите кои треба кандидатите да ги исполнуваат за наведените места во секторот за обезбедување.

8. Во однос на оспорувањето на членот 7 од измените на Законот, со кој членовите 56 и 57 се бришат, членот 10 од измените со кој членовите 60 и 61 се бришат, членот 12 од измените со кој во членот 63 ставовите 2 и 3 се бришат и членот 13 од измените со кој во Главата V точка 4 “Пензиско и инвалидско осигурување” и членовите 64, 65 и 66 се бришат, Судот смета дека согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија постојат процесни пречки за нивна оценка

Имено, тргнувајќи од фактот дека оспорените одредби од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите не се норми со кои се уредуваат односи, туку норми со кои се констатира престанок на важење на одредби и дел од одредби кои во минатото биле во содржината на Законот со кои се уредувале односи на конкретен начин, Судот оцени дека наведените оспорени норми не се подобни за уставно судска анализа, од кои причини во овој дел иницијативата треба да се отфрли.

9. Понатаму, Судот утврди дека со оспорениот член 11 од измените на Законот, членот 62 се менува и гласи: “За државните службеници кои извршуваат работни задачи во секторот за обезбедување, стажот на осигурување согласно законот за пензиското и инвалидското осигурување им се смета со зголемено траење и тоа секои 12 месеци ефективно поминати на тие работи се сметаат како 16 месеци стаж на осигурување”.

Судот исто така утврди дека со Решение У.бр.125/2010 од 22 декември 2010 година не повел постапка за оценување на уставноста на член 62 од Законот за извршување на санкции, а со предметна

иницијатива се оспорува членот 11 од измените на Законот за извршување на санкции кој е со идентична содржина.

Со оглед на фактот што Уставниот суд се произнел за членот 62 од основниот текст на Законот, а оспорениот член 11 од измените е со идентична содржина, како и фактот што наводите од новоподнесената иницијатива не даваат основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата за оценување на уставноста на член 11 од измените на Законот за извршување на санкции.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.146/2011)

36.

У.бр.146/2011

У.бр.179/2011

- Статус на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи

- Status of the employees in penitentiary and correctional institutions

- При генералното утврдување дека вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи имаат статус на државни службеници, законодавецот не ја имал предвид специфичноста на работните задачи на овие вработени кои имаат ист или сличен вид на работи како и полициските службеници кои работи и задачи се утврдени во Законот за полиција.

- In the general determinatin that employees in penitentiary and correctional institutions have the sttaus of civil servants, the legislator has not taken into consideration the specifics of

the tasks of these employees who have the same or similar type of tasks as the police officers which jobs and tasks are defined in the Law on the Police.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.57/2010).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесени иницијативи од Гордана Илиевска од Скопје, Синдикалната организација на казнено поправната установа Идризово застапувана од Тони Менкиновски адвокат од Скопје и група од 31 вработен во Секторот за обезбедување во КПУ затвор – Скопје, со Решение У.бр.146/2011 и У.бр.179/2011 од 22 февруари 2012 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите.

Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 5 со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите е предвидено дека членот 54 се менува и гласи:

“(1) Вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи се државни службеници освен вработените во стопанските единици на установите.

(2) За регулирање на работните односи на државните службеници се применуваат одредбите од Законот за државните службеници.

(3) За засновање и престанок на работен однос, како и за другите права од работен однос на вработените кои немаат статус на државни службеници важат општите прописи за работните односи и

општите и посебните прописи од областа на здравственото, пензиското и инвалидското осигурување доколку со овој закон поинаку не е определено.”

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Согласно став 5 на истиот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Од содржината на наведените одредби од Уставот произлегува дека правата на вработените и нивната положба, како и правата од пензиското и инвалидското осигурување, како дел од социјалното осигурување, се уредуваат со закон и со колективен договор.

Со Законот за извршување на санкциите, а врз основа на уставното овластување законодавецот поблиску го нормирал уредувањето и остварување на правата на вработените и нивната положба во казнено-поправните и воспитно- поправните установи

Според членот 27 од Законот за извршување на санкциите, во казнено - поправните и воспитно - поправните установи со оглед на сложеноста и обемот на работите во функција на извршување на санкциите, се организираат сектори за ресоцијализација, обезбедување, стопанско-инструкторски, здравствен, извршно управен и финансиски сектор.

Според член 3-а од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 11/2000, 34/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 19/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009 и 35/2010) е предвидено дека одредени прашања поврзани со правата, обврските и одговорностите на вработените во Агенцијата за разузнавање, Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации, Армијата на Република Македонија, вработените кои вршат работи на обезбедување во казнено-поправните и воспитно поправните установи, можат да бидат уредени со закон, на начин различен од овој закон, ако тоа е неопходно поради специфичната

природа на работните задачи и посебноста на извршувањето на посебните должности и овластувања.

Во членот 29 во поднасловот „Сектор за обезбедување“ од Законот за извршување на санкциите е предвидено дека работите на обезбедувањето во установата го врши Секторот за обезбедување кој е вооружен и единствено униформиран и опремен.

Секторот за обезбедување е единствена формација на управата.

Секторот за обезбедување се организира заради обезбедување на установата, спречување на бегство, одржување на внатрешен ред и дисциплина и спроведување на осудените и малолетните лица.

Со секторот за обезбедување раководи заповедник, а покрај заповедникот, работите на службата ги вршат командири, виши надзорници, постари надзорници и помлади надзорници. Секој припадник на секторот за обезбедување кога врши службено дејствие има овластување на полицаец.

Министерот за правда донесува акт за вооружување и начинот на вршење на работите на секторот за обезбедување и акт за униформата и ознаките на припадници на одделението (став 7).

Според членот 1 од Законот за полиција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 114/2006 и 6/2009), со овој закон се уредуваат полициските работи, организацијата на Полицијата, полициските овластувања и правата и обврските што произлегуваат од работниот однос на полициските службеници во Министерството за внатрешни работи, што не се уредени со Законот за внатрешни работи.

Полициските работи се дефинирани во членот 5 од Законот, според кој, полициски работи, во смисла на овој закон, се дејствија на полициските службеници што се однесуваат на:

- заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните;
- заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Македонија, законите и ратификуваните меѓународни договори;
- спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела;
- одржување на јавниот ред и мир;
- регулирање и контрола на сообраќајот на патиштата;
- контрола на движење и престој на странци;

- обезбедување на државната граница и контрола на преминување на државната граница;

- укажување помош и заштита на граѓаните во случај на неопходна потреба;

- обезбедување на определени личности и објекти и

- други работи утврдени со закон.

Тргувајќи од направената анализа на Законот за извршување на санкции во смисла на тоа кои се обврските на вработените во секторот за обезбедување, односно на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи кои се во секојдневен контакт со осудените лица во процесот на ресоцијализација, наспрема обврските на полициските службеници утврдени во Законот за полицијата, произлегува дека во конкретниов случај станува збор за работи од ист или сличен вид, како и работите на полициските работници, поради што Судот оцени дека законодавецот не ја имал предвид специфичноста на работните задачи на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи кога генерално определил тие да имаат статус на државни службеници.

Во поткрепа на становиштето на Судот за непринципиелно регулирање на правата на вработените во наведените установи, а со тоа и нарушување на начелото на еднаквост, зборува и фактот што вработените во Секторот за обезбедување кои се вооружени и униформирани лица и кога вршат службени дејствија имаат овластување на полицаец и стажот на осигурување им се смета со зголемено траење како и на полициските службеници.

Со оглед на наведеното, според Судот, оспорувањето на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите од аспект на наводите во иницијативата, дека вработени во казнено-поправните и воспитно-поправни установи треба да имаат ист статус како и полициски службеници согласно Законот за полиција, се основани, поради што Судот оцени дека членот 5 од Законот не е во согласност со начелото на еднаквост и начелото на владеење на правото.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.146/2011, У.бр.179/2011)

37.

У.бр.12/2011

- Прибирање податоци за етичките и моралните вредности на кандидатите за судии

- *Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges*

- Пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет на Република Македонија од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четиригодишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврти степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, како елементи на владеењето на правото и не е во согласност со уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, на достоинството и угледот на граѓаните.

- *The manner prescribed about the collection of data and information about the ethical and moral values of the candidate for the performance of the office of a judge, obtained in a legally relevant way by 15 persons selected randomly by the Judicial Council of the Republic of Macedonia out of a list of 50 persons proposed by the candidate, with completed four-year secondary education at least who have known the candidate for at least three years and who may not be blood relatives with the candidates in a straight or collateral line of kinship up to the fourth degree, the adopter and adoptee and relatives-*

in-law up to the second degree, does not meet the criteria of objectivity, impartiality and applicability, as the elements of the rule of law, and is not in harmony with the constitutionally guaranteed rights of the citizens about the inviolability of their physical and moral integrity and the constitutional guarantee for respect for and protection of the privacy of personal and family life, dignity and reputation of the citizens.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 45-а став 2 алинеја 2 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006, 35/2008 и 150/2010).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијативи поднесени од Воислав Стојановски и Борко Бајалски, двајцата од Скопје, со Решение У. бр. 12/2011 од 29 ноември 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точка 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 45-а став 2 алинеја 2 од Законот за судовите, тестот за интегритет кој го спроведува Судскиот совет на Република Македонија се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија и се состои од прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет на Република Македонија од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четиригодишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврти степен, посвоителот и

посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршење на јавни функции.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно Амандманот XXV со кој се заменува членот 98 од Уставот, судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 99 став 1 од Уставот, судијата се избира без ограничување на траењето на мандатот.

Согласно Амандманот XXVI со кој се заменува ставот 3 на член 99 од Уставот, на судијата му престанува судиската функција: ако тоа сам го побара; ако трајно ја загуби способноста за вршење на судиската функција, што го утврдува Судскиот совет на Република Македонија; ако ги исполни условите за старосна пензија; ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца и ако е избран или именуван на друга јавна функција, освен кога судиската функција мирува под услови утврдени со закон. Судијата се разрешува: поради потешка дисциплинска повреда што го прави недостоен за вршење на судиската функција пропишана со закон и поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција под услови утврдени со закон.

Согласно Амандманот XXVII точка 2, со кој се заменува ставот 3 на член 100 од Уставот, судиската функција е неспојлива со членување во политичка партија или со вршење на друга јавна функција или професија утврдена со закон.

Во член 100 став 4 од Уставот е утврдено дека се забранува политичко организирање и дејствување во судството.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот на Република Македонија, согласно принципот на поделбата на власта, судската власт ја конституирал како самостојна и независна, која ја вршат судовите врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Во функција на обезбедување на принципот на независност и самостојност на судовите, Уставот, меѓу другото, утврдил траен мандат на судиите, како и неспојливоста на судската функција со вршењето на друга јавна функција и професија или со членување во политичка партија.

Условите за избор на судии се утврдени со Законот за судовите. Така, според член 45 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006 и 35/2008), за судија може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- активно да го владее македонскиот јазик,
- да е работоспособен и да има општа здравствена способност, за што се вршат здравствени прегледи,
- дипломиран правник со завршено четиригодишно високо образование на правни студии со просек од најмалку осум или дипломиран правник со стекнати 300 кредити според Европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС), со просек од најмалку осум во секој од двата циклуса на универзитетските студии или нострифицирана диплома од правен факултет во странство за стекнати 300 кредити;
- да има положено правосуден испит во Република Македонија,
- активно да познава еден од официјалните јазици на Европската унија, од кои задолжително англискиот јазик, што се докажува со еден од следниве меѓународно признати сертификати:
 - 1) ТОЕФЕЛ (TOEFEL) - најмалку 74 бода за електронско полагање преку компјутер, не постар од две години од денот на издавањето на сертификатот;
 - 2) ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода, не постар од две години од денот на издавањето на сертификатот;
 - 3) ТОЛЕС (TOLES) - најмалку високо ниво (higher level);
 - 4) ИЛЕК (ILEC) - положен со успех најмалку Б 2 (Б 2) и
 - 5) Кембриџ сертификат - најмалку Прв сертификат за англиски ФЦЕ - Б 2 (First Certificate of English FCE - B 2),
- практична работа со компјутери.

Актуелната содржина членот 45 од Законот ја добива со член

15 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен. весник на Република Македонија“ бр. 150/2010 од 18.11.2010 година), каде меѓу другото, условите за избор на судија, утврдени во член 45 став 1 од Законот за судовите, се дополнети со нов услов (алинеја 8): лицето да ужива углед, да поседува интегритет за вршење на судиската функција и да поседува социјални способности за вршење на судиската функција, за што се спроведуваат тестови за интегритет и психолошки тестови. Според новододадениот став 2 на овој член, потребните видови на здравствените прегледи, формата и содржината на психолошкиот тест и тестот за интегритет, како и нивото на практичната работа со компјутери од ставот 1 алинеите 3, 7 и 8 на овој член, ги уредува судскиот совет на Република Македонија.

Понатаму, со наведениот Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите, во Законот за судовите се додава нов член 45-а, каде во ставот 2 се пропишува дека тестот за интегритет кој го спроведува Судскиот совет на Република Македонија се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија и се состои од:

- тест кој се спроведува во писмена форма и анонимно, врз основа на стандардно утврдена листа на прашања и

- прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет на Република Македонија од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четиригодишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврти степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

Тоа значи дека законодавецот, во рамките на своите уставни овластувања да ги утврдува условите за избор на судии, досега утврдените услови за избор на судија, ги проширува и дополнува со нов услов - поседување интегритет за вршење судиска функција, за што Судскиот совет на Република Македонија спроведува тест за интегритет, кој се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија.

Тестот за интегритет се состои од два дела: првиот дел се спроведува во писмена форма и анонимно, врз основа на стандардно утврдена листа на прашања, а вториот дел од тестот подразбира прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија.

Во однос на прашањето за уставноста на вториот дел од тестот за интегритет, кое се покренува со иницијативата, Судот го имаше предвид следното:

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и на угледот.

Тргувајќи од наведеното, пред Судот се постави прашањето дали пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, е објективен, непристрасен и применлив за сите кандидати, односно дали е во согласност со начелото на владеењето на правото и заштитата на приватноста, достоинството и угледот на граѓанинот. Ова затоа што според оспорената одредба, законодавецот оценил дека реална слика за етичките и моралните вредности на кандидатот за судија може да биде формирана со прибирање на податоци и информации од надворешни лица кои го познаваат кандидатот најмалку три години, кои не се во одредено сродство со кандидатот и кои имаат завршено најмалку средно образование. Во оваа смисла, за кандидатот се востанува обврска да предложи листа од 50 лица кои ги исполнуваат наведените услови, кои ќе прифатат да сведочат за неговите етички и морални вредности пред Судскиот совет на Република Македонија, што значи дека станува збор за воведување на обврска на кандидатот која иако не е во врска со докажувањето на неговата потребна стручност и компетентност за вршење на судиската функција, подразбира негов личен ангажман за докажување на неговите етички и морални вредности кои треба да бидат ценети од друг, при што се тргнува од претпоставка дека другиот е етички и морално компетентен за давање на мислењето, во која смисла кандидатот треба да предложи респектибилна бројка на граѓани со одреден статус и да очекува дека доброволно ќе прифатат обврска за која немаат личен интерес и нема да одбијат да бидат сослушани на правно релевантен начин од страна на Судскиот совет на Република Македонија, за прашања кои навлегуваат во сферата на приватноста и да дадат непристрасен и задоволителен одговор за неговите етички и морални вредности, од што во крајна линија, ќе зависи дали тој ги исполнува условите за вршење на судиската функција. Според Судот, ваквиот начин на прибирање на податоците и самите податоци прибрани на таков начин, тешко можат да го издржат тестот на објективност и непристрасност.

Дополнително, според Судот, не може да се прифати и оправда дискриминацијата со решението во оспорената одредба според која од предложените граѓани кои треба да сведочат за етичките и моралните

вредности на кандидатот, се бара да имаат најмалку завршено четиригодишно средно образование, кога таквиот суд и процена очигледно не зависи од нивната лична наобразба, односно не се бара нивно мислење за стручноста и компетентноста на кандидатот, па нивното образование да е предуслов за издржаноста на нивната оценка. Освен тоа, според Судот, основано се доведува во прашање и објективноста и применливоста на пропишаниот услов – граѓанинот и кандидатот да се познаваат најмалку три години, од аспект на докажливоста на овој услов.

Оттука, Судот оцени дека пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, како услов за избор на судија, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, како елементи на владеењето на правото и дека не е во согласност со уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, на достоинството и угледот на граѓаните, поради што оцени дека член 45-а став 2 алинеја 2 од Законот не е во согласност со член 8 став1 алинеја 3, член член 11 став 1 и член 25 од Уставот

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.12/2011)

38.

У.бр.156/2010

- Прибирање податоци за етичките и моралните вредности на кандидатите за судии

- *Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges*

- Пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на

пријавените кандидати за вршење на функцијата судија и јавен обвинител, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, од аспект на владеењето на правото, а исто така и од аспект на уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет, утврдени во членот 11 став 1 од Уставот, како и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, достоинството и угледот на граѓаните, утврдени во членот 25 од Уставот.

- The prescribed manner of collection of data and information about the ethical and moral values of the applicants for the performance of the office of a judge and public prosecutor does not meet the criteria of objectivity, impartiality and applicability, from the aspect of the rule of law, and also from the aspect of the constitutionally guaranteed rights of the citizens of inviolability of their physical and moral integrity, defined in Article 11 paragraph 1 of the Constitution, and the constitutional guarantee for respect for and protection of the privacy and personal and family life, dignity and reputation of the citizens, stipulated in Article 25 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 став 1 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 50 став 3 алинеја 2 од Законот за Академијата за судии и јавни обвинители (“Службен весник на Република Македонија” број 88/2010).

2. СЕ СТАВА ВО НСИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија, донесени, односно преземени врз основа на оспорената одредба од Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Дарко Цветановски од Скопје, со Решение У.бр. 156/2010 од 29 ноември 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со Уставот.

5. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 50 став 3 алинеја 2 од Законот, определува дека тестот за интегритет, помеѓу другото се состои и од прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија или јавен обвинител, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Комисијата за приемен испит од листа на 50 предложени лица од кандидатот со најмалку завршено четиригодишно средно образование, кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврт степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Со членот 18 од Уставот, се гарантираат сигурноста и тајноста на личните податоци. На граѓаните им се гарантира заштита од повреда на личниот интегритет што произлегува од регистрирањето на информации за нив преку обработка на податоците.

Со членот 25 од Уставот на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со Законот за Академијата за судии и јавни обвинители се основа и се уредува работењето на Академијата за судии и јавни обвинители (во натамошниот текст: Академијата) како јавна установа за прием и стручно усовршување на кандидатите за судии и јавни обвинители, континуирана обука и унапредување на стручноста на судиите и јавните обвинители, континуирана обука на стручните служби во судството и јавното обвинителство, обука на субјектите кои учествуваат во спроведување на законите од областа на правосудството, вршење на аналитичка дејност од областа на правосудната теорија и практика, органите на управувањето и финансирањето на Академијата.

Според членот 40 од Законот, обуката на судиите и јавните обвинители претставува организирано стекнување и усовршување на

практичните и теоретските знаења и вештини потребни за независно, самостојно, стручно и ефикасно вршење на нивната функција.

Според членот 41 од Законот, Академијата организира почетна и континуирана обука.

Со членот 44 од Законот, определени се условите за прием во почетната обука за судии и јавни обвинители.

Со членот 49 од Законот, определено е дека приемниот испит се состои од квалификациски тест, психолошки тест, тест за интегритет и испит.

Според членот 50 став 1 од Законот, квалификацискиот тест се врши во писмена форма и анонимно, со цел да се проверат знаењата на пријавените кандидати на домашното материјално и процесно право, меѓународното право, правото на Европската унија и најзначајните пресуди на Европскиот суд за човекови права, со цел да ги селектира кандидатите по квалитет, определен како минимум знаење за посетување на програмата за почетна обука. Според ставот 2 од истиот член, психолошкиот тест се спроведува со цел по пат на социјалните способности да ги афирмира кандидатите за вршење на функцијата судија и јавен обвинител.

Со оспорениот член 50 став 3 алинеја 2 од Законот, е определено дека тестот за интегритет, помеѓу другото се состои и од прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија или јавен обвинител, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Комисијата за приемен испит од листа на 50 предложени лица од кандидатот со најмалку завршено четиригодишно средно образование, кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврт степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен.

Според членот 55 став 5 од Законот тестот за интегритет се оценува со оцена “задоволува”, “делумно задоволува” и “не задоволува”, а според ставот 6 од истиот член се смета дека пријавеното лице кое добило оцена “не задоволува” на тестот за интегритет нема право да го полага испитот.

Од анализата на оспорениот член 50 став 3 алинеја 2 од Законот, произлегува дека законодавецот ја пропишал оспорената законска одредба со цел да се проверат етичките и моралните вредности на кандидатите за вршење на функцијата судија или јавен обвинител. Во конкретниот случај законодавецот оценил дека реална и објективна слика за етичките и моралните вредности на идните судии и јавни обвинители, може да биде формирана со прибирање на податоци и информации од

надворешни лица кои го познават кандидатот најмалку три години, кои со кандидатот не се во крвно стродство до одреден степен и кои имаат завршено најмалку четири годишно образование. Со вака пропишаното законско решение за кандидатот е пропишана обврска да најде 50 лица и да го докаже времетраењето на познанството, непостоење сродство и степенот на нивното образование и сето тоа за 50 граѓани. Ова под претпоставка дека тие 50 граѓани се морално и етички подобни за да бидат компетентни во давањето на мислењето. Наведеното значи дека целта на ова законско решение е да се изврши вреднување на моралните и етичките вредности на кандидатот со утврдување на описна оцена “задоволува”, “делумно задоволува” и “не задоволува” (член 55 став 5 од Законот). Пријавените лица, кои добиле оцена “не задоволува” на тестот за интегритет, немаат право да го полагаат приемниот испит (член 55 став 6 од Законот).

Според судот, вака пропишаното законско решение не е во согласност со членот 11 став 1 и членот 25 од Уставот. Имено, според членот 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени. Тоа значи дека основните слободи и права на човекот и граѓанинот подразбираат и неповредливост на неговиот физички и морален интегритет. Со пропишаното законско решение кое се оспорува со иницијативата и со кое е овозможено да се врши вреднување на етичките и моралните вредности на граѓаните, според Судот, директно се навлегува во нивниот морален интегритет, кој е неповредлив, но со оспореното законско решение, тоа се овозможува, а се овозможува и моралниот интегритет да биде нарушен во случај на нивно негативно оценување, односно негативно вреднување со оцена “не задоволува”. На овој начин се доведува во прашање и почитувањето и заштитата на личниот и семеен живот на граѓаните, како и почитување и заштита на нивното достоинство и угледот. Имено, со самата квалификација на пријавениот кандидат дека не го поминал тестот за етички и морални вредности со оценување “не задоволува”, уставната гаранција за почитување и заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, е нарушена.

Утврдувањето на личните морални и етички вредности на пријавените кандидати врз основа на прибавено мислење од други субјекти, по оценка на овој суд, не обезбедува објективност и непристрасност во формирањето на етичкиот и морален профил за пријавениот кандидат од кој ќе зависи дали тој ги исполнува условите за вршење на судиската и обвинителската функција или тоа нема да биде случај. Утврдувањето на личните вредности врз основа на мислење од други субјекти, всушност тргнува од претпоставка дека тие 50 граѓани се морално и етички подобни за да бидат компетентни во давањето на мислењето за друг, според Судот е неприфатливо, од аспект на објективно утврдување на етичките и морални вредносни квалификации. Воедно, за Судот, е неприфатлив

пропишаниот услов, кандидатот предложените 50 лица да ги познава најмалку три години, од аспект на докажливоста на овој услов. Според Судот, пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на пријавените кандидати за вршење на функцијата судија и јавен обвинител, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, од аспект на владеењето на правото, а исто така и од аспект на уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет, утврдени во членот 11 став 1 од Уставот, како и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, достоинството и угледот на граѓаните, утврдени во членот 25 од Уставот.

7. Имајќи го предвид претходно наведеното, Судот оцени дека оспореното законско решение од членот 50 став 3 алинеја 2 од Законот не е во согласност со цитираните одредби од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе, со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.156/2010)

39.

У.бр.171/2011

- Коморска маркичка

- *Chamber stamp*

- Со Одлуката на адвокатската комора со која коморската маркичка е поставена како услов за наплата на адвокатските трошоци, иако тоа не произлегува ниту од Законот за адвокатура, ниту од Законот за парничната постапка, Адвокатската комора го надминала законското овластување да донесе тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите и навлегла во законодавната сфера за која не е овластена.

- The decision of the Bar setting the chamber stamp as a condition for the collection of the attorney's costs, although it does not arise from the Law on Attorneyship and the Civil Procedure Act, exceeds the legal powers of the Bar to adopt a tariff for reward and compensation of the costs for the work of the lawyers and interferes into the legislative sphere for which it is not authorised.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/2011).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одлука означена во точката 1 на ова решение.

3. Адвокат Драган Атанасовски, Петар Попоски и адвокат Сашо Врбовски, сите од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

- Според подносителот на иницијативата, адвокат Драган Атанасовски, Адвокатската комора донела одлука со која го изменила Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија (АКРМ), со која вовела обврска секој адвокат при секое застапување, поднесок, составување на исправи и сл. да мора да приложи коморска маркичка која е вредносна. Оваа спорна одредба во пракса судовите можеле да ја сфатат и да ја применат како начин да не ги признаваат адвокатските трошоци за дејствија и писмена на кои нема коморска маркичка, кое во краен случај било на штета на странката, а не на адвокатот, бидејќи адвокатот ќе си ја наплател својата награда. Со оспорената одредба Адвокатската комора си земала за право да ја условува примената на Адвокатската тарифа со коморска маркичка и да бара прво нејзе да и се плати надоместок, па дури потоа да може да бара адвокатот од

странката да му се плати наградата или трошоците, а во краен случај и при одмерување на трошоците од страна на судот оваа одредба можела да се сфати како начин да не се признаваат на странките адвокатските трошоци кои таа ги имала. На таков начин Адвокатската комора директно се мешала во работењето на адвокатот, па слободно можело да се каже дека му станува ортак на адвокатот, бидејќи за секое дејствие или писмено адвокатот морал прво да и плати на Адвокатската комора по 60,00 денари. На ваков начин, Адвокатската комора вршела повреда на член 55 од Уставот.

Адвокатската комора ги пречекорила овластувањата од член 19 од Законот за адвокатура, бидејќи овој член не подразбирал Адвокатската комора да има право на условување на примената на адвокатската тарифа.

Донесената коморска маркичка била сосем друг вид маркичка, различна од адвокатската маркичка, кој се наметнувала со одлука на Адвокатската комора. Со тоа де факто се навлегувало во сферата на процесната постапка бидејќи со коморската маркичка се дополнувал ЗПП со наметнување на обврска на секој поднесок или дејствие преземени од адвокат да се приложи коморска маркичка. ЗПП можел да се менува и дополнува само со закон донесен од Собранието на Република Македонија, но не и со одлука на Адвокатската комора.

Врз основа на наведеното се предлага Уставниот суд да постапи по член 27 од Деловникот на Уставниот суд и да донесе решение за запирање на извршувањето на оспорената одредба, која треба да биде поништена или укината.

- Според наводите во иницијативата на Петар Попоски, оспорената одлука била во спротивност со член 53 од Уставот, затоа што адвокатурата била самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, а не во согласност со акт на Адвокатската комора, како што се предвидувало со Одлуката.

Исто така, наведета одлука била во спротивност и со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, бидејќи владеењето на правото не дозволувало она што Уставот предвидувал да биде регулирано со закон, да се регулира со подзаконски акт, како во случајов.

Понатаму, оспорената одредба била неуставна и затоа што согласно член 35 од Законот за адвокатура, адвокатската комора не можела и не смеела да се финансира од коморска маркичка предвидена со тарифа, а не со закон.

Оспорената одредба била неуставна и затоа што, како што гласел и насловот на Тарифата, тоа било Тарифа за награда за извршена

адвокатска работа на адвокатите, а не за наметнување на обврски на адвокатите за финансирање на Адвокатската комора, која адвокатите веќе ја финансирале преку плаќање на чланарина.

Одредбата била во спротивност и со член 98 став 6 од Законот за парничната постапка кој предвидувал поднесокот од адвокат задолжително да содржи штембил и адвокатска маркичка предвидена со посебен закон, а не и коморска маркичка предвидена со Тарифата на Адвокатската комора.

Исто така, одредбата не била во согласност и со член 98 став 2 од Уставот, затоа што Тарифата предвидувала обврска за судот да води сметка за коморска маркичка, што било во спротивност со уставната определба дека судовите се самостојни и независни и судат врз основа на устав и закон..., а не врз основа на наметнатата обврска со Тарифата.

Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите по својата суштина претставувала вреднување на сите процесни дејствија кои адвокатот ги презема во согласност со закон и кои судот ги контролира при досудувањето на трошоците на странката, со што се воспоставувал однос адвокат-странка, а не како со оспорената одлука, која воспоставувала однос адвокат-Адвокатска комора. Со условувањето со коморска маркичка се оневозможувало преземање на дејствија на адвокатите во корист на странките, само заради неплатена коморска маркичка во корист на Комората, со што би се довело во прашање и правото на одбрана на обвинетиот загарантирано со Уставот и Европската конвенција за заштита на човековите права.

Ваквата регулатива отворала и дилема на чиј товар ќе падне надоместокот за маркичка и го условувала досудувањето на трошоците за веќе преземените дејствија, со што ја загрозувала егзистенцијата на адвокатите или пак крајно трошоците ќе падделе на товар на странката, како жртва на оспорената измена на Тарифата.

Поради наведеното, оспорената одлука не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 53 и член 98 став 2 од Уставот, како и со член 35 од Законот за адвокатура и член 98 став 6 од Законот за парничната постапка, поради што се предлага Судот да поведе постапка за оценување на нејзината уставност и законитост, при што, до конечноста на Одлуката, се предлага Судот согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд, да донесе решение за запирање на извршувањето на оспорената одлука.

- Според наводите во иницијативата на адвокат Сашо Врбовски, коморската маркичка според Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија имала карактер на парафискална давачка, која адвокатите биле должни да ја купуваат од АКРМ и истата да ја ставаат, односно предаваат на секој поднесок, исправа или застапување, а

средствата собрани од издавањето на коморската маркичка исклучиво се користеле за потребите на Адвокатската комора.

Оспорената одлука не била во согласност со член 149 од ЗПП (кој е цитиран во иницијативата), затоа што примената на Тарифата од страна на Судот била условена со предавање на коморска маркичка од страна на адвокатите, со што се пробивала нормативната рамка на овој член од Законот.

Поради наведеното се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука, а со оглед на можноста за настанување на штетни последици по парничните страни со примена на Одлуката, времео да го запре нејзиното извршување.

4. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во член 8 став 5, после точката 5 се додава нова точка 6 која гласи: „Наградата предвидена со одредбите од оваа тарифа следува само за поднесок, исправа и застапување на кои е ставена, односно предадена коморска маркичка.“

Според член 2 на истата одлука, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон (став 1). Секој е должен да ги почитува Уставот и законите (став 2).

Според член 53 од Уставот, адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека таа вредност се остварува така што законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите, при што секој субјект е должен да ги почитува Уставот и законите.

Од содржината на член 53 од Уставот произлегува дека адвокатурата е јавна служба што обезбедува правна помош, при што таа јавна служба е самостојна и независна и врши јавни овластувања кои и се доверени со закон.

Со член 2 од Законот за адвокатура („Службен весник на

Република Македонија“ бр. 59/2002, 60/2006, 29/2007, 106/2008 и 135/2011), адвокатурата е дефинирана како самостојна и независна јавна служба која единствено обезбедува и дава правна помош (став 1). Адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони (став 2).

Според член 5 од Законот, самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба се остварува со слободно и независно вршење на адвокатската дејност, слободен избор на адвокатот, организирање на адвокатите во Адвокатска комора и нејзино финансирање, автономно донесување на акти за работа на Адвокатската комора на Република Македонија и нејзините органи и запишување и бришење од Именикот на адвокатите, Именикот на адвокатските стручни соработници, Именикот на адвокатските приправници и донесување на Кодекс на адвокатската етика.

Според член 18 став 3 од Законот, на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, адвокатот е должен да стави штембил на адвокати, односно штембил на адвокатско друштво, адвокатска маркичка, издадена од надлежен државен орган, предвидена со посебен закон и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија.

Согласно став 4 на овој член, при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна адвокатска и коморска маркичка за тоа застапување.

Според член 19 од Законот, адвокатот има право на награда и надоместок на трошоците за извршената работа во вршењето на адвокатската дејност според Тарифата за наградата и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Согласно член 33 став 1 од Законот, адвокатите во Република Македонија се организираат во Адвокатската комора на Република Македонија.

Според член 34 став 2 точка 5 од Законот, Адвокатската комора на Република Македонија донесува Тарифа за награда и надоместок на трошоците на адвокатите.

Според член 35 од Законот, Адвокатската комора на Република Македонија се финансира од: 1) коморска членарина; 2) коморски уписен влог; 3) подароци и фондации; 4) закупнина; 5) коморска маркичка; 6) други приходи во согласност со закон.

Согласно член 39-а од Законот, одредбите од членот 18 ставовите 3 и 4 ќе отпочнат да се применуваат во рок од шест месеца по издавање на адвокатската маркичка од надлежен државен орган, односно коморската

маркичка од надлежен орган на Адвокатската комора на Република Македонија.

Адвокатската комора на Република Македонија, со своја Одлука бр. 02-950/3 од 24.06.2011 година, ја определила висината на коморската маркичка на износ од 60,00 денари, при што определила дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во службеното гласило на АКРМ, а ќе се применува од 01.09.2011 година.

Исто така, на 24 јуни 2011 година, Адвокатската комора на Република Македонија ја донела оспорената одлука со која ја дополнила Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, на начин што определила дека наградата предвидена со одредбите од оваа тарифа следува само за поднесок, исправа и застапување на кои е ставена, односно предадена коморска маркичка. Оваа одлука влегла во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, односно на 2 август 2011 година.

Од изнесените законски одредби и Законот за адвокатура во целина, произлегува дека адвокатите се организираат во Адвокатска комора на Република Македонија, Комората има својство на правно лице и своите работи ги врши самостојно и независно, при што Законот прецизно ги определува работите на Комората почнувајќи од уписот на адвокатите, стручните соработници и адвокатските приправници во соодветните именици, преку адвокатската етика и одговорноста при вршењето на адвокатската дејност, како и стручното оспособување и усовршување, до донесувањето на актите на Комората, вклучително и Тарифата за наградата и надоместокот на трошоците на адвокатите за вршењето на адвокатската дејност. Законот ги пропишува и изворите на финансирање на Адвокатската комора на Република Македонија потребни заради извршување на набројаните работи на Комората, меѓу кои извори е и коморската маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија.

Законот, исто така, пропишува дека на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, адвокатот е должен да стави, помеѓу другото и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија и дека при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна коморска маркичка за тоа застапување.

Одредбите за издавањето и задолжителната примена на коморската маркичка, како извор на финансирање на Адвокатската комора (член 18 ставовите 3 и 4 и член 35 точка 5 од Законот), се внесени во Законот за адвокатура и стануваат негов составен дел, со член 12 и член

19 од Законот за изменување и дополнување на Законот за адвокатура („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006 од 15 мај 2006 година). Со член 24 од овие законски изменувања и дополнувања, Законот се дополнува со нов член 39-а, со кој се определува дека одредбите од членот 18 ставовите 3 и 4 ќе отпочнат да се применуваат во рок од шест месеца по издавањето на коморската маркичка од надлежен орган на Адвокатската комора на Република Македонија. Наведените одредби за коморската маркичка не се менувани со измените и дополнувањата на Законот за адвокатура направени во 2007, 2008 и 2011 година.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека прашањето за издавањето и задолжителната употреба на коморска маркичка како извор на финансирање на Адвокатската комора е во целост уредено со Законот за адвокатура. Во оваа смисла, Судот имаше предвид дека Уставниот суд веќе расправал за прашањето на уставната основаност на воведувањето на коморската маркичка, при што оценил дека законодавецот има уставен основ да ги утврдува изворите на финансирање на Адвокатската комора, оставајќи разработката на одделните извори на финансирање да се изврши со акт на Комората, заради остварување на самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба која врши јавни овластувања во согласност со закон, поради што не повел постапка за оценување на уставноста на член 18 ставовите 3 и 4 и член 35 од Законот за адвокатура (Решенија У.бр.31/2007, У.бр. 78/2007, У.бр.2/2011).

Оттука, според Судот, подносителите на иницијативите не ги имале предвид законските одредби за воведување на коморска маркичка, како резултат на што се погрешните наводите во иницијативите дека Адвокатската комора, наместо со закон, со свој подзаконски акт наметнувала постоење на коморска маркичка, како еден од изворите за финансирање на Адвокатската комора.

Со член 98 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/20100), се уредуваат поднесоците во парничната постапка. Така, според став 1 на овој член, тужбата, одговорот на тужбата, правните лекови и другите изјави, предлози и соопштенија што се даваат надвор од расправата се поднесуваат писмено, или по електронски пат до приемното одделение на надлежниот суд (поднесоци). Според став 2 на овој член, поднесоците задолжително треба да содржат адвокатски печат, освен оние кои се составени од страна на полномошници определени во член 81 став 1 алинеите 2 и 3 од овој закон. Според став 3 на истиот член, поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат: означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани

во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон. Според став 4 на истиот член, поднесоците поднесени од адвокати, државен орган односно орган на државна управа, единици на локална самоуправа, правни лица и лица кои вршат јавни овластувања покрај податоците од ставот 3 на овој член треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон. Согласно став 8 на истиот член, поднесокот од адвокат задолжително содржи печат, односно електронски потпис од адвокатот и адвокатска маркичка предвидена со посебен закон, во спротивно поднесокот се смета за неуреден и судот ќе го отфрли. До донесување на посебен закон со кој се уредува адвокатската маркичка, поднесокот од адвокат задолжително треба да содржи печат, односно електронски потпис.

Според член 145 став 1 од овој закон, парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот или по повод на постапката, а според став 2 на истиот член, парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда.

Од анализата на овие законски одредби произлегува дека законодавецот утврдил што задолжително треба да содржи поднесокот од адвокат во парничната постапка, за да се смета за уреден, односно поднесок по кој судот ќе постапува и за кој му следува награда на адвокатот. Коморската маркичка не е предвидена како задолжителен елемент на поднесокот, со чие отсуство поднесокот ќе се смета за неуреден и ќе биде отфрлен, односно ќе има за последица неисплата на адвокатската награда.

При ваква законска регулатива, се поставува прашањето дали коморската маркичка, предвидена со Законот за адвокатура, може да биде услов поднесокот во парничната постапка, кој иако ги исполнува условите согласно Законот за парничната постапка, да не се смета за валиден документ и дејствие на адвокатот за кое тој има право на награда според Адвокатската тарифа, односно дали условувањето на исплатата на парична награда согласно Адвокатска тарифа, со плаќање на коморска маркичка, има законска основа.

Според Судот, ваквото условување основано може да се доведе под сомнение со начелото на владеењето на правото и во крајна линија, со овластувањето на адвокатурата, како самостојна и независна јавна служба, да врши јавни овластувања во согласност со закон. Имено, не е спорна законската обврска на адвокатот на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, да стави, помеѓу другото

и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија и дека при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна коморска маркичка за тоа застапување. Меѓутоа, со оспорената одлука, односно со Адвокатската тарифа, коморската маркичка е поставена како услов за наплата на адвокатските трошоци, иако тоа не произлегува ниту од Законот за адвокатура, ниту од Законот за парничната постапка. Поради тоа, според Судот, Адвокатската комора го надминала законското овластување да донесе тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите и навлегла во законодавната сфера за која не е овластена.

Поради наведеното, Судот оцени дека основано се поставува прашањето за согласноста на оспорената одлука со член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 53 од Уставот, како и со член 18 став 3 од Законот за адвокатура и со членовите 98 и 149 став 2 од Законот за парничната постапка.

6. Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, до донесувањето на конечна одлука, да го запре извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорената одлука.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.171/2011)

У.бр.171/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/2011).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на Одлуката означена во точка 1 на оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијативи поднесени од адвокат Драган Атанасовски, Петар Попоски и адвокат Сашо Врбовски, сите од Битола, со Решение У. бр. 171/2011 од 29 февруари 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/2011), како и го запре извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот, со Законот за адвокатура и со Законот за парничната постапка.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во член 8 став 5, после точката 5 се додава нова точка 6 која гласи: „Наградата предвидена со одредбите од оваа тарифа следува само за поднесок, исправа и застапување на кои е ставена, односно предадена коморска маркичка.“

Според член 2 на истата одлука, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон (став 1). Секој е должен да ги почитува Уставот и законите (став 2).

Според член 53 од Уставот, адвокатурата е самостојна и независна јавна

служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека таа вредност се остварува така што законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите, при што секој субјект е должен да ги почитува Уставот и законите.

Од содржината на член 53 од Уставот произлегува дека адвокатурата е јавна служба што обезбедува правна помош, при што таа јавна служба е самостојна и независна и врши јавни овластувања кои и се доверени со закон.

Со член 2 од Законот за адвокатура („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2002, 60/2006, 29/2007, 106/2008 и 135/2011), адвокатурата е дефинирана како самостојна и независна јавна служба која единствено обезбедува и дава правна помош (став 1). Адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони (став 2).

Според член 5 од Законот, самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба се остварува со слободно и независно вршење на адвокатската дејност, слободен избор на адвокатот, организирање на адвокатите во Адвокатска комора и нејзино финансирање, автономно донесување на акти за работа на Адвокатската комора на Република Македонија и нејзините органи и запишување и бришење од Именикот на адвокатите, Именикот на адвокатските стручни соработници, Именикот на адвокатските приправници и донесување на Кодекс на адвокатската етика.

Според член 18 став 3 од Законот, на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, адвокатот е должен да стави штембил на адвокати, односно штембил на адвокатско друштво, адвокатска маркичка, издадена од надлежен државен орган, предвидена со посебен закон и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија.

Согласно став 4 на овој член, при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна адвокатска и коморска маркичка за тоа застапување.

Според член 19 од Законот, адвокатот има право на награда и надоместок на трошоците за извршената работа во вршењето на адвокатската дејност според Тарифата за наградата и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Согласно член 33 став 1 од Законот, адвокатите во Република Македонија се организираат во Адвокатската комора на Република Македонија.

Според член 34 став 2 точка 5 од Законот, Адвокатската комора на Република Македонија донесува Тарифа за награда и надоместок на трошоците на адвокатите.

Според член 35 од Законот, Адвокатската комора на Република Македонија се финансира од: 1) коморска членарина; 2) коморски уписен влог; 3) подароци и фондации; 4) закупнина; 5) коморска маркичка; 6) други приходи во согласност со закон.

Согласно член 39-а од Законот, одредбите од членот 18 ставовите 3 и 4 ќе отпочнат да се применуваат во рок од шест месеца по издавање на адвокатската маркичка од надлежен државен орган, односно коморската маркичка од надлежен орган на Адвокатската комора на Република Македонија.

Адвокатската комора на Република Македонија, со своја Одлука бр. 02-950/3 од 24.06.2011 година, ја определила висината на коморската маркичка на износ од 60,00 денари, при што определила дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во службеното гласило на АКРМ, а ќе се применува од 01.09.2011 година.

Исто така, на 24 јуни 2011 година, Адвокатската комора на Република Македонија ја донела оспорената одлука со која ја дополнила Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, на начин што определила дека наградата предвидена со одредбите од оваа тарифа следува само за поднесок, исправа и застапување на кои е ставена, односно предадена коморска маркичка. Оваа одлука влегла во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, односно на 2 август 2011 година.

Од изнесените законски одредби и Законот за адвокатура во целина, произлегува дека адвокатите се организираат во Адвокатска комора на Република Македонија, Комората има својство на правно лице и своите работи ги врши самостојно и независно, при што Законот прецизно ги определува работите на Комората почнувајќи од уписот на адвокатите, стручните соработници и адвокатските приправници во соодветните именици, преку адвокатската етика и одговорноста при вршењето на адвокатската дејност, како и стручното оспособување и усовршување, до донесувањето на актите на Комората, вклучително и Тарифата за наградата и надоместокот на трошоците на адвокатите за вршењето на адвокатската дејност. Законот ги пропишува и изворите на финансирање на Адвокатската комора на Република Македонија потребни заради извршување на набројаните работи на Комората, меѓу кои извори е и коморската маркичка утврдена со акт на Адвокатската

комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија.

Законот, исто така, пропишува дека на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, адвокатот е должен да стави, помеѓу другото и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија и дека при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна коморска маркичка за тоа застапување.

Одредбите за издавањето и задолжителната примена на коморската маркичка, како извор на финансирање на Адвокатската комора (член 18 ставовите 3 и 4 и член 35 точка 5 од Законот), се внесени во Законот за адвокатура и стануваат негов составен дел, со член 12 и член 19 од Законот за изменување и дополнување на Законот за адвокатура („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006 од 15 мај 2006 година). Со член 24 од овие законски изменувања и дополнувања, Законот се дополнува со нов член 39-а, со кој се определува дека одредбите од членот 18 ставовите 3 и 4 ќе отпочнат да се применуваат во рок од шест месеца по издавањето на коморската маркичка од надлежен орган на Адвокатската комора на Република Македонија. Наведените одредби за коморската маркичка не се менувани со измените и дополнувањата на Законот за адвокатура направени во 2007, 2008 и 2011 година.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека прашањето за издавањето и задолжителната употреба на коморска маркичка како извор на финансирање на Адвокатската комора е во целост уредено со Законот за адвокатура. Во оваа смисла, Судот имаше предвид дека Уставниот суд веќе расправал за прашањето на уставната основаност на воведувањето на коморската маркичка, при што оценил дека законодавецот има уставен основ да ги утврдува изворите на финансирање на Адвокатската комора, оставајќи разработката на одделните извори на финансирање да се изврши со акт на Комората, заради остварување на самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба која врши јавни овластувања во согласност со закон, поради што не повел постапка за оценување на уставноста на член 18 ставовите 3 и 4 и член 35 од Законот за адвокатура (Решенија У.бр.31/2007, У.бр. 78/2007, У.бр.2/2011).

Со член 98 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010), се уредуваат поднесоците во парничната постапка. Така, според став 1 на овој член, тужбата, одговорот на тужбата, правните лекови и другите изјави, предлози и соопштенија што се даваат надвор од расправата се поднесуваат писмено, или по електронски пат до приемното одделение на надлежниот суд (поднесоци). Според став 2 на овој член, поднесоците задолжително треба да содржат адвокатски печат, освен

оние кои се составени од страна на полномошници определени во член 81 став 1 алинеите 2 и 3 од овој закон. Според став 3 на истиот член, поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат: означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон. Според став 4 на истиот член, поднесоците поднесени од адвокати, државен орган односно орган на државна управа, единици на локална самоуправа, правни лица и лица кои вршат јавни овластувања покрај податоците од ставот 3 на овој член треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон. Согласно став 8 на истиот член, поднесокот од адвокат задолжително содржи печат, односно електронски потпис од адвокатот и адвокатска маркичка предвидена со посебен закон, во спротивно поднесокот се смета за неуреден и судот ќе го отфрли. До донесување на посебен закон со кој се уредува адвокатската маркичка, поднесокот од адвокат задолжително треба да содржи печат, односно електронски потпис.

Според член 145 став 1 од овој закон, парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот или по повод на постапката, а според став 2 на истиот член, парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда.

Од анализата на овие законски одредби произлегува дека законодавецот утврдил што задолжително треба да содржи поднесокот од адвокат во парничната постапка, за да се смета за уреден, односно поднесок по кој судот ќе постапува и за кој му следува награда на адвокатот. Коморската маркичка не е предвидена како задолжителен елемент на поднесокот, со чие отсуство поднесокот ќе се смета за неуреден и ќе биде отфрлен, односно ќе има за последица неисплата на адвокатската награда.

При ваква законска регулатива, се поставува прашањето дали коморската маркичка, предвидена со Законот за адвокатура, може да биде услов поднесокот во парничната постапка, кој иако ги исполнува условите согласно Законот за парничната постапка, да не се смета за валиден документ и дејствие на адвокатот за кое тој има право на награда според Адвокатската тарифа, односно дали условувањето на исплатата на парична награда согласно Адвокатска тарифа, со плаќање

на коморска маркичка, има законска основа.

Според Судот, ваквото условување не е во согласност со начелото на владеењето на правото и во крајна линија, со овластувањето на адвокатурата, како самостојна и независна јавна служба, да врши јавни овластувања во согласност со закон. Имено, не е спорна законската обврска на адвокатот на секој поднесок или исправа составена во адвокатска канцеларија, да стави, помеѓу другото и коморска маркичка утврдена со акт на Адвокатската комора на Република Македонија и издадена од Адвокатската комора на Република Македонија и дека при застапување пред суд и други органи адвокатот е должен на судот да му предаде соодветна коморска маркичка за тоа застапување. Меѓутоа, со оспорената одлука, односно со Адвокатската тарифа, коморската маркичка е поставена како услов за наплата на адвокатските трошоци, иако тоа не произлегува ниту од Законот за адвокатура, ниту од Законот за парничната постапка. Поради тоа, според Судот, Адвокатската комора го надминала законското овластување да донесе тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите и навлегла во законодавната сфера за која не е овластена.

Поради наведеното, Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 53 од Уставот, како и со член 18 став 3 од Законот за адвокатура и со членовите 98 и 149 став 2 од Законот за парничната постапка.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.171/2011)

40.

У.бр.215/2010

- Информирање на странка која не се јавила на претходна покана од судот

- Notification of a party that has failed to answer preliminary summons from the court

- Членот 126 е во согласност со членот 9 од Уставот, во однос на информирањето на странките и другите учесници во постапката во случај кога судот од било која причина не работи на денот на закажаното рочиште и има обврска на својата веб страница или на видно место во судот да го објави денот и часот на одржувањето на новото рочиште, а странката е должна да се информира за тоа.

- Article 126 is in accordance with Article 9 of the Constitution in view of the notification of the parties and other participants in the procedure in case when the court for any reason does not work on the date of the scheduled hearing and is obliged to announce the date and hour of the holding of the new hearing on a prominent place in the court, and the party is required to inform itself thereof.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 14 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 126 од Законот за парничната постапка (“Службен весник на Република Македонија“ број 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на меѓусебната согласност на член 126 од Законот за парничната постапка со член 3 од Законот за судовите.

3. Манчо Манчев од Кавадарци на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законот означени во точките 1 и 2 на ова решение.

4. Според наводите на подносителот на иницијативата со оспорената одредба според која врачување на покана се вршела во судската зграда, а по барање на странката која веќе била уредно поканета, но не се јавила во судот, било оневозможено врачувањето на поканите да се врши и надвор од судот како што тоа се вршело за доставување на поканите за подготвителното рочиште и рочиштето за главна расправа.

Од содржината на оваа одредба произлегувало дека по барање на странката судот бил должен само во судската зграда да и врачи покана на странката за денот и часот на одржување на рочиштето. Подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба била во спротивност со член 9 од Уставот и со член 3 од Законот за судовите, односно не се обезбедувала еднаквост, рамноправност, недискриминација на лицата со посебни потреби кои поради видот и карактерот на неповолната здравствена состојба не биле во можност лично самите да дојдат, односно немале пристап во судската зграда за да ја примат поканата и поради тоа се создавала нееднаква положба помеѓу одредени категории на граѓани.

5. Судот на седница утврди дека според член 126 став 1 од законот, странката која е уредно поканета да присуствува на рочиште или пак е известена за преземање на определено дејствие не се јави пред судот без оглед на причината, судот нема натамошна обврска да ја повикува. По нејзино барање судот е должен во судот да и врачи покана за денот и часот за одржување на рочиштето, како и примерок од записникот во писмена или електронска форма, односно во форма на тонски запис од претходно одржаното рочиште.

Согласно ставот 2 од Законот, ако судот поради која било причина не работи на денот на закажаното рочиште, е должен да го објави на својата веб страница и на видно место во судот, денот и часот на одржувањето на новото рочиште, а странката е должна да се информира за истото.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба и граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 35 од Уставот, заштитата на инвалидните лица и условите за нивно вклучување во општествениот живот претставува посебна грижа на Републиката.

Според член 1 од Законот за парничната постапка ("Службен весник на Република Македонија" број 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010), се уредуваат правилата на постапката врз основа на кои

судот расправа и одлучува во споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните и семејните односи на граѓаните како што се работните, трговските, имотните и другите граѓанско-правни спорови, ако со закон за некои од тие спорови не е определено за нив судот да решава според правилата на некоја друга постапка.“

Согласно член 3 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2006, 35/2008 и 150/2010) целите и функциите на судската власт опфаќаат непристрасно применување на правото независно од положбата и својството на странките, заштита, почитување и унапредување на човековите права и основни слободи, обезбедување еднаквост рамноправност и недискриминација по кој било основ и обезбедување правна сигурност врз основа на владеење на правото.

Во Глава XX од Законот за парнична постапка, со наслов “Доставување на писмена и разгледување на списи” и поднаслов “Начин на доставување” содржан е членот 126 став 1, во кој е предвидено дека странката која е уредно поканета да присуствува на рочиште или пак е известена за преземање на определено дејствие не се јави пред судот без оглед на причината, судот нема натамошна обврска да ја повикува. По нејзино барање судот е должен во судот да и врачи покана за денот и часот за одржување на рочиштето, како и примерок од записникот во писмена или електронска форма, односно во форма на тонски запис од претходно одржаното рочиште. Ако судот поради која било причина не работи на денот на закажаното рочиште, е должен да го објави на својата веб страница и на видно место во судот, денот и часот на одржувањето на новото рочиште, а странката е должна да се информира за истото.(став 2)

Од анализата на содржината на членот 126 од Законот, а во корелација со цитираните уставни норми, Судот констатира дека ваквата одредба во Законот е еден од условите кој обезбедува водење на постапка без одолговлекување. Уредната покана за рочиште ја обврзува странката да се јави во судот во закажаното време и место. Во случај уредно поканетата странка, која од било која причина не се јавила во судот, доколку тоа го побара, во судот ќе и биде врачена не само поканата, туку и примерок од записникот од претходно одржаното рочиште, ако такво имало. Тоа значи дека судот ќе ја почитува волјата на странката по нејзино барање во судот да биде врачена покана, а заради пропуштање на дејствие од нејзина страна, односно нејавување во судот на уредно доставена покана.

Во овој правец е и образложението на Предлогот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка (“Службен весник на

Република Македонија“ број 116/2010) со која овој член е изменет, од кое јасно произлегува дека ваквата одредба во Законот е во функција на воспоставување на посоодветни механизми со кои ќе се обезбеди побрзо и поефикасно постапување на судовите во решавањето на споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните, семејните, работните, имотните и другите граѓанско-правни односи, а со цел да се постигне правосилно разрешување на спорните односи помеѓу правните субјекти во што пократок временски период, а со тоа се обезбедуваат правни претпоставки за почитување на начелото на судење во разумен рок и поголема правна сугурност.

Анализирајќи ја оспорената одредба на членот 126, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека истата не може основано да се доведе под сомнение по однос на членот 9 од Уставот, бидејќи подносителот на иницијативата на погрешен и недоволно јасен начин ја интерпретира целта што законодавецот ја имал при пропишувањето на оваа одредба. Судот констатира дека одредбите од овој член содржат новини во однос на информирањето на странките и другите учесници во постапката во случај кога судот од било која причина не работи на денот на закажаното рочиште. Оттаму, и обврската судот на својата веб страница или на видно место во судот да го објави денот и часот на одржувањето на новото рочиште, а странката е должна да се информира за тоа.

Што се однесува до наводите во иницијативата за нееднаква положба помеѓу одредени категории на граѓани имајќи ја во предвид здравствената состојба која била од таков карактер што оневозможувала пристап до судот, Судот оцени дека тој факт и не е релевантен за уставно-судската оценка на оспорената одредба бидејќи станува збор за фактичко прашање поврзано со примената на законот во конкретен случај, што е надвор од надлежноста на Уставниот суд.

Исто така, во однос на наводите во иницијатива со кои се бара оценка дали оспорениот член 126 од Законот е во согласност со членот 3 од Законот за судовите, претставуваат барање за оценка на меѓусебна согласност на два закона, што не е во надлежност на Уставниот суд.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Врз основа на наведеното, Судот смета дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 126 од Законот за парничната постапка со одредбите на членот 9 од Уставот на кој се повикува подносителот на иницијативата.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.215/2010)

41.

У.бр.17/2012

- Висина на глоба за прекршок

- *Amount of a fine for a minor offence*

- Законодавецот има уставен основ со закон да ги уредува глобите и нивните износи за сторени прекршоци од страна на физичките и правните лица.

- The legislator has a constitutional ground to regulate by law the fines and their amounts for minor offences committed by natural and legal persons.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 38 ставови 2, 4 и 5 од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006 и 51/2011).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 15 став 3 од Законот означен во точката

1 од ова решение.

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение. Според наводите во иницијативата, со оспорениот член 15 став 3 од Законот, се пропишувала можност глобата да биде повисока од онаа која е определена во ставовите 1 и 2 од овој член од Законот, односно е дадена можност со посебниот закон со кој се пропишувал одреден прекршок да се пропише и повисока глоба од определената во овој закон. Исто така, и со оспорениот член 38 став 4 од овој закон, била дадена таква можност.

Овие две оспорени законски одредби не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, според кој владеештвото на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и со членот 51 од Уставот, според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот. Ова поради тоа што Законот за прекршоците ги пропишувал општите услови за пропишување на прекршочните санкции, а со оспорените одредби „радикално“ се отстапувало од тие општи услови.

Според наводите во иницијативата, во оспорените одредби од членот 38 ставови 2 и 5 од Законот за прекршоци, законодавецот општо пропишал дека глобата се изрекува во износ од 200-5000 евра во денарска противвредност и дека кога со посебен закон со кој се пропишувал прекршокот за изрекување глоба на самото место, не можела глобата да биде поголема од 1000 евра во денарска противвредност, меѓутоа законодавецот не бил доследен. Ова поради тоа што во членот 15 од истиот закон законодавецот веќе регулирал други износи на глоба, и тоа во ставот 2, од 50-2000 евра во денарска противвредност за одговорно лице во правно лице или службено лице или трговец поединец, а во ставот 5 алинеја 2 од тој член, било регулирано за прекршок за кој се изрекува глоба на самото место, за одговорно лице во правно лице, службено лице или трговец поединец, глобата не можела да биде поголема од 600 евра во денарска противвредност.

Со ова компарирање на одредбите од истиот Закон, во иницијативата се наведува дека имало разлики помеѓу одредбите, па поради тоа одредбите од членот 38 ставови 2 и 5 од Законот, не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 15 став 3 од Законот за прекршоците, е предвидено дека со законот со кој се пропишува прекршокот, може да се пропише и повисока глоба од определената во ставовите 1 и 2 на овој член.

Во членот 38 ставови 2, 4 и 5 од Законот, е предвидено дека

глобата се изрекува во износ кој не може да биде помал од 200 евра во денарска противвредност, ниту поголем од 5000 евра во денарска противвредност.

Со Законот со кој се пропишува прекршокот може да се пропише и повисока глоба од определената во ставовите 2 и 3 на овој член.

Со Законот со кој се пропишува прекршокот за изрекување глоба на самото место може да се пропише износ кој не може да биде поголем од 1000 евра во денарска противвредност.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Согласно Амандман XXV став 4, со кој се заменува член 98 од Уставот, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници.

Од наведените уставни одредби произлегува дека начелото на законитост во Република Македонија, подигнато на ранг на уставно начело, во казненото право се искажува преку принципот за законска определеност на казнивите дела и на казните и служи како гарант за правата и слободите на граѓаните, од една страна и како гарант за остварувањето на казнената политика на земјата, од друга страна.

Казнивите дела и казните се предвидуваат со закон или друг пропис, а во тие рамки како казниви дела можат да се предвидат и прекршоци што можат да ги сторат субјектите кои вршат определена дејност. Притоа, видовите на казни и нивната висина со Уставот не се определени, туку е препуштено тие да се определат со закон, водејќи притоа сметка за член 54 став 4 од Уставот според кој ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правната одреденост на казнивите дела и казните. Во однос на законите со кои се уредува казнената сфера, Уставот единствено пропишува обврска дека постапките пред судовите (кривична, процесна, прекршочна, управна), се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници.

Во оваа смисла, со Законот за прекршоците се определуваат

општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно врз основа на овој и друг закон органите на државната управа или организациите и другите органи што вршат јавни овластувања надлежни за изрекување на прекршочни санкции (член 1).

Согласно член 3 на овој закон, никому не може да му биде изречена прекршочна санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон определено како прекршок и за кое со закон не била пропишана санкција.

Според член 5 од Законот, прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии облежја се определени со закон и за кое е предвидена прекршочна санкција.

Со членот 15 ставовите 1 и 2 од Законот се определува најнискиот и највисокиот износ на глобата, како еден од видовите прекршочни санкции за полнолетни сторители на прекршоци, но со ставовите 3 и 4 на истиот член, се остава можност, со законот со кој се пропишува прекршокот, да се пропише и повисока глоба од определената со ставот 1 и 2 на овој закон, што значи се дава простор со материјалниот закон, зависно од областа која се уредува, да може согласно специфичноста на противправните дејствија да се пропишат повисоки глоби, додека за прекршоците кои се сторени од користољубие или со кои се предизвикува поголема имотна штета, да може да се пропише глоба во висина на двојниот износ од санкцијата утврдена во ставовите 1 и 2 на овој член или во сразмер со висината на причинетата штета и прибавената корист. Тоа значи дека противправните дејствија се санкционираат зависно од видот, тежината и настанатата штета од преземањето на таквото дејствие, односно зависно од сторениот прекршок, поради што, при утврдувањето на прекршочни санкции за сторен прекршок, право е на законодавецот, во законот со кој ќе го утврди прекршокот, да ја определи висината на прекршочната санкција во зависност од општествената опасност на казнивите дела и видот на сторителот. Со одредбите од членот 38 од Законот се пропишани видовите прекршочни санкции на правни лица, а посебно во оспорените ставови 2, 4 и 5 од овој член, се пропишани глобите на правните лица како и правото со законот со кој се пропишува прекршокот на правното лице, да се пропише иповисока глоба од определената со одредбите во овој член од Законот, а кога таа се изрекува на самото место, не може да биде со износ поголем од 1000 евра во денарска противвредност. Одредбите од членовите 15 и 38 од Законот за прекршоците се однесуваат на утврдувањето на глобите и нивните износи за сторени прекршоци од страна на физичките и правните лица, и во тие рамки законодавецот има уставен основ со закон да ги уредува овие односи на начин како што

тој смета дека е целисходно. Уставниот суд на Република Македонија со решение У.бр.58/2008 од 11 јуни 2008 година веќе ја ценел уставноста на членот 15 став 3 од овој закон, кој и сега е предмет на оспорување од истиот иницијатор, и го изнел својот став со наведената анализа дека не може уставно да се проблематизира правото на законодавецот со оспореното законско решение да ги уредува износите, правата и обврските за изрекување на глоба, а овој став на Судот се однесува и за оспорените одредби од членот 38 ставови 2, 4 и 5 од Законот.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека за оспорените одредби од членот 38 ставови 2, 4 и 5 од Законот за прекршоците, не може основано да се постави прашањето за согласноста со Уставот, а за оспорената одредба од членот 15 став 3 од овој закон, настапени се деловнички претпоставки, согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата поради тоа што Судот веќе одлучувал за уставноста на оспорената законска одредба, а нема основи за поинакво одлучување.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.17/2012)

42.

У.бр.59/2011

- Вредност на спорот како услов за поднесување на ревизија

- Value of the dispute as a condition to lodge an appeal on points of law

- Право е на законодавецот покрај жалбата како редовен правен лек да предвиди и вонредени правни лекови, односно да ја предвиди ревизијата како вонреден правен лек кој странките можат да го изјават доколку се исполнети одредени предуслови, а тоа е вредноста на спорот или видот на спорот поради што не може да се постави прашањето за нивната

согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

- It is the right of the legislator to envisage extraordinary remedies in addition to the appeal as a regular remedy, that is, to envisage the appeal on points of law as an extraordinary remedy which the parties may lodge if certain preconditions are met, and that is the value of the dispute or the type of the dispute, owing to which there may not be a question raised as to their agreement with the constitutional provisions invoked by the applicant.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 09 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 372 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 117 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 16/2010, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

3. Цветомир Јолевски од Кичево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на законите означени во точките 1 и 2 на ова решение.

4. Според наводите во иницијативата подносителот наведува дека бара да се поведе постапка за оценување на уставноста на член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, од причина што ревизијата поднесена од негова страна до Врховниот суд на Република Македонија била одбиена како недозволена поради тоа што вредноста на предметот на спорот во неговиот случај била 128.820, 00 денари кој износ не го надминува износот од 500.000,00 денари. Во иницијативата се наведува дека износот од 500.000,00 денари бил препишан од земја членка на Европската унија каде што вработените просечно земале по неколку

илјади евра плата, за разлика од кај нас каде што платата изнесува 200 или 300 евра. Оваа одредба за наши прилики не можела да биде уставна, додека не сме станале членка на Европската унија, затоа што многу лица се обесправени и се нееднакви пред законот и не се во можност да се жалат до Врховниот суд.

Во дополнението на иницијативата, подносителот дава хронологија на неговиот предмет за кој се водела судска постапка пред Основниот суд во Кичево и Апелациониот суд во Гостивар, кој ја потврдил провстепената пресуда со која било одбиено тужбеното барање за надомест за прекувремена работа против тужениот Стопанска банка АД Скопје, филијала Кичево. На пресудата тој поднел ревизија која била одбиена. Подносителот наведува дека правото не можел да го оствари поради тоа што банката немала пропис за исплата на надоместок за прекувремена работа и поради тоа што не можел да поднесе ревизија поради вредноста на спорот. Износот од 500.000 денари вредност на спор, како услов за поднесување на ревизија, го ставал во нерамноправна положба со другите граѓани на Република Македонија и со граѓаните на Европската заедница.

Поради овие причини подносителот бара Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од член 372 став 2 од Законот за парничната постапка и на член 117 од Законот за работните односи како несогласни со член 32 од Уставот.

5. Судот на седница утврди дека според член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000 денари.

Согласно член 117 став 1 од Законот за работни односи, кој носи поднаслов: „Прекувремена работа“, предвидено е дека, работникот е должен на барање на работодавачот да врши работа преку полното работно време (прекувремена работа), во случаи на исклучително зголемување на обемот на работата; ако е потребно продолжување на деловниот или производниот процес; ако е нужно да се отстрани оштетување на средствата за работа, што би предизвикало прекинување на работата; ако е потребно да се обезбеди безбедност на луѓето и имотот, како и безбедноста на прометот и во други случаи определени со закон или колективен договор. Прекувремената работа може да трае најмногу осум часа во текот на една недела и најмногу 190 часа годишно, освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени.(став 2) За работниците од Министерството за внатрешни работи, кои вршат посебни должности и овластувања согласно со посебен закон, прекувремената работа може да трае подолго од 190 часа годишно, поради извршување на итни и неодложни работи, по претходно дадена

писмена согласност на работникот.(став 3) На работникот кој работел над 150 часа подолго од полното работно време, а не отсутствувал од работа повеќе од 21 ден во текот на годината, кај истиот работодавач, работодавачот е должен да му исплати покрај додатокот на плата и бонус во висина од една просечна плата во Републиката.(став 4) Работодавачот е должен да води посебна евиденција за прекувремената работа и часовите за прекувремената работа посебно да ги наведе во месечната пресметка на платата на работникот.(став 5) Работодавачот е должен за секое воведување на прекувремената работа писмено да го извести подрачниот државен инспектор на трудот.(став 6) Ако работодавачот воведува прекувремена работа подолго од ставот 2 на овој член е должен да изврши прераспоредување на работното време или воведување на нови смени.(став 7).

6. Според Амандман XXV став 4 со кој е заменет членот 98 од Уставот, видовите, надлежноста, основаноста, укинувањето, организацијата и составот на судовите како и постапката пред нив се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006) кој започна да се применува од 1 јануари 2007 година, судската власт ја вршат судовите во Република Македонија и тие се самостојни и независни државни органи.

Според овој закон, судовите судат и своите одлуки ги засноваат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Судовите во примената на правото ги заштитуваат човековите слободи и права.

Постапката пред судот се уредува со закон и се заснова врз начелата на законитост и легитимност, рамноправност на странките, судење во разумен рок, правичност, јавност, контрадикторност, двостепеност, зборност, усност, непосредност, право на одбрана односно застапување и економичност.

Со законите за одделните постапки поблиску се уредуваат начелата на постапката, начинот на нивното остварување и можното отстапување кај одделни начела.

Во судскиот систем судската власт ја вршат основните судови, апелационите судови и Врховниот суд на Република Македонија, а со Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006) покрај наведените видови на судови востановен е и Управниот суд.

Според член 101 од Уставот на Република Македонија Врховниот суд на Република Македонија е највисок суд во Републиката и го обезбедува единството во примената на законот од страна на судовите.

Според член 34 односно 35 од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија е надлежен, покрај другото да решава по вонредни правни лекови против правосилните одлуки на судовите и одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон, а според член 35 односно 37 од горенаведените закони, пак, Врховниот суд на општа седница утврдува начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законот од страна на судовите по сопствена иницијатива или по иницијатива на седницата на судот или судски оддели од судовите.

Со Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010) се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основни права и обврски на човекот и граѓанинот во спорови од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанско правни односи на физичките и правни лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Во овој закон, покрај правото на жалба како редовен правен лек со кој се прокламира и оживотворува двостепеноста во одлучувањето како гаранција за остварување на правото и врз закон засновани интереси предвидени се и вонредни правни лекови и тоа ревизија и повторување на постапката.

Согласно Законот, ревизијата е вонреден правен лек што странките можат да го изјават против правосилната пресуда донесена во втор степен во рок од 30 дена од доставувањето на преписот на пресудата. Правото на поднесување на ревизија е ограничено со вредноста на предлогот на спорот при што вредноста на спорот на побивање на пресудата да надминува 1.000.000 денари (член 372 став 1 и 2).

Меѓутоа и покрај наведеното генерално правило, Законот прави исклучоци при што правото странките да изјават ревизија не го условува со вредноста на спорот, туку секогаш дозволува без оглед на вредноста на спорот за точно определени спорови да може да се изјави ревизија (спорови за издршка, работни спорови и друго - член 372 став 3 и 4).

Понатаму, во Законот е направен уште еден исклучок од општото правило за изјавување на ревизија како вонреден правен лек.

Имено, според ставот 4 на членот 372 од Законот ревизија може да се изјави и против второстепена пресуда и ако вредноста на спорот на побиваниот дел не надминува 1.000.000,00 денари ако второстепениот суд во изреката тоа го дозволил имајќи предвид дека одлуката на спорот зависи од решавањето на некое материјално-правно или процесно-правно прашање, а со цел за обезбедување на единствена примена на законот и воедначување на судската практика.

Од анализата на содржината на иницијативата, произлегува дека основ за нејзиното поднесување е незадоволството на подносителот на иницијативата од исходот на спор што тој го водел пред судовите и во кој тој не можел да го оствари побарувањето за надомест за прекувремена работа и поради тоа што ревизијата му била отфрлена од страна на Врховниот суд како недозволена бидејќи вредноста на спорот била помала од 500.000, 00 денари. Судот утврди дека е потребно да се укаже дека и во времето на поднесувањето на иницијативата, во сила биле влезени измените на Законот за парничната постапка од септември 2010 година (објавени во Службен весник на РМ, бр. 116 од 01.09.2010 година), кои предвидуваат дозволеност на ревизија доколку вредноста на спорот надминува 1.000.000,00 денари, но нивната примена била одложена за една година. Оттука, бидејќи содржината на одредба е променета, Судот оцени дека не би можело иницијативата да се отфрли поради *res judicata*, но дека е упатно да се укаже на Решението У.број. 35/2006 од 13 септември 2006 година со кое Судот не повел постапка за оценување на уставноста на член 372 став 2 од Законот за парничната постапка во која Судот изразил став: „право е на законодавецот покрај жалбата како редовен правен лек да предвиди и вонредени правни лекови, односно да ја предвиди ревизијата како вонреден правен лек кој странките можат да го изјават доколку се исполнети одредени предуслови, а тоа е вредноста на спорот или видот на спорот поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата“.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, Законот за судовите како и Законот за парничната постапка во однос на оспорената одредба од член 372 став 2, Судот утврди дека право е на законодавецот покрај жалбата како редовен правен лек да предвиди и вонредени правни лекови, односно да ја предвиди ревизијата како вонреден правен лек кој странките можат во со закон определен рок да го изјават доколку се исполнети одредени предуслови, а тоа е вредноста на спорот или видот на спорот поради што не може да се постави прашањето за нивната согласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

7. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Од наводите во иницијативата произлегува дека ниту во првобитно поднесената иницијатива (која на барање на генералниот секретар, е дополнета), ниту пак во нејзиното дополнение, подносителот не дава

аргументи за неуствноста на членот 117 од Законот за работните односи, кој уредува еден значаен институт на трудовото право – прекувремената работа (ги утврдува условите под кои таа може да се врши, нејзиното траење, правата на работникот кој работи прекувременно и сл.) и кои што одредби, според наше мислење, не може од уставен аспект да се доведуваат во прашање само врз основа на фактот што подносителот добил негативен исход во конкретен спор пред редовните судови.

Оттука, Судот утврди дека во конкретниот случај по однос на член 117 од Законот нема процесни претпоставки за постапување по иницијативата, поради што судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.59/2011)

43.

У.бр.26/2011

- Привремено обезбедување на предмети во кривичната постапка

- Temporary securing of items in the criminal procedure

- Уставот ја гарантира и штити сопственоста која е стекната на легален начин, а не сопственоста за која постои основано сомнение дека е резултат на кривично дело. Со преземањето на мерки за привремено обезбедување на имот или средства во случај на основано сомнение дека е сторено кривично дело предвидено во закон, во суштина се воспоставува баланс помеѓу индивидуалниот и јавниот интерес, при што со преземањето на овие мерки не се доведува во прашање оставарувањето на слободата на пазарот и претприемништвото.

- The Constitution guarantees and protects the property

gained legally, and not property for which there is a reasonable doubt to have been the result of a criminal offence. The taking of measures for temporary securing of property or means in case of a reasonable doubt that a criminal offence defined by law has been committed, essentially establishes a balance between the individual and the public interest, whereby the taking of these measures does not question the realization of the freedom of the market and entrepreneurship.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 203, 203-а, 203-б, 203-в, 203-г, 204, 205, 206 и 207 од Законот за кривична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/1997, 44/2002, 74/2004, 83/2008 и 67/2009).

2. Стамен Филипov од Скопје и Здружението Транспаренси - Интернешнл Македонија застапувано од д-р Слаѓана Тасева од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот за кривичната постапка означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата на Стамен Филипov оспорените законски одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3, 6, 7 и 11, член 13 став 1, член 18, член 25, член 30, член 32, член 51, член 54 и член 55 од Уставот на Република Македонија.

Ова затоа што лицето против кое се води истрага се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а со наведените законски одредби спротивно на член 13 став 1 од Уставот, му се ограничувало загарантираното право на сопственост и тоа не со правосилна судска одлука туку со решение на истражен судија или совет.

Во конкретниов случај, решението на истражниот судија или советот имало појако правно дејство отколку правосилна судска одлука,

со што било повредено и начелото на владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Понатаму, според подносителот согласно членот 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, при што ограничувањето какво што било пропишано со оспорените законски одредби не било предвидено со ниту една уставна одредба. Така, со член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и никој не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон, а во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственост се гарантира праведен надоместок.

Меѓутоа во Законот за кривичната постапка не било утврдено дека привременото обезбедување и одземање на предмет, имот или средства уште во истражната постапка претставува јавен интерес ниту дека поради тоа ограничување на сопственоста на обвинетото лице му припаѓа праведен надомест.

Исто така, според член 55 став 3 од Уставот слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон, единствено заради одбрана на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето, а не и заради водење на кривична постапка како што е предвидено со оспорените законски одредби.

Имено, со привремено замрзнување, заплenuвање, задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции противуставно се ограничувала слободата на пазарот и претприемништвото на засегнатите субјекти, а особено за правните лица за кои се води само истрага, а сеуште не е докажана нивната вина со правосилна судска одлука. Со привременото замрзнување, заплenuвање, задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции се доведувала во прашање правната сигурност на граѓаните и на правните лица (нивниот опстанок) и гарантирано право на работа од член 32 став 1 од Уставот.

Според оспорениот член 203-а став 8 од Законот никој не може да се повикува на банкарска тајна за да избегне извршување на судско решение за привремено замрзнување, заплenuвање или задржување на средство депонирано во банка. Напротив, според член 18 од Уставот, се гарантира сигурноста и тајноста на личните податоци. На граѓаните им се гарантира заштита од повреда на личниот интегритет што произлегува од регистрирањето на информации за нив преку обработка на податоци, а согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот на достоинството и угледот.

Според тоа, подносителот смета дека при нормирање на

оспорени законски одредби очигледно не бил почитуван Уставот, а особено основните слободи и права на човекот и граѓанинот, признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, поради што предлага Уставниот суд да ги поништи оспорените одредби.

Воедно, предлага Уставниот суд да донесе решение за времена мерка.

Според наводите на иницијативата на Здружението Транспаренси интернешнл членот 203-а став 1 од Законот не бил во согласност со начелото на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија утврдена во член 8 став 1 алинеја 3 и како таков овозможува да дојде до повреда на темелните вредности од член 8 став 1 алинеи 7 и 11, односно правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото како и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право.

Понатаму, според наводите од иницијативата можноста за одредување на привремено обезбедување на имот и средства со ставање под надзор на судот или хипотека (согласно 203-а став 5), претставувало дискреционо репресивно овластување кое е цел само за себе и во неопределен обем, па така со својата нејасност на зборовите и неопределеност на целите односно намената, доведува во заблуда или создава простор за злоупотреба од каде неговата правна неодреденост претставува траен извор на правна несигурност.

Во образложението на иницијативата, подносителот ги цитира член 8 став 1 алинеја 3, 7 и 11, член 15, член 51 став 1, член 55, член 68 став 1 алинеја 2 и член 118 од Уставот, како и член 7 од Законот за употреба на македонскиот јазик, при што службените текови од законодавната, извршната и судска власт, локалната самоуправа, учебниците, емисиите, печатот, преводите и другите текстови што се објавуваат, задолжително се лекторираат на македонски јазик, што значи текстот на членовите 203-а до 203-г од Законот за кривичната постапка од 14 октомври 2004 година задолжително бил лекториран.

Понатаму, подносителот го цитира текстот на англиски и македонски јазик на дефинирањето на начелото на владеење на правото дадено од страна на Генералниот секретар на ОН како и дефиниции на термини од Конвенцијата на Советот на Европа за перење пари, откривање заплена и конфискација на приноси од казниво дело и финансирање тероризам (приноси од казниво дело, имот, законски средства, конфискација, основна повреда, замрзнување или заплenuвање).

Воедно, подносителот на иницијативата врши анализа на оспорениот член 203-а став 1 од Законот и изведува заклучок дека: овој член бил „сервисен“ и треба да послужи за цели определени во други членови од Законот кои на него се повикуваат, односно предвидуваат

одредување на мерки предвидени во став 1. Во Законот не било посочено од кои причини се определува ставањето под надзор на судот, односно со која цел се определува обезбедување на имотот и средства, туку е оставено на дискреција на истражниот судија или на советот да се повикува на други одредби од Законот за кривичната постапка на кој начин со примената на членот 203-а се доаѓа до правна несигурност, произволност и процедурална и правна нетранспарентност.

На 19 април 2011 година Здружението транспаренси интернешнл достави посебно барање Судот согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд да донесе Решение за запирање на поединечните акти или дејствија донесени односно преземени врз основа на член 203-а ставови 1 и 2 од Законот за кривичната постапка.

Воедно, со овој поднесок, иницијаторот наведува дека со оспорените одредби се нарушувала конзистентноста на правниот поредок, поради неусогласеноста со другите закони.

3. Судот на седницата утврди дека Главата XVIII со наслов Истражни дејствија го содржи поднасловот 2. Привремено обезбедување и одземање на предмети или имот (членови 203-207).

Член 203

(1) Предметите што според Кривичниот законик треба да се одземат или што можат да послужат како доказ во кривичната постапка привремено ќе се одземат и ќе му се предадат на чување на судот или на друг начин ќе се обезбеди нивно чување.

(2) Тој што држи вакви предмети е должен да ги предаде по барање на судот. Лицето кое ќе одбие да ги предаде предметите може да се казни со паричната казна определена во членот 75 став 1 на овој закон.

(3) За жалба против решението со кое е изречена парична казна одлучува советот (член 22 став 6). Жалбата против решението не го задржува извршувањето на решението.

(4) Овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи можат да ги одземат предметите наведени во став 1 на овој член кога постапуваат според членовите 144 и 157 од овој закон или кога извршуваат налог на суд.

(5) При одземањето на предметите ќе се назначи каде се пронајдени и ќе се опишат, а по потреба на друг начин ќе се обезбеди утврдување на нивната идентичност. За одземените предмети ќе се издаде потврда.

(6) Запленетите наркотични дроги, психотропни супстанции,

прекурсори и други предмети чиј промет е забранет или ограничен, што не се задржани како примерок за вештачење, со одлука на надлежниот суд, може да се уништат и пред правосилноста на пресудата.

Член 203-а

(1) Истражниот судија или советот со решение може да определи привремено обезбедување на имот или средства што се во врска со кривичното дело. Имотот или средствата што се предмет на обезбедување се ставаат под надзор на судот. Под привремено обезбедување на имот или средства се подразбира и привремено замрзнување, заплenuвање, задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции или приноси од кривичното дело.

(2) Покрај предметите од членот 203 на овој закон, судот може да донесе решение за замрзнување на средства, сметки и фондови за кои постои сомневање дека претставуваат принос од извршено кривично дело.

(3) Мерките за привремено обезбедување на предмети, имот или средства можат да траат до завршувањето на постапката.

(4) Привременото замрзнување на сметки може да трае до завршувањето на постапката, а неговата оправданост ќе се преиспитува по службена должност секои два месеца.

(5) Обезбедување на недвижниот имот се врши со ставање на хипотека.

(6) Заплenuвањето на парични средства се врши со налог и се чуваат во сеф, или се депонираат на посебна сметка без право на располагање.

(7) Решението за замрзнување на финансиска трансакција или банкарска сметка, судот го доставува до банката или друга финансиска институција.

(8) Никој не може да се повикува на банкарска тајна за да избегне извршување на судско решение за привремено замрзнување, заплenuвање или задржување на средства депонирани во банка.

Член 203-б

Решение за привремено обезбедување на предмети или имот, судот може да донесе на барање од друга држава, во случаите определени со меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија.

Член 203-в

(1) Со решението од членот 203-а на овој закон не можат да се одземат:

- списи или други исправи на државните органи со чие објавување би се повредило чувањето на службената, државната или воената тајна, се додека надлежниот орган поинаку не одлучи,

- писмени обраќања на обвинетиот спрема бранителот и лицата од членот 219 став 1 на овој закон, освен ако обвинетиот доброволно не ги предаде,

- технички снимки кои се наоѓаат кај лицата од членот 219 став (1) на овој закон, а кои тие ги направиле за факти за кои се ослободени од должноста за сведочење,

- записи, изводи од регистерот и слични исправи кои се наоѓаат кај лицата од членот 219 став (1) на овој закон, а кои тие ги направиле за факти за кои тие во вршењето на своето занимање ги сознале од обвинетиот,

- записи за факти кои ги направиле новинари и нивни уредници во средствата за јавно информирање од изворот за известување и податоците за кои дознале во вршењето на своето занимање и кои се употребени во текот на уредувањето на средствата за јавно информирање, кои се наоѓаат во нивно владение или во редакцијата во која се вработени.

(2) Забраната од ставот (1) на овој член не се применува:

- во поглед на бранителот или лицето ослободено од обврската на сведочење согласно со членот 219 став (1) на овој закон, ако постои основано сомнение дека на обвинетиот му помагале во вршењето на кривичното дело, или му давале помош по извршувањето на кривичното дело или постапувале како прикривачи и

- ако се работи за предмети кои мораат да се одземат според Кривичниот законик.

(3) Забрана на привремено одземање на исправи, предмети и технички снимки од ставот 1 на овој член, не се применува и во поглед на кривичните дела сторени на штета на деца и малолетници. Податоците сочувани во уредите за автоматска, односно електронска обработка на податоци и медиуми во кои тие податоци се чуваат, на барање на истражниот судија, советот или судија поединец мора да се предадат на органите на кривичната постапка во читлива и разбирлива форма.

Член 203-г

(1) Мерките за привремено обезбедување и одземање на предмети или имот, се определуваат со решение на судот, и тоа истражниот судија во текот на истрагата и по подигање на обвинителниот акт советот на судот, односно судија поединец.

(2) По жалба на решението на истражниот судија одлучува кривичниот совет од членот 22 став 6 на овој закон, а против решението на судечкиот судија, односно советот, одлучува непосредно повисокиот суд.

(3) Предметите одземени спротивно на овој член, не може да се употребат како доказ во постапката.

Член 204

(1) Државните органи можат да ускратат покажување или издавање на своите списи или други исправи ако сметаат дека објавувањето на нивната содржина би било штетно за државните интереси. Ако е ускратено покажувањето и давањето на списите и други исправи, конечна одлука донесува советот (член 22 став 6).

(2) Правните лица можат да бараат да не се објават податоците што се однесуваат на нивното работење.

Член 205

(1) Ако се врши привремено одземање на списи што можат да послужат како доказ, ќе се изврши нивни попис. Ако тоа не е можно, списите ќе се стават во обвивка и ќе се запечатат. Сопственикот на списите може да стави на обвивката и свој печат.

(2) Лицето од кое се одземени списите ќе се повика да присуствува при отворањето на обвивката. Ако тоа не се јави на поканата или е отсутно, обвивката ќе се отвори, списите ќе се прегледаат и напишат во негово отсуство.

(3) При прегледување на списите мора да се води сметка за нивната содржина да не узнаат неовластени лица.

Член 206

(1) Истражниот судија може да нареди правните лица во областа на поштенскиот, телеграфскиот и друг сообраќај да ги задржат, и со потврда на приемот, нему да му ги предадат писмата, телеграмите и другите пратки што се упатени до обвинетиот или што ги испраќа тој ако постојат околности поради кои основано може да се очекува дека овие

пратки ќе послужат како доказ во постапката.

(2) Писмата и другите пратки ги отвора истражниот судија во присуство на двајца сведоци. При отворањето ќе се внимава да не се повредат печатите, а обвинките и адресата ќе се зачуваат. За отворањето ќе се состави записник.

(3) Ако интересите на постапката дозволуваат, содржината на пратката може да му се соопшти во целост или делумно на обвинетиот, односно на лицето до кое е упатена, а може пратката да му се предаде. Ако обвинетиот е отсутен пратката ќе се соопшти или ќе се предаде на некои од неговите роднини, а ако ги нема овие, ќе му се врачи на испраќачот, ако тоа не им се противи на интересите на постапката.

Член 207

(1) Предметите што во текот на кривичната постапка се привремено одземени ќе му се вратат на сопственикот односно на држателот ако се запре постапката, а не постојат причини за нивно одземање (член 532).

(2) По престанокот на причината за заплenuвање, задржување или замрзнување, истражниот судија донесува решение за нивно ослободување и враќање.

(3) Решението од став 2 на овој член, веднаш се доставува до соодветната финансиска или друга институција.

4. Според член 8 ставовите 1, 3, 6, 7 и 11 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија покрај другите се и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународно право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, правната заштита на сопственоста, слободата на пазарот и претприемништвото и почитувањето на општоприфатените норми на меѓународното право.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во членот 18 од Уставот е предвидено дека се гарантира сигурноста и тајноста на личните податоци.

Според член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со член 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување (став 1). Сопственоста создава права и обврски

и треба да служи за доброто на поединецот и на заедницата (став 2). Никако не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен ако се работи за јавен интерес утврден со закон (став 3).

Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност (став 4).

Според член 32 од Уставот секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност (став 1). Секому под еднакви услови му е достапно секое работно место (став 2). Секој вработен има право на соодветна заработувачка (став 3).

Секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Од овие права вработените не можат да се откажат (став 4). Остварувањето на правото на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон (став 1). Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 од Уставот слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Слободите и правата на човекот и граѓанинот може да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2). Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторски по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3). Ограничувањето на слободите и правата не може да се однесуваат на права на живот, забрана на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување на правната одреденост на казните дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1). Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2). Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувување на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен

поредок и не можат да се менуват со закон.

Конвенцијата на обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, Протоколот за превенција, спречување и казнување за трговија со луѓе, особено жени и деца со кој се дополнува Конвенцијата на обединетите нации против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарење на мигранти по копнен, воден или воздушен пат, со кој се дополнува Конвенцијата на обединетите нации против транснационалниот организиран криминал е ратификувана со Закон објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2004 и таа претставува дел од внатрешниот правен поредок. Целта на оваа Конвенција е да ја унапреди соработката заради превенција и поефикасна борба против транснационалниот организиран криминал (член 1).

Во член 2 од наведената Конвенција се дефинирани изразите кои се употребени за целите на оваа Конвенција, така:

а) „Организирана криминална група“ значи структурирана група од три или повеќе лица која постои определен период и која дејствува со цел да изврши едно или повеќе тешки кривични дела или дела востановени со оваа конвенција со цел од тоа извлече директна или индиректна финансиска корист или друга материјална корист.

г) „Имот“ значи секој вид на средства телесни или нетелесни, подвижни или неподвижни, опипливи или неопипливи, како и правни акти или документи како доказ за сопственост на тие средства или права што на нив се однесуваат.

д) „Приноси од кривично дело“ - значи секој имот кој произлегол или е добиен директно или индиректно од извршено кривично дело.

ѓ) „Замрзнување“ или „Заплена“ значи привремена забрана на трансфер, конверзија, располагање или движење на имотот, или привремено преземање на чување или контрола на имотот врз основа на судска одлука или одлука на друг надлежен орган.

Согласно член 3 од Конвенцијата, оваа Конвенција се применува, освен ако поинаку не е предвидено на превенцијата, истрагите и гонењето што се однесуваат на а) кривични дела востановени со членовите 5, 6, 8 и 23 на оваа Конвенција (инкриминација на учество во организираниот криминална група, инкриминација на перењето пари, инкриминација на корупцијата и инкриминација на попречувањето на правдата).

б) Тешки кривични дела како што се дефинирани во член 2 од оваа Конвенција.

Конвенција за перење пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело донесено на 8 ноември 1990 од Советот на Европа, е ратификувана со Закон објавен во „Службен

весник на Република Македонија“ бр.58/1999) и таа претставува дел од внатрешниот правен поредок.

Во Преамбулата на оваа Конвенција е предвидено дека Државите членки на Советот на Европа и другите потписнички на оваа Конвенција уверени во неопходноста за продолжување на заедничка казнена постапка во борбата против тешкиот криминалитет оцениле дека одземањето на економската корист од кривичното дело од извршителот е едно од модерните и ефикасни методи на меѓународно ниво за што е потребно и воспоставувањето на задоволителен систем на меѓународна соработка.

Во Главата I односно во член 1 од Конвенцијата се дефинирани поимите „производи“, „имот“, „инструменти“, „конфискација“ и „главна повреда“.

Во Главата II „Мерки кои се преземаат на национално ниво“ утврдени се: мерки на конфискација (член 2), истражни и привремени мерки (член 3), овластувања и специјални техники на истражување (член 4), правни средства (член 5) и повреди на мерење на пари (член 6).

Во Глава III од Конвенцијата е уредена „Меѓународната соработка“ која опфаќа општи принципи, меѓународна помош за спроведување на истрагите.

Во делот „Привремени мерки“ односно во членот 11 е определено дека една страна презема , на барање на друга страна која повела кривична постапка или постапка за конфискација, привремени мерки кои се неопходни (како заплена) за да се спречи секое дејствие, трансфер или отуѓување на секој имот кој во иднина би можел да биде предмет на барањето за конфискација или кој би можел да овозможи да се стекне со такво барање.

Конвенцијата на Советот на Европа за перење, откривање, заплена и конфискација на приноси од казниви дела и финансирање тероризам е ратификуван со Закон за ратификација „Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2009) и станала дел од внатрешниот правен поредок.

Во преамбулата на оваа Конвенција, покрај друго, се наведува дека имајќи предвид дека борбата против тешкиот криминал е меѓународен проблем кој бара примена на модерни и ефикасни методи, едни од тие методи се состои во тоа на криминалците да им се одземе имотната корист - прибавена со криминал.

Во Главата I односно во член 1 од наведената Конвенција е дефинирано значењето на изразите: „приноси од казниво дело“, „имот“, „законски средства“, „конфискација“, „основна повреда“ и „единица за финансиско разузнавање“.

Во точката е) од наведениот член е утврдено дека „замрзнување“ или „заплenuвање“ претставува времена забрана на пренесување, уништување, заменување, располагање или движење на имотот или времено чување или контрола на имотот врз основа на налог издаден од страна на суд или друг надлежен орган.

Во член 4 од Конвенцијата „Истражни и привремени мерки“ е предвидено дека секоја страна ќе усвои законодавни или други мерки неопходни да и овозможат брза идентификација, потрага, замрзнување или заплenuвање на имот кој подлежи на конфискација согласно член 3, особено со цел да овозможи спроведување на подоцнежна конфискација.

Според член 5, пак, „Замрзнување, заплenuвање и конфискација“, секоја страна ќе усвои законодавни и други мерки неопходни да и овозможат мерките за замрзнување, заплenuвање и конфискација да го вклучат:

а) имотот во кој што биле трансформирани или претворени приносите од казниво дело; б) имотот стекнат од легитимни извори, доколку приносите од казниво дело се помешани во целост или делумно со таквиот имот до проценетата вредност на помешаните приноси од казниво дело; в) приходот или друга корист кои произлегуваат од приноси од казниво дело од имотот во кој приносите од казниво дело се трансформирани или претворени или од имотот во кој се поместени приноси од казниво дело до проценетата вредност на помешаните приноси од казниво дело на истиот начин и до истиот обем како и приносот од казниво дело.

Во членот 7 од Конвенцијата „Истражни овласувања и техники“ е предвидено дека секоја страна ќе усвои законодавни и други мерки неопходни да ги овласти своите судови или други надлежни органи да наложат банкарските, финансиските или трговските документи да бидат достапни или да се заплenuват со цел да се спроведат активности од членовите 3, 4 и 5. Страната нема да одбие да делува согласно одредбите од овој член на основа на банкарска тајна.

Согласно точката 2 на член 7 од Конвенцијата, секоја страна ќе усвои законодавни и други неопходни мерки да и овозможи: а) да утврди дали физичко или правно лице е имател или благодетен сопственик на една или повеќе сметки од секоја природа во секоја банка кој се наоѓа на нејзина територија; б) да добие поединостиза наведените банкарски сметки и банкарски операции за одреден временски период преку една или повеќе сметки; в) да ги следи во одреден временски период банкарските операции, г) да обезбеди банките да не дадат на соодветен клиент на банката информации кои се бараат или се добиени во согласност со алинеите а), б) или в) или дека се води истрага.

Во точката 3 на член 7 е предвидено дека секоја страна ќе ја разгледа можноста да усвои законодавни и други мерки неопходни да и овозможи да користи специјални истражни мерки кои ќе овозможат

идентификација и изнаоѓање на приноси од криминални дела како што се набљудување, прислушкување на телекомуникации, пристап до компјутерски систем и налог да изготви посебни документи.

Понатаму во членот 9 од Конвенцијата е предвидено кои дејствија извршени со умисла можат да се подведат под казниви дела перење пари и право на секоја страна да усвои законодавни и други неопходни мерки да се воспостави како казниво дело во нејзиното домашно право сите или некои од делата од ставот 1 на овој член.

Во членот 10 од Конвенцијата е утврдена одговорноста на правните лица и можност на секоја страна да усвои законодавни и други неопходни мерки да обезбедат правните лица да се сметаат за одговорни за казниви дела перење пари утврдени во согласност со оваа Конвенцијата, извршени за нивна корист од страна на секое физичко лице, кое делува самостојно или како дел на орган на правното лице кое има водечка позиција во рамките на правното лице кое има овластување за застапување, овластување да донесува одлуки во име на правното лице или овластување да врши контрола во рамките на правното лице, како и за вклученоста на таквото лице како соучесник или потикнувач во наведените казниви дела.

- Од анализата на членот 203 од Законот произлегува дека предметите што според Кривичниот законик треба да се одземат или што можат да послужат како доказ во кривична постапка привремено се одземаат и се предаваат на чување на надлежен суд или друг орган. Тоа се предмети што се употребени или биле наменети за извршување на кривично дело или што настанале со извршување на кривично дело.

Лице што држи предмети кои според закон треба да бидат одземени е должно истите да ги предаде на барање на судот при што одбивањето на предавање на овие предмети повлекува парична казна определена со закон. Против решението со кое е изречена парична казна е дозволена жалба, која не го задржува извршувањето, а по неа одлучува совет (член 22 став 6).

Предметите што според Кривичниот законик треба да бидат одземени можат да ги одземат овластени службени лица на Министерството за внатрешни работи кога постапува согласно членовите 142 и 147 од овој закон или кога издаваат налог на суд. За одземените предмети се издава потврда.

Заплени наркотични дроги, психотропни супстанции и други предмети чии промет е забранет или ограничен, а тие не се задржани како примерок за вештачење со одлука на судот се уништуваат и пред правосилноста на пресудата.

- Од анализата на членот 203-а од Законот произлегува

дека со него се уредува прашањето на донесување на решение за определување на привремено обезбедување на имот или средства од страна на истражен судија или совет и истите се ставаат под надзор на судот.

Под привремено обезбедување на имот или средства се подразбира и привремено замрзнување, заплenuвање, задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции или приноси од кривично дело.

Покрај предметите од членот 203 од Законот (со кое е извршено кривично дело или се употребени или биле наменети или што настанале со извршување на кривично дело, Судот може да донесе решение за замрзнување на средствата, сметките и фондовите за кои постои сомневање дека претставуваат принос од извршено кривично дело.

Мерките за привремено обезбедување на предмети, имот и средства можат да траат до завршување на постапката, а привремено замрзнување на сметка може да трае до завршување на постапката при што оправданоста на оваа мерка се преиспитува по службена должност секои два месеца.

Обезбедување на недвижен имот се врши со ставање на хипотека.

Заплената на парични средства се врши со налог и се чуваат во сеф или се депонирани на посебни сметки без право на располагање.

Решението за замрзнување на финансиски трансакции или банкарски сметки, судот ги доставува до банката или друга финансиска институција.

Заради избегнување на извршување на судско решение за привремено замрзнување, заплenuвање или задржување на средства никој не може да се повика на банкарска тајна.

- Од анализата на членот 203-б од Законот, произлегува дека со него се уредува прашањето на донесување на решение за привремено обезбедување на предмети и имот на барање на друга држава во случаи определени со меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот на Република Македонија.

- Од анализата на одредбата од член 203-в став 1 од Законот произлегува дека со него се уредуваат прашања на забрана за тоа во кои случаи со решение од член 203-а не можат да бидат одземени списи, записници, технички снимки и друго. Ставот 2 на новедениот член го уредува прашањето кога забраната од став 1 на член 203-а не се применува.

Забраната за привремено одземање на исправи, предмети и

технички снимки од став 1 на овој член не се применува и во постапка на кривично дело сторено на штета на деца и малолетници.

- Од анализа на член 203-г произлегува дека мерките за привремено обезбедување и одземање на предмети или имот се определуваат со решение на судот и тоа истражен судја во текот на истрагата, а по подигање на обвинителен акт советот на судот односно судија поединец.

По жалба на решението на истражен суд одлучува советот од член 22 став 6 на овој закон, а против решението на судот, судот односно советот одлучува непосредно повисок суд.

Предметите одземени спротивно на овој член не можат да се употребат како доказ во постапката.

- Од анализата на членот 204 од Законот произлегува дека државните органи можат да го ускратат покажувањето или издавањето на своите списи или други исправи, ако сметаат дека објавувањето на нивата содржина би било штетно на државните интереси.

- Од анализата на член 205 од Законот произлегува дека со него се уредува прашањето за тоа како се постапува во случаи кога се врши привремено одземање на списи што може да послужи како доказ во постапката.

- Од анализата на членот 206 произлегува дека со него е дадена можноста истражниот судија да нареди на правните лица од областа на поштенскиот, телеграфскиот и друг сообраќај да ги задржат и со потврда на примателот да му ги предадат писмата, телеграмите и други пратки што ги праќа или прима обвинетиот ако постојат околности дека тие пратки ќе послужат како доказ во постапката, како и прашање за тоа како се постапува со наведените пратки.

- Од анализата на членот 207 од Законот, произлегува дека со него е уредено прашањето за тоа како се постапува со предметите кои во текот на кривичната постапка се привремено одземени, а постапката е запрена или не постојат причини за нивно одземање. По престанување на причините за заплenuвање, задржување или замрзнување истражниот судија донесува решение за нивно ослободување и враќање, при што решението веднаш се доставува до соодветната финансиска или друга институција.

Тргувајќи од наведените уставни одредби како и меѓународните документи кои со ратификација станале дел од внатрешниот правен поредок, анализата на оспорените членови наспрема наводите во иницијативата Судот оцени дека тие се неосновани.

Ова од причина што, според Судот, повикувањето на подносителот на иницијативата дека со оспорените одредби се ограничувала

сопственоста од член 30 од Уставот, без притоа во Законот за кривичната постапка да биде утврден јавен интерес за тоа ограничување е ирационално и неприфатливо.

Според Судот, ирационално е да се бара и инсистира законодавецот да утврди дека јавен интерес е откривањето на сторителите на кривични дела, а да не прифаќа постоење на јавен интерес за одземањето на предмети, односно времено обезбедување на предмети движни и недвижни за кои постои основано сомнение дека произлегуваат како резултат токму на тие кривични дела. Откривањето на сторителите на кривични дела и одземањето односно привременото обезбедување на предмети, средства или имот кои се врска со кривично дело за кое се води постапка не само што е јавен интерес за државата туку и за целата заедница од кои причини се донесени бројни меѓународни документи кои Република Македонија ги прифатила.

Во однос на наводите од иницијативата дека со оспорените одредби од Законот се доведувала во прашање уставната гаранција за правото на сопственост и правната заштита, Судот оцени дека изнесените наводи се неосновани.

Неспорно е дека Уставот ја штити и гарантира сопственоста. Притоа се поставува прашањето која сопственост ја гарантира Уставот, во кој обем и до кој степен. Уставот ја гарантира и штити сопственоста која е стекната на легален начин, а не сопственоста за која постои сомнение дека е резултат на кривично дело. Токму, поаѓајќи од фактот, за уставна гаранција на заштита на сопственоста со оспорените одредби од Законот за кривична постапка се уредува прашањето за привремено обезбедување и одземање на предмети и имот до завршување на кривична постапка. Во зависност од исходот на кривичната постапка привремено одземените предмети се враќаат на сопственикот или се одземаат.

Според оценка на Судот повикувањето на подносителот на иницијативата дека со оспорените одредби од Законот се доведувало во прашање слободата на пазарот и претприемништвото утврдени во член 55 од Уставот и гарантирањето на сигурноста и тајноста на личните податоци утврдени во член 18 од Уставот исто така се неосновани.

Ова од причина што остварувањето на слободата на пазарот и претприемништвото не е апсолутна туку таа слобода мора да се користи во рамките на уставните норми и во уставно предвидените институции, при што не е допуштено со користење на оваа слобода да се користат уставните норми и уставно предвидени институции на начин кој излегува надвор од рамките на Уставот. Имајќи го предвид наведеното, неспорно е дека законодавецот со цел да ги заштити уставните норми од нивно непочитување и кршење може да презема мерки кои мерки како што е во конкретниов случај можат да значат ограничување на слободата на

пазарот и претприемништвото, или поточно речено според Судот со превземањето на мерки како што е времено обезбедување на имот или средства во суштина се поставува баланс помеѓу индивидуалниот и јавниот интерес.

Посебно изнесениот навод во иницијативата дека со член 203-а точка 8 од Законот се повредува член 18 од Уставот затоа што никој не може да се повика на банкарска тајност за да избегне извршување на судско решение за привремено замрзнување, заплenuвање или задржување исто така е неоснован.

Уставната гаранција за заштита на личните податоци е посебно уредена со Законот за заштита на личните податоци, според кој заштитата на личните податоци како основни слободи и права на физичките лица, а особено правото на правичност во врска со обработката на личните податоци содржи и одредено ограничување и исклучување на информирање на субјекти на личните податоци.

Допуштеноста на одредените ограничувања и исклучување предвидени во наведениот закон произлегуваат и од Конвенцијата за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци која со ратификација станала дел од внатрешниот правен поредок („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/2005).

Согласно член 9 став 2 од наведената Конвенција исклучувањата и ограничувањата ќе бидат дозволени кога таквите исклучоци ќе бидат наведени во законите и претставуваат потребни мерки во демократско општество во интерес на: заштита на државната безбедност, јавната безбедност, монетарните интереси на државата или сузбивање на кривични прекршоци и заштита на предметот на податоците или правата и слободите на другите.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека законската определба за недопуштеноста на поединецот да се повикува на банкарска тајна за избегнување на извршување на судско решение за привремено замрзнување, заплenuвање или задржување на средства депонирани во банка не може да се изедначува ниту издигнува над клучните интереси на државата во сузбивање на кривичните дела, поради кои причини не може да се проблематизира од уставен аспект.

Тргувајќи од наводите на подносителот на иницијативата Здружението Транспаренси интернешнл за оценување на уставноста на член 203-а став 1 и 2 од Законот за кривичната постапка, уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата и меѓународните конвенции кои Република Македонија ги ратификувала, Судот оцени дека наводите и во оваа иницијатива се неосновани.

Ова од причина што како што е веќе наведено во анализата на

член 203-а од Законот за кривична постапка, јасно произлегува дека со овој член се уредува прашањето за можноста истражен судија или совет во текот на истрагата, а до завршување на кривичната постапка, да можат да издадат решение за определување на привремено обезбедување на имот или средства, кои се во врска со кривичното дело за кое се води истрагата. Освен тоа, судот може да донесе и решение со кое покрај одземањето на предметите кои можат да послужат како доказ во кривичната постапка (член 203), можат да се замрзнат и средства, сметки и фондови за кои постои основаност дека претставуваат принос од извршеното кривично дело.

Оттука не може да се прифати наводот дека оспорената одредба не е доволно јасна и прецизна.

Дали, пак, примената на член 203-а како што наведува подносителот, претставува дискреционо репресивно овластување, можност за злоупотреба е прашање кое навлегува во примената на Законот и за кое Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

Имајќи ја предвид направената анализа од која произлегува дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член од Законот со Уставот, Судот оцени дека нема основ за изречување на временна мерка согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија како што бараат подносителите на иницијативите.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзими Старова и Владимир Стојаноски. Решението по однос на член 203-а став 1 и 2 е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.26/2011)

44.

У.бр.4/2012

- Достава во управната постапка

- *Serve in an administrative procedure*

- Законското решение од Законот за општата управна постапка кое определува дека доколку странката по истекот на седум дена, сметано од денот од прикачувањето на известувањето на вратата на станот или седиштето, не изврши прием на писменото, односно не преземе никакви активности на кои е упатена, органот ќе констатира дека доставата е уредно извршена, ги задоволува критериумите од аспект на јасност и прецизност во уредувањето и не го повредува владеењето на правото, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

- *The legal solution in the Law on the General Administrative Procedure defining that if the party fails to accept the letter upon the expiration of seven days, counting from the date the notification was attached to the door of the apartment or the seat, that is, fails to take any activities to which it is instructed, the authority shall conclude that the serve has been properly made, meets the criteria from the aspect of clarity and precision in the regulation and does not violate the rule of law, as one of the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Macedonia.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 85 став 4 од Законот за општата управна постапка (“Службен весник на Република Македонија” број 38/2005, 110/2008 и 51/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одреба од Законот, поради нејзината нејасност и непрецизност не ја обезбедувала правната сигурност на граѓаните, бидејќи од содржината на оспорената одредба не можело да се утврди личен контакт на лицето со содржината на известувањето, со што со сигурност би се утврдило дека странката го примила известувањето, па од тој момент да тече рокот од седум дена од денот од прикачувањето на известувањето на вратата на станот или седиштето. Поради тоа оспорената законска одредба била спротивна на членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 51 од Уставот.

3. Судот, на седницата утврди дека оспорениот член 85 став 4 од Законот уредува дека доколку странката по истекот на седум дена, сметано од денот од прикачувањето на известувањето на вратата на станот или седиштето, не изврши прием на писменото, односно не преземе никакви активности на кои е упатена, органот ќе констатира дека доставата е уредно извршена.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за општата управна постапка, се уредува начинот на постапувањето на министерствата, другите органи на државната управа и организации кои во управните работи непосредно применувајќи ги прописите решаваат за права и обврски или правни интереси на физички, правни или на други лица (став 1). Според овој закон се должни да постапуваат и правни и други лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања кога решаваат за работите од ставот 1 на овој член (став 2). Според овој закон се должни да постапуваат органите на општината,

на градот Скопје и на општините во градот Скопје, кога во вршењето на надлежностите решаваат во управни работи за права, обврски или правни интереси на странките во согласност со закон (став 3).

Во Законот, Глава V. Доставување, со одредбите 78-101, е уреден начинот на доставување, кому, каде и како се врши доставувањето, одбивањето на прием, промена на живеалиште, стан или седиште и грешки во доставувањето.

Со членот 78 став 1 од Законот е уреден начинот на кој се врши доставувањето на писменото (поканата, решението, заклучоците и на другите службени списи) и тоа со предавање од страна на органот, по пошта, со јавна објава и на друг начин утврден со закон. Доставувањето се врши според редоследот утврден во ставот 1 на овој член (став 2). Во случаите кога органите вршат доставување на писменото во електронска форма, писменото не го доставуваат и на начин утврден во ставот 1 на овој член (став 3).

Според членот 82 од Законот, органот е должен во периодот од седум дена, сметано од денот кога ќе се утврди потреба од доставување, да направи еден обид да изврши уредно доставување со предавање до странките (став 1). Доставувачот е должен да го образложи неуспешниот обид за достава и истото да го верифицира со свој потпис (став 2).

Според членот 84 од Законот, доставување по пошта се врши доколку органот не успее да изврши достава до странките со предавање во периодот утврден во членот 82 став 1 од овој закон.

Со членот 85 став 1 од Законот е определено дека доставувањето по пошта се врши по пат на препорачана поштенска пратка. Доставата е уредна доколку странката со свој потпис го потврди приемот на писменото и датумот на доставата, а поштата ја врати повратницата до органот кој ја барал доставата.

Според ставот 2 од членот 85 од Законот, доколку поштата не успее да го реализира доставувањето на писменото на вратата на станот или седиштето на лицето на кое треба да се достави писменото се остава известување за тоа каде се наоѓа писменото и се остава рок од седум дена да го изврши приемот.

Според ставот 3 од членот 85 од Законот, во известувањето и во самата доставница, доставувачот треба да ги наведе причините поради кои доставата ја извршил на овој начин и да го наведе датумот кога е оставено известувањето.

Според оспорениот став 4 од членот 85 од Законот, доколку странката по истекот на седум дена, сметано од денот од прикачувањето на известувањето на вратата на станот или седиштето, не изврши прием на писменото, односно не преземе никакви активности на кои е упатена,

органот ќе констатира дека доставата е уредно извршена.

Со одредбите од членот 88 од Законот, е уреден начинот на доставување на физичко лице, кое се врши во станот на лицето на адресата која е заведена во неговата лична карта, во деловна просторија или работилница, каде лицето е вработено, а доставувањето на адвокат се врши во неговата адвокатска канцеларија. Со одредбите од овој член е уреден и начинот на доставувањето на физичко лице кога тоа нема да се затече во својот стан или адвокатот нема да се затече во својата адвокатска канцеларија, во кои случаи доставувањето се врши со предавање на писменото на некој од полнолетните членови од домаќинството или на лице вработено во адвокатската канцеларија.

Со одредбите од членот 89 од Законот се уредени случаите кога доставувањето мора лично да се изврши на лицето на кое му е наменето писменото, кога таквото доставување е определено со овој закон или со друг пропис, поради важноста на писменото што треба да се предаде или поради правните последици што се врзани со доставувањето на писменото.

Со одредбите од членот 90 – 98, се уредени начините на доставување на правно лице, доставувањето до застапник по закон и до полномошник, до полномошникот за прием на писмена, до државни органи, органите на општината, на градот Скопје и на општините на градот Скопје и на правни и други лица на кои со закон им е доверено вршење на јавни овластувања, како и доставување на други лица (лица и установи во странство, како и лица кои во Република Македонија уживаат дипломатски имунитет).

Со одредбите од членовите 99-101, се уредени случаите на доставување во случај на одбивање на прием на писменото, обврската на странките за известување на органот што ја води постапката за промена на живеалиштето, станот или седиштето, како и случаите во кои е направена грешка во доставувањето.

Законот, помеѓу другото предвидел соодветени механизми за заштита од евентуално трпење на штетни последици од грешки во доставувањето или пак од неправилна примена на одредбите кои се однесуваат на доставувањето. Имено, според членот 101 од Законот, ако при доставувањето е направена грешка, ќе се смета дека доставувањето е извршено на денот за кој ќе се утврди дека лицето на кое писменото му е наменето навистина го добило тоа писмено. Ако доставницата исчезнала, доставувањето може да се докажува и со други средства. Во членот 236 став 2 од Законот е предвидено дека, органот што го донел решението ќе ја надополни постапката и тогаш кога жалителот ќе изнесе во жалбата такви факти и докази што би можеле да бидат од влијание за поинакво решение на работата, ако на жалителот морало да му биде

дадена можност да учествува во постапката што му претходела на донесувањето на решението, а таа можност не му била дадена, или му била дадена, а тој пропуштил да ја користи, но во жалбата го оправдал тоа пропуштање. Според членот 249 точка 9 од Законот, постапката окончана со решение против кое нема редовно правно средство во управната постапка (конечно во управната постапка) ќе се повтори, ако на лицето кое требало да учествува во својство на странка не му била дадена можност да учествува во постапката.

Од содржината на цитираните законски одредби, произлегува дека законодавецот уредил правен механизам за доставување на писменото на лицето за кое е наменото, а предвидел и соодветени механизми за заштита од евентуално трпење на штетни последици од грешки во доставувањето или пак од неправилна примена на одредбите кои се однесуваат на доставувањето. Имено, доставување начелно се врши по правило со предавање на писменото на лицето на кое му е наменето и тоа со предавање од страна на органот, потоа предавање по пошта, со јавна објава и на друг начин утврден со закон. Според тоа, органот е должен во периодот од седум дена, сметано од денот кога ќе се утврди потреба од доставување, да направи еден обид да изврши уредно доставување со предавање до странките. Доколку органот не успее да изврши достава до странките во рок од седум дена, доставувањето се врши по пошта со препорачана поштенска пратка, а доставата е уредна доколку странката со свој потпис го потврди приемот на писменото и датумот на доставата, а поштата ја врати повратницата до органот кој ја барал доставата. Во случај кога поштата не успее да го реализира доставувањето на писменото (лицето не е затечено на адресата по лична карта или не е затечен полнолетен член од потесното домаќинство, на вратата на станот или седиштето на лицето на кое треба да се достави писменото, се остава известување за тоа каде се наоѓа писменото и се остава рок од седум дена, лицето да го изврши приемот. Воедно во известувањето и во самата доставница, доставувачот треба да ги наведе причините поради кои доставата ја извршил на овој начин и да го наведе датумот кога е оставено известувањето. Во овој случај, според оспорениот став 4 од членот 85 од Законот, органот ќе констатира дека доставувањето е уредно извршено, доколку странката по истекот на седум дена, сметано од денот од прикачувањето на известувањето на вратата на станот или седиштето, не изврши прием на писменото, односно не преземе никакви активности на кои е упатена.

Оспорената одредба од Законот е во тесна корелација со претходно уредените одредби од Законот за начинот на доставувањето, односно доколку органот направил обид за извршување на достава до странките со предавање, но тој обид бил неуспешен, а направил обид и за доставување по пошта со препорачана пратка кој исто така бил неуспешен, бидејќи лицето на кое му е наменета пратката не се затекол

во станот или друг полнолетен член од домаќинството, со тоа што прикачувањето на известувањето на вратата или седиштето на лицето на кое доставата треба да се изврши со означување на местото каде писменото треба да се подигне и во кој рок, всушност претставува уште еден обид за врачување на писменото на адресатот. Оттука, според оспорената законска одредба, лицето кое живее на адресата на која се прикачува известувањето, е должно во дадениот рок да се обрати до наведеното место каде писменото се наоѓа и да изврши прием на истото, со потпишување на доставницата и датум на истата, а во спротивно, доколку во оставениот рок од седум дена лицето не го подигне писменото на означеното место каде пратката е оставен, ќе се смета дека доставата е уредно извршена.

Според наводите од иницијативата, не можело рокот од седум дена да тече од денот на прикачувањето на известувањето на вратата, туку од моментот на личниот контакт на странката со тоа известување, односно од овие причини оспорената одредба од Законот била нејасно и непрецизно уредена, бидејќи не содржела дека рокот од седум дена се засметувал односно започнувал да тече од денот на приемот на известувањето, па вака уредената законска одредба била спротивна на уставниот принцип на владеење на правото, бидејќи се нарушувала правната сигурност на граѓаните, кои наводи сметаме дека се неосновани.

Доставувањето по пошта се врши доколку органот не успее да изврши достава со предавање на странката (член 84 од Законот), што значи тука не станува збор за прв и единствен обид за достава, дотолку повеќе што прикачувањето на известувањето за направен обид за достава и повторно оставање на рок од седум дена за подигање на пратката од страна на адресатот на означеното место, претставува уште еден обид за доставување, па оттука со секое одолговлекување на доставата и приемот на писменото би се довела во прашање ажурноста, економичноста и ефикасноста на целата постапка што се води пред органот. Доколку, како што се наведува во иницијативата, рокот од седум дена за постапување по известувањето, би започнал да тече од денот кога адресатот имал личен контакт со истото, токму во тој случај би се довела правната сигурност на граѓаните, имајќи предвид дека во постапките што се водат пред органите има и заинтересирани страни чии интереси можат да се осуетат со бесконечното одолговлекување на постапката, поради неможност за извршување на достава на писменото (покана, решение, заклучоци и други службени списи), што е впрочем и интерес на странката за која е наменето писменото, но и обврска да се грижи за непречен и ефикасен тек на постапката пред органот.

Причините поради кои адресатот, не можел да го прими или не бил во можност да се запознае со известувањето во рокот од седум дена од денот на неговото прикачување на вратата на станот или седиштето,

не може во секој случај да биде оправдана причина за недогледно одолговлекување на доставата, односно на приемот на писменото што се доставува, а со тоа и доведување во недогледно траење и неизвесност на исходот на самата постапка. Случаите на оправдана неможност да се изврши прием на писменото, законодавецот ги имал во предвид и во Законот уредил механизми за правна сигурност, за заштита на странките и нивните легитимни очекувања од злоупотреби или пак грешки во доставувањето за кои случаи истата не може да трпи штетни последици, а уредил и посебно правно средство враќање во поранешна состојба “*restitutio in integrum*”, со кое се отстрануваат неповолните последици за странката која пропуштила во рок да преземе одредено процесно дејствие, но без нејзина вина (ненадејна болест, некоја елементарна незгода или случка и слично). Тие се исцрпно уредени со Глава VII Враќање во поранешна состојба од Законот (членови 106-111), која се состои во тоа што надлежниот орган може да и дозволи на странката по нејзино барање да преземе некое пропуштено дејствие од постапката, ако поради тоа пропуштање е исклучена од вршењето на тоа дејствие и на тој начин да ја врати постапката во онаа состојба во која се наоѓала пред пропуштањето на процесното дејствие.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека оспореното законско решение, од аспект на јасност и прецизност во уредувањето, не го повредува владеењето на правото, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, поради што во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 85 став 4 од Законот за општата управна постапка со одредбите од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.4/2012)

45.

У.бр.206/2011

- Закон за вештачење

- *Law on Forensic Expertise*

- Пропишаниот услов за полагање на стручен испит, со правосилна одлука да не е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност се додека траат последиците од забараната, е предвидена како правна последица заради издржување на казна, со дејство се додека дејствува забраната, а не како правна последица од издржана казна.

- Предвидениот услов за периодот додека трае правната последица од осудата, односно за времето додека лицето е на издржување на казната затвор, да не може да се стекне со лиценца за вештачење, е предвиден како правна последица заради издржување на казна, со дејство се додека дејствува забраната, а не како правна последица од издржана казна.

- Одземањето на лиценцата за вештачење, како последица од правосилна одлука на надлежен орган со која е изречена забрана за вршење на одредена професија, дејност или должност и како последица од правосилна судска одлука за осуда на безусловна казна затвор над шест месеци и тоа само за периодот додека трае правната последица од изречената забрана или осудата, не претставува правна последица од осуда автоматски по сила на закон.

- *The condition stipulated for the taking of the state examination if there is no effective decision pronouncing a prohibition to perform a profession, activity or duty until the consequences of the prohibition last, is envisaged as a legal consequence due to the serving of a sentence, with effects lasting while the prohibition is active, and not as a legal consequence of a*

sentence served.

- *The condition stipulating that during the period of the legal consequence from the conviction, that is, the time during which the person is serving the prison term he/she may not acquire a licence for forensic expertise, is envisaged as a legal consequence due to the serving of a sentence, with effects lasting while the prohibition is active, and not as a legal consequence from a sentence served.*

- *The taking away of the licence for forensic expertise, as a consequence of an effective decision by a competent body pronouncing a prohibition to perform certain profession, activity or duty and as a result of an effective court decision rendering an unconditional prison sentence exceeding six months and only for the period in which the legal consequence from the pronounced prohibition or conviction is valid, is not a legal consequence from the conviction automatically by force of law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 19 став 2 алинеја 2 од Законот за вештачење (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2011);

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 9 став 1 алинеја 4, членот 20 став 1 точка 3 алинеја 4 и членот 26 став 1 алинеи 4 и 5 од Законот за вештачење (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2011).

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата, правните последици од осудата не можеле да настапуваат автоматски по сила на закон, како

што било предвидено со оспорените законски одредби, туку тоа можело да се прави само со правосилна судска одлука. Исто така, не можело поради правосилна судска одлука со која е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност или поради осуда со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, министерот за правда да ја одзема лиценцата за вештачење. Освен тоа, барањето од граѓаните да ја докажуваат својата осудуваност или неосудуваност се сведувало на барање што задирало во човековото достоинство и презумпцијата на невиност, дотолку повеќе што согласно член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност, туку органот по службена должност да го утврдува тој факт.

Поради изнесеното, оспорените законски одредби не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 ставови 1 и 2, член 51, член 54 став 1 и член 98 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 9 став 1 алинеја 4 од Законот, определува дека стручен испит може да полага лице кое помеѓу другото исполнува услов со правосилна одлука да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната.

Со оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот е определено дека лицето со барањето за издавање на лиценца за вештачење, приложува и доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната.

Според оспорениот член 20 став 1 точка 3 алинеја 4 од Законот, со лиценца за вештачење без полагање на стручен испит може да се стекне и лице кое има вишо или средно образование со регистриран занает од соодветна област (кујунџија, крзнар, часовничар, клучар, златар, оптичар или друг занает), по поднесување на барање за лиценца за вештачење и исполнување на одредени услови, а помеѓу другото и да не е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци за времето додека траат правните последици од осудата.

Според членот 26 став 1 од Законот е уредено во кои случаи министерот за правда може на вештакот да му ја одземе лиценцата за вештачење, а конкретно според оспорената алинеја 4 од членот 26 став 1 од Законот и ако со правосилна одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, за времето додека траат правните последици од изречената забрана, а според оспорената алинеја 5 од истиот член од Законот и ако е осуден со правосилна судска одлука за

кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, за времето додека траат правните последици од осудата.

5. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определно дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред уставот и законите се еднакви.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според членот 13 став 1 од Уставот лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според Амандман XX на Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за престанок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредени со закон.

Во членот 14 став 1 од Уставот е предвидено никој да не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна, а според ставот 2 од истиот член на Уставот никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со членот 32 став 5 од Уставот е определено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективен договор.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за вештачење се уредува вршењето на вештачење, областите, условите и начинот на вршењето на вештачењето, субјектите кои вршат вештачење, условите и постапката за полагање на стручен

испит за издавање, продолжување, престанок или за одземање на лиценца за вештачење за вршење на вештачење од соодветна област, награда и надоместок на трошоците за извршеното вештачење, основањето, надлежноста, организацијата и работењето на Комората за вештаци, како и други прашања кои се однесуваат на вештачењето (член 1 од Законот).

Со членот 8 од Законот, се определени областите во кои се врши вештачењето и тоа:

- материјално, сметководствено и финансиско работење,
- медицина (психијатрија, невропсихијатрија, хирургија, гинекологија, кардиологија, ортопедија и други),
- ветеринарство,
- градежништво и архитектура,
- електротехника,
- информатички технологии,
- машинство и сообраќај,
- земјоделство, шумарство и водостопанство,
- графологија,
- геодезија,
- рударство,
- технолошко инженерство,
- хемиско биолошко,
- молекуларна биологија и генетика,
- токсикологија и дроги,
- балистика,
- заштита на животната средина и екологијата,
- заштита на културното наследство,
- заштита на авторското право и други сродни права и права од интелектуална сопственост и
- други области.

Со членот 11 став 1 од Законот е определено дека стручен испит се спроведува заради оценување на потребното стручно знаење од соодветната област.

Од анализата на оспорениот член 9 став 1 алинеја 4 од Законот, произлегува дека законодавецот за полагање на стручен испит заради оценување на потребното стручно знаење од соодветната област, определил услов на кандидатот со правосилна одлука да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната.

Забраната за вршење професија, дејност или должност е една од видовите на казни која согласно член 33 од Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011), може да му се изрече на кривично одговорниот сторител. Според членот 33 став 6 од Законикот, казната забрана на вршење професија, дејност или должност може да се изрече само како споредна казна заедно со казната затвор или со условна осуда со која е утврдена казна затвор, а според членот 38-б став 2 од Законикот, судот го определува траењето на забраната, кое не може да биде пократко од една ниту подолго од десет години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката, со тоа што времето поминато во затвор не се засметува во времето на нејзиното траење. Тоа значи дека изречената забрана дејствува ограничено, односно за периодот определен со правосилна одлука, во кој период осуденото лице не може да ја врши професијата, дејноста или должноста на која се однесува забраната.

Во конкретниот случај, законодавецот со оспорената одредба од член 9 став 1 алинеја 4 од Законот, уредил дека за периодот додека трае забраната за вршење на професија, дејност или должност, лицето да не може да полага стручен испит од соодветната област. Од содржината на оспорената законска одредба не произлегува правна последица од издржана казна, туку правна последица заради издржување на казна, па оттука предвидениот услов уреден со оспорената законска одредба, има дејство се додека дејствува забраната, односно се додека не се исцрпи казнено-правниот однос, но не и понатаму, што значи дека оспореното законско решение не уредува понатамошни последици по издржана казна од осуда за неговиот сторител, па оттука во случајов не станува збор за ограничување на права на граѓанин автоматски по сила на закон, како што се наведува со иницијативата, туку како последица од изречена правосилна одлука од надлежен орган и се додека трае правната последица од осудата.

Според тоа во случајов не станува збор за трајна неможност, односно за трајно ограничување за лицето да се јави како кандидат на испитот, а со тоа и за трајни последици од осуда без оглед на веќе издржана казна, туку за времено ограничување за точно утврден период со правосилната одлука на надлежен орган. Воедно, иако со оспорениот член 9 став 1 алинеја 4 од Законот, не се наведени кривичните дела од

определена област за кои изречената забрана претставува пречка за полагање на стручен испит, тоа произлегува од алинејата 3 од наведениот член од Законот, според кој лицето треба да има високо образование од соодветна област (диплома со завршено четиригодишно високо образование или диплома со 300 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) за која област кандидатот аплицира. Оттука, произлегува дека забраната уредена со оспорената законска одредба е на релација со “соодветната област”, односно со точно определените области уредени со членот 8 од Законот, каде конкретно се наведени областите во кои се врши вештачењето. Законодавецот во функција на растеретување на одредбата со содржини кои произлегуваат од одредбите од Законот, ја уредил оспорената законска одредба, па оттука во конкретниот случај не може да стане збор за изречена казна за кривично дело од која било област, туку за кривично дело од областа за која вештакот ќе треба да вештачи, па во случај на постоење на правосилна одлука со која е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, лицето во забранетиот период, нема да може да полага стручен испит од областа на професијата или дејноста за која забраната е изречена.

Од овие причини, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 9 став 1 алинеја 4 од Законот со одредбите од Уставот.

Од анализата на оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот, произлегува обврска за лицето кое положило стручен испит, со барањето за издавање на лиценца за вештачење да приложи и доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната.

Со одредбите од општиот дел од Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011), е уредено прашањето на казнената евиденција.

Според членот 106 став 1 од Кривичниот законик, казнената евиденција ја води првостепениот суд надлежен според местото на раѓање на осудениот, освен ако со овој законик не е определен друг орган за водење на казнена евиденција, а според ставот 2 на истиот член од Законикот, за лицата родени во странство или за оние чие место на раѓање е непознато како и за правните лица казнената евиденција ја води судот определен со закон.

Со одредбите од ставовите 3 и 4 од членот 106 од Кривичниот законик е пропишан ограничен круг на овластени субјекти на кои можат да им се направат достапни податоците од казнената евиденција. Имено, овие податоци можат да му се дадат на судот и на јавното обвинителство

во врска со кривичната постапка што се води против порано осудениот и на надлежните органи што учествуваат во постапката за давање амнестија и помилување. Податоците од казнената евиденција можат на образложено барање да им се дадат на државните органи, правни или физички лица ако уште траат определени правни последици од осудата или казни што се состојат во забрани или ако за тоа постои оправдан интерес заснован врз закон.

Согласно ставот 5 на членот 106 од Законикот, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност, а според ставот 6 на граѓаните по нивно барање, може да им се дадат податоци за нивната осудуваност или неосудуваност само ако овие податоци им се потребни заради остварувањето на нивните права во странство.

Врз основа на изнесените законски одредби произлегува дека никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба од членот 19 став 2 алинеја 2 од Законот за вештачење, која уредува обврска за лицето кон барањето за издавање на лиценца, да достави доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната, произлегува дека законодавецот уредил посебен услов за издавање на лиценца, односно доказ дека на лицето не му е изречена предметната забрана.

Оспорената одредба од Законот, наметнува обврска за граѓанинот да ја докажува својата неосудуваност пред надлежните органи за да може да се стекне со одредено право, што според Судот предизвикува негативен психолошки ефект врз чувството на достоинство и углед на граѓанинот.

Уставната определба и гаранција од членот 25 од Уставот за почитување и заштита на приватноста на личниот и семеен живот, на достоинството и угледот на граѓанинот, во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат обврски кои во конкретниот случај во постапка за издавање на лиценца за вештачење, можат службено да се проверат.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е уредена во функција на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата

на достоинството на поединецот.

Од овие причини според Судот, барањето од физичкото лице да достави доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната, се сведува на барање изјава за нивната осудуваност или неосудуваност кое има ефект врз однесувањето на поединецот, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара доказ за осудуваност, односно неосудуваност. Воедно, не е спорно дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за давање на соодветни дозволи за вршење на дејноста и кој што за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот, од кои причини Судот оцени дека оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот, не е во согласност со одредбите од Уставот.

Од анализата на оспорениот член 20 став 1 точка 3 алинеја 4 од Законот, произлегува дека со лиценца за вештачење без полагање на стручен испит може да се стекне и лице кое има вишо или средно образование со регистриран занает од соодветна област (кујунџија, крзнар, часовничар, клучар, златар, оптичар или друг занает), по поднесување на барање за лиценца за вештачење и исполнување на одредени услови, а помеѓу другото и да не е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци за времето додека траат правните последици од осудата.

Со оваа оспорена одредба е дадена можност на занаетчии од соодветна област, без полагање на стручниот испит да се стекнат со лиценца за вештачење, меѓутоа со таква лиценца тие лица нема да можат да се стекнат доколку се осудени со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци за времето додека траат правните последици од осудата.

Во конкретниот случај, законодавецот со оспорената законска одредба уредил дека за периодот додека трае правната последица од осудата, односно за времето додека лицето е на издржување на казната затвор, нема да може да се стекне со лиценца за вештачење.

Со оглед дека и во овој случај станува збор за услов за сткнување со одредено право кој дејствува ограничено, односно за периодот додека траат правните последици од осудата, определен со правосилна одлука, уставносудска анализа и правно мислење изнесена за оспорениот член

9 став 2 алинеја 2 од Законот, се однесува и за оспорениот член 20 став 1 точка 3 алинеја 4 од Законот. Исто така и во овој случај иако со оспорената одредба од Законот, не е конкретизирано за кои кривични дела се однесува уредениот услов, не може да стане збор за изречена казна за кривично дело од која било област, бидејќи од целината на членот 20 од Законот, неспорно произлегува дека тука станува збор за кривично дело од областа за која вештакот ќе треба да вештачи, односно за дела на релација со регистрираниот занает, па во случај на постоење на осуда со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор над шест месеци за тој вид на кривични дела, за времето додека траат правните последици од осудата, лицето нема да може да се стекне со лиценца за вештачење. Од овие причини според Судот и во овој случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 20 став 1 точка 3 алинеја 4 од Законот со одредбите од Уставот.

Со членот 26 став 1 од Законот е уредено во кои случаи министерот за правда може на вештакот да му ја одземе лиценцата за вештачење.

Од анализата на оспорениот член 26 став 1 алинеја 4 од Законот, произлегува дека министерот за правда може на вештакот да му ја одземе лиценцата за вештачење, ако со правосилна одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, за времето додека траат правните последици од изречената забрана, а според оспорената алинеја 5 од истиот член од Законот и ако е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, за времето додека траат правните последици од осудата.

Во конкретниот случај, станува збор за лице кое има лиценца за вештачење, со која се стекнал со исполнување на предвидените услови од Законот, уредени со законските одредби кои беа предмет на уставносудска анализа и за кои погоре е изнесено правно мислење за нивната согласност со одредбите од Уставот, која лиценца за вештачење во случајов му се одзема поради неисполнување на предвидените услови од Законот. Имено, во претходниот случај, неисполнувањето на предвидените услови со Законот, се пречка за стекнување со лиценца за вештачење за периодот додека трае одредена забрана за вршење на професија или дејност или додека трае последица од осуда на казна затвор, а во конкретниот случај со оспорениот член 26 став 1 алинеите 4 и 5 од Законот, тие предвидени услови се пречка лицето да ја задржи лиценцата за вештачење поради постоење на забрана за вршење на професија дејност или должност изречена со правосилна одлука или осуда со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци. Со оспорените законски одредби е предвидено дека лиценцата за вештачење се одзема за времето додека траат правните последици од изречената забрана или осудата.

Законодавецот уредувајќи ги условите под кои едно лице може да се стекне со лиценца за вештачење, со оспорените законски одредби уредил и дека веќе издадените лиценци за вештачење, можат да бидат одземени доколку вештакот повеќе не ги исполнува предвидените законски услови. Меѓутоа, според Судот, во конкретниот случај, одземањето на лиценцата за вештачење, не претставува правна последица од осуда автоматски по сила на закон, туку како последица од правосилна одлука на надлежен орган со која е изречена забрана за вршење на одредена професија, дејност или должност и како последица од правосилна судска одлука за осуда на безусловна казна затвор над шест месеци и тоа само за периодот додека трае правната последица од изречената забрана или осудата, поради што во случајов неосновани се наводите од иницијативата дека правните последици од изречена забрана или осуда се надоврзуваат на веќе издржана казна, бидејќи тие правни последици имаат дејство само за периодите во кои лицето нема да може да врши професија, дејност или должност и само за периодот додека лицето е на издржување на затворска казна, а не и надвор од рамките на тие периоди. Исто така, иако со оспорените законски одредби не се наведени кривичните дела од определена област, за кои изречената забраната или затворска казна претставува пречка за задржување на лиценцата за вештачење, тоа несомнено произлегува од областите на дејности за кои вештакот ја добил лиценцата за вештачење. Од овие причини, неосновани се наводите во иницијативата дека со оспорените законски одредби кои уредуваат причини за одземање на веќе издадена лиценца за вештање, се ограничувале правата на граѓаните, бидејќи во секој случај изречената забрана или ефективна затворска казна е основ вештакот да не може да врши вештачење од соодветната област во периодот додека трае забраната или издржувањето на затворската казна.

6. Имајќи го предвид претходно изнесеното, Судот оцени дека оспорената одредба од членот 19 став 2 алинеја 2 од Законот не е во согласност со одредбите од Уставот, а по однос на одредбите од членот 9 став 1 алинеја 4, членот 20 став 1 точка 3 алинеја 4 и членот 26 став 1 алинеи 4 и 5 од Законот за вештачење, Судот оцени дека се во согласност со одредбите од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.206/2011)

46.

У.бр.206/2011

- Закон за вештачење - Поднесување на докази во постапката за издавање на лиценци за вештачење

- *Law on Forensic Expertise – Submission of evidence in the procedure for issuing licences for forensic expertise*

- Спротивно на Уставот е да се бара од граѓанинот да ја докажува својата неосудуваност пред надлежните органи за да може да се стекне со одредено право.

- It is in contradiction with the Constitution to request from the citizen to prove that he/she has not been convicted before the competent authorities in order for him/her to be able to gain certain right.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 19 став 2 алинеја 2 од Законот за вештачење (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 206/2011 од 18 септември 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот со одредбите од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот е определено дека лицето со барањето за издавање на лиценца за вештачење, приложува и доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната.

5. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определено дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред уставот и законите се еднакви.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за вештачење се уредува вршењето на вештачење, областите, условите и начинот на вршењето на вештачењето, субјектите кои вршат вештачење, условите и постапката за полагање на стручен испит за издавање, продолжување, престанок или за одземање на лиценца за вештачење за вршење на вештачење од соодветна област, награда и надоместок на трошоците за извршеното вештачење, основањето, надлежноста, организацијата и работењето на Комората за вештаци, како и други прашања кои се однесуваат на вештачењето (член 1 од Законот).

Од анализата на оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот, произлегува обврска за лицето кое положило стручен испит, со барањето за издавање на лиценца за вештачење да приложи и доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната.

Со одредбите од општиот дел од Кривичниот законик („Службен

весник на Република Македонија“ број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011), е уредено прашањето на казнената евиденција.

Според членот 106 став 1 казнената евиденција ја води првостепениот суд надлежен според местото на раѓање на осудениот, освен ако со овој законик не е определен друг орган за водење на казнена евиденција, а според ставот 2 на истиот член, за лицата родени во странство или за оние чие место на раѓање е непознато како и за правните лица казнената евиденција ја води судот определен со закон.

Со одредбите од ставовите 3 и 4 од овој член од Кривичниот законик е пропишан ограничен круг на овластени субјекти на кои можат да им се направат достапни податоците од казнената евиденција. Имено, овие податоци можат да му се дадат на судот и на јавното обвинителство во врска со кривичната постапка што се води против порано осудениот и на надлежните органи што учествуваат во постапката за давање амнестија и помилување. Податоците од казнената евиденција можат на образложено барање да им се дадат на државните органи, правни или физички лица ако уште траат определени правни последици од осудата или казни што се состојат во забрани или ако за тоа постои оправдан интерес заснован врз закон.

Согласно ставот 5 на овој член од Законикот, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност, а според ставот 6 на граѓаните по нивно барање, може да им се дадат податоци за нивната осудуваност или неосудуваност само ако овие податоци им се потребни заради остварувањето на нивните права во странство.

Врз основа на изнесените законски одредби произлегува дека никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба од членот 19 став 2 алинеја 2 од Законот за вештачење, која уредува обврска за лицето кон барањето за издавање на лиценца, да достави доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната, законодавецот уредил посебен услов за издавање на лиценца, односно доказ дека на лицето не му е изречена предметната забрана.

Оспорената одредба од Законот, наметнува обврска за граѓанинот да ја докажува својата неосудуваност пред надлежните органи за да може да се стекне со одредено право, што предизвикува негативен психолошки ефект врз чувството на достоинство и углед на граѓанинот.

Уставната определба и гаранција од членот 25 од Уставот

за почитување и заштита на приватноста на личниот и семеен живот, на достоинството и угледот на граѓанинот, во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат обврски кои во конкретниот случај во постапка за издавање на лиценца за вештачење, можат службено да се проверат.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е уредена во функција на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Од овие причини според Судот, барањето од физичкото лице во оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот, да достави доказ дека со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, додека трае забраната, се сведува на барање изјава за нивната осудуваност или неосудуваност кое има ефект врз однесувањето на поединецот, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара доказ за осудуваност, односно неосудуваност. Воедно, не е спорно дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за давање на соодветни дозволи за вршење на дејноста и кој што за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот, од кои причини Судот оцени дека оспорениот член 19 став 2 алинеја 2 од Законот, не е во согласност со одредбите од Уставот.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.206/2011)

47.

У.бр.96/2011

- Член 101 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот за парничната постапка

- *Article 101 paragraph 1, Article 125-a, Article 126-a and Article 137 paragraph 2 of the Civil Procedure Act*

- **Запирање на постапката**

- *Suspension of the procedure*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување на уставноста на член 101 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива од Јорданка Мицкова и други адвокати од Скопје, со Решение У.бр.96/2011 од 16 ноември 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што пред Судот основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

3. Собранието на Република Македонија, како доносител на оспорениот акт во предвидениот рок не достави одговор на наводите од Решението за поведување на постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби од Законот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 101 став 1 од Законот, поднесоците кои се поднесени од полномошник, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците на членот 98 ставови 3, 4, 5 и 8 на овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе ги отфрли. Според став 6 на истиот член од законот, ако поднесоците или прилозите во писмена форма не ги поднесе во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот од став 2 на овој член да ги поднесе во рок од три дена, а во спротивно поднесокот ќе го отфрли.

Според член 125-а од Законот, доставувањата на писмената на адвокати, државни органи, односно органи на државната управа, единици на локална самоуправа, правни лица и на лицата на кои им се пренесени јавни овластувања, се врши по електронски пат во електронско сандаче.

Во член 126-а од овој закон се предвидува дека доставувањето по електронски пат се врши преку информатичкиот систем на судот на адресата на електронското сандаче на примателот на доставата. Доставата по електронски пат се смета за извршена на денот на приемот на писменото по електронски пат. Информатичкиот систем на судот истовремено со испраќање на писменото до примателот на доставата на неговата електронска адреса испраќа и известување дека од информатичкиот систем на судот е испратен писмен документ кој имателот на адресата мора да го преземе. Електронската пошта од електронското сандаче мора да биде преземена најдоцна осум дена од денот на нејзиното испраќање. Во известувањето од ставот (3) на овој член примателот на доставата се предупредува дека доколку електронската пошта не биде преземена од електронското сандаче во рокот предвиден со ставот (4) на овој член, доставувањето ќе се смета за извршено. Примателот на електронската пошта со својот електронски потпис го докажува својот идентитет, врши увид во своето електронско сандаче и електронски го потпишува писменото кое го упатува до судот, односно го потврдува приемот на електронската пошта. Доколку писменото кое се доставува по електронски пат содржи прилози за кои нема техничка можност да се достават електронски, судот во писменото кое го доставува ќе го известува примателот чие седиште, живеалиште или престојувалиште се наоѓа во седиштето на судот дека прилозите треба да ги подигне непосредно од судот во рок од три дена од денот на известувањето, а доколку во тој рок не ги подигне, се смета дека прилозите се доставени.

Според член 137 став 2 од Законот писменото за кое со овој закон е определено дека треба лично да се достави, му се предава непосредно на лицето на кое му е испратено. Ако лицето на кое писменото мора лично да му се достави не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, писменото ќе му се испрати препорачано по пошта.

Ако писменото не биде подигнато во рок од осум дена од денот на известувањето дека писменото треба да го подигне, ќе се смета дека доставата е уредно извршена.

5. Судот со Решение У.бр.96/2011 од 16 ноември 2011 година поведе постапка за оценување на уставноста на наведените членови од Законот, бидејќи Судот изрази сомнение по однос на принципот на еднаквост на граѓаните на Република Македонија предвиден во член 9 од Уставот.

Имено, Според Судот, недопуштено е странките, од една и полномошниците, од друга страна, да имаат различен третман во постапката пред судовите. Судот смета дека рок за доуредување на поднесоците треба да се остави на сите странки, односно да се даде можност на сите во постапката (странки и полномошници) да ги исправат поднесоците. На тој начин, според Судот, се врши повреда на положбата на странките во зависност од тоа дали има полномошник или не.

Од наведените причини, Судот оцени дека основано може да се доведе под сомнение член 101 став 1 од Законот по однос на член 9 од Уставот.

По однос на оспорените членови 125-а и 126-а, Судот, исто така, оцени дека истите може да се проблематизираат од следниве причини:

Од увидот во Предлогот на Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка (јуни 2010) произлегува дека целите што треба да се постигнат со новите измени и дополнувања на Законот за парничната постапка се создавање на законски претпоставки за побрза и поефикасна парнична постапка, како и на натамошно имплементирање на современите решенија во областа. На тој начин би се обезбедило натамошно нормативно-правно осовременување на домашното граѓанско процесно законодавство, што е во функција на континуираното спроведување на судските реформи во оваа област.

Имено, од образложението на Предлогот на Законот произлегува дека донесувањето на овие измени во Законот за парничната постапка се во функција на воспоставување на посоодветни законски механизми со кои ќе се обезбеди побрзо и поефикасно постапување на судовите во споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните, семејните, работните, имотните и другите граѓанско-правни односи, а со цел да се постигне правосилно разрешување на спорните односи помеѓу правните субјекти во што е можно пократок временски период, со што би се обезбедиле правни претпоставки за почитување на начелото на судење во разумен рок и поголема правна сигурност.

Целта на оспорениот член 125-а од Законот, е конкретниот начин на доставување да го заземе примарното место меѓу начините

на доставување на писмената, како и тоа дека со додадениот (сега оспорен) член 126-а се врши прецизирање на начинот на електронското доставување на писмената од страна на судот.

Во Глава XX од Законот, со наслов: „Доставување на писмена и разгледување на списи“ и поднаслов: „Начин на доставување“ содржан е членот 125, во чиј став 1 е предвидено дека писмената се доставуваат по пошта, по електронски пат, преку службено лице на судот, непосредно во судот, преку нотар, извршител или друго лице определено со закон.

Меѓутоа, од анализата на оспорениот член 125-а од Законот, јасно произлегува дека доставувањето на писмената на адвокати, државни органи, односно органи на државна управа, се врши исклучиво по електронски пат во електронско сандаче. Оттука, според Судот, основано се укажува во иницијативата дека овој член од Законот е во спротивност со член 9 од Уставот на Република Македонија, како и член 8 став 1 алинеја 3 од причина што предвидените начини на достава во членот 125 не се однесуваат и на лицата во член 125-а, и истовремено со овој член се повредува начелото на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија. Имено, најнапред со овластувањата дадени во член 125-а од Законот, се создава обврска да секој адвокат, државен орган задолжително да имаат компјутер и истовремено e-mail адреса, што во општествени услови во Република Македонија е апсурдно, а доколку повеќе што и најголемиот граѓански суд во Република Македонија - Основниот суд Скопје II Скопје се уште нема компјутерска можност за ваков начин на достава. Имено, по барање на Судот, Основниот суд Скопје II Скопје писмено го извести Судот дека е во тек изработка на сценарио за креирање на веб портал преку кој ќе се врши електронска достава, што значи во моментот не постојат ниту технички услови и претпоставки за ваков вид на достава, кој според оспорениот член 125-а од Законот (кој веќе е во примена) е единствен за наведените лица во овој член од Законот.

При градењето на правното мислење по однос на ова покренато правно прашање, во текот на претходната постапка преку Форумот на Венецијанската комисија беше побарано офицерите за врска да достават информации за домашното право и уставно судската практика по ова прашање.

Од увидот во добиените одговори добиени преку Форумот, произлегува дека во повеќе држави електронскиот начин на достава е алтернативен (Полска, Јужна Африка, Швајцарија), или пак истата може да се врши само доколку постои согласност на странката (Велика Британија, Грузија, Швајцарија, Финска, Канада), како и можност да се врши достава по електронски пат само во итни случаеви (Хрватска, Јужна Африка). Во Република Србија важечкиот закон за парничната постапка не содржи одредби за електронска достава. Новиот закон кој

ќе започне да се применува од 1 февруари 2012 година содржи одредби за поднесување на документи преку e-mail, меѓутоа според овој закон судот може да доставува покани до странките по пат на телеграма, електронска пошта или друг носач на електронски податоци, под услов доколку судот може да добие повратен одговор дека лицето ја добило поканата односно известувањето.

Врз основа на наведената уставно судска практика во другите европски земји, Судот оцени дека начинот на доставување на поднесоците на адвокати исклучиво и единствено по електронски пат во електронско сандаче не е во согласност ниту со Уставот на Република Македонија ниту со европското законодавство. Ова од причина што во нашата законска регулатива дадена во членовите 125-а и 126-а од Законот за парничната постапка, не предвидува и друг начин на достава на писмената, односно тој начин да биде алтернативен, ниту пак предвидува добивање на согласност од странката за вршење на достава на овој начин.

Понатаму, според Судот, од суштинско значење е што членот 126-а од Законот, каде е регулиран начинот на кој се врши доставувањето по електронски пат, не дава одговор на прашањето како Судот ќе биде известен за денот на приемот на писменото, што е од значење за пресметување на роковите кои се засметуваат за вложување на правни лекови. Имено, ставот 4 од членот 126-а од Законот, предвидува електронската пошта од електронското сандаче мора да биде преземена најдоцна осум дена од денот на нејзиното испраќање. Во известувањето од ставот (3) на овој член примателот на доставата се предупредува дека доколку електронската пошта не биде преземена од електронското сандаче во рокот предвиден со ставот (4) на овој член, доставувањето ќе се смета за извршено (став 5).

Меѓутоа, Судот оцени дека оспорениот член 126-а од Законот, основано може да се доведе под сомнение во однос на една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, предвидена во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, а владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните, од причина што не може да се смета ваквиот начин на достава, како ден на прием од кога тече рокот, од повеќе објективни и субјективни причини. Имено, тргнувајќи од начинот на секојдневното функционирање на секој човек и во секој сегмент од животот, законодавецот при креирањето на оспорената законска одредба, и покрај добрата намера за брзо, економично и ефикасно завршување на започнатите постапки и нивно судење во разумен рок, не ги имал во вид претпоставките да наведените лица во членот 125-а од Законот, за кој е задолжителен електронскиот начин на достава, се објективно спречени да извршат увид во нивната електронска пошта, од повеќе причини (годишен одмор, боледување, хоспитализација, престој на места каде

нема интернет), поради што и ваквиот начин на достава, може само да биде еден од повеќето начини на достава, но не и единствен како што се предвидува во оспорените законски одредби.

Од наведената уставно-судска анализа на членовите 125-а и 126-а од Законот, а во корелација со наводите во иницијативата, а при тоа имајќи ја во вид и уставно-судската практика на другите европски земји, Судот оцени дека наведените членови од Законот основано можат да се доведат под сомнение по однос на член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот.

Анализирајќи ја содржината на членот 137 став 2 од Законот во целина, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека оспорената законска одредба основано може да се доведе под сомнение по однос на темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и правната сигурност на граѓанинот на Република Македонија. Ова од причина што од содржината на оспорениот став 2 на членот 137 од Законот, произлегува дека ако писменото не биде подигнато во рок од осум дена од денот на известувањето дека писменото треба да го подигне, ќе се смета дека доставата е уредно извршена.

Според Судот, ваквата законска регулатива е во спротивност со начелото на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија, предвидени во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, од причина што не е наведено дали и кога странката го примила известувањето, за да може да започне засметувањето на рокот за плодигање на препорачаната пратка, односно од содржината на одредбата не може да се утврди постоење на личен контакт со што со сигурност би се утврдило дека странката го примила известувањето. Од овие причини Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за согласноста на член 137 став 2 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. На одржаната седница на 26 септември 2012 година, Судот не го изгласа предлогот за укинување на оспорените одредби од Законот, поради што одлучи да ја запре постапката по овој предмет.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.96/2011)

48.

У.бр.44/2012

- Трошоци на државното правобранителство во судските постапки

- *Costs of the Attorney-General's Office in court procedures*

- Кога државниот правобранител учествува во постапките пред судовите, и за него, како и за другите странки и учесници во постапката, настануваат определени трошоци. При тоа, кога државата учествува во парничната постапка и е застапувана од државниот правобранител, таа не се јавува во својство на власт – империум, туку во својство на странка која согласно законот има свои овластувања и должности. Бидејќи станува збор за реални трошоци што ги има државното правобранителство како секоја странка во постапката, уставниот принцип на еднаквост значи дека и државното правобранителство како застапник на Републиката во судските постапки има право на наплата на трошоци во постапката.

- When the Attorney-General takes part in procedures before the courts, he/she also incurs certain costs as the other parties and participants in the procedure. Thereby, when the state takes part in the civil procedure and is presented by the Attorney-General, it does not appear in the capacity of an authority-imperium, but in the capacity of a party which pursuant to the law has its powers and duties. Since this concerns real costs incurred by the Attorney-General's Office as any party to the procedure, the constitutional principle of equality means that Attorney-General's Office as the representative of the Republic in the court procedures is entitled to collection of the costs of the procedure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 157 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010) и член 17 од Законот за државното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2007).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите означени во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби биле спротивни на Уставот на Република Македонија поради тоа што во случаите кога граѓаните ќе изгубеле спор што го завеле против Република Македонија или некој нејзин орган, а судот ќе досудел тој граѓанин да му ги надомести трошоците на постапката што државното правобранителство наводно ги имало, се создавала ситуација во која граѓаните биле условно речено двојно казнети, покрај тоа што ги плаќаат судските такси, тие биле должни да ги платат наводните „трошоци на постапката“ на државното правобранителство. Државното правобранителство двојно ги наплатувало своите услуги, од Буџетот и од граѓаните што го изгубиле спорот, со што овие граѓани биле ставени во нееднаква правна положба, како странки во спорот со државното правобранителство.

Оспорените законски одредби биле толкувани и применувани од страна на судовите како основа да досудуваат трошоци на постапката во полза на Државното правобранителство во сите случаи кога тоа ќе го добие спорот и тоа според Тарифата за награда и надоместок на трошоците на адвокатите, иако Државното правобранителство не можело и не смеело да се поистоветува со адвокатурата. Тоа не било случај во спротивната насока – кога граѓанинот ќе го добие спорот, но при тоа не ангажирал адвокат, судовите не досудувале трошоци на постапката согласно адвокатската тарифа, во полза на односниот граѓанин.

Работата на Државното правобранителство во судовите, согласно Законот за државното правобранителство претставувала функција на Државното правобранителство која спаѓа во неговиот делокруг на работа,

односно претставува негова надлежност, поради што застапувањето на државата не можело да се смета за дополнителен ангажман, туку нивна работна обврска, за чие што извршување државното правобранителство добива надоместок во вид на плата за извршена работа, а не дополнителен надоместок во вид на награда. Поради тоа Државното правобранителство не можело да се изедначува со адвокатурата, како што тоа било сторено со оспорените одредби.

Подносителот смета дека оспорените законски одредби биле спротивни на член 8 став 1 алинеи 1,3 и 11, член 9, член 24, член 15, член 50, член 51 и член 53 од Уставот на Република Македонија и предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на наведените одредби и истите да ги поништи.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 157 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010), одредбите за трошоците се применуваат и на странките кои ги застапува јавното правобранителство. Во тој случај трошоците на постапката го опфаќаат и износот што на странката би и се признал на име награда на адвокат.

Според членот 17 став 1 од Законот за државното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2007), трошоците за застапување од страна на државниот правобранител се определуваат според Тарифата за награда и надоместок на трошоците на адвокатите. Според ставот 2 на истиот член од Законот, средствата наплатени на име трошоци за застапување се приход на Буџетот на Република Македонија.

4. Согласно член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеенето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уведување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот се еднакви.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 2 од Законот за државното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ бр.87/2007), државното правобранителство на Република Македонија е државен орган кој презема мерки и правни средства заради правна заштита на имотните права и

интереси на Република Македонија и врши други работи утврдени со овој и друг закон.

Согласно член 5 од Законот, државниот правобранител и државните правобранители ги штитат имотните права и интереси на Република Македонија и на државните органи основани со закон пред судовите и другите органи во земјата и странство.

Членот 8 од Законот предвидува дека државните правобранители во вршењето на својата функција се самостојни и за својата работа одговараат пред Владата на Република Македонија и пред државниот правобранител.

Според членот 10 од Законот, државните правобранители преземаат дејствија пред суд, друг орган или правни лица за кои со овој или друг закон е овластен државниот правобранител.

Согласно оспорениот член 17 од Законот, трошоците за застапување од страна на државниот правобранител се определуваат според Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите. Средствата наплатени на име трошоци за застапување се приход на Буџетот на Република Македонија.

Во членот 32 од Законот е определено дека средствата за работа на Државното правобранителство се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори на финансирање.

Според членот 145 од Законот за парничната постапка, парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот или по повод на постапката. Парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда.

Од наведените одредби од Законот за државното правобранителство произлегува дека државното правобранителство е државен орган чија основа функција е да ги штити имотните права и интереси на Република Македонија и за извршување на оваа функција државното правобранителство со закон е овластено да презема мерки и правни средства надлежните судови и други органи во земјата и во странство, вклучувајќи и застапување пред тие органи. Неспорно е дека кога државниот правобранител учествува во постапките пред судовите, и за него, како и за другите странки и учесници во постапката, настануваат определени трошоци. При тоа, кога државата учествува во парничната постапка и е застапувана од државниот правобранител, таа не се јавува во својство на власт – империум, туку во својство на странка која согласно законот има свои овластувања и должности. Оттука, кога Република Македонија како рамноправна странка во постапката ќе загуби спор, таа на спротивната странка и ги надоместува трошоците во постапката. Кога

државата како странка во постапката го добива спорот, таа исто така има право на надоместување на трошоците во постапката од спротивната странка. За Судот се неприфатливи наводите во иницијативата дека државниот правобранител кога учествува во постапката не прави трошоци, односно дека тие трошоци биле „наводни“, бидејќи станува збор за реални трошоци што ги има државното правобранителство како секоја странка во постапката и дека токму уставниот принцип на еднаквост значи дека и државното правобранителство како застапник на Републиката во судските постапки има право на наплата на трошоци во постапката.

Фактот што според оспорената одредба од членот 17 од Законот, трошоците за застапување од страна на државниот правобранител се определуваат според тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, не значи дека државното правобранителство се поистоветува со адвокатурата, бидејќи и од Уставот (член 53) кој ја уредува положбата на адвокатурата и од законодавството (Законот за адвокатурата и Законот за државното правобранителство) јасно произлегува дека станува збор за различни органи односно служби, чија што единствена заедничка функција претставува застапувањето на други субјекти пред судовите.

Разликите исто така произлегуваат и од оспорениот став 2 на членот 17 од Законот за државното правобранителство, според кој средствата наплатени на име трошоци за застапување се приход на Буџетот на Република Македонија. Оттука несоодветно е повикувањето на ставовите на овој Суд изразени во предметите У.бр.20/2009, У.бр.254/2009 и У.бр.121/2011 наведени во иницијативата, во кои што Судот има изразено став дека дополнителното парично наградување на државните службеници за извршување на работи што спаѓаат во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции, не е во согласност со начелото на владеењето на правото гарантирано со Уставот, од причина што во конкретниот случај не станува збор за дополнително парично наградување на државните правобранители за нивното застапување пред судовите. Ова поради тоа што средствата признати на име трошок за застапување одат во Буџетот на Република Македонија, а не се исплаќаат во полза на државниот правобранител кој застапувал во конкретниот предмет.

Поради наведеното, Судот оцени дека не постојат основи за доведување под сомнение на оспорените одредби од член 157 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010) и член 17 од Законот за државното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2007) со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.44/2012)

49.

У.бр.125/2011

- Трошоци во постапката по управните спорови

- *Costs in the procedure on administrative disputes*

- **Управно-судската постапка има одделни специфичности по кои се разликува од другите судски постапки, поради што е оправдано решението на законодавецот во оваа постапка да важи правилото содржано во оспорената одредба од членот 7-б од Законот за управните спорови според кое во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие. Со ова законско решение и двете странки во управниот спор, односно и органот кој решава во управна постапка во прв односно втор степен и граѓанинот како странки во спорот се еднакви пред законот со оглед на тоа што секоја странка си ги сноси своите трошоци.**

- *The administrative court procedure has certain specifics which make it different from the other court procedure, owing to which the solution of the legislator to apply to this procedure the rule contained in the contested provision referred to in Article 7-b of the Law on Administrative Disputes is justified. Under this rule in the administrative dispute the costs resulting from the actions by the parties shall be borne by the parties themselves. With this legal solution both parties to the administrative dispute, that is, the authority deciding in an administrative procedure in the first, that is, second instance and the citizen, as the parties to the dispute, are*

equal before the law given that each party bears its own costs.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 7-б од Законот за управните спорови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2006, 150/2010).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Илко Петров од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспореното законско решение на управниот орган му било дозволено да донесе каква и да било одлука без последици по него и да не ги плати трошоците од управниот спор. Посебно била нелогична ситуацијата кога втростепениот орган во управна постапка молчи, а странката повела управен спор поради молчење на администрацијата, во кој случај таа била должна да ги плати трошоците, иако оправдано тужела за молчење на администрацијата.

Во иницијативата се укажува и дека во еден од претходно важечките закони за управни спорови, било предвидено секоја странка да ги поднесува своите трошоци и дека тоа решение било избришано во претходниот Закон за управни спорови, кој содржел упатна норма дека соодветно ќе се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка. Законот за парничната постапка во членот 148 предвидува дека странката која во целост ќе ја изгуби парницата е должна на спротивната странка да и ги надомести трошоците. Подносителот го цитира и член 156 од Законот за парничната постапка согласно кој кога јавниот обвинител се јавува како странка во постапката тој има право на надоместок на трошоците според одредбите од овој закон. Трошоците што според одредбите од законот би требало да ги поднесува јавниот обвинител ќе се исплатат од Буџетот на Република Македонија. Од

наведените одредби подносителот на иницијативата заклучува дека согласно Законот за парничната постапка и државните органи кога се странки во постапката можат да плаќаат трошоци од парничниот спор.

Оспорената одредба била спротивна на член 9 и член 53 од Уставот. Ова од причина што во управниот спор една од страните е државниот орган кој бил стручен орган и бесплатно ги штител останатите граѓани, односно јавниот интерес и со закон заштитените правни интереси, додека пак од другата страна бил конкретниот граѓанин кој бил нестручен и требало да плати адвокат, со што бил ставен во нерамноправна положба со останатите граѓани кои ги застапувал стручниот орган. Посебно парадоксална била ситуацијата ако управниот орган го загубел спорот. Управниот орган добивал плата од данокот, дури и данокот што го плаќа тужителот во управниот спор, а од друга страна тужителот во управниот спор иако го добил спорот требало да го плати незаконското однесување на управниот орган.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 7-б од Законот за управните спорови, во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уведување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот се еднакви.

Според член 50 став 2 од Уставот, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Во член 1 од Законот за управните спорови е предвидено дека заради обезбедување судска заштита на правата и правните интереси на физичките и правните лица и заради обезбедување на законитоста, судот во управни спорови одлучува за законитоста на актите на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот Скопје, организации утврдени со закон и на правни лица во вршење на јавни овластувања (носители на јавни овластувања) кога решаваат за правата и обврските во поединечните управни работи, како и за актите на тие органи донесени во прекршочна постапка.

Според член 3 став 1 од Законот за управните спорови, право да поведе управен спор има физичко или правно лице, ако смета дека

со управниот акт му е повредено некое право или непосреден интерес заснован врз закон.

Согласно член 4 од Законот Управните спорови во Република Македонија ги решаваат:

- Управниот суд, како првостепен суд;
- Вишиот управен суд како второстепен суд; и
- Врховниот суд на Република Македонија кој одлучува по вонредни правни средства во случаите кога тоа е уредено со овој закон.

Според член 6 од Законот, под орган во смисла на овој закон се подразбираат органите на државната управа, Владата на Република Македонија, други државни органи, управни организации, општините и градот Скопје, јавните претпријатија, трговските друштва, фондови, установи, организации и заедници, здруженија и други организации и заедници кога во вршењето на јавни овластувања решаваат во управни работи.

Според членот 7-а, доколку овој закон не содржи одредби за постапката во управните спорови, соодветно ќе се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.

Според оспорениот член 7-б, во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие.

Според член 12 од Законот, тужена страна во управниот спор е органот чиј акт се оспорува.

Согласно член 30, за управните спорови судот по правило решава на нејавна седница.

За управните спорови судот одлучува:

- за законитост на актите и
- за самата управна работа.

Според членот 30-а, во спор за законитост на актите на органите од членот 1 на овој закон, за работите од членот 26 на овој закон, Управниот суд одлучува со решение без расправа.

Судот ќе одржи јавна усна расправа и со пресуда ќе одлучи за самата управна работа, ако:

- сложеноста на предметот во управниот спор тоа го налага,
- тоа е неопходно заради подобро разјаснување на управната работа или утврдување на фактичката состојба,
- судот изведува докази и

- во случаите утврдени во членовите 22 и 36 став 3 и 40 од овој закон.

Согласно членот 36, судот одлучува за спорот, по правило врз основа на фактите што се утврдени во управната постапка, или врз основа на фактите што сам ќе ги утврди.

Ако судот најде дека спорот не може да се расправи врз основа на фактите утврдени во управната постапка, поради тоа што во однос на утврдените факти постои противречност во списите, ако тие во суштествени точки се нецелосно утврдени, ако од утврдените факти е изведен неправилен заклучок во однос на фактичката состојба, или ако најде дека во управната постапка не се водело сметка за правилата на постапката што би биле од влијание врз решавањето на работата, судот ќе го поништи оспорениот управен акт со пресуда. Во таков случај, надлежниот орган е должен да постапи онака како што е определено во пресудата и да донесе нов управен акт (став 2). Ако поништувањето на оспорениот управен акт според ставот 2 на овој член и повторното водење на постапката пред надлежниот орган би предизвикало за тужителот штета која тешко би можела да се надомести, или ако врз основа на јавни исправи или други докази во списите на предметот е очигледно дека фактичката состојба е поинаква од онаа што е утврдена во управната постапка, или ако во истиот спор веќе еднаш е поништен управниот акт, а надлежниот орган не постапил во целост по пресудата, судот ќе ја утврди фактичката состојба и врз основа на така утврдената фактичка состојба ќе донесе пресуда. (став 3) Во случајот од ставот 3 на овој член, судот ја утврдува фактичката состојба на расправа преку еден член на советот, преку друг редовен суд или преку друг орган. На расправата се повикува и странката.

Според членот 39-а со пресуда судот тужбата ја уважува како основана или ја одбива како неоснована. Ако тужбата се уважува судот го поништува оспорениот управен акт.

Согласно членот 40 став 1 од Законот, кога судот ќе најде дека оспорениот управен акт треба да се поништи, може, ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа, со пресуда да ја реши управната работа. Судот задолжително ќе постапи така:

- ако станува збор за погрешна примена на правото (погрешно утврдено правно прашање);
- ако станува збор за спорови од управни договори;
- ако станува збор за акти донесени во прекршочната постапка од страна на органите наведени во членот 1 од овој закон;
- ако дојде до оддолжување на постапката, а се работи за предмет

во кој фактичката состојба е утврдена во управно судската постапка;

- ако претходно со пресуда го поништил управниот акт, а органот не постапил по насоките и ставовите на судот изнесени во пресудата;

- ако надлежниот орган по поништувањето на управниот акт донесе управен акт спротивно на правното мислење на судот, или спротивно на забелешките од судот во однос на постапката, па тужителот поднесе нова тужба и

- во случаите утврдени во членот 22 од овој закон.

Согласно ставот 2 на овој член, таквата пресуда во се го заменува актот на надлежниот орган.

Од наведените одредби од Законот за управните спорови, произлегува дека управниот спор претставува облик на судска контрола на законитоста на поединечните управни акти, со што се операционализира одредбата од членот 50 став 2 од Уставот. Управно судската постапка е специфична во однос на останатите судски постапки по нејзиниот предмет – а тоа е оценка на законитоста на поединечниот управен акт со кој органот на државната управа или друг орган (од членот 6 од Законот) одлучувал во управна работа за определено право или обврска на физичко или правно лице. Специфичност на оваа постапка е и тоа што како тужена страна во управниот спор секогаш е органот чиј акт се оспорува. Карактеристично за управно-судската постапка е што Судот, по правило, решава на нејавна седница без присуство на странки, а само по исклучок, во определени случаи, кога самиот суд одлучува за управната работа, тој одржува јавна усна расправа.

Од анализата на целината на Законот за управните спорови, произлегува дека Законот не ги уредува детално прашањето за трошоците, односно не дефинира што ги сочинува трошоците на управно-судската постапка, туку содржи само една одредба (оспорената одредба од членот 7-б дека во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие.

Според мислењето на Судот, наведените специфики на оваа судска постапка во однос на другите судски постапки го оправдуваат решението на законодавецот за надоместокот на трошоците во управно-судската постапка да се применуваат посебни правила, кои се различни од правилата на другите судски постапки, како што е правилото содржано во оспорената одредба дека во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие. Со ова законско решение и двете странки во управниот спор, односно и органот кој решава во управна постапка во прв односно втор степен и граѓанинот како странки во спорот се еднакви пред законот со оглед на тоа што секоја

странка си ги сноси своите трошоци. Според Судот, со оваа одредба не се нарушува еднаквоста на граѓаните затоа што истата важи за секој што ќе се појави како странка во управниот спор, а нејзина цел е трошокот за секое превземено дејствие од странките да биде подмирен од странката која го превзема дејствието. Оттука, право е на законодавецот да ги утврдува правилата за надоместокот на трошоците во судските постапки и во таа смисла во зависност од специфичностите на постапката за која што станува збор, ова прашање да го уреди на специфичен начин како што е тоа направено во оспорената одредба, поради што Судот оцени дека не би можело да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот од аспект на наводите во иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер - Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.125/2011)

У.бр.125/2011

- Издвоено мислење на претседателот

Бранко Наумоски

- Separate opinion of President Branko Naumoski

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), по моето гласање против Решението У.бр.125/2011 од 10 октомври 2012 година, го издвојувам и писмено го образложувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Со наведеното решение, Уставниот суд одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 7-б од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006, 150/2010), со која е предвидено во управниот спор странките сами да ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие.

Мнозинството на судии сметаат дека специфичностите на управно-судската постапка во однос на другите судски постапки го оправдуваат решението на законодавецот за надоместување на трошоците во оваа постапка да се применуваат посебни правила, кои се различни од правилата на другите судски постапки. Јас исто така тргнувам од специфичностите на управно-судската постапка, но не се согласувам со наведениот став на мнозинството од причина што сметам дека сите специфичности на оваа постапка (наведени во решението на Судот), не и го одземаат нејзиниот фундаментален карактер на судска постапка во која независен орган - суд одлучува не само за законитоста на актите, туку и за правата и интересите на граѓаните односно странките во постапката. (во т.н. спорови на полна јурисдикција во кои судот ја решава и самата управна работа одлучувајќи на тој начин за конкретни права и интереси на странката).

Бидејќи постапката по управните спорови во суштина е судска постапка, и во неа според моето мислење, доаѓаат до израз истите начела на судските постапки, како што се начелото на усменост, јавност, расправност, начело на рамноправност на странките, начелото на утврдување на материјалната вистина преку изведување на докази за фактите што се спорни помеѓу страните. Начелото на рамноправноста на странките од своја страна значи дека странките во постапката треба да ги остваруваат своите прави и обврски под еднакви процесни услови и тоа важи не само во поглед на учеството во постапката, предлагање на доказите, туку и во поглед на обврската за надоместок на трошоците на постапката, во смисла на тоа што онаа страна што ќе го загуби спорот, да биде должна да и ги надомести трошоците на спротивната страна. Оттука и кога државата, во својство на тужена страна во управниот спор ќе го загуби спорот, таа треба да и ги надомести трошоците на спротивната страна, односно на граѓанинот кој се јавува како тужител.

Иако очигледно, целта на законодавецот со оспорената одредба била во оваа постапка да не се применат правилата за надоместокот на трошоците што важат за парничната постапка, одредбата, онака како што е формулирана не може да ја оствари таа цел, од причина што од неа не произлегува јасно упатување дека во случај на поништување на поединечниот акт од страна на судот, тужителот е тој што треба да ги надомести трошоците.

Оспорената одредба според мое мислење е нејасна и двосмислена и како таква не го задоволува барањато за прецизност на правните норми како еден од елементите на начелото на владеењето на правото од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Имено, законот во оспорената одредба предвидува странките (значи и тужителот-граѓанинот и тужениот-државниот орган) сами да ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие, без при тоа да определи кои се тие

трошоци што се предизвикани со дејствие на странката. Оттука зарем не може да се постави следното прашање: дали кога органот на управата молчи, па странката поради тоа покренува управен спор, или пак кога судот во постапката за управните спорови ќе го поништи решението на органот на управата како незаконито, дали во тој случај целата управно-судска постапка не ја предизвикал органот на управата со своето непостапување или постапување за кое судот утврдил дека не било во согласност со законот? Зошто во таков случај, кога е очигледно дека постапката по управниот спор ја предизвикал државниот орган, спротивната странка, тужителот односно граѓанинот да биде должен да ги надомести сите трошоци на постапката, иако тој го добил спорот? Ова особено кога станува збор за одржување на расправа пред судот (кога и всушност настануваат стварни трошоци за сведоци, вештаци, адвокати и сл.) за што (согласно измените на членот 30 од Законот за управни спорови), секогаш одлучува Судот, независно од волјата на странките.

Ставот што го прифати мнозинството судии со ова Решение, според мое убедување не значи ништо друго освен ставање во заштита и привилегирана позиција на тужениот орган, како орган на власта, за сметка на позицијата на граѓанинот како тужител во управниот спор. Ова становиште е сосема спротивно и на ставот кој овој Суд го изрази во Решението У.бр.44/2012 од 26 септември 2012 година, со кое не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 157 од Законот за парничната постапка и член 17 од Законот за државното правобранителство. Во тоа Решение Судот го истакна следново: „Неспорно е дека кога државниот правобранител учествува во постапките пред судовите, и за него, како и за другите странки и учесници во постапката, настануваат определени трошоци. При тоа, кога државата учествува во парничната постапка и е застапувана од државниот правобранител, таа не се јавува во својство на власт – империум, туку во својство на странка која согласно законот има свои овластувања и должности. Оттука, кога Република Македонија како рамноправна странка во постапката ќе загуби спор, таа на спротивната странка и ги надоместува трошоците во постапката. Кога државата како странка во постапката го добива спорот, таа исто така има право на надоместување на трошоците во постапката од спротивната странка“.

Доколку Судот доследно ја следеше својата сосема скорешна уставно-судска практика, во овој конкретен случај требаше да поведе постапка за оценување на уставноста на членот 7-б од Законот за управните спорови.

Претседател на Уставниот суд на
Република Македонија
Бранко Наумоски

50.

У.бр.26/2012

- Правилник за распоредување, класификација и разместување на осудените лица во казнено-поправните установи

- Rulebook for disposal, classification and displacement of sentenced persons in penitentiaries

- Предвидениот услов во Правилникот осуденото лице на казна затвор да биде распоредено во определена група во затворена, полуотворена и отворена установа, ако против него се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор, резутира од карактерот на осуденото лице односно од субјективните елементи на осуденото лице кои почиваат на карактеристиките на личноста.

- The condition envisaged in the Rulebook for the person sentenced to a prison term to be disposed in a certain group in a closed, semi-open and open institution, if there is other pending procedure against him/her or no other prison term has been pronounced against him/her, results from the character of the sentenced person, that is, from the subjective elements of the sentenced persons which rest on the personality characteristics.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 3, 6, 7 и 8 од Правилникот за распоредување, класификација и разместување на осудените лица во казнено-поправните установи („Службен весник на Република Македонија“ бр.173/2011) донесен од министерот за правда.

2. Иван Лазов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 3, 6, 7 и 8 од Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорените членови 3, 6, 7 и 8 од правилникот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 9, член 12 став 1, член 13 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија, член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права членови 2, 3, 4, 42, 153, 153-а, 153-б и 154 од Законот за извршување на санкциите, Законот за спречување и заштита од дискриминација, член 1 став 2 и Глава XVII од Законот за кривична постапка и со член 5 од Кривичниот законик.

Подносителот на иницијативата ги цитира оспорените одредби од Правилникот и содржината на уставните и законски одредби во однос на кои ги оспорува наведените членови и дава образложение. Според него од направената анализа на оспорениот правилник во делот „а ако против него не се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор“ се добивало впечаток дека одредбите се нејасни, конфузни и во недоволна мера означувале за каква постапка пред се станува збор кривична, граѓанска, или управна. Најверојатно доносителот мислел на кривична постапка меѓутоа сето тоа било претпоставка од причина што таа децидно не била наведена. Дури и да се работело за кривична, подносителот смета дека со тоа е повреден Уставот и другите прописи. Нејасно и непрецизно било и тоа што доносителот на оспорениот правилник не прецизирал дали се работи за првостепена или правосилна пресуда.

Според тоа со оспорените делови од правилникот осудени лица против кои се водело постапка или биле осудени со друга пресуда на казна затвор се ставале во нерамноправна положба на начин што им е ограничено правото, односно можноста да бидат распоредени во група В3 во затворено одделение, односно во Б2 во полуотворено одделение и им се одземала можноста да бидат распоредени во отворено одделение на установата, односно во поповолна група.

Оттука, според подносителот произлегувало дека оспорените одредби имале императивен карактер и независно од другите 12 критериуми предвидени во член 3 од правилникот, осуденото лице се распоредувало во најнеповолна група на осудени лица и по автоматизам во никој случај не можело да добие третман на осудено лице од среден, низок и многу низок ризик, а со тоа му е оневозможено да ги користи погодностите од поповолните групи, ниту да ги остварува правата да работи надвор од установата.

Формулацијата „Друга казна затвор“ исто така не била доволно јасна и прецизна во смисла на тоа што не се знаело дали се работи за правосилна и неправосилна казна со што не се обезбедувала правна сигурност на граѓанинот.

Понатаму подносителот наведува дека со наведената формулација се повредувале член 13 став 1 и член 6 од Европската конвенција, член 12 и Амандман III од Уставот од причина што ограничувањата на правата на осудените лица кои издржуваат казна затвор да не можат да прогресираат и распоредуваат во друга група што не било последица на извршувањето на изречена кривична санкција за која лицето е осудено, туку, последица што осудените лица ја трпат само поради фактот што против нив се водело друга постапка.

Исто така подносителот смета дека со ваквото ограничување се повредувал член 4 став 2 и член 3 од Законот за извршување на санкции како и член 5 од Кривичниот законик.

Според тоа, подносителот смета дека поаѓајќи од сето наведено не е јасно што е целта на пропишувањето на оспорените одредби. Дали целта е санкционирање на осуденото лице заради тоа што против него се води друга постапка или пак со тоа се навлегувало во ингеренции на судот пропишан со Законот за кривичната постапка, а кои се однесуваат на обезбедување на обвинетиот.

Оттука, во секој случај осудените лица против кои се водело друга постапка или биле осудени на казна затвор не само што трпеле последици врз основа на оспорените одредби од Правилникот тие трпеле последици и од Правилникот за времето што треба да го поминат и условите што треба да ги исполнат во установата од определен вид според кој изрично е оневозможено осуденото лице против кое се водело друга постапка или на кое му била изречена казна затвор да престојуваат во полуотворен оддел во група Б2 ниту во отворено одделение.

Воедно, подносителот наведува дека иста повреда на Уставот и законите била сторена и со Упатството за условите, начинот и постапката за работно ангажирање на осудените лица надвор од Уставот и Куќниот ред на установата и бара судот по сопствена иницијатива да ја преиспита уставноста и законитоста на наведените акти.

Исто така, подносителот бара Судот согласно член 27 од Деловникот да донесе временна мерка.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 3 од Правилникот за распоредување, класификација и разместување на осудените лица во казнено- поправните установи „При класификација на осудени лица се земаат предвид следните податоци:

- податоците од извршеното испитување на личноста на осуденото лице во приемното одделение на установата,
- видот и природата на кривичното дело,
- степенот на кривичната одговорност,
- податоци од извршената процена за ризик,
- побудите од кои е извршено кривичното дело,
- ставот на осуденото лице кон кривичното дело,
- начинот на кој осуденото лице започнало да ја издржува казната,
- поранешната осудуваност,
- околноста дали против осуденото лице се води друга постапка или му е изречена друга казна затвор, (оспорен дел),
- однесувањето на осуденото лице при поранешно издржување на казната затвор во установата каде ја издржува,
- возраста,
- здравствената состојба и
- психолошките, педагошките, социјалните, безбедносни критериуми и потреби на осуденото лице.

Во оспорениот член 6 од Правилникот е предвидено дека „Осудените лица класифицирани во затворско одделение ... се распоредуваат во групи В1, В2 и В3.

Во групата В2 се распоредува осудено лице чии степен на ризик е висок или среден.

Во групата В3 се распоредува осудено лице чии степен на ризик е среден или низок и ако против него не се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор. (оспорен дел)

Во оспорениот член 7 од Правилникот е предвидено дека „Осудените лица класифицирани во полуотворено одделение се распоредени во група Б1 и Б2.

Во групата Б1 се распоредува осудено лице чии степен на ризик е многу висок, висок или среден.

Во Групата Б2 се распоредува осудено лице чиј степен на ризик е среден или низок и ако против него не се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор (оспорен дел).

Во оспорениот член 8 од Правилникот е предвидено дека „Осудените лица класифицирани во отвореното одделение чии степен на ризик е низок или многу низок и против кои не се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор, се распоредува во Група А.

4. Во член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, поделбата на власта на законодавна, извршна и судска, како и почитувањето на општоприфатените норми на меѓународното право се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а според член 14 став 1, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени, а според став 2 од истиот член од Уставот, се забранува секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Според член 12 став 2 од Уставот, никому не може да му биде ограничена слободата, освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закони те. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите. Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Според став 4 од истиот член од Уставот, ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забрана на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и веросиповеста.

Согласно член 1 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2006 и 57/2010) е уредено извршувањето на санкциите изречени за кривични дела и прекршоци. Според став 2 од овој член, санкции изречени за кривични дела чие извршување се уредува со овој закон се казните, алтернативните мерки, мерките на безбедност и воспитните мерки. Според став 3 од овој член, санкции изречени за прекршоци чие извршување се уредува со овој закон се казните, мерките на безбедност и воспитните мерки.

Основните права на осудените лица на казна затвор им се загарантирани со Кривичниот законик на Република Македонија и со Законот за извршување на санкциите, а начинот на нивно остварување се регулира со куќните редови на установите и другите подзаконски акти.

Според наведените законски одредби осудените лица имаат право на: пристојно сместување (членовите 102-104); облека и постелнина (членовите 105-107); лична хигиена на осудените лица (член 108); исхрана на осудените лица (членовите 109 и 110); одмор на осудените лица (членовите 111 и 112); работа на осудените лица (членовите 113-122); пензиско осигурување на осудените лица (член 123); бесплатна здравствена заштита на осудените лица (членовите 124-134); образование на осудените лица (членовите 135-137); слободни активности, спорт и рекреација на осудените лица (членовите 138 и 139); воспитна работа со осудените лица (член 140); задоволување на верските потреби на осудените лица (член 141); контакти со надворешниот свет на осудените лица (допишување, телефонирање, посети, примање на пратки) (членовите 142-151) и тн.

Според член 37 став 1 од Законот, целта на извршувањето на казната затвор е оспособување на осудените лица да се вклучат во општеството со најдобри изгледи за самостоен живот во согласност со закон. Според став 2 од истиот член, заради постигнување на целта на извршувањето на казната затвор кај осудените лица се развива чувството на одговорност и се поттикнуваат да го прифатат и активно да учествуваат во третманот за време на извршувањето на казната, мотивиран и насочен кон превоспитување и развивање на позитивните карактерни особини и способности што го забрзува успешното враќање во општеството.

Според член 40 став 1 од наведениот закон осудените лица се распоредуваат во различни установи за извршување на казната затвор и нивната положба и системот на постапување се определува врз одредбите на овој закон и во согласност со судската одлука.

Во членот 41 од законот е предвидено дека во установата за извршување на казната затвор осудените лица се класификуваат според неопходноста за примена на мерки на третман и видот на потребниот

третман, нивната возраст, личните карактеристики и други околности од значење за оцена на личноста на осуденото лице.

Согласно членот 42 став 1 од Законот при распоредувањето, класификацијата и разместувањето на осудените лица, мора да се има предвид видот и природата на кривичното дело и степенот на кривичната одговорност, а според ставот 2 на овој член министерот за правда со општ акт поблиску ги определува распоредувањето, класификацијата и разместувањето на осудените лица. Според ставот 3, пак, од членот 42 од законот министерот за правда со општ акт ги определува видовите и начините на третман на осудените лица.

Во членовите 49,50 и 51 од Законот, е определено во кои случаи осуденото лице на казна затвор казната ќе ја издржува во установа од затворен, полуотворен или отворен вид.

Согласно членовите 153,153-а,153-б од Законот за добро поведение и залагање во работата, како и за поттикнување на добро однесување и за развивање на чувство за одговорност и за интерес и соработка во третманот што се спроведува во установата, можат да им се дадат одделни погодности.

За да се олесни спроведувањето на процесот на ресоцијализација на осудените лица се врши класификација на осудените лица.

Класификацијата може да се дефинира како средство (помошен инструмент) за остварување (практично спроведување на извршената индивидуализација или метод на поделба на осудените лица по казнено поправни установи и во групи внатре во нив, со цел да се создадат погодни услови за индивидуални третман, но заради спречување на меѓусебни штетни влијанија („криминална инфекција“) кај затворениците и одржување на дисциплина.

По извршеното проучување на личноста осудените лица се распоредуваат по одделенија во кои според нивните карактеристики е можна примена на истовидни мерки на третман. Меѓутоа сите осудени лица не се подеднакво флексибилни личности кои веднаш и без последици можат да се прилагодат на новонастаната состојба и прогнозата од извршената опсервација на осудените лица не можат никогаш да се сметаат за конечни. Поради тоа во казнено поправните установи постои можност за прераспоредување (реклаификација) на осудените лица од едно во друго одделение во установата, или пак од една во друга казнено поправна установа.

Во член 154 од Законот за извршување на санкциите е предвидено дека осудените лица во текот на издржувањето на казната, зависно од резултатите на воспитувањето, поведението и залагањето во работата, можат да прогресираат од установа од затворен во полуотворен или отворен вид, односно во соодветните одделенија на истата установа, а

по нивно барање, осудените лица можат да прогресираат од установа од полиберален вид во отворено или полуотворено одделение на установа од построг вид или пак од една во друга установа од ист вид, доколку постојат основани причини што ќе придонесат за нивна поуспешна ресоцијализација.

Во ставот 2 од членот 154 од Законот е предвидено дека поблиски одредби за времето што треба да го помине и условите што треба да ги исполни осуденото лице во установата од определен вид или во соодветно одделение на установата од општ вид, се определуваат со Законот за извршување на санкциите и со општиот акт што го донесува директорот на Управата.

Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 27 февруари 1997 година го донесе Законот за ратификација на Конвенцијата за заштита на правата на човекот и основните слободи и на првиот протокол, протоколот бр. 4, протоколот бр. 6, протоколот бр. 7 и протоколот бр. 11 кон Конвенцијата („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/1997). Членовите на Конвенцијата и протоколите, според Анексот се однесуваат на: обврска за почитување на правата на човекот (член 1), право на живот (член 2), забрана на мачење (член 3), забрана на ропство и принудна работа (член 4), право на слобода и безбедност (член 5), право на правична судска постапка (член 6), нема казна без закон (член 7), право на почитување на приватниот и семејниот живот (член 8), слобода на мислење, совест и вера (член 9), слобода на изразување (член 10), слобода на собирање и здружување (член 11), право на брак (член 12), право на реална жалба (член 13), забрана на дискриминација (член 14), укинување во случај на вонредна состојба (член 15), ограничување во политичката активност на странци (член 16), забрана на злоупотреба на правата (член 17), ограничување на употребата на рестрикциите во правата (член 18) и друго. Во првиот протокол е заштитата на сопственоста (член 1), право на образование (член 2), право на слободни избори (член 3) и други. Во протоколот број 4 се, меѓу другите, слободата на движење (член 2), забрана за колективни протерувања на странци (член 4). Во протоколот број 6 се, меѓу другите, укинување на смртната казна (член 1), смртна казна за време на војна (член 2), а во протоколот број 7 се, меѓу другите, право на двостепеност во кривичната постапка (член 2), правото да не се биде осуден или казнет два пати (член 4).

Според членот 6 став 1 од оваа Конвенција, секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него. Пресудата се изрекува јавно, а новинарите и публиката можат да бидат исклучени за време на целата или на дел од постапката

во интерес на моралот, јавниот ред или националната безбедност во едно демократско општество, кога тоа го наложуваат интересите на малолетник или заштитата на приватниот живот на страните во спорот, или кога тоа судот го смета за неопходно затоа што во посебни околности публицитетот би можел да им нанесе штета на интересите на правдата.

Во член 5 од Кривичниот законик утврдено е дека на сторителот, меѓу другото, на кривично дело во извршувањето на кривичната санкција можат да му бидат одземени или ограничени права само во мера која им одговара на природата и содржината на таа санкција, а според членот 60 од истиот Законик целта на мерките на безбедност е да се отстранат состојбите или условите што можат да влијаат сторителот во иднина да врши кривични дела.

Заштитата од дискриминација е предмет на уредување на Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2010). Согласно членот 1 став 1 од Законот, со овој закон се обезбедува спречување и заштита од дискриминација во остварувањето на правата загарантирани со Уставот на Република Македонија, закон и ратификувани меѓународни договори. За заштита од дискриминација се формира Комисија за заштита од дискриминација (став 2).

Согласно членот 2, заштитата и забраната од дискриминација се однесува на сите физички и правни лица во процесот на остварување на правата и слободите гарантирани со Уставот и со законите на Република Македонија.

Во членот 3 од Законот се набројани основите за дискриминација, како што се пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор.

Во посебна глава од Законот се уредени исклучоците од дискриминацијата (афирмативни мерки, нееднакво постапување и заштитни механизми за одделни категории на лица.

Така согласно членот 13 од Законот, нема да се сметаат за дискриминација афирмативните мерки преземени од органи на државната управа, органи на единиците на локалната самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања, јавни установи или од страна на физички или правни лица, констатирани како оправдани во минатото, сегашноста или во иднина, а кои можат да се преземаат се додека не се постигне потполна фактичка еднаквост.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби како и содржината на оспорените членови од Правилникот наспрема наводите во иницијативата, Судот оцени дека истите се неосновани.

Ова од причина што нашата кривично правна, криминолошка и пенолошка теорија и практика тргнува од претпоставка дека основна цел на казната, нејзината примена и извршување е ресоцијализација и социјална адаптација на осуденото лице.

Целокупниот процес на ресоцијализација на осуденото лице се потпира врз проучувањето на личноста на деликвентот, чија битна компонента е индивидуализација на казната во извршувањето. Индивидуализацијата на казната се остварува преку развиен систем на критериуми за класификација и групирање на осуденото лице во казнено поправната установа.

Класификацијата на осудените лица во казнено поправни установи почива на објективни (вид на кривично дело, должина на казната и видот на казнената евиденција) и субјективни критериуми кои почиваат на карактеристики на личноста на деликвентот од што зависи флексибилноста во примената на методи на третман и постојано реструктурирање на групите што е битна претпоставка за остварување на ресоцијализацијата.

Оттука, според Судот предвидениот услов во правилникот осуденото лице на казна затвор да биде распореден во определена група во затворени, полуотворени и отворени установи, ако против него не се води друга постапка или не му е изречена друга казна затвор, резултира од карактерот на осуденото лице односно од субјективните елементи на осуденото лице.

Според тоа со предвидениот услов не се доведува во прашање остварување на права на осудени како што потенцира подносителот на иницијативата, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Правилникот со Уставот и со законите.

5. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.26 /2012)

51.

У.бр.92/2012

- **Одговор на жалба против решение во парнична постапка**

- *An answer to an appeal against a resolution in civil proceedings*

- **Исклучувањето на одговор на жалба против решение има за цел парничната постапка да се заврши во еден разумен рок без притоа странките да бидат оштетени.**

- *The exclusion of an answer to an appeal against a resolution is aimed at concluding the civil proceedings within a reasonable time without thereby causing damage to the parties.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 371 од Законот за парнична постапка во делот „освен одредбите за одговор на жалба“ („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. Димитрија Атанасовски адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на дел од членот 371 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот

дел на членот 371 од Законот не бил во согласност со член 8 алинеја 1 и 3, член 9 став 2 од Уставот, како и со член 13 од Европската конвенција за човековите права. Ова од причина што со оспорениот дел се скратувало правото на странката да се произнесе по наводите на странката која се жалела на решението. Странката која изјавила жалба може да ги спори фактите од решението, да ги коментира доказите и друго, а на противната страна не е дозволено да се произнесе по ваквите наводи, при што постапката пред повисокиот суд станува еднострана.

Доколку не би постоел оспорениот дел на членот 371 од Законот во постапка по жалба на решение ќе се применуваат одредби од делот за жалба на пресуда, а Законот нема да изгуби ништо во поглед на остварувањето на правата на странките, ниту во ефикасноста на судовите, напротив правото на странката ќе се зголемат, а ефикасноста на судот ќе остане иста.

3. Судот на седницата утврди дека според член 371 од Законот за парничната постапка „Во постапката по жалба против решение согласно ќе се применуваат одредбите што важат за жалба против пресуда, освен одредбите за одговор на жалбата (оспорен дел) и за одржување на расправа пред второстепен суд.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 и 3, покрај другото, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдено со Уставот и владеењето на правото.

Според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и Протоколот 1, 4, 6 и 7, секој човек чии права и слободи признати со оваа Конвенција се нарушени има право на ефикасен правен лек пред националните власти дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи ја сториле лица при вршење на службена должност. Според Амандман XXV од Уставот со кој е заменет член 98 од Уставот видовите, основањето, укинувањето, организацијата и составо на судовите, како и постапката пред нив се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со Законот за парничната постапка Судот расправа и одлучува во спорови за основни права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните и семејните односи на граѓанинот како што се работните, трговските имотните и другите граѓански - правни спорови, ако со закон за некои од тие спорови не е определен за нив судот да решава според правилата на некоја друга постапка.

Според член 121 од Законот за парничната постапка, Судот донесува одлуки во форма на пресуда или решение.

За тужбеното барање судот одлучува со пресуда, а во постапка поради смеќавање на владение со решение, а во постапка за издавање на платен налог решението со кое се усвојува тужбеното барање се донесува во форма на платен налог. Одлуката за трошоците во пресудата се смета за решение.

Во Законот за парничната постапка во поголем број на одредби се предвидени случаите кога судот во текот на постапката донесува решенија и тоа дали против тие решенија е дозволена посебна жалба, не е дозволена посебна жалба и решение против кои не е дозволена жалба.

Во поднасловот „Жалба против решение“ односно во членовите од 368 до 371 е уредено прашањето дека против решението на првостепениот суд е дозволена жалба, ако со овој закон не е определено дека жалбата, не е дозволена.

Ако овој закон изрично определува дека посебна жалба не е дозволена, решението на првостепениот суд може да се побива само во жалбата против конечната одлука.

Во случаите во кои според овој закон посебна жалба е дозволена против решението со кое постапката пред првостепениот суд не завршува, првостепениот суд ќе ги умножи списите и заедно со жалбата ќе ги достави до второстепен суд, а ќе ја продолжи постапката за решавање на прашања на кои жалбата не се однесува.

Во членот 371 од Законот е предвидено дека во постапката по жалба против решение согласно ќе се применуваат одредбите што важат за жалба против пресуда, освен одредбите за одговор на жалбата и за одржување расправа пред второстепениот суд.

Во Законот за парничната постапка односно во член 348 поместен во делот „постапка по жалба“, а кој не се применува на жалба против решение е предвидено дека примерок од навремено, целосно и дозволена жалба првостепениот суд ќе достави во рок од три дена до спротивната странка која може во рок од осум дена од приемот да поднесе до тој суд одговор на жалбата.

Примерок од одговорот на жалбата првостепениот суд ќе достави во рок од три дена до жалителот. Ненавремено поднесениот одговор по жалба нема да се отфрли туку ќе се достави до второстепениот суд кој ќе го земе предвид ако тоа е уште можно.

Во член 349 став 1 од Законот е предвидено дека по приемот на одговорот на жалба или по изминувањето на рокот за одговор на жалбата, претседателот на советот жалбата и одговорот на жалба, ако е поднесена, со сите списи ќе ги достави до второстепениот суд најдоцна

во рок од осум дена.

Во натамошната постапка, а со цел да се увиди како било уредено прашањето за исклучување на одговор на жалба против решение донесено во прв степен е констатирано дека идентична содржина постоела во член 381 од Законот за парничната постапка („Службен лист на СФРЈ“ бр.4/1977, 36/1977, 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1087, 57/1989, 20/1990, 27/1990 и 35/1991 кој согласно членот 5 од Уставот Законот за спроведување на Уставот на Република Македонија се применува како републички пропис, како и во член 367 од Законот за парнична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.33/1998 и 44/2002).

Тргувајќи од изнесените уставни одредби како и анализата на одделни одредби од Законот за парничната постапка наспрема наводите во иницијативата Судот оцени дека истите не се основани.

Ова од причина што целта на законодавецот не била да ги доведе во нееднаква положба странките во спорот туку имајќи предвид дека се работи за решение против кое е дозволена жалба на странките, дозволеното уставно право на жалба е обезбедено. Фактот што со оспорениот дел од одредбата е исклучено правото на одговор на жалба против решението има за цел парничната постапка да се заврши во еден разумен рок без притоа странките да бидат оштетени. Исклучувањето на одговор на жалба против решение според Судот има за цел да не се дозволи странката во спорот во суштина да ги напаѓа наводите во жалбата односно да спори со ставовите и мислењата на спротивната странка, на кој начин би се одолговлекувала самата постапка.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр. 92/2012)

52.

У.бр.14/2012

- Ослободување од трошоци и судски такси

- Exemption from costs and court duties

- Со оспорените членови не се врши дискриминација на граѓаните во однос на остварувањето на со Устав загарантираното право на судска заштита на слободите и правата по основ на нивната имотна состојба, правото на ослободување од плаќање на трошоците на постапката, односно правото на ослободување од плаќање на судски такси. Физичките и правните лица се различни категории на лица, според своите атрибути имаат различна правна основа и се разликуваат по својата правна и деловна способност, што се рефлектира и на парничната способност, односно способноста сами да ги вршат дејствијата во парничната постапка.

- The contested articles do not discriminate the citizens in view of the exercise of the constitutionally guaranteed right to court protection of their liberties and rights on grounds of their property status, right to exemption from payment of the costs of the procedure, that is, the right to exemption from payment of court duties. Natural and legal persons are different categories of persons, based on their attributes they have different legal ground and differ by their legal and working capacity, which is also reflected in the litigation capacity, that is, the capacity to perform the actions in the civil proceedings by themselves.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 163 ставови 1, 2, 3 и 4 и член 164 ставови 2, 4 и 5 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010) и член 13 ставови 1, 2 и 3 од Законот за судските такси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 114/2009 и 148/2011).

2. Техно - интерекспорт “Душко ДООЕЛ” на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Судот на седница утврди дека според член 163 став 1, со наслов “Ослободување од плаќање на трошоците на постапката” од Закон за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010), судот ќе ја ослободи од плаќање на трошоците на постапката странката која според својата општа имотна состојба не е во можност да ги поднесува овие трошоци без штета за својата нужна издршка и нужната издршка на своето семејство. Ослободувањето од плаќање на трошоците на постапката опфаќа ослободување од плаќање на такси и ослободување од полагање на аванс за трошоците на сведоци, вештаците, за увид и за судските огласи.(став 2) Судот може да ја ослободи странката само од плаќање на такси ако со плаќањето на таксите значително би биле намалени средствата од кои се издржува странката и членовите на нејзиното семејство.(став 3) При донесувањето на одлуката за ослободување од плаќање на трошоците на постапката, судот грижливо ќе ги оцени сите околности, а особено ќе ја земе предвид вредноста на предметот на спорот, бројот на лицата што ги издржува странката и приходите што ги имаат странката и членовите на нејзиното семејство.(став 4)

Согласно член 164 став 1 од овој закон, одлуката за ослободување од плаќање на трошоците на постапката ја донесува првостепениот суд по предлог на странката. Странката е должна кон предлогот да поднесе уверение од надлежниот орган на државната управа за својата имотна состојба.(оспорен став 2) Во уверението за имотната состојба мора да се назначи износот на данокот што го плаќа домаќинството и одделни членови на домаќинството како и други извори на нивните приходи и воопшто имотната состојба на странката на која и се издава уверението.(став 3) Поблиски прописи за издавање на уверенија за имотната состојба донесува органот определен со посебен пропис.(оспорен став 4) Кога е тоа потребно и самиот суд може по службена должност да ги прибави потребните податоци и известувања за имотната состојба на странката која бара ослободување, а може за тоа да ја сослуша и противната странка.(оспорен став 5) Против решението на судот со кое се усвојува предлогот на странката не е дозволена жалба.(став 6)

Со член 13 став 1 од Закон за сукските такси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 114/2009 и 148/2011) судот ќе ја ослободи од плаќање такса странката ако со плаќањето на таксата значително би биле намалени средствата од кои се издржува странката или членовите на нејзиното семејство. Судот може на странката да и го одложи плаќањето на таксата се до донесувањето на одлуката или да и дозволи

плаќање на таксата на рати.(став 2) Решението за ослободување од плаќање такса, за одлагање на плаќање на такса или за плаќање на рати ја донесува судот по предлог на странката во рок од пет дена од денот на поднесениот предлог во судот. (став 3) Кон предлогот странката приложува доказ издаден од надлежен орган за имотната состојба која се утврдува врз основа на податоците за приходи по сите основи на тоа лице, како и на членовите на неговото домаќинство со кои живее, и изјава за неговата материјално-социјална состојба за период од шест месеца пред доставувањето на предлогот. (став 4)

4. Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Законот за парничната постапка се однесувале само на граѓани кои пред судот настапуваат под семејно односно фамилијарно име, а ослободувањето од плаќање судски трошоци било условено од имотната состојба на секој член на семејството. Овие одредби не се однесувале на оние граѓани кои се здружиле во правно лице и кои пред судот настапуваат под името на фирмата на правното лице, а плаќањето на судските трошоци не зависело од имотната состојба на правното лице, туку од моменталната состојба на паричните средства на неговата жиро сметка.

Истите аргументи во иницијативата се изнесуваат и во однос на оспорените одредби од Законот за судските такси. Подносителот на иницијативата смета дека со овие оспорени одредби биле дискриминирани оние граѓани кои со помош на правото се здружиле во правно лице и кои како правно лице настапуваат пред судовите со што бил повреден членот 54 став 3 од Уставот кој предвидувал дека не смее да биде дискриминирана слободата и правото на човекот и граѓанинот ниту по основ на имотната состојба ниту по основ на општествената положба. Бил дерогиран и член 9 став 1 и 2 од Уставот според кој сите граѓани се еднакви во слободите и правата независно од нивната имота и општествена положба и дека сите се еднакви пред Уставот и законите.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеенето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уведување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот се еднакви.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Членот 54 став 3 од Уставот определува дека ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло или оопштествена положба.

Со членот 98 став 5 од Уставот на Република Македонија, меѓу другото е утврдено дека постапката пред судовите се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, парничната постапка, како и другите постапки пред судовите, се уредени со закони кои се донесени со двотретинско мнозинство.

Во член 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010), се уредуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува во споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните и семејните односи на граѓаните како што се работните, трговските, имотните и другите граѓанско-правни спорови, ако со закон за некои од тие спорови не е определено за нив судот да решава според правилата на некоја друга постапка.

Согласно член 70 став 1 од Законот, странка во постапката може да биде секое физичко и правно лице. Согласно став 2 од истиот член, со посебни прописи се определува кој може да биде странка во постапката освен физички и правни лица. Согласно ставот 3 на истиот член, парничниот суд може, по исклучок, со правно дејство во определена постапка, да им го признае својството на странка и на определени форми на здружување, кои немаат способност на странка во смисла на ставовите 1 и 2 на овој член, ако утврди дека, со оглед на предметот на спорот, во суштина ги исполнуваат условите за стекнување на способност на странка и ако располагаат со имот над кој може да се спроведе извршување.

Според член 1 од Законот за судски такси („Службен весник на Република Македонија“ бр.114/2009 и 148/2011) се уредува плаќањето на судските такси (во натамошниот текст: такси), за дејствија пред судовите во Република Македонија и Таксената тарифа, која е составен дел на овој закон.

Согласно член 2 од овој закон, такси се плаќаат во: парничната постапка; вонпарничната постапка; извршувањето; кривичната постапка поведена по приватна тужба и по барање на супсидијарен тужител; постапката по управните и управно-сметководните спорови; постапката за упис во регистри што ги води судот; стечајната постапка и постапката за ликвидација; постапката по барања за преиспитување на решение за прекршок и други случаи предвидени во Таксената тарифа.

Според член 3 од Законот, таксите пропишани со овој закон е должно да ги плати лицето по чиј предлог се поведува постапката или

во чиј интерес се преземаат дејствијата во постапката (во натамошниот текст: таксен обврзник).

Од содржината на наведените уставни и законски одредби произлегува дека судската заштита на слободите и правата на граѓаните со Уставот на Република Македонија е утврдена како една од гаранциите за нивно остварување, дека оваа заштита судовите ја остваруваат во постапка утврдена со закон, како и дека општите правила на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за заштита, односно остварувањето на граѓанските права се утврдени со Законот за парничната постапка. При тоа, во овој закон, освен другите правила на постапување и однесување, како на судот, така и на странките и другите учесници во постапката, се утврдени и правилата за трошоците на постапката, меѓу кои и оние во оспорените членови.

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата дека со оспорените одредби биле „дискриминирани оние граѓани кои со помош на правото се здружиле во правно лице и кои пред судот настапуваат како правно лице, а плаќањето на судските трошоци и судската такса им го овозможува исклучиво моменталната состојба на паричните средства на жиро сметката со што се дерогира член 54 став 3 од Уставот со кое е уредено дека не смее да биде дискриминирана слободата и правото на човекот и граѓанинот ниту по основ на имотната состојба ниту по основ на општествената положба“ и дека „се дерогира и член 9 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија со кое е уредено дека сите граѓани се еднакви во слободата и правата независно од нивната имотна и општествена положба и дека се еднакви пред Уставот и законите“ сметаме дека истите се неосновани.

Со оспорените член 163 и член 164 став 2, 4 и 5 од Законот за парничната постапка се регулираат ослободувањето од плаќање на трошоци на постапката и со наведените законски решенија, им се овозможува на човекот и граѓанинот, како странки во постапката, без оглед на нивната имотна состојба, да можат да ги заштитиуваат и остваруваат своите права и интереси.

Разликата помеѓу овие категории на физички и правни лица влијае на одредени решенија во Законот за парничната постапка и Законот за судските такси, кои се резервирани само за физичките лица, како странки во постапката. Тоа е случајот и со правото на ослободување од плаќање на трошоците на постапката, односно правото на ослободување од плаќање на судски такси. Овие решенија во наведените закони се од голема важност и се во функција на обезбедување на правото за слободен пристап до правдата, обезбедено и со членот 6 од Европската конвенција за човекови права.

Кон ова треба да се има предвид дека физичките и правните

лица се различни категории на лица. Тие, според своите атрибути имаат различна правна основа и се разликуваат по својата правна и деловна способност, што се рефлектира и на парничната способност, односно способноста сами да ги вршат дејствијата во парничната постапка.

Исто така, Уставот ги гарантира основните права и слободи на човекот и граѓанинот како физички лица, кои се во корелација со темелните документи за човековите права на Обединетите нации и на Советот на Европа.

Во конкретниот случај, во оспорените членови од двата закони станува збор за пропишување на услови, односно правила на постапката врз основа на кои судот одлучува во граѓанско-правните спорови, согласно овластувањето од членот 98 став 5 од Уставот, со кои според Судот не се врши дискриминација на граѓаните во однос на остварувањето на со Устав загарантираното право на судска заштита на слободите и правата по основ на нивната имотна состојба, со оглед на тоа дека, согласно оспорените членови и другите одредби од законите, судската заштита е подеднакво достапна за сите граѓани, независно од нивната имотна состојба. Во тој поглед посебно значење има токму оспорениот член 163 од Законот за парнична постапка со кој се овозможува судската заштита на своите права да ја остваруваат и граѓаните со слаба имотна состојба, кои не би можеле доколку законот не го предвидеше ослободувањето од плаќање на трошоците на постапката за оваа категорија граѓани. Имено, при непостоење на вакви одредби од Законот, би било оневозможено остварувањето и заштитата на повредените права на овие граѓани пред судовите, што би било во спротивност со уставното начело на еднаквост и уставната гаранција за судска заштита на слободите и правата на секој граѓанин.

Во однос на наводите во иницијативата дека со оспорените членови 163 и 164 од Законот за парнична се нарушувал принципот на еднаквост од член 9 став 2 од Уставот и поради тоа што во нив не се предвидувало ослободување од плаќање на трошоците на постапката и на правните лица, како странки во парничната постапка, Судот смета дека овој приговор неможе да се прифати од причини што во наведениот член од Уставот станува збор за еднаквост само на граѓаните пред Уставот и законите, а не и на другите субјекти, какви што се правните лица, кои што пак со оглед на нивниот посебен правен субјективитет неможе да се изедначуваат со статусот, односно положбата на граѓаните, па оттука ниту со нивните права.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека, не може да се постави прашањето за согласноста на член 163 ставови 1, 2, 3 и 4 и член 164 ставови 2, 4 и 5 од Законот за парничната постапка и член 13 ставови 1, 2 и 3 од Законот за судските такси со членовите 9 став 1 и 2 и 54 став 3 од Уставот.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.14/2012)

53.

У.бр.143/2011

- Извршување на налози за извршување на трезорските сметки

- Execution of orders for execution of the treasury accounts

- Со оспорените одредби законодавецот утврдил нови услови за осигурување на Налозите за извршување кои ги задолжуваат трезорските сметки. Сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки носителот на платниот промет ги извршува на начин што врз основа на Налозите за извршување изготвува налози кои ги доставува до Трезорот при Министерството за финансии односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување каде што на должникот му се води сметката.

- With the contested provisions the legislator has defined new conditions for securing execution orders which charge treasury accounts. The account of the debtor which is within the treasury accounts is executed by the holder of the payment operations in a manner that on the basis of the execution orders he/she prepares orders which are submitted to the Treasury within the Ministry of Finance, that is, the Treasury of the Health Insurance Funds, where the account is kept for the debtor.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 07 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 202 ставови 3 и 4 во деловите “односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување” од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005, 50/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010 и 171/2010)

2. Милутин Крстески од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точката 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со зададените законски обврски и со спроведените извршни дејствија врз основа на член 5 став 1 и став 2 и оспорените деловите „односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на РМ“ бр.171/2010) ќе биле преземени активности и мерки, кои за подолг временски период ќе се рефлектирале врз здравјето на граѓаните на Република Македонија.

Исто така, во иницијативата се наведува дека оспорената законска одредба не била во согласност со одредбите на Преамбулата на Уставот на Република Македонија, односно со одредбите на Амандманот IV, како и со одредбите од член 1 став 1, член 2 став 1, член 8 став 1 алинеја 1, 3, 8 и 11, член 9 став 2, член 10 став 1, член 11 став 1, член 20 став 1, член 30 став 2, член 34, член 39, член 41 став 2, член 55, член 115 став 1 и член 117 став 2 од Уставот на Република Македонија.

Меѓудругото во иницијативата се наведува дека оспорената законска одредба не била во согласност со одредбите на член 210 од Законот за извршување, со одредби од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, одредбата од член 3 став 1 од Законот за здравствено осигурување, како и со одредбата од член 69-д од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување, одредбите од Правилникот за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување и одредбите од Упатството за начинот на трезорското работење на Фондот за здравствено осигурување на Република

Македонија, како и со други закони и подзаконски акти и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седница утврди дека согласно член 202 став 1 од Законот за извршување, извршителот со налогот за извршување назначува еден од носителите на платен промет каде што се водат доверителовите и должниковите парични средства, бројот на доверителовата и должниковата сметка и нивните потсметки доколку ги има, доверителовиот и должниковиот даночен број или ЕМБГ и долгуваниот износ.

Со налогот за извршување врз парични средства што се водат на сметка на должникот кај носителот на платен промет, на носителот му се наложува паричниот износ за кој е наложено извршување да го пренесе од сметките на должникот на сметката на извршителот предвидена во членот 35 став 4 од овој закон. (став 2)

Налозите за извршување кои ги задолжуваат трезорските сметки, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки, носителот на платен промет ги извршува на начин што врз основа на Налозите за извршување изготвува налози кои ги доставува до Трезорот при Министерството за финансии, односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување каде што на должникот му се води сметката. (став 3)

Трезорот при Министерството за финансии односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување Налозите од ставот (3) на овој член ги извршува согласно со овој закон и согласно со прописите за платен промет. (став 4)

Извршителот е должен да го достави налогот за извршување до должникот, откако налогот за извршување врз средства на сметката на должникот е евидентиран кај носителот на платен промет. (став 5)

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно членот 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба и граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005, 50/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010 и 171/2010) е донесен во мај 2005 година, а почна да се применува од 26 мај 2006 година. Законот за извршување е реформски закон со кој се промени системот на судиското извршување и во вид на должност се воведо институтот извршители, односно лица кои вршат јавни овластувања, именувани од министерот за правда согласно Законот.

Со член 1 став 1 од овој закон, се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврска, освен ако со друг закон поинаку не е определено. Одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, освен ако со друг закон поинаку не е определено. (став 2) Одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на нотарски исправи и други извршни исправи предвидени со закон.(став 3) Одредбите на овој закон се применуваат и на извршување на брод и на воздухоплов.(став 4)

Согласно член 2 став 1 од Законот се уредува дека основа за извршување претставува извршната исправа. Основа за извршување е и решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар. (став 2) Извршувањето започнува по барање од доверителот. (став 3) Извршување на извршната исправа може да се спроведува само кај еден извршител (став 4)

Според член 3 став 1 од Законот, извршителот го спроведува извршувањето. Извршителот не смее да го одбие спроведувањето на извршувањето, освен во случај ако се исполнети условите за негово изземање и ако има сознание дека за истата извршна исправа се спроведува извршување кај друг извршител. (став 2)

Согласно член 4 од овој закон, извршувањето заради остварување на парично побарување ќе се спроведе во обем што е потребен за намирување на тоа побарување.

Според член 210 од Законот, предмет на извршување не можат да бидат побарувања на Република Македонија и на единиците на локалната самоуправа и фондовите врз основа на придонеси, даноци и други давачки.

6. Судот утврди дека поднесената иницијатива за оценување на уставноста се однесува на член 5 став 1 и став 2 во деловите „односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на РМ“ бр.171/2010 од 30 декември 2010). Со оспорената одредба од членот 202 уреден е начинот на извршувањето на наложите кои ја задолжуваат трезорската сметка на Трезорот при Министерството за финансии за

буџетски корисници, поради што беше потребно усогласување на Законот за извршување со Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010) и Законот за платниот промет („Службен весник на Република Македонија“ бр.113/2007, 22/2008, 159/2008, 133/2009 и 145/2010), така што би се уредил и начинот на извршувањето на налозите кои ја задолжуваат здравствената трезорска сметка на Трезорот при Фондот за здравствено осигурување.

Со членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на РМ“ бр.171/2010) извршена е измена на ставовите 3 и 4 од членот 202, со што е усогласен Законот за извршување со Законот за здравствено осигурување и Законот за платниот промет. Имено, Законот за извршување е дополнет со воведување на Трезорот на Фондот за здравствено осигурување како еден од носителите на платниот промет, кој ќе ги извршува налозите за извршување кои ги задолжуваат сметките на должниците кои се водат кај нив.

Според член 5 став 1 од Законот, налозите за извршување кои ги задолжуваат трезорските сметки, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки, носителот на платен промет ги извршува на начин што врз основа на налозите за извршување изготвува налози кои ги доставува до Трезорот при Министерството за финансии, односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување каде што на должникот му се води сметката. Според став 2 на истиот член, Трезорот при Министерството за финансии, односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување налозите од ставот 3 на овој член ги извршува согласно со овој закон и согласно со прописите за платен промет.

Судот, утврди дека со овој член се создаде основ за извршување на налози од страна на Трезорот од сметката на должникот. Со воведувањето на Трезорот на Фондот за здравствено осигурување, како еден од носителите на платен промет, истиот ги извршува налозите за извршување кои ги задолжуваат сметките на должниците кои се водат кај нив, односно сметките на јавните здравствени установи. Истото значи дека по основ на судско решение како резултат на долг на јавна здравствена установа, се реализираат средства од нејзината сметка во корист на субјектот кон кого е направен долгот.

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата дека со извршување на вака зададените законски обврски ќе се преземале активности и мерки, кои за подолг временски период ќе се рефлектирале врз здравјето на граѓаните на Република Македонија, Судот оцени дека вака изразеното сомнение за уставноста на одредбата, претставува декларативна изјава на сомнение по однос на законитоста на истата, без да се наведат причините за нејзината несогласност со наведените

одредби од Уставот, како и отсуство на наводи за повредените одредби од другите закони.

Исто така, Судот утврди дека со оспорениот член 202 ставови 3 и 4 од Законот за извршување, законодавецот утврдил нови услови за осигурување на налозите за извршување кои ги задолжуваат трезорските сметки, односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки носителот на платен промет ги извршува на начин што врз основа на налозите за извршување изготвува налози кои ги доставува до Трезорот при Министерството за финансии, односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување каде што на должникот му се води сметката, и поради тоа Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 202 ставови 3 и 4 во деловите "односно Трезорот на Фондот за здравствено осигурување" од Законот за извршување со наведените одредби на Уставот на Република Македонија.

7. Во иницијативата, исто така се наведува дека оспорената законска одредба не била во согласност со одредбите во член 210 од Законот за извршување, со одредби од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, со одредбата на член 3 став 1 од Законот за здравствено осигурување, како и со одредбата на член 69-д од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување, со одредбите од Правилникот за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување, со одредбите од Упатството за начинот на трезорското работење на Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија, како и со други закони и подзаконски акти и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот на Република Македонија.

Судот утврди дека согласно член 15 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ“ бр.50/2010) и согласно одредбите на членовите 69-в до 69-ж предвиден е систем на финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата на здравствено осигурување, како и формирање на Трезор во рамките на Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија. Трезорот се формира како организациона единица за управување со здравствената трезорска сметка и другите сметки на јавните здравствени установи.

Согласно став 1 од член 69-ѓ од Законот, Трезорот на фондот покрај останатите работи, ги извршува и налозите по основ на решенијата за присилна наплата кои ја задолжуваат здравствената трезорска сметка. Одредбите од Законот за здравствено осигурување кои се однесуваат на Трезорско работење на Фондот отпочнаа да се применуваат од 1 јануари 2011 година.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за платниот промет („Службен весник на РМ“ бр.145/2010) создаден е основ во рамките на Фондот за здравствено осигурување на Македонија да се формира Трезор за јавни здравствени установи, како посебен носител на платниот промет во Република Македонија и негово директно учество во реализацијата на налозите за плаќање од трезорската сметка.

Судот констатира дека во образложението на иницијативата, меѓу другото се упатува на спротивност на оспорениот член со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на РМ“ бр.142/2008, 64/2009, 156/2009, 166/2010 и 53/2011). Согласно член 1 од Законот, со истиот се уредуваат видовите на придонеси за задолжително социјално осигурување, обврзниците за плаќање на придонеси, обврзниците за пресметка и уплата на придонеси, основиците на кои се плаќаат придонеси, стапките на придонеси, начинот на пресметка, роковите на плаќање на придонеси, контрола на пресметување и уплата на придонеси, како и други прашања кои се значајни за утврдување и плаќање на придонесите. Од претходно образложеното може да се види дека помеѓу овие два закони нема никаква поврзаност и неосновано е тврдењето дека оспорениот член е во спротивност со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Наводите во иницијативата за меѓусебна противречност на одредби од истиот закон (член 202 ставови 3 и 4 во однос на член 210 од Законот за извршување), претставува барање за меѓусебна оценка на усогласеноста на одредби од ист закон, што излегува надвор од надлежностите на Уставниот суд утврден и со член 110 од Уставот.

Наводите во иницијативата за конкретно барање на согласноста на член 202 ставови 3 и 4 од Законот за извршување со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, со член 3 став 1 од Законот за здравствено осигурување, со член 69-д од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување, со Правилникот за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување и Упатството за начинот на трезорското работење на Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија, претставува барање за меѓусебна согласност на два закона, што исто така не спаѓа во надлежност на Уставниот суд.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативите во овие делови.

8. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.143/2011)

54.

У.бр.197/2011

- Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците

- *Civil Proceedings Act – content of submissions*

- Законската определба во поднесоците кои се доставуваат до суд, јасно и прецизно да биде определен идентитетот на странката, што вклучува и наведување на единствениот матичен број на граѓанинот, односно единствениот матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правни лица, единствено е за утврдување на идентификацијата на странката за потребите на постапката која се води пред суд, поради што неосновани се наводите дека ваквата определба не била во согласност со член 18 став 1 од Уставот.

- Законската определба според која ако поднесокот е неразбирлив или не го содржи сето она што е потребно за да може да се постапи по него, судот ќе му укаже на подносителот кој нема полномошник, да го исправи поднесокот, значи заштита во парничната постапка на странките кои се определиле своите барања пред судот да ги остваруваат без полномошник, поради што не значи повреда на владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

- Одредбата во член 418 став 5 од Законот за парнична постапка со која законодавецот ги определува

правилата на постапување кога е во прашање издавање на платен налог, не е во колизија со другите одредби од главата дваесет и осум од Законот со која се уредува издавањето на платниот налог, поради што не води кон повреда на начелото на владеенето на правото.

- The legal determination for clear and precise definition of the identity of the party in the submissions to the court, which includes statement of the personal number of the citizen, that is, the personal number of the subject for registration (PNS) for legal entities, is only for establishment of the identification of the party for the needs of the procedure being conducted before the court, owing to which the allegations that this determination was not in accordance with Article 18 paragraph 1 of the Constitution have no merits.

- The legal determination under which if the submission is illegible or does not contain everything that is required to be able to act upon the same, the court shall point to the submitter who does not have a proxy to make a correction in the submission, means protection in the civil proceedings of parties who have decided to exercise their claims before the court without a proxy, owing to which it does not mean a violation of the rule of law and equality of citizens before the Constitution and laws.

- The provision in Article 418 paragraph 5 of the Civil Proceedings Act with which the legislator defines the rules of acting when the issuance of a money order is concerned, is not in collision with the other provisions in Chapter XXVIII of the Act which regulates the issuance of a money order, and consequently does not lead to a violation of the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седниците одржани на 10 октомври и 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 98 ставовите 3 и 5, член 101 став 2 и член 418 став 5 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на:

- уставноста на член 86 став 3 и член 101 став 1 од Законот означен во точката 1 на ова решение,

- уставноста на член 16-а до член 16-ж од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/10, 83/10, 88/10, 171/10 и 148/2011),

- меѓусебната согласност на член 98 став 3 и став 5 од Законот за парничната постапка со член 6 став 1 од Законот за заштита на личните податоци и

- меѓусебната согласност на член 418 став 5 од Законот за парничната постапка со член 2, член 4, член 175, член 176 став 1 и член 418 став 1 и став 2 од истиот закон.

3. Адвокат Драган Атанасовски од Битола, Адвокатската комора на Република Македонија, како и м-р Драги Кимовски, м-р Атанас Христов и м-р Игор Димоски, сите од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законите означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, адвокат Драган Атанасовски, со одредбата од член 86 став 3 од Законот за парничната постапка (ЗПП) индиректно се забранувало адвокатските приправници и адвокат вработен во адвокатска канцеларија да можат да го заменуваат адвокатот, што произлегувало од формулацијата на ставот 3 каде било уредено дека адвокат може да биде заменет само од адвокатски стручен соработник. Според Законот за адвокатура, кај адвокатот или во Адвокатско друштво можеле да бидат вработени адвокатски приправници, адвокатски стручни соработници и адвокати. Оспорената одредба била директно спротивна на одредбите од Законот за облигационите односи, бидејќи вршела селекција на лицата кои можат да го заменат адвокатот и воедно им оневозможувала на други лица (приправници и адвокати

вработени кај адвокатот) да можат да го заменуваат адвокатот, иако тоа било дозволено со член 809 од Законот за облигационите односи. Оспорената одредба од ЗПП се наоѓала во улога на леге специјалис во однос на одредбите од Законот за облигационите односи кој бил во улога на леге генералис, поради што постоела незаконитост. Понатаму, се наведува дека согласно член 81 став 1 алинеја 2 од ЗПП, правното лице можело да го застапува дипломиран правник кое со странката е во работен однос, што подразбирало и приправник, а адвокатскиот приправник, па и адвокатот вработен кај адвокат, го немале таквото право согласно член 86 став 3 од ЗПП. Со оспорениот член 86 став 3 од ЗПП се повредувала слободата на пазарот и претприемништвото, гарантирана со член 55 од Уставот, бидејќи овој закон дозволувал приправник вработен во правно лице да може да го застапува правното лице, а адвокатскиот приправник тоа право го немал и покрај тоа што на пазарот сите се еднакви. Со оспорената одредба била пречекорена целта на ЗПП утврдена во член 1 од Законот и воедно претставувала мешање во материја на други закони: Законот за адвокатура и Законот за облигационите односи, каде било уредено дека адвокат може да биде заменуван од адвокатски приправник или од адвокат вработен кај него.

Одредбата од член 98 став 3 од ЗПП се оспорува во делот каде се бара во поднесокот кој се доставува до судот, името и презимето на странката да биде поткрепено со доказ за лична идентификација (што во пракса значело во прилог на поднесокот да биде доставена фотокопија од лична карта, при што дел од податоците од личната карта како што се матичниот број, место на раѓање, ден, месеци година на раѓање и адреса се лични податоци кои подлежат на заштита), а за правните лица податоците за правните лица да бидат поткрепени со доказ од Централниот регистар или друг регистар. Со ваквата одредба со која се барало да се достават наведените докази за двете странки, на тужителот му се наметнувала двојна обврска: правта, тој самиот, спротивно на неговата волја да ги открие личните податоци кои се заштитени и во исто време да ги прибави и личните податоци за спротивната страна кои исто така се доставуваат спротивно на волјата на спротивната страна.

Со ставот 5 на член 98 од Законот се наметнувала обврска странката самата да го наведе нејзиниот матичен број, спротивно на неговата волја и покрај тоа што овој податок бил личен.

При ситуација кога со оспорените одредби се наметнувале обврски за тужителот да ги открие своите лични податоци, иако за тоа не се согласува, туку тоа го прави спротивно на неговата волја и воедно тужителот мора да открие туѓи лични податоци за тужениот без да има согласност од него, па ако на тоа се додадело дека сите судења се јавни (член 4 од ЗПП), во таква ситуација личните податоци станувале достапни за неопределен број на лица и со тоа се создавала можност за

неовластена обработка на личните податоци, со што директно се кршела одредбата од член 18 од Уставот каде се давала заштита на личните податоци.

Одредбата од член 101 став 1 од ЗПП, според која поднесоците кои се поднесени од полномошник, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од член 98 ставовите (3), (4), (5) и (8) на овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе ги отфрли, се оспорува затоа што била во директна колизија со член 2 став 2 од ЗПП, каде било уредено дека судот не може да одбие да одлучува по барање за кое е надлежен. Според подносителот на иницијативата, нејасниот поднесок, поднесокот во кој ги нема личните податоци од член 98 од Законот, како и поднесокот доставен во недоволен број на примероци, претставувал технички недостаток кој треба да се исправи односно дополни, но не и да се отфрли. Оваа одредба била во колизија и со ставот 2 на истиот член и воедно вршела дискриминација, бидејќи предвидувала поинакви правни последици во поглед на тоа од кого е поднесен поднесокот: дали тоа е полномошник, на пр. адвокат или пак поднесокот го дала лично странката, во кој случај судот го привилегирал граѓанинот на начин што ќе му укаже што му недостасува и ќе му дозволи да ги отстрани недостатоците, а поднесокот на адвокатот ќе го отфрли, што претставувало повреда на начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот. Ако се сакало да се санкционираат неуредните адвокати, тоа нешто го имало предвидено во член 10 од ЗПП, па не било јасно која е целта на одредбата. Оспорената одредба имала скриена цел, а тоа било да ги одвлече граѓаните да не бараат правна помош од адвокати, туку правата да си ги остваруваат сами, што понатаму имало и друга скриена намера, а тоа било судот да суди сам, без присуство на адвокати, бидејќи присуството на адвокати најверојатно на судот му ја отежнува работата или прави забуни во судењето, па како биле тргнати работите сигурно ќе се стигнело до народната поговорка „Кадија тужи кадија суди“.

Одредбата од член 418 став 5 од ЗПП била во колизија со одредбите од Глава дваесет и осма, каде било уредено издавањето на платен налог, бидејќи во сите одредби јасно стоело дека платниот налог го издава судот, па не било јасно како судот ќе отфрли тужба ако претходно не се обратил до нотар да издаде решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа кога од сите одредби на Главата дваесет и осма произлегувало дека платниот налог го издава судот, а не нотарот. Веројатноста за постоење правен интерес не била услов за поднесување на тужба и таков услов не предвидувал ЗПП, а воедно поимот правен интерес не бил дефиниран, бидејќи оној кој поднесува тужба смета дека поседува одредени права и од судот бара тие права да му се заштитат, утврдат, признаат и да се реализираат. Правниот интерес бил претпоставка која секој ја поседува во оној момент

кога се обраќа до судот, а од друга страна судот морал да одлучи за секое барање кое до него било доставено а за кое одлучување е надлежен, така да не можело да се наметне претходно странката да го докажува постоењето на правниот интерес, при ситуација кога судот одлучува за барањето, односно на оној кој не може да поднесе такво барање му го оневозможува тоа со тоа што не му признава активна легитимација (член 74 од ЗПП). Друга одредба која го оневозможувала отфрлањето на тужбата била одредбата од член 421 од ЗПП каде било уредено дека ако судот не го усвои предлогот да издаде платен налог, постапката продолжува како по тужба.

Законот за извршување бил дополнет со членовите 16-а до 16-ж („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83 од 03.07.2009 година), кои се оспоруваат затоа што со нив се уредувала материја која се однесува на надлежноста, постапката, содржината, основот, правосилноста и извршноста, наградата и плаќањето на судски такси, која материја била директно спротивна на член 1 од Законот за извршување, бидејќи овој закон уредувал само правила по кои извршителот постапува, но не ја уредувал и немал за цел да ја уреди надлежноста на нотарите, постапката, содржината, основот, правосилноста и извршноста, па дури и наградата на нотарите и судските такси.

Овие одредби од Законот за извршување и одредбите од Глава дваесет и осма на ЗПП, кои се во правна сила, биле во колизија од која произлегувале повеќе толкувања и сфаќања на овие одредби, така да според едно сфаќање, произлегувало како да постојат два института, и тоа платниот налог уреден со ЗПП и решение за дозволување на извршување врз основа на веродостојна исправа, додека според друго сфаќање произлегувало како да постои двостепена постапка и тоа првостепена постапка утврдена со Законот за извршување и второстепена постапка утврдена со ЗПП: Колизијата имала за последица секој да го толкува секој закон на свој начин, што имало за последица правна несигурност. Имајќи го предвид член 51 од Уставот, произлегувало дека била забранета колизија на законите, посебно кога специјалниот закон, а тоа бил Законот за извршување, му противречел или бил во колизија со системски закон како што бил ЗПП.

Со оглед на наведеното, се предлага Уставниот суд да ги поништи или укине оспорените одредби.

Со оглед дека одредбите кои се оспорени предизвикувале последици со отфрлање на тужби, а со цел да се избегнат ваквите правни последици, се предлага Судот да донесе привремена мерка со која ќе ги стави вон примена оспорените одредби.

Со иницијативата поднесена од Адвокатската комора на Република Македонија, се оспорува уставноста на член 418 став 5 од ЗПП. Во првиот

дел, оваа одредба барала тужителот да го стори веројатно постоењето на правниот интерес, за судот да не ја отфрли тужбата. Но дали судот можел да ја отфрли тужбата само затоа што нему не му бил веројатен правниот интерес на тужителот. За да судот ја потврди веројатноста на правниот интерес на тужителот, би морал да ја земе во работа тужбата, да ја насрочи, тужителот да го докаже правниот интерес, па судот најмалку да одржи подготвително рочиште па да утврди дали тужителот има или нема правен интерес. Судот не можел да суди врз основа на веројатност, туку суди врз основа на факти и изведени докази. Ако е така, а така било и ако морало да се одржи најмалку подготвително рочиште, судот немал можност веднаш да ја отфрли тужбата, бидејќи тужбата можела да се отфрли веднаш по приемот во судот пред да се достави на тужениот. Второ, за да не се отфрли тужбата, освен постоењето на фамозната веројатност за правен интерес на тужителот, кој го оценува судот, потребно било тужителот да побарал од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Ова биле два услова за постапување по тужба во која како докази има веродостојна исправа, што со ниту една друга законска одредба не било утврдено. Со ниту еден друг закон не постоело задолжување за тужителот најпрво да побара од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, па тоа да е услов за да поднесе тужба до суд. Поради тоа, во овој дел од Законот, во Главата дваесетисум од ЗПП – „Издавање на платен налог“ оваа одредба била „залутана“.

Понатаму во иницијативата се укажува дека од почетокот на примената на ЗПП (09.09.2011 година), во судовите во Република Македонија имало огромен број на отфрлени тужби, засновани врз основа на веродостојна исправа.

Исто така, се укажува дека граѓанските оддели при апелационите судови во Битола, Гостивар, Скопје и Штип на 06.10.2011 година, согласно член 33 од Законот за судовите, донеле Заклучоци кои се однесуваат на примената на член 418 став 4 и став 5 од ЗПП, каде според подносителот на иницијативата, се правела компилација од член 419 став 1 и ставовите 4 и 5 на член 418 од ЗПП и се извлекувал погрешен заклучок. Се поставувало прашање како било можно судот во секоја фаза на постапката да се огласи за ненадлежен, кога во постапката за издавање на платен налог немало фази (член 420 став 1, член 14 став 1 од ЗПП). Апелационите судови заземале нови заклучоци на работна средба на 11.11.2011 година, според кои ставот по т.1 од заклучоците од 06.10.2011 останувал приближно ист, но т.2 и т.3 се повлекувале, поради што се поставувало прашање: каде била правната сигурност на граѓаните? Дали на ваков начин, со донесување па повлекување на заклучоци, треба да судат судиите? Зошто не се оставеле судиите да судат по Устав и закон, а не според заклучоци?

Со оглед дека оспорената одредба била во главата за издавање на платен налог, се поставувало прашање дали одредбата се однесувала само за тужба со предлог за издавање платен налог или и за тужба со тужбено барање со која било предложено донесување на пресуда, па ако таа тужба на судот му личела на тужба со предлог за издавање платен налог и како докази имало веродостојни исправи, судот тужбата ќе ја отфрлел.

Се поставувало прашање кој бил интересот судовите со платена $\frac{1}{4}$ од судска такса, зголемено за нотарска награда, да ги отфрлаат тужбите, а по тужба поднесена пред судовите се плаќала такса за тужба и такса за одлука според Законот за судски такси. Зошто судовите се ставале во улога да се осиромашат и да работат на штета на судскиот буџет, а да ги форсираат нотарите.

Очигледно било дека ќе се намалел бројот на предметите во судовите, но дали со ваквото вештачко намалување на приливот на предметите, се имало намера да се зголеми ажурноста на судовите?

Поради наведеното, со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 98 став 2 од Уставот, како и член 2, член 4, член 175, член 176 став 1, член 418 став 1 и став 2 од ЗПП.

Примената на оспорената одредба значела дека странките само се вртат кај нотар, па во суд или обратно, но ќе настанеле ненадоместливи трошоци, а понекогаш и застарување на побарувањето, па се поставувало прашање кој ќе ја надомести штетата?

Со примената на оспорената одредба оневозможена била можноста тужителот да има право на избор за заштита на своите права: дали до суд ќе поднесел тужба за долг врз основа на веродостојни исправи или пак до нотар ќе поднесел предлог за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа.

Со иницијативата поднесена од м-р Драги Кимовски, м-р Атанас Христов и м-р Игор Димоски се оспоруваат член 98 ставовите 3 и 5 од ЗПП, како спротивни на член 18 став 1 и член 51 од Уставот и член 6 став 1 од Законот за заштита на личните податоци.

Имено, во член 98 став 3 од ЗПП, покрај другото, предвидено било поднесоците да содржат име и презиме на странките поткрепени со доказ за лична идентификација, а во ставот 5 предвидено било странката во поднесокот да го наведе својот единствен матичен број. Ваквите одредби биле во спротивност со член 18 став 1 од Уставот, каде се гарантирала сигурноста и тајноста на личните податоци, бидејќи вака наведените лични податоци станувале достапни до голем број луѓе во судот, а и до спротивната странка која е надвор од судот, како и до нивните полномошници и присутни сведоци и други лица на јавните

рочишта. Уште повеќе што пресудите се објавувале на веб страната на судот, па биле достапни на уште поголем број на луѓе, а сите тие кои се надвор од судовите и не се обврзани на чување на деловна тајна, би можеле да ги злоупотребат таквите податоци.

Оспорените одредби биле во спротивност и со член 6 став 1 од Законот за заштита на личните податоци, каде било предвидено дека е потребна претходно добиена писмена согласност на субјектот на личните податоци за да може да се врши обработка на лични податоци, бидејќи немало писмена согласност од тужителот, а не можело ни да има бидејќи обврската му била наметната со ЗПП, спротивно на неговата волја, како и спротивно на член 18 став 1 од Уставот, со што овие одредби биле во спротивност и со член 51 од Уставот, каде било содржано начелото на уставност и законитост.

Покрај тоа, со член 98 став 3 од ЗПП било предвидено дека поднесокот треба да содржи име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација и живеалиште на странките, што значело дека оваа одредба содржела обврска да се поднесат овие податоци не само за себе како тужител, туку и за тужениот, што било уште повеќе во спротивност со член 18 став 1 од Уставот, особено што тоа и практично било невозможно, бидејќи кое лице би дало лични податоци и лична карта за да биде тужено пред суд.

Со истата иницијатива се оспоруваат и член 101 ставовите 1 и 2 од ЗПП, затоа што биле во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 2, член 50, член 51 и член 54 од Уставот и член 2 од ЗПП. Имено, одредбата од член 101 став 1 од ЗПП, според која поднесоците кои се поднесени од полномошник, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од член 98 ставовите 3, 4, 5 и 8 на овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе ги отфрли, овозможувала заради административно-технички недостатоци на поднесокот да се оневозможи остварување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, чија заштита пред судовите била гарантирана со член 50 од Уставот. Ажурноста на судовите не се обезбедувала преку административно отфрлање на тужбите, на штета на тужителот, кој бил оневозможен да го заштити своето право во смисла на член 50 од Уставот.

Покрај тоа, одредбата од член 101 став 1 била во директна колизија со член 2 став 2 од ЗПП, каде било предвидено дека судот не може да одбие да одлучува по барање за кое е надлежен. Поднесок кој не содржи лични податоци во смисла на член 98 од ЗПП, како и поднесок кој е доставен во недоволен број примероци, претставувал технички недостаток кој можел дополнително да се отстрани, но никако да се отфрли, бидејќи отфрлањето на тужбата не е одлучување по тужбено

барање во смисла на член 2 став 2 од ЗПП, ами само обезбедување фиктивна ажурност на судот.

Одредбата од член 101 став 2 од ЗПП, според која ако поднесокот е неразбирлив или не го содржи сето она што е потребно за да може да се постапи по него, судот ќе му укаже на подносителот кој нема полномошник, да го исправи поднесокот, била дискриминаторска и спротиван на член 9 став 2 од Уставот, затоа што ги ставала во нееднаква положба граѓаните кои имаат полномошник и граѓаните кои немаат полномошник. На тој начин граѓаните кои имаат полномошник, особено кога се во прашање преклузивни рокови, не можеле да поднесат тужба, со што не можеле да остварат свое право загарантирано со Уставот, какво што е и правото на работа предвидено во член 32 од Уставот, за чие остварување и заштита се предвидени преклузивни рокови во Законот за работните односи, додека граѓаните кои немаат полномошник, преку дополнителен рок ќе го исправеле поднесокот и ќе можеле да ја остварат заштитата на своето право пред суд.

Исто така, се укажува дека апсурдно било да се бара приложување на копија од лична карта и наведување на единствениот матичен број на граѓанинот кога тужителот имал полномошник, бидејќи судот во текот на целата постапка комуницирал со полномошникот, а не со тужителот, па дури и да имало грешка во адресата, тоа немало да се одрази на ажурноста на судот. Уште поапсурдно било во таков случај да се отфрли тужбата и да се оневозможи заштитата на правата на тужителот.

Оспорената одредба била во спротивност и со член 54 од Уставот, затоа што утврдените слободи и права со член 8 од Уставот можеле да се ограничат само за време на воена и вонредна состојба и не можат да бидат дискриминаторски, како што било во случајов. Со оспорената одредба се повредувало и начелото на уставност и законитост утврдено во член 51 од Уставот.

Врз основа на наведеното, се предлага Уставниот суд да ги поништи оспорените одредби од ЗПП, со што ќе им овозможи на лицата на кои административно им било ускратено нивното право, тоа дополнително да го остварат.

Посебно се бара, до донесување на конечна одлука, Уставниот суд, согласно член 27 од Деловникот, да донесе решение за запирање на примената на оспорените одредби.

4. Судот на седницата утврди дека според член 86 став 3 од Законот за парничната постапка, адвокатот може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој има засновано работен однос кај него, и тоа само пред суд од прв степен, за спорови чија вредност не надминува 1.000.000 денари, со согласност на странката.

Според член 98 став 3 од овој закон, поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат: означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон. Согласно став 5 на истиот член, странката во поднесокот е должна да го наведе својот единствен матичен број на граѓанинот, односно единствен матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правните лица.

Согласно член 101 став 1 од Законот, поднесоците кои се поднесени од полномошник, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од член 98 ставовите 3, 4, 5 и 8 на овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе ги отфрли. Според став 2 на истиот член, ако поднесокот е неразбирлив или не го содржи сето она што е потребно за да може да се постапи по него, судот ќе му укаже на подносителот кој нема полномошник, да го исправи поднесокот.

Според член 418 став 5 од Законот за парничната постапка, ако тужителот не го стори веројатно постоењето на правниот интерес или не побарал од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, судот ќе ја отфрли тужбата.

Судот, исто така, утврди дека со член 16-а од Законот за извршување се уредува постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, со член 16-б од истиот закон, се уредува содржината на предлогот, со член 16-в се уредува основот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, со член 16-г се уредува постапувањето по предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, со член 16-д се уредува приговорот против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, со член 16-ѓ се уредува потврдата за правосилност и извршност, со член 16-е се уредува правото на нотарите на награда и надоместок на трошоци и со член 16-ж од Законот се уредува обврската за плаќање на судска такса.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандман XXV на Уставот, со кој се заменува член 98 од Уставот, судската власт ја вршат судовите. Судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Забранети се вонредни судови. Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Законот за парничната постапка ги уредува правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува во споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните и семејните односи на граѓаните како што се работните, трговските, имотните и другите граѓанско-правни спорови, ако со закон за некои од тие спорови не е определено за нив судот да решава според правилата на некоја друга постапка (член 1).

Од содржината на член 98 став 3 и став 5 од Законот за парничната постапка, произлегува дека податоците за лична идентификација на странката, вклучително и единствениот матичен број на граѓанинот, односно единствениот матичен број на субјектот на уписот за правни лица, законодавецот ги пропишал како задолжителен елемент на секој поднесок за да може судот непречено да постапува по него. Точната идентификација на странката е од значење од аспект на точно утврдување на субјектите кои имаат правна работа за која е иницирана судска постапка низ која треба таа да биде разрешена, како и од значење за согледување на нејзината процесна легитимација во конкретна судска постапка. Со оглед на тоа што парничната постапка е судска постапка која се води пред надлежните судови како независни и самостојни државни органи, тие со закон се овластени идентификацијата на субјектите кои со поднесоци се обраќаат до нив, да бараат да биде потврдена и со нивниот матичен број, што е само и единствено во интерес на постапката. Во таа смисла, заради заштита на ваквите податоци, законодавецот во член 10 став 1 од Законот за управување со движењето на предметите во судовите („Службен весник на Република Македонија“, бр. 171 од 30.12.2010 година) пропишал дека овластениот судски службеник во рок од два дена од денот на приемот на правосилната судска одлука

е должен да ја објави на веб страницата на судот со име и презиме на странките, односно називот на правното лице, при што се анонимизира адресата на живеалиште, односно престојувалиште или седиштето на странките, единствениот матичен број на граѓанинот или единствениот матичен број на субјектот на упис и личните податоци на сведоците во постапката. Според став 3 на истиот член, во случаите кога јавноста е исклучена согласно со Уставот на Република Македонија, законот и ратификуваните меѓународни договори, судските одлуки не се објавуваат на веб страницата на судот.

Оттука, според Судот, законската определба во поднесоците кои се доставуваат до суд, јасно и прецизно да биде определен идентитетот на странката, што вклучува и наведување на единствениот матичен број на граѓанинот, односно единствениот матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правни лица, единствено е за утврдување на идентификацијата на странката за потребите на постапката која се води пред суд, а законодавецот пропишал правила за заштита на сигурноста и тајноста на овие лични податоци дадени пред суд, поради што не можат да се прифатат како основани наводите во иницијативите дека член 98 став 3 во делот кој се однесува на обврската во поднесокот кој се доставува до судот да се наведе името и презимето поткрепени со доказ за лична идентификација, како и одредбата во став 5 на истиот член не биле во согласност со член 18 став 1 од Уставот.

Формулацијата во член 98 став 3 од Законот, според која писменото задолжително треба да содржи име и презиме на странките поткрепени со доказ за лична идентификација, според Судот, во суштина значи обврска за подносителот на поднесокот, а не и обврска за обезбедување на ваков податок за противната странка, кој податок сосема логично не е достапен до подносителот на поднесокот, поради што и не може да се бара од него. И покрај тоа што поимот „странките“ е искажан во множина, треба и единствено може да се подразбере како обврска за секоја странка во постапката, која го доставува поднесокот и која располага со таквиот податок, поради што Судот оцени дека одредбата не е нејасна и не води кон повреда на владеењето на правото.

Според член 101 став 2 од Законот, ако поднесокот е неразбирлив или не го содржи сето она што е потребно за да може да се постапи по него, судот ќе му укаже на подносителот кој нема полномошник, да го исправи поднесокот. Наведената одредба значи заштита во парничната постапка на странките кои се определиле своите барања пред судот да ги остваруваат без полномошник, поради што Судот оцени дека не станува збор за одредба која значи повреда на владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, како што се наведува во иницијативата.

Во Главата дваесет и осма од Законот за парнична постапка, се

уредува материјата поврзана со издавање платен налог (член 417-428).

Според член 417 од Законот, ако во оваа глава не постојат посебни одредби, во постапката за издавање платен налог ќе се применуваат другите одредби на овој закон.

Според член 418 став 1 од Законот за парнична постапка, кога тужбеното барање се однесува на пристигнато побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или во заверен препис, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (платен налог). Според став 2 на истиот член, кога побарувањето се однесува на пристигнато побарување во пари кое се докажува со веродостојна исправа, но должникот приговорил пред нотар во постапка за извршување врз основа на веродостојна исправа согласно со Законот за извршување, судот ќе издаде платен налог ако тужителот го сторил веројатно постоењето на правен интерес за издавање на платен налог. Согласно оспорениот став 5 на истиот член, ако тужителот не го стори веројатно постоењето на правниот интерес или не побарал од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, судот ќе ја отфрли тужбата.

Ставот 2 и ставот 5 на членот 418 од Законот за парнична постапка стануваат составен дел на Законот, со измените и дополнувањето на членот 418 извршени со член 96 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116 од 01.09.2010 година). Според образложението за донесување на овие законски измени, со истите се обезбедува непречено профункционирање на постапувањето на нотарите во постапката за извршување врз основа на веродостојна исправа согласно Законот за извршување, со која ќе се обезбеди значително растеретување на судовите во постапката по платни налози.

Од анализата на оспорениот член 418 став 5 од Законот, произлегува дека со таа одредба законодавецот ги определува правилата на постапување кога е во прашање издавање на платен налог, така што пред поднесување на тужбата, тужителот има законска обврска да го стори веројатно постоењето на правен интерес или да побарал од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Според Судот, оваа одредба треба да се гледа во контекст на целината на главата со која се уредува материјата за издавање на платен налог, а не како изолирана и самостојна одредба која го уредува наведеното прашање, односно неспорно е дека платниот налог го издава судија поединец, односно претседател на советот, без одржување на рочиште (член 420 став 1 од Законот), дека ненавремените, нецелосните или недозволените приговори ќе ги отфрли судијата поединец, односно претседателот на советот без одржување

на рочиште (член 423 став 1 од Законот), дека ако тужениот приговори дека не постоеле законски основи за издавање платен налог (членови 418 и 419), или дека постојат пречки за натамошниот тек на постапката, судот прво ќе одлучи за тој приговор. Ако најде дека таквиот приговор е основан ќе го укине со решение платниот налог и по правосилноста на решението ќе започне расправање за главната работа, кога за таквото расправање има место (член 424 став 1 од Законот), како и дека кога судот во случаите предвидени со овој закон ќе донесе решение со кое се отфрла тужбата, ќе го укине и платниот налог (член 427 од Законот). Поради наведеното, Судот оцени дека се неосновани наводите во иницијативите дека член 418 став 5 од Законот бил во колизија со другите одредби од главата дваесет и осум од Законот за парнична постапка со која се уредува издавањето на платниот налог.

Прашањето кое се поставува во една од иницијативите дека со оспорената регулатива прво нотарот, а потоа и судот ќе ценел дали постои правен интерес за издавање на платен налог, односно дека странките само „се вртеле“ кај нотар па во суд или обратно, што како последица можело да има застарување на побарувањето и настанување на ненадоместливи трошоци, во суштина претставува прашање за целисходноста и оправданоста на законската определба барањето за исполнување на пристигнато побарување во пари кое се докажува со веродостојна исправа, покрај пред суд, да може да се поднесува и пред нотар, во пропишана постапка, што е несомнено прашање од надлежност на законодавецот, а не на Уставниот суд.

Тргувајќи од наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на член 418 став 5 од Законот за парнична постапка со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

6. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеите 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Членот 86 став 3 од Законот за парничната постапка веќе бил предмет на анализа пред Уставниот суд, при што со Решение У.бр.96/2011, Судот оценил дека нема основи за поведување на постапка за оценување на уставноста на оваа одредба. Одредбата била оспорувана од аспект на тоа што со истата се ограничувале правата на приправниците и стручните соработници вработени кај адвокат да го заменуваат адвокатот, со што се спречувало нивното право на образование, едукација и усовршување,

со што се повредувал член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот. Од анализата на наведената уставна и законска регулатива, Судот оценил дека со оспорената одредба од Законот, не се повредуваат основните принципи на уставниот поредок на Република Македонија, ниту начелото на еднаквост на граѓаните на Република Македонија, на што се укажува во иницијативата. Имено, Законот за парничната постапка дава доволно простор странката сама да избере кое од лицата што согласно законот можат да бидат полномошници ќе го овласти да ја застапува во постапката пред суд. Законодавецот има право со закон да утврди под кои услови и во кои случаи адвокатурата обезбедува правна помош. Со оспорениот став 3 на членот 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка, според Судот, законодавецот ги утврдил условите и случаите кога адвокатот може да биде заменет од адвокатски стручен соработник, но со согласност на странката. Ваквото определување на условите и случаите кога може да се направи замена на адвокатот, не значи ограничување на правото на едукација и усовршување на адвокатските стручни соработници. Ова од причина што со оглед на значењето на правните односи кои по судски пат се разрешуваат во парничната постапка, како и потребата од компетентно знаење на постапката и материјалните закони заради остварување на заштитата на интересите на странките во постапката, законодавецот очигледно сака да воспостави ред во однос на лицата кои пред суд можат да се појават како полномошници на странките во постапката.

Со сега доставената иницијатива повторно се оспорува уставноста на истата одредба од Законот со која се уредува кој може да го заменува адвокатот и под кои услови, но сега од аспект на нејзината согласност со член 809 од Законот за облигационите односи (според која одредба, според наводите во иницијативата, немало забрана за приправници и адвокати вработени кај адвокат да го заменуваат адвокатот) и член 81 став 1 алинеја 2 од Законот за парничната постапка (според кој полномошник на странката може да биде лице дипломиран правник кое со странката е во работен однос, а тоа подразбирало дека правните лица можат да бидат застапувани од нивни приправници), затоа што со нивната неусогласеност се повредувала слободата на пазарот и претприемништвото гарантирани со член 55 од Уставот. Имено, неусогласеноста на одредбите се состоела во тоа што според едни одредби од Законот за парничната постапка, било дозволено приправник вработен во правно лице да може да го застапува правното лице, а додека со оспорената одредба адвокатски приправник го немал тоа право, и покрај тоа што на пазарот сите биле еднакви.

Имајќи превид дека Уставниот суд веќе се произнел дека прашањето за тоа кои лица и под кои услови можат да го заменуваат адвокатот, на начин како е тоа уредено со член 86 став 3 од Законот, не е во несогласност со Уставот, а во сега доставената иницијатива нема

аргументи за промена на ваквиот став на Судот, како и имајќи ја предвид надлежноста на Уставниот суд утврдена со член 110 од Уставот, според која Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот, а не и за меѓусебната согласност на законите, на што во суштина се сведува наводот во иницијативата, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеите 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во делот со кој се бара повторно оценување на уставноста на член 86 став 3 од Законот за парничната постапка од причини наведени во иницијативата.

Наводите во иницијативите дека оспорените одредби од член 98 став 3 и став 5 од Законот за парничната постапка не биле во согласност со член 6 став 1 од Законот за заштита на личните податоци значат барање за оценување на меѓусебна согласност на два закона, што не е во надлежност на Уставниот суд, поради што Судот оцени се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Уставноста на член 101 став 1 од Законот за парничната постапка веќе била предмет на оцена пред Уставниот суд, при што со Решение У.бр.96/2011 од 16 ноември 2011 година, Судот помеѓу другото, повел постапка за оценување на уставноста на член 101 став 1 од Законот за парничната постапка, затоа што оценил дека оваа одредба основано може да се доведе под сомнение по однос на принципот на еднаквост на граѓаните на Република Македонија предвиден во членот 9 од Уставот. Ова затоа што според Судот, недопуштено било странките, од една и полномошниците, од друга страна, да имаат различен третман во постапката пред судовите. Судот сметал дека рок за доуредување на поднесоците треба да се остави на сите странки, односно да се даде можност на сите во постапката (странки и полномошници) да ги исправат поднесоците. На тој начин, според Судот, се вршела повреда на положбата на странките во зависност од тоа дали има полномошник или не. Меѓутоа, со Решение У.бр.96/2011 од 26.09.2012 година, Судот ја запре постапката за оценување на уставноста на член 101 став 1 од Законот за парничната постапка.

Со оглед дека со сега доставените иницијативи повторно се бара оценување на уставноста на истата одредба од Законот, од истите причини, Судот оцени дека нема основи за поинакво одлучување и дека се настапени деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Наводите во една од иницијативите дека оспорениот член 418 став 5 од Законот за парнична постапка не бил во согласност со член 2, член 4, член 175, член 176 став 1 и член 418 став 1 и став 2 од истиот закон, значат барање за оценување на меѓусебна согласност на одредби од ист закон, што не е во надлежност на Уставниот суд, поради што Судот

оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Исто така, во однос на прашањето кое се поставува со една од иницијативите, поврзано со основаноста и законитоста на заклучоците на апелационите судови во Битола, Гостивар, Скопје и Штип донесени на 6 октомври 2011 година, Известувањето од 7 ноември 2011 година изготвено од страна на претседателот на Апелациониот суд Скопје доставено до основните судови на ова апелационо подрачје и новите заклучоци на апелационите судови донесени на работна средба на 11 ноември 2011 година, Судот оцени дека станува збор за прашање за кое Уставниот суд нема надлежност, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Со одредбите на член 16-а до член 16-ж од Законот за извршување се уредува постапката пред нотар за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Наведените одредби стануваат составен дел на Законот за извршување со член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2009), со кој по членот 16 се додаваат осум нови наслови и осум нови члена 16-а, 16-б, 16-в, 16-г, 16-д, 16-ѓ, 16-е и 16-ж.

Уставниот суд ја ценел уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009) во целина и посебно на член 5, во делот во кој се определува додавање на членовите 16-г и 16-ѓ, и на член 13 ставовите 3 и 4 од Законот, при што со Решение У.бр.117/2010 од 5 октомври 2011 година, не повел постапка за оценување на уставноста на Законот во целина и на поединечните одредби. Во овој предмет Судот оцени дека оспорениот Закон во целина и наведените одредби посебно, се однесуваат на определувањето извршителите да постапуваат и според решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар, при што се уредува содржината на предлогот за извршување, основот за донесување на решението, постапувањето на нотарот по предлогот за извршување, постапувањето на извршителот по правосилно и извршно решение со кое се дозволува извршување донесено од суд. Во однос на постапувањето на нотарот по предлогот за извршување, Законот определува дека нотарот, врз основа на законски определените податоци во предлогот и приложената веродостојна исправа кон него, утврдува дали предлогот за извршување е допуштен и основан и, ако предлогот ги исполнува законските услови, нотарот донесува решение кое го доставува до странките, па ако нема приговор против решението, нотарот става потврда за правосилност и извршност и извршителот го спроведува таквото решение; ако има допуштен, јасен

и целосен приговор на решението преку нотарот до судот во рок од осум дена, нотарот го доставува предметот до надлежниот суд на натамошно постапување и донесување на одлука; доколку, пак, нотарот утврди дека предлогот за извршување е недопуштен или неоснован, ќе го препрати предметот до судот за натамошно постапување и одлучување, а ако е предлогот неуреден нотарот ќе даде насоки, по кои ќе ја продолжи постапката односно ако не се постапи по насоките, нотарот ќе донесе решение за отфрлање на предлогот против кое е дозволена жалба до надлежниот суд. Со други зборови, Законот го овластил нотарот да ги утврдува фактите во врска со предлозите за извршување засновани на веродостојни исправи донесени од нотар односно да постапува по неспорни прашања, што е дел од законската определба нотарот да биде повереник на судот заради ефикасно вршење на судската власт, а доколку се појави нешто спорно при таквото овластување на нотарот, постапката продолжува пред надлежниот основен суд. При таква состојба, оспорените законски одредби не определуваат навлегување на нотарите во судската власт и во нејзината самостојност, ниту пак ја повредуваат темелната вредност поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, поради што Судот утврди дека оспорените законски одредби се во согласност со член 8 став 1 алинеја 4, член 53 и со Амандман XXV на Уставот на Република Македонија.

Со сега доставената иницијатива се бара повторно оценување на уставноста на членовите 16-а до 16-ж од Законот за извршување, заради нивната спротивност со целите на Законот за извршување дадени во член 1 од Законот за извршување и како одредби кои се во колизија со Главата дваесет и осма од Законот за парнична постапка.

Со оглед дека Уставниот суд веќе се произнел за согласноста на оспорените одредби од Законот за извршување со Уставот, а во сега доставената иницијатива нема аргументи за промена на ваквиот став, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Дополнително, барањето за оцена на меѓусебната согласност на одредби од ист закон или на одредби од два закона, на што во суштината се сведува барањето за оцена на уставноста на наведените одредби од Законот за извршување во сега доставената иницијатива, не е во надлежност на Уставниот суд, поради што се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на ваквата иницијатива.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р

Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.197/2011)

55.

У.бр.207/2011

- Упатство за начинот на постапување во работата на министерствата за вклучување на засегнатите страни во постапката за изготвување закони

- Instruction about the manner of action in the work of the ministries for inclusion of the parties concerned in the procedure for drafting laws

- Оспореното упатство е во функција на разработка на законската одредба, според која органите на државната управа, при подготвувањето на законите и другите прописи од својата надлежност, се должни да се консултираат со граѓаните и да прибавуваат мислење од заинтересираните здруженија на граѓани и други правни лица по јавно објавување на видот, содржината и роковите за донесување на законите и за организирање јавни трибини.

- The contested instruction is in the function of the working out of the legal provision, under which in the drafting of the laws and other regulations within their competence the bodies of state administration are required to consult the citizens and obtain the opinion of the interested associations of citizens and other legal entities upon public announcement of the type, content and deadlines for the adoption of the laws and for organisation of public debates.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република

Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Упатството за начинот на постапување во работата на министерствата за вклучување на засегнатите страни во постапката за изготвување закони, бр.51-4793/1, донесено од Владата на Република Македонија на 22 октомври 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.150/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Упатството означено во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со Упатството се уредувало вклучување на засегнати страни во постапката за изготвување на законите, за што Владата на Република Македонија немала ниту уставна, ниту законска основа за уредување. Членот 36 став 4 од Законот за Владата на Република Македонија ја овластувал Владата на Република Македонија да го пропише начинот на работата на министерствата и на органите на државната управа, а не и да определи засегнати субјекти кои би учествувале во постапката на изготвувањето на законите, па бидејќи според член 88 став 2 од Уставот Владата ги врши своите права и должности врз основа и во рамките на Уставот и законите, таа со Упатството излегла надвор од уставните и законските овластувања. Освен тоа, според член 91 алинеја 6 од Уставот, Владата на Република Македонија можела да определи само начела за внатрешна организација и за работа на министерствата и другите органи на државната управа и да ги насочува и врши надзор над нивната работа, а не и да го уредува нивното постапување при изготвувањето на законите како што направила со оспореното упатство. Покрај тоа, според член 96 од Уставот, органите на државната управа ги вршат своите надлежности самостојно и врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата, а не ги вршат своите надлежности врз основа и во рамките на упатствата што ги носи Владата.

Од друга страна, материјата за изготвувањето и донесувањето на законите и други акти била целосно уредена со членовите 132-178 од Деловникот на Собранието на Република Македонија и со член 10 од Законот за организација и работа на органите на државната управа. Наведената законска одредба определувала дека органите на

државната управа при подготвување на законите и другите прописи од својата надлежност обезбедуваат консултации со граѓаните преку: јавно објавување на видот, содржината и роковите за донесување на законите и други прописи, организирање јавни трибини и прибавување мислење од заинтересираните здруженија на граѓани и други правни лица, при што оваа одредба била донесена врз основа на член 95 став 3 од Уставот според кој организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека со Упатството се омаловажувале односно девалвирале наведените уставни, деловнички и законски одредби така што изнесената материја се сведувала на подзаконска материја, а тоа не било дозволено ако се почитуваат уставните и законските одредби. Поради тоа, Упатството не било во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 88 став 2, член 91 алинеите 5, 6 и 7, член 95 став 3 и член 96 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека Упатството е донесено врз основа на член 36 став 4 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010 и 51/2011).

Во член 1 од Упатството се определува дека со него „се уредува начинот на постапување во работата на министерствата за вклучување на засегнатите страни во постапката за изготвување закони, за кои согласно правната рамка за Процена на влијанието на регулативата (во натамошниот текст: ПВР), се изработува ПВР преку разгледување различни опции, правење анализи на очекуваните трошоци, придобивки и влијанија и консултации со засегнати страни и истата се документира во пропишани обрасци за ПВР (во натамошниот текст: обрасци за ПВР).“

Според член 2 од Упатството, „За засегнати страни согласно ова упатство се сметаат бизнис-заедницата, невладини организации, здруженија и фондации, физички и правни лица кои на каков било начин можат да бидат засегнати од имплементацијата на предлог-законот што се изготвува“ (став 1); „Во постапката за изготвување закони од страна на министерствата, треба да им се овозможи на засегнатите страни ефективно да учествуваат во изготвување на законите од самиот почеток, па се до утврдување на текстот на предлог-законот од страна на Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата), согласно Уставот на Република Македонија“ (став 2).

Во член 3 од Упатството се предвидува дека „Министерствата треба да ги информираат засегнатите страни за предлогот за изготвување закон преку соопштение подготвено од страна на одговорните за односи со јавност во министерствата, објавено на Единствениот национален електронски регистар на прописи (во натамошниот текст: ЕНЕР) и на веб-

страницата на министерството“ (став 1);

„Соопштението од став 1 на овој член содржи:

- назив на министерството кое го предлага законот;

- назив на предложениот закон;

- местата каде што засегнатите страни можат да ја преземат електронската верзија на предлог-законот и обрасците за ПВР (директна врска до веб-страницата на министерството и до ЕНЕР од каде што истите можат да се преземат)“;

- временскиот период во кој ќе се подготвува предлог-законот и соодветните обрасци за ПВР;

- поштенска и електронска адреса (адреса на е-пошта) на кои можат да се достават коментари, мислења и предлози, вклучувајќи и информација за одговорно лице за контакт во министерството;

- начинот на вклучување на засегнатите страни во подготовката на предлог-законот, вклучувајќи:

- рокови за јавна консултација и за давање коментари, мислења и предлози;

- најава за јавен увид и јавна расправа што ќе биде организирана од министерството и

- други информации што можат да помогнат засегнатите страни да учествуваат во процесот на донесување закони.“ (став 2).

Според член 4 од Упатството, „Министерството при планирањето и изработката на законите на својата веб-страница и на ЕНЕР ги објавува релевантните документи поврзани со конкретниот предлог-закон, и тоа:

- по донесување на годишната програма за работа на министерството, за секој планиран закон се објавува Дел 1 од Образец број 1 – План за ПВР, во кој се наведува почетната процена на влијанието на регулативата и планирањето на работата за изработка на предлог-законот;

- пред започнување на изработка на предлог-законот, се објавува Планот за работа кој се планира да се спроведе со цел понатамошен развој на предлог-законот и Иницијалната или Комплетната ПВР, вклучувајќи следење на процесот на консултации, опис и назив на конкретните засегнати страни што се предлага активно да се консултираат, вклучувајќи ја и пошироката јавност, како и формата во која ќе се остварат консултациите;

- за време на изработка на предлог-законот, се објавува Образец број 2 – Иницијална ПВР или Образец број 3 – Комплетна ПВР

во зависност од комплексноста на влијанијата, во кои се разработени можните решенија и очекуваните влијанија од предлог-законот, како и текст на верзијата на предлог-законот, во зависност од фазата во која се наоѓа;

- пред поднесување на предлог-законот во Генералниот секретаријат на Владата, се овозможува јавен увид во предлог-законот, односно се објавува текстот на предлог-законот, Иницијалната или Комплетната ПВР и

- по завршување на јавниот увид, се објавува текстот на предлог-законот, Иницијалната или Комплетната ПВР и Извештајот од спроведените консултации“ (став 1).

„Министерството треба во текот на подготвувањето и во постапката на донесувањето на законите редовно да ги објавува верзиите на предлог-законот, како и на обрасците за ПВР на својата веб-страница и на ЕНЕР, веднаш по нивната изработка. Претходните верзии од документите поврзани со предлог-законот исто така треба да бидат достапни со цел обезбедување следливост на подготвувањето и постапката на донесувањето на законите“ (став 2).

Според член 5 од Упатството, „При изготвување на законите, министерствата вршат:

- консултации со засегнатите страни преку ЕНЕР за сите документи кои се релевантни за предлог-законот според фазата на подготвување и постапката на донесување на законот;

- јавен увид на предлог-законот и Иницијалната ПВР во траење од најмалку 30 дена, односно доколку за предлог-законот се прави Комплетна ПВР, рокот за јавниот увид се зголемува на најмалку 60 дена;

- јавни расправи за предлог-законот и Иницијалната или Комплетната ПВР кои се одржуваат најмалку 15 дена од денот на ставањето на предлог-законот на јавен увид и нејдоцна пет дена пред истекувањето на рокот за јавниот увид и

- писмени консултации по јавниот увид на предлог-законот и Иницијалната или Комплетната ПВР, најдоцна пет дена пред истекувањето на рокот за јавниот увид“ (став 1).

„Дополнително, согласно потребите, министерството може да спроведе:

- консултации со засегнатите страни преку учество во работни групи формирани од страна на министерството или Владата и

- консултации на конкретни теми и прашања, по барање на министерството, поврзани со подготовката на предлог-законот“ (став 2).

Во член 6 од Упатството се определува дека „Во зависност од содржината на законот и економските, социјалните, општествените и влијанијата врз животната средина, кои истиот ќе ги предизвика, министерството ги утврдува засегнатите страни со кои активно ќе се консултира по однос на предлог-законот преку препознавање на субјектите кои можат да бидат засегнати со имплементација на истиот“ (став 1).

„Сите засегнати страни можат да го дадат своето мислење и коментар по предлог-законот и Иницијалната или Комплетната ПВР преку ЕНЕР или директно до министерството, како и да земат учество во јавните расправи“ (став 2).

Членот 7 од Упатството пропишува дека „Министерството писмено ги поканува засегнатите страни да учествуваат во консултациите наведени во член 5 од ова упатство при подготовка на законот. Поканата се објавува на веб-страницата на министерството и на ЕНЕР“ (став 1).

„Министерството објавува информации за јавниот увид и неговото времетраење на својата веб-страница и на ЕНЕР, како и датумот и локацијата на одржување на јавната расправа“ (став 2).

„Министерството писмено или по електронска пошта ги поканува засегнатите страни да земат учество во јавната расправа, најмалку пет дена пред нејзиното одржување“ (став 3).

„Други правни и физички лица кои се сметаат за засегнати страни можат да побараат учество во јавната расправа“ (став 4).

Според член 8 од Упатството, „Учеството на засегнатите страни во постапката на изготвување на законите се координира од страна на министерството што го изготвува законот“ (став 1).

„При организирање јавна расправа, министерството води записник и подготвува список на учесници кои учествувале на истата и истите ги објавува најдоцна 10 дена од одржувањето на јавната расправа на веб-страницата на министерството и на ЕНЕР“ (став 2).

„Министерството ќе смета дека засегнатите страни немаат приговори и се согласуваат со предлог-законот ако за време на јавната расправа или за време на јавниот увид, засегнатите страни не достават коментари, мислења или сугестии“ (став 3).

Во член 9 од Упатството се определува дека „Најдоцна 10 дена од завршувањето на консултациите со засегнатите страни и јавниот увид, министерството треба да подготви извештај во кој ќе бидат содржани добиените коментари, мислења и предлози по однос на предлог-законот и одговори по истите, со образложение поради кои истите се прифаќаат или се одбиваат, како и преглед на вклучените засегнати страни“ (став 1).

„Извештајот од ставот 1 на овој член се објавува на веб-страницата на министерството и на ЕНЕР и се приложува кон Иницијалната или Комплетната ПВР при нивното предавање во Генералниот секретаријат на Владата“ (став 2).

Според член 10 од Упатството, „Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија.“

4. Според член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Во член 51 од Уставот се определува дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон (став 1); Секој е должен да ги почитува Уставот и законите (став 2).

Со член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот се овластува Собранието на Република Македонија да донесува закони, а со член 88 став 2 од Уставот се определува дека Владата ги врши своите права и должности врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Во член 91 од Уставот се предвидува, покрај другото, дека Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите (алинеја 5) и дека утврдува начела за внатрешна организација и за работа на министерствата и другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа (алинеја 6).

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека таа вредност се остварува така што законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и што секој е должен да ги почитува Уставот и законите. Поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска е, исто така, темелна вредност на уставниот поредок и таа вредност се остварува така што Собранието на Република Македонија ги донесува законите, а Владата на Република Македонија ги врши своите права и должности врз основа и во рамките на Уставот и законите така што

донесува уредби и други прописи за извршување на законите. Во однос на органите на државната управа, Собранието на Република Македонија со закон ги уредува нивната организација и работа, при што органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите, а Владата на Република Македонија ги утврдува начелата за внатрешна организација и за работа на министерствата и на другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа и тие органи за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 35 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010 и 51/2011), за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 став 4 од Законот се дефинира содржината на упатството, при што се определува дека со упатство Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

Според член 10 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/2010 и 51/2011), органите на државната управа при подготвувањето на законите и другите прописи од својата надлежност обезбедуваат консултации со граѓаните преку:1)јавно објавување на видот, содржината и роковите за донесување на законите и други прописи; 2)организирање јавни трибини и 3)прибавување мислење од заинтересираните здруженија на граѓани и други правни лица и слично.

Од изнесените законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија има, покрај уставна, и законска основа за донесување на подзаконски прописи заради извршување на законите, меѓу кои подзаконски прописи е и упатство, со кое Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа. Исто така, произлегува дека законодавецот ги задолжува органите на државната управа, при подготвувањето на законите и другите прописи од својата надлежност, да обезбедуваат консултации со граѓаните и да прибавуваат мислење од заинтересираните здруженија на граѓани и други правни лица по јавно објавување на видот, содржината и роковите за донесување на законите и по организирање јавни трибини.

Спротивставувајќи ја содржината на оспореното упатство со содржината на член 10 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, Судот утврди дека Упатството се движи во рамките на законската одредба и не излегува надвор од нив во однос на објектот, субјектите и дејствијата кои се уредуваат, а додава

прецизна систематичност за министерствата при изготвувањето на предлог-законите (дејствија: по донесувањето на годишната програма за работа на министерството; пред започнувањето на изработката на предлог-законот; за време на изработката на предлог-законот; пред поднесувањето на предлог-законот во Генералниот секретаријат на Владата; по завршувањето на јавниот увид; рокови: јавен увид на предлог-законот најмалку 30 дена; јавни расправи за предлог-законот најмалку 15 дена; писмени консултации по јавниот увид на предлог-законот, најдоцна 5 дена пред истекувањето на рокот за јавниот увид; записник од јавна расправа со список на учесници најдоцна 10 дена од одржувањето на јавната расправа; извештај за најдоцна 10 дена од завршувањето на консултациите со засегнатите страни и јавниот увид; место на објавување: веб-страницата на министерството и ЕНЕР). Според тоа, Судот утврди дека Упатството ја разработува одредбата од член 10 на Законот за организација и работа на органите на државната управа, без да ја менува.

Имајќи ја предвид таквата содржина на Упатството, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за неговата согласност со наведените уставни и законски одредби, поради што одлучи да не поведе постапка.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.207/2011)

56.

У.бр.109/2011

- Закон за парнична постапка – член 98 став 4 – содржина на поднесоците

- Civil Proceedings Act – Article 98 paragraph 4 – content of submissions

- Определувањето во член 98 став 4 од Законот,

поднесоците поднесени од адвокатите и други правни лица кои вршат јавни овластувања да треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон, всушност значи дека законодавецот го третира електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон како дел од постапката пред судовите заради брзо и ефикасно постапување на судовите, а за уредувањето на прашањата од постапката пред судовите законодавецот има уставна основа во наведениот Амандман, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на наведената законска одредба со Уставот.

- The determination in Article 98 paragraph 4 of the Act that the submissions of the lawyers and other legal entities performing public mandates should also contain data about an electronic box for communication of the letters registered pursuant to a law, actually means that the legislator treats the electronic box for communication of letters registered pursuant to a law as part of the procedure before the courts for the purposes of fast and efficient handling of the courts, and the legislator has a legal ground for the regulation of the issues regarding the procedure before the courts in the said Amendment, owing to which there may not be a question raised as to the agreement of the said legal provision with the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 98 став 4 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за

оценување на уставноста на член 10 став 2, член 86 став 3, член 98 став 3 и член 125-а од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. СЕ ОТФРПА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 99 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010).

4. Дељо Кадиев-адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

Во однос на член 10 став 2 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека утврдувањето „драконски“ казни за физичко лице (од поранешни 50-500 евра, на 700-1.000 евра) и за правно лице (од поранешни 250-2.500 евра, на 2.500-5.000 евра), во ситуација кога би ги злоупотребиле нивните процедурални права, било несоодветно на материјалната состојба на граѓаните и се косело со принципот на пропорционалност меѓу дејствието и висината на запретената казна, а со тоа законската одредба се косела и со уставното начело на владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок, поради што законската одредба не била во согласност со член 8 став 1 alineја 3 од Уставот на Република Македонија.

Во врска со член 86 став 3 од Законот, се наведува дека новата законска одредба определувала адвокатскиот приправник повеќе да нема право да застапува пред судовите, иако според член 26 од Законот за адвокатура тој стручно се оспособувал за самостојно вршење на адвокатска дејност според упатства на адвокатот, потоа што според член 27 од Законот приправникот можел да се оспособува и без засновање на работен однос (волонтер), што според член 29 од наведениот закон адвокатскиот приправник вршел определени работи од адвокатската дејност која им ја доверува адвокатот и од негово име и што според член 53 од Уставот адвокатурата е независна јавна служба. Со членот 86 став 3 од Законот за парничната постапка се дерогирале правата на адвокатот стручно да го оспособува адвокатскиот приправник, да му доделува во негово име да врши определени работи, како и адвокатскиот приправник да мора да има заснован работен однос кај адвокатот, со што оспорената законска одредба не била во согласност со уставната определба за адвокатурата како самостојна и независна служба. Покрај тоа, членот 86 став 3 од Законот ги ставал во нееднаква, понеповолна положба адвокатските приправници во однос на правниците вработени кај правните лица кои немаат положено правосуден испит со оглед дека адвокатските приправници немале право да застапуваат а вработените правници го имале тоа право. Наведената одредба создавала нееднаквост и меѓу адвокатските стручни соработници, кои имаат положено

правосуден испит, и правниците вработени во правни лица, кои исто така имаат положено правосуден испит, со оглед дека адвокатските стручни соработници можеле да застапуваат спорови само до 1.000.000,00 денари и само пред судовите од прв степен, а вработените немале такви ограничувања. Според тоа, членот 86 став 3 од Законот за парничната постапка не бил во согласност со членовите 9 и 53 од Уставот.

Во врска со член 98 ставовите 3 и 4 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека со тие одредби се воведувала обврска за сите субјекти кои доставуваат поднесоци до суд да мораат да достават електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон (став 3 на член 98), а адвокатите, покрај другите субјекти кои вршат јавни овластувања, да имаат обврска во поднесоците да внесуваат и податоци за електронско сандаче за достава на писмена регистрирано согласно закон (став 4 на член 98). Таквите одредби чинеле повреда на принципот на еднаквост утврден во член 9 од Уставот, според кој сите граѓани се еднакви пред Уставот и законите, како и на слободата на претприемништвото загарантирана со член 55 став 1 од Уставот. Имено, не секој граѓанин можел да ги поднесе обврските, како од економски така и од интелектуален аспект, да поседува компјутер, да плаќа Интернет, да работи на компјутерот и на мрежата, да регистрира е-меил адреса, електронски потпис и електронско сандаче за прием на пошта, со што тој бил дискриминиран. Истото тоа се однесувало и на адвокатите, а дополнителната обврска за нив да регистрираат електронско сандаче за прием на писмена не била во согласност ниту со член 9 став 3 и член 34 став 1 од Законот за адвокатура според кои минималните хигиено-технички услови на адвокатските канцеларии се утврдуваат со општ акт на Адвокатската комора на Република Македонија и Комората во својата работа е самостојна и независна, па законодавецот навлегол во автономијата на Комората со пропишувањето на обврските за адвокатите да поседуваат компјутер, Интернет, регистрирана е-меил адреса, електронски потпис и електронско сандаче. Според тоа, членот 98 ставовите 3 и 4 од Законот не биле во согласност со членовите 9, 53 и 55 од Уставот.

Од истите причини поради кои се оспорува член 98 ставовите 3 и 4 од Законот, со иницијативата се проблематизираат и член 98 став 3 во делот: „електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон“ и член 98 став 4 во делот: „електронско сандаче за достава на писмена регистрирано согласно закон“. Наведениот дел од член 98 став 3 се оспорува затоа што не можел секој граѓанин, од економски или интелектуални причини, да поседува компјутер, Интернет, да работи на компјутер ..., па законската одредба го дискриминирала граѓанинот и поради тоа не била во согласност со член 9 од Уставот. Наведениот дел од член 98 став 4, пак, се оспорува затоа што адвокатите, покрај тоа што не можел секој од нив да поседува компјутер, Интернет,

да работи на компјутер, ..., требале според законската одредба да регистрираат електронско сандаче за прием на писмена иако хигиено-техничките услови на адвокатските канцеларии се утврдуваат со општ акт на Адвокатската комора на Република Македонија и Комората во својата работа е самостојна и независна, па законодавецот навлегол во автономијата на Комората и ги повредил членовите 9, 53 и 55 од Уставот.

Членот 125-а од Законот, кој се однесува на тоа доставувањето на писмената до адвокатите да се врши по електронски пат во електронско сандаче, се оспорува од истите аспекти од кои се оспорува и членот 98 ставовите 3 и 4 од Законот (поседување компјутер, Интернет, е-меил). Покрај тоа, таквиот начин на комуницирање на судовите и адвокатите предизвикувал досегашните трошоци на судовите за печатење на писмената (хартија, тонер и слично) да се пренесат на адвокатите иако судовите наплатуваат судска такса. Поради тоа, членот 125-а од Законот не бил во согласност со членовите 9, 53 и 55 од Уставот.

Во однос на член 99 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка, се наведува дека предвидувањето постапките кои не се започнати пред првостепените судови до почетокот на примената на новиот закон да се водат според правилата од новиот закон, значело повреда на принципот на забрана на ретроактивно дејство на законите определен во член 52 од Уставот. Имено, граѓаните ги поднесувале тужбите во време кога знаеле какви парнични правила важат, па неотпочнувањето на постапките по тие тужби не по вина на граѓаните предизвикувало по тие тужби, според оспорената законска одредба, да се постапува според новите законски правила кои на граѓаните не им биле познати при поднесувањето на тужбите, со што оспорената законска одредба имала повратно дејство, па не била во согласност со наведената уставна одредба.

5. а) Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 98 став 4 од Законот се определува дека „поднесоците поднесени од адвокати, државен орган односно орган на државна управа, единици на локалната самоуправа, правни лица и лица кои вршат јавни овластувања покрај податоците од ставот 3 на овој член треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон.“

б) Според Амандман XXV точка 1 став 4 на Уставот, видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Од изнесената уставна одредба, покрај другото, произлегува дека постапката пред судовите се уредува со закон што се донесува со

двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Во конкретниот случај, Судот смета дека определувањето во член 98 став 4 од Законот, поднесоците поднесени од адвокатите и други правни лица кои вршат јавни овластувања да треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон, всушност значи дека законодавецот го третира електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон како дел од постапката пред судовите заради брзо и ефикасно постапување на судовите, а за уредувањето на прашањата од постапката пред судовите законодавецот има уставна основа во наведениот Амандман, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на наведената законска одредба со Уставот. При таквото значење на електронското сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон, Судот оцени дека се неосновани наводите во иницијативата за навлегување на законодавецот во автономијата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба и како субјект кој со свој општ акт ги утврдува минималните хигиено-технички услови на адвокатските канцеларии.

Од изнесените причини, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Судот, понатаму, на седницата утврди дека со оспорениот член 10 став 2 од Законот се определува дека „со парична казна од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се казни физичко лице (странка, замешувач, одговорно лице во правно лице), а со казна во висина од 2.500 до 5.000 евра во денарска против-вредност ќе се казни правно лице кое ќе ги злоупотреби правата што му припаѓаат во постапката.“

Во оспорениот член 86 став 3 од Законот се определува дека „адвокатот може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој има засновано работен однос кај него, и тоа само пред суд од прв степен, за спорови чија вредност не надминува 1.000.000 денари, со согласност на странката.“

Според оспорениот член 98 став 3 од Законот, „поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон.“

Во оспорениот член 125-а од Законот се определува дека

„доставувањето на писмената на адвокати, државни органи, односно на органи на државната управа, единици на ликалната самоуправа, правни лица и на лицата на кои им се пренесени јавни овластувања, се врши по електронски пат во електронско сандаче.“

Во врска со наведените законски одредби, Судот утврди дека веќе одлучувал за уставноста на член 10 став 2 и член 86 став 3 од Законот за парничната постапка, како и за уставноста на член 99 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка, при што со Решение У бр.96/2011 од 16 ноември 2011 година не поведе постапка за оценување на уставноста на наведените законски одредби. Исто така, Судот утврди дека со Решение У бр.96/2011 од 16 ноември 2011 година, поведе постапка за оценување на уставноста на член 125-а од Законот, но со Решение У бр.96/2011 од 26 септември 2012 година ја запре поведената постапка на тој начин што предлогот за укинување на оспорената одредба од Законот не беше изгласан.

При таква состојба, и немање на основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата во наведениот дел согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот, поради што одлучи како во точките 2 и 3 од ова решение.

7. Во однос на наводите во иницијативата дека со член 98 став 3 се повредувале членовите 9, 53 и 55 од Уставот со тоа што определуваат субјектите кои доставуваат поднесоци до суд да мораат да достават електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон иако не можеле сите граѓани тоа да го остваруваат поради економски или интелектуални причини, Судот оцени дека таквите наводи всушност значат барање од Судот да ја земе предвид општествената реалност и да ја подведе под наведените уставни одредби. Тој аспект, пак, не е надлежност на Уставниот суд, туку на Собранието на Република Македонија и на органите на извршната и судската власт, поради што тој аспект од иницијативата Судот го отфрли согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Судот.

8. Исто така, наводите во иницијативата, дека со член 98 став 4 се повредувале членовите 9, 53 и 55 од Уставот со тоа што определуваат адвокатите да имаат обврска во поднесоците да внесуваат и податоци за електронско сандаче за достава на писмена регистрирано согласно закон иако не можел секој адвокат, од економски или интелектуални причини, да поседува компјутер, Интернет, да работи на компјутер, всушност значи Судот да го земе предвид знаењето на адвокатите да употребуваат компјутери, Интернет, како и нивните примања, и таа состојба да ја подведе под наведените уставни одредби. Но, Судот оцени дека не е надлежност на Уставниот суд да ја зема предвид општествената реалност и да ја подведува под соодветните уставни одредби, па и овој дел од иницијативата го отфрли согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.109/2011)

57.

У.бр.84/2012

- Прекин на рокот на застареност со пренос на извршните предмети

- Interruption of the deadline for statute of limitations by transfer of enforcement cases

- Оспорената одредба е во функција на трансферирање на извршните предмети од судовите кај извршителите

- The contested provision is in the function of transfer of enforcement cases from the courts to the enforcement agents.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република

Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 10 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член не бил во согласност со начелото на владеење на правото и правната сигурност утврден во член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Понатаму, подносителот на иницијативата наведува дека при одлучувањето треба да се има предвид и тоа дека Законот за облигациони односи како системски закон го уредува институтот застареност (349-382).

Според овој закон со застареност престанува правото да се бара присилно исполнување на обврската, а застареност настапува кога ќе истече определено време со закон во кое доверителот можел да бара исполнување на обврската. Според општата одредба на членот 359 од Законот за облигационите односи на правилата на застареност не се применуваат само во случаи кога во законот се определени роковите во кои треба да се подигне тужба или да се изврши определено дејствие под закана за губење на правото, а не како што е предвидено во оспорената одредба од Законот за извршување. Исто така подносителот ја посочува и одредбата од член 352 од Законот за облигационите односи. Според која во време на застареност се смета и времето кое изминало во корист на должниковите претходници.

Оттука, подносителот предлага, Судот да поведе постапка за оценување на уставноста за оспорениот член и истиот да го поништи.

3. Судот на седницата утврди според член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување „Со преносот на извршните предмети од судовите кај извршителот, рокот за застареност се прекинува“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, покрај другите, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е и владеењето на правото.

Во член 51 од Уставот, е предвидено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законот. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2005) влегол во сила на 26 мај 2005 година, а неговата примена согласно членот 240 започнал да се применува од 26 мај 2006 година, односно 1 година од денот на неговото влегување во сила.

Овој закон претрпел повеќе измени и дополнувања објавени во „Службен весник на Република Македонија“ бр.50/2006, 129/2006, 8/2008,

83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010 и 171/2010).

Со Законот за извршување се уредуваат правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување на судска одлука која гласи на исполнување на обврската, освен ако со друг закон поинаку не е определено. Овој закон се применува и врз присилно извршување на одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување на парична обврска, освен ако со друг закон поинаку не е определено.

Во делот на „Завршните одредби“ од Законот за извршување е предвидено на кој начин треба да постапат доверителите што започнале постапка за извршување пред судовите до 26 мај 2006 година и по кои е донесено правосилно решение за извршување, како и за тоа како се постапува во случај кога за предмет е изјавен правен лек. (член 239, 240, 241, 242).

Во оспорениот член 10 („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009) е предвидено дека со преносот на извршните предмети од судовите кај извршители, рокот на застареност се прекинува.

Понатаму во членот 16 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2010) е предвидено дека започнатите постапки за извршување до денот на примената на овој закон (26 мај 2006 година) ќе се извршува според Законот за извршната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/1997, 59/2000 и 64/2003) најдоцна до 1 јули 2011 година.

Според оценка на Судот оспорената одредба е во функција на трансферот на извршните предмети од судовите кај приватните извршители од каде не може да се постави прашањето за нејзина несогласност со уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.84/2012)

58.

У.бр.216/2011

- Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците од адвокат (член 98 став 8), доставување (член 127 став 1 и 5 и член 136 став 1), повлекување на тужба поради нејавување на тужителот на подготвително рочиште и рочиште за главна расправа (член 277 став 1 и член 280 став 1)

- Civil Proceedings Act – content of the submissions by a lawyer (Article 98 paragraph 8), submission (Article 127 paragraphs 1 and 5 and Article 136 paragraph 1), withdrawal of a lawsuit on grounds of failure on the part of the plaintiff to appear for the preparatory hearing and the main hearing (Article 277 paragraph 1 and Article 280 paragraph 1)

- Со оглед на тоа што адвокатот е квалификувано лице за застапување пред суд, законот е категоричен во своето барање за поднесоците да одговорат на законските барања, а на тоа треба во прв ред да внимаваат полномошниците кои истите ги поднеле.

- Доставувањето на начин наведен во оспорените членови е во функција на воспоставување на соодветни законски механизми, што е во ингеренција на законодавецот, со кои ќе се обезбеди побрзо и поефикасно постапување со цел за разрешување на споровите за основните права и обврски на човекот и да се постигне правосилно разрешување во што е можно пократок временски период. На овој начин се обезбедуваат правните претпоставки за почитување на начелото на судење во разумен рок и правната сигурност на граѓаните.

- Со оспорените законски решенија предвидени во член 277 став 1 и член 280 став 1 од Законот, се санкционира нејавувањето на тужителот кој е

уредно повикан, а не дошол по негова вина. Со тоа не се крши начелото на контрадикторност, бидејќи повлекувањето се однесува само на тужбата, а тужителот може своето тужбено барање да го обнови со нова тужба пред судот.

- Given that the attorney is a qualified person for representation before a court, the law is categorical in its requirement that the submissions meet the legal requirements, and it is the proxies who have submitted the same who should give regard to that in the first place.

- The submission in the manner noted in the contested articles is in the function of establishing corresponding legal mechanisms, which is within the competence of the legislator, with which it shall be ensured faster and more efficient handling with a view to resolving the disputes for the fundamental rights and obligations of the individual and coming to an effective settlement within the shortest time possible. This ensures the legal presuppositions for respect for the principle of a trial within a reasonable time and legal certainty of the citizens.

- The contested legal solutions envisaged in Article 277 paragraph 1 and Article 280 paragraph 1 of the Law sanction the failure of the plaintiff who has been properly summoned to appear, on his/her own fault. This does not violate the principle of adversary proceedings, since the withdrawal refers only to the lawsuit, and the plaintiff may renew his/her claim with a new lawsuit before the court.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 2 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 12 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 98 став 8, член 127 ставови 1 и 5, член 136 став 1, член 277 став 1 и член 280 став 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 98 ставови 3,4 и 5, член 101 став 1, член 125-а, член 126-а, член 137 став 2 и член 418 ставови 2 и 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Адвокат Зоран Петковиќ-Бакли и адвокат Гордана Каркалашева, двајцата од Скопје, адвокат Весел Јашари од Кичево и адвокат Оливер Т. Гашев од Велес до Уставниот суд на Република Македонија поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата поднесена од адвокатите Зоран Петковиќ - Бакли и Гордана Каркалашева-Трајковска, оспорените членови 98 став 8 и 101 став 1 од Законот биле спротивни на член 8 став 1 алинеи 3 и 10, член 9 став 1 и член 50 од Уставот, како и со член 6 од Европската конвенција за човекови права, како и со членови од Законот за судовите и компаративно со други членови од Законот за парничната постапка. Имено, со оспорените законски решенија се оневозможувало еднаков пристап пред судот во заштита на правата и право заснованите интереси на странките (граѓаните) во остварување на граѓанските права и обврски, како и користењето на своето со Устав загарантирано право на судска заштита.

Според иницијативата, оспорените одредби содржеле санкции поради неисполнување на процесната претпоставка (уреден и разбирлив поднесок) со што се санкционирале странките кои ги застапува адвокат или полномошник, за нивните тужбени барање да не биде мериторно одлучувано, со што истите биле ставени во нерамноправна положба со другите странки кои немаат полномошник, односно адвокат, што било спротивно на член 9 став 2 од Уставот. Ова од причини што полномошникот настапува во интерес, односно во или за сметка на странките и дека во постапката се работи за заштита на правата на странките и затоа не можело тужбеното барање да се отфрли поради неуредност или неразумност.

Оспорените одредби што се однесувале на доставувањето на писмената (член 125-а, член 126-а став 2 и став 5, член 127 став 1 и 5, член 136 став 1 и член 137 став 2 од Законот) според иницијативата биле спротивни на член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот односно на темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото. Предвидувањето начин на достава реално му оневозможувало на адресантот да се запознае со писменото, а со тоа фактички му била ускратена можноста да го искористи своето право на изразување (одговор) во постапката, бидејќи за него настапувале граѓанско-правни последици кои што Законот за парничната постапка ги предвидува во случај на доцнењето на процесните дејствија.

Според иницијативата, со оспорените членови 277 став 1 и 280 став 1 од Законот, се оневозможувало еднаков пристап пред судот во заштита на правата и интересите на странките (граѓаните) во остварување на своите права и обврски, како и се нарушувал принципот на контрадикторност на постапката, како едно од основните начини на судската постапка.

Оспорениот став 2 на членот 418 од Законот, според иницијативата, судот не бил во согласност со член 1 и 2 од Законот, а проблемот, пак, на правниот интерес, кој се бара во смисла на ставот 5 на член 418 од Законот, се сведува на проблем на процесната легитимација за водење на конкретната парница. Постоенето на правниот интерес не било материјално правна претпоставка за усвојување на тужбеното барање. Воедно во Законот за парничната постапка не била предвидена никаква правна процедура за утврдување на правниот интерес, што било спротивно на основните начела на постапката - контрадикторност, усменост и непосредност.

Адвокат Весел Јашари од Кичево, во својата иницијатива го спори член 98 став 3 во делот: „доказ за лична идентификација“ и став 5 од Законот, во кои се барало, меѓу другото поднесоците да содржат и единствен матичен број. Според иницијативата ваквите законски решенија не биле во согласност со член 18 став 1 од Уставот, како и со Законот за заштита на личните податоци.

Во иницијативата на адвокат Оливер Т. Гашев од Велес, се оспорува член 418 став 5 од Законот, бидејќи истата била во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Имено, примената на оспорената одредба не значела владеење на правото, бидејќи со отфрлање на тужбата не се постигнувала целта на барањето на правната заштита на граѓаните и се воведувала правна несигурност на граѓаните на Република Македонија.

Имено, според иницијативата, со примената на оспорената одредба била оневозможена можноста тужителот да има право на избор

за заштита на своите права: дали ќе поднесе тужба за долг врз основа на веродостојна исправа до судот или пак до нотар ќе поднесе предлог за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа.

Понатаму овој член од Законот се оспорува *vis a vis* член 51 и 98 од Уставот, како и другите членови од Законот за парничната постапка.

4. Судот на седницата утврди дека во член 98 од Законот е предвидено дека:

(1) Тужбата, одговорот на тужбата, правните лекови и другите изјави, предлози и соопштенија што се даваат надвор од расправата се поднесуваат писмено, или по електронски пат до приемното одделение на надлежниот суд (поднесоци).

(2) Поднесоците задолжително треба да содржат адвокатски печат, освен оние кои се составени од страна на полномошници определени во член 81 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон.

(3) Поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат: означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-меил адреса и контакт телефон.

(4) Поднесоците поднесени од адвокати, државен орган односно орган на државна управа, единици на локална самоуправа, правни лица и лица кои вршат јавни овластувања покрај податоците од ставот (3) на овој член треба да содржат и податоци за електронско сандаче за достава на писмената регистрирано согласно со закон.

(5) Странката во поднесокот е должна да го наведе својот единствен матичен број на граѓанинот, односно единствен матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правните лица.

(6) Ако изјавата содржи некое барање, странката треба во поднесокот да ги наведе фактите врз кои се заснова барањето, како и докази кога е тоа потребно.

(7) Изјавата што се дава со поднесокот може, наместо со поднесок, да се даде усно на записник кај парничниот суд.

(8) Поднесокот од адвокат задолжително содржи печат, односно електронски потпис од адвокатот и адвокатска маркичка предвидена

со посебен закон, во спротивно поднесокот се смета за неуреден и судот ќе го отфрли. До донесување на посебен закон со кој се уредува адвокатската маркичка, поднесокот од адвокат задолжително треба да содржи печат, односно електронски потпис.

Според член 101 од Законот:

(1) Поднесоците кои се поднесени од полномошник, а кои се неразбирливи или не ги содржат податоците од член 98 ставовите 3, 4, 5 и 8 на овој закон или не се поднесени во доволен број примероци кога тие се поднесени во писмена форма, судот ќе ги отфрли.

(2) Ако поднесокот е неразбирлив или не го содржи сето она што е потребно за да може да се постапи по него, судот ќе му укаже на подносителот кој нема полномошник, да го исправи поднесокот.

(3) Кога судот ќе му го врати поднесокот на подносителот од став (2) на овој член заради исправка или дополние, ќе определи рок за повторно поднесување на поднесокот кој не може да биде подолг од осум дена.

(4) Ако поднесокот што е врзан за рок биде исправен, односно дополнет и предаден на судот во рокот определен за дополние или исправка, ќе се смета дека му е поднесен на судот оној ден кога прв пат бил поднесен.

(5) Ќе се смета дека поднесокот е повлечен ако не му биде вратен на судот во определениот рок, а ако биде вратен без исправка односно дополние, ќе се отфрли.

(6) Ако поднесоците или прилозите во писмена форма не ги поднесе во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот од став (2) на овој член да ги поднесе во рок од три дена, а во спротивно поднесокот ќе го отфрли.

Во член 125-а од Законот, се предвидува дека доставувањето на писмената на адвокати, државни органи, односно органи на државната управа, единици на локална самоуправа, правни лица и на лицата на кои им се пренесени јавни овластувања, се врши по електронски пат во електронско сандаче.

Според член 126-а од Законот:

(1) Доставувањето по електронски пат се врши преку информатичкиот систем на судот на адресата на електронското сандаче на примателот на доставата.

(2) Доставата по електронски пат се смета за извршена на денот на приемот на писменото по електронски пат.

(3) Информатичкиот систем на судот истовремено со испраќање на писменото допримателот на доставата на неговата електронска адреса испраќа и известување дека од информатичкиот систем насудот е испратен писмен документ кој имателот на адресата мора да го преземе.

(4) Електронската пошта од електронското сандаче мора да биде преземена најдоцна осум дена од денот на нејзиното испраќање.

(5) Во известувањето од ставот (3) на овој член примателот на доставата се предупредува дека доколку електронската пошта не биде преземена од електронското сандаче во рокот предвиден со ставот (4) на овој член, доставувањето ќе се смета за извршено.

(6) Примателот на електронската пошта со својот електронски потпис го докажува својот идентитет, врши увид во своето електронско сандаче и електронски го потпишува писменот кое го упатува до судот, односно го потврдува приемот на електронската пошта.

(7) Доколку писменото кое се доставува по електронски пат содржи прилози за кои нема техничка можност да се достават електронски, судот во писменото кое го доставува ќе го извести примателот чие седиште, живеалиште или престојувалиште се наоѓа во седиштето на судот дека прилозите треба да ги подигне непосредно од судот во рок од три дена од денот на известувањето, а доколку во тој рок не ги подигне, се смета дека прилозите се доставени.

(8) Доставата на прилозите предвидени во ставот (7) на овој член до примателот чие седиште, живеалиште или престојувалиште е надвор од седиштето на судот, се врши на еден од начините определени во членот 125 став (1) на овој закон.

Членот 127 од Законот, предвидува дека:

(1) Во случај кога не постојат технички услови за достава во електронско сандаче на субјектите утврдени во член 98 став (3) од овој закон, доставувањето се врши со предавање на писмената на лицето овластено за примање на писмена или на работникот кој ќе се затече во канцеларијата, односно во деловната просторија.

(2) Достава на правното лице може да се изврши и преку неговата деловна единица ако спорот произлегува од правен однос на таа деловна единица.

(3) Кога писменото треба да се достави до државен орган, доставувањето се врши со предавање на писменото во неговата писарница. Како ден на доставување се смета денот на предавањето на писменото во писарницата.

(4) Писмената кои се доставуваат преку поштенски фах не смеат да бидат достапни на лицата на кои им се доставуваат пред да

ја потпишат доставницата. Писмената се доставуваат во затворени пликови, кога доставувањето се врши преку пошта. При преземањето на писменото мора да се преземат сите писмена оставени во поштенскиот фах.

(5) На секое писмено кое се доставува на начинот определен во ставот (4) на овој член се назначува денот кога тоа е оставено во поштенскиот фах на лицето на кое доставувањето му се врши на тој начин. Ако писменото не биде подигнато во рок од осум дена од денот на оставањето на писменото во поштенскиот фах, се смета дека доставувањето е уредно извршено.

Согласно член 136 од овој закон:

(1) Ако лицето до кое писменото треба да се достави не се затече во својот стан, доставувањето се врши со предавање на писменото на некој од неговите полнолетни членови на домаќинството, кој е должен да го прими писменото.

(2) Ако доставувањето се врши на работното место на лицето до кое треба да се достави писменото, а тоа лице не се затече тука, доставувањето може да се изврши на лице кое работи на истото место, ако тоа се согласи да го прими писменото.

(3) Предавање на писменото на друго лице не е дозволено ако тоа учествува во постапката како противник на лицето до кое треба да се изврши доставувањето.

(4) Лицата кои согласно со одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член им се доставува писменото наместо на лицето на кое писменото е упатено, должни се писменото да му го предадат на тоа лице.

Во член 137 од истиот закон:

(1) Тужба, платен налог, вонреден правен лек, пресуда, решение донесено во постапка поради смеќавање на владение, како и решение против кое е дозволена посебна жалба, ќе се достават лично до странката која е физичко лице, односно до нејзиниот законски застапник, односно полномошник. Другите писмена ќе се достават лично кога тоа со овој закон изрично е определено или кога судот смета дека поради приложените исправи во оригинали или од некоја друга причина е потребна поголема претпазливост.

(2) Писменото за кое со овој закон е определено дека треба лично да се достави, му се предава непосредно на лицето на кое му е испратено. Ако лицето на кое писменото мора лично да му се достави, не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, писменото ќе му се испрати препорачано по пошта. Ако писменото не биде подигнато во рок од осум дена од денот на известувањето дека писменото треба да го подигне, ќе се смета дека достава е уредно извршена.

(3) Ако писменото од ставот (1) на овој член треба да се достави до државни органи и до правни лица, доставувањето се врши согласно со одредбите на членот 127 од овој закон.

Според член 277 од Законот:

(1) Ако на подготвителното рочиште не дојде тужителот кој уредно е поканет, а изостанокот не го оправда, тужбата се смета за повлечена, ако со тоа се согласил тужениот, а ако тужениот не е присутен, тужбата ќе се смета за повлечена ако во рок од осум дена по приемот на известувањето за повлекувањето не се изјаснил дека на тоа се противи.

(2) Ако на подготвителното рочиште не дојде тужениот кој уредно е поканет и не го оправда своето отсуство, а не постојат услови за донесување на пресуда поради изостанок, судот ќе расправа со присутната странка.

(3) Ако на подготвителното рочиште која било од странките не дојде, а изостанокот го оправда, рочиштето ќе се одложи.

Член 280 од овој закон, предвидува:

(1) Ако на првото рочиште за главна расправа, како и на некое подоцнежнo рочиште не дојде тужителот кој уредно е поканет, а изостанокот не го оправдал, тужбата се смета за повлечена согласно со членот 277 став (1) од овој закон.

(2) Ако на првото рочиште за главна расправа не дојде тужениот, а изостанокот не го оправдал и нема услови за донесување на пресуда поради изостанок, како и кога на некое подоцнежнo рочиште ќе изостане тужениот, расправата може да се одржи

Според член 418 од Законот:

(1) Кога тужбеното барање се однесува на пристигнато побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или во заверен препис, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (платен налог).

(2) Кога побарувањето се однесува на пристигнато побарување во пари кое се докажува со веродостојна исправа, но должникот приговорил пред нотар во постапка за извршување врз основа на веродостојна исправа согласно со Законот за извршување, судот ќе издаде платен налог ако тужителот го сторил веројатно постоењето на правен интерес за издавање на платен налог.

(3) Како веродостојни исправи се сметаат особено:

1) јавни исправи,

2) приватни исправи на кои потписот на обврзникот гозаверил

органот надлежен за заверување,

3) меници и чекови со протест и со повратни сметки ако тие се потребни за засновање на барање,

4) изводи од заверени деловни книги,

5) фактури и

6) исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавни исправи.

(4) Судот ќе издаде платен налог иако тужителот во тужбата не предложил издавање на платен налог, а се исполнети сите услови за издавање платен налог.

(5) Ако тужителот не го стори веројатно постоењето на правниот интерес или не побарал од нотар да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, судот ќе ја отфрли тужбата.

5. Темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, според член 8 став 1 алинеи 3 и 8 од Уставот, се владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во член 18 став 1 од Уставот е предвидено дека се гарантираат сигурноста и тајноста на личните податоци.

Според член 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите.

Во член 51 од Уставот е предвидено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандман XXI, со кој е заменет членот 15 од Уставот на Република Македонија, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд. Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон.

Законот за парничната постапка ги уредува правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува во споровите за основните права и обврски на човекот и граѓанинот, за личните и

семејните односи на граѓаните, како што работните, трговските, имотните и другите граѓанско-правни спорови, ако со закон за некои од тие спорови не е определено за нив судот да решава според правилата на некоја друга постапка.

Оспорениот член 98 од Законот е поместен во Глава VI од Законот, со наслов: „Поднесоци“.

Ставовите 3, 4 и 5 на членот 98 од Законот бил предмет на оценка на Уставниот суд, кој со Решенија У.бр.197/2011 и 109/2011 од 14 ноември 2012 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на наведените ставови на оспорениот член 98 од Законот.

Во образложенијата на двете решенија Судот завзел став дека формулацијата конкретизирана во член 98 став 3 од Законот, според која писменото задолжително треба да содржи име и презиме на странките поткрепени со доказ за лична идентификација, во суштина значи обврска за подносителот на поднесокот, а не и обврска за обезбедување на ваков податок за спротивната странка, кој податок не е достапен до подносителот на поднесокот, поради што и не може да се бара од него. И покрај тоа што поимот „странките“ е искажан во множина, според Судот треба и единствено може да се подразбере како обврска за секоја странка во постапката, која го доставува поднесокот и која располага со таквиот податок. Притоа, од Известувањето добиено од Претседателот на Основниот суд Скопје II Скопје, Судот утврдил дека ваквата формулација очигледно предизвикала и одредени проблеми во примената на Законот и потреба за соодветни заклучоци од Апелационите судови за воедначена примена на оваа одредба, но Судот оцени дека сепак не станува збор за нејасна законска одредба во степен и обем кој би значел повреда на владеењето на правото, како што се наведува во иницијативите, што би водело кон поведување на постапка за оценување на нејзината уставност.

Во поткрепа на ваквиот став е и ставот 5 од истиот член 98 од Законот, според кој јасно стои дека странката во поднесокот е должна да го наведе својот единствен матичен број на граѓанинот, односно единствен матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правните лица. Тоа значи дека ваквиот податок е личен и единствено достапен само на подносителот на поднесокот, а не и на спротивната странка, во која смисла е јасно определена и обврската за негово доставување од подносителот на поднесокот.

Од наведеното произлегува дека податоците за лична идентификација на странката, вклучително и единствениот матичен број на граѓанинот, односно единствениот матичен број на субјектот на уписот за правни лица, законодавецот ги пропишал како задолжителен елемент на секој поднесок за да може судот непречено да постапува по него. Точната идентификација на странката е од значење од аспект на точно

утврдување на субјектите кои имаат правна работа за која е иницирана судска постапка низ која треба таа да биде разрешена, како и од значење за согледување на нејзината процесна легитимација во конкретна судска постапка. Со оглед на тоа што парничната постапка е судска постапка која се води пред надлежните судови како независни и самостојни државни органи, тие со закон се овластени идентификацијата на субјектите кои со поднесоци се обраќаат до нив, да бараат да биде потврдена и со нивниот матичен број, што е само и единствено во интерес на постапката. Во таа смисла, заради заштита на ваквите податоци, законодавецот во член 10 став 1 од Законот за управување со движењето на предметите во судовите („ Службен весник на Република Македонија“, бр. 171 од 30.12.2010 година) пропишал дека овластениот судски службеник во рок од два дена од денот на приемот на правосилната судска одлука е должен да ја објави на веб страницата на судот со име и презиме на странките, односно називот на правното лице, при што се анонимизира адресата на живеалиште, односно престојувалиште или седиштето на странките, единствениот матичен број на граѓанинот или единствениот матичен број на субјектот на упис и личните податоци на сведоците во постапката. Според став 3 на истиот член, во случаите кога јавноста е исклучена согласно со Уставот на Република Македонија, законот и ратификуваните меѓународни договори, судските одлуки не се објавуваат на веб страницата на судот.

Оттука, според Судот, законската определба во поднесоците кои се доставуваат до суд, јасно и прецизно да биде определен идентитетот на странката, што вклучува и наведување на единствениот матичен број на граѓанинот, односно единствениот матичен број на субјектот на уписот (ЕМБС) за правни лица, единствено е за утврдување на идентификацијата на странката за потребите на постапката која се води пред суд, а законодавецот пропишал правила за заштита на сигурноста и тајноста на овие лични податоци дадени пред суд, поради што не можат да се прифатат како основани наводите во иницијативите дека член 98 став 3 во делот кој се однесува на обврската во поднесокот кој се доставува до судот да се наведе името и презимето поткрепени со доказ за лична идентификација, како и одредбата во став 5 на истиот член не биле во согласност со член 18 став 1 од Уставот.

Во Решението У.бр.109/2011 од 14 ноември 2012 година Судот се произнел по однос на став 4 од членот 98 од Законот во кое, меѓу другото се наведува: наводите во иницијативата, дека со член 98 став 4 се повредувале наведените уставни членови со тоа што определуваат адвокатите да имаат обврска во поднесоците да внесуваат и податоци за електронско сандаче за достава на писмена регистрирано согласно закон (став 4 на член 98), всушност значи Судот да го земе предвид знаењето на адвокатите да употребуваат компјутери, Интернет, ... како и нивните примања, и таа состојба да ја подведе под наведените уставни

одредби, што исто така не е надлежност на Уставниот суд.

Во однос, пак, на наводите во иницијативата дека минималните хигиено-технички услови на адвокатските канцеларии се утврдуваат со општ акт на Адвокатската комора на Република Македонија и Комората во својата работа е самостојна и независна, па законодавецот со означениот дел од член 98 став 4 навлегол во автономијата на Комората, Судот утврди дека електронското сандаче за достава на писмена регистрирано согласно закон може да биде и законска материја како дел од содржината на поднесоците или од доставата на писмената заради брзо и ефикасно постапување на судовите, за што законодавецот има уставна основа во Амандман XXV точка 1 став 4 на Уставот според кој видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон. Поради тоа, не може да се постави прашањето за согласноста на член 98 став 4, во наведениот дел, од Законот со уставните одредби.

По однос на наводите содржани во иницијативата за ставот 8 од член 98 од Законот, дека истиот не бил во согласност со Уставот на Република Македонија, Судот оцени дека Законот за парничната постапка во членот 98 содржи одредби кои пропишуваат кои елементи треба да содржи поднесок упатен до судот. Во таа насока, ставот (8) од истиот член, пропишува дека задолжителен елемент на секој поднесок е адвокатски печат, односно електронскиот потпис кога поднесокот се упатува по електронски пат, како и адвокатската маркичка, која се уште не е уредена со посебен закон. Со оглед на карактерот на адвокатурата како носител на права, обврски и овластувања како јавна служба да обезбедува правна помош, таа мора да ги почитува законските решенија. Оспорената одредба од законот, воедно обезбедува одредени стандарди во постапувањето на адвокатите, како услов поднесокот да се смета за уреден. На тие стандарди и барање за квалитет на поднесоците упатени до судот, во својство на полномошници на странките, е и одредбата од членот 101 став (1) од Законот (изменет и дополнет со членот 16 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка, („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010). Со оглед на тоа што станува збор за квалификувано лице за застапување пред суд, законот е категоричен во своето барање за поднесоците да одговораат на законските барања, а на тоа треба во прв ред да внимаваат полномошниците кои истите ги поднеле. При тоа, еднаков третман имаат сите видови на полномошници опфатени со членот 81 став (1) од законот.

Оспорените одредби по однос на член 101 став 1, член 125-а, член 126-а, член 137 став 2 и член 418 став 5 од Законот, веќе биле предмет на оценување на овој суд кој во наведените решенија се произнел дека истите не се во спротивност со Уставот, па во конкретна иницијатива, според Судот не се наведени аргументи ко би биле од влијание за

поинакво одлучување поради што во овој дел иницијативата треба да се отфрли во смисла на член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

Оспорените одредби 127 ставови 1 и 5, како и член 136 став 1 од Законот, се поместени во Главата X со наслов: „Доставување на писмена и разгледување на списи“.

Според Судот предвидениот начин на достава на писмена регулира ситуација кога не постојат технички услови за достава во електронско сандаче на субјектите утврдени во членот 98 став 3 од овој закон. Имено, доставата со предавање на писмената на лицето овластено за примање на писмена или на работникот кој ќе се затекне во канцеларијата, односно во деловната просторија, според нас, само е рефлексивна на начелото на економичност и ефикасност на постапката, а се со цел за побрзо и поекономично решавање на парничните спорови и како такво истото не е во спротивност со Уставот на Република Македонија.

Идентична е и ситуацијата во став 5 од членот 127, како и во член 137 став 2 од Законот. Имено, доставувањето на начините наведени во овие оспорени членови се во функција на воспоставување на соодветни законски механизми, што е во ингеренција на законодавецот, со кои ќе се обезбеди побрзо и поефикасно постапување со цел за разрешување на споровите за основните права и обврски на човекот и да се постигне правосилно разрешување во што е можно пократок временски период. На овој начин сметаме дека се обезбедуваат правните претпоставки за почитување на начелото на судење во разумен рок и правната сигурност на граѓаните.

Во Глава XIX од Законот со наслов: „Подготвување на главна расправа“ е содржан членот 277 во чиј став 1 е предвидено дека ако на подготвителното рочиште не дојде тужителот кој е уредно поканет, а изостанокот не го оправда, тужбата ќе се смета за повлечена, ако со тоа се согласил тужениот, а ако тужениот не е присутен, тужбата ќе се смета за повлечена ако во рок од осум дена по приемот за известувањето за повлекувањето не се изјаснил дека на тоа се противи. Членот 280 став 1, пак, е содржан во Глава XX со наслов: „Главна расправа“.

Од анализата на содржината на цитираните одредби, а во корелација со наводите во иницијативата, според Судот истите не се во спротивност со одредбите на Уставот на Република Македонија, на кој се алудира во иницијативата. Ова од причина што со оспорените законски решенија предвидени во член 277 став 1 и член 280 став 1 од Законот, не се крши основното начело на судската постапка - начелото на контрадикторност, бидејќи на странките им е дадена можност да се произнесат, како во фаза на подготвително рочиште, така и во фаза на

рочиште за главна расправа, што значи истите се уредно поканети, не го оправдале своето отсуство, што значи дека дадена им е можноста да ги изнесуваат своите аргументи во главна, јавна и контрадикторна постапка, но по нивна вина и причина, не е испочитувано тоа начело, што е основ за повлекување на тужбата. Но, тоа не значи дека тужителот не може повторно да поднесе тужба и да си ги оствари својте права во повторна постапка, бидејќи повлечена е само тужбата, а тужбеното барање може да се обнови со нова тужба пред судот.

Оспорениот став 2 на членот 418 од Законот е поместен во Глава XXVIII со наслов: „Издавање писмен долг“.

Според член 417 од Законот, ако во оваа глава не постојат посебни одредби во постапката за издавање писмен налог ќе се применуваат другите одредби на овој закон.

Во членот 418 став 2 од Законот, кој е предмет на уставно судска анализа, во конкретниот случај се предвидува дека кога побарувањето се однесува на пристигнато побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или заверен препис, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (писмен налог).

Анализирајќи ја содржината на оспорениот став 2 од членот 418 од Законот, а во контекст на наводите во иницијативата поднесена од адвокатите Зоран Петковиќ и Гордана Каркалашева-Трајковска, сметаме дека истиот во смисла на деловничката одредба на член 28 алинеја 1 од Деловникот треба да се отфрли. Имено во иницијативата се оспорува ставот 2 на членот 418 од Законот *vis a vis* членовите 1 и 2 од Законот за парнична постапка, за што Судот нема надлежност во смисла на член 110 од Уставот, да цени меѓусебна согласност на одредбите од ист закон.

Од наведените причини Судот оцени дека иницијативата во овој дел по однос на член 418 став 2 од Законот, треба да се отфрли во смисла на член 28 алинеја 1 од Деловникот.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. Решението по однос на член 136 став 1, член 277 став 1, член 98 ставови 3, 4 и 5, член 101 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот е донесено со мнозинство гласови.

(У.бр.216/2011)

59.

У.бр.172/2012

- Надлежност на Управниот суд да ја реши управната работа

- Competence of the Administrative Court to decide on the administrative matter

- Не е спротивно на уставниот принцип на владеењето на правото, Управниот суд кога ќе најде дека оспорениот управен акт треба да се поништи, со пресуда да ја реши управната работа “ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа”.

- When the Administrative Court finds that the contested administrative act should be annulled and decides the administrative matter with a judgment “if the nature of the matter allows that and if the data of the proceedings provide a certain basis for that”, is not in contradiction with the constitutional principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 19 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 40 став 1 во делот “ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа” од Законот за управните спорови (“Службен весник на Република Македонија”, број 62/2006 и 150/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија, поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата оспорениот дел од законската одредба бил непотполен, непрецизен и нејасен, затоа што не се прецизираше што се подразбира под поимот “ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа”, па оттука Управниот суд секогаш можел да најде изговор и оправдување за да не донесе пресуда која во се го заменува актот на надлежниот орган и на тој начин граѓанинот и правните лица не ќе можеле на време да ги остваруваат своите права и правни интереси.

Во прилог на иницијативата подносителот прилага конкретни акти со кои се поништуваат оспорени управни акти, наведувајќи дека Управниот суд во овие случаи не одржал ниту една јавна расправа, ниту донел пресуда во смисла на членот 30-а од Законот за управните спорови, ниту пак донел пресуда во смисла на членот 40 став 1 алинеите 4 и 5 од наведениот закон, благодарейќи на оспорениот законски дел. Ако се споределе одредбите од членот 30-а став 2 и членот 36 став 3 од Законот за управните спорови со оспорениот законски дел, ќе се утврдело дека тој е излишен и непотребен и како таков требало да биде отстранет од правниот поредок на Република Македонија.

Од овие причини подносителот на иницијативата смета дека оспорениот законски дел од членот 40 став 1 од Законот за управните спорови, не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, член 50 став 2, член 51 и со Амандманот XXV со кој е заменет членот 98 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 40 став 1 и неговиот оспорен дел од Законот, кога судот ќе најде дека оспорениот управен акт треба да се поништи, може, ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа, со пресуда да ја реши управната работа.

4. Според членот 8 став 1 алинејата 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според Амандманот XXV со кој е заменет член 98 од Уставот, судовите се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Видовите, надлежноста, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Со Законот за управните спорови (“Службен весник на Република Македонија”, број 62/2006 и 150/2010), се определуваат правилата на постапката според кои Управниот суд ја обезбедува судската заштита на правата и интересите на физичките и правните лица кога тие се повредени со актите на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот Скопје, организации утврдени со закон и на правни и други лица во вршење на јавни овластувања (носители на јавни овластувања), кога решаваат за правата и обврските во поединечни управни работи, како и за актите на тие органи донесени во прекршочна постапка.

Надлежноста на Управниот суд поконкретно е уредена во членот 2 од Законот за управните спорови.

Според оваа одредба Управниот суд одлучува за законитоста на поединечните акти донесени во изборната постапка и на поединечните акти за избори, именувања и разрешувања на носители на јавни функции, ако тоа е определено со закон, како и за актите за именување, назначување и разрешување на раководни државни службеници, ако поинаку не е определено со закон (став 1). Во случаите од ставот 1 на овој член кога се работи за спорови од изборната постапка ќе се применуваат одредбите од Изборниот законик (став 2). Според став 3 на истиот член, во управен спор се решава и одлучува за спор што ќе произлезе од спроведувањето и извршувањето на одредбите на концесиските договори, договорите за јавни набавки, кои се од јавен интерес и за секој договор во кој една од страните е државен орган, организација со јавни овластувања, јавно претпријатие, општините и градот Скопје, склучен од јавен интерес или заради вршење јавна служба (управни договори). Во управен спор се одлучува и против поединечните акти на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот Скопје, организации утврдени со закон и на правни и други лица во вршење на јавни овластувања (носители на јавни овластувања), кога за решавање во втор степен против таквиот акт не е обезбедена друга правна заштита (став 4). Во управен спор се одлучува и за судир на надлежност меѓу органите на Републиката, општините и градот Скопје, меѓу општините и градот Скопје и по спорови настанати за судир на надлежности меѓу општините и градот Скопје и носителите на јавни овластувања, ако тоа е предвидено со закон, доколку со Уставот или законите не е предвидена поинаква судска заштита (став 5).

Оттука, тргнувајќи од карактерот на управно-судските спорови, произлегува дека управната материја опфаќа проблематика од повеќе

области (имотно правна област, катастар, урбанизам и градежништво, водостопанство, стопанство, сообраќај и врски, игри на среќа, трансформација, образование, јавни набавки, избори, пензии и права од пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување, здравствено-санитарен надзор и контрола, јавни давачки, даноци, царини, такси, статусни прашања, патни исправи, возила, оружје, права од индустриска сопственост и авторски права, банкарски работи, концесии, одбрана, работни односи, акцизи, разрешување од должност и друго).

Во Глава V. Постапка од Законот, содржани се одредби од членовите 19-42, со кои е уредена постапката пред Управниот суд.

Според членот 30 од Законот, за управните спорови Управниот суд одлучува по правило на нејавна седница. За управните спорови судот одлучува за законитост на актите и за самата управна работа.

Со членот 30-а став 1 од Законот е определено дека во спор за законитост на актите на органите од членот 1 на овој закон и за работите од членот 26 на овој закон Управниот суд одлучува со решение без расправа.

Според ставот 2 од членот 30-а од Законот, Судот ќе одржи јавна усна расправа и со пресуда ќе одлучи за самата управна работа, ако:

- сложеноста на предметот во управниот спор тоа го налага;
- тоа е неопходно заради подобро разјаснување на управната работа или утврдување на фактичката состојба;
- судот изведува докази и
- во случаите утврдени во членовите 22 и 36 став 3 и 40 од овој закон.

Според ставот 3 од членот 30-а од Законот, од истите причини и странката може да предложи да се одржи јавна усна расправа.

Според членот 36 став 1 од Законот, судот одлучува за спорот, по правило, врз основа на фактите што се утврдени во управната постапка, или врз основа на фактите што сам ќе ги утврди.

Според ставот 2 од овој член од Законот, ако судот најде дека спорот не може да се расправа врз основа на фактите утврдени во управната постапка, поради тоа што во однос на утврдените факти постои противречност во списите, ако тие во суштествени точки се нецелосно утврдени, ако од утврдените факти е изведен неправилен заклучок во однос на фактичката состојба, или ако најде дека во управната постапка не се водело сметка за правилата на постапката што би биле од влијание врз решавањето на работата, судот ќе го поништи оспорениот управен акт со пресуда. Во таков случај, надлежниот орган е должен да постапи

онака како што е определено во пресудата и да донесе нов управен акт.

Според ставот 3 од членот 36 од Законот, ако поништувањето на оспорениот управен акт според ставот 2 на овој член и повторното водење на постапката пред надлежниот орган би предизвикало за тужителот штета која тешко би можела да се надомести, или ако врз основа на јавни исправи или други докази во списите на предметот е очигледно дека фактичката состојба е поинаква од онаа што е утврдена во управната постапка, или ако во истиот спор веќе еднаш е поништен управниот акт, а надлежниот орган не постапил во целост по пресудата, судот ќе ја утврди фактичката состојба и врз основа на така утврдената фактичка состојба ќе донесе пресуда.

Од погоре наведените законски одредби произлегува дека во начело Управниот суд одлучува на нејавна седница без одржување на јавна расправа и доколку ја уважи тужбата како основана со пресуда го поништува управниот акт, а по управната работа повторно постапува надлежниот орган што го донел. Меѓутоа со Законот уредени се одредби според кои судот во исклучителни случаи отстапува од ваквото начелно постапување, со тоа што судот е должен да одржи јавна усна расправа, а исто така и да се впушти во мериторно одлучување за самата управна работа. Тоа е уредено со одредбата од членот 30-а став 2 од Законот според која судот е должен да одржи усна јавна расправа и да одлучи за самата управна работа. Непостапувањето по членот 30-а став 2 од Законот претставува суштествена повреда на одредбите на постапката, односно повреда поради која може да се изјави жалба (член 42-г од Законот). Оттука, законодавецот за непостапување по одредбата од членот 30-а став 2 од Законот, дал можност за побивање на одлуката по овој основ.

Со членот 39-а став 1 од Законот е определено дека со пресуда судот тужбата ја уважува како основана или ја одбива како неоснована. Ако тужбата се уважува судот го поништува оспорениот управен акт.

Според членот 40 став 1 и неговиот оспорен дел од Законот, кога судот ќе најде дека оспорениот управен акт треба да се поништи, може, ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа, со пресуда да ја реши управната работа.

Судот задолжително ќе постапи така:

- ако станува збор за погрешна примена на правото (погрешно утврдено правно прашање);
- ако станува збор за спорови од управни договори;
- ако станува збор за акти донесени во прекршочната постапка од страна на органите наведени во членот 1 од овој закон;

- ако дојде до оддолжување на постапката, а се работи за предмет во кој фактичката состојба е утврдена во управно-судската постапка;

- ако претходно со пресуда го поништил управниот акт, а органот не постапил по насоките и ставовите на судот изнесени во пресудата;

- ако надлежниот орган по поништувањето на управниот акт донесе управен акт спротивно на правното мислење на судот, или спротивно на забелешките од судот во однос на постапката, па тужителот поднесе нова тужба и

- во случаите утврдени во членот 22 од овој закон.

Таквата пресуда во се го заменува актот на надлежниот орган.

Она што е предмет на оспорување со иницијативата е формулацијата „ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа“. Од наводите содржани во иницијативата, всушност се добива впечаток дека подносителот на иницијативата, незадоволен од тоа како судовите (претходно Врховниот, а потоа Управниот суд), ги применувале одредбите од Законот во конкретните постапки, односно дека избегнувале да применуваат одредби според кои судот можел и сам да одлучи за управната работа, па во таа насока го оспорува делот од законската одредба од аспект на негова непотполност, нејасност и непрецизност, а и непотребност во споредба со други одредби од Законот, бидејќи содржината од делот од оспорената законска одредба, било причина и изговор за таквото постапување на судовите.

Од анализата на членот 40 став 1 од Законот вклучително и неговиот оспорен дел, произлегува дека тој уредува постапување на судот во случај кога тој ќе најде дека оспорениот управен акт треба да биде поништен. Во ваков случај законската одредба во дел уредува дека судот може со пресуда сам да ја реши управната работа „ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа“, но во дел уредува во кои случаи судот задолжително треба така да постапи.

Тргувајќи од содржината на оспорениот законски дел произлегува дека можноста за донесување на решение кое во се го заменува актот на надлежниот орган, не следува по автоматизам, туку е определена за Управниот суд во ситуациите кога тој ќе процени и најде дека природата на самата работа дава можности за тоа, што значи од влијание е карактерот на конкретната управна работа по однос таквата можност и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа, што значи битно е со кои и какви податоци судот располага во моментот на одлучувањето по конкретната управна работа.

Имајќи ја предвид разновидноста на материјата што е предмет

на управен спор, карактерот на самиот управен спор, сложеноста на предметот на управниот спор, карактерот и видот на управниот акт, документацијата, односно податоците со кои располага судот, како и карактерот и спецификата на дејствието што треба да се изврши од страна на надлежниот орган по донесувањето на пресудата, според Судот, во таков случај, уставно е оправдана дадената можност со оспорениот законски дел, Управниот суд да донесе решение кое во се го заменува актот за извршување на надлежниот орган, но, не во секој случај, туку само онаму каде природата на работите тоа го дозволува и ако податоците со кои судот располага во моментот на одлучувањето овозможуваат доволна и сигурна основа за тоа, а сето тоа во зависност од севкупната состојба по однос погоре наведените карактеристики и состојби на предметот на управниот спор.

Според тоа, законодавецот за ваква правна ситуација и не можел да направи поконкретно, попрецизно формулирање на одредбата имајќи го во вид карактерот на управно-судските спорови, односно самата управна материја која опфаќа проблематика од повеќе области, па оттука, со општо нормативно формулирање кое по својата суштина значи отстапување од принципот на лесно препознатлив опис на нормата, ја уредил оспорената одредба со делот што се оспорува, бидејќи нејзиниот поконкретен опис зависи од низа однапред недефинирани околности, или пак кога би биле утврдени, заради ширината на материјата на која се однесуваат и енормноста на можното набројување би постоела опасност од испуштање на сите можни правни ситуации. Што значи широкиот спектар на материјата која е предмет на управниот спор и различниот степен на сложеност на поединечните случаи кои се предмет на постапување, не пружаат можности за креирање на норми со кои ќе се конкретизира постапувањето во сите можни правни ситуации. Во крајна линија иако ваквите норми не се докрај определени, тие се секогаш определиви и како такви не се проблематични по однос на принципот на владеештето на правото и техниката на сочинување на нормите како нејзин составен дел. Воедно, оспорениот дел од законската одредба, не може да се согледува самостојно и изолирано од останатите одредби од Законот, туку во нивна корелација и заемност од каде произлегува препознатлив однос кои даваат основа за начинот на постапување на судот во случај кога тој ќе најде дека оспорениот управен акт треба да се поништи.

Имено, со членот 36 од Законот, законодавецот уредил дека судот одлучува по правило врз основа на фактите што се утврдени во управната постапка или врз основа на фактите што сам ќе ги утврди. Тоа значи дека судот одлучува врз основа на веќе утврдена фактичка состојба од страна на органот што го донел оспорениот управен акт, но и врз основа на факти кои тој сам ќе ги утврди. Така, според ставот 2 од членот 36 од Законот, доколку судот најде дека воопшто не ќе може да расправа

врз основа на фактите утврдени во управната постапка (на пример по однос на утврдените факти постои противречност во списите, тие во суштествени точки се нецелосно утврдени, од така утврдените факти е изведен неправилен заклучок во однос на фактичката состојба или пак ако судот најде дека органот во управната постапка не водел сметка за правилата на постапката што би биле од влијание врз решавањето на управната работа), тогаш судот ќе го поништи управниот акт со поука за надлежниот орган да постапи онака што определил во пресудата и да донесе нов управен акт.

Во погоре наведениот случај од ставот 2 на членот 36 од Законот, судот, иако го поништил управниот акт, нема обврска за задолжително одржување на усна јавна расправа за целосно утврдување на фактичката состојба, односно нема обврска за задолжително донесување на одлука со која ќе се замени актот на надлежниот орган.

Меѓутоа со ставот 3 од членот 36 од Законот, се дава таква можност судот, доколку оцени дека упатувањето на надлежниот орган да донесе нов управен акт би предизвикало ненадоместлива штета за тужителот, доколку најде дека во списите на предметот располага со јавни исправи или други докази кои упатуваат на очигледно поинаква фактичка состојба од онаа која што е утврдена во управната постапка, како и доколку најде дека во истиот управен спор веќе еднаш е поништен управниот акт, а надлежниот орган повторно го донел актот не постапуваќи по напатствијата од пресудата, тогаш судот самиот ќе ја утврди фактичката состојба врз основа на која ќе донесе пресуда.

Оттука, судот, во вакви случаеви се впушта во решавање на самата управна работа „ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа“, како што уредува оспорениот законски дел, но постојат и случаи во кои судот задолжително така треба да постапи, а тоа е уредено со останатиот дел од членот 40 став 1 од Законот. Воедно според одредбите од членот 30-а став 2 од Законот судот е должен да одржи усна јавна расправа и да одлучи за самата управна работа. Непостапувањето по членот 30-а став 2 од Законот претставува суштествена повреда на одредбите на постапката, односно повреда поради која може да се изјави жалба (член 42-г од Законот). Законодавецот за непостапување по одредбата од членот 30-а став 2 од Законот, дал можност за побивање на одлуката по овој основ.

Што се однесува пак до наводот за можните злоупотреби од самиот Управен суд и можноста за наоѓање оправдување за недонесување на пресуда која во се ќе го замени актот на надлежниот орган, според Судот, од аспект на овие наводи не може да се стави под уставно сомнение делот од законската одредба што се оспорува, бидејќи ваквите наводи за можна злоупотреба влегуваат во сверата на конкретна примена која не

може да биде основа за уставно-судска оценка.

5. Тргувајќи од напред наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот законски дел “ако природата на работата тоа го дозволува и ако податоците на постапката даваат сигурна основа за тоа” од Законот со одредбите од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

6. Поради горе изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.172/2012)

7. Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири

7. Elections, referendum, political parties, associations of citizens and foundations, public rallies

60.

У.бр.37/2011

- Исклучување од здружение

- Expulsion from association

- Оспорената законска определба со статутот на здружението да се уреди начинот на одлучување за исклучување од членувањето во здружението, треба да се разбере како дел од независноста на здруженијата во уредувањето на управувањето и во регулирањето на правата, обврските и одговорностите на членовите на здружението, при што Законот определува дека целите на здружението и дејностите со кои се остваруваат целите на здружението, а кои се утврдени со статутот на здружението, се критериуми во рамките на кои со статутот се уредуваат означените прашања, па и прашањето на исклучувањето.

- The contested legal determination that the statute of the association regulate the manner of decision-making on expulsion from being a member in the association, should be construed as part of the independence of the associations in the regulation of the management and in the regulation of the rights, obligations and responsibilities of the members of the association, whereby the Law defines that the aims of the association and the activities with which the aims of the association are realised, and which are set down in the statute of the association, are criteria within the frameworks of which the statute governs the said issues, including the issue of expulsion as well.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 18 став 2 алинеја 4 во делот „исклучување и“ од Законот за здруженија и фондации („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010 и 135/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Тргувајќи од определбата содржана во член 20 став 2 од Уставот на Република Македонија дека граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат, подносителот на иницијативата смета дека е неуставно определувањето во оспорената законска одредба со статут на здружение да се уредува начинот на одлучување за исклучување од членување во здружение. Неуставноста на законската одредба била особено затоа што Законот за здруженија и фондации не ги утврдил случаите за исклучување од членување во здружение, ниту предвидел правен лек против одлуката за исклучување, па при немање уставна и законска основа не можело со статут кој е подзаконски акт да се уредува начинот на одлучувањето за исклучување од членување во здружение.

Подносителот на иницијативата, понатаму, тргнувајќи од определувањето изразено во член 54 став 1 од Уставот дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, смета дека оспорената законска одредба не била во согласност ниту со наведената уставна одредба со оглед дека овозможувала противуставно, со статут, да се ограничува уставно загарантираната слобода на здружување односно слободното пристапување и истапување од здруженија на граѓани.

Врз основа на изнесеното, се смета дека оспорената законска одредба била нејасна, непрецизна и недоволно дефинирана норма, па оставала простор за слободно толкување и неконзистентно применување, поради што членот 18 став 2 алинеја 4 во делот „исклучување и“ од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 5, член 20

став 2 и членовите 51 и 54 став 1 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 18 став 1 од Законот се определува дека „здружението има статут“, а во став 2 од истиот член на Законот се утврдува содржината на статутот на здружението.

Во член 18 став 2 алинеја 4 од Законот се определува дека со статутот на здружението се уредува „начинот на одлучување за зачленување, исклучување и престанок на членувањето во здружението. Со иницијативата се проблематизира делот од оваа законска одредба „исклучување и“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Според член 20 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружувањето заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања.

Во став 2 од истиот член на Уставот се определува дека граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон (став 1); Секој е должен да го почитува Уставот и законите (став 2).

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 63 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. Уставната вредност владеењето на правото се остварува така што законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, и што секој е должен да го почитува Уставот и законите. Уставот го дефинира Собранието на Република Македонија како претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката, при што го овластува да донесува закони со кои ги уредува сите сфери на општествениот живот. На граѓаните, пак, Уставот им ја гарантира слободата на здружувањето заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања, при што граѓаните можат слободно да основаат

здруженија на граѓани, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат, а уставна определба е и дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Во член 4 став 1 од Законот се определува дека правото на слободно здружување се остварува преку здружување во здруженија, фондации, сојузи и организациони облици на странски организации (во натамошниот текст: организации) за остварување на нивните цели, дејности и заштита на права, интереси и уверувања во согласност со Уставот и закон.

Според член 10 од Законот, организациите се независни во управувањето, определувањето и остварувањето на целите и дејностите утврдени со нивниот статут во согласност со Уставот и закон.

Во член 18 став 1 од Законот се определува дека здружението има статут, а во став 2 од истиот член на Законот се утврдува содржината на статутот на здружението.

Во член 18 став 2 алинеја 4 од Законот се определува дека со статутот на здружението се уредува „начинот на одлучување за зачленување, исклучување и престанок на членувањето во здружението. Со иницијативата се проблематизира делот од оваа законска одредба „исклучување и“.

Во член 18 став 2 алинеја 5 од Законот се определува дека со статутот на здружението се уредуваат „правата, обврските и одговорностите на членовите.“

Од изнесените законски одредби, гледани како целина во рамките на која е и оспорената одредба, произлегува дека правото на граѓаните на слободно здружување се остварува така што граѓаните се здружуваат во здруженија, здруженијата се независни во определувањето и остварувањето на целите, како и на дејностите со кои ги остваруваат целите, така што целите и дејностите се утврдуваат со статутот на здружението во согласност со Уставот и закон, и здруженијата се независни и во управувањето така што со статутот го уредуваат: начинот на одлучување за зачленување, исклучување и престанок на членувањето во здружението; и правата, обврските и одговорностите на членовите.

Имајќи ја предвид изнесената смисла на целината на наведените законски одредби, Судот смета дека оспорената законска определба со статутот на здружението да се уреди начинот на одлучување за исклучување од членувањето во здружението, треба да се разбере како дел од независноста на здруженијата во уредувањето на управувањето и во регулирањето на правата, обврските и одговорностите на членовите на здружението, при што Законот определува дека целите на здружението

и дејностите со кои се остваруваат целите на здружението, а кои се утврдени со статутот на здружението, се критериуми во рамките на кои со статутот се уредуваат означените прашања, па и прашањето на исклучувањето.

Според тоа, Судот оцени дека оспорената законска одредба го уредува статусот и однесувањето на граѓанинот-член на здружение за време на членување во здружение односно „просторот“ меѓу пристапувањето на граѓанинот кон здружение и истапувањето од него, а таа материја се разликува од материјата граѓанинот-член на здружение да истапи од членувањето во здружението што му е гарантирано со член 20 став 2 од Уставот. Имено, Судот оцени дека е различна смислата на одредбата од член 20 став 2 на Уставот, во врска со истапувањето на граѓанинот од членувањето во здружение на граѓани, и на одредбата од член 18 став 2 алинеја 4 од Законот, во врска со уредувањето со статут на здружение на начинот на одлучувањето на исклучување од членување во здружение, при што оспорената законска одредба не ја повредува уставната определба за слободно истапување на граѓанинот од здружението, туку надвор од таа ситуација уредува и други прашања, а за тоа законодавецот има уставна основа во членовите 63 и 68 од Уставот.

Поради тоа, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со наведените уставни одредби.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.37/2011)

61.

У.бр.106/2011

- Членување во Сојузот на борците од НОБ

- *Membership in the Union of Fighters from the National Liberation War*

- Со Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија, е определено дека во Сојузот на борците на Македонија, можат да членуваат и учесниците на другите националноослободителни војни на Македонија, како и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација. Наспроти природните законитости на проретчување на организацијата со изворни членови, разбирливо е и неопходно е витализирањето на организацијата со ново членство заради потребниот континуитет во остварувањето на пиететот, одбележувањето и траењето на тие слободарски традиции, за која цел е донесен Законот за Сојузот на борците кој претставува израз на јавниот интерес во сферата на зачувување на придобивките од НОБ.

- The Law on the Union of Fighters from the National Liberation and Antifascist War of Macedonia lays down that the participants in the other national liberation wars of Macedonia and the citizens of the Republic of Macedonia wishing to take part in the implementation and realisation of the basic aims and programme tasks of this organisation may be members in the Union of Fighters of Macedonia. Vis-a-vis the natural laws of dissipation of the organisation with authentic members, it is understandable and necessary to vitalise the organisation with new members for the continuity required in the realisation of the esteem, commemoration and

durability of these traditions of aspirations for freedom, for which purpose the Law on the Union of Fighters has been adopted, which is an expression of the public interest in the sphere of preservation of the acquisitions from the National Liberation War.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 1 став 2 во делот: “како и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација” од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 35/1998) и на уставноста на Статутот на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија 1941-1945 и граѓаните продолжувачи, донесен на Осмиот конгрес на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија и граѓаните продолжувачи, одржан на ден 28 мај 2010 година, во деловите кои се однесуваат на: “граѓаните продолжувачи”.

2. Душан Глигоров од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на дел од одредбата од Законот и уставноста на актот, означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот законски дел не бил во согласност со членовите 8 став 1 алинеја 3, 20 став 1, 36 и 51 од Уставот. Наведеното од причини што во категоријата на борци не можеле да се вбројат и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на боречката организација, бидејќи продолжувачите на Сојузот на борците на Македонија не можеле да остваруваат ни едно од правата наброени во членот 20 став 1 од Уставот кој уредува дека на граѓаните им се гарантира слобода на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања, а дека тоа било така можело да се утврди

и од членот 36 став 1 од Уставот според кој Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од сите националноослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можност за материјална и социјална егзистенција. Подносителот на иницијативата заклучува дека и законодавецот така мислел што можело да се констатира од самиот став 1 на членот 1 од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија, според кој Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија е доброволна, самостојна и непартиска организација на учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија во периодот од 1941 до 1945 година. Оттука, подносителот на иницијативата констатира дека Сојузот на борците на Македонија е историска творевина и таа организација можела да постои само додека се живи учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија во периодот од 1941 до 1945 година, а не и после тоа, повоените генерации, како што било предвидено со оспорениот законски дел.

Следствено на тоа, со иницијативата се оспорува и Статутот на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија 1941-1945 и граѓаните продолжувачи, во деловите кои се однесуваат на: “и граѓаните продолжувачи” бидејќи биле спротивни на наведените уставни одредби и на членот 1 став 1 од Законот.

3. Судот, на седницата утврди дека со членот 1 став 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека во Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија (во натамошниот текст: Сојузот на борците на Македонија), можат да членуваат и учесниците на другите националноослободителни војни на Македонија, како и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација.

Судот исто така утврди дека согласно членот 6 од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 35/1998), а во врска со членот 18 од Законот за здруженијата на граѓаните и фондациите (“Службен весник на Република Македонија” број 52/2010), Осмиот конгрес на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија и граѓаните продолжувачи, одржан на ден 28 мај 2010 година, го утврдил и го донел Статутот на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија 1941-1945 и граѓаните продолжувачи.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република

Македонија владеешето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 20 став 1 од Уставот на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања.

Согласно ставот 2 на овој член граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Во член 36 од Уставот е утврдено дека Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од сите националноослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можности за материјална и социјална егзистенција. Според став 2 на овој член од Уставот, посебните права се утврдуваат со закон.

Со член 51 од Уставот е определено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 1 став 1 од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија е уредено дека Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија е доброволна, самостојна и непартиска организација на учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија во периодот од 1941 до 1945 година.

Со членот 1 став 2 и неговиот оспорен дел од Законот е определено дека во Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија (во натамошниот текст: Сојузот на борците на Македонија), можат да членуваат и учесниците на другите националноослободителни војни на Македонија, како и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација.

Според членот 2 од Законот Сојузот на борците на Македонија ги има следниве задачи и цели:

- негување на придобивките од Народноослободителната и Антифашистичката војна;

- чување на традициите од Народноослободителната борба и Антифашистичката војна на Македонија и од Националноослободителната

борба и востанијата на македонскиот народ од подалечното минато;

- грижа за материјалната и социјалната сигурност на учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна и во сите национално-ослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, како и на членовите на нивните семејства и

- грижа за заштитата на статусните права на борците.

Со членот 6 од Законот е определено дека Организацијата, програмските задачи и начинот на работата на органите на Сојузот на борците на Македонија се уредуваат со Статутот на оваа организација. Статутот го донесува највисокиот орган на Сојузот на борците на Македонија.

Врз принципите од член 20 од Уставот е донесен и Законот за здруженијата на граѓаните и фондациите (“Службен весник на Република Македонија” број 52/2010 и 135/2011) во кој недвосмислено е утврден автономниот и доброволниот карактер на здруженијата на граѓаните како во поглед на основањето, така и во поглед на утврдувањето на нивните цели.

Со членот 1 од Законот за здруженијата на граѓаните и фондациите е уредено дека со овој закон се уредуваат начинот, условите и постапката за основање, регистрација и престанок на здруженијата, фондациите, сојузите, организационите облици на странските организации во Република Македонија, имотот со кој располагаат, надзорот, статусните промени и статусот на организациите од јавен интерес.

Со членот 18 став 1 од Законот за здруженија и фондации се уредува дека здружението има статут, а со ставот 2 од наведениот член од Законот се определени прашањата кои се уредуваат со статутот.

Според членот 19 од истиот закон членувањето во здружението е доброволно. Основачите се членови на здружението со еднакви права и одговорности, како и другите членови на здружението. Физичко лице може да биде член на здружението независно од неговата возраст во согласност со статутот. Малолетно лице со наполнети 14 години се зачленува во здружението со давање потпишана изјава за согласност на неговиот законски застапник за зачленување во организацијата во согласност со закон.

Согласно членот 6 од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 35/1998), а во врска со членот 18 од Законот за здруженијата на граѓаните и фондациите (“Службен весник на Република Македонија” број 52/2010), Осмиот конгрес на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија и граѓаните продолжувачи, одржан на ден 28 мај

2010 година, го утврдил и го донел Статутот на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија 1941-1945 и граѓаните продолжувачи.

Со иницијативата се оспорува членот 1 став 2 од Законот за Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија во делот: “како и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација”, а исто така се оспорува и Статутот во деловите кои се однесуваат на: “и граѓаните продолжувачи”.

Всушност, подносителот на иницијативата не се согласува со законската определба во Сојузот на борците на Македонија, да можат да членуваат и граѓаните на Република Македонија кои сакаат да учествуваат во спроведувањето и остварувањето на основните цели и програмски задачи на оваа организација, со образложение дека така мислел законодавецот кога во ставот 1 од членот 1 од Законот пропишал дека Сојузот на борците на Македонија е доброволна, самостојна и непартиска организација на учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија во периодот од 1941 до 1945 година. Меѓутоа видно од ставот 2 на овој член произлегува дека интенцијата на законодавецот била оваа организација да биде отворена и за сите други граѓани што сакаат да учествуваат во остварувањето на нејзините цели и програмски задачи.

Според Судот, неосновани се наводите од иницијативата дека оспорениот законски дел не е во согласност со одредбите на Уставот. Имено, со уредувањето на оспорениот законски дел на овој начин законодавецот го испочитувал принципот на слободата на здружувањето утврден во членот 20 став 2 од Уставот според кој граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат, што значи дека оваа уставна гаранција не се однесува само по однос на гаранцијата на граѓаните да се јават како основачи на здруженија, туку и на гаранцијата на граѓаните слободно да пристапуваат во членството на одредено здружение, како и да истапуваат. Во претходниот став 1 од овој член на Уставот е уредена гаранцијата на граѓаните да можат слободно да се здружуваат заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални и други права и уверувања, што значи дека тие гаранции не се стриктно дадени само заради остварување и заштита на конкретни политички економски и социјални права, туку и заради остварување на други права и уверувања на граѓаните. Според тоа не може да се прифатат како основани наводите од иницијативата дека противуставно било во Сојузот на борците на Македонија да можат да членуваат само живите учесници-борци од периодот од 1941 до 1945 година и само додека тие

се живи да постои организацијата. Имено, согласно членот 2 од Законот основни цели и задачи на Сојузот на борците на Македонија е негување на придобивките од Народноослободителната и Антифашистичката војна, чување на традициите од Народноослободителната борба и Антифашистичката војна на Македонија и од Националноослободителната борба и востанијата на македонскиот народ од подалечното минато и грижа за материјалната и социјалната сигурност на учесниците во Народноослободителната и Антифашистичката војна и во сите национално-ослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, како и на членовите на нивните семејства, како и грижа за заштитата на статусните права на борците. Оттука, наспроти природните законитости на проретчување на организацијата со изворни членови, разбирливо е и неопходно е витализирањето на организацијата со ново членство заради потребниот континуитет во остварувањето на пиететот, одбележувањето и траењето на тие слободарски традиции, за која цел е донесен Законот за Сојузот на борците кој претставува израз на јавниот интерес во сферата на зачувување на придобивките од НОВ.

Следствено на претходно наведеното, Судот оцени дека нема уставна пречка за опстојување на Статутот на Сојузот на борците од Народноослободителната и Антифашистичката војна на Македонија 1941-1945 и граѓаните продолжувачи во деловите кои се однесуваат на: “граѓаните продолжувачи”.

Тргувајќи од изнесеното, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот законски дел од членот 1 став 2 од Законот со одредбите од Уставот, како и уставноста на Статутот на Сојузот на борците... во деловите кои се однесуваат на: “и граѓаните продолжувачи”.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.106/2011)

62.

У.бр.2/2012

- Уредување на изборниот систем

- Regulation of the electoral system

- Право е на законодавецот почитувајќи ги уставните гаранции за избирачко право, начелото на еднаквост, начелото на политички плурализам и демократски избори како и прифатените изборни модели во државата да го утврди изборниот мандат.

- It is the right of the legislator to define the electorate mandate, observing the constitutional guarantees for voting right, the principle of equality, the principle of political pluralism and democratic elections and accepted electoral models in the state.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Изборниот законик во целина (Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 44/2011 и 51/2011).

2. Богољуб Златански од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на Изборниот законик во целина означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата Изборниот законик не бил во согласност со член 8 со кој се гарантирал политичкиот плурализам

и слободните непосредни и демократски избори, со член 9 и член 22 од Уставот. Ова од причини што изборниот систем во Република Македонија не почивал врз демократски принципи и уставни начела односно власта во Република Македонија нема уставен и народен легитимитет.

Понатаму, подносителот врши анализа на резултатите од последните парламентарни избори и дава графички приказ на структурата на партии, освоени пратенички места по партии како и освоени гласови по пратеници. Врз основа на оваа анализа заклучува дека повредата на член 2 од Уставот се вршела со фактот што законодавецот овозможувал управување на малцинството над мнозинството, што по оспорениот закон малите партии не добиле ниту еден пратеник и ако за нив гласале 106032 граѓани наспрема 7824 гласале со кои е избран еден пратеник на ВМРО и ДУИ на кој начин се повредува член 8, член 9 и член 22 од Уставот.

Со оспорениот закон се повредува член 9 и 22 од Уставот со кои се гарантира еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите и еднаквоста на избирачко право што подразбира дека гласот на секој граѓанин мора да има еднаква тежина при избирање на нивните претставници.

Според подносителот од сето наведено може да се докаже дека изборниот систем во Републиката не го почитува ниту начелото на рамноправност на граѓаните поради што е потребно изборниот законик да се укине и промени.

3. Судот на седницата утврди дека со Изборниот законик се уредуваат начинот, условите, постапката за избор на претседател на Република Македонија, избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, членови на советите на општините и Советот на град Скопје, избор на градоначалник на општина и градоначалник на град Скопје, начин и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачки места, како и условите за функционирање на изборните места. Законот е конципиран на начин што тој содржи 206 член систематизирани во XV глави.

Во Главата I „Основни одредби“ од Законикот (членовите од 1 - 11) се уредуваат прашања кои се однесуваат на: поимникот односно значењето на одделни изрази употребени во законот, еднаквото избирачко право, изборниот модел, изборниот список, право да избира и да биде избран, неспојливост на функцијата претседател на Република Македонија, пратеник, градоначалник и член на совет, професионалност и неотповикливост на функцијата и ослободување од плаќање на данок, царина и такса.

Во Глава II „Распишување и одржување на изборите“ (12 - 16) се уредуваат прашања на распишување на изборите, известување за одржување на изборите, одржување на изборите за претседател на

Републиката, за пратениците, за членови на совет и градоначалник.

Во Глава III „Органи за спроведување на изборите“ (17 - 40) се уредуваат прашања на видови на изборни органи, член на изборен орган, неспојливост на функцијата член на изборен орган, принцип на соодветна и правична полова застапеност во изборните органи, предлагање на претставник на подносителот на листата, начин на работа на изборните органи и поддршка на работата на изборните органи, Државна изборна комисија, состав на државната изборна комисија, избор на составот на државната изборна комисија, претседател на функцијата во државната изборна комисија пред истекот на мандатот, рок за предлагање на претседател, потпретседател и членови на Државната изборна комисија, стручна служба на Државната изборна комисија, општинска изборна комисија, избор и состав на општинската изборна комисија, надлежност на општинската изборна комисија и изборна комисија на град Скопје, Избирачки одбор, избор и состав на избирачкиот одбор, надлежност на избирачкиот одбор.

Во Глава IV „Евиденција на избирачкото право“ (членовите 41 - 56) се уредуваат прашањата на водење на избирачкиот список, содржина на избирачкиот список и отпечатени изводи, печатење на посебните изводи од избирачкиот список, проверка на податоците во избирачкиот список, јавен увид во избирачкиот список, промена на податоци во изборниот список, ставање на јавен увид, пријава и увид во избирачкиот список за гласање во странство, заклучување и потпишување на избирачкиот список и заштита на податоците во избирачкиот список.

Во Глава V „Кандидирање“ (членовите од 57 - 69) се уредуваат прашањата на предлагање на кандидати, подносител на листа, подносител на листа на кандидати за претседател на Републиката, подносител на листа на кандидати за пратеници, членови на совет и градоначалник, подносител на листа на кандидати за пратеници со собрани потписи, подносител на листа на кандидати за членови на совет и градоначалник со собрани потписи, постапка на собирање на потписи за предлагање на кандидати, содржина на листа што се поднесува, постапка за поднесување на листата, објавување на утврдените листи.

Во Глава VI „Изборна кампања“ (членовите од 69-а до 87) се уредуваат прашањата за организирање на изборната кампања, медиумско претставување, медиумско следење, испитување на јавното мислење, изборни плакати, предизборни собири, финансирање на изборите, финансиски извештај и надомест на трошоци за избори,

Глава VII „Спроведување на изборите“ (членовите 88 -146) се уредуваат прашањата на средства за спроведување на изборите, изборен материја, продавање на изборниот материјал, гласачко ливче за претседател на Републиката, за пратеници, за членови на

совет, за градоначалник, гласачко место, времетраење на гласањето, обезбедување на гласачко место, надлежност на избирачкиот одбор за време на гласањето, права и обврски на подносителот на листата и овластени набљудувачи за време на гласање, гласање, утврдување на идентитет на гласачите, начин на гласање, гласање на немоќно и болно лице, гласање на избори кој не може да гласа сам, гласање на избирачи кои се на отслужување на воен рок, воена вежба, на издржување на казна затвор или во притвор, сумирање и утврдување на резултатите од гласањето на гласачките места, важечко гласачко ливче, записник за гласање, предавање на избирачкиот материјал на општинската изборна комисија, сумирање и утврдување на резултати од гласањето за претседател на Републиката (прв круг, втор круг, повторување на гласањето) изјава, сумирање и утврдување на резултати од гласањето за избор на пратеници, записник за гласањето, утврдување на резултати и распределба на мандатите за избор на пратеници (127) утврдување на резултатите за избор на градоначалник (прв круг, втор круг именување на повереник до нови избори, објавување на резултатите од изборот од државната изборна комисија, општинската изборна комисија, избори за претседател на Републиката поради престанок на мандатот, распишување на избори, постапка за собирање на потписи и други.

Во Глава VIII „Заштита на избирачко право“ (членовите 147 - 150) се уредени прашања кои се однесуваат на постапката за заштита на избирачко право на подносител на листа и на избирачко право на избори, одобрување на Управниот суд.

Во Глава IX „Поништување и потврдување на гласањето“ (член 151) е предвидено прашањето кога се врши повторување на гласањето со кој акт, по чие барање, во кој рок.

Во Глава X се уредени прашања на „Повторни избори“ (членовите од 152 – 160).

Во Глава XI „Набљудување на изборите“ (членовите од 161 -162-а) е уредено прашањето за тоа кој може да ги набљудува изборите, кој ја утврдува процедурата за набљудување на изборите.

Во Глава XII „Изборни места“ (членовите 163 - 173) се уредуваат прашањата кои се однесуваат на критериуми за определување на избирачките места, постапка за утврдување, менување и објавување на изборни места и условите за функционирање на избирачки места.

Во Глава XIII „Изборни единици за избор на пратеници во Собранието“ (членовите 174 -177) се утврдени 6 изборни единици со означување на општината каде припаѓаат односно на која изборна единица и 3 изборани единици за гласање на државјаните на Република Македонија привремено вработени во странство.

Во Глава XIV „Казнени и прекршочни одредби.

Во Глава XV „Преодни и завршни одредби“.

4. Според член 2 од Уставот на Република Македонија, во Република Македонија сувернитетот произлегува од граѓаните и им припаѓа на граѓаните.

Во член 8 став 1 од Уставот на Република Македонија се определува дека темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се, покрај другото, владеењето на правото (алинеја 3), поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска (алинеја 4) и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори (алинеја 5).

Според член 9 од Уставот: „Граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба“ (став 1). „Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви“ (став 2).

Според член 22 од Уставот: „Секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право“ (став 1). „Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање“ (став 2).

Во членот 4 од Изборниот законик е утврден изборниот модел при што за избор на претседател на Републиката, тројца пратеници во изборните единици Европа и Африка, Северна и Јужна Америка и Австралија и Азија, градоначалник на општина и градоначалник на град Скопје се избираат според мнозинскиот модел, а изборот на 120 пратеници во Собранието на Република Македонија се избираат според пропорционалниот модел со примена на Д`Хондт-овата формула.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, анализата на Изборниот законик, наспрема наводите во иницијативата дека со предвидениот изборен модел власта во Република Македонија нема уставен и народен легитимитет и дека предвидуваат изборен модел во Републиката треба да се укине и промени, Судот оцени дека се неосновани.

Ова од причини што, имајќи ја предвид содржината на Изборниот законик, според Судот во него доследно е почитувано избирачкото право, начелото на еднакво избирачко право како и техниката на остварување на тоа право во практиката.

Фактот што подносителот на иницијативата тргнувајќи од негативните ефекти при математичката пресметка на утврдениот изборен модел во Република Македонија согледува повреда на уставните одредби и предлага промена на утврдениот модел, не може

да претставуваат основи за изразување на сомнение од уставен аспект дека оспорениот Изборниот законик во целина не е во согласност со Уставот. Притоа, дали одреден изборен модел има повеќе или помалку негативни ефекти при математичката пресметка по спроведени избори во еден изборен период зависи од излезноста на граѓаните, бројот на политичките партии, коалицирање на политичките партии, а тоа не е прашање за кое треба да се произнесе Уставниот суд, туку е прашање на законодавната власт се до границите додека таквите ефекти не ги повредуваат уставните гаранции од сверата на граѓанските и политичките права утврдени во Уставот.

Оттука, според Судот право е на законодавецот почитувајќи ги уставните гаранции за избирачкото право, начелото на еднаквост, начелото на политички плурализам и слободни и демократски избори како и имајќи ги предвид прифатените изборни модели во државите да го утврди изборниот модел.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.2/2012)

63.

У.бр.48/2012

- Избирачко право на македонските државјани во странство

- *Voting right of Macedonian citizens abroad*

- Определбата на законодавецот избирачко право да го остварат и државјаните на Република Македонија кои на денот на изборите се на привремена работа или престој во странство, а се запишани во Избирачкиот список, според Судот не ги повредува Уставните принципи и норми кои го уредуваат избирачкото право.

- According to the Court, the determination of the legislator that the citizens of the Republic of Macedonia who are registered in the Electoral List and are on a temporary work or abode abroad on the date of the elections exercise their voting right, does not violate the constitutional principles and norms regulating the voting right.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 4 став 2 во делот: „и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој закон“ од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 148/2008, 163/2008 и 44/2011).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот во кој се бара поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 4 став 3 во делот: „по исклучок на изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија“ од Изборниот законик означен во точката 1 од ова решение.

3. Решението да се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Урош Милошевски, Драган Петрушевски и Игор Филков, сите од Скопје до Уставниот суд на Република Македонија поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на делови од членот 4 ставови 2 и 3 од Изборниот законик, означен во точката 1 од ова решение.

Според под носителите на иницијативата начинот на конституирање на органите на државната власт, а во таа смисла организацијата и спроведувањето на изборниот процес, биле суверено право на секоја држава кое произлегувало од правото на самоопределување,

согласно меѓународното право. Со оспорениот дел од член 4 став 2 од Изборниот законик се вршело проширување на позитивно-правниот поредок на Македонија преку основање на изборни единици надвор од нејзината територија, а така се повредувале суверените права на други држави.

Конституирањето на Собранието на Република Македонија се вршело за територијата на Р.М., како суверена држава и актите што ги донесувало законодавното тело важеле за нејзината територија и нејзиниот позитивно-правен поредок. Со наведената одредба се предвидувало претставници кои не биле избрани од територијата на Република Македонија да учествуваат во донесувањето на актите со задолжителна правна сила единствено на територијата на Република Македонија.

Во натамошниот тек на иницијативата се цитираат член 9 став 2 и член 22 став 2 од Уставот, како и членот 4 ставовите 2 и 3 од Изборниот законик, па се наведува дека со направениот исклучок во членот 4 став 3 од од Изборниот законик за отстапување од просечниот број на избирачи во изборната единица се вршела повреда на правото на еднаквост загарантирано со наведените уставни одредби.

Имено, избирачите, државјани на Република Македонија на привремена работа или престој во странство (член 2 став 1 точка 17 од Изборниот законик) се ставале во привилегирана положба во однос на избирачите кои имале постојано место на живеење во државата. Ова се однесувало и на активното и на пасивното избирачко право, односно правото да се избира и правото да се биде избран. Така, несразмерно различен број на гласови бил потребен за избор на еден пратеник од шесте изборни единици на територијата на Република Македонија во однос на еден пратеник од трите изборни единици основани надвор од нејзината територија. Следствено се вршела дискриминација на државјаните на Република Македонија во нивното право за политичко учество, односно за остварување на власта преку демократски избрани претставници, согласно членот 2 став 2 од Уставот.

Според подносителите на иницијативата ефективното располагање на граѓаните со нивните политички права подразбирало не само постоење на материјални гаранции, туку и процесни гаранции што во случајот значело спроведување на еднакви и фер изборни постапки. Со постоечките законски решенија, една изборна единица во Република Македонија имала приближно 277.000 гласачи кои гласаат за 20 пратеника, додека за изборните единици надвор од државата немало податок за бројот на избирачите, а единствената информација, според Државната изборна комисија, била дека за гласање се пријавиле 7258 државјани за избор на три пратеници. Оттаму, за еден пратеник во Република Македонија биле потребни 13.850 гласови, а за еден пратеник

за изборните единици надвор од државата биле потребни 2420 гласови, или еден глас на државјанин на Република Македонија, кој е надвор од државата, според подносителите на иницијативата, вредел скоро колку 6 гласа на државјанин на Република Македонија кој гласа во државата.

Врз основа на сето наведено подносителите на иницијативата предлагаат Судот да ги укине оспорените делови на законските одредби.

5. Судот на седницата утврди дека во членот 4 став 2 од Изборниот законик е предвидено дека, во Собранието на Република Македонија се избираат 123 пратеници, од кои 120 пратеници се избираат според пропорционалниот модел, при што територијата на Република Македонија е поделена на шест изборни единици утврдени со овој законик и во секоја се избираат по 20 пратеници и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој законик.

Одредбата се оспорува во делот: „ и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој закон“.

Во членот 4 став 3 од Изборниот законик е предвидено дека, во изборните единици бројот на избирачите може да отстапува најмногу од минус 5% до плус 5% во однос на просечниот број на избирачи во изборната единица по исклучок во изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија.

Одредбата се оспорува во делот: „по исклучок на изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија“.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба (став 1). Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви (став 2).

Според член 22 од Уставот, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право“ (став 1). Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање (став 2).

Согласно членот 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Одлуката за пристапување на Република Македонија кон меѓународноправните документи за основните човекови права и слободи донесени од ООН, меѓу кои се Универзалната декларација за човековите права (донесена на 10 декември 1948 година) е објавена во “Службен весник на Република Македонија” бр.57/1993 од 23 септември 1993 година.

Во членот 21 став 1 од Универзалната декларација за човекови права се вели дека „Секој има право да учествува во владата на сопствената држава, директно или преку слободно избрани претставници. Секој има право на еднаков пристап кон јавните служби на неговата држава (став 2). Волјата на народот ќе биде основата на авторитетот на власта и тоа ќе биде изразено преку периодични и автентични избори со универзално и еднакво право на глас преку тајно гласање или преку еквивалентни слободни процедури на гласање (став 3).

Тргувајќи од анализата на наведените уставни одредби произлегува дека Уставот на Република Македонија не прави разлика меѓу активното избирачко право, односно правото на граѓанинот да избира и пасивното избирачко право, односно правото на граѓанинот да биде избран. Избирачкото право е уставно определено како едно од најсуштествените политички права кое кореспондира со останатите демократски определби утврдени со Уставот, посебно во делот на организацијата и функционирањето на државната власт.

Во Република Македонија спроведувањето на изборите е регулирано со Изборниот законик, кој, помеѓу другото, ги уредува начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдување, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на изборните места.

Во членот 4 став 2 од Изборниот законик е предвидено дека во Собранието на Република Македонија се избираат 123 пратеници, од кои 120 пратеници се избираат според пропорционалниот модел, при што територијата на Република Македонија е поделена на шест изборни единици утврдени со овој законик и во секоја се избираат по 20 пратеници и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во

Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој законик.

Според ставот 3 од истата одредба од Изборниот законик, во изборните единици бројот на избирачите може да отстапува најмногу од минус 5% до плус 5% во однос на просечниот број на избирачи во изборната единица по исклучок во изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија.

Од анализата на членот 4 ставови 2 и 3 од Изборниот законик произлегува дека во Република Македонија за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија паралелно функционираат два изборни модела и тоа пропорционалниот и мнозинскиот.

Според пропорционалниот модел се избираат 120 пратеници во шест изборни единици, или во секоја се избираат по 20 пратеници, а според мнозинскиот модел во еден изборен круг се избира по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија. Во изборните единици во државата бројот на избирачите може да отстапува најмногу од минус 5% до плус 5% во однос на просечниот број на избирачи во изборната единица, кое правило не се применува кај мнозинскиот модел.

Определбата на законодавецот избирачко право да го остварат и државјаните на Република Македонија кои на денот на изборите се на привремена работа или престој во странство, а се запишани во Избирачкиот список, според Судот не ги повредува Уставните принципи и норми. Напротив поради мобилноста на европските граѓани, повеќето европски држави имаат позитивен пристап кон правото на глас на граѓаните што живеат надвор од сопствената држава, бидејќи сметаат дека на овој начин се зајакнува развојот на националното и европското државјанство, а воедно принципот на државјанство бара сите граѓани државјани да ги уживат сите граѓански права признати во државата. Притоа националните законодавства имаат разлики по однос на дефинирањето на електоратот, процедурата за регистрација, изборните модели или пак начинот на гласање.

Тргувајќи од направената анализа Судот оцени дека со оспорениот дел од членот 4 став 2 од Изборниот законик не се повредува начелото на еднаквост на избирачкото право, бидејќи во оваа одредба само се воспоставуваат три пратенички места кои се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг со поблиско определување на регионите во кои се наоѓаат изборните единици, од каде за оспорениот дел на наведената законска одредба не може да се постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Уставот на кои се повикуваат подносителите на иницијативата.

По однос на констатацијата во иницијативата за повреда на

сувереното право на други држави со определбата да се даде можност на лицата кои живеат надвор од Република Македонија да гласаат во државите во кои живеат и престојуваат Судот оцени дека е погрешна, од причина што гласањето се организира во Дипломатско-конзуларните претставништва, кои се сметаат за екстериторијални, односно нивната територија е во исклучива јурисдикцијата на Република Македонија, а не во јурисдикција на државата на чија територија се наоѓаат Дипломатско-конзуларните претставништва.

7. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имено, со решение У.бр.61/2011 од 18 мај 2011 година Судот не повел постапка за оценување на уставноста на член 4 став 3 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 44/2011 и 51/2011).

Во образложението на решението Судот констатирал дека, во иницијативата се оспорувала еднаквоста на избирачкото право, од причина што дијапазонот од плус 5% до минус 5% овозможувал големи разлики во вредноста на гласовите, како и тоа дека моменталната состојба на бројот на избирачи во изборните единици го надминува предвидениот законски дијапазон и со што се повредувало правото на еднаквост на избирачкото право, односно гласовите на избирачите од одделни изборни единици немале иста вредност. Во тој случај очигледно било кршењето на уставната категорија на еднаквото избирачко право на граѓаните на Република Македонија (еднаква вредност на секој глас на секој избирач).

Имајќи ја во вид содржината на оспорениот член 4 од Изборниот законик, а во корелација на наводите содржани во иницијативата, според Судот, не била спорна дефиницијата на избирачко право. Еднаквото избирачко право е израз на начелото на еднаквост на граѓаните пред Законот, а се остварува низ целината на изборниот систем. Но, Судот укажал дека еднаквоста на избирачкото право, не може да се сфати со математичка строгост со оглед на различни фактори, определено и дефинирано, туку истото мора да е приближно еднакво, така што всушност и самиот закон определува одреден дијапазон во оспорениот став 3 на членот 4 од Изборниот законик.

По однос на ова прашање при градењето на правното мислење Судот го имал во вид „Кодексот на добро однесување во изборните

прашања“ (CDL-AD (2002) 023 rev), кој документ е усвоен од Европската комисија за демократија преку право (Венецијанска комисија) кој во точка 2.2 утврдува дека „еднаквата гласачка сила, онаму каде што изборите не се одржуваат во една изборна единица, бара границите на изборните единици да бидат утврдени така што пратеничките места во долниот дом во кој е претставен народот, да бидат распределени подеднакво помеѓу изборните единици, во согласност со посебни критериуми за распределба, како што се на пример бројот на жители во изборната единица, бројот на државјани што живеат во таа изборна единица (вклучувајќи ги и малолетните лица), бројот на запишани (регистрирани) избирачи, и доколку е можно, и бројот на лица што фактички гласаат. Можно е да се предвиди и соодветна комбинација на овие критериуми. Истите правила се применуваат и за регионалните и локалните избори. Во случај кога овој принцип не се почитува, соочени сме со она што се нарекува изборна геометрија, која се јавува било во форма на „активна изборна геометрија“, имено распределба на местата што предизвикува нееднаквост во претставувањето тогаш кога ќе се примени, или пак во вид на „пасивна изборна геометрија“, која произлегува од продолжено (долготрајно) задржување на непроменета територијална распределба на местата и изборните единици.

По однос на прашањето за еднаквоста на избирачкото право, односно на еднаквоста на гласачката сила, Судот ги прифатил овие ставови и оценил дека тоа налага границите на изборните единици да се одредат така што пратеничките места во институциите кои го претставуваат народот, односно граѓаните да бидат, во што е можно помала мера еднакво распределени помеѓу изборните единици, во согласност со одредени критериуми за распределба. Во таа насока законодавецот при определување на изборните единици, што, меѓу другото, е предмет на уредување на овој закон, се задржува на постојната инфраструктура на гласачките места и нивната распределба, согласно пропорционалниот модел во шест изборни единици.

Врз основа на наведеното, Судот во постапката по предметот У.бр.61/2011 застанал на гледиште дека утврдениот дијапазон „... најмногу од минус 5% до плус 5%“, утврден во оспорениот член 4 став 3 од Изборниот законик не е во спротивност со уставните категории на еднаквост на избирачкото право на граѓанинот и неговото право да учествува во вршењето на јавни функции. Ова особено ако се има во вид фактот дека определеното отстапување е во границите на разумност на општествените, објективните и европските стандарди за принципот на пропорционалната застапеност во целина. Според тоа, определеното отстапување не претставува повреда на принципот на еднаквост на правото на гласање.

Судот, исто така, со решение У.бр.2/2012 од 11 април 2012 година

Судот не повел постапка за оценување на уставноста на Изборниот законик во целина (Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 44/2011 и 51/2011).

Во постапката по наведениот предмет Судот тргнувајќи од анализата на член 8 став 1 алинеи 3, 4 и 5, член 9 и член 22 од Уставот и анализата на Изборниот законик, наспрема наводите во иницијативата дека со предвидениот изборен модел власта во Република Македонија немала уставен и народен легитимитет Судот оценил дека се неосновани.

Ова од причини што, според Судот во оспорениот Изборниот законик доследно е почитувано избирачкото право, начелото на еднакво избирачко право како и техниката на остварување на тоа право во практиката.

Фактот што подносителот на иницијативата тргнувајќи од негативните ефекти при математичката пресметка на утврдениот изборен модел во Република Македонија согледувал повреда на уставните одредби и предлагал промена на утврдениот модел, според Судот не можел да претставува основ за изразување на сомнение од уставен аспект дека оспорениот Изборниот законик во целина не е во согласност со Уставот. Притоа, дали одреден изборен модел има повеќе или помалку негативни ефекти при математичката пресметка по спроведени избори во еден изборен период зависи од излезноста на граѓаните, бројот на политичките партии, коалицирање на политичките партии, а тоа не е прашање за кое треба да се произнесе Уставниот суд, туку е прашање на законодавната власт се до границите додека таквите ефекти не ги повредуваат уставните гаранции од сверата на граѓанските и политичките права утврдени во Уставот.

Оттука, според Судот право е на законодавецот почитувајќи ги уставните гаранции за избирачкото право, начелото на еднаквост, начелото на политички плурализам и слободни и демократски избори како и имајќи ги предвид прифатените изборни модели во државите да го утврди изборниот модел.

Имајќи предвид фактот што Уставниот суд во предметите У.бр.61/2011 и У.бр.2/2012 констатирал дека Изборниот законик, анализиран како целина, но и сега оспорениот член 4 став 3 од наведениот законик не ги повредува избирачките права, утврдени и гарантирани со Уставот, како и начелото на еднакво избирачко право, што значи дека за истата работа веќе одлучувал и нема основи за поинакво одлучување следуваеше иницијативата по однос на оспорениот дел од членот 4 став 3 од Изборниот законик да се отфрли поради постоење на пресудена работа.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. Решението под точка 2 Судот го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.48/2012)

У.бр.48/2012

- Издвоено мислење на претседателот Бранко Наумоски и судијата д-р Наташа Габер-Дамјановска

- Separate opinion of President Branko Naumoski and the judge Dr Natasha Gaber-Damjanovska

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), по нашето гласање против Решението У.бр.48/2012 од 28 ноември 2012 година за делот кој се однесува на членот 4 став 3 во делот: “по исклучок на изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија“ од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 148/2008, 163/2008 и 44/2011) го издвојуваме и писмено го образложуваме следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Со наведеното Решение, Уставниот суд со мнозинство гласови одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 4 став 2 во делот: “и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој закон“ и да се отфрли иницијативата во делот кој се однесува на членот 4 став 3: “по исклучок на изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија“ од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 148/2008, 163/2008 и 44/2011).

Мнозинството на судии е на мислење дека Уставниот суд по ова прашање веќе се произнел во предметите У.бр.61/2011 и У.бр.2/2012

оценувајќи дека овој член не ги повредува избирачките права утврдени и гарантирани со Уставот како и начелото на еднакво избирачко право, па бидејќи за истата работа веќе го искажал својот став, нема основи за поинакво одлучување, од кои причини реши да не поведе постапка односно да ја отфрли иницијативата во горенаведените делови.

Нашето издвоено мислење се однесува на две прашања и тоа како на формалниот така и на суштинскиот аспект на оспорените одредби.

Од формален аспект, со оглед на тоа дека во предметот бр.61/2011 бил оспорен член 4 став 3 а во предметот 2/2012 бил оспорен Изборниот законик во целина, логично би било мнозинството судии да ја отфрли иницијативата за двата оспорени става, особено бидејќи по однос на член 4 став 2 влегува во елаборација за неповредување на начелото на еднаквост на избирачкото право, а кој пристап и принцип не е испочитуван и за член 4 став 3. Самото различно постапување за секој од двата оспорени става индицира непринципиелен пристап кон начелно поставеното прашање на еднаквоста на гласот кое е централен проблем на кој Судот треба да одговори. Мора да се појасни дека цитираните решенија на Уставниот суд на кои мнозинството судии се повика дека се работи за *res judicata*, тогашниот состав на Судот не се впушти во анализа на членот 4 ставот 3 во делот “по исклучок на изборните единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија“ од Изборниот законик, од две причини: 1) самата тогашна иницијатива не го третираше и не го оспоруваше овој член во тој дел и 2) Судот не се впушти во анализа на оваа одредба затоа што веќе беше поднесена нова иницијатива во која се оспоруваше прашањето од овој аспект за кој ние издвојуваме посебно мислење. Воедно, тоа беше причина да судот не поведе постапка по сопствена иницијатива.

Имено, ако се анализираат решенијата У.бр.61/2011 и У.бр.2/2012 наспрема аспектот на оспорување наведен во поднесената иницијатива за актуелниот предмет У.бр.48/2012 може експлицитно и недвојбено да се заклучи дека во претходните два предмета воопшто не е опфатено ниту пак обработено прашањето на трите пратенички мадати кои се избираат надвор од границите на Република Македонија и за кои се применува мнозинскиот изборен модел. Наспроти тоа, во тие предмети се разгледувани оспорените одредби во генерален контекст, па така ставот на Судот во односните решенија е искажан само од аспект на дозволеният опсег на отклонување од +5% и -5% од бројот на потенцијалните гласачи во шесте домицилни изборни единици избрани со пропорционален изборен модел и кои се однесуваат само за домицилно избраните пратеници. Значи, со оглед на тоа дека се работи за прашање кое досега воопшто не е разгледувано, Уставниот суд имал сериозна основа да се зафати и мериторно да го разгледува ова прашање а не формално да го

отфрли. Тука се работи за класичен пример на обврска Уставниот суд да го примени член 28 став 2 од Деловникот поради постоење на основ за поинакво одлучување.

Инаку, за насе неспорно дека правото и можноста исселениците кои поседуваат државјанство на Република Македонија да учествуваат на избори во својата матична држава е неспорно и е тесно поврзано со демократскиот принцип на универзалното право на глас на граѓаните на една држава. Исто така, право е на законодавецот каков изборен модел ќе определи со цел да се изберат народните претставници, но при нормирање на начинот на кој избирачкото право ќе се операционализира тој мора обврзно да води сметка како ќе ја обезбеди и операционализира уставно загарантираната еднаквост на гласот на секој граѓанин.

Од таа причина, клучното спорно правно прашање во овој случај е дали оспорените одредби ја нарушуваат еднаквата вредност или “тежина“ на гласовите на домицилните гласачи наспроти оние кои гласаат надвор од границите на државата, ценето од аспект на уставните гаранции за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите (член 9 став 2 од Уставот) и за еднаквоста, општоста и непосредноста на избирачкото право кое се остварува на слободни избори со тајно гласање (член 22 став 2 од Уставот). Ова особено бидејќи индиректно прашањето е суштински врзано и со дилемата за еднаквата меѓусебна легитимност на избраните пратеници.

Факт е дека членот 4 став 3 креира нееднаквост на гласот на домицилниот гласач наспрема оној кој гласа надвор од границите на Република Македонија и таа нееднаква вредност на гласовите се генерира првенствено преку постоење на таква произволна одредба која не го уредува конкретното право на еднаквост на гласот целосно (тоа би требало да биде одразено во постоењето на приближно еднаков број на гласови како за домицилно пратеничко место така и за пратеничко место од дијаспората), за која недостасуваат дополнителни параметри и која не го обезбедува владеењето на правото, туку напротив, постапува селективно преку изземање на трите пратенички места кои припаѓаат на дијаспората од тој принцип на “приближно еднаква вредност“ кој важи за домицилните пратенички места. Воедно, законски определениот праг на добивање на поддршка во гласови од најмалку 2% од запишаните избирачи за пратеничките места на исселениците, претставува оскудно замислен инструмент кој сам по себе ни приближно не може да го гарантира начелото на еднаквост на гласот ниту за овие три мандати меѓусебно, а уште помалку на овие три мандати и домицилните пратенички мандати.

Теоретски, еднаквоста на гласот во правна смисла означува фактичка и/или нормативна потврда на еднаквиот капацитет или еднаквата положба на лицата, генерирајќи потреба од дистрибутивна праведност. Таа вклучува четири главни карактеристики и тоа: 1. еднакво

земање предвид на секого во истоветната рамка за донесување на одлуки (секој се брои како “еден” во сумарната постапка) 2. остварување на еднаков третман на сите, во смисол дека сличните случаи треба да се третираат на ист начин 3. постоење на еднаквост во дистрибуцијата, во смисол дека секое лице мора да добие еднакво количество од некое добро, право или бенефиција 4. постоење на еднаквост во исходот во смисол дека еднаквиот третман бара лицата финално да се најдат во исти услови, земајќи ја предвид нивната состојба пред дистрибуцијата на правото и прилагодувањето кон она што би требало да биде дистрибуирано еднакво (толкувано и како давање на “еднаква шанса” или “возможност”).

Драстичното прекршување на уставниот принцип на еднаквост на гласот во оспорениот член 4 став 3 може јасно да се прикаже и практично-нумерички, определувајќи ја вредноста изразена во гласови на секое домицилно пратеничко место од 2002 година кога за првпат е применет регионално-пропорционалниот избран модел во Република Македонија, се до последните парламентарни избори во 2011 година. Според официјалните бројки на одзивност во сите досегашни парламентарни изборни циклуси “цената” во добиени домицилни гласови за едно пратеничко место приближно изнесува во 2002 година 9.960 гласа, во 2006 година 8.100 гласа, во 2008 8.450 гласа а во 2011 година 9.600 гласа. Наспроти тоа, во 2011 година трите пратенички мандати во дијаспората се добиени со знатно помал број на гласови и тоа за изборната единица 7 – 1.578 гласа (или шест пати помалку од домицилниот просек), за изборната единица 8 - 560 гласа и за изборната единица 9 – 548 гласа (или седумнаесет пати помалку од домицилниот просек).

Ваквата состојба била воочена и од релевантни стручни меѓународни организации, како што се Европската комисија за демократија низ право (Венецијанска комисија) и ОБСЕ/ОДИХР, кои во заедничкото мислење за Изборниот законик уште во 2009 година, во точка 16 укажуваат дека “...изборите воглавно треба да ги следат истите стандарди за демократски избори како и процедурите за гласање во земјата. Се чини дека методот којшто е предвиден во постоечката легислатива не ги достигнува тие стандарди и се препорачува рагледување на нова формула.” Понатаму, точките 18 и 19 наведуваат дека: “...додека домашните изборни единици се наменети да дадат приближно ист број на гласови за едно пратеничко место, трите изборни единици во странство се дефинирани за избор на по еден пратеник без разлика на бројот на регистрираните гласачи.“.. “Според тоа, по бројот на гласачи со кој се избира секое од овие пратенички места, најверојатно значително ќе се разликуваат помеѓу себе, а исто така и од бројот на избирачи во изборните единици во земјата. Ова го загрозува принципот на еднаквото гласачко право, поточно принципот на еднаква моќ на секој глас.“

Истиот став е потврден и во Конечниот извештај на ОБСЕ/ОДИХР за предвремените парламентарни избори во 2011 година (5 јуни 2011 година) каде се наведува: “Еднаквото право на глас се гарантира со член 22 од Уставот, а истото е одредено и во став 7.3 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 година. Меѓутоа, малиот број на избирачи кои всушност беа запишани да гласаат во странство, покренува прашања околу еднаквоста на гласовите во и вон земјата. Додека, во посебни околности вклучувајќи ги и оние поврзани со географски фактори, се признаваат и допуштаат отстапувања во еднаквоста на гласот, но секое такво отстапување треба да биде минимално. Изборниот законик предвидува 5% отстапување помеѓу изборните единици во земјата, меѓутоа, спротивно на изборната пракса за изборните единици надвор од земјата не постои ниту еден услов.“ Во оваа смисла како прва од дополнителните препораки за оваа законска рамка кон Република Македонија, Извештајот наведува: “Органите на власта треба да го ревидираат постојниот систем на распределба на мандатите на изборните единици надвор од земјата, за да обезбедат сигурност дека потребните гласови од дијаспората за избор на пратеници во Собранието нема значително да го потценуваат избирачкото право, што е гарантирано со Устав и со Изборниот Законик.“

Заслужува да се посочи и досегашната уставносудска пракса по ова прашање во другите Судови и тоа најконкретно примерот на Словенечкиот Уставен суд каде е интервенирано со укинувачка одлука од 31 јули 1996 година токму заради тоа што принципот на еднаквост на гласот е повреден во двата недомицилни изборни округа за двете пратенички места кои припаѓале на лицата кои гласале во странство (дијаспората), со оглед на тоа што “цената“ во добиени гласови за секое

Заслужува да се посочи и досегашната уставносудска пракса по ова прашање во другите Судови и тоа најконкретно примерот на Словенечкиот Уставен суд каде е интервенирано со укинувачка одлука од 31 јули 1996 година токму заради тоа што принципот на еднаквост на гласот е повреден во двата недомицилни изборни округа за двете пратенички места кои припаѓале на лицата кои гласале во странство (дијаспората), со оглед на тоа што “цената“ во добиени гласови за секое од тие пратенички места била многу повисока во однос на домицилните пратеници (обратна ситуација од онаа која ја имаме во Република Македонија).

Слична состојба со нашите домашни прилики имало и во Република Хрватска која направи законски измени со кои обезбеди принципот на еднаквост на гласот на граѓанинот да се почитува. Па така актуелно во Хрватска постојат 10 изборни единици во државата од кои секоја дава по 14 пратенички места, а бројната хрватска дијаспора за која се проценува дека е околу 400.000 гласачи гласа во една посебна изборна единица која исто така дава максимум 14 пратенички мандати. Еднаквоста на гласот се обезбедува на тој начин што вкупниот број на

добиени гласови во државата се дели со бројот на пратениците 140, со што се добива “цената“ изразена во гласови на едно пратеничко место на тие конкретни избори) а потоа тој добиен број се дели со вкупниот број на гласови добиени во дијаспората. Така, се определува во зависност од излезноста бројот на мандати кои дијаспората ги дава во Хрватското Собрание, што значи дека бројот на овие пратеници зависи од бројноста на излезените гласачи во дијаспората.

Финално, би сакале уште еднаш да потенцираме дека е факт, дека член 4 став 3 во оспорениот дел сериозно го нарушува уставно загарантираното право на еднаквост на гласот. Притоа, законодавецот во недоволна мерка ги операционализирал условите и претпоставките под кои тоа право ќе се оствари и со тоа предизвикал состојба на нееднаквост на избирачкото право помеѓу домицилниот гласач наспрема оној кој живее во странство, а со тоа и нееднаквост на легитимитетот на пратениците избрани во Република Македонија наспрема оние избрани во странство.

Бранко Наумовски,
Претседател на Уставниот суд на
Република Македонија

Проф. д-р Наташа Габер-Дамјановска,
судија на Уставниот суд на
Република Македонија

8. Верски права и слободи

8. Religious rights and freedoms

9. Права на странците

9. Rights of foreigners

10. Имотно-правни односи (сопственост, наследување, авторски права и индустриска сопственост и др.)

10. Property-legal relations (ownership, inheritance, copyrights and industrial property, etc.)

64.

У.бр.151/2010

- Закон за домување – управување со стамбени згради

- *Law on Housing – administering apartment houses*

- Со оспорениот член 29 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, од причина што законодавецот дава можност за раскинување на договорот со отказан рок, но со можност да се избере друг управител со цел за понатамошно егзистирање на договорот за управувачки услуги и водење на сметка за остварување на правата и обврските што произлегуваат од договорот за управувачки услуги.

- Со оспорениот член 59 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот и истиот е јасен и прецизен од причина што може да се разбере дека одредбите кои се однесуваат на управителот соодветно ќе се применуваат и за претседателот на заедницата на сопственици согласно член 54 од Законот.

- Со оспорениот член 125 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, од причина што постои предвиденост на противправно однесување на управителот или на претседателот кој ја застапува заедницата на сопственици како правно лице во правниот промет и јасно е дека од нив произлегува потребата за предвидување на глоба од 700 евра во денарска противвредност за прекршок на управител

или за претседател на заедницата на сопственици кој ја застапува во правниот промет.

- The contested Article 29 paragraph 1 does not violate Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 51 of the Constitution, for a reason that the legislator gives a possibility to break the contract with a period required for giving notice, but with a possibility to choose another administrator with a view to further existence of the contract for administering services and taking care of the exercise of the rights and obligations arising from the contract for administering services.

- The contested Article 59 paragraph 1 does not violate Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 51 of the Constitution and the same is clear and precise for a reason that it may be construed that the provisions relating to the administrator will be accordingly applied to the president of the community of owners pursuant to Article 54 of the Law.

- The contested Article 125 paragraph 1 does not violate Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 51 of the Constitution, for a reason that there is stipulation of unlawful conduct of the administrator or the president representing the community of owners as a legal entity in the legal circulation and it is clear that from them arises the need to define a fine of 700 euros in denar countervalue for a violation by an administrator or president of the community of owners who represents it in the legal circulation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 07 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 29 став 1 во делот „во овој рок сопствениците се обврзани да изберат друг управител“; член 59 став 1 во делот: „на кого соодветно се применуваат одредбите од овој закон што важат за управителот на станбена зграда“ и член 125 став 1 во делот: „односно заедница на сопственици“ од Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр.

99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 и 13/2012).

2. СЕ ОТФРПА иницијативата за поведување на постапка на законот во целина и посебно на член 52 став 2 во делот „во тој случај, кон третото лице за исполнување на обврските на сопствениците на посебните делови солидарно одговара управителот“ од Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 и 13/2012) и член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 57/2010).

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законот означени во точките 1 и 2 на ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот Законот во целина бил противуставен, но не наведува конкретни причини, туку само констатира, дека истиот бил противуставен особено во деловите кои се однесувале на становите, деловите од становите и станбените згради во приватна сопственост. Тоа од причина што со овој закон сопствениците на становите, деловите од становите и станбените згради противуставно биле задолжени да формираат правни субјекти, управител или да регистрираат заедница на сопственици за управување со станбените згради во приватна сопственост, како и да плаќаат енормно високи давачки на таквите фантомски правни субјекти. Имено, како што наведува во иницијативата, тоа значело дека државата преку овој закон се мешала во приватноста при користењето на правото на својот дом и деловите од својот дом, а со тоа се ограничувало и загарантираното со Устав право на сопственост и на правата што произлегуваале од неа. Односно, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот закон можело односно било потребно да содржи одредби кои би се однесувале само за становите во државна сопственост, но не и за становите во приватна сопственост.

Според наводите во иницијативата, оваа материја била уредена на друг начин и поповолно за граѓаните сопственици со Законот за сопственост и други стварни права. Предлага при одлучувањето да се има предвид Одлуката на Уставниот суд. У.број 246/2009 од 14 јули 2010 година, со која е укинат член 139 од Законот за домување, како и Решението, У.број 14/2010 од 30 јуни 2010 година, со која е поведена постапка за оценување на уставноста на член 126 точки 1 и 2 од истиот Закон.

Според подносителот на иницијативата со оспорениот закон се повредувал член 8 став 1 алинеите 1, 3, 6 и 11, член 26, член 51 и член 54 од Уставот на Република Македонија, како и член 1 од Протоколот број 1 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи.

Подносителот на иницијативата посебно го оспорува членот 29 став 1 во делот кога сопствениците се обврзани да изберат друг управител и смета дека оспорениот законски дел немал никаква врска со неоспорениот дел за раскинување на договорот за вршење на управувачки услуги. Освен тоа, сопствениците на посебните делови не биле должни по сила на закон да изберат управител, но имале законска можност (алтернатива) да регистрираат заедница на сопственици, согласно членовите 18 став 3 и 54 од овој закон, со што се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според наводите во иницијативата оспорениот дел од член 52 став 2 од Законот, во однос на исполнувањето на обврските на сопствениците на чии посебни делови се однесува извршувањето на работата или давањето на договорената услуга кон третото лице солидарно одговара управителот, тоа било контрадикторно со ставот 1 и со неоспорениот дел од ставот 2 на овој член, бидејќи бил нејасен, непрецизен и создавал конфузија во неговата практична примена, со што се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

По однос на оспорениот дел од член 59 став 1 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека бил нејасен, непрецизен и нецелосен. Поради наведеното смета дека со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 125 став 1 од Законот не можел да постои во правниот поредок на Република Македонија, ако барем малку се почитувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија – владеење на правото. Поради наведеното смета дека со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и 4 и член 51 од Уставот.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување, законот има повратно дејство бидејќи постапките по барањата за откуп на стан и пренос на правото на користење на стан, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжиле согласно со одредбите на овој закон. Имено, на тој начин се поврдувал принципот на владеењето на правото и принципот на забрана на повратното дејство на законите утврдени во членот 52 став 4 од Уставот. Со оглед на изнесеното, смета дека оспорениот член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Предлага при одлучувањето да се има во предвид Одлуката на Уставен суд, У. Број 119/2006 од 27 јуни 2007 година, со која се укина член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност.

Подносителот на иницијативата предлага Уставниот суд да ги поништи или укине оспорените одредби и да донесе решение за времена мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот закон и оспорените законски одредби, бидејќи со нивното извршување би можело да настанат тешко отстранливи последици.

4. Судот на седница утврди дека Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр.99/09,57/10, 36/11, 54/11 и 13/2012) содржи 141 член распоредени во 15 глави насловени како: I Општи одредби; II Видови и објекти на домување; III Управување со станбени згради; IV Односи меѓу сопствениците и трети лица; V Заедница на сопственици; VI Закупнички односи; VII Закупнина на стан; VIII Субвенционирање на закупнини; IX Правата и обврските на Република Македонија во домувањето; X Права и обврски на единиците на локалната самоуправа во домувањето; XI Регулаторна комисија за домување; XII Регистри на станбени згради и станови; XIII Надзор; XIV Прекршочни одредби и XV Преодни и завршни одредби.

Според Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011) се изменети и дополнети повеќе членови од основниот текст на законот. Законот за домување е дополнет со нови членови 2-а, 118-а, 122-а и 122-б.

Законодавецот оценил дека има потреба од допрецизирање и доуредување на одредбите од основниот текст на законот со цел да биде овозможена нивна доследна примена откако биле констатирани одредени непрецизности и недоречености на одделни одредби. Оттаму, со членовите 39 до 50 на Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011) извршено е допрецизирање на веќе постоечките членови во основниот текст на Законот, односно на член 87, кој се однесува на користењето на стан без договор за закуп и член 99 став 2 со кој се уредуваат правата и обврските на Република Македонија во домувањето и член 109 став 1 со кој се уредува надлежноста на Регулаторната комисија.

Според Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 54/2011) основниот текст на законот е дополнет со нови членови 98-а и 120-а, кои се однесуваат на субвенционирањето на закупнини и за инспекцискиот управен и комунален надзор од страна на надлежниот орган на државната управа.

Според член 29 став 1 од законот, сопствениците на посебните делови можат во секое време да го раскинат договорот за управувачки услуги со претходно доставување на известување до управителот за донесената одлука за раскинување на договорот. Рокот за раскинување на договорот не може да биде пократок од три месеца, а започнува да

тече од денот на доставувањето на одлуката за раскинување. Во овој рок сопствениците се обврзани да изберат друг управител.

Во случај кога управителот постапува спротивно на законот или на договорот за вршење на управувачки услуги, а надлежен орган на инспекцијата или орган на кривично гонење повел постапка против управителот, сопствениците на посебните делови можат да го раскинат договорот без отказан рок.(став 2)

Одлуката за раскинување на договорот за вршење на управувачки услуги е донесена кога за неа гласале повеќе од половина од сопствениците на посебните делови.(став 3)

Управителот во секое време може да го раскине договорот за вршење на управувачки услуги со писмен отказ, со отказан рок во траење од најмалку три месеца. Отказниот рок почнува да тече од денот кога управителот му го доставил писменото известување на собирот на сопствениците или на надзорниот одбор.(став 4)

Во членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011) во членот 29 став 2 зборовите „надлежен орган на инспекцијата“ се заменуваат со зборовите „надлежна инспекциска служба на општините и општините во градот Скопје“.

Според член 52 од законот со наслов “Забрана на договор за солидарна одговорност на сопствениците“, при склучување на договори со трети лица во однос на управување со станбена зграда управителот не смее да договори солидарна одговорност на сопствениците на посебните делови за исполнување на обврските.(став 1)

Одредба од договорот што е во спротивност со одредбата од ставот 1 на овој член нема правно дејство на сопствениците на чии посебни делови се однесува извршувањето на работата или давањето на договорената услуга. Во тој случај, кон третото лице за исполнување на обврските на сопствениците на посебните делови (солидарно) одговара управителот.(оспорен дел).

Во членот 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011), во членот 52 став 2 во втората реченица зборот “солидарно“ се брише.

Согласно член 59 став 1 од Законот, “Забрана на договор за солидарна одговорност на сопствениците“ заедницата на сопственици во правниот промет ја застапува претседателот на кого соодветно се применуваат одредбите од овој закон што важат за управителот на станбена зграда.

Претседателот ги презема сите работи што се однесуваат на управувањето со станбената зграда во име и за сметка на заедницата на сопственици.

Согласно член 125 став 1 од Законот, кој е сместен во Глава “XIV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ” и поднаслов “Прекршоци”, глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице - управител, односно заедница на сопственици, ако...

Според членот 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 57/2010), постапките по барањата за откуп на стан и пренос на правото на користење на стан, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат согласно со одредбите на овој закон.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 1, 3, 6 и 11 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија покрај другите се и владеењето на правото, правната заштита на сопственоста, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право утврдени во Уставот и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот

Согласно членот 26 од Уставот, се гарантира неповредливост на домот.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Протоколот број 1 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи.

Според членот 1 од Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 99/2009, 57/2010, 36/2011 и 54/2011), се уредуваат видовите на објекти во домувањето, управувањето со станбените згради, односите меѓу сопствениците на посебните делови и трети лица, заедницата на сопствениците, евиденцијата на становите, закупничките односи во домувањето, начинот на управување и одржување на објектите, правата и обврските на Републиката, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје во домувањето, инспекцискиот и управниот надзор и други прашања од областа на домувањето.

Според членот 2 од Законот, за правата и обврските на сопствениците на посебните делови на зградите во однос на заедничките делови на зградата како целина се применуваат одредбите на Законот за сопственост и други стварни права, Законот за катастар на недвижности и Законот за облигационите односи, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Согласно членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011) по членот 2 се додава нов член 2-а, кој гласи: „Во постапката при вршење на инспекциски надзор ќе се применуваат одредбите од Законот за инспекцискиот надзор, доколку со овој закон поинаку не е уредено.“

Според член 5 од Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на РМ“ бр. 18/2011, 92/2008 и 239/2009), правата на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени со Уставот и законите.

Согласно членот 8 став 1 од наведениот закон утврдено е дека сопственикот има право својата ствар да ја држи, целосно да ја користи или да располага со неа по своја волја, доколку тоа не е спротивно на закон или на некое право на друго лице.

Според член 9 од истиот закон, сопственикот го остварува своето право на сопственост во согласност со природата и намената на ствартата, како и со општиот интерес утврден со закон. Забрането е вршење на правото на сопственост спротивно на целта заради која е со закон признато и установено, или спротивно на моралот на општеството. Правото на сопственост не смее да се врши со цел на друг да му се причини штета или тој да се спречи во остварувањето на неговото право.

Согласно член 10 од овој закон, правото на сопственост може да се ограничи или да се одземе кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Етажната сопственост претставува еден од подоблиците на правото на сопственост, кое Законот за сопственост и други стварни права го разработува во Главата 3 – Подоблици на правото на сопственост, во посебен оддел 3 – Етажна сопственост.

Тргувајќи од анализата на цитираните уставни и законски одредби законодавецот со донесувањето на Законот за домување овозможил целосно уредување на односите во областа на домувањето, со цел прецизно да се регулираат правата и обврските на сопствениците на становите во станбените згради, обврските во однос на одржувањето на заедничките делови и простории во станбените згради и обврските на државните органи и органите на општините во домувањето. Исто така согласно членот 2 од Законот, ја предвидел и примената на одредбите на Законот за сопственост и други стварни права, Законот за катастар на недвижности, Законот за облигационите односи и Законот за инспекцискиот надзор доколку со овој закон поинаку не е уредено.

По однос на уставноста на целината на овој закон, подносителот на иницијативата наведува дека истиот бил противуставен бидејќи

државата преку овој закон се мешала во приватноста при користењето на правото на својот дом и деловите од својот дом, а со тоа се ограничувало и загарантираното со Устав право на сопственост и на правата што произлегуваале од неа. Односно, подносителот на иницијативата смета дека било потребно да содржи одредби кои би се однесувале само за становите во државна сопственост, но не и за становите во приватна сопственост. Исто така, смета дека примената на одредби од други закони би било поповолно за граѓаните и целосно би биле уредени односите во областа на домувањето.

По анализата на наводите во иницијативата Судот оцени дека истите не содржат конкретни, јасни и прецизни аргументи, односно воопшто не се дадени аргументи за оспорување на наведените одредби, а подносителот на иницијативата еднострано ги изнесува наводите со сопствени претпоставки дека Законот не бил во согласност со Уставот. Имено, тој не водел сметка дека одредбите во еден закон се комплексно поврзани меѓу себе, но и со други закони. Таа меѓусебна синхронизираност на законските одредби, бара и нивно комплексно согледување при нивната анализа и фактичка примена. Меѓусебната усогласеност на законите не е во надлежност на Уставниот суд кој има надлежност да врши оценка на согласноста на законите со Уставот и на согласноста на другите прописи со Уставот и со законите.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека нема надлежност да одлучува по иницијативата со која Законот за домување се оспорува во целина затоа што не регулирал прашања кои според подносителот на иницијативата требале да бидат регулирани. Ова од причина што Судот е надлежен да одлучува за она што оспорениот акт содржи, а не што би требало да содржи.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата. Со оглед на тоа дека наводите во иницијативата не се доволно аргументирани, Судот смета дека согласно наведената деловничка одредба се настапени условите за отфрлање на иницијативата.

6. Според член 29 став 1 од законот, сопствениците на посебните делови можат во секое време да го раскинат договорот за управувачки услуги со претходно доставување на известување до управителот за донесената одлука за раскинување на договорот. Рокот за раскинување на договорот не може да биде пократок од три месеца, а започнува да тече од денот на доставувањето на одлуката за раскинување. Во овој рок сопствениците се обврзани да изберат друг управител.

Според член 10 од Законот за домување, управувањето со станбените згради претставува следење и спроведување на одлуките

донесени од собирот на сопствениците на посебните делови во зградата, застапување во правниот промет и во постапките пред надлежните органи со цел за функционирање, одржување и зачувување на заедничките делови на станбената зграда (став 1).

Според ставот 2 од овој член, работите на управување од ставот 1 на овој член може да ги врши управител или заедница на сопственици за што сопствениците на посебните делови се должни да донесат одлука со која ќе одлучат овие работи да ги врши управител или заедница на сопственици.

Управителот за вршење на дејностите на управувањето со станбената зграда треба да поседува лиценца што ја издава Регулаторната комисија за домување (став 3), а лиценца добива правно или физичко лице ако ги исполнува пропишаните услови од ставот 4 на овој член. Лиценцата се издава со рок на важење од пет години (став 5).

Според член 18 став 1 од Законот, ако во станбена зграда има повеќе од двајца сопственици на посебни делови и повеќе од осум посебни делови, сопствениците на посебните делови можат да определат со станбената зграда да управува управител. Одлуката за определување на управител е донесена кога за неа гласале повеќе од половина од сопствениците на посебните делови (став 1).

Управителот на станбената зграда ги застапува сопствениците на посебните делови во работите што се однесуваат на управувањето со станбената зграда и води сметка за остварување на правата и обврските што произлегуваат од договорот за управувачки услуги (став 2)

Правата и обврските на управителот се уредени во членот 19 од Законот. Според оваа одредба управителот ги има следните права и обврски: ги извршува одлуките на сопствениците на посебните делови; се грижи за редовно одржување и функционирање на заедничките делови; ги застапува сопствениците на посебните делови во работите на управување и во име на одделни сопственици поднесува тужба за ослободување од обврската за плаќање, односно тужба за задолжување за плаќање на трошоците и издатоците на сопственикот на посебниот дел; ги застапува сопствениците на посебните делови пред управните органи во работите на издавање на дозволи и согласности и во постапките за упис на недвижностите и други управни постапки, во врска со станбената зграда и земјиштето, како и за други работи поврзани со управувањето; подготвува план за одржување на станбената зграда, план со динамика за спроведување на овој план и се грижи за спроведување на планот; подготвува пресметка на трошоците на управување на станбената зграда и ги распоредува трошоците меѓу сопствениците на посебните делови; ги прима уплатите на сопствениците на посебни делови врз основа на месечна пресметка и ги плаќа обврските од договорите склучени со

трети лица; ги информира сопствениците на посебните делови за својата работа и им доставува месечни и годишни пресметки; изготвува годишен извештај за управување со објектот; во согласност со одредбите од овој закон стопанисува со резервниот фонд; врши набројување и нумерирање на становите и го пријавува уписот на податоците во органот што ги води јавните книги на недвижностите и треба да ги познава стандардите и нормативите за пристапност на лица со хендикеп во станбениот објект.

Според ставот 2 од членот 19 од Законот, во споровите против обезбедувачот и изведувачите на работи поради делумно и нецелосно исполнување на обврските на обезбедувачи или изведувачи на работите на управување на станбената зграда, односно поради штетата причинета на заедничките делови на станбената зграда, управителот може да поднесе тужба против обезбедувачот, изведувачот или третото лице причинител на штетата и во свое име.

Правата и обврските на управителот од ставовите 1 и 2 на овој член не смеат да се исклучат или ограничат со договор за заемни односи и со договор за вршење на управувачки услуги или други правни дела (став 3).

Управителот може да има и други овластувања утврдени со овој закон и со договорот за вршење на управувачки услуги (став 4).

Според членот 21 од Законот, доколку управителот не ги исполнува обврските од договорот за вршење на управувачки услуги, не постапува со внимание на добар домаќин, сопствениците на посебните делови на најмалку една половина од посебните делови можат да го раскинат договорот со управителот, а управителот одговара и за штетата што со своето работење ќе ја причини на зградата или на посебен дел од зградата според општите правила за надоместок на штета.

Во членот 22 став 1 од Законот е предвидено дека, односите меѓу сопствениците и управителот се уредуваат со договор за вршење на управувачки услуги, со кој покрај овластувањата од пододделот 2.2 на оваа глава можат да се утврдат и други права и обврски.

Договорот за вршење на управувачки услуги е склучен кога е потпишан од страна на управителот и овластените претставници избрани од мнозинството на сопствениците на посебните делови, со одлука донесена на собир на сопствениците на станбената зграда кои донеле одлука за определување на управител (став 2).

Договорот за вршење управувачки услуги има дејство и на сопствениците кои не го потпишале договорот или гласале против именувањето на овластените претставници за склучување на договорот, како и врз сите правни следбеници на сопствениците на посебните делови (став 3).

Содржината на договорот за вршење на управувачките услуги е уредена во членот 23 од Законот. Според оваа одредба, договорот за вршење на управувачки услуги особено содржи: податоци за договорните страни; податоци за објектот; права и обврски на управителот; месечниот надоместок што му припаѓа на управителот за вршење на услуги и рок на исплатата; период за кој е склучен договорот; ден на почеток на важење на договорот; потпис на договорните страни и датум и место на склучување на договорот.

Тргувајќи од анализата на цитираните законски одредби произлегува дека управувањето со станбените згради од страна на лиценциран управител преставува договорен однос помеѓу управителот и сопствениците на посебните делови кој опфаќа застапување на сопствениците по однос на работите што се однесуваат на управувањето со станбената зграда и водење на сметка за остварување на правата и обврските што произлегуваат од договорот за управувачки услуги, за месечен надоместок кој се утврдува со договорот за вршење на управувачките услуги.

По однос на оспорениот член 29 став 1 Законот предвидел можност за раскинување на договорот за управувачки услуги со отказан рок, каде не се означени околностите за раскинување на договорот, но предвидел и можност за раскинување на договорот без отказан рок (член 29 став 2) за случај кога управителот постапува спротивно на законот или на договорот за вршење на управувачки услуги, а надлежен орган на инспекцијата или орган на кривично гонење повел постапка против управителот.

Судот утврди дека неосновани се наводите во иницијативата од причина што законодавецот дава можност за раскинување на договорот со отказан рок каде не се означени околностите за раскинување на договорот но со можност да се избере друг управител со цел за понатамошно егзистирање на договорот за управувачки услуги и водење на сметка за остварување на правата и обврските што произлегуваат од договорот за управувачки услуги. Имено, согласно членовите 18 став 3 и 54 од овој закон, дадена е можност и се пропишува обврска во кој случај да се избере друг управител, но не се забранува наместо управител да се формира заедница на сопственици. Исто така, согласно член 10 став 2 работите на управување од ставот 1 на овој член може да ги врши управител или заедница на сопственици за што сопствениците на посебните делови се должни да донесат одлука со која ќе одлучат овие работи да ги врши управител или заедница на сопственици.

Врз основа на изнесеното произлегува дека со оспорениот член 29 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според член 52 став 2 од Законот, одредбата од договорот што е

во спротивност со одредбата од ставот 1 на овој член нема правно дејство на сопствениците на чии посебни делови се однесува извршувањето на работата или давањето на договорената услуга. Во тој случај, кон третото лице за исполнување на обврските на сопствениците на посебните делови (солидарно) одговара управителот.

Подносителот во иницијативата смета дека во однос на исполнувањето на обврските на сопствениците на чии посебни делови се однесува извршувањето на работата или давањето на договорената услуга кон третото лице солидарно одговара управителот и тоа било контрадикторно со ставот 1 и со неоспорениот дел од ставот 2 на овој член, и од тие причини истиот бил нејасен, непрецизен и создавал конфузија во неговата практична примена, со што се повредувале член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011), членот 52 став 2 кој е оспорен, бил изменет, со тоа што зборот “солидарно” се брише.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата. Со оглед на тоа дека оспорениот дел од одредбата од Законот не е повеќе во правниот поредок, Судот утврди дека согласно наведената деловничка одредба се настапени условите за отфрлање на иницијативата.

Според член 59 став 1 од Законот, заедницата на сопственици во правниот промет ја застапува претседателот на кого соодветно се применуваат одредбите од овој закон што важат за управителот на станбена зграда.(оспорен дел)

По однос на оспорениот член 59 став 1 подносителот на иницијативата наведува дека бил нејасен, непрецизен и нецелосен од причина што не можело да се разбере дали истите одредби соодветно ќе се применувале и за претседателот на заедницата на сопственици само кога бил во прашање правниот промет или пак соодветно ќе се применувале сите одредби од овој Закон кои важеле за управителот на станбената зграда.

Судот смета вака изнесените наводи се неосновани од причина што во законот пропишаните одредби за управителот на станбената зграда се применуваат и за претседателот на заедницата на сопствениците, кој ја застапува заедницата на сопственици во правниот промет. Имено, со членовите 60, 61, 62, 63 и 64 од законот се регулирани прашањата за органот на управување на заедницата на сопственици, имотот, обврските и солидарната одговорност на членовите на заедницата на сопственици како и на претседателот на заедницата на сопственици. Исто така,

согласно член 54 став 1 од Законот, сопствениците на посебните делови можат да донесат одлука за формирање заедница на сопственици како правно лице за управување со станбената зграда. Одлуката може да се донесе само во согласност на мнозинството сопственици на посебните делови. Со одлуката за формирање на заедница на сопственици, сопствениците на посебните делови се должни да донесат и статут на заедницата на сопственици.(став 2)

Врз основа на изнесеното произлегува дека со оспорениот член 59 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според член 125 став 1 од Законот, глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице – управител, односно заедница на сопственици, ако ...

По однос на спорениот член 125 став 1 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека истиот не можел да опстане во правниот поредок ако барем малку се почитувала темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија владеење на правото.

Тргувајќи од фактот што оспорениот член 125 став 1 од Законот се повикува на содржината на повеќе одредби на член 13 став 2, 19, 20, 27, 30, 31 став 1, 32, 33, 34 став 1, 42 став 2, 45 став 1, 47 ставови 3 и 4 и 52 став 1 кои биле наведени во членот 125 став 1 од Законот, беше неопходно да се разгледа содржината на сите тие членови како една целина во однос на оспорената одредба.

Според членот 13 од Законот, кој е насловен како “Одлука на судот што ја заменува согласноста на сопственикот” секој сопственик може да поднесе предлог до судот во вонпарнична постапка, за донесување на одлука која го заменува договорот за заемни односи и која кога ќе стане извршна треба да биде спроведена од управителот. Според член 19, се уредуваат правата и обврските на управителот генерално, додека членот 20 се однесува на тековното одржување на станбените згради. Според член 27, се уредува прибирањето на понуди и исполнувањето на обврските од страна на управителот. Со членот 30, се уредуваат обврските на управителот при престанување на управувањето. Според член 31 став 1, известувањето на собирот на сопствениците е должност на управителот кој за својата работа треба да достави редовен или вонреден извештај. Според член 32, управителот обезбедува увид во договор склучен со трети лица. Согласно член 33, управителот ја изготвува месечната пресметка за трошоците. Според член 34 став 1 од законот, обврска е на управителот да изготви потврда за состојбата на неплатените обврски. Со член 42 став 2, се утврдуваат видовите на фондови кои се формираат заради извршување на работите на одржувањето на станбените згради и се формираат фонд за редовно одржување и резервен фонд. Управителот задолжително води сметководствена евиденција. Сопствениците на

посебните делови задолжително формираат резервен фонд. Со членот 44 се уредува управување со резервниот фонд.

Од целината на одредбите кои се споменати во оспорениот член 125 од овој закон, може да се заклучи дека јасно произлегува дека постои предвидливост на противправно однесување на управителот како правно лице и како физичко лице исто така и на заедницата на сопственици. Воедно, законодавецот предвидел во членот 10 став 2 од овој закон, работите на управување од ставот 1 на овој член може да ги врши управител или заедница на сопственици за што сопствениците на посебните делови се должни да донесат одлука со која ќе одлучат овие работи да ги врши управител или заедница на сопственици, а претседателот ја застапува во правниот промет заедницата на сопственици како правно лице.

Тргувајќи од фактот што согласно член 5 и член 13 од Законот за прекршоците, прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии обележја се определени со закон и за кое на сторителот може да му се изрече прекршочна санкција во форма на глоба, сметаме дека од анализата на содржината на сите тие членови како една целина во однос на оспорената одредба, постои предвиденост на противправно однесување на управителот или на претседателот кој ја застапува заедницата на сопственици како правно лице во правниот промет и јасно е дека од нив произлегува потребата за предвидување на глоба од 700 евра во денарска противвредност за прекршок на управител или за претседател на заедницата на сопственици кој ја застапува во правниот промет.

Врз основа на изнесеното, со оспорениот член 125 став 1 не се повредува член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

Согласно оспорениот член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 57/2010), постапките по барањата за откуп на стан и пренос на правото на користење на стан, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат согласно со одредбите на овој закон.

Според член 48 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011) постапките по барањата за откуп на стан и пренос на правото на користење на стан започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат согласно со одредбите на овој закон.

Од анализата на наводите во иницијативата корисниците ќе ги користат своите права според условите на новиот закон а не според тогаш важечките прописи а тоа претставувало повреда на правната сигурност на граѓаните, како елемент на владеењето на правото и се

доведувало во прашање остварувањето на легитимните очекувања на граѓаните поради што оспорениот закон имал повратно дејство.

Во конкретниот случај, подносителот на иницијативата тргнувајќи од формулацијата на оспорената одредба која е сместена во делот на преодни и завршни одредби заклучува дека постои повратно дејство на законот, бидејќи истата по однос на започнатите постапки (за откупување на станот, склучувањето на договорите за закуп, како и постапките и условите под кои членовите на семејното домаќинство можат да извршат пренос на станарско право и.т.н) определувала така започнатите постапки да продолжат според одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 57/2010).

Судот утврди дека наводите во иницијативата не се основани, од причина што не може да се влече директен и сигурен заклучок за повратно понеповолно дејство на Законот како целина само врз основа на формулацијата на преодната одредба, без при- тоа да се направи елаборација по однос на она што било предвидено со законските одредби што биле во примена до влегувањето во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за домување и што се предвидува со одредбите што влегле во сила. Во иницијативата недостасува елаборација дали со новите законски одредби се предвидуваат нови понеповолни обврски, услови, рокови или пак критериуми кои ги доведуваат граѓаните во понеповолна положба по однос на онаа што ја имале пред влегувањето во сила на Законот.

Имајќи предвид и тоа што оваа оспорена одредба е предвидена и во следната измена на Законот, односно со член 48 Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на РМ“ бр. 36/2011), Судот утврди дека анализата на уставноста на оспорената одредба не е можна без едновремено да се направи анализа на уставноста на новите членови 39 до 47 од споменатата измена на законот од аспект на тоа дали истите содржат понеповолно законско решение по однос на тоа што било предвидено во дотогашните прописи според кои постапките биле започнати.

Воедно, имајќи го предвид наведеното Судот смета дека оспорената одредба од законот нема повратно дејство и се однесува на оние постапки кои сеуште траат и се во определена фаза од постапката и дека целта на законодавецот не била да му даде повратно дејство на законот со кој се уредуваат прашања од областа на домувањето. Ова од причина што повратно дејство има ако една норма се однесува на односи кои се завршени пред влегувањето во сила на нормата, а повратно дејство нема ако нормата регулира незавршени односи или односи кои се во тек, како што е во конкретниот случај.

Со оглед на тоа што во иницијативата недостасува елаборација во наведената смисла Судот оцени дека постојат процесни пречки за впуштање во уставно-судска анализа на оспорената законската одредба, поради што истата ќе ја отфрли согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот.

Врз основа на направената анализа на уставните одредби, анализата на законот во целина како и на содржината на оспорените одредби наспроти наводите во иницијативата Судот оцени дека истите се неосновани.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.151/2010)

65.

У.бр.1/2012

- **Правилник со Тарифа за користење на авторски музички дела**

- *Rulebook with a Tariff for the use of copyright music pieces of work*

- **ЗАМП го донесеува Правилникот со Тарифа во лимитирани рамки на дозволата од надлежното министерство и статутот.**

- The Association for Copyright Music Rights adopts the Rulebook with a Tariff within limited frameworks of the permit from the competent ministry and the statute.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Тарифен број 29 од Правилникот со Тарифа за користење авторски музички дела („Службен весник на Република Македонија“ бр.154/2011), донесен од Собранието на Здружението за заштита на авторски музички права.

2. Славе Димитров од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Тарифниот број 29 од Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот акт не бил во согласност со членовите 8, 30, 47 и 51 од Уставот на Република Македонија, членовите 132, 134, 147 став 1 алинеја 1 и член 131 од Законот за авторското право и сродните права и одредби од Статутот на Здружението за заштита на авторски музички права.

Имено, согласно членот 131 алинеја 10 од Законот за авторското право и сродните права на „ЗАМП“ - Скопје му била дадена дозвола од Министерството за култура, за колективно управување на правото на кабелско реемитување авторски неценски музички дела утврдени со Статутот на организацијата, што се во согласност со правата утврдени со Законот. Меѓутоа, на оваа организација дозволата не се однесува и на колективно управување со останатите права на кабелско реемитување авторски дела и предмети на сродни права, како што се авторските дела од член 12 став 2 и член 99 од Законот.

Со оспорениот акт, доносителот - ЗАМП, уредил и права и обврски, за кои нема законски основ, односно предвидел авторски надомест по 2 бода по претплатник и по ТВ канал годишно, за кабелско реемитување на авторски музички дела на радио и телевизиски програми во кабелска мрежа кои не се вклучени во посебните договори од ставот 1 од овој Тарифен број, како и за таа цел, операторот на кабелска мрежа сега е должен да достави до ЗАМП извештај за бројот на претплатници, како и попис на каналите кои ги реемитува до 15-ти во месецот за претходниот месец.

3. Во делот од Правилникот, XXVIII „Кабелско реемитување радио и телевизиски програми во кабелска мрежа“, е предвиден Тарифниот број 29, кој предвидува:

„Авторскиот надомест за користење на авторското право и сродните права за дистрибуција на радио и телевизиски програми во

кабелска мрежа се утврдува со посебни договори чии што договорни страни се носителите и правата: Здружението за заштита на авторските музички права „ЗАМП“ во име на странските носители на правата, членки на CISAC и другите странски носители на правата - радиодифузните кооператори: Европската радиодифузна унија EBU, Здружението на приватни радио и телевизиски канали VGMedia GmbH, како и Асоцијацијата за меѓународно колективно остварување на аудиовизуелни дела AGIOCA од една страна и корисниците на правата оператори на кабелска мрежа од друга страна.

Авторскиот надомест за кабелско реемитување на авторски музички дела на радио и телевизиски програми во кабелска мрежа кои не се вклучени во посебните договори од став 1 од овој Тарифен број плаќаат надомест во висина од:

- 2 бода, по претплатник и по ТВ канал, годишно.

Операторот на кабелска мрежа е должен да достави извештај за бројот на претплатници, како и попис на каналите кои ги реемитува до 15-ти во месецот за претходниот месец.

Пописот на канали мора да ги содржи сите канали кои ја сочинуваат понудата на операторот на кабелска мрежа, со званичен назив на каналите и земјата на потеклото“.

4. Оспорениот акт - Тарифниот број 29 од Правилникот со Тарифа за користење авторски музички дела („Службен весник на Република Македонија“ бр.154/2011) донесен од Собранието на Здружението за заштита на авторски музички права опфатил два различни типа на односи:

- првиот, се однесува на авторски надомест за користење на авторско право и сродни права за дистрибуција на радио и телевизиски програми во кабелска мрежа кој се утврдува со „посебни договори“ помеѓу договорните страни;

од една страна ЗАМП во име на странските носители на права
..... и

од друга страна - корисниците на правата оператори на кабелска мрежа,

- вториот, се однесува на авторски надомест за кабелско реемитување на авторски музички дела на радио и телевизиски програми во кабелска мрежа кои не се вклучени во посебните договори од ставот 1 од овој Тарифен број, плаќаат надомест во висина од 2 бода, по претплатник и по ТВ канал, годишно. Операторот, за таа цел, е должен да достави извештај за бројот на претплатници, како и попис на каналите кои ги реемитува до 15-ти во месецот за претходниот месец. Пописот на канали мора да ги содржи сите канали кои ја сочинуваат понудата на операторот

на кабелска мрежа, со званичен назив на каналите и земјата на потеклото.

Правилникот со Тарифата, како подзаконски акт на Здружението, во оспорената тарифа број 29, упатува во ставот 1 на „договорно утврдување“ на авторскиот надомест помеѓу договорните страни. Тие страни на „посебните договори“ се странските носители на права застапувани од ЗАМП, од една страна, и операторите на кабелска мрежа, од друга страна.

Но во ставовите 2, 3 и 4 од оспорениот тарифен број 29, Здружението (ЗАМП), уредува други права и обврски. Овие одредби регулираат право на Здружението да им наплатува авторски надомест на оние кои не биле „вклучени во посебните договори од ставот 1 од овој Тарифен број“, и тој надоместок го утврдува како обврска на операторите на кабелска мрежа, кои за таа цел на Здружението му доставуваат и извештај за бројот на претплатници, како и попис на каналите кои ги реемитува до 15-ти во месецот за претходниот месец, а пописот на канали морало да ги содржи сите канали кои ја сочинуваат понудата на операторот на кабелска мрежа, со званичен назив на каналите и земјата на потеклото.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 20 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања.

Со членот 47 ставови 1 и 2 од Уставот, се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови творештво. Се гарантираат правата што произлегуваат од научното, уметничкото или друг вид интелектуално творештво.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/2010, 140/2010 и 51/2011) во членот 1 го определил предметот на уредување на овој закон, дека се уредуваат правото на авторите над своите авторски дела (во натамошниот текст: авторско право), правата на уметниците - изведувачи, на произведувачите на фонограми, на произведувачите на видеограми (филмски продуценти), на радио-телевизиските организации, на издавачите и на изготвувачите на бази на податоци над своите предмети на сродни права (во натамошниот текст: сродни права), остварувањето и заштитата на авторското право и сродните права и важењето на законот.

Според одредбите од овој закон:

- носителите на авторското право и на сродните права, индивидуално или колективно можат да управуваат со правата, на начин и под услови определени со овој закон, а колективното управување опфаќа правни работи спрема корисниците на правата, прибирање надоместоци од користењето, нивна распределба и заштита на правата пред државните органи и други субјекти, (член 129 ставови 1 и 2),

- меѓу изнесените 10 точки во членот 131, како права што колективно се управуваат, е и правото на кабелско реемитување авторски дела и предмети на сродни права кое, како исклучиво право, задолжително се управува колективно, освен на оние што ги реемитува радио-телевизиска организација,

- колективно управување може да врши правно лице основано од носители на правата, во свое име а за сметка на носителите на правата врз основа на дозвола од Министерството за култура (во натамошниот текст: организација), и организацијата, меѓу другото, може вршењето на определени административни, технички или помошни работи да го довери на друго физичко или правно лице со пишан договор (член 132 ставови 1 и 4),

- организацијата има обврски, меѓу другото, да донесува и објавува општи акти за прибирање и за распределба на надоместоци од користењето, во согласност со закон, склучување на договори со соодветни организации во странство, ги прибира надоместоците и врши нивна распределба на носителите на правата во согласност со закон и општите акти, врши контрола на користењето на авторските дела, односно предмети на сродни права, итн. (член 133),

- организацијата што врши колективно управување од овој закон, ги управува правата на сите носители на правата за кои има добиено дозвола од Министерството за култура, во согласност со овој закон и статутот, односно договорот за основање, (член 134 став 2),

- Со одредбите од членот 135 од Законот, се уредени прашањата во врска со обврската на корисниците за известување, достава на податоци и дозвола на користење на авторските дела и предмети на сродни права, до организацијата, во определени рокови, и да извршат исплата на надоместоците за користењето. Согласно ставот 1 од овој член од Законот, корисникот во случаите од член 137 точки 1, 3 и 4 на овој закон (кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права е нужно за вршење на дејноста на корисникот, односно зависи од нивното користење, како на пример концертна, интерпретаторска, танцова и слично, надоместокот за користење се определува по правило во процент од приходот кој што корисникот го остварува со користењето на авторското дело или предметот на сродното право (став 1); доколку со јавното користење не се остварува приход,

како што се приредби, манифестации и слично, надоместокот може да се опреели во процент од трошоците потребни за користење на авторското дело, односно предметот на сродно право, како што се надоместоците или платите на авторите, трошоците за користење на просторот и други трошоци, (став 3); при определување на надоместоците се определува и најнискиот номинален (апсулутен) износ на надоместокот (став 4); е должен најдоцна 15 дена пред денот на користењето на авторски дела и предмети на сродни права, да ја извести организацијата и да побара дозвола за користење, а во нареден рок, не подолг од 15 дена од денот на користењето, да и достави на организацијата целосни податоци за користените дела, односно предмети, за местото и времето на користењето и да изврши исплата на надоместоците за користењето.

Со останатите одредби од членот 136 од Законот, се утврдени обврски и на други субјекти да и доставуваат на организацијата за колективно управување, податоци за видот и бројот на продадени, емитувани дела, променети околности за јавното користење итн., а во случаите на неизвестување и недавање поатоци, или не е добиена дозвола, на барање на организацијата надлежен суд одлучува за забрана за користењето.

- Организацијата има законско овластување согласно членот 136 од Законот, да го контролира користењето на авторски дела и предмети на сродни права, за чие колективно управување со правата има дозвола.

- Основите, висината и актите за определување на надоместоците, детално се уредени со членовите 137, 138 и 139 од Законот. Според членот 139 од Законот, висината на надоместоците за користење се определуваат со:

1) општ договор меѓу организацијата и зруженијата на одделни категории корисници (комори)

2) поединечен договор меѓу организацијата и поединечен корисник

3) општ акт на организацијата за определување на висината на надоместоци за користење (тарифа);

Законодавецот определил дека не можат повисоки надоместоци во општите договори да се договараат од оние во тарифата, како и со поединечните договори неможат, повисоки надоместоци да се договараат од оние во општите договори.

Според ставот 4 од членот 139 од Законот, доколку корисникот и организацијата не склучат поединечен договор за условите и висината на надоместокот, корисникот е должен да плаќа надоместок според општиот договор, односно тарифа.

- Владата на Република Македонија, по предлог на министерот

за култура ја именува Комисијата за посредување (претседател и четири члена со мандат од 4 години), која меѓу другото, има надлежност да даде мислење за предложената Тарифа на организацијата што има дозвола за колективно управување за одредените права на кои се однесува дозволата. Комисијата, согласно членот 141 од Законот, посредува и при склучување договори за кабелско реемитување по барање на било која страна од договарањето.

Врз основа на погореизнесеното, а имајќи го предвид фактот дека Министерството за култура дало согласност на Статутот на ЗАМП бр.47-2-0201 од 2 февруари 2011 година со Решение за давање дозвола за колективно управување бр.54-5454/1 од 8 април 2011 година објавено во „Службен весник на Република Македонија“ бр.65/2011 од 10 мај 2011 година, произлегува дека оспорениот Тарифен број 29 од Правилникот со тарифа за користење авторски музички дела, кој се однесува на управување на правото на кабелско реемитување радио и телевизиски програми во кабелска мрежа, наполно е во согласност со одредбите од членовите 131, 132 став 1 и 134 став 2 од Законот за авторското право и сродните права.

Имено, законодавецот дал законски основ, врз основа на согласност на статутот на здружението од страна на надлежен државен орган, да му се дозволи и колективното управување за утврденото во статутот во законските рамки.

Министерството за култура со Решението за давање дозвола на ЗАМП, за колективно управување, дозволило управувањето на ЗАМП да е во рамки на правата утврдени во Статутот на кој му дал согласност, во кои, меѓу другото е и управувањето со кабелското реемитување неценски музички дела.

Судот утврди дека ЗАМП како организација која врз основа на погореизнесеното, има овластување од надлежен орган согласно закон, за колективно управување на авторски музички права, остварувањето на правата на домашните автори надвор од Република Македонија, како и странските автори во Република Македонија, ги остварува согласно со склучени договори со странски организации (членки на Меѓународната Конференција за друштва и композитори CISAC, која обединува 232 друштва од 121 земја во светот со над 3.000.000 автори). Со цел заштита на авторските права, на ЗАМП му е издадена дозвола со наведеното Решение, за колективно управување на правата од кабелско реемитување авторски неценски музички дела кои се предвидени во Статутот на ЗАМП кој има согласност од министерството и врз основа на склучени договори со надлежни здруженија и асоцијации. Колективното управување на ЗАМП се однесува на заштита на правата на странските носители на права кои произлегуваат од дела кои се реемитуваат во кабелската мрежа на Република Македонија и на македонските носители

на права кои произлегуваат од дела кои се реемитуваат на кабелските мрежи во странство. Тарифниот број 29 од Правилникот на ЗАМП, се однесува токму на ова колективно управување, за тоа има законски основ, дозвола од надлежното министерство и согласност на Статутот во кој се утврдени дејностите што ги опфаќа во своето работење.

Врз основа на изнесеното, ЗАМП како организација која колективно управува определени права и ги застапува носителите на тие права, согласно дозволата на Министерството за култура, врз основа на членот 132 од Законот, може да делува во свое име за сметка на носителите на тие права, од што произлегува дека и актите, во кои е и Правилникот со Тарифата, кој ЗАМП го донесува, се во лимитирани рамки на дозволата од надлежното министерство и статутот.

Од овие причини, Судот оцени дека не може да се проблематизира уставноста и законитоста на оспорениот акт од причините во иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.1/2012)

66.

У.бр.11/2012

- Физичка делба на градежно земјиште

- *Physical division of construction land*

- Уредувањето дека градежното земјиште не може да биде предмет на физичка делба во рамките на градежната парцела на кое постои право на зедничко наменско користење на земјиштето од страна на сопствениците, кое земјиште може да се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот, е во функција на оневозможување на нарушување на единството и функционалноста

на градежните парцели, не значи ограничување на правото на сопственост на граѓаните и правата што произлегуваат од сопственоста во смисла на членот 30 став 3 од Уставот на Република Македонија.

- The regulation that the construction land may not be the subject of physical division within the building lot for which there is a right for joint fenced use of the land by the owners, which land may be transferred with the right to ownership of the separate part of the facility, is in the function of disabling a violation of the unity and functionality of construction lots, and does not mean restriction of the right to ownership of the citizens and the rights arising from the ownership in the sense of Article 30 paragraph 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 11 став 4 од Законот за градежно земјиште (“Службен весник на Република Македонија” број 17/2011 и 53/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата со оспорената одреба од Законот, со која се востановувале права и обврски на заедничка сопственост на градежно земјиште кое не може да се дели, а се пренесува заедно со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот во целина, се уредувало ограничување на правото на сопственост на индивидуалниот, поединечниот сопственик на посебниот дел од објектот или објектот изграден на градежно земјиште во нивна сопственост, да го поседува и користи согласно неговата намена или да располага со својот дел од објектот, односно објектот што е негова лична, индивидуална сопственост. Оттука, оспорената законска одредба уредувала ограничување на правата што произлегувале од сопственоста кое не било во функција на општиот јавен интерес во земјата, а ниту било

пропорционално, бидејќи немало правична рамнотежа меѓу заштитата на личното поединечно право на сопственост и општиот јавен интерес, со што одредбата била спротивна на член 8 став 1 алинеите 1, 3, 6 и 7, член 9 став 2, член 30, член 51, член 54 став 1 и член 55 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 11 став 4 од Законот за градежно земјиште определува дека физички и правни лица сопственици на посебни делови од објект или објект изграден на градежно земјиште во нивна сопственост востановуваат права и обврски на заедничка сопственост на градежното земјиште. Заедничката сопственост на градежно земјиште на повеќе лица вклучува право на заедничко наменско користење на земјиштето кое не може да се дели во рамките на градежна парцела, а се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 6 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и правната заштита на сопственоста, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување (став 1).

Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата (став 2).

Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон (став 3).

Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност (став 4).

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 92/2008, 139/2009 и 35/2010), со членот 16 под наслов „Ствари од општ интерес за Република Македонија“

регулира:

„1) Сите природни богатства, растителниот и животинскиот свет, стварите во општа употреба, градежното земјиште, шумите и земјоделското земјиште, пасиштата и водите, како и стварите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се ствари (добра) од општ интерес за Републиката.

2) Стварите кои врз основа на Уставот или со посебни закони се прогласени за ствари од општ интерес за Републиката можат да бидат предмет на правото на сопственост на државата односно на физички и правни лица.

3) Облиците на сопственост врз градежното, земјоделското и шумското земјиште, пасиштата и водите се уредуваат со посебни прописи.

4) Ствари во општа употреба се ствари во државна сопственост кои ги користат сите физички и правни лица.

5) За стварите во општа употреба се грижи и со нив управува Република Македонија, ако поинаку не е определено со закон.

6) Стварите од општ интерес за Републиката уживаат посебна заштита и правата врз нив можат да се ограничуваат согласно со закон.

7) Со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени ствари од општ интерес во државна сопственост можат да се отстапат на користење на физички и правни лица (концесија)“.

Според членот 59 ставови 1 и 2 од Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 92/2008, 139/2009 и 35/2010), заедничка сопственост е сопственост на повеќе лица на неподелена ствар кога нивните делови се определени, но не се однапред определени (постои во случај на стекнување имот во брачна заедница, во вонбрачна заедница, во случај на здобивање имот во наследничка заедница, во семејна заедница и во други случаи определени со закон). Според членот 63 став 1 од овој закон е уредено „правото на утврдување на дел во заедничка ствар“, според кој секој заедничар може да бара утврдување на делот во заедничката ствар, ако такво утврдување е допуштено и можно.

Според членот 5 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011) со кои е определено значењето на употребуваните изрази во овој закон, градежната парцела е градежно земјиште планирано за градење градба, а го опфаќа земјиштето под градбата и земјиштето за редовна употреба на градбата чии што граници се утврдени со урбанистички план.

Со Законот за градежното земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 17/2011 и 53/2011), се уредуваат правата и обврските во поглед на градежното земјиште, уредувањето на градежното земјиште, условите и начинот на располагање со градежното земјиште, како и други прашања од областа на градежното земјиште.

Според членот 3 од овој закон, градежното земјиште е добро од општ интерес за Републиката и ужива посебна заштита на начин и под услови утврдени со овој закон. Уредувањето на градежното земјиште е дејност од јавен интерес.

Според членот 6 од овој закон, сопственоста врз градежното земјиште создава права и обврски и служи за доброто на сопственикот и на заедницата, а според членот 8 од Законот сопственоста на градежното земјиште ја опфаќа неговата површина и се она што со него е трајно поврзано, а се наоѓа на површината или под неа, ако со овој или друг закон поинаку не е определено.

Со членот 11 од Законот се уредени правата на градежно земјиште во сопственост на физички и правни лица.

Според оспорениот став 4 од членот 11 од Законот за градежното земјиште, физички и правни лица сопственици на посебни делови од објект или објект изграден на градежно земјиште во нивна сопственост востановуваат права и обврски на заедничка сопственост на градежното земјиште. Заедничката сопственост на градежно земјиште на повеќе лица вклучува право на заедничко наменско користење на земјиштето кое не може да се дели во рамките на градежна парцела, а се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот.

Од анализата на оспорената законска одредба произлегува дека таа регулира права на градежно земјиште на физички и правни лица кои се сопственици на посебни делови од објект или објект изграден на градежно земјиште во нивна сопственост, односно уредува права и обврски на заедничка сопственост на тоа градежно земјиште во кое е вклучено правото на заедничко наменско користење на градежното земјиште. Оспорената законска одредба воедно определува неможност градежното земјиште врз кое постои заедничка сопственост на сопствениците на посебните делови од објектот или објектот, да се дели во рамките на градежната парцела, но определува можност земјиштето да се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот.

Со иницијативата се оспорува законската одредба во смисла дека таа уредувала ограничување поединечниот сопственик на посебен дел од еден објект или објектот што е изграден на градежното земјиште, да не можел да го поседува, да го користи или да располага со својот дел од објектот, односно објектот. Меѓутоа, такво ограничување на кое што

се однесуваат наводите од иницијативата, од содржината на оспорената одредба не произлегува. Оспорената одредба од членот 11 став 4 од Законот воопшто не регулира ограничувања по однос располагањето на сопствениците на посебните делови од објектот или објектот, односно ограничувања за располагање на сопствениците со својот сопствен дел од објектот, таа тоа не уредува, туку уредува само неможност градежното земјиште да се дели во рамките на таа градежна парцела, на кое постои заедничка сопственост на повеќе лица и на кое сопствениците имаат право на заедничко наменско користење. Имајќи предвид дека градежната парцела е градежно земјиште планирано за градење градба, а го опфаќа земјиштето под градбата и земјиштето за редовна употреба на градбата чии што граници се утврдени со урбанистички план, во таа смисла градежната парцела претставува една функционална целина, па оттука во никој случај таа не може да биде предмет на делба, во спротивност тоа би значело нарушување на единството и функционалноста на градежните парцели и нарушување на односите на граѓаните во користењето на овој вид на земјиште. Меѓутоа, тоа не значи дека земјиштето во заедничка сопственост во никој случај не може да биде предмет на правен промет, одредбата такво ограничување не уредува, туку уредува можност тоа да се пренесува на други субјекти со пренесување на правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот.

Од изнесените уставни и законски одредби се констатира дека градежното земјиште со два закона е определено како добро од општ интерес (член 16 став 1 од Законот за сопственост и други стварни права и член 3 од Законот за градежно земјиште). Со тоа во правниот поредок ужива посебна заштита и со законите е уреден режимот на користење. Земјиштето (градежното, а и земјодлеското) како природно богатство на Републиката, согласно членот 56 став 1 од Уставот, има уставен основ да биде со законите определено како добро од општ интерес, и неспорно е дека законодавецот може со закон да го регулира посебниот начин на користење на овој природен ресурс, заради негова заштита при што, од друга страна, мора да обезбеди правна сигурност на сопствениците на градежното земјиште.

Сопственоста подразбира право на владение, користење и располагање со стварта, од страна на сопственикот. Меѓутоа, според Судот, сите овие елементи не се попречени или одземени со оспореното законско решение од членот 11 став 4 од Законот за градежно земјиште. Имено, физичките и правните лица кои имаат заедничка сопственост на градежно земјиште врз кое постои објект и тие се сопственици на посебен дел од тој објект или од објектот, заедничките сопственици можат да го владеат, користат и располагаат во целост градежното земјиште кое е во нивна заедничка сопственост. Законодавецот регулирал градежното земјиште врз кое постои заедничка сопственост на физички и правни лица кои воедно се и сопственици на објектот изграден на тоа градежно

земјиште, физички да не се дели во рамките на градежната парцела, но тоа не значи ограничување на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа од причини што сопствениците на посебните делови од објектот или објектот можат слободно да располагаат со својот дел, а исто така и со земјиштето во заедничка сопственост и да го пренесуваат на други субјекти со пренесување на правото на сопственост на посебниот дел од објектот или објектот. Ваквото законско решение има за цел да се спречи неможност за редовната употреба на градбата изградена на градежното земјиште, бидејќи станува збор за градежна парцела што го опфаќа земјиштето под градбата и земјиштето за редовна употреба на градбата, односно градежната парцела претставува единствена функционална целина, па оттука тоа не може да биде предмет на делба бидејќи е во функција на редовна и непречена употреба на градбата.

Според цитираниот член 59 ставови 1 и 2 од Законот за сопственост и други стварни права, заедничка сопственост е сопственост на повеќе лица на неподелена ствар кога нивните делови се определени, но не се однапред определени, а согласно цитираниот член 63 став 1 од овој закон секој заедничар може да бара утврдување на делот во заедничката ствар, ако такво утврдување е допуштено и можно. Во конкретниот случај тоа не е допуштено и има уставен основ законодавецот со закон да го регулира посебниот начин на користење на градежното земјиште. Од друга страна утврдувањето на делот во заедничката ствар, во конкретниот случај, е и неможно. Ова од причини што треба да се има предвид дека кај етажната сопственост објектите во најголем дел се изградени на градежни парцели кои опфаќаат земјиште под објект, а не и земјиште за редовна употреба, така што кога сопственоста на градежното земјиште на секој сопственик на посебниот дел, би се искажала во посебни делови и би се делела, на секој сопственик на посебниот дел би му припаднал многу мал процент, што значи иако делбата во правна смисла би била можна, но физичка делба на земјиштето во случаите од оспорениот член 11 став 4 од Законот, е невозможна бидејќи тоа би значело нарушување на единството и функционалноста на градежните парцели и нарушување на односите на граѓаните во користењето на тоа земјиште. Оттука, со така уредното оспорено законско решение не се оневозможува правото на владение, користење и располагање на заедничките сопственици на градежното земјиште во целина, туку се регулира определено ограничување со цел градежното земјиште како добро од општ интерес да се користи на начин кој ќе овозможи непречено и ефикасно искористување на градежното земјиште како функционална целина кое го опфаќа земјиштето под градбата и земјиштето за редовна употреба на градбата.

Имајќи го предвид претходно наведеното, според Судот, уредувањето дека градежното земјиште не може да биде предмет на физичка делба во рамките на градежната парцела на кое постои право на заедничко наменско користење на земјиштето од страна на сопствениците,

е во функција на оневозможување на нарушување на единството и функционалноста на градежните парцели, како и имајќи предвид дека тоа земјиште може да се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот, односно објектот, Судот оцени дека во конкретниот случај со оспорената одредба од членот 11 став 4 од Законот не се ограничува правото на сопственост на граѓаните и правата што произлегуваат од сопственоста во смисла на членот 30 став 3 од Уставот на Република Македонија.

5. Поради горе изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.11/2012)

67.

У.бр.87/2012

- Автентично толкување на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација

- Authentic interpretation of Article 9 item 3 of the Law on Denationalisation

- Автентично толкување со кое е пополнета празнината која се појавила во примената на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација е во функција на обезбедување на јасна и прецизна норма како елемент на владеењето на правото.

- The authentic interpretation filling in the gap that emerged in the application of Article 9 item 3 of the Law on Denationalisation is in the function of ensuring a clear and precise norm as an element of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република

Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Автентичното толкување на член 9 точка 3 од Законот за денационализација, бр. 07-508/1 од 27 јануари 2009 година (“Службен весник на Република Македонија” број 14/2009).

2. Милија Јончиќ од Кичево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Автентичното толкување означено во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, пред давањето на автентичното толкување на член 9 точка 3 од Законот за денационализација, одредбата од Законот била сосема јасна и се толкувала на начин што неизграденото градежно земјиште на кое според урбанистичкиот план е предвидена изградба на објекти од точките 1 и 2 на членот 9 и на други објекти од јавен интерес не се враќаат во сопственост, односно не се враќа во сопственост доколку според деталниот урбанистички план кој во моментот бил во сила, била предвидена изградба на објектите од точките 1 и 2 од членот 9.

Со даденото Автентично толкување законодавецот од корен ја преуредил точката 3 на членот 9 од Законот, со тоа што толкувал дека не се враќа во сопственост поради постоење на јавен интерес неизградено градежно земјиште на кое според урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесувањето на барањето за денационализација била предвидена изградба на објекти од јавен интерес.

Тоа значело дека од 30 јануари 2009 година, кога влегло во сила Автентичното толкување, на барателите за денационализација нема да им биде вратен имотот во сопственост доколку со деталниот урбанистички план кој бил во сила на денот на поднесување на барањето за денационализација било предвидено изградба на објекти од јавен интерес, а во моментот на донесување на решението за денационализација тој урбанистички план веќе не бил во сила и новиот урбанистички план предвидувал содржини кои не се од јавен интерес. Ова толкување ќе се

применувало и на оние барања за денационализација кои се поднесени пред даденото Автентично толкување, што претставувало повратно важење на прописите кое е понеповолно за граѓаните.

Од ваквиот начин на автентично толкување се доаѓало до апсурдни ситуации, односно се поставувало прашање дали ќе биде вратен имотот во сопственост доколку со деталниот урбанистички план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација не бил предвиден објект од јавен интерес, а во моментот на решавање на предметот за денационализација со новиот детален урбанистички план бил предвиден објект од јавен интерес?

Се поставувало и прашањето за еднаквоста на граѓаните пред законот од причина што при иста фактичка ситуација се доаѓало до различни правни последици помеѓу оние субјекти на кои предметот за денационализација им бил решен пред влегување во сила на Автентичното толкување и оние субјекти на кои предметот за денационализација не им бил решен пред влегување во сила на Автентичното толкување, а и двата субјекта го поднеле во исто време барањето за денационализација

Очигледно било дека со Автентичното толкување се оневозможувало остварувањето на основната цел на Законот за денационализација – враќање на имотот на поранешните сопственици, односно нивните наследници.

Повратното дејство на Законот, пропишано со Автентичното толкување, воведувало нееднаквост на граѓаните во постапката за денационализација, а со тоа и повреда на правната сигурност на граѓаните, како елемент на начелото на владеењето на правото.

Поради наведеното, оспореното автентично толкување не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 51 и член 52 став 4 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според Автентичното толкување на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација, одредбата на член 9 точка 3 од Законот за денационализација треба да се толкува така што не се враќа во сопственост поради постоење на јавен интерес, а се дава надомест за неизградено земјиште на кое според урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација, е предвидена изградба на објекти од точките 1 и 2 на овој член и на други објекти од јавен интерес.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското

уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 4 од Уставот, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека таа вредност се остварува така што законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите, при што секој субјект е должен да ги почитува Уставот и законите. Собранието на Република Македонија има овластување да дава автентично толкување на законските одредби, при што Уставот остава законодавецот да го определи обемот и постапката на давањето автентично толкување, со оглед на тоа што тој ја донесува законската одредба. Граѓаните се еднакви пред Уставот и законите, а како една од гаранциите на основните слободи и права на човекот и граѓанинот, Уставот утврдува забрана на повратното дејство на законите и другите прописи, освен во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Со Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2000, 42/2003, 44/2007, 20/2007, 72/2010 и 171/2010), се определуваат условите и постапката за враќање на имотот и видот, условите и постапката за давање на надоместот за имот одземен во корист на државата.

Според одредбите на овој закон, денационализацијата претставува мерка на државата, изразена преку законски акт со која се враќа во сопственост некој претходно одземен имот, односно се враќа правото на сопственост, при што доколку враќањето е невозможно (поради тоа што на тој имот во меѓувреме бил утврден јавен интерес или тој воопшто не може да се врати поради тоа што престанал да постои), државата обезбедува надомест.

Според член 9 од Законот, кој својата актуелна содржина ја добива со член 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/2000), не се враќа во сопственост поради постоење на јавен интерес, а се дава надомест за:

1) имот кој по одземањето според закон станал добро во општа употреба, и тоа: јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови, јавно - сообраќајни површини и други објекти на комунална инфраструктура;

2) имот кој се користи и е во функција за потребите на одбраната и безбедноста на Република Македонија;

3) неизградено градежно земјиште на кое според урбанистичкиот план е предвидена изградба на објекти од точките 1 и 2 на овој член и на други објекти од јавен интерес и

4) имот кој по одземањето се користи за вршење на дејности од јавен интерес утврден со закон.

Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 27 јануари 2009 година, даде Автентично толкување на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2009). Според Автентичното толкување, одредбата на член 9 точка 3 од Законот за денационализација треба да се толкува така што не се враќа во сопственост поради постоење на јавен интерес, а се дава надомест за неизградено земјиште на кое според урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација, е предвидена изградба на објекти од точките 1 и 2 на овој член и на други објекти од јавен интерес.

Според правната теорија, автентично толкување на законите значи утврдување на содржината и на вистинската смисла на веќе донесен закон, кој во примената покажува нејасност, двосмисленост или содржи празнини. Автентичното толкување е составен дел на објавениот закон, а не негово дополнување или нов закон. Тоа се применува од моментот на влегување во сила на законот што се толкува, на случаи кои не се решени (ретроактивно дејство). Ова толкување стапува на местото на одредбата на која се однесува и на тој начин станува дел од законот од самиот почеток од неговото влегување во сила.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека преку оспореното автентично толкување законодавецот во рамките на своите уставни овластувања, појаснува еден од случаите кога поради постоење на јавен интерес, не се враќа во сопственост имотот што е предмет на денационализација, туку се дава надомест за имотот, а тоа е случајот кога предмет на денационализација е неизградено градежно земјиште на кое според урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација, е предвидена изградба на објекти од јавен интерес. Всушност, со Автентичното толкување законодавецот прецизира дека за наведениот случај клучен момент е урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација, со кој е предвидена изградба на објекти од јавен интерес.

Според Судот, со оспореното автентично толкување е пополнета празнината која се појавила во примената на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација во однос на тоа кој урбанистички план треба да се има предвид при одлучувањето дали наместо враќање на неизградено градежно земјиште, на барателот на денационализација ќе му биде исплатен надоместок, на начин што законодавецот прецизирал дека тоа е урбанистичкиот план кој бил во сила во моментот на поднесување на барањето за денационализација, што е во функција на обезбедување на јасна и прецизна норма како елемент на владеењето на правото.

Наводите во иницијативата дека пред донесувањето на Автентичното толкување одредбата била сосема јасна и се толкувала така што не се враќа во сопственост поради постоење на јавен интерес, а се дава надомест за неизградено земјиште на кое според урбанистичкиот план кој во моментот бил во сила и дека тоа било поповолно решение за граѓаните, Судот ги оцени како личен став и видување на подносителот на иницијативата, но кои не се од влијание за уставноста на автентичното толкување. Ова од причина што Собранието има уставно овластување да донесува закони и да дава автентично толкување на законите, па доколку Собранието оценило за потребно да даде автентично толкување на одредена законска одредба, тоа е негово уставно утврдено право кое не може да му биде оспорено.

Тргувајќи од тоа дека автентичното толкување стапува на местото на одредбата на која се однесува и на тој начин станува дел од законот од самиот почеток од неговото влегување во сила, Судот оцени дека не може основано да се прифати дека со оспореното автентично толкување се овозможувала ретроактивна примена на законот која е понеповолна за граѓаните, дека со тоа се повредувал принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека се повредувало начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, поради што не го постави прашањето за согласноста на оспореното автентично толкување со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 51 и член 52 став 4 од Уставот.

5. Имајќи го предвид наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.87/2012)

68.

У.бр.234/2011

- Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост

- *Privatisation of state-owned construction land*

- Приватизацијата на градежното земјиште не претставува мерка на одземање ниту ограничување на правото на сопственост, туку напротив мерка со која се овозможува корисниците на правото врз градежното земјиште да станат и негови сопственици, преку трансформација на правото на користење во право на сопственост. Државата како сопственик на градежното земјиште има право да го определи начинот на приватизација. Тоа што во конкретната оспорена одредба државата се определила приватизацијата да се врши сразмерно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право кое како такво е евидентирано односно запишано, значи дека таа се определила да ги почитува веќе стекнатите права на користење.

- *The privatisation of the construction land is not a measure of taking away of restricting the right to property, but a measure enabling the users of the right to the construction land to become its owners, through a transformation of the right to usufruct into a right to ownership. The state as the owner of the construction land is entitled to determine the manner of privatisation. The fact that in the concrete contested provision the state has decided to have the privatisation take place proportionate to the size of the ideal share of the co-usufruct right which has been registered as such means that it has decided to observe the already vested rights to usufruct.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 13 став 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/2005, 13/2007, 165/2008, 146/2009, 18/2011 и 51/2011).

2. Милка Прокопиева од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одредба била спротивна на принципот на владеењето на правото од членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 30 став 3 од Уставот. Правото на откуп на земјиштето во државна сопственост требало да го добие секој според поседувањето на делот од сопственоста на објектот, а не според упишаните идеални делови затоа што таквата нереална состојба за поседување на сопственост на објектот со запишаните идеални делови на користење на земјиштето во катастарската евиденција била сторена уште при востановувањето на катастарската евиденција при излагањето на јавен увид и корисничкото право на земјиштето било заведено според учеството на носителите на сопственост на објектот (ако се двајца на по $\frac{1}{2}$ идеален дел, ако се тројца на $\frac{1}{3}$ идеален дел), а не според поседувањето на сопственичките делови од објектот и со секоја понатамошна делба нереалноста се зголемувала. Сопственоста на објектот со Уставот била гарантирана и никој не смеел да му ги одземе ниту ограничи на сопственикот на објектот и да добие еднакви права на владение на правото за откуп на земјиштето што му припаѓало и според Законот за сопственост и други сопственички права и според општата природа на правото на сопственост.

Во првото дополнително иницијативата, подносителот ја објаснува фактичката состојба со поседувањето на објектите на катастарската парцела која била евидентирана во идеални делови, кои меѓутоа, не соодветствувале со поседувањето на сопственоста на објектите изградени на таа парцела. Имено, станувало збор за две згради – зграда 1 и зграда 2. Зграда 1 била заведена како два стана сопственост на три

различни физички лица со заеднички скали и ходник (кои и од катастар и од суд се делени на идеални делови). Приземјето (стан 1) било заведено како сопственост на 3 физички лица во идеални делови, а спратот (стан 2) сопственост на едно физичко лице кое е носител на идеален дел од приземјето. Зградата 2 била евидентирана како сопственост само на физичкото лице кое е евидентирано како сопственик на идеален дел од приземјето (ставот 1) и сопственик на катот (станот 2) од зграда 1. Од наведеното произлегувало дека сопствениците на објектот заведени на таа катастарска парцела биле евидентирани како етажни сопственици за кои во постапката за приватизација требало да се примени членот 13 став 3 и надоместокот за приватизација да се определи според површината на посебниот дел од зградата спрема вкупната површина на земјиштето односно да се воспостават односи помеѓу етажните сопственици кои произлегуваат од правната содржина на правото на заедничка сопственост на градежно изградено земјиште според Законот за градежното земјиште и Законот за сопственост и други стварни права, а не според евидентираниите идеални делови на корисничкото право на земјата. Само Република Македонија како носител на сопственоста на земјата имала право да го дели земјиштето и никој друг, а корисничкото право можело само да го пренесува како право, а не и во идеални делови на правото.

Во второто дополние кон иницијативата подносителката наведува дека во постапката за приватизација не треба да се дозволи некој со помала сопственост од зградата да има право да купи поголем дел од земјиштето затоа што во катастарската евиденција тој е евидентиран како корисник на земјиштето во поголем идеален дел и бидејќи со таквиот начин на продажба на земјиштето се пореметувала сопственоста на некој што поседува поголема сопственост од зградата. Подносителката прашува дали заради тоа што постои запишано право на користење на општествено земјиште во идеален дел сопствениците на објектот на тоа земјиште треба да трпат штета, да им бидат пореметени сопственоста и правата што им се загарантирани со Устав (да не можат да го купат земјиштето сразмерно на поседување на сопственост од објектот) за разлика од сопствениците на објектите каде не се евидентирани како носители на користење на општествено земјиште кои земјиштето можат да го купат сразмерно на поседувањето на сопственоста од објектот, односно како етажни сопственици. Кон дополнението на иницијативата подносителката поднесува и копии од документи (Уверение од Агенцијата за катастар, оставинско решение од суд) кои според неа треба да докажат како дошло до упишување на идеални делови, а со тоа и до нереално поседување на идеални делови.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 13 став 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/2005,

13/2007, 165/2008, 146/2009, 18/2011 и 51/2011), градежното изградено и градежното неизградено земјиште на кое постојат сокориснички права евидентирани во катастарот на земјиште, односно запишани во катастарот на недвижности во идеални делови се приватизира сразмерно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 6, правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Согласно член 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, со овој закон се уредува приватизацијата, долготрајниот закуп, времениот закуп, одземањето и престанувањето на правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост, на кое право на користење имаат физички и правни лица.

Во членот 2 точка 1 од Законот, е определено дека под градежно земјиште се подразбира градежно изградено и градежно неизградено земјиште, определено како такво со Законот за градежното земјиште.

Во точката 3 е дадена дефиниција според која „приватизација на градежно земјиште во државна сопственост“ е стекнување на право на приватна сопственост на градежното земјиште во државната сопственост на кое право на користење имаат физички и правни лица, а во точката 4 е дадена дефиниција на терминот „корисници на градежно земјиште“ кој опфаќа физички и правни лица кои правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост го стекнале со правна основа и физичките и правните лица кои користат градежно земјиште по основ на сопственост на објект стекнат со правна основа, а не се евидентирани како корисници на земјиштето во катастарот на земјиште, односно не се запишани како корисници на земјиштето во катастарот на недвижности, при што земјиштето е евидентирано, односно запишано како сопственост на Република Македонија согласно со Законот за основните сопственоправни односи (“Службен лист на СФРЈ“ број 6/80 и 36/90), Законот за градежно земјиште (“Службен весник на СРМ“ број 36/75, 41/75, 10/79, 51/88, 38/91 и 4/93), Законот за промет со земјишта и згради (“Службен весник на СРМ“ број 10/79, 18/89, 21/91 и “Службен весник на Република Македонија“ број 71/96 и 18/99) и Законот за сопственост на делови од згради (“Службен весник на СРМ“ број 20/74 и 14/75);“

Според членот 3 од Законот, корисниците на градежно земјиште во државна сопственост, за стекнување на право на сопственост, долготраен закуп и времен закуп се должни да поднесат барање, под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон. Ако корисниците на градежно земјиште во државна сопственост за стекнување на правата од ставот 1 на овој член во роковите определени со овој закон не поднесат барање, правото се установува под услови и на начин утврден со овој закон (став 2). Со стекнувањето на правата од ставот 1 на овој член, врз основа на овој закон престанува правото на користење на градежното земјиште во државна сопственост на досегашните корисници на градежното земјиште (став 3).

Во членот 12 од Законот е определено дека градежното земјиште во државна сопственост (во натамошниот текст: градежното земјиште), може да се приватизира од државна сопственост во сопственост на домашни физички и правни лица корисници на градежното земјиште.

Според оспорениот член 13 став 1 од Законот, градежното изградено и градежното неизградено земјиште на кое постојат сокориснички права евидентирани во катастарот на земјиште, односно запишани во катастарот на недвижности во идеални делови се приватизира сразмерно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право.

Според ставот 2 на овој член, градежното изградено земјиште на кое се изградени станови, деловни простории, визби, гаражи и други посебни делови од станбени и деловни згради што имаат два или повеќе станови, односно деловни простории и други посебни делови кои се во сопственост на различни физички или правни лица, а на кое земјиште во катастарот на земјиште не се евидентирани, односно во катастарот на недвижности не се запишани идеални делови од сокорисничкото право, се приватизира во заедничка сопственост на физичките или правните лица како етажни сопственици.

Според ставот 3 на овој член од Законот, делот од надоместокот што го плаќа секој од етажните сопственици од ставот 2 на овој член се определува сразмерно на бројот на посебните делови од зградата спрема вкупната површина на земјиштето предмет на приватизација, при што се воспоставуваат односи меѓу етажните сопственици кои произлегуваат од правната содржина на правото на заедничка сопственост на градежно изградено земјиште согласно со Законот за градежно земјиште и Законот за сопственост и други стварни права. Надоместокот за секој етажен сопственик се пресметува на начин што вкупната површина на земјиштето предмет на приватизација се дели со бројот на посебните делови од зградата и се множи со висината на надоместокот по метар квадратен утврден според соодветната намена согласно со Уредбата за висина на надоместокот за приватизација на градежното земјиште што се приватизира, начинот и постапката за наплата на надоместокот

за приватизација на градежно земјиште. Бројот на посебни делови од зграда се утврдува од страна на органот на државната управа надлежен за имотноправните работи со увид на самото место.

Според ставот 4 на член 13, кога не е извршена целосна приватизација на градежното земјиште од сите етажни сопственици, во Јавната книга за запишување на правата на недвижностите покрај етажните сопственици кои го приватизирале земјиштето останува запишана Република Македонија како заеднички сопственик на земјиштето се доцелосна приватизација на земјиштето.

Според членот 14 став 1 од Законот, градежното земјиште може да се приватизира во целост или во дел. Градежното земјиште може да се приватизира во површина на стекнатото право на користење, а во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со актот за урбанистичко планирање со кој се утврдува градежната парцела (став 2).

Градежното земјиште на кое право на користење имаат правни лица може да се приватизира во рамките на градежната парцела чија површина е дефинирана со актот за урбанистичко планирање со кој се утврдува градежната парцела (став 3).

Според членот 27, барањето за приватизација од членот 26 на овој закон може да се поднесе до 31 декември 2012 година.

Од наведените одредби од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, произлегува дека целта на овој законски проект е корисниците на градежното земјиште да станат нови титулари на сопственоста на градежното земјиште, со што воедно треба да престане категоријата право на користење на градежното земјиште во државна сопственост како остаток од поранешниот општествено-политички систем и која не постои како категорија во правниот систем на Република Македонија по усвојувањето на Уставот. Градежното земјиште кое не е приватизирано е во сопственост на Република Македонија и на него во најголем дел постои право на користење на физички и правни лица кое право е дадено согласно прописите со кои била регулирана општествената сопственост.

Како титулар на градежното земјиште државата, Република Македонија има право да го уреди прашањето за трансформација на правото на користење во право на сопственост преку приватизација на градежното земјиште, поради што Судот смета дека не постои уставно ограничување Република Македонија тоа да го направи со закон со кој ќе го уреди начинот, условите и постапката на приватизирање и закуп на тоа земјиште.

Она што за подносителката на иницијативата е спорно во овој предмет е токму начинот на приватизација на земјиштето на кое се

изградени објекти и врз кое право на користење имаат повеќе лица.

За Судот се неприфатливи аргументите во иницијативата, од причина што приватизација на градежното земјиште не претставува мерка на одземање ниту ограничување на правото на сопственост, туку напротив мерка со која се овозможува корисниците на правото врз градежното земјиште да станат и негови сопственици, односно нивното право на користење да се трансформира во право на сопственост. Како што беше погоре наведено државата како сопственик на тоа земјиште има право да го определи начинот на приватизација. Тоа што во конкретната оспорена одредба државата се определила приватизацијата да се врши сразмерно на големината на идеалниот дел од сокорисничкото право кое како такво е евидентирано односно запишано, значи дека таа се определила да ги почитува веќе стекнатите права на користење. Значи за градежното земјиште на кое веќе е запишано право на користење во идеални делови, состојбата не може да се менува во смисла на тоа со решението за приватизација да се создаваат права поинаку од веќе запишаните права на користење бидејќи се работи за веќе стекнати права – правото на користење на градежното земјиште сопственост на Република Македонија, запишано во катастарот на недвижности врз одредена правна основа (поранешна сопственост на земјиштето, доделување на користење со акт на државен орган или слично).

Судот смета дека во иницијативата не се дадени доволно аргументи зошто со ваквиот начин на приватизација на градежното земјиште, во зависност од запишаното право на користење во идеални делови се нарушува сопственоста, ако се знае дека и досега сопствениците на објекти изградени врз државно земјиште немале право на сопственост, туку само корисничко право врз земјиштето, што сепак не било пречка тие слободно да го користат заедно со објектот, и слободно и непречено да располагаат со објектите во нивна сопственост, изградени врз тоа земјиште.

При тоа треба да се напомене дека во определен период од важењето на овој Закон, градежното изградено земјиште на кое се изградени објекти со повеќе станови односно посебни делови во сопственост на различни физички или правни лица, воопшто не било предмет на приватизација. Така, со измените и дополнувањата на овој закон од 2008 година („Службен весник бр.165/2008) бил воведен член 6-а од овој закон, според кој градежното изградено земјиште на кое се изградени станови, деловни простории, визби, гаражи и други посебни делови од станбени и деловни згради што имаат два или повеќе станови, односно деловни простории и други посебни делови кои се во сопственост на различни физички или правни лица (етажна сопственост), не е предмет на приватизација. Оваа одредба важела се до декември 2009 година, кога со Законот за измени и дополнувања на Законот за приватизација

и закуп на градежно земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/2009) била укината, со што практично се овозможува приватизација на градежното изградено земјиште на кое постојат објекти во етажна сопственост.

Наводите на кои што инсистира подносителот во иницијативата и во двете дополнувања, дека во нивниот случај де факто станувало збор за објекти во етажна сопственост на кои правото на користење требало да биде само запишано како право, а не и во идеални делови и документите што при тоа ги приложува како доказ за тоа како дошло до упишување на правото во идеални делови, се фактички прашања, поврзани со примената на законот, кои не се во надлежност на Уставниот суд и кои што треба да се разрешат во постапката за приватизација на градежното земјиште.

Поради наведеното, Судот оцени дека не постојат основи за поведување постапка за оценување на уставноста на член член 13 став 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост од аспект на наводите во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.234/2011)

11. Урбанизам и градежништво

11. *Urban planning and construction*

69.

У.бр. 58/2011

- Запирање на постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В, општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година („Службен гласник на општина Кичево,, број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево

- *Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality and legality of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the industrial zone “West” Block B, Kichevo Municipality, no.07-1474/7 of 17 August 2005 (“Official Journal of the Kichevo Municipality”, no.IV-1/2005 of 12 September 2005), taken by the Council of Kichevo Municipality*

- Запирање на постапката поради промена на фактичката состојба утврдено по поведувањето на постапката

- Suspension of the procedure on grounds of a change in the facts established after the initiation of the procedure

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 47 став 1 алинеја 4 и член 71 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В, општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година („Службен гласник на општина Кичево„ број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево.

2. Уставниот суд на Република Македонија, постапувајќи по иницијативата на Земјоделскиот комбинат Кичево АД, од Кичево, со Решение У.бр.58/2011 од 9 ноември 2011 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Ова поради тоа што Судот изрази сомнение дека доносителот ја донел оспорената одлука без да ја спроведе целокупната постапка предвидена во Законот за просторното и урбанистичкото планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) во смисла на тоа што од списите по предметот немало докази од кои би можело да се види во кои јавни гласила било објавено Соопштението за одржување на јавна анкета по Нацрт-планот согласно членот 18 од Законот, односно дали тоа било објавено во дневен весник, како и немало доказ од радио Кичево за прием и извршување на емитување на Соопштението со наплата на услугата или друг доказ во врска со емитувањето. Од овие причини пред Судот се постави прашањето за нејзината согласност со членот 18 од Законот и членот 51 од Уставот.

3. Од доставената документација од општината Кичево со одговорот на градоначалникот на општината Кичево на наводите содржани во Решението за поведување на постапка, Судот утврди дека во постапката на донесување на Планот има докази - фактура од 27 јануари 2005 година за плаќање на Медија Принт Македонија ДОО - Скопје и налог за плаќање за извршена услуга за објавување на Соопштението за јавна анкета, во дневниот весник „Дневник“, како и доставница за прием на Радио Кичево - Кичево на 27 јануари 2005 година на Соопштението за јавната анкета за емитување во деновите од 27 јануари до 9 февруари 2005 година, со што е отстрането сомнението на Судот за недостатоците во постапката за донесување на Планот на кои му било укажано на доносителот со Решението на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.58/2011 од 9 ноември 2011 година.

4. Имајќи предвид дека Решението за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука е донесено од причина што пред Судот основано се поставило прашањето за нејзината согласност со Законот за просторното и урбанистичкото планирање и со Уставот, поради немање докази во документацијата од постапката за спорното прашање дали и како било објавено во јавни гласила Соопштението за јавната анкета на Нацрт-планот, а по донесувањето на Решението за поведување на постапката од општината Кичево се доставени доказите, од кои што Судот утврди дека оспорената одлука била донесена во постапка согласно со Законот за просторното и урбанистичкото планирање, следуваше Судот да одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 58/2011).

70.

У.бр.124/2009

- Урбанистичко планирање надвор од територијата на својата општина

- *Urban planning outside the territory of one's municipality*

- Планирањето на урбанистички опфат надвор од територијата на својата општина, односно неосновано навлегување во уредување на просторот кој припаѓа на друга општина, значи повреда на територијалниот принцип на надлежноста на општините, секоја општина да делува во границите на територијата на својата општина согласно законските одредби и претставува повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- The urban planning beyond one's municipal territory, that is, an unfounded interference into the arrangement of the space belonging to another municipality, means a violation

of the territorial principle of jurisdiction of the municipalities – each municipality to act within the boundaries of the territory of its own municipality pursuant to the legal provisions - and is a violation of the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА Одлуката за донесување детален урбанистички план за Градска четврт „ПИРИЈА-2“, Општина Чаир Скопје, планиран развој 2008-2013 година, бр. 07-1355/3 од 17.09.2008 година, донесена од Советот на Општина Чаир („Службен гласник на Општина Чаир“ бр. 14/2008).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на Одлуката од точка 1 на оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијативи поднесени од Општина Гази Баба и Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, со Решение У. бр. 124/2009 од 24 март 2010 година, поведе постапка за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2004) и за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и со закон.

5. Судот на седницата утврди дека Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 10 ноември 2011 година, донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011). Со член 1 од овој закон се врши изменување и дополнување на член 8 ставовите 2, 3, 8 и 9 од Законот, со што се овозможува прецизирање на описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир и се отстрануваат недоследностите при целосно и непречено урбанистичко планирање и

уредување на подрачјата на општините.

Со оглед дека со наведеното изменување и дополнување на член 8 од Законот се елиминирани причините кои го доведувале во прашање владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, Судот ја запре постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје.

6. Судот, исто така, утврди дека Советот на Општина Чаир, врз основа на член 26 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, член 22 став 1 од Законот за локалната самоуправа и член 26 став 1 од Статутот на Општина Чаир, на седницата одржана на 16.09.2008 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир, планиран развој 2008-2013 година.

Одлуката има осум члена. Според член 1 на оваа одлука, со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир, планиран развој 2008-2013 година.

Според член 2 на истата одлука, просторот за кој се донесува Деталниот урбанистички план е во површина од 10,35 ха. Границата на планскиот опфат е дефинирана со следните граници:

- од Југ – ја следи границата на КП 765 и 766 и осовината на ул. „Ордан Чопела“

- од Запад- продолжува по осовината на ул. „Христијан Тодоровски Карпош“

- од Север – продолжува по осовината и пристапна ул. „Христијан Тодоровски Карпош“

- од Исток – продолжува по земјаната патека на КП 76 и асвалтната пристапна улица на КП 2142 кон резервоарот.

Според член 8 од Одлуката, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Чаир“.

Одлуката е заверена под број Бр. 07-1355/3 од 17.09.2008 година и е објавена во „Службен гласник на општина Чаир“ бр. 14 од 26 септември 2008 година.

7. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето

и постапката за донесување на плановите се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр. 51/2005 и 137/2007), кој бил во сила во времето на донесувањето на оспорениот план.

Во членот 7 од наведениот закон, во зависност од просторот кој е предмет на планирање се донесува, покрај другите и детален урбанистички план.

Согласно член 19 од наведениот закон, урбанистичките планови се изработуваат на ажурирани геодетски подлоги, во соодветен размер, согласно со закон. Континуираното ажурирање на геодетските подлоги е обврска на донесувачот на планот кој ги сноси и трошоците за ажурирањето.

Според член 21 став 1 од овој закон, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Согласно став 5 на истиот член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Согласно член 24 став 1 од овој закон, по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој закон, изработени во форма на предлог на план се издава согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Согласно ставот 3 на овој член, по добивањето на согласноста, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Согласно член 26 став 4 од Законот, советите на општините во градот Скопје донесуваат: - детален урбанистички план, - урбанистички план за село и - урбанистички план вон населено место. Според став 9 на овој член, општините во Градот Скопје, урбанистичките планови ги донесуваат по претходно добиено мислење од градоначалникот на градот Скопје - за што градоначалникот овластува стручно лице, дипломиран инженер архитект со најмалку три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Мислењето од градоначалникот на

градот Скопје се издава во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот, а доколку не се издаде во определениот рок ќе се смета дека мислењето е дадено.

Според член 27 став 3 од Законот, одлуката за донесување на урбанистичките планови, како и заверен примерок од донесениот план задолжително се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Според став 4 на истиот член, донесениот урбанистички план се заверува во седум примероци од кои: еден се чува во архивот на донесувачот на планот, еден кај органот што го спроведува, еден во надлежниот државен архив, еден примерок се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот во електронски формат, еден примерок се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, еден примерок се доставува до Државниот завод за геодетски работи и седмиот примерок се изложува кај донесувачот на планот заради достапност на јавноста. Согласно став 6 на овој член, советот на општината е должен во рок од 30 дена од донесување на планот да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон. Картираните подлоги се предаваат на Државниот завод за геодетски работи на чување и користење. Според став 7 на истиот член, донесениот урбанистички план не може да се применува пред да се исполнат условите од ставовите 4 и 6 на овој член.

Според член 4 став 1 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2004), граница на општина се границите на катастарските општини на населените места во нејзин состав, во делот што се граничат со соседните општини или се поклопуваат со државната граница на Република Македонија. Според став 2 на истиот член, граница на градот Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа, се границите на општините во градот Скопје во делот што се граничат со соседните општини или се поклопуваат со државната граница на Република Македонија.

Според член 15 став 1 точка 1 алинеја 3 од Законот за градот Скопје, во надлежност на општините во градот Скопје е донесување детални урбанистички планови, урбанистички проекти и урбанистички планови за населените места во општината.

Одизнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на оспорената одлука, произлегува дека постапката за донесување на Одлуката за донесување детален урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир Скопје, планиран развој 2008-2013 година, бр. 07-1355/3 од 17.09.2008 година, донесена од Советот на Општина Чаир е спроведена согласно Законот за просторното и урбанистичкото планирање, бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон. Во оваа постапка, Геодетскиот елаборат за ажурирана геодетска подлога е одобрен од Државниот завод за геодетски работи – Сектор за премер и катастар Скопје (бр. 1114/6084 од 15.11.2007 година), обезбедено е позитивно мислење од Град Скопје, како и дадена е согласност за донесување на Одлуката од страна на Министерството за транспорт и врски, со која се потврдува дека планот е изработен согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, а кои дејствија посебно се оспоруваат со иницијативата. Бидејќи во постапката за изготвување и донесување на оспорената одлука за наведениот Детален урбанистички план се испочитувани сите фази на постапката предвидени во овој закон, не може основано да се постави прашањето на нејзината согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Меѓутоа, според Судот, прогласувањето на локалитетот Гази Баба за карактеристичен појас, со Одлука за прогласување на локалитетот Гази Баба за карактеристичен појас („Службен гласник на Град Скопје“ бр. 18/1998), повлекува обврска за доносителот на деталниот урбанистички план кој го опфаќа овој локалитет, да обезбеди стручно мислење од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата, согласно член 16 од Законот за заштита на природата (“Службен весник на Република Македонија” број 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008 и 83/2009). Во конкретниот случај, потребното стручно мислење на Управата за животна средина како орган во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање е доставено на 06.05.2010 година (акт бр. 11-4149/2 од 06.05.2010 година), односно по донесување на оспорената одлука, поради што Судот оцени дека во постапката за донесување на оспорената одлука не е испочитуван Законот за заштита на природата, како услов од кој зависи оцената на законитоста на постапката.

За уставноста и законитоста на оспорената одлука на Општина Чаир, според Судот, неопходно е да се утврди дали општината со одлуката планирала опфат на територијата на својата општина или планираниот опфат се протега и на друга општина, односно на Општината Гази Баба во делот на Парк шумата Гази Баба, кое прашање се покренува со иницијативата и дали тоа е во согласност со член 15 став 1 точка 1 алинеја 3 од Законот за градот Скопје и со член 4 став 1 од Законот

за територијалната организација на локалната самоуправа, односно дали значи повреда на територијалниот принцип на надлежноста на општините, секоја општина да делува во границите на својата општина.

Во однос на ова прашање, Судот имаше предвид дека по негово барање, во фаза на претходна постапка по иницијативите, добиено е Известување од Министерството за локална самоуправа, во кое се укажува дека член 8 став 9 од Законот за градот Скопје бил недвосмислено и точно утврден, а дополнет и технички прецизиран и со детален опис на границите од општините во град Скопје, изработено од Државен завод за геодетски работи на Република Македонија со елаборат бр. 01-6579/4 од 30.12.2004 година. Во прилог е доставен опис со графички преглед за општина Чаир, во кој стои забелешка дека границата на КО Чаир и Бутел трпи промени, границата на КО Чаир и Центар трпи промени и границата меѓу КО Чаир и Гази Баба трпи промени. Исто така, доставен е Технички извештај, сочинет на состанокот одржан на 23 и 24 декември 2004 година во просториите на Државниот завод за геодетски работи, на кој присуствувале претставници на Министерството за локална самоуправа, Министерството за правда, Државниот завод за статистика и Државниот завод за геодетски работи, при што било заклучено дека во Законот за територијална организација на локалната самоуправа и Законот за градот Скопје постојат одредени недоречености, поради што потребно е да се излезе на лице место и да се направи детален опис на спорните места на границите од општините во градот Скопје, па по направениот увид на фактичката состојба, заземен е став описот на спорните места да оди по границите на катастарските општини и новопроектираните улици од ГУП на град Скопје.

Според укажувањето на Агенцијата за катастар на недвижности доставено до Град Скопје - Сектор за планирање и уредување на просторот (акт бр. 09-3274/2 од 17.02.2009 година) и до Министерството за финансии- Управа за имотно правни работи (акт бр. 09-3274/3 од 17.02.2009 година), како и до Уставниот суд на Република Македонија (бр. 09-1146/1 од 26.01.2010 година), увидено е дека постои неуедначеност во описите на границите помеѓу општините Бутел, Гази Баба и Чаир, утврдени со член 8 од Законот за град Скопје, поради што до Уставниот суд доставуваат графички приказ на границите помеѓу овие општини, дефинирани во Законот за Град Скопје, како и синтезен графички приказ со спорниот дел. Според приказот, било видливо дека не било јасно кон која општина припаѓал спорниот дел од просторот на Парк шумата Гази Баба, односно, според описот на границите помеѓу општините Бутел и Гази Баба, спорниот дел припаѓал во општина Чаир, а према описот на границата на општина Чаир, спорниот дел припаѓал на општина Гази Баба. Поради наведеното, се предлага да се стопираат сите активности поврзани со донесување на урбанистичко планска документација, а градот Скопје во соработка со овие општини, точно да ги дефинира

границите на општините.

Од приложените три графички прилози, видно е дека спорната територија во два графички прилога припаѓа на општина Чаир, а во еден припаѓа на Општина Гази Баба. Разликата се должи на фактот дали дефинирањето на границите се врши според ставот 2, ставот 3 или ставот 9 на членот 8 од Законот за град Скопје, со кои се утврдува границата помеѓу општините Бутел, Чаир и Гази Баба.

Од доставената документација за подготвување и донесување на оспорениот детален урбанистички план, неспорно произлегува дека Општина Чаир се обратила до сите надлежни институции во врска со наведената проблематика, при што не е добиено укажување дека постојат проблеми во врска со опфатот со планот, напротив, Државниот завод за геодетски работи го одобрил геодетскиот елаборат за ажурирана геодетска подлога. Тоа значи дека Општина Чаир, во време на планирањето на просторот и донесувањето на оспорената одлука, основано очекувала дека планирањето на спорниот простор е во рамките на членот 8 од Законот за градот Скопје со кој се утврдени границите на општините, особено што ниеден од многубројните органи кои биле надлежни да ја ценат законитоста на планирањето и кои биле вклучени во постапката за изработка на планот, не укажал дека постојат проблеми за дефинирање на општинската граница кои водат кон можност Општина Чаир да планира надвор од своите граници, односно во опфатот на Општина Гази Баба. Напротив, биле дадени сите потребни согласности за донесување на Одлуката.

Од друга страна, неспорно е дека, и покрај дадените согласности за донесување на оспорената одлука и нејзиното донесување во постапка пропишана со Законот за просторно и урбанистичко планирање, надлежните институции, по донесувањето на одлуката, укажуваат дека постои одредена непрецизност во законските одредби со кои се утврдени границите на општините во Градот Скопје и дека тоа создава проблеми при примената на тие законски одредби, особено изразено при донесување детални урбанистички планови, како што е случај со оспорениот план, каде постои сомнеж дека Општина Чаир планирала урбанистички опфат на територијата на Општина Гази Баба, што не е дозволено. Поради тоа, Министерството за транспорт и врски и Градоначалникот на Град Скопје, го известиле Уставниот суд дека ја повлекуваат својата претходно дадена согласност, односно позитивно мислење за донесување на оспорената одлука, како потребен законски услов во постапката за донесување на Одлуката.

Според Судот, дополнителното повлекување на ваквата согласност и позитивното мислење за донесување на оспорената одлука, извршени по донесувањето на Одлуката и нејзиното објавување во службеното гласило на општината, само по себе не може да биде од

влијание на законитоста на постапката за донесување на Одлуката.

Меѓутоа, фактите наведени во последниот графички приказ изработен од Агенцијата за катастар на недвижности, според кој постои неуедначеност во описите на границите помеѓу општините Бутел, Гази Баба и Чаир, утврдени со член 8 од Законот за градот Скопје, според Судот, го оставаат отворено прашањето на определувањето на границите на наведените општини. Имено, Општината Чаир при донесувањето на оспорениот детален урбанистички план, во услови на недефинирана состојба на подрачјето на кое треба да се применува тој план, уредила прашања надвор од подрачјето на општината за кое има право да уредува односи, со што го повредила територијалниот принцип на надлежност на општините, секоја општина да делува во границите на територијата на својата општина согласно законските одредби. Ова затоа што според ставовите 2 и 3 од наведениот законски член со кој се утврдуваат границите на општините Бутел и Гази Баба, спорниот дел припаѓал на Општина Чаир, а според ставот 9, со кој се утврдува границата на Општина Чаир, спорниот дел припаѓал на Општина Гази Баба. Оттука, според Судот, неспорна е потребата при утврдување на границите на општините во Град Скопје да се има предвид целокупноста на членот 8 со кој се утврдуваат границите на општините, што е и смислата на овој член, а не само одделни ставови од овој член, кои очигледно противречат едни на други и доведуваат до преклопување на границите на општините, што води кон правна несигурност, како елемент на владеењето на правото.

Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 10 ноември 2011 година, донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011). Со член 1 од овој закон се врши изменување и дополнување на член 8 ставовите 2, 3, 8 и 9 од Законот, со што се овозможува прецизирање на описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир и се отстрануваат недоследностите при целосно и непречено урбанистичко планирање и уредување на подрачјата на општините.

Општина Чаир – Сектор за урбанизам, комунални работи, заштита на животната средина и локален економски развој, на барање на Уставниот суд, со свој акт бр.26-11374/2 од 06.12.2011 година, го извести Уставниот суд дека по донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011) со кој во член 8 од Законот е уреден спорниот опис на границите меѓу општините Гази Баба, Чаир и Бутел, Урбаниот модул 4 од Деталниот урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир Скопје, планиран развој 2008-2013 година, бр.07-1355/3 од 17.09.2008 година, донесена од Советот на Општина Чаир („Службен гласник на Општина Чаир“ бр. 14/2008), по прецизирање на границата во тој дел, припаѓа на Општината Гази Баба.

Тоа несомнено значи дека Општина Чаир планирала урбанистички опфат надвор од територијата на својата општина, односно неосновано навлегла во уредување на просторот кој припаѓа на Општина Гази Баба, што не е дозволено.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека со оспорената одлука се повредува територијалниот принцип на надлежност на општините, секоја општина да делува во границите на територијата на својата општина согласно законските одредби, што претставува повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, поради што оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, со Законот за градот Скопје и со Законот за територијалната организација на локалната самоуправа.

8. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.124/2009)

71.

У.бр.124/2009

- Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје

- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje

- Со оглед на тоа што поведувањето на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје било поради непрецизност на законската одредба, односно поради меѓусебната неусогласеност и противречност на три става (2, 3 и 9) во еден ист член, со кои се определува описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир, а со направените

изменувања и дополнувања на членот 8 од Законот е отстранета наведената непрецизност во одредбите, произлегува дека со наведеното изменување и дополнување на Законот се елиминирани причините кои го доведувале во прашање владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, поради што се исполнети условите за запирање на постапката.

- Given that the initiation of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje was due to imprecision of the legal provision, that is, due to the lack of mutual harmonisation and contradiction of three paragraphs (2, 3 and 9) in the same article, which define the description of the boundaries of the municipalities of Butel, Gazi Baba and Chair, and with the changes in and supplements to Article 8 of the Law the said imprecision in the provisions was removed, it arises that the said changing and supplementing of the Law has eliminated the reasons which questioned the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia, as a result of which the conditions for suspension of the procedure are met.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 47 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2004).

2. Уставниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на 24 март 2010 година, со Решение У. бр. 124/2009, поведе постапка за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2004) и за оценување на законитоста на Одлуката за донесување детален урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир Скопје, планиран развој 2008-2013 година, бр.07-1355/3 од 17.09.2008 година, донесена од Советот на

Општина Чаир („Службен гласник на Општина Чаир“ бр. 14/2008), затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и закон. Истовремено, Судот го запре извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одлука.

Постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје беше поведена поради непрецизност на законската одредба, односно поради меѓусебна неусогласеност и противречност на три става (2, 3 и 9) во еден ист член, со кои се определува описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир, што доведува до преклопување на границите на општините и создава проблеми во примената на Законот, што води кон повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

3. Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 10 ноември 2011 година, донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011). Со член 1 од овој закон се врши изменување и дополнување на член 8 ставовите 2, 3, 8 и 9 од Законот, и тоа:

- Во ставот 2 зборовите “излегува на границата на парк-шумата “Гази Баба” (тронеѓа на општините Бутел, Чаир и Гази Баба), се движи по западната граница на парк-шумата” се заменуваат со зборовите “се движи по улицата Христијан Тодоровски Карпош“ до спојувањето со новата улица “Кружна Гази Баба” планирана со Генералниот урбанистички план на град Скопје (тронеѓа меѓу општините Бутел, Чаир и Гази Баба), продолжува да се движи на исток по улицата ХристијанТодоровски Карпош ”.

- Во ставот 3 зборовите „западната граница на парк-шумата “Гази Баба” “, се заменуваат со зборовите „источната страна на КП 70/1 и КП 71/1 КО Гази Баба, свртува по јужната страна на КП 71/1 и КП 65 КО Гази Баба, продолжува по западната страна на КП 2153 КО Гази Баба и продолжува по осовината на новопроектираната улица “Кружна Гази Баба” “, а зборовите „ КО Стајковци “, се заменуваат со зборовите „ КО Брњарци, “.

- Во ставот 8 по зборовите “до крстосницата со улицата Беласица” се додаваат зборовите “ (тронеѓа меѓу општините Гази Баба, Чаир и Центар од ставот 3 на овој член)”.

- Во ставот 9 зборовите “Центарот за дератизација (тронеѓа меѓу општините Чаир, Гази Баба и Бутел)” се заменуваат со зборовите “тронеѓата меѓу општините Чаир, Гази Баба и Бутел”.

Според образложението на Законот, со наведените измени на одредбите на членот 8 од Законот ќе се овозможи допрецизирање на

описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир со што ќе се отстранат недоследностите при целосно и непречено урбанистичко планирање и уредување на подрачјата на општините.

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 47 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја запре постапката ако во текот на постапката законот, другиот пропис или општ акт престанале да важат, а не наоѓа основи за оценување на нивната уставност односно уставност и законитост во време на важењето.

Со оглед на тоа што поведувањето на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје било поради непрецизност на законската одредба, односно поради меѓусебната неусогласеност и противречност на три става (2, 3 и 9) во еден ист член, со кои се определува описот на границите на општините Бутел, Гази Баба и Чаир, а со направените изменувања и дополнувања на членот 8 од Законот е отстранета наведената непрецизност во одредбите, произлегува дека со наведеното изменување и дополнување на Законот се елиминирани причините кои го доведувале во прашање владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, поради што се исполнети условите за запирање на постапката.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова -Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.124/2009)

72.

У.бр.105/2011

- Закон за постапување со бесправно изградени објекти

- Law on Dealing with Unlawfully Built Facilities

- **Определбата на законодавацот да донесе посебен Законот (Законот за постапување со бесправно изградени објекти) заради решавањето на проблемот со значителниот број на бесправно изградени градби, но и спречување на нивна изградба во иднина не ги повредува правото на сопственост и правото на правичен надоместок од член 30 став 3 и 4 од Уставот.**

- The determination of the legislator to adopt a special Law (the Law on Dealing With Unlawfully Built Facilities) in order to resolve the issue with the significant number of unlawfully built facilities, but also to prevent their construction in the future does not violate the right to property and the right to just compensation referred to in Article 30 paragraphs 3 and 4 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 2, член 3, член 5 и член 20 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти („Службен весник на Република Македонија“ бр.23/2011 и 54/2011).

2. Маргарита Шијакова од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 2, член 3, член 5 и 20 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата и дополнувањето на иницијативата се наведува дека се бара оценување на оспорените законски одредби по однос на нивната согласност со член 8 став 2, став 4, став 5, став 7, став 8 и став 9, како и со член 30 став 3 и 4 од Уставот.

Иницијативата започнува со констатација на подносителот на иницијативата дека за Законот, во кој се содржани оспорените одредби, немало никакво образложение кои биле причините за неговото донесување. Потоа, подносителот на иницијативата по однос на

оспорениот член 2 од Законот наведува дека во оваа одредба биле опфатени не само објектите кои биле изградени без одобрение за градба, туку и објектите изградени спротивно на одобрението за градење и токму оваа втора ситуација била спротивна на членот 8 од Уставот, а заради тоа што предизвикувала низа нејаснотии. Имено, подносителот на иницијативата поставува прашање како било можно да биде издадено одобрение за градење, спротивно самото на себе, кога истото не било издадено? На кого одобрението за градење можело да биде спротивно, дали самото на себе или на останатите постоечки законски прописи? Последицата од таквата нелогичност доведувала непосредно до последици на директно спротивставување на одредбата со Уставот, последици, кои во никој случај не можеле да бидат со ништо оправдани, бидејќи задрале со ситемот на сопственост утврден со Уставот.

Во натамошниот тек на иницијативата се дава осврт по однос на правниот статус на објектите кои се градат на свое или туѓо земјиште од аспект на одредбите на Законот за сопственост и другите видови на стварни права и посебно членовите 148, 153 и 154 и се наведува дека законодавецот можел да ги донесе оспорените одредби само ако претходно ги укинал посочените одредби од Законот за сопственост и другите видови на стварни права. Ова од причина што законодавецот не можел да донесе паралелен закон со кој на друг начин се решавале прашањата кои веќе биле решени во постојниот закон, без тој да биде ставен надвор од сила. Сето тоа било противречно на принципот на владеење на правото, бидејќи со така противречни закони не можело да постои владеење на правото.

Според подносителот на иницијативата Законот во кој се содржани оспорените одредбиј го решавал на друг начин правото на сопственост, односно субјекти на сопственост можеле да бидат лица кои ги кршеле законските прописи, вршеле кривични дела и прекршоци, нанесувале директни удари на утврдениот правен систем, за што им била дадена привилегија да стекнуваат сопственост надвор од сите закони. Со тоа била нарушена рамноправноста на субјектите кои биле носители на сопственост во постојниот правен систем, односно сите кои ги платиле давачките и го купиле земјиштето биле неоправдано казнети, со што бил повреден принципот на хуманизам и социјална правда.

Од друга страна, во Законот не биле предвидени никакви заштитни механизми за правната заштита на сопственоста, се елиминирале Законот за сопственост и другите видови на стварни права (се повредувале принципите од членовите 30, 116 и 122), се привилегијал одреден круг на стопанственици, а се дискриминирале сите чесни и одговорни стопанственици, што меѓу другото, водело до директно непочитување на општо прифатените норми на меѓународното право. Постоело и оштетување на правата на граѓаните на кои

им бил одземен дел од нивниот имот, односно кои претрпеле штета за време на градењето, а се повредувале и принципите на меѓуна-родното сопственичко право, утврдени уште во римското право.

Исто така, биле повредени и правата на локалната самоуправа, бидејќи комуналните такси, како главен приход на локалната самоуправа со овој закон и биле одземени во однос на сите диви градби и оние градби што биле изградени спротивно на Законот, од каде можело да се каже дека, Законот, во кој се содржани оспорените одредби, го суспендирал членот 121 од Законот за сопственост и другите видови на стварни права, кој, пак, го решавал истото прашање на многу порационален и правичен начин.

Во дополнувањето на иницијативата се наведува дека според нормите на меѓународното право не можело да се води постапка без да се поднесе барање од лице кое сака да оствари одредено право, а во конкретниот случај се барало од куќниот совет да приложи одобрение за градба, како правно лице, а биле издадени одобренија за градба на физички лица, кои пак воопшто не поднеле такво барање.

Понатаму, не било испочитувано правото дека за една иста ствар не можат да се водат две постапки, туку членот 31 од Законот, кој не е оспорен со иницијативата, предвидувал започнатите постапки пред влегување во сила на Законот да зачат, што било спротивно на општо усвоениот меѓународен принцип на литиспе-нденција.

По однос на Законот за постапување со бесправно изградени објекти не биле почитувани скоро сите основни принципи на кои се градело сопственичкото право во граѓанското општество, не биле почитувани основите за стекнување и губење на сопственост, но и принципите за индивидуална и универзална сукцесија кои пак доведувале до повреда на Законот за градење и Законот за сопственост.

Во врска со сето наведено постоеле повеќе заблуди, при што првата заблуда била што договорот се изедначувал со тапија, втората што имотниот лист се третирал како тапија, а не како доказно средство, а имотниот лист можел да биде издаден само кога претходно било утврдено право на сопственост. Двете заблуди што се провлекувале во Законот доведувале до создавање на спорови чиј крај не се гледал и биле причина за погрешно донесени судски и управни одлуки.

Според порносителот на иницијативата не бил прифатен утврдениот принцип *superficies solo cedit* кој го изразуval односот меѓу главната и споредната ствар, по што следи хронологија на развојот на сопственичкото право, со заклучок дека државата не можела да продава како свое, изградено државно земјиште, ниту да наплатува земјиште одделно од зграда, односно дека земјиштето не можело повторно да се продава по едно евро за метар квадратен, бидејќи тоа веќе им припаѓало

на сопствениците на становите.

Посебно по однос на оспорениот член 20 од Законот се наведува дека со него се продавало утврдување на правен статус, па се поставувало прашање дали државата можела да продава правен статус одделно од стварите кои се предмет на купопродажба, а можност за продажба на правен статус во граѓанското, управното и облигационото право не се предвидувала.

Понатаму, според подносителот на иницијативата Законот имал ретроактивна, понеповолна примена, бидејќи граѓаните два пати плаќале за една иста ствар, а не бил ниту во корист на државата бидејќи создавал хаос во сопственичките односи, а последиците можеле да бидат многу тешки.

Иницијативата завршува со напомена дека Законот за сопственост и други видови стварни права и Законот за градење на друг начин го решавале прашањето за легализација на диво изградените објекти и се заклучува дека во првонаведениот закон требало да постои посебна одредба за стекнување на сопственост со таканаречана легализација, но и тоа дека Законот за постапување со бесправно изградени објекти, всушност било волја на Владата, да ја прогласи легализацијата за единствен начин на стекнување на сопственост, што доведувало до недоумица дали требало да се применуваат сите досегашни закони, дали тие важат или не?

3. Судот на седницата утврди дека, според оспорениот член 2 став 1 од Законот, под бесправно изградени објекти, во смисла на овој закон, се подразбираат објекти од значење за Републиката согласно со Законот за градење и друг закон, објекти од локално значење согласно со Законот за градење и објекти на здравствени установи за примарна, секундарна и терцијална здравствена заштита кои се изградени без одобрение за градење или спротивно на одобрението за градење, како и делови (доградби и надградби) на објектите од значење за Републиката и од локално значење и на објектите на здравствените установи за примарна, секундарна и терцијална здравствена заштита, кои се изградени без одобрение за градење или спротивно на одобрението за градење, во и надвор од плански опфат (во натамошниот текст: бесправни објекти).

Предмет на овој закон се бесправните објекти од ставот 1 на овој член на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се изведени градежните и инсталатерските работи во целост и истите претставуваат градежна и функционална целина (став 2).

Во оспорениот член 3 став 1 од Законот, под утврдување на правен статус на бесправен објект се подразбира запишување на бесправниот објект во јавната книга за запишување на правата на недвижности и вклопување на истиот во урбанистичко-планската документација, на

начин и во постапка определени со овој закон.

Според оспорениот член 5 став 1 од Законот, за утврдување на правен статус на бесправен објект се поднесува барање за утврдување на правен статус на бесправен објект од страна на имателот на бесправен објект до единицата на локалната самоуправа на чие подрачје е изграден бесправниот објект, односно органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

Рокот за поднесување на барање за утврдување на правен статус изнесува шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 2).

Формата и содржината на барањето за утврдување на правен статус на бесправен објект од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 3).

Во оспорениот член 20 став 1 од Законот е предвидено дека, по издавањето на урбанистичка согласност, единицата на локалната самоуправа во рок од пет работни дена изготвува прес-метка за плаќање на надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект и истата му ја доставува на барателот. За објектите за кои е издадена урбанистичка согласност од страна на органот надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, пресметка се изготвува во рок од пет дена од денот на прием на урбанистичката согласност во единицата на локална самоуправа.

Висината на надоместокот за утврдување на правен статус за објектите со намена домување во станбени куќи согласно со правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање и за електронските комуникациски мрежи и средства изнесува 61,00 денар по м2 од изградената површина на бесправниот објект, која е утврдена со геодетскиот елаборат за утврдување на фактичката состојба на бесправен објект (став 2).

Висината на надоместокот за утврдување правен статус на бесправните објекти од локално значење освен за објектите од ставот (2) на овој член и висината на надоместокот за утврдување правен статус на бесправните објекти на приватните и мешовитите здравствени установи за примарна, секундарна и терцијална здравствена заштита, е еднаква на висината на надоместокот за уредување на градежно земјиште кој се пресметува во постапката за добивање на одобрение за градење за овој вид на објекти, која е утврдена од единиците на локалната самоуправа до денот на влегувањето во сила на овој закон, при што предвид се зема изградената површина на бесправниот објект, утврдена со геодетскиот елаборат за утврдување на фактичката состојба на бесправен објект (став 3).

Надометокот за утврдување на правен статус на станбени згради за колективно домување го плаќаат имателите на станови во станбената зграда (став 4).

За објектите од значење за Републиката согласно со Законот за градење и друг закон, за објектите на јавните здравствени установи за примарна, секундарна и терцијална здравствена заштита како и за линиските инфраструктурни објекти согласно со Законот за градење не се пресметува и не се плаќа надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект (став 5).

Надоместокот за утврдување на правен статус на бесправен објект, барателот може да го плати во рок од десет работни дена од денот на приемот на пресметката или одложено на дванаесет месечни рати. Доколку надоместокот се плаќа одложено, барателот е должен со единицата на локалната самоуправа да склучи договор за одложено плаќање на надоместокот за утврдување на правен статус (став 6).

Единиците на локалната самоуправа се должни средствата собрани од надоместокот за утврдување на правен статус на бесправен објект да го користат наменски и тоа за донесување на урбанистичка планска документација со која се врши вклопување на бесправните објекти во урбанистичко-планската документација и за инфраструктурно уредување на просторот во кој се наоѓаат истите и се должни да доставуваат годишен извештај за користењето на овие средства до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 7).

Барателите од членот 6 на овој закон, кои се корисници на социјална помош не плаќаат надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект (став 8).

Доколку единицата на локалната самоуправа во рокот од ставот 1 на овој член не изготви пресметка за плаќање на надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект, барателот има право да поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот (став 9).

Одлучувајќи по жалбата од ставот 9 на овој член органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот на единицата на локалната самоуправа ќе и определи рок не подолг од десет дена за изготвување на пресметка за плаќање на надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект (став 10).

Доколку единицата на локалната самоуправа не изготви пресметка за плаќање на надоместок за утврдување на правен статус на бесправен објект во рокот од ставот 9 на овој член, органот на државната

управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот ќе ја изготви пресметката (став 11).

4. Според член 8 став 1 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се: основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот (алинеја 1); слободното изразување на националната припадност и соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа (алинеја 2); владеење на правото (алинеја 3); поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска (алинеја 4); политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори (алинеја 5); правната заштита на сопственоста (алинеја 6); слободата на пазарот и претприемништвото (алинеја 7); хуманизмот, социјалната правда и солидарноста (алинеја 8); локалната самоуправа (алинеја 9); уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата (алинеја 10) и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право (алинеја 11).

Според член 8 став 2 од Уставот, во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането.

Во член 30 став 3 од Уставот е предвидено дека, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон, а според ставот 4 од истиот член од Уставот, во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Тргувајќи од содржината на иницијативата и дополнувањето на иницијативата произлегува дека станува збор за оспорување на членовите 2, 3, 5 и 20 од Законот поради нивната несогласност со членовите 8 став 2, став 4, став 5, став 7, став 8 и став 9, како и со член 30 став 3 и 4 од Уставот. Притоа, општиот впечаток од двата поднесока е дека недостасува конкретна анализа и конкретни причини по однос на несогласноста на секоја од оспорените законски одредби наспрема посочените уставни одредби, освен делумно за членот 2 и за членот 20 од Законот, иако е во прашање пообемна законска регулатива. Исто така, од анализата на членот 8 од Уставот јасно произлегува дека истиот има само два става, но не и девет како што прикажува подносителот на иницијативата, од каде не е јасно кои ставови од наведената уставна одредба се повредени. Притоа, наводите од иницијативата не можат во целост да се поврзат и со сите 11 алинеи од членот 8 став 1 од Уставот. Воедно, содржината на оспорените одредби не може да се доведе во корелација со членот 30 став 4 од Уставот, бидејќи оваа одредба се

однесува на гаранти-рањето на праведен надоместок во случај на експропријација што не е тематика на оспорените одредби.

Во секој случај, останува дел од наводите од иницијативата и дополнувањето на иницијативата кои го задоволуваат критериумот на јасни, препознатливи причини за оспорување кои можат да се доведат во корелација со оспорените законски одредби и дел од наведените уставни одредби, кои пак не дозволуваат целосно отфрлање на иницијативата заради деловнички недостатоци.

Тргувајќи од анализата на членот 2 од Законот произлегува дека оваа одредба под бесправно изградени објекти подразбира објекти изградени без одобрение за градење и објекти изградени спротивно на одобрението за градење. По однос на оваа одредба подносителот на иницијативата наведува дека во Законот, во кој се содржани оспорените одредби, немало никакво образложение кои биле причините за неговото донесување, а тоа што одредбата предвидувала како бесправно изграден објект да се смета и објектот изграден спротивно на одобрението за градење што било спротивно на членот 8 од Уставот, бидејќи не било јасно како било можно да биде издадено одобрение за градење, спротивно самото на себе, кога истото не било издадено, односно на кого одобрението за градење можело да биде спротивно, дали самото на себе или на останатите постоечки законски прописи.

Според Судот, вака изнесените наводи се неосновани, од причина што образложението зошто законодаваецот пристапил кон донесување на конкретен закон не е содржано во самиот закон, туку во образложението на Предлог-Законот, како што е и овде случај. Имено, видно од образложението на Предлог-Законот е дека законо-даваецот пристапил кон донесување на Законот заради решавањето на проблемот со значителниот број на бесправно изградени градби, но и спречување на нивна изградба во иднина. Поради наведените причини согласно член 1 од Законот, целта на законодаваецот е да ги уреди условите, начинот и постапката за евидентирање, утврдување на правен статус и санкционирање на бесправно изградените објекти. Одговорот, пак, на прашањето во кои случаи се смета дека одреден објект е изграден спротивно на одобрението за градење и што содржи ваков вид на одобрение се наоѓа во одредбите на Законот за градење („Службен весник на Република Македонија, бр.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011 и 54/2011). Во секој случај градењето на објект без одобрение за градење и градењето на објект спротивно на одобрението за градење се две различни правни ситуации опфатени во членот 2 од Законот, при што кај втората е карактеристично што одобрение за градење е издадено, но истото не е почитувано по однос на параметрите и карактеристиките на градбата утврдени и одобрени во наведениот акт.

Во натамошниот текст на иницијативата се наведува дека бил

донесен Закон со кој на одредени субјекти им била дадена привилегија да стекнуваат сопственост надвор од сите закони, со што била нарушена рамноправноста на субјектите кои биле носители на сопственост во постојниот правен систем, односно сите кои ги платиле давачките и го купиле земјиштето биле неоправдано казнети, со што бил повреден принципот на хуманизам и социјална правда. Според Судот постојат процесни пречки за впуштање во анализа на вака изнесените наводи, бидејќи подносителот на иницијативата не бара целината на Законот, ниту пак некоја од оспорените одредби, да бидат предмет на оцена по однос на нивната согласност со членот 8 став 1 алинеја 8 и членот 9 од Уставот. Тоа што подносителот на иницијативата во воведот, помеѓу другото, бара оцена на оспорените одредби и по однос на нивната согласност со членот 8 став 8 од Уставот не може да се прифати како навод за повреда на принципот на хуманизам и социјална правда од причина што уставната одредба е погрешно означена (членот 8 има само два става), но и од причина што тематиката на легализација на бесправно изградените објекти не може да се доведе во корелација со наведениот принцип.

Според подносителот на иницијативата законодавецот не можел да донесе паралелен закон со кој на друг начин се решавале прашањата кои веќе биле решени во постојниот закон, без тој да биде ставен надвор од сила, а сето тоа било противречно на принципот на владеење на правото, бидејќи со така противречни закони не можело да постои владеење на правото. Според подносителот на иницијативата Законот за сопственост и други видови стварни права и Законот за градење на друг начин го решавале прашањето за легализација на диво изградените објекти поради што смета дека во првонаведениот закон требало да постои посебна одредба за стекнување на сопственост со таканаречана легализација.

Според Судот вака изнесените наводи се неосновани, бидејќи законодавецот има уставна слобода при регулирањето на правните односи да се определи дали одредена проблематика ќе ја уреди во веќе постоечки закон или тоа ќе го направи со нов закон, но при тоа заради можноста од повреда на принципот на владеење на правото треба да внимава една иста проблематика да не ја уреди на различен начин во два или повеќе закони што се во важност. Во овој случај секој од наведените закони третираат различна правна проблематика и општествена појава, иако во основа сите имаат заедничка тематика-стекнување на сопственост на бесправно изграден објект. Во краен случај ако се има предвид дека Законот за постапување со бесправно изградени објекти ќе има временски ограничена примена, а Законот за сопственост и други видови стварни права и Законот за градење на системски, општ начин го третираат прашањето на бесправно изградените објекти, произлегува дека законодавецот и не можел да пристапи кон ставање вон сила на

веќе воспоставените законски решенија.

Судот утврди дека се неосновани наводите од иницијативата за повреда на правата на локалната самоуправа, бидејќи комуналните такси, како главен приход на локалната самоуправа со овој закон и биле одземени во однос на сите „диви“ градби и оние градби што биле изградени спротивно на Законот, бидејќи вака изнесениот навод е спротивен на содржината на член 20 став 7 од Законот. Имено, според оваа одредба единиците на локалната самоуправа се должни средствата собрани од надоместокот за утврдување на правен статус на бесправен објект да го користат наменски и тоа за донесување на урбанистичка планска документација со која се врши вклопување на бесправните објекти во урбанистичко-планската документација и за инфраструктурно уредување на просторот во кој се наоѓаат истите, од каде произлегува дека вака прибраните средства се строго наменски приход на локалната самоуправа.

Судот по однос на наводот од иницијативата дека не можело да се води постапка без да се поднесе барање од лице кое сака да оствари одредно право, односно дека се барало од куќниот совет да приложи одобрение за градба, како правно лице, а биле издадени одобренија за градба на физички лица, кои пак воопшто не поднеле такво барање со што се доведувале во прашање нормите на меѓународното право оцени дека не соодветствуваат на содржината на оспорените одредби. Поточно, проблематиката за утврдување на правен статус за станбени згради за колективно домување е уредена во членот 6 став 7 од Законот, која одредба подносителот на иницијативата не ја оспорува.

Според Судот недоволно јасен и противречен е наводот од иницијативата според кој не било испочитувано правото за една иста ствар да не можат да се водат две постапки, туку членот 31 од Законот предвидувал започнатите постапки пред влегување во сила на Законот да запрат, што било спротивно на општо усвоениот меѓународен принцип на литиспенденција. Имено, законските решенија за запирање на претходно започнатите постапки, напротив водат кон тоа во исто време, за исти основи, да не се водат повеќе постапки. Но како и да е подносителот на иницијативата само попатно се повикува на содржината на членот 31 од Законот и не бара истиот да биде предмет на уставно-судска оценка од каде постојат процесни пречки за понатамошно произнесување на Судот по однос на уставноста на оваа одредба.

Судот, исто така, оцени дека се неосновани наводите од иницијативата дека државата не можела да продава како свое, изградено државно земјиште, ниту да наплатува земјиште одделно од зграда, односно дека со оспорениот член 20 од Законот се продавало утврдување на правен статус, па се поставувало прашање дали државата можела да продава правен статус одделно од стварите кои се предмет на

купопродажба, а можност за продажба на правен статус во граѓанското, управното и облигационото право не се предвидувала. Ова од причини што согласно членовите 20 и 21 од Законот произлегува дека не е во прашање продажба на државно земјиште, односно продажба на правен статус, туку станува збор за постапка во која се утврдува висината на надоместокот кој треба да се плати за да еден објект премине од статус на бесправен во статус на легален објект, а во решението за утврдување на правен статус на бесправен објект, кое е правен основ за запишување на правото на сопственост на објектот, се потврдува дека објектот ги исполнува условите за вклопување во урбанистичката документација и запишување во јавните книги за запишување на правата на недвижности (член 21 ставови 1 и 4 од Законот).

По однос на наводот од иницијативата дека Законот имал ретоактивна понеповолна примена, Судот утврди дека постојат процесни пречки за впуштање во оцена на вака изнесените наводи бидејќи подносителот на иницијативата не бара оцена на уставноста на оспорените одредби, ниту пак на целината на Законот, по однос на нивната согласност со членот 52 став 4 од Уставот, туку по однос на други уставни одредби.

Оспорените одредби не можат да се доведат во корелација и со членот 30 став 3 од Уставот, бидејќи со нив не се предвидува одземање или ограничување на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, туку напротив во постапка предвидена со закон се овозможува на граѓаните кои имаат бесправно изградени објекти истите да ги легализираат и да стекнат полноважна сопственост. Тука треба да се има предвид дека во вакви случаи на масовно легализирање на бесправно изградени објекти државата настапува со добра волја да се откаже од прибирање на средства кои редовно би ги наплатила за легализација на објектите, но и да се воздржи од рушење, се со цел решавањето на проблемот со значителниот број на бесправно изградени градби, но и спречување на нивна изградба во иднина.

Врз основа на сето наведено Судот оцени дека наводите во иницијативата не можат да го покренат прашањето за оцена на согласноста на оспорените одредби по однос на нивната согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и член 30 ставови 3 и 4 од Уставот.

Судот не е надлежен да се впушта во оцена на наводите кои одат во насока на оценување на усогласеноста на два или повеќе закони, нивната примена и евентуално погрешно донесени судски и управни одлуки, а имајќи ја предвид надлежноста на Уставниот суд определена во членот 110 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претсе-дателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. Решението по однос на членовите 2, 3 и 5 од Законот е донесено едногласно, а по однос на член 20 со мнозинство гласови. (У.б р.105/2011)

73.

У.бр.182/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of the Detailed Urban Plan

- Членот 24 став 9 од Законот за просторното и урбанистичко планирање е повреден кога по повод прифатените забелешки од јавната анкета планот претрпел значајни промени а надлежната Комисија не му предложила на градоначалникот да спроведе нова јавна анкета.

- Article 24 paragraph 9 of the Law on Spatial and Urban Planning is violated when on the basis of the accepted observations from the public poll the plan underwent significant changes and the competent Commission did not propose to the Mayor to conduct a new public poll.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Црква Урбана единица Б, донесена под бр.07-509/2 од 3 февруари 2009 година од Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2009 од 3 февруари 2009 година).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА решението за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на Одлуката, означена во точката 1 од ова одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива на Радоје Стојчески од Скопје и други со решение У.бр.182/2011 од 21 декември 2011 година поведе постапка за оценување на законитоста на Одлука означена во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за нејзината согласност со членот 24 став 9 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање.

5. Судот на седницата утврди дека, Советот на општина Аеродром на седницата одржана на 2 февруари 2009 година ја донел оспорената одлука во која со членот 1 е определено дека се донесува предметниот план за локалитетот Црква Урбана единица Б, а врз основа на определбите на Генералниот урбанистички план на Град Скопје, одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање и соодветните правилници.

Во членот 2 е определено дека Планот е со површина од 30 ха и е во рамките на следните граници: Југозапад-булевар „III Македонска бригада“, Северозапад-улица „Фрањо Клуз“ и булевар „Јане Сандански“, Север-улица „Владимир Комаров“ и Исток-улица „Коста Новаковиќ“. Во оваа одредба се содржани и податоци по однос на намената на објектите и други податоци по однос на планскиот опфат.

Во членот 3 се содржани податоци во врска со текстуалниот и графички дел од Планот.

Во членот 4 е определено дека Деталниот план се заверува со печат на Советот на општината Аеродром и потпис на претседателот на Советот. Според членот 5 Советот на Општината е должен во рок од 30 дена од донесувањето на планот да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон, а во членот 6 е уредено архивирањето на Планот.

Во членот 7 е определено дека Одлуката влегува во сила со

денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Аеродром“.

Судот, исто така, од увидот и анализата на докумен-тацијата доставена од Советот на општина Аеродром, утврди дека:

- Нацрт-Планот е изработен од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС„-Скопје во март 2007 година и се води под бр.1503/6 од март 2007 година.

- Стручната ревизија е изработена од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија „ИН-ПУМА“ од Скопје под бр.73/2007 од април 2007 година.

- АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС„-Скопје во април 2007 година дало одговор на наводите од ревизијата.

- Советот на општина Аеродром на 21 декември 2007 година донел потпрограма (Ф1) за урбанистичко планирање на подрачјето на Општината за 2008 година, во која е опфатен и Планот за локалитетот Црква Б, според усвоената програма од 2006 година. Градоначалникот на општина Аеродром донел решение бр.08-8495/14 од 24 декември 2007 година, меѓу другото и за објавување на наведената програма и истата е објавена во „Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3 од 24 декември 2007 година.

- Геодетскиот елаборат за ажурирана геодетска подлога за локалитетот Црква Урбана единица Б на 24 декември 2007 година го сочинило Друштвото за трговија, градежништво, проектирање и катастарски услуги „Катастар-гео премер“ ДООЕЛ Скопје. Елаборатот е заведен под бр.1807/01 од 02 јануари 2008 година.

- Градот Скопје-Сектор за планирање и уредување на просторот во допис бр.07-13-1062/1 од 17 мај 2007 година дал мислење по Нацрт-Планот со конкретни забелешки.

- АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС„-Скопје во август 2007 година дало одговор по мислењето на Градот Скопје.

- Министерството за транспорт и врски дало Стручно мислење број 16-4928 од 3 јули 2007 година на Нацрт-планот со соодветни забелешки.

- АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС„-Скопје во август 2007 година дало одговор по мислењето на Министерството.

- Со Одлука број 07-136/12 од 27 ноември 2007 година Советот на општина Аеродром го утврдил Нацрт-планот.

- За организирање на јавната презентација и јавната анкета во траење од 15 дена по Нацрт-планот градоначалникот на општината Аеродром донел Одлука број 08-8000/1 од 27 ноември 2007 година и за таа цел е подготвено Соопштение од истиот датум дека ќе се организира

јавна анкета во периодот 29 ноември до 29 декември 2007 година во просториите на ОУ „Блаже Коневски“.

- Соопштението било објавено во „Нова Македонија“ на 28 ноември 2007 година.

- Од извештајот од спроведената јавна анкета бр.18-5929/1 од 27 август 2008 година произлегува дека биле поднесени 334 анкетни листови, од кои 296 се прифатени, а 38 не се прифатени.

- Поединечни известувањата до граѓаните со образложение за прифатени и неприфатени забелешки од страна на општината Аеродром се доставни.

- Градот Скопје дал позитивно мислење по однос на Предлог-Планот заведено под бр.08/13-651/1 од 19 март 2008 година.

- Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог-Планот со допис бр.16-14126/1 од 28 ноември 2008 година.

Оспорената одлука е донесена на 2 февруари 2009 година, заведена е под бр.07-509/2 од 3 февруари 2009 година и е објавена наредниот ден во службеното гласило на општината Аеродром.

6. Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр.51/2005, 137/2007 и 151/2007-исправка), во чие време на важење е донесена оспорената одлука.

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Според членот 7 од овој закон, во зависност од просторот кој е предмет на планирањето се донесуваат следните планови: Прос-торен план на Република Македонија и урбанистички планови во кои спаѓаат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички

план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот одржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктури.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Понатаму, согласно член 18 од Законот, изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца, што ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот под услови утврдени во овој член од Законот.

Според одредбата од членот 21 став 1 од Законот плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од

стручната ревизија се составен дел на планот.

Во членот 23 од Законот е уредена поконкретно постапката за донесување на генерален урбанистички план (во оваа постапка се оспорува донесен детален урбанистички план).

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината (став 5).

Според член 24 став 6 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промена на намената на земјиштето и промени во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацртот на планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета (член 24 став 9).

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната

презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со соопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно ставот 3 на член 25 од Законот мислењето од ставот 1 и согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на носителот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на мислењето и согласноста не одговори во наведениот рок ќе се смета дека мислењето и согласноста се издадени. Според ставот 5 на истиот член по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Во членот 31 став 1 од Законот, помеѓу другото е предвидено дека во постапката за изработување на плановите задолжително се применуваат стандардите и нормативите за уредување на урбанистичкото планирање.

Одизнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Имајќи ја предвид наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на одлуката за донесување на конкретниот Детален урбанистички план според Судот постои, во конкретниот случај, направена е повреда на членот 24 став 9 од Законот. Имено, оваа одредба, налага градона-чалникот да спроведе нова јавна анкета, по предлог на Комисијата од членот 24 став 6 од Законот, доколку со прифатените забелешки од јавната анкета планот претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промена на намената на земјиштето и промени во поголем обем на други параметри утврдени во

планот), за кое нешто Судот оцени дека е пропуштено да се направи.

Поточно во постапката се поднесени 334 анкетни листови со забелешки на граѓаните учесници на јавната анкета, од кои 296 се прифатени, а само 38 не се прифатени, или изразено процентуално, околу 90% од изнесените забелешки биле прифатени, што само по себе зборува за настанати промени во планот од поголем обем.

Тоа произлегува и од карактерот на прифатените забелешки како што се промена на катноста на поголем број на објектите од првично проектираната катност за по уште еден спрат и потпокрив. Поточно, поголем број на објекти од предвидените П+5 и висина 18.6 м. сега имаат П+6+По и висина од 23.2 м (зголемување на висината за 4.6 м.), како што е случајот со улицата „Васко Карангелески“ за 3 објекти, со улицата „Фрањо Клуз“ за 2 објекти, со двете страни на улицата „Пандил Шишков“ за 7 објекти, со улицата „Руди Чајавец“ за 10 објекти и други. Кај Блокот 2 еден објект, видно од забелешката за прифаќање на анкетниот лист бр.4 за КП 762/1, ГП 2.1 катноста е зголемена од П+5 на П+8+По, односно од 18.6 м. на 29.2 м. (зголемување на висината за 10.6 м.) или за три ката. Ова нешто се потврдува и со увидот во графичките прилози на Нацрт-Планот и Предлог-Планот. Потоа, направена е промена во правец на бришење на новопроктираната улица 1 заедно со паркинг просторот (непознат број на паркинг места), кај КП.744/12, КП.744/11 и КП.744/10 прифатено е додавање на потпокривен простор, кај градежните парцели 12.1 и 1.7 е прифатена забелешка освен трговски центар да има и станбен простор, направено е и спојување на градежните парцели 8.1.1 и 8.1.2 и многу други промени.

Дека планот претрпел промени во поголем обем, како резултат на спроведената јавна анкета произлегува и од споредбата на нумеричките податоци содржани во членот 2-делот „вкупен плански опфат“ од Нацрт-Одлуката донесена на 27 ноември 2007 година и оспорената одлука донесена на 2 февруари 2009 година. Така максималната површина на парцели во Нацрт-Одлуката е 180.189.00 м², а во оспорената одлука 183.863.00 м² (зголемување за 3.674.00 м²), вкупната површина предвидена за градба во Нацрт-Одлуката е 62.808.00 м², а во оспорената одлука е 58.450 м² (намалување за 4.358.00 м²), бруто развиената површина во Нацрт-Одлуката е 392.735.00 м², а во оспорената одлука е 445.654.00 м² (зголемување за 52.919.00 м²), височината до венец во двете одлуки е определено да се движи од П до П+18 ката, а видно од двете одлуки е дека највисоките објекти имаат 8 ката и подпокрив. Исто така, бројот на паркин места во Нацрт-Одлуката е определен на 5698, а во оспорената одлука на 5692 или за 6 паркин места помалку, иако очигледно е дека катноста на голем број станбени објекти се зголемила, а тоа би барало според членот 59 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичкото планирање („Службен весник на Република

Македонија“ бр.78/06, 140/07, 12/09, 93/09, 52/10 и 62/10) поголем број на паркинг места, а не помал број. Поточно, зголемената катност на објектите неминовно морала да доведе и до зголемен број на паркин места како што предвидува членот 59 од Правилникот, односно да се испланираат 1 до 2 паркинг места за новите станбени и деловни површини во зависност од квадратурата на становите и другите објекти и нивната локација, но тоа не произлегува од бројот на паркинг местата според оспорената одлука (намален број за 6). Како и да е од приложената документација не може да се утврди со сигурност на која околност се должи намалувањето на паркинг местата за 6 во оспорената одлука, а при состојба на промена на Планот во поголем обем.

Од изнесената правна и фактичка состојба произлегува дека оспорената Одлука не е во согласност со членот 24 став 9 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање, а како направената анализа и изнесената фактичка и правна состојба укажуваат на промена на планот како резултат на спроведената јавна анкета, која промена ја наметнала потребата Комисијата од членот 24 став 6 од Законот да му предложи на градоначалникот спроведување на нова јавна анкета, кое нешто во овој случај не е направено.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.182/2011)

74.

У.бр.78/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Одлуката за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план

Градска четврт “Дебар Маало 1”-Општина Центар-Скопје, број 08-3241/28 од 06.10.2010 година, на Советот на Општина Центар-Скопје („Службен гласник на Општина Центар“ бр.15/2010) е донесена во законита постапка.

- The decision to adopt Changes in and Supplements to the Detailed urban Plan City Quarter “Debar Maalo 1” – Centar Municipality – Skopje, no.08-3241/28 of 06.10.2010, by the Council of the Centar Municipality – Skopje (“Official Journal of the Centar Municipality”, no.15/2010) was taken in a legal procedure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 22 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1”-Општина Центар-Скопје, број 08-3241/28 од 06.10.2010 година, донесен од страна на Советот на Општина Центар-Скопје, објавен во Службен гласник на Општина Центар број 15 од 08.10.2010 година.

2. Борче Тренчевски и Ванчо Ѓеорѓиев, двајцата од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одлука била во спротивност со членот 8 став 1 алинеите 3 и 8 од Уставот и на членовите 17 ставови 1, 4 и 5, 24 став 8, 28 и 50 од Законот за просторно и урбанистичко планирање од следните причини: Согласно измените и дополнувањата на членот 17 од Законот во “Службен весник на Република Македонија” број 91/2009 од 23.07.2009 година, мислење по нацрт плановите давала Комисија формирана од градоначалникот на општината, а во конкретниот случај такво мислење не било дадено. Понатаму, според наводите од иницијативата измената и дополнувањето на деталниот урбанистички план, воопшто не можела да отпочне бидејќи согласно членот 28 став 3

од Законот, донесувачот на планот најмалку еднаш годишно изработувал стручна анализа на плановите со која се утврдува евентуална потреба која би укажала на потребата од изменување и дополнување на планот, а таква анализа не била направена. Подносителите на иницијативата го оспоруваат предметниот план поради тоа што на ниедно лице кое поднело анкетен лист со предлози и забелешки по нацрт измените и дополнувањето на планот, не им било доставено известување за прифатените или неприфатените предлози и забелешки. На крајот со иницијативата се предлага и донесување на временна мерка односно на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија, донесени односно преземени врз основа на оспорената Одлука.

3. Судот, на седницата утврди дека Советот на Општина Центар-Скопје, врз основа на член 15 став 1 точка 1 алинеја 3 и член 26 од Статутот на Општината Центар-Скопје “Службен гласник на Општина Центар-Скопје” број 1/06, член 26 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007 и 91/2009), на 34-тата седница одржана на 06.10.2010 година, донел Одлука за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1”-Општина Центар-Скопје.

Во членот 1 од Одлуката е предвидено дека со истата се донесува Изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1”-Општина Центар, Скопје, согласно Генералниот урбанистички план на Град Скопје “Службен гласник на Град Скопје” број 08/2002, Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007 и 91/2009), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 78/2006, 140/2007, 12/2009, 52/2010 и 62/2010 и Правилникот за поблиската содржина размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови (“Службен весник на Република Македонија” број 78/2006).

Во членот 2 од Одлуката е определена границата на планскиот опфат.

Во членот 3 од Одлуката се наведува дека во утврдените граници на опфатот од член 2 е содржаната со документационата основа, планската документација, нумеричкиот дел и условите за градбата, како и графичкиот дел со документациона основа и плански развој.

Во членот 4 од Одлуката се наведени составните делови на одлуката заедно со извештајот од спроведената јавна презентација и јавна анкета и друго.

Во членот 5 од Одлуката, се наведени административните работи во врска со заверка на предметниот план, бројот на примероците,

чувањето, доставувањето на органите и местото на изложување на планот заради достапност на јавноста.

Во членот 6 од Одлуката е наведена обврската на Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина во општина Центар во рок од 30 дена од донесување на предметниот план да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон и предавање на картираните подлоги на Државниот завод за геодетски работи на чување и користење, а според членот 7 од Одлуката, истиот Сектор е задолжен за чување и реализација на Планот.

Во член 8 од оваа одлука е предвидено дека истата влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Центар“-Скопје.

Одлуката е донесена под бр.07-3241/28 од 06.10.2010 година и е објавена во службеното гласило број 15 на 08.10.2010 година.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичко планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009).

Постапката за донесувањето на оспорената Одлука отпочнала по влегувањето во сила на новиот Закон за просторно и урбанистичко планирање од 2005 година и измените и дополнувањата на Законот од 2007 година. Во текот на постапката во 2009 година, Законот претрпел повторно измени и дополнувања но согласно со членот 35 од Законот за изменување и дополнување на Законот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 91/2009) постапките за донесување на урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/2005 и 137/2007). Оттука, анализата на правната и фактичката состојба се изврши во однос на одредбите од Законот од 2005 година и неговите измени и дополнувања од 2007 година.

Со член 7 од овој закон се утврдени видовите планови кои се донесуваат во зависност од просторот кој е предмет на планирање, и тоа: просторни планови во кои спаѓа просторен план на Република Македонија и урбанистички планови во кои спаѓаат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место.

Со членот 17 од Законот е уредено:

(1) За изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма.

(2) Програмата од ставот (1) на овој член, општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

(3) Изработката на плановите од програмата од ставот (1) на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.

(4) Заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да обезбедат стручно следење на спроведувањето на плановите и да извршат согледување за степенот на реализација на плановите, заради подготвување на Програма за изработка на урбанистички планови.

(5) За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање советот на општината и Советот на градот Скопје формира партиципативно тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и Градот Скопје. Партиципативното тело се состои од: претставници од советот, стручно лице од општинската администрација, истакнати стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, претставници од здруженија на граѓани и граѓани од подрачјето на општината. Бројот на претставниците се утврдува со статутот на општината и Статутот на градот Скопје и не може да биде поголем од десет члена.

(6) Изработката на плановите од програмата од ставот (1) на овој член можат да ја финансираат и заинтересирани правни и физички лица чишто програмски барања и подрачја на интерес се прифатливи за општината и градот Скопје.

Со членот 21 од Законот е определено:

(1) На нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон.

(2) Стручна ревизија на планот од членот 7 точка 1 на овој закон, врши стручна комисија што ја формира министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на просторното планирање и се состои од најмалку три члена од стручно-научни институции, истакнати научни и стручни работници од областа на просторното и урбанистичко планирање и од други области суштествени за изработка на планската документација.

(3) Стручна ревизија на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон финансирани од Буџетот на Република Македонија, врши стручна комисија што ја формира министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Стручната комисија се состои од најмалку три члена, од кои најмалку двајца се со овластување за носител на изработка на урбанистички планови или се истакнати научни и стручни работници од областа на урбанистичкото планирање.

(4) Стручна ревизија на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општините и буџетот на градот Скопје, врши овластено правно лице од членот 18 став (1) на овој закон, определено од градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје.

(5) Забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

(6) Стручна ревизија не може да врши изработувачот на планот на кој се врши ревизија.

Во членот 22 став 1 на овој закон се утврдува дека плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план.

Според член 24 став 1 на овој закон, по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Според став 2 на истиот член, организирањето на јавната презентација и јавната анкета по плановите од ставот 1 на овој член, го врши градоначалникот на општината по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот.

За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3).

Според ставот 4 на овој член од Законот, јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку 10 работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови.

Во ставот 5 на овој член, се предвидува дека јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината.

Согласно, пак, член 24 став 6 од овој закон, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината која е составена од три члена и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање.

Според член 24 став 7 од Законот, извештајот од ставот 6 на овој член е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот.

Согласно член 24 став 8 од истиот закон, врз основа на извештајот, комисијата од ставот 6 на овој член е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Според ставот 9 на членот 24 од Законот, доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промени на намената на земјиштето и промена во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацрт на планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Според ставот 10 на членот 24 од Законот, времето и местото каде што ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со соопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположбата и површината на опфатот на планот.

Согласно член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од

областа на уредување на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според ставот 2 на овој член од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според ставот 3 од истиот член од Законот мислењето од ставот 1 и согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесување на барањето од страна на доносителот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на мислењето и согласноста не одговори во наведениот рок ќе се смета дека мислењето и согласноста се издадени.

Во ставот 4 на членот 25 од овој Закон, се предвидува дека по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Според членот 26 став 9 од Законот, општините во градот Скопје, урбанистичките планови ги донесуваат по претходно добиено мислење од градоначалникот на градот Скопје - за што градоначалникот овластува стручно лице, дипломиран инженер архитект со најмалку три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Мислењето од градоначалникот на градот Скопје се издава во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот, а доколку не се издаде во определениот рок ќе се смета дека мислењето е дадено.

Со членот 28 од Законот е определено дека:

(1) Планирањето на просторот се врши за период од најмалку:

-петнаесет години за Просторен план на Републиката, десет години за генерален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон од населено место и

-пет години за детален урбанистички план.

(2) Со донесување на нов Просторен план на Републиката и нов урбанистички план, престанува да важи постојниот план.

(3) Пред истекот на пропишаниот плански период за плановите од членот 7 на овој закон, донесувачот на планот најмалку еднаш годишно изработува стручна анализа на плановите со која се утврдува евентуалната потреба од изменување и дополнување на плановите или дел од плановите.

(4) По истекот на пропишаниот плански период, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје овластува стручно лице дипломиран инженер архитект со најмалку три години работно искуство од областа на урбанистичкото планирање кое е задолжено за следење на урбанистичките планови, да изготвува анализа за степенот и квалитетот на реализацијата на плановите, новонастанатите промени и потребите на развој и подготвува програма за изработка на урбанистички планови.

(5) Измени и дополнувања на плановите и делови од планови од членот 7 на овој закон се вршат по истата постапка пропишана за нивно донесување.

Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на оспорената Одлука во делот што се оспорува со иницијативата, Судот оцени дека Општина Центар-Скопје, како доносител на наведената одлука, во деловите кои се оспоруваат со иницијативата, ги спровела законски определените дејствија во постапката за донесување на истата.

Од приложената документација се утврди дека при донесување на оспорената одлука биле преземени следниве дејствија:

- Програма за урбано планирање “Ф” на Општина Центар за 2009 година, број 07-3333/3 од 29.12.2008 и Програма за работа на Советот на Општина Центар за периодот јануари-декември 2009 година број 07-386/8 од 09.02.2009 година;

- Програма за урбано планирање “Ф” на Општина Центар за 2010 година, број 07-3727/6 од 28.12.2009 година, донесена од Советот на Општина Центар и Програма за работа на Советот на Општина Центар за периодот јануари-декември 2010 година број 07-200/4 од 29.01.2010 година;

- Стручна ревизија на изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт Дебар Маало 1, Нацрт-план на Општина Центар број 08-93/2 од 11.02.2009 година од Друштвото за планирање, проектирање и инженеринг простор ДОО Куманово;

- Одговор на ревизија на изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт Дебар Маало 1, Општина Центар,

Нацрт-план од февруари 2009 година, изготвен од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија “ИН-Пума“-Скопје;

- Стручно мислење на Нацрт-планот од Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот број 16-4373/2 од 04.05.2009 година;

- Даден одговор од планерите-Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија “ИН-Пума“-Скопје од јуни 2009 година, на стручното мислење од Министерството за транспорт и врски по Нацрт-планот, пред организирање на стручна расправа и јавна анкета;

- Одржана седница и изготвен записник од седницата на Партиципативното тело од областа на урбанизмот на Општина Центар одржана на 06.07.2009 година, на која седница се разгледувал Предлог-одлуката за утврдување на нацрт-измената и дополната на Деталниот урбанистички план на градската четврт “Дебар Маало 1” – Општина Центар на која помеѓу другото било истакнато дека целта на планот бил создавање на услови за рационално планирање и користење на просторите за градба со внесување на нови параметри за реализација согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, а имајќи ја предвид неговата усогласеност со Законот за заштита на културното наследство;

- Дадено мислење по Нацрт-планот од Градот Скопје, број 09/13-1024/1 од 13.04.2009 година;

- Даден одговор од планерите-Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија “ИН-Пума“-Скопје по мислењето од Градот Скопје, јуни 2009 година;

- Донесена е Одлука за утврдување Нацрт-Измена и дополна на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 07-1931/10 од 15.07.2009 година од Советот на Општина Центар на седницата одржана на 15.07.2009 година, донела;

- Решение за објавување на Одлуката за утврдување Нацрт-Измена и дополна на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 08-1931/9 од 15.07.2009 година;

- Решение за Јавна презентација и Јавна анкета по Нацрт-Измена и дополна на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 08-2141/1 од 22.07.2009 година, донесено од градоначалникот на Општина Центар Скопје, во кое е наведено дека јавната презентација ќе се одржи во просториите на салата на Совет на Општина Центар барака 6 на ден 27.07.2009 година со почеток во 10,00 часот и дека јавната анкета ќе трае 15 работни дена од денот на објавувањето на Соопштението.

- Соопштение за Јавна презентација и Јавна анкета по Нацрт-Измена и дополна на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 08-2141/2 од 22.07.2009 година;

- Барање за објавување на Соопштението за организирање Јавна презентација и Јавна анкета, број 08-2141/2 од 23.07.2009 година;

- Изводи од дневни весници “Време“ и “Дневник“, двете од 24 јули 2009 година, во кои е објавено Соопштението за Јавна презентација и Јавна анкета;

- Решение за формирање на стручна комисија број 08-2141/3 од 27.07.2009 година, донесено од градоначалникот на Општина Центар;

- Извештај по спроведена Јавна презентација по Нацрт на измените и дополнувањата на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 26-112/7 од 13.08.2010 година;

- Извештај од Јавна анкета по нацрт на измени и дополнувањата на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, спроведена во просториите на урбана заедница “Дане Крапчев”-Скопје, во период од 24.07.2009 година до 14.08.2009 година, број 26-112/8 од 13.08.2010 година за вкупно 67 доставени анкетни листови на граѓани;

- Приемна книга (лист) од Македонска пошта, вкупно 3 листови за извршена достава на извештај од јавна анкета на вкупно 67 граѓани;

- Известување за постапување по Извештајот по спроведена Јавна анкета по Нацрт на измените и дополнувањата на Деталниот урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 26-112/9 од 13.08.2010 година;

-Мислење (позитивно) број 10-139/2 од 11.08.2010 година, за застапеност на мерките за заштита и спасување за измена и дополна ДУП “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, издадено од Дирекцијата за заштита и спасување-Подрачно одделение за заштита и спасување Центар;

- Мислење (позитивно) број 13-2949/1 од 17.08.2010 година, по Предлог-план, издадено од Град Скопје-Сектор за планирање и уредување на просторот;

- Мислење (позитивно) број 08-2106/4 од 20.08.2010 година, по Предлог-план, издадено од Министерството за култура-Управа за заштита на културното наследство;

- Дадена согласност на Предлог-изменување и дополнување

на Детален урбанистички план за Градска четврт “Дебар Маало 1” Општина Центар-Скопје, број 16-8373/2 од 20.08.2010 година, издадено од Министерството за транспорт и врски;

- Донесена е Одлука за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт “Дебар Маало 1”, Општина Центар-Скопје, број 07-3241/28 од 06.10.2010 година од Советот на Општина Центар и

- Објавена е предметната одлука во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје” број 15/2010 од 08.10.2010 година.

Со иницијативата се оспорува предметната одлука бидејќи мислење по Нацрт-планот не било дадено од Комисија формирана од градоначалникот на општината, а тоа било предвидено во членот 17 став 4 од измените и дополнувањата на Законот во “Службен весник на Република Македонија” број 91/2009 од 23.07.2009 година. Имајќи ги во предвид цитираните одредби од Законот вклучително и неговите измени и дополнувања кои беа во примена при донесувањето на оспорената одлука (“Службен весник на Република Македонија” број 51/2005 и 137/2007), Судот оцени дека ваквите наводи од иницијативата не се основани. Имено, членот 17 од Законот кој бил во примена во време на постапувањето на надлежните органи за донесување на оспорената одлука, не содржи одредба за давање на мислење по нацрт плановите од страна на таква Комисија. Таква одредба е предвидена со измените и дополнувањето на Законот од 2009 година кој влегол во сила на 31 јули 2009 година (“Службен весник на Република Македонија” бр. 91/2009), но со членот 35 од тие измени е уредено дека постапките за донесување на урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” број 51/2005 и 137/2007). Во конкретниот случај постапката за донесување на предметната одлука е започната пред влегувањето во сила на тие законски измени и дополнувања, а започнатата постапка по влегувањето во сила на тие измени и дополнувања, видно од приложената документација, веќе била во завршна фаза, односно во фаза на прибирање на анкетни листови. Воедно, видно од приложената документација, стручно мислење по однос Нацрт-планот е даден од страна на Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот број 16-4373/2 од 04.05.2009 година, односно постапено е согласно одредбата од член 25 став 1 од Законот, која била во примена во време на донесувањето на предметниот план, а исто така прибавено било и мислење по Нацрт-планот од Градот Скопје, број 09/13-1024/1 од 13.04.2009 година.

Неосновани се исто така наводите од иницијативата дека оспорената одлука не била донесена во законита постапка бидејќи

надлежната стручна комисија по спроведената јавна анкета, на ниедно лице кое поднело анкетен лист не му доставило известување за прифатени или неприфатени предлози или забелешки, бидејќи видно од Извештајот од Јавната анкета по Нацрт на измените и дополнувањата на предметниот план, број 26-112/8 од 13.08.2010 година и Приемната книга (лист) од Македонска пошта со вкупно 3 листови, се утврди дека сите 67 граѓани кои поднеле анкетни листови, писмено биле известени за прифаќање или неприфаќање на нивните предлози и забелешки. Оттука, Судот оцени дека овие наводи се неосновани и не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

По однос наводите од иницијативата дека постапката не била законита, бидејќи пред нејзиното започнување, не била направена стручна анализа од доносителот на планот за евентуална потреба од пристапување кон изменување и дополнување на конкретниот план, а тоа било предвидено во членот 28 став 1 алинеја 2 од Законот, според кој планирањето на просторот за детален урбанистички план се вршел за период од најмалку 5 години, а според ставот 3 од овој член од Законот, пред истекот на пропишаниот плански период за плановите од членот 7 од Законот, донесувачот на планот најмалку еднаш годишно изработувал стручна анализа на плановите со која се утврдува евентуална потреба од изменување и дополнување на плановите или дел од плановите. Меѓутоа со овие наводи не може да се оспорува постапката бидејќи тие и не се однесуваат на постапката туку се однесуваат на претходен период пред започнување на постапката, што за овој суд е ирелевантно во однос на уставно судската анализа на оспорениот план. Ова од причини што Уставниот суд на Република Македонија при оцената на уставноста и законитоста на плановите, ја цени законитоста на постапката во која тие се донесуваат, односно фазите и другите дејствија преземени во рамките на таа постапка, а не и претходните работи и работни задачи како тековни надлежности на субјектите од локалната самоуправа надлежни за донесување на планот. Оттука, програмите, анализите, проценките и други прашања во врска со идни потреби и целисходности од пристапување или непристапување кон донесување на плановите или нивни измени и дополнувања, е политика на делување на локалната самоуправа во рамките на Законот за просторното и урбанистичко планирање и тоа не е директно поврзано со постапката во која плановите се донесуваат или менуваат, конкретно и на предметната во која е донесен оспорениот план. Без оглед на наведеното, фактичката состојба покажува дека имало системско планирање на просторот во врска со предметниот план, преку програми за урбано планирање со детални анализи за потребите и целисходноста од планирањето во што со свои мислења и анализи биле вклучени и други надлежни институции како НУ Конзерваторски центар-Скопје и

Министерството за култура-Управа за заштита на културното наследство и т.н. Воедно, пред започнување на постапката, одржана била и седница на Партиципативно тело од областа на урбанизмот на Општина Центар одржана на 06.07.2009 година, на која седница се разгледувал Предлог-одлуката за утврдување на нацрт-измената и дополната на Деталниот урбанистички план на градската четврт “Дебар Маало 1” – Општина Центар, што значи дека преку Партиципативното тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, биле следени состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и Градот Скопје (член 17 став 5 од Законот).

Имајќи ги во предвид цитираните одредби од Законот и неговите измени и дополнувања, кои биле во примена при донесувањето на оспорената одлука, како и приложената писмена документација прибавена во текот на претходната постапка, неспорно произлегува дека предметната постапка е законито спроведена, бидејќи Судот утврди дека при нејзиното донесување се испочитувани сите фази во постапката, односно се утврди дека Советот на општина Центар при донесување на оспорената одлуката во целост ги испочитувал одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Тргувајќи од напред наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите од Уставот на Република Македонија и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.78/2011)

75.

У.бр.180/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Не е повредена постапката за донесување на детален урбанистички план, ако известувањето за неприфаќањето на забелешките од анкетниот лист, испратено на адреса наведена на анкетниот лист, било вратено од поштата со назнака дека адресата е непозната.

- *There is no violation of the procedure for the adoption of a detailed urban plan if the notification for the non-acceptance of the observations from the questionnaire, sent to the address noted in the questionnaire, was returned by the post office with a designation that the address was unknown.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 22 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за Урбана заедница 2 дел од урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015, бр. 07-1764/12 од 26.05.2011 година, донесена од Советот на Општина Охрид („Службен гласник на Општина Охрид“ бр. 5 од 30.05.2011 година).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на согласноста на

Одлуката означена во точка 1 на ова решение со член 3, член 9 и член 40 став 3 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

3. Здружение на граѓани „Кула Кеј Охрид“ од Охрид, преку полномошник адвокат Драган Гоџо од Охрид од Адвокатско друштво Гоџо, Кичеец и Новаковски, Охрид, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената одлука и донесениот Детален урбанистички план (ДУП), предвидена била маркица за градба на колективна станбена зграда на дворното место на постојна изградена зграда, на растојание кое било помало од растојанието предвидено со Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, со што целосно се затварал слободниот простор и помеѓу две веќе изградени згради се предвидувала трета зграда која двете згради ги затвара, а и самата ново предвидена зграда уште од старт била со блокирани перспективи и визури. Постојниот објект имал еркери со димензии од 1,50 метри што уште повеќе го стеснувало дозволеното растојание. Со тоа се нарушувал квалитетот на живеењето, погледот и приватноста, како на станарите на постоечката зграда, така и на станарите на идната зграда доколку се изгради. Кога подносителите на иницијативата ги купувале становите постоечката зграда имала дворно место на кое било предвидено да се гради детско игралиште, а со новиот ДУП и со новата маркичка целосно се намалувала вредноста на постоечките станови. Новиот ДУП требало да биде похуман и да обезбеди поквалитетна урбанизација отколку стариот, да ја зголеми вредноста на недвижностите, а на постоечките објекти да не им ја намали вредноста.

Постапката за донесување на оспорената одлука исто така не била почитувана. Законот за урбанистичко планирање го афирмирал начелото на јавност. Тоа начело не значело само право да се изложи планот на јавен увид, туку изготвувачот бил должен да одговори на сите писмени приговори доколку не ги прифати. Во конкретниот случај, станарите поднеле најмалку 4 приговори во текот на постапката, но ниту еден од нив не добил одговор.

Според подносителот на иницијативата, при донесувањето на оспорената одлука, органите кои ја започнале и воделе постапката не ги почитувале член 8 став 1 алинеите 3, 6 и 10 од Уставот, член 4 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање и член 3, член 9 и член 40 став 3 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на Одлуката, до донесување на конечна одлука од Судот со која оспорената одлука ќе биде поништена или укината.

4. Судот на седницата утврди дека Одлуката за донесување Детален урбанистички план за Урбана заедница 2, дел од Урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015, е донесена врз основа на членовите 11, 22 и 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2011) и член 18 од Статутот на Општина Охрид („Службен гласник на Општина Охрид“ бр. 8/2007), на седницата на Советот на Општина Охрид, одржана на 26.05.2011 година.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за Урбана заедница 2, дел од Урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015.

Според членот 2 од Одлуката, со овој урбанистички план се опфаќа простор со површина од 3,45 ха. Просторот на планскиот опфат по Деталниот урбанистички план за Урбана заедница 2, дел од Урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015 е опфат на границите: ул. Кеј Маршал Тито, ул. Партизанска и ул. Први мај.

Согласно член 3 од Одлуката, Деталниот урбанистички план е изработен од „ПОЛОГПРОЕКТ-ПРО“ДОО Гостивар со технички број 48/09 и содржи: планиран развој - текстуален дел и графички прилог; документациона основа со текстуален дел и графички прилози.

Според членот 4 од оваа одлука Деталниот урбанистички план се заверува со потпис и печат на претседателот на Советот на Општина Охрид.

Согласно член 5 од Одлуката, Деталниот урбанистички план се чува, следи и реализира во Секторот за урбанизам и заштита на животната средина.

Членот 6 од Одлуката предвидува дека оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на Општина Охрид“.

Одлуката е заверена во архивата на Општина Охрид под број 07-1764/12 од 26.05.2011 година и е објавена во „Службен гласник на Општина Охрид“ бр. 5 од 30 мај 2011 година.

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се темелни

вредности на уставниот поредок на Републиката.

Согласно член 43 став 1 од Уставот, секој човек има право на здрава животна средина. Согласно став 2 на овој член, секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според став 3 на истиот член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 7 од Законот, во зависност од просторот кој е предмет на планирањето, се донесуваат следниве планови:

1) Просторен план на Република Македонија и

2) урбанистички планови:

- генерален урбанистички план,
- детален урбанистички план,
- урбанистички план за село и
- урбанистички план вон населено место.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според член 15-а став 1 од Законот, урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, државната урбанистичка планска документација и локалната урбанистичка планска документација се изработуваат врз основа на планска програма со која се утврдува границата и содржината на планскиот опфат. Планската програма се состои од текстуален и графички дел.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Според одредбата од членот 21 став 1 од Законот, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Согласно став 5 на истиот член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Согласно член 22 став 1 од Законот, плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план.

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе

го определи градоначалникот на општината (став 5). Според став 6 на овој член, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8 на истиот член, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози (став 9).

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според членот 29 став 1 од Законот, по барање на изработувачот на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, државната и локалната урбанистичка планска документација и проектот за инфраструктура, органите на државната управа и другите субјекти кои ги вршат работите од областа на образованието, земјоделството, водостопанството, заштитата и спасувањето, противпожарната заштита, здравствената заштита, транспортот и врските и државните патишта се должни да му ги достават сите податоци и информации со кои располагаат, потребни за изработка на наведените планови, државната и локалната урбанистичка планска документација и проектот за инфраструктура, во рок од осум работни дена од денот на приемот на барањето. Поради сложеноста на работите, органот на државната управа и другите институции кои ги вршат работите од областа на културата, податоците и информациите се должни да ги достават во рок од 15 работни дена од денот на приемот на барањето.

Од доставената документација за донесување на оспорената одлука, Судот утврди дека Советот на Општина Охрид има донесено Програма за изработка на урбанистички планови за Општина Охрид во 2010 година, бр. 07-3458/6-1 од 29.12.2009 година, каде во делот II. Планови кои се во фаза на изработка, а ќе се финансираат од физички и правни лица, во точката 2. стои: ДУП за УЗ 2 дел од урбан блок 2.1 опфат 2 – католичка црква, граници: Кеј Маршал Тито, Јане Сандански, Партизанска и ул. Први мај, површина 3,45 ха.

Планската програма за Деталниот урбанистички план УЗ 2 дел од урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид, изработена од страна на ДПУП „ПОЛОГПРОЕКТ-ПРО“ Гостивар, е заведена во Општина Охрид – Урбанизам и заштита на животна средина, под бр. 09-3487/3 од 27.10.2009 година.

Нацрт-планот е изработен во декември 2009 година од страна на „ПОЛОГПРОЕКТ-ПРО“, носи тех. бр. 48/09.

На Нацрт-планот е изработена Стручна ревизија од Трговското друштво за просторни и урбанистички планови, проектирање, инженеринг и др. „Урбанплан“ -Тетово од јули 2009 година, за што е сочинет извештај, бр. 03-03/10 од 11.03.2010 годинаво која има забелешки и сугестии кои треба да се вградат во планот.

Изготвувачот на планот во одговорот на ревизијата од март 2010 година ги прифатил забелешките.

Со Одлука бр.07-999/26 од 29.04.2010 година, Советот на општина Охрид го утврдил нацрт-планот и определил градоначалникот да организира јавна презентација и јавна анкета по нацрт-планот, која ќе трае најмалку 10 работни дена.

За организирање на јавната анкета и јавната презентација на Нацрт-планот, градоначалникот на Општина Охрид донел Решение број 09-188/6 од 03.05.2010 година, со кое определил јавната анкета да трае од 04.05.2010 до 18.05.2010 година, а јавната презентација да се одржи во големата сала на Општина Охрид на ден 10.05.2010 година, со почеток во 11,00 часот, за што е изготвено и доставено соодветно соопштение.

За одржаната јавна презентација на Нацрт-планот изготвен е записник, бр. 09-188/8 од 10.05.2010 година.

Од извештајот за спроведената јавна анкета и јавна презентација бр.09-188/9 од 11.06. 2010 година се констатира дека биле доставени 40 анкетни листови со забелешки на планот, кои се разгледани од Комисија за оценување и изработка на извештај по спроведената јавна анкета и јавна презентација по Нацрт-планот, формирана со решение на градоначалникот на Општина Охрид, при што забелешките во 24

анкетни листови се прифатени, забелешките во 4 анкетни листови се делумно прифатени, со даден одговор за тоа, а забелешките во 12 анкетни листови не се прифатени, со даден одговор за неприфаќањето.

Според Известување на Општина Охрид - Сектор за урбанизам, заштита на животната средина и комунален развој, бр. 09-21/6 од 28.02.2011 година, во Предлог- планот е постапено според образложението во извештајот за спроведената јавна анкета и јавна презентација, односно прифатените и делумно прифатените забелешки се вградени во планот.

Во текот на постапката, Општина Охрид побарала и добила мислења по Нацрт планот од следните органи:

- Министерството за животна средина и просторно планирање, бр. 08-6127/2 од 18.08.2010 година и Министерството за животна средина и просторно планирање - Управа за животна средина бр. 11-8126/2 од 27.10.2010 година,

- Министерството за одбрана, бр. 17/6-50/46 од 11.08.2010 година,

- Дирекцијата за заштита и спасување, Подрачно одделение Охрид, бр. 10-339/2 од 26.11.2010 година,

- ЕВН Македонија КЕЦ Охрид, бр. 24-1848/2 од 29.12.2010 година,

- ЈЗУ Институт за јавно здравје на Република Македонија, бр. 09-3523 од 23.08.2010 година,

- Министерството за култура – Управаа културното наследство, бр. 08-2160/4 од 13.12.2010 година,

- Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, бр.12-8095/2 од 18.08.2010 година.

Барањето за давање согласност на Предлог-планот било доставено до Министерството за транспорт и врски на 08.03.2011 година под бр.09-301/8.

Министерството за транспорт и врски со акт бр.16-3737/2 од 04.05.2011 година, дало согласност на Предлог Деталниот урбанистички план.

На 26 мај 2011 година Советот на Општина Охрид, ја донел оспорената Одлука за донесување на ДУП за Урбана заедница 2 дел од урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015, бр. 07-1764/12 од 26.05.2011 година, која е објавена во „Службен гласник на општина Охрид“ бр.5/2011.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба,

Судот оцени дека во постапката за донесување на оспорениот детален урбанистички план биле испочитувани сите фази на постапката предвидени во важечкиот Закон за просторно и урбанистичко планирање, односно запазена е постапката за донесување на нацрт-планот, извршена е стручна ревизија на истиот, спроведена е јавна анкета и јавна презентација, со анкетни листови и одговор – известување на пристигнатите анкетни листови, добиени се сите потребни мислења на предлог-планот и добиена е согласност од Министерството за транспорт и врски за донесување на планот.

Во врска со наводите во иницијативата дека при донесување на оспорената одлука било повредено начелото на јавност, затоа што станарите поднеле најмалку 4 приговора во текот на постапката, но ниту еден од нив не добил одговор, Судот го имаше предвид следното:

Според одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање (член 24), по нацрт-планот на деталниот урбанистички план, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета, за што се изготвува писмен извештај со образложение за прифатените и неприфатените забелешки, при што стручната комисијата која го изработила извештајот е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Во конкретниот случај, видно од Извештајот од спроведената јавна анкета и јавна презентација по Нацрт-план - Детален урбанистички план за Урбана заедница 2, дел од Урбан блок 2.1 опфат 2 Општина Охрид 2010-2015, со технички број 48/09 од декември 2009 година, заведен во Општина Охрид- Сектор за урбанизам, заштита на животната средина и комунален развој под број 09-188/9 од 11.06.2010 година, станарите на зградата на ул. „Партизанска“ П+7 и зграда П+3+П, поднеле анкетни листови бр. 09-1153/4 и бр. 09-1153/3, од 07.05.2010 година. Видно од доставените анкетни листови, произлегува дека двата анкетни листа се со идентична содржина и од исти подносители.

За неприфаќањето на забелешките изнесени во анкетниот лист бр. 09-1153/3 од 07.05.2010 година, Комисијата ги известила станарите на зградата на ул. „Партизанска“ П+7 ката и други, со акт бр. 09-1153/3 од 01.03.2011 година, со образложение – ГП 2,1,3 е испланирана согласно постојните законски прописи. Ова известување, иако било испратено на адреса наведена во анкетниот лист - станари на зграда на ул. Партизанска П+7 и други, ул Партизанска бб Охрид, било вратено од поштата со назнака дека адресата е непозната.

Општина Охрид - Сектор за урбанизам и заштита на животната средина, со свој акт бр. 09-863/1, 10-863/1 од 20.04.2011 година, доставил одговор до Заедницата на станарите на станбена зграда ул.„Партизанска“

бб Охрид, на нивните барања бр. 09-863 од 13.04.2011 година и бр. 10-863 од 18.04.2011 година, во врска со спорниот ДУП за кој била во тек постапката за негово донесување. Во истиот акт, покрај одговорот на барањата, станарите биле известени дека изготвеното известување од комисијата за неприфаќање на забелешките и предлозите во нивниот анкетен лист бр. 09-1153/3 од 07.05.2010 година, на 01.03.2011 година било испратено на нивната адреса (ул. „Партизанска“ бб) и вратено назад како непозната адреса. Примерок од истиот акт бил доставен и на адреса на Ангелина Кипријановска, ул. „Д. Обрадовиќ“ бр. 15/18 Скопје.

Од утврдената фактичка состојба произлегува дека Општина Охрид ја испочитувала законската обврска за писмено известување на станарите на ул. „Партизанска“ П+7 и други, за неприфаќањето на забелешките во анкетниот лист бр. 09-1153/3 од 12.05.2010 година, со образложение за неприфаќањето, а фактот што писменото се вратило назад заради непозната адреса, не е од влијание за законитоста на постапката, затоа што известувањето било доставено на адреса наведена во анкетниот лист. Со оглед на идентичната содржина и истиот идентитет на подносителите на анкетните листови бр. 09-1153/3 од 12.05.2010 и бр. 09-1153/4 од 12.05.2010, според Судот, известувањето за неприфаќањето на забелешките за едниот анкетен лист, во суштина се однесува и на неприфаќањето на забелешките на вториот анкетен лист, поради што со доставувањето на само едно известување за неприфаќање на изнесените забелешки, не е повреден членот 24 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Исто така, видно е дека Општината одговорила и на две барања на станарите во врска со оспорениот ДУП, иако истите биле доставени надвор од постапката за јавна анкета и јавна презентација, од каде произлегува дека се неосновани наводите во иницијативата дека Општината не одговорила писмено на барањата на станарите и дека со тоа било повредено начелото на јавност во постапката на просторното и урбанистичкото планирање.

Наводите во иницијативата дека со оспорената одлука и новиот ДУП се намалуваат квалитетот и вредноста на постојните становите, се нарушувал квалитетот на живеењето, погледот и приватноста, како на станарите на постоечката зграда, така и на станарите на идната зграда доколку се изгради, за Судот се ирелевантни, од причина што овие забелешки се однесуваат на содржината и стручно-технички прашања поврзани со деталниот урбанистички план, што е во надлежност на доносителот на планот и надлежните органи кои даваат согласност на истиот, а Уставниот суд има надлежност да ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

Тргувајќи од наведеното, пред Судот не се постави прашањето за

согласноста на оспорената одлука со одредбите на Уставот на Република Македонија и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

6. Во однос на наводите во иницијативата според кои оспорената одлука не била во согласност со член 3, член 9 и член 40 став 3 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, Судот го имаше предвид следното:

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од надлежностите утврдени во член 110 од Уставот, Судот одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите. Во конкретниот случај, оспорената одлука е пропис со иста правна сила како и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (подзаконски акт), поради што Судот не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна согласност и настанати се деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата во овој дел.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.180/2011)

76.

У.бр.6/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Укажувањата на подносителот на иницијативата, се

однесуваат на содржината на планот, што е прашање од технички карактер и излегува од надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина, поради што и оспорената одлука е во согласност со Уставот и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- Оценувањето на несогласноста на деталниот со Генералниот урбанистички план, односно план од пониско со план од повисоко ниво, како и утврдувањето на повреда на правото на сопственост, не е во надлежноста на Уставниот суд.

- *The indications of the applicant refer to the content of the plan, which is a technical matter and goes beyond the competence of the Constitutional Court, which only appraises the procedure for the adoption of the urban plan and not its content, owing to which the contested decision is in agreement with the Constitution and the Law on Spatial and Urban Planning.*

- *The appraisal of the disagreement between the detailed and the General Urban Plan, that is, a plan from a lower and a plan from a higher level, and the establishment of a violation of the right to property, is not within the competence of the Constitutional Court.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на измени и дополнување на ДУП „Градска четврт Голем Ринг - Јужен дел - Исток“, број 07-3756/28 од 24 септември 2011 година, донесена од Советот на општина Центар („Службен гласник на општина Центар“ бр.10/2011).

2. Мирослав Грчев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за

оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одлука на градежните парцели 8.9 и 8.10 од планот биле вметнати површини за градење на објекти со утврдени намени В4 - државни институции, кои не биле во согласност со намената А2 - повеќесемејно домување во станбени згради, која за истото земјиште била утврдена во ГУП на Град Скопје. Наведената несогласност на план од пониско ниво со план од повисоко ниво била во спротивност со член 11 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, според кој ДУП, како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со ГУП. Ваквата несогласност, според иницијативата, била посочена како материјално правен доказ дека оспорените делови од ДУП биле спротивни на Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Подносителот на иницијативата тврди дека намената на земјиштето во Генералниот урбанистички план на Град Скопје била уредена единствено во графичкиот дел на планот во синтезниот приказ каде површината на двете оспорени парцели била обележана со портокалова боја која во ГУП означувала намена домување во станбени згради.

Повикувајќи се на член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, како и на одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање, подносителот на иницијативата наведува дека принципот на усогласеност на деталниот со генералниот урбанистички план бил уставно правен императив.

Оттука, несогласноста на наведените планови го блокирала системот на уредувањето на просторот кој е темелна вредност на уставниот поредок.

Понатаму во иницијативата се наведува дека наведената несогласност на урбанистичките планови од понизок и од повисоко ниво ги ограничувала стекнатите права на сопственост што било во спротивност со член 30 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената Одлука содржи 8 (осум) члена. Во членот 1 од Одлуката се наведува дека со оваа одлука се донесуваат оспорените измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за Градска четврт Голем Ринг - Јужен дел Исток, општина Центар - Скопје, а во членот 2, се наведува дека просторот за кој се донесуваат измените е со површина од 16,21 ха и истовремено се прецизираат границите на зафатот прикажани во графички прилози.

Во членот 3 од Одлуката е дадена содржината на утврдените

граници на опфатот.

Членот 4 од Одлуката, содржи што е составен дел на Одлуката, а тоа се: текстуален дел на планот, графички прилози, нумерички дел, услови за градбаитн.

Според членот 5 од Одлуката, Измените и дополнувањата на предметниот ДУП, се заверува со печат на општина Центар и потпис на претседателот на општина Центар во седум примероци.

Според членот 6 од Одлуката, Секторот за урбанизам во општина Центар е долен во рок од 30 дена од донесувањето на наведените измени и дополнувања да обезбеди користење на платнот на хамер или астралон и истите да се достават до Државниот завод за геодетски работи на чување и користење.

Според член 7 од Одлуката истата, со сите нејзини делови се чува и за нејзина реализација се грижи Секторот за урбанизам во општина Центар - Скопје.

Членот 8 од Одлуката, предвидува дека истата стапува во сила од денот на нејзиното објавување во „Службен гласник на општина Центар“ - Скопје.

4. Во текот на претходната постапка врз основа на целокупната документација што ја достави Советот на општина Центар, ја утврдивме следната фактичка состојба: Планска програма за изработка на изменување и дополнување на Детален урбанистички план за Градска четврт, „Голем Ринг Јужен дел-Исток“ Општина Центар-Скопје, изработена од изготвувачот на планот, Стручна ревизија на Планот изготви од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг „ЗУАС“ - Скопје, тех.бр.2395/11 од јули 2011 година, Одговор на ревизија, изготвен од изготвувачот на планот, тех.бр.62/2011 од јули 2011 година, Решение за формирање Комисија која дава мислење по Нацрт-Детални урбанистички планови формирана од градоначалникот на Општината бр.08-1140/1 од 10.03.2011 година, Мислење од Комисијата, формирана од градоначалникот на општината бр.08-3126/1 од 21.07.2011 година, Одговор од изготвувачот на планот по забелешките од мислењето од Комисијата, тех.бр.62/11 од јули 2011 година, Решение за организирање на Јавна презентација и Јавна анкета, донесено од градоначалникот на општината, бр.08-3186/1 од 26.07.2011 година, Соопштените за организирање на јавна презентација и јавна анкета донесена од градоначалникот на општината бр.08-3186/2 од 26.07.2011 година, објавено во дневните весници „Нова Македонија“ на 28 јули 2011 година и „Дневник“ на 28 јули 2011 година, Решение за формирање Комисија за изработка на Извештајот од спроведената јавна презентација и јавна анкета формирана од градоначалникот на општината, бр.08-3186/3 од 11.08.2011 година, Записник од спроведената јавна презентација по планот бр.25-995/13 од 16.08.2011 година, Извештај

од јавна презентација и јавна анкета по планот, бр.25-995/14 од 16.08.2011 година, Известување за постапува по Извештајот, број 25-995/15 од 16.08.2011 година, Мислење на град Скопје - Сектор за планирање и уредување на просторот, бр.13-3534/1 од 14.09.2011 година, Мислење од Министерството за животна средина и просторно планирање, бр.08-7120/2 од 14.09.2011 година, Мислење од Министерството за култура - Управа за заштита на културното наследство бр.17-2226/2 од 15.09.2011 година, Мислење од Дирекција за заштита и спасување - Подрачно оделение за заштита и спасување - Центар бр.10-270/4 од 14.09.2011 година, Мислење од ЕВН-Македонија бр.27-6155/1 од 15.09.2011 година. Мислење од АД ГА-МА Скопје бр.0308-1411 од 01.06.2011 година, Мислење од Дистрибуција на топлина бр.09-2205/2 од 3.08.2011 година, Согласно од Министерството за транспорт и врски - Сектор за уредување на просторот бр.16-6542/2 од 15.09.2011 година, Одлука за донесување изменување и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт Голем Ринг Јужен дел - исток, општина Центар - Скопје, број 07-3756/28 од 24.09.2011 година, донесена од Советот на општина Центар - Скопје, Измени и дополнување на Детален урбанистички план Градска четврт Голем Ринг Јужен дел Исток, општина Центар - Скопје (текстуален и графички дел).

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Републиката е и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и на природата.

Со член 30 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон. Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот одржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктури.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри. Во ставот 7 на членот 11 од Законот е предвидено дека деталниот урбанистички план како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Според одредбата од членот 21 став 1 од Законот, плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на

градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината (став 5).

Според член 24 став 6 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава

мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно ставот 3 на член 25 од Законот мислењето од ставот 1 и согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на донесителот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на мислењето и согласноста не одговори во наведениот рок ќе се смета дека мислењето и согласноста се издадени. Според ставот 5 на истиот член по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Според членот 26 став 7 урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеи 2, 3 и 4, како предлози на планови се доставуваат во рок од шест месеца од добивање на мислењето од членот 25 став 1 на овој закон до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот заради добивање на согласност. Урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеја 1 од овој закон се доставуваат во рок од 12 месеца од добивањето на мислењето од членот 25 став 1 на овој закон до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Доколку плановите не се достават во утврдениот рок, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, ќе и укаже на општината дека е должна постапката за нивно донесување да ја повтори согласно со овој закон.

Тргнувајќи од наведените законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба, Судот оцени дека во текот на донесувањето на оспорениот Деталниот урбанистички план „Градска четврт Голем Ринг - јужен дел - исток“ - Општина Центар, биле испочитувани сите фази на постапката предвидени во важечкиот Закон за просторно и урбанистичко планирање. Од овие причини не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите од Уставот и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Во врска со конкретните наводи во иницијативата дека постои несогласност на деталниот со генералниот урбанистички план, односно на план од пониско ниво со план од повисоко ниво, со што се повредува член 11 став 7 од Законот, Судот оцени дека се неосновани. Ова, од

причина што укажувањата во иницијативата по однос на намената на земјиштето, се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, што, според Судот, е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно - техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

По однос на наводите во иницијативата дека со неусогласеноста на урбанистичките планови од пониско со план од повисоко ниво се ограничуваат стекнатите права на сопственост, што е во спротивност со член 30 од Уставот, Судот утврди дека се неосновани. Имено, прашањето по однос на повреда на правото на сопственост не е предмет на оценување на Уставниот суд, туку во врска со истото, според позитивната законска регулатива, може да се поведе постапка за повреда или ограничување на правото на сопственост во редовна граѓанска постапка, каде во контрадикторна и доказна постапка ќе се утврдуваат фактите на кои се укажува во иницијативата.

Од изнесената правна и фактичка состојба произлегува дека оспорената одлука е донесена во целост во постапка како што е предвидена со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање, односно дека истата не може да се доведе под сомнение по однос на нејзината согласност со член 30 од Уставот и член 11 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.6/2012)

77.

У.бр.80/2011

- Уредување на односите по донесувањето на интервентна одлука на Судот

- Regulation of the relations after the adoption of an intervening decision of the Court

- Оспорената одредба од Законот има ограничено траење и со неа се уредуваат односи до моментот на донесување на одлуката на Уставниот суд со која биле укинати, а не поништени одредби од Законот за просторното и урбанистичкото планирање.

- The contested provision of the law has a limited validity and it regulates relations until the moment of the adoption of the decision by the Constitutional Court repealing, and not annulling provisions from the Law on Spatial and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2011).

2. Васил Апостолов, Огнен Стаматовски и Бела Глигорова од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативата оспорениот член не бил во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 10, Амандман XVII точка 1 со кој се менува ставот 1 на член 115 од Уставот. Ова од причини што со него и покрај фактот што Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр.66/2010 од 2 февруари 2011 година укинал повеќе одредби од Законот за просторното и урбанистичкото планирање со кои се регулирала локална планска урбанистичка документација и се овозможувало менување и планирање на веќе планираните простори надвор од Уставот и законите и создавање на планови во планови без учество на граѓаните и надвор од постапката утврдени со Уставот и законите. Со оспорената одредба се овозможувало правно дејство на акти (ЛУПД) кои се донесени во постапка и на база на одредби кои веќе се укинати, што значи озаконување на изменувањето и дополнувањето на урбаните планови не преку редовна постапка за нивно менување и

дополнување туку на база на постапка која била оценета како спротивна на Уставот.

Со оспорениот член, според подносителите се овозможувало реинсталирање на локалните плански урбанистички документации и се овозможувало истите да произведуваат правно дејство и ако одредбите на кои биле засновани биле укинати. Со предвидениот начин на уредување на ова прашање се овозможувало да постојат последици од незаконито менување и дополнување на урбанистичките планови надвор од востановениот систем на планирање на просторот и донесување на други акти на база на тоа.

Воедно, подносителите на иницијативата бараат Уставниот суд да донесе Решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот член.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 3 став 1 од Законот, „Локална и државна урбанистичка планска документација со кои се уредува користење на просторот во плански опфат, а кои се одобрени до 7 февруари 2011 година, се применуваат во постапката за издавање на одобрение за градење и согласно истите може да се издаде одобрение за градење.

Според оспорениот став 2 на член 3 од Законот, „одобренијата за градење издадени согласно со локална и државна урбанистичка планска документација со кои се уредува користење на просторот во плански опфат, имаат правна сила и можат да се извршуваат, доколку локалната и државната урбанистичка планска документација се одобрени до 7 февруари 2011 година.

Во понатамошната постапка, а по повод оспорениот член 3 од Законот за градење, Судот исто така утврди дека со Решение У.бр.66/2010 од 1 декември 2010 година повел постапка за оценување на уставноста на членот 5 алинеја 6 во деловите: “во и” и “како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела,” и алинеја 7 во деловите: “во и” и “како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела,” членот 17-а ставовите 4 и 5, членот 50 став 1 во деловите: “во и” и “како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела,” ставот 2 и ставот 3 во делот: “Државна урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот во границите на планските опфати се изработува врз основа на извод од урбанистички план, а”, членот 50-а став 1 во деловите: “во и” и “како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела,” ставот 2 и ставот 4 во делот: “Локална урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот во границите на планските опфати се изработува врз основа на извод од урбанистички план, а”, од Законот за просторно

и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007, 91/2009 и 124/2010).

Воедно, Уставниот суд донел и Решение со кое го запрел извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени, односно презмени врз основа на оспорените одредби.

Решението за запирање на извршувањето било доставено до Собранието, односно доносителот на Законот, Владата на Република Македонија, Министерството за транспорт и врски и Заедницата на единиците на локалната самоуправа и за истото биле информирани средствата за јавно информирање.

На 2 февруари 2011 година Уставниот суд на Република Македонија донел Одлука со која ги укинал одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање и ја ставил вон сила времената мерка.

Одлуката на Уставниот суд У.бр.66/2010 била објавена на 7 февруари 2011 година во „Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2011.

На 23 март 2011 година Собранието на Република Македонија донел измени и дополнувања на Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2011).

Во членот 3 од наведениот Закон е предвидено „Локална и државна урбанистичка планска документација со кои се уредува користење на просторот во планскиот опфат, а кои се одобрени до 7 февруари 2011 година, се применуваат во постапката за издавање на одобрение за градење и согласно истите може да се издаде одобрение за градење.

Според став 2 на член 3 од Законот „одобренијата за градење издадени согласно со локалната и државна урбанистичко планска документација со кои се уредува користење на просторот во плански опфат, имаат правна сила и можат да се извршуваат, доколку локалната и државната урбанистичка планска документација се одобрени до 7 февруари 2011 година.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и уредувањето и хуманизација на просторот и заштита и унапредување на животната средина и на природата.

Според Амандман XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува став 1 на член 115 од Уставот, во единиците на локалната самоуправа, граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето

за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштита на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности и други области утврдени со закон.

Тргувајќи од анализата на оспорениот член од Законот за градење, Одлуката на Уставниот суд У.бр.66/2010 од 2 февруари 2011 година, наспрема наводите во иницијативата Судот оцени дека истите не се основани.

Ова од причина што законодавецот имајќи предвид дека Уставниот суд донел одлука со која ги укинал, а не ги поништил одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање во суштина со оспорениот член од Законот за градење ги решава ситуациите до моментот на донесување на одлуката на Уставниот суд. Или поточно речено законодавецот со цел да не настане правна празнина ги уредил односите на начин што локалните и државните плански документации со кои се уредувал просторот во планскиот опфат, а кои биле одобрени до 7 февруари 2011 година се применуваат во постапка за издавање на одобренија за градење, а издадените одобренија за градење согласно локалните и државните плански документи имаат правна сила.

Од наведените причини Судот смета дека оспорената одредба од Законот за градење има ограничено траење и со неа не се уредуваат односи по донесување на Одлуката на Уставниот суд.

5. Со оглед на наведеното, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член со одредби од Уставот на кои се повикуваат подносителите на иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.80/2011)

78.

У.бр.195/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Уставниот суд при оцената на уставноста и законитоста на плановите ја цени законитоста на постапката во која тие се донесуваат односно фазите и другите дејствија преземени во рамките на таа постапка, а не и претходните работи и активности на субјектите на локалната самоуправа надлежни за донесување на планот.

- *In the appraisal of the constitutionality and legality of the plans the Constitutional Court assesses the legality of the procedure in which they are adopted that is the stages and other actions taken within the procedure, and not the preliminary matters and activities of the subjects of the local self-government competent for the adoption of the plan.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 став 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од Урбана единица “Х.Т. Карпош”, Урбан блок 64-а и 64-б, Плански Опфат меѓу улиците “Х.Т. Карпош”, “Ристовац“, “Сава Ковачевиќ“, “Трета Македонска Ударна бригада“ и улица “11Октомври“, Општина Куманово

2009-2014, донесена под бр.07-8102/13 од 30 јуни 2011 година од Советот на општина Куманово („Службен гласник на општина Куманово“ бр.9/2011 од 1 јули 2011 год).

2. Илија Алексовски од Куманово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата подносителот бара поништување на Одлука на Советот на Општина Куманово, заведена под бр.07-8102/12 од 30 јуни 2011 година која поради направените повреди во постапката за донесување била во спротивност со член 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, член 22 став 1 точка 1 од Законот за локална самоуправа, член 25 став 1 од Статутот на Општина Куманово и на членот 51 став 1 од Уставот.

Подносителот на иницијативата наведува дека по барање на Исмаил Ибраим Зија од Куманово била поведена постапка за донесување на детален урбанистички план за делот од споменатата урбана единица, и на 28 декември 2009 година била закажана јавна анкета и јавна презентација, но поради новогодишните празници истата не била одржана. Градоначалникот на општина Куманово донел Одлука заведена под број 21-6/17 од 06.09.2010 година за организирање на повторна јавна анкета и јавна презентација, која била одржана на ден 19.08.2010 година.

Според наводите во иницијативата оваа одлука била противзаконита и противуставна бидејќи според цитираните прописи, градоначалникот на општината имал овластување да донесува решенија и заклучоци, а одлуките како подзаконски прописи ги донесувал советот на општината како колективен орган. Градоначалникот, во конкретниот случај донел одлука наместо решение или заклучок за организирање на повторна јавна анкета и презентација и при тоа не биле запазени роковите за донесување на истата од датумот на поднесување на иницијативата до донесувањето на одлуката. Подносителот на иницијативата смета дека споменатата одлука е противзаконита и противуставна бидејќи при донесувањето на истата постоел конфликт на интереси. Имено, при донесувањето на оспорената одлука учествувало лицето Дервиши Фериз, во својство на член на Советот и претседател на Комисијата, кое ги имало купено парцелите на улицата “11 Октомври“ од подносителот на иницијативата, а кои спаѓале во опфатот на планот на име на неговата фамилијарна фирма ДТУ “Елиба Инженеринг” ДОО Увоз-извоз, што било во спротивност со член 44 од Законот за локалната самоуправа.

4. Судот на седница утврди дека Советот на општина Куманово

на седницата одржана на 30 јуни 2011 година ја донел оспорената одлука во која со членот 1 било определено дека се донесува предметниот план за Урбана единица “Х.Т. Карпош”, Урбан блок 64-а и 64-б, Плански Опфат меѓу улиците “Х.Т. Карпош”, “Ристовац”, “Сава Ковачевиќ”, “Трета Македонска Ударна бригада” и улицата “11 Октомври” Општина Куманово 2009-2014. Во членот 2 е определено дека составен дел на овој план е техничка документација број 52/09 изработена од Планерис Дооел-Куманово и дека истиот содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија, на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата. Во членот 3 се уредени прашањата за заверката со потпис и печат и архивирањето на примероците од Планот. Според членот 4, Одлуката влегува во сила со денот.

Од увидот и анализата на документацијата доставена од Советот на општина Куманово, произлегува дека:

- Програма за урбанистичко планирање на подрачјето на општина Куманово за 2010 година, донесена од Советот на општина Куманово, број.07-2561/10 од 25.02.2010 година.

- Нацрт-Деталниот урбанистички план е изработен од Друштвото за урбанизам, проектирање и инженеринг „Планерис“ ДООЕЛ од Куманово со тех.бр.52/09 од април 2009 година;

- На Нацрт-планот била изработена Стручна ревизија од Друштвото за урбанизам, проектирање и инженеринг „Урбан Гис“ ДОО од Куманово со тех.бр.07-ПУ/09 од мај 2009 година, во која има забелешки кои треба да се отстранат, усогласат и вградат во планот;

- Изготвувачот на планот во одговорот на ревизијата бр.08-655/1 од 20 октомври 2008 година во главно ги прифаќа забелешките, а за неприфатените дал образложение;

- Министерството за транспорт и врски даде Стручно мислење број 16-7531/2 од 15 септември 2009 година на Нацрт-планот со забелешки дека истиот е изработен согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр.51/2005, 137/2007 и 151/2007), Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови (“Службен весник на Република Македонија” бр.78/2006) и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр.78/2006 и 140/07).

- Со Одлука број 07-11789/12 од 03 декември 2009 година Советот на општина Куманово го утврдил Нацрт-планот;

- Прелог планот на Деталниот урбанистички план е изработен од

Друштвото за урбанизам, проектирање и инженеринг „Планерис“ ДООЕЛ од Куманово со тех.бр.52/09 од февруари 2011 година;

- За организирање на јавната презентација и јавната анкета во траење од 15 дена решение број 08-12712/1 од 17 декември 2009 година и за таа цел е подготвено Соопштение број 21-12711/2 од 18 декември 2009 година дека ќе се организира јавна анкета во периодот од 21 декември до 05 јануари 2010 година (има петнаесет работни дена), со излагање на текстуалните прилози на општинските витрини на градскиот Плоштад како и во просториите на соодветните месни заедници, а јавната презентација се одржа на ден 29 декември 2009 година во 11 часот во салата за состаноци во општината Куманово и бил составен записник за сите присутни заинтересирани граѓани. Исто така градоначалникот на општина Куманово донесе решение за формирање на Комисија за изработка на извештај по спроведената јавна анкета и јавна презентација заведено под број 21-12711 /3 од 21 декември 2009 година.

- Соопштението било објавено во „Нова Македонија“ на 22 декември 2009 година.

- Од извештајот од јавната анкета бр.21-6/2 од 15 мај 2010 година произлегува дека биле поднесени 8 забелешки, од кои 2 се прифатени, 5 се делумно и 1 не е прифатено;

- Поединечни известувања со образложение за прифатени и неприфатени забелешки се изготвени на 19 мај 2010 година, секое од нив е со деловоден број 21-6/3, и за подносителите на иницијативата постои доказ за доставување на известувањата;

- За организирање на повторна јавна презентација и јавна анкета во траење од 15 дена бил донесен Заклучок број 21/6 од 05 август 2010 година и Одлука број 21-6/7 од 06 август 2010 година на градоначалникот на општина Куманово број и за таа цел е подготвено Соопштение број 21-4395/2 од 08 август 2010 година дека ќе се организира повторна јавна анкета во периодот од 13 август до 30 август 2010 година (има петнаесет работни дена), со излагање на текстуалните прилози на општинските витрини на градскиот Плоштад како и во просториите на соодветните месни заедници, а јавната презентација се одржа на ден 19 август 2010 година во 11 часот во салата за состаноци во општината Куманово и бил составен записник за сите присутни заинтересирани граѓани.

- Соопштението било објавено во „Нова Македонија“ на 11 август 2010 година, исто така беше објавено седум дена и на телевизиите “ТВ Нова” и “ТВ Хана”.

- Од извештајот од јавната анкета бр.21-6/15 од 29 септември 2010 година произлегува дека биле поднесени 7 забелешки;

- Стручната комисија донесе Заклучок број 21-6/16 од 08 септември 2010 со оценка дека поради сторени пропусти во постапката при водењето на јавната презентација и јавната анкета потребно е да се повтори постапката и сите пристигнати забелешки ќе бидат разгледани по завршувањето на повторната јавна анкета и јавна презентација.

- За организирање на повторна јавна презентација и јавна анкета во траење од 15 дена е донесена Одлука број 21-6/17 од 06 септември 2010 година на градоначалникот на општина Куманово број и за таа цел е подготвено Соопштение број 21-4395/19 од 13 септември 2010 година дека ќе се организира повторна јавна анкета во периодот од 15 септември до 30 септември 2010 година (има петнаесет работни дена), со излагање на текстуалните прилози на општинските витрини на градскиот Плошад како и во просториите на соодветните месни заедници, а јавната презентација се одржа на ден 23 септември 2010 година во 11 часот во салата за состаноци во општината Куманово и бил составен записник за сите присутни заинтересирани граѓани.

- Соопштението било објавено во „Утрински весник“ „Нова Македонија“ на 14 септември 2010 година, исто така беше објавено седум дена и на телевизиите „ТВ Нова“ и „ТВ Хана“.

- Записник број 21-6/23 од 18 октомври 2010 од одржаната јавна анкета и јавна презентација

- Од извештајот од јавната анкета бр.21-6/23 од 19 октомври 2010 година произлегува дека биле поднесени 9 забелешки, од кои 1 е прифатена, 1 делумно и 7 не се прифатени;

- Поединечни известувања со образложение за прифатени и неприфатени забелешки се изготвени на 19 октомври 2010 година, секое од нив е со деловоден број 21-6/24, и за подносителите на иницијативата постои доказ за доставување на известувањата;

- Мислење од ЕВН-Македонија, број 24-2141/2 од 05 мај 2010 година.

- Мислење од Дирекцијата за заштита и спасување, Подрачно одделение за заштита и спасување Куманово, број 145/2 од 22 април 2010.

- Мислење од Министерството за култура - Управа за заштита на културно наследство број 08-2853/2 од 13 декември 2010 година.

- Оспорената одлука е донесена на 30 јуни 2011 година

Согласноста на Предлог-Планот бр.16-107/5 од 12 мај 2011 година на Министерството за транспорт и врски до општината Куманово била доставена на 13 мај 2011 година видно од приемниот печат.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр. 51/2005 и 137/2007), кој бил во сила во времето на донесувањето на оспорениот план.

Во членот 7 од наведениот закон, во зависност од просторот кој е предмет на планирање се донесува, покрај другите и детален урбанистички план.

Согласно член 19 од наведениот закон, урбанистичките планови се изработуваат на ажурирани геодетски подлоги, во соодветен размер, согласно со закон. Континуираното ажурирање на геодетските подлоги е обврска на донесувачот на планот кој ги сноси и трошоците за ажурирањето.

Според член 21 став 1 од овој закон, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Согласно став 5 на истиот член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози

и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определат градоначалникот на општината (став 5).

Според член 24 став 6 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози. Според ставот 9 на членот 24 од Законот, доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промени на намената на земјиштето и промена во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацрт на планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој закон, изработени во форма на предлог на план се издава согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Согласно ставот 3 на овој член, по добивањето на согласноста, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Согласно член 26 став 4 од Законот, советите на општините во градот Скопје донесуваат: - детален урбанистички план, - урбанистички план за село и - урбанистички план вон населено место. Според став 9 на овој член, општините во Градот Скопје, урбанистичките планови ги донесуваат по претходно добиено мислење од градоначалникот на градот Скопје - за што градоначалникот овластува стручно лице, дипломиран инженер архитект со најмалку три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Мислењето од градоначалникот на

градот Скопје се издава во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот, а доколку не се издаде во определениот рок ќе се смета дека мислењето е дадено.

Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Од списите по предметот произлегува дека постапката за планирање започнала врз основа на Програма за изработка на урбанистички планови за општина Куманово за 2009 година. Истиот плански опфат бил евидентиран како предмет на започнато урбанистичко планирање и според програмите за планирање на општината за планскиот период 2010 година.

7. Тргувајќи од анализата на наводите од иницијативата во однос на тоа дека оспорената одлука не била законита од причина што градоначалникот немал овластување за донесување на одлуки, туку само на решенија и заклучоци, и дека поради тоа споменатата одлука била спротивна на Законот за просторното и урбанистичко планирање, Законот за локалната самоуправа и Статутот на општината Куманово, Судот смета дека истите се неосновани. Ова од причина што согласно членот 50 од Законот за локалната самоуправа во рамките на надлежноста на градоначалникот е да иницира постапка за донесување и објавување на прописите на советот во службеното гласило на општината, да го обезбедува извршувањето на одлуките на советот и да го обезбедува извршувањето на работите кои што со закон и се делегирани на општината. Судот утврди дека од оваа одредба не произлегува дека актот со кој градоначалникот иницира постапка за донесување на пропис од надлежност на советот е строго формално определено со Законот и Судот оцени дека не е од такво влијание што би можело да го доведе под сомнение прописот кој е донесен од страна на Советот на општината Куманово.

Во врска со наводите од иницијативата дека постапката на донесување на одлуката не била законита, бидејќи не биле запазени роковите за нејзино донесување и дека во донесувањето на истата учествувало лицето Дервиши Фериз во својство на член на Советот и претседател на Комисијата за просторно планирање, што претставувало конфликт на интереси, Судот смета дека се неосновани. Меѓутоа, Судот оцени дека со овие наводи не може да се оспорува постапката бидејќи тие и не се однесуваат на постапката, туку се однесуваат на претходен период пред започнување на постапката, што за овој суд е ирелевантно во

однос на уставно судската анализа на оспорениот план. Ова од причини што Уставниот суд на Република Македонија при оцената на уставноста и законитоста на плановите, ја цени законитоста на постапката во која тие се донесуваат, односно фазите и другите дејствија преземени во рамките на таа постапка, а не и претходните работи и работни задачи како тековни надлежности на субјектите од локалната самоуправа надлежни за донесување на планот.

Со оглед на наведеното, фактичката состојба покажува дека имало системско планирање на просторот во врска со предметниот план, преку програми за урбано планирање со детални анализи за потребите и целисходноста од планирањето во што со свои мислења и анализи биле вклучени и други надлежни институции како ЕВН-Македонија, Дирекцијата за заштита и спасување - Подрачно одделение за заштита и спасување Куманово, Министерството за култура - Управа за заштита на културно наследство.

Исто така, Судот оцени дека се неосновани наводите за повреда на членот 24 став 9 од Законот, со оглед на тоа дека Стручната комисија донесе Заклучок со оценка дека поради сторени пропусти во постапката при водењето на јавната презентација и јавната анкета потребно било да се повтори постапката и сите пристигнати забелешки биле разгледани по завршувањето на повторната јавна анкета и јавна презентација. За организирање на повторна јавна презентација и јавна анкета во траење од 15 дена е донесена одлука и за таа цел е подготвено соопштение дека ќе се организира повторна јавна анкета во периодот од 15 септември до 30 септември 2010 година (има петнаесет работни дена), со излагање на текстуалните прилози на општинските витрини на градскиот плоштад како и во просториите на соодветните месни заедници, а јавната презентација се одржа на ден 23 септември 2010 година во 11 часот во салата за состаноци во општината Куманово и бил составен записник за сите присутни заинтерсирани граѓани. Соопштението било објавено во „Утрински весник“ и „Нова Македонија“ на 14 септември 2010 година. Исто така, соопштението било објавено седум дена и на телевизиите „ТВ Нова“ и „ТВ Хана“. Од извештајот од јавната анкета бр.21-6/23 од 19 октомври 2010 година произлегува дека биле поднесени 9 забелешки, од кои 1 е прифатена, 1 делумно и 7 не се прифатени. Поединечни известувања со образложение за прифатени и неприфатени забелешки се изготвени на 19 октомври 2010 година и секое од нив е со деловоден број 21-6/24.

Судот оцени дека од увидот во доставената и прибавена документација произлегува дека Советот на општината Куманово во постапката која претходела на донесувањето на оспорената одлука ги почитувал сите фази на постапката утврдена со Закон за просторно и урбанистичко планирање.

Тргувајќи од напред наведеното, Судот смета дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите на член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 став 1 од Уставот и членот 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.195/2011)

79.

У.бр.225/2011

- **Право на жалба против решение на градежниот инспектор**

- *Right to an appeal against a resolution by the construction inspector*

- **Определбата на законодавецот изјавената жалба да не го одлага извршувањето не го повредува Амандманот XXI на Уставот, бидејќи уставотворецот препуштил сите прашања по однос на жалбата како правен лек да се уредат со закон.**

- *The determination of the legislator for the appeal lodged not to suspend the execution does not violate Amendment XXI to the Constitution, since the framer of the constitution has left all issues regarding the appeal as a remedy to be regulated by law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 4 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 135-а став 3 и членот 137 став 4 од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011 и 54/2011).

2. Слободан Ивановски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 135-а став 3 и членот 137 став 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одредби не биле во согласност со членот 15 од Уставот, бидејќи се суспендирало правото на жалба гарантирано во наведената уставна одредба, а правото на градежниот инспектор, според својата правна сила, се подигало над уставното право. Исто така, се поставувало прашањето каква е смислата на поднесување на жалба во определен рок, ако и пред истекот на рокот градежниот инспектор можел да отстрани, односно сруши градба или нејзин дел, иако жалбата била насочена против рушењето на објектот.

Според подносителот на иницијативата спорните одредби генерирале простор за корупција, бидејќи инспекторот имал слобода да го причека доставувањето на жалбата од инвеститорот, но и да започне да уценува во врска со ставот кој ќе го заземе во однос на рушењето и покрај рокот кој течел за поднесување на жалба, а особено по поднесената жалба.

Во натамошниот текст на иницијативата се наведува конкретен пример за рушење на објект пред конечноста на донесеното решение, врз основа на кој подносителот на иницијативата изразува мислење дека рушењето на објектот можело да настапи откако инвеститорот го искористил правото на жалба, односно инспекторот би морал да ја причека конечноста на решението па да пристапи кон рушење, бидејќи само на тој начин целосно би било запазено правото на жалба согласно Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 135-а став 3 од Законот, жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Според содржината на членот 137 став 4 од Законот, жалбата изјавена против решението на градежниот инспектор, односно овластениот градежен инспектор, не го одлага извршувањето на решението.

4. Во членот 15 од Уставот, беше предвидено дека, се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

На 7 декември 2005 година Собранието на Република Македонија донесе одлука за прогласување на повеќе амандмани на Уставот („Службен весник на Република Македонија“ бр.107/2005 од 9 декември 2005 година), меѓу кои и на Амандманот XXI на Уставот. Со наведениот Амандман е заменет член 15 од Уставот и се гарантира правото на жалба против одлуките донесени во постапка во прв степен пред суд. Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и други органи што вршат јавни овластувања се уредува со закон.

Тргувајќи од наводите во иницијативата произлегува дека подносителот на иницијативата бара Судот да направи оценка на уставноста на оспорените законски одредби по однос на непостоечка уставна одредба, односно членот 15 од Уставот, кој сметано од 7 декември 2005 година (ден на прогласување на Амандманот XXI на Уставот), повеќе не е дел од содржината на Уставот. Меѓутоа, Судот, имаше предвид дека двете уставни одредби имаат иста цел- гарантирање на правото на жалба, од кои причини се определи сепак да се впушти во анализа на согласноста на оспорените одредби, но само по однос на Амандманот XXI на Уставот.

Од анализата на содржината на оспорените законски одредби произлегува дека со нив се предвидува жалбата против решението на инспекторот да не го одлага извршувањето.

Тргувајќи од содржината на Амандманот XXI на Уставот произлегува дека уставотворецот се определил правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и други органи што вршат јавни овластувања, како што е овде случај да се уредат со закон. Ова значи дека уставотворецот не ги уредува и утврдува елементите и својствата на жалбата, роковите за изјавување на жалбата, овластените субјекти или пак дали истата ќе има суспензивно или одложно дејство, туку препуштил сите прашања по однос на жалбата како правен лек да се уредат со закон.

Врз основа на наведеното произлегува дека оспорените одредби од Законот за градење во кои е предвидено жалбата против решението на инспекторот да не го одлага извршувањето се во согласност со Амандманот XXI на Уставот.

Доколку постојат евентуалните злоупотреби на законските

одредби од страна на овластените лица тоа не е уставно-судска проблематика, туку проблематика која треба да се третира од аспект на професионална, прекршочна, кривична или пак друг вид на одговорност, за која овој суд не е надлежен да расправа.

Тргувајќи од наведеното Судот оцени дека оспорените одредби од Законот се во согласност со Амандманот XXI на Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.225/2011)

80.

У.бр.235/2011

- Локална урбанистичка планска документација

- *Local urban planning documentation*

- Одлуката за усвојување на утврдената и изработена локална урбанистичка планска документација е во согласност со член 50-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој важел во време на донесување на истата, и кога Советот на општината одлуката ја донел во скратена постапка во која општината нема законска обрска за спроведување на стручна расправа.

- *The decision on adopting the defined and drafted local urban planning documentation is in accordance with Article 50-a of the Law on Spatial and Urban Planning, which was valid at the time it was taken, and when the Council of the Municipality took the decision in a summary procedure in which the municipality was not legally obliged to conduct an expert debate.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 18 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за усвојување на утврдена и изработена локална урбанистичка планска документација, бр.07-428/17 од 28 јули 2010 година, донесена од Советот на општина Центар Жупа („Службен гласник на општина Центар Жупа“ бр.16/2010 од 29 јули 2010 година).

2. 33 „Нов Живот“ - Центар Жупа и Сузан Папранику, советник на општина Центар Жупа на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативите, оспорената одлука била спротивна на одредбите од член 55 и 56 од Уставот на Република Македонија, како и на законските одредби од член 14 и член 23 од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Имено, при донесување на предметната локална урбанистичка планска документација не биле почитувани роковите за организирање на стручна расправа, како и начинот и постапката на донесување на тие планови. Предлагаат поништување на донесената одлука за изработка на урбанистичка и планска документација.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената Одлука содржи 2 (два) члена, од кои во член 1 се наведува дека се усвојува утврдената и изработената локална урбанистичка планска документација, која е утврдена и изработена за конкретни градежни парцели на конкретни урбанистички планови, а членот 2 од истата одлука предвидува дека истата влегува во сила 8 дена од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Центар Жупа“.

4. Со член 55 од Уставот на Република Македонија, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Според член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Во Амандман IX точка 1 од Уставот, со кој се заменува ставот 2 на член 56 од Уставот, се предвидува дека Републиката гарантира заштита, унапредување и збогатување на историското и уметничкото богатство на Македонија и на сите заедници во Македонија, како и на добрата кои го сочинуваат без оглед на нивниот правен режим.

Според член 56 став 3 од Уставот, со закон се уредуват начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Според член 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009) кој бил во сила во време на донесувањето на оспорената одлука, со овој закон се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

Според член 5 алинеја 6 од овој закон, локална урбанистичка планска документација е планска документација со која може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела, во и вон плански опфат, како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од трета, четврта и петта категорија.

Во членот 14 од Законот се предвидува дека:

„(1) Сите постојни надземни и подземни градби во рамките на планскиот опфат се евидентираат на ажурирана геодетска подлога во документационата основа на планот.

(2) Во документационата основа се обележуваат сите заштитени добра кои што имаат статус на културно наследство според заштитно конзерваторските основи.

(3) Во документационата основа на планот на ажурирана геодетска подлога се евидентираат сите градби кои до почетокот на изработката на урбанистичкиот план се изградени или почнале да се градат спротивно на важечкиот урбанистички план или спротивно на одредбите на овој закон и Законот за градење.

(4) Во планските решенија на урбанистичките планови со плански одредби се уредуваат условите за градење само за градби кои ќе се градат по донесувањето на планот. За легално изградените градби на чие што место со планот не се предвидуваат услови за градење за нови градби или за доградба и надградба на старите, не се предвидуваат услови за градење, туку градбите само се потврдуваат како постојни.

(5) Во планските решенија на урбанистичките планови не може да се утврдуваат услови за градење со кои се врши вклопување во планот на градби кои до почетокот или за време на изработката на урбанистичкиот план биле изградени или почнале да се градат спротивно на важечкиот урбанистички план или спротивно на одредбите на овој закон и на Законот за градење“.

(1) За изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна програма. Во годишната програма општините и градот Скопје можат да утврдат одредени планови заради економски развој на општината, да се донесат во постапка, пропишана во членот 24-а ставови 2, 3 и 4 на овој закон.

(2) Програмата од ставот 1 на овој член, општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

(3) Изработка на плановите од програмата од ставот 1 на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.

(4) Градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје формираат Комисија составена најмалку од три члена од кои еден архитект со овластување за изработка на урбанистичките планови и две стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, која дава мислење на нацрт плановите од членот 7 точка 2 на овој закон и дава предлог до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација. Градоначалникот на градот Скопје формира Комисија составена најмалку од пет члена од кои двајца архитекти со овластување за изработка на урбанистичките планови и три стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, која дава мислење на нацртот на Генералниот урбанистички план на градот Скопје. Во комисијата формирана од градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје е потребно најмалку еден член да не е лице вработено во општинската администрација, а во комисијата формирана од градоначалникот на градот Скопје најмалку два члена да не се лица вработени во администрацијата на градот Скопје.

(5) Заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да обезбедат стручно следење на

спроведувањето на плановите и да извршат согледување за степенот на реализација на плановите, заради подготвување на Програма за изработка на урбанистички планови.

(6) За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање советот на општината и Советот на градот Скопје формира партиципативно тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и градот Скопје. Партиципативното тело се состои од: претставници од советот, стручно лице од општинската администрација, истакнати стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, претставници од здруженија на граѓани и граѓани од подрачјето на општината. Бројот на претставниците се утврдува со статутот на општината и Статутот на градот Скопје и не може да биде поголем од десет члена.

(7) Изработката на плановите од програмата од ставот 1 на овој член можат да ја финансираат и заинтересирани правни и физички лица чии што програмски барања и подрачја на интерес се прифатливи за општината и градот Скопје.

Според член 15 став 2 на овој закон, за изготвување на државна и локална урбанистичка планска документација со кои се уредува користење на просторот вон планските опфати, инвеститорот е должен да побара услови за планирање на просторот од органот на државната управа, надлежен за работите од областа на просторното планирање. Со барањето инвеститорот е должен да достави:

- графички прилог со граница на проектниот зафат, исцртан на топографска карта;

- графички прилог со план на намена на површини,

- текстуален прилог со проектна програма и

- известување од единицата на локалната самоуправа на чие подрачје е проектниот зафат дека предложениот зафат не е во состав на плански опфат на важечки урбанистички план или на урбанистички план во постапка на донесување.

Според став 6 на истиот член, во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член донесувачот на планот е должен да побара согласност за трајна пренамена на земјоделското земјиште од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството. Доколку во рок од осум дена по поднесувањето на барањето надлежниот орган не одговори по барањето за согласност, ќе се смета дека е дадена согласност.

Согласно член 15-а став 1 од Законот, урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, државната урбанистичка планска документација и локалната урбанистичка планска документација се изработуваат врз основа на планска програма со која се утврдува границата и содржината на планскиот опфат. Планската програма се состои од текстуален и графички дел. Според став 3 на овој член, планската програма за изработка на урбанистичките планови од членот 11-а на овој закон и за државната урбанистичка планска документација ја изработува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

Според член 23 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, по нацртот на генералните урбанистички планови се организира стручна расправа со учество на субјектите од членот 29 ставови 1 и 2 на овој закон и други заинтересирани лица од подрачјето опфатено со планот. Заинтересираните лица и субјектите од членот 29 ставови 1 и 2 на овој закон можат да достават забелешки по нацртот на планот во рок од 10 дена од одржувањето на стручна расправа, а доколку истите не бидат доставени ќе се смета дека немаат забелешка на планското решение (став 1).

(2) Стручна расправа по утврдените нацрти на планови од ставот 1 на овој член, организира градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје. Времето и местото на одржување на стручната расправа на нацртот на планот се објавува во најмалку две јавни гласила, најмалку два работни дена пред одржувањето. За стручната расправа се изработува извештај.

(3) Извештајот од ставот 2 на овој член со записник од расправата и со посебни образложенија за прифатените и неприфатени забелешки од стручната расправа го изработува стручна комисија составена од три члена и тоа еден претставник од донесувачот на планот (стручно лице од областа на урбанистичкото планирање), еден претставник на изготвувачот на планската документација (носител на изработка на планот) и еден научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање.

(4) Извештајот од ставот 3 на овој член е составен дел на предлогот на планот.

Според член 29 ставови 1 и 2 од Законот 1 По барање на изработувачот на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, државната и локалната урбанистичка планска документација и проектот за инфраструктура, органите на државната управа и другите субјекти кои ги вршат работите од областа на образованието, земјоделството, водостопанството, заштитата и спасувањето, противпожарната заштита, здравствената заштита, транспортот и врските и државните

патишта се должни да му ги достават сите податоци и информации со кои располагаат, потребни за изработка на наведените планови, државната и локалната урбанистичка планска документација и проектот за инфраструктура, во рок од осум работни дена од денот на приемот на барањето. Поради сложеноста на работите, органот на државната управа и другите институции кои ги вршат работите од областа на културата, податоците и информациите се должни да ги достават во рок од 15 работни дена од денот на приемот на барањето. 2 Органите надлежни за донесување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, односно изработувачот на државната и локалната урбанистичка планска документација и на проектот за инфраструктура е должен да побара податоци и информации од органот надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и просторното планирање вго постапката за: донесување на генерален урбанистички план и донесување на детален урбанистички план доколку не била спроведена постапка за оцена на влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето при донесувањето на генералниот урбанистички план, а во планскиот опфат се уредува простор за изградба на градби за чија реализација е утврдено спроведување на постапка за оцена на влијание на проектот врз животната средина во рамките на планскиот опфат на урбанистичкиот план или постои заштитено подрачје, односно споменик на природата и донесување на урбанистичкиот план за село, урбанистичкиот план за вон населено место, одобрување на државната урбанистичка планска документација, на локалната урбанистичка планска документација и на проект за инфраструктура, доколку во планскиот опфат се уредува простор за изградба на градби за чија реализација е утврдено спроведување на постапка за оцена на влијание на проектот врз животната средина во рамките на планскиот опфат на урбанистичкиот план или постои заштитено подрачје, односно споменик на природата.3 Органот надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и просторното планирање е должен да одговори на барањето од ставот 2 на овој член во рок од осум работни дена од денот на приемот на барањето. 4 По барање на органите надлежни за донесување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, односно по барање на изработувачот на државната и локалната урбанистичка планска документација и проектот за инфраструктура, сите правни лица кои вршат комунални работи, односно стопанисуваат со комуналните инфраструктурни мрежи, како што се водоводот и канализацијата, електричното напојување, топловодот, гасоводот, фиксната телефонија и други, се должни да учествуваат во планирањето на примарните и секундарните инфраструктурни мрежи и да ги направат достапни нивните подземни катастри и развојни планови во рок од седум дена од денот на приемот на барањето. 5 Доколку субјектите од ставовите 1 и 2 на овој член не ги достават податоците и информациите во определениот рок од ставот 1 на овој член, односно правните лица од ставот 4 на овој член

не ги направат достапни нивните податоци и информации, ќе се смета дека субјектите од ставовите 1, 2 и 4 на овој член не располагаат со потребните податоци и информации, при што евентуалните идни штети настанати поради недоставувањето на податоците и информациите ќе бидат на товар на субјектите кои не ги доставиле потребните податоци и информации, односно не одговориле на барањето. 6 Планските решенија на комуналните инфраструктури се изработуваат во урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеја 2 на овој закон на таков начин што ги содржат сите параметри за приклучување кон градските мержи за секоја градежна парцела плоединечно. 7 Податоците и информациите од овој член се составен дел и прилог на документационата основа на планот, планската документација и проектот за инфраструктура.

Според член 34 од Законот заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот на Републиката се основа Агенција за планирање на просторот (во натамошниот текст: Агенција).

Во член 35 од истиот закон се предвидува дека Агенцијата ги извршува следните работи:

- изработува Просторен план на Републиката,
- изработува урбанистички планови, државна и локална урбанистичка планска документација и проект за инфраструктура од програмите на Владата на Република Македонија од членот 16 на овој закон,
- го следи спроведувањето на Просторниот план на Републиката,
- го изработува Просторниот план на Републиката,
- изработува услови за планирање,
- го одржува и ажурира единствениот просторно-информативен систем на податоци,
- изработува стручни анализи и информации за состојбите во планирањето за потребите на државните органи и на органите на државната управа и
- извршува и други работи утврдени со овој закон и со Статутот на Агенцијата.

Според член 50-а од Законот:

(1) Со локална урбанистичка планска документација може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела во и вон планскиот опфат, како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од трета, четврта и петта категорија, а заради реализација на инвестициски проекти од значење за општината.

(2) Во плански опфат може да се уредува користење на просторот со локална урбанистичка планска документација во следниве случаи:

- доколку не е оформена градежна парцела ако до истата постои изградена сообраќајна секундарна инфраструктура,

- во рамките на формирана градежна парцела, заради усогласување на површината за градење и максималната висина на градбата со стандардите и нормативите за урбанистичко планирање и

- доколку не е оформена градежна парцела за изградба на инфраструктурни градби и водови.

(3) Со локална урбанистичка планска документација не може да се уредува просторот вон плански опфат за градби со намена домување.

(4) Локална урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот во границите на планските опфати се изработува врз основа на извод од урбанистички план, а локална урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот вон границите на планските опфати, се изработува врз основа на извод од просторен план.

(5) По исклучок од ставот 1 на овој член со локална урбанистичка планска документација може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела која опфаќа подрачје на повеќе општини. Потребата од изработување на локална урбанистичка планска документација ја утврдуваат советите на општините, а ја одобруваат градоначалниците на општините.

(6) Локалната урбанистичка планска документација ја изработува овластеното правно лице од членот 18 на овој закон.

(7) Содржината на локалната урбанистичка планска документација треба да биде во согласност со членот 11 ставови 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон.

Графичкиот дел од локалната урбанистичка документација се изработува во размер 1:1.000, а по исклучок кога се работи за плански опфат на градежна парцела за линиски инфраструктурни градби, графичкиот дел се изработува во размер 1:2.500, 1:5.000, 1:10.000 и 1:25.000.

(8) По извршената стручна ревизија градоначалникот со решение ја одобрува локалната урбанистичка планска документација, на предлог на комисијата од членот 17 став 4 на овој закон.

(9) Локалната урбанистичка планска документација се изработува во пет примероци од кои еден примерок се чува во органот што го одобрил, еден примерок задржува барателот, еден примерок се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам

и еден примерок во Агенцијата за катастар за недвижности. Доколку планскиот опфат зафаќа подрачје на повеќе општини се изработуваат повеќе примероци на локалната урбанистичка планска документација, по еден за секоја општина.

(10) Локалната урбанистичка планска документација се применува по нејзиното одобрување и по извршеното картирање на хамер и претставува основа за изработување на идеен проект на градба (ситуација, основи, пресек и изгледи на градбата) кој е потребен во постапката за добивање на решение за локациски услови“

Од анализата на наведената законска регулатива јасно произлегува дека со локалната урбанистичка планска документација се врши уредување и користење на просторот со определување на градежните парцели во и вон планскиот опфат, а во постапката за донесување на истата е меѓу другото, вклучено и утврдувањето на потребата за изработување на локалната урбанистичка планска документација, кое се врши од страна на советите на општините, и истата се одобрува од градоначалникот на општината. Но, најнапред, во смисла на член 5 алинеи 6 и 7 од Законот, кој важел во време на донесување на оспорениот акт, локалната урбанистичка планска документација е планска документација со која може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела, во и вон плански опфат како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од трета, четврта и петта категорија (алинеја 5) и планска програма за изработка на урбанистички план е програма со која се утврдуваат границите и содржините на планскиот опфат (алинеја 6).

Од увидот на целокупната документација која од Советот на општина Центар Жупа беше доставена до Уставниот суд, се утврди дека Советот на општината на 2 јуни 2009 година ја разгледал Годишната програма за изработка на урбанистички планови на територијата на општина Центар Жупа за 2009/2010 година, која со Решение бр.08-240/5 од 3 јуни 2009 година донесена од градоначалникот на општината е објавена.

По однос на постапката за донесување на оспорената локална урбанистичка планска документација, а во контекст на наводите содржани во двете поднесени иницијативи, сметаме дека истата е спроведена во согласност со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање кој бил во важност во време на донесување на истата. Имено, наводот на подносителите на иницијативите дека при донесувањето, односно усвојувањето на локалната урбанистичка планска документација за општина Центар Жупа, не била спроведена стручна расправа во смисла на член 24 од Законот, сметаме дека се неосновани. Ова од причина што, членот од Законот на кој се повикуваат

иницијаторите, како и обврската за спроведување на стручна расправа се однесува на постапката за изработување и донесување на плановите (Генерален, детален, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место), а не и на постапката за донесување и изработување на локална урбанистичка планска документација.

Во содржината на член 50-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој важел во време на донесување на оспорената одлука, се предвидува целата постапка на донесување на овој акт, како и тоа дека по извршената стручна ревизија градоначалникот со решение ја одобрува локалната урбанистичка планска документација, на предлог на комисијата од членот 17 став 4 од овој закон.

Од извршениот увид во целокупната документација доставена до Судот по повод поднесените иницијативи, неспорно утврдивме дека во текот на постапката за усвојување на предметната локална урбанистичка планска документација била изршена стручна ревизија, како што предвидува член 50-а од Законот, со што не може да се доведе под сомнение согласноста на оспорената одлука со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Имено, постапката за донесување на државна урбанистичка планска документација и локална урбанистичка планска документација е сосема поинаква и истата е во скратена постапка за разлика од онаа за донесување на деталните урбанистички планови и за неа не се однесуваат одредбите на кои се укажува ви поднесените иницијативи, а се со цел за поекономично и поефикасно вршење на промени, односно измени во планот кој веќе е донесен и е во сила, односно во реализација.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.235/2011)

81.

У.бр.99/2011

- Одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање

- Provisions in the Law on Spatial and Urban Planning

- Законодавецот нема уставно ограничување за изборот на номотехника при изработката на конкретен закон, односно не постои цврсто правно правило при креирањето на нормите една цела област да биде уредена исклучиво во еден закон или пак правната проблематика да биде уредена во повеќе закони. Уредувањето на правна проблематика во повеќе закони или пак поврзаност на нормите од повеќе закони со иста проблематика особено доаѓа до израз во комплексни, сложени правни области, како што е урбанизмот и просторното планирање, кое пак, како правна материја, има допирни точки со: облигациите, градењето, енергетиката, комуналната дејност, животната средина, планирањето, локалната самоуправа и така натаму.

- The legislator does not have a constitutional restriction as to the selection of legal writing (nomotechnique) in the drafting of a concrete law, that is, there is no strict legal regulation in the creation of the norms an entire field to be regulated solely in one law or the legal matter to be regulated in several laws. The regulation of a legal matter in several laws or the connection of the norms from several laws with the same matter particularly comes to expression in complex legal areas, such as urban planning and spatial planning, which, as a legal matter, has points of contact with: obligations, construction, energy, public utilities, the environment, planning, local self-government, and so on.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 23 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 18 став 4 во деловите: „и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичко планирање и уредување на просторот“, член 25 ставови 1 и 2 во деловите: „ и прописите донесени врз основа на овој закон“ и член 75-а став 1 во делот:

„и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон“ од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 60/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Иницијативата го цитира член 18 став 4 од Законот кој се однесува добивањето на овластување за носител на изработка на урбанистички планови, од ставот 3 на овој член, односно дека лицето треба да има три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Овластување можело да добие и лице кое има пет години рабното искуство во донесувањето, спроведувањето или надзорот а плановите, и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање и уредување на просторот. Во иницијативата се наведува дека оспорениот дел не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9, член 32 став 1 и 2, член 51, член 54 став 1 и Амандманот 21 од Уставот.

Според наводите во иницијативата со оспорените делови од оваа законска одредба се негирала стечената диплома инженер архитект и претходното работно искуство во областа на урбанистичкото планирање, во донесувањето, спроведувањето или надзорот на плановите, како и научното звање од областа на урбанистичкото планирање и со тоа овие лица се ставале во нееднаква правна положба со другите лица од иста или слична професија, за која не се барало познавање на законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање и уредување на просторот и ваков законски услов не можело да се поставува во овој закон, ако се почитувало стеченото стручно образование и дотогашното работно искуство и еднаквоста на граѓаните.

Во иницијативата се наведува дека во Законот не било предвидено во која постапка и кој субјект бил надлежен да утврдува дали лицето ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичко планирање и уредување на просторот, како и тоа што не било предвидено дека лицето доколку не е задоволно со неповолната оценка имало право на правен лек, приговор, жалба или тужба, и од тие причини тоа не било во согласност со Амандманот 21 од Уставот на Република Македонија.

Исто така во иницијативата се цитира член 25 и член 75-а став 1 од Законот и според наводите оспорените законски делови од овие членови биле општи, генерални, и поради тоа не се знаело на кои прописи донесени врз основа на овој закон и се смета дека оспорените законски делови во членовите 18, 25 и 75 ќе се применувале нееднакво и селективно; ќе биле злоупотребувани; ќе создавале правна несигурност

кај граѓаните и правните лица што било спротивно на начелото на владеењето на правото содржано во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Ова од причина што начелото на владеењето на правото кое во себе го содржи начелно на законитост, го обврзува законодавецот да формулира прецизни, недвосмислени и јасни норми. Во иницијативата се наведува дека само јасните, недвосмислени и прецизни норми можат да претставуваат солидна основа за законито постапување на надлежните органи. Меѓутоа, оспорените законски делови, поради нивната нејасност, двосмисленост и непрецизност можело да создадат конфузија и недоразбирање.

Од друга страна, пак, во иницијативата се наведува дека со актите кои ги донесува министерот не можело за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи, како што е пропишано во член 61 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, кој Закон е донесен со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, врз основа на член 95 став 3 од Уставот на Република Македонија.

Врз основа на изнесеното, предлага на Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените членови од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

4. Судот на седница утврди дека според член 18 став 4 од овој Закон, за добивање на овластување од ставот (3) на овој член лицето треба да има три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање и три референци од областа на урбанистичкото планирање. Овластување може да добие и лице кое има пет години работно искуство во донесувањето, спроведувањето или надзорот на плановите, и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање и уредување на просторот. Овластување може да добие и лице со научно звање од областа на урбанистичкото планирање, две референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање. (оспорен дел)

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од комисијата од членот 17 став (4) на овој закон, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.(оспорен дел) Според ставот 2 на овој член, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон изработени во форма на предлог план согласност дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека постапката за изработување на предлог планот е спроведена согласно со одредбите на овој закон и

прописите донесени врз основа на овој закон.(оспорен дел)

Според член 75-а став 1 од Законот, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот доколку во постапката за давање на согласност од членот 25 на овој закон издало согласност спротивно на одредбите од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон. (оспорен дел)

5. Согласно членот 8 став 1 алинеите 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Според членот 9 став 1 од Уставот предвидено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на пратеници.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Во делот на уставните норми кои се однесуваат на локалната самоуправа со Амандманот XVII точка 1 од Уставот со кој се заменува ставот 1 од членот 115 од Уставот, е определено дека во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според став 2 на овој член од Уставот, општината е самостојна во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на нејзината работа го врши Републиката.

Според ставот 3 на овој член од Уставот, Републиката со закон може да и одобри вршење на определени работи на општината.

Според Амандманот XXI од Уставот со кој се заменува членот 15 од Уставот, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон.

Според членот 50 став 2 од Уставот, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за просторно и урбанистичко планирање со членот 1 определил дека со овој закон се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

Во членот 5 од Законот, содржани се дефинициите, односно значењето на употребуваните изрази во Законот.

Во делот II “Планирање на просторот”, поднасловот “Видови и содржина на планови”, според член 7 од Законот, е утврдено дека во зависност од просторот кој е предмет на планирањето се донесуваат следниве планови: Просторен план на Република Македонија и урбанистички планови: генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна програма. Во годишната програма општините и градот Скопје можат да утврдат одредени планови заради економски развој на општината, да се донесат во постапка, пропишана во членот 24-а ставови 2, 3 и 4 на овој закон. Програмата од ставот 1 на овој член, општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.(став 2) Изработката на плановите од програмата од ставот 1 на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.(став 3)

Градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје формираат Комисија составена најмалку од три члена од кои еден архитект со овластување за изработка на урбанистичките планови и две стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, која дава мислење на нацрт плановите од членот 7 точка 2 на овој закон и дава предлог до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација. Градоначалникот на градот Скопје формира Комисија составена најмалку од пет члена од кои двајца архитекти со овластување за изработка на урбанистичките планови и три стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, која дава мислење на нацртот на Генералниот урбанистички план на градот Скопје. Во комисијата формирана од градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје е потребно најмалку еден член да не е лице вработено во општинската администрација, а во комисијата формирана од градоначалникот на градот Скопје најмалку два члена да не се лица вработени во администрацијата на градот Скопје. (став 4)Заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да обезбедат стручно следење на спроведувањето на плановите и да извршат согледување за степенот на реализација на плановите, заради подготвување на Програма за изработка на урбанистички планови.(став 5)За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање советот на општината и Советот на градот Скопје формира партиципативно тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и градот Скопје. Партиципативното тело се состои од: претставници од советот, стручно лице од општинската администрација, истакнати стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, претставници од здруженија на граѓани и граѓани од подрачјето на општината. Бројот на претставниците се утврдува со статутот на општината и Статутот на градот Скопје и не може да биде поголем од десет члена.(став 6) Изработката на плановите од програмата од ставот 1 на овој член можат да ја финансираат и заинтересирани правни и физички лица чиешто програмски барања и подрачја на интерес се прифатливи за општината и градот Скопје.(став 7)

Според член 18 став 1 од Законот, изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца. Лиценцата за изработување на урбанистички планови ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, доколку правното лице ги исполнува следниве услови: ако во редовен работен однос имаат вработено најмалку тројца дипломирани инженери архитекти, од кои еден со овластување за

носител на изработка на урбанистички планови. При изработувањето на урбанистичките планови, правното лице е должно планирањето на техничките и комуналните инфраструктури да го довери на лица со соодветно високо образование од техничко-инженерските области со најмалку пет години работно искуство и соодветно овластување. (став 2) Носител на изработувањето на урбанистичките планови, односно планер-потписник на планската документација, може да биде дипломиран инженер архитект кој поседува овластување за вршење на овие работи. (став 3) За добивање на овластување од ставот 3 на овој член лицето треба да има три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање, три референци од областа на урбанистичкото планирање. Овластување може да добие и лице кое има пет години работно искуство во донесувањето, спроведувањето или надзорот на плановите, и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање и уредување на просторот. Овластување може да добие и лице со научно звање од областа на урбанистичкото планирање, две референци од областа на урбанистичкото планирање и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичкото планирање. (став 4) Барањето за добивање на лиценца од ставот 1 на овој член се поднесува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, а барањето за овластување од ставот 3 на овој член се поднесува до Комората на овластени архитекти и овластени инженери (во натамошниот текст: Комората). Овластувањето го издава Комората по предлог на Комисија формирана од Комората, која проверува дали се исполнети условите од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член. Комисијата се состои од претседател и четири члена кои се членови на Одделението за планери при Комората и кои имаат најмалку пет години работно искуство од областа на урбанистичкото планирање. (став 5) Лиценцата од ставот 1 се издава за период од десет години, а овластувањето се издава на неопределено време. (став 6) Органот на државната управа надлежен за работите на уредување на просторот ќе ја одземе лиценцата пред истекот на рокот, односно нема да ја продолжи важноста на лиценцата по истекот на рокот доколку утврди дека правното лице не ги исполнува условите утврдени со овој закон за добивање на лиценца или доколку изработи урбанистички план, урбанистички проект и стручна ревизија спротивно на одредбите на овој закон. Правното лице на кое му е одземена лиценцата не може да добие нова лиценца во период од една година од денот на одземањето на лиценцата. (став 7) Комората ќе го одземе овластувањето доколку утврди дека носителот на изработката на плановите постапувал спротивно на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Носителот на кого му е одземено овластувањето не може да добие ново овластување во период од една година од денот на одземањето на овластувањето. (став 8) Висината на надоместокот за добивање на лиценцата од ставот 1 и овластувањето од ставот 3 на

овој член како и формата, содржината и начинот на нивно издавање и одземање ги пропишува Владата на Република Македонија. Висината на надоместокот за издавање на лиценца и овластување зависи од реалните трошоци направени во постапката за нивно издавање и истата не може да биде повисока од 15.000 денари за лиценца, односно не може да биде повисока од 6.000 денари за издавање на овластување.(став 9) Органот надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот води регистар за издадените и одземените лиценци од ставот 1 на овој член, а за издадените и одземените овластувања од ставот 3 на овој член регистар води Комората на овластени инженери и архитекти. Содржината, формата и начинот на водењето на регистрите на издадени и одземени лиценци и овластувања ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите на уредувањето на просторот.(став 10)

Според член 25 став 1 од овој закон, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од комисијата од членот 17 став 4 на овој закон, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. На плановите од членот 7 точка 2 на овој закон изработени во форма на предлог план согласност дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека постапката за изработување на предлог планот е спроведена согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. (став 2) Согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на донесувачот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на согласноста не одговори во наведениот рок, ќе се смета дека согласноста е издадена. (став 3) По добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.(став4) Градоначалникот на општината е должен најдоцна 15 дена по добивање на согласноста од ставот 2 на овој член да го достави предлогот на планот до Советот на општината, а советот е должен во рок од 15 дена од приемот на предлогот на планот да го стави на седница и да одлучи по истиот.(став 5.)

Според член 75-а став 1 од овој закон, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот доколку во постапката за давање на согласност од членот 25 на овој закон издало согласност спротивно на одредбите од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон.

6. Од анализата на наведените оспорени делови, како и од

целината на Законот, во однос на наводите на иницијативата, Судот утврди дека истите се неосновани од причина дека треба да се има предвид дека согласно членот 18 став 4 од Законот, Комората формира комисија која проверува дали се исполнети условите за добивање овластување за планарите носители на изработување на урбанистички планови, односно потписници на планска документација согласно со овој закон. Комисијата се состои од претседател и четири члена кои се со најмалку десет години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Начинот и постапката за добивање на наведеното овластување, формата, содржината, начинот на издавање и одземање на овластувањето ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот. Овие услови утврдени во Законот воопшто не ја негираат стекнатата диплома инженер архитект, ниту пак претходно стекнатото работно искуство во областа на урбанистичкото планирање, така што лицата не се ставаат во нееднаква положба со другите лица, туку напротив се поттикнуваат сите лица кои ги исполнуваат условите кои ги пропишал законодавецот да им се овозможи да се стекнат со соодветно овластување.

Исто така, по однос на наводите во иницијативата со кои се оспорува членот 25 ставови 1 и 2 во деловите “и прописите донесени врз основа на овој закон”, Судот утврди дека се неосновани, од причина што истите не се општи и генерални, туку се прецизни и го уредуваат прашањето за начинот и постапката за давање на мислење и согласност на плановите. Имено, на плановите во форма на Нацрт-план се дава мислење, а на плановите дадени во форма на Предлог-план се дава согласност од страна на органот на државната управа надлежен за работите на уредување на просторот. Со согласноста се потврдува дека постапката за изработување на Предлог-планот е спроведена согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање и прописите донесени врз основа на овој закон, како што се Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 78/2006, 140/2007, 12/2009, 52/2010 и 62/2010 и Правилникот за поблиската содржина размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови (“Службен весник на Република Македонија” број 78/2006).

Исто така, Судот утврди дека се неосновани и наводите во иницијативата со кои се оспорува делот од член 75-а став 1 од овој закон, со кој е утврдена глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за прекршок на одговорното лице во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот доколку во постапката за давање на согласност од членот 25 на овој закон издало согласност спротивно на одредбите од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон. Ова од причина

што со законот прецизно е утврдена постапката за донесување на плановите и тоа од самото планирање на потребата за донесување или изменување на плановите, нивното изработување и донесување, како и обврските на одговорните лица во општините и во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

Според тоа, Судот оцени дека законодавецот нема уставно ограничување за изборот на номотехника при изработката на конкретен закон, односно не постои цврсто правно правило при креирањето на нормите една цела област да биде уредена исклучиво во еден закон или пак правната проблематика да биде уредена во повеќе закони. Уредувањето на правна проблематика во повеќе закони или пак поврзаност на нормите од повеќе закони со иста проблематика особено доаѓа до израз во комплексни, сложени правни области, како што е урбанизмот и просторното планирање, кое пак, како правна материја, има допирни точки со: облигациите, градењето, енергетиката, комуналната дејност, животната средина, планирањето, локалната самоуправа и така натаму.

Според тоа, законодавецот повикувајќи се на друг закон или пак на други прописи донесени од посебни закони, подзаконски прописи во оспорените одредби го избегнал конкретното означување на кој закон или пропис конкретно се мисли, за да не дојде до обременување на законската норма, при состојба кога од целината на одредбите во која е содржана ваква формулација, како и од самиот Закон за просторно и урбанистичко планирање може со леснотија да се утврди за која друга законска материја станува збор, што во крајна линија е прашање на слобода во номотехничкото уредување. Оттука, Судот утврди дека е неприфатлив како основан наводот во иницијативата дека со оспорените делови „и да ги познава законите, прописите и стандардите релевантни за урбанистичко планирање и уредување на просторот“ ; „ и прописите донесени врз основа на овој закон“ и „и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон“ од Законот за просторно и урбанистичко планирање се повредува една од основните темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија-влеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, од кои причини и не го постави прашањето за нивна согласност со означените уставни одредби.

Врз основа на направената анализа на уставните одредби, анализата на содржината на оспорените одредби наспроти наводите во иницијативата Судот оцени дека се неосновани.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови во

состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.99/2011)

82.

У.бр.9/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Деталниот урбанистички план „Стара железничка станица“ не е во несогласност со Уставот, Законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за градот Скопје од причина што во текот на неговото донесување биле испочитувани сите фази на постапката предвидени со наведените закони.

- *The Detailed Urban Plan “Old Railway Station” is not in disagreement with the Constitution, the Law on Spatial and Urban Planning and the Law on the City of Skopje for a reason that during its adoption all stages of the procedure envisaged in the said laws were observed.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 13 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје („Службен гласник на Општина Центар“ бр. 15 од 22

ноември 2011 година).

2. Мирослав Грчев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, оспорената одлука била спротивна на член 11 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011, 53/2011), бидејќи Деталниот урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар–Скопје, материјално – содржински, според своите плански одредби и правно дејство, бил во спротивност со планските одредби кои се однесувале за истиот плански опфат односно истата територија на Генералниот урбанистички план на Град Скопје како план од повисоко ниво.

Основниот уставен принцип на уредувањето на просторот низ процесот на планирањето е меѓусебната усогласеност на просторните и урбанистичките планови што е уредено во членот 2 став 2 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање.

Според тоа иако усогласеноста на деталните планови е законски императив, оспорената одлука за изменување на планот е во спротивност со Генералниот урбанистички план и тоа во најважната планска одредба која се однесува на намената на земјиштето и регулацијата на најеминентниот елемент од примарната сообраќајна мрежа – магистралната сообраќајница Булеварот Македонија. Според Генералниот урбанистички план, наведениот булевар во планскиот опфат на деталниот урбанистички план “Стара железничка станица” треба да биде површинска сообраќајница со единствена сообраќајна намена. Меѓутоа, со оспорените измени се предвидува на целата површина на булеварот да се оформи градежна парцела 1.1 со услови за градење на градби со висина и до 70 метри, додека трасата на булеварот станува подземна и оди под комерцијалните објекти.

Оспорената одлука била спротивна и на член 10 став 3 и член 11 став 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, бидејќи во оспорениот детален урбанистички план се уредувала, односно се менувала примарната сообраќајна мрежа којашто според законот не можела да биде содржина на детален урбанистички план. Имено, со оспорената Одлука општина Центар ја уредува примарната сообраќајна мрежа и покрај фактот што булеварот Македонија е категоризиран како магистрална сообраќајница који припаѓа на примарната сообраќајна мрежа, а околните крстосници и булевари се собирни сообраќајници исто така од примарната мрежа.

Понатаму, според подносителот оспорената одлука била спротивна и со член 10 став 3 од Законот за Градот Скопје, во кој се утврдувала надлежноста на советот на град Скопје да донесува генерален урбанистички план и да ја уредува примарната сообраќајна мрежа.

Поради наведеното, со оспорената одлука се нарушувале владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот и била спротивна на член 51 од Уставот каде било утврдено дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Поради очигледната повреда на уставноста и законитоста на оспорената одлука, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката и истата да ја поништи

3. Судот на седницата утврди дека Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје е донесена врз основа на член 15 став 1 алинеја 3 и член 26 од Статутот на Општина Центар – Скопје („Службен гласник на Општина Центар – Скопје“ бр. 1/06, член 26 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005, 137/2007 и 91/2009, 124/2010, 8/2011 и 53/211), на 65-та седница на Советот на Општина Центар – Скопје, одржана на 18.11. 2011 година.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се донесува изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје согласно Генералниот урбанистички план на Град Скопје („Службен гласник на Град Скопје“ бр. 08/2002), Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009, 124/2010,18/2011 и 53/211), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 142/10 и 64/11) и Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови („Службен весник на РМ“ бр. 78/06).

Според членот 2 од Одлуката, границата на планскиот опфат на изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје е прикажана во графичките прилози и дефинирана помеѓу:

- На северозапад границата оди по осовината на улицата Водњанска;

- На југозапад границата оди по осовината на улицата Железничка;
- На југоисток границата оди по осовината на новопроектираната улица Бихачка;
- На североисток границата оди по осовината на улицата Мито Хаџивасилев Јасмин.

Вкупната површина опфатена во рамките на опишаните граници изнесува 14.28 ха.

Членот 3 од Одлуката содржи Документациона основа, Планска документација, Нумерички дел, Услови за градба и Графички дел (Документациона основа и Планиран развој).

Во членот 4 од оваа одлука се дефинира што точно содржи, односно што е составен дел на Одлуката.

Според членот 5 од Одлуката, изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје” се заверува со печат на Општина Центар-Скопје и потпис на Претседателот на Советот на Општина Центар во седум примероци од кои:

- Еден се чува во архивата на Општина Центар;
- Еден се чува во Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина во Општина Центар - Скопје;
- Еден се доставува до надлежниот државен архив;
- Еден се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот во електронски формат;
- Еден се доставува до Државниот завод за геодетски работи;
- Еден се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам;
- Седмиот примерок се изложува во Општина Центар-Скопје заради достапност на јавноста.

Согласно член 6 од Одлуката, Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина во Општина Центар во рок од 30 дена од донесување на Планот е должен да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон. Картираните подлоги се предаваат на Државниот завод за геодетски работи на чување и користење.

Според членот 7, Одлуката за донесување на Изменување и дополнување на Детален урбанистички план „Стара железничка станица“ Општина Центар – Скопје со сите нејзини делови се чува и за нејзина реализација се грижи Секторот за урбанизам, комунални работи

и заштита на животната средина во Општина Центар – Скопје.

Членот 8 од Одлуката предвидува дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен гласник на Општина Центар - Скопје”.

Одлуката е заверена во архивата на Општина Центар под број 07-4616/4 од 18.11 2011 година и е објавена во „Службен гласник на Општина Центар“ бр. 15 од 22 ноември 2011 година.

4. Во понатамошната постапка, а врз основа на доставената документација што ја достави општина Центар е утврдено дека пред донесување на оспорената одлука согласно Законот за просторното и урбанистичкото планирање се преземени и донесени соодветни претходни акти и дејствија и тоа:

Програма за дополнување на Програмата за урбано планирање “Ф” на општина Центар, во која е предвидено дека согласно член 24-а ставовите 2, 3 и 4 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање покрај другите ќе се донесе и урбанистички план за “Стара железничка станица” од 18.03.2011 година.

Планска програма за изработка на изменување и дополнување на детален урбанистички план Стара Железничка Станица, изработена од изготвувачот на планот |”Тајфа План”-ДОО Скопје од март 2011.

Стручна ревизија на планот изготвена од “Планерис” од Куманово тех.бр.25/03/11 од март 2011 година.

Одговор на стручната ревизија , изготвен од изготвувачот на планот тех.бр 31/03/2011 од март 2011 година.

Решение за формирање на комисија која дава мислење по предлог планот формирана од градоначалникот на општината бр.08.1140/1 од 10 Март 2011 година.

Мислење од Комисијата формирана од Градоначалникот, по повод Предлог-планот “Стара Железничка Станица”, бр.08-1300/2 од 25 март 2011 година.

Одговор на изработувачот на планот по повод стручното мислење од Комисијата бр.031/3/11.

Решение за Јавна презентација и Јавна анкета по измените на планот, донесено од градоначалникот на општината, бр 08-1422/1 од 29.03.2011 година .

Соопштение за организирање на Јавна презентација и Јавна анкета ,донесено од Градоначалникот на општината бр.08-1422/2 од 29.03.2011 година .

Соопштение за организирање на Јавна презентација и Јавна анкета по предлог-планот “Стара Железничка станица”, објавено во дневните весници “Дневник” и “Време” на 30.03.2011 година.

Решение за формирање на стручна комисија, формирана од градоначалникот на општината за изготвување на Извештај од спроведената јавна презентација и јавна анкета бр. 08-1422/3 од 14.04.2011 година.

Записник од спроведената Јавна презентација и Јавна анкета по предлог-планот бр.25-1131/22 од 19.04.2011 година.

Извештај од Јавна анкета по изменување и дополнување на предлог-планот бр.25-1131/23 од 19.04.2011 година. Во периодот на спроведувањето на јавната анкета биле доставени 26 анкетни листови за кои во извештајот се наведени причините поради кои забелешките не биле прифатени.

По спроведување на јавната анкета односно по разгледување на анкетните листови, а имајќи предвид дека предлог-планот претрпел значајни промени, Стручната комисија формирана од градоначалникот донела Заклучок бр. 25-1131/24 од 19.04.2011 година, во кој предлага да се распише повторна Јавна презентација и Јавна анкета.

Согласно членот 24 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање, Градоначалникот на општината донел Решение за повторна Јавна презентација и јавна анкета по предлог-планот Стара Железничка Станица бр.08-1422/4 од 12.08.2011 година, како и Соопштение за повторна јавна презентација и јавна анкета по предлог-планот бр.08-1422/5 од 12.08.2011 година кое било објавено во дневните весници “Дневник” и “Нова Македонија”.

Во понатамошната постапка, а по повод повторната Јавна презентација и јавна анкета биле донесени:

Решение за формирање на Комисија за изработка на Извештај од спроведената повторна Јавна презентација и јавна анкета формирана од Градоначалникот на општината, бр 08-1422/6 од 5.09.2011 година.

Записник од спроведената повторна Јавна презентација и Јавна анкета по предлог-планот бр.25-1131/40 од 6.09.2011 година.

Извештај од повторната Јавна презентација и Јавна анкета бр.25-1131/41 од 6.09.2011 година. Во периодот на спроведување на Јавна презентација и Јавна анкета биле доставени 5 анкетни листови од граѓани и правни лица и за истите е дадено образложение за прифаќање односно неприфаќање на забелешките.

Известување од Стручната комисија за постапување по Извештајот по спроведената повторна Јавна презентација и Јавна анкета

по предлог-планот бр.25-1131/42 од 6.09.2011 година.

Позитивно мислење од градот Скопје – сектор за планирање и уредување на просторот Одделение за просторно и урбанистичко планирање бр. 13-3577/1 од 30.09.2011 година.

Мислење од министерството за култура –Управа за заштита на културното наследство бр.17-902/11 од 12.10.2011 година.

Мислење од Дирекцијата за заштита и спасување –подрачно одделение за заштита и спасување – Центар бр.10-276/6 од 6.10.2011 година.

Мислење од ЕВН – Македонија бр.276284/2 од 12.10.2011 година.

Мислење од ЈП Водовод и канализација- Скопје

Мислење од АД ГА-МА Скопје

Мислење од Министерство за животна средина и просторно планирање бр.08.-7119/2 од 14.09.2011 година.

Мислење од Дистрибуција на топлина ДООЕЛ – Скопје бр.09.2617/2 од 29.09.2011 година

Согласност од Министерството за транспорт и врски –Сектор за уредување на просторот бр.16-7731/2 од 3.11.2011 година.

Одлука за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план “Стара Железничка Станица”, општина Центар, бр 07-4616/4 од 18.11.2011 година.(графички и текстуален дел).

Решение за објавување на Одлука за донесување Изменување и дополнување на Детален урбанистички план “Стара Железничка Станица” општина Центар бр. 08-4616/5 од 21.11 2011 година.

За целосно согледување на фактичката состоја беше извршен увид во Изводот на Генералниот урбанистички план на Град Скопје (плански период 2001 – 2020) локалитет “Стара железничка Станица” во кој се дадени планските решенија со граници на опфатот, население, домување, стопанство, нестопански дејности, зеленило, спортско рекреативни центри, културно и градителско наследство, комунални објекти ,сообраќај водоснабдување, канализација, енергетика, гасификација, телекомуникации, топлотна инфраструктура и поштенски сообраќај.

Во однос на содржината на сообраќајниците кои се предмет на планирање во оспорениот план се утврдени улиците Мито Хаџивасилев Јасмин, Булеварот Водњанска, улица Железничка и улица Бихачка. Во средината на опфатот како подземна сообраќајница поминува Булеварот Македонија во должина од 1.000 метри.

Во врска со содржината на сообраќајното решение во генералниот урбанистички план на Град Скопје предвиден и утврден булеварот Македонија, при што од увидот во планираната сообраќајна мрежа на графичкиот приказ како и од обавените разговори со стручни лица прикажан е подземниот профил на булеварот Македонија

Согласно Генералниот урбанистички план на град Скопје, по нарачка на градот Скопје, ДПИС “ЗЕБРА ПРОЕКТ” ДООЕЛ-Скопје изготвена е Сообраќајна студија за дел од трасата на булеварот Македонија бр.33/2009 од октомври 2009 година. За изготвената Студија градот Скопје – Сектор за сообраќај дал мислење дека предложените сообраќајни решенија во Студијата се во согласност Генералниот урбанистички план.

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Републиката е и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и на природата.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфраструктурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот содржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско

решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктурни.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри.

Во ставот 7 на членот 11 од Законот е предвидено дека деталниот урбанистички план како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна програма. Во годишната програма општините и градот Скопје можат да утврдат одредни планови заради економски развој на општината, да се донесат во постапка, пропишана во членот 24-а ставови 2, 3, и 4 на овој закон.

Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Согласно ставот 3 на овој член изработката на плановите од програмата од ставот 1 на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.

Според одредбата од членот 22 став 1 од Законот, плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во член 24-а став 2 од Законот, е утврдено дека, на предлогот на планот се врши стручна ревизија согласно членот 21 став 3 на овој закон, се спроведува стручна расправа согласно членот 23 на овој закон и се спроведува јавна презентација и јавна анкета согласно членот 24 од овој закон. Јавната анкета трае десет работни дена и се организира во рок од три работни дена по добивање на одговор на стручното мислење од страна на изготвувачот на планот. Стручната расправа се одржува во периодот на времетраењето на јавната анкета, а извештајот од стручната расправа се изработува во рок од три дена по одржаната стручна расправа. Извештајот од јавната анкета се изработува во рок од пет работни дена по завршување на јавната анкета, а по извештајот на комисијата изработувачот на планот постапува во рок од седум работни дена.

Според ставот 3 на член 24-а од законот, комисијата од членот 17 став 4 на овој закон дава стручно мислење на предлогот на планот во рок од пет работни дена по доставување на предлогот на планот од страна на изработувачот.

Согласно ставот 4 на наведениот член на предлогот на планот се бара согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот која се издава во рок од пет дена по поднесување на барањето од страна на доносителот на планот. Предлогот на планот се донесува во рок од десет работни дена од приемот на согласноста.

Според членот 25 став 2 на овој закон на плановите од членот 7 точка 2 изработени во форма на предлог на план согласно дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека постапката за изработување на предлог планот е спроведена согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според член 10 став 1 алинеа 2 од Законот за градот Скопје (“Службен весник на Република Македонија” бр.55/2004) е утврдено дека градот Скопје донесува генерален урбанистички план на градот Скопје, а според точката 4 алинеите 1 и 2 од наведениот член градот Скопје е надлежен за изградба, користење и одржување на магистрални и собирни улици и други инфраструктурни објекти како и категоризација и именување на градски населби, улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти.

Согласно член 15 став 1 точка 1 алинеа 3 од Законот: “надлежности односно работи од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје се . . . донесување детални урбанистички планови урбанистички проекти и урбанистички планови за населени места во општината“, а според ставот 2 на член 15 од Законот, плановите

и проектите од ставот 1 точка.1 алинеја 3 од овој член општината ги донесува по претходно добиено позитивно мислење од градот Скопје и согласност од органот на државната управа надлежен за работите на уредување на просторот.

Тргувајќи од наведените законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба, Судот оцени дека во текот на донесувањето на оспорениот Детален урбанистички план „Стара Железничка станица“ - Општина Центар, биле испочитувани сите фази на постапката предвидени во важечкиот Закон за просторно и урбанистичко планирање како и одредбите од Законот за градот Скопје, поради што не може да се постави прашањето за неговата согласност со Уставот, Законот за просторното и урбанистичкото планирање и Законот за градот Скопје.

Во врска со конкретните наводи во иницијативата дека постои несогласност на Деталниот со Генералниот урбанистички план, односно на план од пониско ниво со план од повисоко ниво, со што се повредува член 11 став 7 од Законот, Судот оцени дека се неосновани. Ова, од причина што укажувањата во иницијативата по однос на намената на земјиштето, се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, што е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно - техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

Имајќи го предвид сето претходно наведено, Судот дополнително утврди дека градот Скопје во Генералниот урбанистички план во делот на примарната сообраќајна мрежа го предвидел булеварот Македонија уште од 2002 година, а подоцна и тоа согласно планот ја одобрил Сообраќајната студија за дел од трасата на булеварот Македонија со која студија делот од булеварот во должина од 1.000 м е под земја и поминува под планираните објекти како и тоа дека на оспорениот урбанистички план е дадено позитивно мислење.

6. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Поаѓајќи од надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија утврдена во наведената уставна одредба, произлегува дека Судот нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови како планови од пониско ниво со генералниот урбанистички план, ниту да ја цени содржината на деталните урбанистички планови, како што во случајов произлегува од наводите во

иницијативата.

7. Врз основа на наведеното, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.9/2012)

83.

У.бр.129/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Решението за усвојување на локалната урбанистичка документација е донесено во постапка предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The resolution for adoption of the local urban planning documentation was passed in a procedure envisaged by the Law on Spatial and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Решението за усвојување на утврдена и изработена локална урбанистичка планска документација за дел од УЕ Х.Т. Карпош урбан блок 64-г, урбанистичка парцела КП.18090 гп.12 КО Куманово со намена А1 домување во станбени куќи со компатибилна класа Б1 до

30% изработена од ДУПИ “Урбан гис”ДОО Куманово со тех.бр. У.25/10, а по барање на Мурати Сакип, бр.21-1099/2 од 28 јануари 2011 година, донесено од Градоначалникот на општина Куманово.

2. Мустафа Ниѓер од Куманово на Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 на ова решение.

3. Судот на седница утврди дека оспореното решение е донесено врз основа на член 50-а став 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.91/2009) од страна на градоначалникот на Општина Куманово, постапувајќи по предлогот за одобрување на Локалната планска документација број 21-1099/1 од 28 јануари 2011 година поднесен од Комисијата за давање на мислења на Нацрт-планови и давање предлози до градоначалникот за одобрување на Локална урбанистичка планска документација, формирана со Решение број 08-8823/1 од 15 септември 2009 година.

Постапката за донесување на оспореното решение е целосно спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009), кој бил во сила во време на донесувањето на оспореното решение и според Програма за урбанистичко планирање на подрачјето на општина Куманово за 2010 година донесена од Советот на општина Куманово, според документацијата доставена до Судот од Општина Куманово и тоа

- Решение за формирање на Комисија за давање мислења на нацрт планови и давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација бр.08-8823/1 од 15.09.2009 година,

- Барање од Мурати Сакип бр.21-613/1 од 20.01.2010 година за одобрување на ЛУПД,

- Известување од страна на Комисијата за комплетирање на потребната документација бр.21-613/2 од 5.03.2010 година,

- Известување од страна на Комисијата со кое се одобрува изработката на ЛУПД бр.21-613/3 од 24.09.2010 година,

- Елаборат за ажурирана геодетска подлога изработена од ГЕО-МЕТР доо Куманово,

- Извештај од извршена Стручна ревизија изработен од ДПИНТУ АТЕЛИЕ 2 дооел Тетово со тех.бр.У-46-07/2010 од јули 2010 година,

- Извештај за постапување по стручна ревизија изработен од

ДПУП УРБАН ГИС доо Куманово од јули 2010 година,

- Стручно мислење бр.21-613/5 за гп.12 од 15.12.2010 г одина изготвено од Комисија за давање мислења на нацрт планови и давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација,

- Одлука за организирање јавна анкета и јавна презентација бр.21-12325/1 од 14.12.2010 година,

- Соопштение за јавна анкета и јавна презентација бр.21-12320/2 од 16.12.2010 година и објави во печатен медиум,

- Извештај од спроведена јавна анкета и јавна презентација бр.21-293/1 од 12.01.2011 година,

- Известување за постапување по извештајот од спроведена јавна анкета и јавна презентација бр.21-293/3 од 12.01.2011 година,

- Предлог до градоначалникот од Комисија за давање мислења на нацрт планови и давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација, за одобрување на ЛУПД на КП.18090 гп.12 бр.21-1099 од 28.01.2011 година,

- Решение од градоначалникот на општина Куманово бр.21-1099/2 од 28.01.2011 година за одобрување на ЛУПД за КП.бр.18090 гп.12 КО Куманово,

- Извештај од извршена Стручна ревизија изработен од ДПИНТУ АТЕЛИЕ 2 дооел Тетово со тех.бр. У-48-07/2010 од јули 2010 година,

- Стручно мислење бр.21-613/4 за гп.13 од 15.12.2010 изготвено од Комисија за давање мислења на нацрт планови и давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација,

- Предлог до градоначалникот од Комисијата за давање мислења на нацрт планови и давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација, за одобрување на ЛУПД на КП.18090 гп.13 бр.21-293/4 од 26.01.2011 година,

- Решение од градоначалникот на општина Куманово бр.21-293/5 од 28.01.2011 година за одобрување на ЛУПД за КП.18090 гп.13 КО Куманово.

4. Според наводите во иницијативата, оспореното решение било целосно противуставно и се косело со основните уставни начела на правниот поредок на Република Македонија. Со извод од планот за Куманово ЛУПД за КП.бр.18090 од ДУП за дел од УЕ Х.Т. Карпош урбан блок 64-г одобрен со решение бр.21-1099/2 од 28.01.2011 година на лицето Мурати Сакип од Черкеско село му била овозможена изградба и

му било издадено одобрение за градење од страна на Општина Куманово на два објекта до парцела која била во сопственост на подносителот на иницијативата и тоа на семејна станбена куќа и стамбен простор со деловни единици на КП.бр.18090 за КО Куманово, со што му била дозволена изградба на објект кој бил во спротивност со Деталниот урбанистички план како и во спротивност со одредбите на Законот за градење, со што била злоупотребена самата можност да се донесе Локална урбанистичка планска документација, од причина што се работело за објекти повисоки од 10 метри височина, а одалеченоста од соседната парцела била помала од потребната од 3 метри согласно Законот за градење. Против наведените одобренија за градење подносителот на иницијативата поднел жалба до Министерството за транспорт и врски како второстепен орган, која била уважена, и одобрението за градба било поништено и предметот бил вратен на првостепениот орган на повторно постапу вање.

Понатаму во иницијативата е наведено дека во корист на наводите бил и фактот што донесувањето на локалната урбанистичка планска документација било укинато, поради преголемиот број на зачестени злоупотреби од страна на органите на локална самоуправа надлежни за нивно донесување и предлага да се поништи оспореното решение.

5. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 10 од Уставот, владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и уредувањето на животната средина и на природата се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Според член 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009), кој бил во сила во време на донесувањето на оспореното решение, со овој закон се уредуваат условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

Според член 5 алинеја 5 од овој закон, државна урбанистичка планска документација е планска документација со која може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела во и вон планскиот опфат, како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од прва и втора категорија. Според алинеја 18 на истиот член, услови за планирање на просторот се извод од просторниот план во кој се наведени поблиските услови за изработка на плановите од пониско ниво, според алинеја 19 на истиот член, извод од Просторниот план на Република Македонија е копија од графичкиот дел на Просторниот план на Република Македонија, кој се однесува на дел од територијата на Република Македонија и препис на поблиските услови за планирање на просторот заради изработка на урбанистички планови, државна и локална урбанистичка планска документација.

Според член 15 став 2 на овој закон, за изготвување на државна и локална урбанистичка планска документација со кои се уредува користење на просторот вон планските опфати, инвеститорот е должен да побара услови за планирање на просторот од органот на државната управа, надлежен за работите од областа на просторното планирање. Со барањето инвеститорот е должен да достави:- графички прилог со граница на проектниот зафат, исцртан на топографска карта; графички прилог со план на намена на површини, текстуален прилог со проектна програма и известување од единицата на локалната самоуправа на чие подрачје е проектниот зафат дека предложениот зафат не е во состав на плански опфат на важечки урбанистички план или на урбанистички план во постапка на донесување.

Согласно член 15-а став 1 од Законот, урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, државната урбанистичка планска документација и локалната урбанистичка планска документација се изработуваат врз основа на планска програма со која се утврдува границата и содржината на планскиот опфат. Планската програма се состои од текстуален и графички дел. Според став 3 на овој член, планската програма за изработка на урбанистичките планови од членот 11-а на овој закон и за државната урбанистичка планска документација ја изработува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

Согласно член 16 став 2 од Законот, заради поттикнување и забрзување на процесот на уредување на просторот преку изработување на урбанистички планови од членот 7 точка 2 на овој закон, Владата на Република Македонија донесува годишна програма за изработување на урбанистичките планови од членовите 7 точка 2 и 11-а на овој закон и државната урбанистичка планска документација, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на

уредување на просторот, врз основа на доставени предлози од општините, општините на градот Скопје и градот Скопје.

Според член 31 став 1 од Законот, при изработување на плановите од членот 7 точка 2, архитектонско урбанистички проект и државна урбанистичка планска документација и локална урбанистичка планска документација задолжително се применуваат стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, со кои се уредуваат основите за рационално планирање, уредување и користење на просторот, заради создавање на услови за хумано живеење и работа на граѓаните.

Согласно став 2 на истиот член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот формира комисија која се состои од најмалку пет члена од кои еден научен работник од областа на урбанистичкото планирање, еден архитект со овластување за изработка на урбанистички планови и тројца стручни работници од областа на урбанистичкото планирање. Комисијата ги изработува стандардите и нормативите од ставот 1 на овој член и дава предлог до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот за одобрување на државната урбанистичка планска документација.

Според член 34 од Законот, заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот на Републиката се основа Агенција за планирање на просторот (во натамошниот текст : Агенција).

Според член 35 алинеја 2 на Законот, Агенцијата изработува урбанистички планови и државна урбанистичка планска документација од програмите на Владата на Република Македонија од членот 16 на овој закон;

Согласно член 50 став 1 од Законот, со државна урбанистичка планска документација може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела во и вон планскиот опфат, како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од прва и втора категорија, а заради реализација на инвестициски проекти од значење за Републиката.

Според став 4 на истиот член, по исклучок од ставот 1 на овој член за технолошките индустриски развојни зони, со државна урбанистичка планска документација може да се уредува користење на просторот, со определување на градежни парцели во рамките на зоната.

Согласно став 5 на овој член, Државната урбанистичка планска документација ја изработува овластеното правно лице од членот 18 на овој

закон. Според став 7 на истиот член, по извршената стручна ревизија, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот со решение ја одобрува државната урбанистичка планска документација на предлог на комисијата од членот 31 став 2 на овој закон.

Според член 50-а од Законот, со локална урбанистичка планска документација може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела во и вон планскиот опфат, како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од трета, четврта и петта категорија, а заради реализација на инвестициски проекти од значење за општината.

Во плански опфат може да се уредува користење на просторот со локална урбанистичка планска документација во следниве случаи: доколку не е оформена градежна парцела ако до истата постои изградена сообраќајна секундарна инфраструктура, во рамките на формирана градежна парцела, заради усогласување на површината за градење и максималната висина на градбата со стандардите и нормативите за урбанистичко планирање и доколку не е оформена градежна парцела за изградба на инфраструктурни градби и водови. Со локална урбанистичка планска документација не може да се уредува просторот вон плански опфат за градби со намена домување. Локална урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот во границите на планските опфати се изработува врз основа на извод од урбанистички план, а локална урбанистичка планска документација со која се уредува користење на просторот вон границите на планските опфати, се изработува врз основа на извод од просторен план. (став 4) По исклучок од ставот 1 на овој член со локална урбанистичка планска документација може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела која опфаќа подрачје на повеќе општини. Потребата од изработување на локална урбанистичка планска документација ја утврдуваат советите на општините, а ја одобруваат градоначалниците на општините. (став 5). Локалната урбанистичка планска документација ја изработува овластеното правно лице од членот 18 на овој закон. (став 6) Содржината на локалната урбанистичка планска документација треба да биде во согласност со членот 11 ставови 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон. Графичкиот дел од локалната урбанистичка документација се изработува во размер 1:1.000, а по исклучок кога се работи за плански опфат на градежна парцела за линиски инфраструктурни градби, графичкиот дел се изработува во размер 1:2.500, 1:5.000, 1:10.000 и 1:25.000. (став 7)

По извршената стручна ревизија градоначалникот со решение ја одобрува локалната урбанистичка планска документација, на предлог на комисијата од членот 17 став 4 на овој закон.(став 8) Локалната

урбанистичка планска документација се изработува во пет примероци од кои еден примерок се чува во органот што го одобрил, еден примерок задржува барателот, еден примерок се доставува до Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам и еден примерок во Агенцијата за катастар за недвижности. Доколку планскиот опфат зафаќа подрачје на повеќе општини се изработуваат повеќе примероци на локалната урбанистичка планска документација, по еден за секоја општина. (став 9) Локалната урбанистичка планска документација се применува по нејзиното одобрување и по извршеното картирање на хамер и претставува основа за изработување на идеен проект на градба (ситуација, основи, пресек и изгледи на градбата) кој е потребен во постапката за добивање на решение за локациски услови. (став 10)

7. Од анализата на наведената законска регулатива јасно произлегува дека со локалната урбанистичка планска документација се врши уредување и користење на просторот со определување на градежните парцели во и вон планскиот опфат, а во постапката за донесување на истата е меѓу другото, вклучено и утврдувањето на потребата за изработување на локалната урбанистичка планска документација, кое се врши од страна на советите на општините, и истата се одобрува од градоначалникот на општината. Но, најнапред, во смисла на член 5 алинеи 6 и 7 од Законот, кој важел во време на донесување на оспорениот акт, локалната урбанистичка планска документација е планска документација со која може да се врши уредување и користење на просторот со определување на градежна парцела, во и вон плански опфат како и уредување и користење на просторот во рамките на формирана градежна парцела, за градби утврдени со закон како градби од трета, четврта и петта категорија (алинеја 5) и планска програма за изработка на урбанистички план е програма со која се утврдуваат границите и содржините на планскиот опфат (алинеја 6). По извршената стручна ревизија градоначалникот со решение ја одобрува локалната урбанистичка планска документација, на предлог на комисијата од членот 17 став 4 на овој закон.

Од анализата на наведената законска регулатива и доставената документација за донесување на Решението за усвојување на утврдена и изработена локална урбанистичка планска документација за дел од УЕ Х.Т. Карпош урбан блок 64-г, урбанистичка парцела КП.18090 гп.12 КО Куманово со намена А1 домување во станбени куќи со компатибилна класа Б1 до 30% изработена од ДУПИ “Урбан гис” ДОО Куманово со тех. бр. У.25/10, а по барање на Мурати Сакип, бр.21-1099/2 од 28 јануари 2011 година, донесено од Градоначалникот на општина Куманово, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека наведеното решение е донесено во постапка која е предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој бил во важност во време на донесување на истата.

Од увидот на целокупната документација која од Советот на општина Кумново беше доставена до Уставниот суд, се утврди дека Советот на општината на 25 февруари 2010 година ја разгледал Годишната програма за изработка на урбанистички планови на територијата на општина Кумново за 2010 година, која со Решение бр.07-2561/10 од 25 февруари 2010 година донесено од Советот на Општина Кумново била објавена.

Во содржината на член 50-а од Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој важел во време на донесување на оспореното решение, се предвидува целата постапка на донесување на овој акт, како и тоа дека по извршената стручна ревизија градоначалникот со решение ја одобрува локалната урбанистичка планска документација, на предлог на комисијата од членот 17 став 4 од овој закон.

Од извршениот увид во документацијата Судот исто така утврди дека во текот на постапката за усвојување на предметната локална урбанистичка планска документација била изршена стручна ревизија, како што предвидува член 50-а од Законот, со што не може да се доведе под сомнение согласноста на оспореното решение со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Во однос на дост авените решенија за одобрување на градење издадени од страна на Министерството за транспорт и врски и околноста на која се укажува во иницијативата дека подносителот на иницијативата води управна постапка заради остварување на своите права согласно Законот за градење, Судот оцени дека истата не може да биде правна пречка за урбанистичкото планирање кое во својата суштина претставува план, а не реална реализација на терен и располагање со имот. Ова од причина што овие забелешки се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, кое што прашање има изразито стучно-технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно-техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд.

Со оглед на тоа што со иницијативата неосновано се изнесуваат наводи за проблематизирање на уставноста и законитоста на оспореното решение за усвојување на утврдена и изработена локална урбанистичка планска документација, Судот оцени дека од изнесената анализа во однос на оспореното решение не може да се постави прашањето за неговата согласност со Уставот, Законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за градење. Ова од причина што постапката за донесување на државна урбанистичка планска документација и локална урбанистичка планска документација е сосема поинаква односно скратена постапка за разлика од постапката за донесување на деталните урбанистички планови заради поекономично и поефикасно вршење на промени, односно изм ени во планот кој веќе е донесен и е во сила, односно во

реализација.

8. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.129/2012)

84.

У.бр.152/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Со оспорената одлука не се уредуваат прашања во врска со сопственоста на градежното земјиште и на постојните објекти, ниту пак прашања во врска со правото на градење, поради што Одлуката не може да се спротивставува на член 30 од Уставот со кој се гарантира правото на сопственост.

- The contested decision does not regulate issues regarding the ownership of the construction land and the existing facilities, or issues regarding the right to construct, owing to which the Decision may not be contradicted to Article 30 of the Constitution which guarantees the right to property.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување Детален урбанистички план за локалитет Горно Лисиче Урбана единица А, бр.07-168/2, донесена од Советот на општина Аеродром на 11 мај 2010 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на согласноста на одлуката означена во точката 1 од ова решение со член 30 од Уставот на Република Македонија и со членовите 21-23 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

3. Љубиша Милевски од Скопје, преку Зоран Ангелов-адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, Планот донесен со оспорената одлука не бил во согласност со член 30 од Уставот на Република Македонија, член 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање и членовите 21-23 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, затоа што не го почитувал стеченото право на подносителот на иницијативата на сопственост над градежното земјиште на КП бр.1325 со површина од 1445 м2 и неговото право на градење на објект на тоа земјиште, туку предвидувал на целата таа парцела да се гради паркинг-простор за станбена зграда. Инаку, на наведената парцела иницијаторот имал легално изграден објект кој бил единствен легално изграден објект во тој простор, а Планот определувал паркиралиште на негово место иако и самата општина Аеродром му укажала на изработувачот на Планот „Ин-Пума“ дека постојната градба на КП бр.1325 треба да биде вклопена во Планот. Од друга страна, Планот овозможувал вклопување на бесправно изградените објекти во Урбаната единица и овозможувал стекнување право на сопственост над градежно земјиште и право на градење. Освен тоа, паркинг-просторот можел да биде вклопен во станбената зграда како подземен паркинг, а постојниот објект можел да се вклопи во Планот. Покрај тоа, Планот, во делот на КП бр.1325, не ги почитувал стандардите и нормативите за планирање утврдени во членовите 21-23 од означениот правилник со оглед дека таа парцела не била соодветна на видот и густината на предвидените градби.

Во однос на член 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко

планирање, во иницијативата се наведува дека забелешката на подносителот на иницијативата дадена при јавна анкета не била прифатена, за што според наведената законска одредба требало да се даде образложение, но такво образложение немало, поради што Одлуката не била донесена во согласност со член 24 став 9 од означениот закон.

4. а) Судот на седницата утврди дека, во однос на постапката на донесувањето на Одлуката, од добиените акти произлегува дека:

- нацрт-Планот бил на јавна презентација на 12 декември 2007 година во просториите на Основното училиште „Лазо Ангеловски“ во општина Аеродром и на јавна анкета од 10 до 21 декември 2007 година во просториите на Основното училиште „Гоце Делчев“ во општина Аеродром;

- за време на јавната анкета биле доставени 78 анкетни листови со забелешки од граѓани и правни лица, меѓу кои бил доставен и анкетен лист број 39 на Љубиша Милевски (подносител на иницијативата);

- во Извештајот од одржана јавна анкета и јавна презентација, бр.18-9640/1 од 27.11.2009 година, под точка 39 стои дека: „забелешката за бришење на паркинг просторот и внесување на КП 1325 во ДУП не се прифаќа, предвидено е семејно домување во станбени згради со класа на намена А2 согласно ГУП на град Скопје од 2002 година.“

- со акт бр.8273/39/2 од 27.11.2009 година, до Љубиша Милевски е доставен одговор на анкетно прашање од спроведената јавна анкета по нацрт-Планот во кој се наведува дека: „согласно доставените забелешки на Анкетниот лист бр.39, забелешката за бришење на паркинг просторот и внесување на КП 1325 во ДУП не се прифаќа, предвидено е семејно домување во станбени згради со класа на намена А2 согласно ГУП на град Скопје од 2002 година.“

- со акт бр.18-9640/3 од 27.11.2009 година, Стручната комисија која ја спроведе постапката за јавна презентација и јавна анкета по нацрт-Планот, заклучи дека: „... нацрт-Планот со прифатените забелешки од јавна анкета претрпе промени на: промена на регулациони линии, промена на намена на земјиште и промена во поголем обем на други параметри утврдени со Планот согласно член 24 став 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.51/05 и бр.137/07) и заклучи дека за нацрт-Планот мора да се спроведе повторна јавна презентација и јавна анкета. Поради тоа, градоначалникот на општина Аеродром, за нацрт-Планот со вградени забелешки во Планот, повторно треба да спроведе јавна презентација и јавна анкета, задолжително објавени во јавните гласила, согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање член 24 став 9 и 10 („Службен весник на РМ“ бр.51/05 и бр.137/07).“

- со Решение, бр.18-32/1 од 05.01.2010 година, Градоначалникот на општина Аеродром определи организирање на јавна презентација, на 18.01.2010 година во просториите на Основното училиште „Лазо Ангеловски“, и јавна анкета, од 13-27.01.2010 година, со тоа што во Решението се определува дека соопштението за организирање на јавната презентација и јавната анкета ќе бидат објавени во два дневни гласила.

- за време на втората јавна анкета биле доставени 139 анкетни листови со забелешки од граѓани и правни лица, меѓу кои бил доставен и анкетен лист број 80 на Љубиша Милевски (подносител на иницијативата);

- во Извештајот од одржана втора јавна презентација и јавна анкета, бр.23-1327/1 од 30.04.2010 година, под точка 80 стои дека: „забелешката за КП бр.1325, ГП 9.27 и ГП 9.29 за изземање на новопланираните паркинзи, не се прифаќа согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.51/05, 137/07, 24/08 и 91/09) и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.78/06, 140/07, 12/09 и 93/09) и ГУП на град Скопје од 2002 година, а забелешката за дислокација на новопланираната трафостаница се прифаќа.“

- со акт бр.23-1431/80/2 од 11.05.2010 година, до Љубиша Милевски е доставен одговор на анкетно прашање од спроведената јавна анкета по нацрт-Планот во кој се наведува дека: „забелешката за КП бр.1325, ГП 9.27 и ГП 9.29 за изземање на новопланираните паркинзи, не се прифаќа согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.51/05, 137/07, 24/08 и 91/09) и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.78/06, 140/07, 12/09 и 93/09) и ГУП на град Скопје од 2002 година, а забелешката за дислокација на новопланираната трафостаница се прифаќа.“

б) Според член 24 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 151/2007-исп. и 91/2009), кој важеше во време на донесувањето на оспорената одлука, по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1).

Организирањето на јавната презентација и јавната анкета по плановите од ставот 1 на овој член, го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од комисијата од членот 17 став 4 на овој закон (став 2).

За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3).

За организирање на јавна презентација и јавна анкета градоначалникот е должен писмено да ги извести органите на државната управа, научните и стручните организации, субјектите од членот 29 на овој закон и други правни лица, заради нивно учество во јавната презентација и јавната анкета, а со цел за навремено да ги достават своите мислења или забелешки. Учесниците во јавната презентација и јавната анкета и субјектите од членот 29 на овој закон во рок од десет дена од одржувањето на јавната презентација и јавната анкета можат да дадат свои забелешки и предлози по нацрт планот, а доколку во овој рок истите не бидат доставени ќе се смета дека немаат предлози и забелешки на планското решение на нацрт планот (став 4).

Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересирани граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 5).

Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината (став 6).

Извештај од јавната анкета со образложение на прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање (став 7).

Извештајот од ставот 7 на овој член е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот (став 8).

Врз основа на извештајот, комисијата од ставот 7 на овој член е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози (став 9).

Доколку комисијата од ставот 7 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промена на намената на земјиштето и промени во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацртот на планот со вградени забелешки на планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 10).

Времето и местото каде што ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително

се објавува со соопштение во најмалку две јавни гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположбата и површината на опфатот на планот (став 11).

Од изнесените законски одредби, во врска со аспектите покрената со иницијативата, произлегува дека законодавецот определил обврска за трочлената стручна комисија надлежна за спроведување на јавната анкета, да изработува извештај од јавната анкета, во кој ќе ги изнесе забелешките на граѓаните и правните лица и во кој ќе ги образложи причините поради кои забелешките се прифатени или не се прифатени (член 24 став 7). Комисијата има законска обврска, врз основа на извештајот, писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист, за прифатените или неприфатените забелешки или предлози и да ги образложи причините поради кои забелешките се прифатени или не се прифатени (член 24 став 9).

Во конкретниот случај, по нацрт-Планот биле одржани две јавни презентации и две јавни анкети, во двете јавни анкети учествувал подносителот на иницијативата и дал забелешки за предвидувањето во нацрт-Планот на паркинг-простор на неговата КП бр.1325, при што двата пати не биле прифатени наведените забелешки. Неприфатеноста на забелешките на Љубиша Милевски првиот пат било образложено така што се наведува „предвидено е семејно домување во станбени згради со класа на намена А2 согласно ГУП на град Скопје од 2002 година“, односно дека Генералниот урбанистички план на град Скопје од 2002 година на таа локација предвидува колективни станбени згради, а не индивидуални куќи како што бара подносителот на иницијативата, а неприфатеноста на забелешките вториот пат било образложено дека тоа е согласно на, покрај другото, „... ГУП на град Скопје од 2002 година“, односно дека Генералниот урбанистички план на град Скопје од 2002 година предвидува нешто друго од она што го бара подносителот на иницијативата. Со други зборови, извештајот содржи образложение поради кое не се прифатени забелешките на подносителот на иницијативата.

Со оглед на тоа што е дадено образложение поради кое не се прифатени забелешките на подносителот на иницијативата, Судот утврди дека оспорената одлука е донесена во постапка согласно на член 24 ставовите 7 и 9 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 151/2007-исп. и 91/2009), поради што оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на Одлуката со наведените законски одредби.

5. а) Во однос на содржината на оспорената одлука, Судот на седницата утврди дека:

- во член 1 од Одлуката се определува дека се донесува Детален урбанистички план за локалитетот Горно Лисиче Урбана единица А и дека Одлуката ги почитува одредбите од Генералниот урбанистички

план на град Скопје, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

- во член 2 од Одлуката се определува големината на просторот (46,23 ха) и границите на опфатот за кој се донесува Планот (ул. „Февруарски поход“, бул. „АСНОМ“, ул. „Тодор Чангов“, ул. „Видое Смишевски-Бато“), како и намената на предвидените објекти (на пример, А2-семејно домување во станбени згради, ...).

- во член 3 од Одлуката се определува документационата основа за донесување на Планот, составена од текстуален и графички дел, како и планската документација, исто така, составена од текстуален и графички дел.

- членот 4 од Одлуката утврдува дека Планот се заверува со печат од Советот на општина Аеродром и потпис на претседавачот на Советот.

- со член 5 од Одлуката се определува дека Планот ќе се картира на хамер или на астралон во рок од 30 дена од донесувањето.

- според член 6 од Одлуката, Планот се заверува во седум примероци од кои еден се чува во архивата на донесувачот на Планот, а еден во Секторот за комунални работи, урбанизам и заштита на животна средина.

- во член 7 од Одлуката се определува дека таа влегува во сила од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Аеродром“.

б) Имајќи ја предвид изнесената содржина на одредбите од Одлуката, Судот утврди дека со нив не се уредуваат прашања во врска со сопственоста на градежното земјиште и на постојните објекти, ниту пак прашања во врска со правото на градење, на кои права укажува подносителот на иницијативата наведувајќи дека тие права му се повредувале со Одлуката. Поради тоа, Судот утврди дека Одлуката не може да се спротивставува на член 30 од Уставот со кој се гарантира правото на сопственост и дека нема процесни претпоставки за постапување на Судот по тој дел од иницијативата, па согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот, се одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Во врска со наводите во иницијативата дека Одлуката не е во согласност со членовите 21-23 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, имајќи ја предвид надлежноста на Уставниот суд определена во член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот да одлучува за согласноста на законите со Уставот и на другите прописи

и колективните договори со Уставот и со законите, а не и за согласноста на општинските акти со подзаконските прописи, Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 на Деловникот на Судот за отфрлање на иницијативата, поради што одлучи како во точката 2 од ова решение.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.152/2011)

85.

У.бр.100/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Определувањето на начинот на кој се обезбедува пристап до објектот (пасаж, пат или др.) е во надлежност на изготвувачите на Деталниот урбанистички план, во согласност со условите на теренот и нормативите и стандардите во сферата на урбанистичкото и просторното планирање, а не е прашање од надлежност на Уставниот суд.

- The determination of the way in which access to the facility is ensured (passage, path, or something else) is within the competence of the drafters of the Detailed Urban Plan, in accordance with the conditions in the field and the normatives and standards in the sphere of urban and spatial planning, and is not an issue within the competence of the Constitutional Court.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од УЕ „Панче Пешев“ дел од УБ 42, Плански опфат меѓу бул. „Октомвриска Революција“, ул. „Доне Божинов“, „Тодор Велков“, „Панче Пешев“, „Наум Охридски“ и ул. „Пелинце“- општина Куманово, бр.07-8459/12 од 7 јули 2011 година, донесена од Советот на општина Куманово („Службен гласник на општина Куманово, бр.10/2011).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на согласноста на Одлуката означена во точка 1 на ова решение со член 4 став 1 и став 3, член 17 став 3 алинеите 7 и 8 и член 65 т.7 и 8 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

3. Томислав Стефановски од Куманово, до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одлука не била во согласност со член 2 став 1, член 4 став 2 алинеите 1, 3 и 9, член 25 став 1 и член 31 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, како и член 4 ставовите 1 и 3, член 17 став 3 алинеите 7 и 8 и член 65 т.7 и 8 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Одлуката не била во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија во однос на владеењето на правото и правната заштита на сопственоста, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредување на животната средина и природата, востановени со член 8 алинеите 3, 6 и 10 од Уставот на Република Македонија. Со одлуката се нарушувало и правото на сопственост и правата кои произлегуваат од неа, што било спротивно на член 30 од Уставот со кој се гарантира правото на сопственост. Имено, при изработката на оспорениот детален урбанистички план, во спроведена јавна анкета од страна на општината, дадена била забелешка од

Томислав Стефановски на висината на објектот П+4+П, на поставеноста на објектот на самата гранична линија помеѓу парцелите КП.бр.14702/2и КП.бр.14700 и на непостоење на пристапна улица до парцелата 14702/2. Забелешката била целосно прифатена со Известување бр. 21-4390/17 од 30.07.2010 година од Општина Куманово-Одделение за урбанизам. Меѓутоа, наместо уважените забелешки да се вградат во деталниот урбанистички план, односно да се вцрта пристапна улица или пешачка улица согласно со член 65 точките 7 и 8 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, се постапило спротивно на закон, на начин што се вцртал објект кој лежи на повеќе парцели и целосно бил поставен на спорната КП.бр. 14703, која всушност претставувала единствен пристап до КП.бр. 14702/2 и со тоа го попречувал влезот и пристапот до недвижниот имот на Томислав Стефановски. Со тоа се ограничувало уставно гарантираното право на сопственост и правата кои произлегуваат од неа, а тоа биле слободен пристап до недвижноста како сопственост, што било спротивно на темелната вредност за хуманизација на просторот.

Оспорената одлука била спротивана на начелата и темелни вредности утврдени со член 4 точка 1 и точка 3 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање. Поради тоа, со влегување во сила на оспорената одлука се демонстрирало кршење на уставната одредба од член 51 од Уставот која јасно кажувала дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и истата да ја поништи или укине.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Куманово, на седницата одржана на 7 јули 2011 година, врз основа на член 26 став 5 алинеја 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010 и 18/2011), член 22 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2002) и член 25 став 1 точка 7 од Статутот на Општина Куманово, има донесено Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од УЕ „Панче Пешев“ дел од УБ 42, Плански опфат меѓу бул. „Октомвриска Револуција“, ул. „Доне Божинов“, „Тодор Велков“, „Панче Пешев“, „Наум Охридски“ и ул. „Пелинце“- Општина Куманово.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за дел од УЕ „Панче Пешев“ дел од УБ 42, Плански опфат меѓу бул. „Октомвриска Револуција“, ул. „Доне Божинов“, „Тодор Велков“, „Панче Пешев“, „Наум Охридски“ и ул. „Пелинце“- Општина Куманово, техничка документација бр. 56/09 изработена од ПЛАНЕРИС ДООЕЛ-Куманово.

Според членот 2 од Одлуката, составен дела од овој ДУП се:

- текстуален дел со билансни показатели и основни параметри за уредување на просторот

- синтезен графички приказ на планските решенија со технички бр. 56/09

Според членот 3 од оваа одлука, урбанистичката документација од член 2 на Одлуката се заверува во најмалку 7 (седум) примероци со потпис и печат на градоначалникот на Општина Куманово, еден примерок со одлука за донесување на планот се чува во Архивот, еден примерок во службите за спроведување на планот (Сектор за урбанизам и комунални дејности и заштита на животната средина и природата), еден примерок во надлежен Државен архив, еден примерок се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, еден примерок се доставува до Секторот за инспекциски работи и Инспекторат, еден примерок до Државен завод за геодетски работи – Одделение за премер и катастар – Куманово и седмиот примерок се изложува кај донесувачот на планот заради достапност на јавноста.

Членот 4 од Одлуката предвидува дека оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен гласник на општина Куманово”.

Одлуката е заверена во архивата на општина Куманово под број бр.07-8459/12 од 7 јули 2011 година и е објавена во „Службен гласник на општина Куманово, бр.10/2011.

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се темелни вредности на уставниот поредок на Републиката.

Согласно член 43 став 1 од Уставот, секој човек има право на здрава животна средина. Согласно став 2 на овој член, секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата. Според став 3 на истиот член, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за

просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 7 од Законот, во зависност од просторот кој е предмет на планирањето, се донесуваат следниве планови:

1) Просторен план на Република Македонија и

2) урбанистички планови:

- генерален урбанистички план,
- детален урбанистички план,
- урбанистички план за село и
- урбанистички план вон населено место.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според член 15-а став 1 од Законот, урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, државната урбанистичка планска документација и локалната урбанистичка планска документација се изработуваат врз основа на планска програма со која се утврдува границата и содржината на планскиот опфат. Планската програма се состои од текстуален и графички дел.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Според одредбата од членот 21 став 1 од Законот, на нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која

се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Согласно став 5 на истиот член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Согласно член 22 став 1 од Законот, плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план.

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината (став 5). Според став 6 на овој член, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8 на истиот член, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози (став 9).

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение

во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно член 31 став 1 од Законот, при изработување на плановите од членот 7 точка 2, архитектонско урбанистичкиот проект државна урбанистичка планска документација и локална урбанистичка планска документација, задолжително се применуваат стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, со кои се уредуваат основите за рационално планирање, уредување и користење на просторот, заради создавање на услови за хумано живеење и работа на граѓаните.

Од доставената документација за донесување на оспорената одлука, Судот утврди дека Советот на општина Куманово има донесено Програма за урбанистичко планирање на подрачјето на општина Куманово за 2011 година, бр. 07-3442/6 од 24 март 2011 година, каде во делот Б. ДЕТАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ е предвидено, по донесување на Законот за просторно и урбанистичко планирање и Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот, потребно е да се изврши усогласување на одделни детални урбанистички планови, меѓу кои и на Деталниот урбанистички план за Урбаната единица Панче Пешев.

Нацртот на Деталниот урбанистички план за дел од УЕ – „Панче Пешев“ урбан блок 42 е изработен од страна на „Планерис“ ДООЕЛ Куманово.

На Нацрт-планот е изработена Стручна ревизија од „УРБАН ГИС“ ДОО Куманово од мај 2009 година, за што е сочинет Извештај, со Тех.бр. 08-РУ/09, во која има забелешки и сугестии кои треба да се вградат во планот.

Изготвувачот на планот изготвиле Извештај за постапување по стручната ревизија од август 2009 година, во кој се заклучува дека со вградување на прифатените забелешки, Нацрт-планот може да продолжи со понатамошна законска процедура.

Општина Куманово - Сектор за урбанизам, комунални дејности и заштита на животната средина и природата – Комисија за давање на мислење на нацрт-планови и за давање на предлози до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација, изработила Извештај за Нацрт-планот, бр. 21-2284/1 од 16.02.2010 година, со укажување на недостатоци во Нацрт-планот кои треба да се отстранат.

Изготвувачот на планот изготвил Извештај за постапување по извештајот на Комисијата за детален урбанистички план за дел од У.Е. „Панче Пешев“ од јуни 2010 година, во кој се заклучува дека со вградување на прифатените забелешки, Нацрт-планот може да продолжи со понатамошна законска процедура

Со Одлука бр.07-3810/16 од 24 март 2010 година, Советот на општина Куманово го утврдил нацрт-планот и определил градоначалникот да организира јавна презентација и јавна анкета по нацрт-планот.

За организирање на јавната анкета и јавната презентација на Нацрт-планот, градоначалникот на општина Куманово донел Одлука број 08-4390/1 од 7 април 2010 година.

За спроведената јавна презентација и јавна анкета по Нацрт-планот изготвен е Извештај, бр. 21-4390/15 од 20 април 2010 година. Од наведениот извештајот се констатира дека во периодот додека траела Јавната анкета биле пристигнати три приговора, од кои два приговора се прифатени, а еден не е прифатен, со дадено образложение за неприфаќањето. Еден од прифатените приговори е приговорот на Томислав Стефановски, бр. 21-4390/4 од 23.04.2010 година. Според приговорот, забелешката се однесува на висината на објектот П+4+П, на поставеноста на објектот на самата гранична линија помеѓу парцелите 14702/2 и 14700, на местото каде е поставен објектот има пролаз преку кој подносителот на приговорот влегува во својот објект (14702/2) а под него поминува водоводна и канализациона инсталација од неговиот објект, па бара објаснување од каде ќе влегува тој? За прифаќањето на приговорот, Секторот за урбанизам и комунални дејности и заштита на животната средина и природата – одделение за урбанизам писмено го известила подносителот Томислав Стефановски (акт бр. 21-4390/17 од 30.07.2010 година).

Изготвено е Известување од градоначалникот на општина Куманово, бр. 21-4390/16 од 05.07.2010 година, дека врз основа на Извештајот од спроведена јавна презентација и јавна анкета по Нацрт-планот, изготвен е Предлог-план со што може да отпочне постапката за добивање согласност од Министерството за транспорт и врски и негово донесување од страна на Советот на општина Куманово.

Во текот на постапката, општина Куманово побарала и добила

мислења по Предлог- планот од следните органи:

- Дирекцијата за заштита и спасување, Подрачно одделение Куманово, бр. 10-274/3 од 20.07.2010 година,

- Национален конзерваторски центар - Скопје, бр.07-431/3 од 29.12.2010 година,

- ЕВН Македонија КЕЦ Куманово, бр. 24-3610/2 од 19.07.2010 година.

Министерството за транспорт и врски со акт бр.16-4811/2 од 30.06.2011 година, дало согласност на Предлог Деталниот урбанистички план за дел УЕ Панче Пешев, дел од УБ 42, Куманово, површина на опфат (1,65 ха), плански период (2009-2014) Општина Куманово.

На 7 јули 2011 година Советот на општина Куманово ја донел оспорената одлука, бр. 07-8459/12 од 7 јули 2011 година, која е објавена во „Службен гласник на општина Куманово“ бр.10/2011.

Тргувајќи од наведените законски одредби, а имајќи ја предвид доставената документација за донесување на оспорената одлука и утврдената фактичка состојба, произлегува дека во текот на донесувањето на оспорениот детален урбанистички план биле испочитувани сите фази на постапката предвидени во Законот за просторно и урбанистичко планирање, поради што Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите на Уставот на Република Македонија и Законот за просторно и урбанистичко планирање, како што се наведува во иницијативата.

Наводите во иницијативата дека на уставноста и законитоста на оспорената одлука влијаел начинот на кој е обезбеден пристап на подносителот на иницијативата до неговиот објект, односно наместо да се вцрта пристапна улица или пешачка улица согласно член 65 т.7 и 8 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, бил вцртан објект кој лежи на повеќе парцели и е поставен на спорната КП бр.14703, која всушност претставувала единствен пристап до КП 14702/2 и со тоа го попречувала влезот и пристапот на подносителот на иницијативата, со што се повредувало неговото право на сопственост кое е уставно гарантирано, Судот ги оцени како неосновани.

Ова од причина што според одговорот добиен од општина Куманово (акт бр.07-5752/4 од 18.09.2012 година), приговорот на подносителот на иницијативата изјавен во текот на јавната анкета, во однос на обезбедување пролаз до неговиот објект, бил прифатен на начин што е обезбеден пристап до објектот преку пасаж. Притоа, за одбележување е дека во приговорот не се барало вцртување на улица,

туку се барал одговор на тоа како подносителот ќе има пристап, односно влез до објектот. Определувањето на начинот на кој се обезбедува пристап до објектот (пасаж, пат или др.) е во надлежност на изготвувачите на Деталниот урбанистички план, во согласност со условите на теренот и нормативите и стандардите во сферата на урбанистичкото и просторното планирање, а не е прашање од надлежност на Уставниот суд, кој единствено ја цени законитоста на постапката за донесување на планот, а не и неговата содржина.

6. Во однос на наводите во иницијативата според кои оспорената одлука не била во согласност со член 4 став 1 и став 3, член 17 став 3 алинеите 7 и 8 и член 65 т.7 и 8 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, Судот го имаше предвид следното:

Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај, оспорената одлука е пропис со иста правна сила како и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (подзаконски акт), поради што Судот не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна согласност и настанати се деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата во овој дел.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.100/2012)

86.

У.бр.222/2011

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Деталниот урбанистички план е донесен во целост во постапка според Законот за просторно и урбанистичко планирање, така што одлуката за неговото донесување не може да се доведе под сомнение за нејзината согласност со Уставот и законот.

- The Detailed Urban Plan was adopted entirely in a procedure under the Law on Spatial and Urban Planning. Hence, the decision on its adoption may not be questioned as to its concordance with the Constitution and the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за Населба “Козле”, дел Б од МЗ “Кузман Јосифовски-Питу” од 29 септември 2011 година од Советот на општина Карпош („Службен гласник на општина Карпош“ бр.13/2011 од 03 октомври 2011 год).

2. Стамен Филипов од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата оспорената Одлука не била во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 10 од Уставот и со одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање со кои била утврдена постапката за донесување на деталниот урбанистички план, како и со Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање со кој се утврдуваат основните начела кои треба да се вградат при изработката на деталниот урбанистички план.

Понатаму во иницијативата е наведено дека од воведот на оспорената Одлука се гледало дека таа била донесена без да се применат и одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.124/2010, 18/2011 и 53/2011). Покрај тоа,

според наводите во иницијативата Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлогот за изменување и дополнување на ДУП за населба “Козле” МЗ „Кузман Ј. Питу“ дел Б општина Карпош бр.16-5523/2 од 15.08.2011 година. Но, Советот на општина Карпош не донел Одлука за изменување и дополнување на ДУП, за кој добил согласност, туку, спротивно од тоа, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички члан, а тоа не било исто, односно тоа значело дека за донесениот Детален урбанистички план не била дадена согласност. Уште повеќе, просторот за кој се утврдувал планот бил дефиниран со граници во Одлуката кои биле различни од границите во самиот текстуален дел на Деталниот урбанистички план каде два пати се повторувале границите на запад и на југ, со што се загубила еднозначноста на Одлуката и на деталниот урбанистички план .

Понатаму во иницијативата се цитира член 17-а од Законот, во однос на тоа дека општините биле должни да ја разгледаат секоја иницијатива поднесена од правни и физички лица за изменување и дополнување на урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеи 2, 3 и 4 на овој Закон и во рок од 30 дена од поднесувањето на барањата требало да го известат подносителот на забелешката дали истата била прифатена.

Во однос на горенаведеното, граѓаните од населбата Козле, дел Б од МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“, во два наврати (2007 и 2010 година) поднеле до општината Карпош петиции со стотици потписи, против изградба на објекти со најмалку двојно поголеми габарити од дозволените (од бруто 300 м2 на бруто 700 м2 и повеќе) со по 8 стана наместо дозволените 3 стана по објект, со што било нарушено нормалното живеење и функционирање во Месната заедница. Освен тоа, бесправно изградените неколку објекти со вакви габарити (во изминативе неколку години) при нивното слегнување ги влечеле соседните постојни објекти и предизвикале нивни трајни оштетувања, Но, за жал, наведените петиции не биле разгледувани и подносителите на тие петиции не добиле никакво известување или одговор, со што бил повреден и членот 24 став 1 од Уставот, според кој секој граѓанин има право да поднесува претставки до државните органи и другите јавни служби и на нив да добие одговор.

Според наводите во иницијативата уредувањето на просторот, вклучувајќи го и неговото планирање било право на граѓаните, кое тие го остварувале во постапката на донесување на деталните урбанистички планови, преку учеството во јавната презентација и анкета со можност од давање на писмени забелешки по нацртот на деталниот урбанистички план. Но, во овој случај, и покрај дадената можност на заинтересираните граѓани и правни лица да учествуваат во истата, нивните забелешки и негодувања за планирање и изградба на вакви објекти не биле почитувани, со што била повредена суштината на постапката за донесување на

Деталниот урбанистички план.

Понатаму, како причини за оспорување на Деталниот урбанистички план се наведува дека како план од пониско ниво, не бил усогласен со генералниот урбанистички план, со што бил повреден член 11 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање. За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање Советот на општината Карпош и Советот на градот Скопје немале формирано Партиципативно тело кое ги пренесувало ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица и ги следило состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија на општината Карпош и градот Скопје, што не било во согласност со членот 17 став 6 од Законот за просторно и урбанистичко планирање .

Оспорениот ДУП бил во спротивност и со членовите 4, 8, 10, 25, 30, 53 и 54 од наведениот Правилник, особено од групата на класи за домување, а дека е тоа така, зборува и фактот што оспорената Одлука не била заснована на овој Правилник, а што се гледало и од воведот на оспорената одлука.

Врз основа на изнесеното, му предлага на Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план и истата да ја укине или поништи и да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената Одлука, бидејќи со нејзиното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

4. Судот на седница утврди дека Советот на општина Карпош на седницата одржана на 29 септември 2011 година ја донел оспорената одлука во која со членот 1 било определено дека се донесува предметниот план за Населба “Козле”, дел Б од МЗ “Кузман Јосифовски-Питу“. Во членот 2 е определено дека овој план опфаќа простор со површина од 10,60 ha, и истиот ги опфаќа границите на север по осовината на ул. “Миле Поп Јорданов” ; на исток по осовината на ул. “Миле Поп Јорданов” до пресек на ул. “Козле”; на запад оди по осовината на ул. “Ловќенска” ул. “Пијанец” до пресек на ул. “Милан Марковиќ” и на југ границата оди по осовина на ул. “Леринска” и по осовина на каналот. Во членот 3 е определено дека предметниот план е наменет за следните класи и намени: домување во станбени куќи, комунална супраструктура, парково зеленило и заштитно зеленило, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата. Во членот 4 е определено дека истиот содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија и на опфатот. Во членовите 5, 6 и 7 се уредени прашањата за заверката со потпис и печат и архивирањето на примероците од Планот и дека Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во

„Службен гласник на општина Карпош“.

5. Од увидот и анализата на документацијата доставена од Советот на општина Карпош, произлегува дека:

- Програма за работа на Советот на општина Карпош за 2009 година („Службен гласник на општина Карпош“ бр.1/2009), каде на страна 11 и 12 се предвидува носење на нацрт и предлог за предметниот ДУП за дел од населба Козле - Дел Б,

- Извештај од Стручна ревизија на ДУП-от изработена од АД за урбанизам, архитектура и инжињеринг „ЗУАС“ Скопје (Нацрт план - планиран развој 2009-2014),

- Мислење за ДУП Козле МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б изработено од Комисијата за давање на мислење на нацрт плановите на општина Карпош бр.14-2041/2 од 19.03.2010 година,

- Одговор на мислење од Комисијата за ДУП Населба Козле МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б општина Карпош, изработен од Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија ИН-ПУМА доо Скопје,

- Одлука за утврдување на Нацрт-ДУП за населба Козле МЗ Кузман Јосифовски-Питу“ Дел Б, донесена на осумнаесеттата седница на Советот на општина Карпош на ден 23.03.2010 година под бр.07-1946/3,

- Фотокопија од „Службен гласник на општина Карпош“ бр.4/2010, каде што е објавена погоренаведената Нацрт одлука за предметниот ДУП,

- Одлука за организирање на јавна презентација и јавна анкета по Нацрт-ДУП за населба Козле МЗ Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б,

- Соопштение за организирање на јавна презентација и јавна анкета по Нацрт ДУП за населба Козле МЗ Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б објавено во дневен печат,

- Записник од Месната заедница „Кузман Јосифовски - Питу“ до општина Карпош со кое се вратени материјалите за спроведување на јавната анкета, заедно со дваесет поднесени анкетни листа,

- Решение бр.33-2041/4 од 13.09.2010 година за формирање на Стручна комисија за изработка на Извештај од спроведена јавна анкета по Нацрт план за ДУП за дел од населба Козле МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б,

- Извештај за спроведена јавна анкета по Нацрт ДУП-от за дел од населба Козле МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б, од надлежната Комисија под бр.33-2041/6 од 14.09.2010 година,

- Записник од јавна презентација на Нацрт- планот со: АД Топлификација, ЕВН Македонија, ЈП „Водовод и канализација“, АД

„Македонски телеком“ и ИУСЕ Ин-Пума - Скопје,

- Известување за постапување по Извештајот од градоначалникот на општина Карпош бр.33-2041/1 од 15.09.2010 година,

- Барање за стручно мислење по предметниот ДУП на Градот Скопје бр.33-2041/7 од 26.11.2010 година,

- Известување - забелешки по предметниот ДУП на Градот Скопје бр.13-4225/1 од 3.12.2010 година,

- Одговор на мислење на градот, по предметниот ДУП (јануари 2011) изработен од ИН ПУМА - Скопје,

- Повторно барање до Градот Скопје за стручно мислење на предметниот ДУП бр.34-612/1 од 20.01.2011 година,

- Мислење по предметниот ДУП издадено од Градот Скопје бр.13-163/1 од 25.01.2011 година со кое е дадено позитивно мислење на планот,

- Барање на мислење од Дирекцијата за заштита и спасување бр.34-612/2 од 20.01.2011 година,

- Мислење бр.09/5-18/2 од 27.01.2011 година од Дирекцијата за заштита и спасување,

- Барање за мислење на стратегиска оценка на влијание врз животна средина бр.34-612/5 од 31.01.2011 година до Министерството за животна средина и просторно планирање бр.34-612/5 од 31.01.2011 година,

- Мислење по Извештајот на стратегиска оценка на животната средина бр.08-1116/2 од 28.02.2011 година издадено од Министерството за животна средина и просторно планирање,

- Мислење од Министерството за култура бр.17-1626/2 од 20.06.2011 година,

- Согласност за предметниот ДУП, издадена од Министерството за транспорт и врски - Сектор за уредување на просторот бр.16-5523/2 од 15.08.2011 година,

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба Козле МЗ „Кузман Јосифовски - Питу“ Дел Б општина Карпош, донесена на четириесеттата седница на Советот на општина Карпош, бр.07-7375 од 29.09. 2011 година,

- Фотокопија од истата погоренаведена одлука, објавена во Службен гласник на општина Карпош бр.13/2011,

- Фотокопија од графичкиот план со општинскиот печат со кој е заверен Графичкиот дел од предметниот ДУП.

6. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Републиката е и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и на природата.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот одржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктури.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри. Во ставот 7 на членот 11 од Законот е предвидено дека деталниот урбанистички план како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите

од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила. Според ставот 6 од истиот член заради обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање советот на општината и Советот на градот Скопје формира партиципативно тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и градот Скопје. Партиципативното тело се состои од: претставници од советот, стручно лице од општинската администрација, истакнати стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, претставници од здруженија на граѓани и граѓани од подрачјето на општината. Бројот на претставниците се утврдува со статутот на општината и Статутот на градот Скопје и не може да биде поголем од десет члена.

Според одредбата од членот 21 став 1 од Законот, плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот

на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определат градоначалникот на општината (став 5).

Според член 24 став 6 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно ставот 3 на член 25 од Законот мислењето од ставот 1 и согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на мислење и согласност не одговори во наведениот рок ќе се смета дека мислењето и согласноста се издадени. Според ставот 5 на истиот член по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Според членот 26 став 7 урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеи 2, 3 и 4, како предлози на планови се доставуваат во рок од шест месеца од добивање на мислењето од членот 25 став 1 на овој закон до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот заради добивање на согласност. Урбанистичките планови од членот 7 точка 2 алинеја 1 од овој закон се доставуваат во рок од 12 месеца од добивањето на мислењето од членот 25 став 1 на овој закон до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Доколку плановите не се достават во утврдениот рок, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, ќе и укаже на општината дека е должна постапката за нивно донесување да ја повтори согласно со овој закон.

Тргувајќи од наведените законски одредби во контекст на доставената документација и утврдената фактичка состојба, сметаме дека во текот на донесувањето на оспорениот Деталниот урбанистички план за Населба “Козле”, дел Б од МЗ “Кузман Јосифовски-Питу” биле испочитувани сите фази на постапката предвидени во важечкиот Закон за просторно и урбанистичко планирање. Од овие причини не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите од Уставот и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Од списите по предметот произлегува дека постапката за планирање започнала врз основа на Програма за изработка на урбанистички планови за општина Карпош за 2009 година. Истиот плански опфат бил евидентиран како предмет на започнато урбанистичко планирање и според програмите за планирање на општината за планскиот период 2009-2014 година. Според тоа неосновани се наводите од иницијативата за повреда на членот 17 став 2 од Законот за просторното и урбанистичко планирање.

Во врска со конкретните наводи во иницијативата дека истата била донесена без да се применат одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.124/2010, 18/2011 и 53/2011) Судот утврди дека се неосновани со оглед на тоа дека во член 18 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.124/2010) од 20.09.2010 година е наведено дека: „Постапките за донесување на урбанистичките планови, заклучно до денот на влегувањето во сила на овој Закон ќе продолжат согласно одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.51/2005, 137/2007 и 91/2009).

Очигледно е дека наведените измени и дополнувања на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.124/2010, 18/2011 и 53/2011), на кои што се повикува подносителот на иницијативата, се ирелевантни за конкретната постапка за носење на

предметниот Детален урбанистички план.

Наводите во иницијативата, по основ на името на дадената согласност од страна на Министерството за транспорт и врски, Судот оцени дека се неосновани. Тврдењето дека, Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог за изменување и дополнување на ДУП за населба Козле МЗ „К. Ј. Питу“- дел Б општина Карпош, бр.16-5523/2 од 15.08.2011 година, а Советот на општина Карпош донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба Козле МЗ „К.Ј. Питу“ - дел Б општина Карпош, а кое нешто не било иста работа, е апсурдно и без никаква правна логика. Точно е дека Одлуката на Советот на општина Карпош гласи за донесување на предметниот Детален урбанистички план, што фактички и тоа претставува по нејзината форма и содржина, односно се работи за ист опфат на урбанизација, се работи за иста месна заедница, се работи за иста населба Козле. Со оглед на тоа Советот на општина Карпош и Министерството за транспорт и врски ја имале во предвид, ја разгледувале и ценеле истата документација за предметниот Детален урбанистички план, така да не може да се каже дека Одлуката на Советот на општината, не била во согласност со дадената согласност од ресорното Министерство.

Исто така, Судот утврди дека не се основани наводите дека просторот за кој се утврдува Деталниот урбанистички план бил дефиниран со различни граници во одлуката на Советот, со границите во самиот текстуален дел на планот, што значи не се губи еднозначноста на Одлуката на Деталниот урбанистички план.

Судот оцени дека не се основани наводите во иницијативата дека дадените забелешки од страна на граѓаните, во спроведената јавна анкета по однос на предметниот Детален урбанистички план, не се почитувани. Напротив сите оние забелешки кои надлежната комисија ги оценила како конструктивни законити и дозволиви, се инкорпорирани во урбанистичкиот план и се негов составен дел, а оние што не можеле да се внесат се одбиени, со што воопшто не е повредено правото на граѓаните за уредување на просторот, а уште помалку суштината на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план, како што наведува подносителот на иницијативата.

Соопштението за организирање и спроведување на јавната анкета со означување на време и место на спроведување било објавено во „Дневник“ на 27 март 2010 година од каде нема повреда на членот 24 став 10 од Законот за просторното и урбанистичко планирање.

Имајќи предвид дека по повод спроведената анкета заинтересираните лица доставиле 20 анкетни листови со забелешки по однос на Планот и на истите им било одговорено дека 9 не биле прифатени, 5 биле прифатени и 6 делумно прифатени, Судот оцени дека

општината Карпош во постапката за планирање го испочитувала и членот 17-а и членот 24 став 6 од Законот, од каде се неосновани наводите од иницијативата за негова повреда.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, како и увидот и анализата на доставената документација за донесување на оспорената Одлука, Судот утврди дека општина Карпош како орган за донесување на наведената одлука, во деловите кои се оспоруваат со иницијативата ги спровела законски определените дејствија во постапката за донесување на истата. Имено, наводите во иницијативата дека по однос на нацрт-планот не им била дадена можност на заинтересираните лица да ги дадат своите забелешки и дека општината не формирала партиципативно тело не се основани од причина што општина Карпош согласно членот 24 од Законот за просторно и урбанистичко планирање формирала Стручна комисија која изготвила Извештај бр.33-2041/1 од 15 септември 2010 година во кој, меѓу другото, се наведува дека од 20 приговори кои биле поднесени од страна на граѓаните, 5 биле прифатени, а 9 не биле прифатени и 6 биле делумно прифатени, што упатува на заклучок дека оваа фаза на постапката како законска обврска од страна на доносителот на оспорената одлука е запазена.

Во однос на наводите во иницијативата за несогласност на деталниот со генералниот урбанистички план, односно на план од пониско ниво со план од повисоко ниво, со што се повредува член 11 став 7 од Законот, Судот оцени дека се неосновани. Ова, од причина што укажувањата во иницијативата по однос на намената на земјиштето и изградбата на објекти со двојно поголеми габарити од дозволените со што било нарушено нормалното живеење и функционирање на месната заедница, истите се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, што, според нас, е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно - техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Наводите во иницијативата за конкретно барање на согласноста на Одлуката со членовите 8, 10, 25, 30 и 54 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, особено од групата на класи за домување, а кое нешто наводно се гледало од воведот на оспорената Одлука, Судот утврди дека претставуваат барање за оценување на акти од ист ранг, а тоа излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд.

Имено, одредбите од овој Правилник предвидуваат задолжителна

примена на стандардите и нормативите, а тоа не ги прави наведените одредби спротивни на Уставот, односно Уставот и законите, бидејќи ваквата формулација само значи дека сите инволвирани субјекти во процесот на планирање имаат законска обврска во изработката, донесувањето и спроведувањето на плановите да обезбедат услови за похумано живеење и работа на граѓаните, рамномерен и одржлив просторен развој на населените места и градбите, рационално и одржливо користење на просторот, заштита на недвижното културно наследство и заштита и унапредување на животната средина и природата, усогласеност со европските нормативи и стандарди во планирањето и уредувањето на просторот, што е и интенција на Законот за просторно и урбанистичко планирање и на Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичкото планирање.

Исто така, Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичкото планирање претставува технички норматив кој се заснова на одредени научни и стручни мислења и искуства од областа на урбанистичкото планирање и кој се носи од страна на надлежниот министер по законски спроведена постапка. Поточно, надлежниот министер формира комисија (најмалку пет членови, од кои еден научен работник од областа на урбанистичкото планирање, еден архитект со овластување за изработка на урбанистички планови и тројца стручни работници од областа на урбанистичкото планирање). Комисијата ги изработува стандардите и нормативите и дава предлог до надлежниот министер, а за изработените стандарди и нормативи се организира стручна расправа од научни и стручни работници од областа на урбанистичкото планирање, па по вградување на забелешките од стручната расправа, стандардите и нормативите ги пропишува надлежниот министер.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на иницијативата во овие делови.

Од изнесената правна и фактичка состојба произлегува дека оспорената одлука е донесена во целост во постапка како што е предвидено со одредбите од Законот за просторното и урбанистичкото планирање, односно дека истата не може да се доведе под сомнение по однос на нејзината согласност на член 8 став 1 алинеите 3 и 10 од Уставот и членовите 7 точка 2 алинеи 2, 3 и 4, член 11 став 7 и член 17 став 6 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзими Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.222/2011)

87.

У.бр.101/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од населба Тафталице 1 “Тафталице 1 Север-Југ, Општина Карпош-Скопје”, број 07-3743/1 од 08.06.2012 година, донесен од страна на Советот на Општина Карпош, објавен во Службен гласник на Општина Карпош, број 7/2012 од 11.06.2012 година, е донесена во законита постапка.

- The decision on adopting the Detailed Urban Plan for part of the settlement Taftalidze 1 “taftalidze 1 Sever-Jug, Karposh Municipality – Skopje”, no.07-3743/1 of 08.06.2012, taken by the Council of the Karposh Municipality, announced in the Official Journal of the Karposh Municipality, no.7/2012 of 11.06.2012, was taken in a legal procedure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 5 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од населба Тафталице 1 “Тафталице 1 Север-Југ, Општина Карпош-Скопје”, број 07-3743/1 од 08.06.2012 година, донесен од страна

на Советот на Општина Карпош, објавен во Службен гласник на Општина Карпош, број 7/2012 од 11.06.2012 година.

2. Борис Ношпал, адвокат од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија, поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со донесениот Детален урбанистички план не се уредувал и хуманизираше просторот и не се унапредувала животната средина и природата, туку се уназадувала постоечката. Тоа можело да се утврди од Известувањето на Министерството за транспорт и врски, број 16-1236/2 од 13.02.2012 година, со кое не била издадена согласност на Предлог Деталниот урбанистички план, а документацијата била вратена на доработка, но според наводите од иницијативата по Советот на Општина Карпош не постапил по укажувањата за отстранување на недостатоците и забелешките.

Исто така, за предметниот Детален урбанистички план, не бил донесен за плански и опфат за кој бил донесен генерален урбанистички план, а предметниот план, како план од пониско ниво, согласно членот 11 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, требал да биде услогласен со генералниот урбанистички план.

Се наведува и дека за изработување на оспорениот Детален урбанистички план, Општината Карпош и Градот Скопје, немале донесено годишна програма, што не било во согласност со членот 17 став 1 и 2 од Законот.

За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање Советот на Општината Карпош и Советот на Градот Скопје, немале формирано партиципативно тело кое ќе ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица и следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија на Општина Карпош и Градот Скопје, што не било во согласност со членот 17 став 6 од Законот.

Во иницијативата се наведува и дека по нацрт на Деталниот урбанистички план, не била спроведена јавна презентација и јавна анкета и немало извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки, како што предвидувал членот 24 од Законот. Всушност, според наводите од иницијативата, биле испратени писма до подносителите на анкетните листови, но од истите се гледало дека тие биле доставени до подносителите од страна на Општина Карпош-Сектор за урбанизам, наместо од Комисијата од став 6 на членот 24 од Законот, а и тие биле без образложение за прифаќање или неприфаќање

на нивните 3 абелешки или предлози и без потпис и печат на писмените известувања, што ја правело постапка незаконита.

Немало ниту доказ дека соопштението за одржување на јавна анкета и јавна презентација било уредно испратено за огласување во јавните гласила и дека било објавено во јавните гласила, како што предвидувал членот 24 став 11 од Законот. Оттука, спорно било дали граѓаните дознале за нацрт-планот по пат на соопштение преку јавни гласила како што упатувал Законот.

На изработениот Детален урбанистички план во форма на нацрт-план, не било обезбедено стручно мислење од комисијата од членот 17 став 4 од Законот, што било спротивно и на членот 25 став 1 од Законот.

При изработувањето на оспорениот Детален урбанистички план не биле применети ниту стандардите и нормативите за урбанистичко планирање, односно не бил применет Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, како и Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови, што не било во согласност со членот 31 од Законот. Оттука, произлегувало дека со таквото урбанистичко планирање како што бил случајот со предметниот Детален урбанистички план, не се обезбедувало зголемување на степенот на хуманост на живеењето и подобрување на условите за работа и живот со плански одредби, кои воведувале повисоки стандарди во однос на постојната состојба или во однос на претходниот план, што било спротивно на член 4 од Законот и член 4 став 1 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Од сето погоре изнесено, подносителот на иницијативата заклучува дека при донесувањето на оспорениот Детален урбанистички план, не биле испочитувани сите фази на постапката предвидени со важечките прописи, како и одредбите од Законот за градот, па от тие причини оспорениот Детален урбанистички план не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеите 3 и 10 и членот 51 од Уставот на Република Македонија, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Законот за градот Скопје, Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање и Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови.

Од тие причини, со иницијативата се предлага поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот Детален урбанистички план, поништување на истиот, а се предлага и донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената Одлука за донесување на оспорениот Детален урбанистички план, заради

спречување на настанување на тешко отстранливи последици.

3. Судот, на седницата утврди дека Советот на Општина Карпош-Скопје, врз основа на член 26 став 4 алинеја 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007 и 91/2009, 124/2010 и 18/2011) и член 16 од Статутот на Општината Карпош (“Службен гласник на Општина Карпош” број 1/06), на педесет и третата седница, одржана на 8 јуни 2012 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје.

Во членот 1 од Одлуката е определено дека со истата се донесува предметниот Детален урбанистички план, изработен според одредбите за спроведување на Генералниот урбанистички план на Град Скопје, Законот за просторно и урбанистичко планирање, барањата во Програмата за содржината на Планот, Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање и Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови.

Во членот 2 од Одлуката се определени границите на планскиот опфат.

Со членот 3 од Одлуката е определена содржината на опфатот на Деталниот урбанистички план.

Во членот 4 од Одлуката се наведени составните делови на Одлуката и тоа: Текстуален дел, Графички прилози, Основни параметри за уредување на просторот и Табеларен приказ на урбанистичките параметри.

Според членот 5 од Одлуката, Деаталниот урбанистички план се заверува со печат на Општина Карпош и потпис на Претседателот на Советот на Општината.

Во членот 6 од одлуката се наведени административните работи во врска со заверка на предметниот план, бројот на примероците, чувањето, до кои органи се доставува примерок од планот и изложување на планот кај донесувачот заради достапност на јавноста.

Со членот 7 од оваа одлука е предвидено дека истата влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Карпош”.

Одлуката е донесена под бр.07-3743/1 од 08.06.2012 година и е објавена во „Службен гласник на општина Карпош” број 7 на 11.06.2012 година.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и уредувањето и хуманизацијата

на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите, спроведувањето на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзорот и други прашања од областа на просторното и урбанистичко планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/10, 18/11 и 53/2011).

Постапката за донесувањето на оспорената Одлука отпочнала по влегувањето во сила на актуелниот Закон за просторно и урбанистичко планирање од 2005 година со сите негови измени и дополнувања, вклучително и измените и дополнувањата на Законот во “Службен весник на Република Македонија” број 18/2011. Оттука, анализата на правната и фактичката состојба се врши во однос на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010 и 18/2011).

Со член 7 од овој закон се утврдени вид овите планови кои се донесуваат во зависност од просторот кој е предмет на планирање, и тоа: просторни планови во кои спаѓа просторен план на Република Македонија и урбанистички планови во кои спаѓаат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план надвор од населено место.

Со членот 17 од Законот е уредено:

(1) За изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Во годишната програма општините и градот Скопје можат да утврдат одредени планови заради економски развој на општината, да се донесат во постапка, пропишана во членот 24-а ставови (2), (3) и (4) на овој закон.

(2) Програмата од ставот (1) на овој член, општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

(3) Изработката на плановите од програмата од ставот (1) на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.

(4) Градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје формираат Комисија составена најмалку од три члена од кои еден архитект со овластување за изработка на урбанистичките планови и две стручни лица од областа на урбанистичкото

планирање, која дава мислење на нацрт плановите од членот 7 точка 2 на овој закон и дава предлог до градоначалникот за одобрување на локална урбанистичка планска документација. Градоначалникот на градот Скопје формира Комисија составена најмалку од пет члена од кои двајца архитекти со овластување за изработка на урбанистичките планови и три стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, која дава мислење на нацртот на Генералниот урбанистички план на градот Скопје. Во комисијата формирана од градоначалникот на општината, односно градоначалниците на општините во градот Скопје е потребно најмалку еден член да не е лице вработено во општинската администрација, а во комисијата формирана од градоначалникот на градот Скопје најмалку два члена да не се лица вработени во администрацијата на градот Скопје.

(5) Заради ефикасно спроведување на политиката на планирање и уредување на просторот, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да обезбедат стручно следење на спроведувањето на плановите и да извршат согледување за степенот на реализација на плановите, заради подготвување на Програма за изработка на урбанистички планови.

(6) За обезбедување на стручност и јавност во процесот на просторното и урбанистичкото планирање советот на општината и Советот на градот Скопје формира партиципативно тело кое ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и Градот Скопје. Партиципативното тело се состои од: претставници од советот, стручно лице од општинската администрација, истакнати стручни лица од областа на урбанистичкото планирање, претставници од здруженија на граѓани и граѓани од подрачјето на општината. Бројот на претставниците се утврдува со статутот на општината и Статутот на градот Скопје и не може да биде поголем од десет члена.

(7) Изработката на плановите од програмата од ставот (1) на овој член можат да ја финансираат и заинтересирани правни и физички лица чишто програмски барања и подрачја на интерес се прифатливи за општината и градот Скопје.

Членот 18 став 1 од Законот, определува дека изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца, органот надлежен за издавање на лиценца и условите кои треба да ги исполни правното лице за добивање на лиценца.

Со членот 21 од Законот е определено:

(1) На нацртот на плановите од членот 7 на овој закон се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа

на овој закон и друг закон.

(2) Стручна ревизија на планот од членот 7 точка 1 на овој закон, врши стручна комисија што ја формира министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на просторното планирање и се состои од најмалку три члена од стручно-научни институции, истакнати научни и стручни работници од областа на просторното и урбанистичко планирање и од други области суштествени за изработка на планската документација.

(3) Стручна ревизија на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон финансирани од Буџетот на Република Македонија, и на државната урбанистичка планска документација врши стручна комисија што ја формира министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Стручната комисија се состои од најмалку три члена, од кои најмалку двајца се со овластување за носител на изработка на урбанистички планови.

(4) Стручна ревизија на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општините и буџетот на градот Скопје и на локалната урбанистичка планска документација, врши овластено правно лице од членот 18 став (1) на овој закон, определено од градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје.

(5) Забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија, до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

(6) Стручна ревизија не може да врши изработувачот на планот на кој се врши ревизија.

(7) Доколку изработувачот и донесувачот на урбанистичките планови од членот 7 точка 2 на овој закон, на државната и локалната урбанистичка планска документација и на проектот за инфраструктура, не ги прибават потребните податоци и информации согласно со членот 29 од овој закон, на истите не може да се врши стручна ревизија.

Во членот 22 став 1 на овој закон се утврдува дека плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план.

Според член 24 став 1 на овој закон, по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Според став 2 на истиот член, организирањето на јавната презентација и јавната анкета по плановите од ставот 1 на овој член, го врши градоначалникот на општината по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од од комисијата од членот 17 став (4) на овој закон.

За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3).

Според ставот 4 на овој член од Законот, за организирањето на јавна презентација и јавна анкета општината е должна писмено да ги извести субјектите од членот 29 на овој закон. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок субјектите од членот 29 на овој закон како и сите заинтересирани физички и правни лица можат да достават забелешки и предлози по нацртот на планот, на анкетни листови. Доколку во овој рок субјектите од членот 29 на овој закон не достават забелешки и предлози, ќе се смета дека немаат забелешки и предлози на планското решение.

Во ставот 5 на овој член, се предвидува дека јавната презентација и јавната анкета од ставот (1) на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа.

Според ставот 6 од членот 24 од Законот, јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го оп редели градоначалникот на општината.

Согласно ставот 7 од членот 24 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината која е составена од три члена и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање.

Според член 24 став 8 од Законот, извештајот од ставот 6 (техничка грешка се мисли на ставот 7) на овој член е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот.

Согласно член 24 став 9 од Законот, врз основа на извештајот, комисијата од ставот 6 (техничка грешка се мисли на ставот 7) на овој член е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози.

Според ставот 10 на членот 24 од Законот, доколку комисијата од ставот 7 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените

забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промени на намената на земјиштето и промена во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацрт на планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета.

Според ставот 11 на членот 24 од Законот, времето и местото каде што ќе би де изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со соопштение во најмалку две јавни гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположбата и површината на опфатот на планот.

Согласно член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од комисијата од членот 17 став (4) на овој закон, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според ставот 2 на овој член од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на предлог на план согласност дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека постапката за изработување на предлог планот е спроведена согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според ставот 3 од истиот член од Законот, согласноста од ставот (2) на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на донесувачот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на согласноста не одговори во наведениот рок, ќе се смета дека согласноста е издадена.

Во ставот 4 на членот 25 од овој Закон, се предвидува дека по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Според ставот 5 од членот 25 од Законот, градоначалникот на општината е долж ен најдоцна 15 дена по добивање на согласноста од ставот (2) на овој член да го достави предлогот на планот до Советот на општината, а советот е должен во рок од 15 дена од приемот на предлогот на планот да го стави на седница и да одлучи по истиот.

Според членот 26 став 7 од Законот, општините во Градот Скопје, урбанистичките планови ги донесуваат по претходно добиено мислење од градоначалникот на градот Скопје - за што градоначалникот овластува стручно лице, дипломиран инженер архитект со најмалку три години работно искуство во областа на урбанистичкото планирање. Мислењето од градоначалникот на градот Скопје се издава во рок од 8 дена од денот

на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот, а доколку не се издаде во определениот рок ќе се смета дека мислењето е дадено.

Врз основа на член 26 став 4 алинеја 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 51/2005, 137/2007 и 91/2009, 124/2010 и 18/2011) и член 16 од Статутот на Општината Карпош (“Службен гласник на Општина Карпош” број 1/06), Советот на Општина Карпош, на педесет и третата седница, одржана на 8 јуни 2012 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје.

Одлуката е донесена под бр.07-3743/1 од 08.06.2012 година и е објавена во „Службен гласник на општина Карпош” број 7 на 11.06.2012 година.

Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот во функција на обезбедување на у редувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, како и увидот и анализата во доставената и прибавена документација за донесување на оспорената Одлука во делот што се оспорува со иницијативата, Судот оцени дека Советот на Општина Карпош како доносител на оспорениот акт, ги спровел законски определените дејствија во постапката за донесување на предметниот детален урбанистички план.

Имено од приложената документација се утврди дека при донесување на оспорената одлука биле преземени следниве дејствија:

-Програма за работа на Советот на Општина Карпош за 2011 година, број 07-9729/2 од 03.12.2010 година, објавена во “Службен гласник на Општина Карпош” број 13 од 6 декември 2010 година, со која е предвидено донесување на предлог-одлука за утврдување на нацрт-Детален урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје и предлог-одлука за донесување на планот.

-Извештај од Стручна ревизија на предметниот Детален урбанистички план од март 2011 година, изработена од АД за Урбанизам, архитектура и инжењеринг “ЗУАС” Скопје;

-Даден Одговор на Стручна ревизија на предметниот Детален урбанистички план од март 2011 година, изготвен од планерите -

Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија “ИН-Пума“-Скопје;

-Стручно мислење на Нацрт-планот од Комисијата формирана од Градоначалникот на Општина Карпош, број 14-4204/2 од 12.05.2011 година согласно членот 17 став 4 од Законот;

-Донесена е Одлука за утврдување на Нацрт-Детален урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје, од Советот на Општина Карпош, број 07-4090/1 од 13.05.2011 година и објавена во „Службен гласник на општина Карпош” број 6 на 16 мај 2011 година;

-Донесена е Одлука од страна на Градоначалникот на Општина Карпош за организирање на Јавна презентација и Јавна анкета по Нацрт-Детален урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје, број 08-4204/3 од 23.05.2011 година;

-Донесено е Соопштение за организирање на Јавна презентација и Јавна анкета по Нацрт-Деталниот урбанистички план, од страна на Градоначалникот на Општина Карпош, број 08-4204/4 од 23.05.2011 година;

-Соопштението е објавено во дневните весници “Вест” и “Утрински весник” на ден 25.05.2011 година, за што се приложени докази од наведените весници во кое е наведено дека Јавната анкета по Нацрт-Деталниот урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје, ќе се одржи од 25.05.2011 година до 07.06.2011 година, секој работен ден, од 08.00 до 16.00 часот, во У.З. “Тафталиџе 1”, Општина Карпош, Скопје, дека Јавната презентација по нацрт-планот, ќе се одржи на ден 01.06. 2011 година во 15.00 часот во просториите на У.З. “Тафталиџе 1”, Општина Карпош, како и дека Стручната презентација со јавните претпријатија по нацрт-планот, ќе се одржи на ден 01.06.2011 година во 13.00 часот, во просториите на Општина Карпош, Ул. “Демир Трајко” бб. Во Соопштението дадени се и поблиски податоци за границите на опфат на нацрт-планот;

-Формирана е Стручна Комисија за изработка на Извештај од спроведена Јавна анкета по Нацрт-план за дел од населба Тафталиџе 1, “Тафталиџе 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје, од страна на Градоначалникот на Општина Карпош, број 08-4204/9 од 17.07.2011 година.

-Составен е Извештај од страна на Комисијата за спроведена Јавна анкета по Нацрт-планот, број 34-4204 од 24.11.2011 година. Од Извештајот се констатира дека биле доставени вкупно 92 анкетни листови од граѓани од кои 23 анкетни листови се прифатени, 29 анкетни листови се делумно прифатени и 40 анкетни листови не се прифатени. Во

Извештајот се наведени сите подносителите на анкетни листови под реден број, со образложение по однос забелешките и предлозите.

-Записник број 34-4204/10 од спроведена Јавна презентација со стручна расправа по Нацрт-Деталниот урбанистички план, на која присуствувале претставници од ЈП Водовод и Канализација, АД ЕВН Македонија, АД Македонски Телеком, Дистрибуција на топлина ДООЕЛ, "ИН-ПУМА" и Општина Карпош.

-Известување за постапување по Извештајот по спроведена Јавна анкета по Нацрт-Деталниот урбанистички план, број 34-3831/20 од 29.11.2011 година;

-Приемна книга (лист) од Македонска пошта, вкупно 5 листови за извршена достава на извештај од јавна анкета на 91 граѓанин и доставена копија од еден одговор на анкетен лист број 59, на кој е констатиран прием лично на рака за делумно прифатена забелешка, односно вкупно 92 граѓани од 92 поднесени анкетни листови, се известени за прифатени, делумно прифатени или неприфатени забелешки и предлози по нацрт-предметниот урбанистички план;

-Побарано е стручно мислење по Предлог-планот од страна на Општина Карпош-Сектор за урбанизам до Градот Скопје-Сектор за уредување и планирање на просторот, Одделение за просторно и урбанистичко планирање, број 34-4204/16 од 05.12.2011 година;

-Добиен одговор со позитивно мислење по Предлог-планот од Градот Скопје-Сектор за уредување и планирање на просторот, Одделение за просторно и урбанистичко планирање, број 13-5041/3 од 05.01.2012 година;

-Дадено позитивно мислење по однос Предлог-планот од Дирекцијата за заштита и спасување, број 09/5-246/2 од 02.12.2011 година;

-Добиено позитивно мислење од Министерството за животна средина и просторно планирање, по однос Предлог-планот, број 08-558/2 од 18.01.2012 година;

-Добено позитивно мислење од Министерството за Култура-Управа за заштита на културното наследство, број 17-3099/2 од 19.12.2011 година;

-Добиено позитивно мислење од Министерството за образование и наука по однос Предлог-планот, број 09-1653/2 од 24.02.2012 година;

-Побарана е согласност од Министерството за транспорт и врски по однос на Предлог-планот од страна на Општина Карпош-Сектор за урбанизам, број 34-125/12 од 07.06.2012 година;

-Добиена е согласност од страна на Министерството за транспорт и врски на Предлог-Деталниот урбанистички план за дел од населба Тафталице 1, Тафталице 1 север-југ”, број 16-14141/2 од 08.06. 2012 година;

-Донесена Одлука за донесување на Детален урбанистички план за дел од населба Тафталице 1, “Тафталице 1 Север-Југ”-Општина Карпош-Скопје од страна на Советот на Општина Карпош, број бр.07-3743/1 од 08.06.2012 година;

-Одлуката е објавена во „Службен гласник на општина Карпош” број 7 на 11.06.2012 година.

Од погоре изнесеното произлегува дека не се основани наводите од иницијативата дека не била донесена годишна програма за изработување на оспорениот Детален урбанистички план, дека по нацрт-планот немало мислење од стрчна комисија формирана од градоначалникот согласно член 17 став 4 од Законот, дека не била спроведена Јавна презентација и Јавна анкета, односно дека не било објавено Соопштение за нивно организирање во јавните гласила, дека подносителите не биле известени за прифатените или неприфатените предлози и забелешки по однос предметниот план, како и дека не била издадена согласност на Предлог-планот од Министерството за транспорт и врски.

Судот ги имаше предвид наводите од иницијативата дека постапката не била законита, бидејќи Советот на Општина Карпош и Советот на Градот Скопје немале формирано партиципативно тело согласно членот 17 став 6 од Законот, меѓутоа тоа се наводи кои не задираат во фазите на постапката во која е донесен оспорениот план, туку се однесуваат на претходен период пред започнување на постапката, што за овој суд е ирелевантно во однос на уставно судската оценка на оспорениот план. Ова од причини што Уставниот суд на Република Македонија при оцената на уставноста и законитоста на плановите, ја цени законитоста на постапката во која тие се донесуваат, односно фазите и другите дејствија преземени во рамките на таа постапка, а не и претходните работи и работни задачи како тековни надлежности на субјектите од локалната самоуправа, па оттука прашањата по однос на партиципативно тело кое ќе ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица за идни потреби и целисходности од пристапување или непристапување кон донесување на планови или нивни измени и дополнувања, и кое партиципативно тело ќе ги следи состојбите во планирањето преку давање на иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија за соодветната општина и градот Скопје, е политика на делување на локалната самоуправа во рамките на Законот за просторното и урбанистичко планирање и тоа не е директно поврзано со постапката во која плановите се донесуваат или менуваат, конкретно и на предметната во која е донесен оспорениот план.

Исто така, наводите од иницијативата дека известувањата до граѓаните по однос прифатените или неприфатените забелешки, не биле валидни бидејќи немале потпис и печат, па со тоа постапката била незаконита, се неосновани. Наведеното од причини што од увидот во прибавената документација, се констатира дека известувањата се заведени во де ловодна книга и носат архивски број и датум.

По однос наводите дека постапката била незаконита бидејќи известувањето до граѓаните ги доставила Општината, а не Комисијата, тоа е техничко прашање кое не имплицира повреда на постапката. Ова од причини што од увидот во Извештајот на Стручната Комисија се констатира дека сите членови на Комисијата го потпишале Извештајот за прифатени, делумно прифатени или неприфатени забелешки за вкупно 92 поднесени анкетни листови од граѓани, а и во самото известување е содржано дека Комисијата по разгледување на доставениот анкетен лист го известува граѓанинот во смисла на прифаќање, неприфаќање или делумно прифаќање на забелешките и предлозите на Нацрт-планот со образложени причини за тоа. Воедно од увидот во Приемна книга (лист) од Македонска пошта (вкупно 5 листови) за извршена достава на извештај од јавна анкета на 91 граѓанин и доставена копија од еден одговор на анкетен лист број 59, на кој е констатиран прием лично на рака за делумно прифатена забелешка, се констатира дека вкупно 92 граѓани од вкупно 92 поднесени анкетни листови, биле известени и запознати за прифатените или неприфатените забелешки и нивни предлози по однос на Нацрт-планот.

По однос наводите дека не биле испочитувани и респектирани забелешките и предлозите од сите граѓани, односно не биле прифатени сите нивни забелешки и предлози по однос содржината на оспорениот план со предвидените плански решенија, тоа не се прашања од надлежност на Уставниот суд кој ја цени исклучиво законитоста на постапката од ас пект на фазите за донесување на планот, а не и од аспект на содржината на планот. Ова од причини што Уставниот суд нема надлежност да го преиспитува работењето на субјектите кои одлучувале за целисходноста и оправданоста на предложените плански решенија од граѓаните, како и на нивните забелешки по однос на нацрт-планираните решенија, туку Стручната Комисија која е надлежна да постапува по забелешките и предлозите од граѓаните по однос на нацрт-плановите и да одлучува за нивната оправданост или неоправданост. Имено, клучно за постапката во која е донесен оспорениот план е транспарентноста во смисла на запознавањето на граѓаните со планските решенија во нацрт-планот, заради овозможување граѓаните преку анкетни листови да достават свои предлози и забелешки на нацрт-планот.

Исто така, со иницијативата се приговара на неусогласеност на оспорениот план, како план од пониско ниво со генералниот урбанистички план, како план од повисок ранг, како и неусогласеност на оспорениот

план со Правилници со кои поблиску се уредува проблематиката и материјата од просторното и урбанистичкото планирање, меѓутоа тоа прашање не спаѓа во надлежност на Уставниот суд, туку во надлежност на други органи уредено со закон.

Што се однесува до дописот со број 16-1236/2 од 13.02 2012 година, кој допис го прилага подносителот на иницијативата и од чија содржина произлегува дека Министерството за транспорт и врски ја известува Општина Карпош дека не дава согласност на Предлог Деталниот урбанистички план и ја враќа документацијата за отстранување на недостатоци во Предлог-планот, во одговорот од доносителот на актот по однос наводите од иницијативата, се наведува дека тоа известување не било познато за доносителот на планот, но во секој случај би можело да се однесува на проектантот и изготвувачот на предметниот план во врска со работна верзија на планот. По однос на оваа околност, од прибавената документација, Судот утврди дека на Предлог-Деталниот урбанистички план за дел од населба Тафталиџе 1, Тафталиџе 1 север-југ”, дадена е согласност од страна на Министерството за транспорт и врски под број 16-14141/2 од 08.06. 2012 година.

Имајќи ги во предвид цитираните одредби од Законот и неговите измени и дополнувања, кои биле во примена при донесувањето на предметниот урбанистички план донесен со оспорената одлука, како и приложената писмена документација прибавена во текот на претходната постапка, произлегува дека предметната постапка е законито спроведена, бидејќи се утврди дека при нејзиното донесување, доносителот на актот ги испочитувал сите фази во постапката, согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Тргувајќи од напред наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со одредбите од Уставот на Република Македонија и Законот за просторно и урбанистичко планирање.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и с удиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.101/2012)

88.

У.бр.108/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- *Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan*

- Не може да се постави прашањето за согласноста на Деталниот урбанистички план за локалитетот „Буњаковец 1“ со Уставот и со Законот за просторно и урбанистичко планирање, ако пред донесувањето на Планот по скратена постапка, се спроведени сите претходни дејствија и се донесени сите пропратни акти од органите кои учествуваат во неговото донесување.

- There may not be a question raised as to the agreement of the Detailed Urban Plan for the locality “Bunjakovac 1” with the Constitution and the Law on Spatial and Urban Planning, if prior to the adoption of the Plan in a summary procedure all preliminary actions had been taken and all accompanying acts had been adopted by the bodies taking part in its adoption.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 5 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за дел од локалитетот „Буњаковец- 1“ - УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-

12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23, бр.07-3625/14 донесена од Советот на општина Центар на 10 мај 2012 година („Службен гласник на општина Центар“ бр.5/2012).

2. Јордан Кузмановски, Зорица Кузмановска и Стамен Филипов сите од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на деталниот урбанистички план означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 3, 6 и 10, член 30, член 43 и 51 од Уставот, Законот за просторното и урбанистичко планирање како и одредбите од Законот за градот Скопје.

Имено и ако во член 1 од одлуката се наведува дека таа е донесена согласно Генералниот урбанистички план, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистички планови и Правилникот за стандарди и нормативи, таа одлука не само што не е во согласност со наведените прописи, туку истата не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 10 според која темелна вредност на уставниот поредок е уредувањето и хуманизација на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата. Ова од причина што со донесениот план не само што не се заштитува и унапредува животната средина и просторот, туку, напротив се уназадува постоечката животна средина што не е во согласност со член 43 од Уставот според кој секој човек има право на здрава животна средина

Понатаму, подносителите наведуваат дека со оспорената одлука се повредува начелото на правната заштита на сопственост од член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот со кој се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Како доказ дека со оспорената одлука се повредуваат правната заштита на сопственоста подносителите го цитираат Известувањето на општина Центар - Скопје бр.26-4743/3 од 14.06.2012 година, според кое „Со увид во планската и ажурираната документација со која располага општина Центар - Одделение за урбанизам констатирано е: наведената КП.11654 КО Центар, која е опфатена со ДУП за дел од локалитет „Буњаковец-1“ усвоен на Советот на општина Центар со Одлука бр.07-3625/14 од 10 мај 2012 година, согледано е дека дел се наоѓа на градежна парцела УМ 12.3 со намена домување во станбени згради видно од изводот бр.1161/2012, а дел се наоѓа на јавна површина Д-1- парковско зеленило.

Понатаму, подносителите даваат краток опис на континуирана

дискриминација од урбанизам на општина Центар против нивната повеќедецениска фамилијарна сопственост во интерес на нивните соседи, која дискриминација започна со ДУП од 2005 година, со ДУП од 2011 и со ДУП од 2012, затоа што нивната ГП од 331 м² ја намалува на 117 м² односно 2/3 или 214 м² го предвидува за јавна површина Д-1 - паркови и зеленило за поединци за нивните соседи. Имено за сметка на нивната сопственост се прави здружување за материјална корист на друго физичко лице што никако не е од јавен интерес. И покрај тоа што во целиот потфат подносителите се со најголема ГП 331 м², во планскиот опфат тие учествува само со 10%, а нивните соседи неколкупати го мултиплицираат нивниот имот. Соседите кои имаат земја од 200 м² сега добива можност да изгради објект од 2000 м², соседи кои имаат ГП од 300 м², а сега можат да изградат 2000 м².

ДУП за каков се работи во конкретниот случај не е донесен за плански опфат за кој е донесен генералниот урбанистички план (ГУП) на град Скопје, а што не е во согласност со член 11 став 1 и 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, како и со став 7 на член 11 според кој детален урбанистички план како план од пониско ниво мора да биде усогласен со ГУП.

Според наводите на подносителите на иницијативата за оспорениот план, општината и градот Скопје немаат донесено годишна програма што не е во согласност со член 17 став 1 и 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Оспорениот план не е во согласност и со член 17 став 6 од наведениот закон, од причина што советот на општина Центар и Советот на град Скопје, немаат формирано партиципативно тело кое ќе ги пренесува ставовите, мислењата и потребите за изготвување на плански решенија.

Општина Центар по нацрт-планот на ДУП нема спроведена ниту јавна презентација и јавна анкета и нема извештај со образложение за прифатени и неприфатени забелешки, доследно како што е предвидено во член 24 од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Понатаму, подносителите наведуваат дека од писмата испратени до подносителите на анкетни листови се гледало дека наместо комисијата од став 7 на член 24 од Законот, Општина Центар - Одделение за урбанизам ги доставило известувањата без образложение за прифаќање или неприфаќање на нивните забелешки или предлози без потпис на членовите на комисијата што претставува незаконито спроведување на постапката.

Според подносителите на иницијативата на изработен ДУП во форма на нацрт-план не е обезбедено стручно мислење од комисија од член 17 став 4 од Законот, заради согледување на степенот на усогласеност на плановите со одредбите на овој закон и прописите

донесени врз основа на овој закон.

Исто така подносителите сметаат дека оспорениот ДУП не е во согласност со член 31 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање од причина што при донесување на планот не се применети стандарди и нормативи за просторното планирање со кои се уредуваат основите на рационално планирање, уредување и користење на просторот, заради создавање на услови за хумано живеење.

Врз основа на изнесените наводи подносителите му предлагаат на Уставниот суд оспорената одлука да ја поништи, а до донесување на конечна одлука да донесе временна мерка.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 15 став 1 алинеја 3 и член 26 од Статутот на општина Центар-Скопје и член 26 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011) Советот на општина Центар на 77 седница одржана на 10 мај 2012 година донел Одлука за донесување на изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за дел од локалитет „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 општина Центар.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека со оваа одлука се донесува изменување и дополнување на ДУП за дел од локалитет „Буњаковец - 1“ за наведените урбани модули согласно Генералниот урбанистички план, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина на размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Во членот 2 од одлуката е утврдена површината на просторот за кој се донесува планот (24,14 ха) и дефинирани се границите на зафатот.

Во членот 3 од одлуката е утврдено дека границата на опфатот на планот ја сочинува: документациона основа, планска документација, планска програма на донесувањето на планот, анализа на состојбата и анализа на можностите за просторен развој, биланс на показатели и услови за градба. Понатаму е утврдено што опфаќа графичкиот дел на ДУП и во кој размер е изработен.

Во членот 4 од одлуката е предвидено што претставува составен дел на одлуката со наведувањето на сите акти што биле донесувани од почнување на постапката за донесување на планот до донесување на оспорената одлука.

Во членот 5 од одлуката е предвидено дека ДУП за дел од

локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23, се заверува со печат на општината и потпис на претседателот на советот на општината во седум примероци и каде тие се чуваат.

Во членот 6 од Одлуката е предвидено дека Секторот за урбанизам на општина Центар - Скопје во рок од 30 дена е должен да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон, а картираните подлоги се предаваат во Агенцијата за катастар на недвижности на чување и користење.

Во членот 7 од Одлуката е предвидено дека таа со сите нејзини делови се чува и за нејзина реализација се грижи Секторот за урбанизам во општина Центар.

Во членот 8 е предвидено дека одлуката влегува во сила од денот на објавување во „Службен гласник на општина Центар - Скопје“.

4. Во натамошната постапка, а по повод донесувањето на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 на општина Центар, утврдено е дека пред донесување на наведената одлука презмени се следните дејствија:

Врз основа на член 22 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа и Статутот на општина Центар, Советот на општина Центар на 18 март 2011 година, донел Програма за дополнување на програмата за урбано планирање „Ф“ на општина Центар („Службен гласник на општина Центар“ бр.3/2011).

Во оваа програма е предвидено дека поради економски развој на општина Центар, врз основа на член 17 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање во скратена постапка пропишана во член 24-а став 2, 3 и 4 од наведениот закон, покрај другото ќе се донесе и ДУП за „Буњаковец - 1“.

За изработка на изменување и дополнување на ДУП за „Буњаковец - 1“ изготвена е планска програма во ноември 2011 година од страна на ДППИ „Тајфи План“ - Скопје за плански период од 2011 - 2016 година.

Планската програма треба да овозмжи изработка на ДУП со кој ќе се уреди намената и начинот на користење на просторот при што основа за изработка на ДУП е ГУП на град Скопје.

Врз основа на добиениот елаборат односно предлог-план тех. бр.126/11/11 направена е стручна ревизија на изменување и дополнување

на планот и изготвен е извештај за стручната ревизија од страна на АД за урбанизам, архитектура и инженерство „ЗУАС“ Скопје во ноември 2011 година тех.бр.2425/11 година.

За направената стручна ревизија изготвување на предлог-планот „Тајфи План“ изготвен е одговор на стручната ревизија во декември 2011 година.

Градоначалниците на општина Центар согласно член 17 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање донел Решение бр.08-1140/1 од 10 март 2011 година со кое е формирана Комисија која дава мислење, предлози за нацрт урбанистички планови и одобрување на планската програма за урбанистичките планови од член 7 точка 2 од Законот.

Комисијата формирана од градоначалникот на општина Центар по доставениот предлог-план за изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23, по проучување на Предлог-планот доставила мислење на 2 декември 2011 година, а заведено во општината на 6 декември 2011 година бр.08-5093/1 со одредени забелешки.

Согласно одредбите од член 25 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање на предлог-планови од член 7, пред организирање на јавна презентација и јавна анкета изработувачот на планот „Тајфа-План“ во декември 2011 година изготвил одговор на извршеното стручно мислење од комисијата, при што во одговорот ги прифатил забелешките од комисијата.

Градоначалникот на општина Центар, врз основа на Законот за просторно и урбанистичко планирање, Законот за локалната самоуправа, Статутот на општина Центар, како и Програмата за дополнување на програмата за урбанистичко планирање „Ф“ (од 18.03.2011 година) донел Решение за јавна презентација и јавна анкета по изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 на предлог-планот бр.08-5092/1 од 6 декември 2011 година.

Во наведеното решение е утврдено дека соопштението за организирање на јавна презентација и јавна анкета ќе биде објавено во „Дневник“ и „Нова Македонија“, јавната презентација ќе се одржи во просториите на ОУ „Јохан Хајнрих Песталоци“ на 16 декември 2011 година, јавната анкета ќе трае 11 работни дена од 7.12. до 22.12.2011 година, дека предлог-планот ќе биде изложен на јавно место во просториите на Училиштето „Јохан Х. Песталоци“, како и тоа дека заинтересираните

граѓани и правни лица можат да учествуваат на јавната презентација и јавната анкета, а во времетраењето на анкетата ќе можат да бидат дадени забелешки, предлози и мислења.

Врз основа на член 24 од Законот за просторно планирање и урбанистичко планирање градоначалникот на општина Центар на 6.12.2011 година донел Соопштение бр.08-5092/2 со кое се известуваат граѓаните и правните лица од опфатот на изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23.

Од увидот во дневните весници „Дневник“ и „Нова Македонија“ е утврдено дека Соопштението за јавна презентација и јавна анкета по предлог- план бр.08-5092/3 од 23 декември 2011 година е објавен во наведените весници.

Врз основа на член 24 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање и Статутот на општина Центар, градоначалникот донел Решение за формирање на стручна комисија која има задача да изготви Извештај од спроведената јавна анкета и јавна презентација по изменување и дополнувањето на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 по предлог-план со образложение за прифатените и неприфатените забелешки по предлог-планот.

Понатаму, од увидот во Записникот по спроведена јавна презентација по изменување на предлог-планот бр.25-3097/21 од 26 декември 2011 година е утврдено дека на ден 16 декември 2011 година во просториите на ОУ „Јохан Х. Песталоци“ била одржана јавна презентација по изменувањето на ДУП за дел од Локалитет „Буњаковец - 1“ на кој присуствувале претставници на изготвувањето на планот, правни лица како и правници на јавното претпријатие Водовод и претставник на град Скопје.

Во натамошната постапка е утврдено дека врз основа на Решението за формирање на стручна комисија од страна на градоначалникот на општина Центар-Скопје (08-5092/3 од 23 декември 2011 година), стручната комисија изготвила Извештај од јавната презентација и јавната анкета бр.25-3097/22 од 26 декември 2011 година по изменување и дополнувањето на ДУП за дел од локалитетот „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 во периодот од 7 декември до 22 декември 2011 година.

Во Извештајот се наведува дека во периодот на спроведување на јавната анкета се доставени 65 анкетни листови од страна на

граѓаните и правните лица, при што од увидот во самиот извештај во кој се презентирани барањата на граѓаните и одговорите дадени од комисијата, подносителите на иницијативата кои го оспоруваат планот не доставиле анкетен лист.

Исто така стручната комисија формирана од градоначалникот на општина Центар изготвила и Известување за постапување по извештајот по спроведената јавна презентација и јавна анкета за изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ - предлог план бр.25-3097/23 од 26 декември 2011 година, кое известување го доставила до изготвувачот на планот кој треба да постапи по забелешките, а прифатените да ги вградат во планот.

Од извадокот - копие на приемната книга (лист) на Македонска пошта е утврдено дека општина Центар на 12 април 2012 година на подносителите на анкетни листови им доставило одговор, при што во пропратното писмо се наведува дека одговорот е составен дел на Извештајот од јавната анкета и јавната презентација. Во пропратното писмо изготвено од општина Центар бр.25-28/14 од 9 април 2012 година е утврдено дека истата е потпишана од членовите на стручната комисија формирана од градоначалникот (бр.25-3097/22 од 26.12.2011 годин а).

Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за градот Скопје , Градот Скопје Сектор за планирање и уредување на просторот дал позитивно мислење по однос на предлог - планот бр.13-1084/2 од 9 април 2012 година со образложение дека во предлогот се вградени основните намени утврдени во ГУП на град Скопје.

На 22 февруари 2012 година, градоначалникот на општина Центар врз основа на Законот за животна средина донел Одлука за неспроведување на стратегиска оцена бр.08-1863/1 во која е предвидено дека за планскиот документ Изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитет „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 не е потребно да се спроведе стратегиска оцена на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животна средина.

За наведената одлука Министерството за животна средина и просторно планирање дало мислење бр.08-2404/2 од 8 мај 2012 година со кое потврдува дека не е потребно да се спроведе постапка за стратегиска оценка.

Дирекцијата за заштита и спасување - Подрачно одделение Центар за Предлог-планот ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец - 1“ дала позитивно мислење бр.10-280/4 на 14 декември 2011 година во

кое констатирала дека во документацијата за предлог-планот мерките за заштита и спасување се соодветно вградени.

Министерството за култура - Управа за заштита на културното наследство на 22 ноември 2011 година донела Решение за одобрување на заштитно конзерваторските основи за културното наследство во границите на опфатот на ДУП „Буњаковец - 1“ бр.УП-17-914, со кое се одобруваат заштитно конзерваторските основи за културно наследство во границите на опфатот на ДУП „Буњаковец - 1“ изработени од надлежната установа за заштита на културно наследство.

По барање на општина Центар, а во врска Предлог планот за „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 мислење доставиле:

- Друштво за дистрибуција на топлинска енергија - Дистрибуција на топлина ДООЕЛ Скопје бр.01-273/2 од 14 март 2012 година,
- ЕВН Македонија АД Скопје бр.27-1037/1 од 5 март 2012 година,
- Министерство за образование и наука - Сектор за општи работи бр.09-3179/2 од 6 април 2012 година и
- ЈП Водовод и канализација бр.1202-3450/1 од 24 април 2012 година.

Врз основа на спроведената постапка и донесувањето на соодветните документи по барање на општина Центар, Министерството за транспорт и врски дало Сogласност за Предлог-измените и дополнување на ДУП за дел од Локалитет „Буњаковец - 1“ УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23 плански опфат 24,14 ха. изготвен од ДППИ „Тајфа План“ ДОО - Скопје со тех.бр.126/11/11 од април 2012 година.

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Републиката е и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштита и унапредувањето на животната средина и на природата.

Системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” 51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011).

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република

Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфраструктурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот содржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктурни.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри.

Во ставот 7 на членот 11 од Законот е предвидено дека деталниот урбанистички план како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна програма. Во годишната програма општините и градот Скопје можат да утврдат одредни планови заради економски развој на општината, да се донесат во постапка, пропишана во членот 24-а ставови 2, 3, и 4 на овој закон. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Согласно ставот 3 на овој член изработката на плановите од програмата од ставот 1 на овој член, се финансира од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје.

Според одредбата од членот 22 став 1 од Законот, плановите од

членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во член 24- а став 2 од Законот, е утврдено дека, на предлогот на планот се врши стручна ревизија согласно членот 21 став 3 на овој закон, се спроведува стручна расправа согласно членот 23 на овој закон и се спроведува јавна презентација и јавна анкета согласно членот 24 од овој закон.. Јавната анкета трае десет работни дена и се организира во рок од три работни дена по добивање на одговор на стручното мислење од страна на изготвувачот на планот.Стручната расправа се одржува во периодот на времетраењето на јавната анкета,а извештајот од стручната расправа се изработува во рок од три дена по одржаната стручна расправа .Извештајот од јавната анкета се изработува во рок од пет работни дена по завршување на јавната анкета,а по извештајот на комисијата изработувачот на планот постапува во рок од седум работни дена.

Според ставот 3 на член 24-а од законот,комисијата од членот 17 став 4 на овој закон дава стручно мислење на предлогот на планот во рок од пет работни дена по доставување на предлогот на планот од страна на изработувачот.

Согласно ставот 4 на наведениот член на предлогот на планот се бара согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот која се издава во рок од пет дена по поднесување на барањето од страна на доносителот на планот. Прдлогот на планот се донесува во рок од десет работни дена од приемот на согласноста.

Според членот 25 став 2 на овој закон на плановите од членот 7 точка 2 изработени во форма на предлог на план согласноста дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот ,со која се потврдува дека постапката за изработување на предлог планот е спроведена согласно со одрдбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Според член 10 став 1 алинеа 2 од Законот за градот Скопје (

“Службен весник на Република Македонија” бр.55/2004) е утврдено дека градот Скопје донесува генерален урбанистички план на градот Скопје, а според точката 4 алинеите 1 и 2 од наведениот член градот Скопје е надлежен за изградба , користење и одржување на магистрални и собирни улици и други инфраструктурни објекти како и категоризација и именување на градски населби, улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти.

Согласно член 15 став 1 точка 1 алинеа 3 од Законот: “надлежности односно работи од јавен интерес од локално значење на општините во градот Скопје се . . . донесување детални урбанистички планови урбанистички проекти и урбанистички планови за населени места во општината., а според ставот 2 на член 15 од Законот, плановите и проектите од ставот 1 точка.1 алинеа 3 од овој член општината ги донесува по претходно добиено позитивно мислење од градот Скопје и согласност од органот на државната управа надлежен за работите на уредување на просторот.

Во врска со конкретните наводи во иницијативата дека постои несогласност на деталниот со генералниот урбанистички план, односно на план од пониско ниво со план од повисоко ниво, со што се повредува член 11 став 7 од Законот, Судот оцени дека се неосновани. Ова, од причина што укажувањата во иницијативата по однос на намената на земјиштето, се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, што е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно - техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, направената анализа на постапката и актите и дејствијата што се превземани во врска со донесување на оспорениот Урбанистички план доставен од доносителот на планот наспрема наводите во иницијативата Судот оцени дека истите се неосновани. Видно од самата постапка и документација за оспорениот урбанистички план констатирано е дека тој е донесен врз основа на Програма за урбанистичко планирање според која согласно член 24-а од Законот планот е донесен во скратена постапка односно нема фази на нацрт-план. Оттука, со оглед на фактот што планот е донесен во скратена постапка донесувањето на планот општината нема обврска заедно со градот Скопје да формираат партиципативно тело туку комисија согласно член 17 став 4 од Законот.

Понатаму, од увидот во изводот на Генералниот план е утврдено дека планираниот простор е во рамките на планот, при тоа која е содржината на ДУП не е надлежност на Уставниот суд, односно Уставниот суд не се впушта во согласност на содржината на ДУП во

однос на ГУП од причина што при донесување на планот, донесувачот на планот мора да го почитува ГУП што во конкретниов случај е направено, а што е констатирано од доставената документација. Воедно по однос на предлог-планот видно од актите спроведена е јавна презентација и јавна анкета за што е изготвен и извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените заблешки.

Во однос пак, на наводите од иницијативата дека при донесување на планот не биле испочитувани стандардите и нормативите од подзаконските акти, Судот исто така оцени дека се неосновани, односно Уставниот суд не е надлежен да се впушта во оценка на ДУП во однос на подзаконски акт од причина што за примената на подзаконски акт се грижи и ги спроведува изработувачот на актот како и органите надлежни за давање на согласност на самиот план.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената Одлука за донесување на Деталниот урбанистички план со Уставот, Законот за просторно и урбанистичко планирање и подзаконски акт.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.108/2012)

89.

У.бр.36/2012

- Постапка за донесување на ДУП

- Procedure for the adoption of a Detailed Urban Plan

- Кога Советот на општината во постапката за донесување на одлука за изменување и дополнување на ДУП ги почитувал сите фази за донесување на детален урбанистички план на начин како што предвидел Законот за просторно и урбанистичко планирање, одлуката е во согласност со Уставот и наведениот закон.

- When the Council of the Municipality in the procedure for the taking of a decision on changing and supplementing the DUP observed all the stages for the adoption of a detailed urban plan in the defined by the Law on Spatial and Urban Planning, the decision is in agreement with the Constituion and the said Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 12 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за усвојување на Предлог на ДУП за урбан блок 48 со површина (6.80 ха) за плански период 2010-2015 година, помеѓу улиците „Црнотравска“, „Косовска“, „Гоце Делчев“, „Караорман“, „Иво Рибар Лола“, „Радован Цоник“, „Горна Чаршија“ и река Пена, донесена од Советот на општина Тетово под бр.07-204/41 од 31 јануари 2012 година („Службен гласник на општина Тетово“ бр.35/2012 од 13 февруари 2012 година).

2. Живка Синадиновска од Тетово, преку полномошник Сузана Јошевска, адвокат од Скопје до Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одлука била спротивна на Законот за спречување на судир на интереси, бидејќи градоначалникот на општината Тетово, како директно засегнат за легализирање на свој нелегално изграден имот не можел да учествува во постапката за донесување на Одлуката. Имено, се претпоставувало дека истиот врз основа на законските овластувања можел да влијае врз донесувањето на одлуките и работата на комисиите, кои тој ги назначувал од каде преставувало судир на интереси тоа што тој не се изземал од постапката за донесување на оспорената одлука и покрај постоењето на личниот интерес.

Во натамошниот тек на иницијативата се наведува дека доносителот на актот не ги почитувал сите фази на изработување и донесување на детален урбанистички план. Имено, во постапката биле поднесени анкетни листови, но Комисијата одлучила да не ги прифати

забелешките. Исто така, повеќе од една година по завршување на јавната анкета или на 30 ноември 2011 година донесена е Одлука за усогласување на намената на земјиштето на бесправно изградените објекти, меѓу кои и земјиштето на Урбаниот блок 48, од каде намената на земјиштето била променета по спроведувањето на јавната анкета, а пред однесување на оспорената одлука. Со оглед на тоа што донесителот на актот не спровел повторно јавна презентација и јавна анкета, како што бара членот 24 став 10 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека постапката за донесување на ДУП била повредена.

Повредена била и јавноста во постапката, а во корелација со Законот за пристап до информации од јавен карактер, бидејќи на барањето на подносителот на иницијативата да биде доставен препис од мислењата на комисиите, од страна на општина Тетово, со допис бр.09-2392/28 од 13 декември 2010 година, препис не бил дозволен.

Со оглед на тоа проектантот користел авионска снимка, наместо согласно член 5 и 19 од Законот за просторното и урбанистичко планирање планирањето да го стори на ажурирана геодетска подлога, дошло до погрешни податоци, кои не кореспондирале со фактичката состојба на теренот, што директно влијаело врз планирањето на просторот. Вака изнесените наводи се поткрепуваат со писмени докази, од кои, според подносителот на иницијативата можело да се согледаат направените отстапувања, заради користењето на авионска снимка, наместо ажурирана геодетска подлога.

Понатаму, се наведува дека оспорената одлука била спротивна на членот 2 и членот 11 став 7 од Законот за просторното и урбанистичко планирање, бидејќи не била усогласена со Деталниот урбанистички план. Во поткрепа на ваквото тврдење, во натамошниот тек на иницијативата се презентираат податоци по однос на габарит и намена на конкретни улици (сервисна и слично) со означување на параметрите на улиците според ГУП и според ДУП.

Воедно, при донесувањето на оспорената одлука не биле почитувани стандардите за просторно и урбанистичко планирање и планот бил донесен единствено со цел да се удоволи на желбите на градоначалникот на општината Тетово со надеж дека ќе го легализира својот диво изграден објект. Според подносителот на иницијативата, Судот тербало да има предвид дека градоначалникот се обидел да добие правен статус на својот објект согласно Законот за доделување на правен статус на бесправно изградени објекти, за која цел донел „скандалозно“ решение во кое постапувал по сопственото барање и истото го уважил, но врз основа на сериозна интервенција од страна на подносителот на иницијативата до Министерството за информатичко општество и администрација и Државната комисија за спречување на корупцијата, решението било поништено.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Тетово на седницата одржана на 31.01.2012 година ја донел оспорената одлука во која со членот 1 е определено дека се усвојува Предлогот на ДУП за урбан блок 48 со определување на границите и површината на планскиот опфат.

Во членот 2 од Одлуката е определено дека составен дел на Планот е техничката документација бр.40/10 изработена од ДОО „Теплан“-Тетово, со поблиско означување во кои органи се чуваат седумте примероци од техничката документација.

Во членот 3 од Одлуката е определена должност за Советот на Општината во рок од 30 дена од донесувањето на планот да обезбеди картирање на планот на хамер или астролон.

Според членот 4 од Одлуката, Деталниот урбанистички план не може да се применува пред да се исполнат условите од член 2 и 3 од Одлуката.

Во членот 5 е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавување во „Службен гласник на општина Тетово“.

Одлуката е заведена под бр.204/41 од 31 јануари 2012 година.

Врз основа на доставената и прибавена документација, Судот, исто така, утврди дека:

- Програмата за изработка на урбанистички планови, меѓу кои и за урбаниот блок 48, за 2010 година е донесена од Советот на општина Тетово под бр.07-385/32 од 17 февруари 2010 година, по што е донесено и посебно решение за отпочнување на постапката за изработка на нацрт-Дуп за наведениот урбан модул.

- Планската програма за изработка на ДУП за блокот 48 во општина Тетово ја изработило Друштвото за просторни и урбанистички планови „Теплан“- ДОО од Тетово во месец март 2010 година.

- Геодетскиот елаборат за потребите од урбанистичко планирање е изработен од „Гео База“ ДООЕЛ Скопје под бр.03-910/3-10 од 2 август 2010 година.

- Стручната ревизија е изработена од Друштвото за производство, трговија и услуги „Иванов инженеринг“ од Ботола под СР бр.3/10/10 од октомври 2010 година.

- „Теплан“- ДОО од Тетово во октомври 2010 година дало одговор на наводите од ревизијата.

- Со решение бр.09-2392/3 од 13 октомври 2010 година градоначалникот на општина Тетово формирал трочлена комисија, со овластување за изработка на урбанистички планови, која дала дека

Нацрт-Деталниот урбанистички план по вградување на забелешките може да претставува основа за продолжување на законската постапка.

- Со Одлука број 07-3037/35 од 28 октомври 2010 година Советот на општина Тетово го утврдил Нацрт-планот.

- За организирање на јавната презентација и јавната анкета во траење од 10 работни дека (од 10.11.2010 до 24.11.2010) по Нацрт-планот градоначалникот на општината Тетово донел Одлука број 09-2392/5 од 9 ноември 2010 година и за таа цел е подготвено Соопштение од истиот датум дека ќе се организираат јавна презентација и јавна анкета во наведениот период во големата сала во приземјето на општината Тетово.

- За одржување на јавната презентација по писмен пат биле известени засегнатите јавни претпријатија, а соопштението за јавна презентација и јавна анкета било објавено во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 10 ноември 2010 година.

- Со решение бр.09-2392/7 од 10 ноември 2010 година градоначалникот на општина Тетово формирал трочлена комисија, со овластување за изготвување на извештај од спроведената јавна презентација и јавна анкета.

- Во Записникот за спроведена јавна презентација бр.09-2392/19 од 27 ноември 2010 година Комисијата констатирала дека Нацрт-Планот бил разгледуван од подносителката на иницијативата, нејзиниот син и полномошник, истите го фотографирале Планот со фотоапарат, но не дале ниту писмена ниту усна забелешка. Планот бил разгледан и од претставник на МВР-Тетово, но и тој немал забелешки.

- Од записникот од спроведената јавна анкета бр.09-2392/20 од 30 ноември 2010 година произлегува дека за време на јавната анкета биле поднесени 9 анкетни листови, од кои 5 од Живка Синадиновска, во оваа постапка подносител на иницијативата. Од вкупно 9 анкетни листови 2 се прифатени, а 7 не се прифатени, меѓу кои и сите забелешки од Живка Синадиновска, во претежен дел со образложение дека забелешките биле спротивни на Правичникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

- Дирекцијата за заштита и спасување-Подрачно одделение Тетово по извршениот увид во планската документација дала согласнот бр.10-253/2 од 30 ноември 2010 година.

- Управата за заштита на културното наследство донела решение бр. УП 17-148 од 16 март 2011 година за одобрување на Заштитно-конзерваторски основи за културно наследство во границите на Урбаниот блок 48 во Тетово.

- Со допис бр.09-926/1-2 од 22 март 2011 година Комисијата го

известила Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот дека по спроведената јавна анкета од 9 анкетни листови, два се прифатени и истите ќе бидат вградени во Предлог-Дуп за УБ 48-Тетово, но поради тоа Планот нема да претрпи значајни промени.

- Министерството за култура во допис бр.17-1606/4 од 1 декември 2011 година дало мислење дека усвојувањето на Планот, од аспект на заштита на културното наследство, може да продолжи.

- Поединечни известувањата до граѓаните со образложение за прифатени и неприфатени забелешки од страна на општината Тетово се доставени по писмен пат до заинтересираните субјекти.

- Министерството за транспорт и врски дало согласност на Предлог-Планот со допис бр.09-926/3 од 27 декември 2011 година.

Оспорената одлука бр. 07-204/41 е донесена на 31 јануари 2012 година и е објавена во „Службен гласник на општина Тетово“ бр.35/2012 од 13 февруари 2012 година.

4. Условите и начинот на системот на просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите, како и другите прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на Република Македонија” бр.51/2005, 137/2007, 151/2007-исправка, 91/2009 и 124/2010) во чие време на важење е донесена оспорената одлука.

Во членот 3 од наведениот закон е утврдено дека изработувањето, донесувањето и спроведувањето на Просторниот план на Република Македонија и на урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Во членот 5 од законот е содржано значењето на изразите што се употребуваат во Законот.

Видовите и содржината на плановите, како и постапката за нивно изработување и донесување се уредени во посебен дел од Законот означен и насловен со “II. Планирање на просторот”, кој ги опфаќа членовите од 7 до 48.

Според членот 7 од овој закон, во зависност од просторот кој е предмет на планирањето се донесуваат следните планови: Просторен план на Република Македонија и урбанистички планови во кои спаѓаат генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место.

Согласно член 11 ставовите 1 и 2 од Законот, детален

урбанистички план, за каков што се работи во конкретниот случај, се донесува за плански опфат за кој е донесен генерален урбанистички план. Деталниот урбанистички план содржи текстуален дел и графички приказ на планските решенија на опфатот, како и нумерички дел со билансни показатели за планскиот опфат и за инфра-структурата.

Според ставот 3 од овој член од Законот, графичките прикази на планот одржат: граница на планскиот опфат, регулациони линии, парцелација на градежното земјиште, површини за градење на градби определени со градежни линии, максимална висина на градбата изразена во метри до венец, намена на земјиштето и градбите, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија на сите секундарни комунални и телекомуникациски инфраструктури.

Според ставот 4 од овој член од Законот, текстуалниот дел од планот содржи: општи услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, посебни услови за изградба на поединечни градежни парцели, податоци за сообраќајните, комуналните и телекомуникациските инфраструктури и други параметри.

Според ставот 7 од членот 11 од Законот, деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со генералниот урбанистички план.

Според член 17 став 1 од Законот, за изработување на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, општините и градот Скопје донесуваат годишна Програма. Според ставот 2 од истиот член од Законот, програмата од ставот 1 на овој член општините и градот Скопје ја доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот и задолжително ја објавуваат во јавните гласила.

Понатаму, согласно член 18 од Законот, изработување на урбанистички планови вршат правни лица кои поседуваат лиценца, што ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот под услови утврдени во овој член од Законот.

Согласно член 19 став 1 од Законот, урбанистичките планови и државната и локалната урбанистичка планска документација се изработуваат на ажурирани геодетски подлоги, во соодветен размер, согласно со закон. Континуираното ажурирање на геодетските подлоги е обврска на донесувачот на планот кој ги сноси и трошоците за ажурирањето (став 2).

Според членот 21 став 1 од Законот плановите од членот 7 на овој закон се изработуваат во две фази, односно како нацрт на план и предлог на план. На нацртот на плановите, согласно членот 21 од Законот се

врши стручна ревизија со која се утврдува дека плановите се изработени во согласност со одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и друг закон. Стручна ревизија на плановите од член 7 точка 2 на овој закон финансирани од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје врши овластено правно лице од член 18 став 1 на овој закон, определено од градоначалникот на општината или на градот Скопје. Согласно став 5 на овој член, забелешките од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот. Стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

Во членот 23 од Законот е уредена поконкретно постапката за донесување на генерален урбанистички план (во оваа постапка се оспорува донесен детален урбанистички план).

Во член 24 од Законот, се утврдува дека по нацртот на деталниот урбанистички план, урбанистичкиот план за село и урбанистичкиот план вон населено место, општината спроведува јавна презентација и јавна анкета (став 1). Организирањето на јавната презентација и јавната анкета на плановите од став 1 на овој член го врши градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на советот за кој претходно е добиено мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредување на просторот (став 2). За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај (став 3). Јавната презентација и јавната анкета од ставот 1 на овој член се спроведува со излагање на планот на јавно место кое се наоѓа во кругот на месната самоуправа. Јавната анкета трае најмалку десет работни дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот можат да достават забелешки, предлози и мислења на анкетни листови (став 4). Јавната презентација е стручно презентирање на планот и се организира во простории и време што ќе го определи градоначалникот на општината (став 5).

Според член 24 став 6 од Законот, извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за плановите од ставот 1 на овој член, изработува стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, која е составена од три члена, и тоа: носителот на изработка на планот, одговорно лице од општинската администрација надлежно за урбанистичко планирање и истакнат научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање. Според став 7 на овој член од Законот, извештајот е составен дел на одлуката за донесување на предлогот на планот, а согласно ставот 8, врз основа на извештајот, комисијата е должна писмено да го извести секое лице кое поднело анкетен лист со образложение за прифаќање или неприфаќање

на неговите забелешки или предлози.

Доколку комисијата од ставот 6 на овој член оцени дека нацртот на планот со прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промени на регулационите линии, промена на намената на земјиштето и промени во поголем обем на други параметри утврдени во планот), градоначалникот на општината за нацртот на планот со вградени забелешки во планот повторно спроведува јавна презентација и јавна анкета (член 24 став 9).

Во членот 24 став 10 од Законот утврдено е дека времето и местото каде ќе биде изложен планот и спроведувањето на јавната презентација и јавната анкета, задолжително се објавува со сопштение во јавните гласила. Соопштението задолжително ги содржи податоците, местоположба и површина на опфатот на планот.

Според член 25 став 1 од Законот, на плановите од членот 7 точка 2 на овој закон, изработени во форма на нацрт на план се дава мислење од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, заради согледување на степенот на усогласеноста на плановите со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. Во ставот 2 на овој член од Законот утврдено е дека на плановите изработени во форма на предлог на план се дава согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, со која се потврдува дека плановите се изработени согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Согласно ставот 3 на член 25 од Законот мислењето од ставот 1 и согласноста од ставот 2 на овој член се дава во рок од 15 работни дена од денот на поднесувањето на барањето од страна на доносителот на планот. Доколку надлежниот орган за издавање на мислењето и согласноста не одговори во наведениот рок ќе се смета дека мислењето и согласноста се издадени. Според ставот 5 на истиот член по добивањето на согласноста од ставот 2 на овој член, планот се доставува до надлежниот орган за донесување.

Во членот 31 став 1 од Законот, помеѓу другото е предвидено дека во постапката за изработување на плановите задолжително се применуваат стандардите и нормативите за уредување на урбанистичкото планирање.

Од изнесените законски одредби произлегува дека законодавецот, во функција на обезбедување на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, утврдил прецизна регулатива во врска со планирањето на просторот, точно определувајќи ги плановите за просторно и урбанистичко планирање, нивната содржина и постапката за нивно донесување.

Од списите по предметот Судот утврди дека во постапката за донесување на конкретната одлука од страна на општината Тетово биле почитувани сите фази за донесување на детален урбанистички план на начин како што предвидел Законот за просторното и урбанистичко планирање. Меѓу другото, била спроведена јавна презентација и јавна анкета на кои активно учество имала и подносителката на иницијативата. Од страна на Комисијата нејзините 5 анкетни листови не биле прифатени со образложение дека забелешките одделе во насока на нанесување на штета на други шест станбено деловни објекти на други сопственици, дека Планот е изработен на ажурирана геодетска подлога, од овластен геодет и е заверен од Агенцијата за катастар на недвижности, како надлежна институција, како и тоа дека приговорите се спротивни на одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Оттаму, Агенцијата за катастар на недвижности, како надлежен орган, а и самиот нарачетел на планот, но не и Уставниот суд во постапка за оценување на законитоста на оспорената одлука, можат да ценат дали овластениот геодет евентуално сторил одредени пропусти и како тие пропусти се одразиле на спроведената постапка.

Со оглед на тоа што во постапката една забелешка била прифатена целосно и се однесува на зголемување на површината за градење на еден индивидуален сопственик, а втората делумно била прифатена и се однесува на примената на стандардите и нормативите за просторно планирање, произлегува дека по спроведената јавна презентација, на која немало забелешки и спроведената јавна анкета Планот не претрпел промени од поголем обем, од каде не можат да се прифатат како основани наводите за повреда на членот 24 став 9 од Законот.

Дека Планот не претрпел промени од поголем обем како резултат на прифатените забелешки по спроведената јавна анкета произлегува и од дописот на Комисијата бр.09-926/1-2 од 22 март 2011 година со кој истата го известила Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот дека по спроведената јавна анкета Планот нема да претрпи значајни промени.

Што се однесува до Одлуката бр.07-2933/46 од 30 ноември 2011 година за усогласување на намената на земјиштето за бесправно изградени објекти, донесена од претседателот на Советот на општина Тетово, произлегува дека е точно тврдењето во иницијативата дека истата временски е донесена по спроведената јавна анкета, но пред донесувањето на оспорената одлука. Но Одлуката за усогласување на намената на земјиштето за бесправно изградени објекти не е дел од ниту една фаза за донесување на оспорениот План и не се заснова на одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање. Оваа

одлука е донесена во функција на реализација на одредбите од Законот за постапување со бесправно изградените објекти, од каде нејзината содржина и евентуални импликации не можат да бидат употребени како аргумент за промена на Планот во поголем обем, а со тоа и за можна повреда на постапката за донесување на конкретниот план. Тука треба да се има предвид дека согласно член 24 став 9 од Законот обврската за спроведување на нова јавна анкета се однесува само на ситуациите кога плановите трпат промени од значаен обем како резултат на прифатените забелешки од спроведената јавна анкета.

Од друга страна, доколку и има промена на намената на земјишето, утврдена со Генералниот план за град Тетово, за разлика од намената утврдена со оспорениот план, со што би бил повреден членот 11 став 7 од законот, Судот смета дека вака изнесените наводи се однесуваат на содржината на деталниот урбанистички план, што е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно-техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина. Како и да е вака изнесениот навод не може да се прифати од причина што Уставниот суд не е надлежен да ја цени согласноста на понискиот со повисокиот урбанистички план, односно прашањето за усогласеноста на деталниот со генералниот урбанистички план е надлежност на оценка на Министерството за транспорт и врски во постапката за давање на согласност на планот.

Со оглед на тоа што, од приложената документација при утврдувањето на фактичката состојба за спроведувањето на постапката за донесувањето на предметниот план Министерството за транспорт и врски дало согласност за донесување на деталниот план, произлегува дека во тие рамки е третирано прашањето на усогласеноста на содржините на деталниот урбанистички план како план од пониско ниво со генералниот урбанистички план. Од аспект на уставносудската анализа на законитоста на предметниот план за кој се однесува оспорената одлука, релевантно е дека сите фази и дејствија на донесување на Планот се запазени и спроведени согласно со закон.

Оспорената одлука не може да биде предмет на оспорување по однос на нејзината согласност со членот 2 и членот 5 од Законот за просторното и урбанистичко планирање, бидејќи прво-означената одредба е општа по својот карактер, а вторно означената го дефинира значењето на изразите од Законот, од каде истите не ја уредуваат самата постапка за донесување на детален урбанистички план, како надлежност на Уставниот суд за ваков вид на акти.

Наводите од иницијативата за несогласност на донесе-ната одлука со одредбите од Законот за спречување на судир на интереси и одредбите од Законот за пристап до информации од јавен карактер, не можат да бидат предмет на анализа во постапката за оценување на законитоста на било кој Детален урбанистички план, бидејќи евентуалните злоупотреби на лични позиции или пак неспроведување на законски одредби не се прашања од уставно-судска надлежност, туку се прашања од надлежност на други органи и институции.

Од изнесената правна и фактичка состојба произлегува дека оспорената Одлука била донесена согласно предвидената постапка, од каде истата е во согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање кои ја уредуваат постапката за донесување на детални урбанистички планови

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.36/2012)

12. Сообраќај и врски

12. *Transport and communications*

90.

У.бр.124/2011

- Овластување за донесување на подзаконски акти во Агенцијата за електронски комуникации

- Authorisation for the adoption of regulations in the Agency for Electronic Communications

- Оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, донесен од Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации не е во согласност со Законот за електронските комуникации, бидејќи со измената на Законот, овластувањето за донесувањето на подзаконските акти е пренесено од Комисијата на директорот.

- The contested Rulebook for assignment of numbers and series of numbers from the Plan for numbering, adopted by the Commission as a body of the Agency for Electronic Communications, is not in agreement with the Law on Electronic Communications, since the changes in the Law transfer the authorisation for adoption of regulations from the Commission to the Director.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на целината на Правилникот за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, донесен од Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 143/2009 и 59/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, оспорениот Правилник бил донесен од страна на Комисијата на Агенцијата за електронски комуникации врз основа на членот 14 точка а) од Законот, меѓутоа со измените и дополнувањата на Законот, Комисијата на Агенцијата, повеќе го нема тоа овластување, туку согласно со членот 17 став 1 точка ж) од Законот, директорот на Агенцијата за електронски комуникации е надлежен за донесување на оспорениот Правилник. Исто така членот 79 став 3 од Законот уредувал дека Агенцијата со свој акт подетално ја пропишува содржината и формата на барањето и податоците што се приложуваат кон барањето, а не да донесува Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, па според тоа, Комисијата на Агенцијата за електронски комуникации, оспорениот Правилник го донела без за тоа да биде овластена со закон.

Поради наведеното, оспорениот Правилник во целина, не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеите 3 и 4, членот 51, членот 68 став 1 алинеја 2, членот 91 алинеите 1 и 5, членот 95 став 3 и членот 96 од Уставот на Република Македонија и Законот за електронските комуникации.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, е донесен од страна на Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации врз основа на членот 14 точка а), а во врска со членот 79 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007 и 98/2008).

Судот, утврди и дека со членот 15 од Законот за изменување и

дополнување на Законот за електронски комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 83/2010), изменет е членот 17 од Законот со кои се уредени надлежностите на директорот, така што членот 17 став 1 точка ж) од Законот, уредува дека директорот донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон. Судот, исто така утврди дека со овие измени на Законот, Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации, не е повеќе овластена за донесување на подзаконски акти за спроведување на Законот.

4. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеештвото на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Во член 68 од Уставот се определува дека Собранието на Република Македонија, покрај другото, донесува закони и дава автентично толкување на законите (став 1 алинеја 2).

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со членот 17 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/2010, 13/2012 и 32/2012), се определени надлежностите на директорот како орган на Агенцијата, а помеѓу другото со точката ж) од членот 17 став 1 од Законот, е определено дека директорот донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон.

Оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, е донесен од страна на Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации врз основа на членот 14 точка а), а во врска со членот 79 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007 и 98/2008).

Правилникот кој се оспорува со иницијативата во времето на неговото донесување по однос на овластениот доносител имал законски основ во одредбите од основниот текст на Законот, односно во членот 14 точка а) според кој Комисијата како орган на Агенцијата е овластена

за донесување на Правилникот, но според одредбите од Законот што сега се во сила, Комисијата, повеќе го нема тоа овластување, бидејќи со изменувањето и дополнувањето на Законот за електронските комуникации во “Службен весник на Република Македонија” број 83/2010, директорот како орган на Агенцијата согласно членот 17 став 1 точка ж) од Законот, е овластен да донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон, а не Комисијата.

Од погоре изнесеното произлегува дека законодавецот со измените и дополнувањата на Законот, го укинал овластувањето на Комисијата за донесување на подзаконски акти и такво овластување уредил за директорот.

По поднесувањето на иницијативата, директорот на Агенцијата за електронски комуникации, донел Правилник за дополнување на оспорениот Правилник, број 02-2035/1 од 7 мај 2012 година (“Службен весник на Република Македонија” број 59/2012), со кој е извршено дополнување на основниот текст на оспорениот Правилник со нови одредби. Во суштина, Правилникот кој е донесен од Комисијата, директорот го дополнува со нови содржини, но во конкретниот случај, станува збор за истиот Правилник, дополнет со нови одредби, односно во суштина доносителот на оспорениот Правилник се уште останува ист и сеуште Комисијата се јавува како доносител на оспорениот акт, а законски основ за тоа нема. Оттука, произлегува дека во конкретниот случај оспорениот Правилник (“Службен весник на Република Македонија” број 143/2009 и 59/2012), не е во согласност со Законот, а со тоа и не е во согласност со членот 51 став 1 од Уставот, според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

5. Имајќи го предвид претходно наведеното, Судот оцени дека оспорениот Правилник не е во согласност со Уставот и Законот, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.124/2011)

У.бр.124/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Правилникот за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, донесен од Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 143/2009 и 59/2012).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесена иницијатива од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 124/2011 од 27 јуни 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот Правилник со Уставот и Законот.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, е донесен од страна на Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации врз основа на членот 14 точка а), а во врска со членот 79 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007 и 98/2008).

Судот, утврди и дека со членот 15 од Законот за изменување и дополнување на Законот за електронски комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 83/2010), изменет е членот 17 од Законот со кои се уредени надлежностите на директорот, така што членот 17 став 1 точка ж) од Законот, уредува дека директорот донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон. Судот, исто така утврди дека со овие измени на Законот, Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации, не е повеќе овластена за донесување на подзаконски акти за спроведување на Законот.

5. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Во член 68 од Уставот се определува дека Собранието на Република Македонија, покрај другото, донесува закони и дава автентично толкување на законите (став 1 алинеја 2).

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Со членот 17 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/2010, 13/2012 и 32/2012), се определени надлежностите на директорот како орган на Агенцијата, а помеѓу другото со точката ж) од членот 17 став 1 од Законот, е определено дека директорот донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон.

Оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, е донесен од страна на Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации врз основа на членот 14 точка а), а во врска со членот 79 од Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 13/2005, 14/2007, 55/2007 и 98/2008).

Правилникот кој се оспорува со иницијативата во времето на неговото донесување по однос на овластениот доносител имал законски основ во одредбите од основниот текст на Законот, односно во членот 14 точка а) според кој Комисијата како орган на Агенцијата е овластена за донесување на Правилникот, но според одредбите од Законот што сега се во сила, Комисијата, повеќе го нема тоа овластување, бидејќи со изменувањето и дополнувањето на Законот за електронските комуникации во “Службен весник на Република Македонија” број 83/2010, директорот како орган на Агенцијата согласно членот 17 став 1 точка ж) од Законот, е овластен да донесува подзаконски и други акти за спроведување на овој закон, а не Комисијата.

Од погоре изнесеното произлегува дека законодавецот со измените и дополнувањата на Законот, го укинал овластувањето на Комисијата за донесување на подзаконски акти и такво овластување уредил за директорот.

По поднесувањето на иницијативата, директорот на Агенцијата за електронски комуникации, донел Правилник за дополнување на

оспорениот Правилник, број 02-2035/1 од 7 мај 2012 година (“Службен весник на Република Македонија” број 59/2012), со кој е извршено дополнување на основниот текст на оспорениот Правилник со нови одредби. Во суштина, Правилникот кој е донесен од Комисијата, директорот го дополнува со нови содржини, но во конкретниот случај, станува збор за истиот Правилник, дополнет со нови одредби, односно во суштина доносителот на оспорениот Правилник се уште останува ист и сеуште Комисијата се јавува како доносител на оспорениот акт, а законски основ за тоа нема. Оттука, произлегува дека во конкретниот случај оспорениот Правилник (“Службен весник на Република Македонија” број 143/2009 и 59/2012), не е во согласност со Законот, а со тоа и не е во согласност со членот 51 став 1 од Уставот, според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

6. Имајќи го предвид претходно наведеното, Судот оцени дека оспорениот Правилник не е во согласност со Уставот и Законот, поради што одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.124/2011)

91.

У.бр.21/2012

- **Финансиски план на Агенцијата за електронски комуникации**

- *Financial plan of the Agency for Electronic Communications*

- **Определбата на законодавецот Агенцијата за електронски комуникации нереализираните средства од годишниот финансиски план од претходната година да ги пренесе во годишниот финансиски план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот**

план на Агенцијата не го повредува Уставот. Ова од причина што Агенцијата како независно и непрофитно регулаторно тело може да остварува добивка, но откако од остварените приходи ќе ги намират сите планирани и направени трошоци, вишокот на средства не може да се користи за благостостојба на субјектот или неговите вработени, туку тие средства имаат строго определена повисока цел.

- The determination of the legislator for the Agency for Electronic Communications to transfer the unrealised funds from the annual financial plan from the preceding year to the annual financial plan for the next year, whereby it may decide these funds, or part of them, to be used for the development of the electronic communications and information society, and for other matters of relevance for the Republic of Macedonia, defined in the financial plan of the Agency, does not violate the Constitution. This for a reason that the Agency as an independent and non-profit regulatory authority may realise profit, but after it settles from the incomes realised all projected and incurred costs, the surplus of the funds may not be used for the wellbeing of the subject or its employees, but the funds have a strictly earmarked higher objective.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 13 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 7 став 2 и член 26 став 6 од Законот за електрон-ските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/2010, 13/2012 и 32/2012).

2. Изет Зеќири од Тетово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста членовите 7 став 2 и 26 став 6 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорените одредби се

„коселе“ со член 8 став 1 алинеја 3 и член 55 од Уставот, бидејќи во нив била содржана „некаква“ контрадикторност. Имено, доколку Агенцијата за електронски комуникации преставувала непрофитна организација, основана од Собранието на Република Македонија, таа требала да направи баланс помеѓу приходите и расходите, односно истата требала да ги намали тарифите во случај кога се создавал поголем приход, а не да остварува профит. Дека станувало збор за остварување на „голема неправедна добивка“ произлегувало од Извештајот за 2011 година и финансискиот план за 2012 година на Агенцијата за електронски комуникации, доставен на усвојување на Собранието на Република Македонија. Според извештајот износ од 345.468.588,00 денари преставувале пренесен дел од вишок на приходи по оданочувањето од 2009 година и износ од 351.033.727,00 денари преставувале пренесен дел од вишок на приходи по оданочувањето од 2010 година, иако согласно членот 7 став 2 од Законот Агенцијата била самостојно и непрофитно правно лице.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 7 став 2 од Законот, Агенцијата за електронски комуникации се основа како самостојно и непрофитно правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон.

Според член 26 став 6 од Законот, нереализираните средства од годишниот финансиски план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во годишниот финансиски план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 7 став 1 од Законот за електронските комуникации, во областа на електронските комуникации се основа Агенција за електронски комуникации како Независно регулаторно тело (во натамошниот текст: Агенција).

Република Македонија е основач на Агенцијата, а оснивачките права ги има Собранието на Република Македонија. Имотот и средствата за работа на Агенцијата ги користи и со нив управува Агенцијата (став 2).

Агенцијата се основа како самостојно и непрофитно правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон (став 3).

Во членот 8 од Законот преку 34 посебни точки е определен делокругот на работа на Агенцијата.

Според членот 10 став 1 од Законот, Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија.

Агенцијата за својата работа е должна до Собранието на Република Македонија да достави годишен извештај за работата за претходната година и годишна програма за работа за наредната година (став 2).

Според ставот 3 од членот 10 од Законот, годишниот извештај за работата за претходната година се доставува до Собранието на Република Македонија до 31 март во тековната година и истиот особено содржи:

а) извештај за извршени активности на Агенцијата во претходната година;

б) извештај за состојбата на пазарот за електронски комуникации во Република Македонија во претходната година;

в) извештај за состојбата на средствата во Фондот за универзална услуга по неговото формирање;

г) извештај за извршување на финансискиот план на Агенцијата за претходната година (завршна сметка) и

д) ревизорски извештај изработен од надворешен и независен ревизор.

Според ставот 4 од членот 10 од Законот, годишната програма за работа за наредната година се доставува до Собранието на Република Македонија до 30 ноември во тековната година, а Собранието на Република Македонија ја усвојува најдоцна до 31 декември истата година. Годишната програма за работа содржи:

а) програма за работа за наредната година и

б) финансиски план за наредната година.

Во ставот 5 од членот 10 од Законот е определено дека, годишниот извештај и годишната програма за работа на Агенцијата од ставовите 3 и 4 на овој член јавно се достапни и истите се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

На барање на Собранието на Република Македонија Агенцијата е должна во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето да ги достави годишниот извештај и годишната програма за работа од ставовите 3 и 4 на овој член и за период пократок од една година (став 6).

Финансирањето, сметководството и ревизијата на Агенцијата се уредени во членот 26 од Законот.

Според ставот 1 од овој член од Законот, работењето на

Агенцијата се финансира од:

а) средства остварени од приходите од надоместоците предвидени со овој закон и

б) донации, заеми и друга финансиска и техничка помош.

Висината на надоместоците од ставот 1 точка а) на овој член се утврдуваат со подзаконските акти од членовите 32, 75 и 83 од овој закон согласно со одобрените годишни финансиски план на Агенцијата (став 2).

Годишниот финансиски план на Агенцијата го усвојува Комисијата и го доставува до Собранието на Република Македонија на одобрување. Годишниот финансиски план на Агенцијата содржи податоци за приходите и трошоците, како и ревизорски и финансиски извештаи за претходната година и предвидените капитални и оперативни трошоци за следната година (став 3).

Нереализираните средства од годишниот финансиски план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во годишниот финансиски план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата (став 6).

Од анализата на цитираните одредби произлегува дека Законот за електронските комуникации во член 7 ја поставил Агенцијата за електронски комуникации како независно регулаторно тело, чиј основач е Република Македонија, а Собранието ги има основачките права над Агенцијата. Таа е основана за законски определен делокруг на работа како самостојно и непрофитно правно тело со јавни овластувања утврдени со овој закон.

Работењето на Агенцијата се финансира од средства остварени од приходите од надоместоците предвидени со наведениот закон, како и од донации, заеми и друга финансиска и техничка помош, при што годишниот финансиски план на Агенцијата е составен дел на годишната програма за работа за наредната година, кој план се доставува до Собранието на Република Македонија на усвојување. Годишниот финансиски план на Агенцијата, меѓу другото содржи податоци за приходите и трошоците за секоја конкретна календарска година. Според оспорениот став 6 од членот 26 од Законот, нереализираните средства од годишниот финансиски план на Агенцијата од претходната година се пренесуваат во годишниот финансиски план на Агенцијата за наредната година, при што истата може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија,

утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Подносителот на иницијативата ги оспорува одредбите од причини што за него било контрадикторно Агенцијата за електронски комуникации да остварува „голема неправедна добивка“ кога истата законски била поставена како непрофитен правен субјект.

Според оцена на Судот вака изнесените наводи се неосновани, од причина што и непрофитните правни субјекти, како и оние профитните можат да остваруваат добивка, откако од остварените приходи ќе ги намират сите планирани и направени трошоци. Меѓутоа, за разлика од профитните правни субјекти, кај овие првите вишокот на средства не може да се користи за благостостојба на субјектот или неговите вработени, туку тие средства имаат строго определена повисока цел. Во овој случај нереализираните средства можат да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Врз основа на наведеното произлегува дека оспорените член 7 став 2 и член 26 став 6 од Законот се во согласност со членот 8 став 2 алинеја 3 од Уставот, кој бара, меѓу другото, во правниот поредок да егзистираат јасни и недвосмислени правни норми какви што, според Судот, се и оспорените одредби.

Со оглед на тоа што во иницијативата не се содржани причини кои укажуваат на повреда на членот 55 од Уставот, Судот оцени дека постојат процени пречки за уставно-судска анализа на согласноста на оспорените одредби со посочената уставна одредба.

Прашањето, пак, колкава добивка ќе оствари некој правен субјект, вклучително и Агенцијата, и дали таквата добивка ќе биде енормна, минорна или ќе отсутствува е фактичко прашање кое зависи од низа економски околности за секоја календарска година, за кое, пак, прашање Уставниот суд нема надлежност да се произнесува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.21/2012)

92.

У.бр.104/2012

- Услови за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока

- *Conditions for the performance of public railway transportation of passengers and goods*

- Предвидените услови во Законот за железничкиот систем важат и се однесуваат подеднакво за сите лица што започнале постапка за издавање дозвола со што не се повредуваат темелните вредности на уставниот поредок, еднаквоста на граѓаните, ниту слободата на пазарот и претприемништвото.

- The envisaged conditions in the Law on Railway System are valid and apply equally to all persons who initiated a procedure for the issuance of a permit whereby the fundamental values of the constitutional order, the equality of the citizens, and the freedom of the market and entrepreneurship are not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 28 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за железничкиот систем („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/2012).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 28 став 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Крсте Минговски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорениот член 28 од Законот се дискриминирала можноста за работа на приватните домашни и странски правни субјекти во железничкиот сообраќај затоа што одредбите од став 1 на овој член од Законот предвидуваа дека приватни, домашни и странски правници можеле да вршат јавен железнички превоз на патници и стока согласно овој закон по пристапувањето на Република Македонија во Европската Унија.

Со оспорениот член од Законот се вршело ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото надвор од условите за ограничување предвидени во член 55 од Уставот на Република Македонија, односно без да се наведе дека истото е со цел да се интервенира поради определена опасност или штетна по одбраната, природата, животната средина или здравјето на луѓето. Имено, со оспорениот став 1 на членот 28 од Законот, само арбитражно временски се ограничувал влезот на инвеститори и железнички превозници и се оставал простор за монопол на постоечкиот железнички превозник, што било во целосна спротивност на духот на член 55 од Уставот.

Со ставот 2 на оспорениот член од Законот се предвидувало примена на овој закон во сите случаи за сите постапки кои биле покренати пред стапувањето во сила на овој закон, а истите биле започнати согласно одредбите на претходно важечкиот закон, односно одредби од истиот. На овој начин, според иницијативата, се вршела повреда на уставната забрана за ретроактивно дејство на законите, особено што во конкретниот случај кој предвидувал запирање на постапките за издавање дозволи и сертификати, било понеповолно за граѓаните, со што се повредувал член 52 став 4 од Уставот.

Понатаму во иницијативата се оспорува членот 28 од Законот *vis a vis* со одредбите од Законот за заштита на конкуренцијата, како и се наведува уставно-судска практика по однос на вакви, според иницијаторот, спорни правни прашања. Во контекст на тоа се наведуваат одлуките на Уставниот суд У.бр.269/2007, 172/2001, 159/2011....

4. Судот на седницата утврди дека приватно, домашно или странско правно лице може да врши јавен железнички превоз на патници и стока согласно со одредбите од овој закон по пристапувањето на Република Македонија во Европската Унија.

Постапките за издавање на дозволи за вршење јавен железнички превоз на патници и стока, како и постапките за издавање сертификати за сигурност за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока

согласно со Законот за железничкиот систем („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/2010 и 23/2011) започната пред влегувањето во сила на овој закон, ќе запрат со денот на влегувањето во сила на овој закон.

5. Темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, во смисла на член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 7 од Уставот се основните слободи и права на човекот и граѓанинот, признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото.

Според член 52 став 4 од Уставот, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Во член 55 од Уставот е предвидено дека се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за железничкиот систем се уредуваат развојот на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура, организацијата на железничкиот систем, начинот и условите за извршување на железничкиот превоз и видовите превоз, управувањето, организирањето, заштитата на железничката инфраструктура и пристапот до железничката инфраструктура, наплата за пристап за користење на железничката инфраструктура, доделувањето на инфраструктурните капацитети, објавата на мрежа, основањето на независно и самостојно регулаторно тело, доделувањето и видовите на концесија, финансирањето на железничката инфраструктура и услугите од јавен интерес во железничкиот превоз на патници.

Во членот 2 став 1 точка 15 од Законот, е предвидено дека, според овој закон изразот „железнички превоз“ значи дејност што опфаќа превоз на патници и/или стока и/или влеча на возови.

Оспорениот член 28 од Законот предвидува можност приватно домашно или странско правно лице да врши јавен железнички превоз на патници и стока согласно одредбите од овој закон по пристапувањето на Република Македонија во Европска Унија.

Според член 2 став 1 алинеја 10 од Законот, „дозвола за вршење на јавен железнички превоз“ е јавна исправа издадена од надлежен орган, со која на правното лице му се признава статусот на железнички превозник кој може да биде ограничен на обезбедување на посебни

видови услуги.

Алинејата 13 на ставот 1 од членот 2 од истиот закон, предвидува дека „железничкиот превозник“ е јавно или приватно домашно или странско правно лице кое поседува дозвола и сертификат за сигурност за вршење на јавен железнички превоз, каде што главно занимање е давање превозни услуги на стока и/или патници по железница под услов превозникот да обезбеди влечно возило вклучувајќи и превозници кои обезбедуваат само влеча.

Во член 2 став 1 алинеја 27 од Законот е предвидено дека „јавен превоз“ е превоз на патници и/или стока достапен за секого под еднакви услови, што се врши врз основа на договор меѓу превозникот и корисникот на услуги.

Членот 15 од Законот, кој е поместен во Глава V, со наслов: „Дозволи и сертификати на превозник и управител на инфраструктура и потточка 1. Дозвола за вршење на јавен железнички превоз, ја содржи постапката, како и неопходната документација за добивање на дозвола за вршење на јавен железнички превоз.

Со иницијативата се оспорува членот 28 од Законот, од аспект на дискриминација на можноста за работа на приватните и домашните странски правни субјекти во железничкиот сообраќај, со што се чинела повреда на член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 7 и член 55 од Уставот на Република Македонија. Меѓутоа, по извршената анализа на содржината на уставните норми *vis a vis* членот 28 од Законот, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека во конкретнава правна ситуација не постои дискриминација на приватни домашни и странски правни лица. Ова од причина што, целата Глава V од Законот, токму во таа насока содржи регулатива, односно членовите 15 - 24 од Законот ги регулираат постапката и условите кои треба да ги исполнува домашно или странско правно лице за добивање на дозвола или сертификат за вршење на дејноста јавен железнички превоз. Оттука, предвидените услови во Законот важат и се однесуваат подеднакво за сите лица што започнале постапка за издавање на таква дозвола, што значи не се повредуваат темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија предвидени во член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 7, ниту пак се повредува член 55 од Уставот, односно слободата на пазарот на претприемништвото, со што не се врши дискриминација ниту по еден основ, туку истата е етаблирана на принципот на еднаквост за сите и секого.

Според Судот иницијативата е неоснована во делот на ставот 1 од членот 28 од Законот од причина што со напред цитираната законска одредба, законодавецот се определил отварањето на пазарот за железничкиот превоз на патници и стока во Републиката да отпочне по пристапувањето на Република Македонија во Европската унија. Ова

се темели на анализите извршени пред донесувањето на измените на законот со кои е констатирано дека поради светската криза и штрајковите во Грција и Солунското пристаниште, намален е железничкиот сообраќај, намалени се приходите на МЖ АД ТРАНСПОРТ - Скопје и зголемени се обврските на МЖ Транспорт АД Скопје кон странски доверители создадени во минатото. Либерализацијата на пазарот на железнички услуги на патот кон Европската Унија е неминовност. Република Македонија целосно ги има имплементирано законските одредби за организациска поставеност на железничкиот сектор (независна транспортна и инфраструктурна компанија, независна Агенција за регулирање на железничкиот сектор, основана од Собранието на Република Македонија и Управа за сигурност, во рамките на Министерството за транспорт и врски).

Либерализацијата на железничкиот транспорт во Република Македонија нема никакво значење доколку истата постои само на територијата на нашата држава, а не долж целиот железнички коридор (од Словенија до Грција).

6. Во ставот 2 на оспорениот член 28 од Законот, според иницијативата, се повредувал принципот на ретроактивеност, односно законот имал ретроактивно дејство со тоа што предвидувал законските постапки за издавање дозвола за вршење јавен железнички превоз на патници и стока, во смисла на претходниот закон („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/2010 и 23/2011), и истиот имал понеповолно дејство, со што се повредувал член 52 став 4 од Уставот, а истовремено со иницијативата се спори ставот 2 на членот 28 и поради неговата непрецизност и нејасност, со што се нарушувал темелниот принцип на уставниот поредок на Република Македонија - владеенето на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија.

Од анализата на содржината на членот 52 став 4 од Уставот, а во корелација со ставот 2 на членот 28 од Законот, според Судот, јасно произлегува дека уставното начело за забрана на повратното дејство на законите значи забрана на примена на законите во правни ситуации и односи што настанале пред нивното влегување во сила, односно законите дејствуваат само врз новите правни ситуации и односи што настануваат по нивното влегување во сила. Исклучок од ова уставно начело е ако повратното дејство на законот е поповолно за граѓаните.

Во конкретниов случај со оспорениот став 2 на членот 28 од Законот се предвидува постапките за издавање на дозволи за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока, како и постапките за издавање на сертификати за сигурност за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока согласно со Законот за железничкиот систем („Службен весник на РМ“ бр.48/2010 и 23/2011) започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се запрат со денот на влегување во сила на овој закон.

Тргувајќи од анализата на содржината на оспорениот став 2 на член 28 од Законот, Судот оцени дека истиот има повратно дејство од причина што предвидува забрана на примена на законите во конкретна правна ситуација и односи што настанале пред неговото влегување во сила, а тоа се однесува на започнати постапки по услови предвидени во Законот за железничкиот систем („Службен весник на РМ“ бр.48/2010 и 23/2011). Имено, според Судот, ваквата одредба има ретроактивно дејство, од причина што новиот закон може да дејствува само врз новите правни ситуации и односи што настануваат по неговото влегување во сила, но претходно настанатите правни ситуации не може да запрат. Ова дотолку повеќе што истовремено оспорениот член 28 став 2 од Законот е нејасен и непрецизен, од причина што не е јасно што ќе се случува понатаму со започнатите постапки, а кои сега се запираат.

Оттука, според Судот, оспорениот член внесува огромна доза правна несигурност и е во спротивност со принципот на уставноста и законитоста, кој го обврзува законодавецот да конципира прецизни, недвосмислени и јасни норми, бидејќи само таквите правни норми можат да претставуваат солидна основа за постапување од страна на државните органи, што значи дека само јасните и прецизните норми ја гарантираат правната сигурност на граѓаните како составен дел на принципот на владеењето на правото. Владеењето на правото, според Судот, подразбира доследна примена на законските прописи, кои треба да се општи, точно одредени и недвосмислени формулирани правила. Оттука, Судот оцени дека членот 28 став 2 од Законот, основано може да се доведе под сомнение по однос на член 8 став 1 алинеја 3 и член 52 став 4 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното се одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.104/2012)

93.

У.бр.130/2012

- Услови за добивање лиценца за превоз во патниот сообраќај

- Conditions for being granted a licence for transportation in road traffic

- Право е на законодавецот да цени и по потреба да ги менува, дополнува или укинува условите за вршење на овој превоз, вклучително и условите за добивање на лиценца, со цел допрецизирање на одредбите и усогласување на оваа регулатива со правната регулатива изразени преку Директивата на Европската унија.

- It is the right of the legislator to appraise and, as required, modify, supplement or repeal the conditions for the performance of this transportation, including the conditions for being granted a licence, with a view to further specification of the provisions and harmonisation of this regulation with the legal regulation expressed through the Directive of the European Union.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 26 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 8 став 6 во делот „и кое има запишан капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојбата од тековната година и/или запишан основен влог за новото трговско друштво, односно банкарска гаранција за обезбедена финансиска стабилност“ од Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ бр.68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/2010, 140/2010, 17/2011, 53/2011 и 6/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 8 став 6 во делот означен во точката 1 од ова решение од Законот за превоз во патниот сообраќај.

Според наводите на подносителот на иницијативата со оспорениот дел на членот 8 став 6 од Законот се повредуваат одредбите од член 8 став 1 алинеи 3, 6 и 7, член 30 став 1 и 3, член 55 став 1 и член 58 од Уставот. Ова од причина што наведените уставни одредби не даваат основ законодавецот без постоење на јавен интерес да регулира по сила на закон ограничување на правото на граѓанинот или друг субјект

да располага со сопственоста односно да презема правни работи со кои ќе се врши располагање или оптоварување на имотот во сопственост.

Условот за добивање на лиценца за организација на превоз на стока и/или патници во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај да има запишано капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојбата од тековната година и/или запишан основен влог во новото трговско друштво односно банкарска гаранција за обезбедување финансиска стабилност со Законот за превоз во патниот сообраќај од 2004 година воопшто не бил предвиден. Тоа законско решение било исправно од уставно-правен аспект бидејќи добивањето на лиценца не зависи од капиталот и резервите.

Условот за добивање на лиценца за организација на превоз на стока и патници во меѓународниот и внатрешниот патен сообраќај придружни дејности во превозот или шифра до дејност туристички агенции, организирање на патувања и останати услуги е воведен со Законот за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на РМ“ бр.53/2011 од 14 април 2011), при што за добивање на лиценца било потребно барателот да има обезбедено банкарска гаранција во висина од 50.000 евра и има запишан капитал и резерви од минимум 20.000 евра во денарска противвредност.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на РМ“ бр.6/2012) од 13 јануари 2012 година законодавецот пропишал дека лиценца за вршење на дејност превоз во внатрешниот и меѓународниот сообраќај може да добијат баратели кои имаат запишано капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојби од тековната година .

Според подносителот, законодавецот може да пропишува услови на начин и постапка која подразбира избраните мерки да бидат соодветни на целите и причините поради кои се предвидуваат, а при тоа да не се доведе во прашање или во поголем обем да не се загрози правната и социјалната сигурност на стекнатите права и интереси на субјектите на кои тие се однесуваат.

Оттука, според подносителот обврските што со оспорениот член им се наметнува само на организации на превоз на стока и/или патници во внатрешниот или меѓународниот патен сообраќај не е пропорционална мерка со целите за кои е утврдена, со оглед на тоа што таа претставува прекумерно оптоварување и ограничување на нивните права и слободи а истовремено претставува загорзување на нивното правно, економско и социјална сигурност како елементи на владеење на правото од член 8 став 1` алинеја 3. Понатаму, според оспореното законско решение се повредува и член 9 и член 32 став 1 и 2 од Уставот.

Понатаму, подносителот наведувајќи го принципот на слобода на пазарот и претприемништвото и еднаквост на пазарните субјекти, а имајќи ги во предвид уставните одредби наспрема оспорениот дел од член 8 став 6 од Законот смета дека државата не може со закон да пропишува услови кои во суштина значат ограничување на дејност организирање на превоз на стока и/или патници за да можат да добијат лиценца да се условуваат претходно да имаат запишан капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност.

Според тоа, со оспорениот законски дел е воведена ригорозна законска регулатива која не е базирана на објективна уставна основа бидејќи не е сразмерно и пропорционално мерките според економската моќ на граѓанинот и другите субјекти во Републиката. Тука особено треба да се има предвид дека секојдневното зголемување на трошоците во работење води кон минимална заработка и се доведува во прашање опстанокот на постојните фирми, што претставува ризик од пораст на невработеноста и социјални проблеми.

Воедно подносителот прашува како е можно од оваа мерка да се исклучат транспортните фирми кои работат директен транспорт и посредништво, а нивниот возен парк не одговара на вредност од 100.000 евра, кој износ се бара од посредниците како гаранција. Тоа претставува чиста дискриминација и голема нееднаквост.

Врз основа на наведеното, подносителот предлага Судот да го укине или поништи оспорениот дел на член 8 став 6, а до донесување на конечна одлука да изрече временна мерка.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 8 став 6 од Законот „Лиценца за организација на превоз на стока и/или патници во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај може да добие правно или физичко лице кое има регистрирано шифра на дејност, придружни дејности во превозот или шифра на дејност туристички агенции, организатори на патувања (туроператори) и други резервациски услуги и кое има запишан капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојба од тековната година и/или запишан основен влог за нивното трговско друштво, односно банкарска гаранција за обезбедена финансиска стабилност.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3, 6 и 7 од Уставот, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото.

Согласно член 9 од Уставот: „Граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба“(став 1).„Граѓаните пред

Уставот и законите се еднакви“ (став 2).

Според член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственоста (став 1), сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата (став 2), никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон (став 3).

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1), Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2), како и слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето (став 3).

Согласно членот 58 став 1 од Уставот, сопственоста и трудот се основа за управување и учество во одлучувањето.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека Собранието на Република Македонија има уставно овластување да донесува закони односно да ги уредува правата и обврските на граѓаните, меѓу кои и правата на вработените, како и правната положба на сите субјекти на пазарот, при што Собранието е должно да обезбеди еднаквост на граѓаните во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба, како и да обезбеди еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот, истовремено спречувајќи монополска положба и монополско однесување на пазарот. Со тоа се обезбедуваат темелните вредности за слободата на пазарот и претприемништвото и за владеењето на правото.

Според член 1 од Законот за превоз во патниот сообраќај со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот сообраќај при што согласно членот 2 од наведениот Закон превозот на патници и стоки во меѓународниот сообраќај се врши согласно со овој закон и меѓународните договори и спогодби што ги ратификувала Република Македонија .

Во членот 4 од Законот е предвидено дека за вршење на превоз на патници и стока потребна е лиценца, а во членот 7 од Законот се утврдени видовите на лиценци.

Во членот 8 од Законот е предвидено дека:

(1) Лиценца од членот 7 став 1 точки 1 и 2 на овој закон може да добие домашно правно или физичко лице (во натамошниот текст: превозник), ако ги исполнува следниве услови:

1) да е впишан во Централниот регистар на Република Македонија и да има регистрирано приоритетна дејност/главна приходна шифра вршење на превоз на патници и стока во патниот сообраќај;

2) да е сопственик на едно или повеќе регистрирани возила за превоз или да има договор за лизинг, што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за вршење на одделни видови на превоз во внатрешниот и/или меѓународниот патен сообраќај, при што за меѓуопштински и меѓународен линиски превоз на патници да е сопственик или да има договор за лизинг за најмалку две возила со капацитет од најмалку 22+1 седиште по возило, за општински линиски превоз на патници да е сопственик на две или повеќе регистрирани возила или да има договор за лизинг за возила со најмалку 16+1 седиште, а за слободен превоз и посебен линиски превоз на патници да е сопственик или да има договор за лизинг за најмалку две возила со капацитет со најмалку 8+1 седиште по возило, што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за вршење на одделни видови на превоз;“

3) да има вработено во редовен работен однос возачи во зависност од бројот на моторните возила, минимум еден возач по возило (автобуси и товарни возила) што ги исполнуваат условите пропишани со прописите за безбедност на сообраќајот на патиштата;

4) да има вработено авто-такси возачи;

5) во возилото со кое се врши авто-такси превоз на патници да има вградено фискален апарат;

6) управителот или овластеното лице одговорно за превоз да има сертификат за професионална компетентност;

7) да има солидна финансиска состојба;

8) да има добар углед;.

9) да има вработено возачи кои имаат сертификат за учество во меѓународниот превоз на патници и стоки.

(2) Одредбите од ставот 1 точка 7 на овој член не се однесуваат за добивање на лиценца за вршење на превоз во внатрешниот патен сообраќај.

(3) Одредбите од ставот 1 точка 10 на овој член се однесуваат само за добивање на лиценца за меѓународен превоз на патници и стока.

4) Одредбите од ставот 1 точки 1 и 7 на овој член не се однесуваат за добивање на лиценца за превоз на патници и стока за сопствени потреби во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

5) Како доказ за исполнување на условот од ставот 1 точка 3 на

овој член се доставува, список на вработени по обврзник не постар од 60 дена и копии од образец м1/м2 за секој возач одделно.

б) Лиценца за организација на превоз на стока и/или патници во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај може да добие правно или физичко лице кое има регистрирано шифра на дејност, придружни дејности во превозот или шифра на дејност туристички агенции, организатори на патувања (туроператори) и други резервациски услуги и кое има запишан капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојба од тековната година и/или запишан основен влог за новото трговско друштво, односно банкарска гаранција за обезбедена финансиска стабилност.

7) Одредбите од ставовите 1 точки 1, 2, 3, 4, 5, 7 и 10 и 5 на овој член не се однесуваат за добивање на лиценца за организација на превоз на стока и/или патници во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај.

8) Начинот и постапката за добивање и одземање на лиценцата за одделни видови на превоз ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, анализата на Законот за превоз во патниот сообраќај како и анализата на оспорениот член 8 став 6 во делот „и кое има запишан капитал и резерви од минимум 100.000 евра во денарска противвредност во билансот на состојбата од тековната година и/или запишан основен влог за новото трговско друштво, односно банкарска гаранција за обезбедена финансиска стабилност“, наспрема наводите во иницијативата дека со оспорениот дел се воведува дополнителен товар на финансиските средства на фирмите кои се занимавале со оваа дејност, се неосновани.

Ова од причина што легитимно право на законодавецот е да ги утврди условите и начинот на вршење превоз на патници и стоки во внатрешниот и меѓународниот патен сообраќај, во која смисла и да го услови субјектите кои ја вршат ова дејност да имаат одредена висина на капитал утврден со закон. Тоа, во суштина, значи и овластување на законодавецот да цени и по потреба да ги менува, дополнува или укинува условите за вршење на овој превоз, вклучително и условите за добивање на лиценца со цел допрецизирање на одредбите и усогласување на оваа регулатива со правната регулатива изразени преку Директивата на Европската унија со која се регулира превозот на патници и стока во патниот сообраќај, односно прашањето за пристапот на пазарот, а која Република Македонија како земја кандидат за членство во Европската унија има обврска истата правна регулатива да ја имплементира во националното законодавство.

Оттука, според Судот не може да се постави прашањето

за согласноста на оспорениот дел на членот 8 став 6 од Законот со наведените уставни одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Што се однесува до наводот во иницијативата дека утврдената со закон висина која треба да биде обезбедена од вршителите на дејноста превоз во патниот сообраќај или придружни дејности во превозот била несразмерна и преставувала прекумерно ограничување на нивните слободи и права, Судот оцени дека тоа е фактичко прашање за што тој не е надлежен да одлучува односно да се впушта во оценување за тоа дали утврдената висина е прекумерна или не.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.130/2012)

13. Животна средина

13. The environment

14. Работни односи

14. Working relations

94.

У.бр.188/2011

- Колективен договор на работниците во ЈП „Македонски шуми“

- *Collective agreement of the workers in the Public Enterprise “Macedonian Forests”*

- Право е на работодавецот да ги утврди критериумите за утврдување на одредени права на вработените, но тоа мора да е во согласност со закон. Доколку работодавецот утврди поголеми права за работникот и истите се во интерес на посебната заштита на повозрасните луѓе, Колективниот договор кој го регулира тоа е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- It is the right of the employer to define the criteria for the determination of certain rights of the workers, but it must be in accordance with the law. If the employer defines larger rights for the worker and the same are in the interest of the special protection of elderly people, the Collective Agreement which regulates that is in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 27 став 3 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ ПО - Скопје бр.02-1126/4 од 13 јули 2009 година.

2. Лазо Денковски од Куманово на Уставниот суд на Република Македонија му достави иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорениот член од Колективниот договор се повредувало начелото на еднаквост од причина што за возраст од 25-35 години се земал распон од 10 години, а за возраст од 35-40 години се земал распон од 5 години. Имено, начелото распон на години морало и требало да се применува еднакво за сите возрасти.

Сите граѓани од 40-45 години се наоѓале во понеповолна положба како останатите граѓани и не биле еднакви според критериумот возраст со што се повредувало начелото на еднаквост пред Уставот, законите и колективните договори. Според иницијативата, ако за една возраст на граѓани се применува распон на години и за возраст од 35 до 40 години. Само под точката 3 од членот 27 од Колективниот договор се применувало начело - распон од 5 години.

Оспорениот критериум, според наводите во иницијативата, (возраст од 35-40 години) не пропишувал еднаква правна положба на граѓаните по однос на примена на ист распон на години и исто начело.

Во критериумот возраст договарачите на измени и дополнувања на КД на ЈП се должни облигаторно да предвидат и нормираат права со кои ќе се санкционира посебната заштита на повозрасните работници, што според ЗРО е предвидено. Посебната заштита на повозрасни работници во критериумот возраст се реализира низ призма на предвидување на повеќе бодови на постарите работници, а особено на повозрасните работници, како што е впрочем санкционирано и во ЗРО.

Согласно на оваа одредба од ЗРО договарачите на КД на ЈП - Македонски шуми ПО - Скопје се должни да предвидат - 40 бода за повозрасни работници, односно најмногу бодови за највозрасни работници во критериумот возраст. Со предвидување на повеќе бодови на помлади работници на штета на постари и повозрасни работници работодавачот тешко го повредил член 179 од ЗРО и предвидел начело - бодови спротивно

на законот што е предмет на оспорување пред Уставен суд.

3. Судот на седницата утврди дека според член 27 од оспорениот акт критериумот возраст се вреднува според следните мерила: 1. возраст до 25 години - 40, 2. возраст од 25 до 35 години - 30, 3. возраст од 35 до 40 години - 20 и 4. возраст над 40 години - 10.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Согласно став 3 од истиот член, секој има право на соодветна заработувачка, а согласно став 5, остварувањата на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Од наведените уставни одредби произлегува дека правата и положбата на вработените се уредува со закон и со колективни договори, дека со колективните договори се доуредуваат правата и обврските на работниците и работодавачите и дека тие мора да бидат во согласност со Уставот и законите.

Според член 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005), со овој закон се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договор за вработување.

Согласно член 13 став 1 од Законот за работните односи, работниот однос меѓу работникот и работодавачот се заснова со потпишување на договор за вработување.

Според член 19 став 1 и 2 од истиот закон, работникот кој склучува договор за вработување, мора да ги исполнува условите за вршење на работата, определени со закон, актот на работодавачот, односно условите барани од страна на работодавачот. Работодавачот е должен со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата

на секое поединечно работно место.

Согласно член 21 од Законот, работодавачот има право на слободно одлучување, со кој кандидат кој ги исполнува пропишаните договорени, односно од работодавачот барани услови за вршење на работата, почитувајќи ги законските забрани, ќе склучи договор за вработување.

Содржината на договорот за вработување е утврдена во член 28 на Законот, при што називот на работното место, односно податоци за видот на работата за којшто работникот склучува договор за вработување, со краток опис на работата што ќе ја врши според договорот за вработување, како и одредба за висината на основната плата која му припаѓа на работникот за вршење на работата според закон, колективен договор и договорот за вработување, претставуваат елементи на договорот за вработување, утврдени во став 1 точките 3 и 8 од овој член.

Согласно член 30 став 1 од овој закон, работникот е должен совесно да ја извршува работата на работното место за кое што склучил договор за вработување, во време и на место, кои што се определени за извршување на работата, почитувајќи ја организацијата на работа и деловната активност на работодавачот. Според став 2 на истиот член, во случаите определени со закон и колективен договор, работникот е должен да врши и друга работа која не е предвидена со договорот за вработување, ако е во рамките на степенот на неговата стручна подготовка

Според член 105 став 1 од Законот, работникот има право на заработувачка - плата, согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување. Согласно став 3 на истиот член, платата е составена од основната плата, дел од платата за работната успешност и додатоците, ако со друг закон поинаку не е определено.

Основната плата, согласно член 106 став 1 од овој закон, се определува земајќи ги предвид барањата на работното место, за кое работникот го склучил договорот за вработување.

Во преодните и завршните одредби на Законот (член 269 став 4) се утврдува дека постојните договори за работа склучени до влегувањето во сила на овој закон се сметаат за договори за вработување.

Од наведените законски одредби произлегува дека законодавецот го утврдува договорот за вработување како основа за создавање на работниот однос. Со договорот за вработување се определува работното место за кое се заснова работен однос, како и платата што се оставрува за извршување на работите на работното место. Законот пропишува дека работникот е должен, совесно да ја извршува работата на работното место за коешто склучил договор за вработување, а во случаи определени со

закон и колективен договор, да врши и друга работа која не е предвидена со договорот за вработување, ако е во рамките на степенот на неговата стручна подготовка.

Ваквата законска регулатива го дефинира работниот однос како двостран однос меѓу две договорни страни, при што, неспорно произлегува дека правата и обврските на работникот и работодавачот ги поврзува и условува работното место за кое е склучен договорот за вработување.

Со преодните и завршните одредби на Законот, законодавецот, со цел да ги заштити работниците кои биле во работен однос во време на влегувањето во сила на овој закон, пропишал дека постојните договори за работа склучени до влегувањето во сила на овој закон се сметаат за договори за вработување, што значи дека работниците и работодавачите кои ги склучиле тие договори, се обврзани да ги имплементираат на начин како да станува збор за договори за вработување во смисла на овој закон.

Според член 12 став 2 од Законот за работните односи, со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Согласно ставот 3 на овој член, со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон.

Согласно член 203 од истиот закон, колективен договор се склучува како општ на ниво на Република, посебен на ниво на гранка и поединечен на ниво на работодавач.

Согласно член 204 од Законот, на ниво на Република Македонија се склучуваат општ колективен договор за стопанството и општ колективен договор за јавниот сектор.

Општиот колективен договор, согласно член 205 од овој закон, се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на здружението на работодавачите потписници на колективниот договор или кои дополнително му пристапиле на здружението. Колективниот договор на ниво на гранка се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на здружението на работодавачите потписници на колективниот договор или кои дополнително му пристапиле на здружението.

Според член 206 од истиот закон, со колективните договори се уредуваат правата и обврските на договорните страни кои го склучиле тој договор, а може да содржи и правни правила со кои се уредува

склучувањето, содржината и престанокот на работните односи и други прашања од работните односи или во врска со работните односи. Правните норми содржани во колективниот договор се применуваат непосредно и се задолжителни за сите лица на кои, во согласност со одредбите на овој договор, се применува колективниот договор.

Согласно член 207 од истиот закон, лицата кои според овој закон можат да бидат страна на колективниот договор, се должни со добра волја да преговараат за склучување на колективен договор во врска со прашањата кои според овој закон можат да бидат предмет на колективниот договор.

Според член 208 од Законот, колективниот договор ги обврзува сите лица кои го склучиле и сите лица кои во времето на склучувањето на колективниот договор биле или дополнително станале членови на здруженијата кои го склучиле колективниот договор. Колективниот договор ги обврзува и сите лица кои му пристапиле на колективниот договор и сите лица кои дополнително станале членови на здруженијата кои пристапиле на колективниот договор. Поединечниот колективен договор ги обврзува - важи и за работниците кај работодавачот кои не се членови на синдикат или на синдикатот - потписник на колективниот договор.

Според член 210 став 1 од Законот, колективен договор склучуваат работодавачот или репрезентативното здружение на работодавачите и репрезентативниот синдикат.

Општиот колективен договор, согласно член 216 од Законот, го склучуваат репрезентативното здружение на работодавачите и репрезентативниот синдикат за територијата на Република Македонија.

Согласно член 223 став 1 од Законот, странките на колективниот договор и лицата на кои тој се применува, се должни да ги извршуваат неговите одредби.

Од наведената законска регулатива произлегува дека со Законот за работните односи се утврдуваат видот на колективните договори, предметот на колективното договарање, примената и важноста на колективните договори, учесниците во склучувањето на колективните договори.

Законот утврдува дека постојат три нивоа на колективни договори: општ колективен договор, посебен колективен договор на ниво на гранка и поединечен колективен договор на ниво на работодавач. Во однос на општиот колективен договор, законодавецот утврдува дека овој колективен договор се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на здружението на работодавачите потписници на колективниот договор или кои дополнително му пристапиле на здружението.

Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија е склучен на 14 јуни 2006 година, помеѓу Организација на работодавачите на Македонија и Сојузот на синдикатите на Македонија. Со овој договор се уредуваат и доуредуваат, во согласност со закон и други прописи, правата, обврските и одговорностите на договорните страни кои го склучиле овој договор, а особено склучувањето, содржината и престанокот на договорот за вработување и други прашања од работните односи или во врска со работните односи во стопанството на РМ, како и начинот и постапката за решавање на меѓусебните спорови.

Според член 2 на овој општ колективен договор, истиот се применува непосредно и е задолжителен за сите работници и работодавачи во чие име е склучен.

Во член 3 од истиот договор е предвидено дека со колективен договор на ниво на дејност, односно на ниво на работодавач, можат да се утврдат и други права и обврски, покрај утврдените со закон и овој колективен договор. Со колективен договор на ниво на дејност, односно на ниво на работодавач можат да се утврдат и поголеми права на работниците од оние утврдени со закон или со овој колективен договор.

Од анализата на наведените одредби произлегува дека со колективен договор на ниво на дејност може да се утврдат поголеми права од правата утврдени со закон и со општ колективен договор, доколку тоа не е во спротивност со закон и овој колективен договор, а доколку се утврдат помали права или понеповолни услови за работа од правата, односно условите за работа утврдени со општ колективен договор се применуваат одредбите од општиот колективен договор. Тоа значи дека со овој колективен договор како општ за стопанството на Република Македонија се утврдуваат права кои се задолжителни за сите работници и работодавачи на кои се однесува овој договор, а дека договорните страни можат да утврдат и поголеми права од овде утврдените, но само доколку тоа не е во спротивност со закон и овој колективен договор.

При ваква регулатива, со иницијативата се покренува прашањето дали утврдениот критериум возраст во членот 27 став 3 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ ПО - Скопје, го повредува начелото на еднаквост, каде е предвиден распон од 5 години, односно е предвидено бодување на возрастна група од 35 - 40 години.

Во давањето на одговор на ова прашање, Судот го имаше во предвид Уставот на Република Македонија каде се определува дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективни договори.

Од анализата на целината на Законот за работните односи, како и од Општиот колективен договор за стопанството на Република

Македонија, со сигурност се утврди дека во ниту еден од наведените акти не е утврдено задолжително определување на возрасни групи од 10 години, како што се тврди во иницијативата, при утврдувањето на критериумот возраст на работникот. Оттука, Судот оцени дека право е на работодавецот да ги утврди критериумите, а доколку повеќе што истите се во интерес на посебната заштита на повозрасните работници.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.188/2011)

95.

У.бр.214/2011

- **Посебна заштита на синдикалниот претставник**

- *Special protection of the trade union representative*

- **Одредбата во колективен договор која го иззема од посебната заштита за престанок на работниот однос синдикалниот претставник во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот, значи определување на помали права за синдикалниот претставник од правата утврдени со закон.**

- The provision in the collective agreement which excludes the trade union representative from the special protection for termination of the employment in case of causing major material damage to the employer, means determination of smaller rights for the trade union representative than the rights defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на

Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 22 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 57 став 1 во делот: „освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот“ од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2009, 60/2010 и 94/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбата означена во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба била спротивна на член 8 став 1 алинеја 3, член 23, член 37, член 51 и член 54 став 1 од Уставот, како и со член 12 ставовите 2 и 3, член 156 ставовите 1 и 5 и член 200 од Законот за работните односи.

Со оспорената одредба било пропишано дека синдикалниот претставник има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во понеповолна положба, вклучувајќи го и престанокот на неговиот работен однос, освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот.

Оспореното ограничување за синдикалниот претставник не било предвидено во Законот за работните односи, поради што не можело да опстојува во правниот поредок на Република Македонија.

Имено, според член 12 ставовите 2 и 3 од Законот за работните односи, со колективен договор не можело да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметале за ништовни и се применувале соодветните одредби од законот. Со колективен договор можело да се одредат правата кои за работниците се поповолни отколку што ги определува овој закон. Согласно член 200 од истиот закон, синдикалниот претставник бил заштитен од отказ согласно со овој закон (став 1). На синдикалниот претставник заради синдикална активност не можело да му се намали платата или да му се откаже договорот за вработување (став 2). Заштитата пред отказ на лицата од став 1 на овој член траела цело време за времето на траењето на мандатот и најмалку две години по престанувањето (став 6).

Освен тоа, и формулацијата на оспорениот дел од одредбата бил непецизен и нејасен и како таков не обезбедувал правна сигурност на граѓаните што е елемент на владеењето на правото. Имено, не можело да се разбере што се подразбира под поимот на поголема материјална штета кај работодавачот и дали таа штета била предизвикана намерно или од крајно невнимание (член 156 од Законот за работните односи).

При одлучувањето по иницијативата, подносителот предлага Уставниот суд да ја има предвид Одлуката У.бр.234/2009 со која е укинат член 57 став 1 во делот: „извршување на кривично дело или...“ од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според Член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, синдикалниот претставник има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во неповолна положба, вклучувајќи го и престанокот на неговиот работен однос, освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010 и 47/2011), се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување (член 1).

Според член 12 став 2 од овој закон, со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Согласно став 3 на истиот член, со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон.

Според член 184 став 1 од Законот, работниците имаат право, по свој слободен избор, да основаат синдикат и во него да се зачленуваат, под условите пропишани со статутот или правилата на тој синдикат.

Според член 199 став 1 од Законот, синдикатите самостојно одлучуваат за начинот на нивното застапување кај работодавачот. Според став 3 од овој член, синдикалните претставници имаат право кај работодавачот да ги штитат и промовираат правата и интересите на членовите на синдикатот.

Со член 200 од Законот се уредува заштитата на синдикалните претставници. Така, според став 1 на овој член, синдикалниот претставник е заштитен од отказ согласно со овој закон. На синдикалниот претставник заради синдикална активност не може да му се намали платата или да му се откаже договорот за вработување (став 2). На синдикалниот претставник за времето на вршење на должноста, работодавачот може да му го откаже договорот за вработување само со претходна согласност на синдикатот (став 3). Ако синдикатот во рок од осум дена не се изјасни за давање или ускратување на согласноста, се смета дека е согласен со одлуката на работодавачот (став 4). Ако синдикатот не даде согласност, согласноста може да се надомести со судска одлука (став 5). Заштитата пред отказ за лицата од ставот 1 на овој член трае цело време за времето на траењето на мандатот и најмалку две години по престанување на мандатот (став 6). На работник кој е избран или именуван на синдикална функција утврдена со статут, а чие вршење бара привремено да престане да работи кај работодавачот, му мирува работниот однос и има право во рок од пет дена по престанувањето на функцијата што ја вршел, да се врати на работа за вршење на работи кои одговараат на неговиот степен на стручна подготовка (став 7).

Согласно член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, синдикалниот претставник има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во неповолна положба, вклучувајќи го и престанокот на неговиот работен однос, освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот.

Според член 58 на овој колективен договор, синдикалниот претставник не може:

- да биде упатен на привремен принуден одмор;
- да биде распореден на друго работно место без негова согласност;
- да му престане работниот однос од деловни причини.

При наведената уставна и законска регулатива, се поставува прашањето дали со оспорениот дел на член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, се повредуваат законски утврдените права и заштита на синдикалниот претставник,

односно дали е во согласност со Законот за работните односи одредбата од колективниот договор која го иззема синдикалниот претставник од посебната заштита која значи забрана за изрекување на престанок на работниот однос поврзана со синдикална активност на истиот.

Во одговор на ова правно прашање, Судот имаше предвид дека Законот за работните односи пропишал дека на синдикалниот претставник заради синдикална активност не може да му се намали платата или да му се откаже договорот за вработување, што значи децидно ја исклучил можноста синдикалниот претставник да трпи последици за својата синдикална активност. Во однос на можноста работодавачот да му го откаже договорот за вработување на синдикалниот претставник за други прашања и дејствија кои не се поврзани со синдикалната активност, а кои се сторени во времето на вршењето на должноста, законодавецот исто така пропишал посебна заштита за синдикалниот претставник, односно дека договорот за вработување може да се откаже само со претходна согласност на синдикатот.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, според Судот, оспорената одредба од Колективниот договор која го иззема од посебната заштита за престанок на работниот однос синдикалниот претставник во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот, значи определување на помали права за синдикалниот претставник од правата утврдени со закон. Имено, законодавецот е јасен и прецизен дека на синдикалниот претставник не може да му се изрече отказ поради синдикални активности, дури и ако истите предизвикале материјална штета кај работодавачот. Одговорноста на синдикалниот претставник за причинетата штета се регулира според одредбите за надомест на штета во Законот за работните односи (Глава XI – Надомест на штета, членови 156-158).

Од друга страна, неспорно е дека работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок во случаите на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој или друг закон, колективен договор, правилата за работниот ред и дисциплина и договорот за вработување, во случај кога работникот стори кражба или во врска со работата намерно или од крајно невнимание предизвика штета на работодавачот (член 82 став 1 точка 5 од Законот за работните односи). Тоа правило важи и за синдикалниот претставник, за дејствија кои не се поврзани со синдикалната активност, во кој случај законодавецот го обврзува работодавачот да обезбеди претходна согласност на синдикатот.

Видно од содржината на оспорената одредба во Колективниот договор, престанокот на работниот однос не ја исклучува ситуацијата кога настаната штета е резултат на синдикалните активности на синдикалниот претставник, како што налага Законот, ниту пак прецизира постоење на

вина (намера или крајно невнимание) кај синдикалниот претставник за сторена штета која не е поврзана со синдикални активности, што е услов на истиот да му престане работниот однос во постапка пропишана со закон. Поради тоа, според Судот, оспорената одредба во Колективниот договор не е во согласност со законската регулатива која се однесува на посебната заштита на синдикалниот претставник во врска со неговите синдикални активности, ниту пак јасно и прецизно го пропишува престанокот на работниот однос на синдикалниот претставник за сторена штета која не е поврзана со синдикални активности.

Поради наведеното, според Судот, не може да се прифати и оправда наводот во одговорот на Организацијата на работодавачи на Македонија, како една од страните кои го склучиле наведениот општ колективен договор, доставен до Уставниот суд во претходна постапка, како одговор на наводите во иницијативата (акт бр. 03-57 од 01.12.2011 година), дека „можеби формулацијата на членот 57 од Општиот колективен договор не е доволно прецизна, но таа може да се доработи во колективни договори на ниво на гранка односно оддел и со договорите на ниво на работодавач кои ќе ја вградат специфичноста на секоја гранка и претпријатие“, поради што се предлага Уставниот суд да ја отфрли иницијативата.

Тргувајќи од законската определба дека со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветните одредби од закон, а имајќи ја предвид содржината на оспорената одредба, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 57 став 1 во делот: „освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот“ од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, како и со член 12 ставовите 2 и 3 и член 200 од Законот за работните односи.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.214/2011)

У.бр.214/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 4 април 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 57 став 1 во делот: „освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот“ од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2009, 60/2010 и 94/2010).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипov од Скопје, со Решение У. бр. 214/2011 од 22 февруари 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од колективниот договор означен во точка 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и Законот за работните односи.

4. Судот на седницата утврди дека според член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, синдикалниот претставник има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во неповолна положба, вклучувајќи го и престанокот на неговиот работен однос, освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010 и 47/2011), се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување (член 1).

Според член 12 став 2 од овој закон, со договорот за вработување,

односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Согласно став 3 на истиот член, со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон.

Според член 184 став 1 од Законот, работниците имаат право, по свој слободен избор, да основаат синдикат и во него да се зачленуваат, под условите пропишани со статутот или правилата на тој синдикат.

Според член 199 став 1 од Законот, синдикатите самостојно одлучуваат за начинот на нивното застапување кај работодавачот. Според став 3 од овој член, синдикалните претставници имаат право кај работодавачот да ги штитат и промовираат правата и интересите на членовите на синдикатот.

Со член 200 од Законот се уредува заштитата на синдикалните претставници. Така, според став 1 на овој член, синдикалниот претставник е заштитен од отказ согласно со овој закон. На синдикалниот претставник заради синдикална активност не може да му се намали платата или да му се откаже договорот за вработување (став 2). На синдикалниот претставник за времето на вршење на должноста, работодавачот може да му го откаже договорот за вработување само со претходна согласност на синдикатот (став 3). Ако синдикатот во рок од осум дена не се изјасни за давање или ускратување на согласноста, се смета дека е согласен со одлуката на работодавачот (став 4). Ако синдикатот не даде согласност, согласноста може да се надомести со судска одлука (став 5). Заштитата пред отказ за лицата од ставот 1 на овој член трае цело време за времето на траењето на мандатот и најмалку две години по престанување на мандатот (став 6). На работник кој е избран или именуван на синдикална функција утврдена со статут, а чие вршење бара привремено да престане да работи кај работодавачот, му мирува работниот однос и има право во рок од пет дена по престанувањето на функцијата што ја вршел, да се врати на работа за вршење на работи кои одговараат на неговиот степен на стручна подготовка (став 7).

Согласно член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, синдикалниот претставник има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во неповолна положба, вклучувајќи го и престанокот на неговиот работен однос, освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот.

Според член 58 на овој колективен договор, синдикалниот претставник не може:

- да биде упатен на привремен принуден одмор;

- да биде распореден на друго работно место без негова согласност;

- да му престане работниот однос од деловни причини.

При наведената уставна и законска регулатива, се поставува прашањето дали со оспорениот дел на член 57 став 1 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, се повредуваат законски утврдените права и заштита на синдикалниот претставник, односно дали е во согласност со Законот за работните односи одредбата од колективниот договор која го иззема синдикалниот претставник од посебната заштита која значи забрана за изрекување на престанок на работниот однос поврзана со синдикална активност на истиот.

Во одговор на ова правно прашање, Судот имаше предвид дека Законот за работните односи пропишал дека на синдикалниот претставник заради синдикална активност не може да му се намали платата или да му се откаже договорот за вработување, што значи децидно ја исклучил можноста синдикалниот претставник да трпи последици за својата синдикална активност. Во однос на можноста работодавачот да му го откаже договорот за вработување на синдикалниот претставник за други прашања и дејствија кои не се поврзани со синдикалната активност, а кои се сторени во времето на вршењето на должноста, законодавецот исто така пропишал посебна заштита за синдикалниот претставник, односно дека договорот за вработување може да се откаже само со претходна согласност на синдикатот.

Тргувајќи од наведената законска регулатива, според Судот, оспорената одредба од Колективниот договор која го иззема од посебната заштита за престанок на работниот однос синдикалниот претставник во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот, значи определување на помали права за синдикалниот претставник од правата утврдени со закон. Имено, законодавецот е јасен и прецизен дека на синдикалниот претставник не може да му се изрече отказ поради синдикални активности, дури и ако истите предизвикале материјална штета кај работодавачот. Одговорноста на синдикалниот претставник за причинетата штета се регулира според одредбите за надомест на штета во Законот за работните односи (Глава XI – Надомест на штета, членови 156-158).

Од друга страна, неспорно е дека работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок во случаите на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој или друг закон, колективен договор, правилата за работниот ред и дисциплина и договорот за вработување, во случај кога работникот стори кражба или во врска со работата

намерно или од крајно невнимание предизвика штета на работодавачот (член 82 став 1 точка 5 од Законот за работните односи). Тоа правило важи и за синдикалниот претставник, за дејствија кои не се поврзани со синдикалната активност, во кој случај законодавецот го обврзува работодавачот да обезбеди претходна согласност на синдикатот.

Видно од содржината на оспорената одредба во Колективниот договор, престанокот на работниот однос не го исклучува случајот кога настаната штета е резултат на синдикалните активности на синдикалниот претставник, како што налага Законот, ниту пак прецизира постоење на вина (намера или крајно невнимание) кај синдикалниот претставник за сторена штета која не е поврзана со синдикални активности, што е услов на истиот да му престане работниот однос во постапка пропишана со закон. Поради тоа, според Судот, оспорената одредба во Колективниот договор не е во согласност со законската регулатива која се однесува на посебната заштита на синдикалниот претставник во врска со неговите синдикални активности, ниту пак јасно и прецизно го пропишува престанокот на работниот однос на синдикалниот претставник за сторена штета која не е поврзана со синдикални активности.

Тргувајќи од законската определба дека со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветните одредби од закон, а имајќи ја предвид содржината на оспорената одредба, Судот оцени дека член 57 став 1 во делот: „освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот“ од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, како и со член 12 ставовите 2 и 3 и член 200 од Законот за работните односи.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.214/2011)

96.

У.бр.213/2011

- Наградување на членовите на Прекршочната комисија и Комисијата за посредување согласно Законот за безбедност и здравје при работа

- *Reward for the members of the Misdemeanor Commission and the Mediation Commission pursuant to the Law on Safety and Health on the Job*

- Законското решение во кое утврденото парично наградување на службените лица за извршување на работите што спаѓаат во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции предвидени во член 53 став 8 од Законот за безбедност и здравје при работа, не се во согласност со начелото на владеењето на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

- The legal solution determining pecuniary reward for the officials for the performance of the tasks that are within the sphere of competence of the body and are its administrative functions envisaged in Article 53 paragraph 8 of the Law on Safety and Health on the Job are not in accordance with the principle of the rule of law guaranteed in Article 8 paragraph 1 line 3 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 53 став 8 од Законот за безбедност и здравје при работа („Службен весник на Република Македонија“ бр.92/2007 и 136/2011).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 55 став 12 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, водењето на прекршочната постапка и изрекувањето на прекршочна санкција претставувале управна функција на органот на државната управа која спаѓала во неговиот делокруг на работа, односно претставувало негова надлежност. Оттука, вршењето на овие управни функции не можело да се смета за дополнителна работа на органот, како што предвидувале оспорените законски одредби. Од овие причини, членувањето на државните службеници во Прекршочната комисија не можело да се смета за дополнителен ангажман на државните службеници, туку истото претставувало нивна работна обврска за чие извршување тие добивале надомест во вид на плата.

Дополнителното парично наградување на државните службеници за извршување на работи што спаѓале во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции, според подносителот на иницијативата, не било во согласност со начелото на владеењето на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, Амандман XX, член 95 став 1 и член 96 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 53 став 8 од Законот членовите на Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на трудот која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работата на членовите и сложеноста на прекршоците.

Според член 55 став 12 од Законот членовите во комисијата за посредување имаат право на награда за својата работа во комисијата која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работа на членовите и сложеноста на прекршоците.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XX од Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекшоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредена со закон.

Во член 51 од Уставот е предвидено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежности ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Оспорениот член 53 од Законот е содржан во Глава VIII со наслов: „Прекршочни одредби“ во која, исто така, е поместен и член 52 со наслов: „Прекршочен орган“.

Според член 52 од Законот за прекршоците утврдени во членовите 56 и 57 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот (во натамошниот текст: прекршочен орган).

Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

Прекршочната комисија е составена од овластени службени лица вработени во органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот од кои еден ја врши функцијата на претседател на Прекршочната комисија.

Прекршочната комисија е составена од три члена од кои:

- двајца дипломирани правници, од кои еден со положен правосуден испит со пет години работно искуство во својата област и

- еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки, со пет години работно искуство во својата област.

Прекршочната комисија се избира за времетраење од три години со право на реизбор на членовите.

За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник.

Прекршочната комисија за прекршочниот орган одлучува по прекршоците утврдени во овој или друг закон и изрекува прекршочни санкции утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Покрај членовите на Прекршочната комисија, министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на трудот, може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за комисијата и заменици членови кои по исклучок учествуваат во работата на Прекршочната комисија во случај на отсуство на некој од членовите.

Прекршочната комисија донесува деловодник за својата работа.

Против решението на Прекршочната комисија, со кое се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе жалба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.

Во член 53 од Законот е предвидено дека министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот може да формира повеќе прекршочни комисии кои ќе бидат надлежни за водење на прекршочна постапка за прекршоци за одделни области и/или за одделни подрачја од Република Македонија.

Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- со истекот на времето за кое е именува за член,
- по негово барање,
- со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело,
- ако му се утврди трајна неспособност,
- ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочна постапка со правосилна одлука,
- ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и
- ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

Предлог за разрешување на член на комисија за случаите

од ставот 2 алинеи 3 до 8 на овој член подн есува претседателот на Прекршочната комисија до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Прекршочниот орган води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот по претходно мислење на министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на правдата.

Членовите од Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на трудот која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работата на членовите и сложеноста на прекршоците.

Од анализата на оспорената одредба на член 53 став 8 од Законот, а во корелација со одредбата на Амандман XX на Уставот, според Судот, јасно произлегува дека со оваа измена на Уставот на органите на управата им е воведена нова надлежност, надлежност за изрекување на прекршочни санкции и водење прекршочна постапка.

Тргувајќи од дадената надлежност, Судот оцени дека водењето на прекршочната постапка и изрекувањето на прекршочна санкција претставува управна функција на органот на државната управа која спаѓа во неговиот делокруг на работа, односно претставува негова надлежност.

Според тоа, вршењето на овие управни функции не може да се смета за дополнителна работа на членовите на Прекршочната комисија кои се вработени во органот на државната управа и не е нешто што е надвор од нивните надлежности. Оттука, членувањето на службените лица во Прекршочната комисија не може да се смета за нивен дополнителен ангажман, туку претставува нивна работна обврска за чие што извршување тие добиваат надомест во вид на плата за извршена работа, а не дополнителен надоместок во вид на награда.

Според Судот, дополнителното парично наградување на

службените лица за извршување на работи што спаѓаат во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции, основано може да ја доведе под сомнение согласноста на член 53 став 8 од Законот, со начелото на владеењето на правото гарантирано со Уставот - член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со членот 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност и здравје при работа ("Службен весник на Република Македонија" бр.136/2011), оспорениот член 55 од основниот текст на Законот за безбедност и здравје при работа во целост е избришан.

Со оглед на тоа што членот 55 од Законот веќе не постои во правниот поредок Судот оцени дека во смисла на наведената деловничка одредба, иницијативата во делот за оценување на уставноста на членот 55 од Законот, поради процесни пречки за одлучување по неа, исполнети се условите за отфрлање на иницијативата во овој дел, а во смисла на член 28 алинеја 3 од Деловникот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.213/2011)

У.бр.213/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 53 став 8 од Законот за безбедност и здравје при работа („Службен весник на Република Македонија“ бр.92/2007 и 136/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство по нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.213/2011 од 7 март 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука. Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на членот од Законот, со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 53 став 8 од Законот членовите на Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на трудот која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работата на членовите и сложеноста на прекршоците.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандман XX од Уставот, со кој се дополнува член 13 од Уставот, за прекршоци определени со закон, санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања. Против конечна одлука за прекршок се гарантира судска заштита под услови и постапка уредена со закон.

Во член 51 од Уставот е предвидено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Согласно член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежности ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Оспорениот член 53 од Законот е содржан во Глава VIII со наслов: „Прекршочни одредби“ во која, исто така, е поместен и член 52 со наслов: „Прекршочен орган“.

Според член 52 од Законот за прекршоците утврдени во членовите 56 и 57 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот (во натамошниот текст: прекршочен орган).

Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

Прекршочната комисија е составена од овластени службени лица вработени во органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот од кои еден ја врши функцијата на претседател на Прекршочната комисија.

Прекршочната комисија е составена од три члена од кои:

- двајца дипломирани правници, од кои еден со положен правосуден испит со пет години работно искуство во својата област и

- еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки, со пет години работно искуство во својата област.

Прекршочната комисија се избира за времетраење од три години со право на реизбор на членовите.

За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник.

Прекршочната комисија за прекршочниот орган одлучува по прекршоците утврдени во овој или друг закон и изрекува прекршочни санкции утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Покрај членовите на Прекршочната комисија, министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на трудот, може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за комисијата и заменици членови кои по исклучок учествуваат во работата на Прекршочната комисија во случај на отсуство на некој од членовите.

Прекршочната комисија донесува деловодник за својата работа.

Против решението на Прекршочната комисија, со кое се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе жалба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.

Во член 53 од Законот е предвидено дека министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот може да формира повеќе прекршочни комисиии кои ќе бидат надлежни за водење на прекршочна постапка за прекршоци за одделни области и/или за одделни подрачја од Република Македонија.

Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- со истекот на времето за кое е именува за член,
- по негово барање,
- со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело,
- ако му се утврди трајна неспособност,
- ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочна постапка со правосилна одлука,
- ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и
- ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

Предлог за разрешување на член на комисија за случаите од ставот 2 алинеи 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Прекршочната комисија до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Прекршочниот орган води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот по претходно мислење на министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на правдата.

Членовите од Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на трудот која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работата на членовите и сложеноста на прекршоците.

Од анализата на оспорената одредба на член 53 став 8 од Законот, а во корелација со одредбата на Амандман XX на Уставот, според Судот, јасно произлегува дека со оваа измена на Уставот на органите на управата им е воведена нова надлежност, надлежност за изрекување на прекршочни санкции и водење прекршочна постапка.

Тргувајќи од дадената надлежност, Судот оцени дека водењето на прекршочната постапка и изрекувањето на прекршочна санкција претставува управна функција на органот на државната управа која спаѓа во неговиот делокруг на работа, односно претставува негова надлежност.

Според тоа, вршењето на овие управни функции не може да се смета за дополнителна работа на членовите на Прекршочната комисија кои се вработени во органот на државната управа и не е нешто што е надвор од нивните надлежности. Оттука, членувањето на службените лица во Прекршочната комисија не може да се смета за нивен дополнителен ангажман, туку претставува нивна работна обврска за чие што извршување тие добиваат надомест во вид на плата за извршена работа, а не дополнителен надоместок во вид на награда.

Според Судот, дополнителното парично наградување на службените лица за извршување на работи што спаѓаат во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции, предвидени во член 53 став 8 од Законот, не е во согласност со начелото на владеењето на правото гарантирано со Уставот - член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиrowsки, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.213/2011)

97.

У.бр.194/2011

- **Работа подолга од полното работно време, прекувремена работа и распоред на работното време**
- *Work longer than the full working hours, overtime work and timetable of the working hours*

- Законската определба, во определени случаи децидно утврдени од законодавецот, работата подолга од полното работно време или прекувремената работа да го надминува утврдениот законски лимит од 190 часа, е во согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9 и член 32 став 5 од Уставот.

- Работното време како категорија утврдена со Законот за работните односи, дозволува распоредот на работното време да го определува надлежниот орган со подзаконски акт, поради што истото е во согласност со одредбите на Уставот на Република Македонија.

- The legal determination, in certain cases expressly defined by the legislator, that the work longer than the full working hours or overtime work exceed the defined legal limit of 190 hours, is in accordance with Article 8 paragraph 1 lines 1 and 3, Article 9 and Article 32 paragraph 5 of the Constitution.

- The working hours as a category defined by the Law on Working Relations, allows the timetable of the working hours be defined by the competent authority with a regulation, owing to which the same is in accordance with the provisions of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 117 став 2, во делот: „освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени“ и член 125 став 2 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 124/2010, 47/2011, 11/2012 и 39/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорениот член 117 став 2 од Законот бил неодржлив од уставно-правен аспект, од причина што законодавецот во член 117 став 7 од Законот го предвидел начинот на разрешување на оспорениот законски дел, а исто така и во став 4 од член 117 се регулирани права на работниците од Министерството за внатрешни работи кои вршеле посебни должности и овластувања. Притоа, подносителот укажува и на член 120 точка 1 од Законот за работните односи, според кој работодавачот не смее да наложи работа подолго од полното работно време ако работата може да се изврши со соодветна организација или распределба на работата, распоредување на работното време или воведување на нова смена.

Поради наведеното смета дека членот 117 став 2, во оспорениот дел од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9, член 32, член 51 и член 54 од Уставот.

Членот 125 став 2 од Законот, подносителот го оспорува и со дополнително поднесена иницијатива, во која се наведува дека прашањето за работното време е дел од прашањата кои се однесуваат на работните односи што се уредувале со закон и со колективни договори, а не со одлука на органот на државната управа од соодветната област. Оттука, според подносителот на иницијативите, оспорената законска одредба на членот 125 став 2, немала уставна основа и овој дел од корпусот на права од работен однос не бил предмет на уредување со акти и одлуки надвор од закон и колективен договор.

3. Судот на седницата утврди дека според член 117 став 2 од Законот прекувремената работа може да трае најмногу осум часа во текот на една недела и најмногу 190 часа годишно, освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени.

Во членот 125 став 2 од истиот закон се предвидува дека распоредот на работното време во областа на сообраќајот и врските, прометот на стоки, здравствено социјалната и детската заштита, образованието и во другите јавни установи, комуналните дејности, угостителството, туризмот и занаетчиството се утврдува со одлука на органот на државната управа од соодветната област.

4. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другите, се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото, како и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Членот 9 од Уставот предвидува дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 ставови 1 и 5 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјалната обезбедност за време на привремена невработеност и остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Поаѓајќи од изнесените уставни одредби, законодавецот односите во областа на трудот ги уредил со Законот за работните односи.

Според членот 1 став 1 од овој закон, со него се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Според ставот 2 на овој член од Законот, работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Во Глава IX од Законот, со наслов: „Работно време“ е поместен членот 116 од Законот, со наслов: „Полно работно време“ и според кој:

(1) Полното работно време не смее да биде подолго од 40 часа неделно.

(2) Работната недела по правило трае пет работни дена,

(3) Со закон, односно со колективен договор може да се одреди како полно работно време, работното време кое е пократко од 40 часа неделно, меѓутоа не помалку од 36 часа неделно.

(4) Со закон или други прописи во согласност со закон, или со колективен договор може да се определи за работните места, кај кои постојат поголеми опасности од повреди или здравствени оштетувања, полното работно време да трае помалку од 36 часа неделно.

(5) Ако полното работно време не е определено со закон или колективен договор, се смета како полно работно време, работното време од 40 часа неделно,

(6) Работодавачот е должен да води евиденција за полното работно време,

(7) Работодавач кој има над 25 вработени и кај кого процесот на работата се врши на една локација е должен да води електронско евидентирање на полното работно време и на прекувремената работа.

Оспорениот член 117 од Законот, кој носи поднаслов: „Прекувремена работа“, предвидува дека:

(1) Работникот е должен на барање на работодавачот да врши работа преку полното работно време (прекувремена работа),

1) во случаи на исклучително зголемување на обемот на работата,

2) ако е потребно продолжување на деловниот или производниот процес,

3) ако е нужно да се отстрани оштетување на средствата за работа, што би предизвикало прекинување на работата,

4) ако е потребно да се обезбеди безбедност на луѓето и имотот, како и безбедноста на прометот и

5) во други случаи определени со закон или колективен договор.

(2) Прекувремената работа може да трае најмногу осум часа во текот на една недела и најмногу 190 часа годишно, освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени.

(3) За работниците од Министерството за внатрешни работи, кои вршат посебни должности и овластувања согласно со посебен закон, прекувремената работа може да трае подолго од 190 часа годишно, поради извршување на итни и неодложни работи, по претходно дадена писмена согласност на работникот.

(4) На работникот кој работел над 150 часа подолго од полното

работно време, а не отсутствувал од работа повеќе од 21 ден во текот на годината, кај истиот работодавач, работодавачот е должен да му исплати покрај додатокот на плата и бонус во висина од една просечна плата во Републиката.

(5) Работодавачот е должен да води посебна евиденција за прекувремената работа и часовите за прекувремената работа посебно да ги наведе во месечната пресметка на платата на работникот,

(6) Работодавачот е должен за секое воведување на прекувремената работа писмено да го извести подрачниот државен инспектор на трудот,

(7) Ако работодавачот воведува прекувремена работа подолго од ставот (2) на овој член е должен да изврши прераспоредување на работното време или воведување на нови смени.

Од анализата на наведената уставна и законска регулатива, а во контекст на наводите во иницијативата неспорно произлегува дека прекувремената работа е институт кој се однесува на прашања поврзани со остварување на правата на вработените и нивната положба и истиот е посебен услов за работа и како таков треба и посебно да се вреднува.

Работата подолга од полното работно време или прекувремена работа, работникот е должен да ја обавува на барање на работодавачот и тоа во случаите децидно наведени во членот 117 став 1 точка 1 - 5 од Законот. Времетраењето на прекувремената работа е ограничено и според став 2 на член 117 од Законот, тоа може да трае најмногу 190 часа годишно. Од ваквото ограничување на времетраењето на прекувремената работа, од анализата на оспорените одредби, произлегува дека се изземени работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени. Надминувањето на утврденото со Закон, времетраење на прекувремената работа, за што исклучок се прави во наведените ситуации со оспорениот дел од член 117 став 2 од Законот е обврска на работодавачот и истиот е должен да изврши прераспоредување на работното време. Работното време подолго од полното, треба да трае само онолку време колку што е неопходно потребно да се отстранат опасностите, како и да се спречи настапувањето на штетните последици, кои всушност и довеле до воведување на продолжено работно време.

Тргувајќи од уставно-судската практика, на која Судот останува доследен, како и од анализата на содржината на оспорената одредба и целината на Законот, произлегува дека наведениот исклучок е од времен карактер и работодавачот не смее да наложи работа подолга од полното работно време кога работата може да се изврши со соодветна организација и распределба на работата, распоредување на работното време. Од ова, јасно е дека оспорениот исклучок во Законот се однесува

едноставно кога станува збор за специфичен процес на работа, кој не трпи одлагање и поради истиот можно е настапување на штетни последици, а од друга страна, пак, не постојат услови за организирање на работата во смени.

Оттука, оспорениот исклучок за времетраењето на прекувремената работа е уредено со Законот за работните односи како *lex specialis*, што е во смисла на член 32 став 5 од Уставот, според кој правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон (како што е во случајов) и со колективен договор. Исто така, Судот оцени дека ова решение во Законот е во корелација и со Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.111/2006 од 24 јануари 2007 година, со која е укинат членот 117 став 2, во делот: „согласно со акт на Владата на Република Македонија“ од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005) и доносителот на актот, законодавниот дом, токму во насока на напатствијата и укажувањата на Уставниот суд на Република Македонија во наведената одлука, дека траењето на прекувремената работа не може да биде предмет на уредување на подзаконски акт на Владата на Република Македонија, со Закон го уредил начинот на утврдување на времетраењето на прекувремената работа. Оттука, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека оспорениот дел од членот 117 став 2 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9 и член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија.

5. Оспорениот член 125 од Законот за работните односи, кој е поместен во поднасловот: „Распоред на работното време“, предвидува:

(1) Распоредот на работното време го утврдува работодавачот.

(2) Распоредот на работното време во областа на сообраќајот и врските, прометот на стоки, здравството, социјалната и детската заштита, образованието и во другите јавни установи, комуналните дејности, угостителството, туризмот и занаетчиството се утврдува со одлука на органот на државната управа од соодветната област.

Од анализата на оспорениот став 2 на членот 125 од Законот, Судот оцени дека во работното законодавство, распоредот на работното време е едно од оние прашања за чие правилно утврдување се врзува што поцелосното и порационалното користење на капиталот, на средствата за производство, како и трудот на вработените лица во текот на работата.

Од причина што, според Судот работодавачот е тој кој има најдобар увид во потребите од распоредот на работното време, токму затоа начинот на распоредот на работното време, со Законот за работните односи е децидно утврдено истото да го утврдува работодавачот. Меѓутоа, специфичностите на одредени дејности, како и нивното значење за севкупната заедница, наложуваат распоредот на работното време во областа на сообраќајот и врските, прометот на

стоки, здравството, социјалната и детската заштита, образованието и во другите јавни установи, комуналните дејности, угостителството, туризмот и занаетчиството да го утврдува со одлука органот на државната управа од соодветната област.

Според Судот, од причина што работното време е категорија утврдена со Законот за работните односи, распоредот на работното време, а особено во областите децидно наведени во став 2 на членот 125 од Законот, не е во спротивност со Уставот на Република Македонија, од причина што наведените дејности се од јавен, општествен интерес, кој бара меѓусебна координираност, поради што и е оправдано со одлука на надлежниот орган на државната управа да се утврдува, односно уредува распоредот на работното време. Имено, одлуката за распоредот на работното време, не треба да се поистоветува со одлуките како општи акти со кои се утврдуваат одделни права или услови за остварување на права како посебен општ акт, како што тврди подносителот на иницијативата.

Правата и обврските во врска со работното време, всушност се децидно утврдени во Законот за работните односи и колективните договори, што е во согласност со член 32 од Уставот, а со оспорениот став 2 на членот 125 од Законот, само се определува дека со одлуката се определува почетокот и крајот на работното време на наведените дејности, кои се од општ јавен интерес за граѓаните и усогласување на времето на работа во истите во функција на прилагодување кон потребите на граѓаните и за поефикасно и поквалитетно обезбедување на услугите во овие области.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.194/2011)

98.

У.бр.167/2010

- Закон за работните односи

- *Law on Working Relations*

- Со ненаведувањето на Уставот, како основ за постапување, законодавецот не ја стеснува уставната основа за уредување на работните односи помеѓу работниците и работодавачите од причина што оваа одредба се однесува само на склучување и престанување на договор за вработување и не може основано да се доведе под сомнение по однос на член 8 став 1 алинеи 1 и 3 и став 2, член 32 и особено член 51 од Уставот.

- Член 49 став 3 во делот: „освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици,, е во согласност со членот 32 ставот 3 од Уставот, според кој секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Имено, согласно членот 48 и 49 од Законот за работни односи е утврдено и гарантирано правото на годишен одмор, кое право не може да му го ускрати работодавачот, ниту пак од него да се откаже работникот.

- Член 75 став (3) во делот: „или одбие врачување,, станува збор за доставување на одлука за престанок на работен однос на работник и законодавецот водел сметка за начинот на спроведување на доставувањето, се со цел за поголема и поефикасна заштита на правата на договорните страни и е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

- Поднасловот: „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк,, и член 238 ова законско овластување на работодавачот не претставува подзаконско регулирање на остварувањето на

правото на штрајк туку непосредно спроведување на законските одредби во функција на обезбедување на неопходното ниво на процесот на работата со кое нема да се загрози животот, здравјето, економската и социјалната сигурност на граѓаните и неопходното одвивање на животот во земјата, во обем и на начинот утврдени со закон од соодветната дејност од јавен интерес како и извршувањето на меѓународните договори и е во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 32 став 5, член 38, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

- The failure of the legislator to note the Constitution as a ground for action does not narrow down the constitutional basis for regulation of the working relations between employees and employers for a reason that this provision relates only to the conclusion and termination of an employment contract and there may not be a question raised with a reasonable doubt with regard to Article 8 paragraph 1 lines 1 and 3 and paragraph 2, Article 32 and in particular Article 51 of the Constitution.

- Article 49 paragraph 3 in the part: “unless that causes them detrimental consequences” is in harmony with Article 32 paragraph 3 of the Constitution, under which every employee is entitled to a paid daily, weekly and annual leave. Namely, pursuant to Articles 48 and 49 of the Law on Working Relations, the right to annual leave is defined and guaranteed, and neither the employee may waive from this right nor the employer may deny it to the employee.

- Article 75 paragraph 3 in the part: “or reject serve” concerns serving of a decision on termination of employment of an employee and the legislator took care of the manner of conduct of the serve, with a view to larger and more efficient protection of the rights of the contracting parties and is in agreement with Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 51 of the Constitution.

- The subheading: “Rules for the tasks that may not be interrupted during strike” and Article 238 means that this legal power of the employer is not a regulation of the exercise of the right to strike but direct implementation of the legal provisions in the function of ensuring the required level of the working process which will not endanger the life, health, economic and social certainty of the citizens and the necessary development of the life in the country, to an extent

and in the manner defined by the law from the corresponding activity of public interest and the enforcement of international agreements, and is in accordance with Article 8 paragraph 1 lines 1, 3, 4 and 11, Article 32 paragraph 5, Article 38, Article 51 and Article 54 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 04 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на: член 12 став 1; член 49 став 3 во делот: „освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици,“; член 75 став (3) во делот: „или одбие врачување,“; поднасловот: „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк, и член 238 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија,“ број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 16/2010, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на член 5 став 1 точка 1 во делот „непрекинато,“ ; член 120 точка 3 во делот: „освен ако работникот даде писмена изјава дека доброволно се согласува со прекувремена работа,“ и член 202 став 2 во делот “или надлежен суд”, поднасловот: „Отстранување од процесот на работа,“ и член 237 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија,“ број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 16/2010, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе три иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од законот означен во точките 1 и 2 на ова решение.

4. Според наводите во првата иницијатива во членот 5 став 1 точка 1 било определено дека „работен однос,“ е договорен однос на работа кај работодавачот, за плата и други примања, лично непрекинато

ја извршува работата, според упатствата и под надзор на работодавачот и истиот смета дека со оспорениот законски дел се создавала можност работодавачот да располага непрекинато со работникот кој работи и на тој начин работодавачот ги повредувал уставно гарантираните човекови слободи и права во кои спаѓале и правата од работен однос и интегритетот на работникот, и од тие причини не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 32 и членот 51 од Уставот на Република Македонија.

Предлага при одлучувањето да се има предвид Решението на Уставен суд, У.број 263/2009 од 02.06.2010 година, со кое е поведена постапка за оценување на уставноста на членот 5 став 1 точка 5 од Законот за работните односи.

Според наводите во првата и втората иницијатива, подносителот наведува идентични аргументи дека во член 12 став 1 од Законот, биле споменати закони, меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија и други прописи, колективните договори и актите на работодавачот, но не бил наведен и Уставот. Имено, смета дека со ненаведувањето и на Уставот, како основ за постапување на работодавачот и работникот при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување, се стеснувала уставната основа за постапување. Понатаму, констатира дека тоа така морало да биде, од причина што и во ставот 4 на оспорениот член 12 од Законот, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот. Поради тоа, смета дека оспорениот член од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3 и став 2, член 32 и особено член 51 од Уставот, според кој секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според наводите во првата иницијатива, подносителот го цитира член 49 став 3 од Законот, и предлага при одлучувањето на основаноста на оваа точка да се има предвид и Одлуката на Уставен суд, У.број 200/2008 од 13.05.2009 година.

Подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот законски дел директно се повредува членот 32 ставот 3 од Уставот, според кој секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор и дека од овие права вработените не можело да се откажат.

Во првата иницијатива подносителот го цитира член 75 став 3 од Законот, и наведува дека со самиот акт на одбивање да му биде врачено откажувањето на договорот за вработување, било извршено доставувањето, а не како што предвидел законодавецот во оспорениот законски дел. Упатува на тоа како законодавецот тоа го регулирал во одредбите на член 83 став 3 и член 99 од Законот за општата управна постапка и смета дека со оспорениот законски дел се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија –

владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

Според наводите во првата иницијатива подносителот го цитира член 120 точка 3 од Законот и наведува дека со истиот се ускратувале уставно утврдените права од член 40 став 1 и член 42 од Уставот. Исто така, во иницијативата укажува дека законодавецот немал уставно право и овластување да го пропише оспорениот дел од овој член, бидејќи согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Имено, во Уставот никаде не било пропишано дека мајка со дете до три години старост и самохран родител со дете до шест години старост можеле да дадат писмена изјава дека доброволно се согласуваат со прекувремена работа. Поради наведеното смета дека со оспорениот законски дел се повредува член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 9, член 40 став 1, член 41 став 1, член 42 став 1 и член 51 од Уставот.

Според наводите во втората иницијатива, подносителот го цитира член 202 став 2 од Законот и констатира дека оспорениот законски дел не можело да опстане во правниот поредок бидејќи надлежниот редовен суд не покренувал постапка за било кое прашање по службена должност, па и за забрана на дејствување на синдикат туку тој суд само судел по тужбени барања поднесени од другите субјекти кои имале интерес. Според наводите во иницијативата тоа било потврдено и со ставот 1 од овој член и со членот 175 од Законот за парнична постапка. Од тие причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот законски дел се повредува член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8 и член 51 од Уставот.

Според наводите во првата и третата иницијатива со поднасловите: „Отстранување од процесот на работа,“ и „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк,“ и со одредбите на членовите 237 и 238 од Законот, се ограничувало правото на штрајк и се повредувал член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 32 став 5, член 38, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

5. Судот на седница утврди дека според членот 5 од Законот, одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење, „работниот однос“ е договорен однос меѓу работникот и работодавачот во кој работникот доброволно се вклучува во организираниот процес на работа кај работодавачот, за плата и други примања, лично непрекинато ја извршува работата според упатствата и под надзор на работодавачот.

Согласно членот 12 од овој закон, при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување и во времетраењето на работниот однос работодавачот и работникот се должни да ги почитуваат одредбите на овој и други закони, меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија и другите прописи, колективните

договори и актите на работодавачот.(став 1)

Со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон.(став 2) Со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон.(став 3) Правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.(став 4)

Според членот 49 од законот, работникот може да склучи договор за вработување со скратено работно време со повеќе работодавачи и така да го постигне полното работно време определено со законот.(став 1) Работникот е должен да се договори со работодавачите за работното време, начинот на користењето на годишниот одмор и другите отсуства од работа.(став 2) Работодавачите, кај кои е вработен работникот со скратено работно време, се должни на работникот да му обезбедат истовремено користење на годишниот одмор и други отсуства од работа, освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици.(став 3) Обврските на работодавачот и работникот од ставот (2) на овој член се составен дел на договорот за вработување со скратено работно време.

Согласно членот 75 од овој закон, отказот на договорот за вработување мора да и биде врачен на договорната страна, на која и се откажува договорот за вработување.(став1) Отказот на договорот за вработување работодавачот е должен да му го врачи лично на работникот по правило во просториите на работодавачот односно на адресата на живеалиштето, односно рестојувалиштето од кое работникот дневно доаѓа на работа.(став2) Ако работникот не може да се пронајде на адресата на престојувалиштето од кое дневно доаѓа на работа (освен во случаите на оправдано отсуство од работа) или нема трајно или времено престојувалиште во Република Македонија или одбие врачување, откажувањето на договорот за вработување се објавува на огласната табла во седиштето на работодавачот. По изминувањето на осум работни дена од објавувањето на огласната табла се смета дека врачувањето е извршено.

Согласно член 120 од Законот, работодавачот не смее да наложи работа подолго од полното работно време: ако работата може да се изврши со соодветна организација или распределба на работата, распоредување на работното време или воведување на нови смени; на работникот жена, во согласност со одредбите на овој закон поради заштита на бременоста, раѓање и родителството;

на мајка со дете до три години старост и самохран родител со

дете до шест години старост, освен ако работникот даде писмена изјава дека доброволно се согласува со прекувремена работа;(оспорен дел).

Според членот 202 од Законот, дејствувањето на синдикатот, односно здружението на работодавачите ќе се забрани со одлука на редовниот суд, надлежен според седиштето на индикатот, односно седиштето на здружението на работодавачите, доколку неговата дејност е спротивна на Уставот и закон. (став1) Постапката за забрана на дејствувањето на синдикатот, односно здружението се покренува на барање на органот овластен за регистрација или надлежен суд.(став 2)

Согласно член 237 од овој закон, работодавачот може да отстрани работници од процесот на работа само во одговор на веќе започнат штрајк. (став 1) Бројот на работници отстранети од работа не смее да биде поголем од 2% од бројот на работниците учесници во штрајкот. (став 2) Работодавачот може да ги отстрани од процесот на работа само оние работници кои со своето однесување поттикнуваат насилничко и недемократско однесување, со што се оневозможуваат преговорите меѓу работниците и работодавачот.(став 3) За работниците отстранети од работа, за времето додека се отстранети од работа, работодавачот е должен да ги уплатува придонесите утврдени со посебните прописи за најниската основица за плаќање на придонесите.(став 4)

Според член 238 од Законот, на предлог на работодавачот, синдикатот и работодавачот спогодбен подготвува и донесува правила за производно одржувачки и нужни работи кои не смеат да се прекинуваат за време на штрајк. (став 1-оспорен дел) Правилата од ставот 1 на овој член содржат особено одредби за работите и бројот на работниците кои на нив мора да работат за време на штрајк, а со цел за овозможување обновување на работата по завршување на штрајкот (производно одржувачки работи), односно со цел за вршење на работите кои се неопходно потребни заради спречување на загрозување на животот, личната сигурност или здравјето на граѓаните (нужни работи).(став 2)

Со определување на работите од ставот 1 на овој член не смее да се оневозможува или битно ограничува правото на штрајк.(став 3) Ако синдикатот и работодавачот не се спогодат, во рок од 15 дена од денот на доставувањето на предлогот на работодавачот до синдикатот за определувањето на работите од ставот 1 на овој член, работодавачот или синдикатот може во рок од наредните 15 дена да бара за тие работи да одлучи арбитража.(став 4)

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Согласно став 3 од истиот член, секој има право на соодветна заработувачка, а согласно став 4, секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Од овие права вработените не можат да се откажат и согласно ставот 5 остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 42 став 1 од Уставот, Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните деца, а според ставот 3 на истиот член малолетните лица и мајките имаат право на посебна заштита при работа.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 став 2 од Уставот: „законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување“

Согласно член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Од наведените уставни одредби произлегува дека правата и положбата на вработените се уредува со закон и со колективни договори, дека со колективните договори се доуредуваат правата и обврските на работниците и работодавачите и дека тие мора да бидат во согласност со Уставот и законите.

Според член 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 16/2010, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012) се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договор за вработување.

Согласно член 13 став 1 од Законот за работните односи, работниот однос меѓу работникот и работодавачот се заснова со потпишување на договор за вработување.

Според член 19 став 1 и 2 од истиот закон, работникот кој склучува договор за вработување, мора да ги исполнува условите за вршење на работата, определени со закон, актот на работодавачот, односно условите барани од страна на работодавачот. Работодавачот е должен со акт да ги определи посебните услови за вршење на работата на секое поединечно работно место.

Согласно член 21 од Законот, работодавачот има право на слободно одлучување, со кој кандидат кој ги исполнува пропишаните договорени, односно од работодавачот барани услови за вршење на работата, почитувајќи ги законските забрани, ќе склучи договор за вработување.

Содржината на договорот за вработување е утврдена во член 28 на Законот, при што називот на работното место, односно податоци за видот на работата за којашто работникот склучува договор за вработување, со краток опис на работата што ќе ја врши според договорот за вработување, како и одредба за висината на основната плата која му припаѓа на работникот за вршење на работата според закон, колективен договор и договорот за вработување, претставуваат елементи на договорот за вработување, утврдени во став 1 точките 3 и 8 од овој член.

Согласно член 30 став 1 од овој закон, работникот е должен совесно да ја извршува работата на работното место за кое што склучил договор за вработување, во време и на место, кои што се определени за извршување на работата, почитувајќи ја организацијата на работа и деловната активност на работодавачот. Според став 2 на истиот член, во случаите определени со закон и колективен договор, работникот е должен да врши и друга работа која не е предвидена со договорот за вработување, ако е во рамките на степенот на неговата стручна подготовка.

Од наведените законски одредби произлегува дека законодавецот го утврдува договорот за вработување како основа за создавање на работниот однос. Со договорот за вработување се определува работното место за кое се заснова работен однос, како и платата што се остварува за извршување на работите на работното место. Законот пропишува дека работникот е должен, совесно да ја извршува работата на работното место за коешто склучил договор за вработување, а во случаи определени со закон и колективен договор, да врши и друга работа која не е предвидена со договорот за вработување, ако е во рамките на степенот на неговата стручна подготовка.

I. Согласно член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата во однос на членот 5 став 1 точка 1 со кој е дефиниран работниот однос како договорен однос на работа кај работодавачот, за плата и други примања, при што работникот лично непрекинато ја извршува работата, според упатствата

и под надзор на работодавачот, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот законски дел се создавала можност работодавачот да располага непрекинато со работникот кој работи.

Во однос на оспорениот член, Уставниот суд веќе одлучувал и со Решение У.бр.18/2008 од 15 октомври 2008 година и не повел постапка за оценување на уставноста на член 5 став 1 точката 1 во делот „непрекинато“ од Законот. Неповедувајќи постапка, судот изразил став дека оспорениот дел не може да го има значењето работникот да мора да работи и ден и ноќ, без никаков дневен, неделен и годишен одмор, какво што значење му се дава со иницијативата, бидејќи соодветните конкретни правила од Законот тоа не го предвидуваат. Во членот 116 ставови 1 и 2 од Законот е определено дека полното работно време не смее да биде подолго од 40 часа неделно и дека работната недела по правило трае пет работни дена. Судот, оцени дека делот „непрекинато“ од означената законска одредба не ја доведува во прашање правната сигурност на работникот како елемент на начелото-влеењето на правото утврдено во член 8 став 1 алинеја 3 и е во согласност со член 32 ставовите 4 и 5, член 51 и член 54 став 2 од Уставот.

Имајќи предвид дека во предметната иницијатива не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот утврди дека наводите во иницијативата не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во овој предмет. Тргувајќи од наведеното Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

II. Со иницијативата е оспорен членот 12 став 1 кој е насловен како “Ограничување на автономијата на договорните страни”, со образложение дека во конкретната одредба не бил наведен и Уставот како основ за постапување на работникот и работодавачот при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување. Во времетраењето на работниот однос работодавачот и работникот се должни да ги почитуваат одредбите на овој и други закони, меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија и другите прописи, колективните договори и актите на работодавачот.

Според член 12 став 5 од овој закон, правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот, што значи дека законодавецот во оспорениот член се повикува на основата и рамката за уредувањето на правата кои произлегуваат од работниот однос и се утврдени во членот 32 став 5 од Уставот, според кој „остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори“.

Оттука, во конкретниот случај не е споменат Уставот бидејќи

оспорениот став 1 од членот 12 се однесува на ограничувањето на автономијата на работодавачот и работникот конкретно при склучувањето и престанувањето на договорот за вработување. Согласно ставот 5 на член 12 од Законот, правата кои произлегуваат од работниот однос се утврдени во Уставот. Меѓутоа, со ненаведувањето на Уставот, во ставот 1 како основ за постапување, законодавецот не ја стеснува уставната основа за уредување на работните односи помеѓу работниците и работодавачите од причина што оваа одредба се однесува само на случување и престанување на договор за вработување.

Имено, Уставот како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија го утврдил владеењето на правото, преку кое се обезбедува примена на правните норми на конкретни случаи и претставува механизам со кој се исклучува самоволието и арбитрерноста на носителите на власта, односно се обезбедува супремација на правото преку почитување на начелото на уставност и законитост, како и слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Начелото на уставност и начелото на законитост се неделливо поврзани и произлегуваат од положбата на Уставот како највисок правен акт во хиерархијата на правните акти. Ваквата положба на Уставот во однос на другите правни акти произлегува директно од Уставот, поточно од членот 51 која е клучната уставна одредба во утврдувањето на уставноста како правен принцип и тоа како принцип на супремација и приоритет на Уставот. Од овие уставни одредби произлегува и хиерархијата на правните акти, во смисла што сите закони мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи мораат да бидат во согласност со Уставот и со законот.

Анализирајќи ја оспорената одредба на членот 12 став 1, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека не може основано да се доведе под сомнение по однос на член 8 став 1 алинеи 1 и 3 и став 2, член 32 и особено член 51 од Уставот.

III. Согласно член 32 став 4 од Уставот, секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Од овие права вработените не можат да се откажат.

Наведената уставна гаранција е операционализирана со Законот за работните односи каде во Главата X „Паузи и одмори“, се разработени случаите на дневен, неделен и годишен одмор, случаите на платен одмор заради лични и семејни околности (за склучување на брак, раѓање на дете и/или смрт на близок роднина) до седум работни дена, при што е оставено со колективен договор да се утврдат деновите на платен одмор по овие основи, како и се утврдени случаите на неплатено отсуство од работа и други отсуства од работа (отсуство од работа поради празнување, поради неспособност за работа поради заболување

или повреда, заради вршење на функции или обврски од посебни закони и сл).

Од анализата на оспорената одредба на 49 став 3 од овој закон, произлегува дека работодавачите кај кои е вработен работникот со скратено работно време, се должни на работникот да му обезбедат истовремено користење на годишниот одмор и други отсуства од работа, освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици. Со истата одредба се утврдува дека законодавецот дава можност за склучување на договор со цел да се обезбедат услови за работа со полно работно време и обврска да се утврди работното време, начинот на користење на годишниот одмор, кој не може да биде пократок од десет работни дена и начинот на користење на другите отсуства, под услов да се усогласат работодавачите да не се предизвикаат штетни последици во процесот на остварување на работните задачи.

Оттаму, во иницијативата Судот утврди дека несоодветно се упатува на Одлуката на Уставниот суд У.бр.200/2008 од 13 мај 2009 година. Ова од причина што дадениот конкретен пример се однесува на обештетување за годишен одмор и станува збор за одредба која остава простор за толкување во смисла дека доколку за работодавачот е тоа поисплатливо, користењето на годишниот одмор на работникот може да го замени со исплата на парично обештетување и тоа без никакви санкции.

Поради тоа, Судот оцени дека наводите во иницијативата се неосновани и не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба во однос на членот 32 ставот 3 од Уставот, според кој секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Имено, согласно членот 48 и 49 од Законот за работни односи е утврдено и гарантирано правото на годишен одмор, кое право не може да му го ускрати работодавачот, ниту пак од него да се откаже работникот.

IV. Тргувајќи од анализата на членот 75 од Законот, произлегува дека со истиот се уредува врачување на отказот на договорот за вработување кој мора да и биде врачен на договорната страна на која и се откажува договорот за вработување.

Во ставот 3 од истиот член, во кој е содржан оспорениот дел, се уредува како се постапува во ситуацијата кога работникот не може да се пронајде на адресата на живеалиштето, односно престојувалиштето или ако го одбие врачувањето, со предвидување истото да се објави на огласната табла во седиштето на работодавачот и по изминувањето на осум работни дена да се смета дека врачувањето е извршено.

Судот утврди дека определба е на законодавецот да го објави отказот на договорот за вработување кој мора да и биде врачен на договорната страна, на која и се откажува договорот за вработување и во ситуација

кога тој ќе го одбие врачувањето, односно кога му е познат карактерот на актот што треба да му биде врачен. На тој начин, Судот оцени дека не ги повредува одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата. Поточно, ваквото законско решение претставува уште еден обид за уредно врачување на отказот на договорот за вработување, покрај одбивањето за врачување, и ова може да биде само од полза на лицето на кое се однесува отказот, но не и на негова штета.

Судот утврди дека во конкретниот случај станува збор за доставување на одлука за престанок на работен однос на работник и законодавецот водел сметка за начинот на спроведување на доставувањето, имајќи ги во предвид проблемите кои би можеле да настанат во примената на законот во судската практика, од аспект на утврдување и засметување на роковите во врска со правото на приговор и поведувањето на судската постапка при остварувањето на правата од работен однос, се со цел за поголема и поефикасна заштита на правата на договорните страни.

Подносителот на иницијативата упатува на примерот како законодавецот тоа го регулирал во одредбите на член 83 став 3 и член 99 од Законот за општата управна постапка. Согласно член 110 од Уставот, Судот не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на два закони, односно не е надлежен да ја оценува согласноста на оспорената законска одредба со одредбите на Законот за општата управна постапка.

Оттаму, Судот оцени дека оспорениот дел од членот 75 став 3 од Законот е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

V. Тргувајќи од анализата на наводите во иницијатива на член 120 точка 3 од Законот, според кој работодавачот не смее да наложи работа подолго од полното работно време: на мајка со дете до три години старост и самохран родител со дете до шест години старост, освен ако работникот даде писмена изјава дека доброволно се согласува со прекувремена работа подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот законски дел се повредуваат член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 9, член 40 став 1, член 41 став 1, член 42 став 1 и член 51 од Уставот.

Во однос на истиот член Уставниот суд со Решение У.бр.111/2006 од 18 октомври 2006 година не поведе постапка за оценување на членот 120 став 3 во делот „освен ако работникот даде писмена изјава дека доброволно се согласува со прекувремена работа,, од Законот за работните односи.

Неповедувајќи постапка, Судот изразил став дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на одредбите од член 120 став 3 и член 164 став 2 и 4 од Законот со Уставот. Ова дотолку повеќе што и во овие случаеви согласно ставот 4 на членот

117 од Законот работодавачот е должен да води посебна евиденција за прекувремената работа и часовите за прекувремената работа посебно да ги наведе во месечната пресметка на платата на работникот, што може да се толкува како еден вид право на посебна заштита на лицата од членот 120 став 3 и член 164 став 2 и 4 од Законот согласно членот 42 од Уставот. Оспорените одредби се оправдани и од аспект на тоа што тие се основа за стекнување на дополнителни средства, покрај она што ги обезбедува државата, за создавање на подобри економски и социјални услови за подобар развој на самото дете во чиј интерес во крајна линија е и посебната заштита на жената-мајка и ја обезбедува Републиката. Исто така, се претпоставува дека оваа законска можност мајката со дете до три години старост, односно самохраниот родител нема да ја користи на штета на нивното здравје и здравјето и интересот на детето.

Имајќи предвид дека во предметната иницијатива не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот утврди дека наводите во иницијативата не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во овој предмет. Тргувајќи од наведеното Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

VI. Од аспект на анализата на член 202 став 2 од Законот, според кој постапката за забрана на дејствувањето на синдикатот, односно здружението се покренува на барање на органот овластен за регистрација или надлежен суд подносителот на иницијативата смета дека оспорениот законски дел не може да опстане во правниот поредок бидејќи надлежниот редовен суд не покренувал постапка за било кое прашање по службена должност, па и за забрана на дејствување на синдикат туку тој суд само судел по тужбени барања поднесени од другите субјекти кои имале интерес. Според наводите во иницијативата тоа било потврдено и со ставот 1 од овој член и со членот 175 од Законот за парнична постапка. Од тие причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот законски дел се повредува член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8 и член 51 од Уставот.

Во конкретниов случај, Судот оцени дека во иницијативата станува збор за одредби со кои се оспоруваат исти членови од Законот и се покренуваат исти прашања кои веќе биле предмет на оценка пред Уставниот суд. Имено, Судот со Решение У.бр.162/2010 од 09 февруари 2011 година, не повел постапка за оценување на уставноста на член 202 ставови 1 и 2 од Законот и утврдил отсуство на елементи на неуставност на оспорената одредба.

Според тоа Судот утврди дека законодавецот правилно се определил да ги овласти судовите да иницираат постапка за забрана на дејствување спрема синдикат или здружение на работодавачите, бидејќи

судовите во спроведувањето на постапките, кои се или не се во директна врска со повредата на Уставот или законот можат да најдат на конкретна повреда од страна на наведените субјекти заради која би можело да дојде до времена или трајна забрана за нивно дејствување. Без таквото овластување постои веројатност одредени негативни појави да не бидат забележани и да не бидат запрени или спречени. Притоа, дали судот што ја иницирал постапката ќе биде и суд кој ќе ја изрече забраната е фактичко прашање за кое Уставниот суд нема надлежност да одлучува.

Судот ценејќи ги оспорените ставови 1 и 2 од членот 202 од Законот за работните односи по однос на нивната согласност со членот 20 од Уставот, оцени дека со нив не е сторена повреда на слободата на здружување, бидејќи во овој случај не се работи за слобода на здружување, таа е остварена со регистрирањето на асоцијацијата, туку за забрана на дејствување која следи откако асоцијацијата ќе започне да делува и тоа спротивно на Уставот и законите. Во секој случај, оваа слобода не може да биде апсолутна и неограничена и Судот оцени дека треба да биде лимитирана тогаш кога ги повредува уставниот поредок и уставните вредности, како и тогаш кога дејствувањето на наведените асоцијации води кон попречување или невозможување на остварувањето на фундаменталните слободи и права на граѓаните загарантирани со Уставот.

Подносителот на иницијативата упатува на примерот како законодавецот тоа го регулирал во одредбата на член 175 од Законот за парнична постапка. Согласно член 110 од Уставот, судот не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на два закони, односно не е надлежен да ја оценува согласноста на оспорената законска одредба со одредбите на Законот за општата управна постапка.

Имајќи предвид дека во предметната иницијатива не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот утврди дека наводите во иницијативата не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во овој предмет. Тргувајќи од наведеното Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

VII. Според член 37 од Уставот, заради остварување на своите економски и социјални права, граѓаните имаат право да основаат синдикати. Синдикатите можат да основаат свои сојузи и да членуваат во меѓународни синдикални организации. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на синдикално организирање во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Согласно членот 38 од Уставот, се гарантира правото на штрајк. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на

штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Врз основа на анализата на цитираните уставни одредби, на кои се повикува подносителот на иницијативата, произлегува дека прашањето поврзано со штрајкот е уредено во членовите 37 и 38 од Уставот, а останатите уставни одредби не се директно поврзани со правото на штрајк. Исто така, од содржината на наведените уставни одредби, произлегува дека правото на штрајк е едно од основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени со Уставот. Тоа право, како едно од основните економски и социјални права е уставно загарантирано, при што Уставот препушта со закон и со колективен договор да се уреди начинот на остварувањето на ова право, со цел да не се доведе во прашање остварувањето на другите уставно гарантирани слободи и права. Во оваа смисла, не постои пречка со закон да се уреди начинот на остварување на правото на штрајк во конкретните области, водејќи притоа сметка при уредувањето на овие односи да не се доведе во прашање уставната гаранција за остварување на правото на штрајк, но и другите со Уставот гарантирани слободи и права.

Тргувајќи од анализата на наводите во иницијативата дека со оспорените поднаслови: „Отстранување од процесот на работа,“ и „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк,“ и одредбите на членовите 237 и 238 од Законот, се ограничувало правото на штрајк кое само со закон можело да биде ограничено, Судот утврди дека истите се неосновани.

Во однос на член 237 од Законот, Уставниот суд со Решение У.бр.187/2005 од 10 мај 2005 година не поведе постапка за оценување на членот 237 од Законот за работните односи. Од анализата на целината на Законот, Судот заземал став дека институтот, отстранување од работа, Законот за работните односи на општ начин го регулира со одредбата од членот 83 во која се предвидени случаите, односно причините поради кои работникот може да биде отстранет од работа од кај работодавачот. Така согласно оваа одредба, по оценка на работодавачот, со писмен налог на овластеното лице кај работодавачот, работникот се отстранува од кај работодавачот со надоместок во висина на платата на работникот, до донесувањето на одлуката за отказ на договорот за вработување, ако: 1) работникот со своето присуство кај работодавачот го загрозува животот или здравјето на работниците или други лица или се оштетуваат средства од поголема вредност; 2) присуството на работникот кај работодавачот штетно ќе се одразува врз работењето кај работодавачот; 3) присуството на работникот оневозможува утврдување на одговорноста за повреда на работните обврски; и 4) кога против работникот е покрената кривична постапка од надлежен орган за кривично дело сторено на работа или во врска со работата. За работникот отстранет од работа Законот предвидел заштита односно право на приговор кој не го задржува од извршување

писмениот налог. Покрај тоа, Судот утврди дека одредбите од член 243 од Законот (со кои е предвидено дека Синдикатот може да бара од надлежниот суд да забрани исклучување од работа за време на штрајк спротивно на одредбите од Законот, како и предвиденото право на надомест на штета што тој или работниците ја претрпеле поради исклучување од работа за време на штрајк кое не е извршено во согласност со закон), како и член 244 (кој предвидува итноста во постапувањето на судот во овие случаи), овозможуваат одлуката за законитоста на отстранувањето од работа на работникот во случај на штрајк да ја донесе независен орган, односно суд во итна постапка, што според Судот претставува доволна гаранција, односно заштита на работникот од злоупотреби на институтот отстранување од работа. Тргувајќи од наведените причини, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од член 237 од Законот со одредбите од Уставот.

Имајќи предвид дека во предметната иницијатива не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот утврди дека наводите во иницијативата во однос на поднасловот „Отстранување од процесот на работа,“ и член 237 од Законот не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во овој предмет. Тргувајќи од наведеното Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

Остварувањето на правото на штрајк како право што произлегува од работниот однос се уредува со закон и колективен договор, а ограничувањето на условите за остварување на правото може да биде уредено единствено со закон. Врз основа на овие уставни принципи, со Законот за работните односи е уредено дека на предлог на работодавачот, синдикатот и работодавачот спогодбено подготвуваат и донесуваат правила за производно одржувачки и нужни работи кои не смеат да се прекинуваат за време на штрајк.

Правилата од ставот 2 на членот 238 содржат особено одредби за работите и бројот на работниците кои на нив мора да работат за време на штрајк, а со цел за овозможување обновување на работата по завршување на штрајкот (производно одржувачки работи), односно со цел за вршење на работите кои се неопходно потребни заради спречување на загрозување на животот, личната сигурност или здравјето на граѓаните (нужни работи). Според ставот 3 на истиот член со определување на работите од ставот 1 на овој член не смее да се оневозможува или битно ограничува правото на штрајк.

Во Законот за работни односи во Главата XX-Штрајк во членовите од 236 до 245 се уредени правата и обврските за време на штрајк, работодавачот во договор со синдикатот кој ги застапува интересите на работниците, се должни во остварувањето на правото на штрајк да

обезбедат минимум непречено извршување на функциите на органот, неопходно ниво во остварувањето на правата и интересите на граѓаните и на правните лица и извршувањето на меѓународните договори.

Оттука, според мислењето на Судот ова законско овластување на работодавачот не претставува подзаконско регулирање на остварувањето на правото на штрајк туку непосредно спроведување на законските одредби во функција на обезбедување на неопходното ниво на процесот на работата со кое нема да се загрози животот, здравјето, економската и социјалната сигурност на граѓаните и неопходното одвивање на животот во земјата, во обем и на начинот утврдени со закон од соодветната дејност од јавен интерес како и извршувањето на меѓународните договори.

Притоа, Судот смета дека треба да се има предвид и тоа дека правото на штрајк не може да се сфати како апсолутно право така што правото на штрајк на работниците во јавниот и приватниот сектор не може да ги доведе во прашање интересите на корисниците на јавните услуги кои посредно или непосредно учествуваат во стекнувањето средства за работа.

Имајќи предвид дека условите под кои може да се реализира правото на штрајк се утврдени со закон и само во функција на операционализација на овие законски услови се утврдува кои лица не можат да учествуваат во штрајк и кои лица не можат да ја запрат работата без предупредување дадено во рок кој е исто така утврден со закон, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорените поднаслови и членови од законот со одредбите на член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 32 став 5, член 38, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов (У.бр.167/2010)

99.

У.бр.25/2012

- Судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа

- *Court jurisdiction for prohibition of strike and removal from work*

- Право на законодавецот е да го овластува судот да ги одлучува спорните односи во врска со штрајкот и кога тој се забранува поради законски услови за тоа.

- It is the right of the legislator to authorise the court to make decisions on the disputable relations regarding the strike and when it is prohibited owing to legal conditions for that.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на поднасловот “Судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа” и член 244 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010 и 47/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република

Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорената одредба од Законот, се пропишувала можност со судска одлука да се забрани штрајк, меѓутоа правото на штрајк било уставно загарантирано право и не можело да се забранува. Од овие причини оспорениот поднаслов и оспорената одредба од Законот не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11, член 38 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за работните односи во поднасловот „Судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа“ е предвиден членот 244 според кој:

„(1) Одлука за забрана на штрајк донесува надлежниот суд за работни спорови во прв степен.

(2) По жалба против одлуката од ставот (1) на овој член, одлучува надлежниот суд.

(3) Постапката по барањето за забрана на штрајк, односно отстранување од работа е итна“.

4. Според членот 8 став 1 алинеа 3 од Уставот владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 38 од Уставот се гарантира правото на штрајк.

Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Со одредбите од членовите 236-245 од Законот за работните односи е регулиран штрајкот од аспект на правата и обврските, отстранување од процесот на работа, правила на работа кои не смеат да се прекинат за време на штрајк, последици од организирањето и учеството во штрајк, придонеси од плата, организаторот на штрајкот може од свои средства да им обезбеди надомест на нето плата за време на штрајк на работниците кои учествувале во штрајк, судска забрана на незаконски штрајк и надомест на штета, судска забрана за незаконско исклучување од работа и надомест на штета, судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа, и штрајк во вооружените сили, полицијата, органите на државната управа и јавни служби.

Според членот 238 од Законот, на предлог на работодавачот,

синдикатот и работодавачот спогодбено подготвува и донесува правила за производно одржувачки и нужни работи кои не смеат да се прекинуваат за време на штрајк.

Правилата од ставот (1) на овој член содржат особено одредби за работите и бројот на работниците кои на нив мора да работат за време на штрајк, а со цел за овозможување обновување на работата по завршување на штрајкот (производно одржувачки работи), односно со цел за вршење на работите кои се неопходно потребни заради спречување на загрозување на животот, личната сигурност или здравјето на граѓаните (нужни работи). Со определување на работите од ставот (1) на овој член не смее да се оневозможува или битно ограничува правото на штрајк.

Ако синдикатот и работодавачот не се спогодат, во рок од 15 дена од денот на доставувањето на предлогот на работодавачот до синдикатот за определување на работите од ставот (1) на овој член, работодавачот или синдикатот може во рок од наредните 15 дена да бара за тие работи да одлучи арбитража.

Според членот 239 од Законот, организирањето или учеството во штрајк организиран во согласност со одредбите на овој закон и колективен договор, не претставува повреда на договорот за вработување. Работникот не смее да биде ставен во понеповолна положба од другите работници поради организирање или учество во штрајк, организиран во согласност со одредбите на закон и колективен договор. На работникот може да му се даде отказ само ако организирал или учествувал во штрајк кој не е организиран во согласност со закон и колективен договор или ако за време на штрајкот направил некоја друга тешка повреда на договорот за вработување. Работникот не смее на кој било начин да биде присилен да учествува во штрајкот.

Според членот 242 од Законот, работодавачот, односно здружението на работодавачите може да бара од надлежниот суд да забрани организирање и спроведување на штрајк спротивно на одредбите на Законот. Надлежниот суд може да забрани организирање и спроведување на штрајк спротивно од одредбите на закон, а работодавачот може да бара надомест на штета која ја претрпел поради штрајкот кој не е организиран и спроведен во согласност со овој закон.

Според членот 243 од Законот, Синдикатот може да бара од надлежниот суд да забрани исклучување од работа за време на штрајк, спротивно од одредбите на закон. Синдикатот може да бара надомест на штета која тој или работниците ја претрпеле поради исклучувањето од работа за време на штрајк кое не е во согласност со закон.

Судот оцени дека со оспорениот поднаслов и со оспорениот член 244 од Законот е регулирана судската надлежност да одлучува за

забрана на штрајк и отстранување од работа. Со оспорените одредби законодавецот не регулирал односи поврзани со забрана, туку регулирал надлежност на суд .

Имајќи предвид дека право на законодавецот е да го овластува судот да ги одлучува спорните односи во врска со штрајкот и кога тој се забранува поради законските услови за тоа, не постојат уставни пречки за предметното законско регулирање. Ова особено и поради тоа што Уставниот Суд во Решението У.број 187/2005 зазел став дека судската надлежност е гаранција и заштита од злоупотреби на остварувањето на штрајкот и судската постапка е итна.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека оспорениот поднаслов и оспорените одредби од членот 244 од Законот за работните односи се во согласност со Уставот.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.25/2012)

100.

У.бр.215/2011

- Уредување права со колективен договор

- *Regulation of rights with a collective agreement*

- Со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби тие се сметаат за ништовни и се применуваат соодветните одредби од законот.

- Smaller rights that the rights defined by law may not be stipulated with a collective agreement, and if there are such provisions they are considered to be null and void and the corresponding provisions of the law apply.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 2 став 3, член 8 став 3, член 13 став 5, член 17 ставови 2 и 4, член 18 став 1, член 31 став 1, член 51 став 2 и член 69 став 1 во делот: “каде конечната одлука ја носи работодавачот”, сите од Колективниот договор за уредување на правата и положбата на вработените во рудникот “САСА”-Македонска Каменица, склучен меѓу Синдикатот на индустрија, енергетика и рударство на Македонија-Синдикална организација “САСА”-Македонска Каменица и Трговското друштво “САСА” ДООЕЛ Македонска Каменица, број 01-26 од 8 јануари 2010 година.

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредби од актот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативите, оспорените одредби од Колективниот договор биле спротивни на низа одредби од Уставот и Законот за работните односи и други закони од сферата на работните односи, бидејќи така како што биле уредени предизвикувале дискриминација помеѓу вработените, уредувале помали права за работниците утврдени со закон, како и права за работниците кои можат да бидат уредувани само со закон и колективен договор, а не со акт на работодавачот.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 2 став 3 од Колективниот договор, од примената на правните норми содржани во овој Колективен договор можат да бидат исклучени вработените кои засновале работен однос со договор за вработување како деловни лица (менаџери) и раководните органи.

Според оспорениот член 8 став 3 од Колективниот договор, работниот однос на определено време може да се продолжи на определено време и по предвиденото време во став еден од овој член кога има писмени забелешки на неизвршување на работните активности и нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник а кои забелешки се утврдени од страна на раководителот.

Со оспорениот член 13 став 5 од Колективниот договор е определено дека доколку не е утврдена опасност по животот и здравјето на работникот, работодавачот може да преземе соодветни мерки против работникот.

Според оспорениот член 17 став 2 од Колективниот договор, платата од став (1) ќе биде утврден во актот за систематизација на работните места, а според оспорениот став 4 од истиот член, работните групи ги утврдува работодавачот со актот за систематизација на работните места. Пред утврдувањето на работните групи надлежниот орган на работодавачот за носење на систематизацијата на работните места може да побара мислење од Синдикатот.

Со оспорениот член 18 став 1 од Колективниот договор е определено дека основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирање на работните места, согласно претходните членови ги утврдува работодавачот во кои може доколку работодавачот смета дека има потреба да учествува и Синдикатот.

Според оспорениот член 31 став 1 од Колективниот договор, надоместоците од претходниот став и други надоместоци кои работодавачот може дополнително да ги одобри, работодавачот може со свој акт да ги утврдува.

Според оспорениот член 51 став 2 од Колективниот договор, работодавачот може во онаа мера во која смета дека не се открива деловна тајна да ги информира работниците директно или преку претставници на Синдикатот за:

- 1) општите услови за работа;
- 2) правилата пропишани од страна на работодавачот за работниот ред и дисциплина и/или работните обврски;
- 3) можноста за стручно оспособување или унапредување;
- 4) прописите во врска со хигиенско-техничката заштита;
- 5) општата состојба во Друштвото, перспективите, проблемите и плановите за идниот развој;
- 6) одлуките кои посредно или непосредно влијаат на положбата и правата по основ на работниот однос;
- 7) организациони промени;
- 8) платите, надоместоците и другите примања;
- 9) други прашања од обостран интерес.

Со оспорениот член 69 став 1 и неговиот оспорен дел од Колективниот договор е уредено дека во случај на започната постапка за мирно решавање или арбитражно решавање на работен спор меѓу работникот и работодавачот, во врска со остварувањето и заштитата на правата од работен однос странките се договараат за можно мирување, каде конечната одлука ја носи работодавачот.

4. Според членот 8 став 1 алинеите 1 и 3 од Уставот на Република Македонија основните слободи права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 16 став 3 од Уставот се гарантира слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации.

Согласно членот 32 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор. Од оваа уставна одредба произлегува дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба е препуштено да се уредат со закон и со колективен договор.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 114/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011, 11/201 и 39/2012) се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Согласно член 12 став 2 од Законот за работните односи со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Според ставот 2 од овој член од Законот со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон, а согласно ставот 4 од истиот член од Законот правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Според членот 203 од Законот за работните односи Колективен договор се склучува како општ на ниво на Република, посебен на ниво

на гранка, односно оддел, согласно со Националната класификација на дејности и поединечен на ниво на работодавач.

Со членот 206 став 1 од Законот е уредено дека со колективните договори се уредуваат правата и обврските на договорните страни кои го склучиле тој договор, а може да содржи и правни правила со кои се уредува склучувањето, содржината и престанокот на работните односи и други прашања од работните, односи или во врска со работните односи.

Согласно членот 206 став 2 од Законот за работни односи, правните норми содржани во колективниот договор се применуваат непосредно и се задолжителни за сите лица на кои, во согласност со одредбите на овој закон, се применува колективниот договор.

Согласно членот 219 став 1 од Законот, поединечен колективен договор склучуваат репрезентативниот синдикат кај работодавачот и овластеното лице од работодавачот.

Во конкретниот случај станува збор за склучен договор на ниво на работодавач, односно Синдикатот на индустрија, енергетика и рударство на Македонија (СИЕР)-Синдикална организација САСА Македонска Каменица со Рудникот САСА ДООЕЛ Македонска Каменица, на 08.01.2010 година, склучиле Колективен договор за остварување на правата и положбата на вработените во САСА ДООЕЛ.

Според членот 1 од Колективниот договор со овој Колективен договор се уредуваат правата и положбата на вработените во Трговското друштво "САСА" ДООЕЛ (во понатамошниот текст работодавач), како и правата и обврските меѓу работодавачот и вработените претставени од Синдикалната организација на рудникот САСА (во понатамошниот текст-Синдикат), како договорни страни, како и правните правила за неговото склучување, измените и дополнувањата и други прашања од работните односи и во врска со работните односи. Правните норми содржани во овој договор може да се применуваат непосредно и за работниците кои не се членови на Синдикатот, потписник на Колективниот договор.

Со оспорениот член 2 став 3 од Колективниот договор е уредено дека примената на правните норми содржани во овој Колективен договор можат да бидат исклучени вработените кои засновале работен однос со договор за вработување како деловни лица (менаџери) и раководните органи.

Согласно членот 54 од Законот за работни односи ако договор за вработување склучуваат деловните лица (менаџери), во договорот за вработување страните можат поинаку да ги уредат правата, обврските и одговорностите од работниот однос особено за:

1) условите и ограничувањата на работниот однос на определено време;

- 2) работното време;
- 3) обезбедувањето на дневен и годишен одмор;
- 4) плаќањето на работата и
- 5) престанувањето на важноста на договорот за вработување.

Од содржината на овој член од Законот произлегува можност за поинакво уредување на одредени права, обврски и одговорности од работен однос за деловни лица (менаџери).

Со членот 55 од Законот е определено дека работодавниот орган (менаџер), правата и обврските од работен однос, за времето додека е именуван, односно избран на таа должност, ги остварува кај работодавачот кај кого е именуван, односно избран според одредбите на овој закон и друг закон, колективен договор и договорот за вработување. Од анализата на оваа законска одредба произлегува задолжителност на примена на одредбите од Законот за работните односи, друг закон, како и колективен договор, за работодавниот орган (менаџер), за времето додека е именуван, односно избран на таа должност.

Одредбите од Законот, цитирани погоре, во никој случај не уредуваат можност за исклучување на овие вработени од примената на правните норми содржани во одредбите од Колективниот договор, туку уредуваат можност само за поинакво уредување на одредени права, обврски и одговорности од работен однос за наведените вработени.

Со оглед дека од содржината на оспорениот член 2 став 3 од Договорот, произлегува можност за исклучување на вработените деловни лица (менаџери) и работодавните органи од примената на правните норми содржани во овој Колективен договор, односно дека правните норми уредени со Договорот, нема да се применуваат на овие вработени, според Судот со вака уредената оспорена одредба од Договорот, нееднакво се третираат вработените во Друштвото, спротивно на погоре цитираните законски одредби, поради што Судот оцени дека оспорениот член 2 став 3 од Колективниот договор, не е во согласност со одредбите од Уставот и Законот.

Според оспорениот член 8 став 3 од Договорот, работниот однос на определено време може да се продолжи на определено време и по предвиденото време во став 1 од овој член кога има писмени забелешки на неизвршување на работните активности и нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник а кои забелешки се утврдени од страна на раководителот.

Оспорената одредба од Договорот уредува можност за продолжување на работниот однос од определено на неопределено време. Меѓутоа, причините поради кои може работниот однос од определено време да се трансформира во работен однос на неопределено време,

се нејасни, непрецизни и нелогични. Имено, нејасна е интенцијата на договарачите за уредување на оваа норма, со која всушност целта е да се регулира продолжување на работниот однос кој е уреден на определено време да се замени како работен однос на неопределено време, но притоа истото се поврзува со неизвршување на работните активности и нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник.

Според Судот, вака уредената содржина на оспорената одредба од Договорот не е во согласност со уставниот принцип на владеењето на правото и спротивна на одредбите од членот 46 од Законот за работните односи со кои на јасен и прецизен начин е уредено склучувањето и престанокот на договорот за вработување на определено време, како и неговата трансформацијата на неопределено време.

Членот 13 став 1 од Договорот уредува дека работникот има право да одбие да работи ако му се заканува непосредна опасност по животот или здравјето, поради неспроведување на пропишаните мерки за заштита при работа.

Според оспорениот член 13 став 5 од Договорот, доколку не е утврдена опасност по животот и здравјето на работникот, работодавачот може да преземе соодветни мерки против работникот.

Во конкретниот случај со одредбите од Договорот е уредено дека работникот има право да одбие работа поради закана од опасност по неговиот живот и здравје, кога не се спроведени мерките за заштита при работа, но според оспорениот став 5 од членот 13 од Договорот, тој може да биде повикан на одговорност затоа што таква опасност работодавачот не утврдил.

Согласно членот 32 став 1 (почитување на прописите за заштитата при работата) од Законот за работните односи, работникот е должен да ги почитува и спроведува прописите за заштита при работа, да го заштити совојот живот и здравје, како и здравјето и животот на другите лица. Право и обврска на секој работник е да се грижи за сопствената безбедност и безбедноста на другите лица кои работат со него, во согласност со обуките и инструкциите кои му се дадени од страна на работодавачот, да биде запознаен со мерките за безбедност на здравје при работа и да биде обучен за нивната примена, согласно со прописите за безбедност и здравје при работа.

Според ставот 2 од истиот член од Законот, работникот има право да одбие извршување на работата доколку е изложен на непосредна опасност по здравјето или по животот, кога не се спроведени безбедносните мерки и да побара нивно отстранување.

Со членот 42 став 1 од Законот за работните односи е уредена обврска за работодавачот за обезбедување услови за безбедност на животот и здравјето на работниците во согласност со посебните прописи за здравје и безбедност при работа и да ги преземе неопходните мерки со кои се гарантира дека на секој работник му е дадена доволна обука соодветна на посебните карактеристики на работата, водејќи сметка за неговата стручна подготовка и искуство.

Со Законот за за безбедност и здравје при работа (“Службен весник на Република Македонија” број 92/2007 и 136/2011), е уредено дека со овој закон се утврдуваат мерките за безбедност и здравје при работа, обврските на работодавачот и правата и обврските на вработените од областа на безбедноста и здравјето при работа, како и превентивните мерки против професионалните ризици, отстранувањето на ризичните фактори за несреќа, информирање, консултирање, обука на работниците и нивните претставници и нивно учество во планирањето и преземањето на мерки за безбедност и здравје при работа.

Имајќи ги предвид одредбите од Законот за работните односи, како и Законот за безбедност и здравје при работа, со кои се уредува обврска и должност за работодавачот за преземање на сите неопходни и потребни мерки заради обезбедување на здрава и безбедна работна средина за работниците, конкретно одредбите од членот 32 став 2 од Законот за работните односи со кои е уредено право на работникот да одбие извршување на работата доколку е изложен на непосредна опасност по здравјето или по животот, кога не се спроведени безбедносните мерки и да побара нивно отстранување, според Судот, нелогично оспорената одредба од членот 13 став 5 од Договорот, уредува можност за преземање на мерки и санкции од страна на работодавачот против работникот, доколку тој одбил работа поради неспроведени пропишани мерки за заштита, но, се оценело дека не била утврдена опасност по животот и здравјето на работникот.

Вака уредената оспорена одредба од Договорот е спротивна на пропишаните одредби од Законот за работните односи и Законот за безбедност и здравје при работа за спроведување на безбедносните мерки за заштита при работа и на целта заради кои тие се пропишани, односно во функција на превентива од евентуална закана од загрозување на животот и здравјето на работникот, кои мерки се обврзувачки за работодавачот, независно од тоа дали во даден момент има закана или нема по животот и здравјето на работникот. Оттука, работникот во секој случај има право и должност да одбие работа кога не се обезбедени такви мерки, без разлика дали постои или не постои непосредна опасност по неговиот живот и здравје, односно не смеат да се впуштат во работниот процес без спроведени соодветни заштитни мерки и опрема при работа

и тоа не е оставено на проценка на работодавачот, туку законска обврска, особено во работна средина каква што е во рудникот САСА. Друго е прашањето дали работникот одбил да работи и покрај целосно спроведени и преземени заштитни мерки по неговиот живот и здравје.

Од овие причини, според Судот, оспорената одредба од членот 13 став 5 од Договорот не е во согласност со одредбите на Уставот и законите.

Со оспорениот член 17 став 2 од Договорот, е уредено дека платата од став 1 ќе биде утврдена во актот за систематизација на работните места.

Овој оспорен член од Договорот, уредува утврдување на плати за вработените во Трговското друштво “САСА” ДООЕЛ Македонска Каменица, со акт за систематизација на работните места во Друштвото.

Согласно членот 32 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор. Од оваа уставна одредба произлегува дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба е препуштено да се уредат со закон и со колективен договор. Оттука, платите и надоместоците на плати на работниците се утврдуваат со закон и колективен договор, а не со акт на работодавачот како што впрочем е уредено со оспорениот член 17 став 2 од Договорот, па според тоа, Судот оцени дека и оваа оспорена одредба од Договорот не е во согласност со одредбите на Уставот и Законот.

Според оспорениот став 4 од членот 17 од Договорот работните групи ги утврдува работодавачот со актот за систематизација на работните места. Пред утврдувањето на работните групи надлежниот орган на работодавачот за носење на систематизацијата на работните места може да побара мислење од Синдикатот.

Со оспорениот член 18 став 1 од Договорот, е уредено дека основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирање на работните места, согласно претходните членови ги утврдува работодавачот во кои може доколку работодавачот смета дека има потреба да учествува и Синдикатот.

Од анализата на оспорениот член 17 став 4 и оспорениот член 18 став 1 од Договорот, произлегува дека работодавачот со актот за систематизација на работните места ги утврдува и работните групи, како и основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирање на работните места, а доколку смета за потребно, може за тоа да побара мислење или учество на Синдикатот. Со вака уредените оспорени одредби од Договорот, за работодавачот произлегува дискреционо право да ги утврдува работните групи, како и да ги утврдува основните елементи и

критериуми врз основа на кои се вршат групирањата на работните места и тоа со актот за систематизација на работните места, кој претставува акт кој го донесува работодавачот. На овој начин се доведува во прашање учеството на Синдикатот како партнер во социјалниот дијалог во делот на определувањето на основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирањето на работните места на работниците во работни групи, со различен степен на сложеност од едноставни работни места до најсложени, специјализирани, креативни и самостојни работи во друштвото, што е од битно влијание во утврдувањето на платите и надоместоците на плати за вработените во Друштвото.

Имајќи предвид дека правата и обврските од работен однос се уредуваат исклучиво со закон и колективен договор, а во конкретниот случај со оспорените одредби од Договорот, препуштено е работодавачот, спротивно на Законот, со свој акт да уредува права и обврски за вработените, како и тоа дека со оспорените одредби од Договорот, произлегува дискреционо право за работодавачот, да одлучува за потребата од вклучување на Синдикатот во уредувањето на тие односи, се доведува во прашање еднаквоста на социјалниот партнер-Синдикатот во колективното договарање, за правата и положбата на вработените во рудникот “САСА” ДООЕЛ, па оттука Судот оцени дека и оспорените одредби од членот 17 став 4 и членот 18 став 1 од Договорот, не се во согласност со одредбите на Уставот и Законот.

Со членот 30 од Договорот е уредено дека работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работа (исхрана, превоз, парична помош поради смрт на работник и други надоместоци поврзани со работа согласно закон), надоместоци по основ отпремнина при одење во пензија и надоместоци по основ на јубилејни награди.

Со оспорениот член 31 став 1 од Договорот е уредено дека надоместоците од претходниот став (се мисли на членот 30) и други надоместоци кои работодавачот може дополнително да ги одобри, работодавачот може со свој акт да ги утврдува.

Согласно членот 113 став 1 од Законот за работните односи работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работата за: службено патување; теренски додаток; користење на приватен автомобил за службени патувања; одвоен живот од семејството и смрт на работникот или член на неговото семејство, а според ставот 2 од истиот член од Законот, работникот има право на отпремнина при одење во пензија, како и јубилејни награди.

Според ставот 3 од членот 113 од Законот, висината, основицата и рокот за пресметување и исплата на надоместокот на овие трошоци се утврдува со закон и колективен договор.

Тргувајќи од содржината на оспорениот член 31 став 1 од

Договорот, кој уредува работодавачот да може со свој акт да ги утврдува надоместоците за вработените и во овој случај со оспорената одредба од Договорот е препуштено работодавачот со свој акт да утврдува права од работен однос, кои права се уредуваат исклучиво со закон и колективен договор, па според тоа Судот оцени дека и овој оспорен член од Договорот не е во согласност со одредбите од Уставот и Законот.

Со оспорениот член 51 став 2 од Договорот е уредено дека работодавачот може во онаа мера во која смета дека не се открива деловна тајна да ги информира работниците директно или преку претставници на Синдикатот за: општите услови за работа; правилата пропишани од страна на работодавачот за работниот ред и дисциплина и/или работните обврски; можноста за стручно оспособување или унапредување; прописите во врска со хигиенско-техничката заштита; општата состојба во Друштвото, перспективите, проблемите и плановите за идниот развој; одлуките кои посредно или непосредно влијаат на положбата и правата по основ на работниот однос; организациони промени; платите, надоместоците и другите примања; други прашања од обостран интерес.

Согласно членот 35 од Законот за работните односи, е уредено дека работникот не смее да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице податоците што се сметаат за деловна тајна на работодавачот, кои како такви со посебен акт ќе ги определи работодавачот и кои му биле доверени на работникот или со кои бил запознат на друг начин (став 1). Работникот е одговорен за издавање на деловна тајна, ако знаел или би морал да знае за таквото својство на податоците (став 2). Секој работник кој доаѓа во контакт со материјали, информации и податоци кои се класифицирани е должен да ја чува тајната на истите (став 3). Претставниците на работниците и сите експерти што им помагаат, не смеат на работниците или на трети страни да им откриваат какви било информации кои се од деловен интерес на работодавачот, а кои јасно им биле кажани во доверба. Оваа обврска продолжува да важи и по завршувањето на нивниот мандат (4). Во одредени случаи и според условите и ограничувањата утврдени со закон, може да се утврди дека работодавачот не е обврзан да пренесе информации или да се консултира кога природата на тие информации или консултации е таква што според објективни критериуми сериозно би го нарушила или би го довела во прашање функционирањето на работодавачот (став 5).

Според членот 82 став 1 точка 6 од Законот за работните односи, работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок во случаите на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој или друг закон, колективен договор, правилата за работниот ред и дисциплина и договорот за вработување, а особено ако работникот

оддаде деловна, службена или државна тајна.

Според членот 94-а од Законот за работните односи информирање на работниците значи пренос на податоци од страна на работодавачот до претставниците на работниците за да можат тие да се запознаат со истите и да ги истражат (став 1). Консултирање значи размена на мислења и воспоставување дијалог меѓу претставниците на работниците и работодавачот (став 2). Обврската за информирање и консултирање се однесува на трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице што имаат над 50 работници и на установи што имаат над 20 работници (став 3). Информирањето и консултирањето опфаќа информирање за блиските и веројатните трендови на активностите на трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице или установа и нивната економска состојба, за состојбата, структурата и веројатниот тек на вработување во трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице или установата и за секоја предвидена мерка, особено кога постои закана за вработувањата, за одлуките кои можат да доведат до суштински промени во организација на работата или во договорните обврски (став 4). Информациите се даваат во време, на начин и со содржина што се соодветни за да им се овозможи на претставниците на работниците да спроведат соодветна анализа на истите и таму каде што е потребно да се подготват за консултирање (став 5). Консултации ќе се спроведат: кога времето, методот и нивната содржина се соодветни; на релевантното ниво на раководство и претставување, во зависност од прашањата за кои се консултира; врз основа на информациите што ги обезбедува работодавачот во врска со информирањето и на мислењето на претставниците на работниците; на начин што ќе им овозможи на претставниците на работниците да се сретнат со работодавачот и да добијат одговор за секое мислење што можат да го подготват и во поглед на можноста за постигнување договор за одлуките во рамките на овластувањата на работодавачот (став 6).

Од содржината на цитираните законски одредби, произлегува дека тие уредуваат обврска за работодавачот да ги информира работниците во друштвото, на начин што ќе им овозможи навремено и точно запознавање за прашања кои се од значење за нивната економска и социјална состојба.

Оспорениот член 51 став 2 од Договорот регулира комуникацијата помеѓу управата и Синдикатот, односно информирање на работниците од страна на работодавачот, за прашања од интерес за работниците, а воедно регулира дека информирањето за тие прашања ќе биде во онаа мера во која работодавачот смета дека не се откривало деловна тајна. Имено од содржината на оваа оспорена одредба од Договорот произлегува дека работодавачот по своја оцена воведува рестрикција во информирањето за прашања кои се тесно поврзани со општите услови

за работа, правилата за ред и дисциплина, стручно оспособување и унапредување, прашања во врска со хигиенско-техничка заштита, социјалното осигурување, за состојбата во друштвото, за одлуките кои непосредно или посредно се од влијание за положбата и правата по основ на работен однос, организациони промени во друштвото, за платите и надоместоците и другите примања за вработените и други прашања кои се од заеднички интерес.

Според Судот, оспорената одредба од Договорот, така како што е уредена, не гарантира сигурност за вработените за нивно навремено, целосно и точно информирање од страна на работодавачот, за прашања кои се од нивен непосреден интерес, односно создава можност за неинформирање, односно за нецелосно информирање на вработените во Друштвото, наспроти членот 94-а од Законот за работните односи, кој уредува обврска на работодавачот за навремено и точно информирање и запознавање на работниците за прашања кои се од значење за нивната економска и социјална состојба. Во оваа насока, неспорно е дека одредени податоци во Друштвото, можат да имаат степен на деловна тајна, меѓутоа овие прашања се детално уредени со погоре цитираните одредби од Законот за работните односи, од кои произлегува дека работодавачот со посебен акт ќе ги определи податоците што се сметаат за деловна тајна, со кои исто така е уредена и обврска за работникот да ја чува тајната на класифицираните податоци, односно забрана на работникот податоците кои му биле доверени или со кои бил запознат на друг начин, да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице. Воедно, со одредбите од Законот е предвидена и одговорност за работникот за издавање на деловна тајна, ако знаел или би морал да знае за таквото својство на податоците.

Според тоа, законодавецот, покрај тоа што уредил обврска и одговорност за работодавачот за информирање на работниците за прашања кои се од нивен интерес поврзани со работниот однос во друштвото, не пропуштил да уреди и обврска за работниците за чување на податоците, кои како деловна тајна се определени од страна на работодавачот со посебен акт како класифицирани податоци, а и одговорност за кршење на тие обврски, особено што работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок помеѓу другото и ако работникот оддаде деловна, службена или државна тајна (член 82 став 1 точка 6 од Законот за работните односи).

Колективниот договор е двостран договор помеѓу договорните страни, која имплицира заемна обврска и на работодавачот и на синдикатот за воспоставување на целосна комуникација без ограничување по однос на информациите за правата од работен однос, што претставува и обврска согласно одредбите од Законот за работните односи, па оттука оспорениот член 51 ста 2 од Договорот, кој уредува

рестрикција на информирањето на работниците за прашања кои се од значење за работниците, според Судот, не е во согласност со одредбите од Уставот и цитираните законски одредби.

Според членот 69 став 1 и неговиот оспорен дел од Договорот, во случај на започната постапка за мирно решавање или арбитражно решавање на работен спор меѓу работникот и работодавачот, во врска со остварувањето и заштитата на правата од работен однос, странките се договараат за можно мирување, каде конечната одлука ја носи работодавачот.

Согласно членот 182 од Законот за работните односи, во случај на индивидуален или колективен работен спор, работодавачот и работникот можат да се договараат за решавањето на спорот да го доверат на посебен орган утврден со закон.

Со членот 1 од Законот за мирно решавање на работните спорови (“Службен весник на Република Македонија” број 87/2007), е определено дека со овој закон се уредува начинот и постапката на мирно решавање на колективните и одделни индивидуални работни спорови, изборот, правата и обврските на помирувачот и арбитражите и другите прашања од значење за мирното решавање на работните спорови. Постапката за мирно решавање на работните спорови се покренува и води во согласност со овој закон, ако за истиот спор не е одлучено во согласност со прописите за работните спорови.

Со членот 3 од Законот е определено дека индивидуален спор е спор по повод откажување на договор за вработување и неисплата на најниската плата. Страни во индивидуалниот спор се работникот и работодавачот (страни во спорот).

Со членот 5 од Законот уредено е начелото на доброволност за мирно решавање на работен спор, според кое учесниците во склучувањето на колективниот договор се слободни доброволно да одлучат за учество на помирувачот во колективното договорање и страните во спорот се слободни доброволно да одлучат за пристапување кон мирно решавање на спорот, ако со овој закон поинаку не е определено.

Оспорениот член 69 став 1 од Договорот и неговиот оспорен дел, уредува дека во започната постапка за мирно решавање или арбитражно решавање на работен спор помеѓу работник и работодавач во врска со остварување и заштита на правата од работен однос, странките ќе се договараат за можно мирување, но работодавачот конечно одлучувал за тоа.

Имајќи ги предвид погоре цитираните одредби од законите, од каде јасно произлегува дека законодавецот уредил можност за мирно решавање на спорите од работен однос, како и тоа дека индивидуалниот

спор не се однесува за сите спорови од работен однос, туку само за откажување на договор за вработување и неисплата на најниска плата, со тоа што индивидуалниот спор се води исклучително со согласност, односно на доброволна основа помеѓу работодавачот и работникот, со цел спорот да се реши на мирен начин и во побрз рок, односно, во рок од 30 дена, со цел да се избегнат подолгите судски постапки, нејасно е уредувањето на оспорениот дел од одредбата од Договорот, која уредува еднострано одлучување во спогодбена постапка, спротивно на целта заради која е уредена институцијата мирно решавање на работен спор. Оттука, оспорениот дел од одредбата од Договорот, која од една страна уредува договарање за можно мирување, а од друга страна едностран однос во одлучувањето, Судот оцени дека не е во согласност со цитираните законски одредби.

Тргувајќи од сето погоре изнесено, а имајќи ги предвид одредбите од Уставот и цитираните законски одредби, конкретно членот 12 став 2 од Законот за работните односи според кој “со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон”, ставот 2 од овој член од Законот според кој “со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон” и ставот 4 од истиот член од Законот, според кој правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот, во конкретниот случај според Судот, така уредените оспорени одредби од Договорот не се во согласност со одредбите од Уставот и законите.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.215/2011)

У.бр.215/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 став 2 и 3 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВААТ член 2 став 3, член 8 став 3, член 13 став 5, член 17 ставови 2 и 4, член 18 став 1, член 31 став 1, член 51 став 2 и член 69 став 1 во делот: “каде конечната одлука ја носи работодавачот”, сите од Колективниот договор за уредување на правата и положбата на вработените во рудникот “САСА”-Македонска Каменица, склучен меѓу Синдикатот на индустрија, енергетика и рударство на Македонија-Синдикална организација “САСА”-Македонска Каменица и Трговското друштво “САСА” ДООЕЛ Македонска Каменица, број 01-26 од 8 јануари 2010 година.

2. Одлуката се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод поднесени иницијативи од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 215/2011 од 18 септември 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбата од Колективниот договор, означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Договорот со одредбите од Уставот и законите.

4. Судот на седницата утврди дека со член 2 став 3 од Колективниот договор, од примената на правните норми содржани во овој Колективен договор мо жат да бидат исклучени вработените кои засновале работен однос со договор за вработување како деловни лица (менаџери) и раководните органи.

Според оспорениот член 8 став 3 од Колективниот договор, работниот однос на определено време може да се продолжи на определено време и по предвиденото време во став еден од овој член кога има писмени забелешки на неизвршување на работните активности и нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник а кои забелешки се утврдени од страна на раководителот.

Со оспорениот член 13 став 5 од Колективниот договор е определено дека доколку не е утврдена опасност по животот и здравјето на работникот, работодавачот може да преземе соодветни мерки против работникот.

Според оспорениот член 17 став 2 од Колективниот договор, платата од став 1 ќе биде утврден во актот за систематизација на работните места, а според оспорениот став 4 од истиот член, работните групи ги утврдува работодавачот со актот за систематизација на работните места. Пред утврдувањето на работните групи надлежниот орган на работодавачот за носење на систематизацијата на работните места може да побара мислење од Синдикатот.

Со оспорениот член 18 став 1 од Колективниот договор е определено дека основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирање на работните места, согласно претходните членови ги утврдува работодавачот во кои може доколку работодавачот смета дека има потреба да учествува и Синдикатот.

Според оспорениот член 31 став 1 од Колективниот договор, надоместоците од претходниот став и други надоместоци кои работодавачот може дополнително да ги одобри, работодавачот може со свој акт да ги утврдува.

Според оспорениот член 51 став 2 од Колективниот договор, работодавачот може во онаа мера во која смета дека не се открива деловна тајна да ги информира работниците директно или преку претставници на Синдикатот за:

- 1) општите услови за работа;
- 2) правилата пропишани од страна на работодавачот за работниот ред и дисциплина и/или работните обврски;
- 3) можноста за стручно оспособување или унапредување;
- 4) прописите во врска со хигиенско-техничката заштита;
- 5) општата состојба во Друштвото, перспективите, проблемите и плановите за идниот развој;
- 6) одлуките кои посредно или непосредно влијаат на положбата и правата по основ на работниот однос;
- 7) организациони промени;
- 8) платите, надоместоците и другите примања;
- 9) други прашања од обостран интерес.

Со оспорениот член 69 став 1 и неговиот оспорен дел од Колективниот договор е уредено дека во случај на започната постапка за мирно решавање или арбитражно решавање на работен спор меѓу работникот и работодавачот, во врска со остварувањето и заштитата на правата од работен однос странките се договараат за можно мирување,

каде конечната одлука ја носи работодавачот.

5. Според членот 8 став 1 алинеите 1 и 3 од Уставот на Република Македонија основните слободи права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеештвото на правото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 16 став 3 од Уставот се гарантира слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации.

Согласно членот 32 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор. Од оваа уставна одредба произлегува дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба е препуштено да се уредат со закон и со колективен договор.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 114/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011, 11/201 и 39/2012) се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Согласно член 12 став 2 од Законот за работните односи со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. Според ставот 2 од овој член од Законот со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон, а согласно ставот 4 од истиот член од Законот правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Според членот 203 од Законот за работните односи Колективен договор се склучува како општ на ниво на Република, посебен на ниво на гранка, односно оддел, согласно со Националната класификација на дејности и поединечен на ниво на работодавач.

Со членот 206 став 1 од Законот е уредено дека со колективните договори се уредуваат правата и обврските на договорните страни кои го склучиле тој договор, а може да содржи и правни правила со кои се

уредува склучувањето, содржината и престанокот на работните односи и други прашања од работните, односи или во врска со работните односи.

Согласно членот 206 став 2 од Законот за работни односи, правните норми содржани во колективниот договор се применуваат непосредно и се задолжителни за сите лица на кои, во согласност со одредбите на овој закон, се применува колективниот договор.

Согласно членот 219 став 1 од Законот, поединечен колективен договор склучуваат репрезентативниот синдикат кај работодавачот и овластеното лице од работодавачот.

Во конкретниот случај станува збор за склучен договор на ниво на работодавач, односно Синдикатот на индустрија, енергетика и рударство на Македонија (СИЕР)-Синдикална организација САСА Македонска Каменица со Рудникот САСА ДООЕЛ Македонска Каменица, на 08.01.2010 година, с клучиле Колективен договор за остварување на правата и положбата на вработените во САСА ДООЕЛ.

Според членот 1 од Колективниот договор со овој Колективен договор се уредуваат правата и положбата на вработените во Трговското друштво "САСА" ДООЕЛ (во понатамошниот текст работодавач), како и правата и обврските меѓу работодавачот и вработените претставени од Синдикалната организација на рудникот САСА (во понатамошниот текст-Синдикат), како договорни страни, како и правните правила за неговото склучување, измените и дополнувањата и други прашања од работните односи и во врска со работните односи. Правните норми содржани во овој договор може да се применуваат непосредно и за работниците кои не се членови на Синдикатот, потписник на Колективниот договор.

Со оспорениот член 2 став 3 од Колективниот договор е уредено дека од примената на правните норми содржани во овој Колективен договор можат да бидат исклучени вработените кои засновале работен однос со договор за вработување како деловни лица (менаџери) и рабоводните органи.

Согласно членот 54 од Законот за работни односи ако договор за вработување склучуваат деловните лица (менаџери), во договорот за вработување страните можат поинаку да ги уредат правата, обврските и одговорностите од работниот однос особено за:

1) условите и ограничувањата на работниот однос на определено време;

2) работното време;

3) обезбедувањето на дневен и годишен одмор;

4) плаќањето на работата и

5) престанувањето на важноста на договорот за вработување.

Од содржината на овој член од Законот произлегува можност за поинакво уредување на одредени права, обврски и одговорности од работен однос за деловни лица (менаџери).

Со членот 55 од Законот е определено дека работодадниот орган (менаџер), правата и обврските од работен однос, за времето додека е именуван, односно избран на таа должност, ги остварува кај работодавачот кај кого е именуван, односно избран според одредбите на овој закон и друг закон, колективен договор и договорот за вработување. Од анализата на оваа законска одредба произлегува задолжителност на примена на одредбите од Законот за работните односи, друг закон, како и колективен договор, за работодадниот орган (менаџер), за времето додека е именуван, односно избран на таа должност.

Одредбите од Законот, цитирани погоре, во никој случај не уредуваат можност за исклучување на овие вработени од примената на правните норми содржани во одредбите од Колективниот договор, туку уредуваат можност само за поинакво уредување на одредени права, обврски и одговорности од работен однос за наведените вработени.

Со оглед дека од содржината на оспорениот член 2 став 3 од Договорот, произлегува можност за исклучување на вработените деловни лица (менаџери) и работодадните органи од примената на правните норми содржани во овој Колективен договор, односно дека правните норми уредени со Договорот, нема да се применуваат на овие вработени, според Судот со вака уредената оспорена одредба од Договорот, нееднакво се третираат вработените во Друштвото, спротивно на погоре цитираниот законски одредби, поради што Судот оцени дека оспорениот член 2 став 3 од Колективниот договор, не е во согласност со одредбите од Уставот и Законот.

Според оспорениот член 8 став 3 од Договорот, работниот однос на определено време може да се продолжи на определено време и по предвиденото време во став 1 од овој член кога има писмени забелешки на неизвршување на работните активности и нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник а кои забелешки се утврдени од страна на раководителот.

Оспорената одредба од Договорот уредува можност за продолжување на работниот однос од определено на неопределено време. Меѓутоа, причините поради кои може работниот однос од определено време да се трансформира во работен однос на неопределено време, се нејасни, непрецизни и нелогични. Имено, нејасна е интенцијата на договарачите за уредување на оваа норма, со која всушност целта е да се регулира продолжување на работниот однос кој е уреден на определено време да се замени како работен однос на неопределено време, но притоа истото се поврзува со неизвршување на работните активности и

нарушување на работната дисциплина од страна на определен работник.

Според Судот, вака уредената содржина на оспорената одредба од Договорот не е во согласност со уставниот принцип на владеењето на правото и спротивна на одредбите од членот 46 од Законот за работните односи со кои на јасен и прецизен начин е уредено склучувањето и престанокот на договорот за вработување на определено време, како и неговата трансформација та на неопределено време.

Членот 13 став 1 од Договорот уредува дека работникот има право да одбие да работи ако му се заканува непосредна опасност по животот или здравјето, поради неспроведување на пропишаните мерки за заштита при работа.

Според оспорениот член 13 став 5 од Договорот, доколку не е утврдена опасност по животот и здравјето на работникот, работодавачот може да преземе соодветни мерки против работникот.

Во конкретниот случај со одредбите од Договорот е уредено дека работникот има право да одбие работа поради закана од опасност по неговиот живот и здравје, кога не се спроведени мерките за заштита при работа, но според оспорениот став 5 од членот 13 од Договорот, тој може да биде повикан на одговорност затоа што таква опасност работодавачот не утврдил.

Согласно членот 32 став 1 (почитување на прописите за заштитата при работата) од Законот за работните односи, работникот е должен да ги почитува и спроведува прописите за заштита при работа, да го заштити совојот живот и здравје, како и здравјето и животот на другите лица. Право и обврска на секој работник е да се грижи за сопствената безбедност и безбедноста на другите лица кои работат со него, во согласност со обуките и инструкциите кои му се дадени од страна на работодавачот, да биде запознаен со мерките за безбедност на здравје при работа и да биде обучен за нивната примена, согласно со прописите за безбедност и здравје при работа.

Според ставот 2 од истиот член од Законот, работникот има право да одбие извршување на работата доколку е изложен на непосредна опасност по здравјето или по животот, кога не се спроведени безбедносните мерки и да побара нивно отстранување.

Со членот 42 став 1 од Законот за работните односи е уредена обврска за работодавачот за обезбедување услови за безбедност на животот и здравјето на работниците во согласност со посебните прописи за здравје и безбедност при работа и да ги преземе неопходните мерки со кои се гарантира дека на секој работник му е дадена доволна обука соодветна на посебните карактеристики на работата, водејќи сметка за неговата стручна подготовка и искуство.

Со законот за за безбедност и здравје при работа (“Службен весник на Република Македонија” број 92/2007 и 136/2011), е уредено дека со овој закон се утврдуваат мерките за безбедност и здравје при работа, обврските на работодавачот и правата и обврските на вработените од областа на безбедноста и здравјето при работа, како и превентивните мерки против професионалните ризици, отстранувањето на ризичните фактори за несреќа, информирање, консултирање, обука на работниците и нивните претставници и нивно учество во планирањето и преземањето на мерки за безбедност и здравје при работа.

Имајќи ги предвид одредбите од Законот за работните односи, како и Законот за безбедност и здравје при работа, со кои се уредува обврска и должност за работодавачот за преземање на сите неопходни и потребни мерки заради обезбедување на здрава и безбедна работна средина за работниците, конкретно одредбите од членот 32 став 2 од Законот за работните односи со кои е уредено право на работникот да одбие извршување на работата доколку е изложен на непосредна опасност по здравјето или по животот, кога не се спроведени безбедносните мерки и да побара нивно отстранување, според Судот, нелогично оспорената одредба од членот 13 став 5 од Договорот, уредува можност за преземање на мерки и санкции од страна на работодавачот против работникот, доколку тој одбил работа поради неспроведени пропишани мерки за заштита, но, се оценело дека не била утврдена опасност по животот и здравјето на работникот.

Вака уредената оспорена одредба од Договорот е спротивна на пропишаните одредби од Законот за работните односи и Законот за безбедност и здравје при работа за спроведување на безбедносните мерки за заштита при работа и на целта заради кои тие се пропишани, односно во функција на превентива од евентуална закана од загрозување на животот и здравјето на работникот, кои мерки се обврзувачки за работодавачот, независно од тоа дали во даден момент има закана или нема по животот и здравјето на работникот. Оттука, работникот во секој случај има право и должност да одбие работа кога не се обезбедени такви мерки, без разлика дали постои или непостои непосредна опасност по неговиот живот и здравје, односно не смеат да се впуштат во работниот процес без спроведени соодветни заштитни мерки и опрема при работа и тоа не е оставено на проценка на работодавачот, туку законска обврска, особено во работна средина каква што е во рудникот САСА. Друго е прашањето дали работникот одбил да работи и покрај целосно спроведени и преземени заштитни мерки по неговиот живот и здравје.

Од овие причини, според Судот, оспорената одредба од членот 13 став 5 од Договорот не е во согласност со одредбите на Уставот и законите.

Со оспорениот член 17 став 2 од Договорот, е уредено дека

платата од став 1 ќе биде утврдена во актот за систематизација на работните места.

Овој оспорен член од Договорот, уредува утврдување на плати за вработените во Трговското друштво “САСА” ДООЕЛ Македонска Каменица, со акт за систематизација на работните места во Друштвото.

Согласно членот 32 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор. Од оваа уставна одредба произлегува дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба е препуштено да се уредат со закон и со колективен договор. Оттука, платите и надоместоците на плати на работниците се утврдуваат со закон и колективен договор, а не со акт на работодавачот како шт о впрочем е уредено со оспорениот член 17 став 2 од Договорот, па според тоа и оваа оспорена одредба од Договорот не е во согласност со одредбите на Уставот и Законот.

Според оспорениот став 4 од членот 17 од Договорот работните групи ги утврдува работодавачот со актот за систематизација на работните места. Пред утврдувањето на работните групи надлежниот орган на работодавачот за носење на систематизацијата на работните места може да побара мислење од Синдикатот.

Со оспорениот член 18 став 1 од Договорот, е уредено дека основните елементи и критериуми врз основ а на кои се врши групирање на работните места, согласно претходните членови ги утврдува работодавачот во кои може доколку работодавачот смета дека има потреба да учествува и Синдикатот.

Од анализата на оспорениот член 17 став 4 и оспорениот член 18 став 1 од Договорот, произлегува дека работодавачот со актот за систематизација на работните места ги утврдува и работните групи, како и основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирање на работните места, а доколку смета за потребно, може за тоа да побара мислење или учество на Синдикатот. Со вака уредените оспорени одредби од Договорот, за работодавачот произлегува дискреционо право да ги утврдува работните групи, како и да ги утврдува основните елементи и критериуми врз основа на кои се вршат групирањата на работните места и тоа со актот за систематизација на работните места, кој претставува акт кој го донесува работодавачот. На овој начин се доведува во прашање учеството на Синдикатот како партнер во социјалниот дијалог во делот на определувањето на основните елементи и критериуми врз основа на кои се врши групирањето на работните места на работниците во работни групи, со различен степен на сложеност од едноставни работни места до најсложени, специјализирани, креативни и самостојни работи во друштвото, што е од битно влијание во утврдувањето на платите и надоместоците на плати за вработените во Друштвото. Имајќи предвид

дека правата и обврските од работен однос се уредуваат исклучиво со закон и колективен договор, а во конкретниот случај со оспорените одредби од Договорот, препуштено е работодавачот, спротивно на Законот, со свој акт да уредува права и обврски за вработените, како и тоа дека со оспорените одредби од Договорот, произлегува дискреционо право за работодавачот, да одлучува за потребата од вклучување на Синдикатот во уредувањето на тие односи, се доведува во прашање еднаквоста на социјалниот партнер-Синдикатот во колективното договарање, за правата и положбата на вработените во рудникот "САСА" ДООЕЛ, па оттука Судот оцени дека и оспорените одредби од членот 17 став 4 и членот 18 став 1 од Договорот, не се во согласност со одредбите на Уставот и Законот.

Со членот 30 од Договорот е уредено дека работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работа (исхрана, превоз, парична помош поради смрт на работник и други надоместоци поврзани со работа согласно закон), надоместоци по основ отпремнина при одење во пензија и надоместоци по основ на јубилејни награди.

Со оспорениот член 31 став 1 од Договорот е уредено дека надоместоците од претходниот став (се мисли на членот 30) и други надоместоци кои работодавачот може дополнително да ги одобри, работодавачот може со свој акт да ги утврдува.

Согласно членот 113 став 1 од Законот за работните односи работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работата за: службено патување; теренски додаток; користење на приватен автомобил за службени патувања; одвоен живот од семејството и смрт на работникот или член на неговото семејство, а според ставот 2 од истиот член од Законот, работниот однос има право на отпремнина при одење во пензија, како и јубилејни награди.

Според ставот 3 од членот 113 од Законот, висината, основницата и рокот за пресметување и исплата на надоместот на овие трошоци се утврдува со закон и колективен договор.

Тргувајќи од содржината на оспорениот член 31 став 1 од Договорот, кој уредува работодавачот да може со свој акт да ги утврдува надоместоците за вработените и во овој случај со оспорената одредба од Договорот е препуштено работодавачот со свој акт да утврдува права од работен однос, кои права се уредуваат исклучиво со закон и колективен договор, па според тоа Судот оцени дека и овој оспорен член од Договорот не е во согласност со одредбите од Уставот и Законот.

Со оспорениот член 51 став 2 од Договорот е уредено дека работодавачот може во онаа мера во која смета дека не се открива деловна тајна да ги информира работниците директно или преку претставници на Синдикатот за: општите услови за работа; правилата

пропишани од страна на работодавачот за работниот ред и дисциплина и/или работните обврски; можноста за стручно оспособување или унапредување; прописите во врска со хигиенско-техничката заштита; општата состојба во Друштвото, перспективите, проблемите и плановите за идниот развој; одлуките кои посредно или непосредно влијаат на положбата и правата по основ на работниот однос; организациони промени; платите, надоместоците и другите примања; други прашања од обостран интерес.

Согласно членот 35 од Законот за работните односи, е уредено дека работникот не смее да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице податоците што се сметаат за деловна тајна на работодавачот, кои како такви со посебен акт ќе ги определи работодавачот и кои му биле доверени на работникот или со кои бил запознат на друг начин (став 1). Работникот е одговорен за издавање на деловна тајна, ако знаел или би морал да знае за таквото својство на податоците (став 2). Секој работник кој доаѓа во контакт со материјали, информации и податоци кои се класифицирани е должен да ја чува тајната на истите (став 3). Претставниците на работниците и сите експерти што им помагаат, не смеат на работниците или на трети страни да им откриваат какви било информации кои се од деловен интерес на работодавачот, а кои јасно им биле кажани во доверба. Оваа обврска продолжува да важи и по завршувањето на нивниот мандат (4). Во одредени случаи и според условите и ограничувањата утврдени со закон, може да се утврди дека работодавачот не е обврзан да пренесе информации или да се консултира кога природата на тие информации или консултации е таква што според објективни критериуми сериозно би го нарушила или би го довела во прашање функционирањето на работодавачот (став 5).

Според членот 82 став 1 точка 6 од Законот за работните односи, работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок во случаите на кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски утврдени со овој или друг закон, колективен договор, правилата за работниот ред и дисциплина и договорот за вработување, а особено ако работникот оддаде деловна, службена или државна тајна.

Според членот 94-а од Законот за работните односи информирање на работниците значи пренос на податоци од страна на работодавачот до претставниците на работниците за да можат тие да се запознаат со истите и да ги истражат (став 1). Консултирање значи размена на мислења и воспоставување дијалог меѓу претставниците на работниците и работодавачот (став 2). Обврската за информирање и консултирање се однесува на трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице што имаат над 50 работници и на установи што имаат над 20 работници (став 3). Информирањето и консултирањето опфаќа

информирање за блиските и веројатните трендови на активностите на трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице или установа и нивната економска состојба, за состојбата, структурата и веројатниот тек на вработување во трговско друштво, јавно претпријатие и друго правно лице или установата и за секоја предвидена мерка, особено кога постои закана за вработувањата, за одлуките кои можат да доведат до суштински промени во организација на работата или во договорните обврски (став 4). Информациите се даваат во време, на начин и со содржина што се соодветни за да им се овозможи на претставниците на работниците да спроведат соодветна анализа на истите и таму каде што е потребно да се подготват за консултирање (став 5). Консултации ќе се спроведат: кога времето, методот и нивната содржина се соодветни; на релевантното ниво на раководство и претставување, во зависност од прашањата за кои се консултира; врз основа на информациите што ги обезбедува работодавачот во врска со информирањето и на мислењето на претставниците на работниците; на начин што ќе им овозможи на претставниците на работниците да се сретнат со работодавачот и да добијат одговор за секое мислење што можат да го подготват и во поглед на можноста за постигнување договор за одлуките во рамките на овластувањата на работодавачот (став 6).

Од содржината на цитираните законски одредби, произлегува дека тие уредуваат обврска за работодавачот да ги информира работниците во друштвото, на начин што ќе им овозможи навремено и точно запознавање за прашања кои се од значење за нивната економска и социјална состојба.

Оспорениот член 51 став 2 од Договорот регулира комуникацијата помеѓу управата и Синдикатот, односно информирање на работниците од страна на работодавачот, за прашања од интерес за работниците, а воедно регулира дека информирањето за тие прашања ќе биде во онаа мера во која работодавачот смета дека не се откривало деловна тајна. Имено од содржината на оваа оспорена одредба од Договорот произлегува дека работодавачот по своја оценка воведува рестрикција во информирањето за прашања кои се тесно поврзани со општите услови за работа, правилата за ред и дисциплина, стручно оспособување и унапредување, прашања во врска со хигиенско-техничка заштита, социјалното осигурување, за состојбата во друштвото, за одлуките кои непосредно или посредно се од влијание за положбата и правата по основ на работен однос, организациони промени во друштвото, за платите и надоместоците и другите примања за вработените и други прашања кои се од заеднички интерес.

Според Судот, оспорената одредба од Договорот, така како што е уредена, не гарантира сигурност за вработените за нивно навремено, целосно и точно информирање од страна на работодавачот, за прашања

кои се од нивен непосреден интерес, односно создава можност за неинформирање, односно за нецелосно информирање на вработените во Друштвото, наспроти членот 94-а од Законот за работните односи, кој уредува обврска на работодавачот за навремено и точно информирање и запознавање на работниците за прашања кои се од значење за нивната економска и социјална состојба. Во оваа насока, неспорно е дека одредени податоци во Друштвото, можат да имаат степен на деловна тајна, меѓутоа овие прашања се детално уредени со погоре цитираните одредби од Законот за работните односи, од кои произлегува дека работодавачот со посебен акт ќе ги определи податоците што се сметаат за деловна тајна, со кои исто така е уредена и обврска за работникот да ја чува тајната на класифицираните податоци, односно забрана на работникот податоците кои му биле доверени или со кои бил запознат на друг начин, да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице. Воедно, со одредбите од Законот е предвидена и одговорност за работникот за издавање на деловна тајна, ако знаел или би морал да знае за таквото својство на податоците.

Оттука, законодавецот, по крај тоа што уредил обврска и одговорност за работодавачот за информирање на работниците за прашања кои се од нивен интерес поврзани со работниот однос во друштвото, не пропуштил да уреди и обврска за работниците за чување на податоците, кои како деловна тајна се определени од страна на работодавачот со посебен акт како класифицирани податоци, а и одговорност за кршење на тие обврски, особено што работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување без отказан рок помеѓу другото и ако работникот оддаде деловна, службена или државна тајна (член 82 став 1 точка 6 од Законот за работните односи).

Колективниот договор е двостран договор помеѓу договорните страни, која имплицира заемна обврска и на работодавачот и на синдикатот за воспоставување на целосна комуникација без ограничување по однос на информациите за правата од работен однос, што претставува и обврска согласно одредбите од Законот за работните односи, па оттука оспорениот член 51 ста 2 од Договорот, кој уредува рестрикција на информирањето на работниците за прашања кои се од значење за работниците, според Судот, не е во согласност со одредбите од Уставот и цитираните законски одредби.

Според членот 69 став 1 и неговиот оспорен дел од Договорот, во случај на започната постапка за мирно решавање или арбитражно решавање на работен спор меѓу работникот и работодавачот, во врска со остварувањето и заштитата на правата од работен однос, странките се договараат за можно мирување, каде конечната одлука ја носи работодавачот.

Согласно членот 182 од Законот за работните односи, во случај на индивидуален или колективен работен спор, работодавачот и работникот можат да се договорат решавањето на спорот да го доверат на посебен орган утврден со закон.

Со членот 1 од Законот за мирно решавање на работните спорови (“Службен весник на Република Македонија” број 87/2007), е определено дека со овој закон се уредува начинот и постапката на мирно решавање на колективните и одделни индивидуални работни спорови, изборот, правата и обврските на помирувачот и арбитрите и другите прашања од значење за мирното решавање на работните спорови. Постапката за мирно решавање на работните спорови се покренува и води во согласност со овој закон, ако за истиот спор не е одлучено во согласност со прописите за работните спорови.

Со членот 3 од Законот е определено дека индивидуален спор е спор по повод откажување на договор за вработување и неисплата на најниската плата. Страни во индивидуалниот спор се работникот и работодавачот (страни во спорот).

Со членот 5 од Законот уредено е начелото на доброволност за мирно решавање на работен спор, според кое учесниците во склучувањето на колективниот договор се слободни доброволно да одлучат за учество на помирувачот во колективното договорање и страните во спорот се слободни доброволно да одлучат за пристапување кон мирно решавање на спорот, ако со овој закон поинаку не е определено.

Оспорениот член 69 став 1 од Договорот и неговиот оспорен дел, уредува дека во започната постапка за мирно решавање или арби тражно решавање на работен спор помеѓу работник и работодавач во врска со остварување и заштита на правата од работен однос, странките ќе се договараат за можно мирување, но работодавачот конечно одлучувал за тоа.

Имајќи ги предвид погоре цитираните одредби од законите, од каде јасно произлегува дека законодавецот уредил можност за мирно решавање на споровите од работен однос, како и тоа дека индивидуалниот спор не се однесува за сите спорови од работен однос, туку само за откажување на договор за вработување и неисплата на најниска плата, со тоа што индивидуалниот спор се води исклучително со согласност, односно на доброволна основа помеѓу работодавачот и работникот, со цел спорот да се реши на мирен начин и во побрз рок, односно, во рок од 30 дена, со цел да се избегнат подолгите судски постапки, нејасно е уредувањето на оспорениот дел од одредбата од Договорот, која уредува еднострано одлучување во спогодбена постапка, спротивно на целта заради која е уредена институцијата мирно решавање на работен спор. Оттука, оспорениот дел од одредбата од Договорот, која од една

страна уредува договарање за можно мирување, а од друга страна едностран однос во одлучувањето, Судот оцени дека не е во согласност со цитираните законски одредби.

Тргувајќи од сето погоре изнесено, а имајќи ги предвид одредбите од Уставот и цитираните законски одредби, конкретно членот 12 став 2 од Законот за работните односи според кој “со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон”, ставот 2 од овој член од Законот според кој “со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон” и ставот 4 од истиот член од Законот, според кој правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот, во конкретниот случај според Судот, така уредените оспорени одредби од Договорот не се во согласност со одредбите од Уставот и законите.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.215/2011)

101.

У.бр.31/2011

- Надоместок за превоз и исхрана

- *Remuneration for transportation and food*

- Не се повредуваат законски утврдените права кога работодавачот на свој трошок, доколку не организирал исхрана за време на работа или немал организиран превоз до и од работното место, на работниците да

им ја зголеми платата во висина што ќе ја определи во договор со синдикатот, како една од страните потписнички на договорот.

- There is no violation of the legally defined rights when the employer at his own expense, in case of failure to organise food during work or has not organised transportation to and from the work, increases the salary of the employees in the amount that he shall determine together with the trade union, as one of the parties signatories to the agreement.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 26 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 88/2009, 60/2010 и 94/2010 година

2. Тодор Пљаков, адвокат од Велес на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точката 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со оспорениот член 26 од Општиот Колективен договор за стопанството на Република Македонија, работодавачот можел доколку не организирал исхрана за време на работа или немал организиран превоз до и од работното место, на работниците да им ја зголеми платата во висина што ќе ја определил во договор со синдикатот, а тоа било во спротивност со член 113 став 1 точка 1 и 2 од Законот за работните односи каде било предвидено работникот да има право на надомест на трошоци поврзани со работата за исхрана за време на работа и за превоз до и од работа доколку истите се исплатувале во паричен износ. Додека во ставот 3 на истиот член било предвидено дека „висината, основицата и рокот за пре сметување и исплата на надоместокот на овие трошоци се утврдува со колективен договор.“ Исто така, во иницијативата се цитира член 32 став 5 од Уставот

каде било предвидено дека „остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективни договори.“

Од наводите во иницијативата може да се изведе заклучок дека со закон и колективен договор можело да се уредуваат правата на вработените, но висината на надоместоците за исхрана за време на работа и за превозот до и од работното место работодавецот не смеел да ја определува во договор со синдикатот.

Оттука, во иницијативата се предлага да се поништи оспорениот член 26 од Општиот Колективен договор кој не бил во согласност со член 32 став 5 од Уставот и член 113 став 3 од Законот за работните односи.

4. Согласно член 1 од Усогласувањето на Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија објавено во („Службен весник на РМ“ бр. 60 од 30.04.2010) насловот на Општиот колективен договор се менува и гласи „Општ колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството,“ и согласно членот 6 Усогласувањето ќе се применува од денот на неговото објавување во Службен весник на Република Македонија.

Општиот колективен договор содржи седумнаесет глави и тоа I.“Општи одредби” II. “Договор за вработување” III. “Обврски на работникот” IV. “Пробна работа, приправнички и волонтерски стаж” V. “Откажување на договорот за вработување” VI. “Плата и надоместоци на плата” V II. “Работно време” VIII. “Паузи и одмори” IX. “Надомест на штета” X. “Мирно решавање на индивидуалните и колективните работни спорови” XI. “Информирање на работниците” XII. “Стручно оспособување и образование на работниците” XIII. “Услови за работа на синдикатот” XIV. “Заштита на правата на работниците” XV. “Изменување дополнување толкување и следење на примената на колективниот договор” XVI. “Постапка за откажување” и XVII. “Преодни и завршни одредби”

Според Главата прва насловена како I. “Општи одредби” во член 1 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 88/2009, 60/2010 и 94/2010 година) се уредуваат и доуредуваат, во согласност со закон и други прописи, правата, обврските и одговорностите на договорните страни кои го склучиле овој договор, а особено склучувањето, содржината и престанокот на договорот за вработување и други прашања од работните односи или во врска со работните односи во стопанството на Република Македонија, како и начинот и постапката за решавање на меѓусебните спорови.

Според член 2 од Договорот, овој колективен договор се применува непосредно и е задолжителен за сите работници и работодавачи во чие име е склучен.

Согласно член 3 од овој договор, со колективен договор на ниво

на дејност, односно на ниво на работодавач, можат да се утврдат и други права и обврски, покрај утврдените со закон и овој колективен договор. Со колективен договор на ниво на дејност, односно на ниво на работодавач можат да се утврдат и поголеми права на работниците од оние утврдени со закон или со овој колективен договор.

Според оспорениот член 26 став 1 од овој договор, работодавачот може, доколку не организирал исхрана за време на работа или нема организиран превоз до и од работното место, на работниците да им ја зголеми платата во висина што ќе ја определи во договор со синдикатот.

Согласно член 72 од преодните и завршни одредби, овој колективен договор влегува во сила со денот на склучувањето, а ќе се применува од денот на неговото објавување во “Службен весник на РМ”.

Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството е склучен 10 јули 2009 година помеѓу Организацијата на работодавачите на Македонија и Сојузот на синдикатите на Македонија.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 1,3, 8 и 11 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, покрај другите, се и: основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот; владеењето на правото; хуманизмот, социјалната правда, солидарноста и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка, а според став 5 од истиот член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, а според ставот 3 на истиот член од Уставот, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Со член 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 124/2010 и 47/2011) се уредуваат работните односи

меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување. (2) Работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Член 12 став 2 од Законот, со договорот за вработување, односно со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби, се сметаат за ништовни и се применуваат соодветни одредби од закон. (став 3) Со договорот за вработување, односно со колективен договор може да се одредат правата, кои за работниците се поповолни, отколку што ги определува овој закон. (став 4) Правата од работен однос утврдени со Уставот, закон и колективен договор не можат да се одземаат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.(став 5)

Согласно член 113 став 1 алинеи 1 и 2 од Законот, работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работата за: службено патување; теренски додаток; користење на приватен автомобил за службени патувања; одвоен живот од семејството и смрт на работникот или член на неговото семејство. Работникот има право на отпремнина при одење во пензија, како и јубилејни награди. (став 2) Висината, основицата и рокот за пресметување и исплата на надоместокот на овие трошоци се утврдува со закон и колективен договор. (став 3) Работодавачот на свој трошок на работниците може да им организира превоз до и од работното место, како и исхрана за време на работа. (став 4) Трошоците за исхрана од ставот 4 на овој член можат да изнесуваат најмногу до 20% од просечната нето плата по работник исплатена во претходната година, а трошоците за превоз во висина на стварните трошоци во јавниотобраќај.(став 5)

При наведената уставна и законска регулатива, се поставува прашањето дали со оспорениот член 26 Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството на Република Македонија, се повредуваат законските утврдени права работодавачот на свој трошок, доколку не организирал исхрана за време на работа или немал организиран превоз до и од работното место, на работниците да им ја зголеми платата во висина што ќе ја определи во договор со синдикатот, како една од страните потписнички на договорот.

Во одговор на ова правно прашање, Судот оцени дека законодавецот е јасен и прецизен дека според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка, а според став 5 од истиот член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори. Работникот има право на заработувачка - плата, согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување и дека плаќањето на работата по договорот за вработување мора да биде секогаш во парична форма. При исплатата, работодавачот мора да го почитува најнискиот износ определен со

колективен договор, во согласност со закон, кој непосредно го обврзува работодавачот (член 105 став 1 и 2 од Законот за работните односи).

Работникот има право на надомест на трошоци поврзани со работата и работодавачот на свој трошок на работниците може да им организира превоз до и од работното место, како и исхрана за време на работа. Трошоците за исхрана од ставот 4 на овој член можат да изнесуваат најмногу до 20% од просечната нето плата по работник исплатена во претходната година, а трошоците за превоз во висина на стварните трошоци во јавниот сообраќај.(член 113 ставови 1,4 и 5 од Законот за работните односи).

Исто така, со воведувањето на системот на бруто плата, надоместокот за исхрана, т.н. хранарина како и надоместокот за превоз практично престанале да постојат бидејќи се пресметуваат како дел од бруто платата. Тоа повлекло и соодветни измени на законската регулатива, така што со Законот за измени и дополнувања на Законот за работните односи „Службен весник на Република Македонија“бр.161/2008) се избришани овие два вида на надоместоци, така што работодавачот не е веќе должен на работниците да им обезбедува посебен надоместок во паричен износ за овие трошоци.

Оттука, Судот утврди дека во конкретниот случај предвидената можност, која не значи и обврска на работодавачот, да им обезбеди исхрана и превоз на работниците на негов трошок во договор со синдикатот, како потписник на Општиот колективен договор, е во согласност со Уставот и Законот за работните односи, од причина што нејзиното остварување во практиката зависи од фактички околности како што се материјалните можности на работодавачот, карактерот на процесот на трудот и неговата деловна политика, односно деловна одлука за тоа дали работодавачот ќе обезбеди организиран превоз и исхрана на вработените и притоа да се договори со синдикатот за висината на надоместокот.

Од изнесената уставна одредба (член 32 став 5), како и од изнесените одредби на Законот за работните односи (член 113 ставовите 1 и 3), Судот оцени дека за членот 26 од Општиот колективен договор за јавниот сектор на Република Македонија не може да се изрази сомнение по однос на неговата согласност со Уставот.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседатело т на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.31/2011)

102.

У.бр.40/2012

- Надоместок за неискористен годишен одмор

- *Remuneration for unused annual leave*

- Исклучокот според кој работодавачот на работникот може да му исплати надоместок за неискористен годишен одмор наместо да создаде услови за негово користење, поради објективни причини за неможности за користење на неискористениот дел од годишниот одмор, поради интервентен престанок на работниот однос без вина и волја на работникот, не е во спротивност со уставната обврска за работодавачот да создаде услови за користење на годишен одмор на работникот и тој одмор да го плати.

- The exception under which the employer may pay remuneration to the employee for the unused annual leave instead of creating conditions for its use, due to objective reasons for the impossibility to use the unused part of the annual leave, due to an intervenient termination of the employment not upon the employee's fault and will, is not in disagreement with the constitutional obligation for the employer to create conditions for the use of an annual leave on the part of the employee and to pay for that leave.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 145 став 1 во делот: „ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја “ од Законот за работните односи (“Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

2. Стамен Филипов, Драге Јованоски и Игор Јованоски, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорениот дел од одредбата бил уценувачки, понижувачки и дискриминаторски за работникот, затоа што работникот морал претходно да бара од работодавачот да му дозволи користење на неискористениот годишен одмор, иако тоа право му припаѓало според Устав и закон, и ако работодавачот не му овозможил користење на годишен одмор, дури тогаш работникот имал право на надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос. Тоа била чудна и несфатлива одредба.

Освен тоа, ова право би го имал само и исклучиво работникот на кој ќе му престанал работниот однос не по негова вина и волја. Овој дел од оспорената одредба бил дискриминаторски и тоа била казнена одредба, а не одредба од Законот за работните односи, што секако дека не било во ред од уставно-правен аспект. Ова затоа што ако на работникот му престанел работниот однос по негова вина и волја, иако не го користел годишниот одмор, тој ќе немал право на надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор, како што тоа право го имаат другите работници на кои им престанал работниот однос по сила на закон, што значело дека со оспорениот законски дел се вршело ускратување на уставно утврденото право на користење на платен годишен одмор на работниците, од кое тие не можеле да се откажат.

Според тоа, оспорената одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 9, член 9, член 32 став 4, член 51, член 54 став 1 и член 112 став 3 од Уставот, поради што се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба и

да ја поништи.

При одлучувањето, се предлага Уставниот суд да ја има во вид својата Одлука У.бр.200/2008, која очигледно законодавецот не ја имал предвид кога го усвоил текстот на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 145 став 1 од Законот за работните односи, работникот има право на надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос, ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествена положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 4 од Уставот, секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Од овие права вработените не можат да се откажат. Според став 5 на истиот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за работните односи се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување (член 1 став 1).

Правото на годишен одмор, како право од работен однос, е уредено во Главата X ПАУЗИ И ОДМОР (член 137 до член 145 од Законот). Така, со Законот се утврдува дека работникот има право на платен годишен одмор од најмалку 20 работни дена и дека со колективен договор или договор за вработување годишниот одмор може да се продолжи до 26 работни дена, дека повозрасен работник (жени повозрасни од 57 години и мажи повозрасни од 59 години), инвалид, работник со најмалку 60% телесно оштетување и работник кој негува и чува дете со телесен или душевен недостаток има право на уште три работни дена годишен одмор, како и се утврдува обврска за работодавачот на работникот да му издаде решение за правото на користење на годишен одмор (член 137). Понатаму, со Законот се определува траењето на годишниот одмор

според времето поминато во работен однос, условите за работа и други критериуми утврдени со колективниот договор (член 138), стекнувањето право на годишен одмор за работникот кој за првпат заснова работен однос (член 139), правото на пропорционален одмор (член 140), користењето на годишниот одмор – еднакратно или во два дела (член 141), начинот на определување и користење на годишниот одмор во установите од областа на образованието и науката (член 142), користењето на годишен одмор во случај на склучување на договор за вработување со друг работодавач (член 143), како и начинот на користење на годишниот одмор, земајќи ги предвид потребите на работниот процес, како и можностите за одмор и рекреација на работникот водејќи сметка за неговите семејни обврски (член 144).

Според оспорениот член 145 став 1 од Законот, работникот има право на надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос, ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја. Според став 2 на истиот член, ништовна е каква било спогодба со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор.

Уставниот суд на Република Македонија, со Одлука У.бр.200/2008, ги укина наслотот пред член 145 и член 145 став 1 и став 2 во делот „или од обештетувањето за годишниот одмор во случаите од ставот 1 на овој член“ од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2005, 106/2008 и 161/2008). Во оваа одлука Судот утврдил дека со оспорениот член 145 став 1 од Законот, се утврдува дека ако работодавачот не му овозможил искористување на годишниот одмор, работникот има право на обештетување за неискористените денови на годишен одмор, во висина на просечната плата на работникот за тие денови. Во ставот 2 на овој член се утврдува дека ништовна е каква било спогодба со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор или од обештетувањето за годишниот одмор во случаите од ставот 1 на овој член. Според Судот, со законското решение од став 1 на членот 145 од Законот, спротивно на уставната гаранција од член 32 став 4 од Уставот, која значи обврска за работодавачот да создаде услови за користење на годишен одмор на работникот и тој одмор да го плати, законодавецот пропишува можност работодавачот, наместо овозможување на користење на платен годишен одмор, на работникот да му исплати обештетување за неискористените денови на годишен одмор, односно користењето на годишниот одмор да го замени со парично обештетување. Ваквата одредба остава простор за толкување во смисла дека доколку за работодавачот е тоа поисплатливо, користењето на годишниот одмор на работникот може да го замени со исплата на парично обештетување и тоа без никакви санкции. Тргувајќи од тоа дека наведената законска одредба значи ускратување на уставно утврденото право на користење

на платен годишен одмор на работниците, од кое тие не можат да се откажат, Судот оцени дека член 145 став 1 од Законот не е во согласност со член 32 став 4 од Уставот. Со оглед дека член 145 став 2 од Законот во делот „или од обештетувањето за годишниот одмор во случаите од ставот 1 на овој член“ ја следи правната судбина на ставот 1 на овој член, Судот оцени дека натамошното опстојување на овој дел од одредбата би значел повреда на начелото на владеењето на правото, утврдено со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Од истите причини, Судот оцени дека и натамошното опстојување на насловот пред оспорениот член 145, кој гласи: „Плаќање на неискористениот дел од годишниот одмор“, исто така, би значело повреда на начелото на владеењето на правото. Тргувајќи од наведеното, Судот утврди дека натамошното опстојување на овие одредби во правниот поредок е неуставно.

По донесувањето на наведената одлука на Уставниот суд, законодавецот, со член 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 130/2009) го измени ставот 1 на членот 145 од Законот, кој ја доби следната содржина: „1) Работникот по престанувањето на работниот однос по кој било основ има право на обештетување за неискористениот годишен одмор.“

Со член 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/2012), членот 145 став 1 од Законот е повторно изменет и ја добива актуелната содржина („Работникот има право на надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос, ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја.“), која се оспорува со иницијативата.

Од анализата на наведените уставни и законски одредби произлегува дека правото на годишен одмор е уставно гарантирано право од кое вработените не можат да се откажат и дека остварувањето на ова право законодавецот го уредил со Законот за работните односи.

Уставната гаранција на остварувањето на правото на годишен одмор значи дека работодавачот не може на работникот да му го ускрати правото на годишен одмор, стекнато според одредбите на Законот за работни односи, поради што законодавецот пропишал дека работодавачот е должен на работникот да му издаде решение за користење на годишен одмор и да му овозможи услови за искористување на одморот, земајќи ги предвид потребите на работниот процес, од една страна, но и можностите за одмор и рекреација на работникот водејќи сметка за неговите семејни обврски, од друга страна. Тоа значи дека работодавачот е должен да го планира користењето на годишниот одмор за вработените и да создаде услови за реализација на тоа право. Единствен исклучок од остварувањето

на вака уреденото право на користење на годишен одмор, законодавецот пропишал во оспорениот член 145 став 1 од Законот, каде предвидел можност, наместо користење на неискористениот дел од годишниот одмор на работникот поради престанок на работниот однос не по негова вина и волја, работодавачот да му исплати на работникот надоместок за неискористениот дел од годишниот одмор, но под услов работникот, пред престанокот на работниот однос, да побарал користење на преостанатиот дел од годишниот одмор, а тоа да не му било овозможено од страна на работодавачот.

Од анализата на оваа одредба произлегува дека законодавецот јасно и прецизно го определил исклучокот кога работодавачот на работникот може да му исплати надоместок за неискористен годишен одмор наместо да создаде услови за негово користење, поврзувајќи го тоа со објективни причини за неможност за користење на неискористениот дел од годишниот одмор, поради интервентен престанок на работниот однос без вина и волја на работникот (отказ од деловни причини согласно член 76 став 3 од Законот, престанок на работниот однос поради губење на работната способност, каде законодавецот пропишал дека договорот за вработување престанува да важи со денот на доставувањето на правосилното решение за утврдување на изгубената работна способност, согласно член 103 од Законот).

На таков начин, законодавецот ја отстранил можноста за тоа работодавачот, доколку е тоа поисплатливо за него, во кој било случај користењето на годишниот одмор на работникот да може да го замени со исплата на парично обештетување, спротивно на уставната гаранција од член 32 став 4 од Уставот, која значи обврска за работодавачот да создаде услови за користење на годишен одмор на работникот и тој одмор да го плати, што беше основ за донесување на претходно наведената Одлука на Уставниот суд, У.бр.200/2008.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот за работните односи со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 9, член 9, член 32 став 4, член 51, член 54 став 1 и член 112 став 3 од Уставот

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.40/2012)

103.

У.бр.210/2011

- Остварување на правото на штрајк

- *Exercise of the right to strike*

- Правото на штрајк не е апсолутно право и и неговото остварување од страна на работниците во јавниот и приватниот сектор не може да ги доведе во прашање интересите на корисниците на јавните услуги кои посредно или непосредно учествуваат во стекнувањето средства за работа.

- Со оспорената одредба не се уредува самото право на штрајк, туку начинот на неговото организирање, остварување преку организационите облици како што се синдикатите, односно здруженијата на повисоко ниво кои со законската одредба имаат право да повикаат на штрајк и да го поведат со цел за заштита на економските и социјалните права на своите членови од работниот однос, во согласност со закон.

- The right to strike is not an absolute right and its exercise on the part of the employees in the public and private sectors may not question the interests of the users of public services who participate directly or indirectly in the acquisition of means for work.

- The contested provision does not govern the very right to strike, but the manner of its organisation, exercise through the organisational forms such as trade unions, that is, associations of a higher level which with the legal provision are entitled to call to a strike and commence it with a view to protecting the employment economic and social rights of its members, in accordance with the law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен

весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 236, став 2, став 3 во делот “Штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон.” и ставот 5 и член 266 став 1, точки 4, 5 и 6 од Законот работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. (62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 30/2009, 149/2009, 16/2010, 50/10, 52/10, 124/2010, 158/2010 и 47/2011).

2. Здравко Савевски од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата оспорените одредби биле спротивни на член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 38, член 51 став 1 и став 2 и член 54 став 1 од Уставот. Во образложението на иницијативата се наведува дека по донесувањето на Уставот на Република Македонија од 1991 година настанале промени во поглед на уставното и законското третирање на правото на штрајк – претходно (во поранешната СФРЈ било целосно во согласност со Уставот да се пропишуваат со закон условите под кои се остварува правото на штрајк, по донесувањето на Уставот на Република Македонија со закон можело да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк единствено во вооружените сили, полицијата и органите на управата, а во другите сфери правото на штрајк било гарантирано и не подлежело на ограничувања со закон. Со донесувањето на Законот за работните односи, законодавецот не само што не се усогласил со важечкиот Устав на Република Македонија, туку се впуштил во уште подрастично пропишување на услови кои го ограничуваат остварувањето на правото на штрајк, така што спротивно на Уставот, ова уставно загаранитрано право во практиката станало речиси неспроведливо.

Во однос на конкретните оспорени одредби од член 236 ставови 2,3 и 5 од Законот, во иницијативата се наведува дека условите за почеток на штрајкот биле противуставни, бидејќи не се однесувале само на вработените во вооружените сили, полицијата и органите на управата туку на сите вработени, кај сите работодавачи во Република Македонија.

Задолжителното писмено најавување на штрајкот, со придружното

наведување на причините за штрајкот, местото на одржувањето на штрајкот, денот и времето на почетокот на штрајкот, како и забраната штрајкот да започне пред завршувањето на постапката за помирување (член 266 од Законот), претставувале ограничувања на правото на штрајк и постапувањето спротивно на овие одредби било санкционирано со прекршочни казни. Со оглед на тоа што овие одредби не оставале простор за поинакво однесување при штрајк на вработените кај сите работодавачи, овие одредби не можело да се сватат поинаку освен како услови кои го ограничуваат остварувањето на правото на штрајк.

Сериозно фактичко ограничување на правото на штрајк била и одредбата со која почетокот на штрајкот се доведува во врска односно се условувал со завршувањето на постапката за помирување, а при ситуација кога не бил утврден временскиот рок на траење на постапката за помирување, му се овозможувало на работодавачот оваа постапка да ја одолговлекува во недоглед со што било ограничено остварувањето на правото на штрајк.

4. Судот на седница утврди дека Главата насловена како XX. “Штрајк” согласно член 236 став 1 со наслов “Права и обврски за времето на штрајк”, синдикатот и неговите здруженија на повисоко ниво имаат право да повикаат на штрајк и да го поведат со цел за заштита на економските и социјалните права на своите членови од работниот однос, во согласност со закон. Штрајкот мора писмено да се најави на работодавачот, односно здружението на работодавачите против кои е насочен, а штрајкот на солидарност на работодавачот кај кого тој штрајк се организира.(оспорен став 2) Штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон. Обврската за помирување не смее да го ограничи правото на штрајкот, кога таква постапка е предвидена со овој закон, односно пред спроведувањето на друга постапка за мирно решавање на спорот за која страните се договориле.(оспорен став 3 првата реченица) Штрајкот на солидарност може да започне без спроведување на постапка за помирување, но не пред истекот на два дена од денот на почетокот на штрајкот за чија поддршка се организира.(став 4) Во писмото со кое се најавува штрајкот мора да се наведат причините за штрајкот, местото на одржувањето на штрајкот и денот и времето на почетокот на штрајкот.(оспорен став 5) Штрајкот мора да биде организиран на начин со кој нема да се оневозможува или попречува организирањето и одвивањето на работниот процес за работниците кои не учествуваат во штрајкот, забрана на влез на работниците и на одговорните лица во деловните простории на работодавачот. (став 6)

Според член 266 од овој закон, глоба во износ од 1.200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за сторен прекршок на синдикатот, односно здружението на синдикатите и работодавачите, ако:

синдикатот, односно здруженијата на синдикатите и работодавачите во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената не ја пријави промената на називот на синдикатот и неговите здруженија на повисоко ниво, седиштето, подрачјето на дејствување, називот на органите и телата, лицата овластени за застапување, престанокот на дејствувањето, односно овластувањата во правниот промет (член 193); синдикатот, односно здруженијата на синдикатите и работодавачите, колективниот договор не го објават на пропишаниот начин (член 232); синдикатот, односно здруженијата на синдикатите и работодавачите, тогаш кога за тоа се должни, одбијат да учествуваат во постапката за мирее предвидена со овој закон (членови 182 и 183) синдикатот, односно здруженијата на синдикатите не најават штрајк (член 236 став 2); (оспорена точка 4) синдикатот, односно здруженијата на синдикатите започнат штрајк пред спроведување на постапка за мирее, предвидена со овој закон, односно пред спроведување на друга постапка за мирно решавање на спорот (член 236 став 3) и (оспорена точка 5) синдикатот, односно здруженијата на синдикатите во писмото за најава на штрајк не ги наведат причините за штрајк, местото, денот и времето на почетокот на штрајкот (член 236 став 5). (оспорена точка 6) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции по ставот 1 од овој член е надлежниот суд.(став 2)

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото претставуваат едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 35 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 37 од Уставот, заради остварување на своите економски и социјални права, граѓаните имаат право да основаат синдикати. Синдикатите можат да основаат свои сојузи и да членуваат во меѓународни синдикални организации. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на синдикално организирање во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Согласно членот 38 од Уставот, се гарантира правото на штрајк. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Според член 50 став 3 од Уставот, граѓанинот има право да биде запознат со човековите права и основни слободи и активно да придонесува, поединечно или заедно со други за нивно унапредување и заштита.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, а во ставот 2 од овој член од Уставот е утврдено дека

секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот (став 1). Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2). Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

Врз основа на анализата на цитираните уставни одредби, на кои се повикува подносителот во иницијативата, произлегува дека прашањето поврзано со штрајкот е уредено во членовите 37 и 38 од Уставот, а останатите уставни одредби не се директно поврзани со правото на штрајк. Исто така, од содржината на наведените уставни одредби, произлегува дека правото на штрајк е едно од основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени со Уставот. Тоа право, како едно од основните економски и социјални права е уставно загарантирано, при што Уставот препушта со закон и со колективен договор да се уреди начинот на остварувањето на ова право, со цел да не се доведе во прашање остварувањето на другите уставно гарантирани слободи и права. Во оваа смисла, не постои пречка со закон да се уреди начинот на остварување на правото на штрајк во конкретните области, водејќи притоа сметка при уредувањето на овие односи да не се доведе во прашање уставната гаранција за остварување на правото на штрајк, но и другите со Уставот гарантирани слободи и права.

Во Законот за работни односи во Главата XX со наслов “Штрајк” во членовите од 236 до 245 се уредени правата и обврските за време на штрајк, работодавачот во договор со синдикатот кој ги застапува интересите на работниците, се должни во остварувањето на правото на штрајк да обезбедат минимум непречено извршување на функциите на органот, неопходно ниво во остварувањето на правата и интересите на граѓаните и на правните лица и извршувањето на меѓународните договори.

Во Главата XXVI со наслов “Прекршочни одредби” се предвидени прекршочни казни додека во членот 266 е уредено дека се изрекува глоба во износ од 1.200 евра во денарска противвредност за сторен прекршок на синдикатот, односно здружението на синдикатите и работодавачите, поради таксативно набројани причини ако синдикатот, односно здруженијата на синдикатите не најават штрајк (член 236 став 2); (оспорена точка 4), ако синдикатот, односно здруженијата на синдикатите започнат штрајк пред спроведување на постапка за миреење, предвидена со овој закон, односно пред спроведување на друга постапка за мирно решавање на спорот (член 236 став 3) и (оспорена точка 5) или ако

синдикатот, односно здруженијата на синдикатите во писмото за најава на штрајк не ги наведат причините за штрајк, местото, денот и времето на почетокот на штрајкот (член 236 став 5).

Оттука, ова законско овластување на работодавачот претставува регулирање на остварувањето на правото на штрајк преку непосредно спроведување на законските одредби во функција на обезбедување на неопходното ниво на процесот на работа со кое нема да се загрози животот, здравјето, економската и социјалната сигурност на граѓаните и неопходното одвивање на животот во земјата, во обем и на начинот утврдени со закон од соодветната дејност од јавен интерес како и извршувањето на меѓународните договори.

Притоа, треба да се има предвид и тоа дека правото на штрајк не може да се сфати како апсолутно право така што правото на штрајк на работниците во јавниот и приватниот сектор не може да ги доведе во прашање интересите на корисниците на јавните услуги кои посредно или непосредно учествуваат во стекнувањето средства за работа.

Во конкретниот случај Судот утврди дека со оспорената одредба не се уредува самото право на штрајк, туку начинот на неговото организирање, остварување преку организационите облици како што се синдикатите, односно здруженијата на повисоко ниво кои со законската одредба имаат право да повикаат на штрајк и да го поведат со цел за заштита на економските и социјалните права на своите членови од работниот однос, во согласност со закон.

Тргувајќи од анализата на оспорените одредби и наводите во иницијативата дека задолжителното писмено најавување на штрајкот, наведувањето на причините за штрајкот, местото на одржување, денот и времето на почетокот како и одредбата за забрана на започнување на штрајкот пред завршување на постапката за помирување претставувало ограничување на остварувањето на правото на штрајк, Судот смета дека истите се неосновани.

Судот оцени дека овие два институти, штрајкот и медијацијата во трудовите спорови се тесно поврзани, од причина што мирното решавање на работните спорови во определени случаи може да има превентивен карактер во смисла на спречување на штрајкот, односно во случај на отпочнат штрајк да претставува средство за разрешување на настанатиот спор по вонсудски пат. Оттука, Судот смета дека за оценка на уставноста на оспорените одредби од решавачко значење е фактот што и двата институти се однесуваат на прашања поврзани со работните односи, кои пак согласно член 32 став 5 од Уставот се уредуваат со закон и со колективни договори.

Остварувањето на правото на штрајк како право што произлегува од работниот однос се уредува со закон и колективен договор, а

ограничувањето на условите за остварување на правото може да биде уредено единствено со закон.

Од наведеното произлегува дека одредбите од членовите 236 став 2, став 3 во делот “Штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон.” и став 5 и член 266 став 1 точки 4,5 и 6 од Законот за работните односи не се во спротивност со Уставот, поради што во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на одредбите од член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 38, член 51 став 1 и став 2 и член 54 став 1 од Уставот на која се повикува подносителот на иницијативата, поради што Судот оцени дека не може да се постави прашањето за уставноста на истите.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.210/2011)

15. Пензиско и инвалидско осигурување

15. Pension and disability insurance

104.

У.бр.160/2011

- Утврдување на пензиската основа

- *Determination of the pension base*

- Мерилата и критериумите за определување на пензиската основа утврдени во Законот за пензиско и инвалидското осигурување, подеднакво се однесуваат на сите осигуреници во системот на пензиското и инвалидското осигурување кои стекнуваат право на старосна, инвалидска или семејна пензија согласно Законот.

- The standards and criteria for the determination of the pension base defined in the Law on Pension and Disability Insurance equally apply to all insureds in the system of pension and disability insurance who acquire the right to an old-age, disability or family pension pursuant to the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 19 став 5 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/07, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011 и 51/2011).

2. СЕ ОТФРПА иницијативата за оценување на меѓусебната согласност на член 19 став 5 со ставовите 1, 2, 3 и 4 од истиот член на Законот означен во точка 1 на ова решение.

3. Мирко Стреоски од Кичево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата означена во точка 1 на ова решение.

Според подносителот на иницијативата (со иницијативата се оспорува член 19 став 4 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, но Судот, според образложението на иницијативата, утврди дека станува збор за оспорување на член 19 став 5 од Законот), со оспорената одредба се ставале во нееднаква положба старосните пензионери со останатите категории пензионери, затоа што не се земала за утврдување на пензиската основа платата, односно надоместокот на плата во годината во која осигуреникот остварува право на старосна пензија и се правел обид да се déroгира ставот 1 во истиот член со кој е утврдено дека старосна пензија се утврдува од месечниот просек на плати што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 1 јануари 1970 година.

И ставот 2 и ставот 3 во истиот член 19 од Законот, пензиската основа за остварување на старосна пензија ја поврзувале исклучиво со времето на вкупното траење на осигурувањето, што значело дека времето на осигурувањето било основ за признавање на пензискиот стаж, а пензискиот стаж бил основ за утврдување на пензиската основа, во спротивно со право подносителот на иницијативата го поставувал прашањето каде завршуваат средствата од пензиското и инвалидското осигурување уплатени од работодавачот во годината на пензионирањето и дали со исклучокот направен во оспорениот став 4 од овој член, граѓаните на Република Македонија се ставале во нееднаква положба и се создавал простор да се наруши владеењето на правото, затоа што со примената на оспорената одредба се оштетувале осигурениците кои

остваруваат старосна пензија.

Со оспорениот став 4 на членот 19 од Законот се повредувале основните човекови права по основ на стекнување на право на старосна пензија за време на вкупното траење на осигурувањето со што се повредувало правото на стекнување на старосна пензија под еднакви услови за сите осигуреници од член 11 од Законот.

Подносителот го поставува прашањето кои биле причините задолжително да се плаќа пензиско и инвалидско осигурување за време на вкупното траење на работењето, ако со оспорениот став една година од платените надоместоци на плати и придонеси не се земала предвид за утврдување на пензиската основа.

Поради наведеното, со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеите 1 и 3 и член 9 од Уставот, како и оспорениот став бил и во спротивност со член 19 ставовите 1, 2 и 3 од Законот, поради што се бара од Уставниот суд да и даде приоритет на иницијативата и да ја укине оспорената одредба, од причина што неговиот предмет за остварување на старосна пензија бил во тек на решавање пред Управниот суд.

Исто така, се бара Уставниот суд да донесе решение за запирање од извршување на оспорената одредба од Законот према подносителот на иницијативата од страна на органите на државната управа.

4. Судот на седницата утврди дека според член 19 став став 5 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, по исклучок од став 3 на овој член платата, односно надоместокот на платата остварен во годината во која осигуреникот остварува право на старосна пензија не се зема за утврдување на пензиската основа.

5. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 9 од Уставот е утврдено дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба, а според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјалната праведност.

Од наведените уставни одредби, произлегува дека Уставот

го прокламира и утврдува општиот принцип на правото на граѓаните на социјална сигурност и социјално осигурување кое е препуштено на уредување со закон и колективен договор. Исто така, Уставот ја прокламира грижата на Републиката за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните, која се остварува врз основа на начелото на социјална праведност. Според тоа, прокламацијата на тие уставни принципи произлегува од социјалниот карактер на државата, а видовите на правата што се стекнуваат со социјалното осигурување, нивната висина, начин на стекнување и користење се резервирани за законодавната власт, која има широк простор за уредување на сите релевантни односи кои се од значење за остварување на социјалната сигурност на граѓаните.

Со Законот за пензиското и инвалидското осигурување се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување на работниците во работен однос и на физичките лица кои вршат дејност, основите на капиталното финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и ивалидското осигурување (член 1).

Согласно членот 3 на овој закон, со задолжително пензиско и инвалидско осигурување по основа на работа, а врз начелото на социјална праведност и генерациска солидарност, се остваруваат права во случај на старост, општа неспособност за работа или професионална неспособност за работа, смрт и телесно оштетување.

Правата од пензиското и инвалидското осигурување, согласно член 4 на овој закон, се стекнуваат и остваруваат во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување под услови утврдени со овој закон.

Правата од пензиско и инвалидско осигурување се утврдени во член 5 од Законот, и тоа:

- 1) право на старосна пензија;
- 2) право на инвалидска пензија;
- 3) професионална рехабилитација и права на соодветни парични надоместоци;
- 4) право на семејна пензија;
- 5) право на паричен надоместок за телесно оштетување и
- 6) право на најнизок износ на пензија.

Во членот од 19 од Законот, се уредени прашањата кои се однесуваат за тоа како се утврдува пензиската основа за остварување на старосна пензија. Така, според став 1 на овој член, старосната пензија се утврдува од месечниот просек на платите што ги примал работникот за

време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 1 јануари 1970 година (во натамошниот текст: пензиска основа). Според став 2 на истиот член, за определување на пензиска основа, покрај месечниот просек на плати се зема и надоместокот на плати, односно паричниот надоместок во случај на невработеност; според став 3 на овој член, за осигурениците од член 11 точка 2 старосната пензија се утврдува од пензиската основа, односно месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 1 април 1992 година; според став 4 на истиот член, како година на осигурување од која се зема платата за утврдување на пензиската основа се зема календарската година во која осигуреникот остварил плата, односно надоместок на плата за најмалку шест месеци стаж на осигурување, а според став 5 на овој член, по исклучок од став 4 на овој член (во одредбата стои став 3, но според Судот, тоа е резултат на пропуст на законодавецот да изврши усогласување на нумерацијата со дополнувањата извршени во овој член – на двапати додавање на нов став 2), платата, односно надоместокот на платата остварен во годината во која осигуреникот остварува право на старосна пензија не се зема за утврдување на пензиската основа.

Според член 32 став 1 од Законот, платите од поранешните години кои се земаат за утврдување на пензиската основа се валоризираат со коефициентите пресметани врз основа на движењето на платите на сите вработени во Република Македонија. Според став 2 на овој член, валоризацијата на платите од поранешните години според кои се утврдува пензијата, се врши според просекот на платите во последната календарска година која и предходи на годината во која осигуреникот го остварува правото на пензија. Според став 3 на овој член, коефициентите за валоризација на платите од поранешните години се утврдуваат секоја година единствено за сите плати врз основа на статистичките податоци за движењето на платите на сите вработени во Република Македонија.

Согласно член 64 став 1 од Законот, инвалидската пензија се определува од пензиската основа што се утврдува на начин предвиден во членовите од 19 до 32 на овој закон.

Според член 79 став 1 од истиот закон, семејната пензија се определува од старосната или инвалидската пензија што на осигуреникот би му припаѓала во часот на смртта, односно од пензијата што на корисникот на пензијата му припаѓала во часот на смртта.

Од анализата на наведените и другите одредби на Законот произлегува дека законодавецот, во согласност со своите уставни овластувања да ги уреди релевантните односи кои се од значење за остварување на социјалната сигурност на граѓаните, утврдил систем за пензиско и инвалидско осигурување на граѓаните, во која смисла, утврдил право на остварување на старосна, инвалидска и семејна пензија за осигурениците во тој систем. Така, определил дека старосната

пензија се утврдува од месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 01.01.1970 година, заклучно со последната година која и претходи на годината на остварувањето на правото, при што во пензиската основа не се засметуваат платите што осигуреникот ќе ги оствари во календарската година во која остварил плата, односно надоместок на плата за помалку од шест месеци стаж на осигурување. Инвалидската и семејната пензија, исто така, се определуваат од пензиската основа според која се определува семејната пензија.

Законската определба за начинот на утврдување на пензиската основа на старосната пензија, односно дека висината на старосната пензија се утврдува од месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, заклучно со последната година која и претходи на годината на остварувањето на правото, при што во пензиската основа да не се засметуваат платите што осигуреникот ќе ги оствари во календарската година во која остварил плата, односно надоместок на плата за помалку од шест месеци стаж на осигурување, е присутна во системот на пензиското и инвалидското осигурување во Република Македонија од донесувањето на Законот и почетокот на неговата примена (1 јануари 1994 година) и досега не биле предмет на измени и дополнувања.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, како и од одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување наспрема содржината на оспорената одредба, Судот оцени дека наводите во иницијативата се неосновани. Ова затоа што мерилата и критериумите за определување на пензиската основа утврдени во член 19 од Законот, подеднакво се однесуваат на сите осигуреници во системот на пензиското и инвалидското осигурување кои стекнуваат право на старосна, инвалидска или семејна пензија согласно Законот, поради што не се точни наводите во иницијативата дека со оспорената одредба се ставале во нееднаква положба старосните пензионери со останатите категории пензионери, со што се повредувал принципот на еднаквост, а со тоа и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Исто така, според Судот, погрешна е интерпретацијата на подносителот на иницијативата дека оспорениот член 19 став 5 (став 4 како што тој погрешно наведува) од Законот бил во спротивност со ставовите 1, 2 и 3 на истиот член и правел обид исклучокот да стане правило, што било *non sens* во домашното и меѓународното право. Имено, мерилата за определување на пензиската основа се утврдени во сите пет става на членот 19 од Законот и тие се подразбираат и единствено може да се применат кумулативно, како единствен систем кој важи за

сите осигуреници. Тоа значи дека и оспорениот став 5 од овој член не претставува исклучок од системот на определување на пензиската основа, како што погрешно смета подносителот на иницијативата, туку дека заедно со ставовите 1, 2, 3 и 4 на истиот член, го гради единствениот систем за определување на пензиската основа за сите осигуреници.

Според Судот, барањето на подносителот на иницијативата, платите што осигуреникот ќе ги оствари во календарската година во која остварил пензија, да бидат засметани при утврдувањето на пензиската основа на осигуреникот, во суштина води кон измена на мерилата и критериумите за пресметување на пензиската основа вградени во постојниот систем на пензиско и инвалидско осигурување, што е прашање од надлежност на законодавецот, а не на Уставниот суд.

Тргувајќи од наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 19 став 5 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување со член 8 став 1 алинеите 1 и 3 и член 9 од Уставот, поради што Судот оцени дека не се исполнети условите од член 27 на Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, да се донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на оспорената одредба од Законот.

6. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од наведените уставни одредби, произлегува дека Уставниот суд нема надлежност да ја цени меѓусебната согласност на одредби од ист закон (став 5 во однос на ставовите 1, 2, 3 и 4 од истиот член), што е барање во иницијативата, поради што Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, иницијативата во овој дел да се отфрли.

7. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.160/2011)

105.

У.бр.56/2012

- Остварување на правото на пензија на корисниците на воена пензија од поранешна СФРЈ

- Exercise of the right to pension of the users of a military pension from the former SFRY

- Заклучок на Владата со кој се утврдува начин на постапување на надлежните органи во Република Македонија во функција на конечна реализација на веќе стекнато право на пензија на одредена категорија корисници, утврдено со претходно донесени решенија, во согласност со Анексот Д од Договорот за прашања за сукцесија, не значи неосновано одлучување на Владата во врска со остварување и користење на правата од пензиското и инвалидското осигурување на корисниците на воена пензија, спротивно на постојната регулатива за овие прашања утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување и Договорот за прашања на сукцесија.

- The Conclusion of the Government stipulating a manner of action of the competent authorities in the Republic of Macedonia in the function of a final exercise of an already vested right to a pension for a certain category of users, defined in previously passed resolutions, in accordance with Annex D of the Agreement on Succession Matters, does not mean unfounded decision-making of the Government in connection with the exercise and use of the rights from pension and disability insurance of the users of a military pension, contrary to the existing regulation for these issues defined in the Law on Pension and Disability Insurance and the Agreement on Succession Matters.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република

Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучокот на Владата на Република Македонија, бр.51-5898/1 од 25.10.2011 година, со којшто Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија корисниците на воена пензија ги презема во исплата со конечен износ на пензија, сметано од 01.02.2011 година.

2. Ламбе Цепенковски и Миле Николовски, двајцата од Охрид, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучокот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата, со оспорениот заклучок, кој неосновано бил класифициран со степен „Интерно“ и не бил објавен во „Службен весник на Република Македонија“, Владата на Република Македонија, спротивно на член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 8, член 9 став 2, член 16 став 3, член 34, член 51, член 52 ставовите 1 и 2, член 54 став 1 и член 118 од Уставот, член 135 став 2 и член 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, Договорот за прашања на сукцесија (Анекс Д), Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и Законот за класифицирани информации, одлучувала во врска со остварувањето и користењето на правата од пензиското и инвалидското осигурување на корисниците на воена пензија и со тоа ги повредила напред наведените прописи, на штета на воените пензионери, бидејќи биле оставени без денар пензија од крајот на 1992 година па до 03.06.2004 година, на кој начин Владата противуствано им го оневозможила користењето на веќе стекнатото право на пензија, утврдено со претходно донесени правосилни решенија. А тоа значело дека не била обезбедена, односно била спречена примената на Анексот Д од Договорот за прашања за сукцесија.

Според член 135 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, Фондот за пензиското и инвалидското осигурување бил надлежен и кога правата од пензиското и инвалидското осигурување се остварувале врз основа на меѓународни договори. Тоа значело дека Фондот бил надлежен непосредно да го примени наведениот меѓународен договор, а не со посредство на Владата, како што било сторено. Согласно на тоа, Владата немала надлежност да не ги извршува наведените уставни одредби, наведените закони и споменатиот меѓународен

договор и истите да ги менува, по свое сопствено убедување и наоѓање, а на штета на граѓаните. Во случајов, спротивно на член 118 од Уставот, Владата го менувала ратификуваниот меѓународен договор и Законот за пензиското и инвалидското осигурување, што било лошо за една правна држава.

Оспорениот заклучок бил спротивен и на член 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Според тоа, со оспорениот заклучок оштетените воени осигуреници биле дискриминирани во однос на другите пензионери во Република Македонија, затоа што тие граѓани правото на пензија го стекнале согласно со Устав и закон, а оштетените, согласно оспорениот заклучок на Владата, што не било во согласност со член 9 став 2 од Уставот, според кој граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот заклучок и истиот да го поништи. Воедно, се предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорениот заклучок, бидејќи со неговото извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија, на Дваесет и првата седница одржана на 22.10.2011 година, ја разгледала Информацијата за определување конечен износ на пензија на корисници на воена пензија-македонски државјани кои правото на пензија го оствариле заклучно со 31 декември 1993 година и ја усвоила со следните заклучоци:

1. Се препорачува на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија – Централна Скопје корисниците на воена пензија од оваа информација да ги преземе во исплата со конечен износ на пензија сметано од 1.02.2011 година, без донесување на решенија.

2. Се задолжува Министерството за финансии средствата во износ од 253.980 денари да ги обезбеди почнувајќи од Буџетот на Република Македонија за 2012 година.“

4. Во членот 8 од Уставот на Република Македонија, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени принципот на владеењето на правото, како и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви пред Уставот и законите.

Согласно членот 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а согласно став 2 на истиот член, законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Според членот 88 од Уставот, носител на извршната власт во Република Македонија е Владата на Република Македонија, која своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Меѓу надлежностите на Владата на Република Македонија утврдени во членот 91 од Уставот спаѓа и надлежноста да ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и да е одговорна за нивното извршување (алинеја 1), како и да донесува уредби и други прописи за извршување на законите (алинеја 5).

Согласно член 23 од Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори („Службен весник на Република Македонија“ број 5/1998), за извршување на меѓународните договори на Република Македонија се грижи Владата на Република Македонија и претседателот на Републиката.

Според член 135 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување (“Службен весник на РМ”, бр. 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/07, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011 и 51/2011), кој бил во сила кога е донесен оспорениот заклучок, правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, ако во него осигуреникот бил последен пат осигурен. Фондот е надлежен и кога правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат врз основа на меѓународни договори.

Согласно член 140 став 1 на истиот закон, решение за правата од пензиското и инвалидското осигурување донесува Фондот, најдоцна во рок од 30 дена од денот на поднесување на уредно барање.

Според член 197 на овој закон, пензиите на воените осигуреници остварени пред денот на почетокот на примената на овој закон според Законот за пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници, им се обезбедуваат и по денот на почетокот на примената на овој закон во обем и во висина определени со тие прописи, со тоа што овие пензии можат да се исплатуваат најмногу до износот на највисоката пензија утврдена со овој закон.

Со Договорот за прашања на сукцесија, склучен помеѓу Босна и Херцеговина, Република Хрватска, Република Македонија, Република Словенија и Сојузна Република Југославија, кои се пет еднакви држави наследнички на поранешната Социјалистичка Федеративна Република Југославија, кој договор Собранието на Република Македонија го ратификува на 30 јануари 2002 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/2002), со анексот Д поединечно се определуваат условите според кои е уредена областа на пензиите. Овој анекс има три члена, со кои се утврдува дека секоја држава ќе преземе одговорност за и редовно ќе ги исплаќа легално заснованите пензии финансирани од страна на таа држава во нејзиното поранешно својство како конститутивна република на СФРЈ, без разлика на националноста, државјанството, резиденцијата или домицилот на корисникот (член 1); се утврдува дека секоја држава ќе преземе одговорност за и редовно ќе ги исплаќа пензиите кои им ги должи на своите државјани или воени чиновници на СФРЈ независно од местото каде тие имаат живеалиште или престојувалиште, ако тие пензии биле финансирани од сојузниот буџет или од други сојузни ресурси на СФРЈ (член 2); се утврдува дека, доколку е потребно, државите ќе склучат билатерални аранжмани за обезбедување на исплата на пензии според член 1 и 2 од овој анекс на лица лоцирани во држава која не е онаа што ги исплаќа пензиите за овие лица, за пренос на потребните средства за обезбедување на исплата на овие пензии, и за исплата на пензии пропорционално на уплатата на придонесите. Било какви билатерални договори склучени помеѓу било кои две од државите ќе имаат предност над одредбите од овој анекс и ќе го решат прашањето на заемните побарувања помеѓу пензиските фондови на државите што се однесуваат на исплати на пензии направени пред стапување во сила на таквите договори (член 3).

Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 16 ноември 2004 година, ја разгледала Информацијата за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите-наследници на поранешна СФРЈ, подготвена од Министерството за труд и социјална политика, како надлежно министерство за спроведување на наведениот договор и донела соодветни заклучоци, кои биле предмет на уставно-судска анализа пред Уставниот суд и по кои Судот оценил дека нема основи за поведување на постапка за оцена на ниивната уставност и законитост (Решение У.бр.36/2006).

Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 22.10.2011 година, ја разгледала Информација за определување конечен износ на пензија на корисници на воена пензија-македонски државјани кои правото на пензија го оствариле заклучно со 31 декември 1993 година и ја усвоила со следните заклучоци: 1) се препорачува на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија – Централна Скопје корисниците на воена пензија од оваа информација да ги преземе во исплата со конечен износ на пензија сметано од 1.02.2011 година, без

донесување на решенија и 2) се задолжува Министерството за финансии средствата во износ од 253.980 денари да ги обезбеди почнувајќи од Буџетот на Република Македонија за 2012 година.

Во однос на спорното правно прашање покренато со иницијативата - дали со оспорениот заклучок Владата на Република Македонија неосновано одлучувала во врска со остварувањето и користењето на правата од пензиското и инвалидското осигурување на корисниците на воена пензија, спротивно на постојната регулатива за овие прашања утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување и Договорот за прашања на сукцесија, Судот имаше предвид дека со Решение У.бр.36/2006, Судот не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучоците на Владата на Република Македонија за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право и обврски на државите наследници на поранешна СФРЈ, донесени на седницата на 16.11.2004 година, затоа што оцени дека не се во спротивност со одредбите на член 8 алинеите 1 и 3, член 34, член 52 став 1 и 2, член 88, член 91 алинеите 1 и 5 и член 118 од Уставот на Република Македонија, член 35 и член 36 став 7 од Законот за Владата на Република Македонија, Анексот Д-Пензии од Договорот за прашања за сукцесија, Договорот меѓу Република Македонија и Сојузна Република Југославија за социјално осигурување, како и член 135 став 2 и член 197 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Подносителите на сега доставената иницијатива биле подносителите и на иницијативата во предметот У.бр.36/2006, што значи дека им се познати аргументите за тоа зошто Судот оценил дека нема основ да се изрази сомнеж во уставноста и законитоста на оспорените заклучоци.

Со сега оспорениот заклучок Владата, како носител на извршната власт и орган надлежен да ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и одговорна за нивното извршување, исто како во случајот со Заклучоците донесени на седницата одржана на 16.11.2004 година, го определила начинот на постапување за реализација на одредби од Договорот за прашања на сукцесија, кој како меѓународен договор што е ратификуван во согласност со Уставот, станал дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија и не може да се менува со закон. Имено, категоријата корисници на воена пензија – македонски државјани кои правото на пензија го оствариле заклучно со 31 декември 1993 година, според прописите за воените осигуреници, а на кои не им била исплаќана пензијата од причина што немале живеалиште или престојувалиште на територијата на Република Македонија на 31 март 2002 година, своето право на пензија која се исплаќа во Република Македонија го остварила согласно Договорот за прашања на сукцесија и Заклучоци на Владата на Република Македонија за постапување по Договорот за прашања на сукцесија по основ на право

и обврски на државите наследници на поранешна СФРЈ, донесени на седницата на 16.11.2004 година.

Според Информацијата за исплата на воените пензии доставена до Судот од Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, (акт бр.02-5269/2 од 18.09.2012 година), со оглед дека Фондот не располагал со податоци за остварената пензија на овие воени осигуреници, доставено било барање до Фондот за социјално осигурување на воени осигуреници во Белград преку Министерството за надворешни работи и Амбасадата на Република Македонија во Белград, за доставување податоци за висината на воената пензија во март 1992 година. По добивањето на податоците, Фондот истите ги доставил до Министерството за труд и социјална политика, од каде биле препратени до Владата на Република Македонија, која го донела оспорениот заклучок со кој Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, овие корисници на пензија ги презема во исплата со конечен износ на пензија, сметано од 01.02.2011 година, без донесување на решенија. Пензиите се усогласени според прописите од пензиското и инвалидското осигурување, како и за останатите корисници на пензија во Република Македонија.

Тргувајќи од наведеното, произлегува дека со оспорениот заклучок Владата не утврдува начин и постапка за стекнување право на пензија на поединци, туку утврдува начин на постапување на надлежните органи во Република Македонија - Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Македонија и Министерството за финансии, во функција на конечна реализација на веќе стекнато право на пензија на одредена категорија корисници, утврдено со претходно донесени решенија, во согласност со Анексот Д од Договорот за прашања за сукцесија, за кое прашање Уставниот суд веќе расправал и оценил дека е во согласност со Уставот, закон и меѓународен договор.

Прашањето за тоа дали оспорениот заклучок основано бил класифициран со степен на класификација ИНТЕРНО, е прашање на примена на Законот за класифицирани информации („Службен весник на Република Македонија“ број 9/2004, 113/2007, 145/2010 и 80/2012), што не спаѓа во доменот на надлежностите на Уставниот суд.

Поради тоа, Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорениот заклучок со Уставот и закон, како што се наведува во иницијативата.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.56/2012)

106.

У.бр.142/2012

- Промена на основицата на инвалидска пензија

- *Change of the base of the disability pension*

- Законодавецот има основ да го определува нивото на социјалната сигурност на граѓаните, па законското спуштање на основицата на најниската и највисоката инвалидска пензија е движење на законодавецот во рамките на неговите уставни овластувања во оваа сфера.

- *The legislator has a ground to determine the level of social certainty of citizens, and the legal decrease of the base of the lowest and highest disability pension is an action of the legislator within the frameworks of his constitutional powers in this sphere.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 52 став 1 и член 230 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на РМ“ бр.98/2012).

2. Синдикална организација при М-НАВ АД Скопје - Контрола на летање - ССКП на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата ги оспорува членот 52 став 1 и членот 230 од Законот наведувајќи дека според преодната и завршна одредба на член 230 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, за осигурениците кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, највисоката пензија не можела да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не може од процентите утврдени во членот 52 став 1 од овој Закон од просечната нето плата остварена во Републиката во претходната година зголемена за 2,7 пати (став 1). Определената највисока пензија од ставот 1 на овој член повторно не се определува и понатаму се усогласува со процентот со кој се усогласуваат и другите пензии (став 2).

Од оваа одредба, според иницијативата, можело да се заклучи дека се вршела дискриминација меѓу осигурениците кои пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и осигурениците кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, така што на овие, вториве осигуреници им се лимитирало (ограничува) правото на највисока пензија и истовремени се условувало, односно временски се лимитирало до 2015 година, само затоа што не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, што не било во согласност со член 1 став 1, член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 9, член 34, член 35 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Во Уставот на Република Македонија не постоела ниту една одредба во која бил предвиден случај дека висината на највисоката пензија се ограничува. Според тоа, гледано од уставно-правен аспект не смеело да се врши ограничување на висината на старосната пензија ниту по еден основ, затоа што тоа не било во согласност со правилата и принципите на пазарното стопанство и почитувањето на уставните начела за социјална праведност и гарантирање на основите на економските односи (член 8 став 1 алинеја 7 и член 55 од Уставот) за сите граѓани, што значи и осигурениците-пензионери. Според наводите во иницијативата, највисоката старосна пензија која се утврдувала согласно оспорениот член 230 од Законот не била соодветна ниту на должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиското и инвалидското осигурување (член 4 од Законот) за време на неговиот работен век. Оттука, со оспорениот законски член се повредувала и темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија: правната заштита на сопственост од член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 став 1 и 3 од Уставот.

Според оспорениот член 230 ставови 1 и 2 од Законот, највисоката пензија не можела да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе од процентите утврдени во членот 52 став 1 од овој закон од просечната нето плата остварена во Републиката во претходната година зголемена само за 2,7 пати.

Ограничувањето на правото на користење на пензија особено во однос на делот од став 1 на овој член кој што упатувал на тоа дека висината на пензијата по 2015 година не можела да изнесува повеќе од просечната нето плата зголемена за 2,7 пати, според иницијаторот, бил школски пример за кршење на Уставот на Република Македонија. Овој дел од одредбата претставувал директно кршење на одредбата од членот 54 став 1 од Уставот. Исто така, ограничувањето на највисокиот износ на пензијата било против уставна категорија и истовремено одраз на погрешната социјална политика која што се водела последните 20-на години, поради што истата била во спротивност со членот 35 став 1 од Уставот.

Подносителот на иницијативата наведува дека оваа одредба не претставувала почитување на начелото на социјална праведност предвидено со членот 35 став 1 бидејќи не ја одразувала справедливата социјална политика која се темели на солидарност и кумулативна правда, туку одраз на моменталните финансиски и буџетски текови во земјата.

Исто така, оваа законска одредба претставувала кршење на правото на социјалната сигурност на граѓаните согласно начелото на социјална праведност од членот 35 став 1 на Уставот.

Од друга страна, членот 52 став 1 од Законот, исто така, бил неуставен и од причина што идните инвалидски пензии во голем обем се смалувале само на 72%, а не на 80%, како што тоа било предвидено за корисниците на старосна пензија во членот 228 од Законот, што било во спротивност со начелото на социјална сигурност на граѓаните. На овој начин корисниците на инвалидска пензија повторно биле дискриминирани и тоа во однос на корисниците на старосна пензија и ставени во нееднаква положба, што било спротивно на Уставот со член 1 став 1, член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 9, член 34, член 35 став 1, член 51 и член 54 став 1.

3. Судот на седницата утврди дека според член 52 став 1 од Законот инвалидска пензија во случај на инвалидност причинета со повреда на работа или професионална болест се определува во висина од 80% од пензиската основица за пензија остварена до 2015 година, а инвалидската пензија остварена по 2015 година се определува во проценти кои изнесуваат:

Година	Процент
2016	79,68
2017	79,36
2018	79,04
2019	78,72
2020	78,40
2021	78,08
2022	77,76
2023	77,44
2024	77,12
2025	76,80
2026	76,48
2027	76,16
2028	75,84
2029	75,52
2030	75,20
2031	74,88
2032	74,56
2033	74,24
2034	73,92
2035	73,60
2036	73,28
2037	72,96
2038	72,64
2039	72,32
2040	72,00

Во член 230 од Законот се предвидува дека за осигурениците кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, највисоката пензија не може да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе од процентите утврдени во членот 52 став (1) од овој закон од просечната нето плата остварена во Републиката во претходната година зголемена за 2,7 пати. Определената највисока пензија од ставот (1) на овој член повторно ќе се определува и понатаму се усогласува со процентот со кој се усогласуваат и другите пензии.

4. Според член 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија во смисла на член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8 од Уставот се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Членот 34 од Уставот предвидува дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а со членот 35 став 1 од Уставот е утврдено дека Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјалната праведност.

Од наведените уставни одредби, покрај другото, јасно произлегува дека Уставот го прокламира и утврдува општиот принцип на правото на граѓаните на социјална сигурност и социјално осигурување кое е препуштено на уредување со закон и со колективен договор. Уставот, исто така, ја прокламира грижата на Републиката за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните, која се остварува врз основа на начелото на социјалната праведност. Според тоа, прокламацијата на тие уставни принципи произлегува од социјалниот карактер на државата, а видовите на правата од социјалното осигурување, начинот, постапката и условите за остварувањето на овие права на граѓаните се резервирани за законодавната власт која ги уредува релевантните односи од значење за остварување на социјалната сигурност на граѓаните.

Пензиското и инвалидското осигурување како елемент на правото на социјалното осигурување е предмет на уредување со Законот

за пензиското и инвалидското осигурување.

Според член 2 став 1 од овој закон, системот на пензиското и инвалидското осигурување е составен од:

- задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност,
- задолжително капитално финансирано пензиско осигурување,
- и
- доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Според член 2 став 2 од Законот, задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување поблиску се уредени со посебни закони.

Согласно член 3 од Законот, со првиот пензиски столб, а врз начелото на социјална праведност и генерациска солидарност, се остваруваат правата во случај на старост, инвалидност, смрт и телесно оштетување, а со вториот пензиски столб се остваруваат правата согласно со законот кој го уредува задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување.

Во членот 4 од Законот е предвидено дека правата од пензиското и инвалидското осигурување се стекнуваат и остваруваат во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување под услови утврдени со овој закон.

Неосновани се наводите во иницијативата дека е противуставна определбата на законодавецот висината на инвалидската пензија во случај на инвалидност причинета со повреда на работа или професионална болест да изнесува 80% од пензиската основица за пензија остварена до 2015 година, а по 2015 година истата процентуално да се определува, како и определбата во член 230 од Законот, за осигурениците кои не пристапиле во задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување највисоката пензија да не изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе од процентите кои се утврдени во член 52 став 1 од Законот, од просечната нето плата остварена во Републиката во претходната година зголемена за 2,7 пати.

Според Судот, со наведените формулации во законските одредби од членовите 52 и 230 од Законот, не се врши дискриминација на осигурениците кои пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и оние кои не пристапиле, од причина што самиот факт на припадност на определена групација зборува дека станува

збор за лица осигуреници со различен статус (лица кои пристапиле и кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување), па оттука и дефинирањето, односно стекнувањата на правата од пензиското и инвалидското осигурување се различни, што значи за да има дискриминација, како што тврди иницијативата, осигурениците треба да имаат ист статус, што во случајов не е така. Ова дотолку повеќе за уредување на статусот и правата на осигурениците кои пристапиле во вториот пензиски столб се уредуваат со посебен закон - Законот за задолжително капитално финансирано пензиско уредување. Оттука, и наводот во иницијативата дека оспорените одредби биле во спротивност и со членовите 34 и 35 од Уставот, односно дека со истите се кршело правото на социјална сигурност, грижата на државата за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните согласно начелото на социјална праведност според Судот е неоснован.

Неспорно е дека законодавецот има уставен основ да го определува нивото на социјална сигурност на граѓаните преку изграден систем на пензиско и инвалидско осигурување и во таа смисла да ја димензионира висината како на старосната, така и на инвалидската пензија и истовремено да ги определува критериумите и параметрите за утврдување на висината на овие пензии, притоа раководејќи се од начелото на социјалната сигурност. Оттука, определбата висината на инвалидската пензија да се намалува по 2015 година е прашање на политика и проценка на законодавецот, а сето тоа во зависност од економската моќ и актуелната општествена состојба. Од суштинско значење, според Судот, за уставноста на ваквите законски решенија е што определените критериуми и параметри за намалување на висината на пензијата се јасни, недвосмислени и прецизни и точно дефинирани во членовите 50 - 56 од Законот.

Законодавецот, според Судот, а во смисла на неговите ингеренции определени со Уставот, има основ да го определува нивото на социјалната сигурност на граѓаните, па законското спуштење на основицата на најниската и највисоката инвалидска пензија е движење на законодавецот во рамките на неговите уставни овластувања во оваа сфера на живеење.

Поради наведеното, во случајов не може основано да се постави прашањето за согласноста на член 52 став 1 и член 230 од Законот со одредбите на член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8, член 9, член 34, член 35 и член 54 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.142/2012)

107.

У.бр.72/2012

- Начин на водење на сметката на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување

- Manner of keeping the account of the Agency for Supervision of Capital Funded Pension Insurance

- Законодавецот не го повредува уставно гарантираното право на сопственост од членот 30 од Уставот со определбата поголем дел од средствата на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (85%) да се водат на Буџетската сметка, при состојба кога средствата на членовите на пензискиот фонд, средствата на пензиските фондови и пензиските друштва, како и средствата на Агенцијата потекнуваат од различни извори и се водат на посебни издвоени сметки и ваквото законско уредување не задира во водењето на сметките и сопственоста на членовите на пензиските друштва и самите пензиски друштва, туку го уредува начинот на водење на сметката на Агенцијата.

- The legislator does not violate the constitutionally guaranteed right to property referred to in Article 30 of the Constitution with the determination that major part of the funds from the Agency for Supervision of Capital Funded Pension Insurance (85%) be kept on the Budget account, in a condition when the assets of the members of the pension fund, the assets of the pension funds and pension companies, and the assets

of the Agency originate from different sources and are kept on separate accounts, and this legal regulation does not interfere in the keeping of the accounts and the property of the members of the pensions companies and the pension companies themselves but regulates the manner of the keeping of the Agency's account.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 13 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.171/2010).

2. Тито Петковски, Соња Мираковска, Горан Мисовски и Николче Ацевски, сите од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 13 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата оспорената одредба не била во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 6 од Уставот и со атрибутот на Република Македонија како социјална држава од членот 1 од Уставот. Ова, ако се имало предвид дека според членот 40 став 2 од Законот (правото на сопственост на пензискиот фонд е на неговите членови, а средствата на пензискиот фонд го сочинувале средствата од придонесите на членовите на тој фонд и придонесите од инвестираните придонеси) од каде произлегувало дека со оспорената законска одредба се нарушувало правото на сопственост од членот 30 од Уставот.

Тргувајќи од содржината на членот 46 став 7 од Законот, според кој, Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување се финансирала преку наплатување на надоместоци, подносителите на иницијативата наведуваат дека задржувањето на 85% од средствата во Буџетот на Република Македонија и пренесување само на 15% од средствата на сметка во деловна банка, наместо сите средства да се пренесаат во деловна банка преставува грубо одземање на туѓи средства, кои по ниеден основ не можеле да бидат приход на Буџетот на Република Македонија. Од аспект на Уставот ова значело повреда на правото на сопственост на членовите на пензиските фондови од причина

што тие средства на сметката на Агенцијата потекнувале од нивните уплати од придонесите од пензиското осигурување. Со оспорената одредба се губела сигурноста во правната заштита на сопственоста на членовите на пензиските фондови.

Подносителите на иницијативата тргнувајќи од содржината на членовите 34 и 35 од Уставот наведуваат дека со оспорената одредба се нарушувало и начелото на социјална праведност на граѓаните кои веќе биле членови на пензиските фондови. Воедно, со влегувањето во сила на оспорената одредба се демонстрирало кршење на членот 51 од Уставот, според кој законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Врз основа на сето наведено подносителите на иницијативата сметаат дека со оспорената одредба се повредувале член 8 став 1 алинеи 3 и 6, член 30 ставови 1, 2 и 3, член 34, член 35 став 1 и член 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 13 од Законот е предвидено дека членот 67 од Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија” број 50/10) се менува и гласи:

„Агенцијата ја отвора сметката во деловна банка на 3 јануари 2011 година (став 1).

На денот на отворањето на сметката од ставот 1 на овој член 15% од средствата на Агенцијата од сметката која се води во Буџетот на Република Македонија се пренесуваат на сметката во деловна банка, а 85% од средствата се пренесуваат на сметка на Буџетот на Република Македонија (став 2).“

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 6 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и правната заштита на сопственоста, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување (став 1). Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата (став 2). Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон (став 3).

Според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Тргувајќи од анализата на оспорената законска одредба произлегува дека законодавецот во неа определил дека Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување ја отвора сметката во деловна банка на 3 јануари 2011 година, при што на денот на отворањето на сметката 15% од средствата на Агенцијата од сметката која се води во Буџетот на Република Македонија се пренесуваат на сметката во деловна банка, а 85% од средствата се пренесуваат на сметка на Буџетот на Република Македонија.

Со цел да се добие сознание каква е законската поставеност и соодносот помеѓу наведената Агенција, пензиските фондови и друштва и членовите на пензиските фондови Судот пристапи кон поширока анализа на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005, 29/2007, 88/2008, 50/2010, 171/2010, 36/2011 и 98/2012).

Во членот 1 став 1 од Законот е определено дека со овој закон се уредува задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, основање и работење на пензиски фондови и друштва за управување со пензиски фондови, како дел од системот на пензиското и инвалидското осигурување. Пензиските фондови и друштвата од ставот 1 на овој член се основаат со цел да примаат придонеси од осигурениците обврзани врз основа на закон, да ги вложуваат во финансиски инструменти и да вршат распределба на акумулираните средства согласно со закон (став 2). Во ставот 3 од истиот член од Законот е определено дека, со овој закон се основа Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: Агенција).

Од анализата на членовите 3 став 6 точка б, член 40 ставови 2 и 3, член 60 ставови 1 и 2, член 81 став 1 и други одредби од Законот се утврди дека „Член на пензиски фонд“ е физичко лице кое склучило договор за членство во пензиски фонд или во чие име е отворена сметка во пензиски фонд во случаите утврдени во наведениот закон и неговото членство трае се до остварувањето право на пензија. Сопственици на пензискиот фонд се членови на фондот. Нивните поединечни сопственички права се определени од износот на средствата на нивните сметки, согласно со членот 67 на Законот. Средствата на пензискиот фонд се целосно одвоени од средствата на друштвото кое управува со тој фонд. Уплатата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување се врши согласно со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување. Средствата од сметката на членот на пензискиот фонд се дел од неговиот личен имот. Правата на користење и на располагање со тие средства не можат да се остварат се до денот на неговото пензионирање, смрт или инвалидност согласно со овој закон, а над средствата од индивидуалната сметка на член на пензиски фонд не може да се спроведе извршување,

ниту може тие средства да се користат во постапка на порамнување или стечај. Придонесите, пренесените средства и сите приноси од нивното инвестирање се распоредуваат на индивидуални сметки кои гласат на име на членовите на пензиските фондови.

Проблематиката за пензиските фондови и друштва е уредена, помеѓу другото, и во член 1 став 2, член 3 став 1 точка 1, член 8, член 10 став 1, член 19, член 20, член 21, член 40 ставови 1 и 3, член 104, член 105, член 125 и член 126 од Законот. Од анализата на наведените одредби произлегува дека, пензиските фондови и друштвата се основаат со цел да примаат придонеси од осигурениците обврзани врз основа на закон, да ги вложуваат во финансиски инструменти и да вршат распределба на акумулираните средства согласно со закон. Друштвата според својот карактер се акционерски друштва и имаат основна главнина од 1.500.000 евра. Друштвото за управување со пензиски фонд наплатува надоместок под услови и на начин утврдени во овој закон. Друштвото има законска одговорност пред членовите на пензискиот фонд за штетите кои се резултат на неизвршување, неправилно или несовесно извршување на задачите и обврските. Законодавецот определил за кои цели не смеат да се користат средствата на друштвото и му определил должност за целосна, точна и ажурна евиденција за индивидуалните сметки на секој член на пензискиот фонд, за уплатените придонеси и пренесените средства за членот, бројот на сметководствени единици на сметката и вредноста на сметката на членот, како и други податоци утврдени со закон. Средствата на пензискиот фонд се целосно одвоени од средствата на друштвото кое управува со тој фонд. Пензискиот фонд го сочинуваат средствата од придонесите на членовите на тој фонд и приносите намалени за надоместоците што се наплатуваат од задолжителниот пензиски Фонд од инвестираните придонеси. Средствата на пензиските фондови се инвестираат во законски определени инструменти согласно со одредбите на Законот, со цел остварување на највисок принос, во полза на членовите на пензискиот фонд, врз основа на принципите за сигурност на средствата на пензискиот фонд, диверсификација на ризикот од инвестициите и одржување на адекватна ликвидност. Предвидено е дека инвестирање извршено заради некои други цели претставува повреда на обврските на друштвото. Доколку дојде до намалување на средствата на пензискиот фонд поради околности предвидени во членот 125 од Законот, во пензискиот фонд се уплатуваат средства од Буџетот на Република Македонија, за кои случаи, согласно членот 126 од Законот е предвидено дека Агенцијата го укинува одобриенето на друштвото за управување со пензискиот фонд каде што се уплатени средствата, доколку смета дека друштвото е виновно за настанатата загуба.

Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување е основана со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување е поставена како самостојно и независно регулаторно тело, кое има својство на правно лице. Финансискиот план и финансискиот извештај на Агенцијата ги усвојува Собранието на Република Македонија, според постапка утврдена во членот 56 став 1 од Законот. Средствата за плата, месечниот надоместок и другите надоместоци на Претседателот, членовите на Советот на експерти и на вработените во Агенцијата се обезбедуваат од средствата на Агенцијата утврдени со годишниот финансиски план (член 56 став 2). Работењето на Агенцијата, согласно со овој закон, се финансира од надоместоци што Агенцијата ги наплатува од друштвата, вклучувајќи го и месечениот надомест од најмногу 0,8% од секој уплатен придонес уплатени во претходниот месец во пензиските фондови со кои управуваат истите, кој паѓа на товар на друштвата (член 56 став 3 точка а). Во случај приходите од надоместоците да не ги покриваат планираните расходи, недостигот на приходи се финансира од Буџетот на Република Македонија (член 56 став 5), а согласно ставот 6 од истиот член од Законот, ревизија на работењето на Агенцијата врши Заводот за државна ревизија на Република Македонија.

Врз основа на сумарната анализа на наведените одредби Уставниот суд утврди дека средствата на членовите на пензискиот фонд, средствата на пензиските фондови и пензиските друштва, како и средствата на Агенцијата потекнуваат од различни извори и се водат на посебни издвоени сметки, пришто Законот поставил гаранции за сопственоста на вложените средства на граѓаните и на фондовите и друштвата, но предвидел и гаранции за случаите кога фондовите ќе ги намалат своите средства до мера да не можат да одговорат на својата законска улога, во кој случај намалениот износ на пензискиот фонд се уплатуваат од средствата на Буџетот на Република Македонија. Исто така, Законот прави разлика помеѓу средства на член на пензиски фонд и средства на пензиско друштво со уредувањето во членовите 40 став 1 и 81 од Законот. Односно, пензискиот фонд го сочинуваат средствата од придонесите на членовите на тој фонд и приносите од инвестираните придонеси, намалени за надоместоците што се наплатуваат од задолжителниот пензиски Фонд, додека пак, придонесите, пренесените средства и сите приноси од нивното инвестирање се распоредуваат на индивидуални сметки кои гласат на име на членовите на пензиските фондови. Агенцијата пак, се финансира од надоместоци што ги наплатува од друштвата, меѓу кои спаѓа и месечениот надомест од најмногу 0,8% од секој уплатен придонес уплатени во претходниот месец во пензиските

фондови со кои управуваат истите. Уплатениот надоместок од 0,8% е само еден дел од средствата на членовите на пензискиот фонд, (средства на граѓаните), а со тоа и на пензискиото друштво кој овозможува остварување на законски определените функции на Агенцијата. Оттаму, Судот не го прифати како основано тврдењето во иницијативата дека оспореното законско решение го повредува уставно гарантираното право на сопственост во членот 30 од Уставот, а при состојба кога оспореното законско решение не задира во водењето на сметките и сопственоста на членовите на пензиските друштва и самите пензиски друштва, туку го уредува начинот на водење на сметката на Агенцијата.

Од друга страна, со колкав процент од своите лични средства членовите на пензискиот фонд или самите фондови и друштвата ќе учествуваат во покривањето на дел од трошоците за работење на Агенцијата, на каква сметка ќе се водат (сметка на Буџетот на Република Македонија, сметка на деловна банка или друга) во кој сооднос и на кој начин ќе се оплодуваат и менаџираат вложениите средства, не се прашања од уставно-судски карактер, туку прашања на водење на финансиска политика на државата во сферата на задолжителното капитално пензиско осигурување.

Имајќи ја предвид направената анализа на цитираните уставни и законски одредби Судот утврди дека членот 13 став 2 од Законот е во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 6, член 30 ставови 1, 2 и 3, член 34, член 35 став 1 и член 51 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.72/2012)

16. Социјална и здравствена заштита

16. Social and health care

108.

У.бр.163/2011

- Доброволно здравствено осигурување
- *Voluntary health insurance*

- Законската одредба од Законот за здравствено осигурување во која јасно се дадени основните определби и принципи така што доброволното здравствено осигурување се востановува како дополнително осигурување за права кои ќе можат да се користат надвор од основниот пакет на здравствени услуги во други осигурителни компании, е во согласност со Уставот на Република Македонија. Имено, доброволното осигурување се воспоставува со договор помеѓу осигуреникот и Друштвото за осигурување и истото може да се користи само ако претходно е востановено задолжително здравствено осигурување.

- Користењето на здравствена услуга во здравствена установа која е надвор од мрежата на установи со кои Фондот склучил договор и обврската за плаќање на таа услуга од страна на самиот осигуреник, не е во спротивност со уставното начело на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста од причини што со тоа на осигуреникот не му се ограничуваат основните здравствени услуги кои го сочинуваат

задолжителното здравствено осигурување.

- The legal provision of the Law on Health Insurance which clearly provides the basic determinations and principles so that voluntary health insurance is established as additional insurance for rights that may be used beyond the basic package of health services in other insurance companies, is in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia. Namely, voluntary insurance is established with a contract between the insuree and the Insurance Company and it may be used only if previously compulsory health insurance has been established.

- The use of a health service in a health institution beyond the network of institutions with which the Fund has concluded a contract and the obligation for the payment of that service on the part of the insuree, is not in contradiction with the constitutional principle of humanism, social justice and solidarity for reasons that thereby the basic health services comprising the compulsory health insurance are not restricted to the insuree.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 3 став 2; член 9 став 2, член 10 во делот: „извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствени установи, во која се врши здравствена дејност“ и точка 8 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010 и 53/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорениот член 3 став

2 од Законот, не се гарантирало правото на здравство во целина, што не било во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните, хуманизмот, социјалната правда и солидарноста. Ова од причина што оспорените одредби од Законот не биле јасни и прецизни и при имплементацијата создавале проблеми, бидејќи не можело да се разбере што би се случило кога доброволното здравствено осигурување не се спроведува преку друштвата за осигурување. Во тој случај се поставувало прашањето дали Фондот за здравствено осигурување на Македонија ќе има обврска и спрема доброволното здравствено осигурување. Од овие причини, подносителот на иницијативата смета дека со оспорениот член 3 став 2 од Законот се нарушувал уставниот принцип на владеењето на правото и не се гарантирало остварувањето на човековите права, бидејќи не биле предвидени законски рамки, кои што објективно би се спроведувале во практиката, поради што истата била во спротивност со член 8 став 1 алинеи 3 и 8, член 9, член 34, член 35 став 1 и член 51 од Уставот.

Оспорениот член 9 став 2 од Законот, според иницијативата, не бил во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 8, член 9, член 34, член 35 став 1, член 51, член 96 и член 112 став 3 од Уставот и истиот бил спротивен на одлуките на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.37/2001 од 6 јуни 2001 година, со кој се укинал член 9 став 2 од законот, во деловите: „основните здравствени услуги од став 1 на овој член“ и „стандардите и нормативите“ и У.бр.45/2006 од 11 јули 2007 година, со која се укина членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.84/2005).

Подносителот на иницијативата тврди дека со оспорената законска одредба по трет пат се вршело противуставно условување и ограничување на правото на здравствена заштита, со тоа што основните здравствени услуги Фондот ги обезбедувал на осигурените лица само во здравствените установи утврдени со мрежата на здравствени установи, наместо тоа условување да зависело само и исклучиво од тоа дали здравствената установа дала здравствена услуга, за која осигуреникот издвојува средства со кои менаџира Фондот. На тој начин, со оспорената одредба се доведувало во прашање уставно и законски гарантираното право на граѓаните на Република Македонија на здравствена заштита, како и правото слободно, по сопствен избор да се определат во каков вид на здравствена установа ќе го остварат правото на здравствено осигурување.

Според иницијативата, Фондот не можел да го условува остварувањето на правото на здравствена заштита на осигурениците, како и висината на цените на здравствените услуги да ги определува

со општ акт, со што се повредувал член 96 од Уставот. Имено, веќе во членот 32 од Законот за здравствено осигурување било определено дека осигурените лица учествувале со лични средства при користењето на здравствени услуги и лекови, но најмногу до 20% од просечниот износ на вкупните трошоци на здравствената услуга, односно лековите, што значело дека нема основ да постои делот во оспорената законска одредба: „во висина на утврдена цена со општ акт на Фондот, на кој министерот за здравство дава согласност. Со тоа, таквото законско овластување за Фондот, излегување надвор од уставните рамки на членовите 34, 51 и 96 од Уставот.

Во иницијативата се наведува дека според оспорените делови од член 10 од Законот, приватните лекари специјалисти и приватните аптеки со кои Фондот не склучил договор се ставени во нееднаква правна положба, во однос на оние граѓани, приватни лекари специјалисти и приватни аптеки со кои Фондот склучил договор, со што се повредувале уставните одредби.

Имено, со оспорените законски одредби се условувало и ограничувало остварувањето на правата на осигурениците и истите се ограничувале во правото на избор на здравствена установа која ќе ги вршела специјалистичко-консултативни и болничко здравствени услуги, кои според Законот спаѓале во задолжително здравствено осигурување, со што се повредувало загарантираното право на здравствена заштита нормирано во членот 39 од Уставот. Подносителот на иницијативата упатува на Одлука на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.109/2009 од 27 јануари 2010 година.

3. Судот на седницата утврди дека според член 3 став 2 од Законот, доброволно здравствено осигурување можат да спроведуваат друштва за осигурување основани според прописите за осигурување.

Според член 9 став 2 од истиот Закон, основните здравствени услуги од ставот 1 на овој член Фондот ги обезбедува на осигурените лица во здравствените установи утврдени со мрежата на здравствени установи, во која се врши здравствената дејност, согласно со прописите од областа на здравствената заштита, во висина на утврдени цени со општ акт на Фондот, на кој министерот за здравство дава согласност.

Во член 10 точка 8 од Законот се предвидува дека со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствени установи, во која се врши здравствена дејност, како и специјалистичко-консултативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар и здравствени услуги и права кои произлегуваат од извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што Фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги.

4. Според член 8 став 1 алинеи 3 и 8 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок, меѓу другото, се владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдено со закон и со колективен договор.

Согласно член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Во членот 39 став 1 од Уставот е утврдено дека на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно наведените уставни одредби, здравственото осигурување, како дел од социјалното осигурување, кое во Уставот е утврдено како една од основните права на човекот и граѓанинот, е уредено со Законот за здравственото осигурување.

Законот за здравственото осигурување го уредува здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување (член 1).

Според членот 2 став 1 од Законот здравствено осигурување се установува како задолжително и доброволно. Задолжително здравствено осигурување се установува за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон (став 2).

Доброволно здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување (став 3).

Во член 3 став 1 од Законот се предвидува дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Според оспорениот став 2 на членот 3 од Законот, доброволно

здравствено осигурување можат да спроведуваат друштва за осигурување основани според прописите за осигурување.

Од анализата на наведените одредби од Законот, јасно произлегува дека тие се дел од општите одредби во кои се дадени основните определби и принципи на Законот, така што доброволното здравствено осигурување се востановува како дополнително осигурување за права кои ќе можат да се користат надвор од основниот пакет на здравствени услуги, во други осигурителни друштва.

Имено, според членот 3 од Законот, Фондот за здравствено осигурување на Македонија го спроведува задолжителното, а друштвата за осигурување основани според прописите за осигурување го спроведуваат доброволното здравствено осигурување.

Доброволното здравствено осигурување поконтретно е утврдено во член 73 од Законот, според кој, граѓаните за себе и за членовите на своите семејства, односно работодавците за своите работници, можат дополнително да се осигураат со доброволно здравствено осигурување, заради покривање на трошоците за здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување (став 1). Друштвото за осигурување со општ акт поблиску ги утврдува условите и начинот на спроведувањето на доброволното здравствено осигурување (став 2).

Со задолжителното здравствено осигурување во смисла на член 8 од Законот, на осигурените лица им се обезбедува право на основни здравствени услуги, под услови утврдени со овој закон, во случај на болест и повреда надвор од работа и повреда на работа и професионално заболување.

Во членот 9 од Законот, е предвидено дека основните здравствени услуги од член 8 од овој закон се:

- а) во примарната здравствена заштита:
 - 1) здравствени услуги заради утврдување, следење и проверување на здравствената состојба,
 - 2) преземање на стручно медицински мерки и постапки за унапредување на здравствената состојба, спречување, сузбивање и рано откривање на болестите и други нарушувања на здравјето,
 - 3) укажување на итна медицинска помош, вклучувајќи и превоз со санитарско возило кога е тоа неопходно,
 - 4) лекување во ординација, односно во домот на корисникот,
 - 5) здравствена заштита во врска со бременост и породување,
 - 6) спроведување на превентивни, терапевтски и рехабилитациони мерки,

7) превенција, лекување и санирање на болестите на устата и забите и

8) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност,

б) во специјалистичко-консултативната здравствена заштита:

1) испитување и утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба,

2) спроведување на специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки и

3) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства според индикации утврдени со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност,

в) во болничката (краткотрајна и долготрајна) здравствена заштита:

1) испитување и утврдување на здравствената состојба, лекување, рехабилитација, нега, сместување и исхрана во болнички услови,

2) лекови според листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот на кој министерот за здравство дава согласност, како и помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитарските и друг материјал потребен за лекување и

3) сместување и исхрана на придружник при неопходно придржување на дете до тригодина возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена и

г) обдукција на умрени по барање на здравствени установи.

Основните здравствени услуги од ставот 1 на овој член Фондот ги обезбедува на осигурените лица во здравствените установи утврдени со мрежата на здравствените установи, во која се врши здравствена дејност, согласно со прописите од областа на здравствената заштита, во висина на утврдени цени со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност.

Осигуреното лице може да оствари право на протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства под услов здравственото осигурување да траело непрекинато најмалку шест месеци пред настапување на потребата, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување.

Фондот со општ акт поблиску ги определува начинот на остварување на правата на здравствени услуги, како и спроведување на

здравствената заштита, на кој министерот за здравство дава согласност.

Здравствените услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување се утврдени во членот 10 од Законот, според кој со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги извршени во здравствена установа кои се надвор од мрежата на здравствени установи, во која се врши здравствената дејност, како и:

- 1) естетски операции кои не се медицински индицирани,
- 2) користење на повисок стандард на здравствени услуги над утврдените стандарди,
- 3) бањско климатско лекување,
- 3-а) магнетна и ласерска терапија при користење на физикална терапија,
- 4) медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања според општ акт утврден од министерот за здравство, освен за деца до 18 - годишна возраст,
- 5) лекови кои не се опфатени со листите на лекови од член 9 на овој закон,
- 6) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарски справи и материјали и забнотехнички средства кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материја,
- 7) општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа,
- 7-а) извршени во примарна здравствена заштита кај лекар кој не му е избран лекар на осигуреното лице,
- 8) специјалистичко-консултативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар и здравствени услуги и права кои произлегуваат од извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги,
- 8-а) здравствени услуги користени спротивно на утврдениот временски редослед во Листата на чекање утврдена од страна на здравствената установа и здравствените услуги извршени како дополнителна дејност на здравствените работници,
- 9) прекинување на бременост, ако не е медицински индицирано,
- 10) лекување како последица на непридржување на упатствата од лекарот,
- 10-а) вештачко оплодување по трет неуспешен обид за оплодување,

- 11) издавање на сите видови лекарски уверенија,
- 12) набавка на нови протетски и ортопедски справи и други помагала пред утврдениот рок,
- 13) отрезнување и лекување од акутна алкохолизирана состојба, како и за намерни труења, кои не се предизвикани од душевни растројства,
- 14) лекување во странство ако лекувањето е извршено без одобрение од Фондот,
- 15) прегледи, испитувања и упатувања до надлежниот орган за оценување на работната способност, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување и според прописите за социјалната и детска заштита, кога тие се вршат по барање на осигуреникот, работодавецот или друг орган,
- 16) незадолжително вакцинирање,
- 17) лекување, односно рехабилитација од болести на зависност над 30 дена,
- 18) прегледи на умрени и обдукција по барање на надлежни органи или граѓани,
- 19) здравствени прегледи на вработените кои се упатуваат на работа во странство од страна на работодавците, како и прегледите и превентивните мерки на здравствена заштита за патување во странство,
- 20) лекување од последици на третман од надрилекари или употреба на надрилекарства и
- 21) други здравствени услуги кои според овој закон не паѓаат на товар на средствата на Фондот.

Од наведеното јасно произлегува дека доброволното осигурување се воспоставува со договор помеѓу осигуреникот и Друштвото за осигурување и истото исклучиво може да се користи само ако претходно е востановено задолжително здравствено осигурување. Понатаму, од анализата на наведената законска регулатива јасно произлегува дека условите и начинот на спроведувањето на доброволното здравствено осигурување се определуваат со општ акт на Друштвото за осигурување во кое е постигнат договорот за давање на вакви здравствени услуги и истото се спроведува според општите прописи за осигурување и се користи само за покривање на трошоците за здравствените услуги кои не се опфатени во основниот пакет на услуги од задолжителното здравствено осигурување.

Од наведените причини Судот утврди дека оспорениот член 3 став 2 од Законот е во согласност со темелните принципи на уставниот поредок на Република Македонија, како и со останатите уставни норми

на кои упатува иницијативата.

Според иницијативата со решението во оспорениот член 9 став 2 од Законот, се вршело ограничување на правото на здравствена заштита со тоа што основните здравствени услуги, Фондот ги обезбедувал на осигурените лица само во здравствените установи утврдени со мрежата на здравствени установи, наместо тоа условување да зависи само и исклучиво од тоа дали здравствената установа дала здравствена услуга, за која осигуреникот издвојува средства со кои менаџира Фондот.

Од увидот во целината на Законот за здравственото осигурување и од направената анализа на истиот, јасно произлегува дека оспорениот член 9 е поместен во Глава II од Законот, со наслов „Правото на здравствени услуги“ во точка 1. со поднаслов: „Основни здравствени услуги“.

Оттука, неспорно е дека со Законот за здравственото осигурување како дел од социјалното осигурување, кој треба да обезбеди функционирање на примањата и давањата на здравствените услуги во рамките на здравствената заштита на осигурениците, во Законот се определени меѓусебните права и должности на субјектите во здравственото осигурување и тоа осигурениците, здравствените установи и Фондот како орган задолжен за спроведување на задолжителното здравствено осигурување.

Од анализата на оспорената одредба произлегува дека со неа се предвидува основниот пакет на здравственото осигурување, фондот да им го обезбедува само на оние осигурени лица кои користеле основни здравствени услуги во здравствени установи утврдени со мрежата на здравствени установи и чија висина на услуги е во рамките на висината на утврдени цени со општ акт на Фондот, на кој министерот дава согласност. По однос на ваквото законско уредување, Судот оцени дека не претставува условување на правото на здравствена заштита, ниту ограничување на висината на утврдената цена. Имено, со оспорената законска одредба се врши утврдување на обврската на Фондот, истиот да го обезбеди основниот пакет на здравствени услуги во здравствените установи кои се опфатени во мрежата на здравствени установи, во кои се врши здравствена дејност, согласно со прописите од областа на здравствената заштита, односно од суштинско значење е дали здравствената установа која е дел од мрежата, дала здравствена примарна заштита.

Ова од причина што Фондот за здравствено осигурување, според неговата поставеност во Законот е орган кој врши дејност од јавен интерес и кој има својство на купувач на здравствените услуги во интерес на осигурените лица. Законската определба во членот 9 став 2, всушност упатува на можноста и правото на граѓаните сами слободно и по сопствен избор да се определат во каков вид на здравствена установа

ќе го остварат правото на здравствено осигурување, на што беше укажано во Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.45/2006 од 11 јули 2007 година.

Со утврдувањето на мрежата на здравствените установи, според Судот, се обезбедува целосен опфат на здравствените услуги според потребите на осигурените лица. Со Законот за здравствена заштита објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.43/2012), кој стапи во сила на 5 април 2012 година, се регулирани многу прашања кои со иницијативата се покренуваат. Имено според член 15 од овој закон, во кој се дефинирани одделни поими употребени во истиот, во точка 4 е дефинирано дека вид на здравствена дејност, односно, специјалност е потесна област на здравствена дејност, односно специјалност на определено ниво на здравствената заштита.

Во точката 6 од членот 15 на Законот децидно е наведено дека договор со Фондот за здравствено осигурување на Македонија и здравствената установа во мрежата, со кој тие се договараат за обемот и видот на здравствените услуги кои здравствената установа во мрежата ќе ги изврши во определен период, согласно со прописите од областа на задолжителното здравствено осигурување.

Во член 15 точка 13 од Законот е дефинирано дека здравствена установа во мрежа се јавни здравствени установи и приватни здравствени установи кои вршат дејност врз основа на концесија, а кои вршат дејност во мрежата на здравствени установи. Според точката 19 на овој член на Законот, мрежа на здравствени установи е определување на потребниот број на здравствени установи и видовите на здравствена дејност, односно специјалност кои се обезбедуваат во определени географски подрачја според местото на живеење на корисниците на здравствената заштита кои треба да се обезбедат во согласност со потребите за здравствена заштита на населението на територијата на Република Македонија.

Според член 17 од Законот:

(1) Со мрежата на здравствени установи согласно со овој закон (во натамошниот текст: мрежа) се утврдуваат:

1) видовите на здравствена дејност кои се обезбедуваат во определени географски подрачја според местото на живеење на корисниците на здравствената заштита,

2) кадровските, просторните и сместувачките капацитети на болниците за вршење на одделен вид здравствена дејност, односно специјалност,

3) видот и бројот на технички сложена дијагностичка опрема и

4) просторниот распоред на вршењето на здравствената дејност, вклучувајќи определување на видот и обемот на здравствените услуги.

(2) Мрежата од ставот (1) на овој член се состои од мрежа на здравствени установи на:

1) примарно ниво на здравствена заштита за вршење на дејностите од примарна здравствена заштита и фармацевтска дејност,

2) секундарно ниво на здравствена заштита за вршење на специјалистичко-консултативна и болничка здравствена дејност и

3) терцијално ниво на здравствена заштита за вршење на најсложените здравствени услуги во специјалистичко-консултативната и болничката здравствена дејност кои не е можно или не е добро да се вршат на пониските нивоа на здравствената дејност.

(3) Мрежата од ставот (1) на овој член ја утврдува Владата врз основа на следниве критериуми:

- потребите на населението од здравствени услуги,
- бројот, возраста, полот, социјалната структура и здравствената состојба на жителите на подрачјето за кое се определува мрежата,
- обезбедување на рамномерна достапност на здравствените услуги, особено за амбулантски третман и итна медицинска помош,
- минималниот број на здравствени услуги по здравствени установи, кој е потребен за одржување на квалитетот и сигурноста на практичните вештини и искуства,
- обезбедувањето на централната улога на примарната здравствена заштита,
- поделбата на работата меѓу здравствената дејност на примарно, секундарно и терцијарно ниво на здравствената заштита,
- обезбедувањето на здравствени капацитети, согласно со обемот на правата од задолжителното здравствено осигурување и економската оправданост,
- технолошкиот и научниот развој во областа на здравствената дејност,
- степенот на урбанизираност на подрачјата, специфичностите на населеноста, сообраќајните поврзувања, миграциите на населението и достапноста до здравствените установи и
- посебните услови на демографски загрозените подрачја.

(4) Владата ги утврдува стандардите за обезбедување со капацитети во мрежата, во зависност од бројот на жители или групи на жители според полот и возраста по:

- одделен носител на здравствена дејност,

- болничка постела и за одделна специјалност и
- технички посложена единица, односно опрема.

(5) При утврдувањето на стандардите од ставот (4) на овој член Владата може да побара мислење од Фондот.

(6) Во зависност од состојбата со просторот, опремата и кадарот, Владата донесува Стратегија за определување долгорочна динамика за приспособување на фактите и капацитети кон стандардите, кои стандарди се утврдени во ставот (4) на овој член.

(7) Министерството за здравство го следи функционирањето и одржувањето на мрежата.

(8) Секое воведување на нова здравствена технологија и опрема во здравствените установи во мрежата подлежи на претходно одобрување од Министерството за здравство, врз основа на анализа на медицинските, етичките, општествените и економските последици и ефектите од развивањето, ширењето или користењето на новата здравствена технологија и опрема во укажувањето на здравствената заштита.

(9) Податоците за кадрите, просторот, болничките постели и дијагностичката опрема во мрежата ги води и анализира Институтот за јавно здравје на Република Македонија, согласно со прописите од областа на евиденциите во областа на здравството.

Во член 28 од Законот е предвидено дека:

(1) Здравствената дејност во мрежата, што ја обезбедува и организира Република Македонија, се состои од јавни здравствени установи и приватни здравствени установи, кои вршат здравствена дејност врз основа на концесија (во натамошниот текст: концесионери), во кои се врши здравствена дејност под еднакви услови и кои се вклучуваат во интегриран здравствен информатички систем согласно со прописите за евиденциите од областа на здравството.

(2) Здравствените установи од ставот (1) на овој член се должни да обезбедат континуирано и сеопфатно спроведување на здравствената дејност во мрежата на примарно ниво преку меѓусебно склучување на договори.

(3) Со договорите од ставот (2) на овој член се уредуваат меѓусебните права и обврски на здравствените установи особено за обезбедување на континуирана 24-часовна здравствена заштита сите денови во годината, итната медицинска помош, како и вршење на здравствена дејност во случај на кризни и вонредни случаи и состојби.

Во Главата IX од Законот, со наслов: „Концесии за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствени установи“ е содржан член

227, со поднаслов: „Определување на концесијата и на концесионерите“, според кој:

(1) Здравствени установи кои ги исполнуват условите утврдени со овој закон можат да вршат здравствена дејност на примарно, секундарно и терцијарно ниво во мрежата само врз основа на концесија за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствени установи.

(2) Во мрежата на примарно ниво, врз основа на концесија, може да се врши здравствена дејност на семејна, односно општа медицина, училишна медицина, медицина на трудот ако врши работа на семеен, односно општ лекар, педијатрија, гинекологија и акушерство, стоматолошка здравствена заштита и фармацевтска дејност.

(3) Концесијата за вршење на здравствената дејност од ставот (1) на овој член се доделува за период од десет години на здравствена установа или на физичко лице - здравствен работник со соодветна лиценца за работа.

(4) Ако концесијата за вршење на здравствената дејност му се додели на физичкото лице од ставот (3) на овој член, лицето е должно да основа приватна здравствена установа во рокот определен со одлуката за доделување на концесијата.

(5) Ако физичкото лице од ставот (3) на овој член не основа приватна здравствена установа во рокот определен со одлуката за доделување на концесијата или не поднесе барање за издавање дозвола за работа во рок од седум дена од денот на основање на установата, му се одзема доделената концесија.

Според член 229 од Законот:

(1) Концедент е Република Македонија, а постапката за доделување на концесија ја води Министерството за здравство.

(2) Постапката за доделување на секоја нова одделна концесија започнува најмалку три месеци пред истекот на периодот за кој е доделена постојната концесија.

(3) За започнување на постапка за доделување на концесија, концедентот донесува одлука за започнување на постапката за доделување на концесија.

(4) Одлуката за започнување на постапката за доделување на концесија од ставот (3) на овој член особено содржи:

- образложение за оправданоста за доделување на концесија,
- назначување на нејзините цели,
- предмет на концесијата и основни услови за доделување на концесија,

- видот и постапката за доделување на концесија,
- пресметувањето на висината на износот и начинот на плаќање на концесискиот надоместок,
- начинот и рокот во кој ќе биде спроведена постапката за доделување на концесија и
- висината на надоместокот за издавање на тендерската документација.

(5) „Отворен повик“ е постапка за доделување на концесија во која сите заинтересирани лица кои подигнале тендерска документација можат да поднесат понуди за склучување на договор за концесија.

(6) Минималниот број на способни понудувачи треба да биде најмалку еден.

(7) Постапката за доделување на концесија ја подготвува, организира и спроведува комисија за спроведување на постапката за доделување на концесија (во натамошниот текст: комисијата), формирана од страна на министерот за здравство.

(8) Комисијата од ставот (1) на овој член се состои од претседател, заменик-претседател и најмалку три члена и нивни заменици.

(9) За член на комисијата се именуваат лица од редот на вработените во министерството за здравство и експерти од соодветната област за која се дава концесијата.

(10) Членови на комисијата не можат да бидат лица кои:

- се во брачна врска, роднинска врска до второ колено или се поврзани со посвојување или старателство со понудувачот или кандидатот, со неговиот законски полномошник, а во случаите кога понудувачот или кандидат е правно лице и со членови на неговите управни, надзорни или други органи и раководни тела,

- во текот на последните три години биле вработени или биле членови на органите на управување на кандидатот или

- се во друг законски или фактички однос со кандидатот.

(11) Комисијата работи во полн состав и одлуките ги донесува со мнозинство гласови на членовите.

(12) Комисијата:

- ја подготвува тендерската документација,

- го објавува јавниот повик,

- го организира приемот на пријавите и понудите,

- дава појаснувања и доставува дополнителни информации и документи,

- ги разгледува и оценува понудите и врши рангирање на кандидатите со предлог за прворангираниот да биде избран за концесионер,

- поднесува предлог за прекинување на постапката и

- врши други работи потребни за спроведување на постапката.

(13) За извршените дејства во постапката комисијата ги известува сите понудувачи и кандидати.

(14) Комисијата е должна да ја подготви тендерската документација во рокот определен со одлуката за започнување на постапката за доделување на концесија, по претходно прибавена согласност од концедентот.

(15) Комисијата може изготвувањето на тендерската документација да го довери на научна или стручна организација или на експерти од соодветната област.

(16) Во зависност од природата на концесијата, тендерската документација особено ги содржи следниве елементи:

- поканата за поднесување на понуда со инструкција,

- условите на кои што мора да одговара, вклучувајќи ги и техничките спецификации,

- критериумите за оцена на понудите,

- инструкција за понудувачите за подготовка на понудата,

- периодот за кој се издава концесијата,

- нацртот на текстот на договорот за концесија и

- други барања во зависност од предметот на концесијата.

(17) Кон тендерската документација за учество во постапката се доставува и копија од одлуката за започнување на постапката за доделување на концесија, како и нацрт на договорот за концесија.

(18) Со договорот за концесија се уредуваат меѓусебните права и обврска за доделената концесија меѓу концедентот и концесионерот.

(19) Договорот за концесија кој се склучува со здравствена установа на која и е доделена концесијата задолжително содрѓи одредби за:

- видот на здравствена дејност која ќе се врши врз основа на концесија,

- почетокот на користењето на концесијата,

- давањето на концесијата за период од десет години,
- надоместокот за концесијата,
- просторот и опремата за вршење на здравствената дејност,
- податоците за лицата со кои концесионерот ќе работи во тим и
- одредби за обврската концесионерот да побара претходна согласност од концедентот за секоја промена која се однесува на содржината на договорот за концесија, а особено на промената на лицето со кое концесионерот ќе работи во тимот и промена на просторот во кој концесионерот ќе ја врши дејноста.

(20) Договорот за концесија кој се склучува со здравствената установа на која и е доделена концесијата задолжително ги содржи одредбите од ставот (19) алинеи 1, 2, 3, 4, 5 и 7 на овој член.

(21) Комисијата може да определи дека податоците или дел од податоците содржани во тендерската документација се сметаат за службена тајна. Во таков случај учесниците во постапката се должни да поднесат изјава, приложена кон документацијата со која се обврзуваат дека нема да ги објавуваат податоците кои се сметаат за службена тајна.

(22) Министерот за здравство ја одобрува тендерската документација.

Поради наведеното не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека оспорената одредба на членот 9 став 2 од Законот е неспроведлива, нејасна и непрецизна, бидејќи во оспорените одредби од Законот за здравственото осигурување се упатува на Законот за здравствена заштита кои се надополнуваат едни со други, и претставуваат меѓусебна логична поврзаност и од анализата на погоренаведените одредби, јасно произлегува дека со истиот се постигнува целта на донесувањето на законот, односно решавање на прашањата кои се однесуваат на системот и организацијата на здравствената заштита и вршењето на здравствената дејност. Имено, со одредбата од IX Глава точно и децидно се уредуваат концесиите за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствените установи (определување на концесијата и на концесионерите, документацијата по огласот за доделување концесија, критериумите за доделување на концесија, договор за концесија).

При градењето на правното мислење Судот го ценеше и членот 9 став 2 од Законот во делот „во висина на утврдена цена со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност“, на што се укажува во иницијативата, Судот оцени дека истиот не е во спротивност со уставните одредби на кој се потенцира во иницијативата. Ова од причина што, утврдената надлежност на Фондот произлегува од член 54 од Законот, во кој децидно е утврден Делокругот на работа на Фондот за

здравствено осигурување, па така во точките 7 и 8 од наведениот член, всушност произлегува дека Фондот има надлежност за утврдување на цените, односно референтните цени на здравствените услуги, за кои министерот за здравство дава согласност.

Оспорениот член 10 од Законот е поместен во Глава II со наслов: „Право на здравствени услуги“, точка 2, со наслов: „Здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување“.

Според член 10 точка 8 од Законот, со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги, извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствените установи, во која се врши здравствената дејност специјалистичко-консултативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар и здравствени услуги и права кои произлегуваат од извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што Фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги.

Од анализата на оспорениот член од Законот, а во контекст на наводите во иницијативата, Судот оцени дека со истиот децидно се утврдуваат здравствените услуги кои се на товар на осигурените лица. Имено, сите здравствени услуги извршени во здравствена установа кои се надвор од мрежата на здравствени установи, односно со кои Фондот, како купувач на услугите, не склучил договор за користење на услугите со здравствената установа, паѓаат на товар на личните средства на осигурените лица. Во случајов, станува збор за чист облигационо-правен однос (договорен однос) од кој произлегуваат одредени права и обврски за двете страни - Фондот за здравствено осигурување (како купувач) и одредена здравствена установа како продавач на здравствени услуги (станува збор за услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување).

Оттука, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека одредени приватни здравствени установи биле доведени во нееднаква положба по однос на другите со кои Фондот склучил договор, од причина што во конкретниов случај се работи за присуство на субјективен елемент, волја, за склучување на ваков договор, што значи, постои опција некои приватни здравствени установи да не сакаат да постигнат таков договор со Фондот.

Според Судот, со оглед на карактерот и видот на здравствената услуга, која јасно и децидно е дефинирана во оспорената одредба, неспорно произлегува дека за овој вид на здравствена услуга, која не е опфатен со задолжителното здравствено осигурување и нема карактер на основ на здравствена услуга и истата не е пружена од здравствена установа од утврдената мрежа на здравствена установа каде што Фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги, товарот

на плаќање паѓа на самиот осигуреник. Ова особено ако се има во вид дека Фондот за здравствено осигурување, според неговата поставеност во Законот, е орган кој врши дејност од јавен интерес, но исто така, има својство и на купувач на здравствени услуги во интерес на осигурените лица, но во конкретна ситуација тој нема обврска, туку можност за доброволен договорен однос на Фондот, од една страна, како купувач на услугите и здравствената установа, како продавач на услугите. Доколку се користи здравствената услуга во здравствена установа која е надвор од мрежата за која Фондот склучил договор, тогаш обврска за плаќање на услугите паѓа на товар на осигуреникот, што според нас, не е во спротивност со уставното начело на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста предвидени во член 8 став 1 алинеја 8 од Уставот, од причини што со тоа на осигуреникот не му се ограничуваат основните здравствени услуги кои го сочинуваат задолжителното здравствено осигурување, ниту пак се нарушува социјалниот карактер на државата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. Решението по однос на член 9 став 2, во делот: „утврдени со мрежата на здравствени установи“ и по однос на член 10 во делот: „извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствени установи во која се врши здравствена дејност“ и точка 8 од Законот, е донесено со мнозинство гласови. (У.бр.163/2011)

109.

У.бр.67/2012

- **Право на родителски додаток за дете**

- *Right to children's allowance*

- **Измените во Правилникот кои значат прецизирање на потребните документи кои се приложуваат кон барањето за остварување на родителски додаток**

за дете, се во функција на операционализација на одредбите од Законот за заштита на децата со кои се утврдува правото на родителски додаток за дете и условите за остварување на ова право, поради што ваквите измени не се несогласни со начелото на владеењето на правото.

- The changes in the Rulebook specifying the documents required to be submitted with the application for the realisation of a children's allowance are in the function of operationalisation of the provisions of the Law on the Child Protection which define the right to a children's allowance and the conditions for the exercise of this right, as a result of which these changes are not in disagreement with the principle of the rule of law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 2 и член 3 ставовите 1 и 2 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднаквост на парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2009).

2. Јонче Блажески од Кичево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорениот член 2 од Правилникот се апострофирало дека за остварување на правото на родителски додаток се земале предвид само децата на мајката од претходниот ред на раѓање, но не и децата на таткото кои по основ на брак станале членови на семејната заедница, или поинаку речено, зошто имало нееднаков третман на децата прифатени со засновање на нова брачна заедница, на пример од посвоено дете во згрижувачко семејство,

каде што согласно член 36 од Законот за социјална заштита, за едно посвоено дете се давал надомест еквивалентен на надоместокот за трето дете од брачна заедница. Законот не смеел да прави разлика помеѓу посвоено, прифатено и родено дете во семејна заедница, затоа што сите деца требало да имаат еднаков третман., во кој ја немало наведената дискриминација.

Со оспорениот член 3 од Правилникот, се внесувала нова точка 1 во членот 11 која била дискриминирачка. Имено, се барало за таткото да биде носител на правото на родителски додаток за дете, да докажел воедно дека не само тој, туку и мајката требало да има непрекинат престој од 3 години во местото на живеење, со што практично го исклучувал таткото како државјанин на Република Македонија од ова право, само затоа што имал странски државјанин за жена со регулиран привремен престој. Со тоа се ограничувала слободата на избор на таткото за брачен другар и претставувало полова дискриминација во однос на мајката, која можела да има странски државјанин за маж и непречено да го остварува правото на трето дете.

Покрај тоа, со оваа измена се правела уште една дискриминација. Имено, мајката со регулиран привремен престој по основ на брак, која родила три деца државјани на Република Македонија, овие деца не смееле да бидат дискриминирани по однос на правото за родителски додаток за дете, затоа што родителскиот додаток за дете, како што бил дефиниран во член 4 точка 5 од Законот за заштита на децата, бил додаток за самото дете при што родителот бил дефиниран како корисник на ова право. Оттука, трите деца родени од мајка со привремен престој по основ на брак, кои се државјани на Република Македонија, безусловно требало да го остварат ова право, преку таткото како корисник на тоа право, кој и самиот е државјанин на Република Македонија. Фактот што мајката давала изјава, во рамките на документацијата за остварување на ова право, дека не живее и работи во странство и воедно нема социјални надоместоци во друга земја, според подносителот на барањето била доволен услов за ова право. Од друга страна, правото на трето дете во Република Македонија се остварувало независно од вкупните материјални приходи во семејството.

Со оспорените одредби се повредувале член 8 и член 54 од Уставот, поради што се бара поништување на истите и враќање во примена на одредбите од Правилникот пред неговата измена.

3. Судот на седницата утврди дека според член 2 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете, во член 10 став 1 точката 5 се менува и гласи: „5. извод односно изводи од матичната книга на родени за детето односно децата од претходниот ред

на раѓање на мајката и изјава од мајката за редоследот на раѓања на децата, спрема датумот и часот на раѓањата, запишани во изводот од матичната книга на родени на детето;“

Според член 3 од Правилникот, во член 11 став 1 пред точка 1 се додава нова точка 1 која гласи: „1. лична карта од мајката (фотокопија) односно доказ за постојано место на живеење на мајката издаден од Министерството за внатрешни работи, освен во случај мајката да не е жива;“. Точката 4 се менува и гласи: „ 4. извод односно изводи од матичната книга на родени за детето односно децата од претходниот ред на раѓање на мајката и изјава од таткото односно старателот за редоследот на раѓања на децата на мајката, спрема датумот и часот на раѓањата, запишани во изводот од матичната книга на родени на детето;“

4. Согласно член 1 став 1 од Уставот на Република Македонија, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеите 3 и 8 од Уставот, владеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 42 став 1 од Уставот, Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/2011 и 157/2011) се уредува системот, организацијата и начинот на обезбедување заштита на децата (член 1).

Според член 4 став 1 од Законот, права за заштита на децата во смисла на овој закон се:

- 1) детски додаток;

- 2) посебен додаток;
- 3) еднократна парична помош за новороденче;
- 4) партиципација и
- 5) родителски додаток за дете.

Согласно став 2 на истиот член, правата од став 1 на овој член под услови утврдени со овој закон ги обезбедува државата.

Според член 30-а од Законот, родителски додаток за дете остварува мајка за своето трето живородено дете (став 1). Правото од ставот 1 на овој член го остварува мајка која е државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесување на барањето (став 2). Правото од ставот 1 на овој член го остварува мајка која непосредно се грижи за детето за кое поднела барање, чии деца од претходниот ред на раѓање не се сместени во установа за социјална заштита, згрижувачко семејство или не се дадени на посвојување и на која не и е одземено родителското право над децата од претходниот ред на раѓање (став 3). Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари ако мајката за време на бременоста не ги вршела задолжителните здравствени прегледи и контроли согласно со закон (став 4). Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари односно ќе го изгуби веќе оствареното право, доколку: не се вршат задолжителните вакцинации на детето согласно со закон и детето не биде запишано и редовно не ја следи наставата во основно училиште согласно со закон (став 5). По исклучок од ставот 5 алинеја 2 на овој член правото на родителски додаток се остварува и за детето: кое поради болест или повреда е спречено редовно да ја посетува наставата и заради таквата спреченост вонредно го продолжува образованието согласно со закон и кое поради степенот на попреченоста не може да се образува согласно со закон (став 6). Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари ако мајката во моментот на поднесувањето на барањето живее и работи во странство (став 7). Правото од ставот 1 на овој член во случај мајката да не е жива, да го напуштила детето, или од оправдани причини да е спречена непосредно да се грижи за детето, правото наместо мајката може да го оствари таткото или старателот доколку ги исполнува условите од ставовите 1 до 7 на овој член (став 8). Правото од ставот 1 на овој член ќе се остварува за трето новородено дете од 1 јануари 2009 година (став 9).

Според член 30-в од истиот закон, поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правата за заштита на децата од членовите 28, 29, 30-а и 30-б на овој закон ги пропишува министерот.

Од анализата на наведените одредби од Законот, произлегува дека законодавецот утврдил дека родителски додаток за дете, како

едно од правата за заштита на децата, остварува мајка за своето трето живородено дете, под услов мајката да е државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесување на барањето. По исклучок, во случај мајката да не е жива, да го напуштила детето или од оправдани причини да е спречена непосредно да се грижи за детето, наведеното право на родителски додаток, наместо мајката може да го оствари таткото или старателот доколку ги исполнува условите утврдени со член 30-а ставовите 1 до 7. Тоа значи дека законодавецот го утврдил правото на родителски додаток и условите под кои тоа право се остварува, кои се единствени за сите корисници.

Со Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/2008), министерот за труд и социјална политика, врз основа на член 30-в од наведениот закон, ги пропишал поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правата за заштита на децата, и тоа: правото на еднократна парична помош за новороденче и правото на родителски додаток за дете.

Со член 10 од наведениот правилник, се пропишуваат потребните документи кои мајката ги приложува кон барањето за остварување на правото на родителски додаток за дете, а со член 11 од Правилникот, се пропишуваат документите кои во случаите кога родителскиот додаток го остварува таткото односно старателот на детето, треба да се приложат кон барањето за остварување на ова право.

Со член 2 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете („Службен весник на Република Македонија“ бр. 34/2009), точката 5 на членот 10 од Правилникот е изменет, така што покрај изводот од книгата на родени за детето (што е документ кој се барал и пред измените), се бара и изјава од мајката за редоследот на раѓање на децата, спрема датумот и часот на раѓање запишани во изводот од матичната книга на родени на детето. Според Судот, со извршената измена со членот 10 од Правилникот, се прецизираат потребните документи кои мајката ги приложува кон барањето за остварување на родителски додаток за дете и во никој случај бараната изјава од мајката за редоследот на раѓање на децата не може да се прифати како одредба со која се дискриминирале децата во брак, во однос на децата прифатени со засновање на нова брачна заедница или децата во згрижувачко семејство, како што се наведува во иницијативата. Имено, бараната изјава од мајката се однесува на редоследот на раѓање на нејзините деца, што е во функција на операционализација

на законската определба дека правото на родителски додаток за дете и следува на мајката за нејзиното трето живородено дете, доколку таа активно остварува родителска грижа за децата, а не зависи од брачниот и семејниот статус на мајката. Евентуалната промена на остварувањето на правото на родителски додаток, кој би се остварувал под други услови од сега пропишаните (на пр. да се земаат предвид и децата на таткото кои по основ на нов брак станале членови на семејната заедница, како што се бара со иницијативата) би подразбирал измена на законската регулатива во оваа сфера, што е прашање од надлежност на законодавецот, а не на Уставниот суд.

Истото се однесува и во однос на прашањата покренати со иницијативата поврзани со измената на член 11 од Правилникот. Имено, со член 3 став 1 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднаквостна парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете, членот 11 од Правилникот е дополнет со нова точка 1, со која се пропишува дека кон барањето за остварување на родителски додаток кое го поднесува таткото односно старателот на детето, се приложува и фотокопија од личната карта на мајката односно доказ за постојаното место на живеење на мајката, освен ако таа не е жива, а со ставот 2 на истиот член, точката 4 се менува на начин кој значи дека покрај извод од матичната книга на родени за децата (што е документ кој се барал и пред измените), се бара и изјава од таткото, односно старателот на детето, за редоследот на раѓање на децата на мајката, спрема датумот и часот на раѓање запишани во изводот од матичната книга на родени на детето. Тоа значи дека со извршената измена се допрецизираат потребните документи кои таткото, односно старателот на детето, во случаите утврдени со Законот за заштита на децата (во случај мајката да не е жива, да го напуштила детето или од оправдани причини да е спречена непосредно да се грижи за детето), ги доставуваат за остварување на правото на родителски додаток. Оттука, Судот оцени дека не може да се прифати како основан наводот во иницијативата дека наведената измена во Правилникот претставувала полова дискриминација на таткото во однос на мајката затоа што го исклучувала од користењето на ова право таткото кој бил државјанин на Република Македонија, а имал за жена странски државјанин со регулиран привремен престој, за разлика од мајката која можела да има странски државјанин за маж и непречено да го остварува ова право или дискриминација кон децата родени од мајка која не е државјанин на Република Македонија, но има регулиран привремен престој во однос на децата родени од мајка која е државјанин на Република Македонија. Ова затоа што правото на родителски додаток и условите под кои истиот се остварува (еден од условите е мајката да е државјанин на Република Македонија) се утврдени со Законот за заштита на децата, па измената

на условите за остварување на ова право единствено може да се врши со измена на постојната или со донесување на нова законска регулатива, што е прашање од надлежност на законодавецот, а не на Уставниот суд.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, оспорените измени во Правилникот се во функција на операционализација на одредбите од Законот за заштита на децата со кои се утврдува правото на родителски додаток за дете и условите за остварување на ова право, поради што не може да се прифатат како основани наводите во иницијативата дека со оспорените измени на Правилникот се повредувале член 8 и член 54 од Уставот.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.67/2012)

110.

У.бр.157/2011

- Поднесување на изјава за остварени приходи при остварување на правата според Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување

- Submitting a declaration for gained incomes in the exercise of the rights under the Law on Contributions of compulsory social insurance

- Законската одредба со која е востановена обврска на граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување да поднесуваат изјава за остварени приходи е во спротивност со Уставот на Република Македонија.

- The legal provision establishing an obligation for the citizens

not defined to be obliged to pay compulsory contribution for health insurance to submit a declaration for realised incomes is in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10-а став 5, во делот: „врз основа на поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 6, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ и член 10-б став 1, во делот: „врз основа на поднесена Изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 2, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/2008, 64/2009, 156/2009, 166/2010 и 53/2011).

2. Асоцијација „Магна Карта“ од Велес и Движење за социјална правда „Ленка“ од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата во изјавата за остварени приходи, која се дава под полна лична, морална, материјална и кривична одговорност невработеното лице декларира дека во минатата календарска година неговото семејство не остварило приход поголем од законски предвидениот, а доколку остварило тогаш должноста да плати настапува оваа тековна година, што значи дека членовите на неговото семејство ќе треба заработените лански пари да ги чуваат преку целата година и воопшто да не ги трошат, за да можат ако сакаат да се лекуваат да го платат овогодинашниот нововостановен колективистички „фамилијарен“ придонес за здравствено осигурување иако не се сигурни и не знаат дали оваа година тие повторно ќе бидат ангажирани како даватели на некакви услуги и, според тоа, дали ќе имаат пари за да воопшто преживеат.

Аргумент плус за неуставноста на оваа рогација, според иницијативата, е тоа што, од законската формулација која вели дека: „граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување ... можеле да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги дефинирани во законот кој го уредува системот на здравствено осигурување, врз основа на поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец. Ова, пак, директно се косело со член 34 од УРМ кој не остава простор, за подзаконски министерски акт во оваа проблематика - бидејќи „граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени само со закон и со колективен договор“.

Од вака конципираната законска формулација се гледало дека, надвор од сите авторитативни правни стандарди, само за оваа категорија „граѓани кои не се дефинирани како обврзници“ недозволиво се воведувал еден дополнителен, неопходен законски услов (*conditio sine qua non*) - тие да дадат строго писмена изјава на точно пропишан министерски образец (т.н. *forma ad solemnitatem*) за да можат да го стекнат статусот на осигуреници и, консеквентно на тоа, *pro futuro*, да можат да добиваат „сини картони“ и да се лекуваат т.е. да имаат пристап до јавното здравство.

Понатаму во иницијативата се наведува дека еден од овие „системски“ закони од корпусот на задолжително социјално осигурување, каде што припаѓа и здравственото осигурување, е и Законот за здравствено осигурување (2000). Овој мошне битен, суштински и есенцијален закон, со тринаесетата измена, онаа од мај 2009 година, во член 5 став 1 каде што се дава законската листа на осигуреници вовеле нова точка 15, која вели дека осигуреник на задолжително здравствено осигурување, кој се осигурува со овој Закон, е и секој: „државјанин на Република Македонија кој не е задолжително осигуран по една од точките од 1 до 14 на овој член“ (член 1 став 3 од ЗИД ЗЗО „Службен весник на Република Македонија“ бр.67/2009).

Поради ова, подносителите на иницијативата сметаат дека со опстојувањето на оспорената законска одредба од ЗИД ЗПЗСО/2011 всушност би се довело до постоење на два паралелни и меѓусебно различни т.е. противречни, нејасни и контрадикторни система на здравствено осигурување - што пак е во еклатантна спротивност на принципот на владеење на правото, како темелна вредност, а плус и со принципот на правната сигурност, како авторитативен правен стандард - кои, пак, произлегуваат од теорискиот концепт на „правна држава“, со

што оспорениот член се внесувало огромна доза правна несигурност и истите биле во спротивност на инкорпорираниот принцип на уставност и законитост (во материјална и формална смисла) - кој го обврзува законодавецот, при носењето закони, да конципира (формулира) прецизни, недвосмислени и јасни норми, бидејќи само таквите правни норми можат да претставуваат солидна основа за постапување од страна на државните органи и нивните службеници.

3. Судот на седницата утврди дека според член 10-а ставови 5 и 6 од Законот граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки од 1 до 14 на овој закон правата од здравствено осигурување ги остварува согласно со прописите од областа на здравственото осигурување и врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец и формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот за финансии“.

Во член 10-б ставови 1 и 2 од Законот е предвидено дека граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување според членовите 10 и 10-а на овој закон, можат да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги дефинирани во законот кој го уредува системот на здравствено осигурување, врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец и формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии“.

4. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3, 4 и 8 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другите се, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичката и верската припадност, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 34 од Уставот, на граѓаните на Република Македонија им се гарантираат правото на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а со членот 35 став 1 од

Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита. Граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 54 став 1 и 3 од Уставот слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, во член 1 се уредуваат видовите на придонеси од задолжителното социјално осигурување (придонеси), обврзници за плаќање на придонеси, обврзници за пресметка и уплата на придонеси, основниците на кои се плаќаат придонеси, стапките на придонеси, начинот на пресметка, роковите на плаќање на придонеси, контрола на пресметување и уплата на придонеси како и други правила кои се значајни за утврдување и плаќање на придонесите.

Оспорените членови 10-а и 10-б се содржаниво Глава III од Законот со наслов: „Обврзници за плаќање на придонеси“. Во членот 10 од Законот, децидно е наведено кој е обврзник за плаќање на придонеси за задолжително здравствено осигурување.

Членот 10-а став 5 од Законот предвидува дека граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки 1 до 14 на овој закон правата од здравствено осигурување ги остварува согласно со прописите од областа на здравственото осигурување и врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец. Став 6 од овој член од Законот предвидува дека формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот.

Во членот 10-б став 1 од Законот, е предвидено дека граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување според членовите 10 и 10-а на овој закон, можат да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги дефинирани во законот кој го уредува системот на здравственото осигурување, врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на препишан образец. Ставот 2 на овој член од Законот предвидува дека формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Од анализата на изнесените законски одредби произлегува дека кога граѓанинот не е дефиниран како обврзник во смисла на член 10 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, правата ги остварува согласно прописите од областа на здравственото осигурување и врз поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец, од страна на министерот за финансии.

Во конкретниов случај, сметаме дека обврската на граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување да поднесуваат изјава за остварени приходи, не е во согласност со Уставот на Република Македонија. Имено, на граѓанинот со закон не може да му се востановуваат вакви обврски, од причина што ваква обврска може да вршат само надлежните државни институции, односно директно Управата за јавни приходи, нејзините надлежни органи и институции за социјално осигурување, но не и таа обврска да падне на товар на граѓанинот.

Според наше мислење, востановената обврска за поднесување изјава за остварени приходи, на пропишан образец, значи повреда на уставното начело на владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија, бидејќи таквата обврска не е во функција на обезбедување поголема социјална сигурност во сферата на социјалната заштита, а во таа смисла и на начелото на солидарност.

Обврската на граѓанинот тој да поднесува изјава за остварени приходи, не е соодветна, од причина што, таква контрола и увид во остварените приходи треба да има Управата за јавни приходи, односно надлежните органи и институции, кои, треба да имаат законска обврска да доставуваат докази од таков карактер таму каде што е потребно и нужно.

Од формулацијата на оспорените членови 10-а став 6 и 10-б став 2 од Законот, според наше мислење, не произлегува јасно што е предмет на уредување на актот на министерот за финансии, па поради нејасност и непрецизност во која не е утврдено што е предмет на регулирање на актот на министерот сметаме дека законската определба формата и содржината на образецот да ги пропишува министерот за финансии, неможе да претставува валидна законска основа за овластување на министерот да донесе таков подзаконски акт.

Предвид на наведеното, сметаме дека во конкретниов случај, оспорените членови од Законот основано може да се доведат под сомнение по однос на Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена

Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.157/2011)

У.бр.157/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 10-а став 5, во делот: „врз основа на поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 6, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ и член 10-б став 1, во делот: „врз основа на поднесена Изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 2, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/ 2008, 64/2009, 156/2009, 166/2010 и 53/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива на Асоцијација „Магна Карта“ од Велес и Движење за социјална правда „Ленка“ од Скопје со Решение У.бр.157/2011 од 18 септември 2012 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи пред Судот основано се постави прашањето за неговата согласност со нормите од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 10-а ставови 5 и 6 од Законот граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки од 1 до 14 на овој закон правата од здравствено осигурување ги остварува согласно со прописите од областа на здравственото осигурување и врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец и формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот за финансии“.

Во член 10-б ставови 1 и 2 од Законот е предвидено дека граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување според членовите 10 и 10-а на овој закон, можат да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги дефинирани во законот кој го уредува системот на здравствено осигурување, врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец и формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии“.

5. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3, 4 и 8 од Уставот на Република Македонија темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другите се, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичката и верската припадност, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 34 од Уставот, на граѓаните на Република Македонија им се гарантираат правото на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а со членот 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Според член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита. Граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 54 став 1 и 3 од Уставот слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, во член 1 се уредуваат видовите на придонеси од задолжителното социјално осигурување (придонеси), обврзници за плаќање на придонеси, обврзници за пресметка и уплата на придонеси, основиците на кои се плаќаат придонеси, стапките на придонеси, начинот на пресметка, роковите на плаќање на придонеси, контрола на пресметување и уплата на придонеси како и други правила кои се значајни за утврдување и плаќање на придонесите.

Оспорените членови 10-а и 10-б се содржаниво Глава III од Законот со наслов: „Обврзници за плаќање на придонеси“. Во членот 10 од Законот, децидно е наведено кој е обврзник за плаќање на придонеси за задолжително здравствено осигурување.

Членот 10-а став 5 од Законот предвидува дека граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки 1 до 14 на овој закон правата од здравствено осигурување ги остварува согласно со прописите од областа на здравственото осигурување и врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на пропишан образец. Став 6 од овој член од Законот предвидува дека формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот.

Во членот 10-б став 1 од Законот, е предвидено дека граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување според членовите 10 и 10-а на овој закон, можат да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги дефинирани во законот кој го уредува системот на здравственото осигурување, врз основа на поднесена изјава за остварени приходи, на препишан образец. Ставот 2 на овој член од Законот предвидува дека формата и содржината на образецот на изјавата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Од анализата на изнесените законски одредби произлегува дека кога граѓанинот не е дефиниран како обврзник во смисла на член 10 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, правата ги остварува согласно прописите од областа на здравственото осигурување и врз поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец, од страна на министерот за финансии.

Во конкретниов случај, според Судот обврската на граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување да поднесуваат изјава за остварени приходи, не е во согласност со Уставот на Република Македонија. Имено, на граѓанинот со закон не може да му се востановуваат вакви обврски, од причина што ваква обврска може да вршат само надлежните државни институции, односно директно Управата за јавни приходи, нејзините надлежни органи и институции за социјално осигурување, но не и таа обврска да падне на товар на граѓанинот.

Според Судот, востановената обврска за поднесување изјава за остварени приходи, на пропишан образец, значи повреда на уставното начело на владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија, бидејќи таквата обврска не е во функција на обезбедување поголема социјална сигурност во сферата на социјалната

заштита, а во таа смисла и на начелото на солидарност.

Обврската на граѓанинот тој да поднесува изјава за остварени приходи, не е соодветна, од причина што, таква контрола и увид во остварените приходи треба да има Управата за јавни приходи, односно надлежните органи и институции, кои, треба да имаат законска обврска да доставуваат докази од таков карактер таму каде што е потребно и нужно.

Од формулацијата на оспорените членови 10-а став 6 и 10-б став 2 од Законот, според Судот, не произлегува јасно што е предмет на уредување на актот на министерот за финансии, па поради нејасност и непрецизност во која не е утврдено што е предмет на регулирање на актот на министерот сметаме дека законската определба формата и содржината на образецот да ги пропишува министерот за финансии, неможе да претставува валидна законска основа за овластување на министерот да донесе таков подзаконски акт.

Предвид на наведеното, Судот смета дека во конкретниов случај, оспорените членови од Законот не се во согласност со членовите од Уставот на Република Македонија, односно со член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 8, член 9 и член 54 став 1 и 3.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.157/2011)

111.

У.бр.81/2012

- Општите акти на Фондот како основ за прекршочната одговорност на здравствена установа

- General acts of the Fund as a ground for a minor offence liability of a health institution

- Упатувањето на општите акти на Фондот во одредбите од Законот за здравственото осигурување е во смисла на одредби кои се разработка во рамките и врз основа на Законот, а не како овластување на ресорното министерство со подзаконски акти да пропишува и други права на граѓаните од здравствената сфера, надвор од законите.

- The referral to the general acts of the Fund in the provisions of the Law on Health Insurance is in the sense of provisions that are further worked out within the frameworks and on the basis of the Law, and not as an authorisation of the competent ministry to prescribe, by bylaws, other rights of the citizens from the health sphere, beyond the laws.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 84 став 1 точки 3 и 8 од Законот за здравственото осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 25/2000, 34/2000, 96/2000, 34/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011 и 26/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата оспорените одреби од Законот, поради нивната општа формулација “спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот” не се знаело точно за кои одредби од Законот или за кој општ акт на Фондот станувало збор, па оттука оспорените законски одредби биле неприменливи во практиката или тешко применливи, а со тоа биле можни ситуации субјектите неправедно да бидат санкционирани. Воедно, правата и обврските на осигурениците и другите субјекти можеле да се предвидуваат, пропишуваат само со закон и со колективен договор, а не и со општ акт на Фондот, како што предвидувале оспорените законски одредби, бидејќи согласно членот 34 од Уставот на Република Македонија, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а согласно членот 39 став 1 од Уставот на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита. Од овие причини оспорените законски одредби не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеите 3, 4, и 8, член 9 став 2, член 34, член 39 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека оспорените одредби од членот 84 став 1 точки 3 и 8 од Законот уредуваат дека глоба од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на здравствена установа, ако: спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот ги скуси или ги ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот (точка 3) и спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот наплати услуга, материјални трошоци или лекови, односно учество кога тоа не е предвидено, наплати повисоко учество од утврденото или не наплати учество кога тоа е предвидено (точка 8).

4. Според членот 8 став 1 алинеи 3, 4 и 8 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото, поделбата на државната власт на

законодавна, извршна и судска и хуманизмот, социјаланата правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 34 од Уставот граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно членот 39 од Уставот на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита. Граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за здравственото осигурување ("Службен весник на Република Македонија" број 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/11 и 26/2012), се уредува здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Според оспорените одредби од членот 84 став 1 точки 3 и 8 од Законот, глоба од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на здравствена установа, ако:

3) спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот ги скупи или ги ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот и

8) спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот наплати услуга, материјални трошоци или лекови, односно учество кога тоа не е предвидено, наплати повисоко учество од утврденото или не наплати учество кога тоа е предвидено.

Од анализата на оспорените одредби од Законот, произлегува дека тие уредуваат прекршочни санкции за здравствена установа доколку спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Фондот, ги повреди или ограничи правата на осигуреникот.

Според наводите од иницијативата не можело здравствената установа прекршочно да биде санкционирана и кога спротивно на одредби содржани во општ акт на Фондот, ги повреди или ограничи правата на осигурениците, бидејќи не можело со општ акт на Фондот да се предвидувале права и обврски за осигурениците, туку само со закон

и колективен договор. Меѓутоа, нејасни се наводите од подносителот на иницијативата во овој дел и подразбирањето дека во конкретниот случај станува збор за одредби од општ акт на Фондот со кои изворно се уредуваат права и обврски за осигурениците, бидејќи туку станува збор за одредби содржани во општ акт на Фондот со кои се операционализирани одредби од Законот. Имено, со членот 54 од Законот е уреден делокругот на работа на Фондот кој се основа како правно лице и кој помеѓу другото со општи акти ги уредува прашањата за кои е овластен со закон. Во оваа насока општите акти кои Фондот ги донесува секако треба да содржат одредби за спроведување односно операционализација на правата и обврските утврдени со Законот, но не и предвидување на нови права и обврски, кои само со законот можат да се утврдат. Овој систем на операционализација на законските права и обврски уреден со општите акти на Фондот, е усмерен во практикувањето на Фондот и здравствените установи. Според тоа, извршувањето на правата и обврските утврдени со Законот за здравствено осигурување е во непосредна врска со одредбите на општите акти на Фондот. Оттука, здравствените установи неможат самоволно да го спроведуваат извршувањето на здравствените услуги утврдени со законот, надвор од системот уреден со одредбите во општите акти на Фондот, за што законот дал овластување. Со оглед на тоа, доколку здравствената установа врши конкретна работа спротивно на одредбите од Законот и одредбите од општиот акт на Фондот, со право може да се предвиди како противправно дело кое законот ќе го утврди како прекршок опишувајќи ги обележјата на прекршокот. Прашањето, притоа дали со општите акти на Фондот постои случај на изворно уредување на права и обврски за осигурениците, односно дали со општите акти на Фондот, доносителот на актот излегол надвор од законските овластувања и законските рамки при уредувањето на актот, тоа може да се установи само со опсервација на нивната конкретна содржина, од каде може да се цени дали овластувањето се движи во законски утврдените рамки, односно дали со општиот акт се доуредуваат законски одредби или пак станува збор за оригинално уредување на материја која е предмет на закон.

Во овој контекст, не може да се прифати уставно-судска пракса посочена во иницијативата, поради нивната несоодветност со конкретниот предмет, бидејќи по наведените предмети Судот го оценувал постоењето /непостоењето на законските рамки на овластување на даден орган на државната управа, односно овластувањето да донесуваат прописи со кои се разработуваат законските одредби заради нивно извршување.

Оттука, во случајов неосновано е оспорувањето на законските одредби од аспект дека на начин како што се пропишани произлегувало дека со нив се предвидувала прекршочна санкција за здравствените установи и поради повреда на права на осигуреници кои се уредувале со општ акт на Фондот, бидејќи упатувањето на општите акти на Фондот е во смисла на одредби кои се разработка во рамките и врз основа на Законот,

а не како овластување на ресорното министерство со подзаконски акти да пропишува и други права на граѓаните од здравствената сфера, надвор од законите.

Понатаму, одредбите од членот 84 став 1 точки 3 и 8 од Законот, со иницијативата се оспоруваат и од аспект на нивно преопшто уредување бидејќи не се знаело точно на кои одредби од Законот или на општ акт на Фондот тие се однесувале, односи за кои повреди станува збор, па со тоа се доведува во прашање нивната применливост, односно неприменливост на конкретни ситуации, спротивно на принципот на владеењето на правото. Во случајов подносителот со иницијативата всушност бара Судот да се впушти во толкување на оспорените законски одредби од аспект на нивната прецизност и јасност, а со тоа и да ја преиспита нивната применливост во практиката, кое барање не е во надлежност на Уставниот суд кој има надлежност да врши оценка на согласноста на законите со Уставот и на согласноста на другите прописи со Уставот и со законите.

Меѓутоа, сепак во оваа насока треба да се има предвид дека Законот за здравствено осигурување регулира низа права и обврски за осигурениците од оваа област кои би можеле да бидат скусени или ограничени. Нивното поименично набројување во конкретните оспорени одредби од Законот, би довело до оптеретување на текстот од одредбите, но бездруго од нивната содржина, јасно произлегува за кои случаи на непочитување станува збор, а тоа е: "...ги скуси или ги ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот" и "...наплати услуга, материјални трошоци или лекови, односно учество кога тоа не е предвидено, наплати повисоко учество од утврденото или не наплати учество кога тоа е предвидено". Оттука, според Судот оспорените законски одредби ги задоволуваат критериумите на јасност и прецизност од аспект на уставниот принцип на владеењето на правото.

5. Имајќи го предвид погоре изнесеното, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од членот 84 став 1 точки 3 и 8 од Законот за здравствено осигурување со одредбите од Уставот.

6. Поради горе изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.81/2012)

112.

У.бр.18/2012

- Права по основ на невработеност

- Rights on ground of unemployment

- Право е на законодавецот да изврши одредени промени во режимот на користење на правата по основ на невработеност.

- It is the right of the legislator to make certain changes in the regime of usage of the rights on grounds of unemployment.

Уставниот суд на Република Македонија врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд (Службен весник на Република Македонија бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за изменување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, Драгољуб Давитковски од Кратово и Миле Дејановски од с.Дубровница Крива Паланка на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата Стамен Филипov законот во целина не бил во согласност со член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8, член 9 став 2, член 32 став 1, член 51 и член 54 од Уставот. Ова затоа што Република Македонија е социјална држава во која социјалната правда е издигната на ниво на темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, а на сите граѓани им се гарантира еднаквоста на слободите и правата. Уставот го гарантира правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност како и социјална заштита и социјална сигурност согласно со начелото на социјална праведност.

Меѓутоа и покрај фактот што Уставот го утврдил и гарантирал правото на материјална обезбеденост за привремена невработеност со оспорениот закон, законодавецот при донесување на Законот апсолутно ги занемарил и запоставил наведените уставни одредби.

Понатаму, подносителот наведува дека и ако од наведените уставни одредби произлегува дека невработени лица имаат право на материјална обезбеденост за цело време на привремена невработеност, оспорениот закон тоа не го обезбедува на кој начин се повредува член 32 од Уставот, во кој не се утврдени случаите дека ова право може да се ограничува и веќе утврдените права да се скратуваат.

Ова затоа што член 32 став 5 се однесува само за вработените и нивната положба, а не и за невработените од кои причини потребно е директна примена на член 32 став 1 од Уставот.

Во прилог на наведеното, според подносителот зборува и фактот што Законот за вработување и осигурување од 1997 година до денес е менуван 14 пати што не оди во прилог на владеење на правото и стабилен правен поредок. Со наведеното законско решение се повредува и изневерува легитимното очекување на голем број на невработени лица кои веќе ги исполнуваат условите за пензионирање.

Со оглед на наведеното подносителот предлага Судот да го поништи оспорениот закон, а до донесување на конечна одлука да изрече временна мерка.

Според подносителот на иницијативата Драгољуб Давитковски со членовите 1, 2 и 3 од Законот е повреден принципот на еднаквост на граѓаните од причина што граѓаните кои го остваруваат тоа право се во поповолна положба од оние кои допрва треба да го остварат.

На првите им било дозволено пет години до пензионирање да го уживаат ова право, додека пак на вторите истото право ќе го остваруваат само 18 месеци пред пензионирање што е спротивно на член 8 и 9 од Уставот.

Со членот 4 од Законот, законодавецот ги заштитува на фиктивен

начин стекнатите права на лицата и им дава право и понатаму да продолжат да го користат тоа право.

Со овој член се повредува член 9 и член 32 од Уставот на начин што голем дел од лицата го оствариле ова право на криминален начин пред склучување на фиктивни договори со зголемување на платата на краток рок непосредно пред остварување на тоа право за да остварат висока стапка на паричен надоместок за што знаеле и државните органи. Оттука, наместо тие кои правеле злоупотреби да бидат казнети, законодавецот ги казнува оние кои допрва требало да го остварат правото на паричен надоместок.

Воедно, подносителот на иницијативата дава предлог за измени на законот.

Подносителот на иницијативата Миле Дејановски бара поништување на членовите 2 и 3 од Законот за дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност со кој во членовите 71 и 78 од Законот зборовите „пет години“ се заменуваат со „осумнаесет месеци“, од причини што со направените измени тој бил обесправен и ставен во нееднаква положба во однос на другите невработени кои можеле да го остварат правото на паричен надоместок до пензионирање, а тој не можел да го оствари тоа право. Според подносителот Владата требала многу порано да ја најави измената на Законот така што многумина на кои не им бил потребен стаж од 9 месеци и возраст од 59 години немало да ги молат работодавачите да ги вработат макар и на определено време од 9 месеци за да се стекнат со право на паричен надоместок до пензионирање. Понатаму, според подносителот примената на Законот требало да биде одложена до јуни 2012 година, на кој начин сите што се вработиле на некој начин на определено време да го остварат правото на паричен надоместок по стариот закон, односно пред измените, а во исто време другите невработени знаејќи ги измените немало да бидат изложени на трошоци.

3. Судот утврди дека во член 1 од Законот за изменување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007, 102/2008, 161/2008, 50/2010, 88/2010 и 51/2011) е предвидено дека во членот 64 став 1 точка 4 во петтиот ред зборовите „пет години“ се заменува со зборовите „18 месеци“.

Во членот 2 од измените на законот е предвидено дека во членот 71 став 3 во третиот ред зборовите „пет години“ се заменува со зборовите „18 месеци“.

Во член 3 од измените на законот е предвидено „Во членот 78 став 1 во десеттиот ред зборовите „пет години“ се заменуваат со зборовите „18 месеци“.

Во член 4 од измените е предвидено дека невработеното лице кое по влегување во сила на овој закон е корисник на паричен надоместок, продолжува да го користи ова право, согласно со законот по кој го остварил.

Започнатите постапки за остварување на право од осигурување во случај на невработеност до денот на влегување во сила на овој закон, ќе завршат според законот кој важел во моментот на започнувањето на постапката.

Според член 5 од измените е предвидено дека овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

За целосно согледување на содржината на членовите кои се менуваат истите ќе ги презентираме.

Во членот 64 став 1 точка 4 од Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, покрај други, права што ги остварува лицето кое е привремено невработено било предвидено дека:

4) право на пензиско и инвалидско осигурување во согласност со прописите за пензиското и инвалидското осигурување на невработеното лице корисник на паричен надоместок на кое му недостасува најмногу до пет години (сега 18 месеци) пред исполнување на условите за стекнување право на старосна пензија, а кое нема 15 години стаж на осигурување, до остварување на 15 години стаж на осигурување.

Во членот 71 став 3 од Законот било предвидено:

„На невработеното лице кое има над 15 години стаж на осигурување, а на кое му недостасуваат најмногу до пет години (сега 18 месеци) пред исполнување на условите за стекнување право на старосна пензија, паричен надоместок му се исплатува до неговото вработување, односно до настапување на некои од основите за престанок на правото на паричен надоместок

Во членот 78 став 1 од Законот било предвидено дека: Невработеното лице на кое му престанало правото на паричен надоместок може да го оствари тоа право ако повторно ги исполни условите за здобивање со право на паричен надоместок од членот 65 на овој закон, со тоа што во стажот на осигурување не му се пресметува времето поминато во работен однос пред примениот последен паричен надоместок, освен на невработеното лице кое по престанокот на последниот работен однос има над 15 годни стаж на осигурување, а на кое му недостасуваат најмногу до 5 години (сега 18 месеци) пред исполнувањето на услови за стекнување на право на старосна пензија.

4. Според член 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, валдеењето на правото и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 9 став 1 од Уставот е утврдено дека граѓаните во Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба, а според став 2 на овој член од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност, а според став 5 на овој член од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Со член 34 од Уставот се уредува дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а според член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална правичност.

Од анализата на означените одредби произлегува дека Уставот го прокламира правото на работа и материјална обезбедност за време на привремена невработеност, утврдувајќи дека правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективен договор.

Уставот го прокламира и принципот на право на граѓаните на социјална сигурност и социјално осигурување кое се уредува со закон и колективен договор. Уставот предвидува и обврска на државата да обезбеди социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните, а која се остварува врз основа на начелото на социјална правичност, што укажува на остварувањето на социјалниот карактер на државата. Видовите на правата, обемот, начинот на стекнување и користење на правата Уставот го резервирал да го уреди законодавната власт, што значи Уставот утврдил обврска за нивно законско уредување. Според тоа, нормативната функција на државата во уредувањето како на правата од работен однос, така и на правата од социјалното осигурување со Уставот не е димензионирана, меѓутоа, со законите мора да бидат утврдени такви односи кои еднакво ќе се однесуваат на сите граѓани, односно на сите вработени или невработени лица. Притоа, државата е должна, зависно од материјалните можности во уредувањето на правата на граѓаните во прв ред да поаѓа од уставните гаранции за еднаквоста на граѓаните во остварувањето на правата од работен однос и социјалното осигурување.

Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/ 1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007 и 102/2008, 50/2010, 88/2010, 51/2011 и 11/2012) во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се прашањата за размена на трудот, правата и обврските на работодавците, невработените лица и државата, во врска со вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност и други прашања од значење за вработувањето.

Во Главата IV „Осигурување во случај на невработеност“ со одредбите од членовите 62-79 од Законот, е уредено дека работниците кои се во работен однос, задолжително се осигурени во случај на невработеност (член 62), паричниот надоместок е едно од правата од осигурувањето во случај на невработеност (член 64), правото на паричен надоместок, висината и времето за кое се исплатува паричниот надоместок се разработени со одредбите од членовите 65-78. Во Главата V „Остварување на правата од осигурување во случај на невработеност“ со одредбите од членовите 80-82 од Законот е определено дека правата од осигурувањето во случај на невработеност се остваруваат во согласност со овој закон и прописите за општа управна постапка, и за правата утврдени со овој закон во прв степен решава Агенцијата за вработување на Република Македонија, а во втор степен одлучува министерството надлежно за работите на трудот.

Следејќи ги одредбите од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност од 1997 година со неговите измени и дополнувања, произлегува дека право на паричен надоместок согласно членот 65 од Законот има невработено лице кое било во работен однос најмалку девет месеци непрекинато или 12 месеци со прекин во последните 18 месеци.

Времето за кое се исплатувал паричниот надоместок, според членот 71 од овој закон било уредено:

- од 1997 година до 2000 година времено се исплатувал најдолго 18 месеци ако имал над 20 до 25 години стаж на осигурување, а трајно над 25 години стаж на осигурување (траело до ново вработување или настапување на некои од основите за престанок на право на паричен надоместок);

- од 2000 година до 2003 година времено се исплатувал најдолго 18 месеци ако имал над 20 години стаж на осигурување, а трајно над 15 години стаж на осигурување и над 55 години возраст;

- од 2003 година до 2005 година времено се исплатувал најдолго 14 месеци ако имал над 15 години стаж на осигурување, а трајно, без промени од претходно (15 години стаж и 55 години возраст);

- од 2005 година до 2006 година времено се исплатувал најдолго 12 месеци ако имал над 15 години стаж на осигурување, а трајно, над 15 години стаж на осигурување и му недостасувале на лицето до 5 години за стекнување право на старосна пензија.

- од 2006 година до 1 февруари 2012 година, времено се исплатувало најдолго 12 месеци ако лицето имало над 25 години стаж на осигурување, а трајно, без промени од претходно (15 години стаж и најмногу 5 години недостасувале за стекнување право на старосна пензија).

Видно од анализата на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност од 1997 до февруари 2012 година лицата кои имале одредени години стаж на осигурување и одредена возраст, односно на кои им недостасувале 5 години за стекнување на право на старосна пензија примале паричен надоместок трајно, односно до исполнување на услови за стекнување на старосна пензија. Тоа значи дека во овој долг временски период законодавецот поѓајќи од социјалниот карактер на државата во суштина материјално ги обезбедувал повозрасните осигуреници.

Со членот 2 од измените на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност со кој се менува членот 71 став 3 (кој е оспорен со иницијативите) времето за кое се исплатува паричниот надоместок на невработеното лице кое има над 15 години стаж на осигурување се скратува од 5 години на 18 месеци.

Направените измени на членот 71 од Законот секако повлекуваат законодавецот да изврши измени и на членот 64 став 1 (член 1 од измените) во делот кој се однесува на правото на пензиско и инвалидско осигурување, при што ова право можат да го користат лицата на кои им недостасуваат 18 месеци пред исполнување на услови за пензија ,а кои немаат 15 години стаж на осигурување .

Законодавецот имајќи ги предвид измените во членот 71 од Законот направил измени и во членот 78 ,а кои се однесуваат на можноста невработеното лице на кое му престанало правото на паричен надоместок повторно да се стекне со тоа право, при што во стаж на осигурување не му се засметува времето пред примениот последен паричен надоместок ,освен на невработено лице кое по престанокот на последниот работен однос има над 15 години стаж на осигурување и на кое му недостасуваат 18 месеци пред исполнување на услови за пензија.

Имајќи го предвид наведеното, неспорно е дека законодавецот извршил одредени промени во режимот на користење на правата по основ на невработеност, намалувајќи го периодот на лица кои имаат едно од утврдените социјални права, што според Судот е во рамките на уставното овластување на законодавецот да го определува нивото на социјалната сигурност на

граѓаните и да ги определува правата од социјалното осигурување и нивниот обем, во согласност со општествено економските услови во Републиката, а што се изразува преку донесување на нова законска регулатива или со одредени изменувања и дополнувања на постојната законска регулатива во сферата на социјалното осигурување на граѓаните.

Од уставно правен аспект, од значење е дека извршената промена на режимот на осигурување се однесува за сите идни корисници на правата од осигурување во случај на невработеност, кои наведеното право ќе го стекнат по влегувањето во сила на законската измена, односно дека корисниците на правото утврдено пред наведената законска измена, продолжуваат да го остваруваат истото под условите под кои го стекнале, со што е обезбедена еднаквост на граѓаните пред Уставот и законот и правна сигурност, како елемент на владеењето на правото.

Тргувајќи од сето досега наведено, Судот оцени е дека со законското решение со кое е намален периодот на користење на паричниот надоместок и другите права кои го следат него не се доведуваа во прашање правото на материјална обезбеденост во случај на невработеност, начелото на еднаквост, уставните начела на социјална сигурност, социјалната правда, владеењето на правото, хуманизмот и солидарноста. Ова дотолку повеќе што правото на паричен надоместок не е трајно право, туку претставува привремено решение за материјално обезбедување за време на невработеност.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр18/2012)

113.

У.бр.103/2012

- **Право на надоместок на плата и висина на надоместокот**
- *Right to remuneration of salary and amount of the remuneration*

- Претходното осигурување од шест месеци како услов за остварување на паричен надоместок се однесува на сите осигуреници и на сите основи поради кои може да се оствари право на паричен надоместок (болест, повреда, породилно отсуство) освен на оние осигуреници што се повредиле на работа и професионално заболеле, и не ги дискриминира нив во однос на другите осигуреници што се акутни или хронично болни, бидејќи се работи за различни права од здравствено осигурување, а не права од здравствена заштита, кое осигурениците го имаат од првиот ден на осигурувањето. Фактот што во конкретниот случај законодавецот се определил тој период на претходно осигурување да изнесува шест месеци, според Судот, е право на законодавецот, што има своја уставна основа во одредбата од членот 34 од Уставот, според која граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор;

- Законското решение со кое се утврдува највисокиот износ на висината на надоместок на плата поради бременост и мајчинство е во согласност со воспоставениот систем на задолжително здравствено осигурување кое се заснова на плаќање придонес, солидарност и финансиска дисциплина на осигурениците и се обезбедуваат еднакви права и здравствена заштита на сите осигуреници без оглед на основицата за учество во придонесот.

- *The prior six-month insurance as a condition for the realisation of a pecuniary compensation applies to all insurees and to all bases on which the right to pecuniary remuneration may be exercised (illness, injury, maternity leave) except to those insurees who have been injured on the job and have suffered a professional illness, and does not discriminate them against the other insurees that are acutely or chronically ill, since different rights of health insurance are concerned, which the insurees are entitled to from the first day of insurance. According to the Court, the fact that in the concrete case the legislator decided for that period of prior insurance to be six months is the right of the legislator, which has its own constitutional basis in the provision in Article 34 of the Constitution, under which citizens are entitled to social*

security and social insurance defined by law and collective agreement;

- The legal solution determining the highest amount of the remuneration of salary for pregnancy and motherhood is in accordance with the established system of compulsory health insurance which is based on the payment of a contribution, solidarity and financial discipline of the insurees and ensures equal rights and health care for all insurees irrespective of the base for participation in the contribution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 15 точка 1 во делот: „ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци непрекинато пред настапување на случајот“ и член 17 став 3 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011 и 26/2012).

2. Синдикалната организација при М-НАВ А.Д. Скопје, Контрола на летање-ССКЛ, на Уставниот суд му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот наведен во точката 1 на ова решение.

Во иницијативата се наведува дека законското решение од членот 15 став 1 било неодржливо од уставно-правен аспект затоа што со самото вработување, вработениот е и здравствено осигуран и тој сите права од работен однос и од здравствено осигурување ги користи од првиот ден на неговото вработување до крајот на работниот однос без никакво законско условување или ограничување како што било и предвидено со членот 12 точка 1 и член 13 став 2 од Законот, со кои се косела оспорената одредба од членот 15 став 1. Правото на парични надоместоци како едно од правата од здравственото осигурување било поврзано и траело само за време на работниот однос на осигуреникот, што не било случај со правото на здравствена заштита кое можело да

се користи доколку лицето не е во работен однос. Временската рамка за протек на 6 месеци од вработувањето, па до можноста за користење на ова право претставувало директна повреда на Уставот. Со оспорената одредба од Законот законодавецот го повредил и принципот на солидарност и взаемност што постои во здравственото осигурување и не обезбедил ефикасно гарантирање на правото на здравствена заштита од членот 39 од Уставот. Поради наведените причини, оспорената одредба од членот 15 точка 1 од Законот не била во согласност со членовите 1 став 1, 8 став 1 алинеите 3 и 8, 9 став2, 34, 39, 42, 51 и 54 став 1 од Уставот. Подносителот предлага при одлучувањето да се има предвид Одлуката на Уставниот суд У.бр.85/2000.

Со второоспорената одредба од членот 17 став 3 од Законот, противуствано се ограничувале износите на надоместокот на плата – осигурениците кои биле осигурани на плата повисока од износот на две, три или четири просечни плати, биле *ipso jure* во нерамноправна положба во однос на сите други осигуреници кои примале пониска плата од наведените износи. Оние кои примаат поголеми плати и уредно го плаќаат придонесот за здравствено осигурување на таа плата, примаат надоместок во износ од 30%, 50% или 70% од основицата, за разлика од оние со помали плати кои достигнуваат и до 100% од нивната основица. Ако обврските од осигурувањето биле различни, тогаш и правата морало да бидат различни, односно единствено мерило за утврдување на висината на надоместокот за плата морало да биде платата што ја прима осигуреникот, а не како што било предвидено во оспорената одредба.

Предвиденото ограничување во оспорената одредба од Законот било спротивно на уставно-определените темелни вредности на уставниот поредок – хуманизмот, социјалната правда и праведноста од кои јасно произлегувало дека правата и обврските од здравственото осигурување треба да бидат во сразмерен однос кој би довел до еднаквост на граѓаните да ги користат правата соодветно на придонесот кој го платиле. Оние мајки кои имаат повисока плата од две, три или четири просечни плати, иако се во иста ситуација како родилки и мајки, тие својата општествена улога мора да ја остваруваат со губење на својот економски статус, односно примање на помал надоместок на плата од претходно предвидениот 100% надомест, од што произлегувало дека заштитата на мајчинството веќе не зависи од тоа дали жената е во таква состојба, туку од тоа колкава и е платата, што е пример за нееднаков третман заснован врз имотната состојба, што било спротивно на членот 9.

Поради наведените причини, оспорената одредба била во спротивност со членовите 1 став 1, 8 став 1 алинеи 1,3 и 8, 9, 34, 35, 39, 42, 51 и 54 став 1 од Уставот поради што се предлага Судот во однос на двете одредби да поведе постапка за оценување на нивната уставност и истите да ги поништи.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 15 став 1 точка 1 од Законот за здравственото осигурување, осигурениците од членовите 13 и 14 на овој закон можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат и следниве услови: 1) ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци непрекинато пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионано заболување.

Судот исто така утврди дека според членот 17 став 3 од Законот, висината на надоместокот на плата пресметан врз основа на членот 16 на овој закон не може да биде повисока од износот на две просечни месечни плати, три просечни месечни плати во 2012 година и четири просечни месечни плати по 2012 година исплатени во Републиката во претходната година.

4. Во членот 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е определена како суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеја 1 и 8 од Уставот, темелни вредност на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и хуманизмот, социјалната правда и солидарноста.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Во член 35 став 1 од Уставот е утврдено дека Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Согласно член 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според член 42 од Уставот, Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Согласно наведените уставни одредби, системот за здравствено осигурување во Република Македонија, како дел од социјалното осигурување, е уреден со Законот за здравственото осигурување, чија одредба се оспорува со оваа иницијатива.

Според член 1 од Законот, предмет на уредување на овој закон е здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Задолжителното здравствено осигурување се установува,

според член 2 од Законот, за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување.

Во член 3 од овој закон е определно дека задолжителното здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, кој согласно членот 53 се основа за таа цел како јавна служба која врши дејност од јавен интерес и јавни овластувања утврдени со овој закон.

Во согласност со начелата на задолжителност и сеопфатност, во член 5 став 1 од Законот, таксативно се утврдени лицата - осигуреници кои подлежат на задолжителното здравствено осигурување, а во ставот 2 на овој член е утврдена можност граѓаните кои не се опфатени со задолжително здравствено осигурување доброволно да пристапат кон него. Освен на овие лица, според член 6 од Законот, задолжителното здравствено осигурување се обезбедува и на членовите на нивните семејства, ако тие лично не се осигурени по некој основ од членот 5 на овој закон.

Покрај правото на здравствени услуги, во рамките на воспоставеното задолжително здравствено осигурување, според член 12 од Законот, на осигурениците им се обезбедува и право на парични надоместоци и тоа: 1) право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда и за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство и 2) право на надоместок на патни трошоци.

Случаите кога може да се оствари право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда се пропишани во член 13 од Законот (болест и повреда надвор од работата; повреда на работата и професионална болест; лекување и медицинско испитување; негување на болно дете до тригодишна возраст; негување на болен член на потесното семејство над тригодишна возраст, но најмногу до 30 дена; неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од местот на живеење; неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена; доброволно давање на крв, ткиво или орган и изолираност заради спречување на зараза).

Согласно член 14 став 1 од Законот, право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство можат да остварат осигурениците од член 5 став 1 точки 1,2 и 3 на овој закон. Надоместокот за палта се исплатува за деновите за

кои се остварува плата и во траење утврдено со прописите за работните односи.

Условите за остварување на правото на надоместок на плата се утврдени во членот 15 од Законот, според кој осигурениците од членовите 13 и 14 на овој закон, можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат и следниве услови: 1) ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци непрекинато пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување (оспорена одредба), 2) придонесот за задолжителното здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена, и 3) оцената за привремена спреченост за работа да ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

Согласно член 16 став 1, основица за пресметување на надоместокот на плата претставува просечниот месечен износ на исплатена нето плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните дванаесет месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува право на надоместокот.

За осигурениците од член 5 став 1 точка 3 на овој закон, основица за пресметување на надоместок на плата претставува основицата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување.

Средствата за задолжителното здравствено осигурување, вклучувајќи ги и средствата за надоместокот на плата се обезбедуваат од придонесите.

Од наведените одредби и од целината на Законот, произлегува дека со задолжително здравствено осигурување, по разни основи, е опфатен најширок круг на граѓани со тоа што за граѓаните кои не се опфатени со ова осигурување е утврдена можност тие доброволно да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување. На овој начин, со Законот за здравствено осигурување скоро на секој граѓанин на Република Македонија, во случаите и под услови утврдени со овој закон, му се обезбедува остварување на уставно утврденото право на социјална сигурност и социјално, односно здравствено осигурување, како и правото на здравствена заштита, кои се израз на социјалниот карактер на Република Македонија.

Во функција на остварување на наведените уставни права е и правото на надоместок на плата, за кое станува збор во оспорените законски одредби. Со утврдување на ова право законодавецот, освен здравствена заштита, со овој закон обезбедил и социјална, односно материјална сигурност на осигуреникот, а со тоа и на неговото семејство, во случај кога тој поради болест или повреда не е во состојба да заработува. Од оспорената одредба произлегува дека остварувањето на правото на надоместок на плата во случај на привремена спреченост на

работа поради болест и повреда, како и надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство е условено со претходно осигурување во траење од најмалку шест месеци пред настапување на случајот.

Од анализата на оспорената одредба од членот 15 став 1 точка 1, произлегува дека условот за претходно осигурување во траење од шест месеци за остварување на право на надоместок на плата, важи за сите осигуреници и тој ги покрива сите основи, односно осигурени случаи: болест, повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Исклучок е направен само во однос на повреда на работа и професионално заболување, што практично значи дека во случај на повреда на работа и професионално заболување осигурениците можат да остварат право на паричен надоместок и кога работниот однос, односно осигурувањето траело помалку од шест месеци, од причина што овие случаи можат да настанат и првиот ден од вработувањето, а причините за повредата не зависат само од работникот, туку и од обезбеденост на условите за работа, што претставува обврска на работодавачот. Поради тоа, со Законот е предвидена обврска за работодавачите да плаќаат дополнителен придонес за здравствено осигурување за повреда на работа и професионално заболување, заради покривање на зголемениот ризик од овие осигурени случаи. Со оваа одредба законодавецот сосема оправдано направил разлика помеѓу болест и повреда надвор од работа и повреда на работа и професионално заболување, не затоа што тие медицински различно се третираат, туку затоа што осигурениците имаат различни права во овие случаи. Болеста и повредата, во смисла на здравственото осигурување се ист степен на ризик, за кој се потребни медицински мерки и постапки за лекување и опоравување, додека пак професионалната болест и повреда се зголемен ризик во здравственото осигурување. Поради тоа што се работи за повреди во услови на зголемен ризик за нивно настанување поврзано со карактерот на работата, осигурениците плаќаат зголемен придонес за здравствено осигурување.

Поради тоа што овој услов се однесува на сите осигуреници и на сите основи поради кои може да се оствари право на паричен надоместок (болест, повреда, породилно отсуство) според оценката на Судот, неосновани се наводите во иницијативата дека оспорената одредба ги ставала во нееднаква правна положба и ги дискриминирала оние осигуреници што се повредиле на работа и професионално заболеле, во однос на оние другите осигуреници што се акутни или хронично болни, бидејќи се работи за различни права од здравствено осигурување, а не права од здравствена заштита, кое осигурениците го имаат од првиот ден на осигурувањето.

Со оспорената одредба од Законот не се нарушува еднаквоста на граѓаните затоа што за осигурените лица се еднакви правата, но и

обврските за плаќање на придонес, а плаќањето на придонес само по себе подразбира постеење на определен период на претходно осигурување, во конкретниот случај, осигурување во траење од шест месеци. Фактот што во конкретниот случај законодавецот се определил тој период на претходно осигурување да изнесува шест месеци, според Судот, е право на законодавецот, што има своја уставна основа во одредбата од членот 34 од Уставот, според која граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Определувањето на условите за остварувањето на правата во оваа област, и во тој контекст, предвидувањето на претходното осигурување во траење од шест месеци како услов за остварување на правото на надоместок на плата, се прашања кои законодавецот има право да ги уреди со закон на начин на кој тоа е сторено со Законот за здравственото осигурување, а во кој оспорената одредба не може изолирано да се согледува од останатите одредби од Законот.

Во Законот за здравственото осигурување и пред оваа измена и дополнување, остварувањето на правото на паричен надоместок на определен начин, индиректно било поврзано со определен период на вработеност, односно претходно осигурување. Тоа произлегува од анализата на останатите одредби од Законот, посебно оние одредби кои се однесуваат на пресметување на надоместокот на плата, каде како основица се зема просечниот месечен износ на исплатена плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните 12 месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместокот.

Претходното осигурување во определено траење како услов за остварување на правото на паричен надоместок за привремена спреченост за работа поради болест и повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, претставува и меѓународен стандард. Конвенцијата за минималните стандарди за социјалното осигурување, донесена во рамките на Меѓународната организација на трудот во 1952 година, која Република Македонија ја има потпишано, во делот на надоместоците за случај на болест и мајчинство, предвидува т.н. квалификационен период што се смета за неопходен заради спречување на злоупотреба и истиот го дефинира како период за кој се плаќале придонеси, или период на вработеност, или период на престој, или нивна комбинација, во случај кога се пропишани.

Целта на оспорената одредба, анализирана во контекст на целината на членот 15 и останатите одредби од Законот, е да се спречат злоупотребите на правото на паричен надоместок (фиктивни вработувања заради стекнување на правото на паричен надоместок, по што следува престанок на работниот однос) како и да се обезбеди финансиска дисциплина со што и системот на здравствено осигурување

би бил поставен на стабилни основи. Грижата на Републиката за социјалната сигурност на граѓаните, покрај нормативната функција за начинот на остварување на правото опфаќа и нормирање на системот на обезбедување на материјални и финансиски средства, зашто остварување на оваа компонента правата би биле како декларација без никаква вредност, што ја осмислува државата како социјална држава.

Имајќи го предвид наведеното, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената законска одредба со одредбите од Уставот во однос на кои се оспорува нејзината уставност.

5. Со второоспорената одредба од членот 17 став 3 од Законот за здравственото осигурување, се утврдува највисокиот износ на висината на надоместокот на плата за осигурениците од членот 5 став 1 алинеи 1, 2, 3 од овој закон, и тој изнесува две просечни плати, три просечни плати во 2012 година и четири просечни плати по 2012 година исплатени во Републиката во последната година.

Во горенаведениот член 16 од Законот е определена основицата по која се пресметува надоместокот на плата. Меѓутоа, по сила на Законот во ставот 1 од членот 17 се интервенира по однос на лимитот на најмалата висина на надоместокот на плата, кога се работи за привремена спреченост за работа. Тоа значи, по сила на закон се утврдува 70% како можен најмал износ на надомест на плата од пресметаната основица по членот 16 на Законот, и намера и грижа на законодавецот да обезбеди социјална сигурност и на оние осигуреници на кои износот на надоместот на плата би бил препуштен без ограничувања во однос на минимумот да се утврдува од работодавачот односно од Фондот со општ акт.

Исто така, со Законот се овозможува остварување на социјалната сигурност преку обезбедување на надомест на плата во висина од 100% од основицата на надоместокот во случај кога привремената спреченост за работа е предизвикана со повреда на работа, професионална болест, давање на крв, ткиво или орган како и за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. При тоа, правата на надомест на плата се изедначени во овој случај за наведените осигуреници, во кои категоријата на осигуреници кои отсуствуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство немаат поинакви односно помали права од останатите наведени осигуреници. Еднаквоста во висината на надоместокот на плата е обезбедена со одредбата од ставот 2 на членот 17 од Законот.

Со оглед на тоа, уредувањето на правото на надоместокот на плата: во однос на основицата за пресметување на надоместокот; во однос на најмалата висина од основицата за надоместок на плата за осигурениците поради привремена спреченост за работа; во однос на утврдување на правото во износ од 100% од основицата за надомест

на плата за осигурениците во кои спаѓаат и оние чие отсуство од работа е поради бременост, раѓање и мајчинство; и посебно во однос на определбата за утврдување на највисокиот износ на висината на надоместокот на плата на осигурениците во кои се и оние кои отсуствуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство; се прашања кои законодавецот има право да ги уреди со закон на начин на кој тоа е сторено со Законот за здравственото осигурување, а во кој оспорената одредба не може изолирано да се разгледува од останатите одредби од Законот. Ова поради тоа што овој систем на задолжително здравствено осигурување има за цел да постигне баланс на правата и обврските со што треба да се оствари начелото на еднаквост во задолжителното здравствено осигурување од кое произлегува осигурениците да имаат еднаков третман во однос на обврската да платат придонес за задолжителното здравствено осигурување, како и еднакво право кога имаат потреба и под исти услови да користат здравствена заштита без оглед на основот на осигурување, односно на категоријата на осигуреник на која и припаѓаат и без оглед на висината на платениот придонес. Тоа се елементи на системот на задолжителното здравствено осигурување утврден со Законот.

Преку задолжителното здравствено осигурување кое се заснова на плаќање на придонес и финансиска дисциплина на осигурениците се обезбедуваат еднакви права и здравствена заштита на сите осигуреници без оглед на основницата за учество во придонесот.

Според становиштето на Судот изразено во Решението У.бр.216/2005, наполно во согласност со овој законски систем на уредување на задолжителното здравствено осигурување е правната и економска оправданост на законското решение во оспорената одредба од Законот со кое се утврдува највисокиот износ на висината на надомест на плата за работниците а во тие рамки и за жените работници кои отсуствуваат од работа поради бременост, раѓање и мајчинство. Ова поради тоа што целта на надоместокот на плата е материјално-финансиска заштита на осигурениците за периодот додека отсуствуваат од работа.

Оваа заштита треба да го покрива до определен распон на најнизок и највисок лимит, надоместот за да се обезбеди за сите осигуреници (со пониски или повисоки платени придонеси), основна материјално-финансиска заштита во периодот на отсуство од работа, што е и целта со задолжителното здравствено осигурување, а со тоа да се остварат и уставно нормираните вредности.

Според мислењето на Судот изразено во наведеното решение, целта на оспорената законска одредба во контекст и на останатите одредби од Законот е обезбедување на остварување токму на вредностите утврдени со Уставот, во членот 1, според кој Република Македонија е определена и како социјална држава; во членот 8 став 1 алинеја 8, според која одредба како темелна вредност на уставниот

поредок на Република Македонија е хуманизмот, социјалната правда и солидарноста; во членот 32 став 1 кој се однесува на тоа дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност; во членот 34 со кој е определено дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор; во членот 39 дека на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита и граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите; во членот 41 став 2 со кој е определено дека Републиката води хумана популациона политика и членот 42 став 1 според кој Републиката посебно ги заштитува мајчинството, децата и малолетните лица.

Овој систем на вредности определени со Уставот, на чија основа е воспоставено задолжителното здравствено осигурување не треба да се поврзува со она што се посочува во иницијативата, дека во здравствено осигурување требало да се остварува правното начело на еднаква вредност на давањата, чија логика е во здравствено осигурување да владее ново финансиско правило според кое висината на надоместокот на плата, да зависи исклучиво од висината на придонесот кој бил исплаќан за здравственото осигурување индивидуално за секој осигуреник, во рамки на индивидуалните давања и примања, надвор од колективот на останатите осигуреници. Во тие рамки, во кои посебно се издвојуваат правата на жените и децата односно на вработените чие отсуство од работа е поради бременост, раѓање и мајчинство, со иницијативите всушност се прави обратно, се негираат наведените уставни вредности, бидејќи осигурениците во задолжителното здравствено осигурување ги остваруваат здравствените услуги (во кои спаѓаат и надоместоците на плата) на начин и финансиски систем на осигурување уреден со закон на што упатува членот 34 од Уставот, кој треба да постигне материјално-финансиска заштита на осигурениците, а во тие рамки грижа и за мајчинството, децата и хуманата популациона политика, но на ниво на колективот од осигурениците, а не со исклучиво поединечно рангирање на правата со облигациони-договорни односи во сферата на задолжителното здравствено осигурување.

Од овие причини Судот оцени дека наводите во иницијативата не можат основано да ја доведат во прашање уставноста на оспорената одредба од членот 17 став 3 од Законот за здравствено осигурување.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.103/2012)

114.

У.бр.99/2012

- Права на прогонуваните и затвораните за самобитноста на македонскиот народ и неговата државност

- Rights of those persecuted and incarcerated for the originality of the Macedonian people and its statehood

- Законодавецот ниту во оспорениот член ниту во други одредби од Законот не утврдил дека посебните социјални права им припаѓаат само на Македонците, туку напротив социјалните права им припаѓаат на сите прогонувани и затворани за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност.

- Neither in the contested article nor in other provisions of the Law did the legislator define that the special social rights belong to Macedonians only. On the contrary, social rights belong to all those persecuted and incarcerated for the ideas of originality of the Macedonian people and its statehood.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 1 од Законот за правата на прогонуваните и затвораните лица за

идеите на самобитноста на македонскиот народ неговата државност и на членовите на нивните семејства („Службен весник на Република Македонија“ бр.61/2002 и 59/2005)

2. Агрон Концели адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член 1 бил дискриминаторен и ги ставал граѓаните што не се Македонци во нееднаква положба во однос на граѓаните што се Македонци во смисла на тоа овој закон да се однесува на сите граѓани на Република Македонија кои биле прогонувани и затворани на политичка и идеолошка основа, а поради пројавените идеи и активности за создавање на независна, обединета и демократска држава Македонија за период од 1945 до 1991 година, а не да се однесува само за граѓаните Македонци. Понатаму, подносителот ги цитира одредбите од членовите 9 и 51 од Уставот и предлага член 1 од Законот да гласи: Закон за правата на протераните и затвораните лица за идеите на самобитноста на македонскиот народ и другите народи и заедници и неговата државност и на членовите на нивните семејства.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 1 од Законот за правата на прогонуваните и затвораните лица за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност и на членовите на нивните семејства („Службен весник на РМ“ бр.61/2002), „Со овој закон се утврдуваат правата на прогонуваните и затвораните лица за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност и на членовите на нивните семејства“

4. Според преамбулата на Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите, преземајќи ја одговорноста за сегашноста и иднината на нивната татковина, свесни и благодарни на своите претци за жртвите и посветеноста во нивните заложби и борба за создавање самостојна и суверена држава Македонија и одговорни пред идните генерации за зачувување и развој на се што е вредно од богатото културно наследство и соживот во Македонија, еднакви во своите права и обврски кон заедничкото добро - Република Македонија во согласност со традицијата на Крушевската Република и одлуките на АСНОМ и на Референдумот од 8 септември 1991 година, одлучија да ја конституираат Република Македонија како самостојна, суверена држава со намера да се воспостави и зацврсти владеењето на правото, да се гарантираат човековите права и граѓанските слободи, да се обезбеди мир и соживот, социјална правда, економска благосостојба и напредок на

личниот и заедничкиот живот, преку своите претставници во Собранието на Република Македонија, избрани на слободни и демократски избори го донесуваат Уставот на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните во Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 36 став 1 од Уставот, Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од сите националноослободителни војни на Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност, како и на членовите на нивните семејства кои немаат можност за материјална и социјална егзистенција. Според ставот 2 на овој член од Уставот, посебните права се уредуваат со закон.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со законите.

Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Од анализата на содржината на наведените одредби, а имајќи ја предвид содржината на оспорениот член 1 од Законот наспрема наводите во иницијативата, Судот оцени дека истите се неосновани. Ова од причина што тргнувајќи од членот 36 став 1 од Уставот, недвосмислено произлегува дека Републиката им гарантира посебни социјални права на борците од Антифашистичката војна и од сите народноослободителни војни на Република Македонија, на воените инвалиди, на прогонуваните и затвораните за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност како и на членовите на нивните семејства кои немаат можност на материјална и социјална егзистенција, кои се уредуваат со закон.

Во насока на операционалиација на наведената уставна одредба, а заради отстранување на историски неправди спрема една категорија на граѓани, според мислењето на Судот без оглед дали тие биле Македонци или припадници на албанската, турската, влашката српската, ромската, бошњачката и други, а кои биле прогонувани и затворани за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност го донел Законот за правата на прогонуваните и затвораните лица за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност и на членовите на нивните семејства.

Притоа, законодавецот ниту во оспорениот член ниту во други

одредби од Законот не утврдил дека посебните социјални права им припаѓаат само на Македонците, како што наведува подносителот, туку напротив социјалните права како што наведуваме им припаѓаат на сите прогонувани и затворани за идеите на самобитноста на македонскиот народ и неговата државност.

Оттука, не може да се постави прашање за согласноста на оспорениот член од Законот со член 9 од Уставот, односно со оспорената одредба не се создава нееднаквост меѓу граѓаните без оглед на нивната национална припадност, а кои од политички и идеолошки основи биле прогонувани и затворани.

Во однос на наводите од иницијативата со која подносителот бара да се промени називот на Законот, Судот оцени дека е неосновано. Ова од причина што Уставниот суд не е надлежен да се впушта во тоа каков назив ќе носи одреден закон со кој се уредуваат определени односи, односно дека тоа е прашање на законодавецот, од кои причини иницијативата во тој дел се отфрла.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.99/2012)

17. Односи во бракот и семејството

17. Marital and family relations

115.

У.бр.93/2012

- **Вонредни правни лекови во постапка за развод на брак**
- Extraordinary remedies in a divorce procedure

- **Законската определба според која не може да се изјави вонреден правен лек против правосилна судска пресуда за развод на брак не е во несогласност со уставната определба која гарантира право на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.**

- The legal determination under which no extraordinary remedy may be lodged against an effective court judgment for a divorce is not in disagreement with the constitutional determination guaranteeing the right to an appeal against decisions made in a procedure in the first instance before a court.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 260 во делот: „не“ од Законот за семејство (“Службен весник на Република Македонија” број 80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 67/2010, 156/2010, 39/2012 и 44/2012).

2. Владимир Николоски од Гостивар, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 15, член 50, член 51, член 52 и член 54 став 1 од Уставот.

Во законската одредба на членот 260 од Законот за семејство се предвидувало дека ако со правосилна пресуда бракот е разведен или поништен, одлуката за развод на брак, односно поништување на брак не можела да се побива со вонредни правни лекови. Негацијата односно недозволувањето за употреба на вонредни правни лекови било спротивно на наведените уставни одредби од причина што двостепеноста на која било судска или управна постапка во Република Македонија била гарантирана со Уставот. Во овој случај, законодавецот не ја преточил уставната гаранција доследно во законскиот текст.

Употребата на вонредни правни средства биле пропишани со Законот за парнична постапка и тоа со правниот институт ревизија и со правниот институт повторување на постапката во глава 25.

Ваквата одредба упатувала на заклучок дека одредбата од член 260 од Законот за семејство во делот: „не“ била во целосна спротивност и колизија со член 6 од Европската конвенција за човекови права каде била предвидена можност за правично сослушување, право на фер и јавно сослушување, а во конкретна примена на овој член се земало предвид дали членот 6 бил во согласност со која било утврдена фаза од Законот при што морало да се обрне внимание кон целината на судските постапки во државниот правен систем така што и по добиена конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права граѓанинот немало да може да вложи вонреден правен лек, во случајов повторување на постапката, бидејќи бил процесно ограничен со членот 260 од Законот за семејство, со што бил нарушен принципот на еднаквост на граѓаните пред законот, повредени биле темелните вредности на уставниот поредок

на Република Македонија, начелото на владеење на правото и правна држава и начелото на правна сигурност на граѓаните.

3. Судот на седницата утврди дека според член 260 од Законот за семејство, ако со правосилна пресуда бракот е разведен или поништен, одлуката за развод на брак, односно поништување на брак не може да се побива со вонредни правни лекови.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според Амандманот XXI, со кој е заменет член 15 од Уставот, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд. Правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со Законот за семејството (“Службен весник на Република Македонија” број 80/92, 9/96, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 67/10, 156/10, 39/12 и 44/2012), се уредуваат: бракот и семејството, односите во бракот и семејството, одредени облици на посебна заштита на семејството, семејното насилство, посвојувањето, старателството, издржувањето, како и постапката пред судот во брачните и семејните спорови и постапката за изрекување на привремена мерка за заштита од семејно насилство (член 1).

Според член 6 на овој закон, бракот е со закон уредена заедница на живот на маж и жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството. Односите меѓу брачните другари се засноваат врз слободна одлука на мажот и жената да склучат брак, врз нивната рамноправност, меѓусебно почитување и заемно помагање.

Во Законот, во посебен, втор дел, се уредуваат: условите за склучување и полноважност на бракот, постапката за склучување на брак, правата и должностите на брачните другари и престанокот на бракот (член 15 до член 43).

Судските постапки се уредени во Дел осми од Законот (член 222 до член 261), при што, во член 222 од Законот, во делот насловен како Заеднички одредби, се пропишува дека во постапките во кои судот одлучува во брачните, семејните и други спорови од овој закон како и за насилството во бракот и семејството се применуваат одредбите на Законот за процесната постапка и Законот за извршната постапка, ако со

овој закон не е поинаку определено.

Според член 225 од Законот, во споровите од член 222 на овој закон не е дозволено изречување на пресуда поради изостанок или пресуда врз основа на признание или пресуда врз основа на откажување, а е исклучено и судско порамнување, освен во споровите за издршка.

Согласно член 226 став 1 од истиот закон, во споровите од член 222 на овој закон, постапката во прв степен ја води и одлуките ги донесува совет составен од еден судија и двајца судии поротници, а во втор степен совет од тројца судии.

Законот, во посебна глава ја уредува постапката во брачните спорови (член 228 до член 261). Процесната постапка во брачните спорови се поведува со тужба. Ако брачните другари бараат бракот да се разведе по заемна согласност, процесната постапка се поведува со тужба со спогодбен предлог за развод на бракот (член 229). По приемот на тужбата за развод на брак или на предлогот за спогодбен развод на бракот, пред доставување на тужбата на тужениот, се спроведува постапка за мирене на брачните другари (член 237 став 1). Со член 259 од Законот се утврдуваат основите поради кои може да се изјави жалба на првостепената пресуда со која се разведува бракот по предлог за спогодбен развод. Според член 260 од Законот, ако со правосилна пресуда бракот е разведен или поништен, одлуката за развод на брак, односно поништување на брак не може да се побива со вонредни правни лекови.

Според член 322 став 1 од Законот за парничната постапка ("Службен весник на Република Македонија" број 79/2005, 110/2008 и 83/2009 и 116/2010), пресудата која повеќе не може да се побива со жалба станува правосилна доколку со неа е одлучено за барањето на тужбата или противтужбата.

Вонредни правни лекови утврдени со овој закон се ревизијата (член 372) и повторување на постапката (член 392).

Од анализата на наведените законски одредби произлегува дека законодавецот го уредил бракот како заедница која се заснова на слободно изразена волја на брачните другари, која трае додека тоа претставува нивна заедничка желба. Од тие причини, процесната постапка во брачните спорови се поведува со тужба со спогодбен предлог за развод на брак или со тужба за развод или поништување на брак. Законодавецот пропишал двостепеност во постапката за развод на брак, односно дека постапката во прв степен ја води и одлуките ги донесува совет составен од еден судија и двајца судии поротници, а во втор степен, кога одлучува по жалба, одлуките ги донесува совет од тројца судии, што е во функција на операционализација на Амандманот XXI, со кој е заменет член 15 од Уставот, со кој се гарантира правото на

жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Според Судот, право е на законодавецот, покрај жалбата како редовен правен лек (која е предвидена во постапката за развод на брак), во определени случаи и под определени услови, да предвиди и можност за поднесување на вонредени правни лекови (ревизија или повторување на постапката), доколку смета дека тоа е во функција на обезбедување на поголема заштита на правата и интересите на странките во постапката и јакнење на законитоста, како елемент на владеењето на правото. Отсуството на ваква можност против правосилна судска пресуда за развод на брак е проценка на законодавецот, во согласност со природата на пресудата за развод на брак и постапката во која таквата пресуда е донесена и не претставува оневозможување и ограничување на граѓаните во повикување на заштитата на нивните права пред судовите во постапка заснована на начелата на приоритет и итност, како што се наведува во иницијативата.

Подносителот на иницијативата, поднесувањето на вонреден правен лек погрешно го поистоветува со поднесување на жалба, од каде влече и погрешен заклучок дека отсуството на можноста за поднесување на вонреден правен лек против правосилна судска пресуда со која е разведен или поништен бракот, значело повреда на двостепеноста во постапката за развод на брак која се води пред суд.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот за семејство со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 15, член 50, член 51, член 52 и член 54 став 1 од Уставот.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.93/2012)

18. Образование, наука и култура

18. Education, science and culture

116.

У.бр.138/2011

- Статут на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“
во Скопје

- *Statute of the “Ss. Cyril and Methodius” University in Skopje*

- Во конкретниот случај, оспорениот статут е донесен врз основа на законска одредба, на него е дадена согласност од Собранието на Република Македонија исто така врз основа на законска одредба, Одлуката за давање согласност на Статутот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“. При непостоење посебна одредба во Статутот за неговото објавување Судот, постапувајќи по конкретен предмет, го сметал Статутот за дел од позитивниот правен поредок. При таква состојба, Судот сега оцени дека Статутот е објавен и влезе во правниот поредок на начин кој не е во спротивност со член 52 ставовите 1 и 2 од Уставот, поради што не се поведува постапка за оценување на неговата уставност.

- *In this concrete case, the contested statute was adopted on the basis of a legal provision, the Assembly of the Republic of Macedonia gave its consent on the same also on the basis of a legal provision, the Decision on Giving Consent for the Statute was published in the “Official Gazette of the Republic of Macedonia”. In the absence of a special provision in the Statute for its publication, acting upon a concrete matter the Court found the Statute to be part of the positive legal order. In such a situation, the Court now assessed that the*

Statute had been published and entered in the legal order in a manner that is not contrary to Article 52 paragraphs 1 and 2 of the Constitution, owing to which no procedure is initiated for the appraisal of its constitutionality.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесен од Универзитетскиот сенат на Универзитетот на 16 септември и 13 ноември 2008 година, во целина и посебно на член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на согласноста на член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот означен во точката 1 од ова решение со член 14 став 1 од Уставот, со Амандман XXI на Уставот и со член 50 став 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје - Завод за испитување на материјали и развој на нови технологии „Скопје“ АД Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Статутот во целина и посебно на член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот статут, пред да влезе во сила, не бил објавен во „Службен весник на Република Македонија“, а тоа не било во согласност со член 52 ставовите 1 и 2 од Уставот.

Во однос на оспорувањето на член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот, во иницијативата најнапред се укажува на определбите изнесени во член 2 точка 19 и членовите 9 и 52 од Законот за високото образование, како и на определбата од член 46 од Уставот. Според тие одредби, придружна членка на универзитетот е установа чија основна дејност била функционално поврзана со високообразовната дејност, потоа со статутот на универзитетот поблиску се уредувале внатрешната организација,

начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и на одлучувањето, а не и прашањата за престанокот на статусот придружна членка на универзитетот и не била предвидена надлежноста на универзитетскиот сенат со статут да уредува прашања за престанок на статусот придружна членка на универзитетот. Покрај тоа, членот 46 од Уставот ја гарантирал автономијата на универзитетот, а условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредувале со закон, не со статут на универзитетот. При такви уставни и законски одредби, уредувањето со член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот на прашањата за престанокот на статусот придружна членка на универзитетот не било во согласност со наведените уставни и законски одредби.

Покрај тоа, определувањето во член 53 став 1 од Статутот „статусот придружна членка да не смее да се остварува спротивно на интересите на Универзитетот“, во ситуација кога Законот за високото образование и Статутот не дефинирале што се подразбира под „интереси на Универзитетот“, ниту дефинирале што не смеат да прават придружните членки на Универзитетот, значело дека означената статутарна одредба била преопшта, непрецизна, неразбирлива и практично неупотреблива, поради што создавала правна несигурност за граѓаните и правните лица и ја повредувала темелната вредност владеење на правото определена во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Членот 53 став 1 од Статутот бил проблематичен и во однос на член 14 став 1 од Уставот со оглед дека таа уставна одредба утврдувала дека „никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна“. Имено, казна можела да се определи само за работи сторени спротивно на закон и друг пропис, а не и за работи сторени спротивно на интересите на Универзитетот. Исто така, членот 53 став 1 на Статутот не бил во согласност и со член 51 став 2 од Уставот според кој „секој е должен да ги почитува Уставот и законите“ со оглед дека оспорената одредба не се движела во рамките на уставните и законските определби, а не била во согласност и со член 8 став 2 од Уставот според кој „во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законите не е забрането“ со оглед дека нешто што било слободно, статутарната одредба го казнувала.

Определувањето во член 53 став 2 од Статутот непрецизно ја уредувало постапката за престанок на статусот придружна членка со оглед дека не предвидувало придружната членка да има право да учествува во таа постапка и да се изјасни за причините за престанокот на статусот придружна членка, ниту пак содржело определување за право на жалба на незадоволната странка, иако со Амандман XXI на Уставот на Република Македонија се гарантира правото на жалба против одлуки

донесени во постапка во прв степен пред суд, како и дека правото на жалба или друг вид на правна заштита против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања се уредува со закон. Освен тоа, членот 53 став 2 од Статутот, со неопределувањето на правото на жалба, не бил во согласност ниту со член 50 став 2 од Уставот според кој „се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања“, поради што таа статутарна одредба не била во согласност и со наведената уставна одредба.

Врз основа на изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека членот 53 ставовите 1 и 2 од Статутот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 8 став 2, член 14 став 1, член 46, член 50 став 2, член 51 став 2 и со Амандман XXI на Уставот на Република Македонија, како и со член 2 точка 19 и членовите 9 и 52 од Законот за високото образование, поради што предлага нивно укинување или поништување.

4. а) Судот на седницата утврди дека Универзитетскиот сенат го донел Статутот врз основа на член 52 став 1 од Законот за високото образование и дека Собранието на Република Македонија дало согласност на наведениот статут врз основа на член 9 став 4 од истиот закон. Одлуката за давање согласност на Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.07-5542/1, донесена од Собранието на Република Македонија на 17 декември 2008 година, е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.156/2008 при непостоење посебна одредба во Статутот за неговото објавување. Судот, исто така, утврди дека со Решение У бр.172/2009 донесено на 23 декември 2009 година, Судот одлучи да не поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 51, 52 и 100 од оспорениот статут.

б) Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Според член 52 од Уставот, „законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила“ (став 1). „Законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување“ (став 2).

Од изнесените уставни одредби произлегува дека владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и дека таа вредност се остварува, покрај другото, преку објавувањето на законите и другите прописи пред да влезат во сила.

Во конкретниот случај, оспорениот статут е донесен врз основа на законска одредба, на него е дадена согласност од Собранието на Република Македонија исто така врз основа на законска одредба,

Одлуката за давање согласност на Статутот е објавена во „Службен весник на Република Македонија“ при непостоење посебна одредба во Статутот за неговото објавување и Судот, постапувајќи по конкретен предмет, го сметал Статутот за дел од позитивниот правен поредок. При таква состојба, Судот сега оцени дека Статутот е објавен и влезе во правниот поредок на начин кој не е во спротивност со член 52 ставовите 1 и 2 од Уставот, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. а) Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 53 став 1 од Статутот се определува дека „статусот „придружна членка“ не смее да се остварува спротивно на интересите на Универзитетот.“

Во оспорениот став 2 од истиот член на Статутот се предвидува дека „доколку ректорската управа утврди дека статусот „придружна членка“ се остварува спротивно на интересите на Универзитетот утврдени со закон и со овој статут, за тоа и’ укажува на придружната членка. Доколку придружната членка и понатаму продолжува да постапува спротивно на интересите на Универзитетот, се поведува постапка за престанок на статусот „придружна членка“. Одлука донесува Универзитетскиот сенат, по предлог на Ректорската управа.“

Инаку, во член 52 од Статутот се утврдени условите за стекнување на статус „придружна членка“ (тие се: установите и организациите кандидати за придружни членки треба да докажат дека основната дејност им е поврзана со универзитетската дејност; да поднесат писмено барање; да ги образложат причините, придонесот и резултатите од нивното учество во дејноста на Универзитетот; да изјават дека ги прифаќаат одредбите од овој статут и другите општи акти на Универзитетот).

Во член 55 од Статутот, пак, се определени правата и обврските на придружните членки и тоа: 1) активно и постојано учество и придонес во остварувањето на дејноста, улогата и задачите на Универзитетот и на единиците; 2) иницирање прашања и предлагање решенија од доменот на дејноста на Универзитетот и на единиците; 3) активно учество во работата на органите и работните тела на Универзитетот и на единиците; 4) реализација на актите, одлуките и заклучоците на органите на Универзитетот и на единиците; 5) почитување на дигнитетот и достојна употреба на името и обележјата на Универзитетот и на единиците.

Во член 58 од Статутот се набројани придружните членки на Универзитетот групирани како (а) јавни научни установи, (б) други високообразовни установи и (в) други организации, при што под „други организации“ е наведен и подносителот на иницијативата-Заводот за испитување на материјали и развој на нови технологии „Скопје“-Скопје.

б) Според член 46 став 1 од Уставот, „на универзитетот му се гарантира автономија.“

Во став 2 од истиот член на Уставот се определува дека „условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот, се уредуваат со закон.“

Според член 9 од Законот за високото образование („Службен весник на Република македонија“ бр.35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011 и 51/2011), „основен акт на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа е статутот“ (став 1). „Со статутот поблиску се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување и други прашања од значење за вршење на високообразовната дејност“ (став 2). „На статутот на јавниот универзитет и на јавната самостојна високообразовна установа согласност дава Собранието на Република Македонија, а на приватната високообразовна установа основачот, по претходно мислење на министерството надлежно за работите на високото образование“ (став 4).

Според член 17 став 2 од Законот, „во состав на универзитет може да има и придружни членки. Условите за пристапување и правата и обврските на придружните членки се уредуваат со статутот на универзитетот.“

Во член 52 став 1 од Законот се определува дека Сенатот ги врши работите набројани во оваа законска одредба, а покрај нив „врши и други работи утврдени со овој закон и со статут на универзитетот“ (алинеја 33).

Од изнесените уставни одредби произлегува дека на универзитетот му се гарантира автономија и дека со закон се уредуваат условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот.

Од изнесените законски одредби произлегува дека основен акт на универзитетот е статутот, дека со него се уредуваат, покрај другото, прашања од значење за вршење на високообразовната дејност и дека на статутот на јавниот универзитет согласност дава Собранието на Република Македонија. Законот, исто така, определува дека во состав на универзитетот може да има и придружни членки, во кој случај условите за пристапување и правата и обврските на придружните членки се уредуваат со статутот на универзитетот, а сенатот ги врши, покрај законски утврдените работи, и работите определени со статутот на универзитетот.

Според тоа, постапувајќи во рамките на уставната гаранција за автономија на универзитетот и уставното овластување да ги определи условите за вршење на дејноста на универзитетот, законодавецот предвидел можност со статутот на универзитетот да се утврдат и придружни членки во состав на универзитетот, како и определил условите за пристапување и правата и обврските на придружните членки да се уредат со статутот на универзитетот.

Имајќи ги предвид таквите уставни и законски одредби, Судот утврди дека определувањето права и обврски во член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот статусот придружна членка да не смее да се остварува спротивно на интересите на Универзитетот, како и статутарното уредување на постапката за престанок на статусот придружна членка ако тој статус се остварува спротивно на интересите на универзитетот, има уставна и законска основа. Поради тоа, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

Во однос на наводите во иницијативата дека оспорените одредби од член 53 ставовите 1 и 2 на Статутот не се јасни и прецизни со оглед дека Законот за високото образование и Статутот не дефинирале што се подразбира под интереси на Универзитетот, ниту дефинирале што не смеат да прават придружните членки на Универзитетот, Судот утврди дека членот 55 од Статутот прецизно ги дефинирал правата и обврските на придружните членки (активно и постојано учество и придонес во остварувањето на дејноста, улогата и задачите на Универзитетот и на единиците; иницирање прашања и предлагање решенија од доменот на дејноста на Универзитетот и на единиците; активно учество во работата на органите и работните тела на Универзитетот и на единиците; реализација на актите, одлуките и заклучоците на органите на Универзитетот и на единиците; почитување на дигнитетот и достојна употреба на името и обележјата на Универзитетот и на единиците), па оспорените одредби од член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот гледани во таа светлина не се нејасни и непрецизни. Поради тоа, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за нивната согласност со темелната вредност владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 на Уставот, како и со член 8 став 2 и член 51 став 2 од Уставот, па одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Во однос, пак, на наводите во иницијативата со кои се споредува член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот со член 14 став 1 од Уставот („казнувањето“ на придружните членки на Универзитетот при недефинирано значење на „интересите на Универзитетот“), Судот смета дека тие наводи претставуваат споредување на одредби кои уредуваат различни материи, поради што нема процесни претпоставки за постапување по тој дел од иницијативата, па Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

7. Во врска со наводите во иницијативата дека член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот е некомплетен поради неуредувањето на прашањата за правото на жалба и за правото на судска заштита од поединечен акт на институции што вршат јавни овластувања и дека поради тоа не бил во согласност со Амандман XXI на Уставот на Република Македонија и со член 50 став 2 од Уставот, Судот исто така смета дека тие наводи се неосновано со оглед дека оспорените статутарни одредби не ги доведуваат во прашање правото на жалба и правото на судска заштита.

При таква состојба, споредувањето на член 53 ставовите 1 и 2 од Статутот со наведениот уставен амандман и со означената уставна одредба повторно значи споредување на одредби кои уредуваат различни материји, поради што нема процесни претпоставки за постапување и по овој дел од иницијативата, па Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски, а во однос на Статутот во целина со мнозинство на гласови. (У бр.138/2011)

117.

У.бр.84/2011

- Учебници во основно и средно образование

- *Schoolbooks in primary and secondary education*

- Определбата на законодавецот за еден наставен предмет во основното и средното образование да се одобри само еден учебник не е во несогласност со начелото на владеењето на правото и не претставува ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото.

- The determination of the legislator for one subject of instruction in primary and secondary education to approve only one schoolbook is not in disagreement with the principle of the rule of law and is not restriction of the freedom of the market and entrepreneurship.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 5 во делот: „се одобрува само еден учебник“ од Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 99/2009, 83/2010, 36/2011, 135/2011 и 46/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредби од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорениот дел на законската одредба со која се определува дека за еден наставен предмет се одобрува само еден учебник, која е внесена со измените на Законот од 2011 година, не била во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото од член 8 став 1 алинеите 3 и 7, како и со членовите 44, 51 и 55 од Уставот. Ова затоа што издавачите од друга држава во која се регистрирани за издавачка дејност, со оспорената измена, го губеле пазарот или битно им се намалувал пазарот во Република Македонија и со тоа се загрозувала нивната правна сигурност и се изигрувале нивните реални очекувања кои ги имале во 2008 година, кога можело да бидат одобрени до три учебника, како и на нивните законски застапници во Република Македонија.

При одлучувањето по оваа иницијатива, подносителот предлага да се имаат во вид и трите измени и дополнувања на Законот, што зборувало за нестабилноста на законодавството во оваа област.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 5 од Законот за учебници за основно и средно образование, за еден наставен предмет за употреба се одобрува само еден учебник.

4. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 7 од Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото, претставуваат темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 44 од Уставот, секој има право на образование (став 1). Образованието е достапно на секого под еднакви услови (став 2).

Основното образование е бесплатно и задолжително (став 3).

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 55 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Според став 2 на истиот член, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Согласно став 3 на истиот член, слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за учебници за основно и средно образование се уредува издавањето на учебниците за основното и средното образование. Под издавање на учебници се подразбира подготовка, изработка и одобрување на учебници како основно наставно средство. (член 1)

Според член 2 на овој закон, учебник, во смисла на овој закон, е основно наставно средство и извор на знаење за остварување на воспитно-образовните цели утврдени со наставниот план и програми на основното и средното образование.

Согласно член 4 став 1 од Законот, учебникот се изработува според наставниот план и програми за соодветното одделение и предмет и Концепцијата за учебник, што на предлог на Бирото за развој на образованието ја утврдува министерот надлежен за образование.

Според член 5 од истиот закон, за еден наставен предмет се одобрува само еден учебник. Ваквата определба на законодавецот е внесена со Законот за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија, бр.36 од 23.03.2011 година), пред која измена, за еден наставен предмет можело да бидат одобрени до три учебника.

Согласно член 7 став 1 од Законот, Владата на Република Македонија формира Национална комисија за учебници.

Според член 9 став 1 алинеја 6 од Законот, во надлежност на Националната комисија е да донесува одлука за одобрување и употреба на учебник во основното, односно средното образование или одлука дека не врши избор од доставените ракописи за учебници.

Согласно член 10 од Законот, автор на учебник е лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е од областа на која припаѓа наставниот предмет за кој е наменет учебникот и кој има најмалку десет години работно искуство како наставник во основно,

средно или високо образование по соодветниот наставен предмет за кој е наменет учебникот (став 1). Автор на учебник може да биде и лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот и кој има најмалку десет години работно искуство како наставник во основно, средно или високо образование соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот (став 2).

Според член 11 од Законот, вработен во Министерството, во органите во состав на Министерството за образование и наука, во Центарот за стручно образование и обука и во Центарот за образование на возрасни не може да биде автор на учебник (став 1). Претседател и член на Националната комисија, како и член на рецензентската комисија не може да биде автор на учебник (став 2).

Според член 12 од Законот, програмата за издавање на учебници ја изработува Бирото во соработка со Центарот за стручно образование и обука и со Центарот за образование на возрасни, а ја утврдува министерот (став 1). Педагошката служба, врз основа на програмата од ставот 1 на овој член, објавува конкурс за издавање на учебници одделно за секое одделение и предмет (став 2). Конкурсот од ставот 2 на овој член трае најмалку еден, а најмногу до шест месеца (став 3). Во конкурсот се утврдуваат условите кои треба да ги исполни авторот и стандардите што треба да ги исполни учебникот, согласно со Концепцијата за учебник за основно и за средно образование (став 4). На конкурсот може да учествува автор на учебник само со еден ракопис за учебник за еден наставен предмет (став 5).

Според член 13 став 1 на истиот закон, за употреба на учебници по странски јазици одобрение може да побара домашен издавач, како и издавач од друга држава во која е регистриран за издавачка дејност, преку овластени законски застапници во Република Македонија. Според став 2 на истиот член, одобрението од ставот 1 на овој член го дава Педагошката служба .

Според член 16 став 1 од Законот, директорот на Педагошката служба распишува јавен оглас за рецензенти во најмалку две јавни гласила од кои најмалку во по едно од гласилата кои се издаваат на македонски јазик и во гласилата што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и од пријавените кандидати врши избор. Според став 2 на истиот член, Националната комисија од рецензентите од ставот 1 на овој член формира рецензентска комисија која врши стручно вреднување на ракописи за учебник за соодветен предмет, согласно со методологијата што ја предлага Бирото, а ја утврдува министерот. При стручното вреднување на ракописи за учебник рецензентската комисија особено води сметка со ракописот да не се навредуваат историјата,

културата и другите вредности на граѓаните на Република Македонија, македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите. Членовите на рецензентската комисија се одговорни за настанатата штета во случај учебникот да биде повлечен од употреба поради сериозни и очигледни грешки во стручното вреднување на ракописот за учебник.

Од анализата на наведените законски одредби и на Законот во целина, произлегува дека законодавецот се определил со посебен закон, во рамките на уставната определба од член 44 од Уставот дека секој има право на образование и дека образованието е достапно на секого под еднакви услови, да ја регулира материјата од областа на издавањето, одобрувањето и употребата на учебници во основното и средното образование, кои се задолжителни, со определба дека учебниците во јавните основни и средни училишта се бесплатни за учениците. Во оваа смисла, со Законот е утврдена постапка за издавање и избор на учебници кои можат да бидат користени во образовниот процес, се со цел да се обезбедат квалитетни учебници за сите ученици опфатени со наведеното образование, односно учебници изработени според наставниот план и програма за соодветното одделение и според Концепцијата за учебник, што на предлог на Бирото за развој на образованието ја утврдува министерот надлежен за образование.

Определбата на законодавецот за еден наставен предмет да се одобри само еден учебник, според Судот, не може да се проблематизира од уставен аспект, како што се наведува во иницијативата. Имено, поаѓајќи од фактот дека образованието е дејност од јавен интерес, неспорно е правото на законодавецот да го уреди прашањето за тоа кои, какви и колку учебници ќе се користат во образовниот процес кој се спроведува во основното и средното образование, во која смисла е пропишана постапка (јавен конкурс) на која, под исти услови, можат да учествуваат сите заинтересирани автори на учебници и издавачки куќи кои ги исполнуваат законски пропишаните услови за тоа. Таквата определба на законодавецот е токму во насока на обезбедување на владеењето на правото и обезбедување на еднаква правна положба на сите заинтересирани субјекти на пазарот, поради што, не е јасно зошто подносителот на иницијативата смета дека определбата за еден наставен предмет да се одобрува еден учебник би значела повреда на овие уставни начела кога се во прашање издавачите од друга држава во која се регистрирани за издавачка дејност, кои би се јавиле како автори на учебник во Република Македонија. Ова затоа што правото за учество на конкурс за учебник е под исти услови за сите заинтересирани учесници, што значи и за домашни и за странски автори, а законодавецот има право да определи колку учебници ќе се одберат за еден наставен предмет, што подразбира и негово право да ја преоцени својата определба во

таа смисла. Фактот што претходното законско решение значело дека за еден наставен предмет може да се одобрат до три учебника, Судот оцени дека не влијае на уставноста на сега важечкото решение со кое за еден наставен предмет може да се одобри еден учебник. Ова од причина што законодавецот постапил во рамките на уставното овластување, во зависност од развојот на општествените и економските односи, да ги уредува и по потреба да ги менува односите во основното и средното образование, во случајов поврзани со бројот на одобрените учебници за еден наставен предмет, во насока за која оценил дека е целисходно, а за уставноста на ваквото решение суштинско е што тоа се однесува на сите заинтересирани подеднакво. Оттука, не може да се прифати наводот во иницијативата дека издавачите од друга држава во која се регистрирани за издавачка дејност, со оспорената одредба го губеле или битно им се намалувал пазарот во Република Македонија и дека со тоа се загрозувала нивната правна сигурност и биле изневерени нивните реални очекувања кои ги имале во 2008 година, кога можело да бидат одобрени до три учебника за еден наставен предмет. Поради тоа, Судот оцени дека оспорената одредба не може уставно да се проблематизира од аспект на владеењето на правото и ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото, на што се однесуваат наводите од иницијативата.

Оцената, пак, на целисходноста на оспореното законско решение според кое за еден наставен предмет, наместо до три учебника, се одобрува само по еден учебник, е во надлежност на законодавецот и од тој аспект нема основ за оценување на уставноста на оспорените одредби во Законот.

Оттука, Судот не го постави прашањето за согласноста на член 5 во делот: „се одобрува само еден учебник“ од Законот за учебници за основно и средно образование, со член 8 став 1 алинеите 3 и 7 и членовите 44, 51 и 55 од Уставот.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.84/2011)

19. Јавно информирање

19. Public information

20. Локална самоуправа

20. Local self-government

118.

У.бр.218/2011

- Урбанистички план за градот Охрид

- *Urban plan for the City of Ohrid*

- Со предвидување на нов посложен правен режим во постапката за донесување на урбанистичките планови во градот Охрид не се доведува во прашање уставната положба на единиците на локалната самоуправа и нивната надлежност во областа на просторното и урбанистичко планирање, бидејќи Закон за прогласување на старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење има примарна цел-заштита на градот Охрид како природно и културно наследство, која треба да се почитува и применува и во постапките за донесување на плановите.

- The stipulation of a new more complex legal regime in the procedure for the adoption of the urban plans in the City of Ohrid does not question the constitutional position of the local self-government units and their competence in the field of spatial and urban planning, since the Law on Declaring the Old City Nucleus of Ohrid as Cultural Herirage of Special Significance has a primary goal to protect the city of Ohrid as a natural and cultural heritage, which should be observed and implemented also in the prodcedures for the adoption of the plans.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110

од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 4 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Закон за прогласување на старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/2011) и на членовите 7 и 8 од истиот закон.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот со кој се бара оценка на меѓусебната согласност на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение со членот 22 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002 и со членот 26 став 5 од Законот за просторното и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/10, 18/11 и 53/2011).

3. Александар Петрески, градоначалник на општината Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорениот закон не бил во согласност со одредбите од Уставот, бидејќи воспоста-вениот принцип на владеење на правото (член 8 став 1 алинеја 3) барал законите да се во согласност со Уставот, а истиот бил во спротивност со одредбите од Законот за локалната самоуправа и Законот за просторното и урбанистичко планирање. Наведениот принцип бил нарушен од причина што со оспорениот Закон се уредувале прашања што биле исклучива надлежност на локалната самоуправа, како што предвидувале членот 115 од Уставот, членот 22 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа и членот 26 став 5 од Законот за просторното и урбанистичко планирање. Од наведените уставни и законски одредби на несомнен начин можело да се констатира дека просторното и урбанистичко планирање преставувало исклучива надлежност на општината. Меѓутоа, спротивно на наведеното, со членовите 7 и 8 од оспорениот закон во значителна мера се ограничувало таквото право на општината, а со членот 8 став 2 точка 3 од Законот дури се нормирале висините и габаритите (акт на министерот) на новоизрадените објекти во контактната зона со што практично се вршело уредување на прашања од надлежност на општината и директно

се влијаело врз утврдувањето на содржината на плановите, како исклучива надлежност на општината Охрид.

Подносителот на иницијативата, смета дека постои и повреда на членот 55 став 2 од Уставот, кој ја гарантира еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, имајќи предвид дека оспорениот Закон не го уредувал суштинското прашање, односно што „станувало“ со важечките детални урбанистички планови кои биле во сила пред донесување на Законот и дали со оспорениот закон истите се ставени вон сила. Притоа, подносителот на иницијативата, наведува дека согласно членот 4 од Законот, контактната зона на старото градско јадро се протегала на површина од 777 хектари, што преставувало повеќе од 90% од територијата на градот Охрид (во старото градско јадро не влегувале само неколку приградски и рурални населби) со што била утврдена несоодветно голема површина на контактната зона и се навлегло во надлежностите на општината Охрид. Од друга страна, тоа што во оспорениот Закон не било уредено прашањето за важечките детални урбанистички планови предизвикало да не биде обезбедена еднаквост на граѓаните во остварувањето на граѓанските слободи и права, а субјектите биле доведени во нееднаква правна положба на пазарот.

4. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 1 став 1 од Законот, старото градско јадро на Охрид, кое претставува споменична целина, се прогласува за културно наследство од особено значење, поткатегиорија-големо значење.

Во ставот 2 од истиот член од Законот во 5 посебни алинеи е определено која е целта и што се ќе се овозможи и постигне со прогласувањето на споменичната целина „Старо градско јадро на Охрид“, за културно наследство од особено значење.

Според членот 1 став 3 од Законот, споменичната целина „Старо градско јадро на Охрид“ настаната во периодот од IV век пред нашата ера до XXI век, како културно наследство од особено значење е добро од општ интерес за Република Македонија и ужива посебна заштита во согласност со овој закон, Законот за заштита на културното наследство и Законот за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион и друг закон.

Во членот 2 од Законот определен е опфатот на Споменичната целина „Старо градско јадро на Охрид“ со поблиско определување на соодветните координати, со вкупна површина од 85 ха 08 а и 74 м2, а во членот 3 од Законот определени се границите на „Старо градско јадро на Охрид“.

Во членот 4 од Законот е определено дека Старото градско јадро на Охрид има една контактна зона со вкупна површина од 777 ха 06 а 238 м2 чии граници се определени во продолжението на одредбата.

Во членот 5 ставови 1 и 2 од Законот се определени одредени законски обврски за Агенцијата за катастар на недвижности. Во ставот 3 од истиот член од Законот е определено дека, границите на заштитеното подрачје од ставот 1 на овој член не можат да се менуваат со просторен и урбанистички план ниту со друг вид акт, освен со акт за заштита или акт за промена во согласност со прописите за заштита на културното наследство.

Според членот 6 став 1 од Законот, заради заштита, уредување, ревитализација и рационално користење на Старото градско јадро на Охрид, општината Охрид донесува детален урбанистички план со плански опфат во границите на Старото градско јадро на Охрид од членот 3 на овој закон. Според ставот 2 од истиот член од Законот, за контактната зона од членот 4 на овој закон општината Охрид донесува детални урбанистички планови. Според ставот 3 од истиот член од Законот, плановите од ставовите 1 и 2 на овој член се изработуваат врз основа на заштитно-конзерваторски основи подготвени од Националната установа–Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид. Според ставот 4 од истиот член од Законот, заштитно-конзерваторските основи за споменичната целина Старото градско јадро на Охрид задолжително содржат дозволени и рестриктивни мерки за секој поединечен составен дел во споменичната целина. Според ставот 5 од истиот член од Законот, одобрените заштитно-конзерваторски основи од ставовите 3 и 4 на овој член се вградуваат во деталните урбанистички планови, како посебни услови за градење за секоја градежна парцела поединечно.

Во членот 7 став 1 од Законот во 17 точки децидно се набројани градежните и други дејствија кои не смеат да се преземаат во Старото градско јадро на Охрид, меѓу кои: да се менуваат висината и фасадниот изглед на заштитените добра и на амбиенталните објекти (точка 2); да се менува габаритот на заштитените добра (точка 3); да се градат нови објекти кои како висина имаат галерија или потпокрив, без или со баџи, или се покриени со рамна тераса (точка 4); да се вршат градежни или други работи без да се извршат археолошки истражувања на земјиштето (точка 8); и други. Според членот 7 став 2 од Законот, во Старото градско јадро на Охрид режимот на заштита се остварува според детално дефинирани параметри во деталните урбанистички планови од членот 6 на овој закон кои се донесуваат за споменичната целина, како и според посебни заштитно-конзерваторски услови, разработени во 16 посебни точки во продолжението на одредбата.

Во членот 8 став 1 од Законот во 4 точки децидно се набројани градежните и други дејствија кои не смеат да се преземаат во контактната зона на Старото градско јадро на Охрид. Според членот 8 став 2 од Законот, во контактната зона на Старото градско јадро на Охрид режимот на заштита се остварува според детално дефинирани параметри во деталните урбанистички планови од членот 6 на овој закон кои се донесуваат за контактната зона, како и според посебни

заштитно-конзерваторски услови, разработени во 4 посебни точки во продолжението на одредбата.

Во членот 9 од Законот, во три посебни ставови се определени соодветните одговорности на Општината Охрид и нејзините органи и јавни служби, на имателите на културно наследство, на Националната установа-Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид во согласно со одредбите на оспорениот закон и Законот за заштита на културното наследство.

Во членот 10 став 1 од Законот е определено дека, со Старото градско јадро на Охрид во името на Република Македонија управува Националната установа-Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид, а во името на локалната заедница управува општината Охрид. Според ставот 2 од истиот член од Законот, заради обезбедување посебни услови за трајно зачувување на споменичната целина и за отстранување на причините кои ги загрозуваат нејзините вредности, како и заради координирано реализирање на заеднички иницијативи, акции или проекти за заштита, уредување, користење и ревитализација на споменичната целина Старото градско јадро на Охрид, Националната установа-Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид и градоначалникот на општината Охрид, изработуваат план за интегрирана заштита на Старото градско јадро на Охрид (во натамошниот текст: планот за интегрирана заштита). Според ставот 3 од истиот член од Законот, планот го донесува Управниот одбор на Националната установа-Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид, на предлог на директорот, а по претходна согласност на општината Охрид. Елементите на планот за интегрирана заштита се разработени во членот 10 став 4 од Законот. Според ставите 5 и 6 од членот 10 од Законот, планот пред неговото донесување се става на јавна расправа и се донесува за период од пет години.

Во членот 11 став 1 од Законот е определено дека, вреднување и набљудување на спроведување на планот за интегрирана заштита врши надзорен одбор составен од девет члена кои ги именува министерот за култура и тоа по еден претставник од: Министерството за култура, Управата за заштита на културното наследство, Управата за животна средина, Министерството за транспорт и врски, Министерството за локална самоуправа, Националната установа-Национален конзерваторски центар-Скопје, Меѓународниот совет за споменици и места ИКОМОС, Националната комисија на УНЕСКО и Здружението на туристички работници од општината Охрид.

Во натамошните ставови на истиот член од Законот се уредени прашањата по однос на четиригодишниот мандат на членовите на надзорниот одбор и нивната обврска за годишен извештај до министерот за култура за преземените мерки за реализација на планот.

Во членот 12 е уредено кој врши надзор и контрола во споредувањето на Законот.

Во членот 13 став 1 од Законот е определено дека, деталните урбанистички планови од членот 6 на овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон. Планот за интегрирана заштита од членот 10 став 2 на овој закон ќе се донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 2). Одборот од членот 11 на овој закон ќе се основа во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 3).

Според членот 14, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“. Законот е објавен на 8 април 2011 година, а влегол во сила на 16 април 2011 година.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон, единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Според членот 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес на Републиката и уживаат посебна заштита. Според Амандманот IX на Уставот, со кој е заменет ставот 2 на членот 56 од Уставот, Републиката гарантира заштита, унапредување и збога-тување на историското и уметничкото богатство на Македонија и на сите заедници во неа како и на добрата кои го сочинуваат без оглед на нивниот правен режим. Според ставот 3 од членот 56 од Уставот, со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Со точка 1 од Амандманот XVII од Уставот, со која е заменет ставот 1 од членот 115 од Уставот, е утврдено дека во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската

заштита, образованието, здрав-ствената заштита и во други области утврдени со закон.

Според ставовите 2 и 3 на членот 115 од Уставот, општината е самостојна во вршењето на надлежностите утврдени со Уставот и со закон, а надзорот над законитоста на нејзината работа го врши Републиката. Републиката со закон може да и довери вршење на определени работи на општината.

Од анализата на означените уставни одредби произлегува дека општината е основна вредност на правниот поредок на државата, издвоена од државниот апарат, со надлежности, за неа, утврдени со Уставот и со законите, кои, пак, надлежности ги врши самостојно, со сопствени и државни средства, под надзор од државните органи.

Прашањата поврзани со урбанизмот и просторното планирање на општините во најголем дел се предмет на уредување во Законот за просторното и урбанистичко планирање, но вакви одредби се среќаваат и во Законот за локалната самоуправа, Законот за заштита на културното наследство и други закони, а кога станува збор за општините од охридскиот регион нив ги има и во Законот за управување со светското природно и културно наследство во охридскиот регион, но и во оспорениот закон.

Според член 21 став 1 од Законот за Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) општините самостојно, во рамките на закон, ги уредуваат и вршат работите од јавен интерес од локално значење, утврдени со овој или друг закон и се одговорни за нивното вршење. Со законот со кој се утврдуваат други надлежности на општината се определуваат и изворите на финансирање за вршење на тие надлежности (став 2). Надлежностите од ставот 1 на овој член по правило се целосни и исклучиви и не смеат да бидат одземени или ограничени, освен во случаите утврдени со закон (став 3).

Во членот 22 став 1 точка 1 од истиот закон покрај другото е определено дека општините се надлежни за вршење и на: урбанистичкото (урбано и рурално планирање), издавањето на одобрение за градење на објекти од локално значење утврдени со закон, уредувањето на просторот и уредувањето на градежното земјиште.

Според тоа проблематиката на самостојност на општината, меѓу другото, е предмет на уредување во Законот за локалната самоуправа, кој во цитираните одредби предвидел самостојност на општината, но не апсолутна, туку регулирана во рамките на наведениот, но и други закони (член 21 став 1).

Во членот 26 став 5 од Законот за просторното и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005,

137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/10, 18/11 и 53/2011) е определено дека советите на општините со седиште во град донесуваат: генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место.

Врз основа на наведеното произлегува дека уставно дадената самостојност на општината (член 115 од Уставот) е ставена во законски рамки, а кога станува збор за градот Охрид неговата самостојност е ставена во специфични, законски определени рамки бидејќи градот Охрид е културно наследство од особено значење, добро од општ интерес за Република Македонија и ужива посебна заштита во согласност со оспорениот закон, Законот за заштита на културното наследство и Законот за управување со светското при-родно и културно наследство на Охридскиот регион и други закони. Потребата, пак, од негова посебна заштита произлегува и од содржината на членот 56 став 1 од Уставот и Амандманот IX на Уставот.

За таа цел, во членот 6 став 2 од Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/2011) е предвидено дека заштитата на недвижното културно наследство се остварува и со негово задолжително вклучување во просторните и урбанистичките планови и во плановите и програмите за заштита на животната средина и природата, како и со негов третман како фактор на одржливиот економски и социјален развој, особено во насока на развојот на културниот туризам, домувањето, специфичните занимања и едукацијата.

Според членот 7 став 2 од истиот Закон, единиците на локалната самоуправа и нивните органи и јавни служби се одговорни за остварувањето на заштитата во рамките на нивните надлежности утврдени со овој и со друг закон.

Од анализата на оваа одредба Судот заклучи дека надлежностите на општините не се предмет на уредување само во Законот за локалната самоуправа, туку и во Законот за заштита на културното наследство, во оспорениот, но и други закони.

Под изразот „Интегрирана заштита“, согласно член 11 точка 14 од Законот за заштита на културното наследство се подразбира вкупност од мерки на зачувување и активно вклучување на недвижното културно наследство во животот на заедницата како фактор на одрлив општествен развој, особено во областа на планирањето и уредувањето на просторот, инвестиционата изградба, заштитата на животната средина и природа и друго.

Интегрираната заштита и заштитата на недвижното културно наследство се основни цели на просторното и урбанистичкото планирање според одредбите од наведениот Закон, кој во членот 69 став

1 ги предвидел наведените цели заради создавање на трајни економски и други општествени услови за опстојување, оживување и функционално користење на недвижното културно наследство и неговата заштита.

Во остварувањето на целта од членот 69 став 1 од Законот, зависно од видот и подрачјето на опфатот на планот, меѓу другото, се обезбедува:

- Задолжително опфаќање и почитување на недвижните добра заштитени според одредбите на овој закон (точка 1);

- Разработка на режимот на заштита што е од значење за планирањето, уредувањето и користењето на просторот, според соодветна заштитно-конзерваторска основа (точка 2);

- Соработка меѓу органите и јавните служби надлежни за заштита на недвижното културно наследство и за просторното и урба-нистичкото планирање, во сите фази на подготовките, изработката и постапката за донесување или изменување и дополнување на плановите (точка 7).

Заради остварување на интегрираната заштита, согласно член 10 став 2 од оспорениот закон, градоначалникот на општината Охрид, во содејство со други органи и институции изработува план за интегрирана заштита на Старото градско јадро на Охрид, кој План, согласно ставот 3 од истиот член од Законот го донесуваат Управниот одбор на Националната установа-Заводот за заштита на спомениците на културата и Музеј-Охрид, а негово вреднување и набљудување на споведувањето врши Надзорен одбор составен од девет члена, согласно членот 11 став 1 од оспорениот закон.

Во членот 70 став 1 од Законот за заштита на културното наследство е предвидено дека, со просторен и урбанистички план не можат да се променат заштитно-правниот статус и режимот на заштита, ниту границите на заштитеното добро и на неговата контактна зона, утврдени со актот за заштита.

Според членот 71 став 3 од Законот, заштитно-конзерваторските основи содржат текстуален, графички и докумен-тарен приказ за заштитени и недвижни добра предвидени за заштита на подрачјето на опфатот на планот, со податоци за самите добра, непосредната околина, пристапите и поширокото подрачје на влијание, релевантни за планирањето и уредувањето на просторот и содржината на планот.

Во членот 112 од Законот е предвидено дека, единиците на локалната самоуправа, надлежните јавни установи за заштита и имателите на заштитените добра се должни да преземаат мерки за заштита и унапредување на квалитетот на животната средина во околината на недвижното културно наследство, како и во границите на споменичките целини и културните предели. Според ставот 2 од истиот

член од Законот, единиците на локалната самоуправа преземаат мерки во смисла на ставот 1 на овој член за отворените градски, рурални и други јавни простори во заштитените подрачја ако со закон поинаку не е определено. Според ставот 3 од членот 112 од Законот, за недвижното културно наследство што се наоѓа во границите на национален парк или друго подрачје прогласено за природно наследство, како и во зони со посебна намена, утврдени или заштитени според друг закон, мерките од ставот 1 на овој член се преземаат во согласност со пропишаниот режим на заштита и плановите за управување со таквите подрачја, односно зони.

Исто така, во Законот за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион („Службен весник на Република Македонија“ бр.75/2010) е содржана регулатива која на директен или индиректен начин ја димензионира самостојноста на општината Охрид и нејзината надлежност во постапката за донесување на урбанистичките планови.

Така, согласно член 1 став 1 од наведениот закон, со овој закон се уредува управувањето со природното и културното наследство во Охридскиот регион запишано во списокот на светското природно и културно наследство на Конвенцијата за заштита на светското културно и природно наследство на Обединетите нации во рамките на Организацијата на Обединетите нации за образование, наука и култура (во натамошниот текст: Конвенцијата на УНЕСКО).

Според членот 1 став 2 од Законот, со овој закон се уредуваат правата и обврските на Република Македонија, на општините Охрид, Струга и Дебарца, како и правата и должностите на правните и физичките лица во однос на управувањето со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион запишано во списокот на светското природно и културно наследство на Конвенцијата на УНЕСКО (во натамошниот текст: светско природно и културно наследство во Охридскиот регион).

Во членот 2 став 1 од Законот е определено дека, одредбите од овој закон се применуваат во Охридскиот регион во кој постои природно и културно наследство кое е определено како светско природно и културно наследство. Управувањето со светското природно и културно наследство е од јавен интерес, што се врши во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (став 2). Доколку со овој или друг закон се утврдени мерки, стандарди и цели на животната средина, на заштита на природното и културното наследство, при управувањето со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион ќе се применуваат најстрогите мерки и стандарди со цел за заштита на животната средина и заштита на природното и културното наследство (став 5).

Според членот 4 став 1 од Законот, покрај одредбите од овој закон, при управувањето со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион се применуваат и одредбите на Конвенцијата на УНЕСКО и документите донесени од органите на оваа Конвенција. За прашањата што не се уредени со овој закон, а се однесуваат на заштита на природното наследство се применуваат и одредбите од Законот за заштита на природата и прописите донесени врз основа на тој закон (став 2). За прашањата што не се уредени со овој закон, а се однесуваат на заштита на културното наследство се применуваат и одредбите од Законот за заштита на културното наследство и прописите донесени врз основа на тој закон (став 3). За прашањата што не се уредени со овој закон, а се однесуваат на планирањето, управувањето и стопанисувањето (одгледување, заштита и користење) со шумите и дивечот во ловиштата, се применуваат одредбите на Законот за шумите и Законот за ловството (став 4).

Од анализата на цитираните одредби произлегува дека покрај веќе споменатите закони при управувањето со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион, во кое неспорно спаѓа и просторното и урбанистичко планирање, примена имаат и одредбите од Конвенцијата на УНЕСКО и документите донесени од органите на оваа Конвенција, како и одредбите од Законот за заштита на природата, Законот за шумите и Законот за ловството.

Природното и културното наследство на Охридскиот регион се протега на површина од 833,5 км² согласно членот 8 став 1 од Законот за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион. Согласно член 2 од оспорениот Закон опфатот на Споменичната целина „Старо градско јадро на Охрид“ е со вкупна површина од 85 ха 08 а и 74 м², а согласно членот 4 од оспорениот закон контактната зона се протега на површина од 777 ха 06 а 238 м². По пат на компарација на површините на регионот во кој се протега природното и културното наследство на Охридскиот регион и површината на контактната зона Судот заклучи дека истата изнесува околу една десетина од Охридскиот регион. Впрочем, законодавецот при определувањето на површината на контактната зона мора да внимава на колкава површина има природно, културно, архелоско и друго богатство и наследство кое треба да потпадне под режимот на посебна заштита и посебен начин на спроведување на постапката за просторно и урбанистичко планирање и без влијание е дали при тоа ќе опфати помала или поголема површина.

Според членот 10 од Законот за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион, со цел за координирање на работите од членот 9 на овој закон се формира Комисија за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион како координативно и советодавно тело (во натамошниот текст: Комисијата),

составена од 23 членови, меѓу кои е и еден член избран на предлог на градоначалникот на општината Охрид.

Наведената Комисија, согласно членот 11 став 1 точка 5 од Законот, меѓу другото, ги разгледува и дава мислење за просторните и урбанистичките планови во Охридскиот регион.

Согласно членот 13 став 1 од Законот, план за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион со акционен план донесува Владата на Република Македонија, а согласно членот 16 од Законот, меѓу другите, планот го спроведува и градоначалникот на општината Охрид.

Во членот 17 став 1 од Законот е предвидено дека, градоначалникот на општината Охрид, градоначалникот на општината Струга и градоначалникот на општината Дебарца се должни урбанистичките планови или измена на постојните урбанистички планови да ги достават на мислење до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на културата, како и до Комисија од членот 10 на овој закон пред да започнат со спроведување на јавна расправа по истите.

Од анализата на цитираните одреби произлегува дека управувањето со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион е комплексна проблематика со цел: обезбедување на посебни услови за трајно зачувување на конкретната споменичка целина; отстранување на причините кои ги загрозуваат нејзините вредности, координирано реализирање на заеднички иницијативи, акции или проекти за заштита, уредување, користење и ревита-лизација на споменичката целина Старото градско јадро. Со цел да се постигне сето наведено, но и од причина што плановите несомнено можат да имаат позитивно или пак негативно влијание на трајното зачувување на споменичната целина, кога се во прашање плановите од Охридскиот регион, истите подлежат на спроведување на посебна постапка за простино и урбанистичко планирање.

Оттаму, законското уредување во посебно оспорените членови 7 и 8 од Законот може единствено да се сфати како неопходни законски мерки за зачувување на светско културно наследство присутно на територијата на општината Охрид. Од друга страна, ако се има предвид дека висините и габаритите вообичаено се предмет на уредување во подзаконски акт, но во овој случај за градот Охрид тие се утврдени со оспорените законски одредби тоа значи дека законодавецот имал намера овие прашања да ги уреди на повисоко правно ниво, во закон, кој како посебен вид на правен акт во поголема мера гарантира сигурност на нормираното, наспроти било кој подзаконски акт, што во никој случај не е

начин на нормирање спротивен на Уставот.

Точна е констатацијата на подносителот на иницијативата дека оспорениот закон не уредувал што „станувало“ со важечките детални урбанистички планови кои биле во сила пред донесување на Законот и дали со оспорениот закон истите се ставени вон сила. Но, според Судот вака изнесените наводи не можат да предизвикаат оценка на уставната усогласеност со членот 55 од Уставот кој гарантира еднаква правна положба на субјектите на пазарот, бидејќи за повреда на оваа одредба може да стане збор само кога ист правен режим доведува до нееднаква правна положба на субјекти од иста категорија, што овде не е случај. Имено, со оспорениот Закон се предвидува нов посложен правен режим во постапката за донесување на урбанистичките планови во градот Охрид со примарна цел за негово прогласување за старо градско јадро, кој режим е со важност осум дена по влегувањето во сила на Законот. Од друга страна, дали оспорениот закон ќе се одрази на реализацијата на донесените планови пред влегувањето во сила на Законот, во кој обем и по однос на кои субјекти е прашање од фактичка природа кое не спаѓа во доменот на уставно-судска надлежност.

Врз основа на изнесеното Судот оцени дека оспорениот Законот како целина и посебно оспорените членови 7 и 8 се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 55, член 56 ставови 1 и 3, Амандманот IX, членот 115 ставови 2 и 3 и Амандманот XVII на Уставот.

6. Согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, како и за други прашања утврдени во Уставот, но не и за меѓусебната согласност на законите, кое нешто, меѓу другото, се бара со иницијативата.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имајќи ја предвид надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија утврдена во членот 110 од Уставот, како и аргументите од иницијативата дека оспорениот закон бил во спротивност со член 21 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа и со член 26 став 5 од Законот за просторното и урбанистичко планирање, Судот оцени дека така изнесените наводи всушност преставуваат барање за оценка на меѓусебната согласност на наведените законски одредби што излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот. Оттаму, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот, Уставниот суд, во овој дел иницијативата ја отфрли.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.218/2011)

119.

У.бр.8/2012

- Буџет на општина Другово

- Budget of Drugovo Municipality

- Оспорениот Буџет е донесен од надлежен орган согласно со закон, а прашањата за видот, содржината и финансиските средства на Буџетот не се прашања за кои одлучува Уставниот суд, ниту може од овој аспект да се доведе во прашање уставноста и законитоста на оспорените акти.

- The contested Budget was adopted by a competent body pursuant to law, and the issues about the type, content and funds of the Budget are not issues on which the Constitutional Court decides, and the constitutionality and legality of the contested acts may not be questioned from this aspect either.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Буџетот на општина Другово за 2012 година, број 01-15/3 од 11 јануари 2012 година, усвоен со Одлука на Советот на општина Другово, бр.07-15/4 од 11 јануари 2012 година („Службен гласник на општина Другово” број 1/2012).

2. Добре Никоски, градоначалник на општина Другово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, Советот на општината Другово незаконито и неправилно постапил кога го усвоил Буџетот за 2012 година со извесни измени во содржината на општината, со што се нарушиле остварувањето на надлежностите на општината. Имено, во Предлог-Буџетот, Градоначалникот на општината ги опфатил сите потребни ставки и износи на финансиски средства потребни за непречено вршење на надлежностите на општината, меѓутоа Советот на општината отстранил дел од програмите кои биле од суштинско значење за работата на општината и реализација на надлежностите.

Според Законот за локалната самоуправа, Советот на општината има надлежност само да донесува Буџет, а градоначалникот е овластен за предлагање и извршување на Буџетот.

Со оглед на тоа што Советот на општината Другово, самоволно го менувал предлог-Буџетот за 2012 година, со намалување на средства во развојните програми кои поради тоа и не ќе можат да се реализираат, како на пример намалување на средства во Програмата Ф1 - урбанистичко планирање, Програма Ј2 - одведување и пречистување на отпадни води, Програма Ј6 - одржување и заштита на локални патишта и улици и Програма ЈА - изградба на јавно осветлување, како и се намалувале средства за платите на вработените, од што призлелгувало дека Советот на општината вршел утврдување и усвојување на Буџет, кој како таков не бил предложен од градоначалникот, и со тоа Советот на општината ги донел оспорениот Буџет и Одлуката за негово усвојување, спротивно на Законот за локалната самоуправа, во однос на членовите 3, 4, 13 и 21-б, спротивно на Законот за финансирање на ЕЛС и Законот за исплата на платите, а со тоа биле спротивни и на членот 51 од Уставот, според кој законите и другите прописи треба да бидат во согласност со Устав и закон.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Другово на седница одржана на 11 јануари 2012 година ја донел оспорената Одлука бр.07-15/4, за усвојување на Буџетот на општина Другово за 2012 година, број 01-15/3 од 11 јануари 2012 година. Буџетот е донесен на основа на член 36 став 1 точка 2 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) и член 28 став 1 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.61/2004, 96/2004 и 67/2007). Буџетот ги содржи: 1) вкупните приходи (даночни, неданочни, капитални, приходи од дотации, трансфери и приходи од даноци) во вкупен износ од 43.630.250 денари, 2) вкупните расходи (од утврдени намени и резерви) во вкупен износ од 43.630.25 денари, 3) дефицит во 0 износ, и 4) финансирање (домашен прилив, странски заем и одлив) во 0 износ.

Приходите на Буџетот по видови на приходи се утврдени во билансот на приходи, а расходите по основни намени се утврдени во билансот на расходи и тоа како што следува во графичкиот приказ во Буџетот.

Буџетот на општина Другово за 2012 година бр.01-15/3 од 11 јануари 2012 година и Одлуката за усвојување на Буџетот на општина Другово за 2012 година, бр.07-15/4 од 11 јануари 2012 година, се објавени во „Службен гласник на општина Другово“ бр. 1 од 12 јануари 2012 година.

Претходно, Советот на општина Другово на седница одржана на 30 декември 2011 година донел Одлука бр.07-1224/4 за усвојување на Буџетот на општина Другово за 2012 година, бр.01-1224/3, меѓутоа градоначалникот на општина Другово (кој е сега подносител на иницијативата), врз основа на член 51 став 1 од Законот за локалната самоуправа донел Решение број 08-1224/10 од 31 декември 2011 година за запирање на објавување на Буџетот.

Според образложението на Решението, Градоначалникот го доставил на Советот на општината Предлогот - Буџет, меѓутоа тој како таков не бил усвоен, туку бил усвоен со предлог - изменети содржини предложени од претседателот на Советот на општината. Со тоа бил нарушен буџетскиот процес за усвојување на Буџетот, имајќи предвид и дека не се произнела со свое мислење општинската комисија за финансирање и буџет. Воедно, овој Буџет со измените, веќе укинал некои програми кои Советот на општината ги имал во план за развој за 2012 година и одредени средства за надлежности на општината во интерес на граѓаните.

Наспроти ова, Советот на општината на нова седница од 11 јануари 2012 година, го донел Буџетот за 2012 година и Одлуката за усвојување на Буџетот, кои се предмет на оспорување пред овој Суд.

4. Согласно членот 8 став 1 алинеја 9 од Уставот на Република Македонија, локалната самоуправа е темелна вредност на уставниот

поредок на Република Македонија.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според точката 1 од Амандманот XVII на Уставот, со кој се заменува ставот 1 на членот 115 од Уставот, во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно одредбите од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002), општината е единица на локална самоуправа со својство на правно лице (член 3). Општината се финансира од сопствени извори (даноци, надоместоци и такси утврдени со закон), од дотации од државата и други извори на приходи во согласност со закон. Општината самостојно располага со сопствените извори на приходи во рамки на своите надлежности, а финансирањето на општината се уредува со закон (член 11). Таа има свој буџет и прашањата што се однесуваат на буџетот на општината се уредуваат со закон (член 13). Надлежностите на општината се определени во членот 22 од Законот. Органи на општината се советот и градоначалникот (член 31).

Советот на општината е претставнички орган на граѓаните кој одлучува во рамките на надлежностите на општината. Според членот 36 став 2 од Законот, советот го донесува буџетот на општината и годишна сметка на општината.

Според членот 50 став 1 точки 7 и 8 од овој закон, градоначалникот го предлага годишниот буџет и годишната сметка на буџетот на општината и го извршува буџетот на општината.

Според членот 51 од Законот, ако градоначалникот смета дека прописот на советот не е во согласност со Уставот и законите, должен е во рок од седум дена од денот на доставувањето со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето.

Советот е должен во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението, да го разгледа решението и да одлучи по него.

Ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот

пропис пред Уставниот суд на Република Македонија. За иницијативата градоначалникот е должен да го информира министерството надлежно за вршење на работите што се однесуваат на локалната самоуправа.

Според членот 63 од Законот, за решавање на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица, градоначалникот донесува решенија.

Од изнесените законски одредби, неспорно е дека градоначалникот не донесува прописи. Тој нема законско овластување за тоа. Советот на општината го донесува буџетот на општината, како и други прописи и акти на општината, како што се: статутот, програми, планови и одлуки. Советот има обврска да донесе буџет на реални основи, бидејќи реализацијата односно потписник на сметките од неговата содржина е градоначалникот на општината. Според членот 31 од Законот за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2005, 103/2008 и 95/2010) содржината и постапката на донесување на буџетите на општините е пропишана со закон.

Според членот 22 од Законот за финансирање на единиците за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.61/2004, 96/2004, 67/2007, 156/2009 и 47/2011) буџетот на општината се изготвува, донесува и извршува во согласност со Законот за буџетите, ако со овој закон поинаку не е уредено. Со одредбите од членовите 22-32 од овој закон се уредени прашањата во врска со буџетот на општината, од кои неспорно произлегува дека општината преку своите органи - советот и градоначалникот, го остварува донесувањето и извршување на буџетот. Градоначалникот го има законското овластување на потписник на сметките на буџетот на општината кои треба да се во склад со содржината на усвоениот буџет, а не надвор од него, како и формата и содржината на буџетот се изготвува согласно буџетски циркулар на министерот за финансии.

Врз основа на изнесените уставни и законски одредби, Судот оцени дека Буџетот на општина Другото за 2012 година усвоен со Одлука на Советот на општина Другово бр.07-15/4 од 11 јануари 2012 година, е донесен од надлежен орган согласно со закон, а прашањата за видот, содржината и финансиските средства на Буџетот, не се прашања за кои може да одлучува Уставниот суд на Република Македонија, ниту може од овој аспект да се доведе во прашање уставноста и законитоста на оспорените акти.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.8/2012)

21. Комунални дејности

21. *Public utilities*

120.

У.бр.32/2012

- Утврдување на цена за собирање и транспортирање на комунален отпад

- Determination of the amount of the cost for collection and transport of public utilities waste

- Кога во оспорената одлука за утврдување на цените на услугите што ги врши Јавното претпријатие е утврдена иста мерна единица за утврдување на цената за собирање и транспортирање на комунален цврст отпад како и во Законот за комунални дејности не може да се постави прашањето за нејзината согласност со наведениот закон.

- When the contested decision on the determination of the costs for the services being performed by the Public Enterprise defines the same measure unit for the determination of the cost for collection and transport of solid utilities waste as in the Law on Public Utilities, there may not be a question raised as to its concordance with the said Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 20 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на членот 2 од Одлуката за измени и дополнување на Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски Комуналец“-Охрид, донесена од Управниот одбор на ЈП „Охридски Комуналец“-Охрид под бр.07-3360/36 од 29 декември 2010 година („Службен гласник на општина Охрид“ бр.15/2010)

2. Димче Хаџимитрески од Прилеп на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на членот 2 од Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата поднесена до Судот на 2 февруари 2012 година и појаснувањата на иницијативата поднесени на 28 февруари и 20 април 2012 година, подносителот на иницијативата наведува дека оспорениот член од Одлуката не бил во согласност со членот 29 алинеја 8 од Законот за комунални дејности (подносителот на иницијативата погрешно означува дека е повреден членот 29 алинеја 9). Имено, со оспорената одредба сите граѓани сопственици на станови и други недвижности во Охрид биле задолжени да плаќаат за подигање, транспорт и депонирање на комунален отпад, без оглед дали во текот на целата година престојуваат во Охрид или не, иако отпадот не го правеле недвижностите, туку луѓето што ги користат истите. Според тоа се плаќало за нешто за кое не била извршена никаква услуга.

Со оглед на тоа што тој неговиот стан го користел три до четири месеци во годината, смета дека услугата не можела да се плаќа според големината на недвижноста како единствен критериум, туку според направената услуга, од кои причини предлага оспорената одредба од Одлуката да се поништи како спротивна на членот 29 алинеја 8 од Законот за комунални дејности.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 2 од Одлуката за измени и дополнување на Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски Комуналец“-Охрид предвидено е дека членот 2 став 1 точка 1 од Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски Комуналец“-Охрид, се менува и гласи:

„За сопствениците на индивидуални станови и станови во колективно живеење надоместокот се утврдува 2,20 денари/м² месечно. Сметките се изготвуваат и доставуваат секој месец“.

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот

суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 1 од Законот за комунални дејности („Службен весник на Република Македонија“ бр. 45/97, 23/99, 45/2002, 16/2004 и 5/2009), со овој закон се уредуваат основните услови и начинот на вршење на комуналните дејности, финансирањето на комуналните дејности и други прашања од значење за комуналните дејности.

Во членот 2 од Законот е предвидено дека, вршењето на комунални дејности е од јавен интерес.

Според членот 3 точка 6 од Законот, обработка и депонирање на комунален цврст отпад, под што се подразбира селектирање, собирање, транспортирање и обработка на комунален цврст отпад од населението и индустријата, негова рециклажа и преработка, депонирање на уредени депонии, како и одржување на депониите е комунална дејност во смисла на Законот за комунални дејности.

Според членот 29 алинеја 8 од Законот, плаќањето на комунални услуги за собирање и транспортирање на комунален цврст отпад се врши во мерна единица ден/м².

Од анализата на цитираните законски одредби произлегува дека законодавецот предвидел за комуналната услуга за собирање и транспортирање на комунален цврст отпад да се плаќа според мерна единица ден/м², односно услугата да се наплаќа во денари според м². Притоа Законот не прави дистинкција дали одредена недвижност се користи во текот на целата година или не. Оттаму, Управниот одбор на ЈП „Охридски Комуналец“–Охрид имал законски основ во оспорениот член 2 од Одлуката да предвиди надоместок од 2,20 денари/м² месечно за сопствениците на индивидуални станови и станови во колективно живеење.

Со оглед на тоа што со оспорениот член 2 од Одлуката е определена идентична мерна единица како во членот 29 алинеја 8 од Законот, Судот оцени дека истиот е во согласност со наведената одредба од Законот за комунални дејности.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и д-р Гзиме Старова. (У.бр.32/2012)

121.

У.бр.51/2012

- Надоместок за користење на паркинг простор

- *Remuneration for usage of parking space*

- Фактот што определени категории корисници на паркинг простор (кои имаат станбен или деловен простор на подрачјето што гравитира кон определено паркиралиште), имаат приоритет и бенефити во неговото користење и плаќањето надоместок, не ги доведува во нерамноправна положба останатите субјекти, физички и правни лица и со тоа не се повредува принципот на еднаквост утврден во Уставот на Република Македонија.

- The fact that certain categories of users of parking space (having an apartment or business space in the territory gravitating towards certain parking lot) have a priority and benefits in its use and in the payment of compensation, does not bring the other subjects, natural and legal persons in an unequal position, and therewith the principle of equality defined in the Constitution of the Republic of Macedonia is not violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јули 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 14, 16, 21, 27 и 31 од Одлуката за условите и начинот на паркирање, организацијата, уредување и начин на наплата на јавните паркиралишта, како и блокирање, деблокирање, преместување и чување на возила на подрачјето на општина Прилеп, бр.07-140/21 од 18 јануари 2008 година, донесена од Советот на општина Прилеп, објавена во „Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 2 од 22 јануари 2008 година.

2. Стрезо Стрезовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот член 21 од Одлуката бил во спротивност со член 114 од Уставот, од причина што со него се предвидувала наплата на надоместокот за користење на паркинг простор, што, според подносителот на иницијативата, претставувало јавна давачка која не била утврдена со закон.

Со членовите 27 и 31 од Одлуката се предвидувало казнување со отстранување и блокирање на непрописно паркирање возила, со што се чинело ограничување на слободата на човекот и истите не биле во согласност со членовите од 63 до 74 и член 400 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, бидејќи овие дела биле опишани токму во наведените членови од Законот.

Подносителот на иницијативата смета дека членовите 14 и 16 од Одлуката се вршело дискриминација бидејќи со истите за некои правни и физички лица се предвидувале резервирани места и давање привилегии за пристап и користење на добра во општ интерес. Ваквото решение во оспорените членови, според иницијативата, било во спротивност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9, член 51 и член 54 од Уставот, како и на член 1 од Протокол 12 кон Европска конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи, Преамбулата и членовите 1 и 2 од Универзалната декларација за правата на човекот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 14 од Одлуката резервирано паркинг место може да се одобри за: Министерство за внатрешни работи; Министерство за одбрана; Инспекциско тело и за физичко и правно лице.

Според член 16 од Одлуката корисниците на резервирани паркинг места од член 14 од точка 1 до точка 3 од оваа Одлука, плаќаат повластен надоместок за резервирано паркинг место.

Во член 21 од Одлуката се предвидува дека наплатата на надоместокот за користење на паркинг простор, ќе ја врши Јавното претпријатие и собраните средства ќе ги уплаќа на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка на општината, а начинот на уплаќање ќе се регулира со договорот член 5 став 1 од оваа одлука.

Средствата собрани со наплатата од паркирање се користат за одржување на постоечките и уредување на нови паркинг места, како и развој на дејноста на паркирањето, развој на сообраќајниот систем и според барањата на основачот на претпријатието, т.е. Советот на општина Прилеп, а се со цел подобрување на квалитетот на живеење на граѓаните.

Според член 27 од Одлуката одредбите на законот со кој се одредува безбедноста на сообраќајот на патиштата, ќе се премести на локација која за таа намена ќе ја одреди Советот на општината, врз основа на налог на полициски службеник од МВР (во понатамошниот текст: полициски службеник).

Согласно член 31 од истата Одлука автобус, товарно возило, приклучно возило и работна машина паркиран на место кое не е наменето за паркирање на тоа возило ќе биде блокирано со направа за блокирање на тркалата, по налог на полициски службеник.

4. Согласно член 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Според став 4 на овој член, ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забраната за мачење, на нечовечно и понижувачко постапување и казнување, на

правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Согласно член 114 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа. Според став 4 на овој член, општините се финансираат од сопствени извори и приходи определена со закон и со средства од Републиката.

Оспорената одлука е донесена од Советот на општина Прилеп, на седница одржана на 18.01.2008 година.

Според член 1 од Одлуката, со оваа одредба се одредуваат: јавните паркиралишта (со наплата и бесплатни) на подрачјето на општина Прилеп, условите и начинот на наплата на надоместок за паркирање, висината на надоместокот за паркирање, условите и начинот на блокирање, деблокирање, преместување и чување на непрописно запрените и паркирани возила и висината на трошоците за блокирање, отстранување и чување на непрописно паркираните возила.

Според член 14 од Одлуката резервирано паркинг место може да се одобри за : Министерство за внатрешни работи, Министерство за одбрана, инспекциско тело и за физичко и правно лице

Согласно член 16 од одлуката корисниците на резервирани паркинг места од член 14 од точка 1 до точка 3 од оваа одлука, плаќаат повластен надоместок за резервирано паркинг место.

Според наводите во иницијативата овие одредби биле во спротивност со наведените одредби од Уставот на Република Македонија, бидејќи со нив се вршела дискриминација, затоа што овозможувала одредена категорија на правни и физички лица да има повластен надоместок, со што овие лица наведени во член 14 од Одлуката биле ставени во привилегирана положба во однос на другите граѓани. Имено, ова било директен атак врз принципот на рамноправност на граѓаните, слободата на движењето и другите темелни вредности и определби на уставниот поредок на Република Македонија.

Ваквите наводи во иницијативата, според Судот, се неосновани, од причина што неспорно е уставното право на секој граѓанин слободно да се движи на територијата на Републиката и слободно да го избере местото на живеење, како и во зависност од содржината на одредено правно лице да се утврди резервируаниот паркинг простор. Но, притоа мора да се има предвид фактот дека определени категории корисници на паркирање имаат станбен или деловен простор на подрачјето што гравитира кон определено јавно паркиралиште. Оттука, доколку овие категории на корисници не се изземени од режимот што важи за корисниците на паркиралиштето што доаѓаат надвор од тоа подрачје, истите ќе бидат

ставени во нерамноправна положба од аспект на непречено и нормално користење на својот имот, но и од аспект на финансиски товар. Според Судот, токму во ова е и смислата на воведувањето на резервираните паркинг места, за одредени категории корисници, како и определениот повластен надоместок за резервирано паркинг место.

Оспорениот член 21 од Одлуката, според иницијативата, бил спротивен на член 114 од Уставот, од причина што според него наплатата на надоместокот на користење на паркинг просторот претставувало јавна давачка која не била утврдена со закон.

Во оваа смисла Судот оцени дека треба да се има предвид член 26 од Законот за комунални дејности, каде се пропишува дека средства за вршење на комунални дејности на објекти на комуналната инфраструктура што служат за заедничка комунална потрошувачка, во која група спаѓаат и јавните паркиралишта, се остваруваат од цената на комуналните услуги. Според член 27 на истиот закон, висината на цената и начинот на плаќање на комуналните услуги, ја определува управниот одбор на јавното претпријатие, по претходна согласност на основачот. Оттука, плаќањето надоместок на трошоци за тековно одржување на јавните паркиралишта има законска основаност, при што треба да се има предвид дека обврска за плаќање на ваквиот надоместок имаат само корисниците на услугата, а не и сите граѓани, поради што не можат да се прифатат како основани наводите во иницијативата за незаконитоста на овој надоместок, односно дека истиот претставува јавна давачка.

Оспорените членови 27 и 31 од Одлуката, во себе не содржел казнување, според описот, како што предвидува Законот за безбедност на сообраќајот, од причина што можностите за блокирање на тркалата (блокатор на тркала) или преместување на возилото од паркиралиштето предвидени во оспорената Одлука, претставуваат мерки за оние корисници на јавните паркиралишта кои нема да се придржуваат до начинот и условите, јасно и прецизно утврдени од организаторот на паркирањето со цел овозможување непречено користење на јавните паркиралишта.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.51/2012)

122.

У.бр.57/2012

- Цена за паркирање и услови и начин за користење на јавните паркиралишта

- Parking cost and conditions and manner of usage of public parking lots

- Наплатата на цена за користење на паркинг простор не претставува јавна давачка, туку цена на комунална услуга за користење на јавните паркиралишта;

- Одлуката не предвидува никаква казнена санкција за граѓанинот, туку со неа се предвидени мерки за оние корисници на јавните паркиралишта кои нема да се придржуваат до условите и начинот за користење на јавните паркиралишта;

- Организаторот на паркирање го организира режимот на користење на јавното паркиралиште, при што со предвидување станарите и правните лица кои припаѓаат кон одредено јавно паркиралиште да плаќаат помала цена, се овозможува непречено и нормално користење на нивниот имот.

- The collection of the cost for the use of parking space is not a public fee, but a cost for public utilities service for the use of public parking lots;

- The decision does not stipulate any penal sanction against the citizen, but envisages measures for those users of parking lots who will not adhere to the conditions and manner of usage of public parking lots;

- The organiser of the parking organises the regime of usage of the public parking lot, whereby by enabling the tenants and legal entities belonging to certain public parking lot to pay lower price the unobstructed and normal usufruct of their property is enabled.

Уставниот суд на Република Македонија врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд (Службен весник на република Македонија бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоата на членовите 23, 26 и 29 од Одлуката за јавни паркиралишта од значење на општина Куманово бр.07-5027/7 донесена од Советот на општина Куманово на 29 април 2010 година („Службен гласник на општина Куманово бр.8/2010).

2. Стрезо Стрезовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 23, 26 и 29 од Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата член 23 од Одлуката не бил во согласност со член 114 од Уставот, од причини што со него се предвидувала јавна давачка, наплата на надоместок за користење на паркинг-простор добро во општа употреба.

Оспорениот член 26 од Одлуката не бил во согласност со член 9 став 2, член 14 и Амандман XX од Уставот, член 7 од Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи, член 11 од Универзалната декларација за правата на човекот и член 15 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права затоа што со него се предвидувало казнување на граѓаните што не платиле за „услугата паркирање“ и е опишан начинот на тоа казнување, при што во ниеден закон не е предвидено казнување на граѓаните кои не платиле паркирање. Впрочем според подносителот тоа не е можно ниту според член 259 став 3 од Законот за облигационите односи во кој не било предвидено за паричните обврски да се предвидуваат договорни казни.

Според наводите на подносителот на иницијативата член 29 не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 1 и 3, член 9, член 51 и 54 од Уставот, член 1 од Протоколот 12 кон Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи, Преамбулата и членовите 1 и 2 од Универзалната декларација за правото на човекот и член 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права

Воедно подносителот на иницијативата се повикува на Деловникот на Уставниот суд, предметната иницијатива да биде разгледана по итна постапка.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 23 од Одлуката за користење на јавните паркиралишта корисникот е должен да плати соодветен паричен износ на име цена на услугата за паркирање.

Организаторот на паркирањето од членовите 6, 7 и 8 на оваа Одлука донесува Ценовник на услугите за користење на јавните паркиралишта на кој согласност дава Советот на општина Куманово.

Според оспорениот член 26 од Одлуката „Ако корисникот на паркирањето не го изврши плаќањето (цена на паркирањето, доплатен билет и други трошоци) на начин согласно оваа Одлука, односно актот на организаторот на паркирањето ќе се смета дека паркирањето е непрописно и овластено лице на организаторот на паркирањето може да побара блокирање на тркалата (писици, блокатори на тркалата) или отстранување на возилото од паркиралиштето со пајак возило“.

Во оспорениот член 29 од Одлуката е предвидено дека „За старите односно правните лица на чии парцели не е решено паркирањето, може да се утврдат повластени услови за паркирање на нивните возила на јавните паркиралишта, што е во непосредна близина, во поглед на бројот на возилата, траењето на паркирањето и цената на услугата и да им се издаде повластен паркирен билет.

Правото на користење на повластен паркинг билет го утврдува организаторот на паркирањето.

4. Според член 114 став 1 од Уставот на Република Македонија, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа.

Според став 4 на член 114 од Уставот, општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Според член 22 точка 4 од Законот за локалната самоуправа, општините се надлежни, помеѓу другото, и за комуналните дејности: изградба, одржување, реконструкција и заштита на локалните патишта, улици и други инфраструктурни објекти; регулирање на режимот на сообраќајот; изградба и одржувањето на уличната сообраќајна сигнализација; изградба и одржување на јавниот простор за паркирање; отстранување на непрописно паркираните возила; отстранување на хаварисаните возила од јавните површини.

Согласно член 24 став 1 од овој закон, заради извршување на своите надлежности, општините можат да основаат јавни служби, во согласност со закон. Според став 2 на истиот член, општината може да го делегира вршењето на одредени работи од јавен интерес од локално значење на други правни или физички лица, врз основа на договор за извршување на работи од јавен интерес, во согласност со закон.

Согласно Законот за комунални дејности, одржувањето и користењето на јавниот простор за паркирање, под што се подразбира одржување на просторот и објектите и давање на соодветни услуги, како и утврдување на начинот на негово користење претставува комунална дејност (член 3 точка 13) чие вршење е од јавен интерес. Комунална дејност може да се врши со основање на јавно претпријатие, со давање концесија за вршење на комунална дејност на начин утврден со закон и со дозвола за вршење на комунална дејност (член 14)

Според член 26 од наведениот закон, средствата за вршење на комунални дејности се остварува од цената на комуналните услуги, а според член 27, пак, висината на цената и начинот на плаќање на комуналните такси ја определува управниот одбор на јавното претпријатие по претходна согласност на основачот.

Според Законот за комуналните такси („Службен весник на Република Македонија“ бр.61/2004, 64/2005 и 92/2007) за користење на определени права, предмети и услуги од јавен интерес од локално значење физичките и правните лица плаќаат комунални такси. Комунална такса се плаќа според тарифа, при што согласно Тарифата бр. 8 за користење на просторот за паркирање на моторни возила се наплатува комунална такса на јавните паркиралишта.

Наплатата на таксата ја врши правното лице на кое му е доверено организирање и одржување на паркингот и ја уплатува на соодветна уплатна сметка во рамки на трезорската сметка на општината. Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби произлегува дека општините се надлежни за вршење на комуналните дејности во кои се и изградба и одржување на јавниот простор за паркирање. Притоа, средствата за вршење на комуналните дејности се остварува од цена на комунална услуга која се определува со ценовник на кој согласност дава советот на општината.

Оттука, наплатата на цена за користење на паркинг простор не претставува јавна давачка како што наведува подносителот, туку цена на комунална услуга за користење на јавните паркиралишта.

Јавните паркиралишта се добро во општа употреба од јавен интерес и за нивно користење се наплатува цена на услуга само од граѓани кои сакаат да ја користат услугата.

Според тоа Судот оцени дека не се основани наводите во иницијативата дека член 23 од Одлуката не бил во согласност со член 114 од Уставот.

Во однос на наводите од иницијативата дека оспорениот член 26 од Одлуката не бил во согласност со начелото на владеење на правото со начелото на еднаквост со член 114 и Амандман XX од Уставот на

Република Македонија, со член 7 од Европската конвенција за заштита на правата на човекот и граѓанинот, член 11 од Универзалната декларација за правото на човекот како и со член 259 од Законот за облигациони односи затоа што со неа се предвидувало казнување на граѓанинот исто така сметаме дека се неосновани.

Имено тргнувајќи од содржината на оспорената одредба како и наведените уставни и законски одредби произлегува дека оспорената одредба од член 26 од Одлуката не предвидува никаква казнена санкција, односно никаква казна за граѓаните, како што наведува подносителот на иницијативата, ниту пак некаков облик на мачење и понижувачко однесување, туку со неа се предвидени мерки за оние корисници на јавните паркиралишта кои нема да се придржуваат до начинот и условите за користење на јавното паркиралиште утврден од страна на организаторот на паркирање со цел за овозможување на непречено користење на јавните паркиралишта.

Во членот 259 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 78/2001, 4/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/2009) е предвидено дека доверителот и должникот можат да се договорат дека должникот ќе му плати на доверителот определен паричен износ или ќе му прибави некоја друга материјална корист ако не ја исполни својата обврска или ако задоцни со нејзиното исполнување или неуредно ја исполни (договорна казна). Ако не произлегува нешто друго од договорот, се смета дека казната е договорена за случај ако должникот задоцни со исполнувањето (став 2). Договорна казна не може да биде договорена за парични обврски (став 3).

Од содржината на цитираната одредба произлегува дека со неа се уредува правна ситуација во која помеѓу доверителот и должникот било договорено должникот да исполни договорена обврска спрема доверителот, но таа обврска не ја исполнува, доцни со исполнувањето или пак неуредно ја исполнува, за кои случаи, според претходен договор со доверителот, ќе треба да плати договорна казна (ќе плати определен паричен износ или ќе му прибави некоја друга материјална корист).

Според Судот оспорениот член 26 од Одлуката не може да биде оценуван по однос на согласноста со членот 259 од Законот за облигационите односи, како целина, но и по однос на ставот 3 од истиот член од Законот, кој предвидел договорната казна да не може да биде договорена за парични обврски, а поради следново. Давателот на услугата ЈП “Куманово-паркинг” Куманово и корисникот на услугата не стапуваат во деловен договорен однос за исполнување на обврска во кој претходно е договорена и договорна казна за неисполнување на обврска, за доцнење со обврска или пак за неуредно исполнување на обврска од страна на корисникот на услугата. Ова од причина што корисникот на услугата не е во правна положба на должник за исполнување на

обврска од членот 259 став 1 од Законот за облигационите односи, тој не исполнува обврска спрема ЈП, тој користи јавна услуга и тоа не врз основа на претходно склучен договор, туку врз оставена негова слободна волја, можност за користење на паркирање на одредено место, за определено време и точно утврдена и транспарентно истакната цена, односно однапред познати услови и цена.

Според тоа, неговата должност да плати однапред утврдената цена за добиената услуга на паркирање, за точно утврдени зони, за точно определено-дозволено време, со конкретно определена цена не може да се поистовети со исполнување на договорна обврска од членот 259 став 1 од Законот.

Во однос на наводите од иницијативата дека со оспорениот член 29 од Одлуката според кој за станарите и правните лица кои имаат живеалиште односно деловен простор се утврдуваат повластени услови за паркирање на нивните возила, и дека со тоа се создава нерамноправност на граѓаните, Судот смета дека истите се неосновани.

Ова од причина што тргнувајќи од наведените уставни и законски одредби според кои организатор на паркирањето го организира режимот на користење на јавното паркиралиште тој мора да води сметка да им овозможи користење на јавното паркирање на станарите и правните лица кои гравитираат кон определено јавно паркиралиште за чие користење тие плаќаат одреден надоместок. Во спротивно доколку овие корисници би потпаднале под режимот како и за другите корисници би се довело во прашање непречено и нормалното користење на нивниот имот.

Од друга страна, а секако дека мора да се има предвид и фактот дека при урбанистичкото планирање на просторот било за станбен или деловен простор постојат нормативи и стандарди според кои се планираат и предвидуваат паркинг места.

Според тоа со примената на повластеното користење на јавните паркиралишта за станарите и правни лица кои немаат на друг начин обезбедено паркирање на своите возила, а кои гравитираат околу јавното паркиралиште не се доведуваат во прашање одредбите од Уставот и одредбите од меѓународните акти кои станале дел од правниот поредок на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.57/2012)

123.

У.бр.119/2012

- Повластена паркинг карта

- *Reduced parking ticket*

- Со утврдувањето на повластена месечна паркинг карта за граѓани вработени во Општина Центар, со важност со право на користење во работните денови и во рамките на утврденото работно време, не се повредува членот 9 од Уставот.

- The determination of a reduced monthly parking ticket for citizens employed in the Centar Municipality, valid to be used during work days and within the frameworks of the defined working hours, does not violate Article 9 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

- Одлуката за утврдување на цена на повластена паркинг карта за физички лица вработени во Општина Центар за јавното паркиралиште Општина Центар, број 07-717/4 од 27.04.2012 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие “Паркинзи на Општина Центар”-Скопје и

- Одлуката за давање согласност на Одлуката за утврдување на цена на повластена паркинг карта за физички лица вработени во Општина Центар за јавното паркиралиште Општина Центар, број 07-717/4 од 27.04.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје, број 07-3625/10 од 10.05.2012 година, објавена во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје” број 5 од 14 мај 2012 година.

2. Стрезо Стрезовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите, означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, доносителите на оспорените акти, со предвидената повластена месечна паркинг карта за физичките лица вработени во Општина Центар, извршиле дискриминација во однос на останатите граѓани на Република Македонија. Од тие причини подносителот со иницијативат а предлага поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените одлуки, бидејќи смета дека тие не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеи 1 и 3, членот 9, членот 51 и членот 54 од Уставот на Република Македонија, член 1 од Протоколот 12 кон Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи, Преамбулата и членовите 1 и 2 од Универзалната декларација за правото на човекот и член 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права.

3. Судот, на седницата утврди дека врз основа на член 14 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ број 38/1996, 9/1997, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009 и 97/2010) и член 30 од Статутот на Јавното претпријатие за јавни паркиралишта “Паркинзи” на Општина Центар-Скопје („Службен гласник на Општина Центар-Скопје“ број 18/10 и 3/2011), Управниот одбор на јавното претпријатие на 25 (дваесет и петтата) седница, одржана на ден 27.04.2012 година донел Одлука за утврдување на цена на повластена

паркинг карта за физички лица вработени во општина Центар за јавното паркиралиште општина Центар.

Во членот 1 од Одлуката е определено дека цената на повластената месечна паркинг карта за физички лица кои се вработени во општина Центар за јавното паркиралиште со наплата од отворен тип-општина Центар изнесува:

250,00 денари за возило.

Според членот 2 од Одлуката месечната паркинг карта за физички лица кои се вработени во општина Центар има важност со право на користење секој работен ден од 8.00 до 17.00 часот.

На физичките лица вработени во општина Центар за јавното паркиралиште општина Центар може да им се издаде повластена паркинг карта за едно возило.

Со членот 3 од Одлуката е определено дека овие цени и услови се однесуваат исклучиво за субјектите од член 1 од оваа Одлука.

Според членот 4 од Одлуката оваа одлука стапува на сила по добиена согласност од Советот на општина Центар.

Одлуката е со број 07-717/4 од 27.04.2012 година.

Судот утврди и дека врз основа на член 11 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ број 38/1996, 9/1997, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009 и 97/2010) и член 26 став 1 точка 12 од Статутот на Општина Центар-Скопје Советот на Општина Центар-Скопје на 77-та седница, одржана на ден 10.05.2012 година, донел Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на цена на повластена паркинг карта за физички лица вработени во општина Центар за јавното паркиралиште Општина Центар, број 07-717/4 од 27.04.2012 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие.

Со членот 1 од Одлуката Општина Центар-Скопје, ДАВА СОГЛАСНОСТ на Одлука за утврдување на цена на повластена паркинг карта за физички лица вработени во општина Центар-Скопје за јавното паркиралиште Општина Центар број 07-717/4 од 27.04.2012 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие.

Со членот 2 од Одлуката, е определено таа да се достави до Управниот одбор на Јавното претпријатие за јавни паркиралишта “Паркинзи” на Општина Центар-Скопје.

Според членот 3 од Одлуката, оваа Одлука влегува во сила од денот на објавувањето во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје”

Одлуката е со број 07-3625/10 од 10.05.2012 година и објавена е

во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје” број 5 од 14 мај 2012 година.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 1 и 3 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото се темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните во Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 114 став 1 од Уставот на Република Македонија, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа, а според став 4 од наведениот член од Уставот, општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Со членот 20 од Законот за локалната самоуправа (“Службен весник на Република Македонија”, број 5/2002), општините, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес од локално значење, што не се исклучени од нивна надлежност или не се во надлежност на органите на државната власт.

Според член 22 точка 4 од Законот за локалната самоуправа, општините се надлежни, помеѓу другото и за комуналните дејности изградба и одржување на јавниот простор за паркирање.

Согласно член 24 став 1 од овој закон, заради извршување на своите надлежности, општините можат да основаат јавни служби, во согласност со закон. Според став 2 на истиот член, општината може да го делегира вршењето на одредени работи од јавен интерес од локално значење на други правни или физички лица, врз основа на договор за извршување на работи од јавен интерес, во согласност со закон.

Согласно член 3 точка 13 од Законот за комунални дејности (“Службен весник на Република Македонија”, број 45/1997, 23/1999, 45/2002, 16/2004 и 5/2009) , одржувањето и користењето на јавниот простор за паркирање, под што се подразбира одржување на просторот и објектите и давање на соодветни услуги, како и утврдување на начинот на негово користење претставува комунална дејност чие вршење е од јавен интерес.

Според членот 14 од Законот, комунална дејност може да се врши со основање на јавно претпријатие, со давање концесија за вршење на комунална дејност на начин утврден со закон и со дозвола за вршење на

комунална дејност.

Со членот 27 од Законот е определено дека висината на цената и начинот на плаќање на комуналните услуги ја определува управниот одбор на јавното претпријатие по претходна согласност на основачот.

Управниот одбор на јавното претпријатие за јавни паркиралишта “Паркинзи” на Општина Центар, донел Одлука за утврдување на цена на повла стена паркинг карта за физички лица вработени во општина Центар за јавното паркиралиште општина Центар, под број 07-717/4 од 27.04.2012 година. Имено, Управниот одбор одлучил физичките лица кои се во работен однос во Општина Центар да можат под повластени услови да го користат јавното паркиралиште на Општината кое е од отворен тип, односно со повластена цена за месечна паркинг карта во износ од 250,00 денари за возило, со важност, односно право на користење секој работен ден од 08.00 до 17.00 часот. Повластената месечна паркинг карта на физичките лица вработени во Општина Центар, можела да им се издаде само за едно возило. Со наведената одлука се согласил Советот на Општина центар, за што донел Одлука број 07-3625/10 од 10.05.2012 година, објавена во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје” број 5 од 14 мај 2012 година.

Одлуката за повластена месечна паркинг карта на наведената категорија на субјекти и Одлуката со која е дадена согласност на истата, се предмет на оспорување со иницијативата, со наводи дека со овие одлуки, односно со утврдувањето на повластена месечна паркинг карта исклучиво за граѓаните вработени во Општина Центар, била извршена дискриминација на останатите граѓани на Република Македонија кои не биле во работен однос во Општината, па со тоа се повредувале низа одредби од Уставот и меѓународни акти.

Тргувајќи од наведените уставни и законски одредби, а во корелација со наводите од иницијативата за дискриминаторскиот карактер на одлуките кои се оспоруваат, односно дека со утврдувањето повластени услови во одлуките за паркирање на возилата од вработените во Општина Центар, се создавала нерамноправност на граѓаните, според Судот, тие наводи се неосновани.

Имено, тргнувајќи од содржината на оспорените одлуки, произлегува дека доносителите на актите, за одредена категорија на граѓани, утврдиле повластени услови по однос наплатата за користење на јавното паркиралиште од отворен тип Општина Центар. При утврдувањето на повластените услови за паркирање, доносителите на актите се раководеле од фактот што оваа категорија на граѓани биле физички лица вработени во Општина Центар, со одредено работно време. Овозможената повластица за оваа категорија на физички лица со оспорената Одлука е лимитирана на начин што месечната паркинг карта

има важност со право на користење секој работен ден од 8.00 до 17.00 часот. Оттука, за надвор од утврденото време, како и во неработните денови, Одлуката содржи ограничување по однос повластениот услов за користење на паркинг просторот на јавното паркиралиште Општина Центар за овие физички лица.

Во конкретниот случај, организаторот на паркирањето Јавното претпријатие за јавни паркиралишта “Паркинзи” на Општина Центар, кој го организира режимот на користење на јавното паркиралиште, водел сметка за физичките лица вработени во Општината Центар да можат под повластени услови да го користат паркинг просторот во рамки на работното време и работните денови, на начин што за вработените утврдиле цена на повластена месечна паркинг карта за субјекти во правото кои припаѓаат во иста катагорија на граѓани и според Судот тоа не претставува дискриминација на останатите граѓани во Република Македонија кои не припаѓаат на таа категорија.

Имено, во случајов не може вработените во општинската администрација да се изедначат со останатите граѓани кои не се во работен однос во Општината и кои немаат потреба за постојано континуирано користење на паркиралиштето, туку повремено, за разлика од вработените на кои им е наметната потребата од секојдневно континуирано користење на паркинг просторот заради локацијата на службените простории на Општината во чии рамки е и јавното паркиралиште.

Оттука, доносителите на оспорените акти кои согласно одредбите од погоре цитираните законски прописи имаат надлежност и овластување да стопанисуваат со паркинг просторите и да го организираат режимот на користење на јавното паркиралиште, имајќи ги во предвид потребите од паркирање на возилата на физичките лица кои припаѓаат на категоријата-вработени во општинската администрација, ги донеле оспорените одлуки, кои се однесуваат подеднакво за сите кои припаѓаат на наведената категорија физички лица. Оттука, со предвидениот исклучок од користење на паркинг просторот под еднакви услови и подеднакво за сите граѓани, според Судот не се нарушува правната еднаквост на граѓаните кои се во иста правна положба, бидејќи тука не станува збор за граѓани кои се во еднаква правна положба и кои припаѓаат на иста категорија на граѓани, туку на различна категорија- граѓани-вработени во општинската администрација.

Имајќи го предвид претходно наведеното и тргнувајќи од тоа дека уставниот принцип на еднаквоста меѓу граѓаните значи тие претходно да се во еднаква правна положба, Судот оцени дека со оспорените одлуки со кои е уредена повластена месечна паркинг карта за граѓаните-вработени во општинската администрација, не се создава нееднаквост меѓу овие граѓани и останатите граѓани, односно не се повредува членот 9 од

Уставот, затоа што овие лица не се наоѓаат во иста правна положба, па оттука и не се постави прашањето за нивната согласност со одредбите на Уставот и законите, како и одредбите од меѓународните акти кои станале дел од правниот поредок на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.119/2012)

124.

У.бр.160/2012

- Комунална такса за паркирање

- Parking public utility fee

- Оспорената одредба од Законот која уредува начин на пресметка на комунална такса за користење на простор за паркирање што за таа цел ги определила општината, подеднакво се однесува за сите субјекти на пазарот кои ја вршат оваа комунална дејност, односно за сите обврзници од иста категорија, поради што таа не е во спротивност со членот 9 став 2 од Уставот на Република Македонија.

- The contested provision of the Law governing the manner of calculation of the public utility fee for the use of parking space which is allocated by the municipality to that effect, equally applies to all subjects on the market carrying out this utilities service, that is, to all the obligees from the same category, owing to which it is not in contradiction with Article 9 paragraph 2 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република

Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 5 став 5 од Законот за комуналните такси (“Службен весник на Република Македонија” број 61/2004, 64/2005, 92/2007 и 123/2012).

2. Стрезо Стрезовски од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија, поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата со оспорената одредба од Законот, со која било уредено дека плаќањето на комуналната такса се определува како процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање, општините биле ставени во нерамноправна положба, бидејќи најголем дел од единиците на локалната самоуправа, воопшто не ја пружале или не можеле да ја пружаат, ниту во некој закон било предвидено да мораат задолжително да ја пружаат, а ќе ја наплатувале како еден со закон предвиден начин на финансирање на нивната работа. Од овие причини, подносителот предлага оценка на уставност и законитост на оспорената законска одредба во однос на член 9 став 1, член 55 став 2 во дел и член 114 ставови 1 и 4 од Уставот, член 11 став 2 од Законот за локалната самоуправа и член 1 и член 3 став 1 точка 8 од Законот за комуналните такси, кои ги цитира со иницијативата.

Подносителот на иницијативата наведува дека Уставниот суд во Решението по предметот У.број 30/2011 година, дал одговор на поимот “услуга за паркирање” односно навел дека под таа услуга се подразбира вршење на технички и организациски работи, наплата и контрола над паркирањето на возилата и останатите работи на јавните паркиралишта кои ги врши организаторот на паркирањето, поради што истиот ја наплаќа од корисниците својата услуга, а бидејќи висината на комуналната такса, според одредбата која подносителот ја оспорувал, е процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање, тоа значело дека висината на комуналната такса која ќе ја прибира општината ќе зависела од обемот на “вршење на технички и организациски работи, наплата и контрола над паркирањето на возилата и останатите работи на јавните паркиралишта кои ги врши организаторот на паркирањето”.

Наведеното од причини што пружањето на било каква услуга па и услугата паркирање претставува облигационен однос со задолжителни елементи на облигациониот однос (давање, примање, еквивалентност),

па во оваа насока се наведува дека при меѓусебните давања морало да биде запазено начелото на еднаквост, во спротивно тој облигационен однос воопшто не би бил облигационен однос туку би бил измама, пљачка или слично.

Ова од причини што многу веројатно било, во различни општини оваа услуга општините да ја вршат со различен квалитет, обем и цена на овие работи, а можно било и некои општини да одлучат да воопшто не вршат технички, организациски и останати работи на јавните паркиралишта, од причини што немале таква потреба, можност или пак од други причини. Имајќи предвид дека со Законот е предвидено висината на комуналната такса да изнесува 10% - 20% од вредноста на услугата за паркирање што значело за да општината наплатела еден денар комунална такса, таа била приморана да размени 5 до 10 денари "технички, организациски и останати работи". Затоа било веројатно дека многу општини немало да можат и да сакаат да се впуштат во размена од толкав обем. Таквите општини сакале само да наплатуваат комунална такса, која ќе ја користеле за финансирање на извршувањето на своите надлежности, а воопшто не сакаат или не можат да ја пружат услугата паркирање.

Крајно со иницијативата подносителот наведува дека за сите општини со Уставот и законите било предвидено тие да можат да одредат јавни паркиралишта на кои ќе наплатуваат комунална такса како со закон предвиден извор на финансирање, а тоа било невозможно и дискриминаторски според одредбата која тој ја оспорува со иницијативата бидејќи општините ги доведувала во нерамноправна положба.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 5 став 5 од Законот уредува дека комуналната такса за користење на просторот за паркирање од членот 3 став 1 точка 8 од овој закон се утврдува во процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање.

4. Според членот 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 55 став 2 од Уставот, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Со членот 114 став 1 од Уставот на Република Македонија, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа, а според став 4 од наведениот член од Уставот, општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Според членот 11 став 2 од Законот за локалната самоуправа

(“Службен весник на Република Македонија“, број 5/2002), сопствени извори на приходи на општината се локалните даноци, надоместоци и такси утврдени со закон.

Со членот 20 од наведениот Закон, општините, во рамките на законот, во согласност со начелото на супсидијарност, имаат право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес од локално значење, што не се исклучени од нивна надлежност или не се во надлежност на органите на државната власт.

Според член 22 точка 4 од Законот за локалната самоуправа, општините се надлежни, помеѓу другото и за комуналните дејности изградба и одржување на јавниот простор за паркирање.

Согласно член 24 став 1 од овој закон, заради извршување на своите надлежности, општините можат да основаат јавни служби, во согласност со закон. Според став 2 на истиот член, општината може да го делегира вршењето на одредени работи од јавен интерес од локално значење на други правни или физички лица, врз основа на договор за извршување на работи од јавен интерес, во согласност со закон.

Со Законот за комуналните дејности (“Службен весник на Република Македонија“, број 95/2012), се уредуваат основните услови и начинот на вршење на комуналните дејности, финансирањето на комуналните дејности, финансирањето на изградбата и одржувањето на објектите на комуналната инфраструктура и други прашања од значење за комуналните дејности (член 1 од Законот).

Според членот 2 од Законот, комуналните дејности се дејности од јавен интерес, а според членот 4 точка 1 од Законот, комунална дејност е стопанска дејност за давање на комунални услуги за задоволување на потребите на физички и правни лица, за која единиците на локалната самоуправа обезбедуваат услови за соодветен обем, квалитет, достапност, континуитет и надзор над нејзиното вршење.

Согласно член 5 точка 17 од Законот, помеѓу другото, комунална дејност во смисла на овој закон е и изградба и користење на јавниот простор за паркирање и на објектите кои се наоѓаат на тој простор.

Според членот 9 став 2 од Законот, за вршење на комунални дејности, општините, односно градот Скопје можат да основаат јавно претпријатие, доколку со посебен закон со кој се уредува одделна комунална дејност поинаку не е уредена, а според ставот 3 од истиот член од Законот доколку општината, односно градот Скопје немаат основано јавно претпријатие, вршењето на комуналните дејности можат да го доверат на правни и физички лица кои поседуваат дозвола за вршење на соодветната дејност, согласно со условите утврдени во посебен закон со кој се уредува одделна комунална дејност поинаку не е уредено.

Според членот 12 став 1 точки 2 и 3 од Законот за комуналните дејности, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје поблиску го пропишуваат начинот на организирање и вршење на комуналните дејности, како и начинот на користење на комуналните услуги во поглед на: обезбедувањето на континуитет во вршењето на комуналните услуги (точка 2) и начинот на наплата на надоместокот за комуналната услуга како и начинот на постапување во случај на не добивање или неквалитетно добивање на услугата (точка 3). Според ставот 2 од наведениот член од законот, заради подетално уредување на односите во комуналните дејности, утврдени со овој закон, советот на општините, односно Советот на градот Скопје донесува одлука за комунален ред и мерки за нејзино спроведување.

Согласно членот 13 од Законот за комуналните дејности давателот на комуналната услуга е должен давањето на комуналните услуги да го врши постојано и квалитетно и да ги одржува во функционална и исправна состојба објектите, опремата и уредите.

Според членот 15 од овој закон, објекти на комунална инфраструктура во зависност од својата намена се објекти кои служат за задоволување на индивидуалната потрошувачка и објекти за задоволување на заедничка комунална потрошувачка во кои спаѓаат и јавните простори за паркирање.

Со членот 21 став 1 алинеја 1 и 3 од Законот за комуналните дејности е определено дека средствата за финансирање и развој на комуналните дејности се обезбедуваат помеѓу другото и од: надоместок (цена) за дадена комунална услуга за индивидуална комунална потрошувачка утврдена со закон (алинеја 1) и комунална такса утврдена со закон (алинеја 3).

Со Законот за комуналните такси („Службен весник на Република Македонија“ број 61/2004, 64/2005 и 92/2007 и 123/2012) се уредуваат комуналните такси што се плаќаат за користење на определени права, предмети и услуги од јавен интерес од локално значење од страна на правните и физичките лица кои вршат дејност и од граѓаните (член 1 од Законот).

Според членот 2 од погоре наведениот закон, комуналните такси се плаќаат според Тарифата за комунални такси, а висината на комуналните такси, во рамките утврдени со Тарифата што е составен дел на овој закон, со одлука ја утврдува советот на општината, советот на општините во градот Скопје и Советот на градот Скопје.

Со членот 3 став 1 точка 8 од Законот, помеѓу другото е уредено дека комунални такси се плаќаат и за користење на простор за паркирање на патнички моторни возила, товарни моторни возила и нивните приколки и автобуси, што за таа цел ќе ги определи општината.

Според членот 4 од Законот, обврзник на комунална такса е физичко и правно лице и граѓанинот кои користат определени права, предмети и услуги за чие користење е пропишано плаќање на комунална такса.

Согласно членот 5 став 1 од Законот, комуналните такси се определуваат во еднаква висина за сите обврзници кои вршат иста дејност или занимање, односно за сите обврзници од иста категорија.

Според оспорениот член 5 став 5 од Законот, комуналната такса за користење на просторот за паркирање од членот 3 став (1) точка 8 од овој закон се утврдува во процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање.

Според членот 20 Тарифа за комуналните такси, Тарифен број 8 од Законот, за користење на просторот за паркирање на патнички моторни возила, товарни моторни возила, автобуси и приколки на јавни паркиралиште се наплаќа комунална такса во висина од 10% до 20% од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање. Наплатата на таксата ја врши правното лице на кое му е доверено организирање и одржување на паркинг-плацот и ја уплатува на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка за општината, за општините во градот Скопје и за градот Скопје на чие подрачје е извршена наплатата.

Од содржината на цитираните уставни и законски одредби произлегува дека:

-Со Уставот е гарантирано правото на граѓаните на локална самоуправа и дека општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката. Сопствени извори на приходи на општината помеѓу другото се такси утврдени со закон; дека општините имаат право на своето подрачје да вршат работите од јавен интерес од локално значење; дека општините вршат комунални дејности уредени со закон, а комунална дејност е стопанска дејност за давање на комунални услуги за задоволување на потребите на физички и правни лица, за која единиците на локалната самоуправа обезбедуваат услови за соодветен обем, квалитет, достапност, континуитет и надзор над нејзиното вршење; дека општините се надлежни, помеѓу другото и за комуналните дејности изградба и одржување на јавниот простор за паркирање и на објектите кои се наоѓаат на тој простор; давателот на комуналната услуга е должен давањето на комуналните услуги да го врши постојано и квалитетно и да ги одржува во функционална и исправна состојба објектите, опремата и уредите; комунална такса помеѓу другото се наплаќа и за користење на простор за паркирање на патнички моторни возила, товарни моторни возила и нивните приколки и автобуси, што за таа цел ќе ги определи општината; обврзници на

комунална такса е физичко и правно лице и граѓанинот кои користат определени права, предмети и услуги за чие користење е пропишано плаќање на комунална такса; комуналната такса се утврдува во еднаква висина за сите обврзници кои вршат иста дејност или занимање, односно за сите обврзници од иста категорија.

Според оспорениот член 5 став 5 од Законот за комуналните такси, комуналната такса за користење на просторот за паркирање од членот 3 став 1 точка 8 од овој закон (тоа е простор што за таа цел го определила општината) се утврдува во процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање, а според членот 20 Тарифа за комуналните такси, Тарифен број 8 од Законот, оваа комунална такса се наплаќа во висина од 10% до 20% од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање.

Во конкретниот случај со оспорениот член 5 став 5 од Законот за комуналните такси е уреден начинот на кој се пресметува комуналната такса за користење на просторот за паркирање што за таа цел ќе ги определи општината која се утврдува во процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање.

Согласно член 20 Тарифа за комуналните такси Тарифен број 8 став 1 комуналната такса се наплаќа во висина од 10% до 20% од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање, а според став 2 од овој член, наплатата на таксата ја врши правното лице на кое му е доверено организирање и одржување на паркинг-плацот и кое ја уплатува на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка за општината, за општините во градот Скопје и за градот Скопје на чие подрачје е извршена наплатата.

Од содржината на наводите од иницијативата произлегува дека така уреденото оспорено законско решение, било спротивно на членот 9 став 2 од Уставот кој уредува дека граѓаните пред Уставот и законите се еднакви, а спротивно било и на членот 55 став 2 од Уставот во делот “Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Всушност од содржината на наводите може да се извлече заклучок дека подносителот на иницијативата смета дека не било рамноправно комуналната такса да ја наплатуваат сите општини, а сите не вршеле (не сакале) или не биле во можност при давањето на оваа услуга поеднакво да вршат технички и организациските работи, наплата и контрола над паркирањето на возилата и останати работи на јавните паркиралиште, а само сакале да наплатуваат комунална такса како со закон предвиден извор за финансирање на извршувањето на своите надлежности. Со тоа сите општини ќе наплатувале комунална такса како со закон предвиден извор на финансирање, а тоа било невозможно и дискриминаторски според одредбата која ја оспорува со иницијативата.

Според Судот, оспореното законско решение не имплицира повреди на одредбите од Уставот, а на кои впрочем се повикува подносителот со иницијативата, поради следното:

Имајќи предвид дека комунална дејност е стопанска дејност за давање на комунални услуги за задоволување на потребите на физички и правни лица за која единиците на локалната самоуправа обезбедуваат услови за соодветен обем, квалитет, достапност, континуитет и надзор над нејзиното вршење, како и дека законодавецот дал овластување општините со свои акти поблиску да го пропишат начинот на организирање и вршење на комуналните дејности, како и начинот на користење на комуналните услуги, помеѓу другото и во поглед на начинот на наплата на надоместокот за комуналната услуга како и начинот на постапување во случај на не добивање или неквалитетно добивање на услугата, произлегува дека, единиците на локалната самоуправа со свои акти поблиску го пропишуваат начинот на наплата на надоместокот за соодветно дадената комунална услуга во зависност од обезбедените услови, обем, квалитет, достапност и континуитет во вршењето на комуналната дејност. Тоа значи дека цената за комуналната услуга е во зависност од сите погоре наведени параметри, која во конкретниов случај е основица за пресметка на комуналната такса за користење на просторот за паркирање, односно како што е уредено со оспорената законска одредба “комуналната такса за користење на просторот за паркирање од членот 3 став 1 точка 8 од овој закон се утврдува во процентуален износ од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање.

Притоа согласно член 20 Тарифа за комуналните такси Тарифен број 8 став 1 од Законот за комуналните такси, процентуалниот износ не е фиксен туку се движи во рамките од 10% до 20% од цената на наплатената услуга за користење на просторот за паркирање. Оттука произлегува дека висината на комуналната такса не се наплатува во еднаков износ за сите општини туку процентуално (од-до) од утврдената цена на услугата која е наплатена за користење на просторот за паркирање, а која пак цена за дадена услуга за паркирање, се утврдува со акт на надлежните субјекти во зависност од обемот на објектот на комуналната инфраструктура, степенот на изграденост и опременост, локација и други параметри кои се од влијание за утврдување на висината на цената соодветно на дадената услуга.

Во конкретниот случај правото на наплата на комунална такса за предметната комунална услуга, е уреден со закон, а исто така и начинот на пресметка, односно критериумите и рамките по однос пресметката на комуналната такса, се уредени со закон. Право е на законодавецот да уредува право за наплата на комунални такси и да ги утврдува рамките и критериумите на основа кои ќе се определува висината на

комуналната такса, која ќе се однесува подеднакво за сите обврзници од иста категорија, односно во иста правна положба. Од аспект на овие прашања, според Судот, не може да се согледа несогласност на оспорената законска одредба со одредби од Уставот.

Што се однесува до прашањето дали општините навистина ќе обезбедуваат услови за соодветен обем, квалитет, достапност и континуитет при вршењето на комуналната услуга, не е прашање поради кое може да се доведе под сомнение уставната издржаност на оспорената одредба од Законот, тоа се наводи кои се однесуваат на фактички прашања во поглед на начинот, обемот и квалитетот на организирање на оваа услуга, односно наводи кои се однесуваат на примената на одредбите од Законот над чија примена надзор врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на комуналните работи, а Уставниот суд нема надлежност да ја цени фактичката примена на законите, како и да ја цени согласноста на оспорената одредба од Законот за комуналните такси со одредби од други закони, односно согласноста на одредби од пропис кои се од ист ранг, како што се бара со иницијативата помеѓу другото да се цени оспорената одредба од аспект на нејзината законитост.

Имајќи предвид дека противуставноста на законската одредба подносителот на иницијативата ја темели на фактички прашања во поглед на начинот и обемот на организирање на оваа услуга, за која смета дека сите општини поеднакво не ја пружале или несоодветно ја пружале, а сите сакале да наплатуваат комунална такса, а тоа било неможно и дискриминаторски според одредбата која тој ја оспорува, па оттука бара оцена на уставноста на законската одредба во однос на член 9 став 1 и член 55 став 2 во дел од Уставот, односно извлекува заклучок за дискриминација и нерамноправност, Судот оцени дека оспорената законска одредба не ја нарушува еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, ниту ги доведува во нерамноправна положба субјектите на пазарот, од причини што оспорената одредба од Законот која уредува начин на пресметка на комунална такса за користење на простор за паркирање што за таа цел ги определила општината, подеднакво се однесува за сите субјекти на пазарот кои ја вршат оваа комунална дејност, односно за сите обврзници од иста категорија, која уставна гаранција за еднаквост е преточена и во членот 5 став 1 од Законот за комуналните такси.

Тргувајќи од погоре изнесено, а од аспект на наводите од иницијативата, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член од Законот со одредбите од Уставот.

5. Поради горе изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.160/2012)

125.

У.бр.112/2012

- Надоместоци за јавна чистота, за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад и надоместок за одведување и третман на атмосферските води

- Fees for public cleanliness, collection, transport and deposit of public utilities waste and fee for taking away and treating atmospheric waters

- Не може да се постави прашањето за уставноста и законитоста на оспорените одлуки со кои се утврдува надоместокот за одржување на јавна чистота, за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад и за одведување и третман на атмосферските води, со оглед на тоа што надоместоците се утврдени во согласност со критериумите од Законот за комуналните дејности и посебните закони. Станува збор за комунали давачки чие што плаќање е поврзано со потребата за континуирано вршење на наведените комунални дејности, што не може да зависи од фактот дали сопственикот на недвижноста постојано или повремено живее во нив.

- There may not be raised a question as to the constitutionality and legality of the contested decisions defining the fee for maintenance of public cleanliness, for collection, transport and deposit of public utilities waste and for taking away and treating atmospheric waters, given that the fees are set down

in accordance with the criteria in the Law on Public Utilities and the special laws. This concerns public fees the payment of which is connected with the need for continued carrying out of the said public utilities, which may not depend on the fact whether the owner of the immovable property lives in it permanently or temporarily.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 26 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- Одлуката за одржување на јавна чистота и утврдување на надоместок за одржување на јавната чистота, бр.07-2285/16 од 14 септември 2009 година, донесена од страна на Советот на општина Охрид („Службен гласник на општина Охрид“ бр. 9/2009);

- Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски Комуналец“ Охрид, донесена од Управниот одбор на јавното претпријатие (под бр. 02-204/2 од 24.01.2012), објавена во „Службен гласник на општина Охрид“ бр.1/2012; и

- Одлуката за висината на надоместокот за одведување и третман на атмосферските води на подрачјето на градот Охрид, донесена од страна на Управниот одбор на Јавното претпријатие „Нискоградба Охрид“ (под бр.02-313/3 од 27.07.2010), објавена во „Службен гласник на општина Охрид“ бр.10/2010.

2. Д-р Богољуб Златански од Охрид, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките наведени во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, одлуките за финансирање на комуналните дејности согласно членот 27 од Законот за комунални дејности („Службен весник на Република Македонија“ бр.45/97) ги донесува управниот одбор на претпријатието со претходна согласност од основачот. Според членот 26 од Законот, средствата за вршење на комуналните дејности се остваруваат од цената на комуналните услуги. Во практиката комуналните претпријатија овие свои одлуки ги третираше како фискална обврска – данок и барале наплата во месечни износи

независно од тоа дали сопственикот на станот, куќата, викендичката живее тука или не (такви биле одлуките за наплата на услугата за иснесување на смет; одлуката за наплата на струја за улично светло; одлуката за наплата такса за атмосферски води; одлуки за плаќање надомест за тековно одржување на зградите).

Според подносителот на иницијативата, овие одлуки биле противуставни и незаконити од причина што само Собранието на Република Македонија можело да ги утврдува јавните давачки и ниеден друг орган немал такви овластувања од фискален карактер. Услугите што ги вршеле јавните претпријатија имале карактер на облигационен однос и тие биле регулирани со Законот за облигациони односи, според начелото на еднаква вредност на давањето и примањето, од каде што произлегувало дека никој не е должен да плати на друг за нешто што не е извршено како противвредност. Тоа значело дека јавните претпријатија можат да наплатат само за услугите што ги вршеле по цени кои се утврдени со одлука на собранието и за време додека сопственикот престојувал во објектот, а не и за месеците за кои не престојувал во објектот.

Според член 27 од Уставот секој граѓанин има право на слободно движење на територијата на Република Македонија и слободно да го избира местото на своето живеалиште. Ако граѓанинот има повеќе станови, куќи, викендички во други градови, право на граѓанинот е да избере во која од нив ќе престојува и само за време на престојот тој има обврска да ги подмирува трошоците за комунални услуги.

Од тука произлегувало дека нема уставна и законска основа одлуките за комуналните услуги да се третираат како фискални – даночни обврски и нивните сметки да се плаќаат независно од времето на користењето на нивните услуги поради што предлага одлуките да се укинат како противуставни и незаконити.

3. Судот на седницата утврди дека според членот 4 од Одлуката за одржување на јавна чистота и утврдување на надоместок за одржување на јавната чистота, бр.07-2285/16 од 14 септември 2009 година, (изменета со Одлука бр.07-3360/42 од 29.12.2010 година, за физичките лица, односно за домаќинствата, сопственици или корисници на објекти за домување на територијата на општината Охрид надоместокот за одржување на јавната чистота изнесува 50,00 денари месечно.

Судот на седницата исто така утврди дека според членот 2 од Одлуката за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски Комуналец“ Охрид, донесена од Управниот одбор на јавното претпријатие (под бр. 02-204/2 од 24.01.2012), надоместокот за извршена услуга – подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад од домаќинствата на територијата на општина Охрид

се утврдува во зависност од површината на стамбениот објект во кој живее домаќинството и тоа: за сопственици на индивидуални станови и станови во колективно живеење надоместокот се утврдува 2.40 денари/м² месечно. Сметките се изготвуваат и доставуваат секој месец.

Судот на седницата утврди дека според членот 2 од Одлуката за висината на надоместокот за одведување и третман на атмосферските води на подрачјето на градот Охрид, донесена од страна на Управниот одбор на Јавното претпријатие „Нискоградба Охрид“ (под бр.02-313/3 од 27.07.2010), висината на надоместокот за одведувањето и третманот на атмосферските води се определува на износ од 100,00 денари за правни лица и 60,00 денари за физички лица месечно во бруто износ со пресметан данок на додадена вредност.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Во јули 2012 година беше донесен нов Закон за комуналните дејности („Службен весник на Република Македонија“ бр.95/2012) кој во членот 1 определува дека со овој закон се уредуваат основните услови и начинот на вршење на комуналните дејности, финансирањето на комуналните дејности, финансирањето на изградбата и одржувањето на објектите на комуналната инфраструктура и други прашања од значење за комуналните дејности.

Согласно членот 2 од Законот, комуналните дејности се дејности од јавен интерес.

Во членот 5 од Законот се определени комуналните дејности, меѓу кои во точката 4) изградба на канализациона мрежа, одведување и испуштање на атмосферски води, под што се подразбира прифаќање на атмосферските води од урбани површини, одведување со канализациона мрежа и испуштање во реципиент; во точката 7) собирање и транспортирање на комунален отпад и други видови на неопасен и инертен отпад, под што се подразбира собирање, селектирање, транспортирање и депонирање на уредени депонии; и во точката 8) одржување на јавна чистота, под што се подразбира чистење (миење и метење) на јавни површини, јавни и отворени простори на јавни објекти и чистење на снегот во зимски услови.

Во членот 6 од Законот е определено дека условите и начинот

на вршење на комуналните дејности од членот 5 од овој закон се пропишуваат со овој закон и посебните закони со кои се пропишани условите и начинот на вршење на одделни комунални дејности.

Во новиот Закон за комуналните дејности, (член 14) направена е поделба на комуналните услуги на комунални услуги за задоволување на индивидуалната потрошувачка и комунални услуги за задоволување на заедничката потрошувачка.

Во услуги за задоволување на индивидуалната потрошувачка, меѓу другите наброени услуги, спаѓа и комуналната услуга собирање и транспортирање на комунален отпад.

Во услуги задоволување на заедничка потрошувачка, меѓу другите наброени услуги спаѓаат и комуналните услуги на одведување и испуштање на атмосферски води и на одржување на јавната чистота.

Во членот 21 од Законот е определено дека средствата за финансирање и развој на комуналните дејности се обезбедуваат, меѓу другите извори и од надоместок (цена) за дадена комунална услуга за индивидуална комунална потрошувачка утврдена со закон.

Согласно членот 22 од Законот, за користење на комуналните услуги од индивидуалната комунална потрошувачка од членот 14 став (1) од овој закон се плаќа надоместок утврден со посебните закони со кои се уредуваат одделни комунални дејности. Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член ја утврдува давателот на комуналната услуга по претходно добиена согласност од општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, односно Владата на Република Македонија за јавните претпријатија основани од Владата на Република Македонија.

Според членот 23 од Законот, од надоместокот за користење на комунални услуги од индивидуална комунална потрошувачка се обезбедуваат средства, меѓу другите, и за вршење на комуналната дејност- собирање и транспортирање на комунален и технолошки отпад, а според членот 24, надоместокот за користење на комуналните услуги од индивидуалната комунална потрошувачка од членот 14 став (1) од овој закон се пресметува во мерни единици, и тоа за собирање и транспортирање на комунален отпад во денари по м²/кг/паушал или во денари по м³ по член на домаќинство.

Според членот 25 од Законот, за користење и одржување на објектите на комуналната инфраструктура, како и давањето на заедничката комунална услуга од членот 14 став 2 од овој закон се плаќа надоместок утврден со посебните закони со кои се уредуваат одделни комунални дејности.

Од надоместокот меѓу другите, се финансираат и комуналните дејности одржување на јавната чистота на јавните површини, и

комуналната дејност одведување и пречистување на отпадни и атмосферски води.

Согласно членот 26 од Законот, висината и начинот на наплата на надоместокот од членот 25 од овој закон ја утврдува општината, односно градот Скопје. Висината на надоместокот се утврдува во зависност од видот и обемот на објектот, степенот на изграденост и опременост, локацијата и степенот и видот на услугата. Надоместокот од ставот 1 на овој член го плаќаат сопствениците, односно корисниците на станбен и деловен простор. Средствата од надоместокот од ставот 1 на овој член се приход на општината, односно градот Скопје и се користат за изградба и одржување на објектите за заедничка комунална потрошувачка.

Во член 24 од Законот за јавната чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 111/2008, 64/2009, 88/2010, 114/2010, 23/2011, 53/2011 и 80/2012) е определено дека за одржување на јавната чистота се плаќа надоместок. Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член ја утврдува советот на општината, советите на општините во градот Скопје и Советот на градот Скопје во зависност од изграденоста, уреденоста на јавните површини и потребата-обемот за одржувањето на јавните површини на нивното подрачје. Советот на општината, советите на општините во градот Скопје и Советот на градот Скопје ја утврдува мерната единица по која би се наплаќал надоместокот од ставот 1 на овој член.

Во член 121 од Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ бр.68/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 124/2010 и 51/2011) е определено дека висината на цената за собирање и за транспортирање на комуналниот отпад ја одобруваат советот на општините и градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општините и градот Скопје, кога давателот на услугата е јавно претпријатие основано од општините и градот Скопје согласно со членот 46 став (3) на овој закон. Цената од ставовите (1) и (2) на овој член ќе биде определена врз основа на количеството и видот на отпадот која може да се утврдува според единица како денар по метар квадратен, денар по метар кубен и денар по килограм.

Во членот 6 од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување урбани отпадни води („Службен весник на Република Македонија“ бр.68/2004, 28/2006, 103/2008, 17/2011 и 54/2011) е определено дека цената на водата за пиење и одведувањето на урбаните отпадни води и атмосферски води се изразуваат во ден/м³. Цената од ставот (2) на овој член зависи од трошоците за снабдување со вода за пиење до корисниците на услугата и одведувањето на урбаните отпадни води, трошоци за заштита на животната средина околу извориштето и на самото извориште, експлоатационите трошоци, трошоците за одржување, замена на амортизираните делови и други оштетувања,

капитални инвестиции, каматите за отплата на капиталните инвестиции и други трошоци. Цената ја определува давателот на услугата, по претходна согласност на основачот. Цената се определува како:

- надоместок за м/3 вода за пиење со одведување на отпадни води и атмосферски води од домаќинствата и индустриски отпадни води;

- надоместок за м/3 само вода за пиење и

- надоместок за м/3 само за одведување на отпадни води и атмосферски води од домаќинствата и индустриски отпадни води.

Во однос на првооспорената одлука – Одлука за одржување на јавна чистота и утврдување на надоместок за одржување на јавната чистота, Судот утврди дека Уставниот суд на Република Македонија веќе ја оценувал нејзината законитост и со Одлука У.број. 148/2010 од 22 декември 2010 година го поништил членот 4 ставови 1 и 2. Судот оценил дека одредбите од членот 4 ставови 1 и 2 од Одлуката не се во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9 и членот 51 од Уставот, како и со членот 24 од Законот за јавна чистота, бидејќи: „Надоместокот за давањето на комуналната услуга - одржување на јавна чистота, е комунална давачка за чие определување со Законот за јавната чистота се уредени критериумите, односно висината на надоместокот е детерминирана со параметрите во членот 24 од Законот за јавна чистота во кои не е предвидено дека постојаното или непостојаното живеење на сопствениците на станите во општината, е елемент за определување на надоместокот, ниту тоа може да биде објективен и прифатлив критериум во однос на корисниците на услугата и нивните права и обврски. Ова особено што субјектот што ја дава услугата, за тоа е со закон обврзан како вршење на работи и задачи во рамки на своите надлежности и не станува збор за различен вид на услуги насочени кон различни корисници на тие услуги, туку станува збор за еден вид на услуга - одржување јавна чистота, во интерес на урбаното подрачје, за кое сите корисници, еднакво во рамки на законските критериуми ќе треба да го понесат финансискиот товар на надоместокот, без оглед дали постојано или непостојано живеат во сопствените станови во општината Охрид“.

По донесувањето на оваа одлука на Уставниот суд, Советот на општина Охрид, на 29 декември 2010 година ја донел Одлуката за изменување на Одлуката за одржување на јавна чистота и утврдување надоместок за одржување на јавната чистота (бр. 07-3360/42 од 29.12.2010, објавена во „Службен гласник на општина Охрид“ бр.15/2010), со која го изменил членот 4 став 1 од одлуката, кој сега гласи: За физичките лица, односно за домаќинствата, сопственици или корисници на објекти за домување на територијата на општината Охрид, надоместокот за одржување на јавната чистота изнесува 50,00 денари месечно.

Од изнесената нова содржина на членот 4 ставови 1 и 2 од Одлуката за одржување на јавна чистота и утврдување надоместок за одржување на јавна чистота според која висината на надоместокот е определена фиксно во износ од 50 денари за физичките лица, односно домаќинствата кои се сопственици или корисници на објекти за домување во Охрид, овој начин на утврдување на надоместокот е во согласност со одредбата од 26 став 2 од Законот за комуналните дејности, според кој висината на надоместокот се утврдува во зависност од видот и обемот на објектот, степенот на изграденост и опременост, локацијата, степенот и видот на услугата. Поради наведеното, а и од причини изнесени во споменатата Одлука У.број. 148/2010 од 22 декември 2010 година, Судот утврди дека не постојат основи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 4 став 1 од Одлуката Одлука за одржување на јавна чистота и утврдување на надоместок за одржување на јавната чистота, бр.07-2285/16 од 14 септември 2009 година, изменета со Одлуката за изменување на Одлуката за одржување на јавна чистота и утврдување надоместок за одржувањето на јавната чистота (бр.07-3360/42 од 29 декември 2010 година, донесени од страна на Советот на општина Охрид. („Службен гласник на општина Охрид“ бр. 9/2009 и 15/2010).

Во однос на второоспорената одлука – Одлука за утврдување на цените на услугите што ги врши ЈП „Охридски комуналец“, од содржината на одредбата од членот 2, произлегува дека со оспорената одлука цената на надоместокот за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад е определена во мерната единица денар по метар квадратен, што е во согласност со горенаведениот член 24 од Законот за комуналните дејности како и во согласност со член 121 од Законот за управување со отпадот. Поради наведеното Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оваа одлука со Законот за комуналните дејности и Законот за управување со отпадот.

Во однос на третооспорената Одлука – Одлука за висината на надоместокот на одведувањето и третманот на атмосферските води на подрачјето на градот Охрид, од анализата на одредбите од новиот Закон за комуналните дејности член 14 став 3), произлегува дека комуналната дејност одведување и испуштање на атмосферски води претставува услуга за задоволување на заедничката потрошувачка. Според членот 25 од Законот, за давањето на заедничка комунална услуга се плаќа надоместок утврден со посебните закони со кои се уредуваат одделните комунални дејности. Во конкретниот случај тоа е Законот за снабдување со вода за пиење и одведување урбани отпадни води кој во членот 6, цитиран погоре предвидува дека цената на водата за пиење и одведувањето на урбаните отпадни води и атмосферски води се изразуваат во ден/м³. Од друга страна пак, во членот 26 од Законот за комуналните дејности не е определена мерната единица за овие комунални услуги, туку е

предвидено дека висината на надоместокот се утврдува во зависност од видот и обемот на објектот, степенот на изграденост и опременост, локацијата и степенот и видот на услугата.

Во контекст на ова, за Судот е прифатливо образложението во мислењето што го достави општина Охрид, според кое надоместокот за одведување на атмосферски води не зависи од потрошувачката на вода во домаќинствата и индустријата и дека во одделни делови од градот (како што се викенд населби, згради со викенд станови) во определени периоди иако нема потрошувачка на вода и одвод на отпадни води од домаќинствата, постојат атмосферски води кои зависат од атмосферските врнежи и талози на одредено подрачје. Нивното мерење по домаќинство е невозможно да се направи, поради што надоместокот за определување на оваа услуга се определува во фиксен износ.

Оттука произлегува дека обврската за плаќање на овој надоместок не може да зависи од тоа дали сопственикот на станот или куќата живее и колкав период од годината тој живее во објектот, туку од потребата од континуирано вршење на овој вид на услуга кој од своја страна зависи од временските состојби (атмосферските врнежи) и од потребата за континуирано и редовно одведување на атмосферските води. Поради наведеното Судот не го постави прашањето за согласноста на Одлуката за висината на надоместокот на одведувањето и третманот на атмосферските води на подрачјето на градот Охрид со Законот за комуналните дејности.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.112/2012)

22. Останато

22. Miscellaneous

126.

У.бр.52/2011

У.бр.76/2011

- Закон за определување дополнителен услов за вршење јавна функција

- *Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office*

- Одредбата во член 30 став 2 од Законот, според која, обврската за поднесување писмена изјава до Комисијата, при основање и вработување лицата од ставот 1 на овој член во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и при основање и вработување во друштва од областа на печатот, настапува со почетокот на постапката за регистрација и конкурирање, претставува одредба која самостојно не опстојува и чија правна судбина е поврзана со судбината на ставот 1 во овој член, поради што не се исполнети условите за поведување на постапка за оценување на нејзината согласност со член 25 од Уставот.

- *The provision referred to in Article 30 paragraph 2 of the Law, under which the obligation for submission of a written declaration to the Commission, when setting up and employing the persons referred to in paragraph 1 of this Article in a trade broadcasting company and nonprofit broadcasting institution that have a permit for the carrying out of a broadcasting activity and in the setting up and employment in companies in the field of press commences at the beginning of the procedure*

for registration and application, is a provision which does not exist on its own and the legal destiny of which is connected with the destiny of paragraph 1 of this Article, owing to which the conditions for initiation of a procedure for the appraisal of its concordance with Article 25 of the Constitution are not met.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 27 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 25 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 1 во деловите: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“ и „како и лицето кое било носител на јавна функција“, член 2 став 1, член 5 точка 29 во делот: „и организации“, член 6 став 3, член 7 во делот: „и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати“, член 10-а, член 10-б и член 12 став 3, член 30 став 1, член 32 и член 35-а алинеја 3 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011) и член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 24/2011).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 30 став 2 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011).

3. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 42 од Законот означен во точка 2 на ова решение, како и на Законот во целина.

4. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорените одредби означени во точка 1 од ова решение.

5. Според наводите во иницијативата на Стамен Филипов, оспорените одредби не биле во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 9, член 11, член 12 ставовите 1 и 3, член 13 став 1, член 14 став 1, член 18, член 23, член 25, член 51, член 52 став 4 и член 54 од Уставот.

Оспорениот законски дел од преодната и завршната одредба на член 42 од Законот, покрај тоа што бил во спротивност со наведените уставни одредби, бил во спротивност и со Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр. 42/2008 и У.бр.77/2008, со која е укинат член 2 став 1 во делот: „до денот на влегување во сила на овој закон“ од Законот за определување на дополнителен услов за вршење јавна функција. Во врска со наведената одлука, со измените и дополнувањата на Законот, законодавецот во член 2 став 1 зборовите: „во периодот од“ ги заменил со зборовите: „од периодот на“, на кој начин е вратен во правниот поредок веќе укинатиот законски дел со наведената одлука на Судот. При ова, требало да се има предвид дека член 42 од Законот, кој прво гласел: „Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе е применува пет години од денот на неговото влегување во сила“, со член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011) бил изменет на начин што предвидува примена на Законот: „десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите“. Со таквиот начин на извршување на одлуката на Уставниот суд, законодавецот ја повредил одредбата на член 113 од Уставот, според која одлуките на уставниот суд се конечни и извршни. Со наведената измена на Законот со ништо не се менувала аргументацијата на законодавецот споредена со онаа пред Одлуката на Уставниот суд со која се укина можноста за лустрација на лицата по независноста на Република Македонија и по конституирањето на Република Македонија како суверена, самостојна и демократска држава.

Одредбата на член 35-а алинеја 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција од 2011 година била противуставна и особено штетна, затоа што лицата кои вршеле јавна функција, а не биле починати, во случај да не достават изјава во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на последната законска измена за несоработување со органите на државната безбедност, по автоматизам им се донесувало решение со кое се утврдува дека не ги исполнуваат условите за вршење на јавна функција. Тоа значело дека овие лица биле оневозможени да учествуваат во вршење на јавна функција во периодот до 2019 година и во исто време им се изрекувала и глоба дури во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност, што не било дозволено во правна држава. Дали тоа не значело одмазда против некогашните носители на јавни функции?

Бараната изјава од членовите 6 став 3, 25 и 35-а алинеја 3 од Законот била дискутабилна и од уставно-правен аспект, затоа што со ваквите законски одредби се повредувало достоинството на граѓаните, на начин што врз нив се вршел морален притисок и понижување да тврдат нешто за што веќе постои или не постои службена евиденција, што било

спротивно на уставните постулати изразени во член 11 став 1, член 12 ставовите 1 и 3 и член 25 од Уставот. При одлучувањето по ова прашање, подносителот предлага да се има предвид и Одлуката на Уставниот суд, У.бр.237/2006, Одлуката У.бр. 11/2009 и Одлуката У.бр.42/2008.

Според подносителот, како е насловен, Законот требало да се однесува само и исклучиво за носителите на јавни функции во актуелниот демократски систем, со кој се ограничувал пристапот на таквите лица да вршат или да продолжат да вршат јавни функции, што било во интерес на целата заедница, а не на лицата кои некогаш биле носители на јавна функција, а не биле починати.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека со оспорените законски одредби и делови се допуштало повратно дејство на Законот и негирање на постоење на демократски институции на државата по донесување на Уставот од 1991 година, со што се кршел член 52 став 4 од Уставот.

При одлучувањето за основаноста на оваа иницијатива, се предлага да се има предвид и фактот дека во Република Македонија бил донесен и Закон за постапување со досијеа за лица водени од службата за државна безбедност, а тоа значело дека наведениот закон, чија содржина била поврзана со прашањето за лустарција, бил исцрпен во примената.

Воедно, се предлага Судот да донесе решение за временна мерка за запирање од извршување на поединечни акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените законски одредби, бидејќи со нивното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

Во иницијативата на Фондацијата Институт отворено општество Македонија (ФИОМ) се наведува дека со член 2 став 1 од оспорениот закон се определува единствено периодот од кога ќе се спроведува т.н. лустрација. Токму непостоењето на временска рамка со која изречно се определува до кога евентуалната евидентираност на лицата определени со Законот како соработници или тајни информатори на органите на државната безбедност ќе се смета за неисполнување на дополнителниот услов за кандидирање или за вршење на јавна функција, подразбирало дека опфатот на Законот ќе се однесува и во моментот на донесувањето, како и во периодот на неговата примена определен со член 42 од Законот. Со оспорената одредба законодавецот повторно донел решение со кое овозможува лустрацијата да се однесува на периодот по донесување на Уставот од 1991 година, кој е основа за донесување на низа закони со кои Македонија се придружи кон државите кои своите правни системи ги засноваат на принципите на меѓународното право, владеењето на правото и почитувањето на основните права и слободи на човекот и граѓанинот.

Оспорениот закон, не само што ги негирал владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок втемелена со донесување на Уставот од 1991 година, туку директно ја оспорувал и работата на правосудните органи чија работа требало да обезбеди почитување на човековите права, односно да спречува нивно кршење или ограничување. Ова законско решение било во спротивност и со Одлуката на Уставниот суд, У.бр.42/2008, со која е укинат член 2 став 1 во делот: „ до денот на влегување во сила на овој закон“, со што се оневозможи лустрацијата да се спроведува за периодот по донесување на Уставот од 1991 година. Поради наведеното, се предлага Судот повторно да се повика на истото аргументирање и да утврди дека член 2 став 1 од оспорениот закон повторно овозможува лустрацијата да се однесува на периодот по 1991 година, што претставува повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок, утврдено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Додавањето на зборот „ организации“ во точката 29 од член 5 од оспорениот закон, со која опфатот на лицата се протега и на вршителите на функции и овластувања во други организации и дејности и служби од јавен карактер регистрирани согласно со закон, повторно создавала услови за мешање на државата во работењето на здруженијата и фондациите (во согласност со Законот за здруженија и фондации и двата облици се подведувале под поимот организации) и оневозможување на правото на слободно здружување (член 20 од Уставот) и покрај фактот што Уставниот суд, со Одлуката У.бр.42/2008 го укина член 34 од Законот со кој се предвидуваше можност, но не и обврска, за здруженијата на граѓани, политичките партии и верските заедници да ги применуваат одредбите од Законот. Поради тоа, со оспорената законска одредба, повторно се вршело упад врз слободата на здружувањето, спротивно на член 20 од Уставот.

Со последните измени на оспорениот закон, се утврдувало дека дополнителниот услов за вршење на јавна функција, освен на носителите на јавни функции и кандидатите за носители на јавни функции, се однесува и на лица кои вршеле јавни функции, а кои не се починати. Предвидувањето на ваква обврска со член 1, член 2 став 1, член 6 став 3, член 7, член 10-а, член 10-б и член 12 став 3 од Законот, за лица кои ниту се носители на јавни функции или кандидати за носители на јавни функции, ниту во моментот на поднесување на изјавата до Комисијата за верификација на фактите знаат или можат да знаат дека ќе претендираат за вршење на јавна функција, ја ставало оваа група лица во понеповолна положба во поглед на сите други лица кои не се обврзани да дадат изјава, затоа што во моментот на објавата на Комисијата за доставување изјави, тие не знаеле или не можеле да знаат дали во периодот на примената на Законот ќе претендираат, односно ќе се јават како кандидати за вршење на јавна функција. Со наведените членови се правела дискриминација

врз основа на општествена положба – поранешни функционери – што било спротивно на член 9 од Уставот. Понатаму, ограничувањата што биле предвидени со наведените членови во поглед на лицата кои се поранешни носители на јавни функции, а особено член 10-а став 3 од Законот според кој неподнесувањето на изјава од страна на овие лица значи неисполнување на дополнителниот услов се до примената на Законот, претставувало дискриминаторско ограничување на правата врз основа на општествена положба – поранешен функционер, што било спротивно на член 54 став 3 од Уставот, но и спротивно на член 23 од Уставот, затоа што биле оневозможени за понатамошно учество во вршењето на јавни функции. Доколку во целост би се анализираше членот 2 став 1 од Законот, ќе се сфатело дека станува збор за неповолно третирање на одредена група луѓе само заради нивната општествена положба, без притоа тие да имаат материјална основа за таков третман.

Со последната измена на оспорениот закон се утврдувала обврска за поднесување писмена изјава до Комисијата за верификација на фактите за основачите и вработените новинари, уредниците во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачите и вработените во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатори (член 30 став 1). Понатаму, со член 32 од Законот се утврдувало дека основачот на радиодифузно друштво и друштво од областа на печатените медиуми бил должен да предвиди дополнителен услов, во смисла на овој закон, за кандидатите за вработување, вработените во друштвото и другите ангажирани лица во внатрешните акти за систематизација на работните места или соодветните новинарски етички кодекси. Според подносителот на иницијативата, со наведените одредби се повредувал член 25 од Уставот, односно се ограничувало правото на приватност при вработување во приватниот сектор на лица кои биле евентуални поранешни соработници со органите на државната безбедност. Во оваа смисла, суштинско прашање било Судот да утврди дека медиумите се дел од чинителите на приватниот сектор (за разлика од адвокатската професија која со Уставот е дефинирана како јавна служба) и дека нивното дејствување е од суштествено значење за слободата на информирање и правото на луѓето да примаат информации. Оттука, медиумската област не требало да се третира како потенцијален загрозувач на јавната и државната безбедност или на заштитата на правата и слободите со другите (основи според кои со член 8 од Европската конвенција за човекови права се дозволува ограничување на правото на приватност), па поради тоа да се смета за дозволено ограничување на приватноста кое се прави со оспорените членови.

Понатаму, Судот требало да го разгледа загрозувањето на приватноста од аспект на дефинирање на поимот „приватност“ во бројните пресуди на Европскиот суд за човекови права (пресуди Niemietz

v. Germany; Sidabras and Dziautas v. Litvanija).

Неуставноста на член 32 требало да се разгледува од аспект на широкиот опфат (сите вработени) врз кои се применуваат дополнителните услови што медиумот треба да ги пропише со подзаконски акт. Речиси неспорно било дека вработените од најниските редови на организациската структура на медиумот не може, само поради тоа што се вработени во одреден медиум, да придонесат кон загрозување на јавната и државната безбедност или на заштитата на правата и слободите на другите.

Поради наведеното, се предлага Судот да ги поништи оспорените одредби, но и да го поништи Законот во целина како неуставен, и покрај Одлуката на Судот, У.бр.42/2008. Ова затоа што според подносителот на иницијативата, евентуалното поништување или укинување на оспорените одредби ќе доведело до неможност Законот да се спроведува во пракса или ќе се спроведувал со огромна доза на несигурност. Особено, имајќи ја предвид досегашната имплементација на Законот, тој во целост се потпираше на волјата на органите на прогонот да дадат определени информации што ги поседуваат, при што всушност Законот ниту ја гарантираше точноста и сеопфатноста на тие информации, ниту реално се ценело дали определен т.н. информатор или соработник навистина учествувал во дејствија со кои се кршеле човековите права поради идеолошки причини или само соработувал со службите. Поради доцното донесување на овој закон, се смета дека работата на Комисијата за верификација на фактите во натамошниот период ќе била беспредметна и самото постоење на Комисијата и Законот не било пропорционално со потребите на едно демократско општество.

Воедно, се предлага Судот да донесе решение за временна мерка за запирање од извршување на поединечни акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените законски одредби, бидејќи со нивното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

Во иницијативата поднесена од д-р Мирјана Начевска и Стамен Филипов се оспорува уставноста на Законот во целина, затоа што спротивно на член 23 од Уставот, предвидувал ограничување на правото на секој граѓанин да врши јавна функција; затоа што примената на Законот по однос на лице избрано во научно-наставно, научно, соработничко и стручно звање во државна и приватна високообразовна установа, вработени во јавен радиодифузен сервис, нотар, извршител, адвокат и медијатор, што се категории кои претставуваат занимања односно професионални дејности според националната класификација на дејности, била спротивна на член 9 и член 32 од Уставот; затоа што решението на Комисијата за верификација на факти дека одредено лице не го исполнува дополнителниот услов за вршење на јавна функција, во суштина претставувало забрана за вршење на дејност како главна казна изречена од комисија како тело на Владата, иако според Кривичниот

законик таква казна можел да изрече само суд и тоа како споредна казна и за определено време, со што се повредувале член 9 и член 13 од Уставот; затоа што примената на Законот во пракса значело и потполно рушење на правниот поредок и правната сигурност гарантирани со член 8 од Уставот (Законот овозможувал одземање на звањето редовен професор стекнато согласно Законот за високото образование, кое се задржувало доживотно, иако во ниеден закон не било предвидено одземање на истото од никакви причини); затоа што забраната за вршење дејност претставувала казна која ја изрекува Комисијата за дело кое не било кривично дело во моментот на сторувањето, што било спротивно на член 14 од Уставот; затоа што луѓето кои ќе изгубат право на вршење на јавна функција согласно Законот (без одредување факти кои чинат одредено кривично дело и со изрекување споредна казна која следи само доколку се утврди вина за конкретно кривично дело), се ставале во подредена положба во однос на сите други луѓе кои ќе бидат осудени и ќе го изгубат правото за вршење дејност согласно Кривичниот законик, што било спротивно на член 9 од Уставот; затоа што во жалбената постапка пред суд (по тужба на „лустрираниот“), човекот чија изјава не била прифатена требало да докажува дека не е виновен (товарот на докажување паѓал на „лустрираниот“), наместо во контрадикторна постапка пред независен суд да се докаже нечија вина (согласно член 13 од Уставот); затоа што Законот ги опфатил и лицата кои воопшто не можат да бидат кандидати за носители или носители на јавна функција, како на пример, лицето кое некогаш било носител на јавна функција, а кое не е починато, а сега има, на пример 90 години; затоа што Законот се однесува и на периодот по 1991 година, и покрај Одлуката на Уставниот суд која јасно ја укина таквата можност, што води кон негирање на член 108 од Уставот, според кој Уставниот суд на Република Македонија е орган на Републиката кој ја штити уставноста и законитоста; затоа што Законот бил во спротивност со Меѓународниот пакт за граѓанските права и политичките права на Обединетите нации, усвоен во 1966 година, кој Република Македонија го ратификуваше со актот на сукцесија во 1994 година, што е спротивно на член 8 став 1 алинеја 11 и член 118 од Уставот.

Подносителите предлагаат Уставниот суд оваа иницијатива да ја разгледува во исто време со иницијативата поднесена од Стамен Филипов на 14 март 2011 година (првоизложена во оваа рубрика), како и предлагаат Уставниот суд, по поведување на постапка за оценување на Уставноста на Законот, истиот да го поништи.

Воедно, до донесување на одлуката, се предлага Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на Законот, бидејќи со неговото извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

6. Судот на седницата утврди дека според член 1 на Законот за

определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција, со овој закон се определува дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност или друго јавно овластување (во натамошниот текст: кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција) и за други работи од јавен интерес и дејности на правни лица; се уредува основањето и надлежноста на Комисијата за верификација на факти (во натамошниот текст: Комисијата) и се уредува постапката за верификација и проверка на факти пред Комисијата и судот за утврдување несоработка со органите на државната безбедност и правните последици од таквата соработка.

Според член 2 став 1 од Законот, лицето кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато (во натамошниот текст: лице опфатено со овој закон), кое од периодот на донесувањето на Декларацијата на Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија - АСНОМ за основните права на граѓанинот на Демократска Македонија на Првото заседание на АСНОМ на 2 август 1944 година, не е евидентирано во досиејата на органите на државната безбедност на Република Македонија и цивилните и армиските органи на државната безбедност на СФРЈ како таен соработник или таен информатор при оперативно прибирање известувања и податоци (во натамошниот текст: информации) што биле предмет на обработка, чување и користење од органите на државната безбедност, во облик на автоматизирани или рачни збирки на податоци и досиеја, оформени и водени за одредени лица, со кои се кршени или ограничувани основните права и слободи на граѓаните од политички или идеолошки причини, го исполнува дополнителниот услов за кандидирање или за вршење јавна функција.

Согласно член 5 точка 29 од Законот, лица опфатени со овој закон се вршителите на функции и овластувања во други организации и дејности и служби од јавен карактер регистрирани согласно со закон.

Според член 6 став 3 од истиот закон, лицето од членот 5 на овој закон, кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, е должно да поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата со која изјавува дека не соработувал со органите на Државната безбедност од периодот определен со членот 2 став (1) од овој закон.

Согласно член 7 од овој закон, лицата кандидати за носители, носители на јавни функции и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати кои поднесуваат изјава, согласно со одредбите на овој закон во поглед на постапката за верификација на фактите пред Комисијата, се ослободени од обврската за чување државна, службена, воена или деловна тајна, како и строго доверлива, доверлива и интерна

информација за која дознале во текот или по повод соработката со органите на државната безбедност.

Според член 10-а од Законот, Комисијата по службена должност, веднаш и без расправа, со решение го утврдува неподнесувањето на писмената изјава на лицето кое било носител на јавна функција (став 1). Решението од ставот 1 на овој член Комисијата е должна веднаш, а најдоцна во рок од три дена, да го достави до Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија и Државната изборна комисија (став 2). Лицето кое било носител на јавна функција, за кое Комисијата донела решение со кое е утврдено неподнесувањето на писмената изјава, не го исполнува дополнителниот услов за кандидирање за носител на јавна функција, во периодот на примената на овој закон (став 3).

Согласно член 10-б од истиот закон, Комисијата по службена должност врши проверка на фактите заради утврдување несоработка со органите на државната безбедност и правните последици од таквата соработка за лицето кое било носител на јавна функција, а не доставило писмена изјава согласно со членовите 6 став 3 и 25 на овој закон.

Според член 12 став 3 од Законот, постапката за утврдување на вистинитоста на изјавата на лице кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, Комисијата е должна да ја поведе во рок од 15 дена од денот на приемот на изјавата.

Согласно член 30 став 1 од Законот, обврска за поднесување писмена изјава до Комисијата, во смисла на овој закон, имаат и основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор во рокот определен во членот 6 став 4 на овој закон. Според став 2 на истиот член, обврската за поднесување писмена изјава до Комисијата, при основање и вработување лицата од ставот 1 на овој член во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и при основање и вработување во друштва од областа на печатот, настапува со почетокот на постапката за регистрација и конкурирање.

Според член 32 од овој закон, основач на радиодифузно друштво и друштво од областа на печатените медиуми е должен да предвиди дополнителен услов, во смисла на овој закон, за кандидатите за вработување, вработените во друштвото и другите ангажирани лица во внатрешните акти за систематизација на работните места или соодветни новинарски етички кодекси.

Според член 35-а алинеја 3 од Законот, глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лицето

кое било носител на јавна функција, ако не поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата, во рокот пропишан со членот 25 од овој закон.

Согласно член 42 од истиот закон, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите.

Судот, исто така, утврди дека според член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија, бр. 24 од 25.02.2011 година), лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, е должно да поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата, согласно со овој закон во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

7. Согласно член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, претставуваат темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви. Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Собранието на Република Македонија, согласно своите надлежности утврдени во член 68 од Уставот, со закон ги уредува областите во општествениот живот. Во таа смисла, Собранието го има донесено Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција, со кој се определува дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност или друго јавно овластување и за други работи од јавен интерес и дејности на правни лица; се уредува основањето и надлежноста на Комисијата за верификација на факти и се уредува постапката за верификација на факти пред Комисијата и судот за утврдување несоработка со органите на државната безбедност

и правните последици од таквата соработка.

Уставниот суд на Република Македонија, со Одлука У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 45/2010), оцени дека временскиот опфат на Законот, утврден во член 2 од Законот, според кој лустрацијата, освен да ги опфаќа поединците кои ги кршеле или ограничувале основните права и слободи на граѓаните од политички или идеолошки причини, заради остварување на материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата во претходниот општествено-политички систем, кој се засновал на еднопартиско владеење и правен систем кој овозможувал жртвите да не можеле да ги остварат своите права, а извршителите да не можеле да бидат соодветно казнети, предвидува лустрацијата да се протега и на периодот по 1991 година, кога е донесен актуелниот Устав на Република Македонија, кога е изграден демократски систем врз основа на поделба на власта, кој во својата основа ги има вградено заштитата на човековите права и слободи, како темелна вредност на уставниот поредок, врз која основа се изградени нормативни правила и институции за заштита на поединечните човекови права и слободи, нема уставна оправданост. Ова затоа што со актуелниот Устав на Република Македонија се дадени основите за изградба на демократско општество во кое владеењето на правото и заштитата на човековите права и граѓански слободи се издигнати на ниво на темелни вредности на уставниот поредок, поради што опфатот и на овој период со Законот всушност значи негирање на вредностите и институциите изградени во Република Македонија во согласност со актуелниот Устав и доведување под сомнение на функционирањето на правниот систем, односно владеењето на правото, како темелна вредност на сегашниот општествено политички систем. Тргувајќи од сфаќањето дека актуелниот Устав на Република Македонија треба да биде основата во однос на која ќе се врши лустрацијата на поединците кои се опфатени со Законот, односно дека со лустрацијата треба да се заштитат вредностите што ги утврдува овој устав, Судот оцени дека определбата во Законот, лустрацијата да се однесува и на периодот по 1991 година, кога е донесен овој устав, до донесувањето на Законот, во суштина води кон негирање на вредностите и институциите изградени во Република Македонија во согласност со овој устав, што води до повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок, поради што го укина член 2 став 1 во делот: „до денот на влегување во сила на овој закон“ од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2008 и 64/2009).

По донесувањето на наведената одлука на Уставниот суд, Собранието на Република Македонија донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“, бр. 24/2011). Во образложението за неговото донесување е наведено

дека се врши доуредување на веќе воспоставената законска рамка со која се уредува определувањето на дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност на правни лица, а согласно Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр.77/2008. Понатаму, во образложението се наведува дека согласно наведената одлука на Уставниот суд, Законот всушност само го определува почетниот датум од кој Комисијата за верификација на факти ќе требало да проверува дали некој бил соработник со органите на државната безбедност, па тргнувајќи од правилото дека ако во законот не е определен временскиот период на спроведување на одредено дејствие, тогаш дејствието се спроведувало заклучно со денот на примената на законот, со предложениот закон се прецизирало дека дополнителниот услов за кандидирање или вршење на јавна функција го исполнувале лицата кандидати за носител или носител на јавна функција кое од периодот на донесување на Декларацијата на Антифашистичкото собрание на народноста ослободување на Македонија – АСНОМ за основните права на граѓанинот на Демократска Македонија на Првото заседание на АСНОМ на 2 август 1944 година до денот на примената на Законот за определување на дополнителен услов за вршење јавна функција, не било евидентирано како соработник со органите на државната безбедност.

Во текстот на Законот, ова образложение е операционализирано на начин што во член 2 став 1, зборовите „во периодот од“ се заменети со зборовите „од периодот на“. Анализата на овие одредби укажува дека со наведените законски измени, законодавецот го прецизирал моментот од кога ќе се врши процесот на лустрација, кој не беше спорен ни пред измените, но не го определил периодот (временскиот опфат) за кој треба да се однесува лустрацијата, како клучно прашање поврзано со уставноста на овој процес.

Во ваква ситуација, уставно-правно оправдано и можно е во примената на Законот, да се почитува Одлуката на Уставниот суд со која е укината можноста лустрацијата да се спроведува за периодот по донесување на Уставот од 1991 година, која одлука е конечна и извршна, што би било во функција на обезбедување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. Тоа би значело дека моментот на влегување во сила на Уставот (денот на прогласувањето на Уставот од Собранието на Република Македонија – 17 ноември 1991 година) е крајниот датум до кој може да се врши процесот на лустрација. Меѓутоа, доколку овој датум, без конкретизација на тоа прашање од страна на законодавецот (особено имајќи предвид дека се извршени измени на Законот во поглед на временскиот опфат на лустрацијата по донесувањето на Одлуката на Уставниот суд), биде прифатен како датум до кој ќе се спроведува процесот на лустрација, присутен е ризикот тоа да се сфати како Уставниот суд да ја преземал

улогата на законодавец и тој да го определува временскиот опфат на лустрацијата, што не е негова надлежност според Уставот.

Од друга страна, недореченоста и неопределеноста во Законот на периодот за кој може да се врши лустрација, особено имајќи го предвид образложението за донесување на овие законски измени, остава сомнеж и можност временскиот опфат на лустрацијата да се протега до денот на примената на Законот (според член 42 од Законот, тој ќе се применува десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите), што значи и за периодот по донесувањето на Уставот од 1991 година, што уставно не е дозволено и за кое прашање Уставниот суд веќе се произнел со своја одлука која е конечна и извршна.

Оттука, според Судот, член 2 став 1 од Законот на недоволно јасен и прецизен начин го определува периодот за кој треба да се однесува лустрацијата, кое прашање е суштинско за самиот процес на лустрација, поради што не го задоволува критериумот на јасна и прецизна норма која е нужен елемент за обезбедување на владеењето правото. Ова од причина што создадената норма треба да биде лесно разбирлива и за оној што ја креирал, но исто така и за оние што ја применуваат и оние на кои се однесува, а во овој случај тоа е една широка популација на граѓани кандидати или носители на јавни функции.

Освен тоа, недефинираноста на крајниот рок за кој треба да се однесува лустрацијата, ги става во нееднаква положба граѓаните опфатени со овој процес. Имено, наместо периодот за лустрација да е јасно определен и единствен за сите лица на кои се однесува, независно кога е донесено решението за верификација од страна на Комисијата, произлегува дека периодот на лустрација, односно крајниот рок за проверка, зависи од датумот кога Комисијата го донела решението за тоа дали лицето го исполнува дополнителниот услов за вршење на јавна функција, кој со оглед на големиот број лица кои имаат обврска за поднесување на изјава за несоработка со органите на државната безбедност, објективно се протега на десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на факти, односно 2019 година. Тоа би значело дека за некои лица периодот на лустрација завршил во 2010 година, кога е донесено решението од страна на Комисијата, за други 2011 година, а за некои ќе заврши во 2019 година, до кога е определена примената на Законот.

Тргувајќи од наведеното, Судот основано го постави прашањето за согласноста на член 2 став 1 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот.

8. Со последните законски измени, кругот на лица за кои важи дополнителниот услов за вршење на јавна функција е проширен и ги опфаќа и лицата кои биле носители на јавна функција, а кои не се починати (член 1 и член 2 од Законот), во која смисла за оваа категорија граѓани се пропишува обврска за доставување изјава за несоработка со органите на државната безбедност (член 6 став 3 од Законот и член 25 од Законот за изменување

и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011), со цел да се утврди дали го исполнуваат дополнителниот услов за вршење на јавна функција и се пропишува прекршочна санкција доколку не поднесат таква изјава (член 35-а од Законот). Исто така, се пропишува постапката пред Комисијата за верификација на факти во врска со изјавите на поранешните носители на јавна функција (членови 7, 10-а, 10-б и 12 став 3 од Законот).

Во одговор на покренатото прашање дали ваквото законско решение има уставна основа, Судот го имаше предвид следното:

Според ставот на Судот искажан по повод уставно-судската анализа на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција (Решение У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008), легитимно право на законодавецот е да пропише посебни услови за вршење на определени јавни функции, таксативно утврдени во Законот (член 5), при што негово право е да ја цени основаноста и оправданоста на условите кои ги пропишува со цел да се обезбеди и заштити јавниот интерес, во која смисла е и пропишаниот дополнителен услов кој значи исклучување од правото на вршење на тие функции на лицата за кои претходно се потврдило дека со своето однесување директно или индиректно учествувале во ограничување и повреда на основните слободи и права на граѓаните, од политички или идеолошки причини, заради остварување материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата. Пропишувањето на ваквиот посебен услов, како гаранција за имплементација на уставните одредби за заштита на основните човекови права и слободи, според Судот, е во согласност со одредбата од член 23 од Уставот, од причина што Уставот не ги пропишува условите за здобивање на јавна функција, од каде произлегува дека ваквата функција може да се добие само под услови пропишани со закон. Поради тоа Судот оцени дека пропишувањето на дополнителниот услов за вршење јавна функција претставува операционализирање на уставните определби дека сите граѓани се еднакви пред Уставот и законите и дека секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, основано се поставува прашањето дали поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, само поради фактот дека се поранешни носители на јавни функции, треба да подлежат на процес на лустрација и која е целта на нивното лустрирање во смисла на Законот кој по својата суштина треба да се однесува само на носителите на јавни функции во актуелниот демократски систем и со кој се ограничува пристапот на такви функции на лицата за кои претходно се потврдило дека со своето однесување директно или индиректно учествувале во ограничување и повреда на основните слободи и права на граѓаните, од политички или идеолошки

причини, заради остварување материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата, што е во интерес на целата заедница. Ова затоа што доколку поранешните носители на јавни функции повторно се најдат во ситуација да бидат кандидати за носители на јавна функција, според Законот, тие секако ќе подлежат на обврска за поднесување на изјава за несоработка со органите на државната безбедност, заедно со сите други кандидати, што има своја оправданост како мерка која е во насока на обезбедување и заштита на јавниот интерес. Но, доколку тие нема да бидат повторно кандидати или носители на јавни функции, како впрочем и многу други граѓани кои, за разлика од поранешните носители на јавни функции, немаат обврска да подлежат на процес на проверка, останува нејасно која е потребата да се утврди дали го исполнуваат дополнителниот услов за вршење на јавна функција, односно која е смислата на нивната лустрација, имајќи предвид дека лустрацијата значи процес на справување со минатото, со цел да се одбележат и отстранат можностите за натамошно кршење на човековите права во актуелниот општествено политички систем, односно целта на лустрацијата е заштита на иднината, а не справување со минатото, само по себе.

Поради наведеното, пред Судот основано се постави прашањето дали пропишаната обврска за поднесување на изјави за несоработка со органите на државната безбедност, на поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, а кои воопшто не се кандидати или носители на јавни функции во актуелниот општествен систем, води кон повреда на нивниот морален интегритет и достоинство заштитени со Уставот, без основ и потреба, дали со тоа ги дискриминира и става во нееднаква положба со другите граѓани и дали тоа е во согласност со владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

Оттука, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 1 во деловите: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“ и „како и лицето кое било носител на јавна функција“, член 2 став 1 во делот: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“, член 6 став 3, член 7 во делот: „и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати“, член 10-а, член 10-б и член 12 став 3 и член 35-а алинеја 3 од Законот, како и член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011) со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 11 и член 25 од Уставот.

9. Со член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2010), член 5 точка 29 од Законот е дополнет со зборот: „организации“. Имајќи предвид дека со член 5 од Законот се определува кругот на лица опфатени со овој

закон, со последното дополнување на Законот произлегува дека со лустрацијата треба да бидат опфатени и организациите регистрирани согласно со закон.

При ваква ситуација, се поставува прашањето дали со наведеното дополнување на Законот, законодавецот повторно определува дека вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондациите треба да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, иако Уставниот суд, со Одлуката У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 го укина член 34 од Законот, со кој, меѓу другото, се пропишуваше можност дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации. Во оваа своја одлука, Судот оцени дека пропишувањето можност со член 34 став 2 од Законот, обврската за давање изјава, односно дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации, значи инволвирање на државата во нивното работење, со што се надминуваат уставните гаранции на слобода на граѓаните на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања, поради што ја укина оваа можност како несогласна со член 20 од Уставот.

Во одговор на ова прашање, Судот го имаше предвид следното:

Според член 3 од Законот за здруженија и фондации („Службен весник на Република Македонија, бр. 52 од 16.04.2010 година), со кој се дефинира значењето на одделните изрази употребени во овој закон, „Организација” е секое здружение, фондација, сојуз, како и секој организационен облик на странска организација, како и друга форма на здружување, регистрирани согласно со одредбите на овој закон.

Тргувајќи од наведеното, произлегува дека здруженијата, фондациите, сојузите, како и секој организационен облик на странска организација, како и друга форма на здружување, се организации регистрирани согласно овој закон, што значи дека вршителите на функции и овластувања во овие организации спаѓаат во кругот на лица опфатени со член 5 точка 29 од Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција.

Анализата на оваа одредба покажа дека со наведеното дополнување на Законот, законодавецот повторно определува дека вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондациите треба да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, иако Уставниот суд, со Одлуката У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 го укина член 34 од Законот, со кој, меѓу другото, се пропишуваше можност дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации, како несогласна со член 20 од Уставот, што несомнено повторно укажува на

непочитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

10. Според член 30 став 1 од Законот, обврска за поднесување писмена изјава до Комисијата, во смисла на овој закон, имаат и основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор во рокот определен во членот 6 став 4 на овој закон.

Според член 32 на истиот закон, основач на радиодифузно друштво и друштво од областа на печатените медиуми е должен да предвиди дополнителен услов, во смисла на овој закон, за кандидатите за вработување, вработените во друштвото и другите ангажирани лица во внатрешните акти за систематизација на работните места или соодветни новинарски етички кодекси.

Наведените законски одредби се оспоруваат, затоа што со нив се ограничувало правото на приватност при вработување во приватниот сектор на лица кои се евентуални поранешни соработници со органите на државната безбедност, со што се повредувал член 25 од Уставот.

Според Судот, ваквите наводи во иницијативата се основани. Имено, кругот на лица опфатени со овие одредби ја надминува рамката на лица на кои треба да се однесува процесот на лустрација, дефинирани со член 1 од Законот, од причина што подразбира ограничување на правото на приватност при вработување на овие лица во приватниот сектор и особено што широкиот опфат на лицата (сите вработени) на кои треба да се примени дополнителниот услов очигледно ги опфаќа и вработените во тој приватен сектор кои воопшто немаат пристап до јавна функција и немаат можност за загрозување на јавната и државната безбедност или на заштитата на правата и слободите на другите.

Поради наведеното, пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на член 30 став 1 и член 32 од Законот со член 25 на Уставот.

11. Според Судот, одредбата во член 30 став 2 од Законот, според која, обврската за поднесување писмена изјава до Комисијата, при основање и вработување лицата од ставот 1 на овој член во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и при основање и вработување во друштва од областа на печатот, настапува со почетокот на постапката за регистрација и конкурирање, претставува одредба која самостојно не опстојува и чија правна судбина е поврзана со судбината на ставот 1 во овој член, поради што оцени дека не се исполнети условите за поведување на постапка за оценување на нејзината согласност со член 25 од Уставот.

12. Според член 28 алинеите 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Наводите во иницијативата дека оспорениот член 42 од Законот, во делот: „а ќе се применува десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите“ не бил во согласност со наведените уставни одредби, но и со Одлуката на Уставниот суд У.бр. 42/2008 и У.бр.77/2008 со која е укинат член 2 став 1 во делот: „до денот на влегување во сила на овој закон“ од Законот, Судот ги оцени како неосновани.

Имено, член 42 од Законот, вклучително и оспорениот дел од оваа одредба, не ја промениле својата содржина со последните измени на Законот, извршени по донесувањето на наведената одлука на Уставниот суд, поради што Судот не го прифати наводот во иницијативата дека оспорената одредба била спротивна на наведената одлука на Уставниот суд. Особено што Уставниот суд ја ценел уставноста на оспорениот член 42 од Законот, при што со Решение У. бр. 42/2008 и У.бр.77/2008 оценил дека со оспорениот член, јасно е утврдено дека Законот влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ и дека ќе се применува десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите. Судот оценил дека ваквото законско решение е во согласност со уставната определба од член 52 став 1 од Уставот според која законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, поради што не го поставил прашањето за согласноста на оспорениот закон со член 52 од Уставот.

Оспорениот член 42 од Законот го определува периодот во кој Комисијата ќе работи за да го спроведе процесот на лустрација, а не го определува временскиот опфат за кој треба да се однесува лустрацијата, поради што Судот оцени дека нема аргументи за промена на ставот на Судот по однос на уставноста на решението во член 42 од Законот и дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Во однос на наводите во иницијативите со кои се оспорува уставноста на Законот во целина, Судот имаше предвид дека со Решение У.бр. 42/2008 и У.бр.77/2008, не повел постапка за оценување на уставноста на Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција, во целина, тргнувајќи од фактот дека уставна надлежност на законодавната власт е вршењето на законодавната функција и дека законодавецот имал уставна основа со закон да уреди одредено прашање од сферата на општественото живеење, за кое оценил дека е потребно и оправдано да се уреди посебно, односно да утврди нормативни претпоставки за тоа извршителите на прекршувањата

на човековите права во претходниот политички систем, да не бидат носители на јавни функции во сосема друг, демократски систем, во која смисла и го донел оспорениот закон. Поради тоа Судот оценил дека пропишувањето на дополнителниот услов за вршење јавна функција претставува операционализирање на уставните определби дека сите граѓани се еднакви пред Уставот и законите и дека секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Имајќи предвид дека Уставниот суд веќе ја ценел уставноста на Законот во целина и одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на Законот во целина, Судот оцени дека нема аргументи за промена на овој став на Судот и дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Во однос на наводите во една од иницијативите, дека Законот во целина бил во спротивност со Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права на Обединетите нации, кој е ратификуван од страна на Република Македонија со што станал дел од нејзиниот правен поредок, сметаме дека треба да се има предвид член 110 алинеја 1 од Уставот, каде што јасно и недвосмислено е утврдено дека Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот, од каде произлегува дека Судот нема надлежност да ја цени согласноста на законите со меѓународните договори, независно дали се ратификувани во согласност со Уставот. Поради тоа, сметаме дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата во тој дел.

13. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

14. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.52/2011 и У.бр.76/2011)

127.

У.бр.52/2011

У.бр.76/2011

- Закон за определување дополнителен услов за вршење јавна функција

- *Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office*

- Неопределувањето на крајниот датум до кога може да се спроведува процесот на лустрација води до повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок и ги става во нееднаква положба граѓаните опфатени со овој процес.

- Пропишаната обврска за поднесување на изјави за несоработка со органите на државната безбедност, на поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, а кои воопшто не се кандидати или носители на јавни функции во актуелниот општествен систем, води кон повреда на нивниот морален интегритет и достоинство заштитени со Уставот, без основ и потреба, ги дискриминира и ги става во нееднаква положба со другите граѓани, што не е во согласност со владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

- Повторното определување вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондациите да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, спротивно на конечната и извршната одлука на Уставниот суд со која беше укината ваквата определба, води кон непочитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- Обврската да подлежат на процес на лустрација основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор, претставува ограничување на правото на приватност при вработување во приватниот сектор на лица кои се евентуални поранешни соработници со органите на државната безбедност, со што се повредува член 25 од Уставот.

- *The failure to determine the deadline for the implementation of the lustration process leads to a violation of the principle of the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order and puts the citizens encompassed in this process in an unequal position.*

- *The stipulated obligation to submit declarations for non-cooperation with the bodies of state security applying to the former holders of public functions who have not passed away and who are actually not at all candidates for or holders of public functions in the current social system, leads to a violation of their moral integrity and dignity safeguarded by the Constitution, without a ground and need discriminates them and puts them in an unequal position with the other citizens, which is not accordance with the rule of law and equality of citizens before the Constitution and laws.*

- *The repeated determination for the holders of functions and authorisations in the associations of citizens and foundations to be subject to lustration, this time compulsory, contrary to the final and enforceable decision of the Constitutional Court repealing this determination, leads to disrespect for the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.*

- *The obligation for founders of and employed journalists and editors in a trade broadcasting company and nonprofit broadcasting institution who have a permit to carry out a broadcasting activity and founders of and employees in companies in the field of press, a lawyer, lawyer's association and a mediator to be subject to the process of lustration is a restriction of the right to privacy in employment in the private sector of persons who are possible former collaborators of the bodies of state security, whereby Article 25 of the Constitution is violated.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 1 во деловите: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“ и „како и лицето кое било носител на јавна функција“, член 2 став 1, член 5 точка 29 во делот: „и организации“, член 6 став 3, член 7 во делот: „и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати“, член 10-а, член 10-б и член 12 став 3, член 30 став 1, член 32 и член 35-а алинеја 3 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011) и член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 24/2011).

2. СЕ СТАВА НАДВОР ОД СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорените одредби означени во точка 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијативи поднесени од Стамен Филипов, д-р Мирјана Начевска и Фондацијата Институт отворено општество Македонија (ФИООМ) со Решение У.бр.52/2011 и У.бр.76/2011 од 25 јануари 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точка 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

5. Судот на седницата утврди дека според член 1 на Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција, со овој закон се определува дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност или друго јавно овластување (во натамошниот текст: кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција) и за други работи од јавен интерес и дејности на правни лица; се уредува основањето и

надлежноста на Комисијата за верификација на факти (во натамошниот текст: Комисијата) и се уредува постапката за верификација и проверка на факти пред Комисијата и судот за утврдување несоработка со органите на државната безбедност и правните последици од таквата соработка.

Според член 2 став 1 од Законот, лицето кандидат за носител или носител на јавна функција, како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато (во натамошниот текст: лице опфатено со овој закон), кое од периодот на донесувањето на Декларацијата на Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија - АСНОМ за основните права на граѓанинот на Демократска Македонија на Првото заседание на АСНОМ на 2 август 1944 година, не е евидентирано во досиејата на органите на државната безбедност на Република Македонија и цивилните и армиските органи на државната безбедност на СФРЈ како таен соработник или таен информатор при оперативно прибирање известувања и податоци (во натамошниот текст: информации) што биле предмет на обработка, чување и користење од органите на државната безбедност, во облик на автоматизирани или рачни збирки на податоци и досиеја, оформени и водени за одредени лица, со кои се кршени или ограничувани основните права и слободи на граѓаните од политички или идеолошки причини, го исполнува дополнителниот услов за кандидирање или за вршење јавна функција.

Согласно член 5 точка 29 од Законот, лица опфатени со овој закон се вршителите на функции и овластувања во други организации и дејности и служби од јавен карактер регистрирани согласно со закон.

Според член 6 став 3 од истиот закон, лицето од членот 5 на овој закон, кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, е должно да поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата со која изјавува дека не соработувал со органите на Државната безбедност од периодот определен со членот 2 став (1) од овој закон.

Согласно член 7 од овој закон, лицата кандидати за носители, носители на јавни функции и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати кои поднесуваат изјава, согласно со одредбите на овој закон во поглед на постапката за верификација на фактите пред Комисијата, се ослободени од обврската за чување државна, службена, воена или деловна тајна, како и строго доверлива, доверлива и интерна информација за која дознале во текот или по повод соработката со органите на државната безбедност.

Според член 10-а од Законот, Комисијата по службена должност, веднаш и без расправа, со решение го утврдува неподнесувањето на писмената изјава на лицето кое било носител на јавна функција (став 1). Решението од ставот 1 на овој член Комисијата е должна веднаш, а најдоцна во рок од три дена, да го достави до Собранието на Република

Македонија, Владата на Република Македонија и Државната изборна комисија (став 2). Лицето кое било носител на јавна функција, за кое Комисијата донела решение со кое е утврдено неподнесувањето на писмената изјава, не го исполнува дополнителниот услов за кандидирање за носител на јавна функција, во периодот на примената на овој закон (став 3).

Согласно член 10-б од истиот закон, Комисијата по службена должност врши проверка на фактите заради утврдување несоработка со органите на државната безбедност и правните последици од таквата соработка за лицето кое било носител на јавна функција, а не доставило писмена изјава согласно со членовите 6 став 3 и 25 на овој закон.

Според член 12 став 3 од Законот, постапката за утврдување на вистинитоста на изјавата на лице кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, Комисијата е должна да ја поведе во рок од 15 дена од денот на приемот на изјавата.

Согласно член 30 став 1 од Законот, обврска за поднесување писмена изјава до Комисијата, во смисла на овој закон, имаат и основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор во рокот определен во членот 6 став 4 на овој закон.

Според член 32 од овој закон, основач на радиодифузно друштво и друштво од областа на печатените медиуми е должен да предвиди дополнителен услов, во смисла на овој закон, за кандидатите за вработување, вработените во друштвото и другите ангажирани лица во внатрешните акти за систематизација на работните места или соодветни новинарски етички кодекси.

Според член 35-а алинеја 3 од Законот, глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лицето кое било носител на јавна функција, ако не поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата, во рокот пропишан со членот 25 од овој закон.

Судот, исто така, утврди дека според член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија, бр. 24 од 25.02.2011 година), лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато, е должно да поднесе писмена изјава заверена кај нотар до Комисијата, согласно со овој закон во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

6. Согласно член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4 од Уставот, основните

слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, претставуваат темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Собранието на Република Македонија, согласно своите надлежности утврдени во член 68 од Уставот, со закон ги уредува областите во општествениот живот. Во таа смисла, Собранието го има донесено Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција, со кој се определува дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност или друго јавно овластување и за други работи од јавен интерес и дејности на правни лица; се уредува основањето и надлежноста на Комисијата за верификација на факти и се уредува постапката за верификација на факти пред Комисијата и судот за утврдување несоработка со органите на државната безбедност и правните последици од таквата соработка.

Уставниот суд на Република Македонија, со Одлука У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 45/2010), оцени дека временскиот опфат на Законот, утврден во член 2 од Законот, според кој лустрацијата, освен да ги опфаќа поединците кои ги кршеле или ограничувале основните права и слободи на граѓаните од политички или идеолошки причини, заради остварување на материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата во претходниот општествено-политички систем, кој се засновал на еднопартиско владеење и правен систем кој овозможувал жртвите да не можеле да ги остварат своите права, а извршителите да не можеле да бидат соодветно казнети, предвидува лустрацијата да се протега и на периодот по 1991 година, кога е донесен актуелниот Устав на Република Македонија, кога е изграден демократски систем врз основа на поделба

на власта, кој во својата основа ги има вградено заштитата на човековите права и слободи, како темелна вредност на уставниот поредок, врз која основа се изградени нормативни правила и институции за заштита на поединечните човекови права и слободи, нема уставна оправданост. Ова затоа што со актуелниот Устав на Република Македонија се дадени основите за изградба на демократско општество во кое владеењето на правото и заштитата на човековите права и граѓански слободи се издигнати на ниво на темелни вредности на уставниот поредок, поради што опфатот и на овој период со Законот всушност значи негирање на вредностите и институциите изградени во Република Македонија во согласност со актуелниот Устав и доведување под сомнение на функционирањето на правниот систем, односно владеењето на правото, како темелна вредност на сегашниот општествено политички систем. Тргувајќи од сфаќањето дека актуелниот Устав на Република Македонија треба да биде основата во однос на која ќе се врши лустрацијата на поединците кои се опфатени со Законот, односно дека со лустрацијата треба да се заштитат вредностите што ги утврдува овој устав, Судот оцени дека определбата во Законот, лустрацијата да се однесува и на периодот по 1991 година, кога е донесен овој устав, до донесувањето на Законот, во суштина води кон негирање на вредностите и институциите изградени во Република Македонија во согласност со овој устав, што води до повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок, поради што го укина член 2 став 1 во делот: „до денот на влегување во сила на овој закон“ од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/2008 и 64/2009).

По донесувањето на наведената одлука на Уставниот суд, Собранието на Република Македонија донесе Закон за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“, бр. 24/2011). Во образложението за неговото донесување е наведено дека се врши доуредување на веќе воспоставената законска рамка со која се уредува определувањето на дополнителен услов за лице кандидат за носител или носител на јавна функција, изборна или во државна и јавна служба или во јавна дејност на правни лица, а согласно Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр.77/2008. Понатаму, во образложението се наведува дека согласно наведената одлука на Уставниот суд, Законот всушност само го определувал почетниот датум од кој Комисијата за верификација на факти ќе требало да проверува дали некој бил соработник со органите на државната безбедност, па тргнувајќи од правилото дека ако во законот не е определен временскиот период на спроведување на одредено дејствие, тогаш дејствието се спроведувало заклучно со денот на примената на законот, со предложениот закон се прецизираше дека дополнителниот услов за кандидирање или вршење на

јавна функција го исполнувале лицата кандидати за носител или носител на јавна функција кое од периодот на донесување на Декларацијата на Антифашистичкото собрание на народноста ослободување на Македонија – АСНОМ за основните права на граѓанинот на Демократска Македонија на Првото заседание на АСНОМ на 2 август 1944 година до денот на примената на Законот за определување на дополнителен услов за вршење јавна функција, не било евидентирано како соработник со органите на државната безбедност.

Во текстот на Законот, ова образложение е операционализирано на начин што во член 2 став 1, зборовите „во периодот од“ се заменети со зборовите „од периодот на“. Анализата на овие одредби укажува дека со наведените законски измени, законодавецот го прецизирал моментот од кога ќе се врши процесот на лустрација, кој не беше спорен ни пред измените, но не го определил периодот (временскиот опфат) за кој треба да се однесува лустрацијата, како клучно прашање поврзано со уставноста на овој процес.

Во ваква ситуација, уставно-правно оправдано и можно е во примената на Законот, да се почитува Одлуката на Уставниот суд со која е укината можноста лустрацијата да се спроведува за периодот по донесување на Уставот од 1991 година, која одлука е конечна и извршна, што би било во функција на обезбедување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. Тоа би значело дека моментот на влегување во сила на Уставот (денот на прогласувањето на Уставот од Собранието на Република Македонија – 17 ноември 1991 година) е крајниот датум до кој може да се врши процесот на лустрација. Меѓутоа, доколку овој датум, без конкретизација на тоа прашање од страна на законодавецот (особено имајќи предвид дека се извршени измени на Законот во поглед на временскиот опфат на лустрацијата по донесувањето на Одлуката на Уставниот суд), биде прифатен како датум до кој ќе се спроведува процесот на лустрација, присутен е ризикот тоа да се сфати како Уставниот суд да ја преземал улогата на законодавец и тој да го определува временскиот опфат на лустрацијата, што не е негова надлежност според Уставот.

Од друга страна, недореченоста и неопределеноста во Законот на периодот за кој може да се врши лустрација, особено имајќи го предвид образложението за донесување на овие законски измени, остава сомнеж и можност временскиот опфат на лустрацијата да се протега до денот на примената на Законот (според член 42 од Законот, тој ќе се применува десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на фактите), што значи и за периодот по донесувањето на Уставот од 1991 година, што уставно не е дозволено и за кое прашање Уставниот суд веќе се произнел со своја одлука која е конечна и извршна.

Оттука, според Судот, член 2 став 1 од Законот на недоволно јасен

и прецизен начин го определува периодот за кој треба да се однесува лустрацијата, кое прашање е суштинско за самиот процес на лустрација, поради што не го задоволува критериумот на јасна и прецизна норма која е нужен елемент за обезбедување на владеењето правото. Ова од причина што создадената норма треба да биде лесно разбирлива и за оној што ја креирал, но исто така и за оние што ја применуваат и оние на кои се однесува, а во овој случај тоа е една широка популација на граѓани кандидати или носители на јавни функции.

Освен тоа, недефинираноста на крајниот рок за кој треба да се однесува лустрацијата, ги става во нееднаква положба граѓаните опфатени со овој процес. Имено, наместо периодот за лустрација да е јасно определен и единствен за сите лица на кои се однесува, независно кога е донесено решението за верификација од страна на Комисијата, произлегува дека периодот на лустрација, односно крајниот рок за проверка, зависи од датумот кога Комисијата го донела решението за тоа дали лицето го исполнува дополнителниот услов за вршење на јавна функција, кој со оглед на големиот број лица кои имаат обврска за поднесување на изјава за несоработка со органите на државната безбедност, објективно се протега на десет години од денот на изборот на составот на Комисијата за верификација на факти, односно 2019 година. Тоа би значело дека за некои лица периодот на лустрација завршил во 2010 година, кога е донесено решението од страна на Комисијата, за други 2011 година, а за некои ќе заврши во 2019 година, до кога е определена примената на Законот.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека член 2 став 1 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот.

7. Со последните законски измени, кругот на лица за кои важи дополнителниот услов за вршење на јавна функција е проширен и ги опфаќа и лицата кои биле носители на јавна функција, а кои не се починати (член 1 и член 2 од Законот), во која смисла за оваа категорија граѓани се пропишува обврска за доставување изјава за несоработка со органите на државната безбедност (член 6 став 3 од Законот и член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011), со цел да се утврди дали го исполнуваат дополнителниот услов за вршење на јавна функција и се пропишува прекршочна санкција доколку не поднесат таква изјава (член 35-а од Законот). Исто така, се пропишува постапката пред Комисијата за верификација на факти во врска со изјавите на поранешните носители на јавна функција (членови 7, 10-а, 10-б и 12 став 3 од Законот).

Во одговор на покренатото прашање дали ваквото законско решение има уставна основа, Судот го имаше предвид следното:

Според ставот на Судот искажан по повод уставно-судската анализа на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција (Решение У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008), легитимно право на законодавецот е да пропише посебни услови за вршење на определени јавни функции, таксативно утврдени во Законот (член 5), при што негово право е да ја цени основаноста и оправданоста на условите кои ги пропишува со цел да се обезбеди и заштити јавниот интерес, во која смисла е и пропишаниот дополнителен услов кој значи исклучување од правото на вршење на тие функции на лицата за кои претходно се потврдило дека со своето однесување директно или индиректно учествувале во ограничување и повреда на основните слободи и права на граѓаните, од политички или идеолошки причини, заради остварување материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата. Пропишувањето на ваквиот посебен услов, како гаранција за имплементација на уставните одредби за заштита на основните човекови права и слободи, според Судот, е во согласност со одредбата од член 23 од Уставот, од причина што Уставот не ги пропишува условите за здобивање на јавна функција, од каде произлегува дека ваквата функција може да се добие само под услови пропишани со закон. Поради тоа Судот оцени дека пропишувањето на дополнителниот услов за вршење јавна функција претставува операционализирање на уставните определби дека сите граѓани се еднакви пред Уставот и законите и дека секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Тргувајќи од наведеното, според Судот, основано се поставува прашањето дали поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, само поради фактот дека се поранешни носители на јавни функции, треба да подлежат на процес на лустрација и која е целта на нивното лустрирање во смисла на Законот кој по својата суштина треба да се однесува само на носителите на јавни функции во актуелниот демократски систем и со кој се ограничува пристапот на такви функции на лицата за кои претходно се потврдило дека со своето однесување директно или индиректно учествувале во ограничување и повреда на основните слободи и права на граѓаните, од политички или идеолошки причини, заради остварување материјална корист или погодности при вработување или напредување во службата, што е во интерес на целата заедница. Ова затоа што доколку поранешните носители на јавни функции повторно се најдат во ситуација да бидат кандидати за носители на јавна функција, според Законот, тие секако ќе подлежат на обврска за поднесување на изјава за несоработка со органите на државната безбедност, заедно со сите други кандидати, што има своја оправданост како мерка која е во насока на обезбедување и заштита на јавниот интерес. Но, доколку тие нема да бидат повторно кандидати или носители на јавни функции, како впрочем и многу други граѓани кои, за разлика од поранешните носители на јавни функции, немаат обврска да подлежат на процес на проверка, останува

нејасно која е потребата да се утврди дали го исполнуваат дополнителниот услов за вршење на јавна функција, односно која е смислата на нивната лустрација, имајќи предвид дека лустрацијата значи процес на справување со минатото, со цел да се одбележат и отстранат можностите за натамошно кршење на човековите права во актуелниот општествено политички систем, односно целта на лустрацијата е заштита на иднината, а не справување со минатото, само по себе.

Поради наведеното, според Судот, пропишаната обврска за поднесување на изјави за несоработка со органите на државната безбедност, на поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, а кои воопшто не се кандидати или носители на јавни функции во актуелниот општествен систем, води кон повреда на нивниот морален интегритет и достоинство заштитени со Уставот, без основ и потреба, ги дискриминира и ги става во нееднаква положба со другите граѓани, што не е во согласност со владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

Оттука, Судот оцени дека член 1 во деловите: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“ и „како и лицето кое било носител на јавна функција“, член 2 став 1 во делот: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“, член 6 став 3, член 7 во делот: „и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати“, член 10-а, член 10-б и член 12 став 3 и член 35-а алинеја 3 од Законот, како и член 25 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011) не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 11 и член 25 од Уставот.

8. Со член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2010), член 5 точка 29 од Законот е дополнет со зборот: „организации“. Имајќи предвид дека со член 5 од Законот се определува кругот на лица опфатени со овој закон, со последното дополнување на Законот произлегува дека со лустрацијата треба да бидат опфатени и организациите регистрирани согласно со закон.

При ваква ситуација, се поставува прашањето дали со наведеното дополнување на Законот, законодавецот повторно определува дека вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондациите треба да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, иако Уставниот суд, со Одлуката У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 го укина член 34 од Законот, со кој, меѓу другото, се пропишуваше можност дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации. Во оваа своја одлука, Судот оцени дека пропишувањето можност со член 34 став

2 од Законот, обврската за давање изјава, односно дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации, значи инволвирање на државата во нивното работење, со што се надминуваат уставните гаранции на слобода на граѓаните на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања, поради што ја укина оваа можност како несогласна со член 20 од Уставот.

Во одговор на ова прашање, Судот го имаше предвид следното:

Според член 3 од Законот за здруженија и фондации („Службен весник на Република Македонија, бр. 52 од 16.04.2010 година), со кој се дефинира значењето на одделните изрази употребени во овој закон, „Организација” е секое здружение, фондација, сојуз, како и секој организационен облик на странска организација, како и друга форма на здружување, регистрирани согласно со одредбите на овој закон.

Тргувајќи од наведеното, произлегува дека здруженијата, фондацииите, сојузите, како и секој организационен облик на странска организација, како и друга форма на здружување, се организации регистрирани согласно овој закон, што значи дека вршителите на функции и овластувања во овие организации спаѓаат во кругот на лица опфатени со член 5 точка 29 од Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција.

Анализата на оваа одредба покажа дека со наведеното дополнување на Законот, законодавецот повторно определува дека вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондацииите треба да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, иако Уставниот суд, со Одлуката У.бр.42/2008 и У.бр.77/2008 го укина член 34 од Законот, со кој, меѓу другото, се пропишуваше можност дополнителниот услов за вршење на јавна функција да се однесува и за лицата кои членуваат во здруженија на граѓани и фондации, како несогласна со член 20 од Уставот, што несомнено повторно укажува на непочитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

9. Според член 30 став 1 од Законот, обврска за поднесување писмена изјава до Комисијата, во смисла на овој закон, имаат и основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор во рокот определен во членот 6 став 4 на овој закон.

Според член 32 на истиот закон, основач на радиодифузно друштво и друштво од областа на печатените медиуми е должен да предвиди дополнителен услов, во смисла на овој закон, за кандидатите за

вработување, вработените во друштвото и другите ангажирани лица во внатрешните акти за систематизација на работните места или соодветни новинарски етички кодекси.

Според Судот, со наведените законски одредби се ограничува правото на приватност при вработување во приватниот сектор на лица кои се евентуални поранешни соработници со органите на државната безбедност, со што се повредува член 25 од Уставот.

Имено, кругот на лица опфатени со овие одредби ја надминува рамката на лица на кои треба да се однесува процесот на лустрација, дефинирани со член 1 од Законот, од причина што подразбира ограничување на правото на приватност при вработување на овие лица во приватниот сектор и особено што широкиот опфат на лицата (сите вработени) на кои треба да се примени дополнителниот услов очигледно ги опфаќа и вработените во тој приватен сектор кои воопшто немаат пристап до јавна функција и немаат можност за загрозување на јавната и државната безбедност или на заштитата на правата и слободите на другите.

Поради наведеното, Судот оцени дека член 30 став 1 и член 32 од Законот не се во согласност со член 25 на Уставот.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

11. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.52/2011 и У.бр.76/2011)

128.

У.бр.159/2011

- Понеповолно ретроактивно важење на роковите за стареност за прекршоците предвидени во Законот за јавната чистота

- More unfavourable retroactive validity of the deadlines for statute of limitations for minor offences envisaged in the Law on Public Cleanliness

- Не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и членот 52 став 4 од Уставот кога законодавецот предвидува измената на законот да се однесува и на постапките започнати пред денот на влегувањето во сила на новиот закон во кој се предвидени построги казни и подолги рокови на застареност од оние што важеле пред влегувањето во сила на законот.

- The stipulation of the legislator that the change in the law also apply to the procedures initiated prior to the date of entry into force of the new law which provides for more severe penalties and longer statutes of limitations than the ones that were valid prior to the entry into force of the law is not in accordance with Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 52 paragraph 4 of the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 16 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010).

2. Мики Милевски, адвокат од Охрид на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на 16 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорената одредба од Законот за јавна чистота не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија. Ова од причина што со оспорената одредба се предвидувал подолг, специјален рок на застареност за прекршочно гонење за прекршоците од членовите 40-а и 40-б (предвидени со член 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2010), односно се предвидувал подолг рок на застареност од генералниот рок предвиден во Законот за прекршоците. Оттаму, оспорената одредба давала можност за ретроактивно дејство

на Законот, или истиот да се применува и на прекршоците сторени пред влегувањето во сила на наведениот закон, односно со одредбата се предвидувало прекршочните постапки започнати пред влегувањето во сила на наведениот закон да продолжат да се водат според одредбите на тој закон, на кој начин му се давала можност на органот надлежен за гонење на прекршоците да ги продолжи прекршочните постапки, односно гонењето за прекршоците кои биле сторени за време на важење на генералниот рок од две години од денот на сторување на прекршокот, кој бил потребен за апсолутна застареност на прекршочно гонење, со што граѓаните се доведувале во понеповолна положба и се создавала правна несигурност.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 16 од Законот, прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да се водат според одредбите од овој закон.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување (став 2). Законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето (став 3).

Ставот 4 од овој член од Уставот утврдува дека законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Тргувајќи од содржината на цитираните уставни одредби произлегува дека уставното начело за забрана на повратното дејство на законите значи забрана на примена на законите во правни ситуации и односи што настанале пред нивното влегување во сила, односно законите дејствуваат само врз новите правни ситуации и односи што настануваат по нивното влегување во сила. Исклучок од ова уставно начело е ако повратното дејство на законот е поповолно за граѓаните.

Во конкретниот случај со оспорената одредба се предвидува прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон (Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2010) да продолжат да се водат според одредбите од наведениот закон. Од содржината на членот 18 од Законот произлегува дека истиот влегол во сила на 10 јуни 2010 година, а од содржината на оспорената одредба произлегува дека тој се применува и по однос на прекршочните

постапки започнати пред денот на влегување во сила на овој закон, од каде се јави за неопходно Судот да утврди дали ваквата законска уреденост го задоволува критериумот за повратно, поповолно дејство за граѓаните од членот 52 став 4 од Уставот или не.

Тргувајќи од анализата на основниот текст на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 111/2008, кој влегол во сила на 11 септември 2008 година) како и од анализата на Законот за изменување и дополнување на Законот за јавната чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2009, кој влегол во сила на 30 мај 2009 година) произлегува дека во нив не се содржани одредби кои поблиску го уредуваат прашањето за застареност на водењето на прекршочната постапка или пак за застареност на извршувањето на прекршочната санкција, кои пак прашања се предмет на интерес во поднесената иницијатива.

Вакви одредби за прв пат се среќаваат во Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010, влегол во сила на 10 јули 2010 година) во кој со членот 14 е предвидено по членот 40 од Законот да се додадат два нови членови 40-а и 40-б.

Во членот 40-а од Законот е предвидено дека, прекршочната постапка за прекршоците предвидени со членот 33 од овој закон не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторен прекршокот, а во членот 40-б од Законот е предвидено дека, изречената прекршочна санкција за прекршоците од членот 33 на овој закон не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката со која е изречена глобата за прекршокот поминале две години.

Подоцнежните измени и дополнувања на Законот за јавната чистота објавени во службените весници бр. 114/10, 23/2011 и 53/2011 не содржат одредби кои поблиску го уредуваат прашањето за застареност на водењето на прекршочната постапка или пак за застареност на извршувањето на прекршочната санкција и не ја менуваат содржината на оспорената одредба и на членовите 40-а и 40-б.

Врз основа на вака изнесената хронологија се јави за неопходно Судот да утврди кои рокови на застареност важеле и се применувале за прекршоците од областа на јавната чистота во периодот помеѓу 11 септември 2008 година, кога влегол во сила основниот текст на Законот и 10 јули 2010 година, кога влегол во сила Законот во кој е содржана оспорената одредба, а со цел да се утврди дали со оспорената одредба се предвидува повратно, понеповолно дејство за граѓаните или тоа не е случај.

Имајќи предвид дека станува збор за прекршочна материја во претходната постапка Судот направи анализа на одделни одредби од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“

бр.62/2006, кој влегол во сила на 27 мај 2006 година) и утврди дека овој закон генерално го уредува прашањето за застареност на водење на прекршочните постапки и за застареност на извршувањето на прекршочните санкции.

Имено, согласно член 42 став 1 од Законот за прекршоците, прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако помине една година од денот кога е сторен прекршокот. Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине двапати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење (став 7). Со закон со кој се пропишува прекршок, може за одделни прекршоци да се определат рокови на застареност подолги од роковите од ставот 1 на овој член, но не подолги од пет години (став 8).

Согласно член 43 став 1 од наведениот закон, изречената прекршочна санкција не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот помине една година. Според ставот 7 од истиот член од Законот, со закон со кој се пропишува прекршокот, може за одделни санкции да се определат рокови на застареност на извршување подолги од роковите од ставот 1 на овој член, но не подолги од две години.

Со членот 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2011 од 13.04.2011 година, кој влегол во сила на 21 април 2011 година) направена е измена на членот 42 став 1 од основниот текст на Законот на начин што зборовите: „помине една година“ се заменуваат со зборовите : „поминат три години“. Оттаму, според најновото законско решение на Закон за прекршоците, како генерален закон, водењето на прекршочната постапка застарува за три години. Интересно е што наведениот закон во членот 4 предвидел дека одредбите од овој закон ќе се применуваат за прекршоците сторени од денот на влегувањето во сила на овој закон (21 април 2011 година), што системски, содржински и временски не се совпаѓа со законското решение од оспорената одредба.

Тргнувајќи од анализата на цитираните одредби од Законот за прекршоците и при неспорна состојба дека до 10 јули 2010 година, од кога се применува оспорената одредба, немало уредување на прашањето за застареност на прекршоците од областа на јавната чистота, произлегува дека по однос на овој вид на прекршоци прекршочната постапка не можела да се поведе ниту да се води ако поминало една година од денот кога е сторен прекршокот, односно изречената прекршочна санкција не можела да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот поминала една година (апсолутна застареност за две години). Ова од причина што законодавецот до наведениот датум не ја искористил дадената можност со специјалниот закон (Законот за јавната чистота) да определи подолги рокови на застареност од оние што биле предвидени во Законот за прекршоците, како генерален закон.

Наспроти тоа со измената на Законот кој влегол во сила на 10 јули 2010 година со новокреираните членови 40-а и 40-б се предвидува застареност од три години по однос на поведување и водење на постапката и две години по однос на извршувањето на санкцијата. Притоа, овие рокови на застареност не се однесуваат само на новите прекршоци сторени по влегување во сила на Законот, што би било уставно оправдано, во случај кога постои потреба од заостување на казнаната политика, туку се однесуваат и на прекршоците за кои била поведена, но не била завршена постапката, иако во време на извршување на прекршокот за овие прекршоци важеле роковите од една година на застареност, односно две години на апсолутна застареност, согласно членовите 42 и 43 од Законот за прекршоците. Според тоа, законодавецот со предвидувањето во оспорената одредба прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон и за кои важел рок на застареност од една, односно две години (апсолутна застареност) да продолжат да се водат според одредбите од Закон кој влегол во сила на 10 јули 2010 година и за нив со примена на членовите 40-а и 40-б да важи застареност од три години за водење на постапка, односно две години на застареност за извршување предвидел понеповолно дејство на Законот.

Воедно, Судот имаше предвид дека вака констатираното неповолното дејство на Законот предвидено во оспорената одредба не се одразува само по однос на застареноста за поведување и водење на постапката и за извршувањето на санкцијата, што е предмет на интерес во иницијативата, туку и по однос на заострувањето на казнената политика.

Поточно, со членот 29 став 1 од основниот текст на Законот била предвидена глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за правното лице во случаите кога ќе стори прекршок од членот 7 на овој закон, односно доколку не обезбеди редовно и квалитетно одржување на јавната чистота и чистење на снегот во зимски услови на јавните површини. Со членот 30 од истиот закон било предвидено службеното лице кое постапува спротивно на членот 12 да плати глоба во износ од 300 до 600 евра во денарска противвредност.

Во членот 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавната чистота, во кој е содржана оспорената одредба предвидена е измена на членот 29 од основниот текст на Законот, помеѓу другото на начин што глобата се проектира во рамка од 2.000 до 4.000 евра, наместо претходно проектираната рамка од 2.000 до 3.000 евра. Исто така, по однос на членот 30 од основниот текст на Законот, наместо глоба во рамка од 300 до 600 евра, со членот 5 од измената на Законот се предвидува глоба во фиксен износ од 500 евра. Во првиот случај има поострување на горната граница на глобата за 1000 евра (наместо до 3000 до 4000 евра), а во вториот случај има поострување по однос на

долната граница, или наместо најмалку 300 евра до најмногу 600 евра, сега глобата е фиксна и изнесува 500 евра.

Врз основа на сето наведено произлегува дека оспорената одредба довела до тоа да на поведените и недовршени постапки до 10 јули 2010 година, наместо застареност од 1 година да се применува застареност од 3 години, односно наместо застареност од 1 година да се проименува застареност од 2 години за ненаплатените глоби; потоа на сторените прекршоци од членот 7 од Законот за јавната чистота да може да се изрече глоба со максимална рамка од 4000 евра, наместо максимум од 3000 евра и за прекршоците од членот 12 да може да се изрече глоба од 500 евра наместо глоба од 300 до 600 евра, што само по себе зборува за повратно, понеповолно дејство на оспорената одредба.

Судот, притоа, имаше предвид дека граѓаните, правните и одговорните лица можеле реално да сторат прекршок и на 9 јули 2010 година, односно еден ден пред влегувањето во сила на Законот во кој е содржана оспорената одредба, што би значело дека постапката спрема нив ќе застари на 9 јули 2013 година, до кој датум можат и да добијат построги казни за прекршоците од членот 7 и 12 од Законот за јавната чистота. Доспените, а ненаплатени глоби на 9 јули 2010 година би застареле за наплата, наместо на 9 јули 2011 година на 9 јули 2012 година.

Судот, исто така, имаше предвид дека во членот 2 став 1 од Законот за прекршоците е предвидено дека за прекршокот и прекршочната одговорност сообразно се применуваат одредбите од општиот дел на Кривичниот законик.

Во членот 3 став 1 од Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011 и 135/2011), кој е систематизиран во општите одредби на наведениот закон е предвидено дека, врз сторителот на кривично дело се применува законот што важел во времето на извршувањето на кривичното дело. Според ставот 2 од истиот член од Законот, ако по извршувањето на кривичното дело е изменет законот, еднаш или повеќе пати, ќе се примени законот што е поблаг за сторителот.

Врз основа на направената анализа на цитираните одредби од Законот за прекршоците и Кривичниот законик произлегува дека истите се занемарени и девалвирани со оспорената одредба, бидејќи сторителите на прекршоците од областа на јавната чистота немаат законска можност по однос на сторениот прекршок за нив да се примени законот што е поблаг.

Ова од причина што на назавршените постапки наместо застареност од една година ќе се применува застареност од три години за

водење на постапката, односно две години за извршување на санкцијата. Воедно, споредувајќи ја висината на предвидените глоби од Законот што бил во сила до настанатата измена со ново-предвидените и сеуште актуелни глоби за незавршените прекршочни постапки за одделни прекршоци предвидени се повисоки глоби и како такви се понеповолни од поранешните.

Оттука, разгледувајќи го оспорениот член 16 од Законот од аспект на неговото повратно дејство, а при тоа имајќи го предвид ставот 4 на членот 52 од Уставот, според кој законите само по исклучок, и тоа во случаите кога тоа е поповолно за граѓаните, можат да имаат повратно дејство, како и содржината на оспорената законска одредба, Судот оцени дека оспорената одредба е понеповолна за субјектите на кои се однесува, од кои причини постои основано сомнение дека истата не е во согласност со наведената уставна одредба и со принципот на владеењето на правото утврден како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Врз основа на наведеното Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 52 став 4 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претсе-дателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.159/2011)

У.бр.159/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ПОНИШТУВА членот 16 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива на Мики Милевски, адвокат од Охрид со решение У.бр.159/2011 од 8 февруари 2011 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 16 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со 8 став 1 алинеја 3 и членот 52 став 4 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 16 од Законот, прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да се водат според одредбите од овој закон.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување (став 2). Законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето (став 3).

Ставот 4 од овој член од Уставот утврдува дека законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Тргувајќи од содржината на цитираните уставни одредби произлегува дека уставното начело за забрана на повратното дејство на законите значи забрана на примена на законите во правни ситуации и односи што настанале пред нивното влегување во сила, односно законите дејствуваат само врз новите правни ситуации и односи што настануваат по нивното влегување во сила. Исклучок од ова уставно начело е ако повратното дејство на законот е поповолно за граѓаните.

Во конкретниот случај со оспорената одредба се предвидува прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон (Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота, објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2010) да продолжат да се водат според одредбите од наведениот закон. Од содржината на членот 18 од Законот произлегува дека истиот влегол во сила на 10 јуни 2010 година, а од содржината на оспорената одредба произлегува дека тој се применува и по однос на прекршочните постапки започнати пред денот на влегување во сила на овој закон, од каде се јави за неопходно Судот да утврди дали ваквата законска

уреденост го задоволува критериумот за повратно, поповолно дејство за граѓаните од членот 52 став 4 од Уставот или не.

Тргувајќи од анализата на основниот текст на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр. 111/2008, кој влегол во сила на 11 септември 2008 година) како и од анализата на Законот за изменување и дополнување на Законот за јавната чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/2009, кој влегол во сила на 30 мај 2009 година) произлегува дека во нив не се содржани одредби кои поблиску го уредуваат прашањето за застареност на водењето на прекршочната постапка или пак за застареност на извршувањето на прекршочната санкција, кои пак прашања се предмет на интерес во поднесената иницијатива.

Вакви одредби за прв пат се среќаваат во Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна чистота („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2010, влегол во сила на 10 јули 2010 година) во кој со членот 14 е предвидено по членот 40 од Законот да се додадат два нови членови 40-а и 40-б.

Во членот 40-а од Законот е предвидено дека, прекршочната постапка за прекршоците предвидени со членот 33 од овој закон не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторен прекршокот, а во членот 40-б од Законот е предвидено дека, изречената прекршочна санкција за прекршоците од членот 33 на овој закон не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката со која е изречена глобата за прекршокот поминале две години.

Подоцнежните измени и дополнувања на Законот за јавната чистота објавени во службените весници бр.114/10, 23/2011 и 53/2011 не содржат одредби кои поблиску го уредуваат прашањето за застареност на водењето на прекршочната постапка или пак за застареност на извршувањето на прекршочната санкција и не ја менуваат содржината на оспорената одредба и на членовите 40-а и 40-б.

Врз основа на вака изнесената хронологија се јави за неопходно Судот да утврди кои рокови на застареност важеле и се применувале за прекршоците од областа на јавната чистота во периодот помеѓу 11 септември 2008 година, кога влегол во сила основниот текст на Законот и 10 јули 2010 година, кога влегол во сила Законот во кој е содржана оспорената одредба, а со цел да се утврди дали со оспорената одредба се предвидува повратно, понеповолно дејство за граѓаните или тоа не е случај.

Имајќи предвид дека станува збор за прекршочна материја во претходната постапка Судот направи анализа на одделни одредби од Законот за прекршоците (“Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006, кој влегол во сила на 27 мај 2006 година) и утврди дека овој закон генерално го уредува прашањето за застареност на водење

на прекршочните постапки и за застареност на извршувањето на прекршочните санкции. Имено, согласно член 42 став 1 од Законот за прекршоците, прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако помине една година од денот кога е сторен прекршокот. Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине двапати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење (став 7). Со закон со кој се пропишува прекршок, може за одделни прекршоци да се определат рокови на застареност подолги од роковите од ставот 1 на овој член, но не подолги од пет години (став 8). Согласно член 43 став 1 од наведениот закон, изречената прекршочна санкција не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот помине една година. Според ставот 7 од истиот член од Законот, со закон со кој се пропишува прекршокот, може за одделни санкции да се определат рокови на застареност на извршување подолги од роковите од ставот 1 на овој член, но не подолги од две години.

Со членот 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2011 од 13.04.2011 година, кој влегол во сила на 21 април 2011 година) направена е измена на членот 42 став 1 од основниот текст на Законот на начин што зборовите: „помине една година“ се заменуваат со зборовите: „посинат три години“. Оттаму, според најновото законско решение на Закон за прекршоците, како генерален закон, водењето на прекршочната постапка застарува за три години. Интересно е што наведениот закон во членот 4 предвидел дека одредбите од овој закон ќе се применуваат за прекршоците сторени од денот на влегувањето во сила на овој закон (21 април 2011 година), што системски, содржински и временски не се совпаѓа со законското решение од оспорената одредба.

Тргувајќи од анализата на цитираните одредби од Законот за прекршоците и при неспорна состојба дека до 10 јули 2010 година, од кога се применува оспорената одредба, немало уредување на прашањето за застареност на прекршоците од областа на јавната чистота, произлегува дека по однос на овој вид на прекршоци прекршочната постапка не можела да се поведе ниту да се води ако поминало една година од денот кога е сторен прекршокот, односно изречената прекршочна санкција не можела да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот поминала една година (апсолутна застареност за две години). Ова од причина што законодавецот до наведениот датум не ја искористил дадената можност со специјалниот закон (Законот за јавната чистота) да определи подолги рокови на застареност од оние што биле предвидени во Законот за прекршоците, како генерален закон.

Наспроти тоа со измената на Законот кој влегол во сила на 10 јули 2010 година со новокреираните членови 40-а и 40-б се предвидува

застареност од три години по однос на поведување и водење на постапката и две години по однос на извршувањето на санкцијата. Притоа, овие рокови на застареност не се однесуваат само на новите прекршоци сторени по влегување во сила на Законот, што би било уставно оправдано, во случај кога постои потреба од заострување на казнената политика, туку се однесуваат и на прекршоците за кои била поведена, но не била завршена постапката, иако во време на извршување на прекршокот за овие прекршоци важеле роковите од една година на застареност, односно две години на апсолутна застареност, согласно членовите 42 и 43 од Законот за прекршоците. Според тоа, законодавецот со предвидувањето во оспорената одредба прекршочните постапки започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон и за кои важел рок на застареност од една, односно две години (апсолутна застареност) да продолжат да се водат според одредбите од Закон кој влегол во сила на 10 јули 2010 година и за нив со примена на членовите 40-а и 40-б да важи застареност од три години за водење на постапка, односно две години на застареност за извршување предвидел понеповолно дејство на Законот.

Воедно, Судот имаше предвид дека вака констатираното неповолно дејство на Законот предвидено во оспорената одредба не се одразува само по однос на застареноста за поведување и водење на постапката и за извршувањето на санкцијата, што е предмет на интерес во иницијативата, туку и по однос на заострувањето на казнената политика.

Поточно, со членот 29 став 1 од основниот текст на Законот била предвидена глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за правното лице во случаите кога ќе стори прекршок од членот 7 на овој закон, односно доколку не обезбеди редовно и квалитетно одржување на јавната чистота и чистење на снегот во зимски услови на јавните површини. Со членот 30 од истиот закон било предвидено службеното лице кое постапува спротивно на членот 12 да плати глоба во износ од 300 до 600 евра во денарска противвредност.

Во членот 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавната чистота, во кој е содржана оспорената одредба предвидена е измена на членот 29 од основниот текст на Законот, помеѓу другото на начин што глобата се проектира во рамка од 2.000 до 4.000 евра, наместо претходно проектираната рамка од 2.000 до 3.000 евра. Исто така, по однос на членот 30 од основниот текст на Законот, наместо глоба во рамка од 300 до 600 евра, со членот 5 од измената на Законот се предвидува глоба во фиксен износ од 500 евра. Во првиот случај има поострување на горната граница на глобата за 1000 евра (наместо до 3000 до 4000 евра), а во вториот случај има поострување по однос на долната граница, или наместо најмалку 300 евра до најмногу 600 евра, сега глобата е фиксна и изнесува 500 евра.

Врз основа на сето наведено произлегува дека оспорената

одредба довела до тоа да на поведените и недовршени постапки до 10 јули 2010 година, наместо застареност од 1 година да се применува застареност од 3 години, односно наместо застареност од 1 година да се применува застареност од 2 години за ненапла-тените глоби; потоа на сторените прекршоци од членот 7 од Законот за јавната чистота да може да се изрече глоба со максимална рамка од 4000 евра, наместо максимум од 3000 евра и за прекршоците од членот 12 да може да се изрече глоба од 500 евра наместо глоба од 300 до 600 евра, што само по себе зборува за повратно, понеповолно дејство на оспорената одредба.

Судот, притоа, имаше предвид дека граѓаните, правните и одговорните лица можеле реално да сторат прекршок и на 9 јули 2010 година, односно еден ден пред влегувањето во сила на Законот во кој е содржана оспорената одредба, што би значело дека постапката спрема нив ќе застари на 9 јули 2013 година, до кој датум можат и да добијат построги казни за прекршоците од членот 7 и 12 од Законот за јавната чистота. Доспеаните, а ненаплатени глоби на 9 јули 2010 година би застареле за наплата, наместо на 9 јули 2011 година на 9 јули 2012 година.

Судот, исто така, имаше предвид дека во членот 2 став 1 од Законот за прекршоците е предвидено дека за прекршокот и прекршочната одговорност сообразно се применуваат одредбите од општиот дел на Кривичниот законик.

Во членот 3 став 1 од Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011 и 135/2011), кој е систематизиран во општите одредби на наведениот закон е предвидено дека, врз сторителот на кривично дело се применува законот што важел во времето на извршувањето на кривичното дело. Според ставот 2 од истиот член од Законот, ако по извршувањето на кривичното дело е изменет законот, еднаш или повеќе пати, ќе се примени законот што е поблаг за сторителот.

Врз основа на направената анализа на цитираните одредби од Законот за прекршоците и Кривичниот законик произлегува дека истите се занемарени и девалвирани со оспорената одредба, бидејќи сторителите на прекршоците од областа на јавната чистота немаат законска можност по однос на сторениот прекршок за нив да се примени законот што е поблаг.

Ова од причина што на незавршените постапки наместо застареност од една година ќе се применува застареност од три години за водење на постапката, односно две години за извршување на санкцијата. Воедно, споредувајќи ја висината на предвидените глоби од Законот што бил во сила до настанатата измена со ново-предвидените и сеуште

актуелни глоби за незавршените прекршочни постапки за одделни прекршоци предвидени се повисоки глоби и како такви се понеповолни од поранешните.

Оттука, разгледувајќи го оспорениот член 16 од Законот од аспект на неговото повратно дејство, а при тоа имајќи го предвид ставот 4 на членот 52 од Уставот, според кој законите само по исклучок, и тоа во случаите кога тоа е поповолно за граѓаните, можат да имаат повратно дејство, како и содржината на оспорената законска одредба, Судот оцени дека оспорената одредба е понеповолна за субјектите на кои се однесува и како таква не е во согласност со наведената уставна одредба и со принципот на владеењето на правото утврден како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Врз основа на наведеното Судот оцени дека оспорениот член 16 од Законот не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 52 став 4 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претсе-дателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзуме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.159/2011)

129.

У.бр.209/2011

- Правни последици од осуда предвидени во Законот за ревизија

- Legal consequences from a conviction envisaged in the Law on Audit

- Не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и со членот 14 став 1 од Уставот кога оспорената одредбата

овозможува лицето да биде „казнето“, односно да трпи последица за сторување на недефинирано кривично дело и тоа автоматски по сила на закон, а не со правосилна судска одлука.

- It is not in agreement with Article 8 paragraph 1 line 3 and Article 14 paragraph 1 of the Constitution when the contested provision provides for the person to be “punished”, that is, to undergo a consequence for a committed of an undefined criminal offence automatically by force of law, and not with an effective court decision.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 27 став 1 точка 3 од Законот за ревизија (“Службен весник на Република Македонија” бр.158/2010 и 135/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на 27 став 1 точка 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорената законска одредба се предвидувала правна последица од осудата, што се состоела во недавање можност за стекнување на звањето ревизор, секогаш кога станувало збор за лице осудено на казна затвор и тоа за точно дефиниран временски период, што се протегал од право-силноста на пресудата до денот на издржаната казна затвор и уште до три години, односно над три години. Меѓутоа, со оспорената одредба не се предвидувале правни последици на осудата кога биле во прашање простена или застарена казна затвор, а освен тоа истите биле поврзани само со казна затвор без да биде од значење за каков вид на кривично дело било осудено лицето, од каде подносителот на иницијативата поставува прашање дали секое кривично дело во врска со работењето го прави лицето неподобно за полагање на испит за стекнување на звање ревизор.

Врз основа на наведеното подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба се ограничувало по сила на закон правото на лицата да стекнуваат звање ревизор и да ја вршат таа дејност и во случаите кога истите биле осудени за кривично дело кое не било во врска со вршењето на наведената дејност, од каде, според него, станувало збор за недоволно прецизна и јасна одредба, која не обезбедува правна сигурност за граѓаните како елемент на членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Со оспорената одредба се вршело ограничување на правото за вршење на работа на лицето кое било осудено за кривично дело, кое не било последица од извршување на изречена кривична санкција, односно казната, туку преставувало дополнителна последица што граѓаните ја трпеле по основ на осуденоста, а која настапувала по сила на закон.

Врз основа на наведеното подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 32 ставови 1 и 2 и член 54 ставови 1 и 2 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 27 став 1 точка 3 од Законот за ревизија, за полагање на испитот за стекнување на звањето ревизор лицето, меѓу другото, треба да не е осудувано со правосилна судска пресуда во врска со работењето, и тоа:

а) во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три години и

б) во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор над три години.

4. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владе-ењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 1 од Уставот, „граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, поли-тичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви (став 2).

Според член 13 став 1 од Уставот на Република Македонија, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет

за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 32 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност (став 1). Секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место (став 2).

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот. Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Според членот 4 точка 6 од Законот за ревизија, „Ревизор“ е физичко лице кое поседува уверение за ревизор, а според точката 7 од истиот член од Законот, „Друштво за ревизија“ е трговско друштво кое е регистрирано и врши ревизија согласно со овој закон и Законот за трговските друштва.

Во точката 8 е определено дека, „Овластен ревизор-трговец поединец“ е физичко лице регистрирано согласно со овој закон и Законот за трговските друштва и кое поседува лиценца за овластен ревизор, а во точката 9 дека „Уверение за ревизор“ е уверение кое го издава Институтот за овластени ревизори на Република Македонија на лица кои го положиле испитот за ревизори.

Според точката 10 „Лиценца за овластен ревизор“ е лиценца која ја издава Советот за унапредување и надзор на ревизијата, а според точката 11 „Овластен ревизор“ е ревизор кој поседува лиценца за вршење на работи на ревизија.

Во членот 26 од Законот за ревизија е уредена постапката за стекнување на уверението за ревизор. Така, лицето кое сака да стане ревизор поднесува писмено барање до Институтот за полагање на испит за стекнување на звање ревизор. Барањето мора да содржи докази дека лицето ги исполнува условите од членот 27 на овој закон, а полагањето на испитот за стекнување на звањето ревизор се спроведува според Програма која ја донесува Институтот, а за која Советот дава согласност.

Во членот 27 од Законот се уредени условите за полагање на испит за стекнување на звањето ревизор, меѓу кои и спорниот услов лицето да не е осудувано со правосилна судска пресуда во врска со работењето, и тоа во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три, но и над три години.

Според оценка на Судот формулацијата лицето да не е осудено со правосилна судска одлука во врска со работењето е премногу општа и недоволно прецизна пред се имајќи предвид дека во членот 27 став 1 точка 1 од Законот, меѓу другото, ваков испит за ревизор може да полага лице кое има завршено високо образование од областа на економските, правните науки или друго соодветно образование, што значи дека може да се однесува на лица од најразлични стручни профили, со работно искуство во различни области и во врска со вршење на различни работи. Со оглед на тоа што во членот 27 од Законот за ревизија како услов не е предвидено и потребно работно искуство, оваа одредба ќе биде неприменлива за лицата кои ќе се пријават за полагање на испит за ревизор и кои воопшто немаат работно искуство, што значи не би можеле да сторат кривично дело во врска со работењето (без работно искуство), но можеле да сторат кривично дело кое ги прави неподобни за идно вршење на ревизорската дејност. Меѓутоа, според наведената формулација, ваквата околност за нив нема да биде елиминаторна.

Оттаму, Судот сметаше дека во оспорената одредба не е содржана јасна формулација за тоа кое, односно кои сторени кривични дела предвидено во позитивната кривична регулатива и во врска со вршењето на кои работи може да преставува пречка за исполнувањето на услов за полагање на испитот за ревизор.

Судот, исто така, оцени дека законодавецот направил превид кога предвидел да не може да се полага ревизорскиот испит во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три, но и над три години, бидејќи определбата за ист временски период (пет години) да не може да се полага испитот кога лицето е осудено до три години казна затвор, но и кога е осудено на казна затвор поголема од три години не е логична. Ова посебно ако се има предвид дека законодавецот уредувањето го направил во две посебни алинеи а) и б) во оспорената одредба очигледно со намера да определи различно времетраење на забраната за полагање на ревизорскиот испит кога осудата е до три години затвор и кога осудата е над три години затвор, но тоа не го сторил и очигледно определил исто времетраење. Во ваков случај без значење е за колкава казна затвор станува збор до три или над три години, бидејќи за било која висина на изречена казна затвор лицето нема да може да полага испит во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор, од каде и немало потреба одредбата номотехнички да се уреди во две посебни алинеи.

Во наведената смисла осуденоста на кандидатите за полагање на испитот за ревизор мора да биде во согласност со општите правила

и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на право-силноста на пресудата. Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна. Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата.

Од наведените одредби на Кривичниот законик јасно произлегува дека правните последици од осудата се состојат во забрана на стекнување на определени права, се надоврзуваат на правосилна судски изречена пресуда, како и дека еден од основите за нивно престанување е бришењето на осудата од казнената евиденција. Тие не можат да настапат автоматски по сила на закон, туку настапуваат само со правосилна судска одлука. Казнено-правниот однос се исцрпува на релација на казниво дело и судски изречена казна за неговиот сторител и натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот.

Тргувајќи од наведеното, со оспорената одредба од Законот, се пропишува правна последица од осуда за недефинирано, неопределено кривично дело што преставува пречка за стекнување на звање ревизор, која трае ист временски период без оглед на висината на казната затвор изречена со правосиланата пресуда од каде се поставува прашањето за согласност на оспорената одредба со член 8 став 1 алинеја 3 и член 14 став 1 од Уставот.

При изразувањето на погоре наведеното гледиште Судот го имаше предвид значењето на работите кои се извршуваат од страна на ревизорите, како и значењето и одговорноста на нивната функцијата, што несомнено подразбира висока стручност, одговорност, совесност и непристрасност од страна на лицата кои ја извршуваат оваа одговорна функција, но тоа воедно ја наметнува потреба со закон да се утврдат прецизни, јасни и недвосмислени услови кои треба да ги исполнува лицето на кое ќе му биде доверено извршувањето на вака одговорна функција, како и условите за извршувањето на функцијата.

Во таа смисла, неможноста да се полага ревизорски испит поради осуденост за кривично дело во врска со работата, законо-давецот може да ја предвиди како законска околност само за осуденост за конкретно

дефинирани кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, за точно дефиниран временски период, пришто право е на законодавецот да определи колкав временски период ќе биде потребен лицето да биде рехабилитирано и дали тој временски период ќе биде со различно времетраење во зависност од висината на изречената казна затвор или не.

Начинот на кој сега е формулирана оспорената законска одредба, според Судот е недоволно прецизен и јасен и како таков може да се стави под сомнение заради тоа што не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, но и заради можната повреда на принципот на легалитет од член 14 став 1 од Уставот, со тоа што овозможува лицето да биде „казнето“, односно да трпи последица за сторување на недефинирано кривично дело и тоа автоматски по сила на закон, а не со правосилна судска одлука.

Од направената анализа Судот оцени дека оспорената одредба може да се стави под сомнение поради повреда на член 8 став 1 алинеја 3 и член 14 став 1 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.209/2011)

У.бр.209/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 4 април 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 27 став 1 точка 3 од Законот за ревизија („Службен весник на Република Македонија“ бр.158/2010 и 135/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на

објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива на Стамен Филипov од Скопје, со решение У.бр.209/2011 од 8 февруари 2012 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот 27 став 1 точка 3 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 14 став 1 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 27 став 1 точка 3 од Законот за ревизија, за полагање на испитот за стекнување на звањето ревизор лицето, меѓу другото, треба да не е осудувано со правосилна судска пресуда во врска со работењето, и тоа:

а) во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три години и

б) во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор над три години.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владе-ењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 1 од Уставот, „граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, поли-тичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви (став 2).

Според член 13 став 1 од Уставот на Република Македонија, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 32 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност (став 1). Секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место (став 2).

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат

ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот. Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Според членот 4 точка 6 од Законот за ревизија, „Ревизор“ е физичко лице кое поседува уверение за ревизор, а според точката 7 од истиот член од Законот, „Друштво за ревизија“ е трговско друштво кое е регистрирано и врши ревизија согласно со овој закон и Законот за трговските друштва.

Во точката 8 е определено дека, „Овластен ревизор-трговец поединец“ е физичко лице регистрирано согласно со овој закон и Законот за трговските друштва и кое поседува лиценца за овластен ревизор, а во точката 9 дека „Уверение за ревизор“ е уверение кое го издава Институтот за овластени ревизори на Република Македонија на лица кои го положиле испитот за ревизори.

Според точката 10 „Лиценца за овластен ревизор“ е лиценца која ја издава Советот за унапредување и надзор на ревизијата, а според точката 11 „Овластен ревизор“ е ревизор кој поседува лиценца за вршење на работи на ревизија.

Во членот 26 од Законот за ревизија е уредена постапката за стекнување на уверението за ревизор. Така, лицето кое сака да стане ревизор поднесува писмено барање до Институтот за полагање на испит за стекнување на звање ревизор. Барањето мора да содржи докази дека лицето ги исполнува условите од членот 27 на овој закон, а полагањето на испитот за стекнување на звањето ревизор се спроведува според Програма која ја донесува Институтот, а за која Советот дава согласност.

Во членот 27 од Законот се уредени условите за полагање на испит за стекнување на звањето ревизор, меѓу кои и спорниот услов лицето да не е осудувано со правосилна судска пресуда во врска со работењето, и тоа во периодот од правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три, но и над три години.

Според оценка на Судот формулацијата лицето да не е осудено со правосилна судска одлука во врска со работењето е премногу општа и недоволно прецизна пред се имајќи предвид дека во членот 27 став 1 точка 1 од Законот, меѓу другото, ваков испит за ревизор може да полага лице кое има завршено високо образование од областа на економските, правните науки или друго соодветно образование, што значи дека може да се однесува на лица од најра-злични стручни профили, со работно искуство во различни области и во врска со вршење на различни работи. Со оглед на тоа што во членот 27 од Законот за ревизија како

услов не е предвидено и потребно работно искуство, оваа одредба ќе биде неприменлива за лицата кои ќе се пријават за полагање на испит за ревизор и кои воопшто немаат работно искуство, што значи не би можеле да сторат кривично дело во врска со работењето (без работно искуство), но можеле да сторат кривично дело кое ги прави неподобни за идно вршење на ревизорската дејност. Меѓутоа, според наведената формулација, ваквата околност за нив нема да биде елиминаторна.

Оттаму, Судот смета дека во оспорената одредба не е содржана јасна формулација за тоа кое, односно кои сторени кривични дела предвидени во позитивната кривична регулатива и во врска со вршењето на кои работи можат да преставуваат пречка за исполнување на услов за полагање на испитот за ревизор.

Судот, исто така, оцени дека законодавецот направил превид кога предвидел да не може да се полага ревизорскиот испит во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор до три, но и над три години, бидејќи определбата за ист временски период (пет години) да не може да се полага испитот кога лицето е осудено до три години казна затвор, но и кога е осудено на казна затвор поголема од три години, што не е е логично од правен аспект. Ова посебно ако се има предвид дека законодавецот уредувањето го направил во две посебни алинеи а) и б), очигледно со намера да определи различно времетраење на забраната за полагање на ревизорскиот испит кога осудата е до три години затвор и кога осудата е над три години затвор, но тоа не го сторил и очигледно определил исто времетраење. Во ваков случај без значење е за колкава казна затвор станува збор, до три или над три години, бидејќи за било која висина на изречена казна затвор лицето нема да може да полага испит во периодот на правосилноста на пресудата до денот на издржувањето на казната и пет години од денот кога ја издржал казната во случај на осуденост со правосилна судска пресуда со казна затвор, од каде и немало потреба одредбата номотехнички да се уреди во две посебни алинеи.

Во наведената смисла осуденоста на кандидатите за полагање на испитот за ревизор мора да биде во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011). Така, според член 101 од Кривичниот законик, правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор. Правни последици можат да се предвидат само со закон. Според член 102 од истиот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на

право-силноста на пресудата. Правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна. Со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата.

Од наведените одредби на Кривичниот законик јасно произлегува дека правните последици од осудата се состојат во забрана на стекнување на определени права, се надоврзуваат на правосилна судски изречена пресуда, како и дека еден од основите за нивно престанување е бришењето на осудата од казнената евиденција. Тие не можат да настапат автоматски по сила на закон, туку настапуваат само со правосилна судска одлука. Казнено-правниот однос се исцрпува на релација на казниво дело и судски изречена казна за неговиот сторител и натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот.

Тргувајќи од наведеното, со оспорената одредба од Законот, се пропишува правна последица од осуда за недефинирано, неопределено кривично дело што преставува пречка за стекнување на звање ревизор, која трае ист временски период без оглед на висината на казната затвор изречена со правосиланата пресуда од каде Судот оцени дека оспорената одредба не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 14 став 1 од Уставот.

При изразувањето на погоре наведеното гледиште Судот го имаше предвид значењето на работите кои се извршуваат од страна на ревизорите, како и значењето и одговорноста на нивната функцијата, што несомнено подразбира висока стручност, одговорност, совесност и непристрасност од страна на лицата кои ја извршуваат оваа одговорна функција, но тоа воедно ја наметнува потреба со закон да се утврдат прецизни, јасни и недвосмислени услови кои треба да ги исполнува лицето на кое ќе му биде доверено извршувањето на вака одговорна функција, како и условите за извршувањето на функцијата.

Во таа смисла, неможноста да се полага ревизорски испит поради осуденост за кривично дело во врска со работата, законо-давецот може да ја предвиди како законска околност само за осуденост за конкретно дефинирани кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор, за точно дефиниран временски период, при што право е на законодавецот да определи колкав временски период ќе биде потребен лицето да биде рехабилитирано и дали тој временски период ќе биде со различно времетраење во зависност од висината на изречената казна затвор или не.

Начинот на кој сега е формулирана оспорената законска одредба, според Судот недоволно е прецизен и јасен и како таков не е во согласност со владеењето на правото гарантирано со член 8 став 1

алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, но и со членот 14 став 1 од Уставот, заради повреда на принципот на легалитет, бидејќи со одредбата се овозможува лицето да биде „казнето“, односно да трпи последица за сторување на недефинирано кривично дело и тоа автоматски по сила на закон, а не со правосилна судска одлука.

Од направената анализа Судот оцени дека оспорената одредба не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 14 став 1 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.209/2011)

130.

У.бр.205/2011

- Закон за процена

- Law on Assessment

- Неможноста за стекнување лиценца предвидена во членот 21 став 3 алинеи 5 и 6 од Законот за процена, не е трајна, туку е сведена на времето додека трае забраната утврдена со одлуката на судот, а од друга страна не се однесува за било кои, туку за кривични дела од областа на процената, поради што оспорената одредба не може да биде доведена под сомнение во однос на уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

- Оспорената алинеја 3 на ставот 1 од член 29 на Законот за процена се однесува на лице кое веќе ја врши функцијата му се одзема заради негово

осудување во периодот додека ја врши таа функција, а не како правна последица од правосилна судска пресуда.

- Оспорениот член 29 став 1 алинеја 10 од Законот, се однесува на лице кое веќе ја врши функцијата проценувач и на кое лиценцата му се одзема заради негово осудување во периодот додека ја врши таа функција, а не како правна последица од правосилна судска пресуда. Тоа претставува класичен услов за одземање на лиценца поради осуда со правосилна судска пресуда, бидејќи такво лице не може да дава гаранција дека истото успешно ќе се придржува на основните начела при вршењето на процената (законитост, стручност, чесност, совесност, ефикасност, професионалност).

- *The impossibility to acquire a licence as envisaged in Article 21 paragraph 3 lines 5 and 6 of the Law on Assessment is not permanent, but reduced to the time of duration of the prohibition defined by the decision of the court, and on the other hand it does not apply to any, but to criminal offences from the field of assessment, owing to which the contested provision may not be questioned in view of the constitutional provisions invoked by the applicant.*

- *The contested line 3 of paragraph 1 of Article 29 in the Law on Assessment applies to a person already performing the office and it is taken away on ground of his/her conviction during the period while performng that office, and not as a legal consequence from an effective court judgment.*

- *The contested Article 29 paragraph 1 line 10 of the Law applies to a person already performing the office of an assessor and who has his/her licence taken away on grounds of his/her conviction during the period while performng the fuction, and not as a legalconsequence from an effective court judgment. It is a classical condition for taking away a licence on grounds of a conviction with an effective court judgment, since such a person may not yield a guarantee for successfully adhering to the basic principles in the performance of the assessment (legality, expertness, honesty, conscientiousness, efficacy, professionalism).*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 10 став 1 алинеја 4 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/2010, 158/2011 и 185/2011).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 21 став 3 алинеи 5 и 6 и член 29 став 1 алинеи 3 и 10 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорените законски одредби правните последици од осудата настапувале по сила на законот, а не како конкретна казна (забрана) што ја изрекувал судот во рамките на видовите казни односно санкции, поради што оспорените законски одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 ставови 1 и 2, член 51, член 54 став 1 и член 98 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 10 став 1 од Законот за процена стручен испит за проценувач може да полага лице кое ги исполнува следниве услови: да е државјанин на Република Македонија, да има живеалиште во Република Македонија, да има високо образование (диплома со завршено четиригодишно високо образование или диплома со 300 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТЦ)), со правосилна одлука да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната, да има најмалку пет години работно искуство во соодветната област и - да има сертификат за завршена почетна обука за проценувач од соодветна област.

Во член 21 став 3 од истиот закон е утврдено дека лиценца може да добие трговско друштво за процена, ако: има регистрирана дејност процена, има вработено најмалку две лица проценувачи, има

осигурување согласно со овој закон, со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност додека трае забраната, со правосилна одлука не му е изречена споредна казна забрана за добивање лиценца за овластен проценувач додека трае забраната и споредна казна одземање на лиценца за овластен проценувач, со правосилна одлука да не му е изречена споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на дејност процена додека траат правните последици на осудата и управителот на друштвото за процена даде изјава за проценувачите и другите вработени лица дека во работењето ќе ги применуваат правилата содржани во Кодексот за етиката на проценувачи и професионалните стандарди.

Според член 29 став 1 од Законот лиценца се одзема: ако лиценцата е издадена врз основа на неточни податоци, по барање на овластен проценувач, ако со правосилна одлука е утврдено нестручно или несовесно или ненавремено вршење на процената, ако не го продолжи осигурувањето од одговорност за штета, ако уредно не ја плаќа членарината на Комората на проценувачи, со престанок на исполнување на условите од членот 21 на овој закон за издавање на лиценца, со престанок на трговското друштво, односно смрт на овластениот проценувач рговецот-поединец,кога над овластениот проценувач е отворена стечајна постапка или ликвидациона постапка, ако со правосилна одлука е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност, за времето додека траат правните последици од мерката и ако е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, за времето додека траат правните последици од осудата.

5. Според членот 8 став 1 алинеи 1 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со одредбата од членот 13 став 1 од Уставот е определено дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со членот 14 став 1 од Уставот е определено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според членот 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите

мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Тргувајќи од фактот дека правните последици од осудата како посебен правен институт се забранети со Уставот, законодавецот општите правила и рамки за нивно пропишување ги утврдил во Кривичниот законик, така што, во посебна глава го уредил прашањето на настапувањето, почетокот и траењето на правните последици. Имено во член 101 став 1 е утврдено дека правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудата за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор, а според став 2 на овој член правните последици можат да се предвидат само со закон.

Според член 102 од Кривичниот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1), правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарена казна (став 2) и правните последици од осудата престануваат со бришење на осудата (став 3).

Од наведените одредби на Кривичниот законик јасно произлегува дека правните последици од осудата се предвидуваат со закон, дека тие се состојат во забрана на стекнување на определени права и дека еден од основите за нивно престанување е бришењето на осудата од казнената евиденција.

Оттука, иако правните последици од осудата според своето дејство имаат исти ефекти како и казните што ги изрекува судот, особено оние што се состојат во забрана за остварување и вршење определени права, сепак нивната системска поставеност во однос на казните е сосема поинаква.

Анализирајќи го оспорениот член 10 став 1 алинеја 4 од Законот за процена во контекст на наведените уставни одредби, како и одредбите од Кривичниот законик, Судот оцени дека во конкретниов случај се работи за правни последици од осудата кои настапуват по сила на закон.

Имено, од анализата на оспорената алинеја 4 од став 1 на член 10 од Законот за процена, според Судот произлегува дека стручен испит за проценувач не може да полага лице кое со правосилна одлука му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната. Со оспорениот дел од одредбата на Законот, се ограничува правото на одредено лице да полага стручен испит за проценувач, во случај кога има споредна казна забрана за вршење за професија, дејност или должност, која професија е можно да нема никаква врска со дејноста за која се полага стручниот испит - проценувач.

Оттука, со оспорениот дел од одредбата од Законот, се ограничува

по сила на закон правото на едно лице да полага стручен испит и во случаи кога определената забрана не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност.

Имајќи ги предвид изнесените одредби од Уставот, како и содржината на оспорениот дел од одредбата од Законот, во конкретниов случај станува збор за ограничување на правото на граѓаните како последица од забрана за вршење на професија, дејност или должност.

6. По однос на условот трговското друштво да добие лиценца за процена во случаите кога на трговското друштво со правосилна одлука не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната, како и споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на дејност процена додека траат правните последици на осудата, на што се однесува член 21 став 3 алинеи 5 и 6 од Законот, не претставува ограничување директно од оспорената одредба од Законот, туку тоа ограничување произлегува од правното дејство на самата правосилна судска одлука со која е изречена казната односно забраната. Тоа значи дека трговското друштво не може да добие лиценца за процена, не како правна последица од осудата по сила на законот, туку како последица од конкретната казна што со правосилна одлука ја изрекол судот.

Оттука, имајќи предвид дека во случајов неможност за стекнување лиценца не е трајна, туку е сведена на времето додека трае забраната утврдена со одлуката на судот, а од друга страна не се однесува за било кои, туку за кривични дела од областа на процената, Судот оцени дека оспорената одредба на член 21 став 3 алинеи 5 и 6 од Законот за процена не може да биде доведена под сомнение во однос на уставните одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата.

Со истите наводи во иницијативата кои се однесуваат за оспорување на уставноста на претходно наведените одредби од законот дека станувало збор за правни последици по сила на закон е опфатен и член 29 став 1 алинеите 3 и 10 од Законот, за кои во иницијативата не се даваат посебни аргументи за оваа одредба, но сепак и по однос на овој член Судот се впушти во уставно-судска анализа. Имено, оспорениот член 29 од Законот ги предвидува условите под кои се врши одземање на веќе доспеаната лиценца.

Оспорената алинеја 3 на ставот 1 од член 29 од Законот, предвидува дека лиценцата се одзема ако со правосилна одлука е утврдено нестручно или несовесно или ненавремено вршење на процената. Според Судот, јасно произлегува дека во конкретниов случај не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека во истата станува збор за повреда на принципот на презумпција на невиноста на лицето утврден во членот 13 став 1 од Уставот, ниту пак за повреда на

начелото на законитост во казненото право изразено преку забраната за казнување утврдена во член 14 став 1 од Уставот. Оспорената алинеја 3 на ставот 1 од член 29 на Законот за процена се однесува на лице кое веќе ја врши функцијата му се одзема заради негово осудување во периодот додека ја врши таа функција, а не како правна последица од правосилна судска пресуда. Оттука, според Судот, ова претставува услов за одземање на лиценцата, бидејќи такво лице не може да гарантира дека успешно ќе ја врши функцијата проценител. Токму од овие причини не може да се прифати дека оспорената законска одредба не била во согласност со утврдените принципи во членовите 13 и 14 од Уставот.

Од анализата на оспорената алинеја 10 од став 1 на член 29 од Законот за процена, со кој е предвидено дека лиценцата се одзема ако е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, за времето додека траат правните последици од осудата, според Судот, во истата не станува збор за повреда на принципот на презумпција на невиноста на лицето утврден во член 13 став 1 од Уставот, ниту на начелото на законитост во казненото право изразено преку забраната за казнување утврдени во член 14 став 1 од Уставот. Ова од причина што оспорениот член 29 став 1 алинеја 10 од Законот, се однесува на лице кое веќе ја врши функцијата проценувач и на кое лиценцата му се одзема заради негово осудување во периодот додека ја врши таа функција, а не како правна последица од правосилна судска пресуда. Оттука, според Судот, ова претставува класичен услов за одземање на лиценца поради осуда со правосилна судска пресуда, бидејќи такво лице не може да дава гаранција дека истото успешно ќе се придржува на основните начела при вршењето на процената (законитост, стручност, чесност, совесност, ефикасност, професионалност член 3) на пазарната вредност на предметот на процена. Оспорената одредба, според Судот, е во функција на гаранција на успешно обавување на функцијата овластен проценувач. Од овие причини не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека оспорената законска одредба на член 29 став 1 алинеја 10 од Законот не е во согласност со утврдените принципи во членовите 13 и 14 од Уставот на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.205/2011)

131.

У.бр.205/2011

- Закон за процена

- Law on Assessment

- Законската одредба од Законот за процена со која по сила на закон се ограничува правото на едно лице да полага стручен испит и во случаи кога определената забрана не е во врска со вршењето на оваа дејност и ограничување на правото е последица од забрана на вршење на професија, дејност или должност, не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- The legal provision in the Law on Assessment restricting, by force of law, the right of a person to take a state examination even in cases when the prohibition rendered is not related to the performance of this activity and the restriction of the right is a consequence from the prohibition of the performance of a profession, activity or duty, is not in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 10 став 1 алинеја 4 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/2010, 158/2011 и 185/2011).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на нејзиното објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр.205/2011 од 15 февруари 2012 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според член 10 став 1 од Законот за процена стручен испит за проценувач може да полага лице кое ги исполнува следниве услови: да е државјанин на Република Македонија, да има живеалиште во Република Македонија, да има високо образование (диплома со завршено четиригодишно високо образование или диплома со 300 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТЦ)), со правосилна одлука да не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната, да има најмалку пет години работно искуство во соодветната област и да има сертификат за завршена почетна обука за проценувач од соодветна област.

5. Според членот 8 став 1 алинеи 1 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со одредбата од членот 13 став 1 од Уставот е определено дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со членот 14 став 1 од Уставот е определено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според членот 23 од Уставот, секој граѓанин има право да

учествува во вршењето на јавни функции.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Тргувајќи од фактот дека правните последици од осудата како посебен правен институт се забранети со Уставот, законодавецот општите правила и рамки за нивно пропишување ги утврдил во Кривичниот законик, така што, во посебна глава го уредил прашањето на настапувањето, почетокот и траењето на правните последици. Имено во член 101 став 1 е утврдено дека правните последици од осудата што се надоврзуваат на осудата за определени кривични дела, може да настапат само кога за кривичното дело на сторителот му е изречена казна затвор, а според став 2 на овој член правните последици можат да се предвидат само со закон.

Според член 102 од Кривичниот законик, правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата (став 1), правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарена казна (став 2) и правните последици од осудата престануваат со бришење на осудата (став 3).

Од наведените одредби на Кривичниот законик јасно произлегува дека правните последици од осудата се предвидуваат со закон, дека тие се состојат во забрана на стекнување на определени права и дека еден од основите за нивно престанување е бришењето на осудата од казнената евиденција.

Оттука, иако правните последици од осудата според своето дејство имаат исти ефекти како и казните што ги изрекува судот, особено оние што се состојат во забрана за остварување и вршење определени права, сепак нивната системска поставеност во однос на казните е сосема поинаква.

Анализирајќи го оспорениот член 10 став 1 алинеја 4 од Законот за процена во контекст на наведените уставни одредби, како и одредбите од Кривичниот законик, Судот оцени дека во конкретниов случај се работи за правни последици од осудата кои настапуват по сила на закон.

Имено, од анализата на оспорената алинеја 4 од став 1 на член 10 од Законот за процена, според Судот произлегува дека стручен испит за проценувач не може да полага лице кое со правосилна одлука му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната. Со оспорениот дел од одредбата на Законот, се ограничува правото на одредено лице да полага стручен испит за проценувач, во случај кога има споредна казна забрана за вршење за професија, дејност или должност, која професија

е можно да нема никаква врска со дејноста за која се полага стручниот испит - проценувач.

Оттука, со оспорениот дел од одредбата од Законот, се ограничува по сила на закон правото на едно лице да полага стручен испит и во случаи кога определена забрана не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност.

Имајќи ги предвид изнесените одредби од Уставот, како и содржината на оспорениот дел од одредбата од Законот, во конкретниов случај станува збор за ограничување на правото на граѓаните како последица од забрана за вршење на професија, дејност или должност.

Од наведеното Судот оцени дека оспорениот член 10 став 1 алинеја 4 од Законот, не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.205/2011)

132.

У.бр.174/2011

**- Кривична одговорност предвидена во посебен закон
(Закон за данок на додадена вредност)**

- Criminal liability envisaged in a special law (Law on Value-Added Tax)

- Законодавецот не ги повредува уставните одредби кога се определил надвор од одредбите на Кривичниот законик, во друг посебен закон (Законот за данокот на додадена вредност) да ја уреди кривичната одговорност на одговорното лице во правното лице и физичко лицеданочен обврзник за дадена правна ситуација и кога

предвидел казна за таквата одговорност.

- The legislator does not infringe upon the constitutional provisions in the decision on regulating, outside the provisions of the Criminal Code in another special law (the Law on Value-Added tax), the criminal liability of the responsible person in the legal entity and the natural person-taxpayer for a given legal situation and stipulating a penalty for such liability.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр.102/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 8 од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Иницијативата започнува со цитирање на оспорената законска одредба па врз основа на изнесената содржина се наведува дека за ваквото уредување веќе постоело пропишано кривично дело Даночно затајување, согласно членот 279 од Кривичниот законик, кое исто така, целосно е цитирано во продолжението на иницијативата. Оттаму, според подносителот на иницијативата со опстојувањето на оспорената законска одредба доаѓало до постоење на два паралелни системи на уредување на една иста работа и по ист основ субјектите се казнувале со казна затвор и парична казна што било спротивно на принципот на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Од друга страна, според членот 96-а од Кривичниот законик на правното лице не можела да му се изрече казна затвор и ако било така, тогаш и на одговорното лице во правното лице не можела да му се изрече казна затвор, бидејќи одговорното лице било составен дел на

правното лице и ја делело судбината со правното лице. При ова особено требало да се има предвид дека за исто кривично дело кумулативно се изрекувала и казна затвор и парична казна, а покрај тоа со членовите 6 и 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност, за исти или слични дејствија, биле предвидени строги прекршочни санкции, глоби. Исто така, и со членовите 179 до 179-г од Законот за даночната постапка, за исти или слични дејствија, биле предвидени строги прекршочни глоби. Поради наведеното и од тој аспект, оспорената одредба била уставно неоснована и неодржлива.

Оттаму, казната затвор за одговорното лице во правното лице, предвидена со оспорената одредба, била непропорционална и несоодветна на целите поради кои законодавецот ја утврдил и предизвикувала повеќекратно, прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните, кое не било во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 9 од Уставот.

Освен тоа, со формулацијата: „...или ќе поднесат даночна пријава, а нема да го уплатат долгуваниот данок на утврдените сметки...“ се повредувало почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право од членот 8 став 1 алинеја 11 и членот 118 од Уставот. Ова од причина што според членот 1 од Протоколот 4 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, (ратификувана со Закон објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.11/1997) со кој се обезбедувале некои права и слободи што не биле обезбедени со Протоколот број 1, никој не смеел да биде лишен од слобода само поради тоа што не бил во состојба да изврши некоја договорна обврска.

При одлучувањето, според подносителот на иницијативата, требало да се има предвид и содржината на членот 1 од Законот за данокот на додадената вредност, од која одредба произлегувало дека со наведениот закон не можеле да се воведуваат кривични санкции, бидејќи истите се воведувале само со Кривичниот законик, а не и со други закони. Само со Кривичниот законик се утврдувале основните начела и општите институти од материјално-правен карактер, со кои се определувал општиот поим на кривичните дела, се дефинирале претпоставките и условите на кривичната одговорност и се утврдувале основите за нивното исклучување, се утврдувал системот на санкциите и поблиску се одредувале условите за нивна примена и се пропишувале конкретните кривични дела и санкциите кои можат да се изречат за секое кривично дело.

Со оглед на тоа што често пати правните лица биле и субјекти на пазарот, подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба го повредувала и членот 55 од Уставот, бидејќи со неа не се овозможувала слобода на пазарот и претприемништвото и еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

Врз основа на наведното подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 1, 3, 7 и 11, член 9, член 51, член 54 ставови 1 и 2, член 55 и член 118 од Уставот. Воедно предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија преземени врз основа на оспорената одредба заради можноста од настанување на тешко отстранливи последици.

3. Судот на седницата утврди дека, според содржината на оспорениот член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр.102/2010), членот 60-а од Законот се менува и гласи:

„Одговорното лице во правното лице и физичко лице- даночен обврзник кои нема да поднесат даночна пријава во пропишаниот рок, или ќе поднесат даночна пријава, но во истата нема да внесат точни податоци, или ќе поднесат даночна пријава а нема да го уплатат долгуваниот данок на утврдените сметки, со цел да се стекнат со поголема имотна корист или вредност, ќе се казнат со казна затвор од шест месеци до пет години и со парична казна.

Ако износот на обврската од овој член е значителен, сторителот ќе се казни со казна затвор од најмалку четири години и со парична казна.

Ако делото од овој член го стори правно лице ќе се казни со парична казна.

Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од овој член се одзема со судска одлука.“

4. Согласно членот 8 став 1 алинеи 1, 3, 7 и 11 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот; владеењето на правото; слободата на пазарот и претприемништвото и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намиравањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот (став 1). Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2).

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1). Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2).

Според членот 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатре-шниот поредок на Република Македонија и не можат да се менуваат со закон.

Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи на Советот на Европа и протоколите број 1, 4, 6, 7 и 11 се ратификувани со Закон објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр.11/1997.

Врз основа на анализата на член 8 став 1 алинеја 3, член 14 став 1, член 51 и член 54 од Уставот произлегува дека начелото на законитост во Република Македонија е подигнато на ранг на уставно начело, а во казненото право се искажува преку принципот за законска определеност на казнивите дела и на казните и служи како гарант за правата и слободите на граѓаните од една страна и како гарант за остварувањето на казнената политика на земјата, вградена во нејзините казнени закони, од друга страна.

Начелото на законитост во казненото право пред се овозможува никој да не може да биде казнет за дело што пред да е сторено не било со закон пропишано како казниво дело, односно на никој да не може да му биде изречена казна што не е предвидена со закон.

Притоа, видовите на кривичните дела, видовите на казни и нивната висина не се определени со Уставот туку препуштено е тие да се определат со закон, водејќи притоа сметка за член 54 став 4 од Уставот според кој ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правната одреденост на казнивите дела и казните.

Во оваа смисла, со Кривичниот законик се утврдуваат основните начела и општи институти од материјално правен карактер, со кои се определува општиот поим на кривичното дело, се дефинираат претпоставките и условите на кривичната одговорност и се утврдуваат основите за нивното исклучување, се утврдува систем на санкции и

поблиску се одредуваат условите за примена на санкциите, како и се пропишуваат конкретните кривични дела и санкциите кои можат да се изречат за секое кривично дело.

Со член 1 од Кривичниот законик, се утврдува дека на никого не може да му биде изречена казна или друга кривична санкција за дело, кое, пред да биде сторено, не било со закон определено како кривично дело и за кое не била пропишана казна со закон.

Оттаму, Уставот зацртувајќи го принципот на владеење на правото како една од темелните вредности на уставниот поредок не определил дека кривичните дела и казните за сторените кривични дела треба да бидат определени само во еден закон, од кои причини и законодавецот имал простор описот на кривичните дела и казните за нив номотехнички да ги уреди во повеќе закони, а не само во Кривичниот законик. Од уставно-правен аспект од значење е само да се постигне јасно, недвосмислено нормирање кое нема да остави простор за различно толкување и примена.

Сепак, дали одредено лице ќе одговара за сторено кривично дело според оспорената одредба или пак за сторено кривично дело Даночно затајување од членот 279 од Кривичниот законик секогаш е фактичко прашање, односно јавниот обвинител, а потоа и судот кој ја води кривичната постапка е надлежен да утврди дали во конкретниот случај се остварени законските елементи на кривичното дело од првиот или вториот закон од што ќе зависи и неговата кривична одговорност и изречена санкција.

Како и да е во оспорениот член 60-а од Законот за данокот на додадената вредност е предвидено дека, одговорното лице во правното лице и физичко лице-даночен обврзник кои нема да поднесат даночна пријава во пропишаниот рок, или ќе поднесат даночна пријава, но во истата нема да внесат точни податоци, или ќе поднесат даночна пријава а нема да го уплатат долгуваниот данок на утврдените сметки, со цел да се стекнат со поголема имотна корист или вредност, ќе се казнат со казна затвор од шест месеци до пет години и со парична казна (став 1). Ако износот на обврската од овој член е значителен, сторителот ќе се казни со казна затвор од најмалку четири години и со парична казна (став 2). Ако делото од овој член го стори правно лице ќе се казни со парична казна (став 3). Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од овој член се одзема со судска одлука (став 4)

Од анализата на описот на наведеното кривично дело од Законот за данокот за додадената вредност произлегува дека извршителите на ова дело можат да бидат: правно лице, одговорно лице во правното лице и физичко лице-даночен обврзник. Дејствието на извршување се состои во неподнесување даночна пријава во пропишан рок, или поднесување на

даночна пријава во која нема да се внесат точни податоци или пак иако дошло до поднесување на пријава данокот не се уплатува. Притоа, целта на сторителот е стекнување поголема имотна корист или вредност.

Кривичното дело „Даночно затајување“ од членот 279 од Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11 и 135/2011), го прави тој што со намера самиот или некој друг да одбегне целосно или делумно плаќање данок, придонес или некоја друга давачка на која е обврзан со закон, дава лажни податоци за своите приходи, или за приходите на правното лице, предметите или другите факти од влијание за утврдување на износот на ваквите обврски или тој што со иста намера во случај на задолжителна пријава не пријави приход, односно предмет или друг факт од влијание за утврдување на ваквите обврски, а износот на обврската е од поголема вредност, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години и со парична казна (став 1). Ако износот на обврската од став 1 е значителен, сторителот ќе се казни со затвор од најмалку четири години и со парична казна (став 2). Ако делото од став 1 го стори правно лице, ќе се казни со парична казна (став 3).

Од анализата на описот на наведеното кривично дело од Кривичниот законик произлегува дека извршители на ова дело можат да бидат: правно или физичко лице. Дејствието на извршување се состои во одбегнување целосно или делумно плаќање данок, придонес или некоја друга давачка на која се обврзани со закон, давање лажни податоци за своите приходи, или за приходите на правното лице, предметите или другите факти од влијание за утврдување на износот на ваквите обврски не пријавување приход, односно предмет или друг факт од влијание за утврдување на ваквите обврски.

Комапартивната анализа на двете цитирани и анализирани кривични дела покажа дека истите се совпаѓаат меѓусебно само по однос на запретените казни. Од анализата на останатите елементи произлегува дека станува збор за сосема различни и специфични кривични дела (првото од областа на данокот за додадена вредност, второто од областа на даноците воопшто, придонесите и другите давачки определени со закон), од каде Судот не ги прифати како основани наводите од иницијативата дека со оспорената одредба доаѓало до постоење на два паралелни системи на уредување на една иста работа и по ист основ субјектите се казнувале со казна затвор и парична казна што било спротивно на принципот на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Според оценка на Судот, исто така, неосновани се наводите од иницијативата дека, според членот 96-а од Кривичниот законик на правното лице не можела да му се изрече казна затвор и ако било така, тогаш и на одговорното лице во правното лице не можела да му се изрече

казна затвор, бидејќи одговорното лице било оставен дел на правното лице и ја делело судбината со правното лице, како и да се има предвид дека Законот за данокот на додадена вредност и Законот за даночната постапка за исти или слични дејствија предвидувале строги прекршочни санкции, глоби. за исти или слични дејствија.

Ова од причина што, вака изнесените наводи, иако оскудни, според Судот, водат кон оспорување на целината на кривично правниот институт казнување со казна затвор на одговорното лице во правното лице што секако не може да се направи само со оспорување на членот 60-а од Законот за данокот на додадена вредност, туку за утврдување на неуставност на наведениот институт е потребно нешто повеќе, аргументирано и издржано оспорување на поголем дел одредби од Кривичниот законик, но и од многу други закони.

Имено, согласно член 122 став 7 од Кривичниот законик, како одговорно лице во правно лице се смета лице во правно лице на кое со оглед на неговата функција или врз посебно овластување во правното лице му е доверен определен круг на работи што се однесуваат на извршување на законските прописи или на прописите донесени врз основа на закон или општ акт на правното лице во управувањето, користењето и располагањето со имот, раководењето со производниот или деловен потфат, некој друг стопански процес или надзорот над нив. Како одговорно лице се смета и службено лице кога се во прашање дела кај кои како сторител е означено одговорно лице, а не се предвидени во главата за кривични дела против службената должност, односно како кривични дела на службено лице предвидени во некоја друга глава на овој законик.

Кога е тоа посебно предвидено со овој законик, како одговорно лице се смета и лицето кое врши посебна функција или овластување или на кое му е доверено самостојно вршење на определени работи во странско правно лице, како и лицето кое е претставник на странско правно лице во Република Македонија.

Согласно член 28-а став 1 од истиот законик, во случаите определени со закон, правното лице е одговорно за кривичното дело сторено од одговорно лице во правното лице, во име, за сметка или во корист на правното лице.

Според ставот 2 од истиот член од Кривичниот законик, „Правното лице е одговорно и за кривично дело сторено од негов вработен или застапник на правното лице со кое е остварена значителна имотна корист или на друг му е нанесена значителна штета, ако:

1. извршувањето на заклучок, наредба или друга одлука или одобрение на орган на управување, орган на раководење или надзорен орган претставува сторување на кривично дело или

2. до сторување на делото дошло поради пропуштање на должниот надзор на органот на управување, органот на раководење или надзорниот орган или

3. органот на управување, органот на раководење или надзорниот орган не го спречил кривичното дело или го прикрил или не го пријавил пред покренувањето на кривична постапка против сторителот.

Под условите од ставовите 1 и 2 на овој член, кривично се одговорни сите правни лица со исклучок на државата.

Единиците на локалната самоуправа се одговорни само за делата извршени надвор од нивните јавни овластувања.

Под условите од ставовите 1 и 2 на овој член, странско правно лице е кривично одговорно ако делото е сторено на територијата на Република Македонија, без оглед дали има свое претставништво или подружница која врши дејност на нејзина територија.“

Во членот 28-б од Кривичниот законик, е предвидено дека: „Одговорноста на правното лице не ја исклучува кривичната одговорност на физичкото лице како сторител на делото. Под условите од членот 28-а ставови 1 и 2 на овој член правното лице е одговорно за кривично дело и кога постојат фактички или правни пречки за утврдување на кривичната одговорност на физичкото лице како сторител на делото. Ако кривичното дело е сторено од небрежност, правното лице е одговорно под условите од членот 28-а на овој законик, ако со закон е предвидено казнување за кривично дело сторено од небрежност (член 11 став 2).“

Од анализата на наведените одредби, но и од анализата на членовите 96-а, 96-б, 96-в, 96-г, 96-д и 96-е од Кривичниот законик јасно произлегува дека законодаваецот прецизно нормирал во кој случај и поради кои услови кривично може да биде одговорно правното лице, потоа одговорното лице во правното лице или пак двете лица и на какви се казни истите можат да бидат осудени. Во таа смисла особено е значајна определбата на законодавецот од членот 28-б став 1 од Кривичниот законик, според која одговорноста на правното лице не ја исклучува кривичната одговорност на физичкото лице како сторител на делото.

Според тоа, неосновани се и наводите од иницијативата за непропорционална и несоодветна казна за одговорното лице во правното лице, како и за постоење на повеќекратно, прекумерно и неоправдано ограничување на правата на граѓаните, што водело кон повреда на членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

По однос, пак, на можната повреда на членот 9 до Уставот во поднесената иницијатива воопшто не се среќаваат причини за повреда на посочената уставна одредба, односно на кој начин одредбата доведува

до нееднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

Според оценка на Судот неприфатливи се и наводите од иницијативата за повреда на членот 8 став 1 алинеи 1 и 11 и членот 118 од Уставот, а од причина што одредбата од членот 1 од Протоколот 4 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, не може да се доведе во корелација со оспорената одредба.

Поточно, никој не може да биде лишен од слобода само затоа што не е во состојба да изврши определена договорна обврска, според членот 1 од Протоколот број 4 кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, со кој се признаваат некои права и слободи кои не се наведени во Конвенцијата и во Протоколот број 1 кон Конвенцијата, кој Протокол е ратификуван со Закон објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.11/1997. Значи во прашање е забрана за лишување од слобода поради неисполнување на договорна обврска, а со оспорената одредба се предвидуваат санкции за повреда не на договорна, туку на законска обврска за плаќање на данок на додадена вредност. Уште повеќе согласно членот 33 од Уставот, плаќањето на даноците е и уставна обврска.

Конечно со оспорената одредба не се повредуваат членот 8 став 1 алинеја 7 и членот 55 од Уставот, затоа што санкцио-нирањето на правните лица кои не ги исполнуваат своите уставни и законски обврски во никој случај не ги повредува слободата на пазарот и претприемништвото, туку напротив води кон почитување на пропишани правила на однесување и зголемување и зајакнување на слободата на пазарот и претприемништвото.

Врз основа на наведеното Судот оцени дека оспорената одредба е во согласност со член 8 став 1 алинеи 1, 3, 7 и 11, член 9, член 51, член 54 ставови 1 и 2, член 55 и член 118 од Уставот.

Од изнесеното произлегува дека во иницијативата неосновано се предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија, согласно членот 27 од Деловникот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претсе-дателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Вера Маркова, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.174/2011)

133.

У.бр.12/2012

- Доплатен билет за пречекорување на времето на паркирање

- Additional payment for a ticket for overstepping parking time

- Овластувањето на ЈП Градски паркинг Скопје да наплаќа доплатен билет за пречекорување на дозволеното време на паркирање не е во спротивност со членот 259 став 3 од Законот за облигационите односи, бидејќи давателот на услугата на паркирање и корисникот на паркинг услугата не се наоѓаат во должничко-доверителен однос регулиран со наведената законска одредба.

- The authorisation of the public enterprise City Parking Skopje to collect additional payment for a ticket for overstepping the time allowed for parking is not in contradiction with Article 259 paragraph 3 of the Law on Obligations, since the provider of the parking service and the user of the parking service are not in a debtor-creditor relationship governed by the said legal provision.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 9 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на член 8 во делот: „13. доплатен билет за пречекорување на дозволеното време на паркирање - 1.300 денари“ од Ценовникот за услуги кои ги извршува ЈП Градски паркинг Скопје бр.02-211/4 од 25 февруари 2011 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот во кој се бара оцена на согласноста на оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот означен во точката 1 од ова решение со Уставот, како и по однос на делот со кој се бара оцена на согласноста на истата одредба со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2007, 86/2008, 98/2008, 64/2009, 161/2009, 36/2011 и 51/2011) и Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2006, 69/2006 и 51/2011).

3. Васко Штерјовски и Џеваир Османи, двајцата од с.Добри Дол-Гостивар на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на дел од членот 8 од Ценовникот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата се поставувало прашање дали по предлог на Управниот одбор на ЈП Градски паркинг и со согласност на Советот на град Скопје можела да се одредува казнена мерка за корисниците на паркинг услугите, ако се имало предвид дека доплатаната карта, според Ценовникот, се третираше како казна. Според подносителите на иницијативата корисниците на паркинг услугите ги прифаќале цените на извршените услуги согласно со Законот за облигационите односи.

Со оглед на тоа што доплатната карта (казна) не била дефинирана како прекршок, туку во прашање била договорна казна за граѓанинот кој не ја исполнил паричната обврска, согласно членот 259 став 3 од Законот за облигационите односи, договорната казна не можела да биде договорна за паричните обврски.

Според тоа, подносителите на иницијативата сметаат дека доносителот на Ценовникот можел на корисниците на паркинг услугите да им засметаат затезна камата за неисполнети облигации или да предвиди посебен трошок, пришто наплатените казни од прекршоците би се слевале во Буџетот на Република Македонија, а не во касата на наведеното претпријатие.

Врз основа на наведеното подносителите на иницијата тивата сметаат дека оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот бил спротивен на членот 259 од Законот за облигационите односи, како и на Законот за безбедност во сообраќајот и Законот за прекршоците.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 8 од Ценовникот за услуги кои ги извршува ЈП Градски паркинг Скопје во табеларен приказ изразен во 14 посебни ставки е даден приказ како се утврдува цената на услугата „паркирање на јавна површина наменета за паркирање“ (каде се употребува зонски режим на регулирање на сообраќајот во мирување) со вкалкулиран ДДВ. Во оспорената ставка 13 е предвиден доплатен билет за пречекорување на дозволеното време на паркирање, чија цена е 1.300 денари.

Управниот одбор на ЈП Градски паркинг-Скопје со Одлука бр.02-892/6 од 25 ноември 2011 година, го изменил Ценовникот, во одделни делови, меѓу другото и во оспорениот дел од членот 8 на начин што цената наместо на износ од 1.300 денари сега е утврдена на износ од 1.100 денари.

5. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 15 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на закон, односно одделни негови одредби, меѓу другото, содржи означување на прописот или неговите одредби што се оспоруваат и причини за нивното оспорување.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, Судот, тргнувајќи од наводите од иницијативата утврди дека постојат услови за впуштање во мериторна оценка, но само по однос на законитоста на оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот, односно само по однос на неговата согласност со членот 259 алинеја 3 од Законот за облигационите односи.

Меѓутоа, по однос на барањето за оценување на уставно-ста и согласноста со Законот за безбедност на сообраќајот на пати-штата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2007, 86/2008, 98/2008, 64/2009, 161/2009, 36/2011 и 51/2011) и Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2006, 69/2006 и 51/2011) Судот утврди дека иницијативата треба да се отфрли поради постоење на процесни пречки. Ова од причини што во иницијативата

не се наведува по однос на кои одредби од Уставот, односно по однос на кои одредби од наведените закони Уставниот суд треба да направи уставно-судска анализа. Притоа, Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, во основниот текст, содржи околу 450 одредби, а Законот за прекршоците, исто така во основниот текст, содржи околу 150 одредби, но ниту една од одредбите не е посочена како повредена со оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот.

Околноста што оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот е изменет, според Судот, не е од влијание за прашањето што се по-кренува со иницијативата, бидејќи намалувањето на цената на доплата на билет за пречекорување на дозволеното време на паркирање не довело и до елиминирање на наплата на доплата на билет.

Тргувајќи од содржината на членовите 27 и 28 од Законот за комунални дејности („Службен весник на Република Македонија“ бр. 45/1997, 23/1999, 45/2002, 16/2004 и 5/2009) висината на цената и начинот на плаќање на комуналните услуги, ја определува управниот одбор на јавното претпријатие, по претходна согласност на основачот. Ако корисникот редовно не ја плаќа комуналната услуга, давателот има право да го прекине давањето на услугата, под услови и на начин утврден со закон.

Оттука, секој корисник на услугата е однапред запознаен со условите на паркирањето, вклучително и со цената за паркирање во и вон дозволеното време и негов личен избор е дали ќе ја користи комуналната услуга за паркирање под тие услови или не. Тоа не значи склучување на посебен договор со организаторот на јавното паркиралиште, туку само можност за користење на паркирање на одредено место, за определено време и точно утврдена и транспарентно истакната цена, односно однапред позната цена.

Во членот 259 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 78/2001, 4/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/2009) е предвидено дека доверителот и должникот можат да се договорат дека должникот

ќе му плати на доверителот определен паричен износ или ќе му прибави некоја друга материјална корист ако не ја исполни својата обврска или ако задоцни со нејзиното исполнување или неуредно ја исполни (договорна казна). Ако не произлегува нешто друго од договорот, се смета дека казната е договорена за случај ако должникот задоцни со исполнувањето (став 2). Договорна казна не може да биде договорена за парични обврски (став 3).

Од содржината на цитираната одредба произлегува дека со неа се уредува правна ситуација во која помеѓу доверителот и должникот било договорено должникот да исполни договорена обврска спрема

доверителот, но таа обврска не ја исполнува, доцни со исполнувањето или пак неуредно ја исполнува, за кои случаи, според претходен договор со доверителот, ќе треба да плати договорна казна (ќе плати определен паричен износ или ќе му прибави некоја друга материјална корист).

Според Судот оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот не може да биде оценуван по однос на согласноста со членот 259 од Законот за облигационите односи, како целина, но и по однос на ставот 3 од истиот член од Законот, кој предвидел договорната казна да не може да биде договорена за парични обврски, а поради следново. Давателот на услугата ЈП Градски паркинг-Скопје и корисникот на услугата не стапуваат во деловен договорен однос за исполнување на обврска во кој претходно е договорена и договорна казна за неисполнување на обврска, за доцнење со обврска или пак за неуредно исполнување на обврска од страна на корисникот на услугата. Ова од причина што корисникот на услугата не е во правна положба на должник за исполнување на обврска од членот 259 став 1 од Законот за облигационите односи, тој не исполнува обврска спрема ЈП Градски паркинг-Скопје, тој користи јавна услуга и тоа не врз основа на претходно склучен договор, туку врз оставена негова слободна волја, можност за користење на паркирање на одредено место, за определено време и точно утврдена и транспарентно истакната цена, односно однапред познати услови и цена.

Според тоа, неговата должност да плати однапред утврдената цена за добиената услуга на паркирање, за точно утврдени зони, за точно определено-дозволено време, со конкретно определена цена не може да се поистовети со исполнување на договорна обврска од членот 259 став 1 од Законот. Оттаму, наплатата на износ од 1.300 денари или сега 1.100 денари за пречекорувањето на дозволеното време за паркирање, според оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот не е спротивна на членот 259 став 3 од Законот за облигационите односи.

Судот, при формирањето на правното мислење имаше предвид дека во постапката по предметот У.бр.30/2011 изразил гледиште дека можностите за блокирање на тркалата (блокатори на тркала) или отстранување на возилото од паркиралиштето со специјално пајак возило превидени во Одлуката за јавни паркира-лишта од значење за Општина Центар-Скопје, бр. 07-4202/12 од 20.12.2010 година, донесена од страна на Советот на Општина Центар („Службен гласник на Општина Центар“ бр. 19/2010), преставуваат мерки за оние корисници на јавните паркиралишта, кои нема да се придржуваат до начинот и условите, јасно и прецизно утврдени од страна на организаторот на паркирањето, со цел овозможување на непречено користење на јавните паркиралишта. Врз основа на вака изразеното гледиште, произлегува дека наплатата на износ од 1.100 денари за пречекорувањето на дозволеното време за паркирање, исто така, преставува мерка во наведената смисла.

Врз основа на наведеното произлегува дека оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот е во согласност со членот 259 став 3 од Законот за облигационите односи.

6. Што се однесува до барањето во иницијативата за оцена на уставноста на оспорениот дел од членот 8 од Ценовникот, како и за оцена по однос на неговата согласност со Законот за безбедност во сообраќајот на патиштата и Законот за прекршоците, Судот оцени дека иницијативата треба да се отфрли согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот. Ова од причина што во иницијативата не се наведени ниту уставните, ниту законските одредби од наведените закони по однос на кои се бара уставно-судска оцена што преставува процена пречка за натамошно постапување на Судот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.12/2012)

134.

У.бр.223/2011

- Орган надлежен да врши процена

- An authority competent for assessment

- Право е на законодавецот да го утврди и уреди преодниот режим потребен за имплементирање на Законот, поради што определувањето на Бирото за судски вештачења, како орган надлежен да врши процена до моментот на издавање на потребните лиценци за процена, не значи воведување на негова монополска положба на пазарот.

- It is the right of the legislator to define and regulate the transitory regime required for the implementation of the Law,

owing to which the assignment of the Forensic Medicine Bureau as the authority competent do make assessment until the moment of issuance of the assessment licences required does not mean introduction of a monopolistic position of its on the market.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за дополнување на Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011).

2. Димитар Андоновски, Катица Арбаудова, Славе Петрушевски и Елена Величкова, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според Димитар Андоновски како подносител на иницијативата, оспорениот закон со кој Законот за процена е дополнет со нов член 47-а, бил во спротивност со член 55 на Уставот, каде што било регулирано дека државата обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополското однесување на пазарот, со што бил прекршен и член 51 од Уставот со кој е регулирано дека сите закони треба да бидат во согласност со Уставот. Имено, во август 2010 година бил донесен Законот за процена со кој се регулирало вршењето на работи на проценка. Со оглед дека надлежните министерства не успеале благовремено да организираат испити за добивање на звања овластен проценител, како услов за вршење на процени, со оспорениот закон за дополнување на Законот за процена, се сакало да се премости овој вакуум на неможност на функционирање на Законот, па направена била грешка и било прогласено Бирото за судски вештачења како единствена институција за вршење на процени во Република Македонија, наспроти 30-тина ревизорски друштва, повеќе друштва за вештачење и проценки и физички лица – проценители кои и до тогаш ги вршеле работите на проценки. На тој начин, Бирото за судски вештачења било доведено во монополска положба во однос на

другите институции и граѓани, што било во спротивност со Уставот.

Според иницијативата на Катица Арбаудова, Славе Петрушевски и Елена Величкова, оспорениот закон не бил во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 7, член 9 став 2, член 32 ставовите 1, 2 и 3, член 51, член 54 став 1, член 55 ставовите 1 и 2 и член 95 став 3 од Уставот. Несфатливо било од уставно-правен аспект, зошто само Бирото за судски вештачења да биде привилегирано да врши процена и тоа дури до доделувањето на првата лиценца за проценувач од соодветната област, кога веќе постоеле и други субјекти за процена, што можело да се види од член 7 од Законот за процена. Со оспорениот закон, нивната работа се доведувала во прашање и тоа за цела една година, односно веќе стекнатите лиценци (овластувања и дотогашни решенија од надлежни органи и институции) за процена „се поништувале“, што не било во согласност со член 54 од Уставот, според кој слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се одземат и ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Се поставувало прашање што дотогаш ќе работат наведените и другите субјекти за процена? А тоа значело дека Републиката не обезбедувала еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот, како што предвидувале член 8 став 1 алинеите 3 и 7, член 9 став 2, член 32 ставовите 1, 2 и 3, член 51 и член 55 ставовите 1 и 2 од Уставот. Во овој случај било очигледно дека била заборавена еднаквоста и рамноправноста на граѓаните пред Уставот и законите.

Најбитно било прашањето дали може Бирото за судски вештачења да се укине со оспорениот закон, кога се знаело дека Бирото е во состав на Министерството за правда, согласно член 17 ставовите 2 и 3 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, кој согласно член 95 став 3 од Уставот, бил донесен со двотретинско мнозинство на гласови, додека оспорениот закон бил донесен со просто мнозинство и по итна постапка.

Во случајов, несфатливо и нелогично било и тоа што основниот Закон за процена бил донесен на 23 август 2010 година, а оспорените измени после 15 месеци (на 15 ноември 2011 година до кога не бил применуван), што значело дека нема правна и социјална сигурност за граѓаните и другите субјекти, што не било во согласност со владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот закон и истиот да го укине или поништи.

Воедно, се предлага Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија преземени врз основа на оспорениот закон, бидејќи со неговото извршување се

правеле штети и би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот, во Законот за процена (“Службен весник на Република Македонија” број 115/10), по членот 47 се додава нов член 47-а, кој гласи:

„Член 47-а

Бирото за судски вештачења ќе ги врши работите на процена до доделувањето на првата лиценца за процена за проценувач од соодветна област согласно со овој закон.

За издадената прва лиценца од своја надлежност секое надлежно министерство е должно веднаш да го извести Бирото за судски вештачења, кој ќе ги заврши процените земени во работа.“

Според член 2 на Законот, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува една година од денот на влегувањето во сила.

4. Согласно член 8 став 1 алинеите 3 и 7 од Уставот, владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото (став 1). Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот (став 2). Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето (став 3).

Со Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“, бр.115 од 31.08.2010 година) се уредуваат вршењето на процена, областите, условите и начинот на вршење на процена, субјектите што вршат процена, условите и постапката за полагање на стручен испит заради издавање или одземање на лиценца за процена, награда и надоместок на трошоците за извршената процена, надлежноста, организацијата и работењето на Комората на проценители на Република Македонија, како и други прашања кои се однесуваат на процената (член 1).

Според образложението за донесување на Законот, со овој закон, со востановување на процена која ќе биде вршена од страна на

овластени проценувачи, ќе се изврши операционализација на слободата на пазарот и претприемништвото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, како и член 30 од Уставот кој предвидува дека во случаите на експропријација на сопственоста или други ограничувања на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност. Во вршењето на процената, проценувачите ќе се раководат од вредноста на предметот на процена, а истата ќе ја утврдуваат врз основа на донесени методологии и прифатени меѓународни стандарди. Според член 3 од Законот за трговските друштва, терминот „Овластен проценител“ бил дефиниран како лице кое врши процена како овластен проценител и се води во регистарот на овластени проценители, воспоставен врз основа на закон. Во периодот на трансформација на општествениот и државниот капитал во Република Македонија, оваа материја била уредена со Законот за трансформација на општествениот капитал и подзаконските акти изготвени врз негова основа. Со нив Агенцијата за приватизација ги спроведувала стручните испити и со исполнување на одредени услови издавала Уверение за овластен проценувач со времетраење од 5 години. По укинувањето на Агенцијата за приватизација, оваа материја останала нерегулирана и заклучно со 31.03.2005 година престанала важноста на сите издадени уверенија од страна на Агенцијата.

Со член 2 од Законот се определува значењето на одделни изрази употребени во овој закон. Во оваа смисла, според точка 1 од овој член, „Процена“ е процес на определување на цена, односно проценување на пазарната вредност на предметот на процена од овластен проценувач во случаите определени со закон или по барање на заинтересирано лице – нарачател.

Областите за процена се утврдени во член 5 од Законот, во кој се определени и надлежните министерства за издавање на лиценци по одделни области за процена.

Во Преодните и завршните одредби на Законот, во членот 47, се пропишува дека надлежните министерства се должни секој во својата област да изготви програма за спроведување на првата почетна обука, програма за првото полагањето на стручниот испит, методологија и да ја спроведат првата почетна обука и полагање на стручниот испит во рок не подолг од осум месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон (став 1). Првите комисии за полагање на стручниот испит се избираат од редот на универзитетските професори и лица кои со своето досегашно работно искуство со звање магистер на науки и доктор на науки дале придонес во развојот на процената и вршењето на процената (став 2).

Со член 1 од Законот за дополнување на Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2011), Законот е дополнет со нов член 47-а, според кој, Бирото за судски вештачења ќе

ги врши работите на процена до доделувањето на првата лиценца за процена за проценувач од соодветна област согласно со овој закон (став 1). За издадената прва лиценца од своја надлежност секое надлежно министерство е должно веднаш да го извести Бирото за судски вештачења, кој ќе ги заврши процените земени во работа (став 2). Примената на ова законско решение, според член 2 на овој закон, ќе биде една година од денот на влегување во сила на законот (Законот влегол во сила на 23 ноември 2011 година).

Според образложението за донесување на ова дополнување на Законот, по влегувањето во сила на Законот за процена се одржани предвремени парламентарни избори и истите во голема мера го забавиле процесот на изработка на методологиите за процена, кои од своја страна се основ за изготвување на програмите за обука и за полагање на испитите за проценувачи. Со цел да не се наруши правниот промет во државата, како и да не се намали правната сигурност, се оценило за потребно да се предложи дополнување на Законот за процена со одредба со која се предвидува процените од соодветна област да ги врши Бирото за судски вештачења, се до доделување на првата лиценца од истата област, со определување дека ваквата одредба да има важност од една година од влегувањето во сила на Законот за дополнување на Законот за процена.

Од анализа на наведените законски одредби, произлегува дека законодавецот, во согласност со своето уставно овластување да уредува одделни сфери на општествените односи, за прв пат со закон го уредил прашањето за вршење на процена како процес на определување на цена, односно проценување на пазарната вредност на предметот на процена од овластен проценувач, во која смисла пропишал јасни правила за тоа во кои области може да се врши процена, пропишал процедура и услови за стекнување лиценца за процена, со што обезбедил еднаков и единствен пристап на секој кој ги исполнува законските услови, да се стекне со лиценца и да ја врши професијата проценувач. Законодавецот определил и рокови за надлежните министерства да изготват програма за спроведување на првата почетна обука, програма за првото полагањето на стручниот испит, методологија и да ја спроведат првата почетна обука и полагање на стручниот испит, како неопходен предуслов за отпочнување на примената на овој закон кој предвидува постоење на лиценца за процена, како услов за обавување на дејноста.

Дополнително, имајќи предвид дека во определениот рок, надлежните министерства не успеале да ги изготват потребните програми за спроведување на првата почетна обука и за полагање на стручниот испит, а со цел да не остане некоја област на процена непокриена со проценувач, законодавецот се определил за преодно решение, со ограничено траење до една година, со кое го овластил Бирото за судски вештачења да ги врши работите на процена до доделувањето на првата лиценца за процена за

проценувач од соодветна област согласно овој закон.

Според Судот, ваквиот временски ограничен преоден режим, кој постепено се исцрпува со издавањето на лиценци, не може да се доведе под сомнение за неговата уставност. Ова од причина што право е на законодавецот, да го утврди и уреди преодниот режим потребен за имплементирање на Законот, во случајов, да го уреди начинот на функционирање на работите на процената до моментот на издавање на потребните лиценци за процена, од каде произлегува дека определувањето на Бирото за судски вештачења, кое има статус на орган во состав на Министерството за правда, како орган надлежен да врши процена во наведениот преоден период, не значи воведување на негова монополска положба на пазарот, како што се наведува во иницијативата. Притоа, Владата (во својот одговор на наводите во иницијативата, бр. 51-8112/1-11 од 18.01.2012 година) укажува дека министерствата надлежни за издавање на лиценците за процена веќе ги донеле методологиите за процена и се во фаза на објавување на испити за проценувачи, по што ќе следи и издавањето на лиценци за процена, согласно овој закон, што значи дека наведената надлежност на Бирото се исцрпува. Поради тоа, Судот оцени дека вака определениот преоден режим не го повредува начелото на владеењето на правото и не претставува повреда на слободата на пазарот и претприемништвото, како што се наведува во иницијативите.

Наводите во втората иницијатива каде се поставува како најбитно прашањето дали може, со оспорениот закон, да се укине Бирото за судски вештачења, како орган во состав на Министерството за правда, востановен со член 17 ставовите 2 и 3 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, Судот ги оцени како неосновани. Имено, со оспореното законско решение, на Бирото за судски вештачења му се доделува надлежност за процена во определен временски период (преоден режим), по истекот на кој период, работите за процена преминуваат во надлежност на лиценцирани проценители, а Бирото само ќе ги заврши процените земени во работа, од каде произлегува дека ваквата законска определба не се бави со прашањето на статусот на Бирото за судски вештачења. Статусот на Бирото за судски вештачења, као орган во состав на Министерството за правда, е утврден со Законот за организација и работа на органите на државната управа, кој согласно член 95 став 3 од Уставот, се донесува со двотретинско мнозинство на гласови од вкупниот број пратеници. Тоа значи дека евентуалното укинување на Бирото единствено може да биде извршено со соодветни измени на Законот со кој е востановено, донесени во иста постапка како тој закон, како што впрочем и се наведува во иницијативата.

Оттука, според Судот, подносителот на иницијативата погрешно толкува и неосновано заклучува дека оспореното законско решение

значело дека Бирото за судски вештачења, по истекот на наведениот период, а врз основа на Законот за дополнување на Законот за процена, ќе се укине, поради што ваквите наводи во иницијативата се неосновани.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.223/2011)

135.

У.бр.231/2011

- Овластување на Комисијата за заштита од дискриминација

- Authorisation of the Commission for Protection against Discrimination

- Уредувањето на оспорениот законски дел “може да” покрене иницијатива пред надлежен орган за утврдување на одговорноста на лицето на кое препораката е упатена од Законот за спречување и заштита од дискриминација, не значи субјективитет во одлучувањето за покренување на иницијатива за одговорност, а уште повеќе елиминација, односно сведување на заштитата од дискриминација на проформална заштита на повреденото право.

- The regulation of the contested legal part “may” raise an initiative before a competent authority for the establishment of a liability of the person to which the recommendation has been referred to in the Law on Prevention against Discrimination does not mean subjectivity in the decision-making on raising an initiative for liability, and even more elimination, that is, bringing protection against discrimination down to a pro forma protection of the violated right.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 29 во делот: “може да” од Законот за спречување и заштита од дискриминација (“Службен весник на Република Македонија” број 50/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од решението.

Според наводите од иницијативата, уредувањето на членот 29 од Законот за заштита од дискриминација со оспорениот дел: “може да”, значело дека Комисијата за заштита од дискриминација можела, но, не била должна да поведе постапка пред надлежен орган за утврдување на одговорност на лицето на кое му била упатена препорака за отстранување на повреда на право. Со таквата формулација на оспорениот законски дел, на Комисијата и се давало законска можност за субјективност во одлучувањето дали ќе ја покрене или нема да ја покрене наведената постапка, па оттука, со ваквата формулација на членот 29 од Законот, немало вистинска и суштинска заштита од дискриминација, туку само формална или проформална.

Од овие причини, оспорениот законски дел од членот 29 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, не бил во согласност со владеењето на правото од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот како темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија и членот 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 29 и неговиот оспорен дел од Законот, ако лицето на кое препораката е упатена не постапи по препораката, односно не ја отстрани повредата на правото, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на неговата одговорност.

4. Согласно членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на Уставниот поредок на Република Македонија.

Во вториот дел од Уставот, кој се однесува на „Основните слободи и права на човекот и граѓанинот“, со одредбите од членовите 9 - 60 се утврдени граѓанските и политичките слободи и права, економските, социјалните и културните права, потоа гаранциите на основните слободи и права и основите на економските односи.

Според членот 9 од Уставот граѓаните во Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националноста и социјалноста потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 24 став 1 од Уставот, секој граѓанин има право да поднесува претставки до државните органи и другите јавни служби и на наив да добие одговор, кога се работи за повреда на основните човекови слободи и права.

Со член 50 од Уставот се гарантира правото на секој граѓанин да може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија, како и му се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, уставносудската заштита се однесува на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Оттука, слободите и правата кои не подлежат на уставносудска заштита, може таа заштита да ја остварат пред судовите кои одлучуваат за заштитата на индивидуалните права и слободи на граѓаните во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност (член 50 од Уставот). Така на пример со одредбата на членот 137 од Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” број 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011-дополнување, 51/2011-изменување и дополнување, 135/2011 и 185/2011) утврдено е кривичното дело “повреда на рамноправноста на граѓаните” во случај по било која основа да бидат дискриминирани граѓаните и за основното дело е определена казна затвор од три месеци до три години. Со ставот 2 на истиот член е утврден квалификуван облик, доколку делото го стори службено лице во вршење на службата за што ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години. Со измената на

Кривичниот законик од 2004 година ова кривично дело е определено и за правните лица. Кривично правната заштита според КЗ е утврдена и со одредбата на членот 417 – расна и друга дискриминација и определена е санкција во распон од шест месеци до пет години.

Со цел да се заокружи легислативната рамка за заштита на правата на граѓаните од дискриминација по разни основи, е донесен посебен закон за недискриминација односно Законот за спречување и заштита од дискриминација, со кој закон, е овозможено заштитата на индивидуалните слободи и права на граѓаните, граѓаните да ја остваруваат и пред независен орган-Комисија за спречување и заштита од дискриминација.

Со Законот за спречување и заштита од дискриминација (“Службен весник на Република Македонија” број 50/2010), се обезбедува спречување и заштита од дискриминација во остварувањето на правата загарантирани со Уставот на Република Македонија, закон и ратификувани меѓународни договори. За заштита од дискриминација се формира Комисија за заштита од дискриминација. Комисијата за заштита од дискриминација има својство на правно лице (член 1 од Законот).

Со членот 5 од Законот, е уредено значењето на изразита употребени во Законот. Според точката 3 од овој член дискриминација е секое неоправдано правно или фактичко, непосредно или посредно правење на разлика или нееднакво постапување, односно пропуштање (исклучување, ограничување или давање првенство) во однос на лица или групи кое се заснова на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа;

Со членот 24 од Законот е уредена надлежноста на Комисијата и тоа: постапува по претставки, дава мислење и препораки за конкретните случаи на дискриминација; на подносителот на претставката му дава информации за неговите права и можности за покренување на судска или друга постапка за заштита; покренува иницијатива за поведување на постапка пред надлежните органи поради сторени повреди на овој закон; поднесува годишен извештај до Собранието на Република Македонија; ја информира јавноста со случаите на дискриминација и превзема активности за промоција и едукација на еднаквоста, човековите права и недискриминација; го следи спроведувањето на овој закон, иницира измена на прописи заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација; воспоставува соработка со органите надлежни за остварување на еднаквост и заштита на човековите права во локалната самоуправа; дава препораки на државните органи за преземање на мерки

за остварување на еднаквоста; дава мислења по предлози на закони од значење за заштита од дискриминација; прибира статистички и други податоци, формира бази на податоци, спроведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминацијата; соработува со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на заштита од дискриминација и донесува деловник за работа и други акти за внатрешна организација на работата.

Со одредбите од членовите 25-33 од Законот, е уредена постапката за спречување и заштита од дискриминација пред Комисијата за заштита од дискриминација.

Според членот 25 од Законот, лицето кое смета дека претрпело дискриминација поднесува претставка до Комисијата, писмено или усно на записник, без обврска за плаќање на такса и друг надоместок (став 1). Со претставката лицето поднесува докази и факти од кои може да се утврди актот или дејствието на дискриминација (став 2). Постапката пред Комисијата за лицата кои живеат во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, можат да употребат кој било од службените јазици и неговото писмо. Ваквите поднесоци Комисијата ги преведува на македонски јазик и неговото кирилско писмо и постапува по нив (став 3). Комисијата по поднесените претставки одговара на македонски јазик и на неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот (став 4). Претставката може да се поднесе најдоцна во рок од три месеци од денот кога била сторена повредата или најдоцна една година од дознавањето за актот на дискриминација (став 5). Комисијата може да поведе постапка и по истекот на рокот доколку оцени дека се работи за случај од таква важност за кој би било неопходно и целисходно да се води постапката (став 6). Комисијата претставката ја доставува до лицето против кого е поднесена во рок од 15 дена од денот на приемот (став 7).

Со членот 26 од Законот е определено дека Комисијата постапува по претставката доколку постапката пред судот за истата работа не е веќе поведена или правосилно завршена (став 1). Комисијата не постапува по претставката ако е очигледно дека нема повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, ако во истата работа веќе постапувал, а не се понудени нови докази и ако утврди дека поради истек на времето од направената повреда на правото, не е можно да се постигне целта на постапката (став 2).

Според членот 27 од Законот, По прием на претставката Комисијата ја утврдува фактичката состојба со увид во документите и земање на изјави од подносителот на претставката, лицето против кое е поднесена претставката, како и од други лица (став 1). Лицето против кое е поднесена претставката може да се изјасни за наводите во претставката

во рок од 15 дена од денот на нејзиниот прием (став 2).

Со членот 28 од Законот е определено дека Комисијата дава мислење за наводната дискриминација во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на претставката и за тоа го известува поднесувачот и лицето против кое е поднесена претставката (став 1). Со писменото мислење, а по утврдената дискриминација, Комисијата препорачува начин на отстранување на повредите на правото (став 2). Лицето на кое препораката е упатена, е должно да постапи по препораката и да ја отстрани повредата на правото во рок од 30 дена од денот на приемот на препораката, како и за тоа да ја извести Комисијата (став 3).

Според членот 29 од Законот и неговиот оспорен дел, ако лицето на кое препораката е упатена не постапи по препораката, односно не ја отстрани повредата на правото, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на неговата одговорност.

Со одредбите од членовите 34-41 од Законот, уредена е судска заштита од дискриминација.

Според членот 34 од Законот, лицето кое смета дека поради дискриминација му е повредено некое право е овластено да поднесе тужба пред надлежен суд (став 1). Во постапката соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка (став 2). Постапката е итна (став 3).

Со иницијативата како неуставен се оспорува законскиот дел: “може да” од членот 29 од Законот, со наводи дека тој не ја обезбедува правната сигурност на граѓаните, бидејќи според оваа законска формулација, Комисијата можела но, не морала да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на одговорноста на лицето кое не постапило по препораката од Комисијата за отстранување на повредата на правото. Всушност, подносителот на иницијативата смета дека таквата формулација на оспорениот законски дел, овозможувал субјективитет во одлучувањето на Комисијата, а со тоа немало суштинска, туку само формална или проформална заштита на повреденото право.

Со предметниот закон, дадена е можност, секое лице кое смета дека претрпело дискриминација, да побара спречување и заштита од понатамошна дискриминација пред оваа Комисија со поднесување на претставка со докази и факти, за што не плаќа такса и друг надоместок. Комисијата нема да постапува по претставката, доколку за истата работа е поведена постапка пред суд, како и за иста работа која пред суд е правосилно завршена. Комисијата, нема да постапува по претставката, ако е очигледно дека нема повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, ако во истата работа веќе постапувал, а не се понудени нови

докази и доколку утврди дека поради истек на времето од направената повреда, не е можно да се постигне целта на постапката.

Во сите останати случаи, Комисијата постапува на начин што ја утврдува фактичката состојба со увид во приложените документи, како и со земање на изјави од подносителот на претставката и лицето против кое таа е поднесена, а и од други лица. По наводите од претставката, во рок од 15 дена од нејзиниот прием, се изјаснува лицето против кое таа е поднесена. По утврдувањето на целокупната фактичка состојба, Комисијата со мислење се произнесува за наводната дискриминација, во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на претставката и за тоа ги известува поднесувачот на претставката и лицето против кое таа е поднесена. Тоа значи дека во секој случај, Комисијата своето мислење го доставува до овие субјекти, односно и во случај кога Комисијата утврдила дискриминација, како и во случај кога таа тоа не го утврдила.

Во случај кога Комисијата утврдила дискриминација, со писменото мислење кое го доставува до лицето против кое е поднесена претставката, препорачува и начин на отстранување на повредата на правото. Од своја страна, лицето на кое препораката му е упатена, е должно да постапи по препораката и да ја отстрани повредата на правото во рок од 30 дена од приемот на препораката и за тоа да ја извести Комисијата.

Од погоре цитираните законски одредби произлегува дека Комисијата, во правниот механизам за заштита од дискриминација е со статус на независен орган со точно утврдени рамки на надлежности, кои се однесуваат на постапување по претставки и давање на мислење и препораки за конкретни случаи на дискриминација.

Имено, Комисијата по спроведената постапка, а по повод поднесена претставка, не донесува формално правен акт, туку својот став по изведувањето на доказите, го изразува во вид на мислење со кое утврдува или не утврдува дискриминација. Во случај на утврдување на дискриминација Комисијата, препорачува начин на отстранување на повредите на правото. Ако лицето на кое препораката е упатена, не постапи по препораката, односно не ја острани повредата на правото, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на неговата одговорност. Иницијативата значи дека Комисијата не е предлагач во постапката за одговорност на лицето, туку само иницијатор. Покренувањето на иницијативите, се само иницијални акти по кои надлежниот орган во постапка, ќе треба да ја утврдува одговорноста на лицето за кое е поднесена иницијативата, и во која ќе донесе конечна одлука за утврдување на неговата одговорност.

Оттука, постапката која ја спроведува Комисијата, по суштина се разликува од постапките кои се спроведуваат пред судовите и другите органи. Ова пред се се однесува во делот на актите кои Комисијата ги

донесува по преземените процесни дејствија, а и во делот на правните средства, кои не се предвидени во оваа постапка. Имено, постапката е сведена на утврдување на фактичка состојба, сочинување на мислење и давање на препорака за начинот на отстранување на повреда на одредено право, доколку е утврдена дискриминација, како и задолжување за лицето на кое препораката е упатена, во даден рок да постапи по истата и да ја извести Комисијата за тоа. Мислењето за утврдена дискриминација и препораката за отстранување на повреда на правото, по својата содржина и форма, нема третман на акт-односно одлука со која се утврдуваат права и обврски, карактеристично за судските и управните акти, туку, претставува своевидно упатство за начинот на отстранување на повреда на право. Од своја страна за лицето на кое е упатена препораката, Законот предвидува обврска и рок за постапување по препораката, како и обврска дека за тоа треба да ја извести Комисијата, а во спротивност Комисијата може да покрене иницијален акт за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на негова одговорност. Оттука произлегува дека сознанието за постапување или непостапување по препораката, Комисијата треба да го темели на известувањето од лицето на кое препораката е упатена, па со тоа се поставува прашањето дали недобивањето на известување во секој случај значи и дека лицето на кое таа е упатена не постапило по препораката или пак тоа не мора да значи. Во оваа насока имајќи ја предвид оваа недоследност во уредувањето на ваквата ситуација, отсуството на известувањето не може со сигурност да значи и непостапување по препораката, која состојба Комисијата треба да ја цени од случај до случај, со прибавување на дополнителни информации за епилогот на дадената препорака, па оттука, уредувањето на оспорениот законски дел “може да” покрене иницијатива пред надлежен орган за утврдување на одговорноста на лицето на кое препораката е упатена, според Судот, тоа не значи субјективитет во одлучувањето за покренување на иницијатива за одговорност, а уште повеќе елиминација, односно сведување на заштитата од дискриминација на проформална заштита на повреденото право. Ова дотолку повеќе што и во самиот Закон за спречување и заштита од дискриминација, законодавецот уредил посебна глава VI. Судска заштита од дискриминација (одредби 34-41), а во секој случај и во отсуството на ова уредување во Законот, не го спречува лицето кое смета дека е дискриминаирано по било кој основ, да бара заштита и спречување од дискриминација пред надлежните органи, а и надоместок на материјална и нематеријална штета причинета со повреда на неговите права со дискриминација.

Од овие причини, имајќи ги предвид цитираните уставни и законски одредби, според Судот, така уредениот законски дел, не може да доведе до негово уставно проблематизирање од аспект на правната сигурност на граѓаните, со оглед дека постапувањето пред наведената Комисија е еден од начините на заштита од дискриминација, што значи

не е единствен и конечен, ниту пак го спречува лицето кое не е задоволно од правната завршница во оваа постапка, да бара судска или друг вид на заштита на своите слободи и права по основ на дискриминација.

Поради горе изнесеното, Судот оцени дека во конкретниот случај, не може да се постави прашањето за согласноста на членот 29 во делот: “може да” од Законот, со одредбите од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.231/2011)

136.

У.бр.73/2012

- Кривична одговорност на државата

- Criminal liability of the state

- Исклучувањето на државата како правно лице од кривична одговорност не значи повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- The exclusion of the state as a legal entity from criminal liability does not mean a violation of the rule of law, as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 28-а став 3 во делот: „со исклучок на државата“ од Кривичниот законик (“Службен весник на Република Македонија” број 37/96, 80/99, 4/2004, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11 и 185/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба не била во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија – владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот, како и еднаквата правна положба на сите субјекти од Уставот. Имено, според член 122 став 6 од Кривичниот законик, Република Македонија била определена како правно лице, а според оспорениот член 28-а став 3 од истиот законик, државата како правно лице била изземена од кривична одговорност. Според подносителот на иницијативата, и државата Република Македонија, како правно лице, морала да биде кривично одговорна, како и сите други правни лица, без исклучок. Дотолку повеќе, што не било предвидено што се подразбирало под поимот држава.

3. Судот на седницата утврди дека според член 28-а став 3 од Кривичниот законик, под условите од ставовите 1 и 2 на овој член, кривично се одговорни сите правни лица со исклучок на државата.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со Кривичниот законик е утврдена законитоста во определувањето на кривичните дела и на пропишувањето на кривичните санкции, на начин

што во член 1 од овој закон се пропишува дека на никого не може да му биде изречена казна или друга кривична санкција за дело кое, пред да е сторено, не било со закон или со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија определено како кривично дело и за кое не била пропишана казна со закон.

Според член 4 од Законот, кривични санкции се: казни, алтернативни мерки, мерки на безбедност и воспитни мерки.

Согласно член 5 од овој закон, на сторителот на кривично дело во извршувањето на кривичната санкција можат да му бидат одземени или ограничени определени права само во мера која им одговара на природата и содржината на таа санкција и само на начин со кој се обезбедува почитување на личноста на сторителот и на неговото човечко достоинство.

Во член 7 од Кривичниот законик, кривичното дело е дефинирано како противправно дело што со закон е определено како кривично дело и чии обележја се определени со закон.

Според член 11 став 1 од Законот, кривично е одговорен сторителот кој е пресметлив и што кривичното дело го сторил со умисла или од небрежност и притоа бил свесен или бил должен и можел да биде свесен за забранетоста на делото.

Во членот 28-а од Законот, насловен како „Услови за кривична одговорност на правно лице“ се определени општите услови за кривична одговорност на правното лице. Така, според ставот 1 на овој член, во случаите определени со закон, правното лице е одговорно за кривичното дело сторено од одговорно лице во правното лице, во име, за сметка или во корист на правното лице. Според став 2 на овој член, правното лице е одговорно и за кривично дело сторено од негов вработен или застапник на правното лице со кое е остварена значителна имотна корист или на друг му е нанесена значителна штета, ако: 1. извршувањето на заклучок, наредба или друга одлука или одобрение на орган на управување, орган на раководење или надзорен орган претставува сторување на кривично дело или 2. до сторување на делото дошло поради пропуштање на должниот надзор на органот на управување, органот на раководење или надзорниот орган или 3. органот на управување, органот на раководење или надзорниот орган не го спречил кривичното дело или го прикрил или не го пријавил пред покренувањето на кривична постапка против сторителот. Според ставот 3 на истиот член, под условите од ставовите 1 и 2 на овој член, кривично се одговорни сите правни лица со исклучок на државата.

Според член 96-а став 1 од Законот, за кривични дела на правните лица може да се изречат следниве казни:

- 1) парична казна;
- 2) привремена забрана за вршење одделна дејност;
- 3) трајна забрана за вршење одделна дејност и
- 4) престанок на правното лице.

Според член 122 став 6 од Законот, под правно лице се подразбираат: Република Македонија, единиците на локалната самоуправа, политички партии, јавни претпријатија, трговски друштва, установи и други здруженија, фондови, финансиски организации и други со закон одредени организации регистрирани како правни лица и други заедници и организации на кои им е признато својството на правно лице. Според став 7 на истиот член, како одговорно лице во правно лице се смета лице во правно лице на кое со оглед на неговата функција или врз посебно овластување во правното лице му е доверен определен круг на работи што се однесуваат на извршување на законските прописи или на прописите донесени врз основа на закон или општ акт на правното лице во управувањето, користењето и располагањето со имот, раководењето со производниот или деловен потфат, некој друг стопански процес или надзорот над нив.

Наводите во иницијативата дека со законското решение во член 28-а став 3 од Кривичниот законик според кое државата се исклучува од кривична одговорност како правно лице, се повредувале уставно гарантираното начело на владеење на правото, како и еднаквата правна положба на сите субјекти од Уставот на Република Македонија, Судот ги оцени како неосновани.

Имено, неосновани и неиздржани се наводите во иницијативата дека сите правни лица во Република Македонија морале да имаат ист третман во однос на кривичната одговорност, што во конкретниот случај би значело дека и Република Македонија, како и другите правни лица, треба да биде кривично одговорна во смисла на Законот. Според Судот, државата Република Македонија, во поглед на кривичната одговорност, не може да има ист третман со другите правни лица, како што се единиците на локалната самоуправа, политички партии, јавни претпријатија, трговски друштва, установи и други здруженија, фондови, финансиски организации и други со закон одредени организации регистрирани како правни лица и други заедници и организации на кои им е признато својството на правно лице. Основна причина за тоа е што Република Македонија според Уставот е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, во чиј систем на организација на државната власт секој од нејзините органи (Собранието, Владата, судовите, органите на државната управа) е носител на една од трите власти утврдени во Уставот

и тоа на законодавната, извршната и судската. Сите овие носители на државната власт, со нивните органи, во извршување на функциите на државата, како целина имаат посебни права, должности и одговорности, по што тие битно се разликуваат од другите правни лица.

Како аргумент, односно причина за оправданоста на решението во оспорената законска одредба според која државата е исклучена од кривична одговорност како правно лице, е и самата природа, односно видот на кривичните санкции што согласно Кривичниот законик можат да се изречат за кривично дело на правното лице. Имено, нелогично и неприфатливо е на државата да и биде изречена кривична санкција привремена или трајна забрана за вршење одделна дејност или престанок на правното лице, затоа што државата преку своите органи врши државна власт, односно извршува државни функции врз основа и во рамките на Уставот, а не врши дејност како другите правни лица, кои по правило и се основаат заради тоа. Во остварувањето на своите права и должности, државата превенствено донесува закони и други прописи во кои се уредуваат одделни општествени односи, кои се од заеднички, односно општ интерес за сите граѓани и се утврдуваат правни правила, односно норми за однесување. Истовремено, државата, преку своите органи, е надлежна и за обезбедување на примената на законите и другите прописи, а врши и други работи утврдени со Уставот.

Исклучувањето на државата од кривична одговорност е во согласност со современите казнени начела, меѓу кои и начелото дека никој не може да биде судија на самиот себеси.

Притоа, треба да се има предвид дека исклучувањето на државата од кривична одговорност, како правно лице, не повлекува исклучување од кривична одговорност на службените лица во Собранието и Владата на Република Македонија, потоа во органите на државната управа, во судовите и другите државни органи, туку напротив, согласно член 122 од Законот, овие лица се кривично одговорни ако кривичното дело го извршиле во рамките на своите службени овластувања или ако при нивното вршење ги пречекориле службените овластувања.

Поради наведеното, Судот не го постави прашањето за согласноста на член 28-а став 3 во делот: „со исклучок на државата“ од Кривичниот законик, со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.73/2012)

137.

У.бр.87/2011

- Приредување на лотариски и електронски игри од страна на државата

- *Organisation of lottery and electronic games by the state*

- Законската определба во член 7 став 2, во деловите „лотариските и електронските“ од Законот за игрите на среќа и забавните игри не е во спротивност со член 55 од Уставот од причина што постоењето на игри на среќа се состои во тоа што државата го задржува монополот во лотариските игри, од причина што за разлика од приватниот сектор таа има поголема одговорност и обврска да ја контролира зависноста на граѓаните од игрите на среќа, поради што повластената положба на државата е оправдана поради постоење на јавен интерес и присуство на социјалната димензија на лотаријата.

- Определбата на законодавецот, користејќи го своето легитимно право, за задржување на правото на приредување на лотариските и електронските игри на среќа кај државата, освен томболата од затворен тип, произлегува пред се од видот и карактерот на овие игри на среќа, начинот на нивното приредување, обемот и сложеноста на овие игри на среќа и особено нивната широка распространетост и достапност за субјектите како учесници во овие игри и истата е во согласност со Уставот на Република Македонија.

- The legal provision in Article 7 paragraph 2, in the parts “lottery and electronic” in the Law on Games of Chance and Entertainment Games is not in contradiction with Article 55 of the Constitution, for a reason that the existence of games of chance consists in that that the state maintains the monopoly in lottery games, for a reason that unlike the private sector it has greater responsibility and obligation to control the

dependence of the citizens on the games of chance, owing to which the privileged position of the state is justified on grounds of the existence of a public interest and presence of the social dimension of the lottery.

- The determination of the legislator, using its legitimate right, for the state to retain the right to organise lottery and electronic games, except for the tombola of a closed type, first of all arises from the type and character of these games of chance, the manner of their organisation, the scope and complexity of these games of chance and in particular their wide presence and availability to the subjects as participants in these games and the same is in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 7 став 2, во делот: „лотариските и електронските“, член 7 став 4, во делот: „останатите“, член 41 став 2, член 54 став 1, член 58 став 2, член 74 став 2, член 87 став 2, член 98 став 3, член 101 став 4 и член 103 став 2 од Законот за игрите на среќа и за забавните игри („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2011, 51/2011, 148/2011 и 74/2012).

2. Лотарија на Македонија - Акционерско друштво за приредување игри на среќа и забавни игри на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените одредби од Законот, се ограничувала слободата на пазарот и претприемништвото, воспоставувајќи монопол на трговското друштво за приредување игри на среќа во кое Република Македонија е содружник или акционер со 51% од основната главнина, истовремено се повредувала еднаквата правна положба на субјектите на пазарот.

Со оспорените одредби се монополизирале лотариските и електронските игри, освен томболата од затворен тип, само за трговското друштво во државна сопственост, а правото на приредување на останатите игри на среќа можеле да се пренесат на други трговски друштва со издавање на лиценца, односно дозволи. Од овие причини според иницијативата оспорените одредби биле во директна спротивност со духот и суштината на член 55 од Уставот на Република Македонија. Според иницијативата, не постоела уставна основа државната сопственост да има супремација во однос на другите видови на сопственост во вршењето на стопанските дејности, односно во економските односи.

Со нормирање на нееднакви услови на стопанисување на приредувањето на игри на среќа како што се чини во оспорените одредби, според иницијативата, исто така се нарушувала слободата на пазарот и претприемништвото. Имено, нема уставно правна основа трговско друштво во државна сопственост, за вршење на одредена стопанска дејност да има различна правна положба и статус, а со тоа и различни поповолни услови за стопанисување со останатите трговски друштва кои ќе можат да ја вршат оваа дејност. На овој начин се нарушувала еднаквата правна положба на субјектите на пазарот и пазарните услови на стопанисување, со што се повредувал член 55 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 7 ставови 2 и 4 од Законот, лотариските и електронските игри на среќа, освен томболата од затворен тип, Република Македонија самостојно ги приредува со основање на трговско друштво за приредување на игрите на среќа во кое Република Македонија е содружник или акционер со најмалку 51% од основната главнина. Правото на приредување на останатите игри на среќа и забавните игри утврдени со овој закон, вклучувајќи ја и томболата од затворен тип, Република Македонија го пренесува со издавање на лиценца, односно дозвола на трговските друштва, односно трговец поединец, кои ги исполнуваат условите утврдени со овој закон.

Според член 41 став 2 од Законот, за добивање лиценца за приредување на томбола од затворен тип се плаќа надоместок во износ од 100.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Според член 54 став 1 од Законот, за приредување на електронските игри на среќа приредувачот на игрите плаќа надоместок во износ од 30 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата, месечно по терминал.

Во смисла на член 58 став 2 од Законот, за добивање на лиценца за приредување на игри на среќа во казино се плаќа надоместок во износ од 600.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на

Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Согласно член 74 став 2 од Законот, за добивање лиценца за приредување на игри на среќа во обложувалница се плаќа надоместок во износ од 105.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Според член 87 став 2 од Законот, за добивање лиценца за приредување на игри на среќа во автомат клуб се плаќа надоместок во износ од 78.750 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Според член 98 став 3 од Законот, барање за добивање на лиценца за приредување интернет игри на среќа може да поднесе трговско друштво, кое е регистрирано во Република Македонија, кое има основна главнина од најмалку 40.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата и кое ги исполнува посебните услови пропишани со овој закон за оној вид на лиценца за интернет игри на среќа за кој се поднесува барањето.

Според член 101 став 3 од Законот, носителот на лиценцата за производител плаќа надоместок за издавање на лиценцата во износ од 25.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Во смисла на член 103 став 2 од Законот, носителот на лиценцата за приредување на интернет игри на среќа плаќа надоместок за издавање на лиценцата во износ од 50.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

4. Според член 8 став 1 алинеи 6 и 7 од Уставот темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другите, се правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Законот за игрите на среќа и за забавните игри ги уредува видовите, условите и начинот на приредување на игрите на среќа и забавните игри (член 1).

Во членот 2 од истиот закон е дадено појаснување по однос на значењето на одделни поими употребени во овој закон. Така, во точката

1 од членот 2 од Законот е наведено дека игри на среќа се игрите во кои учесниците имаат еднакви можности за стекнување на добивка со посредна или непосредна уплата на одреден износ *влог), а резултатот од играта исклучиво или претежно зависи од случајноста или од некој неизвесен настан во играта. Според точката 3 од овој член од Законот, приредувач на игри на среќа е трговско друштво со седиште во Република Македонија на кое му е издадена лиценца, односно дозвола за приредување на игри на среќа и трговско друштво во кое содружник или акционер е Република Македонија и е основано за приредување на игри на среќа.

Точката 6 од членот 2 на Законот, определува дека лотариски игри на среќа се игри кои се приредуваат со јавно извлекување и кај кои однапред е одреден фондот на добивките, а точката 15 од истиот член од Законот утврдува дека електронски игри на среќа се игри на среќа кај кои извлекувањето се врши по пат на електронски или механички генератор на случајноста и резултатот се пренесува електронски, при што фондот на добивка не мора однапред да биде одреден.

Во членот 7 став 1 од Законот е предвидено дека приредувањето на игри на среќа и забавните игри утврдени со овој закон е право на Република Македонија, ако со овој закон поинаку не е уредено.

Од анализата на наведените уставни одредби произлегува принципот според кој сите субјекти на пазарот се рамноправни во вршењето на дејноста и во стекнувањето на доходот. Во рамките на уредувањето на условите за вршење на тие дејности, во зависност од нивните специфичности, со закон можат да се утврдат и посебни услови, но тие мора да се однесуваат еднакво на сите субјекти кои ја вршат соодветната дејност, а не само одделни од нив.

По однос на оспорените делови на член 7 став 2 во делот: “лотариските и електронските”, Судот оцени дека истите не се во спротивност со член 55 од Уставот од причина што постоењето на игри на среќа се состои во тоа што државата го задржува монополот во лотариските игри, најнапред од причина што за разлика од приватниот сектор истата има поголема одговорност и обврска да ја државен монопол и повластена положба на државата е оправдано поради постоење на јавен интерес и присуство на социјалната димензија на лотаријата, како и специфичноста на дејноста, односно нејзината посебна карактеристика. Имено, во случај на ваков вид на игри на среќа, сумата која трговското друштво треба да ја уплати е многу повисока наспроти другите трговски друштва, членови 27-40, што значи дека гаранцијата е поголема, финансиската одговорност е, исто така, поголема. Оттука, имајќи го предвид начинот на приредувањето на лотаријата, како и обемот и сложеноста на оваа игра на среќа, а особено нејзината широка распространетост и достапност на субјектите како учесници во тие

игри, ова трговско друштво има сосема поинакви, односно поголеми финансиски обврски.

Според Судот, јавниот интерес на државата за организирање на контролира зависноста на граѓаните кон игрите на среќа како и проблематичното однесување, а таа тоа го прави поефикасно кога деловниот субјект, односно трговското друштво е под доминација и контрола на државата, отколку поодделно да ги контролира сите останати трговски друштва во приватна сопственост. Од социјален аспект, во ваквите игри во кои граѓаните масовно учествуваат и неопходна е превенција на државата од негативни индивидуални и социјални последици од поттикнувањето на неконтролирано трошење средства. Ова значи генерална заштита на потрошувачите, како и превенција на егзистирање на измама и други криминални активности и лимитирање на експлоатацијата на човечката страст за коцкање.

Определбата на законодавецот, користејќи го своето легитимно право, за задржување на правото на приредување на лотариските и електронските игри на среќа кај државата, освен томболата од затворен тип, односно нивно не пренесување на останатите субјекти на пазарот, според Судот, произлегува пред се од видот и карактерот на овие игри на среќа, начинот на нивното приредување, обемот и сложеноста на овие игри на среќа и особено фактот на нивната широка распространетост и достапност за субјектите како учесници во овие игри на среќа.

Приредувањето на игрите на среќа, по својот карактер е мошне специфична дејност, за што законодавецот пропишал строги законски услови кои треба неопходно да се исполнат за да се започне со нејзино вршење, имајќи го во предвид јавниот интерес и социјалната димензија на игрите на среќа. Приоритетната цел на приредувањето на игрите на среќа од аспект на државата не е стекнување на приход, туку остварување на јавниот интерес и обезбедување на гаранција, сигурност и спречување на негативните влијанија кои игрите на среќа можат да ги имаат кај учесниците во игрите на среќа и нивните семејства. Според тоа, неопходно е соодветно законско одредување на условите, начинот и обемот на приредувањето на игрите на среќа и особено создавање на соодветни механизми за заштита на учесниците во игрите на среќа. Покрај тоа, неопходно е и создавање на соодветни механизми на одговорност при приредувањето на игрите на среќа. Од тие причини, законодавецот, со право, се определил приредувањето на дел од игрите на среќа да го довери на државата, а за останатиот дел од игрите на среќа и за забавните игри пропишал механизам на лиценцирање на субјекти кои ќе ги исполнат пропишаните услови. Оттука, имајќи го во вид наведениот јавен интерес, според Судот, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека со оспорените членови од Законот се повредува член 55 од Уставот.

Следејќи ја таа логика, овој начин на уредување на пазарот на игрите на среќа е широко распространет во земјите членки на Европската Унија, другите европски земји и другите земји со функционална пазарна економија, без да се доведат во прашање слободниот пазар, слободата на претприемништвото, еднаквоста на субјектите на пазарот, правната заштита на сопственоста во нивните правни поредоци и либерално-демократскиот карактер на нивните највисоки правни акти. Пример за земји во кои правото на приредување на одредени игри на среќа е задржано од страна на државата и каде приредувањето само на одредени игри на среќа се пренесува на останатите субјекти се Полска, Естонија, Хрватска, Бугарија и Австрија. Овие земји располагаат со современи законски решенија од областа на игрите на среќа и нивните законски решенија и практични искуства заедно со законите и искуствата на другите европски земји, поради што и истите за законодавецот основано, според Судот, претставувале основа при изготвувањето на сега оспорениот Закон за игрите на среќа и за забавните игри.

По однос на оспорениот член 7 став 4, во делот: „останатите“ од истиот Закон, Судот оцени дека неосновано е тврдењето во иницијативата за неговата несогласност со Уставот. Ова од причина што со ова законско решение не се повредува слободата на пазарот и претприемништвото бидејќи со обврската за добивање на лиценца, односно дозвола, под услови кои се утврдени во овој закон, сите трговски друштва, односно трговец поединец, Република Македонија, односно државата им го пренесува правото на приредување на останатите игри на среќа и забавните игри утврдени во овој закон, вклучувајќи ја и томболата.

Согласно членот 7 од Законот, приредувањето на игрите на среќа и забавните игри утврдени со овој закон е право на Република Македонија, ако со овој закон поинаку не е уредено.

Според ставот 2 на овој член од Законот, лотариските и електронските игри на среќа, освен томболата од затворен тип, Република Македонија самостојно ги приредува со основање на трговско друштво за приредување на игрите на среќа во кое Република Македонија е содружник или акционер со најмалку 51% од основната главнина.

Според ставот 3 на истиот член од Законот, правото на приредување на останатите игри на среќа и забавните игри утврдени со овој закон, вклучувајќи ја и томболата од затворен тип, Република Македонија го пренесува со издавање на лиценца, односно дозвола на трговски друштва, односно трговец поединец, кои ги исполнуваат условите утврдени со овој закон (став 3).

Лиценцата, односно дозволата од ставот (3) на овој член не смее да се пренесе на друго трговско друштво, односно трговец поединец (став 4).

Според членот 9 став 1 од Законот, забавните игри, наградните игри и интерактивните игри на среќа се приредуваат врз основа на дозвола.

Според членот 11 од Законот, за издавање на лиценца и дозвола се плаќа надоместок, освен ако со овој закон поинаку не е уредено. Надоместокот за лиценцата се плаќа така што 50% од надоместокот се уплаќа при издавање на лиценцата, а остатокот од 50% на еднакви годишни рати додека трае лиценцата. Надоместокот од 50% кој се плаќа при издавање на лиценцата, приредувачот на игрите на среќа е должен да го плати во рок од 15 дена од денот на приемот на лиценцата. Во спротивно ќе се смета дека лиценцата не била воопшто издадена. Роковите на достасаност на годишните рати за надоместокот во износ од 50% се утврдуваат во лиценцата. Доколку приредувачот на игрите на среќа пропушти да го плати износот на годишната рата до утврдениот датум согласно со лиценцата, Владата на Република Македонија ја одзема лиценцата.

Во членот 8 од Законот е предвидено дека:

(1) Лиценцата ги содржи правата и обврските на приредувачот на игрите на среќа.

(2) Лиценцата се издава за ременски период кој за секоја одделна игра на среќа е утврдени со овој закон.

(3) Приредувачот на игрите на среќа е должен игрите на среќа за кои добил лиценца да ги спроведува без прекин во текот на временскиот период за кој му е издадена лиценцата.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, приредувачот на игрите на среќа може да го прекине спроведувањето на играта на среќа во случај на виша сила или технички дефект (престанок на струја и слично) и тоа во периодот потребен за отстранување на последиците од вишата сила, односно техничкиот дефект.

(5) За прекиноот од ставот (4) на овој член одлучува Министерството за финансии, по доставено и образложено барање од страна на приредувачот на игрите на среќа. Приредувачот на игрите на среќа е должен да го извести Министерството за финансии без одлагање за престанување на причините за прекиноот.

(6) Во случај на прекин на спроведувањето игра на среќа подолго од периодот од ставот (4) на овој член, Владата на Република Македонија ја одзема лиценцата.

(7) Во случај на одземање на лиценцата, се определува рок во кој приредувачот на игрите на среќа е должен и понатаму да ги спроведува започнатите игри на среќа, во кој ќе се обезбеди завршување на започнатите игри на среќа, кој не може да биде подолг од 30 дена.

(8) Приредувачот на игрите на среќа има право да се откаже од приредувањето на играта на среќа за која му е издадена лиценцата и пред истекот на рокот на важноста на лиценцата, без право на враќање на уплатените надоместоци и давачки утврдени со овој и друг закон, со обврска да ги плати пристигнатите за плаќање надоместоци и давачки утврдени со овој и друг закон. За откажувањето одлучува Владата на Република Македонија по доставено образложено барање од страна на приредувачот на игрите на среќа до Министерството за финансии, со соодветна примена на одредбата од ставот (7) на овој член.

Законот за игрите на среќа и за забавните игри, ги определува условите за приредување на игрите на среќа и забавните игри.

По однос на општите игри на среќа, во членот 26 од Законот, се содржани условите и начинот на приредување на општите игри на среќа.

(1) Трговското друштво во државна сопственост од членот 7 став (2) на овој закон, по уписот во трговскиот регистар што се води во Централниот регистар на Република Македонија и целосната уплата на основната главнина до Министерството за финансии задолжително приложува:

1) документ за регистрација на трговското друштво издаден од Централниот регистар на Република Македонија;

2) акт за основање на трговското друштво;

3) правила на игрите на среќа кои трговското друштво ќе ги приредува;

4) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна забрана за добивање на лиценца за приредување на игри на среќа;

5) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна одземање на лиценца за приредување на игри на среќа;

6) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека не му е изречена споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на дејност за приредување на игри на среќа;

7) информација за економско-финансиската состојба на субјектот издадена од Централниот регистар на Република Македонија за периодот на последната деловна година, а ако субјектот не е постар од една година - од денот на неговото основање, до денот на приложувањето на информацијата.

8) Министерството за финансии врши проверка на комплетноста и соодветноста на доставената документација.

Оспорениот член 41 став 2 од Законот предвидува дека за добивање на лиценца за приредување на томбола од затворен тип се плаќа надоместок во износ од 100.000,00 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уписите.

Од анализата на наведената уставна и законска регулатива, а во контекст на наводите содржани во иницијативата Судот утврди дека право и обврска е на законодавецот да ги определува условите за приредување на општите игри на среќа, меѓу кои, е и поседување на лиценца за приредување на томбола.

Оспорената одредба, според Судот, не ја ограничува слободата на пазарот и претприемништвото, бидејќи таа не содржи забрана за приредување на томбола туку предвидува обврски за приредувачите, поаѓајќи од специфичноста и разликата на овој вид на игра на среќа. Разликата се состои во тоа што приредувањето на томбола е врз основа на лиценца, а кај други игри на среќа приредувањето се врши врз основа на дозвола. Оттука, поаѓајќи од разликите на одделни игри, законодавецот утврдил различен режим за приредување на игрите на среќа и тоа не претставува ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото, туку легитимно право на законодавецот да ги утврди условите за приредување на томбола.

Според Судот и останатите аргументи во иницијативата по однос на членовите 54 став 1, 58 став 2, 74 став 2, 87 став 2, 98 став 3, 101 став 4 и 103 став 2 од Законот не се прифатливи од причина што и овие оспорени членови од Законот само ги уредуваат условите за приредување на електронските игри на среќа, игрите на среќа во казино, игри на среќа во обложувалница, игри на среќа во автомат клуб и за приредување на интернет игри на среќа. Имено, ваквото утврдување на различната висина на износот на цената на лиценцата која приредувачите треба да ја платат за вршење на овој вид на дејност, не претставува ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото, туку легитимно, законско право на законодавецот да ги утврдува општите и посебните услови за приредување на игрите на среќа.

Оттука, Судот оцени дека сите оспорените одредби од Законот, не би можеле да се доведат под сомнение по однос на Уставот од аспект на наводите и аргументите наведени во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.87/2011)

138.

У.бр.65/2012

- Конфискација на бесправно изграден недвижен имот

- Confiscation of an unlawfully constructed immovable property

- Определбата на законодавецот во кривичната постапка да биде конфискуван, односно одземен бесправно изградениот недвижен имот е во согласност со членот 30 од Уставот, бидејќи со него не се штитат бесправно изградените објекти, туку се штити и гарантира легално стекнатата сопственост.

- The determination of the legislator to have the unlawfully constructed immovable property confiscated, that is, taken away in the criminal procedure is in accordance with Article 30 of the Constitution, since it does not safeguard the unlawfully constructed facilities, but it safeguards and guarantees legally acquired property.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 244-а став 6 од Кривичниот Законик („Службен весник на

Република Македонија“ бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011).

2. Илијаз Керим од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за оценување на уставноста на член 244-а став 6 од Кривичниот законик означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со оспорената законска одредба било предвидено дека ќе се одземат во корист на државата недвижностите изградени без одобрение за градба или недвижностите изградени спротивно на одобрението за градба издадено од надлежен орган, што било спротивно на членовите 8 став 1 алинеја 6 и 30 став 3 од Уставот. Ова од причини што правото на сопственост било едно од темелните вредности на Уставот, а правото на сопственост можело да биде ограничено само ако постоел јавен интерес, при што случаите на постоење на јавен интрес биле таксативно наведени во Законот за експропријација, од каде се извлекувал заклучокот дека, согласно оспорената одредба недвижноста се одземала без постоење на јавен интерес. Напротив во одредбата бил содржан државен интервенционизам поради што истата била неуставна и незаконита.

Од друга страна во праксата се покажало дека се задирало и во правото на еднаквост на граѓаните од каде оспорената одредба била во спротивност и со членот 9 од Уставот. Имено, практичната примена на Законот за постапување со бесправно изградените објекти, сопствениците на кои им била одземена недвижноста согласно оспорената одредба не можеле да ги легализираат истите, поради непостоење на право на сопственост, за разлика од другите на кои не им биле одземени недвижностите, заради запирање на постапката врз основа на споменатиот закон или пак заради укинување на слична одредба од Законот за градење. Со тоа сопствениците на одземените недвижен имот биле ставени во нерамноправна положба по однос на другите сопственици на дивоградби, спротивно на членот 9 од Уставот.

Имајќи ја предвид специфичноста на Законот за постапување со бесправно изградените објекти, подносителот на иницијативата смета дека не би било доволно оспорената одредба да биде укината, туку било потребно истата да биде поништена, бидејќи само на овој начин сопствениците на одземените, бесправно изградени објекти би имале можност истите да ги легализираат.

3. Судот на седницата утврди дека кривичното дело “Бесправно градење“ од членот 244-а од Кривичниот законик го врши тој што гради или изведува градба или врши надзор над градба на сопствено или туѓо земјиште без одобрение за градење или спротивно на одобрението за градење издадено од надлежен орган, за што ќе се казни со казна затвор

од најмалку четири години.

Во оспорениот став 6 од членот 244-а од Кривичниот законик е предвидено дека, изградените недвижности се одземаат.

4. Правната заштита на сопственоста е темелна вредност на уставниот поредок согласно член 8 став 1 алинеја 6 од Уставот.

Според член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување (став 1). Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата (став 2). Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон (став 4). Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2011, 92/2008, 139/2009 и 35/2010) ги уредува правото на сопственост и другите стварни права во согласност со Уставот.

Правните основи за стекнување на правото на сопственост се уредени во членот 112 од Законот, кој предвидел дека правото на сопственост се стекнува според закон врз основа на правна работа и со наследување (став 1), како и дека право на сопственост се стекнува и со одлука на надлежен државен орган, на начин и под услови определени со закон (став 2).

Условите под кои може да се стекне сопственост на објект изграден без одобрение за градба е уредено во членот 121 од Законот. Според ставот 1 од наведениот член од Законот, на градежен објект изграден без одобрение за градење градителот со самата градба не стекнува сопственост, а до легализација или рушење на тој објект врз основа на одлука на надлежен орган ужива соодветна судска заштита која му припаѓа на сопственик, ако со закон поинаку не е определено.

Градителот на објектот од став 1 на овој член кој гради на свое или туѓо земјиште под услови утврдени во овој закон, може да стекне сопственост на таков објект, односно градбата да се лега-лизира, доколку објектот се вклопува во урбанистичкиот план, а градбата се потврди со одобрение за градење од надлежен орган и се запише во јавната книга за запишување на правата на недвижностите (став 2).

Ако за земјиштето каде што е изграден градежен објект без одобрение за градење не постои урбанистички план, а надлежниот орган утврди дека поминале десет години од изградбата на објектот и ја потврди градбата со одобрение за градење, градителот стекнува сопственост со упис во јавната книга за запишување на правата на недвижностите, ако

со посебен закон поинаку не е предвидено (став 3).

Одговорот, пак, на прашањето во кои случаи се смета дека одреден објект е изграден без одобрение за градење или спротивно на одобрението за градење и што содржи ваков вид на одобрение се наоѓа во Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 и 13/2012).

Проблематиката по однос на нелегалните објекти е предмет на уредување на комплексна правна регулатива, па така одредби што ја уредуваат наведената проблематика се среќаваат и во Законот за просторното и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 151/2007, 91/2009, 124/10, 18/11 и 53/2011).

Врз основа на наведените уставни и законски одредби произлегува дека Уставот ја штити и гарантира сопственоста, но само онаа која е стекната на легален начин, според условите предвидени во наведените закони. Оттаму, Уставот не ги штити бесправно изградените објекти, односно објектите изградени без одобрение за градење или објектите изградени спротивно на одобрението за градење, од каде оспорениот член 244-а став 6 од Кривичниот законик, кој предвидел одземање на изградените недвижности, не може да се доведе под сомнение поради ограничување на сопственоста без постоење на јавен интерес, како што погрешно смета подносителот на иницијативата.

Напротив, откривањето на сторителите на кривични дела, меѓу кои и на сторителите на кривичното дело Бесправно градење од членот 244-а од Кривичниот законик, но и одземањето на изградените објекти не само што е јавен интерес за државата, туку и за целата заедница. Ова од причина што државата има интерес за планско развивање на урбаниот простор кој треба да ги задоволи потребите не само на поединецот, туку и пошироко, на сите граѓани во заедницата од каде Уставот ја штити само онаа сопственост што настанала на начин предвиден со закон.

Инаку, извршител на наведеното кривично дело може да биде инвеститорот (градител, изведувач, вршител на надзор), службеното лице кое во локалната самоуправа или во органот на државна управа е надлежно за вршење на работите од областа на уредување на просторот или под услови утврдени со Кривичниот законик и правното лице, односно градежната компанија, компанијата за надзор и слично.

Заради извршување на наведното кривично дело, согласно оспорениот став 6 од членот 244-а од Кривичниот законик во неговиот основен облик или пак во посебните облици предвидено е и одземање на изградените предмети како предмет на стореното кривично дело, според правилата на Главата VII Конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети која ги содржи членовите 97 до 100-а од

Законикот.

Според членот 97 став 1 од Кривичниот законик, никој не може да ја задржи непосредната и посредна корист прибавена со кривичното дело. Имотната корист од ставот 1 ќе се конфискува со судска одлука со које е утврдено извршување на кривичното дело по условите предвидени со овој законик (став 2). Одлуката за конфискација судот ќе ја донесе во постапка определена со закон и кога од фактички или правни пречки не е можно водење на кривичната постапка спрема сторителот на делото (став 3).

Според членот 100-а став 1 од Кривичниот законик, никој не може да ги задржи или присвои предметите што настанале од извршувањето на кривичното дело.

Конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети претставува посебна казнено-правна мерка која е правна последица на самото дело, заради попречување или отстранување на опасноста од противправно стекнување на имотна корист, односно на сопственост на правно недозволен начин, бидејќи во спротивно би дошло до состојба да се легализира нова вредност која настанала од противправно делување, односно од кривично казниво дело. Наведеното е во согласност со уставната определба за заштита на сопственоста стекната на легален, законит начин, па со оглед на тоа никој не може да стекне право на сопственост врз предмет што настанал како резултат на сторено кривично дело или пак е упоробен за сторување на делото. Оттаму, конфискацијата или одземањето на изградената недвижност согласно оспорената законска одредба треба да ги даде своите ефекти врз сузбивањето на појавата на извршување на кривичното дело Бесправно градење од членот 244-а од Кривичниот законик.

Од друга страна, законодавецот заради решавањето на проблемот со значителниот број на бесправно изградени градби, но и спречување на нивна изградба го донесе и Законот за постапување со бесправно изградени објекти („Службен весник на Република Македонија“ бр.23/2011 и 54/2011).

Согласно член 1 од Законот, целта на законодавецот била да ги уреди условите, начинот и постапката за евидентирање, утврдување на правен статус и санкционирање на бесправно изградените објекти.

Тоа што одреден број на граѓани ги искоритиле поволностите од наведениот Закон и ги легализирале бесправно изградените објекти на законски утврден начин и постапака, наспроти граѓаните кои подлегеле во минатото или ќе подлежат во иднина на кривична одговорност според членот 244-а од Кривичниот законик, односно изградениот објект им бил или ќе им биде одземен не го покренува прашањето за повреда на принципот на еднаквост на граѓаните согласно членот 9 од Уставот.

Ова од причини што во прашање е конкретна примена на Законот за постапување со бесправно изградени објекти и на Кривичниот законик, односно неговиот член 244-а, во секој одделен случај, за секој конкретен сторител на наведеното кривично дело, според точно утврден временски период на важење, на двата по суштина различни закони, за чија примена водат сметка редовните судови, но не и Уставниот суд, кој нема надлежност за спроведувањето на законите.

Според Судот, исто така, несоодветно е повикувањето на подносителот на иницијативата на постоење на јавен интерес за ограничување или одземање на сопственоста согласно Законот за експропријација кога е во прашање заштитата на сопственоста наспроти барањето заштита на бесправно изграден објект, како резултат на сторено кривично дело, кога Уставот таква заштита не предвидел.

Од сето наведено произлегува дека определбата на законодавецот за одземање на изградениот објект, во постапка пропишана со закон, не преставува државен интеренционизам, како што смета подносителот на иницијативата, туку спроведување на казнена политика со цел сузбивање на општествено опасни појави, меѓу кои, секако спаѓа и појавата на градење на објекти без одобрение за градење или пак спротивно на издаденото одобрение. Оттаму, оспорената законска одредба е во согласност со 8 став 1 алинеја 6 и 30 став 3 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.65/2012)

139.

У.бр.75/2012

- Престанок на учество во управните тела и професионалните клубови и губење на материјален надоместок на спортист поради осуда за кривично дело

- Termination of participation in the administrative bodies and professional clubs and loss of material remuneration of an athlete on grounds of a criminal conviction

- Законската формулација во Законот за спортот во која не е дефинирано кривичното дело, ниту е определен видот на казната за престанок на учеството на професионалниот спортист во управните тела и во професионалните спортски клубови, во случај на осуда на казна затвор во траење од најмалку шест месеци, не е во спротивност со Уставот на Република Македонија и таа не претставува правна последица од осуда бидејќи престанокот на вршењето на овие активности е последица на физичката спреченост за обавување на дејноста.

- Законската одредба со која се предвидува категоризиран спортист да го губи правото на материјален надоместок за стекнатата категорија ако со правосилна пресуда е осуден за кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку шест месеци е во согласност со член 14 од Уставот и истата не претставува правна последица од осуда од причина што губењето на ова право е од времен карактер, а не трајна мерка.

- The legal formulation in the Law on Sports in which the criminal offence is not defined and there is no determination of the type of the penalty for termination of the participation of a professional athlete in administrative bodies and in professional sports clubs, in case of conviction to a prison term of at least six months is not in contradiction with the Constitution of the Republic of Macedonia and it is not a legal

consequence from a conviction since the termination of the carrying out of these activities is the consequence of the physical impediment to perform the activity.

- The legal provision envisaging a categorised athlete to lose his/her right to material remuneration for the acquired category if he/she has been sentenced with an effective judgment for a criminal offence for which a prison term of at least six months is prescribed is in harmony with Article 14 of the Constitution and it is not a legal consequence from a conviction for a reason that the loss of this right is of an interim character, not a lasting measure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 9-в став 2 алинеја 1 и член 42 став 3 алинеја 1 од Законот за спортот („Службен весник на Република Македонија“ бр.29/2002, 66/2004, 81/2008, 18/2011 и 51/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според иницијативата со оспорените одредби се ограничувало по сила на закон правото на едно лице да ја врши функцијата член на професионален спортски клуб и член на управните тела на тие клубови како и правото на материјален надоместок за стекната категорија на спортист и во случаи кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност.

Оттука, формулацијата на оспорените одредби била недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедувала правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото.

Од оспорените одредби произлегувало дека осудуваноста за

било кое сторено кривично дело и без оглед на времето кога лицето било осудено е причина лицето трајно да не може да биде член на професионалниот спортски клуб или член на управниот одбор на тој клуб како и тоа дека и категоризираниот спортист ги губел правата на материјален надоместок за стекнатата категорија.

Со оглед на изнесеното, а имајќи ги предвид уставните одредби на член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 4, член 9 став 2, член 13 став 1, член 14 став 1, член 23, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија, како и содржината на оспорените законски одредби, во конкретниот случај станувало збор за ограничување на правата на граѓаните како последица од осуда за кривично дело која настапува по сила на закон, а не по сила на конкретна судска одлука, како што би требало да биде.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 9-в став 2 алинеја 1 од Законот, членови на професионалните спортски клубови и членови на управните тела на професионалните спортски клубови не можат да бидат лица кои со правосилна одлука се казнети за кривично дело со казна затвор во траење од најмалку шест месеци.

Во член 42 став 3 алинеја 1 од Законот се предвидува дека категоризираниот спортист ги губи правата на материјален надоместок за стекната категорија, ако со правосилна судска пресуда е осуден за кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку шест месеци.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признативо меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во член 14 став 1 од Уставот е предвидено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 47 став 5 од Уставот, Републиката ги поттикнува и помага техничката култура и спортот.

Уставно утврдената улога на Републиката да го поттикнува и помага спортот ја изразува комплементарноста, односно заемниот интерес на граѓанинот како поединец и на државта во задоволување и остварување на правата и интересите од областа на спортот.

Со Законот за спортот се уредуваат условите и начинот на вршење на дејноста спорт заради остварување на јавниот интерес во надлежност на Република Македонија, општините и Градот Скопје, стопанисувањето со објектите за спорт во сопственост на Република Македонија, општините и Градот Скопје, како и други прашања од значење за спортот (член 1).

Според член 2 од Законот, спорт, во смисла на овој закон, е дејност која ги опфаќа сите форми на спортски активности и на спортистите од сите возрасти, како и спортско-рекреативните активности на граѓаните.

Во член 3 став 1 од Законот се предвидува дека дејноста спорт ја вршат спортските здруженија и други правни лица во областа на спортот.

Оспорениот член 9-в е поместен во Глава II од Законот со наслов: „Вршење на дејност спорт“.

Од анализата на содржината на оспорените членови 9-в став 2 алинеја 1 и 42 став 3 алинеја 1 на Законот, јасно произлегува дека станува збор за професионални спортски клубови и членови на управните тела на професионалните спортски клубови како и за категоризиран спортист од државен ранг. Оттука, оспорената формула-ција тие лица да не можат да бидат членови на наведените клубови ниту на управните тела, доколку со правосилна одлука се казнети за кривично дело со казна затвор во траење од најмалку шест месеци, според Судот, не е во спротивност со уставните одредби на кои се посочува во иницијативата.

Имено, ова од причина што, токму со ваквата регулатива тенденцијата на законодавецот е да го уреди статусот на професионалните спортисти и професионалните спортски клубови и нивната функција во однос на националните спортски федерации. Оттука, се наметнува потребата на нивното континуирано присуство во спортските клубови и управните органи, односно тела, а со цел на непречено вршење на дејноста спорт, за која со Уставот во член 47 став 5, Републиката има обврска да го поттикнува и помага спортот, како посебен, односно специфичен вид на дејност.

Во насока на ова прашање се и одредбите од меѓународните конвенции во спортот, кој Република Македонија ги ратификувала,

особено, меѓународните документи за спречување на насилство на спортските терени и борбата против допингот во спортот, кој спортистите, стручните лица и функционери, времено или доживотно ги исклучува од активности во клубови, федерации и меѓународни асоцијации, доколку се утврди нивно учество и вина. Како примери во меѓународниот спорт се среќава забрана за учество на спортски натпревари, вршење на стручна работа или функционер во одреден спорт.

Во конкретниот случај, според Судот, не се работи за правни последици од осудата кои настапуваат по сила на законот, од која претпоставка се раководел подносителот на иницијативата оспорувајќи го овој дел од наведените законски одредби.

Според Судот условот наведен во оспорените одредби, всушност произлегува од правното дејство на самата правосилна судска одлука со која е изречена оваа казна, без оглед на фактот што истата не го прецизира видот на казнивото дело. Тоа, со други зборови, значи дека лицето во овој случај наведената функција не може да ја врши, не како правна последица од осудата по сила на законот, туку како последица од казната што со правосилна судска одлука ја изрекол судот, односно поради неговата физичка спреченост за обавување на дејноста.

Во овој случај не се работи за правни последици од осудата кои настапуваат по сила на законот, за што нема уставен основ, туку за услов кој во секоја конкретна ситуација треба да биде земена предвид од страна на надлежниот орган при одлучувањето.

Според член 35 од Законот за спорт, спортистите сениори, државјани на Република Македонија, врз основа на постигнати резултати во одреден временски период, се стекнуваат со следниве категории: спортист од светска категорија, спортист од меѓународна категорија и спортист и државна категорија. Еднаш стекнатата спортска категорија има траен карактер и доживотно му припаѓа на спортистот како титула.

Во член 38 од истиот закон се предвидува дека спортисти кои се стекнале со спортска категорија од членот 35 на овој закон, имаат право на материјален надоместок и други видови награди.

Оспорениот член 42 став 3 алинеја 1 од законот предвидува дека категоризираниот спортист ги губи правата на материјален надоместок за стекнатата категорија ако со правосилна пресуда е осуден за кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење најмалку од шест месеци.

Од анализата на содржината на наведениот член од Законот, а во корелација со наводите во иницијативата, Судот оцени дека во истиот се предвидени условите кога категоризираниот спортист го губи правото на

материјален надоместок, но не и стекнатото право на спортска категорија. Имено, користењето на правата остварени согласно Законот за спорт е временски ограничено (член 39), што значи дека категоризираниот спортист може повторно, со исполнувањето на условите предвидени во Законот за спорт, да се стекне со правото на материјален надоместок што значи дека истиот не го губи трајно правото на материјален надоместок.

Предвид на направената уставно-судска анализа, според Судот оспорениот член 9-в став 1 алинеја 1 и член 42 став 3 алинеја 1 од Законот за спорт, се во согласност со Уставот на Република Македонија, односно со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.75/2012)

140.

У.бр.102/2012

- Закон за гробишта и погребални услуги

- Law on Cemetery and Burial Services

- Кога оспорената одредба погрешно се напаѓа заради пропишување на ограничување за вршење на дејност и нееднаквост на субјектите на пазарот, а во одредбата такво ограничување не е воопшто содржано, истата е во согласност со Уставот, но само од аспект на наводите во иницијативата.

- When the contested provision is wrongly attacked for stipulation of a restriction on the performance of an activity and inequality of the subjects on the market, and such a restriction is not contained in the provision at all, the same is

in harmony with the Constitution, but only from the aspect of the allegations in the application.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста членот 20 од Законот за гробишта и погребални услуги (“Службен весник на Република Македонија“ бр.86/2008, 156/2010 и 53/2011).

2. ЈП „ЧИСТОТА И ЗЕЛЕНИЛО“-Куманово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 20 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 20 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 7 и член 55 од Уставот, бидејќи со неа се ограничувала слободата на пазарот и претпримеништвото и тоа на правните субјекти основани од јавни претпријатија и на нив не им била дадена можност да бидат еднакви со другите правни субјекти на пазарот.

Во натамошниот тек на иницијативата се појаснува дека подносителот на иницијативата се јавил како основач на Друштво за погребални услуги „Чистота-погребално,, ДООЕЛ-Куманово, за што била побарана дозвола за вршење на погребални услуги од Министерството за транспорт и врски, но барањето било одбиено, по што подносителот на иницијативата повел управен спор, кој се завршил со одбивање на тужбата како неоснована.

Од сето наведено подносителот на иницијативата заклучува дека со оспорената законска одредба и посебно со нејзината практична примена не се овозможувал слободен пристап на сите правни субјекти на пазарот, односно се нарушувала слободата на пазарот и претприемништвото.

Исто така, во иницијативата се појаснува дека во Куманово погребални услуги вршеле друштва за погребални услуги основани од физички лица, кои не биле доволно кадровски и технички опремени,

наспроти Друштвото за погребални услуги „Чистота-погребално„ ДООЕЛ - Куманово кое ги исполнувало условите за вршење на оваа дејност, но не можело да добие соодветна дозвола затоа што било основано од јавно претпријатие, или од подносителот на иницијативата.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 20 од Законот е предвидено дека, погребалните услуги ги вршат физички и правни лица кои имаат дозвола за вршење на погребални услуги.

4. Според член 8 став 1 алинеја 7 од Уставот, слободата на пазарот и претприемништвото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 55 од Уставот, се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото. Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презма мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Во конкретниот случај предмет на оспорување е членот 20 од Законот за гробишта и погребални услуги, од чија содржина произлегува дека погребални услуги може да врши само она физичко или правно лице кое има дозвола за вршење на ваква дејност, при што одредбата понатаму не разработува кои се условите за добивање на ваков вид дозвола или пак кој ја издава таквата дозвола, ниту пак содржи ограничување дека дозвола нема да се добие во случај кога како основач на претпријатието за погребални услуги се појавува јавно претпријатие.

Според тоа, подносителот на иницијативата погрешно смета дека оспорениот член 20 од Законот не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 7 и членот 55 од Уставот, а како во оспорената одредба отсутствуваат било какви ограничувачки услови од каде истата не може да генерира нееднаквост на странките на пазарот или да го повредува претприемништвото од аспектите на иницијативата.

Примената, пак, на оваа одредба во практиката не припаѓа во надлежноста на Уставниот суд, според членот 110 од Уставот.

Инаку, заради информирање на подносителот на иницијативата, членот 21 став 1 алинеја 8 од Законот определува дека услов за физичкото или правното лице да добие дозвола за вршење на погребални услуги е „да не поседува дозвола за управување со гробишта.“ Оваа одредба била предмет на оценка од страна на Уставниот суд кој со решение У.бр.93/2010 од 13.07.2011 година не повел постапка за оценување на нејзината уставност, наоѓајќи дека истата е во согласност со Уставот.

Во образложението на решението Судот поаѓајќи од членот 55 и членот 56 од Уставот навел дека, дека слободата на пазарот и претприемништвото е уставно загарантирана слобода која може да се ограничи само со закон и во три уставно утврдени ситуации и тоа заради

одбрана на Републиката, зачувувањето на природата и на животната средина или на здравјето на луѓето, при што Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба или монополското однесување на пазарот. Во однос на добрата од општ интерес за Републиката, кои како такви се утврдуваат со закон и во кои спаѓаат и добрата во општа употреба, Уставот определува дека уживаат посебна заштита и се користат под услови и на начин утврдени со закон.

Членот 2 од Законот за гробишта и погребални услуги определува дека гробиштата се добра во општа употреба во сопственост на Република Македонија, членот 4 од Законот предвидува посебна заштита на гробиштата како добро во општа употреба, така што определува управувањето со гробиштата да биде посебна дејност одвоена од дејноста давање погребални услуги, а членот 15 став 1 точка 8 и членот 21 став 1 точка 8 од Законот ги конкретизираат претходно наведените законски одредби така што определуваат дека услов за управување со гробишта е правното лице да не поседува дозвола за вршење на погребални услуги односно услов за вршење на погребални услуги е физичкото или правното лице да не поседува дозвола за управување со гробишта.

Врз основа на наведеното Судот заклучил дека членот 21 став 1 алинеја 8 од Законот определува посебен услов за вршење на погребални услуги, кој се состои во непоседување на дозвола за управување со гробишта, што е посебна заштита на гробиштата како добра во општа употреба за Републиката, а таквото значење на член 21 став 1 точка 8 од Законот има основа во член 56 ставовите 1 и 3 од Уставот. Поради тоа, Судот оценил дека не може да се постави прашањето за уставноста на оспорената законска одредба.

Врз основа на сето наведено Судот оцени дека оспорената одредба, разгледувана преку аспектите на иницијативата е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 7 и членот 55 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.102/2012)

141.

У.бр.148/2012

- Закон за Државниот пазарен инспекторат

- *Law on State Market Inspectorate*

- Може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба од законот со уставното начело на владеењето на правото, од причина што таа содржи повикување односно упатување на друга норма што веќе не е во правниот поредок.

- A question may be raised as to the concordance of the contested provision of the law with the constitutional principle of the rule of law, for a reason that it contains an indication that is a reference to another norm which is no longer in the legal system.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 39 став 7 од од Законот за Државниот пазарен инспекторат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2007, 81/2007 и 36/2011).

2. Игорчо Точев од Кочани на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за

оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

Во иницијативата подносителот ја цитира содржината на членот 8 од основниот текст на Законот за државниот пазарен инспекторат и двете измени, како и одредбата од членот 39 која упатува на членот 8 од Законот. Со оглед на тоа што членот 8 од Законот за државниот пазарен инспекторат со измената и дополнувањето на Законот од 2011 година, бил изменет и содржел само еден став, подносителот смета дека одредбата од членот 39 став 7 во делот: „став 2“ била беспредметна и во спротивност со Уставот, според кој темелна вредност на уставниот поредок е владеењето на правото. Од тие причини, подносителот предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 39 став 7 во делот „став 2“ од Законот за државниот пазарен инспекторат, и истиот да го укине.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 39 став 7, прекршочниот орган од членот 8 став 2 на овој закон е исклучиво надлежен за водење на прекршочна постапка и за изрекување на прекршочни санкции од ставовите 1 и 2 на овој член во согласност со Законот за прекршоците.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Членот 51 од Уставот предвидува дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Оспорената одредба е поместена во делот на прекршочните одредби на Законот со кој е утврдена прекршочната одговорност за физички и правни лица за прекршоците утврдени во самата одредба и таа во ставот 7, во оспорениот дел содржи упатување на одредбата од членот 8 од Законот. Членот 8 од Законот е општа одредба во која е утврдена надлежноста на инспекторатот за вршење на инспекциски надзор. Одредбата од членот 8 од Законот, првобитно, во основниот текст на Законот содржела 3 става, подоцна со Законот за изменување и дополнување на Законот за државен пазарен инспекторат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 81/2007) била изменета со додавање на нов став 4.

Со последната измена на Законот со Законот за изменување и дополнување на Законот за државен пазарен инспекторат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2011) членот 8 во целост бил изменет и тој сега гласи: Инспекторатот врши инспекциски надзор над примената на законите и прописите донесени врз основа на закон во работењето на трговските друштва, правните и физичките лица (во

натамошниот текст: субјект на надзор), како и изрекување на инспекциски мерки со цел за отстранување на утврдените неправилности.”

Од цитираната содржина на членот 8 произлегува дека тој сега има само еден став, на што се укажува и во поднесената иницијатива. Со оглед на тоа што оспорениот член 39 став 7 содржи повикување на ставот 2 од членот 8 од Законот, кој веќе не е во правниот поредок, Судот оцени дека постојат основи за доведување под сомневање на согласноста на оспорената одредба од членот 39 став 7, со принципот на владеењето на правото утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија утврдена во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, подразбира дека во правниот поредок треба да егзистираат само јасни, прецизни и недвисмислени норми. Во случај кога тие во себе содржат некакво повикување, упатување на друга норма, таа неминовно мора да е дел од правниот поредок за да таквото уредување претставува една логична, правно функционална целина, што не е случај со означениот дел на членот 39 став 7 од Законот.

Судот оцени дека поведувањето на постапка треба да се однесува на целината на ставот 7 на членот 39, а не само делот „став 2“, поради тоа што во текстот на изменетиот член 8 од Законот за државен пазарен инспекторат воопшто не е предвиден институтот прекршочен орган.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.148/2012)

I. 2. РЕШЕНИЈА ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ПОСТАПКАТА

I.2. RESOLUTIONS FOR SUSPENSION OF THE PROCEDURE

142.

У.бр.58/2011 (*види идентификационен број 69*)

- Запирање на постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В, општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година („Службен гласник на општина Кичево„ број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево

- *Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality and legality of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the industrial zone “West” Block B, Kichevo Municipality, no.07-1474/7 of 17 August 2005 (“Official Journal of the Kichevo Municipality”, no.IV-1/2005 of 12 September 2005), taken by the Council of Kichevo Municipality*

- **Запирање на постапката поради промена на фактичката состојба утврдено по поведувањето на постапката**

- *Suspension of the procedure on grounds of a change in the facts established after the initiation of the procedure*

143.

У.бр.124/2009 (види идентификационен број 71)

- Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје

- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje

- Запирање на постапката поради тоа што по поведувањето на постапката, со измена на законот, отпаднале основите за сомневање во уставноста.

- Suspension of the procedure resulting from the dismissal of the grounds for doubts in its constitutionality after the initiation of the procedure with a change in the law.

144.

У.бр.96/2011 (види идентификационен број 47)

- Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 10 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2 од Законот за парничната постапка

- Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 10 paragraph 1, Article 125-a, Article 126-a and Article 137 paragraph 2 of the Civil Proceedings Act

- Запирање на постапката поради тоа што предлогот за укинување на оспорените одредби од Законот не го доби потребното мнозинство.

- Suspension of the procedure resulting from the failure of the motion for repeal of the contested provisions of the Law to obtain the majority required.

I.3. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ

I.3. RESOLUTIONS TO DISMISS THE INITIATIVES

1. Ненадлежност

1. *Incompetence*

145.

У.бр.187/2011

- Член 22 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ – п.о. Скопје, усвоени на 13 јули 2009 година

- *Article 22 of the Changes in and Supplements to the Collective Agreement for the employees in the public enterprise “Macedonian Forests” – p.o. Skopje, adopted on 13 July 2009*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 11 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 22 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ – п.о. Скопје, усвоени на 13 јули 2009 година

2. Лазо Денковски од Куманово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот од Колективниот договор означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, членот 22 од Измените и дополнувањата на наведениот Колективен договор бил спротивен на Уставот и законот бидејќи тешко го нарушувал и повредувал начелото на еднаквост пред Уставот и законите, начелото на владеењето на правото, начелото на социјалната праведност, како и членот 96 од Законот за работните односи и дека со него биле утврдени помали права за вработените во ЈП „Македонски шуми“ од правата предвидени и нормирани во Законот за работните односи.

Во иницијативата се цитира одредбата од членот 96 од Законот за работните односи во која се наведени правата и обврските во случај на отказ од деловни причини, за кои подносителот наведува дека се задолжителни за работодавачот кој морал да ги почитува и да ги предвиди во колективниот договор на ниво на работодавач и за чие што непочитување биле предвидени казни одредби за правно и физичко лице. Работодавачот ЈП „Македонски шуми“ п.о. Скопје во членот 22 од измените и дополнувањата на Колективниот договор на јавното претпријатие не предвидел никакви права и обврски во случај на отказ од деловни причини, како на пример можни начини за спречување и ограничување на број на откази или мерки кои ќе се преземат за ублажување на последиците од престанокот на работниот однос од деловни причини. Подносителот наведува дека работодавачот ЈП „Македонски шуми“ не можел да предвидува помали права од правата дадени со законот, бидејќи со тоа се повредувал Уставот, законот, Општиот колективен договор како и институтот на колективно договарање на ниво на работодавач.

Во иницијативата понатаму се наведува дека во првобитната верзија на членот 108 од Колективниот договор на ЈП „Македонски шуми“ п.о Скопје (усвоен на 6 февруари 2006 година) работодавачот, заедно со синдикатот, ги предвидел мерките што ќе се преземат за

ублажување на последиците од престанокот на работниот однос од деловни причини и тие биле таксативно набројани: вработување кај друг работодавач, органичување на бројот на новите вработувања, утврдување на бројот на вработените со цел да се овозможи природен одлив на работна сила, внатрешно распоредување на работници, ограничување на прекувремената работа, скратување на работното време, преквалификација и доквалификација.

Подносителот наведува дека ова биле принципите на *bonus pater familias* кои не му одговарале на работодавачот и дека со предвидувањето на помали права од правата предвидени со Законот за работните односи, работодавачот тешко ги повредил начелата на еднаквост пред законот, владеењето на правото, хуманизмот и социјалната правда, кои се темелни вредности на уставниот поредок. Со предвидувањето на помали права од предвидените во законот, 2500 вработени биле ставени во нееднаква положба во однос на онаа што постоела поред да се донесат овие измени.

Поради наведените причини, со иницијативата се бара да се поништи член 22 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор на ЈП „Македонски шуми“ п.о. Скопје, како спротивен на Уставот и законот.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 22 од Измените на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ – п.о. Скопје, усвоени на 13 јули 2009 година, се менува членот 108 од Колективниот договор кој сега предвидува дека Управниот одбор е должен најдоцна во рок од 30 дена пред донесувањето на одлуката за престанок на работниот однос на поголем број работници да го информира синдикатот за содржината на одлуката (став 1). Според ставот 2 на овој член од Колективниот договор, Управниот одбор е должен со синдикатот да се советува за можните начини за спречување и ограничување на бројот на отказите и за можните мерки за спречување и ублажување на штетните последици, а особено мерки кои ќе се превземат за ублажување на неговите последици на престанокот на работниот однос. Според ставот 3 на истиот член, по завршувањето на договарањето со синдикатот за причините на потреба од престанок од потребата од работа на работниците за предвидениот број и категорија на вишок на работници, како и за предвидениот рок во кој што ќе престане потребата од работа на работниците, претпријатието е должно писмено да ја извести службата надлежна за посредување при вработувањето.

4. Согласно член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е

надлежен да одлучува за барањето.

Според членот 1 од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „Македонски шуми“ п.о. Скопје, со овој Колективен договор се уредуваат односно доуредуваат правата, обврските и одговорностите на работниците и на Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „Македонски шуми“ од работниот однос и начинот на остварувањето на правата и обврските и други одредби за прашања од интерес на работниците и претпријатието како и начинот и постапката за решавање на меѓусебните спорови.

Со предметната иницијатива се оспорува одредбата од членот 22 од Измените и дополнувањата на Колективниот договор за работниците во ЈП „Македонски шуми“ – п.о. Скопје, усвоени на 13 јули 2009 година, како несогласна со начелото на еднаквост пред Уставот и законите, начелото на владеењето на правото, начелото на социјалната праведност, како и членот 96 од Законот за работните односи, бидејќи со неа биле биле утврдени помали права за вработените во ЈП „Македонски шуми“ од правата предвидени и нормирани во Законот за работните односи

Од анализата на содржината на оспорената одредба, како и од наводите во иницијативата, произлегува дека подносителот на иницијативата го оспорува членот 22 од измените на Колективниот договор, поради тоа што во оспорениот член не биле предвидени никакви права и обврски во случај на отказ од деловни причини, односно поради тоа што ова прашање не било уредено на начин како што подносителот на иницијативата смета дека би требало да биде уредено ова прашање. Во таа смисла, подносителот на иницијативата наведува дека во одредбата требало да бидат предвидени на пример, можни начини за спречување и ограничување на број на откази или мерки кои ќе се преземат за ублажување на последиците од престанокот на работниот однос од деловни причини, како што тоа било предвидено во првобитната верзија на членот 108 од Колективниот договор на ЈП „Македонски шуми“. Или со други зборови кажано, во иницијативата не се наведува ниту една причина зошто она што е предвидено во оспорениот член 22 од Измените на Колективниот договор, би било спротивно на Уставот и на Законот за работните односи.

Од изнесената уставна норма произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија во рамки на своите уставно определени надлежности одлучува за уставноста и законитоста на прописите што се во правниот поредок, а во тие рамки може да ја оценува уставноста на одредбите од Колективниот договор онака како што се предвидени и содржани во Колективниот договор, но нема надлежност да одлучува за тоа што нормата не содржи, а би требало да содржи, на што се однесува барањето во предметната иницијатива.

Поради наведеното, Судот утврди дека дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.187/2011)

146.

У.бр.192/2011

- Наредба бр.02-1050 од 1 јули 2011 година на Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица и Книшка за одговорност на работникот за повреда на безбедноста при работа при вршење на своите работни должности, издадена од Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица

- Order no.02-1050 of 1 July 2011 of the Lead and Zinc Mine “Sasa” LTD Makedonska Kamenica and a Book for Employee’s Liability for a violation of the safety on the job in the performance of his/her working duties, issued by the Lead and Zinc Mine “Sasa” LTD Makedonska Kamenica

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јануари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

- Наредба бр.02-1050 од 1 јули 2011 година на Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица и

- Книшка за одговорност на работникот за повреда на безбедноста при работа при вршење на своите работни должности, издадена од Рудникот за олово и цинк „Саса“ ДОО Македонска Каменица.

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата наведува дека оспорената наредба била во спротивност со членот 32 став 5 од Уставот и членот 1 од Законот за работните односи, бидејќи правата на вработените и нивната положба се утврдувале со закон, колективен договор и договор за вработување, а не со наредба, како што тоа било сторено во овој случај. Исто така, оспорената наредба не била во согласност со членот 25 став 1 од Законот за безбедност и здравје при работа, бидејќи во наведената одредба како и во целината на Законот не постоела можност безбедноста и здравјето при работа да се уредуваат со наредба, туку со писмени известувања и упатства.

Оспорената книшка била составен дел на Наредба. Во точката 3 од Книшката се предвидувало дека отсуството на Книшката по вина на работникот или одбивањето на работникот да ја предаде истата на одговорните лица кои имале право да ги одземат талоните (точка 11) преставувало основа за издавање на наредба за казна од 25%. Меѓутоа, согласно членот 84 од Законот за работните односи, паричната казна не можела да биде поголема од 15% од последната исплатена месечна нето плата на работникот, а камоли 25% како што било уредено во точката 3 од Книшката.

Имајќи го предвид сето наведено подносителот на иницијативата смета дека работодавателот нормирањето на наведените прописи очигледно не ги почитувал Уставот и законите од кои причини смета дека истите не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9, член 32 став 5 и член 51 од Уставот, како и со одредбите од Законот за работните односи и Законот за безбедност и здравје при работа.

3. Судот на седницата утврди дека, Александар Крихтин како управител на Рудникот „Саса“ ДОО од Македонска Каменица врз основа на членот 16 од Договорот за наведениот субјект на 30 јуни 2011 година донел Наредба бр.02-1050 за исполнување на одго-ворноста на работниците од Рудникот за исполнување на обврските од Законот за безбедност при работа и индустриска безбедност.

Наредбата содржи четири одредби.

Во членот 1 од Наредбата се образлагаат причините кои довеле до тоа Управителот да пристапи кон донесување на Наредбата.

Во членот 2 од Наредбата се определува што е целта на вака донесената наредба (подобрување на состојбата на работите во врска со безбедноста при работа и индустриската безбедност) и се определуваат правата и обврските на раководните лица и на работни-ците во Рудникот. При тоа во точката 3 од овој член од Наредбата е определено дека отсуството на Книшката по вина на работникот или одбивањето на работникот да ја предаде истата на одговорните лица кои имале право да ги одземат талоните (точка 11) е основа за издавање на наредба за казна од 25%.

Во членот 3 од Наредбата е определено дека лицата кои нема да ја почитуваат Наредбата сета одговорност ќе ја сносат пред генералниот директор.

Според членот 4 од Наредбата истата влегува во сила сметано од 1 јули 2011 година. (Подносителот на иницијативата, очигледно поради ненамерен пропуст, погрешно означува дека станува збор за Наредба од 7 јули 2011 година).

Наредбата е потпишана од страна на генералниот директор и од претседателот на синдикатот.

Оспорената книшка, во уводниот дел, ги содржи зборо-вите: презиме, име, работна единица, работно место и своерачен потпис со оставено празно место за внесување на личните податоци на секој од работниците. Во овој дел е содржана напомената: „Пред да пристапите кон дадената работна задача размислете како да ја завршите БЕЗБЕДНО!“.

Во понатамошната содржина поблиску е определена целта за донесување на Книшката: да се создаде ред и дисциплина на производството и безбедноста при работа; зголемување на личната одговорност на секој работник, за безбедност како на своето здравје, така и на здравјето на луѓето околу себе и да се спречи нарушувањето на здравјето и безбедноста при работа.

Книшката содржи 14 точки од кои, во иницијативата, предмет на посебен интерес е точката 3. Во неа е предвидено дека отсуството на Книшката по вина на работникот или одбивањето на работникот да

ја предаде истата на одговорните лица кои имале право да ги одземат талоните (точка 11) преставувало основа за издавање на наредба за казна од 25%. Одредби за изрекување на казна во процентуално изразен износ се содржани и во членовите 7 и 8 од оспорената Книшка, но истите не се предмет на оспорување во иницијативата.

Во книшката се содржани и 4 талони во кои се пополнуваат личните податоци за секој работник како и податоците за нарушувањето на безбедноста.

Управителот на Рудникот „Саса“ од Македонска Каменица, по поднесувањето на иницијативата, на 14 ноември 2011 година донел Одлука за изменување и дополнување на оспорената наредба и оспорената книшка.

Оваа одлука содржи 10 членови.

Според членовите 1, 2 и 3 од Одлуката, сега основ за донесување на оспорената Наредба е членот 25 од Законот за безбедност и здравје при работа, насловот „Наредбата“ е изменет во наслов „Упатство“, а зборот: „наредувам“ е заменет со зборовите: „го издавам следното Упатство“.

Според содржината на членовите 5, 6 и 7 од Одлуката пропишаните казни од: 25% (точка 3 од Книшката), 20% (точка 7 од Книшката) и 40 % (точка 8 од Книшката) се намалени на 15%.

Иако Одлуката е донесена на 14 ноември 2011 година, во членот 10 е предвидено истата да се применува сметано од 1 јули 2011 година, што преставува ретроактивно и поповолно дејство.

4. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеи 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Во конкретниот случај оспорената наредба, според својот карактер и содржина претставува интересен акт за начинот на работа во Рудникот „Саса“ и истата се однесува само на лицата кои се децидно наведени во членот 2 од Наредбата, и како таква нема карактер на пропис. Поради наведеното Судот оцени дека нема основа за мери-торна оценка на оспорениот акт и впуштање во анализа на основа-носта на наводите истакнати во иницијативата. Што се однесува до оспорената Книшка произлегува дека истата е акт донесен во реализација на оспорената Наредба и е акт кој го поседува секој конкретен работник. Оттаму, двата оспорени акти немаат карактер на општ пропис кој има дејство спрема

неопределен круг на субјекти во правото и како такви не се подобни за уставно-судска оценка.

Воедно, оспорените акти се изменети врз основа на донесената Одлука од 14 ноември 2011 и тоа во насока на наводите од иницијативата па повеќе не постои интерес за нивно оспорување од аспектите на иницијативата.

Врз основа на наведеното Судот согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот ја отфрли иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претсе-дателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.192/2011)

147.

У.бр.186/2011

- Член 62 став 2 во делот: „ до 21 ден изнесува 70%“ од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „ Македонски шуми“ П.О. Скопје (бр.02-468/1 од 06.02.2006 година, бр. 02-202/4 од 25.01.2007 година, бр. 02-243/3 од 09.02.2009 година и бр. 02-1126/4 од 13.07.2009 година) со член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.76/2006)

- Article 62 paragraph 2 in the part: “until 21 days is 70% of the Collective Agreement for the employees in the Public Enterprise for Forests Management “Macedonian Forests” P.O. Skopje (no.02-468/1 of 06.02.2006, no. 02-202/4 of 25.01.2007, no.02-243/3 of 09.02.2009, and no.02-1126/4 of 13.07.2009) with Article 30 of the General Collective Agreement for the economy of the Republic of Macedonia

(“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.76/2006)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 1 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на согласноста на член 62 став 2 во делот: „до 21 ден изнесува 70%“ од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „Македонски шуми“ П.О. Скопје (бр.02-468/1 од 06.02.2006 година, бр. 02-202/4 од 25.01.2007 година, бр. 02-243/3 од 09.02.2009 година и бр. 02-1126/4 од 13.07.2009 година) со член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.76/2006).

2. Лазо Денковски од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на согласноста на оспорената одредба од Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение, со Уставот, законот и Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.76/2006).

Според оспорената одредба, висината на надоместокот за времената неспособност до 21 ден изнесувала 70% од просечната плата на работникот во последните три месеци, а во член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, за време на времена неспособност за работа над 15 дена, работникот имал право на надоместок на плата за сите денови од 90% од основицата утврдена со закон.

Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија ги давал и предвидувал најниските права на работниците односно граѓаните на Република Македонија; се применувал непосредно и бил задолжителен за организацијата на работниците и организацијата на работодавачите кои го склучиле и за сите работници во чие име договорот бил склучен.

Со колективен договор на ниво на работодавач не можело да се склучува договор со права помали од предвидените со општиот колективен договор, односно не можело да се определат помали права од

правата предвидени со закон и општ колективен договор. Работодавачот во својот колективен договор можел да предвиди повисоки права од правата утврдени во општиот колективен договор.

Оспорената одредба била спротивна на член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, со што тешко се повредувале правата на работниците на ЈП „Македонски шуми“ Скопје. Тие се наоѓале во нееднаква положба према сите вработени во државата, со што многу тешко се повредувало начелото на еднаквост пред Уставот, законите, колективните договори и начелата. Тоа значело дека 2500 работници на ЈП „Македонски шуми“ Скопје имале помали права во однос на 370 000 вработени во Република Македонија.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да ја укине оспорената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 62 став 2 од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „Македонски шуми“ П.О. Скопје, висината на надоместокот за времената неспособност до 21 ден изнесува 70% од просечната плата на работникот во последните три месеци, а за повреда на работа и професионално заболување 100%.

4. Согласно член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 203 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010 и 47/2011), колективен договор се склучува како општ на ниво на Република, посебен на ниво на гранка, односно оддел, согласно со Националната класификација на дејности и поединечен на ниво на работодавач

Согласно член 204 став 1 на истиот закон, на ниво на Република Македонија се склучува:

- 1) општ колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството и
- 2) општ колективен договор за јавниот сектор.

Според член 205 став 1 од овој закон, општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите и вработените во приватниот сектор.

Согласно член 208 од Законот, колективниот договор ги обврзува сите лица кои го склучиле и сите лица кои во времето на склучувањето на колективниот договор биле или дополнително станале

членови на здруженијата кои го склучиле колективниот договор (став 1). Колективниот договор ги обврзува и сите лица кои му пристапиле на колективниот договор и сите лица кои дополнително станале членови на здруженијата кои пристапиле на колективниот договор (став 2). Поединечниот колективен договор ги обврзува - важи и за работниците кај работодавачот кои не се членови на синдикат или на синдикатот - потписник на колективниот договор (став 3).

Според член 17 став 1 од Законот за здравственото осигурување ("Службен весник на Република Македонија" број 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/10 и 156/10 и 53/2011), висината на надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа ја определува работодавецот, односно Фондот со општ акт, но најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на плата.

Според член 18 став 1 од овој закон, надоместокот на платата за првите 21 ден спреченост за работа го утврдува и исплатува работодавачот од своите средства, а над 21 ден Фондот.

Видно од Колективниот договор за работниците во Јавното претпријатие за стопанисување со шуми „Македонски шуми“, станува збор за колективен договор на ниво на работодавач, со кој, помеѓу другото, со оспорениот член 62 се утврдува дека работникот има право на надомест на плата за временна неспособност за работа во траење до 21 ден во висина од 70% од просечната плата на работникот во последните три месеци.

Од анализата на оваа одредба произлегува дека истата е во согласност со Законот за здравственото осигурување со кој се утврдува рамката во која има право работодавачот да се движи при утврдување на висината на надоместок на плата на работникот за време на привремена спреченост за работа, поради што, според Судот, не може основано да се постави прашањето за законитоста на оваа одредба.

Од наводите во доставената иницијатива произлегува дека подносителот на иницијативата го оспорува член 62 став 2 во делот: „ до 21 ден изнесува 70%“ од наведениот колективен договор на ниво на работодавач како несогласен со член 30 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, според кој за време на временна неспособност за работа над 15 дена, работникот имал право на надоместок на плата за сите денови во висина од 90% од основицата утврдена со закон. Поради тоа, со оспорената одредба било повредено начелото на еднаквост пред Уставот, законите, колективните договори и начелата.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од цитираната уставна одредба произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на колективните договори, што е суштината на оваа иницијатива, поради што Судот оцени дека се исполнети деловничките услови за отфрлање на иницијативата

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.186/2011)

148.

У.бр.65/2011

- Член 32 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти (“Службен весник на Република Македонија”, број 23/2011 и 54/11)

- Article 32 of the Law on Dealing With Unlawfully Constructed Facilities (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.23/2011 and 54/11)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРПА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 32 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти (“Службен весник на Република Македонија”, број 23/2011 и 54/11).

2. Владимир Темовски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата како причини за оспорување на одредбата од Законот, се наведуваат водени конкретни постапки пред управни и судски органи, од чиј исход подносителот на иницијативата не бил задоволен, бидејќи постапката која тој ја водел пред Управниот орган била запрена, а тоа било спротивно на членовите 8, 15, 25, 26, 30, 43 и 50 од Уставот. Подносителот на иницијативата воедно предлага овој суд да донел пресуда или друг важечки документ со кој ќе се овозможело продолжување на постапката која тој ја водел пред надлежни органи до нејзино конечно завршување.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 32 став 1 од Законот прописите утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, а според оспорениот став 2 од членот од Законот, дека одлуката од членот 25 на овој закон единиците на локална самоуправа се должни да ја донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Со членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, е определено дека Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, а според алинејата 3 од Деловникот и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со иницијативата како причини за оспорување на членот од Законот, се наведуваат водени конкретни постапки пред надлежни органи, како и незадоволството на подносителот на иницијативата за запирање на конкретна постапка која тој ја водел пред Управниот суд, па со иницијативата се бара овој суд со своја одлука да овозможи

продолжување на таа постапка. Воедно, иницијативата содржи нејасноти и непрецизности по однос поврзаноста на оспорениот член од Законот со проблематиката која подносителот ја изложува во иницијативата, односно содржи недостатоци поради кои овој суд не може да се впушти во мериторно одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од утврдените надлежности на Уставниот суд од членот 110 алинеја 1 од Уставот, а во однос на барањето од иницијативата овој суд со своја одлука да се произнесе за прашања за кои не е надлежен, содржината на иницијативата која е нејасна и непрецизна како и во отсуство на аргументи за уставно проблематизирање на оспорената одредба од Законот, Судот оцени дека во конкретниот случај, исполнети се условите од член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот за отфрлање на иницијативата.

5. Поради гореизнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.65/2011)

149.

У.бр.56/2011

- Член 7, член 14 став 2, член 38 став 2, член 46 став 5, член 71, член 105 ставови 1 и 3, член 111 ставови 1, 3 и 5, член 114, член 116, член 131 точка 6, член 144 став 3, член 145, член 149 став 3, член 154 став 2, член 178 став 6, член 198 и член 200 од Законот за авторското право и сродните права (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2010, 140/10 и 51/11)

- Article 7, Article 14 paragraph 2, Article 38 paragraph 2, Article 46 paragraph 5, Article 71, Article 105 paragraphs 1 and 3, Article 111 paragraphs 1, 3 and 5, Article 114, Article 116, Article 131 item 6, Article 144 paragraph 3, Article 145, Article 149 paragraph 3, Article 154 paragraph 2, Article 178 paragraph 6, Article 198 and Article 200 of the Law on Copyright and Related Rights (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.115/2010, 140/10 and 51/11)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 7, член 14 став 2, член 38 став 2, член 46 став 5, член 71, член 105 ставови 1 и 3, член 111 ставови 1, 3 и 5, член 114, член 116, член 131 точка 6, член 144 став 3, член 145, член 149 став 3, член 154 став 2, член 178 став 6, член 198 и член 200 од Законот за авторското право и сродните права (“Службен весник на Република Македонија” број 115/2010, 140/10 и 51/11).

2. Славе Димитров од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одредби од членовите 7, 14 став 2, 38 став 2, 71, 154 став 2 и 178 став 6 од Законот, биле контрадикторни со Бернската конвенција за заштита на книжевните и уметничките дела, односно со нив се менувал овој ратификуван меѓународен договор бидејќи овие оспорени одредби ги содржеле зборовите “не влијае”, односно “не влијаат” кои употребени зборови според подносителот на иницијативата сами по себе немале конкретно значење и нејасно било на какво влијание се мислело со тие оспорени одредби, па оттука тие можеле да се толкуваат на два дијаметрални по значење начини со оглед дека влијанието од една страна можело да биде штетно, а од друга страна корисно, за разлика од одредбите од член 2 став 3 и 5 и член 6-бис став 1 од Бернската конвенција каде со употребени зборовите: “но без штета на правата на авторот...” точно се знаело за какво влијание се мислело. Оттука, произлегувало дека оспорените одредби покрај тоа што биле контрадикторни самите на себе односно на самиот закон, тие биле спротивни и на наведените одредби од Бернската конвенција, а поради таквата двосмисленост на оспорените одредби, се доведувала во прашање нивната применливост во евентуалните судски постапки или финансиски извештаи и ревизии, како и прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со членот 118 од Уставот бидејќи со нив се менувал меѓународен договор

ратификуван во согласност со Уставот.

Понатаму, оспорените одредби од членовите 46 став 5, 105 став 3, 111 став 5, 114, 116, 144 став 3, 145 и 149 став 3 од Законот, според подносителот на иницијативата, така како што биле уредени биле контрадикторни со Директивата 2001/29/ЕЦ на Европскиот парламент и на Советот од 22 мај 2001 (Информатичка директива). Конкретно, во оспорените одредби биле употребени зборовите “единствениот надоместок”, односно “единствените надоместоци”, додека во членот 5 точка 2 од Директивата зборовите “праведен надоместок”. Исто така, оспорените одредби од членовите 105 став 1, 111 ставови 1 и 3, 131 точка 6, 144 став 3, 145 и 149 од Законот, во кои се содржани зборовите “единствениот надоместок”, односно “единствените надоместоци”, биле спротивни и на одредбите од членовите 12 (1) од Римската конвенција и на членот 15 (2) од СОИС-договорот за изведба на фонограмите, во кои членови биле содржани зборовите “еднократен правичен надоместок”, а не правото на единствен надоместок како што погрешно го определил законодавецот со наведените оспорени одредби од Законот за авторското право и сродните права. Оттука, според подносителот на иницијативата неосновано употребените зборови во оспорените одредби од Законот се поистоветувале со зборовите “праведен надоместок” содржани во членот од Директивата, Римската конвенција и СОИС-договорот, а оттука и се поставувало прашањето за согласноста на овие оспорени одредби од Законот со членот 118 од Уставот бидејќи со нив се менувале меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Според наводите од иницијативата, оспорениот член 198 од Законот бил спротивен на Уставот, бидејќи причините содржани во оспорениот член за поништување на издадените дозволи за работа, како и за прекинувањето на постапките за издавање на согласност на општите акти кои не биле издадени до влегувањето во сила на новиот закон, биле спротивни на фактичката состојба во врска со водени управни постапки поради молчење на администрацијата, а со тоа и спротивни на уставното начело на владеенето на правото и на правната заштита на сопственоста. Ова, бидејќи со пресуди на Управниот суд од 2011 година, биле решавани претходни прашања од заклучоци на Министерството за култура во врска со согласности за општи акти, а со оспорената одредба од член 198 од Законот кој стапил во сила во 2010 година, веќе се поништувале издадените дозволи за работа, конкретно на здружението КОМИП, без притоа да се сочека решавањето на претходното прашање утврдено во заклучокот на Министерството за култура.

Според наводите од иницијативата оспорениот член 200 од Законот кој уредува дека одредени законски одредби кои се однесуваат на надоместок од умножување за приватно копирање и за право на надоместок од јавна послуга ќе се применуваат по една година од

денот на влегувањето во сила на овој закон, бил неуставен бидејќи законодавецот неосновано ги ограничил на одреден период правата кои произлегувале од одредбите од Законот чија примена се одложувала, особено што тие права веќе еднаш им биле овозможени на носителите на тие права уредени со Законот за авторското право и сродните права од 1996, чија важност престанала со донесувањето на новиот закон.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорените членови од Законот се уредува следното:

Одвоеност на пренесувањето

Член 7

(1) Пренесувањето материјални права на авторот на делото не влијае на сопственичкото право на предметот во кој е содржано авторско дело, доколку со закон или со договор поинаку не е определено.

(2) Пренесувањето на сопственичкото право од ставот (1) на овој член не влијае на пренесувањето на материјалните права на авторот на делото, доколку со закон или со договор поинаку не е определено.

Збирки на авторски дела

Член 14

...

(2) Авторското право над авторското дело од ставот (1) на овој член на кој било начин не се однесува на неговата содржина и не влијае на правата над делото што е составен дел на збирката.

Преработување

Член 38

...

(2) Правата над авторското дело создадено со преработување не влијаат на кој било начин на правата над делото што е преработено.

Право на надоместок

Член 46

...

(5) Авторот има право на дел од единствениот надоместок од ставот (1) на овој член за умножувањето фонограми и видеограми и од фотокопирањето на неговото дело кое се врши за приватно користење.

...

Правило на одвоено пренесување

Член 71

Пренесување одделно материјално право не влијае на пренесувањето на другите материјални права, доколку со овој закон или со договор поинаку не е определено.

Други права на изведувачот

Член 105

(1) Изведувачот има право на дел од единствениот надоместок за секое јавно соопштување на фонограм со негова изведба, издаден за комерцијална цел, доколку со овој закон поинаку не е определено.

...

(3) Изведувачот има право на дел од единствениот надоместок за умножување за приватно користење, согласно со членот 46 од овој закон.

...

Други права на произведувачот на фонограми

Член 111

(1) Произведувачот на фонограми има право на дел од единствениот надоместок од јавно соопштување на неговиот фонограм издаден за комерцијална цел.

...

(3) Произведувачот на фонограми и изведувачот на изведбата вградена во фонограмот имаат право на подеднаков дел од единствениот надоместок од ставот (1) на овој член, доколку со договор поинаку не е определено.

...

(5) Произведувачот на фонограми има право на дел од единствениот надоместок за умножување за приватно користење, согласно со членот 46 од овој закон.

Друго право на филмскиот продуцент

Член 114

Филмскиот продуцент има право на дел од единствениот надоместок за умножување за приватно користење, согласно со членот 46 од овој закон.

Право на издавач на надоместок од умножување за приватно користење

Член 116

Правно или физичко лице што согласно со закон ќе издаде авторско дело во книжен облик (издавач) има право на дел од единствениот надоместок за умножување за приватно користење, согласно со членот 46 од овој закон.

Права што колективно се управуваат

Член 131

Права што може колективно да се управуваат особено се:

...

б) право на надоместок на изведувач и на произведувач на фонограми од единствениот надоместок од јавно соопштување на фонограми со изведби издадени за комерцијална цел;

...

Општ акт за распределба

Член 144

...

(3) За покривање на вкупните трошоците за работа на организацијата може да се користат средства од прибраните надоместоци во износ определен во статутот, односно во договорот за основање во износ до 20 %, а во случај на колективно управување со единствениот надоместок, определен со овој закон, не повеќе од 30%

....

Посебни случаи за распределба на надоместокот

Член 145

Меѓусебната распределба на единствените надоместоци определени со членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон се врши во следниов сооднос:

1) од надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на фонограми, односно видеограми согласно со овој закон, авторите примаат 40%, изведувачите 30%, а произведувачите на фонограми, односно видеограми (филмските продуценти) 30 %;

2) надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на хартија или сличен носач согласно со овој закон, се распределуваат меѓу авторите и издавачите во сооднос од по 50% и

3) надоместокот прибран од јавно соопштување на фонограм издаден за комерцијална цел, вклучително и радиодифузно емитување, согласно со овој закон, се распределува меѓу изведувачите и произведувачите на фонограми во сооднос од по 50%.

Постапување по барање

Член 149

...

(3) Во случај на единствен надоместок, определен во членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон, дозвола се издава на организација овластена од соодветните организации односно основана од соодветните носители на правата меѓу кои се врши распределбата на единствениот надоместок.

...

ОДДЕЛ 1. Контрола од органи на организацијата

Член 154

...

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не влијаат на обврските на организацијата спрема други финансиски извештаи и ревизии преземени врз основа на другите прописи.

Доставување податоци

Член 178

...

(6) Одредбите од овој член не влијаат на прописите за начинот на користење на доверливи информации во граѓанска, прекршочна или кривична постапка, на прописите со кои се уредува одговорност за злоупотреба на правата за добивање податоци, како и на прописите со кои се уредува обработката и заштитата на личните податоци.

...

Прекин на постапки за поништување дозволи

Член 198

(1) На здруженијата за колективно оставрување на авторското право и сродните права на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон им се издадени дозволи за работа, а не им се издадени согласности на општите акти (за надоместоци за користење авторско право и сродни права и за распределба на надоместоците), па поради тоа и не започнале со работа, постапките се прекинуваат, а издадените дозволи се поништуваат.

(2) Здруженијата од ставот (1) на овој член имаат право да

поднесат барање за добивање дозвола за колективно управување според одредбите од овој закон.

Одложна примена

Член 200

Одредбите за право на надоместок од умножување за приватно копирање од членовите 46, 47, 48 и 131 точки 7, 8 и 9 на овој закон и за право на надоместок од јавна послуга од членовите 50 и 131 точка 3 на овој закон ќе се применуваат по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Со членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, е определено дека Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, а според алинејата 3 од Деловникот и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Според изнесените наводи во иницијативата, оспорените членови 7, 14 став 2, 38 став 2, 46 став 5, 71, 105 ставови 1 и 3, 111 ставови 1, 3 и 5, 114, 116, 131 точка 6, 144 став 3, 145, 149 став 3, 154 став 2 и 178 став 6 од Законот, биле неконкретни и нејасни, односно содржеле двосмислени зборови со што била доведена во прашање и нивната применливост во евентуалните судски постапки или финансиски извештаи и ревизии за разлика од одредбите од директивите и меѓународните конвенции кои се однесуваат на авторското право и сродните права, кои одредби биле појасни и точно се знаело што тие значат. Подносителот на иницијативата, преку компарација на одделни зборови од оспорените одредби од Законот со одделни зборови на одредби од ратификувани меѓународни договори, извлекува заклучок дека со оспорените законски одредби се менувале ратификувани меѓународни договори, спротивно на членот 118 од Уставот, според кој меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот поредок и не можат да се менуваат со закон.

Со иницијативата овие одредби од Законот се оспоруваат од аспект на нивна нејасност, неконкретност и двосмисленост, од аспект на нивната примена од страна на судските и други органи, како и од аспект на нивна спротивност, односно неусогласеност со меѓународни ратификувани договори во правниот поредок на Република Македонија, кои не се причини за уставно проблематизирање на

оспорените законски одредби. Наведеното од причини што овој суд не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на законите во правниот поредок, односно за меѓусебната согласност на законите и законите со кои се ратификувани меѓународните конвенции. Воедно, тука воопшто не станува збор за закон со кој се менуваат одредби од ратификувани меѓународни договори, туку за закон од правниот поредок на Република Македонија кој уредува прашања за материја од областа на авторското право и сродните права. Прашањето за ратификација на меѓународните договори, како и прашањето за ратификација на измената и дополнувањето на ратификувани договори се прашања од друга надлежност и постапки. Уставната одредба од членот 118 од Уставот на Република Македонија, уредува дека меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот поредок и не можат да се менуваат со закон, што укажува на тоа дека одредбите од тие договори се применуваат во внатрешниот поредок, онака како што се уредени и прифатени од земјата која ги ратификувала, следствено на што оваа уставна одредба уредува дека тие и не можат да се менуваат со закон од националното законодавство, бидејќи евентуалните измени на меѓународните конвенции можат да бидат само прифатени со закон за ратификација на измените на одредена конвенција. Оттука, погрешно со иницијативата е повикувањето на членот 118 од Уставот, како и наводите од иницијативата дека со Законот, односно со оспорените одредби од тој закон, се менувале меѓународни ратификувани договори, па имајќи ги предвид уставните надлежности на овој суд во кои не спаѓа одлучувањето за меѓусебната согласност на законите во правниот поредок вклучително и меѓусебната согласност на законите и законите со кои се ратификувани меѓународни конвенции, а и во отсуство на аргументи од кои би можело да произлезе основ за уставно проблематизирање на овие оспорени законски одредби, Судот оцени дека во конкретниот случај не се исполнети процесните претпоставки за впуштање на овој суд во мериторно одлучување по иницијативата.

Понатаму, со иницијативата се оспорува членот 198 од Законот, кој уредува поништување на издадени дозволи за работа на здруженијата за колективно управување и прекинување на постапки ако до денот на влегување во сила на Законот не им биле издадни согласностите за општите акти, од аспект на тоа дека оспореното законско решение доведувало до фактичко поништување на издадени дозволи, без да се сочека решавање на претходни прашања од надлежни органи, што значи дека ова оспорено законско решение фактички се оспорува од аспект на неусогласеност и несинхронизираност на надлежни управни и судски органи во нивното постапување и примената на законите, па оттука со иницијативата се извлекува заклучок дека со оспореното законско решение се повредувало уставното начело на владеењето на правото и правната заштита на сопственоста која произлегувала од научното

уметничко или друг вид на интелектуално творештво. Меѓутоа, со оглед дека Уставниот суд е надлежен да ја оценува согласноста на законите со Уставот, а не да ги цени последиците од примената на законите од страна на управните и судски органи односно нивната синхронизираност во таа примена, како и со оглед дека иницијативата не содржи издржани и образложени причини за спротивноста на оспорениот член од Законот со одредбите од Уставот, Судот оцени дека и во овој случај, не може да се впушти во уставно проблематизирање на овој оспорен член од Законот.

Со оспорениот член 200 од Законот е уредена одложна примена на одредени законски одредби по една година од влегувањето во сила на Законот. Според наводите од иницијативата одложната примена на одредбите наведени во оспорениот член 200 од Законот, било неуставно бидејќи законодавецот неосновано ги ограничил на одреден период правата кои произлегувале од одредбите од Законот чија примена се одложувала, особено што тие права веќе еднаш им биле овозможени на носителите на тие права уредени со Законот за авторското право и сродните права од 1996, чија важност престанала со донесувањето на новиот закон. Во конкретниот случај, оспорената законска одредба се оспорува затоа што одредбите чија примена се одлага со овој оспорен член од Законот, веќе биле уредени со претходниот закон кој престанал да важи, па според подносителот на иницијативата тоа претставувало неосновано уставно ограничување и одложување на примена на правата уредени со одредбите од Законот, без аргументи за спротивноста на ова законско решение со одредбите од Уставот, од кои причини и во овој случај, Судот оцени дека не може да се впушти во уставносудска анализа за согласноста на овој оспорен член од Законот со Уставот. Воедно, рокот во кој беше одложена примената на одредбите наведени во оспорениот член 200 од Законот, е поминат и тие одредби веќе се влезени во примена.

5. Тргувајќи од наведеното, со оглед дека со иницијативата се бара постапување на овој суд за прашања за кој не е надлежен, како и во отсуство на аргументи за уставно проблематизирање на оспорените одредби од Законот, Судот оцени дека во конкретниот случај, настапени се условите од член 28 алинеите 1 и 3 за отфрлање на иницијативата во целост.

6. Поради гореизнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спиоровски, д-р Гзими Старова и Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.56/2011)

150.

У.бр.211/2011

- Договори за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита, број 09-473/2 од 30 март 2011 година склучени меѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија и сите јавни здравствени установи во Република Македонија

- Agreements for provision and payment of health services in specialist-consulting and hospital health care, no.09-473/2 of 30 March 2011 concluded between the Health Insurance Fund of Macedonia and all public health institutions in the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Договори за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита, број 09-473/2 од 30 март 2011 година склучени меѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија и сите јавни здравствени установи во Република Македонија.

2. Самостојниот синдикат на Клинички центри и други здравствени организации на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за

оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата сите јавни здравствени установи во Република Македонија склучиле Договори со Фондот за здравствено осигурување спротивно на Законот за здравствено осигурување и Уставот на Република Македонија. Имено, оспорениот акт - Договорите, биле склучени за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита, врз основа на членот 70 од Законот за здравствено осигурување, според кој за извршување на здравствените услуги Фондот како купувач на здравствените услуги склучува и раскинува договори со здравствени установи (став 1). Во договорот од ставот 1 на овој член се уредува видот, обемот, квалитетот и роковите за остварување на здравствена заштита, односно здравствените услуги според медицина базирана на докази, начинот на пресметувањето и плаќањето на здравствените услуги, причините и условите под кои може да се раскине договорот, договорна казна (став 2) .. Покрај основот во Законот, оспорениот акт се засновал и на Правилникот за критериумите за склучување договори и за начинот на плаќање на здравствените услуги кои ги пружаат здравствените установи на осигурените лица во болничката здравствена заштита. Меѓутоа, со оспорениот акт не се обезбедувало уставно гарантираното право на здравствена заштита на секој граѓанин, согласно членот 39 од Уставот, според кој на секој граѓанин му се гарантирало правото на здравствена заштита и граѓанинот имал право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите. Договорните казни во членовите 28, 29, 30, 32, 33 и 34 од оспорените Договори биле определени без уставни и законски рамки, спротивно на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, од член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 34, член 39, член 51 и член 96 од Уставот на Република Македонија, и спротивно на Законот за здравствена заштита, Законот за здравствено осигурување, Законот за облигационите односи и меѓудржавните договори за социјално осигурување.

Договорите биле составени од права на Фондот и обврски на здравствените установи, без партнерски однос во договарањето, во многу битни елементи, како што биле цените за плаќање на дополнителните услуги во здравствените установи, потоа наплатата на партиципацијата од осигурените лица и правото на Фондот да го намали надоместокот на установата за оној износ кој бил остварен од неправилно пресметување и наплата на партиципацијата и од неточно утврден надоместок, потоа, правото на Фондот еднострано да го раскине договорот доколку во определен рок не се платела договорната казна, потоа, правото на Фондот да не склучи нов договор со здравствената установа, што било

штетно за граѓаните, а не само за установите, потоа, за решавање на споровите што ќе настанале од договорите, надлежен ќе бил Основниот суд Скопје 2 Скопје но наспроти тоа со едностраното раскинување на договорите Фондот и без суд сам одлучувал за траењето на договорниот однос. Во случајов во оспорените Договори немало рамноправност на учесниците во облигациониот однос, туку самоволно исклучиво по волја на Фондот се уредувале односите, спротивно на членот 12 од Законот за облигациони односи, кој упатувал на почитување на основните права на потрошувачите и корисниците на услуги утврдени со овој закон, друг закон и меѓународните договори ратификувани во Република Македонија и спротивно на член 13 од овој закон кој упатувал учесниците во облигациониот однос да ги решаваат споровите со усогласување, посредување или на друг мирен начин. Меѓутоа, во Договорите немало норми за мирно решавање на споровите. Од овие причини се оспорува уставноста и законитоста на Договорите и се предлага донесување на времена мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените договори.

3. Согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата, ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Врз основа на приложената документација се утврди дека под број 09-473/2 од 30 март 2011 година бил склучен еден Договор за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита, помеѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија, како купувач на здравствени услуги од една страна, и ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести, како давател на услуги од друга страна.

Подносителот со иницијативата како оспорен наведува акт кој не постои под број 09-473/2 од 30 март 2011 година, а со наслов „Договори за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита склучени помеѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија и сите јавни здравствени установи во Република Македонија“.

Според Судот, поаѓајќи општо од карактерот на договорите или спогодбите, со кои во правниот поредок се уредуваат меѓусебните односи на договорните страни, тие претставуваат конкретни акти кои имаат правно дејство само за субјектите кои ги склучиле истите, а не и

за неограничен број на субјекти, како такви тие не се прописи или општи акти и не подлежат на уставносудска оценка. Со оглед на тоа, а имајќи во предвид и дека со иницијативата се оспорува уставноста и законитоста на наведениот акт кој како што е насловен не постои, се утврди дека се исполнети деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер -Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзие Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.211/11)

151.

У.бр.97/2011

- Член 6 став 1 и членот 10 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (“Службен весник на Република Македонија” број 37/2004)

- Article 6 paragraph 1 and Article 10 paragraph 1 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Employment and Insurance in Case of Unemployment (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.37/2004)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 6 став 1 и членот 10 став 1 од

Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (“Службен весник на Република Македонија” број 37/2004).

2. Асоцијацијата “Магна Карта” од Велес и Движење за социјална правда “Ленка” од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, оспорените законски одредби со кои се брише дел од членот 54 алинеја 5 и дел од членот 59 алинеја 11 од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, не биле во согласност со повеќе одредби од Уставот и тоа: член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8, член 9, член 11 став 1, член 34, член 35, член 51, член 54 ставови 1 и 3 и член 55 ставови 1 и 2.

Имено, противуставноста на оспорените законски одредби произлегувала од „правниот преседан“ на законодавецот да ги избрише од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност деловите: “од која остварува приход во семејството кој просечно месечно не е понизок од просечната месечна нето плата по работник во нестопанството на Република Македонија, остварена во последните три месеци” од членовите 54 алинеја 5 и 59 алинеја 11 од Законот, па со бришењето на тие делови од алинеите на законските одредби, се воведуваало прешироко толкување на одредбите од Законот на штета на невработените лица кои барале работа преку Агенцијата за вработување, а со тоа и повреда на владеењето на правото.

Оттука, со поднесената иницијатива до Судот, подносителите бараат деловите од одредбите од Законот кој се бришани да се вратат во правниот поредок, оспорувајќи го за таа цел членот 6 став 1 и членот 10 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност. Подносителите на иницијативата всушност бараат Судот да преземе надлежност во случајов да ги измени нормите во Законот со враќање во сила на избришаните делови, што не е негова надлежност.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 6 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ број 37/2004), определува дека во членот 54 алинеја 5 по зборот “дејност“, се става точка, а другите зборови до крајот на реченицата се бришат, а со оспорениот член 10 став 1 од наведениот закон, е уредено дека во членот 59 алинеја 11 по зборот “дејност“, се става точка, а зборовите до крајот на алинејата се бришат.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на

Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оспорениот член 6 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ број 37/2004), е уредено дека во членот 54 алинеја 5 по зборот “дејност“, се става точка, а другите зборови до крајот на реченицата се бришат, а со оспорениот член 10 став 1 од наведениот закон, е уредено дека во членот 59 алинеја 11 по зборот “дејност“, се става точка, а зборовите до крајот на алинејата се бришат.

Од содржината на оспорените одредби од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, произлегува дека тоа не се норми кои уредуваат односи, туку норми кои констатираат престанок на важење на делови од одредби кои во минатото биле во содржината на одредбите со кои се уредувало одредено право на конкретен и со закон утврден начин, па оттука според Судот, тие норми не се подобни за уставно судска анализа.

Во конкретниов случај, со иницијативата всушност се бара Судот да ги укине оспорените одредби од Законот и да ги врати во важност претходно важечките одредби (членот 54 алинеја 5 и членот 59 алинеја 11) кои ги содржеле деловите кои со оспорените одредби се бришани.

5. Имајќи предвид дека согласно членот 110 од Уставот, Уставниот суд не е надлежен да врши законодавна функција и да нормира прописи, со враќање во сила на оние одредби кои повеќе не се во правниот поредок, ниту пак, има процесни претпоставки да постапува по иницијативата, односно да ја цени уставната основаност на бришаните одредби и од друга страна уставната основаност на одредбите со кои тие биле бришана од Законот, како и оправданоста на овие законски решенија, Судот оцени дека во конкретниот случај се исполнети условите од членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.97/2011)

152.

У.бр.10/2012

- Одлука бр. 02-2058/5 од 09.11.2010 година, Одлуката бр. 02-2058/7 од 09.11.2010 година и Одлуката бр. 02-1400/2 од 15.07.2010 година, донесени од Управниот одбор на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ – Скопје

- *Decision no.02-2058/5 of 09.11.2010, Decision no.02-2058/7 of 09.11.2010 and Decision no.02-1400/2 of 15.07.2010, taken by the Board of Directors of the “Macedonian Forests” – Skopje public enterprise*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеите 1 и 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр. 02-2058/5 од 09.11.2010 година, Одлуката бр. 02-2058/7 од 09.11.2010 година и Одлуката бр. 02-1400/2 од 15.07.2010 година, донесени од Управниот одбор на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ – Скопје.

2. Адвокат Манчо Манчев од Кавадарци, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуките означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорените одлуки со кои се забранувала исплата на теренски додаток, исплата на регрес за годишен одмор во текот на 2010 и 2011 година и исплата на надоместок

во случај на смрт на член на семејството, а во случај на смрт на работник на неговото семејство наместо 3, да му се исплателе 2 просечни плати на претпријатието исплатени во претходните 3 месеци, биле во спротивност со член 32 став 3 и став 5 од Уставот, кои одредби не предвидувале уредување на правата на вработените и нивната положба со одлуки, како што се оспорените.

Според подносителот на иницијативата, оспорените одредби претставувале пропис од општ карактер со кои се уредуваат права и обврски на работниците во ЈП „Македонски шуми“ Скопје и како такви биле подобни за уставно-судска оценка.

Оспорените одредби не биле во согласност и со член 205 став 3 и член 206 од Законот за работните односи, затоа што не содржеле одредби со кои се дерогираат одредбите од Колективниот договор на ниво на гранка, а и доколку содржеле такви одредби, тие по сила на закон биле ништовни.

Исто така, оспорените одлуки биле во спротивност со член 6 и член 7 од Законот за работните односи кои забранувале дискриминација. Имено, токму поради обавувањето на работата на терен согласно член 113 став 1 точка 2 од Законот за работните односи, работодавачот бил должен на работниците да им исплаќа теренски додаток за разлика од работниците кои работните обврски не ги извршувале на терен. Со оспорените одлуки, работниците кои работата ја обавуваат на терен се ставале во нерамноправна положба со работниците кои работата не ја обавуваат на терен.

Со Законот за работните односи се уредувало остварувањето на правата, обврските и одговорностите што произлегуваат од работниот однос во согласност со условите утврдени со закон и колективен договор, а според член 3 од Законот, истиот се однесувал и на работниците вработени во јавните претпријатија. Од наведените одредби произлегувало дека прашањата во врска со правата, обврските и одговорностите што произлегуваат од работниот однос се уредуваат со закон и колективен договор, а не со одлуки како во конкретниот случај, поради што оспорените одлуки не биле во согласност со Уставот и Законот за работните односи.

Поради наведеното, се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорените одлуки и истите да ги поништи или укине како неуставни и незаконити.

3. Судот на седницата утврди дека Управниот одбор на ЈП „Македонски шуми“ Скопје, врз основа на член 28 од Статутот на ЈП „Македонски шуми“ Скопје, на седницата одржана на 09.11.2010 година донел Одлука бр. 02-2058/5, во која, во точката I определил дека поради услови на економска криза, а согласно Четвртиот пакет на

антикризни мерки со цел за намалување на трошоците во работењето на јавното претпријатие нема да се исплатува теренски додаток. Според точката II на истата одлука, раководителите на подружниците се должни да го организираат процесот на работа со вршење на работа на терен несметано како и пред донесување на одлуката. Според точката III, Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето

Судот, исто така, утврди дека Управниот одбор на ЈП „Македонски шуми“ Скопје, врз основа на член 28 од Статутот на ЈП „Македонски шуми“ Скопје, на седницата одржана на 09.11.2010 година донел Одлука бр. 02-2058/7, со која во точката I определил дека поради услови на економска криза, а согласно Четвртиот пакет на антикризни мерки со цел за намалување на трошоците во работењето на јавното претпријатие се забранува исплата на надоместок во случај на смрт на член на семејството, а во случај на смрт на работникот на неговото семејство наместо 3 да му се исплатува износот од 2 просечни месечни плати на претпријатието исплатени во претходните три месеци. Според точката II, Одлуката стапува на сила со денот на донесувањето.

Судот на седницата утврди дека Управниот одбор на ЈП „Македонски шуми“ Скопје, врз основа на член 28 од Статутот на ЈП „Македонски шуми“ Скопје и Записник бр. 51-17/167 од 15.06.2010 година од Стошеесетиседмата седница на Владата на Република Македонија, одржана на 13.06.2010 година, а во врска со Четвртиот пакет на антикризни мерки, на 15.07.2010 година донел ОДЛУКА за усвојување на мерки и активности за спроведување на Четвртиот пакет на антикризни мерки, бр.02-1400/2 од 15.07.2010 година. Според член 1 на оваа одлука, поради услови на економска криза, а согласно Четвртиот пакет на антикризни мерки донесен од страна на Владата на Република Македонија, со цел за намалување на трошоците во работењето на јавното претпријатие се усвојуваат следните мерки за штедење:

- се забранува исплата на хонорари на комисији од страна на јавното претпријатие;
- се забранува исплата на дневници за патување во Република Македонија;
- се намалуваат дневниците за патување во странство за 30%;
- се забранува исплата на јубилејни награди во текот на 2010 и 2011 година;
- да се намалат лимитите за трошоци за фиксни телефони.

Според член 2 на оваа одлука, Одлуката стапува на сила со денот на донесувањето.

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со

Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеите 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако за истата работа веќе одлучува, а нема основи за поинакво одлучување.

Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.40/2011, ја отфрли иницијативата за оценување на законитоста на Одлуката бр. 02-2058/5 од 09.11.2010 година и Одлуката бр. 02-2058/7 од 09.11.2010 година, донесени од Управниот одбор на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ – Скопје. Ова од причина што Судот оцени дека според содржината и формата, оспорените одлуки се интерни акти на Јавното претпријатие со кои се уредуваат одредени права од работен однос на вработените во Јавното претпријатие „Македонски шуми“, во услови на економска криза, согласно Четвртиот пакет на антикризни мерки, па со оглед дека не содржат општи норми на однесување, не уредуваат односи на субјектите во правото на општ начин и за неопределен број на субјекти во правото, Судот оцени дека истите не го задоволуваат критериумот за пропис од член 110 алинеја 2 од Уставот, поради што не се подобни за уставносудска оценка. Дополнително, Судот утврди дека со иницијативата се оспорува согласноста на овие одлуки со колективен договор, односно се бара оценка на согласноста на подзаконски акт со колективен договор, што излегува надвор од надлежностите на Уставниот суд утврдени со член 110 од Уставот, според кои Уставниот суд одлучува за согласноста на подзаконските акти во однос на Уставот и на законите, а не и во однос на колективните договори.

Судот утврди дека со сега доставената иницијатива повторно се бара оценка на уставноста и законитоста на истите две одлуки на Јавното претпријатие, како и уште на една одлука на ова јавно претпријатие (Одлука бр. 02-1400/2 од 15.07.2010 година), со која исто така се усвојуваат мерки и активности за спроведување на Четвртиот пакет на антикризни мерки донесени од Владата на Република Македонија на 18.06.2010 година, во која смисла, како една од мерките за штедење во работењето на Јавното претпријатие, се утврдува и забраната за исплата на регрес за годишен одмор (К-15) во текот на 2010 и 2011 година.

Со сега доставената иницијатива, сите три одлуки се оспоруваат од аспект на нивната согласност со Уставот и со Законот за работните односи, а не во однос на колективниот договор, како во првоставената иницијатива по која е донесено Решението У.бр.40/2011 и за која подносителот на оваа иницијатива е претходно известен.

Видно од содржината и формата на третооспорената одлука, оспорена со оваа иницијатива, Судот оцени дека и оваа одлука, исто

како и претходно оспорените две одлуки, има карактер на интерен акт со кој се регулираат одредени права и обврски на вработените во Јавното претпријатие и кој не е подобен за уставно-судска оценка. Имено, сите три оспорени одлуки се однесуваат на одредени права од работен однос на вработените во Јавното претпријатие „Македонски шуми“, во услови на економска криза, поради што истите не содржат општи норми на однесување, не уредуваат односи на субјектите во правото на општ начин и за неопределен број на субјекти во правото, поради што не го задоволуваат критериумот за пропис од член 110 алинеја 2 од Уставот, подобен за уставносудска оценка.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека не постојат аргументи за промена на ставот утврден во Решението У.бр.40/2011 и дека се исполнети условите од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање и на оваа иницијатива.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.10/2012)

153.

У.бр.232/2011

- Член 256 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012)

- Article 256 paragraph 1 of the Law on Working Relations (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 and 11/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 256 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 256 став 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Иницијативата започнува со цитирање на содржината на оспорената законска одредба, па се наведува дека одредбата, очигледно, имала некоја нелогичност во формулацијата на самата реченица, а дека тоа било така произлегувало од членот 1 од Законот за инспекција на труд. Имено, во оваа одредба било предвидено дека: „Со овој закон се уредуваат организацијата и работата на Државниот инспекторат за труд (во натамошниот текст: Инспекторат) кој врши инспекциски надзор над примената на законите и другите прописи за работни односи, вработување и заштита при работа и на колективните договори, договорите за работа и другите акти, со кои се уредуваат и остваруваат правата, обврските и одговорностите на работниците и работодавачите во областа на работните односи“. Поради наведеното оспорената одредба била нејасна и непрецизна и како таква создавала правна несигурност кај граѓаните, што не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 256 став 1 од Законот, надзор над примената на овој закон, другите закони и вработување прописи за работните односи, колективните договори и договорите за работа со кои се уредуваат правата и обврските на работникот и работодавачот од работниот однос, врши органот на државна управа надлежен за работите на инспекција на трудот.

4. Според членот 110 од Уставот на Република Македонија,

Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, како и за други прашања утврдени во Уставот, но не и за меѓусебната согласност на законите, кое нешто, меѓу другото, произлегува од наводите во иницијативата.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија утврдена во членот 110 од Уставот, како и посочувањето во иницијативата на содржината на член 1 од Законот за инспекција на труд со цел да се докаже несогласноста на оспорениот член 256 став 1 од Законот за работните односи со Уставот, Судот оцени дека така изнесените наводи всушност преставуваат барање за оцена на меѓусебната согласност на наведените законски одредби што излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот.

При состојба кога иницијативата не содржи доволно квалитетни аргументи за покренување на механизот за уставно-судска оцена и кога, согласно член 110 од Уставот, исправањето на евентуално сторени технички грешки при изготвување на оспорените акти не е надлеженост на Уставниот суд се оцени дека се исполнети условите од членот 28 алинеја 1 од Деловникот за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.232/2011)

154.

У.бр.144/2011

- Член 16 и членот 17 во деловите: „1 јули“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009)

- Article 16 and Article 17 in the parts: "1 July" of the Law on Changes in and Supplements to the Law on Execution ("Official Gazette of the Republic of Macedonia", no.83/2009)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 16 и членот 17 во деловите: „1 јули“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009).

2. Милутин Крстевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со извршување на оспорените делови од законските одредби ќе се преземеле активности и мерки од страна на соодветни правни лица кои ќе постапувале во согласност со членот 202 став 3 од Законот за извршување, односно можеле да бидат доставени соодветни поднесоци до Трезорот на Фондот за здравственото осигурување, каде што на должникот му се водела сметката, но тие не можеле да бидат извршувани бидејќи членот 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2011) предвидел примена од 1 септември 2011 година.

Поради наведените причини смета дека во значителна мера се повредувале: Уставот на Република Македонија во целина и членовите: 1 став 1, 8 став 1 алинеи 1, 3, 8 и 11, 9 став 2, 10 став 1, 11 став 1, 20 став 1, 30 став 2, 34, 39, 41 став 2, 55, 115 и 117 како и Главата II. Основни слободи и права на човекот и граѓанинот од Уставот.

Воедно оспорените делови од законските одредби биле во спротивност со: Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 142/2008)

со сите измени и дополнувања; Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000) со сите измени и дополнувања; Правилник за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжително здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.111/2000) со сите измени и дополнувања; Упатство за начинот на трезорското работење на Фонодот за здравствено осигурување на република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.170/2010) и други закони и подзаконски акти и ратификувани меѓународни договори во согласност со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 16 од Законот, започнатите постапки за извршување до денот на примената на овој закон ќе се извршуваат според Законот за извршната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 53/97, 59/2000 и 64/2003), најдоцна до 1 јули 2010 година.

Според член 17 од Законот, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 јули 2010 година.

Одредбите се оспоруваат во деловите: „1 јули“.

4. Согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, како и за други прашања утврдени во Уставот, но не и за меѓусебната согласност на законите, кое нешто, меѓу другото, произлегува од наводите во иницијативата.

Според членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај предмет на оспорување се деловите од законски одредби, односно датумот „1 јули 2010“ содржан во двете оспорени одредби. Во првата одредба со овој датум се уредува преодниот режим по однос на започнатите постапки за извршување пред влегувањето во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009), а во втората одредба се одредува датумот од кој започнува примената на наведениот закон. Несогласноста на оспорените делови од одредбите со Уставот се согледува во тоа што овој датум не бил идентичен со друг датум (1 септември 2011 година) содржан во членот 8 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2011) што според Судот всушност

преставуваат барање за оцена на меѓусебната согласност на законски одредби од два различни закони што излегува надвор од рамките на надлежноста на Судот.

Поради истите причини Судот не е надлежен и да се впушти во оцена на меѓусебната согласност на оспорените делови од законските одредби и со останатите закони и подзаконски акти означени во иницијативата.

Тргувајќи од изнесеното Судот ја отфрли иницијативата согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.144/2011)

155.

У.бр.156/2011

-Член 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 166/2010)

- Article 1 paragraph 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Compulsory Social Insurance Contributions Execution (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.166/2010)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 166/2010).

2. Асоцијацијата “Магна Карта” од Велес и Движење за социјална правда “Ленка” од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, оспорената законска одредба со која се брише точката 7 од членот 10 став 1 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, не била во согласност со повеќе одредби од Уставот и тоа: член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8 и 11, член 9, член 32 став 1, член 34, член 35, член 39, член 51 и член 54 ставови 1 и 3.

Имено, противуставноста на оспорената законска одредба произлегувала од „правниот преседан“ на законодавецот да го избрише од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување “невработено лице кое активно бара работа и кое се пријавува во Агенцијата за вработување на Република Македонија, доколку нема друга основа на осигурување” од членот 10 став 1 точка 7 од Законот, а со тоа да не се во листата на осигуреници и да немаат право да добиваат сини картони, што било спротивно на „демократско-конституционалните“ стандарди - хуманизмот, социјалната правда и солидарноста кои се издигале на рамниште на темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во иницијативата, исто така се наведува дека наспроти бришењето на невработените лица во Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, како што е тоа сторено во оспорената законска одредба, во други закони во нашиот правен поредок тоа не било сторено и поради тоа имало несинхронизираност на законите, а со тоа и повреда на владеењето на правото.

Со иницијативата се предлага и донесување на времена мерка.

Оттука, со поднесената иницијатива до Судот, подносителите бараат одредбата од Законот која е бришана да се врати во правниот поредок, оспорувајќи го за таа цел членот 1 став 2 од Законот за

изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување. Подносителите на иницијативата со тоа бараат Судот да преземе надлежност во случајов да ги измени нормите во Законот со враќање во сила на избришаната одредба, што не е негова надлежност.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 166/2010), определува дека во Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 142/2008, 64/2009 и 156/2009), во членот 10 став 1, помеѓу другото, се брише и точката 7.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оспорениот член 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 166/2010), е уредено дека во Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 142/2008, 64/2009 и 156/2009), во членот 10 став 1, помеѓу другото се брише и точката 7.

Тргувајќи од фактот дека оспорената одредба од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување не е норма која уредува односи, туку норма која констатира престанок на важење на одредба која во минатото била во содржината на одредбата со која се уредувало одредено право на конкретен и со Закон утврден начин, и како таква таа норма не е подобна за уставно судска анализа.

Во конкретниов случај, со иницијативата всушност се бара Судот да ја укине оспорената одредба од Законот и да ја врати во важност претходно важечката одредба (точката 7 од членот 10 став 1) која била содржана во членот 10 став 1 од Законот, а која точка 7 со измените на Законот е бришана.

5. Имајќи предвид дека согласно членот 110 од Уставот, Уставниот суд не е надлежен да врши законодавна функција и да нормира прописи,

со враќање во сила на оние одредби кои повеќе не се во правниот поредок, ниту пак, има процесни претпоставки да постапува по иницијативата, односно да ја цени уставната основаност на бришаните одредби и од друга страна уставната основаност на одредбите со кои тие биле бришана од Законот, како и оправданоста на овие законски решенија, Судот оцени дека во конкретниот случај се исполнети условите од членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.156/2011)

156.

У.бр.141/2011

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба “Тафталице 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје, број 07-2472/3 од 9 ноември 2004 година, донесена од Советот на Општина Карпош-Скопје, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 12 од 14 декември 2004 година

- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the settlement “Taftalidze 2” south part, Karposh Municipality – Skopje, no.07-2472/3 of 9 November 2004, taken by the Council of the Karposh Municipality – Skopje, published in the “Official Journal of the City of Skopje”, no.12 of 14 December 2004

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за населба “Тафталиџе 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје, број 07-2472/3 од 9 ноември 2004 година, донесена од Советот на Општина Карпош-Скопје, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 12 од 14 декември 2004 година.

2. Флорика Ширгоска од Скопје, преку полномошникот адвокат Оливер Ристовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената Одлука не била законита затоа што при нејзиното донесување Советот на Општина Карпош-Скопје, не постапил согласно Законот за урбанистичкото планирање, бидејќи во парцелата Кп.бр. 3555/1 за КО Карпош, која се граничела со имотот на подносителката на иницијативата, биле предвидени две градежни маркици. Имено на наведената катастарска парцела, постоел објект сопственост на лицето Лидија Тасевска, за што подносителката приложува имотен лист, а во исто време на истата таа парцела бил евидентиран како сопственик на објект во приземје лицето Слободан Маджовски, за што подносителката прилага евидентен лист. Всушност кај лицето Маджовски се работело за градежен простор на кој бил изграден објект без градежна дозвола, па затоа тој бил срушен во 2010 година, како бесправно изграден објект. Со иницијативата, подносителката приговара и на процентот на градежна искористеност за парцелата евидентирана на лицето Маджовски, кој според наводите од иницијативата, отстапувал од искористеноста во проценти на останатите парцели. Од овие причини, со иницијативата се предлага укинување на Одлуката за донесување на предметниот урбанистички план.

3. Судот, на седницата утврди дека Советот на Општина Карпош-Скопје, врз основа на член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) и член 43 став 1 точка 5 од Статутот на Општината Карпош “Службен гласник на Град Скопје” број 8/97), член 26 од, на 45-тата седница одржана на 9 ноември 2004 година, донел Одлука за донесување на Детален урбанистички план за населба “Тафталиџе 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје. Одлуката е донесена под бр. 07-2472/3 од 9 ноември 2004 година и е објавена во “Службен

гласник на Град Скопје”, број 12 од 14 декември 2004 година.

Судот, исто така утврди дека во членот 1 од Одлуката е предвидено дека со истата се донесува Детален урбанистички план за населба “Тафталиџе 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје, согласно Генералниот урбанистички план на Град Скопје, Законот за просторно и урбанистичко планирање, барањата во Програмата за содржината на Планот, Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот и Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на просторни и урбанистички планови.

Во членот 2 од Одлуката се определени границите на планскиот опфат.

Во членот 3 од Одлуката се наведува дека донесувањето на Детален урбанистички план за населба “Тафталиџе 2” јужен дел, Општина Карпош-Скопје е изготвен во две фази и тоа: документациона основа за урбано подрачје од 14,21 ха и планиран развој за урбано подрачје од 14,21 ха.

Во членот 4 од Одлуката е наведена содржината на Детален урбанистички план.

Во членот 5 од Одлуката се наведени составните делови на истата.

Во членот 6 од Одлуката се наведени административните работи во врска со завршка на предметниот план.

Во членот 7 од Одлуката е наведен рокот за обезбедување на комплетна документација за реализација на Планот.

Во членот 8 од Одлуката е наведено дека Детален урбанистички план со сите негови делови се чува во Одделението за урбанизам, уредување на градежното земјиште, комунална инфраструктура и заштита на животната средина на Општината.

Во членот 9 од Одлуката е предвидено дека истата влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на Град-Скопје.

4. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај, со иницијативата се оспорува предметната

одлука како незаконита од аспект на прашања кои се однесуваат на содржината на планот, односно оспорувањето на одлуката не се однесува на евентуална незаконитост или манливост на постапката од аспект на фазите за донесување на планот уредена со закон.

Со оглед дека наводите од иницијативата, не се однесуваат и во ниеден момент не укажуваат на повреди на законитоста на постапката во која е донесена Одлуката за предметниот урбанистички план, односно во отсуство на вакви наводи, според Судот, во конкретниот случај не се исполнети условите за впуштање во оцена на законитоста на Одлуката, односно нејзината согласност со одредбите од наведениот закон.

Поради изнесеното и со оглед на тоа што овој суд не е надлежен да ја испитува и цени содржината на донесените урбанистички планови, туку уставноста и законитоста на постапката во која тие се донесуваат, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.141/2011)

157.

У.бр.15/2012

- **Одлука за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Карпош 3, опфат помеѓу ул. „Љубљанска“, Бул. „Илинден“, канал за одводнување и река Вардар, бр. 07-1996/1, донесена од Советот на Општина Карпош на 30 август 2007 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр. 15/2007)**

- *Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the locality Karposh 3, area extending from Ljubljanska St., Ilinden Blvd., the drainage channel and to Vardar River, no.07-*

1996/1, taken by the Council of the Karposh Municipality on 30 August 2007 ("Official Journal of the Karposh Municipality", no. 15/2007)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Карпош 3, опфат помеѓу ул. „Љубљанска“, Бул. „Илинден“, канал за одводнување и река Вардар, бр. 07-1996/1, донесена од Советот на Општина Карпош на 30 август 2007 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр. 15/2007).

2. Тони Трифуновски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на одлуката наведена во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, деталниот урбанистички план бил во спротивност со Законот за просторно и урбанистичко планирање од причина што во планот не биле почитувани правилата за оддалеченост на планираните објекти од тротоарот (пр. објектот кој бил планиран помеѓу улица Илинденска и улица Љубљанска со висина од 16.6 метри, требало да биде одалечен од тротоарот за половина од неговата висина, кој норматив не бил почитуван во планот). Во иницијативата понатаму се укажува дека зеленилото што се наоѓа на тие парцели било уништено и процентот на застапеност бил намален. Како причина за незаконитост на планот во иницијативата се наведува и тоа дека опфатот за кој бил донесен деталниот урбанистички план бил за спорт и рекреација, а според Генералниот урбанистички план намената била за сервисни дејности, кои со оспорениот ДУП биле преправени во големи трговски центри, што било отстапување и од висината и од намената.

Во иницијативата се наведува дека со донесувањето на деталниот урбанистички план во потполност била променета улогата на Генералниот урбанистички план. Понатаму се наведува дека трасата на улица Љубљанска била променета спротивно на Генералниот урбанистички

план, дека висината на предвидениот објект за комерцијални дејности (трговски центар) и намената на тој објект не одговорала со оглед на тоа што зоната била предвидена за спорт и рекреација. Сите наведени работи укажувале дека планот е спротивен на Генералниот урбанистички план поради што подносителот бара да се преиспита законитоста на оспорениот план.

3. Судот на седницата утврди дека Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Карпош 3, опфат помеѓу ул. „Љубљанска“, Бул. „Илинден“, канал за одводнување и река Вардар, бр. 07-1996/1, Советот на Општина Карпош ја донел на 30 август 2007 година и истата е објавена во „Службен гласник на Општина Карпош“ бр. 15/2007.

Оспорената Одлука е донесена врз основа на член 26, став 4, алинеја 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Службен весник на РМ” бр. 51/05) и член 16 од Статутот на Општината Карпош (“Службен гласник на Општина Карпош” бр. 1/06), на седницата на Советот на Општината Карпош одржана на 30 август 2007.

Во членот 1 став 1 од Одлуката е утврдено дека со оваа одлука се донесува Детален урбанистички план за локалитет Карпош 3, опфат помеѓу ул. „Љубљанска“, Бул. „Илинден“, канал за одводнување и река Вардар, општина Карпош Скопје. Во ставот 2 на овој член се наведени прописите врз основа на кои е изработен планот.

Во членот 2 од Одлуката е утврден опфатот на планот и се определени границите на планот.

Во членот 3 од планот е утврдено дека планот се изработува во две фази, и се утврдени намените, согласно со намените на ГУП на град Скопје од 2002 година (сервисно-снабдувачки центар; парковско зеленило; скејт парк; терени за одбојка; видиковец; отворен паркинг, заштитно зеленило, трафостаница). Во овој член е утврдена и максималната висина на објектите (13.12м).

Во членот 4 е утврдена содржината на планот (планиран развој, документациона основа, графички дел).

Во членот 5 од Одлуката е утврдено дека составен дел на одлуката се текстуалниот дел, графичките прилози, основните параметри за уредување на просторот и табеларниот приказ на урбанистичките параметри.

Во членот 6 од Одлуката е предвидено дека планот се заверува со печат на Советот на Општина Карпош и потпис на претседателот на Советот на Општината. Во членот 7 од Одлуката е предвидено дека Советот на општината, во рок од 30 дена од завршувањето на законската постапка за донесување на деталниот урбанистички план, ќе обезбеди

комплетна документација за реализација на Планот.

Во членот 8 од Одлуката се наведува дека планот со сите негови делови се чува во Секторот за урбанизам на Општина Карпош – Одделение за просторно и урбанистичко планирање.

Согласно членот 9 од Одлуката, одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен гласник на Општина Карпош”.

Одлуката е заведена под бр.07-1996/1 од 30 август 2007 година и потпишана од страна на претседателот на Советот на Општина Карпош Трифун Трифуновски.

4. Според член 110 став 1 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, од наводите во иницијативата произлегува дека подносителот на иницијативата ја оспорува содржината на деталниот урбанистички план во смисла на тоа дека при неговата изработка не биле почитувани утврдените нормативи за височината на планираните објекти и нивната одалеченост од тротоарот, дека била променета намената на планираниот простор спротивно на Генералниот урбанистички план (во Генералниот урбанистички план просторот бил планиран за сервисни дејности, а во деталниот урбанистички план намената била за спорт и рекреација), со што била променета улогата на Генералниот урбанистички план. Или поинаку кажано, иако иницијативата се повикува на несогласност на планот со Законот, во неа не се наведува ниту една причина зошто оспорениот план е спротивен и на кои одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање тој е спротивен, односно во иницијативата отсуствуваат наводи за тоа од кои причини подносителот смета дека оспорената Одлука за донесување на деталниот урбанистички план не била донесена во постапка согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, од кој аспект само може Уставниот суд да ги оценува урбанистичките планови.

Уставниот суд во досегашната уставно-судска практика (Решение У.бр.158/2010 од 20 октомври 2010 година, Решение У.бр.5.2008 од 26 март 2008 година, Решение У.бр.140/2004 од 23 март 2005 година) укажал дека не е надлежен да ја оценува содржината на Деталниот урбанистички план, ниту пак евентуалните промени во намената на планираниот простор како и тоа дека Судот нема надлежност да ја

оценува согласноста на деталните урбанистички планови со Генералниот урбанистички план, односно дека тоа прашање го цени Министерството за транспорт и врски во постапката за давање на согласност на планот. Во конкретниот случај, врз основа на доставената документација, Судот утврди дека наведеното министерство, дало согласност на планот, меѓу другото и врз основа на мислењето на Градот Скопје – Сектор за планирање и уредување на просторот (допис бр.07/13-2048/1 од 17 август 2008 година) дека во Предлог деталниот урбанистички план (оспорен со предметната иницијатива) се вградени основните намени и параметри утврдени во Генералниот урбанистички план на Град Скопје.

Во таа смисла, сите забелешки на планот наведени во иницијативата, со оглед на тоа што се однесувале на содржината на планот, подносителот на иницијативата можел да ги истакне во постапката за донесување на самиот Детален урбанистички план, односно на Јавната презентација и јавната анкета која била спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, што од негова страна, видно од доставената документација не било сторено.

Имајќи предвид, дека со иницијативата предметната одлука се оспорува од аспект на нејзината содржина и во однос на акти чија што оценка не е во надлежност на Уставниот суд, како и фактот што во неа нема јасни и конкретни причини за оспорување на предметната одлука од аспект на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план, односно фазите за донесување на планот уредена со закон, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.15/2012)

158.

У.бр.31/2012

- Одлука за оттуѓување на зградата на Задружниот дом и дворно место во с. Ижишта – општина Македонски

Брод, бр. 07-925/12 од 28.10.2011 година, донесена од Советот на Општина Македонски Брод („Службен гласник на Општина Македонски Брод“ бр.09/2011)

- Decision on the transfer of the building of the Cooperative House and the courtyard in the village of Izhishta – Makedonski Brod Municipality, no.07-925/12 of 28.10.2011, taken by the Council of the Makedonski Brod Municipality (“Official Journal of the Makedonski Brod Municipality”, no.09/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за оценување на законитоста на Одлуката за оттуѓување на зградата на Здружниот дом и дворно место во с. Ижишта – општина Македонски Брод, бр. 07-925/12 од 28.10.2011 година, донесена од Советот на Општина Македонски Брод („Службен гласник на Општина Македонски Брод“ бр.09/2011).

2. Министерство за локална самоуправа – Државен инспекторат за локална самоуправа и општина Пласница, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според иницијативата на Министерството за локална самоуправа – Државен инспекторат за локална самоуправа, Државниот инспекторат за локална самоуправа врз основа на член 23 став 1 од Законот за локална самоуправа, донел Решение бр. 17-559/1 од 16.02.2012 година, со кое ја запрел примената на оспорената одлука. Ова од причина што Одлуката била незаконита и спротивна на Уставот во поглед на законските овластувања при начинот на спроведување на постапката. Имено, со ОДУ Бр. 09/12 од 04.01.2012 година кај овластен нотар во општина Кичево бил склучен анекс бр. 1 на договорот бр. 05-18/1 од 04.01.2012 година, со кој по претходно донесна одлука бр. 07-322/17 од 31.03.2010 година на Советот на општина Македонски Брод, по утврдена цена од 100,00 денари м2 или вкупна сума од 392.000,00 денари за недвижноста што се води на КП Бр. 1007 КО Ижиште како купувач повторно се јавува Милош

Милошоски од Кичево. Од страна на работната група констатирано било дека одлуката на Советот на општина Македонски Брод за крајна цена од 100,00 денари за м², била спротивна на член 32 став 2 од Законот за користење и располагање со ствари на државните органи кој што го применувала комисијата во оваа постапка. Со оглед дека оспорената одлука била незаконита, таа не можела да произведе правно дејство и како таква да остане во правниот промет, поради што се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на нејзината законитост, а Решението на Државниот инспекторат за локална самоуправа, бр. 17-559/1 од 16.02.2012 година, да остане во важност до конечноста на одлуката на Уставниот суд, со која се предлага оспорената одлука да биде поништена.

Според наводите во иницијативата на општина Пласница, оваа општина се приклучува кон поднесената иницијатива за оценување на законитоста на оспорената одлука од страна на Министерството за локална самоуправа – Државен инспекторат за локална самоуправа. Општина Пласница уште од самиот момент на започнувањето на функционирањето како посебна општина, како седиште на општината ја имала определено зградата на тогашниот Задружен дом во с. Ижиште, која всушност била предмет на продажба со оспорената одлука. Од страна на општина Пласница со допис бр. 09-933/2 од 13.12.2011 година било побарано од Владата на Република Македонија наведената општинска зграда (Задружниот дом во с. Ижиште) со одлука на Владата да биде пренесен во сопственост на општина Пласница. Општина Пласница веќе петнаесет години работела и функционирала со седиште во Задружниот дом и имала инвестирано огромен износ на финансиски средства за извршени реконструкции врз основа на донации на граѓаните на општина Пласница и на самата општина.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на Општина Македонски Брод, врз основа на член 36 став 1 т.10 и член 66 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2002) и член 21 став 1 и член 79 од Статутот на општина Македонски Брод, на седницата одржана на ден 28.10.2011 година донел Одлука, бр. 07-925/12.

Според точка 1 на оваа одлука, Советот на општина Македонски Брод на седницата одржана на ден 28.10.2011 година донесе одлука за отуѓување на зградата на Задружниот дом и дворно место на КП 1007 во с. Ижиште – општина Македонски Брод.

Според точка 2 на истата одлука, продажната цена не смее да биде помала од пазарната вредност која ќе биде утврдена од страна на комисијата за проценка на пазарна вредност. Продажната цена за дворното место да не биде поголема од 100,00 ден.од м².

Согласно точка 3 на Одлуката, продажбата ќе се спроведе по пат на усно наддавање по претходно објавен јавен оглас во дневните печатени медиуми, а според точка 4 на истата одлука, средствата што ќе се добијат од продажбата на објектот – имотот треба да се инвестираат во стекнување на нов имот на општината или за реконструкција на постојниот имот.

Според точка 5 на Одлуката, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Македонски Брод“.

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Оспорената одлука е донесена од страна на Советот на општина Македонски Брод, на седницата одржана на 28.10.2011 година. Со наведената одлука, Советот одлучил да се оттуѓи зградата на Здружниот дом и дворно место на КП 1007 во с. Ижиште – општина Македонски Брод, при што утврдил правила за определување на цената на зградата и цената на дворното место, го определил начинот на продажба на недвижноста и ја утврдил намената на добиените средства од продажбата.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената одлука, според Судот, таа претставува конкретен акт донесен од Советот на општина Македонски Брод со кој се одлучува за располагање со конкретен имот - зграда и дворно место во сопственост на општината.

Со оглед на тоа што оспорената одлука не уредува прашања на општ начин туку одлучува за продажба на точно определени зграда и дворно место во сопственост на општината, конкретно определувајќи ги условите за продажбата, Судот оцени дека оспорената одлука нема карактер на пропис и не може да биде предмет на уставносудска оцена и дека се исполнети условите од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативите.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-

Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов.(У.бр.31/2012)

159.

У.бр.189/2011

- Одлука за измена и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за нас. Лисиче-бараки Урбан блок 2, број 07-8/2 од 31 јануари 2005 година, донесена од Советот на Општина Кисела Вода, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 2 од 3 март 2005 година

- Decision on changing and supplementing the Decision on the adoption of the Detailed Urban Plan for the settlement Lisiche – shanties Urban Block 2, no.07-8/2 of 31 January 2005, taken by the Council of the Kisela Voda Municipality, published in the “Official Journal of the City of Skopje”, no.2 of 3 March 2005

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 18 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за измена и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за нас. Лисиче-бараки Урбан блок 2, број 07-8/2 од 31 јануари 2005 година, донесена од Советот на Општина Кисела Вода, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 2 од 3 март 2005 година.

2. Вукашин Стојановски, Борис Стојановски, Горан Стојановски и Зора Трајковска, сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената Одлука со која се вршеле измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за нас. Лисиче-бараки Урбан блок 2, помеѓу другото била предвидена и изградба на сообраќајница, која зафаќала земјиште-дворно место на кое право на користење имале подносителите на иницијативата. Изградбата на планираната сообраќајница се уште не била реализирана, па оттука подносителите на иницијативата ја оспоруваат предметната одлука како неуставна и незаконита, бидејќи изминал планскиот период за реализација на тој дел од содржината од планот. Имено, предметниот урбанистички план кој бил донесен пред влегување во сила на новиот закон, според наводите од иницијативата, бидејќи не бил усогласен со новите законски одредби, останал со содржини кои не можеле повеќе да се применуваат, па со тоа требало да биде донесен нов детален урбанистички план, односно негова измена или дополнување и планираната изградба на сообраќајница требала да биде избришана во планот. Според подносителите на иницијативата, оспорената одлука, всушност била темпорален правен акт и не можел повеќе да биде во сила и да биде основа за одлучување на државните органи кога решавале за индивидуалните права и интереси на граѓаните, за што подносителите на иницијативата бараат Уставниот суд со своја одлука тоа да го констатира, бидејќи со таквата содржина на деталниот урбанистички план тие биле попречувани во остварувањето на нивното сопственичко право, односно да извршат трансформација на земјиштето. Причина повеќе за неприменливоста на оспорената одлука била околноста што таа била донесена од Советот на Општина Кисела Вода кога планираниот простор од тој дел од градот бил во нејзин состав, а со новата територијална поделба влегол во Општина Аеродором.

3. Судот, на седницата утврди дека Советот на Општина Кисела Вода, врз основа на член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) и член 43 став 1 точка 5 од Статутот на Општината Карпош “Службен гласник на Град Скопје” број 8/97), член 26 од, на 45-тата седница одржана на 9 ноември 2004 година, донел Одлука за измена и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за нас. Лисиче-бараки Урбан блок 2, број 07-8/2 од 31 јануари 2005 година, донесена од Советот на Општина Кисела Вода, објавена во “Службен гласник на Град Скопје” број 2 од 3 март 2005 година.

Судот, исто така утврди дека во членот 1 од Одлуката е

предвидено дека со истата се донесува измена и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за населба Лисиче - бараки Урбан блок 2, основните причини за донесување на измените и дополнувањата и прописите врз основа на кои Одлуката е донесена.

Во членот 2 од Одлуката се определени границите на урбаниот опфат.

Во членот 3 од Одлуката е наведена содржината на изменувањето и дополнувањето на Детален урбанистички план.

Во членот 4 од Одлуката се наведени административните работи во врска со заверка на предметниот план.

Во членот 5 од Одлуката е наведен рокот за обезбедување на комплетна документација за остварување на планскиот документ.

Во членот 6 од Одлуката е наведено дека измените и дополнувањето Детален урбанистички план со сите негови делови се чува, следи и за негова реализација се грижи Одделението за урбанизам на Општината.

Во членот 7 од Одлуката е предвидено дека истата влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на Град-Скопје.

4. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај, подносителите со иницијативата ја оспоруваат предметната одлука како неуставна и незаконита од аспект на прашања кои се однесуваат на содржината на планот и неговата фактичка реализација, односно нереализација, како и за прашања во врска со следење на урбанистичките планови и евентуалната потреби од нивно изменување и дополнување во целост или нивен дел, односно предметната одлука се оспорува од аспект на прашања кои излегуваат надвор од рамките на надлежноста на Уставниот суд, во чија надлежност е да ја цени законитоста на постапката во која се донесуваат плановите, односно фазите и другите дејствија преземени во рамките на таа постапка, а не и за прашања надвор од тие рамки, а кои се тековни надлежности на донесувачот на планот и други стручни лица од локалната самоуправа согласно одредбите од Законот.

Со оглед дека наводите од иницијативата, не се однесуваат и во ниеден момент не укажуваат на повреди на законитоста на постапката во која е донесена предметната одлука, а во отсуство на вакви наводи, според Судот, во конкретниот случај не се исполнети условите за впуштање во оцена на уставноста и законитоста на оспорената одлука, по однос на нејзината согласност со одредбите од Уставот и Законот.

Поради изнесеното и со оглед на тоа што овој суд не е надлежен да ја испитува и цени содржината на донесените урбанистички планови и нивната реализација, односно нереализација, туку уставноста и законитоста на постапката во која тие се донесуваат, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.189/2011)

160.

У.бр.166/2011

- Упатство за постапување на избраните лекари (општа медицина, гинекологија и стоматологија) во врска со обврската за пропишување на лекови на печатен рецепт на товар на Фондот за здравственото осигурување на Македонија; - Упатство (Известување) на ПЗУ Аптеки кои имаат договор со ФЗОМ за постапување со печатениот рецептен образец; и -Упатство за контролори на ФЗОМ за рецептите кои се доставуваат од страна на аптеките по 01.07. 2011 година или со започнување на примената на печатениот образец

- *Instruction for action of the chosen(ID) doctors (general practice, gynecology, and dental medicine) in connection with*

the obligation to prescribe medicine on a a printed recipe to be borne by the Macedonian Health Insurance Fund; - Instruction (Notification) of PZU Pharmacies which have a contract with the Macedonian Health Insurance Fund to act upon the printed recipe form; and – Instruction for controllors of the Macedonian Health Insurance Fund for recipes submitted by pharmacies after 01.07.2011 or with the commencement of the implementation of the printed form

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на: -Упатство за постапување на избраните лекари (општа медицина, гинекологија и стоматологија) во врска со обврската за пропишување на лекови на печатен рецепт на товар на Фондот за здравственото осигурување на Македонија; -Упатство (Известување) на ПЗУ Аптеки кои имаат договор со ФЗОМ за постапување со печатениот рецептен образец; и –Упатство за контролори на ФЗОМ за рецептите кои се доставуваат од страна на аптеките по 01.07. 2011 година или со започнување на примената на печатениот образец.

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Упатствата означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, оспорените Упатства не биле во согласност со повеќе одредби од Уставот на Република Македонија, и тоа: членот 8 став 1 алинеи 3, 4, 7 и 8, член 34, член 35, член 39, член 51, член 52, член 55, член 68 став 1, член 95 став 3 и член 96, како и не биле во согласност со одредби од Законот за организација и работа на органите на државната управа и Законот за здравствено осигурување. Ова поради тоа што тие не биле објавени во “Службен весник на Република Македонија”, немале законски основ за нивно донесување, произлегувале од односи настанати со склучените договори на Фондот со здравствените установи и не можело за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски со

акти на Фондот.

3. Судот на седницата утврди дека Фондот, донесол Упатства, како работни акти, за олеснување на практичното работење во пропишувањето на лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот, со користењето рецептен образец.

Упатствата се доставени од страна на Фондот до: Подрачните служби на Фондот за здравствено осигурување, Фармецевтската комора на Македонија, Лекарската комора на Македонија и Стоматолошката комора на Македонија.

На барање на Судот, Фондот ги достави оспорените Упатства и го извести Судот дека третооспореното “Упатство за контролори на ФЗОМ за рецептите кои се доставуваат од страна на аптеките по 01.07.2011 година или со започнување на примената на печатениот образец” не е донесено од Фондот со таков наслов и поради тоа не може да се достави до Судот.

Во содржината на првооспореното Упатство, Фондот упатува на одредбите од договорите кои здравствените установи ги склучиле со Фондот, во однос на рецептите и го појаснува начинот на работење и практичната примена на печатените рецептни обрасци, заради постигање на ефикасност, читливост и исклучување на грешки при пополнување на рецептните обрасци. Се објаснува пополнувањето на полињата во печатениот образец, како се пропишува лекот и податоците за осигуреникот, а за лековите од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот потребно е да се внесе, по препорака на специјалистот, бројот на факсимилот во соодветното место на рецептниот образец. Во Упатството објаснети се ситуации на исклучоци во работењето со рецептните печатени обрасци и други елементи од практичното работење вклучувајќи го и пополнувањето на образецот во електронска форма. Упатството, ги опфатило ситуациите на постапување во услови на прекин на електрична енергија, дефекти на компјутерот, пропишување на наркотици и опијати, пропишување на лекови од страна на дежурна служба, потоа пропишување на лекови за осигуреници кои потекнуваат од земји со кои Република Македонија има склучено договор за социјално осигурување или се корисници на европска здравствена картичка и други елементи во врска со рецептните обрасци.

Во содржината на второоспореното Упатство, Фондот ги известува аптеките кои имаат договор со Фондот, за постапување со печатениот рецептен образец, од аспект како треба практично да се пополнува во електронска форма, освен во исклучителни случаи кои се определени во претходното Упатство за постапување на избраните лекари (општа медицина, гинекологија и стоматологија), како и прифаќањето на рачно пополнетите обрасци.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република

Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Поаѓајќи од правните елементи што го прават прописот, а според кои треба да содржи општи норми на однесување и да уредува односи на субјектите во правото на општ начин, произлегува дека оспореното Упатство за постапување на избраните лекари (општа медицина, гинекологија и стоматологија) во врска со обврската за пропишување на лекови на печатен рецепт на товар на Фондот за здравствено осигурување на Македонија и оспореното Упатство (Известување) на ПЗУ Аптеки кои имаат договор со ФЗОМ за постапување со печатениот рецептен образец, немаат карактер на прописи поради што не се подобни за уставносудска оценка. Имено, според содржината на оспорените акти, тие на се прописи туку претставуваат само интерни, работни акти на Фондот за здравствено осигурување со кои се даваат напатствија за начинот на практичното работење со пропишувањето на печатениот рецептен образец и појаснување на прашања во врска со пропишувањето на рецептите во електронска форма и рачно пополнување на рецептниот образец, а Упатствата се однесуваат на вработените во Фондот и здравствените установи кои склучиле договори со Фондот, тие се донесени од Фондот и не се објавени во “Службен весник на Република Македонија”.

Со оглед на наведеното, а имајќи предвид дека покрај фактот што наведените Упатства немаат карактер на прописи, а третооспореното упатство насловено како „Упатство за контролори на ФЗОМ за рецептите кои се доставуваат од страна на аптеките по 01.07.2011 година или со започнување на примената на печатениот образец“, не е донесено од Фондот и како таков актот не постои, Судот оцени дека се исполнети условите согласно членот 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, иницијативата да се отфрли.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.166/2011).

161.

У.бр.52/2012

- Статут на Здружението на пензионери – Неготино донесено од Собранието на Здружението на пензионери-Неготино на 17 декември 2010 година

- Statute of the Association of Pensioners – Negotino adopted by the Assembly of the Association of Pensioners – Negotino on 17 December 2010

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Статутот на Здружението на пензионери – Неготино донесено од Собранието на Здружението на пензионери-Неготино на 17 декември 2010 година.

2. Томо Крпачев од Неготино, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Статутот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, се оспорува законитоста на Статутот на Здружението на пензионерите на Неготино, поради тоа што тој бил донесен на 17.12.2010 година од нецелосно конституирано ново собрание на Здружението на пензионерите и без спроведена постапка утврдена со статут. Претходно бил донесен Статут на Здружението на 15.11.2010 година, меѓутоа, собранието свикало втора седница и го донело оспорениот Статут, без претходно да биде формирана статутарна комисија. Исто така, Статутот содржел одредби што, спротивно на Законот за здруженија и фондации, предизвикувале судир на интереси.

3. Судот на седницата утврди дека Статутот е донесен од

Здружението на пензионерите на Неготино, врз основа на одредби од Законот за здруженија и фондации, со кој се уредени прашања од значење на Здружението, кои се однесуваат на името и седиштето, правниот статус, целите на здружението, начинот на одлучување и зачленување, престанок на членството, видот на органите и нивниот состав, застапување на здружението, јавноста во работењето, стекнување и располагање со средствата, соработка со други субјекти и други прашања од значење на Здружението.

4. Според членот 110 став 1 алинеа 7 од Уставот Уставниот суд на Република Македонија одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 70/1991), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со иницијативата се оспорува законитоста на Статутот на Здружението на пензионерите на Неготино донесен од собранието на тоа здружение на 17 декември 2010 година.

Поаѓајќи од наводите во иницијативата, а имајќи ја предвид наведената одредба од Уставот, според која Уставниот суд нема надлежност да ја оценува законитоста на статутите на здруженијата на граѓаните, Судот оцени дека настапени се деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.52/2012)

162.

У.бр.43/2012

- Одлука за донесување на Деталниот Урбанистички

план за дел од УЕ“11-ти Ноември”, Урбан блок 65-з и дел од 65-в, Плански опфат меѓу ул.“11-ти Ноември“, ул.“Васил Главинов”, ул.“Босанска” и ул.“Дренек”-општина Куманово, донесена од општина Куманово број 07-1019/13 од 9 февруари 2012 година (“Службен гласник на општина Куманово” број 2/2012)

- Decision on the adoption of the Detailed Urban Plan for part of the Urban Unit “11 October”, Urban Block 65-i and part of 65-c, plan range extending between 11 October St., Vasil Glavinov St., Bosanska St., and Drenek St. – Kumanovo Municipality, taken by the Kumanovo Municipality, no.07-1019/13 of 09 February 2012 (“Official Journal of the Kumanovo Municipality”, no.2/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 9 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Деталниот Урбанистички план за дел од УЕ“11-ти Ноември”, Урбан блок 65-з и дел од 65-в, Плански опфат меѓу ул.“11-ти Ноември“, ул.“Васил Главинов”, ул.“Босанска” и ул.“Дренек”-општина Куманово, донесена од општина Куманово број 07-1019/13 од 9 февруари 2012 година (“Службен гласник на општина Куманово” број 2/2012).

2. Ајнур Адеми, Мухарем Османи, Џемаил Османи и Идриз Рустеми, сите од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, оспорената Одлука не била во согласност со членот 8 став 1 алинеја 10 и член 30 од Уставот, и не била во согласност со одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање, од причини што оспорениот Детален Урбанистички план не бил во согласност со Генералниот Урбанистички план на Куманово. Имено, во членот 11 став 7 од наведениот Закон, деталните урбанистички планови мораат да бидат усогласени со генералниот урбанистички план, што конкретно не било случај со Деталниот Урбанистички план донесен со оспорената Одлука.

Од овие причини се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената Одлука.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Куманово ја донел оспорената одлука со која во членот 1 го утврдува донесувањето на Плато, во членот 2 определил дека тој е составен од текстуален дел и синтезен графички приказ на планските решенија, во членот 3 се утврдени заверката, потписите и чувањето на примероците на Планот, додека во членот 4 е определено дека Одлуката влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен гласник на општината Куманово”.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1991), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со иницијативата се оспорува уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на оспорениот Детален Урбанистички план од причини што според наводите во иницијативата тој не бил во согласност со Генералниот Урбанистички план на Куманово, меѓутоа Судот не е надлежен да ја оценува нивната меѓусебна усогласеност поради што се настапени деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата, согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.43/2012).

163.

У.бр.54/2012

- Член 16 од Законот за терито-ријалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004, 12/2005, 98/2008 и 106/2008-исправка)

- Article 16 of the Law on Territorial Organisation of the Local Self-Government in the Republic of Macedonia (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.55/2004, 12/2005, 98/2008 and 106/2008-correction)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 13 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 16 од Законот за терито-ријалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2004, 12/2005, 98/2008 и 106/2008-исправка).

2. Тодор Петров од Скопје, како претседател на Светски Македонски Конгрес на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 16 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата оспорениот член 16 од Законот не бил во согласност со членот 8 став 1 алинеи 2 и 11 и членот 118 од Уставот, преамбулата и точката 1 од Охридскиот Рамковен Договор

и членот 5 од Европската повелба за локалната самоуправа од 1985 година. Заради наведеното се предлага и донесување на решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземаат врз основа на оспорената одредба, бидејќи постоел страв од одржување на локални избори до одлучувањето на Судот.

Иницијативата продолжува со цитирање на одредбите за кои се наведува дека се повредени, како и со цитирање на членот 2 од Законот, според кој, основање на нова општина (спојување, поделба и менување на границите) и менување на името и на седиштето на општината може да се изврши со измена и дополнување на овој закон, по претходно консултирање на граѓаните од подрачјето на општините на кое се однесува спојувањето, поделбата или менувањето, на начин утврден со закон.

Врз основа на содржината на цитираните одредби, како и врз основа на содржината на оспорената одредба подносителот на иницијативата заклучува дека законодавецот, иако утврдил потреба за претходна консултација на граѓаните од општините Вранештица, Другово, Зајас и Осломеј, заради реализација на оспорениот член 16 од Законот, претходна консултација на граѓаните не се извршила.

Според тоа, оспорената одредба не била во согласност со наведените уставни и други одредби наведени во иницијативата. При одлучувањето, според подносителот на иницијативата, Судот требал да ги има предвид и членовите 20 и 21 од Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства од 1995 година, кои одредби не се посочуваат како повредени со оспорената законска одредба.

Заради сето наведено се предлага поведување на постапка за оценување на уставноста, а потоа и поништување на оспорената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според член 16 од Законот, општините од членот 10 став 1 под б) точки 39, 45, 47 и 62 на овој закон ќе функционираат до локалните избори 2012 година, од кога ќе станат составен дел на општината од членот 10 став 1 под а) точка 14 на овој закон.

Конституирањето на органите и организирањето на новоформираната општина од членот 10 став 1 под а) точка 14 на овој закон ќе се спроведе согласно со одредбите од оваа глава.

4. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија, меѓу другото, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното

извршување.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од содржината на оспорениот член 16 од Законот, разгледуван како целина со содржината на член 2 и член 10 став 1 под а) точка 14 и член 10 став 1 под б) точки 39, 45, 47 и 62 произлегува дека законодавецот предвидел општините Вранештица, Другово, Зајас и Осломеј да функционираат до локалните избори 2012 година, од кога ќе станат составен дел на општината Кичево. Притоа, во членот 2 од Законот е предвидено основањето на нова општина (спојување, поделба и менување на границите) и менување на името и на седиштето на општината да може да се изврши со измена и дополнување на овој закон, по претходно консултирање на граѓаните од подрачјето на општините на кое се однесува спојувањето, поделбата или менувањето, на начин утврден со закон.

Подносителот на иницијативата причините за неуставноста на оспорената одредба ја согледува во тоа што во реализацијата на оспорениот член 16 од Законот, всушност не бил почитуван членот 2 од Законот, кој пак предвидел претходно консултирање на граѓаните од подрачјето на општините на кое се однесува спојувањето, поделбата или менувањето, на начин утврден со закон.

Според оценка на Судот, вака изнесените наводи се сведуваат на приговор за неизвршување на членот 2 од Законот при одржувањето на локалните избори во 2008 година и сомнение дека оваа одредба не би се почитувала при одржување на локални избори што би се одржале во 2012 година, што излегува надвор од надлежноста на Уставниот суд.

Поточно, дали одредени законски решенија биле или ќе бидат почитувани и извршени на начин кој го предвидел законодавецот не е прашање од уставно-судска надлежност, туку согласно членот 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија е органот одговорен за извршување на законите и органот кој ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.54/2012)

164.

У.бр.63/2012

- Одлука за основање на јавно претпријатие бр.07-294/11 донесена од Советот на општина Центар Жупа на 12 април 2012 година („Службен гласник на општина Центар Жупа бр.2/2012)

- Decision on the setting up of a public enterprise no.07-294/11 taken by the Council of the Centar Zhuoa Municipality on 12 April 2012 (“Official Gazette of the Centar Zhupa Municipality”, no.2/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлука за основање на јавно претпријатие бр.07-294/11 донесена од Советот на општина Центар Жупа на 12 април 2012 година („Службен гласник на општина Центар Жупа бр.2/2012).

2. Илбер Исеновски и Сазан Папраднику советници во Советот на општина Центар Жупа на уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со членовите 114 и 115 од Уставот како и

со членовите 9 и 10 од Законот за јавните претпријатија. Ова од причини што во општина Центар Жупа веќе постои јавно претпријатие кое се занимава со иста дејност под називот ЈП „Кале-Центар Жупа“, основано од Советот на општината во 1997 година и кое функционира до денес. Оттука според подносителите при постоење на јавно претпријатие со иста дејност општината формира друго јавно претпријатие за што нема оправдан економски интерес.

Воедно подносителите сметаат дека при донесување на Одлуката за основање на јавното претпријатие не бил консултиран градоначалникот, ниту пак бил изработен елаборат за економската оправданост за основање на вакво претпријатие.

Понатаму, подносителите повикувајќи се на одредбите од членовите 114 и 115 од Уставот наведува дека при донесување на оспорената одлука Советот на општината не спровел постапка за запознавање на граѓаните за предлогот за основање на вакво претпријатие и дека со неговото основање граѓаните би се ставиле во потешка финансиска положба при постоење на две истоветни претпријатија.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 9 и 10 став 3 и 5 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/1996, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010 и 6/2012) Советот на општина Центар Жупа на 12 април 2012 година донел Одлука за основање на јавно претпријатие.

Во член 1 од Одлуката е предвидено оваа одлука е конститутивен акт за основање на јавно претпријатие заради вршење дејност од јавен интерес.

Во членот 2 од Одлуката е утврдена фирмата и седиштето на јавното претпријатие за производство, одржување и дистрибуција на вода и чистење на јавни површини ЈП „Водовод Центар Жупа“, а во членот 3 се утврдени дејностите кои ќе ги врши ова претпријатие.

Во Одлуката е утврден видот и износот на влогот на основање (член 4), начинот на водење на работењето и застапувањето и донесувањето на одлуки (членовите 5, 6, 7, 8 и 9), начинот на распределбата на добивката и начинот на покривање на загуба (членовите 10, 11 и 12), одговорност на претпријатието (член 13), организација на јавното претпријатие (членовите 14 и 15), начинот на спроведување на одлуки на органи (член 16) и преодни и завршни одредби (членовите 17, 18, 19 и 20):

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија е одлучувањето за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на

Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Имајќи предвид дека оспорената одлука по својот карактер и содржина претставува основачки акт на Советот на општината со кој се основа конкретен правен субјект, и нема карактер на пропис подобен за уставно-судско одлучување, согласно наведените уставни и деловнички одредби се настапени условите за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.63/2012)

165.

У.бр.82/2012

- Член 39 став 1 од Правилникот за измена на Правилникот за внатрешни односи и работењето на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје објавен во “Универзитетскиот гласник” бр.199 од 3 февруари 2012 година

- Article 39 paragraph 1 of the Rulebook on Changes in the Rulebook on Internal relations and Operation of the Faculty of Dental Medicine in Skopje, within the “Ss. Cyril and Methodius” University in Skopje, published in the “University Journal” no.199 of 3 February 2012

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста начлен 39 став 1 од Правилникот за измена на Правилникот за внатрешни односи и работењето на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје објавен во “Универзитетскиот гласник” бр. 199 од 3 февруари 2012 година.

2. Доц. др. Силвана Георгиева, доц. др. Ана Сотировска-Ивковска, доц. др. Маја Пандилова и доц. др. Златко Георгиев, сите од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на член од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, се оспорува законитоста на оспорениот правилник за внатрешните односи и работењето на Стоматолошкиот факултет, бидејќи истиот бил во спротивност со член 62 став 3 од Законот за високото образование. Имено, според иницијативата во работата и одлучувањето во факултетот требало да учествуваат само вработените наставници, но не и тие што не биле вработени на факултетот.

Според иницијативата, исто така, при донесувањето на оспорениот правилник била направена повреда на постапката за негово донесување.

3. Судот на седницата утврди дека според член 39 став 1 од оспорениот правилник наставно научниот совет го сочинуваат редовните и вонредните професори и доцентите на Факултетот.

4. Според членот 110 став 1 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Поаѓајќи од карактерот на Правилникот, како акт со кој се уредуваат меѓусебните односи на вработените на Стоматолошкиот факултет, произлегува дека истиот претставува конкретен, интересен акт кој има правно дејство само за субјектите на Стоматолошкиот факултет, а не за неограничен

број на субјекти и како таков не подлежи на уставно-судска оценка. Со оглед на тоа што оспорениот правилник е интерен акт и истиот не е пропис кој е подобен за уставно-судска анализа, односно оценка произлегува дека и оспорениот член 39 став 1 од истиот не може да има карактер на одредба која уредува односи за неограничен број на субјекти.

Имајќи ја предвид содржината и карактерот на оспорената одредба, како составен дел на предметниот правилник, а имајќи ја предвид наведената одредба од Уставот, според која Уставниот суд нема надлежност да ја оценува законитоста на интерните акти кои имаат карактер *erga omnes*, настапени се деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.82/2012)

166.

У.бр.70/2012

- Одлука на Централниот куќен совет на ул.„Партизанска“ бр.47, ул. „М.Андоновски бр.2, 4 и 6 и куќите на ул. Б.Буцевски, донесена на 14 октомври 2011 година

- Decision of the Central Tenant's Council at Partizanska St., no.47, M.Andonovski St., nos.2, 4 and 6 and the houses at B.Budzevski St., taken on 14 October 2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката на Централниот куќен совет на ул.„Партизанска“ бр.47, ул. „М.Андоновски бр.2, 4 и 6 и куќите на ул. Б.Буцевски, донесена на 14 октомври 2011 година.

2. Кирил Гагачев и други од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката наведена во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одлука била спротивна на член 8 став 1 алинеи 3 и 7, член 51 и 55 од Уставот на Република Македонија и во спротивност на Законот за енергетика. Имено, подносителите на иницијативата живеат во зграда во етажна сопственост која заедно со други згради е поврзана во систем на централно греење со кое стопанисува доносителот на оспорената одлука – Централниот куќен совет. Подносителите на иницијативата не биле корисници на парното греење, односно биле исклучени од системот, но и покрај тоа со оспорената одлука биле задолжени да плаќаат месечен надоместок и тоа 50% за оние кои живеат во становите, односно 35% доколку не живеат во становите. Подносителите сметаат дека ваквото задолжение било спротивно на Законот за енергетика бидејќи во него не била утврдена обврска за плаќање на надоместок од страна на лицата кои не се корисници на топлотна енергија. Во иницијативата се укажува и тоа дека Централниот куќен совет немал свој акт – Правилник за регулирање на ваков надоместок, кој е утврден само и единствено со оспорената одлука.

Поради наведените причини со иницијативата се бара оспорената одлука да биде поништена од страна на Уставниот суд. При тоа се посочува на Одлуката У.бр.1489/2008 со кој Судот укинал иста ваква одредба на Град Скопје.

3. Судот на седницата утврди дека Централниот куќен совет на ул. „Партизанска“ бр. 47, ул. „М.Андоновски бр.2,4 и 6 и куќите на ул. Б.Буцевски, на одржаниот состанок на 14 октомври 2011 година донел одлука со следната содржина:

1. Грејната сезона да започне на 01.11.2011 год. и да трае до 31.03.2012 год.(ако има потреба, да се започне и порано).

2. ЦКС нема да испорачува топлинска енергија према зградите од у. М.Гинова и Б.Буцевски, поради нивната незаинтересираност за греење.

3. Сите станови ќе бидат задолжени со по 14,90кг мазут/м2 и тоа задолжение станарите ќе го плаќаат на шест рати.

4. Плаќањето ќе биде на следниот начин: една рата заклучно до 31.10.2011 год.(збир од пашалното плаќање за претходните шест месеци) и пет рати, во наредните пет месеца, според предлог пресметка за вкупно потребна количина на мазут за греење сезона 2011/2012, со усвоена цена на 1кг. мазут = 40 ден.

5. Во случај цената на мазутот да се менува, корекција ќе се направи во последната рата од пресметката, како би се исполнила обврската за задолжувањето од килограм мазут на секој потрошувач.

6. Станарите кои нема да плаќаат и спрема нив биде поведен судски спор, вкупната цена на греење ќе биде пресметана според највисоката набавна цена на мазутот во грејната сезона.

7. Становите кои ќе бидат исклучени од топлификациониот систем ќе плаќаат намален надоместок и тоа:

-кај становите во кои никој не живее, 50% надокнада од нормално загреванта површина,

-кај другите станови во кои се живее, 35% надокнада од нормално загреваната површина.

8. За секое дополнително приклучување на исклучените станови, пред грајната сезона, ќе се наплаќа приклучна такса, во износ од 700, 900 или 1200 ден, за еднособни; двособни или трособни станови.

9. За секое дополнително приклучување на исклучените станови, во текот на грејната сезона, ќе се наплаќа приклучна такса во износ од 5000 ден., како и целокупниот износ за греењето, до крајот на грејната сезона.

10. За секое дополнително исклучување по барање на станарите, во текот на грејната сезона, ќе се наплаќа такса за исклучување, во износ од 2000 ден.

11. Во секоја зграда да се избере по еден станар, по предлог на претседателот на ЦКС кои ќе ги собира месечните надоместоци и ќе ги уплаќа на жиро сметка на ЦКС, а за тоа истиот ќе биде награден со проивредност за греење на 20м² грајна површина.

12. Во секоја зграда да се избераат по три члена за контрола на грејни тела, а ЦКС од нив да состави мешани комисији, кои најкасно до 15.12.2010 година ќе извршат контрола и ќе достават извештај до ЦКС.

13. За секое дополнително поставено грејно ребро ќе се плаќа дополнителни 1,20м², а за поставена инсталација во бојлер, дополнителни 3м²

14. За организација на грајната сезона е задолжен претседателот Вилиам Ивановски и за истото ќе добие адекватна награда од 61.500 ден, плус надоместокот за греење во неговиот стан.

15. Книговодството ќе се води од страна на „Владимир ДООЕЛ“ односно Блага Димитрова, со месечен надомест од 1000 ден.

16. Ракувачи во котларата да бидат Димов Драган и Николче Димитровски со месечна надокнада 12.000ден за извршената работа.

17. На котларот Димов Драган дополнително да му се исплаќа секој месец уште 900 ден. на име патни трошоци.

18. Членовите на ЦКС во исто време се и финансова контрола за работењето на ЦКС, а претседателот е должен на закажан состанок, да им дава финансов извештај, за претходниот месец работа.

Сите одлуки едногласно се донесени од членовите на Куќните совети кои се во исто време и надзорен орган на ЦКС и тоа. Следуваат имињата на претставниците на куќните совети, датум на одлуката и потпис на претседателот на Централниот куќен совет Вилиам Ивановски.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеа 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од содржината на оспорената одлука донесена од Централниот куќен совет на зградите на наведените улици во општина Битола, произлегува дека таа претставува конкретен акт со кој Централниот куќен совет го уредил прашањето за испораката на топлинска енергија на точно определени згради кои се поврзани во заеднички систем на парно греење. Како таква таа има дејство само за субјектите, односно сопствениците на становите во зградите наведени во Одлуката, а не и за неограничен број на субјекти. Оваа одлука според оценката на Судот, нема карактер на пропис со кој на општ начин се уредуваат односи на неопределен број на субјекти и како таква таа не е подобна за уставно судска оценка. Со оглед на тоа што со Одлуката се создаваат имотно-правни односно финансиски обврски за субјектите, евентуално поништување на одлуката подносителите би можеле да бараат во постапка пред редовен суд надлежен за имотно-правни односи.

Поради наведеното, Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на барањето.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.70/2012)

167.

У.бр.80/2012

Етички кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2010)

- Code of Ethics of the members of the Government of the Republic of Macedonia and the holders of public offices appointed by the Government of the Republic of Macedonia (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.60/2010)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на Етичкиот кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2010).

2. Адвокат Марија Аргирова од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Етичкиот кодекс означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, по донесувањето на Амандманот XXIII на Уставот и член 14 од Законот за Владата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/2006), министрите повеќе не уживаат имунитет, што значело дека се кривично одговорни согласно член 122 став 4 од Кривичниот законик. Поради тоа, доаѓало до незаконитост на оспорениот член од Етичкиот кодекс, според кој непочитувањето на одредбите од Кодексот повлекувала морална и етичка одговорност на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата, а не и кривична одговорност.

Поради наведеното се предлага член 23 од Етичкиот кодекс, како подзаконски акт донесен од Владата на Република Македонија, да биде предмет на постапка на испитување на неговата законитост, од причините наведени во Амандманот 23 на Уставот и член 14 од Законот за Владата.

3. Судот на седницата утврди дека според член 23 од Етичкиот кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија, непочитувањето на одредбите на Кодексот повлекува морална и етичка одговорност на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според член 89 став 1 од Уставот, Владата ја сочинуваат претседател и министри. Согласно Амандман XXIII на Уставот со кој е заменет ставот 3 на член 89 од Уставот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 107/2005), претседателот на Владата ужива имунитет. За неговиот имунитет одлучува Собранието.

Според член 89 став 6 од Уставот, организацијата и начинот на работата на Владата се уредува со закон.

Според член 91 од Уставот и Амандманот XXIV со кој се заменува алинејата 12 на членот 91 од Уставот, Владата на Република Македонија:

- ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување;
- предлага закони, републички буџет и други прописи што ги донесува Собранието;
- предлага просторен план на Републиката;
- предлага одлука за резервите на Републиката и се грижи за нивно извршување;
- донесува уредби и други прописи за извршување на законите;
- утврдува начела за внатрешна организација и за работа на министерствата и другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа;
- дава мислење за предлозите на закони и други прописи кои на Собранието му ги поднесуваат други овластени предлагачи;
- одлучува за признавање на држави и влади;
- воспоставува дипломатски и конзуларни односи со други држави;
- донесува одлуки за отворање на дипломатско-конзуларни претставништва во странство;
- предлага именување амбасадори и пратеници на Република Македонија во странство и именува шефови на конзуларни претставништва;
- предлага Јавен обвинител на Република Македонија по претходно мислење од Советот на јавни обвинители;
- врши именувања и разрешувања на носители на јавни и други функции утврдени со Уставот и со закон и
- врши други работи утврдени со Уставот и со закон.

Според член 92 став 1 од Уставот, Владата и секој нејзин член, за својата работа одговараат пред Собранието. Согласно член 94 став 1 од Уставот, член на Владата има право да поднесе оставка, а според став 2 на истиот член, Претседателот на Владата може да предложи разрешување на член на Владата.

Со Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија” број 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010 и 51/2011), се уредуваат организацијата, начинот на работа и надлежноста на Владата на

Република Македонија (член 1). Според член 2 на овој закон, Владата, како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Според член 14 од овој закон (актуелната содржина овој член ја добива со член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија” број 37/2006), претседателот на Владата ужива имунитет, како и пратениците во Собранието на Република Македонија. За неговиот имунитет одлучува Собранието. Пред овие законски измени, одредбата на член 14 гласела: „Претседателот на Владата и министрите уживаат имунитет, како и пратениците во Собранието на Република Македонија. За нивниот имунитет одлучува Владата.“ Наведената измена е резултат на извршеното усогласување на Законот со Амандманот XXIII на Уставот, според кој имунитет ужива само претседателот на Владата, а не и министрите, како што бил случај пред усвојување на Амандманот, како и дека за неговиот имунитет одлучува Собранието, а не Владата, каква што била регулативата пред усвојување на Амандманот.

Според член 35 од Законот, за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Согласно член 36 од Законот:

(1) Со уредба со законска сила Владата уредува прашања од надлежност на Собранието во случај на воена или вонредна состојба ако не постои можност за свикување на Собранието.

(2) Со уредба Владата го уредува извршувањето на законите; утврдува начела за внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

(3) Со одлука Владата одлучува за одделни прашања и мерки за извршување на законите; основа стручни и други служби за своите потреби и заеднички служби за потребите на Владата и на министерствата и другите органи на државната управа.

(4) Со упатство Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

(5) Со програма се утврдуваат одделни прашања од надлежност на Владата за кои е потребно утврдување на динамика и рокови. Програмата содржи и финансиски план за нејзината реализација.

(6) Со решение Владата врши именување и назначување,

односно разрешување од должност на директори кои раководат со органи на државната управа, државен, односно генерален секретар и други именувања и разрешувања за кои е овластена и одлучува за други прашања и за управни работи.

(7) Со заклучок Владата зазема ставови по прашањата што ги претресувала на седница; утврдува мислења по предлозите на закони и други прописи и по материјали што до Собранието ги поднеле други овластени предлагачи; одлучува за определени прашања на внатрешната организација и односи во Владата; ги определува задачите на министерствата и органите на државната управа и задачите на своите служби и зазема ставови за прашањата од својата надлежност.

Од анализата на наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија е носител на извршната власт и своите права и должности ги врши врз основа на Уставот и закон.

Надлежностите на Владата се утврдени со Уставот и Законот за Владата, а со Законот за Владата се утврдени и актите што ги носи Владата во остварување на своите уставни и законски надлежности, а тоа се: уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Заради обезбедување на законито, чесно, транспарентно и одговорно работење на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата, Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 7 април 2010 година, утврдила Етички кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија, со кој го уредила начинот на однесување и работење на Претседателот на Владата, неговите заменици, министрите, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата, со цел да се обезбеди почитување на законитоста, професионалниот интегритет, ефикасноста и лојалноста при вршењето на должноста, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права (член 1). Со Етчкиот кодекс се воведуваат принципи на однесување на членовите на Владата, замениците на министрите и носителите на јавни функции именувани од Владата, преку кои ќе се обезбеди одговорно и транспарентно работење на Владата, органите на државната управа и институциите основани од Владата и јакнење на довербата на граѓаните во нивната работа (член 2). Според член 23 од овој етички кодекс, непочитувањето на одредбите од Кодексот повлекува морална и етичка

одговорност на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата.

Етичкиот кодекс е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2012.

Видно од одредбите на Законот за Владата на Република Македонија, во овој закон не постои основ за донесување на наведениот кодекс, ниту пак Владата се повикала на законски основ за негово донесување.

Оттука, имајќи го предвид наведеното, како и содржината на актот, Судот оцени дека наведениот Етички кодекс, независно што е објавен во „Службен весник на Република Македонија“, претставува акт на Владата со кој се утврдуваат правила на однесување и работење на одреден број носители на јавни функции, за кои Владата оценила дека е целисходно да ги пропише, но кој не претставува подзаконски акт на Владата кој е во функција на операционализација на законски одредби, поради што и не ги задоволува критериумите на пропис подобен за уставно-судска оценка. Имено, поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот подобен за уставно-судска оценка, тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и на неопределен број на субјекти во правото, што според Судот, не е случај со наведениот Етички кодекс.

И според мислењето на Владата како доносител на Етичкиот кодекс (акт бр. 41-4837/1 од 03.07.2012 година, доставено до Уставниот суд во фаза на претходна постапка), Етичкиот кодекс содржи принципи кои претставуваат водилки на доброто однесување и владеење, а кои не се експлицитно наведени во законските одредби, туку е потребно да се изведат од нив. Кодексот претставува збир на фундаментални вредности со кои треба да располагаат јавните функционери од највисоко ранг, членовите на Владата и другите именувани функционери од Владата, за да можат да одговорат на барањата и потребите на граѓаните. Етичкиот кодекс само ја утврдува рамката на добро, транспарентно, чесно и професионално однесување и непочитувањето на истиот основано повлекува само етичка и морална одговорност. Институтот на етичка, морална и политичка одговорност и институтот на имунитет на одредени носители на јавни функции се различни институти во правно-политичкиот систем, кои имаат и различни санкции. Имено, за разлика од етичката и моралната одговорност како вредносен суд, имунитетот претставува процесна пречка за водење на кривична постапка, односно неможност одредени лица, носители на јавни функции, да се казнат за кривични дела кои се сторени во вршењето на јавната функција или во врска со таа функција (функционален имунитет) или пошироко.

И покрај наведеното, Судот имаше предвид дека согласно член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да

биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна. Тоа значи дека начелото на законитост во Република Македонија, подигнато на ранг на уставно начело, во казненото право се искажува преку принципот за законска определеност на казните дела и на казните и служи како гарант за правата и слободите на граѓаните од една страна и како гарант за остварувањето на казнената политика на земјата, вградена во нејзините казнени закони, од друга страна.

Оттука, произлегува дека етичката и моралната одговорност на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата, за непочитување на одредбите од Етичкиот кодекс, не ја исклучува нивната кривична одговорност во согласност со одредбите на Уставот и закон, но во никој случај правно не е дозволено кривична одговорност да се пропишува со етички кодекс, како што се бара со иницијативата.

Покрај наведеното, Судот имаше предвид дека со иницијативата се бара Уставниот суд да ја цени законитоста на Кодексот од аспект на отсуство на содржина за која подносителот на иницијативата смета дека треба да биде содржана во Кодексот, што исто така не претставува надлежност на Уставниот суд кој единствено ја цени уставноста и законитоста на одредби кои постојат во правниот поредок, а нема надлежност да нормира.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека се настапени наведените деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.80/2012)

168.

У.бр.217/2011

- Заклучокт донесен на LI (51) -та седница на Управниот одбор на Фондот за здравственото осигурување на Македонија одржана на 27 февруари 2009 година

- Conclusion reached at the LI (51st) session of the Board of Directors of the Macedonian Health Insurance Fund held on 27 February 2009

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Заклучокот донесен на LI (51) -та седница на Управниот одбор на Фондот за здравственото осигурување на Македонија одржана на 27 февруари 2009 година.

2. Прим. Др. Костадин Василев од Струмица на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите на иницијативата оспорениот акт се однесувал за продолжување на работниот однос со Фондот за здравственото осигурување на матичните лекари до 66 години возраст и истата била неуставна односно не била во согласност со член 104 од Законот за работните односи и се спроведувала години наназад и на тој начин се овозможувало на одедена категорија здравствени работници

односно само на матичните лекари од примарната здравствена заштита, специјалистичкиот кадар, интернистите, трудовите лекари и педијатри да се збогатуваат, а касата на Фондот енорно и неоправдано се празнела.

Понатаму во иницијативата е наведено дека Управниот одбор донел Одлука со која само на оваа категорија здравствени работници им се продолжувало правото на работен однос, односно правото да склучуваат договори за работа како новопечените газди (матичните лекари) преку воведувањето на капитацијата и на тој начин се богателе без оглед на тоа колку сработиле. Според наводите во иницијативата со продолжувањето на работниот однос на кадрите кои ги исполнуваат условите за пензија непотребно се одлевалe средствата од Фондот за нови вработувања, за набавка на лекови и други потреби. Затоа во иницијативата бараат споменатата одлука да биде укината и да се изедначат правата за стекнување на престанок на работен однос односно пензионирање за сите работници во здравството.

4. Судот на седница утврди дека согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласносноста на законите со Уставот и за согласносноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа дека до Судот во прилог на даденото мислење по поднесената иницијатива од страна на Управниот одбор на Фондот за здравственото осигурување на Македонија, доставено е копие од Изводот на изготвениот Записник од СХ-та седница на Управниот одбор на Фондот одржана на 05 март 2012 година од каде може да се констатира дека е донесен Заклучок со кој престанува да важи оспоруваниот Заклучок на точката 6- Склучување на договори со лекари кои исполниле услови за пензионирање донесен на LI-та седница на Управниот одбор на Фондот, одржана на 27 февруари 2009 година и тоа значи дека во насока на наводите од иницијативата повеќе не постои интерес за нивно оспорување од аспектите на иницијативата.

Тргувајќи од утврдената фактичка состојба неспорно е дека оспорениот акт престанал да важи и истиот не е во правниот поредок од кои причини постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, односно исполнети се условите од член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот

на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.217/2011)

169.

У.бр.85/2012

- Член 8 од Измените и дополнувањата на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија бр.11/2012)

- Article 8 of the Changes in and Supplements to the Law on Working Relations (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.11/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 8 од Измените и дополнувањата на

Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија бр.11/2012).

2. Синдикална организација при М-НАВ АД Скопје контрола на летање преку претседателот Александар Тасевски, Самостојна синдикална организација при Т-МОБИЛЕ Македонија преку претседателот Петре Велигденовски, СО Синдикат на Македонска пошта

преку претседателот Боро Велигденов, СО на ОНЕ телекомуникациски услуги преку претседателот Звонко Младеновски, СЖМ СО при ЈП за железничка инфраструктура МЖ – Скопје преку претседател Методија Димески, Синдикална организација при М-НАВ АД Скопје воздухопловен персонал СВП преку претседателот Бранислав Петровиќ, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 8 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативата оспорениот член 8 со кој се брише став 1 на член 189 од Законот не бил во согласност со член 37 став 1 од Уставот, членот 2 точка 1 на Конвенцијата 98 на Меѓународна организација на трудот која Република Македонија ја има ратификувано како и со нормативните решенија на целината на Законот за работни односи кој предвидува децентрализиран систем на синдикална организација односно поставување на повеќе нивоа на синдикално организирање почнувајќи од самата компанија па до национално ниво.

Имено, според членот 189 став 1 од Законот за работните односи било предвидено дека „Синдикалната организација на ниво на работодавач стекнува својство на правно лице со денот на уписот во Централниот регистар на Република Македонија“. Со бришењето на наведениот став на член 189 синдикалните организации на ниво на работодавач го губат својството на правен субјект, а со тоа престануваат да постојат како синдикални организации согласно македонскиот правен систем. Тоа значи дека немаат правен субјективитет што подразбира организационо, финансиско и структурна самосостојност. Овие синдикати треба да се организираат во рамките на ниво на гранка, односно да бидат само нивни одделенија.

Синдикатите на ниво на работодавач со губењето на правниот субјективитет го губат и својството на синдикатот поради што не може да се каже дека постои синдикат кога тој е запишан кај синдикатот на ниво на гранка. Оттука „синдикатите“ на ниво на работодавач нема да можат легитимно да настапуваат наспроти работодавачот како во колективните договори така и при заштита на други права од работен однос, а се ограничува и правото на штрајк. Тие се сведуваат на група на работници чие признавање за синдикатот ќе зависи од вољата на претседателот на синдикатот на гранка, на кој начин се ограничува слободата на синдикално организирање предвидено во Уставот и Законот за работните односи и Конвенцијата 98 член 2 точка 1 на Меѓународната организација на трудот.

Во рамките на своето делување синдикатите се самостојни

и независни без разлика на кое ниво се организирани. Со измените односно со бришење на ставот 1 на член 189 нарушена е самостојноста и независноста при делувањето на ниво на работодавач. Немањето на правен субјективитет по дефиниција престанува поврзаноста со друг правен субјект од кој ќе произлегува и извира легитимноста на субјектот кој што го нема.

Според тоа т.н. синдикати на ниво на работодавач ќе зависат по неколку основи од синдикат на гранка, пред се синдикат кај работодавачот ќе произлегувал од синдикат на гранка односно ќе зависи организационо и структурално и нема да имаат финансиска самостојност односно ќе бидат финансиски контролирани од страна на синдикатот на гранка. Исто така синдикатите на ниво на гранка ќе одлучуваат дали ќе го запишат синдикатот на ниво на работодавач или не во сопствениот регистар.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи е предвидено дека „Во член 189 ставот (1) се брише, а ставот (2) станува став (1).

Пред донесување на измените на Законот за работните односи ставот 1 на членот 189 од Законот гласел:

Синдикалната организација на ниво на работодавач стекнува својство на правно лице со денот на уписот во Централниот регистар на Република Македонија.

4. Согласно член 110 алинеја 1 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оспорениот член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/2012) членот 189 став 1 е избришан.

Тргувајќи од анализата на содржината на оспорената одредба произлегува дека истата не е норма која уредува односи, туку норма која констатира престанок на важење на одредба која во минатото уредувала одредено право на конкретен и со Закон утврден начин и како таква не е подобна за уставно-судска анализа.

Со оглед на тоа што со иницијативата се оспорува отстранувањето

од правниот поредок на членот 8 од Законот за работните односи, произлегува дека со иницијативата всушност се бара Судот да го укине оспорениот член 8 од Законот и да ја врати во важност претходно важечката одредба која била бришана. Имајќи ја предвид надлежноста на Уставниот суд утврдена во Уставот на Република Македонија се оцени дека Судот не е надлежен да врши законодавната функција и да нормира прописи, со враќање во сила на оние одредби кои повеќе не се во правниот поредок, ниту, пак, има процесни претпоставки да постапува по иницијативата, односно да ја цени и оправдува уставната основаност на бришаната одредба и од друга страна уставната неоснованост на одредбата со која таа била бришана од Законот, како што се бара со иницијативата. Оттаму, исполнети се условите од член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на оваа иницијатива.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.85/2012)

170.

У.бр.106/2012

- Член 34 од Правилникот за условите за снабдување со топлинска енергија донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 16 декември 2009 година со Број 01-2837/1

- Article 34 of the Rulebook on the conditions for supply with energy adopted by the Regulatory Commission for Energy of the Republic of Macedonia, at the session held on 16 December 2009 under no.01-2837/1

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71

од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 03 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 34 од Правилникот за условите за снабдување со топлинска енергија донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 16 декември 2009 година со Број 01-2837/1.

2. Стрезо Стрезовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од актот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со оспорениот член 34 од Правилникот, се предвидувала нерамноправност врз основа на тоа дали граѓанинот бил приклучен на мерно место каде биле приклучени еден или повеќе потрошувачи и нерамноправност врз основ на тоа дали граѓанинот користел систем во кој се користеле овој или оној начин на мерење на потрошена топлинска енергија.

Поради тоа биле повредени одредбите од член 8 став 1 алинеја 1 и 3, член 9, член 51 и член 54 од Уставот. Исто така со оспорената одредба биле повредени основните човекови права и слободи гарантирани со член 1 од Протоколот 12 кон Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/2004), член 26 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права („Службен лист на СФРЈ“ бр. 07/1971, кој стапил на сила во Република Македонија од 17.11.1991 година) и Преамбулата и членовите 1 и 2 од Универзалната декларација за човекови права, усвоена од Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации, на 10 декември 1948 година. Поради наведените причини предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одредба од подзаконскиот акт.

4. Судот на седница утврди дека врз основа на член 23 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/2006, 36/2007 и 106/2008), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 16 декември 2009 година, донесе Правилник за условите за снабдување со топлинска енергија на

седницата одржана на 16 декември 2009 година со број 01-2837/1, кој содржи 58 члена формуирани во 8 Глави: I. Општи одредби; II. Односи меѓу корисниците на дистрибутивната мрежа; III. Основни предуслови за испорака на топлинска енергија кај потрошувачите; IV. Услови, начин и рок за склучување на договор за снабдување со топлинска енергија; V. Исклучување, ограничување или прекин на испораката на топлинска енергија и обештетување на потрошувачот на топлинска енергија; VI. Мерење на испорачаната топлинска енергија; VII. Начин на пресметка и наплата на испорачаната топлинска енергија и VIII. Преодни и завршни одредби.

5. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и законите.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со иницијативата се оспорува уставноста и законитоста на член 34 од Правилникот за условите за снабдување со топлинска енергија, кој бил донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, согласно членот 23 од Законот за енергетика, на седницата одржана на 16 декември 2009 година со Број 01-2837/1.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 28 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/2011 и 136/2011) на седницата одржана на 30 јули 2012 година, донесе Правила за снабдување со топлинска енергија заведени под број 01-1302/1 од 30 јули 2012 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 97/2012)

Во членот 67 од овие Правила, е предвидено дека со денот на влегување во сила на овие Правила престанува да важи Правилникот за условите за снабдување со топлинска енергија донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 16 декември 2009 година, број 01-2837/1, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 151/2009), што е предмет на оспорување во оваа постапка.

Во членот 68 од новодонесените Правила е предвидено истите да стапат во сила со денот на нивното објавување во „Службен весник на Република Македонија“

Со оглед на тоа што оспорениот Правилник престанал да важи и не е во правниот поредок, Судот врз основа на наведените уставни и деловнички одредби утврди дека се исполнети условите за отфрлање на

иницијативата.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.106/2012)

171.

У.бр.78/2012

- Одлука за измени и дополнувања на Правилникот за организација и работа на Солидарниот фонд, донесен од Собранието на Здружението на пензионери „Гази Баба“ - Скопје на 30 септември 2003 година

- Decision on Changes in and Supplements to the Rulebook on the organisation and operation of the Solidarity Fund, taken by the Assembly of the Association of Pensioners "Gazi Baba" – Skopje on 30 September 2003

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/ 1992), на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на законитоста на Одлука за измени и дополнувања на Правилникот за организација и работа на Солидарниот фонд, донесен од Собранието на Здружението на пензионери „Гази Баба“ - Скопје на 30 септември 2003 година.

2. Митре Ташевски, Колонија – Идризово - Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за

поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата во првиот поднесок наведува дека Здружението на пензионери „Гази Баба“ како и останатите здруженија на пензионери од Република Македонија во 1994 година формира Солидарен фонд за помош на семејствата на починатите пензионери. Овие фондови функционираа до 2008 година кога Владата на Република Македонија од нејасни причини одлучи истите да ги даде на управување на Фондот за ПИОМ. Во врска со ова прашање Уставниот суд донесе Одлука солидарните фондови да се вратат на здруженијата на пензионери, но Одлуката на Уставниот суд не се испочитува и фондовите останаа под Фондот за ПИОМ. Според подносителот на иницијативата во солидарниот фонд може да учествуваат само пензионери и никој друг.

Меѓутоа, Здружението на пензионери на „Гази Баба“ водено од лични интереси формираше и паралелен фонд во кој партиципираат сопружници на пензионери, а кои сопружници не се пензионери со важност од 01.01.2004 година. Формирањето на тој фонд е направено вонзаконски и вонстатутарно, затоа што Законот за здружение на граѓани и фондации од 1998 година, а и новиот закон не предвидуваат можност за формирање на таков посебен фонд.

Овој солидарен фонд здружението не го предал на управување на ПИО со што е направено прекршување на законски одредби.

Како подносител не го прецизирал актот што е оспорен со иницијативата односно иницијативата не ги содржела елементите кои се потребни Судот да постапува по иницијативата формиран е Р.бр.48/2012 и побарано е од подносителот да ја прецизира иницијативата.

Во дополнувањето на иницијативата по што е формира У.бр.78/2012 подносителот наведува дека Здружението на пензионери „Гази Баба“ на 30.09.2003 година донел Одлука за зачленување на брачни сопружници на пензионери кои не се пензионери. Зачленувањето се однесува и на солидарниот фонд кој претходно е формиран при што одлуката се применува од 1.01.2004 година.

Со донесувањето на оспорената одлука бил прекршен член 2 од Статутот на Здружението и член 21 став 1 од Законот за здруженија на граѓани, од причини што во статутот не било предвидено зачленување на брачните сопружници на пензионери кои не се пензионери. Здружението на пензионери го прекршил и член 130-а став 2 од Законот за дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување затоа што според овој закон Фондот за пензиското и инвалидското осигурување управува со солидарни фондови кои им беа одземени на здруженијата на пензионери на Република Македонија.

Здружението на пензионери „Гази Баба“ Скопје не го предаде Солидарниот фонд на лица кои не се пензионери на управување на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

Според Законот за здруженија на граѓани и фондации, здруженија на пензионери во Република Македонија не можат да формираат солидарни фондови ниту да управуваат со истите.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 1 од оспорената Одлука за измени и дополнување на Правилникот за организација и работа на Солидарниот фонд е предвидено дека членот 4 од Правилникот се дополнува со нов став кој гласи: „Членови на фондот можат да бидат сопружниците на пензионери, кои не се пензионери, кои редовно го плаќаат придонесот во солидарниот фонд и чланарината“.

Во членот 2 од наведената Одлука е предвидено дека членот 10 се дополнува со нов став кој гласи: Придонес од сопружници на пензионери кои не се пензионери и чланарината.

Во членот 3, пак, е предвидено дека Одлуката влегува во сила со денот на донесување (30.09.2003 година), а ќе се применува од 01.01.2004 година.

4. Според член 110 став 1 алинеја 7 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за уставноста на програмите и статутите на политиеки партии и здруженија на граѓани.

Од наведената одредба произлегува дека Уставниот суд ја цени само уставноста на програмите и статутите на здруженијата на граѓани.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата

Со оглед на тоа што во конкретниов случај не е оспорен статутот на Сојузот на здружението на пензионери на Македонија, туку е оспорена Одлука на Здружението на пензионери „Гази Баба“ - Скопје донесена на 30 септември 2003 година, согласно наведената уставна одредба, Судот оцени дека не е надлежен да постапува по иницијативата односно да ја цени законоста на одлуката поради што иницијативата се отфрла.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.78/2012)

172.

У.бр.113/2012

- Член 211 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/10, 88/2010, 171/2010 и 148/2011) и Решението ППНИ-69/11 од 14.12.2011 година и Решението ППНИ-20/12 од 11.05.2012 година, донесени од претседателот на Основниот суд Струга и Решението ГЖ бр.2/12 од 04.01.2012 година на Апелациониот суд Битола

- Article 211 of the Law on Execution (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/10, 88/2010, 171/2010 and 148/2011) and the Resolution PPNI-69/11 of 14.12.2011 and the Resolution PPNI-20/12 of 11.05.2012, passed by the president of the Struga Basic Court and the resolution GZ no.2/12 of 04.01.2012 of the Bitola Court of Appeal

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на:

- уставноста на член 211 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/10, 88/2010, 171/2010 и 148/2011), и

- уставноста и законитоста на Решението ППНИ-69/11 од 14.12

2011 година и Решението ППНИ-20/12 од 11.05.2012 година, донесени од претседателот на Основниот суд Струга и Решението ГЖ бр.2/12 од 04.01.2012 година на Апелациониот суд Битола.

2. Адвокатите Цветозар Ристески и Делче Илиески од Струга, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Законот и уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителите на иницијативата, претседателот на основниот суд Струга ги донел оспорените решенија со кои се определуваат износи како месечен износ неопходен за вршење на дејноста на должникот ЈП Комунално Струга, на кој износ не може да се спроведе извршување за наплата на парично побарување на доверителот врз основа на извршна исправа, неосновано и погрешно повикувајќи се на член 211 од Законот за извршување, затоа што со наведениот член од Законот се определувале подвижни предмети и права како неопходни за вршење на дејност и задачи на должникот – јавно претпријатие, над кои не може да се спроведе извршување за наплата на парично побарување, а паричните средства не биле подвижни предмети, туку биле средства, од каде произлегувало дека над паричните средства можело да се спроведе извршувањето. Апелациониот суд во Битола со свое Решение ГЖ бр. 2/12 од 04.01.2012 година го потврдил ваквото решение на основниот суд Струга. Поради наведеното, оспорените решенија биле незаконити и противуставни, па доколку наоѓале поткрепа во член 211 од Законот за извршување, тогаш и наведената законска одредба била незаконита и противуставна. Доколку правилно се применувал Законот за извршување од страна на претседателите на основните судови и повисоките апелациони судови, истите требало да се повикаат на член 198 и член 199 од Законот за извршување, а не на член 211 од Законот, како што било сторено во наведените случаи.

Со донесување на оспорените решенија се повредувале член 32, член 50, член 51 и член 54 од Уставот, поради што се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 211 од Законот за извршување и оспорените решенија и да ги укине.

3. Судот на седницата утврди дека според член 211 став 1 од Законот за извршување, врз предмети и права на Република Македонија и нејзините органи, единиците на локалната самоуправа и јавните претпријатија не може да се спроведе извршување за наплата на парични побарувања, доколку тие се неопходни за вршење на нивната дејност, односно задачи. Според став 2 на овој член, кои предмети и права се неопходни за вршење на дејноста и задачите на должникот ќе определи претседателот на судот на чие подрачје се спроведува извршното дејство, ако во текот на спроведувањето на извршувањето, странките за тоа прашање не се согласат или инаку се укаже тоа како потреба.

Судот, исто така, утврди дека со Решението ППНИ-69/11 од 14.12.2011 година донесено од претседателот на Основниот суд Струга, се определува износот од 3.057.000,00 денари како месечен износ неопходен за вршење на дејноста и задачите на должникот ЈП Комунално од Струга и дека на овој износ не може да се спроведува извршување за наплата на парично побарување на доверителот Секуле Секулоски од Струга врз основа на извршната исправа пресуда врз основа на признание на Основниот суд Струга РО-31/11 од 28.09.2011 година.

Со Решението ППНИ-20/12 од 11.05.2012 година, донесено од претседателот на Основниот суд Струга се определува износот од 3.971.000,00 денари како месечен износ неопходен за вршење на дејноста и задачите на должникот ЈП Комунално од Струга и на овој износ не може да се спроведува извршување за наплата на парично побарување на доверителот Спасе Бетоски од Струга врз основа на извршната исправа пресуда врз основа на признание на Основниот суд Струга РО-127/11 од 31.01.2012 година.

Со Решението ГЖ бр.2/12 од 04.01.2012 година на Апелациониот суд Битола, Решението на Основниот суд во Струга, ППНИ-69/11 од 14.12.2011 година, во делот за определениот месечен износ неопходен за вршење на дејноста на должникот ЈП Комунално од Струга во износ од 3.057.000,00 денари, се потврдува

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од содржината на иницијативата, произлегува дека со истата се укажува на недостатоци во постапувањето на судовите при примената на член 211 од Законот за извршување, но нема аргументи и причини за оспорување на уставноста на самата одредба.

Со оглед дека иницијативата не содржи формално-правни причини за оспорување на уставноста на законската одредба, а Уставниот суд не е надлежен за оцена на примената на закон, Судот оцени дека се исполнети деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата во овој дел.

Оспорените решенија на претседателот на основниот суд Струга и на Апелациониот суд Битола се конкретни акти донесени во судска постапка во која по барање на доверители – физички лица, се

одлучувало за присилно извршување врз парични средства на должникот ЈП Комунално Струга, поради што Судот оцени дека немаат карактер на пропис во смисла на член 110 алинеја 2 од Уставот и не се подобни за уставносудска оценка.

Барањето во иницијативата Судот да ги укине оспорените решенија како дискриминирачки, во суштина претставува барање Уставниот суд, како инстанционен суд, да ја цени законитоста на конкретни одлуки на судовите и да одлучува за права и интереси на странките во конкретен предмет, за што Уставниот суд не е надлежен.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека се настапени наведените деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.113/2012)

173.

У.бр.124/2012

- Одлука за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од општина Велес на општина Чашка, донесена од Совет на општина Велес на 11 јули 2012 година, а заведена на 12 јули под бр.07-3938/6 („Службен гласник на општина Велес“ бр.9/2012)

- Decision on the transfer of the right to ownership of immovable property from the Veles Municipality to Chashka Municipality, taken by the Council of Veles Municipality on 11 July 2012, and registered on 12 July under no.07-3938/6 (“Official Journal of Veles Municipality”, no.9/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 3 и член 71

од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 17 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на законитоста на Одлука за пренесување на правото на општвеност на недвижна ствар од општина Велес на општина Чашка, донесена од Совет на општина Велес на 11 јули 2012 година, а заведена на 12 јули под бр.07-3938/6 („Службен гласник на општина Велес“ бр.9/2012).

2. Советничка група на СДСМ во советот на општина Велес преку координаторот на советничката група Дејан Гавазов од Велес, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одлука не била во согласност со членови 66 и 67 од Законот за локалната самоуправа, затоа што е предвиден пренос без надоместок, односно поклон или друг вид пренос кој со одлуката не е дефиниран и со истата се налага да ја спроведат заедно градоначалниците на општина Велес и општина Чашка.

Со Законот за локална самоуправа не е предвиден пренос на сопственост, освен по пат на продажба по пат на јавно надавање во согласност со закон, при што продажната цена на стварта не може да биде помала од нивната пазарна вредност (член 66 став 2), финансиски средства добиени од продажбата на стварта во сопственост на општината може да се инвестираат само за стекнување на нови или реконструкција на постојни ствари во сопственост на општината. Истовремено подносителот укажува и на незаконитоста на постапката за донесување на оспорената одлука и напоменуваат дека имотот кој треба да се пренесе е односно Хотелот во с. Горно Врановци е граден со средства на вработените во претпријатијата во Велес и како таков треба да остане во сопственост на општина Велес.

Со оглед на наведеното, подносителот предлага Уставниот суд да донесе решение за поведување на постапка за оценување на законитоста на оспорената одлука, а до донесување на конечна одлука Судот да изрече временна мерка.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 36 став 1 точка 10 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) и член 45 став 1 од Статутот на општина Велес („Службен гласник на општина Велес“ бр.12/2006 и 18/2010), Советот на општина Велес на седницата одржана на 11 јули 2012 година донел Одлука за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од општина Велес на општина Чашка.

Во член 1 од одлуката е предвидено дека со оваа одлука се пренесува правото на сопственост од општина Велес на општина Чашка на следните недвижни ствари запишани во сопственост на општина Велес на ИЛ.бр.125 за КО Горно Врановци издаден од Република Македонија Агенција за катастар на недвижности на Република Македонија:

- Лист В Податоци за згради, посебни делови од згради и други објекти и за права на сопственост,

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси) влез - 1, кат СУ, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 318 м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат 1, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 580м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б3 (хотелски комплекси), влез - 1, кат 2, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 571 м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат ПР, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 560 м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат 3, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 290 м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 2, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат ПР, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 220 м².

- КП.бр.657, дел - О, Адреса - село, број на зграда - 2, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат СУ, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 59 м².

Во членот 2 од Одлуката е предвидено дека пренесувањето на правото на сопственост од општина Велес на општина Чашка, на недвижна ствар опишана во член 1 од оваа Одлука ќе ја спроведат градоначалниците на општина Велес и општина Чашка.

Според членот 3 од Одлуката, оваа одлука за пренесување на правото на сопственост влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Велес“.

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето или ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Оспорената одлука е донесена од страна на Советот на општина Велес, на седницата одржана на 11 јули 2012 година. Со наведената одлука, Советот одлучил да се пренесе правото на сопственост на точно утврдени недвижности на општина Чашка.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената одлука, Судот смета дека таа претставува конкретен акт донесен од Советот на општина Велес со кој се одлучува за располагање со конкретен имот во сопственост на општината.

Со оглед на тоа што со оспорената одлука не се уредува прашања на општ начин туку се одлучува за пренесување на правото на сопственост на точно определени згради во сопственост на општината, Судот оцени дека оспорената одлука нема карактер на пропис и не може да биде предмет на уставносудска оценка, поради што оцени дека се исполнети условите од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.124/2012)

174.

У.бр.126/2012

**- Решение за избор на директор на Јавна установа
Центар за социјална работа во Ресен, број 02-2301/2
од 14.03.2011 година, донесено од министерот за труд
и социјална политика**

*- Resolution for the election of a director of the Public
Institution Centre for Social Works in Resen, no.02-2301/2
of 14.03.2011, passed by the Minister of Labour and Social
Policy*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 24 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на законитоста на Решението за избор на директор на Јавна установа Центар за социјална работа во Ресен, број 02-2301/2 од 14.03.2011 година, донесено од министерот за труд и социјална политика.

2. Кире Гештаковски од Ресен, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата решението кое се оспорува било незаконито бидејќи избраното лице за директор на Јавната установа Центар за социјални работи во Ресен, не исполнувало услов за обавување на функцијата директор. Според подносителот на иницијативата лице со работно искуство имало и стаж, а лице со работен

стаж немало работно искуство доколку работело на несоодветни работи, а во конкретниот случај избраното лице немало доволно работно искуство за работата која требало да ја извршува. Оттука, постапката за избор на директор била незаконита, а и Државниот инспектор на труд, констатирал повреда на законските прописи и неисполнување на услов за избор на директор. Воедно со иницијативата се бара, Уставниот суд да го заштити подносителот на иницијативата од тенденциозно и недолично однесување од страна на еден од јавните обвинители во Основното јавно обвинителство во Ресен, заради тоа што добил закана во смисла дека тој можел да сноси одговорност затоа што поднел кривична пријава за кривично дело, па од овие причини со иницијативата бара овој суд да преземел мерки согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, со цел подносителот на иницијативата да добиел правна заштита. Од овие причини со иницијативата се бара укинување на оспореното решение, со напомена за поднесување на тужба до Европскиот суд за човекови права во Стразбур, доколку не се покренела иницијатива од страна на Уставниот суд.

3. Судот, на седницата утврди дека со иницијативата се оспорува законитост на Решение за избор на директор на Јавна Установа Центар за социјални работи, број 02-2301/2 од 14.03.2011 година, донесено од министерот за труд и социјална политика.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од содржината на актот кој се оспорува, произлегува дека всушност станува збор за решение со број 02-2301/2 од 14.03.2011 година, а со кое министерот за труд и социјална политика врши избор на директор на Јавна Установа Центар за социјални работи.

Во конкретниот случај, актот кој се оспорува нема карактер на пропис со кој се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, бидејќи од неговата содржина неспорно произлегува дека во случајов станува збор за поединечен, конкретен акт донесен од министерот за труд и социјална политика, со кое се врши избор на директор на Јавна установа Центар за социјална работа во Ресен.

Оцената на уставноста и законитоста на поединечни, конкретни акти не спаѓа во надлежност на Уставниот суд, а во конкретниот случај станува збор за пропис со таков карактер, односно пропис кој не подлежи на уставно судска оценка.

По однос барањето во иницијативата, овој суд, согласно членот 110 од Уставот на Република Македонија, да преземел мерки со цел подносителот на иницијативата да добиел правна заштита од однесувањето од страна на еден од јавните обвинители во Основното јавно обвинителство во Ресен, со членот од Уставот на кој тој се повикува, јасно се определени случаите во кои овој суд има надлежност да постапува за заштита на слободите и правата на граѓаните, што не е случај по однос на конкретното барање од подносителот на иницијативата.

5. Имајќи предвид дека со иницијативата се оспорува акт кој нема карактер на пропис *erga omnes*, се утврди дека во конкретниот случај настапени се деловнички претпоставки од членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

6. Поради наведеното, Судот одлучи како во точката а 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.126/2012)

175.

У.бр.134/2012

- Одлука за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од Општина Велес на Општина Чашка, број 07-3938/6 од 12.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Велес, објавена во “Службен гласник на Општина Велес”, број 09/2012 од 13 јули 2012 година

- *Decision on the transfer of the right to ownership of immovable property from the Veles Municipality to the Chashka Municipality, no.07-3938/6 of 12.07.2012, taken by the Council of the Veles Municipality, published in the “Official Journal of the Veles Municipality”, no.09/2012 of 13 July 2012*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 1 и 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 24 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од Општина Велес на Општина Чашка, број 07-3938/6 од 12.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Велес, објавена во “Службен гласник на Општина Велес”, број 09/2012 од 13 јули 2012 година.

2. Министерство за локална самоуправа Државен инспекторат за локална самоуправа - Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата Државниот инспекторат за локална самоуправа, по повод поднесена претставка од страна на советничка група од Општина Велес, извршил вонреден инспекциски надзор над законитоста на прописите, донесени од страна на Советот на Општина Велес, при што утврдил дека погоре цитираната Одлука, не била донесена во согласност со Законот за локалната самоуправа и Деловникот за работа на Советот на Општина Велес. Конкретно со Одлуката не било дефинирано за каков вид на пренос на право на сопственост на недвижна ствар станувало збор, односно дали со купопродажба, дар или друг вид на оттуѓување. Законот, притоа за оттуѓување на право на сопственост на општински имот, предвидувал единствено оттуѓување по пат на јавно наддавање. Од тие причини, органот оценил дека предметната одлука не можела да произведува правно дејство бидејќи постапката за нејзино донесување била незаконита и со решение ја запрел нејзината примена.

Од овие причини, Државниот инспекторат за локална самоуправа, пред Уставниот суд, поднесува иницијатива за оценување на законитоста на оспорената одлука со барање овој суд, истата да ја поништи како незаконита.

3. Судот, на седницата утврди дека врз основа на член 36 став 1 точка 10 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ број 5/2002) и член 45 став 1 од Статутот на

општина Велес („Службен гласник на Општина Велес“ број 12/2006, 3/2009 и 18/2010), Советот на општина Велес на седницата одржана на 11 јули 2012 година, донел Одлука за пренесување на правото на сопственост на недвижна ствар од Општина Велес на Општина Чашка.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека со оваа одлука се пренесува правото на сопственост од Општина Велес на Општина Чашка на следните недвижни ствари запишани во сопственост на општина Велес на ИЛ.бр.125 за КО Горно Врановци издаден од Република Македонија Агенција за катастар на недвижности на Република Македонија:

ЛИСТ В Податоци за згради, посебни делови од згради и други објекти и за права на сопственост,

- КП.бр.657, Дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез-1, кат СУ, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 318 м²,

- КП.бр.657, Дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, Кат 1, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 580 м²,

- КП.бр.657, дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б3 (хотелски комплекси), влез - 1, кат 2, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија) со внатрешна површина од 571 м²,

- КП.бр.657, дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат ПР, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 560 м²,

- КП.бр.657, дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 1, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат 3, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 290 м²,

- КП.бр.657, дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 2, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат ПР, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 220 м²,

- КП.бр.657, дел-0, Адреса - село, Број на зграда - 2, со намена на зградата - Б5 (хотелски комплекси), влез - 1, кат СУ, намена на посебниот дел од зградата ДП (деловна просторија), со внатрешна површина од 59 м².

Во членот 2 од Одлуката е предвидено дека пренесувањет о

на правото на сопственост од Општина Велес на Општина Чашка, на недвижната ствар опишана во член 1 од оваа Одлука ќе ја спроведат градоначалниците на Општина Велес и Општина Чашка.

Според членот 3 од Одлуката, оваа одлука за пренесување на правото на сопственост влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Велес“.

4. Согласно членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеи 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со иницијативата се оспорува Одлука за пренесување на право на сопственост на недвижна ствар од Општина Велес на Општина Чашка, број 07-3938/6 од 12.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Велес.

Подносителот на иницијативата кој е Државен инспекторат за локална самоуправа, по спроведен вонреден надзор над прописи донесени од Советот на Општина Велес, констатирал незаконитост на одлука донесена од страна на Советот на Општина Велес, а која е предмет на оспорување со иницијативата, при што со решение ја заплел примената на одлуката.

Државниот инспекторат, повикувајќи се на членот 23 став 2 од Законот за државниот инспекторат за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ број 158/2 010), кој уредува дека за пропис за кој е донесено решение за запирање на неговата примена поради неусогласеност со Уставот или закон, инспекторот подготвува иницијатива за поведување постапка за оцена на уставноста и законитоста на прописот пред Уставниот суд на Република Македонија, достави иницијатива пред овој суд за поведување на постапка за оценување на законитост на оспорената одлука. Меѓутоа, не сите прописи, можат да бидат предмет на оцена пред Уставниот суд на Република Македонија, туку само прописите кои содржат општи норми на однесување, со кои се уредуваат односи на субјектите во правото на општ начин и утврдуваат права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото.

Во конкретниот случај, актот кој се оспорува нема карактер на пропис со кој се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, бидејќи од неговата содржина неспорно произлегува дека во случајов станува збор за поединечен, конкретен акт донесен

од Советот на Општина Велес, со кој се одлучува за располагање со конкретен имот во сопственост на општината со кој се врши пренос на сопственост на недвижна ствар. Со оглед дека оцената на уставноста и законитоста на поединечни, конкретни акти не спаѓа во надлежност на Уставниот суд, а во конкретниот случај станува збор за пропис со таков карактер, оспорениот акт не е подобен за уставно судска оценка.

Од друга страна, се утврди дека актот кој се оспорува е со содржина како и акт кој бил предмет на постапување од страна на Уставниот суд на Република Македонија, а по повод поднесена иницијатива од друг подносител. Меѓутоа, со Решение У.бр.124/2012 од 17 октомври 2012 година, Судот ја отфрлил иницијативата за оценување на законитоста на оспорената одлука, бидејќи утврдил дека актот кој се оспорува нема карактер на пропис подобен за уставно судска оценка.

5. Имајќи предвид дека актот кој се оспорува со иницијативата нема карактер на пропис *erga omnes*, како и со оглед дека Судот со погоре цитираното решение веќе се произнел по однос оспорената одлука, настапени се процесните услови за примена на цитираните одредби од членот 28 алинеите 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

6. Поради наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.134/2012)

176.

У.бр.110/2012

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга, број 07-1202/20 од 24.04.2012 година, донесена од Советот на Општина Струга, објавена во Службен гласник на Општина Струга број 4 од 03.05.2012 година

- *Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for Urban Unit 2 part of block 8 Struga, no.07-1202/20 of 24.04.2012,*

taken by the Council of the Struga Municipality, published in the Official Journal of the Struga Municipality no.4 of 03.05.2012

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга, број 07-1202/20 од 24.04.2012 година, донесена од Советот на Општина Струга, објавена во Службен гласник на Општина Струга број 4 од 03.05.2012 година.

2. Илоски Дамјан од Струга, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата подносителот бил сопственик на недвижност со Кп.бр.204/10 на м.в. Платиште за КО Струга дел од Блок 8. Со претходен урбанистички план било предвидено во склоп на парцелата Кп.бр.204/10 да припадне и дел од тогаш Кп.бр.161/38 и Кп.бр. 162/11. Меѓутоа со донесувањето на новиот урбанистички план кој е предмет на оспорување, неговата парцела под Кп.бр.204/10, била заведена како градежна парцела број 1.21, а делот за кој што претходно било предвидено да припадне во состав на Кп.бр.204/10, бил означен како посебна градежна парцела под број 1.22 на која било предвидено да се гради-премести Трафо-станица. Според подносителот на иницијатива та, ваквото решение содржано во новиот Детален урбанистички план, односно преместувањето на трафостаницата и нејзино ставање на предвиденото место на градежната парцела 1.22, не било во согласност со начелото на обезбедување услови за хумано живеење и работа на граѓаните и начелото на заштита и унапредување на животната средина и природата од членот 4 став 2 алинеите 3 и 6 од Законот за просторното и урбанистичко планирање. Имено, доколку трафостаницата се поставела на тоа место, таа ќе била на оддалеченост од нецели 4 метри од неговата

куќа, со што би се довело во опасност животот и здравјето на него и на неговото семејство, поради електромагнетни и други зрачења, како и опасност од евентуална експлозија на трафостаницата, па од пожар да биде зафатена и неговата куќа, со што би се предизвикала опасност не само по животот и здравјето на него и неговото семејство, туку и материјална штета. Ова од причини што од сегашната трафостаница која била поставена на околу 50 метри од најблискиот објект, во овој дел од 30 години, дошло до неколку експлозии. Подносителот наведува и дека јавни површини во функција на паркиралишта, сообраќајници и тротоари кои претходно биле планирани за потребите на средношколски центри и спортска сала, со новиот урбанистички план биле пренаменети за изградба на објекти за домување. Од овие причини пред подносителот на иницијативата се поставувало прашање дали постапката за донесување на деталниот урбанистички план била спроведена целосно и согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање, дали планот бил изготвен од правно лице со лиценца, дали и како била извршена стручна ревизија и дали биле запазени сите фази во донесувањето на урбанистичкиот план.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата смета дека оспорениот Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга бил донесен спротивно на Уставот и Законот и предлага да се поведе постапка за негово оценување, како и преиспитување на усогласеноста помеѓу оспорениот Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга и Генералниот урбанистички план на Општина Струга, а по спроведената постапка, истиот да биде укинат, односно поништен како неуставен и незаконит во целост или крајно во делот означен како Градежна парцела број 1.22 каде со оспорениот Детален урбанистички план било предвидено преместување на трафостаница со нејзино преместување на друга локација.

3. Судот, на седницата утврди дека Советот на Општина Струга, повикувајќи се на член 26 став 5 од Законот за просторно и урбанистичко планирање “Службен весник на Република Македонија” број 60/2011 кој е пречистен текст на Законот, на седницата одржана на 24.04.2012 година, донел Одлука за донесување Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од блок 8 Струга.

Со членот 1 од Одлуката, е наведено дека се донесува предметниот Детален урбанистички план за плански опфат помеѓу улиците: “Пролетерски Бригади”, “Моша Пијаде” и новопроектираните улици 1-1 и 3-3 магистрална улица (член 1 од Одлуката).

Во членот 2 од Одлуката е наведено дека Урбанистичкиот план содржи Графички дел, Текстуален дел, Стручна ревизија, Одговор на стручна ревизија и Извештај од стручната ревизија.

Во членот 3 од Одлуката е наведено дека Извештајот од стручната консултација е составен дел на Одлуката.

Во членот 4 од Одлуката, се наведува дека Деталниот урбанистички план за УЕ-2 дел од блок 8 Струга, ќе го спроведе Општинската администрација на Општина Струга, врз основа на Согласноста број 16-8824/2 од 22.12.2011 година издадена од страна на Министерството за транспорт и врски на Република Македонија.

Според членот 5 од Одлуката, Деталниот урбанистички план, се заверува со печат и потпис од Градоначалникот на Општина Струга, со назначување на бројот и датумот на седницата на која е донесен, а според членот 6, Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавување во “Службен гласник на Општина Струга”.

Одлуката е со број 07-1202/20 од 24.04.2012 година и истата е објавена во Службен гласник на Општина Струга број 4 од 03.05.2012 година.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Во конкретниот случај се оспорува Детален урбанистички план за УЕ-2 дел од Блок 8 Струга, донесен од страна на Советот на Општина Струга со Одлук а број 07-1202/20 од 24.04.2012 година, објавена во Службен гласник на Општина Струга број 4 од 03.05.2012 година.

Од наводите во иницијативата произлегува дека подносителот на иницијативата го оспорува предметниот урбанистички план од аспект на содржината на планот, односно од аспект на планирани решенија во планот од кои не е задоволен. Имено, со иницијативата се приговара на дел од содржината во предметниот Детален урбанистички план што се однесува на предвидено преместување на трафостаница, бидејќи подносителот на иницијативата стравува дека со можната фактичка реализација на вака планираното решение, тој и неговото семејство би трпеле можни штетни последици предизвикани од евентуални пожари и зрачења на трафостаницата. Загрижен од можната реализација на планот, пред подносителот на иницијативата се поставувало прашање по однос на законитоста на постапката во која е донесен планот, посебно во делот на стручноста на субјектите кои го изготвувале, дали воопшто била извршена стручна ревизија на планот и како била извршена стручна ревизија и дали биле запазени сите фази во донесувањето на планот.

Со иницијативата притоа, нема наводи кои би го оправдале изразениот сомнеж по однос фазите за донесување на планот за кои подносителот само поставува прашање дали тие биле запазени, исклучиво мотивиран од загриженост од можната реализација на планирани решенија како дел од содржината на планот, а не од евентуална незаконитост или манливост на постапката од аспект на фазите за донесување на планот уредена со закон, односно во ниеден момент подносителот на иницијативата не дава аргументи за евентуални неправилности и манливост на постапката од аспект на фазите во кои е донесен планот, аргументи за спроведена или не спроведена јавна презентација и јавна анкета, на евентуални неправилности од спроведена јавна анкета, како и други наводи за сторени неправилности од суштинско и релевантно значење исклучиво по однос на процедурата во која се донесуваат плановите.

Со Законот за урбанистичко планирање, уредено е право на граѓаните да бидат запознати со нацрт планираните решенија и да приговараат на истите од нацрт плановите. Тоа право им е овозможено преку поднесување на забелешки и предлози по нацрт на планот на анкетни листови, а и право да бидат писмено известени за прифатените и неприфатените забелешки. Во оваа насока, разбирлива е загриженоста на подносителот на иницијативата по однос решенијата содржани во планот од кои тој смета дека би можел да биде загрозен поради нивна фактичка реализација, меѓутоа Законот уредил механизми за поднесување на приговори и забелешки по однос содржината на плановите и планирани решенија во нацрт плановите, а за кои забелешки по однос на нивната оправданост или неоправданост одлучува соодветна стручна комисија формирана од градоначалникот на Општината, со тоа што прашањето за оправданоста или неоправданоста на забелешките, како што впрочем се однесуваат и наводите од иницијативата со кои се приговара на оправданоста на планираната дислокација на трафостаница, не е прашање во надлежност на Уставниот суд, кој има надлежноста да ја цени исклучиво законитоста на постапката во која е донесен планот, со тоа што во рамките на оцената на законитоста на постапката е вклучена и оцената по однос на прашањето дали воопшто е спроведена јавна презентација и јавна анкета во законски определените рокови заради запознавање на граѓаните со содржината на плановите, а од наводите во иницијативата воопшто не произлегуваат елементи за евентуална повреда на постапката во која е донесен оспорениот план, туку се оспорува план од аспект на неговата содржина што не спаѓа во надлежност на Судот.

Мотивиран од истите причини, подносителот со иницијативата бара и преиспитување на меѓусебната согласност на оспорениот Детален урбанистички план со Генералниот урбанистички план на Струга, меѓутоа Уставниот суд нема надлежност да ја оценува меѓусебната согласност на

погоре наведените акти без разлика на нивната хиерархиска поставеност, како што во конкретниот случај се Генералниот урбанистички план на Струга и оспорениот Детален урбанистички план, туку тоа е во надлежност на други органи.

5. Имајќи предвид дека наводите од иницијативата, воопшто не се однесуваат и во ниеден момент не укажуваат на повреди на законитоста на постапката од аспект на фазите за донесување на планот уредена со закон, туку се однесуваат на барање за оценување на содржината на планот, за што овој суд не е надлежен да постапува, оттука, во отсуство на наводи од кои би можел овој суд да се впушти во анализа и оцена на законитоста на постапката во која е донесена Одлуката за предметниот план што се оспорува со иницијативата, цениме дека во конкретниот случај настапени се условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.110/2012)

177.

У.бр.118/2012

- Одлука за отстапување на користење на паркинг простори од општина Охрид на ЈП „Билјанини Извори“ Охрид, бр. 07-1626/19 од 27.04.2012 година, донесена од Советот на општина Охрид („Службен гласник на општина Охрид“ бр. 4/2012)

- *Decision on release for usage of parking spaces from the Ohrid Municipality to the public enterprise “Biljanini Izvori” Ohrid, no.07-1626/19 of 27.04.2012, taken by the Council of the Ohrid Municipality (“Official Journal of the Ohrid Municipality”, no.4/2012)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992), на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на член 1 од Одлуката за отстапување на користење на паркинг простори од општина Охрид на ЈП „Билјанини Извори“ Охрид, бр.07-1626/19 од 27.04.2012 година, донесена од Советот на општина Охрид („Службен гласник на општина Охрид“ бр. 4/2012).

2. Стрезо Стрезовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, оспорената одлука со која петнаесет јавни паркинг простори на подрачјето на општина Охрид, кои според подносителот, биле добра во општа употреба за кои по член 56 од Уставот била предвидена посебна заштита, Советот на општина Охрид ги отстапил на користење на своето ЈП „Билјанини Извори“, не била во согласност со член 3, член 4 точка 21 и член 11 став 2 од Законот за јавни патишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008).

Бидејќи се работело за добро во општа употреба, подносителот предлага да се поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на начинот на кој ова добро од општа употреба било отстапено на користење, односно во однос на согласноста со член 1, член 5, член 9 став 1, член 10 и член 26 од Законот за концесии („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2008).

Од друга страна, со давањето под закуп на јавниот простор за паркирање од страна на ЈП „Билјанини Извори“ на правни и физички лица, општина Охрид која била сопственик на ЈП „Билјанини Извори“, остварила материјална корист и на тој начин било извршено финансирање на општина Охрид што не било во согласност со член 114 од Уставот, член 11 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2002) и со член 4 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник

на Република Македонија“ бр. 61/2004).

3. Судот на седницата утврди дека Советот на општина Охрид, на седницата одржана на 27 април 2012 година, врз основа на член 36, 67 и 68 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр5/2002) и врз основа на член 18 од Статутот на општина Охрид („Службен гласник на општина Охрид бр. 8/2007), има донесено Одлука за отстапување на користење на паркинг простори од општина Охрид на ЈП „Билјанини Извори“ Охрид

Според член 1 од Одлуката, општина Охрид на ЈП „Билјанини Извори“ Охрид им отстапува на користење петнаесет таксативно наведени паркинг простори.

Според член 2 од Одлуката, оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Охрид“.

Одлуката е заведена под број 07-1626/19 од 27.04.2012 година и објавена во „Службен гласник на општина Охрид“ бр.4 од 02.05.2012 година.

4. Според членот 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и на неопределен број на субјекти во правото, Судот оцени дека во конкретниот случај, оспорената одлука нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот.

Оспорената одлука е донесена од страна на Советот на општина Охрид, на седницата одржана на 27 април 2012 година. Со наведената одлука, Советот одлучил петнаесет точно определени паркинг простори во општина Охрид да ги отстапи на користење на Јавното претпријатие „Билјанини Извори“ Охрид.

Јавното претпријатие „Билјанини Извори“ е основано со одлука на Советот на општина Охрид, бр.07-344/16 од 28 февруари 2008 година. Неговата основна дејност е одржување и користење на спортски објекти и јавни паркинг простори.

Од содржината на оспорената одлука произлегува дека истата не содржи општи норми на однесување и со неа не се регулираат на општ начин права и обврски за неопределен број на субјекти во правото, туку

станува збор за поединечен, конкретен акт, со кој Советот на општина Охрид одлучува за отстапување на користење на конкретен имот– паркинг простори во сопственост на општината, на јавно претпријатие основано од општината за одржување и користење на јавни паркинг простори.

Според тоа, Судот оцени дека оспорената одлука не го задоволува критериумот за пропис подобен за уставно-судска оценка, поради што не се исполнети условите Судот да се впушта во анализа на основаноста на наводите во иницијативата и дека согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, иницијативата треба да се отфрли.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.118/2012)

178.

У.бр.71/2012

- Член 94-б став 3 од Законот за семејство („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 64/2010, 156/2010, 39/2012 и 44/2012)

- Article 94-b paragraph 3 of the Law on Family (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 64/2010, 156/2010, 39/2012 and 44/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 28 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 94-б став 3 од Законот за семејство. („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 64/2010, 156/2010, 39/2012 и 44/2012).

2. Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 94-б став 3 од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите на подносителот на иницијативата оспорениот член не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 1 и став 2, член 9, член 11 став 1 и 2, член 25, член 54 став 1, 3 и 4 и член 118 од Уставот на Република Македонија.

Ова од причини што оспорениот став 3 на член 94-б блиски лични односи ги дефинира как односи помеѓу лица од различен пол кои се или биле во партнерски односи, а не живеат во вонбрачна заедница, на кој начин тесно ја дефинира категоријата блиски лични односи која претставува поширока категорија од бракот, семејството и вонбрачната заедница. Со ваквото тесно и ограничено дефинирање е на блиските лични односи како лични односи меѓу лица од различен пол законодавецот извршил директна дискриминација врз останатите лица кои имаат лични односи со лица од ист пол и истите мора да бидат опфатени во категоријата блиски лични односи која Законот ја штити. Оспорениот член не бил во согласност со член 9 од Уставот, од причини што со него од семејно насилствосе штитат единствено лицата кои се или биле во партнерски односи со лица од спротивниот пол, на кој начин лицата кои се или биле во партнерски односи со лица од истиот пол не се еднакви пред Уставот и законите.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека согласно членот 54 од Уставот слободите и правата можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, при што тоа ограничување во никој случај не може да биде дискриминаторски по основ на пол.

Дополнително, ограничувањето не може да се однесува на правото на правна одреденост на казнивите дела и казните. Преку оспорениот член законодавецот се впушти во правно одредување на казнивото дело „семејно насилство“ пропишувајќи дека истото се однесува само на одредена категорија граѓани (партнери или поранешни партнери од различен пол) исклучувајќи ја притоа онаа категорија чии партнери се од истиот пол.

Исто така подносителот на иницијативата повикувајќи се на член 118 од Уставот, смета дека со оспорениот член се менува член 2 став 1 и член 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права според кои постои забрана за дискриминација по основ на пол, како и тоа дека со оспорениот член се повторувал членот 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Воедно, подносителот на иницијативата смета дека тесната рамка на дефинирање на категоријата блиски лични односи била во спротивност со член 11 став 1 и 2 од Уставот од причини што една цела група на граѓани кои реално постоја во општеството остануваат неопфатени односно незаштитени од секаков вид на мачење, нечовечко или понижувачко однесување од лицата со кое се или биле во партнерски односи од ист пол.

Дискриминацијата и правното незаштитивање на определена група на граѓани е во спротивност и со членот 25 од Уставот како и со Повелбата на обединетите нации.

Тргувајќи од наведеното подносителот изведува заклучок дека: Законот врши дискриминација на одредена група на граѓани на Република Македонија по основ на пол, е во спротивност со принципот на пропорционалност, е во директен судир и материјално менува два меѓународни договори кои се ратификуваат во согласност со Уставот, не ги заштитува сите граѓани од секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и директно врши непочитување на достоинство на определена група граѓани.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 94-б став 3 од Законот „под блиски лични односи во смисла на овој закон се подразбираат личните односи помеѓу лица од различен пол кои се или биле во партнерски односи, а не живеат во вонбрачна заедница“.

4. Според член 8 став 1 алинеја 1 темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, покрај другите се и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право утврдени со Уставот, а според ставот 2 на овој член во Република Македонија слободно е се што со Уставот и закон не е забрането.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот се еднакви.

Според член 11 став 1 од Уставот физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени, а според став 2 се забранува секако во бликување на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Според член 25 од Уставот на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот,

на достоинството и угледот.

Согласно член 40 од Уставот на Република Македонија, Републиката му обезбедува посебна грижа и заштита на семејството. Правните односи во бракот, семејството и вонбрачната заедница се уредени со Закон.

Имајќи ја предвид содржината на одредбата од членот 40 од Уставот, произлегува дека Републиката обезбедува посебна заштита на семејството, како и на децата без родители и без родителска грижа, а правните односи во бракот, семејството и вонбрачната заедница остава да се уредат со закон. Или поточно кажано наведената уставна норма е широка, односно, не содржи дефиниција на поимите брак, семејство, вонбрачна заедница и заедничко домаќинство од каде произлегува дека дефинирањето и уредувањето на односите, правата и обврските во семејството е оставено да се уреди со посебни закони.

Во насока на операционализација на наведениот уставен основ, законодавецот со Законот за семејство ги уредил правните односи и во областа на семејството, со кој во членот 1 е определено дека со овој закон се уредува бракот и семејството, односите во бракот и семејството, определен облик на посебна заштита на семејството, семејното насилство, посвојувањето, старателството, издржувањето, постапката пред судот во брачните и семејните спорови и постапката за ирекување на привремени мерки за заштита од семејно насилство.

Според член 2 од Законот, семејство е животна заедница на родители и деца и други роднини, ако живеат во заедничко домаќинство.

Во членот 6 став 1 од Законот е определено дека бракот е со закон уредена заедница на живот на маж и жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството.

Според член 13, пак, од Законот, заедница на маж и жена која не е заснована во согласност со одредбите на овој закон (вонбрачна заедница) и која траела најмалку една година, е изедначена со брачната заедница во поглед на правото на меѓусебно издржување и имотот стекнат за време на траењето на заедницата.

Материјата за семејно насилство е уредена во Глава VI-a односно во членовите од 94-б до 94-ј од Законот.

Во членот 94-б став 1 од Законот е утврдено дека се забранува секаков вид на насилство меѓу членовите на семејството, без оглед на пол и возраст.

Според став 2 на наведениот член под семејно насилство се подразбира малтретирање, навредување, загрозување на сигурност, телесно повредување, полово или друго психолошко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување

или страв спрема брачниот друга, родители и деца или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница и заедничко домаќинство, поранешен брачен другар на лица кои имаат заедничко дете или се наоѓа во блиски лични односи, вклучувајќи ги односите кои настанале со посвојувањето и старателството, браќа и сестри, полубраќа и полусестри, постари членови на семејството или заедничко домаќинство, лица - членови на семејството или заедничкото домаќинство чија деловна способност е делумно или целосно одземена.

Според оспорениот став 3 на член 94-б од Законот „Под блиски лични односи“ во смисла на овој закон се подразбираат лични односи помеѓу лица од различен пол кои се или биле во партнерски односи, а не живеат во вонбрачна заедница.

Според член 94-в жртва или извршител на семејно насилство може да биде кое било лице од член 94-б без оглед на пол и возраст.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби, анализата на Законот за семејство како и целината на членот 94-б од Законот, каде во алинеата 1 е наведено дека потенцијални жртви можат да бидат и лица кои живеат во „заедничко домаќинство“ а не само ставот 3 кој е оспорен со иницијативата и кој иницијаторот го гледа изолирано сам за себе, Судот смета дека ниедна категорија на граѓани кои би можеле да бидат потенцијални жртви на семејно насилство не е изземена од заштита од семејно насилство имајќи ги предвид алинеите 1 и 2 на став 2 од членот 94-б кои се сеопфатни.

Оттука, според Судот со оспорениот член 94-б став 3 само се појаснува односно се дефинира терминот „блиски лични односи“ употребен во членот 94-б ставот 2 алинеа 2 од Законот.

Имајќи го предвид наведеното, како и самата содржина на наводите во иницијативата недвосмислено произлегува дека во суштина подносителот оспорува одредба која во својата содржина не содржи нешто што според него треба да постои или на определен начин да биде регулирано, за што Уставниот суд не е надлежен.

Според тоа согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија иницијативата ја отфрли.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.71/2012)

179.

У.бр.229/2011

- Одлука за донесување на измени и дополнување на Детален урбанистички план на град Кичево за населбата “Бала маало“, број 07-1016/4 донесена од страна на Советот на општина Кичево на седницата одржана на 14.07.2000 година и објавена во („Службен гласник на општина Кичево“ бр.4/2000)

- *Decision on the adoption of changes in and supplements to the Detailed Urban Plan of the City of Kichevo for the settlement “Badza Maalo”, no.07-1016/4, taken by the Council of the Kichevo Municipality at its session held on 14.07.2000 and published in the Official Journal of the Kichevo Municipality no.4/2000*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 05 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на измени и дополнување на Детален урбанистички план на град Кичево за населбата “Бала маало“, број 07-1016/4 донесена од страна на Советот на општина Кичево на седницата одржана на 14.07.2000 година и објавена во („Службен гласник на општина Кичево“ бр.4/2000).

2. Веле Калчиноски од Кичево до Уставниот суд на Република

Македонија поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата оспорениот Детален урбанистички план бил спротивен на член 31 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, со кои одредби, при изработувањето на плановите задолжително се применувале стандардите и нормативите за урбанистичко планирање. Така, според наводите во иницијативата во членот 21 и 22 од Правилникот за стандарди и нормативи било забрането изградба на станбено деловен објект ако плацот немал ширина од шест метра. Како пример ја наведува КП.1927 со дадена ширина од 4,20 метра на едната страна а на другата страна 3,40 метра, на која бил изграден објект кој не бил дозволен.

Во иницијативата се наведува дека западно од оваа парцела според планот било предвидено да се гради градба на приземје, деловен простор, а од улицата “Белградска” на север била изградена куќата на подносителот на иницијативата и не се водело сметка за хуманото живеење и од тие причини се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставност и законитоста на оспорениот ДУП.

4. Судот на седница утврди дека според член 110 став 1 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај се работи за Одлука за донесување на измени и дополнувања на Детален урбанистички план на град Кичево за населбата “Бала маало”, донесена од страна на Советот на општина Кичево на седницата одржана на 14.07.2000 година и објавена во („Службен гласник на општина Кичево“ бр.4/2000) донесена врз основа на член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/96 и 28/97), согласно член 1 и 29 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/96) а во врска со член 43 став 2 точка 6 и член 75 од Статутот на општина Кичево.

Согласно членот 1 од Одлуката, Предлог-планот бил изготвен од ИН-ПУМА од скопје со технички број 61/2000 од јуни 2000 година и истиот бил составен дел на оваа Одлука.

Во членот 2 е наведено дека оваа Одлука содржи: текстуално

образложение, графички прилози според законските одредби, одредби за реализација на планот, стручна ревизија на Нацрт-измени и дополнување на ДУП за населбата “Бала Маало” – Општина Кичево, изготвена од Архитектонскиот факултет од Скопје од март 2000 година и Извештај од јавната анкета по Нацрт-измени и дополнување на ДУП за населба “Бала Маало”-Општина Кичево, со образложение за неприфатените забелешки, број 26-694/2-1 од 13 јуни 2000 година.

Според членот 3 од Одлуката, планот се заверува во рок од 8 дена од денот на донесувањето во 4 примероци, како и оригиналните графички прилози на хамер и фолија со потпис и печат на носителот на планот, а останатите примероци се донесуваат до Подрачната единица на Министерството за урбанизам и градежништво во Кичево.

Согласно член 4 од Одлуката, планот ќе го спроведува Министерството за урбанизам и градежништво - Подрачната единица во Кичево, по добиената согласност за спроведување на планот од страна на МУГ-Скопје.

Според член 5 од Одлуката, примерок од истата се доставува до Канцеларијата на Главниот архитект и Министерството за урбанизам и градежништво Подрачната единица во Кичево

Согласно член 6 оваа Одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на општина Кичево“.

5. Судот на седница утврди дека во конкретниот случај, од наводите во иницијативата произлегува дека се оспорува содржината на деталниот урбанистички план во смисла на тоа дека при неговата изработка не биле почитувани утврдените нормативи за височината и видот на планираните објекти и дека била променета намената на планираниот простор спротивно на Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот. Имено, иако иницијативата се повикува на несогласност на планот со Законот, во неа не се наведува ниту една причина зошто оспорениот план е спротивен на Законот. Во наводите на иницијативата отсутствуваат аргументи за тоа од кои причини подносителот смета дека оспорената Одлука за донесување на деталниот урбанистички план не била донесена во постапка согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, со оглед на тоа дека само од тој аспект може Уставниот суд да ги оценува урбанистичките планови.

Во таа смисла, сите забелешки на планот наведени во иницијативата, а кои се однесувале на содржината на планот, подносителот на иницијативата можел да ги истакне во постапката за донесување на самиот Детален урбанистички план, односно на Јавната презентација и јавната анкета која била спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање, што од негова страна, видно од

доставената документација не било сторено.

Имајќи предвид, дека со иницијативата предметната одлука се оспорува од аспект на нејзината содржина и во однос на акти чија што оценка не е во надлежност на Уставниот суд, како и фактот што во неа нема јасни и конкретни причини за оспорување на предметната одлука од аспект на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план, односно фазите за донесување на планот уредена со закон, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.229/2011)

180.

У.бр.157/2012

- Одлука за усвојување на барање бр.07-1305/1, донесена од Советот на Македонска Каменица на 8 август 2012 година („Службен гласник на општина Македонска Каменица“ бр.33/2012)

- Decision on the adoption of a request no.07-1305/1, taken by the Council of Makedonska Kamenica on 8 August 2012 (“Official Journal of the Makedonska Kamenica Municipality”, no.33/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеите 1 и 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 12 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за усвојување на барање бр.07-1305/1, донесена од Советот на Македонска Каменица на 8 август 2012 година („Службен гласник на општина Македонска Каменица“ бр.33/2012).

2. Државниот инспекторат за локална самоуправа на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива со барање за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, оспорената одлука не била во согласност со Уставот во поглед на законските овластувања при начинот на спроведување на постапката или поточно речено оспорената одлука не била во согласност со одделни одредби од Законот за јавните набавки како и Уредбата за видовите на активностите на градење кои се предмет на договорите за јавни набавки и работи кои подносителот во иницијативата ги цитира.

Државниот инспекторат за локална самоуправа при вршењето на вонреден инспекциски надзор над законитоста на прописите донесени од Советот на општина Македонска Каменица, донел Решение бр.17-6/699 на 24.08.2012 година со кое ја запрел примената на Одлуката за усвојување на барање бр.07-1305/1 од 8.08.2012 година и поднел иницијатива пред Уставниот суд за оценување на законитоста на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 36 од Законот за локалната самоуправа и член 21 од Статутот на општината, Советот на општина Македонска Каменица на 8 август 2012 година донел Одлука за усвојување на барање бр.07-1305/1.

Според член 1 од Одлуката, Советот на општина Македонска Каменица го усвоил барањето на ЕД „Здравец 2012“ Македонска Каменица за изградба за пешачка патека на локација помеѓу градскиот стадион и детската градинка во Македонска Каменица.

Барањето на ЕД „Здравец 2002“ Македонска Каменица е составен дел на оваа одлука.

Според член 2 од Одлуката, од буџетот на општината Македонска Каменица на изведувачот на работите на изградбата на пешачката стаза ќе му бидат исплатени парични средства во висина од 344.000,00 денари.

Во членот 3 од Одлуката е предвидено дека одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен гласник на општина Македонска Каменица“.

Во натамошната постапка е утврдено дека врз основа на член 36 од Законот за локална самоуправа и Статутот на Македонска Каменица, Советот на општината на 15 ноември 2012 година донел Одлука бр.07-1848/1 за укинување на Одлуката бр.07-1305/1 од 8 август 2012 година со која го усвоило барањето на ЕД „Здравец 2012“ Македонска Каменица за изградба на пешачка патека на локација помеѓу градскиот стадион и детската градинка Македонска Каменица се укинува.

Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во Службен гласник на општина Македонска Каменица.

4. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Од наводите и содржината на оспорената одлука неспорно произлегува дека таа е поединечен акт со кој се врши одобрување на средства од Буџетот на општина Македонска Каменица за точно определен субјект, што значи дека истиот регулира односи *inter partes*, а не е пропис кој на општ начин уредува определени односи, односно прашања или пак утврдува односи на неопределен број на субјекти во правото, *erga omnes*.

Со оглед на тоа што оспорената одлука нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија и истата претставува конкретен, поединечен акт, како и фактот што таа престанала да важи, Уставниот суд не е надлежен да ја оценува нејзината согласност *vis a vis* Законот за јавните набавки и Уредбата за видовите и активностите на градење кои се предмет на договорите за јавни набавки и работи, поради што согласно цитираните уставни и деловнички одредби иницијативата се отфрла.

5. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа-телот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.157/2012)

181.

У.бр.190/2012

- Одлука за исплата на еднократна парична награда, број 07-5569/30 од 18.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје, објавена во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје”, број 12 од 2 ноември 2012 година

- *Decision on the payment of a one-time pecuniary reward, no.07-5569/30 of 18.07.2012, taken by the Council of the Centar Municipality – Skopje, published in the “Official Journal of the Centar Municipality – Skopje”, no.12 of 2 November 2012*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 19 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на законитоста на Одлуката за исплата на еднократна парична награда, број 07-5569/30 од 18.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје, објавена во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје”, број 12 од 2 ноември 2012 година.

2. Министерство за локална самоуправа Државен инспекторат за локална самоуправа - Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија, поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на законитост на актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, Државниот инспекторат за локална самоуправа со Решение број 17-3286/1 од 26.11.2012 година ја запрел примената на оспорениот акт, бидејќи при вршењето на надзор над прописите донесени од Советот на Општина Центар, заклучил

дека тој не бил во согласност со одредби од Законот за локалната самоуправа и Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката, бидејќи наведените закони не пропишувале право на членовите на советите на општините да примаат надомест и исплата на еднакратна парична награда.

Од овие причини Државниот инспекторат за локална самоуправа, пред Уставниот суд, поднесува иницијатива за оценување на законитост на оспорената одлука со барање овој суд, истата да ја поништи како незаконита.

3. Судот, на седницата утврди дека врз основа на член 26 од Статутот на Општина Центар-Скопје („Службен гласник на Општина Центар-Скопје“ број 01/06), Советот на Општина Центар-Скопје на 82-та седница одржана на ден 18.07.2012 година, донел Одлука за исплата на еднакратна парична награда.

Во член 1 од Одлуката е наведено дека: “На членовите на Советот на Општина Центар-Скопје, заради зголемен обем на работа и ангажирање во реализирањето на седниците на Советот и големиот број на седници на комисиите на Советот во првото полугодие од 2012 година, кои придонесоа за успешна реализација на усвоените програми на Општина Центар-Скопје, им се определува еднакратна парична награда во износ од 50.000,00 денари.

Во членот 2 од Одлуката се задолжува Градоначалникот на Општина Центар-Скопје, преку Секторот за финансии, да ја реализира оваа одлука.

Според членот 3 од Одлуката, оваа одлука влегува во сила од денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Центар-Скопје”.

Одлуката е со број 07-5569/30 од 18.07.2012 година и објавена е во “Службен гласник на Општина Центар-Скопје”, број 12 од 2 ноември 2012 година.

4. Согласно членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеи 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Со иницијативата се оспорува Одлука за исплата на еднакратна парична награда на членовите на Советот на Општина Центар-Скопје.

Подносителот на иницијативата кој е Државен инспекторат за

локална самоуправа, по спроведен надзор над прописи донесени од Советот на Општина Центар-Скопје, констатирал незаконитост на одлука донесена од страна на Советот на Општина Центар, а која е предмет на оспорување со иницијативата, при што со решение ја заплел примената на одлуката.

Државниот инспекторат, повикувајќи се на членот 23 став 2 од Законот за државниот инспекторат за локална самоуправа (“Службен весник на Република Македонија” број 158/2010), кој уредува дека за пропис за кој е донесено решение за запирање на неговата примена поради неусогласеност со Уставот или закон, инспекторот подготвува иницијатива за поведување постапка за оцена на уставноста и законитоста на прописот пред Уставниот суд на Република Македонија, достави иницијатива пред овој суд за поведување на постапка за оценување на законитост на оспорената одлука. Меѓутоа, не сите прописи, можат да бидат предмет на оцена пред Уставниот суд на Република Македонија, туку само прописите кои содржат општи норми на однесување, со кои се уредуваат односи на субјектите во правото на општ начин и утврдуваат права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото.

Во конкретниот случај, актот кој се оспорува нема карактер на пропис со кој се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, бидејќи од неговата содржина неспорно произлегува дека во случајов станува збор за поединечен, конкретен акт донесен од Советот на Општина Центар-Скопје, со која на членовите на Советот на Општина Центар-Скопје им се определува еднократна парична награда. Со оглед дека оцената на уставноста и законитоста на поединечни, конкретни акти не спаѓа во надлежност на Уставниот суд, а во конкретниот случај станува збор за пропис со таков карактер, оспорениот акт не е подобен за уставно судска оцена.

5. Имајќи предвид дека актот кој се оспорува со иницијативата, нема карактер на пропис *erga omnes*, настапени се процесните услови за примена на цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

6. Поради наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У. бр.190/2012)

182.

У.бр.139/2012

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за урбан блок 6.01 – нова поделба според ГУП, донесена од страна на Советот на општина Прилеп на 24.08.2012 година и објавена во („Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 9/2012)

- Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for Urban Block 6.01 – new division according to the GUP, taken by the Council of the Prilep Municipality on 24.08.2012 and published in the “Official Journal of the Prilep Municipality”, no.9/2012

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеи 1 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 26 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за урбан блок 6.01 – нова поделба според ГУП, донесена од страна на Советот на општина Прилеп на 24.08.2012 година и објавена во („Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 9/2012).

2. Советничката група на СДСМ при Советот на општина Прилеп, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 на ова решение.

Во иницијативата се наведува дека оспорениот Детален урбанистички план бил спротивен на член 15-б од Законот за просторно

и урбанистичко планирање кој се однесувал на процентот на изграденост на стамбени згради и кој требало да изнесува 70% од површината на градежната парцела, како и став 2 од истиот член со кој е регулиран бројот на паркинг местата.

На јавната презентација и јавната анкета еден од подносителите на иницијативата – Татјана Стефаноска доставила анкетен лист со забелешки кои се однесувале на загрозување на безбедноста на станарите од крајби преку постоечките бесправно изградени доградби, загрозување на постоечката инфраструктура, оневозможување пристап на противпожарно возило, затворање на задните влезови во зградите, необезбедување на доволно паркинг места, непредвидување на зелена површина потребна за здраво живеење. Според наводите во иницијативата, по Анкетниот лист и дадените забелешки, Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина дал одговор, кој според подносителите е неприфатлив бидејќи се работело за стамбени единици – домови во кои живеат физички лица за кои што морало да се обезбедат доволно паркинг места.

Поради наведеното со иницијативата се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека во член 1 од Одлуката е определен планскиот опфат кој го дефинираат границите на ул. Маршал Тито (на југоисток), ул. Марксва (на југозапад) и ул. Републиканска (на север) кој е со површина од 0,55 ха.

Во членот 2 од Одлуката се наведени прилозите кон Одлуката.

Според член 3 од Одлуката е определено во колкав број на примероци се заверува планот и каде тие се чуваат и доставуваат.

Во членот 4 од Одлуката е определено дека составен дел од Одлуката е Извештајот од јавната презентација и јавната анкета со образложенијата за прифатените и неприфатените забелешки.

Во членот 5 е определена обврската на Општината за картирање на планот.

Во членот 6 од Одлуката е определен органот надлежен за спроведување на планот.

Во членот 7 од Одлуката е определено дека примерок од планот се доставува до органот на државната управа за работите од областа на уредувањето на просторот.

Во членот 8 од Одлуката е определено стапувањето во сила на одлуката.

4. Според член 110 став 1 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот

суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Од наводите во иницијативата произлегува дека подносителите на иницијативата одлуката за усвојувањето на конкретниот детален урбанистички план ја оспоруваат поради определени прашања поврзани со содржината на самиот план (на пример: процентот на изграденост на стамбени згради, забелешки дека со планските решенија се загрозувала безбедноста на станарите од кражби, се загрозувала постоечката инфраструктура, се оневозможувал пристап на противпожарни возила, дека не биле предвидени доволно паркинг места во сооднос со бројот на стамбените единици, дека не била предвидена зелена површина и сл.). Иако иницијативата се повикува на несогласност на планот со Законот за просторно и урбанистичко планирање, во неа не се наведува ниту една причина за несогласноста на планот со Законот за просторно и урбанистичко планирање од аспект на постапката на донесувањето на планот, од кој аспект само Уставниот суд е надлежен да ги оценува урбанистичките планови.

Забелешките на планот наведени во иницијативата, еден од подносителите на иницијативата – Татјана Стефаноска ги истакнала во постапката за донесување на самиот Детален урбанистички план, односно на јавната презентација и јавната анкета која била спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање. Од увидот во документацијата доставена од Општина Прилеп, Судот утврди дека на овие забелешки било одговорено во писмена форма, при што било дадено и образложение од кои причини забелешките не биле прифатени.

Имајќи предвид, дека со иницијативата предметната одлука се оспорува од аспект на нејзината содржина, без при тоа да бидат дадени јасни и конкретни причини кои би се однесувале на самата постапка за донесување на Деталниот урбанистички план, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.139/2012)

183.

У.бр.200/2012

- Одлука за вршење на работите за располагање со градежно земјиште сопственост на Република Македонија за општина Центар Жупа („Службен Весник на Република Македонија“ број 147/2012 година)

- Decision on the performance of the tasks for the disposal with construction land owned by the Republic of Macedonia for the Centar Zhupa Municipality (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.147/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Одлуката за вршење на работите за располагање со градежно земјиште сопственост на Република Македонија за општина Центар Жупа („Службен Весник на Република Македонија“ број 147/2012 година).

2. Илбер Исеновски од с. Баланци – Центар Жупа, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, Владата на Република Македонија донела неуставна одлука, бидејќи се работело за продавање на земјиште за која не била извршена пренамена од земјоделско во

градежно земјиште. Имено, штета ќе претрпеле сите сточари што имале преку 1000 овци, како и сите граѓани, бидејќи се планирале локални урбанистички плански документации во средина на земјоделски блокови и се уништело целото земјоделење кој бил основен извор на живеење на населението во Општина Центар Жупа.

Поради тоа со иницијативата се бара да се поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 1 од Одлуката е предвидено дека Општина Центар Жупа ќе врши работи за располагање со градежно земјиште сопственост на Република Македонија, кое се наоѓа на нејзиното подрачје согласно исполнетите услови од член 89 од Законот за градежно земјиште.

Судот на седницата исто така утврди дека во членот 2 од Одлуката, Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од називот и содржината на оспорената одлука неспорно произлегува дека е поединечен акт со кој општината Центар Жупа ќе врши работи за располагање со градежно земјиште сопственост на Република Македонија, а не е пропис со кој на општ начин се уредуваат определени односи, односно прашања на неопределен број на субјекти во правото, што е карактеристично за секој вид на пропис.

Со оглед на тоа што оспорената одлука не е пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија туку е поединечен, односно конкретен акт, Судот оцени дека не е надлежен да ја оценува нејзината согласност со Уставот на Република Македонија, поради што согласно цитираната деловничка одредба постојат услови иницијативата да се отфрли.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.200/2012)

2. Акти кои еднаш биле предмет на оценка на Судот
2. Acts that have already been assessed once by the Court

184.

У.бр.204/2011

- Член 1 став 1 и 2 и член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007)

- Article 1 paragraphs 1 and 2 and Article 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Denationalisation (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.44/2007)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 став 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 1 став 1 и 2 и член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007).

2. Вефки Хасан Озгун од Скопје на Уставниот суд на Република

Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот од Законот наведен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, одредбите од членот 1 ставови 1, 2, 3 и 4 и членот 2 од Законот биле во спротивност со членот 8 став 1 алинеите 1, 3, 6 и 11, член 30 и член 51 од Уставот на Република Македонија и со Европската Конвенција за човекови права посебно и Протоколите кон оваа Конвенција кои се однесувале за заштита на сопственоста. Подносителот наведува дека со овој закон се ограничувала сопственоста и правото на сопственост со одредувањето на рокови и условувања кои биле поврзани со прикриената намера на извршната власт да располага со имотите или да обезбеди законитост на досегашното противзаконито располагање со таквиот имот. Тој исто така, смета дека со овој Закон се ограничувале правата на барателите на денационализацијата своите права да ги остваруваат исклучиво во управната постапка која била неефикасна и се водела со децении.

Во иницијативата понатаму се наведува дека со измените на Законот се ограничувале еднаквите уставни права на граѓаните кои успеале да поднесат барање во првите 5 години од стапувањето во сила на основниот закон и оние кои тоа го сториле подоцна, односно едните биле привилегирани на сметка на другите, кои морале да покренат парнична постапка пред надлежните судови која била водена побрзо од управната постапка. Имено, на тој начин се оневозможувала еднаква заштита на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија како и основните човекови права и слободи по основ на заштита на сопственоста и сопственичките права, односно правото на непречено уживање на својата сопственост.

По оваа иницијатива, Судот го оформил предметот Р.бр. 80/11 од 27 октомври 2011 година и го известил подносителот на иницијативата дека со Решение У.бр. 143/2007 од 22 февруари 2011 година Судот одлучил да не поведе постапка за оценување на нивната уставност.

Подносителот на иницијативата доставил известување до судот во предвидениот рок во кое инсистира Судот повторно да одлучува за истата работа, бидејќи според него постоела одредена разлика во согледувањата на противуставноста на оспорените членови од Законот и покрај тоа што мотивите и предметот на оценување на уставноста бил ист.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007), барањата

за денационализација се остваруваат само во управна постапка (став 1). Барањата за денационализација во управна постапка можат да се поднесат до 31 декември 2007 година (став 2). По истекот на рокот од пет години од денот на влегувањето во сила на Законот за денационализација, може да се бара надоместок, а враќање на имот само ако нема правни и фактички пречки (став 3). По истекот на рокот од ставот 2 на овој член, правото да се поднесе барање за денационализација престанува (став 4).

Судот на седницата, исто така, утврди дека според член 2 од оспорениот Закон, поведените парнични постапки до денот на влегувањето во сила на овој закон по барање за враќање на имот или за плаќање на надоместок, ќе продолжат според одредбите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

4. Согласно член 110 од Уставот Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Одредбите оспорени со предметната иницијатива веќе биле предмет на оценување на уставноста пред Уставниот суд, кој со Решение У.бр.143/2007 од 27 февруари и 14 мај 2008 година ја оценувал уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007) во целина и не повел постапка за оценување на неговата уставност. Во наведеното Решение Судот изразил став дека не постои уставна пречка денационализацијата како процес да може да биде ограничена со рокови, па оттука и правото на државата како сопственик на имотите да ги определува и роковите во кои поранешните сопственици, односно нивните наследници ќе ги остварат своите права од денационализацијата.

Врз основа на наведеното решение, Уставниот суд со Решение У.бр.35/2011 од 13 април 2011 година ја отфрлил иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 став 2 и член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007).

Тргувајќи од тоа што Уставниот суд веќе ја оценувал уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација во целина (што значи членовите 1, 2, 3 и 4), при што не повел постапка за оценување на уставноста, а наводите во предметната иницијатива не содржат основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.204/2011)

185.

У.бр.227/2011

- Член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување на правото на постојана парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009) и член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009)

- Article 2 paragraph 1 item 11 of the Rulebook on the manner of exercise of the right to a continuous pecuniary assistance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no. 146/2009) and Article 2 paragraph 1 item 11 of the Rulebook on the manner of exercise of the right to a pecuniary public welfare (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no. 146/2009)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеа 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување на правото на постојана парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009) и член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009).

2. Јонче Блажески од с.Другово, му поднесе иницијатива на Уставниот суд на Република Македонија за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од Правилниците означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата во вкупните приходи на домаќинството не требало да се сметаат примањата од „додаток за дете“, туку без тие примања, и на тој начин „постојаната и социјалната помош“ ќе се примале во домаќинството кое имало потреба од помош, а „додатокот за дете“ бил наменет не за семејството општо, туку за детето поединечно како детски додаток. Од овие причини оспорените одредби од Правилниците не биле во согласност со Законот за заштита на децата и со членот 35 од Уставот, кој се однесува на социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот за остварување на правото на постојана парична помош, е предвидено, меѓу другото, дека состојбата на приходите на подносителот на барањето за постојана парична помош и лицето кое е должно согласно со Законот за семејството да го издржува се утврдува врз основа на примањата остварени од родителски додаток за дете.

Според членот 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош вкупните приходи на домаќинството се утврдуваат меѓу другото и врз основа на примања остварени од родителски додаток за дете.

4. Согласно членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за

истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со Решение У.бр.28/2010 од 23 јуни 2010 година, Уставниот суд на Република Македонија не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување на правото на постојана парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009) и член 2 став 1 точка 11 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.146/2009). Ставот на Судот во Решението со уставно судската анализа му е доставена и на подносителот на иницијативата во овој предмет. Со оглед на тоа што со иницијативата се оспоруваат одредбите од Правилниците кои веќе биле ценети од Судот и со наведеното решение не била поведена постапка за оценување на уставноста и законитоста, а нема основа за поинакво одлучување, настапени се деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.227/2011)

186.

У.бр.22/2012

- Член 35 точка 5 во делот: „во постапка утврдена со закон“ од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006, 35/2008 и 150/2010)

- Article 35 item 5 in the part: “in a procedure defined by law” of the Law on the Courts (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.58/2006, 35/2008 and 150/2010)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 35 точка 5, во делот: „во постапка утврдена со закон“, од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006, 35/2008 и 150/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата наведува дека од причина што во Република Македонија не бил донесен закон за уредување на постапката за судење во разумен рок, а од друга страна, таа постапка била утврдена во самиот Закон за судовите, оспорениот законски дел не би можел да постои во правниот поредок на Република Македонија, поради што се создавала правна несигурност на граѓаните на Република Македонија што значело дека истиот бил во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 35 точка 5 од Законот Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите.

4. Претседателот на Република Македонија со Указ за прогласување на Законот за судовите, бр.07-1912/1 од 5 мај 2006 година го прогласи Законот за судовите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 5 мај 2006 година. Истиот е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.58 од 11 мај 2006 година. Според член 128 од Законот, истиот влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (18 мај 2006 година), а ќе започне да се применува од 1 јануари 2007 година.

Првите измени и дополнувања на овој закон се објавени во „Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2008 од 14 март 2008 година.

Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.150/2010 година од 18 ноември 2010 година), во член 9 став 4 од истиот, предвидува дека

точката 6 станува точка 5 (од причини што во членот 35 став 1 точката 3 се брише).

Од наведената фактичка состојба јасно произлегува дека Уставниот суд со Решение У.бр.104/2008 од 20 ноември 2011 година и покрај тоа што во изреката по однос на нумерацијата стои дека е ценет член 35 став 1 точка 6 од Законот, всушност, по својата содржина е ценет сега постоечкиот член 35 став 1 точка 5 (во целина) од Законот за судовите.

Оттука, Судот оцени дека во конкретниов случај станува збор за *res judicata*, односно за предмет за кој веќе одлучувал Уставниот суд со наведеното решение и ја ценел во целост согласноста на оспорената одредба од Законот со одредбите од Уставот, поради што во смисла на член 28 алинеја 2 од Деловникот, иницијативата треба да се отфрли.

По однос на наводите во иницијативата според кои оспорената одредба не требала да го содржи оспорениот дел: „во постапка утврдена со закон“, Судот смета дека и по однос на овие наводи иницијативата треба да се отфрли поради постоење на процесни пречки за одлучување по истата во смисла на член 28 алинеја 3 од Деловникот, од причина што Уставниот суд не креира законска норма, туку истото е во надлежност на Собранието на Република Македонија, кое како законодавен дом има надлежност да креира и донесува закони во смисла на член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот. Ова дотолку повеќе што, подносителот на иницијативата во наведените причини за оспорување, дава своевидување, односно толкување на оспорената законска одредба, кое според Судот е во насока на погрешно утврдување на надлежноста на Врховниот суд на Република Македонија. Меѓутоа, според Судот, и овие наводи на подносителот на иницијативата излегуваат надвор од рамките на надлежностите на Уставниот суд.

Имајќи ја во вид содржината на член 28 алинеи 2 и 3 од Деловникот, според кој Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата, а по претходно утврдената фактичка и правна состојба на работите по предметот, Судот оцени дека во конкретниов случај исполнети се условите за примена на цитираната деловничка одредба.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.22/2012)

187.

У.бр.193/2011

- Член 126 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010)

- Article 126 of the Civil Proceedings Act (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.79/2005, 110/2008, 83/2009 and 116/2010)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 28 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 126 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената законска одредба била правно нејасна и неиздржана норма со оглед дека определувала судот да нема натамошна обврска да ја повикува странката која била уредно повикана ако не се јавила пред судот без оглед на причината за нејавувањето. При таква ситуација, подносителот на иницијативата смета дека не се знаело од каде и на каков начин странката ќе добие сознание за новозакажаното рочиште имајќи предвид дека граѓанинот или друг субјект не морал да има Интернет и поради тоа не можел да ја следи

веб страницата на конкретниот суд. Поради тоа, оспорената законска одредба создавала правна несигурност за граѓаните и другите субјекти и не била во согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок утврдена во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 126 од Законот се определува дека „странката која е уредно поканета да присуствува на рочиште или пак е известена за преземање на определено дејствие не се јави пред судот без оглед на причината, судот нема натамошна обврска да ја повикува. По нејзино барање судот е должен во судот да и врачи покана за денот и часот за одржување на рочиштето, како и примерок од записникот во писмена или електронска форма, односно во форма на тонски запис од претходно одржаното рочиште“ (став 1).

„Ако судот поради која било причина не работи на денот на закажаното рочиште, е должен да го објави на својата веб страница и на видно место во судот, денот и часот на одржувањето на новото рочиште, а странката е должна да се информира за истото“ (став 2).

Изнесената содржина на членот 126 од Законот е утврдена на 24 август 2010 година (со Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка „Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010, член 26).

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниот случај, со Решение У бр.215/2010 од 14 март 2012 година, Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 126 од Законот за парничната постапка, затоа што оцени дека законската одредба обезбедува водење на постапка без одолговлекување. Имено, уредниот прием на покана за рочиште ја обврзува странката да се јави во судот во закажаното време и место, а ако не се јави од било која причина, странката може да побара и судот е должен да и врачи не само покана, туку и примерок од записникот од претходно одржаното рочиште. Поради тоа, Судот со наведеното решение утврди дека оспорената законска одредба е во согласност и со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Со оглед на тоа што Судот веќе одлучувал за согласноста на членот 126 од Законот со наведената уставна одредба, а сега нема основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на иницијативата определени во член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзими Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У бр.193/2011)

188.

У.бр.50/2012

- Член 128 став 6 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 и 18/2011)

- Article 128 paragraph 6 of the Law on Primary Education (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 and 18/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 и 28 алинеа 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 9 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата иницијативата за оценување на уставноста на член 128 став 6 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 и 18/2011).

2. Нинослав Трајковски и Милорад Јорданоски застапувани од адвокатот Момчило Додевски од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 128 став 6 од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите на подносителите на иницијативата содржината на член 128 став 6 од Законот за основното

образование не бил во согласност со темелните вредности на уставниот поредок пропишани со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 51 став 1 и член 52 став 4 од Уставот.

Ова од причини што одредбата од член 128 став 6 од Законот по даденото Автентично толкување од Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.112/2010) требало да се толкува така што претходните мандати на директорот на основното образование пред влегување во сила на Законот се засметува во мандатот на директорот. Следователно на тоа претходните два мандата на директорот претставувале ограничување за повторен избор за директор на основно училиште. Тоа во суштина значело дека оспорената одредба имала повратно дејство што не било поповолно за граѓаните, туку напротив со неа на определена група на граѓани кои биле директори на основни училишта им се ограничувале слободите и правата, а посебно одредбата од член 9 од Уставот.

Понатаму, според подносителите со оспорената одредба се повредувал член 1 и 2 од Универзалната декларација, која согласно член 118 од Уставот на Република Македонија е дел од внатрешниот правен поредок.

Подносителите на иницијативите биле известени дека Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.221/2010 од 23 февруари 2011 година не повел постапка за оценување на уставноста на член 128 став 6 од Законот за основното образование. Меѓутоа, и покрај даденото известување од страна на Судот до подносителите на иницијативата тие бараат Судот повторно да одлучува по нивната иницијатива која се темелела на сосема други основи.

3. Судот на седницата утврди дека според член 128 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010 и 18/2011) „мандатот на директорот трае четири години, со можност за уште еден мандат“.

Според Автентичното толкување на членот 128 став 6 од Законот за основното образование, одредбата од членот 128 став 6 на Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008), треба да се толкува така што претходните мандати на директорот на основното училиште пред влегувањето во сила на овој закон се засметуваат во мандатот на директорот. Следователно претходните два мандата на директорот на основното училиште претставуваат ограничување за повторен избор за директор на основното училиште.

4. Во постапката по иницијативата исто така е утврдено дека Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.221/ 2010 од 23 февруари 2011 година не поведе постапка за оценување на уставноста на член 128 став 6 од Законот за основното образование и на Автентичното

толкување на член 128 став 6 од Законот за основното образование.

Во образложението на наведеното Решение, Судот тргнувајќи од член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 23, член 32 став 1, член 44 и член 54 став 4 од Уставот на Република Македонија го изразил следното:

“Наводите во иницијативата за неуставноста на одредбата според која мандатот на директорот трае четири години, со можност за уште еден мандат, Судот ги оцени како неосновани. Ова од причини што е неспорно уставното овластување на законодавецот, во рамките на уредувањето на основното образование, да ги утврди условите кои треба да ги исполни лицето кое може да ја извршува раководната функција во основното училиште – директор, како и да го определи мандатот на директорот, што го подразбира и ограничувањето исто лице да може да ја врши функцијата директор на основното училиште најмногу во два мандата. Притоа, законодавецот е обврзан да го почитува уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, што во суштина значи обврска на законодавецот во законот да утврди исти услови под кои граѓаните ќе ги остваруваат своите слободи, права и должности, без притоа да се прави разлика помеѓу граѓаните по основ на пол, раса, боја на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Според Судот, токму на овие принципи законодавецот ги утврдил условите, односно критериумите за избор на директор на основно училиште, времетраењето на мандатот на директорот и бројот на мандатите на исто лице за вршење на оваа функција, со што овозможил достапност на ова работно место под еднакви услови за сите, што е негова уставна обврска, поради што не може се прифати дека со тоа се врши дискриминација и повреда на економските, социјалните и културните права на човекот и граѓанинот загарантирани со Уставот, како што се наведува во иницијативата.

Наводите во иницијативата дека во претходната законска регулатива која го уредувала основното образование, не постоело ограничување на бројот на мандатите за вршење на функцијата директор на основно училиште, според Судот, сами по себе не влијаат на уставноста на сега важечкото решение со кое бројот на мандатите е ограничен на два мандата. Ова од причина што законодавецот постапил во рамките на уставното овластување, во зависност од развојот на општествените и економските односи, да ги уредува и по потреба да ги менува односите во основното образование, во насока за која оценил дека е целисходно, а за уставноста на ваквото решение суштинско е што должината на мандатот и бројот на дозволените мандати се однесуваат подеднакво на сите вршители на оваа функција.

Тргувајќи од наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 128 став 6 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 2 и член 51 од Уставот.

Во врска со оспореното Автентично толкување, Судот во Решението го имал предвид следното :

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Од изнесената уставна одредба произлегува дека Собранието на Република Македонија има овластување да дава автентично толкување на законските одредби, при што Уставот остава законодавецот да го определи обемот и постапката на давањето автентично толкување, со оглед на тоа што тој ја донесува законската одредба.

Според оспореното автентично толкување, одредбата од членот 128 став 6 на Законот за основното образование, треба да се толкува така што претходните мандати на директорот на основното училиште пред влегувањето во сила на овој закон се засметуваат во мандатот на директорот. Следователно претходните два мандата на директорот на основното училиште претставуваат ограничување за повторен избор за директор на основното училиште.

Во однос на условите кои треба да ги исполни лицето за директор, Судот направи анализа на условите кои треба да ги исполни лицето за вршење на оваа функција, и тоа според стариот закон за основно образование и според новиот, сега важечки закон за основно образование. Притоа, се констатира дека според стариот закон за основното образование (член 98), за директор на основно училиште се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнувало и условите за наставник, педагог или психолог во основно училиште, имало најмалку пет години работно искуство во установа за воспитно - образовна работа верифицирана од Министерството и положен испит за директор (условите се утврдени со Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование, објавен во “Службен весник на Република Македонија” број 63/2004). Според сега важечкиот закон, за директор на основно училиште може да се избира лице кое има најмалку високо образование и кое ги исполнува условите за наставник или стручен соработник во основно училиште и ако има најмалку пет години работно искуство во воспитно-образовната работа, положен испит за директор. Анализата на овие законски решенија покажува дека во суштина нема разлика во условите за избор на директор на основно училиште во двата закони, односно дека и во двата случаи лицето треба да има високо образование, да ги исполнува условите за наставник или стручен соработник, да има најмалку пет години работно искуство во воспитно-образовна установа и да има положено испит за директор. И во двата случаи, мандатот на директорот трае четири години, но единствена разлика е што сега тој мандат е ограничен најмногу на два мандати.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека преку

оспореното автентично толкување законодавецот ја појаснува смислата на ограничувањето на бројот на мандатите за директор на основно училиште, извршено со новиот закон, односно дека секој, под исти услови, има право само на два мандати како директор на основно училиште, со што сите кандидати или вршители на оваа функција се ставени во иста положба.

Според Судот, со оспореното автентично толкување е пополнета празнината која се појавила во примената на членот 128 став 6 Законот во однос на преодниот режим на Законот, и тоа имајќи го предвид преодниот режим утврден со член 184 од Законот, со кој законодавецот го прифатил како важечки мандатот на директорите во тек. Во таква ситуација, со автентичното толкување, законодавецот определил соодветно да бидат третирани и претходните мандати на директорите, имајќи предвид дека нема суштинска промена во потребните услови за вршење на функцијата, а што води кон тоа сите кандидати или вршители на оваа функција да бидат ставени во иста положба, односно да имаат право најмногу на два мандата за истата функција.

Тргувајќи од тоа дека автентичното толкување е составен дел на Законот, сметано од денот на влегување во сила на Законот, според Судот, не може основано да се прифати дека со автентичното толкување се нарушувала уставно утврдената гаранција дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место, дека се овозможувала ретроактивна примена на законот која е понеповолна за граѓаните и дека со тоа се повредувал принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, поради што Судот не го постави прашањето за согласноста на оспореното автентично толкување со член 8 став 1 алинеја 3, член 32 став 2 и член 52 став 4 од Уставот.”

5. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за иста работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Според членот 8 став 1 алинеите 1 и 3 од Уставот на Република Македонија основните слободи и прва на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршење на јавни функции.

Според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Според ставот 2 од овој член од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место, додека според ставот 5 на истиот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според членот 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува уставот и законите.

Како една од гаранциите на основните слободи и права на човекот и граѓанинот, во член 52 став 4 од Уставот е утврдена забраната на повратното дејство на законите и другите прописи, освен во случај кога тоа е поповолно за граѓаните.

Според член 1 од Универзалната декларација за правата на човекот, сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви во достоинството и правата. Тие се обдарени со разум и совест и треба да се однесуваат еден кон друг во духот општо човечката припадност.

Според член 2 став 1 од наведената Декларација, сите права и слободи наведени во оваа Декларација им припаѓаат на сите луѓе, без оглед на нивните разлики, како што се: раса, боја, пол, јазик, религија, политичко или друго убедување, национално или општествено потекло, сопственост, раѓање, или друг статус.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, содржината на оспорената одредба, Автентичното толкување на оспорениот член 128 став 6 од Законот, одредбите од член 1 и член 2 од Универзалната Декларација за човековите права на кои се повикуваат подносителите на иницијативата, како и фактот што Уставниот суд веќе одлучувал за оценување на уставноста на оспорениот член 128 став 6 од Законот за основното образование и со Решение У.бр.221/2010 од 23 февруари 2011 година не повел постапка, односно не изразил сомнение по однос на неговата согласност со Уставот, а во конкретниот случај по предметна иницијатива Судот оцени дека нема основи за поинакво одлучување, од кои причини одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.50/2012)

189.

У.бр.53/2012

- Член 21 од Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” број 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 и 51/2011) и Наредба за забрана за вршење на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, број 07-2807/1 од 15 март 2012 година, донесена од министерот за животна средина и просторно планирање, министерот за здравство, министерот за економија и министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (“Службен весник на Република Македонија”, број 41/2012)

- *Article 21 of the Law on the Environment (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 and 51/2011) and the Order for prohibition of carrying out internal turnover, buyout and export of waste and debris of products from iron, steel, aluminium, copper, zinc, tin, bronze and brass, no.07-2807/1 of 15 March 2012, issued by the Minister of the Environment and Spatial Planning, Minister of Health, Minister of Economy and Minister of Agriculture, Forestry and Water Supply (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.41/2012)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеи 2 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 23 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за:

- оценување на уставноста на членот 21 од Законот за животната средина (“Службен весник на Република Македонија” број 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 и 51/2011) и

- оценување на уставноста и законитоста на Наредбата за забрана за вршење на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, број 07-2807/1 од 15 март 2012 година, донесена од министерот за животна средина и просторно планирање, министерот за здравство, министерот за економија и министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (“Службен весник на Република Македонија”, број 41/2012).

2. Александар Талески од Скопје и други 314 подносители, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот и уставноста на актот, означени во точката 1 алинеи 1 и 2 од ова решение, како и Мирослав Јованоски од Скопје и Ертан Куртиши од Горна Баница, Гостивар, застапувани од адвокатите Жарко Хаџи Зафиров и Иван Штерјоски од Адвокатско друштво Бона Фиде од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот, означен во точката 1 алинеја 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата поднесени од Александар Талески и други 314 подносители на иницијативи, сите со идентична содржина, овластувањето дадено на соодветните министри од оспорениот член 21 од Законот, со кое тие можат да забранат промет, производство и употреба на одделни производи, било спротивно на членот 8 став 1 алинеите 3, 6 и 8 и став 2, членот 30 ставови 2 и 3 и членот 55 од Уставот на Република Македонија. Имено, членот 8 став 2 од Уставот уредувал дека во Република Македонија слободно е се што со Уставот и законот не е забрането, а спротивно на оваа уставна одредба, оспорената законска одредба самата по себе не забранувала одредена дејност или производ, туку давала овластување таква забрана да можат да издадат определени членови на Владата на Република Македонија со подзаконски акт. Воедно, овластувањето дадено со оспорениот член 21 од Законот не било во согласност и со членот и 55 од Уставот, бидејќи исклучиво со закон можело

да се ограничи определено производство, односно промет и употреба на одреден прозивод, а не со подзаконски акт.

Понатаму, оспорената законска одредба според подносителите на иницијативата не била доволно уредена бидејќи таа поставувала своевиден услов за издавање на забрана а тоа е “доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди”, без притоа да било наведено кои се докази и во каква постапка тие се собирале и кој бил органот што ги истите ги собирал и ценел, а исто така во самиот оспорен член не биле определени и критериуми за определување на рокот на забраната, туку забраната можела да се издаде “на определено или неопределено време”, па оттука оспорената законска одредба била спротивна и на владеењето на правото, бидејќи без утврдена постапка или поставени критериуми можело да се ограничи одредено дејство или производ.

Од истите причини со иницијативите се оспорува и уставноста на Наредбата со која се забранува вршење на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг.

Според наводите изнесени во иницијативата поднесена од Мирослав Јованоски од Скопје и Ертан Куртиши од Горна Баница, Гостивар, застапувани од адвокатите Жарко Хаџи Зафиров и Иван Штерјоски од Адвокатско друштво Бона Фиде од Скопје, оспорената Наредба била неуставна и незаконита поради тоа што не биле исполнети условите за изрекување на забраната, предвидени со членот 55 став 3 од Уставот и членот 21 од Законот, односно немало докази за неопходноста од изрекување на таква мерка, кои би укажале на потребата од заштита на животот и здравјето на луѓето и животната средина. Поради својата нецелосност и непрецизност, оспорената наредба создавала правна несигурност, спротивно на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок, а предизвикувала и тешко отстранливи штетни економски последици на физичките и правните лица, кои се занимавале со предметните дејности, а тоа дополнително ќе предизвикало економски, финансиски и фискални последици врз економијата на Република Македонија, преку неплаќање на даноци, придонеси за пензиско, инвалидско и социјално осигурување, а и бројот на невработените лица ќе се зголемел.

Наредбата била спротивна и на ставот 2 од членот 55 од Уставот според кој Републиката обезбедувала еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот, бидејќи таа се однесувала само на субјектите кои вршеле внатрешен промет, откуп и извоз, а не и за субјектите кои вршеле увоз на забранети отпадоци и остатоци, па тие се ставале во привилегирана положба во однос на останатите субјекти.

Наредбата била спротивна на членот 17 став 2 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација потпишана во 2001 година помеѓу Република Македонија и Европската унија која што промовирала отворање на пазарот и забрана за ограничување на слободното движење на стоки помеѓу Република Македонија и Европската унија. Исто така, оспорената наредба била спротивна и на членот 1 од Протоколот 1 од Европската конвенција за човекови права бидејќи со неа директно се интервенирало во сопственоста на физичките и правните лица кои вршеле дејности за кои е изречена забраната, односно се оневозможувало остварување на добивка, без било какви докази за тоа. Исто така, оспорената наредба не можела да се однесува за сите субјекти кои ги вршеле забранетите дејности, бидејќи секое лице требало да одговара за своите постапки поединечно во случај на незаконито постапување. Воедно, оспорената Наредба била спротивна на членот 55 став 3 од Уставот бидејќи слободата на пазарот и претприемништвото можеле да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со иницијативата се предлага и донесување на решение за запирање на извршување на оспорениот акт.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 21 од Законот за животната средина уредува дека министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството ќе го забрани производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, суровини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги, на определено или на неопределено време, доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди.

Судот, исто така утврди дека врз основа на член 21 од Законот за животна средина (“Службен весник на Република Македонија”, број 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 47/2010, 124/2010 и 51/2011), министерот за животна средина и просторно планирање во согласност со министерот за здравство, министерот за земјоделство, жумарство и водостопанство и министерот за економија, донел Наредба број 07-2807/1 од 15 март 2012 година (“Службен весник на Република Македонија”, број 41/2012), со која во член 1 е уредено дека “Со цел да се запази јавниот интерес за заштита на животната средина, а во врска со стандардите поврзани со управување со отпадот се забранува вршење

на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, во период од шест месеци од денот на влегувањето во сила на оваа наредба.”

Во членот 2 од оспорената Наредба е уредено дека Наредбата влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеите 2 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оспорениот член 21 од Законот за животната средина е уредено дека министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството ќе го забрани производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, суровини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги, на определено или на неопределено време, доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди.

Оспорената одредба од Законот, била предмет на уставносудска оценка по однос нејзината согласност со одредбите на Уставот. Имено, Судот постапувајќи по иницијативата на Александар Талески од Скопје, со Решение У.бр.122/2007 од 19 декември 2007 година, не повел постапка за оценување на уставноста на оваа законска одредба, бидејќи оценил дека оспореното законско решение уредено со членот 21 од Законот за животната средината е во согласност со одредбите од Уставот. Со иницијативите по овој предмет, меѓу кои е и иницијативата на истиот подносител Александар Талески од Скопје и други подносители на иницијативи со потполна идентична содржина како иницијативата на подносителот Александар Талески, повторно се бара оценка за согласноста на членот 21 од Законот со Уставот. Судот го изразил својот став по предметот У.бр.122/2007 од 19 декември 2007

година и оценил дека законодавецот има уставен основ да го уреди прашањето за забраната на производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, суровини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги заради заштита на животната средина.

Од аспект на согласноста на членот 21 од Законот со членот 55 став 3 од Уставот каде се наведени случаите кога може да се ограничи слободата на пазарот и претприемништвото со закон, Судот изразил став дека тој не е во спротивност со наведената одредба од Уставот, бидејќи со Законот за животната средина се дадени можностите и конкретните случаи за такво ограничување заради заштитата на животната средина, а со оспорениот член 21 од Законот, е дадена можност на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка, односно согласност со други министри зависно од тоа за каква проблематика, материја станува збор, да го забрани производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги, на определено и неопределено време, доколку постојат доволно докази за загрозување на животот и здравјето на луѓето и животната средина и не се исполнуваат пропишаните стандарди. Мерилата, критериумите и стандардите се во соодветните закони зависно од тоа за која материја се работи, а сето тоа заради заштита на животната средина и заштитата на животот и здравјето на луѓето. Исто така, Судот ценејќи ги наводите од иницијативата по тој предмет, дека во Законот биле предвидени услови кои во Уставот не биле предвидени како што се: “доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и нивната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди”, оценил дека тие (наведените услови) не претставуваат нови услови кои законодавецот ги утврдил, туку се во функција на операционализација на уставната одредба од член 55 и се во насока на воспоставување на законски основи за преземање на мерки од страна на државата во насока на заштита на животната средина и заштита на безбедноста, животот и здравјето на луѓето.

Тргувајќи од тоа дека Судот веќе изразил став по однос уставноста на членот 21 од Законот, односно со Решение У.бр.122/2007 од 19 декември 2007 година не повел постапка за оценување на неговата согласност со одредбите од Уставот, а имајќи предвид дека истиот член од Законот, повторно е предмет на оспорување со иницијатива по овој предмет, а нема основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека во конкретниот случај се исполнети процесните услови за примена на цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативите.

Оспорената Наредба за забрана за вршење на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, е донесена од министерот за животна средина и просторно планирање во согласност со министерот за здравство, министерот за земјоделство, шумарство

и водостопанство и министерот за економија на 15 март 2012 година (“Службен весник на Република Македонија број” број 41/2012).

По поднесување на иницијативата, министерот за животна средина и просторно планирање, во согласност со министерот за здравство, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и министерот за економија, донесе Наредба за престанок на важење на Наредбата за забрана на внатрешен промет, откуп и извоз на отпадоци и остатоци на производи од железо, челик, алуминиум, бакар, олово, цинк, калај, бронза и месинг, број 07-2807/5 од 3 мај 2012 година, која во членот 1 предвидува дека Наредбата број 07-2807/1 од 15 март 2012 година (“Службен весник на Република Македонија” број 41/2012), престанува да важи.

Наредбата за престанок на важење на оспорената наредба, е објавена во “Службен весник на Република Македонија” број 56/2012.

Со оглед на тоа што оспорената Наредба, со донесувањето на Наредбата од 3 мај 2012 година, престанала да важи, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативите.

5. Поради гореизнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.53/2012)

190.

У.бр.68/2012

- Член 6 став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009, 114/2009, 35/2010, 167/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012)

- Article 6 paragraph 2 lines 2, 3, 4 and 5 of the Law on Civil Servants (“Official Gazette of the Republic of Macedonia“

nos.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009, 114/2009, 35/2010, 167/2010, 36/2011, 6/2012 and 24/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 20 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста член 6 став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 од Законот за државните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2008, 6/2009, 114/2009, 35/2010, 167/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012).

2. Аце Миноси од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, во оспорениот член 6 став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 од Законот, биле предвидени условите за стекнување на раководни звања на државните службеници, во кои биле предвидени стекнати 300 кредити според ЕКТС систем или завршен VII/1 степен, меѓутоа законодавецот пропуштил да го предвиди како услов стекнато образование VII/2 степен според стариот образовен систем, односно стекнато научно звање магистар пред донесувањето на Законот за високо образование во 2008 година со кој се вовел ЕКТС системот, бидејќи во нивните дипломи од поранешен период како степен на образование било заведено VII/2 степен за магистер. Со оглед на тоа што во оспорениот член 6 став 2 алинеи 2, 3, 4 и 5 од Законот, не биле предвидени, а со тоа и не биле третираны на еднаков начин, наведените степени на образование, подносителот во иницијативата предлага Уставниот суд да ги укине степените на образование кои се наведени како услов во членот 6 став 2 од Законот за државни службеници, како спротивни на членот 9 став 2 од Уставот, според кој граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 6 став 2 од Законот е предвидено: Раководни звања се:

- генерален секретар, секретар на градот Скопје и секретар на општина (во натамошниот текст секретар),

- државен оветник со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку шест години работно искуство во струката, од кои две години во државна служба,

- раководител на сектор со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку пет години работно искуство во струката, од кои две години во државна служба,

- помошник раководител на сектор со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку четири години работно искуство во струката, од кои една година во државната служба и

- раководител на одделение со стекнати 300 кредити според ЕКТС или VII/1 степен и најмалку четири години работно искуство во струката, од кои една година во државната служба.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеа 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со Решение на Уставниот суд на Република Македонија У.број 154/2010 од 17 ноември 2010 година, Судот не повел постапка за оценување на уставноста на член 6 став 2 од Законот за државните службеници, при што го изнел следниов став: "Судот на седницата утврди дека според член 6 став 2 од Законот раководни звања се:

- генерален секретар, секретар на градот Скопје и секретар на општина (во натамошниот текст: секретар),

- државен советник со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку шест години работно искуство во струката, од кои две години во државната служба,

- раководител на сектор со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку пет години работно искуство во струката, од кои две години во државната служба,

- помошник раководител на сектор со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку четири години работно искуство во струката, од кои една година во државната служба и

- раководител на одделение со стекнати 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку четири години работно искуство во

струката, од кои една година во државната служба.

Согласно член 35 став 2 од истиот закон, образованието утврдено во членот 6 став 1 на овој закон се вреднува, и тоа за:

- стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен 200 бода,

- вишо образование 150 бода и

- средно образование 100 бода.

Според член 36 став 2 од Законот за државните службеници додатокот на плата за звање се вреднува, и тоа според наведените бодови во овој член од Законот.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Согласно член 44 став 2 од Уставот, образованието е достапно на секого под еднакви услови.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за државните службеници ги уредува опфатот на државната служба, статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници, системот на плати и надоместоци на плати за државните службеници, како и надлежностите на Агенцијата за државни службеници (член 1).

Според членот 3 од Законот, државен службеник е лице вработено во државната служба кое врши стручни, нормативно-правни, извршни, управни, управно-надзорни, плански, материјално-финансиски, сметководствени, информативни и други работи од надлежност на органот во согласност со Уставот и со закон (став 1). Државната служба, во смисла на овој закон се органите на државната и локалната власт и другите државни органи, основани согласно со Уставот и со закон.

Имајќи го во вид специфичниот карактер на работите кои ги извршуваат државните службеници, во Законот за државните службеници е предвиден посебен начин, како и услови кои треба да ги исполнува

едно лице за да добие статус на државен службеник.

Имено, во член 6 став 1 од Законот се предвидува дека во државната служба во зависност од видот на образованието, работното искуство, одговорноста и сложеноста на работните задачи, се утврдуваат 13 звања систематизирани во три групи: I раководни, II стручни и III стручно-административни.

Оспорениот став 2 на членот 6 од Законот ги утврдува раководни звања.

Вреднувањето на студиски програми со кредити по ЕКТС е определено во членот 105 од Законот за високото образование, според кој студиските програми се вреднуваат со кредити по ЕКТС. Секоја година на студиската програма содржи 60 кредити.

Студиските програми од прв циклус кои содржат од 180 до 240 кредити и траат три до четири години според видот на програмата се вреднуваат како стручни или како академски студиски програми.

Студиските програми на втор циклус кои содржат 60 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на додипломски академски студии и траат една година се вреднуваат како специјалистички студии.

Студиските програми од втор циклус кои содржат 120 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, односно кои содржат 60 кредити и заедно со 240 кредити стекнати на првиот степен на академски студии и траат една година, се вреднуваат како магистерски студии.

Студиските програми од втор циклус кои се организираат како континуирани (единствени) студии и содржат 60 плус 60 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, можат да се вреднуваат по завршувањето на првата година како специјалистички студии, а по завршувањето на втората година како магистерски студии.

Студиските програми од трет циклус кои можат да содржат 180 кредити или да бидат вреднувани соодветно на карактерот на студиите од трет степен и заедно со 300 кредити стекнати на вториот циклус на магистерски студии и траат три години се вреднуваат како докторски студии.

Студиските програми за усовршување, после завршувањето на првиот или втор циклус на студии содржат најмалку 10, а најмногу 60 кредити.

Од анализата на наведените уставни и законски одредби, Судот оцени дека оспорениот член 6 став 2 од Законот за државни службеници

е во согласност со член 9 од Уставот, од причина што, нема нееднаквост на граѓаните, како што се тврди во иницијативата од причина што граѓаните што не ги исполнуваат условите определени во оспорениот член 6 од Законот, не се во еднаква положба со оние што ги исполнуваат, па не може да имаат и исти права. Од овие причини Судот оцени дека со оспорениот член 6 став 2 од Законот не е повреден член 9 од Уставот на Република Македонија.

Неосновани се наводите во иницијативата и по однос на согласноста на член 6 став 2 од Законот со член 32 став 2 од Уставот. Ова од причина, што достапноста на секое работно место се однесува на секого под еднакви услови. Поради тоа Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на член 6 став 2 од Законот со наведената уставна одредба.”

Следејќи ја анализата во наведеното Решение, воедно, треба да се има предвид и одредбата од членот 181 став 4 од Законот за високото образование (“Службен весник на Република Македонија” број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011 и 51/2011) според која: “ На студентите кои дипломирале според студиските програми до денот на влегување во сила на овој закон според студиски програми за стекнување на магистер, за докторскиот студиски програм им се признаваат студиски обврски во износ од 60 кредити. “

Оттука, неспорно е дека законодавецот пропишал за стекнатото високо образование според поранешните студиски програми во траење од 4 години и со стекнат магистер според тој систем, лицето се здобива со 300 кредити еднакво како и за лицето со стекнато високо образование според новиот образовен систем, во првиот и вториот циклус на студиски програми кои циклуси заедно имаат 300 кредити, па оттука не може да се прифатат како основани наводите во иницијативата кои би довеле до поинакво одлучување на Судот за уставноста на оспорената законска одредба од веќе одлученото во погоренаведеното Решение дека не е во спротивност со Уставот.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека во случајов настапени се деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и д-р Гзиме Старова. (У.бр.68/2012)

191.

У.бр.62/2012

- Член 49 ставови 1 и 4 од Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/1998, 31/2000, 42/2003, 44/2007, 14/2009, 20/2009 и 72/2010)

- Article 49 paragraphs 1 and 4 of the Law on Denationalisation (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.20/1998, 31/2000, 42/2003, 44/2007, 14/2009, 20/2009 and 72/2010)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 27 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 49 ставови 1 и 4 од Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/1998, 31/2000, 42/2003, 44/2007, 14/2009, 20/2009 и 72/2010).

2. Драги Павловски од с. Лопатица, Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот 49 ставови 1 и 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Законот не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 6, членот 9 став 2, членот 30 ставови 1 и 3 и членот 50 став 1 од Уставот на Република Македонија, поради тоа што ниту во однос на рокови, ниту во однос на водењето на постапките пред надлежните органи и судови не можело да биде ограничено правото на граѓаните да поднесуваат барања за

денационализација на имот кој бил одземен од државата, бидејќи тоа бил чист граѓанскоправен однос во кој денационализацијата трбала да се третира како право на граѓаните да го остваруваат дури и за имот одземен од државата и после 2000 година. Воедно, со иницијативата се бара Судот да донесе и временна мерка за запирање на извршување на оспорените одредби од Законот.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 49 од Законот за денационализација е предвидено:

(1) Барањата за денационализација се остваруваат само во управна постапка.

(2) Барањата за денационализација во управна постапка можат да се поднесат до 31 декември 2007 година.

(3) По истекот на рокот од пет години од денот на влегувањето во сила на Законот з денационализација, може да бара давање на надоместок а враќање на имот само ако нема правни и фактички пречки.

(4) По истекот на рокот од ставот 2 на овој член, правото да се поднесе барање за денационализација престанува.

(5) Органот за денационализација, односно судот по истекот на рокот од ставот 3 на овој член, за уваженото барање ќе определи надоместок, а ќе врати имот само доколку не настапиле правни и фактички пречки до денот на мериторното одлучување.

4. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот Суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеа 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Одредбите оспорени со предметната иницијатива веќе биле предмет на оценување на уставноста пред Уставниот суд, кој со Решение У.број 143/2007 ја оценувал уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ број 44/2007) во целина и не повел постапка за оценување на неговата уставност, а со Решенија У.број 35/2011 и У.број 204/2011 Судот ги отфрлил иницијативите од други подносителите за оценување на уставноста на одредбите од овој Закон.

Тргувајќи од тоа што Уставниот суд веќе ја оценувал уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација во целина, а со тоа и одредбите од членот 49 од Законот, и на подносителот му се доставени наведените Решенија

на Судот во кои е изнесен ставот на Судот, како и поради тоа што во предметната иницијатива не се изнесени наводи за поинакво одлучување, произлегува дека се исполнети деловничките услови за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.62/2012)

192.

У.бр.74/2012

- Член 3 точки 1 и 2 во деловите “образование” од Законот за јавни службеници (“Службен весник на Република Македонија”, број 52/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012) и на членот 79-б ставови 1 и 2 од Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 51/2011, 6/2012 и 100/2012)

- Article 3 items 1 and 2 in the parts “education” of the Law on Public Servants (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.52/2010, 36/2011, 6/2012 and 24/2012) and of Article 79-b paragraphs 1 and 2 of the Law on Primary Education (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 51/2011, 6/2012 and 100/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеи 2 и 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 3 точки 1 и 2 во деловите “образование” од Законот за јавни службеници (“Службен весник на Република Македонија”, број 52/2010, 36/2011, 6/2012 и 24/2012) и на членот 79-б ставови 1 и 2 од Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 103/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 51/2011, 6/2012 и 100/2012).

2. Рамзије Арифиде од Тетово, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите, означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, оспорените делови од одредбите од членот 3 точки 1 и 2 од Законот за јавни службеници, биле недоречени, додека оспорените одредби од членот 79-б ставови 1 и 2 од Законот за основното образование доведувале до нејаснотии и конфузии, недоречености и недвосмислености, спротивно на уставниот принцип на владеењето на правото, а со тоа и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија. Ова од причини што наставниците имале специфичности во работата и нивните права и обврски биле регулирани со Законот за основното образование како во поглед на фондот на часови, обемот на работните должности, вработувањето и слично и тоа не кореспондираше со условите за вработување со Законот за јавни службеници, па оттука оспорените законски одредби само доведувале до нејаснотии и конфузија.

3. Судот, на седницата утврди дека со оспорениот член 3 точки 1 и 2 од Законот за јавните службеници, е уредено значењето на одделни изрази употребени во овој закон, односно дека јавни службеници се вработените кои вршат работи од јавен интерес во дејностите образование, здравство, култура, наука, труд и социјални работи, социјална заштита и заштита на детето, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници (точка 1) и јавна служба се институциите на дејностите образование, здравство, култура, наука, труд и социјални работи, социјална и детска заштита, установите, фондовите, агенциите, јавните претпријатија основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје, односно градот

Скопје, а не се опфатени со Законот за државните службеници (точка 2).

Судот утврди и дека оспорените законски делови од Законот за јавните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 52/2010, 36/2011 и 6/2012), со Одлука на Уставниот суд У.бр.221/2011 од 11 април 2012 година, се поништени и повеќе не се во правниот поредок.

Понатаму, Судот утврди дека со оспорениот член 79-б став 1 од Законот за основното образование е уредено дека вработените од членовите 77, 78, 79 и 79-а од овој закон, како и секретарот на основното училиште имаат статус на јавни службеници, а со оспорениот став 2 од истиот член од Законот дека за вработените од ставот 1 на овој член се применува Законот за јавните службеници, освен ако поинаку не е уредено со Законот за основното образование.

Судот, исто така утврди дека и овие оспорени одредби од Законот за основното образование, не се повеќе во правниот поредок, бидејќи со Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 100/2012), со член 7 од измените и дополнувањето на Законот, целината на оспорениот член 79-б од Законот за основното образование во која се содржани и оспорените одредби од Законот, е избришан од текстот на Законот.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеите 2 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во претходната постапка, Судот утврди дека оспорените законски делови во членот 3 точки 1 и 2 од Законот за јавни службеници, биле предмет на оценување од страна на Уставниот суд на Република Македонија по однос на нивната согласност со одредби од Уставот, и со Одлука У. бр. 221/2011 од 11 април 2012 година, Судот, го поништил членот 3 точки 1 и 2 во деловите: „образование“ од Законот за јавните службеници, бидејќи оценил дека тие не се во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, според која владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија Уставот.

Со оглед дека овие оспорени делови од одредбите од членот 3 точки 1 и 2 од Законот за јавните службеници, Уставниот суд ги поништил и повеќе не се во правниот поредок, во конкретниот случај се исполнети процесните услови за примена на цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

Со оспорениот член 79-б став 1 од Законот за основното образование е уредено дека вработените од членовите 77, 78, 79 и 79-а од овој закон, како и секретарот на основното училиште имаат статус на јавни службеници, а со оспорениот став 2 од истиот член од Законот дека за вработените од ставот 1 на овој член се применува Законот за јавните службеници, освен ако поинаку не е уредено со Законот за основното образование.

Судот, утврди и дека по поднесувањето на иницијативата, со Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 100/2012), со член 7 од измените и дополнувањето на Законот, целината на членот 79-б од Законот за основното образование во која се содржани и одредбите од Законот кои се оспоруваат со иницијативата, е избришан од текстот на Законот.

Со оглед дека и овие оспорени одредби од членот 79-б од Законот за основното образование, повеќе не се во правниот поредок, и во овој случај се исполнети процесните услови за примена на погоре цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

5. Поради изнесеното, Судот, одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.74/2012)

193.

У.бр.131/2012

- Член 11 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за шуми („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2011)

- Article 11 paragraph 2 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Forests (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” no.24/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен

весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијатиата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 11 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за шуми („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2011).

2. Гоце Трајков од Радовиш на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата на подносителот Гоце Трајков од Радовиш, кој со писмо на овој Суд Р.бр.59/12 од 3.08.2012 година, е известен дека веќе Судот постапувал по иницијативата за оценување на уставноста на оспорениот член од Законот за измени и дополнување на Законот за шумите и истиот не повел постапка, кој со одговор известува дека останува при иницијативата, во која се наведува дека со овој член од Законот се вршело селекција на шумарските инженери. Имено, според иницијативата Законот се применувал селективно односно за државните претпријатија немало потреба од лиценциран инженер, а за приватните фирми имало потреба од лиценциран инженер. Тоа доведувало до заклучок дека лиценците важат само за шумите во приватна сопственост со што се создавала нелојална конкуренција и нееднакви услови на субјектите кои стопанисуваат со шуми и кои изработиле посебен план за стопанисување на шуми, како што било во неговиот случај.

Поради наведеното, подносителот смета дека оспорениот член не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 55 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 11 став 2 од Законот стручните работи во шумарството Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“ и субјектите кои управуваат со шумите и шумското земјиште во заштитените подрачја ги вршат без лиценца.

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на

Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Судот, со Решение У.бр.219/2011 од 8 февруари 2012 година, по повод иницијатива поднесена од истиот подносител како и во конкретниов предмет - Гоце Трајков од Радовиш, одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот член 11 став 2 од Законот.

Како и во предметната иницијатива и во тогаш поднесената иницијатива, подносителот се повикувал на селективна примена на Законот по однос на потребата на шумарски инженери со лиценца и без лиценца, во зависност од тоа дали станувало збор за државни или приватни шуми. Во однос на овие наводи, Судот во наведеното Решение го изразил следниов став:

Тргувајќи од наведеното произлегува дека со даденото законско овластување на ЈП „Македонски шуми“ основано од Владата на Република Македонија и на субјектите кои управуваат со шумите и шумското земјиште во заштитените подрачја да вршат стручни работи без лиценца не се доведуваат во нееднаква положба субјектите кои управуваат со шумите во државна и приватна сопственост.

Ова од причина што законодавецот точно со Законот за заштита на природата и Законот за шуми ги утврдил условите кои треба да ги исполнуваат субјектите кои управуваат со шумите во државна сопственост односно јавното претпријатие основано од Владата и со шуми во заштитените подрачја во однос на стручната екипираност и тоа само доколку ги исполнуват предвидените услови за да можат да управуваат и да вршат стручни работи во шумарството без лиценца.

Имајќи предвид дека во предметната иницијатива не се изнесуваат поинакви аргументи од оние што Судот веќе ги оценувал и изразил свој став, Судот оцени дека наводите во сега поднесената иницијатива не може да претставуваат основ за поинакво одлучување во однос на предметот У.бр.219/2011, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.131/2012)

194.

У.бр.149/2011

- Член 166 став 2 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006, 126/2006, 84/2007 и 47/2011)

- Article 166 paragraph 2 of the Law on Bankruptcy (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.34/2006, 126/2006, 84/2007 and 47/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 166 став 2 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006, 126/2006, 84/2007 и 47/2011).

2. Асоцијација „Магна Карта“ од Велес и Движење за социјална правда „Ленка“ од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на законот наведен во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата оспорената одредба била во директна спротивност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 2, Амандман XXI со кој е заменет член 15, член 51 и член 52 став 4 од Уставот. Правото на тужба (*ius actio*) и правото на приговор / жалба (*ius appellatio*) биле едни од круцијалните човекови права кои спаѓале во корпусот на првата генерација „граѓански (лични/персонални) слободи и права. Тие претставувале значен елемент во зацврстувањето на

правната сигурност на граѓаните, но и конституционален елемент кој го штител граѓанинот од неодговорното и волунтаристичко однесување на државните органи и службеници. Овие права, објективно гледано, вршеле еден вид притисок врз конкретниот судија т.е. арбитер кој постапувал во дадена правна работа – тој да се однесува непристрасно и објективно во правораздавањето, знаејќи дека неговата одлука подоцна можела да биде преиспитана.

Понатаму во иницијативата е наведено дека користејќи ги овие свои неприкосновени уставни права стекнати низ историјата, граѓаните не само што имале практична можност на дело да ги заштитат своите права и интереси, туку тие постигнувале и исправање на евентуалните незаконитости и неправилности во работата на јавните органи кои вршеле правораздавање при настанат спор – без оглед дали поединечниот мериторен акт кој тие го носеле се нарекувал пресуда, решение, одлука и сл. Со ова, на индиректен начин, се овозможувало и самите граѓани, од коишто и извира суверенитетот на државата, да придонесуваат кон јакнење на режимот на законитоста и владеењето на правото.

Оттука, според наводите во иницијативата, правото на тужба против арбитражна одлука и правото на жалба против судска одлука ја имале своја претпоставка и во оправданата премиса дека првостепената одлука, на било кој надлежен орган (суд, арбитража, мировен совет, управен орган и сл.) не морало секогаш да биде законита, исправна и справедлива. Овие инструменти на институционална заштита спаѓале во групата на т.н. редовни правни средства (*instrumentium*) или правни лекови (*ordinaria auxilii*) и го исклучувале секое повластување кое би го имал било кој субјект – учесник во постапката, па дури и оној кој пресудувал. Правото на правен лек, без никаков исклучок, им припаѓал на сите кои тврделе дека во определена постапка не им била дадена законита правна заштита која им следувала. Згора на се – правото на ефективен правен лек било фундаментално човеково процесно право кое го гарантирале сите меѓународни документи за човекови права, како и внатрешните национални прописи на сите цивилизирани демократски држави во светот. Така, на пример, во чл. 13 од Европската конвенција за човекови права, донесена од Советот на Европа, а ратификувана од нашата држава во 1997 година, којашто била и обврзувачки правен избор кај нас, се гарантирало правото на ефективен лек и се гласела: „Секој, чии права и слободи определени во Конвенцијата се повредени, ќе има ефективен лек пред домашните органи – без оглед на тоа што повредата била сторена од лица кои вршеле службена должност“.

Според наводите во иницијативата во прилог на оправданоста на наведената правна аргументација било очигледно дека побиваната законска забрана работникот да има право на жалба против решението на престанок на работниот однос, донесено од страна на стечајниот

управник било во директна спротивност на точката 1 од уставниот Амандман XXI, кој изрично вели дека: „Се гарантира правот на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд“.

Во продолжение на иницијативата е наведено дека ваквата противуставна забрана била нова и досега непозната во нашиот правен систем. Всушност со членот 122 став 2 од поранешниот Закон за стечај („Службен весник на РМ“ бр. 55/1997 и 53/00, 37/02, 17/04 – денес вон сила), било изрично допуштено и право на жалба, како и дополнително право на тужба на работникот против оваа одлука на стечајниот управник. Оттука го поставуваат клучното прашање: „Што било тоа што го натерало законодавецот, на ваков противуставен и непропорционален начин, да му ги ускрати двете фундаментални човекови права на работникот на кој, поради стечај, му престанувал работниот однос: и правото на жалба, но и правото на тужба? Argumentum a fortiori, еден од вкупно петте загарантирани инструменти на правна заштита на работниците, според нашиот Закон за работните односи (2005) биле и приговорот против одлуката за отказ (в.в. член 91 од Законот за работните односи). Оттука, евидентно било дека немало ниту логички, ниту правни причини зошто законодавецот му ги ускратил овие две круцијални уставни права на работникот кој работи во претпријатие кое оди по стечај. Имено, самиот факт на одење во стечај на инсолвентното друштво, во никој случај, не можело да биде доволно оправдување за кратење на овие фундаментални човекови права кои изрично се гарантирани со Уставот. Поради горенаведените причини подносителите на иницијативата сметале дека оваа, очигледно антиконституционална и конфузна законска одредба која била некомпатибилна со нашиот уставен поредок, земајќи ја предвид јавната полза (*utilitas publica*) и правичноста (*aequitas*) од тоа дејствие – што побрзо требало да биде касирана и повеќе да не постоела во нашиот правен систем, како крајно штетна и претерано непропорционална, која во праксата, веќе пет години предизвикувала несогледливи штетни последици по судбината на работниците и од таа причина не смеело да се заборави дека и работничките права биле човекови права.

4. Судот на седница утврди дека во делот “Договори за вработување” со член 166 од Законот за стечај, со денот на отворањето на стечајната постапка договорите за вработување склучени меѓу работникот и работодавецот должник престануваат. (став 1) Стечајниот управник донесува решение со кое констатира дека договорот за вработување на работникот престанал. Против ова решение не е дозволена жалба. (оспорен став 2) Стечајниот управник заради остварување на правата на работникот примерок од решението од ставот 2 на овој член го доставува до надлежната служба за посредување при вработување на чие подрачје се наоѓа седиштето на стечајниот должник, во рок од три дена од денот на донесувањето.(став 3) Со денот на отворање на стечајната постапка

престануваат и договорите со кои се уредуваат односите меѓу друштвото со извршните членови на одборот на директори, членовите на управниот одбор, односно управителите.(став 4) Стечајниот управник може, по претходно добиена писмена согласност од стечајниот судија, да склучува нови договори за вработување на определено време за завршување на започнатите работи и за отстранување на можните штети. Ако има потреба од склучување нови договори, приоритет ќе имаат поранешните работници кои биле вработени кај должникот. (став 5) Платите и надоместоците на работниците ги определува стечајниот управник во согласност со закон и колективен договор, а врз основа на претходно добиена писмена согласност од стечајниот судија.(став 6) Платите и надоместоците од ставот (6) на овој член се намируваат како обврски на стечајната маса.(став 7)

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото претставува една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со член 1 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006 и 126/2006) се уредуваат целите и условите за отворање на стечајната постапка; органите на стечајната постапка; управувањето и располагањето со имотот што влегува во стечајната маса; намирувањето на побарувањата на доверителите во стечајната постапка; правните последици од отворањето на стечајната постапка; планот за реорганизација; личното управување; ослободувањето од другите обврски; посебните видови стечајни постапки за поединци со статус на трговец; стечајни постапки со странски елемент и други прашања во врска со стечајот.

Со предметната иницијатива се оспорува членот 166 став 2 од Законот за стечај.

Наведената одредба била предмет на уставно-судска анализа во постапката по предметот У.бр.63/2006 од аспект на нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 2, Амандман XXI со кој е заменет член 15, член 51 и член 52 став 4 од Уставот. Инаку, во овој предмет Судот донел Решение од 26 септември 2007.

Во постапката по предметот при донесувањето на решението, Судот ги завземал следните гледишта:

“Судот оцени дека Законот за стечај е усогласен со Законот за работните односи кој предвидува дека работен однос се заснова и престанува со договор за вработување. Како еден од условите за престанок на договорот за вработување, во Законот за работните односи се предвидени стечај или ликвидација на работодавачот. Ваквото решение од Законот за работните односи е преземено и во Законот за стечај. При донесување на решението со кое се констатира дека договорот за вработување престанал, стечајниот управник не донесува поинакво решение од договорот за вработување туку, како што и самиот подносител на иницијативата наведува, тој само констатира состојба која е настаната како последица на престанок на договорот за вработување и тоа решение е од исклучиво деклараторен карактер. Тоа повеќе му служи на вработениот како доказ за остварување на своите права во случај на невработеност, бидејќи во Агенцијата за вработување поранешните вработени кај стечајниот должник презентират решение со кое се констатира престанок на договорот за вработување.

Во овој контекст, жалба против решение со кое се констатира дека договорот за вработување престанал со отворање на стечајна постапка над стечајниот должник (работодавач) би била беспредметна поради непостоење на околности за жалба (договорот за вработување престанал со отворање на стечајната постапка). Воедно со отворање на стечајната постапка се раскинуваат и договорите за вработување на органите на управување на стечајниот должник, и стечајниот должник го губи правниот субјективитет (се гасне неговата сметка и се брише од трговскиот регистер). При ваква состојба се поставува прашање кому ќе биде упатена жалбата, кој ќе решава по неа кога и кој ќе го спроведе решението по жалба кога веќе е престаната функцијата на органите на управување.

Имено, прашањето на престанувањето на договорот за вработување на работникот иако во формална смисла е одлука на стечајниот управник (дека го носи наведеното решение) меѓутоа, стечајниот управник само констатира една состојба која е уредена во ставот 1 на членот 166 од Законот според кој со денот на отварањето на стечајната постапка договорите за вработување склучени меѓу работникот и работодавецот должник престануваат.

Оттука, имајќи го во предвид наведеното, како и правната теорија по однос на поединечните правни акти кои во суштина може да се јават како поединечни управни акти или поединечни судски акти, како и фактот што според Амандман XXI кој е предвиден во делот на одредбите од Уставот кој се однесува на основни слободи и права на човекот и граѓанинот, правото на жалба е препуштено да биде уредено со закон, (како што впрочем е во случајов со оспорените одредби од

Законот), Судот утврди дека наводите во иницијативата дека оспорените членови 36 став 4 и 166 став 2 од Законот за стечај не биле во согласност со членот 8 и Амандманот XXI, не се основани.”

Тргувајќи од наведените уставни одредби, содржината на оспорената одредба, одредбите на кои се повикуваат подносителите на иницијативата, како и фактот што Уставниот суд веќе одлучувал за оценување на уставноста на оспорениот член 166 став 2 од Законот за стечај и со Решение У.бр.63/2007 од од 26 септември 2007 година не повел постапка, односно не изразил сомнение по однос на неговата согласност со Уставот, сметаме дека во конкретниот случај по предметна иницијатива нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на наведеното сметаме дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.149/2011)

195.

У.бр.116/2012

- Член 10 точка 8 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011 и 26/2012)

- Article 10 item 8 of the Law on Health Insurance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” no.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011 and 26/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 10 точка 8 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011 и 26/2012).

2. Соња Петковска Николовска, адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со оспорениот член 10 точка 8 од Законот, не се гарантирало правото на здравство во целина, што не било во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија - владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните, хуманизмот, социјалната правда и солидарноста. Ова од причина што оспорените одредби од Законот не била јасна и прецизна и при имплементацијата создавала проблеми, бидејќи не можело да се разбере што би се случило кога доброволното здравствено осигурување не се спроведува преку друштвата за осигурување.

Подносителот на иницијативата смета дека оспорената законска одредба исто така не била во согласност со член 34, член 35 и член 39 од Уставот од причина што Фондот за здравствено осигурување немал склучено договор со одредени здравствени установи за давање на одредени услуги, а тоа влијаело и го доведувало во прашање остварувањето на основниот пакет на здравствени услуги, односно на оние услуги за кои осигуреникот сам ги сносел трошоците. На тој начин се вршело противуставно условување и ограничување на правото на здравствена заштита, со тоа што основните здравствени услуги Фондот ги обезбедувал на осигурените лица само во здравствените установи утврдени со мрежата на здравствени установи, наместо тоа условување да зависело само и исклучиво од тоа дали здравствената установа дала здравствена услуга, за која осигуреникот издвојува средства со кои менаџира Фондот. На тој начин, со оспорената одредба се доведувало

во прашање уставно и законски гарантираното право на граѓаните на Република Македонија на здравствена заштита, како и правото слободно, по сопствен избор да се определат во каков вид на здравствена установа ќе го остварат правото на здравствено осигурување.

Според иницијативата, со оспорениот закон бил пропишан системот на здравственото осигурување како дел од социјалното осигурување кој требало да обезбеди функционирање на примањата и давањата на здравствените услуги во рамки на здравствената заштита на осигурениците. Со тоа, таквото законско овластување за Фондот, претставувало излегување надвор од рамките на член 36 од Законот со кој било определено учеството на осигураното лице со лични средства во цената на здравствените услуги и на лековите, кое пак учество било приход на Фондот.

Во иницијативата понатаму е наведено дека системот на вредности во областа на здравственото осигурување не требало да се поврзува со околноста дали Фондот склучил или не договор со некоја здравствена установа и на тој начин се условувало и ограничувало остварувањето на правата на осигурениците и истите се ограничувале во правото на избор на здравствена установа која ќе ги вршела специјалистичко-консултативни и болничко здравствени услуги, кои според Законот спаѓале во задолжително здравствено осигурување, со што се повредувало загарантираното право на здравствена заштита нормирано во членот 39 од Уставот. Подносителот на иницијативата упатува на Одлуките на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.109/2009 и У.бр.185/2009 од 27 јануари 2010 година.

4. Судот на седница утврди дека со членот 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2011) во членот 10 точката 8 на крајот од реченицата точката и запирката се бришат и се додаваат зборовите: „и здравствени услуги и права кои произлегуваат од извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги, освен правата кои произлегуваат од областа на работните односи“.(оспорен дел)

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото претставува една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со член 1 од Законот за здравственото осигурување, се уредуваат здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување.

Со предметната иницијатива се оспорува членот 10 точка 8 од Законот за здравственото осигурување.

Наведената одредба била предмет на уставно-судска анализа во постапката по предметот У.бр.163/2011 од аспект на нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 34, член 35 став 1, член 39 и член 51 од Уставот. Инаку, во овој предмет Судот донел Решение од 18 септември 2012.

Во постапката по предметот при донесувањето на решението Судот ги завземал следните гледишта:

„Оспорениот член 10 од Законот е поместен во Глава II со наслов: „Право на здравствени услуги“, точка 2, со наслов: „Здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување“.

Според член 10 точка 8 од Законот, со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги, извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствените установи, во која се врши здравствената дејност специјалистичко-консултативни и болнички здравствени услуги без упат од избраниот лекар и здравствени услуги и права кои произлегуваат од извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што Фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги.

Од анализата на оспорениот член од Законот, а во контекст на наводите во иницијативата, сметаме дека со истиот децидно се утврдуваат здравствените услуги кои се на товар на осигурените лица. Имено, сите здравствени услуги извршени во здравствена установа кои се надвор од мрежата на здравствени установи, односно со кои Фондот, како купувач на услугите, не склучил договор за користење на услугите со здравствената установа, паѓаат на товар на личните средства на осигурените лица. Во случајов, сметаме дека станува збор за чист облигационо-правен однос (договорен однос) од кој произлегуваат одредени права и обврски за двете страни - Фондот за здравствено осигурување (како купувач) и одредена здравствена установа како продавач на здравствени услуги (станува збор за услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување).

Оттука, не може да се прифати тврдењето во иницијативата дека

одредени приватни здравствени установи биле доведени во нееднаква положба по однос на другите со кои Фондот склучил договор, од причина што во конкретниов случај се работи за присуство на субјективен елемент, волја, за склучување на ваков договор, што значи, постои опција некои приватни здравствени установи да не сакаат да постигнат таков договор со Фондот.

Според наше мислење, со оглед на карактерот и видот на здравствената услуга, која јасно и децидно е дефинирана во оспорената одредба, неспорно произлегува дека за овој вид на здравствена услуга, која не е опфатен со задолжителното здравствено осигурување и нема карактер на основ на здравствена услуга и истата не е пружена од здравствена установа од утврдената мрежа на здравствена установа каде што Фондот не го обезбедил вршењето на такви здравствени услуги, товарот на плаќање паѓа на самиот осигуреник. Ова особено ако се има во вид дека Фондот за здравствено осигурување, според неговата поставеност во Законот, е орган кој врши дејност од јавен интерес, но исто така, има својство и на купувач на здравствени услуги во интерес на осигурените лица, но во конкретнава ситуација тој нема обврска, туку можност за доброволен договорен однос на Фондот, од една страна, како купувач на услугите и здравствената установа, како продавач на услугите. Доколку се користи здравствената услуга во здравствена установа која е надвор од мрежата за која Фондот склучил договор, тогаш обврска за плаќање на услугите паѓа на товар на осигуреникот, што според нас, не е во спротивност со уставното начело на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста предвидени во член 8 став 1 алинеја 8 од Уставот, од причини што со тоа на осигуреникот не му се ограничуваат основните здравствени услуги кои го сочинуваат задолжителното здравствено осигурување, ниту пак се нарушува социјалниот карактер на државата.”

Тргувајќи од наведените уставни одредби, содржината на оспорената одредба, одредбите на кои се повикуваат подносителите на иницијативата, како и фактот што Уставниот суд веќе одлучувал за оценување на уставноста на оспорениот член 10 точка 8 од Законот за здравственото осигурување и со Решение У.бр.163/2012 од од 18 септември 2012 година не повел постапка, односно не изразил сомнение по однос на неговата согласност со Уставот, сметаме дека во конкретниот случај по предметна иницијатива нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на наведеното сметаме дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата поради *res judicata*.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот

на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.116/2012)

196.

У.бр.158/2011

- Член 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) и Автентичното толкување на членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2011)

- Article 1 of the Law on Amnesty (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” no.18/2002) and the Authentic Interpretation of Article 1 of the Law on Amnesty (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” no.99/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) и Автентичното толкување на членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2011).

2. Ова решение ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија “.

3. Вена Димовска, Драган Димовски, Томислав Јефтимовски, Ангелина Михајловска, сите од Тетово (прва иницијатива) и Александар

Петрушевски од Скопје (втора иницијатива), на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 од Законот за амнестија и Автентичното толкување на членот 1 од Законот за амнестија означени во точката 1 од ова решение. Според наводите на подносителите на првата иницијатива со Законот за амнестија и Автентичното толкување на член 1 од наведениот закон повредена била темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија утврдена во член 8 став 1 точка 11, а тоа е почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право за воени злосторства против цивилно население кои спаѓаат во редот на извонредно тешки кривични дела, а правно регулирани во Кривичниот законик на Република Македонија Глава 34 „Кривични дела против човечноста и меѓународното право“. Според подносителите, а поаѓајќи од општоприфатените норми во целокупната меѓународна демократска заедница кривичното гонење и извршувањето на казната не застарува за кривични дела од член 403 до 408 од Кривичниот законик. Оттука, меѓународното право без исклучок не познава амнестија за воени злосторства против цивилното население.

Понатаму, според подносителите, со Законот за амнестија бил повреден член 9 од Уставот од причина што законот ги опфаќал само сторителите на тешки кривични дела против цивилното население, додека со него не биле опфатени осудените кои одлежуваат казна затвор за сторени лесни кривични дела. Воедно, со Законот за амнестија повреден бил и член 20 ставовите 3 и 4 од Уставот во кој изречно е утврдено дека забранети се воени и полувоени здруженија што не им припаѓаат на вооружените сили на Република Македонија, а програмата и дејствувањето на здруженијата на граѓаните и политичките партии не можат да бидат насочени кон насилно уривање на уставниот поредок и кон поттикнување или повикување на воена агресија или разгорување на национална, расна или верска омраза или нетрпеливост. Меѓутоа, спротивно на наведените уставни норми законодавецот амнестира луѓе кои со нивните дејствија повикуваат на спротивното.

Исто така подносителите наведуваат дека Собранието на Република Македонија во два наврати има донесено закони со кои се регулира правната рамка на предмети процесуирани и вратени од Хашкиот трибунал и тоа Законот за амнестија и Законот за соработка на Република Македонија со Меѓународниот кривичниот суд. Од одредбите на овие закони произлегува дека правото на одредување дали постојат елементи за кривично гонење на воените злосторства е пренесено на Меѓународниот кривичен суд во Хаг, но и дека прецизно е одредено како треба да се постапува во случаи кога Трибуналот во Хаг враќа случаи од своја надлежност во домашното правосудство, при што ускратена е основната информација, а тоа е во која фаза се вратени Хашките

предмети во Република Македонија, ниту пак е презентирани таков документ за фазата на обработка со што даденото толкување не дава одговор на прашањето дали и во која фаза се вратени предметите.

Според наводите на подносителот на иницијативата Александар Петрушевски, Автентичното толкување на член 1 од Законот за амнестија не било во согласност со член 8, член 98, член 118 од Уставот на Република Македонија како и со Универзалната декларација за човековите права на ООН од 1948 година и други меѓународни документи. Ова од причина што четирите случаи т.н. Хашки случаи: Водството на ОНА, Малтретираните мавровски работници, Киднапирањето Македонци од Непроштено и Липковска брана не можело да бидат предмет на амнестија и не застарувале. Имено, овие случаи биле во судска постапка каде се знаело кој се обвинети и кој се жртвите на злосторствата, меѓутоа пратениците на ВМРО-ДПМНЕ во коалиција со ДУИ го прекршиле член 118 и член 98 од Уставот на начин што му попречиле на судот и обвинителството да работи согласно Уставот и законите.

4. Судот на седницата утврди дека Законот за амнестија е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 7 март 2002 година, објавен е во “Службен весник на Република Македонија” бр.8/2002 од 8 март 2002 година и стапил во сила истиот ден.

Во член 1 став 1 од Законот е определено дека: со овој закон се ослободуваат од гонење, се запираат кривичните постапки и потполно се ослободуваат од извршувањето на казната затвор (во натамошниот текст: амнестија), граѓани на Република Македонија, лица со законски престој, како и лица кои имаат имот или семејство во Република Македонија (во натамошниот текст: лица), за кои постои основано сомневање дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година.

Според став 2 од членот 1 од Законот, определено е дека: амнестијата се однесува и на лица кои и пред 1 јануари 2001 година, подготвувале или сториле кривични дела во врска со конфликтот од 2001 година.

Во ставот 3 алинеите: 1 и 2 од Законот е предвидено ослободување од гонење и запирање на кривичните постапки за кривични дела според Кривичниот законик или друг закон на Република Македонија против лицата за кои постои основано сомнение дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година. Во алинеата 3 од истата одредба е предвидено потполно ослободување од извршувањето на казната затвор за кривични дела според Кривичниот законик и други закони на Република Македонија на лицата кои подготвиле или извршиле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година, а во алинејата 4 е определено бришење на осудата и укинување на правните последици на осудата заклучно со наведениот датум.

Според член 1 став 4 од Законот, е определено дека амнестијата не се однесува на лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година ќе поведе постапка.

5. Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.169/2002 од 19 февруари 2003 година не повел постапка за оценување на уставноста на Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002).

Во однос на сега повторно оспорениот член 1 од Законот за амнестија, Судот во наведеното Решение, покрај другото, утврдил:

Од содржината на членот 1 од Законот, произлегува дека нема поединечно набројување на кривичните дела за кои се дава амнестија преку: ослободување од гонење, запирање на кривичните постапки, потполно ослободување од издржувањето на казната затвор, бришење на осудата, укинување на правните последици на осудата, односно во член 4 не се наведени кривичните дела за кои нема да се поднесе кривична пријава, освен што во двете одредби е определено дека се работи за сторени или подготвени кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година.

Според мислењето на Судот, доколку се има во предвид дека во членот 1 став 4 од Законот, е предвиден исклучок во примената на амнестијата за сторителите на кривичните дела за кои е надлежен Меѓународниот трибунал, во членот 2 има децидно набројување на кривичните дела за кои се однесува амнестијата, во членот 3 став 2 е содржан вториот исклучок во примената на амнестијата за сторителите на кривичните дела против човечноста и меѓународното право и делата во врска со неовластеното производство и пуштање во промет на наркотични дроги и други кривични дела, произлегува дека може да се определи за кои се кривични дела се даваат предвидените погодности на амнестијата. Уште повеќе што не секое кривично дело може да има карактер на кривично дело сторено или подготвено во врска со конфликтот од 2001 година.

При тоа се имаше во предвид фактот дека кругот на лицата опфатени со амнестијата се определува преку повеќе елементи: видот на кривичните дела, потоа временскиот период на сторување на делата, видот и висината на изречените казни и други елементи, а сите наведени елементи не мораат да бидат содржани во актот за амнестија за да се определи кругот на амнестираните лица. Оттука, според Судот, не се повредува владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок.

По однос на ова спорно прашање, беше изнесено и второ становиште во обратна насока од прво изложеното. Имено, според ова

становиште повеќе моменти би можеле да укажат на повреда на принципот на владеење на правото преку злоупотреба на неопределеноста на кривичните дела, како од страна на лицата на кои се однесува амнестијата, така и од страна на надлежните органи за примена на Законот. Тоа се: околноста што Кривичниот законик содржи огромен број на кривични дела, а не секое кривично дело може да содржи елементи на кривично дело направено или подготвено во врска со вооружениот конфликт од 2001 година, па неопходно било конкретно означување на кривичните дела. Потоа, до донесувањето на овој Законик во примена беа сојузни кривични прописи превземени како републички, што претставува огромен број на можни кривични дела сторени во врска со настанатиот конфликт, како и околноста што секој засегнат со актот за амнестија би можел да се повика дека делото го направил во врска со конфликтот. Надлежните органи за примена на Законот немаат точна насока за кој вид на кривични дела се определува целосно ослободување од гонење, запирање на постапките или ослободување од издржувањето на казната и другите предвидени поволности.

Ова стовиште се темелеше на околноста дека кругот на амнестираните лица, се определува со самиот акт, помеѓу другото и со определувањето на видот на кривичните дела, потоа временскиот период на сторување на делата, видот и висината на изречените казни и така натаму. Тоа би значело дека според ова стовиште во оспорениот Закон отсутствуваат доволен број на показатели за определување на кругот на лицата на кои се однесува актот за амнестија.

Според Судот со оспорениот Закон не е направена повреда на уставно загарантираните и непрокосновени: право на живот, право на физички и морален интегритет и право на слобода со донесувањето на актот за амнестија. Имено, правото на државата да даде амнестија, не ги повредува одредбите од уставот што ги гарантираат наведените права. Ова од причина што повредата на овие уставни права, во кривичните норми добиваат обележје на конкретно кривично дело и тие дела соодветно се санкционираат. Исто така, не постои уставна забрана на сторителите на овие најтешки кривични дела или било кое кривично дело да им се даде амнестија од страна на Собранието на Република Македонија. Уставот во член 68 став 1 алинеја 18, определил можност Собранието на Република Македонија во конкретна ситуација да даде амнестија, но содржината и видовите на амнестијата е оставено да се регулира со самиот акт за амнестија.

Од друга страна во член 1 став 4 од Законот е определен исклучок во примената на амнестијата по однос на лицата кои извршиле најтешки кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Мечународниот трибунал за гонење на лицата одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право

на територијата на поранешна Југославија од 1991 година че поведе постапка. Вториот исклучок е предвиден во член 3 став 2 од Законот, на начин што амнестијата не се однесува на осудените лица помеѓу другото и за кривични дела против човечноста и меѓународното право (глава XXXIV член 403 до 422 од Кривичниот Законик).

Врз основа на изнесеното може да се заклучи дека со предвидените исклучоци во членот 1 став 4 и членот 3 став 2 од Законот, се обезбедени механизми за заштита на наведените неприкосновени права, со оглед дека нивната повреда е окарактеризирана како тешко кршење на меѓународното хуманитарно право, односно како кривични дела против човечноста и меѓународното право.

При оценката на согласноста на ставот 4 од членот 1 од Законот со уставните одредби, кај Судот се постави и прашањето дали со ваквото законско решение не доаѓа до исклучување на домашното законодавство од надлежноста да ги гони и казни сторителите на најтешките кривични дела од периодот на конфликтот.

Од овие причини беше нужно Судот да навлезе и во анализа на одредбите на Статутот на Хашкиот суд или Хашки трибунал, формиран со Резолуцијата 808 од 22 февруари 1993 година од Советот за безбедност врз основа на Повелбата на Организацијата на обединетите нации, а врз основа на обврската на страните вмешани во конфликтот на територијата на поранешна Југославија да се придржуваат кон меѓународното хуманитарно право и посебно кон Женевската конвенција од 12 август 1949 година.

Надлежноста и постапката пред Трибуналот се уредени со Статутот на Судот, прифатен од Советот за безбедност, а покрај Статутот усвоени се и други акти што ги регулираат одделните фази во постапката пред Судот. Основното начело на кое се базира конкурентната надлежност е взаемната надлежност на Хашкиот трибунал и на националните судови.

Критериумот „тешко кршење на меѓународното хуманитарно право“ како недоволно прецизно дефиниран, се разработува во одредбите на Статутот на Трибуналот, кои пак содржат јасно определување на казните дела со повикнување на: кршење на Женевската конвенција од 1949 година (член 2), како што се: намерно убивање, тортура или нехуман третман и други инкриминирани дејствија. Потоа член 3 од Статутот содржи казниви дела што значат кршење на законите или обичајното право, како основа за казнување според Хашката конвенција од 1907 година. член 4 од Статутот содржи казниви дела како што се геноцид или некое друго злосторство според Конвенцијата од 1948 година за превенција и закана за злосторства од овој вид. При тоа како дејствија со кои се врши геноцид се пропишани: убивање на членови или на цела група, причинување тешки телесни или ментални повреди

и така натаму. Злосторствата против човештвото се забранети без оглед по каков повод се направени, а како злосторства се прогласени со Повелбата за Нинбершкиот суд и со други документи. При тоа само членот 2 изрично се базира на Женевската конвенција, а за останатите одредби, заклучокот за тоа во кој меѓународен документ се предвидени се влече од анализата на описот на кривичните дела. Оттука според Судот овие кривични дела изрично се пропишани со меѓународните правни акти што се ратификувани, а истите кривични дела се превземени и во националните законодавства.

Инаку, за компарација со решението во сега оспорениот Законот за амнестија по однос на планирањето на кривичните дела, во член 7 став 1 од Статутот, исто така се предвидува одговорност помеѓу другото и за лицето кое планирало или поттикнувало кривично дело од членовите 2 до 5 од овој Статут, без определување на почетниот термин на планирање односно подготовка на кривичното дело.

Македонското кривично законодавство во целост ги санкционира кривичните дела опфатени во бројни меѓународни акти во членовите 403 до 422 од Кривичниот Законик во главата под наслов “Кривични дела против човечноста и меѓународното право”. Заклучокот што произлезе од анализата на одредбите на Статутот и оваа глава од Кривичниот законик е дека тие не содржат изворна регулатива по однос на битијата на кривичните дела и нивните наслови туку истите се базираат на повеќе меѓународни конвенции.

Членот 9 од Статутот предвидува: Меѓународниот суд и националните судови паралелно се надлежни кривично да го гонат лицето за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право сторено на територијата на поранешна Југославија од 1 јануари 1991 година. Меѓународниот суд има примат над националните судови. Меѓународниот суд може во било која фаза на постапката формално да побара од националните судови да ја отстапат надлежноста на Меѓународниот суд во согласност со овој Статут и Правилникот за постапката и доказите на Меѓународниот суд. Република Македонија на барање на Трибуналот отстапи пет предмети, формирани против извршители на кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година, чиј правен исход се уште не е познат.

Според Судот, оваа одредба ја разрешува конкурентната надлежност со давање на примат на Хашкиот трибунал над домашната или националната надлежност, бидејќи националната јурисдикција не може да ја исклучи меѓународната јурисдикција. При тоа со гонење за такви дела, како и со давање на амнестија или помилување за ваков вид на кривични дела, не би смеело да се оневозможува извршувањето на одлуките на Хашкиот трибунал.

Од вака направената анализа, произе дека содржаниот исклучок

за лицата што не се амнестираат од член 1 став 4 од Законот за амнестија е неопходен заради фактот што меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија согласно член 118 од Уставот.

Исто така, треба да се има во предвид дека Република Македонија е членка на Обединетите нации. Одлуката за пристапување кон Женевските конвенции и протоколи е донесена во 1993 година, со што Република Македонија во правниот поредок вклучи низа на меѓународни акти што санкционираат тешки кривични дела. Одлуката за пристапување на Република Македонија кон меѓународните договори за основните човекови права и слободи е донесена во 1993 година, со што Република Македонија пристапува кон: Универзалната декларација за човековите права од 10.12.1948 година, Конвенцијата за спречување на злосторства на геноцид од 9.12.1948 година и многу други меѓународни акти.

Од друга страна предвидениот услов за поведување на постапка од страна на Хашкиот суд како основ за исклучување на одреден круг на лица од дадената амнестија од членот 1 став 4 од Законот, го наметна прашањето дали тоа значи дека во случај кога трибуналот нема да поведе постапка, треба да се даде амнестија на лицата одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право и дали воопшто може да се применува домашната јурисдикција во ваков случај, како и прашањето дали оваа одредба остава простор за амнестирање на лица сторители на најтешки кривични дела во случај Хашкиот трибунал да одлучи спрема нив да не води постапка.

Исто така, Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.155/2007 од 19 декември 2007 година ја отфрли иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 став 1 и 4 од Законот за амнестија.

Во овој предмет, Судот се повикал на Решението У.бр.169/2002 година, и го дал истото образложение во врска со оспорениот член 1 ставите 1 и 4 од Законот за амнестија.

Врз основа на наведеното произлегува дека Уставниот суд на Република Македонија во донесеното Решение У.бр.169/2002 од 19 февруари 2003 година во целост се произнел за прашањата што се покренуваат со предметната иницијатива. Оттаму, произлегува дека Судот веќе одлучувал за истата работа и нема основи за поинакво одлучување согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Судот од каде се исполнети претпоставките иницијативата да се отфрли.

6. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективни договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Од изнесеното недвосмислено произлегува дека Уставниот суд по повод поднесена иницијатива на Игњат Панчевски од Скопје која содржи слични наводи како и предметните иницијативи со Решение У.бр.169/2002 од 19 февруари 2003 година не повел постапка за оценување уставноста на Законот за амнестија во целина и посебно на член 1 од Законот за амнестија, како и по повод иницијативата на Јана Лозаноска од Скопје, Уставниот суд со Решение У.бр.155/2007 од 19 декември 2007 година, согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ја отфрлил иницијативата за оценување на уставноста на член 1 ставовите 1 и 4 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002).

Имајќи ги предвид деловничките одредби од член 28 алинеја 2 од Деловникот, произлегува дека Уставниот суд одлучувал за оценување на уставноста на член 1 од Законот за амнестија, односно за истата работа веќе одлучувал, а по повод на предметните иницијативи нема основи за поинакво одлучување, од кои причини иницијативите се отфрлаат.

7. Судот, исто така, утврди дека врз основа на член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 19 јули 2011 година даде Автентично толкување на членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002). Членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) гласи:

Со овој закон се ослободуваат од гонење, се запираат кривичните постапки и потполно се ослободуваат од извршувањето на казна затвор (во понатамошниот текст амнестија) граѓани на Република Македонија, лица со законски престој, како и лица кои имаат имот или семејство во Република Македонија, за кои постои основано сомневање дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година. Амнестијата се однесува и на лица кои и пред 1 јануари 2001 година, подготвувале или сториле кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година.

Со амнестијата од ставовите 1 и 2 на овој член:

- се ослободуваат од гонење за кривично дело според Кривичниот законик и друг закон на Република Македонија лицата за кои постои основано сомнение дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година,

- се запираат кривичните постапки за кривични дела според

Кривичниот законик и други закони на Република Македонија против лицата за кои постои основано сомнение дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година,

- потполно се ослободуваат од издржување на казна затвор за кривични дела според Кривичниот закон и друг закон на Република Македонија лицата кои подготвувале или извршиле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година, и

- се определува бришење на осудата и се укинува правната последица на осудата заклучно со 26 септември 2001 година.

Одредбите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член не се однесуваат на лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година ќе поведе постапка.

Членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) треба да се толкува така што амнестијата се применува на сите сторители на кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година, освен за лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, а против кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година повел постапка.

Во однос на наводите од иницијативата со кои се оспорува Автентичното толкување на членот 1 од Законот за амнестија Судот го имаше предвид следното:

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Од наведената уставна одредба произлегува дека Собранието на Република Македонија има овластување да дава автентично толкување на законски одредби, при што Уставот остава законодавецот да го определи обемот и постапката на давањето на автентично толкување, со оглед на тоа што тој ја донесува законската одредба.

Автентичното толкување на член 1 од Законот за амнестија е дадено од страна на Собранието на Република Македонија на 19 јули 2011 година. Видно од стенографските белешки на Четвртата седница на Собранието на Република Македонија одржана на 19 јули 2011 година за автентичното толкување од вкупно 92 пратеника, 63 гласале „за“ и 29 „против“.

Според правната теорија, автентичното толкување на законите

значи утврдување на содржината и на вистинската смисла на веќе донесен закон, кој во примената покажува нејасност, двосмисленост или содржи празнина. Автентичното толкување е составен дел на објавени закони, а не негово дополнување или нов закон. Тоа се применува од моментот на влегување во сила на законот што се толкува, на случаи кои не се решение (ретроактивно дејство). Ова толкување стапува на местото на одредбите на која се однесува и на тој начин станува дел од законот од самиот почеток на неговото влегување во сила.

Во оспореното Автентично толкување („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2001) најпрво е цитиран членот 1 кој содржи 4 става, а потоа во последниот став е предвидено дека членот 1 од Законот за амнестија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) треба да се толкува така што амнестијата се применува на сите сторители на кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година освен за лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, а против кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно паво на територијата на поранешна Југославија од 1991 година, повел постапка.

За разлика од содржината на Автентичното толкување во членот 1 став 1 од Законот за амнестија е предвидено дека: со овој закон се ослободуваат од гонење, се запираат кривичните постапки и потполно се ослободуваат од извршувањето на казната затвор (во натамошниот текст: амнестија), граѓани на Република Македонија, лица со законски престој, како и лица кои имаат имот или семејство во Република Македонија (во натамошниот текст: лица), за кои постои основано сомневање дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година.

Според став 2 од членот 1 од Законот, определено е дека: амнестијата се однесува и на лица кои и пред 1 јануари 2001 година, подготвувале или сториле кривични дела во врска со конфликтот од 2001 година.

Во ставот 3 алинеи: 1 и 2 од Законот е предвидено ослободување од гонење и запирање на кривичните постапки за кривични дела според Кривичниот законик или друг закон на Република Македонија против лицата за кои постои основано сомнение дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година. Во алинеата 3 од истата одредба е предвидено потполно ослободување од извршувањето на казната затвор за кривични дела според Кривичниот законик и други закони на Република Македонија на лицата кои подготвиле или извршиле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година, а во алинејата 4 е определено бришење на осудата и укинување на правните последици на осудата заклучно со наведениот датум.

Според член 1 став 4 од Законот, е определено дека амнестијата не се однесува на лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година ќе поведе постапка.

Од компарацијата на членот 1 од Законот и оспореното Автентично толкување произлегува дека Автентично толкување преставува скратена содржина на членот 1 од Законот. Тие меѓусебе се разликуваат по тоа што во законскиот текст е содржана формулацијата: „ќе поведе постапка“, а во толкувањето е содржана формулацијата: „повел постапка“. Останатите изрази употребени во толкувањето се сосема идентични со законскиот текст.

Имајќи ја предвид содржината на членот 1 од Автентичното толкување која всушност е целосно преземена од Законот за амнестија и даденото појаснување за тоа како треба да се толкува во примената законската одредба, според мислењето на Судот содржината на Автентичното толкување всушност претставува само скратена содржината на член 1 од Законот. Оттаму, даденото автентично толкување е без суштинска нова содржина, која би требало да биде во функција на интерпретација на нормата за која се дава толкувањето, односно во суштина да ја разјасни недоволно јасната норма, што овде не е случај. Ова имајќи ја предвид целта што треба да се постигне со автентично толкување, а тоа е со него да се даде појаснување што се сакало да се постигне со таквата норма, како и тоа што тоа ќе значи во примената и како ќе се одрази постојната норма.

Тргувајќи од наведеното, Судот смета дека содржината на конкретното Автентично толкување, која во себе не содржи било како појаснување по однос на тоа како треба да се разбере содржината на членот 1 од Законот и како треба истиот да се примени, Судот оцени дека истото не е подобно за уставно судска оценка.

Исто така, Судот имаше предвид дека автентичното толкување и членот 1 од Законот имаат иста суштина по однос на прашањето кои кривични дела не подлежат на амнестија, заради надлежност на Меѓународниот трибунал, а притоа Судот за членот 1 од Законот веќе утврдил дека е во согласност со Уставот, кој на два пати е оценет како согласен со Уставот.

Од наведеното, произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да детектира за кое обвинето лице, за кое конкретно кривично дело, за кој конкретен формиран предмет ќе се однесува автентичното толкување од причина што на тој начин би преземал надлежност на Собранието на Република Македонија, на редовените судови и обвинителството, односно би навлегол во практичната примена на самиот закон. Поради

тоа, секое поинакво толкување на автентичното толкување и впуштање во давање на одговор на наводите од иницијативите во суштина би го навел Судот преку своето мислење да нормира односи кои се надвор од неговата надлежност пропишана со Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. Решението по однос на Автентичното толкување Судот го донесе со мнозинство гласови. (У.бр.158/2011)

197.

У.бр.133/2012

- Одлука за донесување на изменување и дополнување на Детален урбанистички план за дел од локалитетот „Буњаковец-1“, УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23, бр.07-3625/14 од 10 мај 2012 година („Службен гласник на општина Центар“ бр.5/2012), донесена од Советот на општина Центар

- Decision on the adoption of changes in and supplements to the Detailed Urban Plan for part of the locality "Bunjakovec-1", UM-1, UM-2, UM-3, UM-4, UM-5, UM-6, UM-8, UM-9, UM-10, UM-11, UM-12, UM-13, UM-14, UM-15, UM-18, UM-19, UM-20, UM-21, UM-22 and UM-23, no.07-3625/14 of 10 May 2012 ("Official Journal of the Centar Municipality", no.5/2012), taken by the Council of the Centar Municipality

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 2 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 19 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Детален урбанистички план за дел од локалитетот „Буњаковец-1“, УМ-1, УМ-2, УМ-3, УМ-4, УМ-5, УМ-6, УМ-8, УМ-9, УМ-10, УМ-11, УМ-12, УМ-13, УМ-14, УМ-15, УМ-18, УМ-19, УМ-20, УМ-21, УМ-22 и УМ-23, бр.07-3625/14 од 10 мај 2012 година („Службен гласник на општина Центар“ бр.5/2012), донесена од Советот на општина Центар.

2. Јовановска Петра, Симитчиевска Виолета и Јовановска Алексова Мирјана, сите од Скопје до Уставниот суд на Република Македонија поднесоа иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителите на иницијативата со оспорената одлука било предвидено куќата, која била нивна сопственост повеќе од 40 години, да ја промени намената во парковско зеленило, со што се одземала сопственоста и се повредувало едно од основните начела на Уставот-сопственоста. Ова не смеело да се случи и требало да се најде еднакво решение за сите сопственици на парцели и куќи на тој потег, но во секој случај одземањето на парцелите и куќите би требало се решава според одредбите на друг закон, а не сопственоста да се менува со парковско зеленило преку донесување на оспорената одлука.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 15 став 1 алинеја 3 и член 26 од Статутот на општина Центар-Скопје и член 26 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/2010, 18/2011 и 53/2011) Советот на општина Центар на 77 седница одржана на 10 мај 2012 година ја донел оспорената одлука.

Во член 1 од Одлуката е предвидено дека со оваа одлука се донесува изменување и дополнување на ДУП за дел од локалитет „Буњаковец - 1“ за наведените урбани модули согласно Генералниот урбанистички план, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Правилникот за поблиска содржина на размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови и Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.

Во членот 2 од оодлуката е утврдена површината на просторот за кој се донесува планот (24,14 ха) и дефинирани се границите на зафатот.

Во членот 3 од одлуката е утврдено дека границата на опфатот на планот ја сочинува: документациона основа, планска документација, планска програма на донесувањето на планот, анализа на состојбата и анализа на можностите за просторен развој, биланс на показатели и услови за градба. Понатаму е утврдено што опфаќа графичкиот дел на ДУП и во кој размер е изработен.

Во членот 4 од одлуката е предвидено што претставува составен дел на одлуката со наведувањето на сите акти што биле донесувани од почнување на постапката за донесување на планот до донесување на оспорената одлука.

Во членот 5 од одлуката е предвидено дека ДУП за дел од локалитетот „Буњаковец - 1“, со означените урбани модули се заверува со печат на општината и потпис на претседателот на советот на општината во седум примероци и е определено каде се чуваат истите.

Во членот 6 од Одлуката е предвидено дека Секторот за урбанизам на општина Центар - Скопје во рок од 30 дена е должен да обезбеди картирање на планот на хамер или астралон, а картираните подлоги се предаваат во Агенцијата за катастар на недвижности на чување и користење.

Во членот 7 од Одлуката е предвидено дека таа со сите нејзини делови се чува и за нејзина реализација се грижи Секторот за урбанизам во општина Центар.

Во членот 8 е предвидено дека Одлуката влегува во сила од денот на објавување во „Службен гласник на општина Центар - Скопје“.

Судот, исто така, врз основа на претходно приложена документација во постапката по друг предмет (У.бр.108/2012), ја утврди следната фактичка состојба:

- Врз основа на член 22 став 1 точка 1 од Законот за локалната самоуправа и Статутот на општина Центар, Советот на општина Центар на 18 март 2011 година, донел Програма за дополнување на програмата за урбано планирање „Ф“ на општина Центар („Службен гласник на општина Центар“ бр.3/2011). Во програмата, покрај другото, е предвидено да се донесе и ДУП за „Буњаковец - 1“, а поради економски развој на општина Центар, согласно членовите 17 и 24-а ставови 2, 3 и 4 од Законот за просторното и урбанистичкото планирање,

- За изработка на изменување и дополнување на ДУП за „Буњаковец - 1“ изготвена е планска програма во ноември 2011 година од страна на ДППИ „Тажфи План“ - Скопје за плански период од 2011 - 2016 година. Планската програма треба да овозможи изработка на ДУП со кој ќе се уреди намената и начинот на користење на просторот при што основа за изработка на ДУП е ГУП на град Скопје,

- Врз основа на добиениот елаборат односно предлог-план тех. бр.126/11/11 направена е стручна ревизија на изменување и дополнување на Планот и е изготвен извештај за стручната ревизија од страна на АД за урбанизам, архитектура и инженерство „ЗУАС“ Скопје во ноември 2011 година тех.бр.2425/11 година,

- Од страна на „Тајфи План“ изготвен е одговор на стручната ревизија во декември 2011 година,

- Градоначалникот на општина Центар согласно член 17 став 4 од Законот за просторно и урбанистичко планирање донел Решение бр.08-1140/1 од 10 март 2011 година со кое е формирана Комисија која дава мислење, предлози за нацрт урбанистички планови и одобрување на планската програма за урбанистичките планови од член 7 точка 2 од Законот,

- Комисијата формирана од градоначалникот на општина Центар по доставениот Предлог-план за изменување и дополнување на сега оспорената одлука по проучување на Предлог-планот доставила мислење на 2 декември 2011 година, заведено во Општината на 6 декември 2011 година бр.08-5093/1 со одредени забелешки,

- „Тајфа-План“ во декември 2011 година изготвил одговор на извршеното стручно мислење од Комисијата, при што во одговорот ги прифатил забелешките од Комисијата, согласно одредбите од член 25 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање на предлог-планови од член 7, пред организирање на јавна презентација и јавна анкета,

- Градоначалникот на општина Центар, врз основа на Законот за просторно и урбанистичко планирање, Законот за локалната самоуправа, Статутот на општина Центар, како и Програмата за дополнување на програмата за урбанистичко планирање „Ф“ (од 18.03.2011 година) донел Решение за јавна презентација и јавна анкета по изменување и дополнување на на предлог-планот бр.08-5092/1 од 6 декември 2011 година,

- Во наведеното решение е утврдено дека соопштението за организирање на јавна презентација и јавна анкета ќе биде објавено во „Дневник“ и „Нова Македонија“, јавната презентација ќе се одржи во просториите на ОУ „Јохан Хајнрих Песталоци“ на 16 декември 2011 година, дека јавната анкета ќе трае 11 работни дена од 7.12. до 22.12.2011 година, дека Предлог-планот ќе биде изложен на јавно место во просториите на Училиштето „Јохан Х. Песталоци“, како и тоа дека заинтересираните граѓани и правни лица можат да учествуваат на јавната презентација и јавната анкета, а во времетраењето на анкетата ќе можат да бидат дадени забелешки, предлози и мислења,

- Врз основа на член 24 од Законот за просторно планирање и урбанистичко планирање градоначалникот на општина Центар на 6.12.2011 година донел Соопштение бр.08-5092/2 со кое се известуваат граѓаните и правните лица од опфатот на изменување и дополнување на конкретниот ДУП,

- Соопштението за јавна презентација и јавна анкета по предлог-план бр.08-5092/3 од 23 декември 2011 година е објавено во дневните весници „Дневник“ и „Нова Македонија“,

- Врз основа на член 24 став 7 од Законот за просторно и урбанистичко планирање и Статутот на општина Центар, градоначалникот донел Решение за формирање на стручна комисија која имала задача да изготви Извештај од спроведената јавна анкета и јавна презентација по изменување и дополнувањето на конкретниот ДУП,

- Според Записникот за спроведена јавна презентација бр.25-3097/21 од 26 декември 2011 година на ден 16 декември 2011 година во просториите на ОУ „Јохан Х. Песталоци“ била одржана јавна презентација по изменувањето на ДУП за дел од Локалитет „Буњаковец - 1“ на кој присуствувале претставници на изготвувањето на планот, правни лица како и правници на јавното претпријатие Водовод и претставник на град Скопје,

- Стручната комисија изготвила Извештај од јавната презентација и јавната анкета бр.25-3097/22 од 26 декември 2011 година. Според извештајот во периодот на спроведување на јавната анкета биле доставени 65 анкетни листови од страна на граѓаните и правните лица,

- Стручната комисија формирана од градоначалникот на општина Центар изготвила и Известување за постапување по извештајот по спроведената јавна презентација и јавна анкета за изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитетот „Буњаковец-1“, Предлог-план бр.25-3097/23 од 26 декември 2011 година, кое известување го доставила до изготвачот на планот кој требало да постапи по забелешките, а прифатените да ги вградат во планот,

Од извадокот-копие на приемната книга (лист) на Македонска пошта е утврдено дека општина Центар на 12 април 2012 година на подносителите на анкетни листови им доставила одговор, при што во пропратното писмо се наведува дека одговорот е составен дел на Извештајот од јавната анкета и јавната презентација. Во пропратното писмо изготвено од општина Центар бр.25-28/14 од 9 април 2012 година е утврдено дека истата е потпишана од членовите на стручната комисија формирана од градоначалникот (бр.25-3097/22 од 26.12.2011 година),

- Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање и Законот за градот Скопје, Градот Скопје Сектор за планирање и уредување

на просторот дал позитивно мислење по однос на Предлог-планот бр.13-1084/2 од 9 април 2012 година со образложение дека во Предлогот се вградени основните намени утврдени во ГУП на град Скопје,

- На 22 февруари 2012 година, градоначалникот на општина Центар врз основа на Законот за животна средина донел Одлука за неспроведување на стратегиска оцена бр.08-1863/1 во која е предвидено дека за планскиот документ Изменување и дополнување на ДУП за дел од Локалитет „Буњаковец-1“ со наведените урбани модули не е потребно да се спроведе стратегиска оцена на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животна средина,

- За наведената одлука Министерството за животна средина и просторно планирање дало мислење бр.08-2404/2 од 8 мај 2012 година со кое потврдува дека не е потребно да се спроведе постапка за стратегиска оценка,

- Дирекцијата за заштита и спасување-Подрачно одделение Центар за Предлог-планот за дел од Локалитетот „Буњаковец-1“ дала позитивно мислење бр.10-280/4 на 14 декември 2011 година во кое констатирала дека во документацијата за Предлог-планот мерките за заштита и спасување се соодветно вградени,

- Министерството за култура-Управа за заштита на културното наследство на 22 ноември 2011 година донела Решение за одобрување на заштитно конзерваторските основи за културното наследство во границите на опфатот на ДУП „Буњаковец-1“ бр.УП-17-914, со кое се одобруваат заштитно конзерваторските основи за културно наследство во границите на опфатот на ДУП „Буњаковец-1“ изработени од надлежната установа за заштита на културно наследство,

- По барање на општина Центар, а во врска Предлог планот за „Буњаковец–1“ со наведените урбани модули мислење доставиле: Друштво за дистрибуција на топлинска енергија- Дистрибуција на топлина ДООЕЛ Скопје бр.01-273/2 од 14 март 2012 година, ЕВН Македонија АД Скопје бр.27-1037/1 од 5 март 2012 година, Министерство за образование и наука-Сектор за општи работи бр.09-3179/2 од 6 април 2012 година и ЈП Водовод и канализација бр.1202-3450/1 од 24 април 2012 година и

- Министерството за транспорт и врски дало Согласно бр.16-10320/2 од 27 април 2012 година.

4. Согласно член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за

истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниот случај оспорената одлука била предмет на уставно-судска оценка во постапката по предметот У.бр.108/2012 и Судот со решение од 5 декември 2012 година одлучил да не поведе постапка за оценување на нејзината уставност и законитост.

Судот, во постапката по предметот У.бр.108/2012, поаѓајќи од анализата на одредбите од Законот за просторното и урбанистичко планирање и анализата на доставената документација нашол дека се неосновани наводите од иницијативата за несогласност на деталниот со генералниот урбанистички план, со што би се повредил член 11 став 7 од Законот. Според Судот укажувањата во иницијативата по однос на намената на земјиштето, се однесувале на содржината на деталниот урбанистички план, што е прашање од технички карактер и не се однесува на правните аспекти на постапката за донесување на планот. Оценката на стручно-техничките прашања и аспекти на планот излегува од границите на надлежноста на Уставниот суд, кој ја цени само постапката за донесување на урбанистичкиот план, а не и неговата содржина.

Од увидот во изводот на Генералниот план Судот утврдил дека планираниот простор е во рамките на планот, при тоа која е содржината на ДУП не е надлежност на Уставниот суд, односно Уставниот суд не се впушта во согласност на содржината на ДУП во однос на ГУП од причина што при донесување на планот, донесувачот на планот мора да го почитува ГУП што во случај било направено, а кое нешто било констатирано од доставената документација. Воедно, по однос на Предлог-планот биле спроведени јавна презентација и јавна анкета за што бил изготвен извештај од јавната анкета со образложение за прифатените и неприфатените заблешки.

Судот, по однос пак, на наводите од иницијативата дека при донесување на Планот не биле испочитувани стандардите и нормативите од подзаконските акти, сметал, исто така, дека се неосновани, бидејќи Уставниот суд не е надлежен да се впушта во меѓусебна оценка на ДУП во однос на подзаконски акт од причина што за примената на подзаконски акт се грижи и ги спроведува изработувачот на актот како и органите надлежни за давање на согласност на самиот план.

Врз основа на сето наведено произлегува дека оспорената одлука била предмет на уставно-судска анализа по повод идентични причини за оспорување и Судот не нашол повреди што би можеле да значат несогласност на одлуката со Уставот и законите. Имајќи предвид што Судот веќе одлучувал за истата правна работа, а по повод предметната иницијатива не постојат основи за поинакво одлучување, Судот оцени дека во случајов се настапени условите согласно членот 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите: Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.133/2012)

3. Процесни пречки за одлучување

3. *Process obstacle for decision-making*

198.

У.бр.69/2011

- Правилник за поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат, број 10-706/1 од 25 јануари 2011 година, донесен од страна на министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 12/11)

- *Rulebook for the more specific criteria and the manner of electronic selection of an adopter, no.10-706/1 of 25 January 2011, adopted by the Minister of Labour and Social Policy (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.12/11)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат, број 10-706/1 од 25 јануари 2011 година, донесен од страна на министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 12/11).

2. Емилија Чибанска од Берово, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите изнесени во иницијативата, подносителката бара овој суд да пристапи кон оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат, бидејќи така како што овој подзаконски акт бил пропишан, ги ограничувал можностите на подносителката на иницијативата да се стекне со доволен број на поени кои би и овозможиле да биде посвоител на дете. Имено, со иницијативата се цитирани прописи од областа на социјалната заштита, семејството и заштитата на децата и посвојувањето, подзаконски акти од таа област, конвенции за правата на детето и оспорениот Правилник со констатации и прашања дали оспорениот подзаконски акт овозможувал односно создавал услови за остварување на владеењето на правото и за обезбедување на индивидуален, семеен и општествен прогрес. Во продолжение на текстот од иницијативата, подносителката ги изложува своите лични податоци, стекнати дипломи и сертификати, работни ангажмани, квалификации и компетенции како социјален работник со заклучоци и критики за законодавецот, стручни и други тимови кои ги креирале законите и подзаконските акти од предметната област, бидејќи така како што биле уредени не биле стабилни, брзо се менувале, не биле во согласност со Уставот и законите, не биле проверувани низ научно стручни и практични искуства во други земји, не биле проверени и усогласени со пакетот закони во системот на социјалната заштита кои се потпирале на науката, структурата, искуствата, здравиот разум, логиката, со поставување на прашања какви биле тие експерименти, импровизации и играње со креирање и имплементација на законските и подзаконските прописи, па во таа насока во иницијативата се изложени сугестии за тоа како треба да биде составен стручен тим за добро креиран пропис од оваа област, нагласувајќи дека критериумите за посвојување и нивното вреднување во правилникот се несоодветни и не се во функција на хумана популациона политика и квалитетно родителство.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот Правилник за поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат, број 10-706/1 од 25 јануари 2011 година, донесен од страна на министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 12/11), се пропишуваат поблиските критериуми и начинот на избор на посвоител по електронски пат.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Со членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на

Република Македонија, е определено дека Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, иницијативата не содржи аргументирани наводи и образложени причини за неуставноста и незаконитоста на оспорениот правилник, туку истиот се оспорува од аспект на лично незадоволство по однос пропишаните критериуми за посвојување на дете, односно пропишаниот начин на бодирање од кои подносителката смета дека претставува пречка за нејзина реализација како посвоител, бидејќи така како што овој подзаконски акт бил пропишан, ги ограничува можностите на подносителката на иницијативата да се стекне со доволен број на поени кои би и овозможиле да биде посвоител на дете, па од тие причини, односно поради изразениот сомнеж во позитивниот исход на нејзиното барање, го оспорува наведениот правилник.

5. Тргнувајќи од содржината на иницијативата со која начелно се оспорува предметниот Правилник како несогласен со Уставот и законите, повикувајќи се на нецелисходноста на неговите решенија, без правни аргументи и образложение во што посебно се состоела неговата несогласност со Уставот и закон, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.69/2011)

199.

У.бр.29/2012

- Глава III „Управување со станбени згради“ и членовите 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 и 49; Глава IV „Односи меѓу сопствениците и трети лица“ и членовите 50,

51, 52 и 53; Глава V „Заедница на сопственици“ и членовите 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 и 64, од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 и 13/2012)

- Chapter III “Management of apartment houses“ and Articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 and 49; Chapter IV “Relations between the owners and third persons“ and Articles 50, 51, 52 and 53; Chapter V “Community of owners“ and Articles 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 and 64, of the Law on Housing (“Official Gazette of the Republic of Macedonia“ nos.99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 and 13/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Глава III „Управување со станбени згради“ и членовите 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 и 49; Глава IV „Односи меѓу сопствениците и трети лица“ и членовите 50, 51, 52 и 53; Глава V „Заедница на сопственици“ и членовите 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 и 64, од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2009, 57/2010, 36/2011, 54/2011 и 13/2012).

2. Слободан Новачки од Скопје, на Уставниот суд на

Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот, означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Законот, не биле во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3, 6 и 7, член 25, член 26 став 1, член 30, член 51 и член 55 од Уставот на Република Македонија, поради тоа што државата немала право да се меша во приватноста, односно личната сопственост на домот и да определува, со закон, како граѓаните да управуваат со сопствениот дом или имотот, како и поради тоа што граѓаните непотребно се оптоварувале

со високи давачки, за „измислени заедници и управители“.

3. Законот за домување како предмет го има уредувањето на видовите на објекти во домувањето, управувањето со станбените згради, односите меѓу сопствениците на посебните делови и трети лица, заедницата на сопствениците, евиденцијата на становите, закупничките односи во домувањето, начинот на управување и одржување на објектите, правата и обврските на Републиката, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје во домувањето, инспекцискиот и управниот надзор и други прашања од областа на домувањето.

Во тие рамки, со оспорените одредби од Законот, се регулирани односите во делот на управувањето со станбени згради со членовите 10 - 49, односите меѓу сопствениците и трети лица со членовите 50 - 53 и односите на заедницата на сопственици, со членовите 54 - 64.

Со иницијативата се оспорени вкупно 54 членови од Законот за домување, кои поединечно не се третираат со наводите во иницијативата од аспект на несогласност со Уставот.

4. Согласно членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од содржината на иницијативата може да се констатира дека во однос на оспорените членови од Законот за домување нема аргументи на чија основа Судот би се впуштил во уставносудска анализа и мериторно одлучување за уставноста на Законот и неговите одредби кои се меѓусебно комплексно поврзани во рамки на целината на законот, како и во системот на законите пошироко во правниот поредок, ниту може да се пристапи кон формалистичко опсервирање на одредбите од Законот на што упатува иницијативата.

Со оглед на тоа настапени се деловнички претпоставки согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.29/2012)

200.

У.бр.193/2010

- Член 55-а став 3 во делот „и учество во капиталот“, став 4 во делот „и учество во капиталот“ и став 5 во делот „и учество во капиталот“ од Законот за персоналниот данок на доход („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94-исправка, 70/94, 71/96, 28/97, 8/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 2/2002, 44/2002, 96/2004, 120/2005, 52/2006, 139/2006, 6/2007-исправка, 160/2007, 159/2008, 20/2009, 139/2009, 171/2010 и 135/2011)

- *Article 55-a paragraph 3 in the part “and share in the capital”, paragraph 4 in the part “and share in the capital” and paragraph 5 in the part “and share in the capital” of the Law on Personal Income Tax (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.80/93, 3/94-correction, 70/94, 71/96, 28/97, 8/2001, 50/2001, 52/2001-correction, 2/2002, 44/2002, 96/2004, 120/2005, 52/2006, 139/2006, 6/2007-correction, 160/2007, 159/2008, 20/2009, 139/2009, 171/2010 and 135/2011)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 55-а став 3 во делот „и учество во капиталот“, став 4 во делот „и учество во капиталот“ и став 5 во делот „и учество во капиталот“ од Законот за персоналниот данок на доход („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94-исправка,

70/94, 71/96, 28/97, 8/2001, 50/2001, 52/2001-исправка, 2/2002, 44/2002, 96/2004, 120/2005, 52/2006, 139/2006, 6/2007-исправка, 160/2007, 159/2008, 20/2009, 139/2009, 171/2010 и 135/2011).

2. Јаким В. Наумов адвокат од Скопје и Агенцијата за економско-правна поддршка и процена „Про агенс“ од Скопје, застапувана од м-р Павле Гацов и Ирена Николовска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата Јаким В. Наумов, тргнувајќи од околноста дека во членот 55-а ставовите 3, 4 и 5 од Законот се споменуваат Законот за даноците на имот и Македонската берза за хартии од вредност и дека во целината на Законот за персоналниот данок на доход не била поблиску дефинирана категоријата-„учество во капиталот“, смета дека под таа категорија од член 55-а ставовите 3, 4 и 5 на Законот треба да се подразберат хартии од вредност и дека по таа основа треба да се оданочуваат физичките лица кои имаат приходи остварени од хартии од вредност, а не и учество во капиталот. Учеството во капиталот било пренос на права и обврски, а не пренос на капитал односно остварување на приход од учество во капиталот, па не можело да се оданочува како персонален данок на доход. Освен тоа, Законот за персоналниот данок на доход не ја определувал основата за пресметување на приходот остварен од учество во капиталот, а доколку се смета дека основата е утврдена во член 55-а став 4 од Законот односно дека е тоа номиналната вредност на учеството во капиталот, таквата основа била дискутабилна бидејќи била променлива во текот на работењето на трговското друштво.

Наместо такво разбирање на член 55-а ставовите 3, 4 и 5 од Законот, постоело интерно толкување на законските одредби дека под „учество во капиталот“ се подразбира пренос на удели во трговски друштва со ограничена одговорност, врз основа на што Управата за јавни приходи донесувала решенија за плаќање на персонален данок на доход и по основата „учество во капиталот“.

Тргувајќи од изнесеното, а недоведувајќи го во прашање правото на законодавецот да ја креира даночната политика и за таа цел да ги определува категориите на граѓаните и условите под кои тие имаат обврска да плаќаат персонален данок на доход, подносителот на иницијативата ги оспорува одредбите на член 55-а ставовите 3, 4 и 5 од Законот во делот „и учество во капиталот“ од аспект на недоволно јасно формулирани, недоречени одредби кои оставаат можност за различна и произволна примена односно арбитрерност и злоупотреба од органите кои одлучуваат за правата на граѓаните во оваа област, поради што оспорените законски одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 6 и членовите 9 и 30 од Уставот.

Со иницијативата се предлага запирање од извршување на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорените законски одредби заради спречување да настанат тешко отстранливи последици.

Иницијативата на Агенцијата за економско-правна поддршка и процена „Про агенс“ од Скопје, застапувана од м-р Павле Гацов и Ирена Николовска од Скопје, тргнува од тоа дека голем број на граѓани добиле решенија од Управата за јавни приходи за плаќање на персонален данок на доход по основа на учество во капиталот, кое го стекнале преку пренос на удел без надоместок, а биле задолжени да платат и камата за неблагоприятно плаќање на данокот, како и прекршочна глоба за непријавување во пропишаниот рок на стекнат приход. Членот 55-а од Законот, пак, на кој биле засновани таквите решенија, содржел многу нелогичности и непрецизности, поради што од тој аспект се оспорува оваа законска одредба. Најнапред, „учеството во капиталот“ бил многу нејасен, општ и непрецизен термин, при што со него не се определувало дека категоријата-„учество во капиталот“ ја опфаќа и категоријата-„удел во друштво“ кое претставувало севкупност на права и обврски што ги стекнува содружникот врз основа на влог во основната главнина на трговското друштво, а така се применувал тој термин. Во иницијативата се наведува дека не претставувало „удел во друштво“ подвижен имот што се оданочува со данок на наследство и подарок според член 10 од Законот за даноци на имот и дека „уделот во друштво“ не можел да котира и да се тргува со него на Македонската берза за хартии од вредност, како и дека сето тоа било во ред бидејќи во спротивно ќе се овозможувало нееднаквост на граѓаните така што едните би плаќале данок според Законот за даноци на имот (со стапка од 5%) а другите би плаќале данок според Законот за персоналниот данок на доход (со стапка од 10%) или би имало двојно оданочување врз основа на двата закони, а сепак „удел во друштво“ се подведувал под категоријата-„учество во капиталот“ односно на наведените ситуации се применувал член 55-а од Законот за персоналниот данок на доход. Освен тоа, определувањето основа за пресметување на „учество во капиталот“ да биде номиналната вредност на уделот (таа вредност, пак, била вредноста на уделот запишана во Централниот регистар на Република Македонија), во ситуација кога таа вредност се преценувала во практиката односно се прикажувала повисока од реалната, произлегувало дека основата за оданочување на „учеството во капиталот“ била необјективно определувана за разлика на другите основи за оданочување.

Наспроти таквата состојба, подносителите на иницијативата укажуваат, и го приложуваат ставот на Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија, бр.10-5121 од 11 декември 2009 година, дека барањето за автентично толкување на член 55-а од Законот било одбиено како неоправдано со оглед дека законските

одредби наводно биле прецизни и јасни.

При таква состојба, подносителите на иницијативата сметаат дека оспорените законски одредби не се во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 6, член 9 став 2 и членовите 30, 33 и 51 од Уставот, поради што бараат поништување на наведените делови од член 55-а ставовите 3, 4 и 5 од Законот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 55-а од Законот се определува дека „Други приходи во смисла на овој закон се сите приходи кои не се сметаат за приходи на физичките лица од членот 3 точки 1 до 8 на овој закон, не се изземени од оданочување со одредбите од членот 6 на овој закон и не се оданочени по друг основ“ (став 1); „Основа за пресметување на данокот на приходите од ставот 1 на овој член е нето приходот кој се утврдува со одбивање на нормираните трошоци од бруто приходот во висина од 35%“ (став 2).

Во ставот 3 од истиот член на Законот се определува дека „Како други приходи, во смисла на овој закон, се сметаат и приходите остварени со стекнување на хартии од вредност и учество во капиталот без надоместок, доколку истите не се оданочени со Законот за даноци на имот, а основа за пресметување на данокот претставува пазарната вредност на денот на стекнувањето.“

Во ставот 4 од член 55-а на Законот се определува дека „Под пазарна вредност од ставот 3 на овој член се подразбира вредноста на хартиите од вредност и учеството во капиталот утврдена според податоците од Македонската берза за хартии од вредност, доколку котираат на берзата, односно номиналната вредност на хартиите од вредност и учеството во капиталот, за оние кои не котираат на берзата.“

Според став 5 од истиот член на Законот, „Обврзник на данокот на доход за другите приходи од ставот 3 на овој член е физичкото лице кое се стекнува со хартии од вредност и учество во капиталот.“

Изнесената содржина на членот 55-а од Законот е утврдена на 29 декември 2006 година (со Законот за изменување и дополнување на Законот за персоналниот данок на доход-„Службен весник на Република Македонија“ бр.139/2006, член 17).

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, иницијативите само укажуваат на тоа како надлежните државни органи ги толкуваат и применуваат оспорените

законски одредби и дека според подносителите на иницијативите тие законски одредби треба поинаку да се толкуваат и применуваат, а не содржат аргументирани наводи и образложени причини за несогласноста на оспорените законски одредби со Уставот.

Имајќи ја предвид таквата содржина на иницијативите, Судот оцени дека има процесни пречки за одлучување по иницијативите, поради што постапи според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У бр.193/2010)

201.

У.бр.95/2011

- Член 141 алинеите 8, 9, 11 и 12 од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 и 13/2012)

- Article 141 lines 8, 9, 11 and 12 of the Law on Construction (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 130/2009, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 and 13/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 11 април 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 141 алинеите 8, 9, 11 и 12 од Законот за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/2009,

124/2010, 18/2011, 36/2011, 54/2011 и 13/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најнапред се цитира содржината на членот 141 алинеите 8, 9, 11 и 12 од Законот, а потоа се укажува дека со Одлука У бр.262/2009, донесена од Уставниот суд на Република Македонија на 2 февруари 2011 година, се укинати членовите 138 и 140 од Законот за градење, и дека со Одлуката У бр.212/2010, донесена од Судот на 30 март 2011 година, е укинат и членот 139 став 1 во делот „покрај определените мерки од членот 138 на овој закон“ од Законот за градење.

При таква состојба на работите, подносителот на иницијативата смета дека сега нема законски основ за постоење во правниот поредок на Република Македонија на оспорените одредби од членот 141 на Законот за градење. Во спротивно, би се повредувале темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и правната заштита на сопственоста од член 8 став 1 алинеите 3 и 6, член 30 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека во член 141 од Законот се определува дека решението на градежниот инспектор особено мора да содржи, покрај другото, приказ на запишаните права во Јавната книга до моментот на донесување на решението (алинеја 8), налог за запишување на заложно право во Јавната книга (алинеја 9), изрекување на забрана од членот 138 и/ли од членот 139 на овој закон (алинеја 11) и определување на висината на трошоците за отстранување на градбата, односно на деловите кои се градат без одобрение за градење и определување на висината на пенали за секој ден задоцнување (алинеја 12).

Судот, исто така, утврди дека подносителот на иницијативата, по цитирањето на оспорените законски одредби и по укажувањето на две укинувачки одлуки на Судот, извлекува заклучок дека немало законски основ за постоење на член 141 алинеите 8, 9, 11 и 12 од Законот, без да ги образложи причините за нивната несогласност со уставните одредби наведени во иницијативата.

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, подносителот на иницијативата само

укажува на содржината на оспорените законски одредби и на две укинувачки одлуки на Судот, од што извлекува заклучок дека немало основ за постоење на член 141 алинеите 8, 9, 11 и 12 од Законот, а не изнесува образложени причини за нивната несогласност со уставните одредби наведени во иницијативата.

Имајќи ја предвид таквата содржина на иницијативата, Судот оцени дека има процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што одлучи согласно на член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.95/2011)

202.

У.бр.132/2011

- Член 21 став 4, членот 42 ставови 4 и 5, членот 66-а од Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/2011 и 53/2011) и членот 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 17/2011)

- *Article 21 paragraph 4, Article 42 paragraphs 4 and 5, Article 66-a of the Law on One-Stop Shop and Maintenance of Trade Registry and Registry of Other Legal Entities (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/2011 and 53/2011) and Article 20 of the Law on Changing and Supplementing the Law on One-Stop Shop and Maintenance of Trade Registry and Registry of Other Legal Entities (“Official Gazette of the Republic of*

Macedonia”, no.17/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 16 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 21 став 4, членот 42 ставови 4 и 5, членот 66-а од Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/2011 и 53/2011) и членот 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица (“Службен весник на Република Македонија” број 17/2011).

2. Здружение за човекови права хуманист и решавање на конфликти “Правда” од Скопје, преку претседателот Ана Торевска, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од законите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените законски одредби биле спротивни со членот 8 алинеја 3, членот 9 став 2, членот 32 став 2, членот 52 став 4 и членот 55 став 1 од Уставот. Тие биле спротивни и на низа закони како Законот за трговски друштва, Законот за адвокатура, Законот за медијација, Законот за занаетчиство, Законот за здруженија и фондации и други прописи со кои се определувале услови за основање и работење на правни субјекти, во кои прописи не била предвидена обврска за правните лица и другите субјекти задолжително да поседуваат електронско сандаче (електронска адреса) ниту пак обврска секој задолжително да има компјутер и интернет конекција. Потоа, со иницијативата се наведува дека ниту во една земја на Европската унија ниту во опкружувањето немало вакви законски прописи со кои се предвидувало задолжителен електронски прием на пошта, а причини за несогласноста на оспорените законски одредби со Уставот, биле и нееднаквите можности на граѓаните од економски и интелектуален аспект, да ангажираат одредена сума парични средства од домашниот буџет со цел да се купи персонален компјутер и средства за пристап до интернет мрежата, а и казните за сторен прекршок за неподнесување на

пријава за упис на адреса на електронско сандаче, биле драконски казни несоодветни на материјалната состојба на граѓаните. Со иницијативата се предлага и донесување на времена мерка.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 21 став 4 од Законот уредува дека во постапката за упис во надлежниот регистар субјектот на уписот освен податоците определени во ставот 2 од овој член, се должни да ја пријават за упис и адресата на електронското сандаче за прием на писмена.

Со оспорениот член 42 став 4 од Законот е уредено дека решението донесено во постапка на електронско поднесување на документите за упис во регистарот се смета за доставено кога истото ќе биде објавено на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Македонија, а со оспорениот став 5 од истиот член од Законот дека Централниот регистар е должен да испрати примерок од решението определено во ставот 4 од овој член на адресата на електронското сандаче на субјектот на упис за кој е донесено решението.

Со оспорениот член 66-а од Законот е уредено дека глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на субјектот на упис, доколку не постапи согласно со членот 20 од овој закон, а глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице.

Судот, исто така утврди дека оспорениот член 20 од Законот, кој е пропишан со измените на Законот (“Службен весник на Република Македонија” број 17/2011), уредува дека субјектите на упис запишани во трговскиот регистар и регистарот на други правни лица се должни најдоцна до 1 април 2011 година да поднесат пријава за упис на адреса на електронско сандаче за достава на писмена и други податоци кои се донесуваат во електронска форма преку едношалтерскиот систем.

4. Според член 110 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со иницијативата се наведува дека оспорените законски одредби биле спротивни со членот 8 алинеја 3, членот 9 став 2, членот 32 став 2, членот 52 став 4 и членот 55 став 1 од Уставот и со низа закони во правниот поредок на Република Македонија, а и одредби какви што се оспорените, немало во ниту една земја на Европската унија, а и во опкружувањето. Понатаму со иницијативата се наведува дека поради така уредените оспорени одредби се наметнувала обврска за граѓаните

да купат компјутер и платат интерент конекција која од економски и интелектуален аспект не можел секој да ја поднесе, а и прекршочните казни за неподнесување на пријава за упис на адреса на електронско сандаче, не соодејствувале на материјалната состојба на граѓаните, со што граѓаните се доведувале во нееднаква состојба, а тоа се косело и со уставното начело на владеештето на правото.

Со иницијативата, всушност, само се цитираат одредби од Уставот, се цитираат закони во правниот поредок на Република Македонија со наводи дека тие закони не содржеле законски решенија како што се оспорените, а ниту законите на земјите во Европската унија и земјите во опкружувањето. При оспорувањето на одредбите од Законот, подносителот на иницијативата тргнува од социјалните разлики и интелектуални способности на граѓаните, односно од нееднаквите можности од финансиски и интелектуален аспект на граѓаните да постапат по оспорените законски одредби, па оттука се извлекува заклучок за нивната спротивност со членот 8 алинеја 3, членот 9 став 2, членот 32 став 2, членот 52 став 4 и членот 55 став 1 од Уставот.

Со иницијативата воопшто не се дадени причини за спротивноста на одредбите од Законот со одредбите од Уставот. Воопшто нема осврт на секоја одредба посебно по однос нејзиното уредување и образложение во што е тоа уредување спротивно на Уставот, односно тие генерално се оспоруваат, а не поединечно, односно дека социјалните и интелектуалните разлики на граѓаните се причини за противуставност на одредбите од Законот. Меѓутоа прашањата по однос на економската моќ на граѓаните, не се прашања од надлежност на Уставниот суд туку на Републиката во чија надлежност е уредувањето на социјалната политика во државата и грижата за социјалната сигурност на граѓаните. Од овие причини, односно во недостаток на уставни аргументи за оспорување на одредбите од Законот и неговите измени и дополнувања, Судот оцени дека во конкретниот случај нема процесни претпоставки за впуштање во мериторно одлучување за уставноста на оспорените одредби.

5. Поради гореизнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр.132/2011)

203.

У.бр.38/2012

- Членови 45, 46, 51 и членот 52 од Законот за социјалната заштита (“Службен весник на Република Македонија” број 79/2009, 36/2011 и 51/2011) и член 3 став 1 точки 3 и 5 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош, број 10-16099/1 од 1 декември 2009 година, донесен од министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 146/2009, 59/2011, 123/2011 и 139/2011)

- *Articles 45, 46 and 51 and Article 52 of the Law on Social Care (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.79/2009, 36/2011 and 51/2011) and Article 3 paragraph 1 items 3 and 5 of the Rulebook for the manner of exercise and use of the right to pecuniary public welfare, no.10-16099/1 of 1 December 2009, adopted by the Minister of Labour and Social Policy (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nos.146/2009, 59/2011, 123/2011 and 139/2011)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 13 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за:

- оценување на уставноста на членовите 45, 46, 51 и членот 52 од Законот за социјалната заштита (“Службен весник на Република Македонија” број 79/2009, 36/2011 и 51/2011) и

- оценување на уставноста на членот 3 став 1 точки 3 и 5 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на

социјална парична помош, број 10-16099/1 од 1 декември 2009 година, донесен од министерот за труд и социјална политика (“Службен весник на Република Македонија” број 146/2009, 59/2011, 123/2011 и 139/2011).

2. Љупчо Ристевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот и Правилникот, означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите изнесени во иницијативата и појаснувањето на истата, оспорените одредби од Законот биле спротивни на членовите 32, 35 и 54 од Уставот, додека оспорените членови од Правилникот биле спротивни на членовите 30, 32, 34, 35 и 54 од Уставот. Имено, подносителот на иницијативата бил корисник на социјална парична помош, но Центарот за социјални работи со Решение му го укинал тоа право и истото не можел да го оствари во наредните 12 месеци, сметано од месецот во кој му престанало правото на социјална парична помош, односно од 21.01.2011 година до 20.01.2012 година, бидејќи од страна на органот, а врз основа на податоци (список од Министерството за внатрешни работи за лица кои поседуваат патничко моторно возило), било констатирано дека подносителот во меѓувреме се стекнал со регистрирано патничко моторно возило. Против решението, подносителот вложил жалба која му била одбиена како неоснована, а поднел и тужба до Управниот суд. Според наводите од подносителот на иницијативата возилото го купил од своја заштеда од пред 20 години и истото го користел за свои лични потреби и според него никој не можел со сила да го натера со тоа возило да остварува приходи. Подносителот не гледал никаква причина органот да донесе такво решение, особено без да докажел дали тој навистина остварувал приходи, па оттука можело да се заклучи дека корисниците на социјалната помош не ги имале истите права пред законот како и останатите граѓани.

Конкретно, членовите 45 и 46 од Законот не биле во согласност со членовите 32, 34, 35 и 54 од Уставот, односно противуставно било оспорените законски одредби да ги содржат поимите “лице и домаќинство” и одлучувачки да бил збирот од приходи од сите членови кои живееле под ист покрив за остварување на правото на социјална помош, бидејќи според подносителот на иницијативата од така уредените оспорени законски одредби произлегувало дека сеуште граѓаните на оваа Република живеат и требало, односно “мора” да се издржуваат во родовска заедница како во праисторијата, а родителите да ги издржуваат своите деца, спротивно на погоре цитираните одредби од Уставот.

Понатаму, според наводите од иницијативата членот 51 став 4 од Законот за социјална заштита кој уредувал дека надлежниот центар вршел непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба на лицето и домаќинството, без претходно најавување, бил целосно нејасен

и противречен со околностите од секојдневниот живот и животните потреби, бидејќи од членот произлегувало дека барателот на социјална помош бил обврзан непрекинато да седи дома, односно да не излегува од дома за да ги чека социјалните работници да извршат увид, а не се знаело кој ден тие ќе дошле. Па се поставувало прашање, што ако во дадениот момент на увид, барателот не се најдел дома од оправдани причини (набавка на храна, одење на лекар или друго), а центарот донел заклучок дека лицето не живее на таа адреса. Оттука, оваа оспорена одредба била противуставна бидејќи барателот не можел со месеци да седи дома без храна и да го чека Центарот да направел увид и покрај дадените потребни важечки документи за остварување на правото на социјална парична помош. Членот 52 од Законот, подносителот на иницијативата го оспорува од истите причини и објаснување изнесени во иницијативата.

Со иницијативата се оспорува и членот 3 став 1 точки 3 и 5 од Правилникот кој уредува дека како имот и имотни права од кој корисникот на правото на социјална парична помош може да се издржува, помеѓу другото се смета и куќа за одмор и рекреација и патничко моторно возило, како спротивни со членовите 32, 34, 35 и 54 од Уставот. Ова од причини што секој граѓанин можел да поседува од наведениот имот за сопствени потреби, дали стекнати од наследство или од поранешна заштеда и вработеност, па оттука, според овој оспорен член од Правилникот во корелација со членот 52 од Законот, според кој право на социјална парична помош не може да оствари лице ако може да остварува приходи со продажба или со давање под закуп на имот, произлегувало дека лицето кое поседувало имот можело (дилема било дали мора), против својата волја да го продаде или даде под закуп својот имот за да добие социјална парична помош. Според наводите од иницијативата никој не може да го натера граѓанинот да го продаде својот имот или да го даде под закуп, а не било објаснето како и на кој начин можел некој да се издржува од имот (куќа, стан, куќа за одмор и рекреација), кога имало и такви објекти во кои немало соодветни услови за живеење и се наоѓале во селко неурбанизирано подрачје. Исто така со оспорената одредба од Правилникот не било објаснето како и под кои услови можело да се остварува корист од поседување на патничко моторно возило, односно дали доколку некој поседувал во сопственост такво возило, морал со тоа возило да стекнува приходи за издржување, па оттука произлегувало дека граѓанинот за да добие социјална парична помош морал да го продаде патничкото моторно возило и против својата волја, што било спротивно и на уставната гаранција на правото на сопственост.

Од погоре наведените причини подносителот на иницијативата ги оспорува цитираните одредби од Законот и Правилникот како спротивни на Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот член 45 од Законот за социјалната заштита уредува дека право на социјална парична помош има лице способно за работа и домаќинство, материјално необезбедено и кое според други прописи не може да обезбеди средства за egzистенција (став 1). Како домаќинство во смисла на ставот 1 од овој член се подразбира заедница на членови на семејството и други роднини меѓу кои не постои законска обврска за меѓусебно издржување, кои заеднички придонесуваат, стопанисуваат и трошат (став 2). Лице кое е на издржување на казна затвор подолго од 30 дена или е сместено во згрижувачко семејство, во установа за социјална заштита или друга установа со решение на центарот за социјална работа, не се смета за член на домаќинството за тој период (став 3).

Со оспорениот член 46 од Законот е уредено дека за материјално необезбедено се смета лице и домаќинство кое остварува приходи по сите основи пониски од износот на социјалната парична помош, утврден со овој закон и кое не поседува имот и имотни права од кои може да се издржува (став 1). Месечниот приход на лицето или домаќинството се определува според просечниот месечен приход на сите членови, остварен по сите основи во последните три месеца пред поднесување на барањето за остварување на право за социјална парична помош (став 2).

Според оспорениот член 51 од Законот, Центарот врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба на лицето и домаќинството (став 1). Врз основа на увидот од ставот 1 на овој член, центарот ќе го одбие барањето за остварување на право на социјална парична помош, односно ќе одлучи истото да престане, доколку утврди дека барателот, односно корисникот не е изложен на социјален ризик (став 2). Непосредниот увид од ставот 1 на овој член се врши по оценка на надлежниот центар, а најмалку еднаш во текот на годината (став 3). Увидот од ставот 1 на овој член надлежниот центар го врши без претходно најавување (став 4). Ако на овластениот работник од центарот не му се дозволи да направи увид во домот на домаќинството, правото на социјална парична помош не може да се оствари, односно престанува и истото не може да се оствари во наредните 12 месеца (став 5).

Со оспорениот член 52 од Законот е уредено дека право на социјална парична помош не може да оствари лице кое:

- може само да се издржува, ако може да остварува приходи со продажба или со давање под закуп на имот кој тој и членовите на неговото домаќинство не го користат, за задоволување на минимална egzистенција;

- не побарало издржување од лицето кое е должно да го издржува согласно со Законот за семејството, освен ако центарот за социјална работа утврди дека лицето кое според Законот е должно да го издржува

би останало без минимум средства за егзистенција, пониски од висината на постојаната парична помош утврдена со овој закон;

- ако има склучен договор за доживотна издршка, а не покренало постапка за раскинување на тој договор и

- може да обезбеди издржување по друга основа.

Судот утврди и дека според оспорениот член 3 став 1 точка 3 од Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош, како имот и имотни права од кој корисникот на правото на социјална парична помош може да се издржува, се смета куќа за одмор и рекреација, а според оспорената точка 5 од членот 3 став 1 од Правилникот и регистрирано моторно возило, кое не го отуѓил во последните 6 месеци пред поднесување на барањето (патничко моторно возило, мотор над 50 см³, комбе, автобус, камион), комбајн.

4. Според членот 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

До Уставниот суд, на 23.02.2012 година, подносителот поднесе иницијатива за оценување на уставноста на Законот за социјалната заштита и на Правилникот за начинот на остварување и користење на правото на социјална парична помош, која не ги содржеше податоците наведени во членот 15 од Деловникот на Уставниот суд. Поради наведеното, Уставниот суд согласно членот 16 од Деловникот, со допис Р. бр. 18/2012 од 01.03.2012 година, се обрати до подносителот на иницијативата, со укажување заради прецизирање на неговото барање и за наведување на причините поради кои се оспорува Законот, прописот или општиот акт, односно нивни одделни одредби. На 07.03.2012 година, подносителот до Судот, достави поднесок како појаснување на претходно поднесената иницијатива.

Во конкретниот случај, иницијативата и нејзиното појаснување, не содржи аргументирани наводи и образложени причини за неуставноста на оспорените одредби од Законот и Правилникот, туку истите се оспоруваат од аспект на лично незадоволство поради негативен исход од водена постапка пред надлежни органи, па оттука се извлекува заклучок за противуставност на предметните законски и правилнички одредби. Имено, бидејќи тие пропишувале услови кои подносителот во моментот на поднесувањето на барањето за остварување на правото на социјална парична помош, не ги исполнувал, тоа било причина за одбивателно

решение по неговото барање и причина истиот како невработен да остане без социјална парична помош, па со тоа и пропишаните услови и критериуми со оспорените одредби од Законот и Правилникот биле противуставни. Претходно подносителот на иницијативата остварил право на социјална парична помош согласно пропишаните услови и критериуми од Законот и Правилникот и тој бил корисник на социјална парична помош. Меѓутоа со купувањето на патничко моторно возило веќе не ги исполнувал пропишаните услови и тој го изгубил тоа право, па оттука произлегува дека за подносителот на иницијативата уредените законски и правилнички одредби, со губењето на правото, стануваат спорни, односно несогласни со Уставот, поради што ја поднесува предметната иницијатива.

Тргувајќи од содржината на иницијативата со која начелно се оспоруваат одредбите од Законот и Правилникот, повикувајќи се на нецелисходноста на нивните решенија во практичната примена, во отсуство на правни аргументи и образложение во што посебно се состоела нивната несогласност со Уставот, како и имајќи предвид дека суштината на барањето е оценување на примената на Законот и Правилникот во конкретен случај од страна на орган на државна управа, што излегува надвор од надлежностите на Уставниот суд уредени со членот 110 од Уставот, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативите.

5. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.38/2012)

204.

У.бр.134/2011

- Член 5 од Правилникот за определување на специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата на Република Македонија, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата на лицата со посебни

специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето, број 01-2020/1 донесен од Министерот за одбрана на 17 март 2011 година

- Article 5 of the Rulebook for definition of the specific duties of the civilian personnel of special relevance for the Army of the Republic of Macedonia, the jobs (duties) and the amount of the supplement to the salary to the persons with specialities of particular relevance for handling and maintaining combat technique and armament, no.01-2020/1 adopted by the Minister of Defence on 17 March 2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 20 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 5 од Правилникот за определување на специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата на Република Македонија, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето, број 01-2020/1 донесен од Министерот за одбрана на 17 март 2011 година.

2. Димитрија Атанасовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбата од актот означен во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите на иницијативата оспорениот акт бил донесен врз основа на член 177 од Законот за служба во Армијата, а според член 227 став 1 од Законот, подзаконските и другите акти предвидени со овој закон ќе биле донесени во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон. Во иницијативата е наведено дека според одредбата на член 229 од Законот, истиот влегувал во сила осмиот ден од денот

на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија,“ и се констатира дека Законот бил објавен во „Службен весник на Република Македонија,“ на 15 март 2010 година, а всушност влегол во сила на 24 март 2010 година, па според наводите на иницијативата сите права, па и правата од член 177 од Законот, важеле со денот на влегувањето во сила на Законот.

Од изнесеното во иницијативата се смета дека членот 5 од Правилникот, во делот „а ќе се применува од 1 мај 2011 година“, бил во спротивност со цитираните одредби од Законот, а тоа од причина што според одредбите на член 8 став 1 алинеја 3 и членот 51 став 1 од Уставот, темелна вредност на уставниот поредок е владеењето на правото и дека подзаконските и другите прописи мораат да бидат во согласност со Уставот и закон и се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оцена на уставноста на оспорениот член.

4. Судот на седница утврди дека врз основа на член 177 став 3 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, министерот за одбрана на 17 март 2011 година го донел Правилникот за определување на специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата на Република Македонија, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето.

Со член 1 од Правилникот се пропишуваат специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата на Република Македонија, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето,

Според членот 2 од овој правилник, специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата, зависно од должноста и условите под кои се врши службата, на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружувањето се определуваат во три групи.

1. Група на специфични должности, работни места (должности): механичар, техничар, електроничар, дијагностичар, електромеханичар, пиротехничар и други должности на кои се вршат работи и задачи на технички прегледи и поправки на целокупни сложени системи за вооружување, комуникација, муниција и борбени возила и тоа: а. воздухопловна техника, артилериски системи, ракетни системи, радарски системи, б. пешадиско вооружување и сите видови на муниција, в. високи фреквенции (вф), многу високи фреквенции (вхф), радио релејни (рр), прислушна опрема и сложени електронски системи, центри и

стационарни системи за врски, информатичка опрема и мрежи, оптика и оптоелектроника, инфрацрвени (ИЦ) уреди и опрема и г. борбени возила и инжињерски машини (тенкови, оклопни транспортери и други видови борбени возила).

II. Група на специфични должности работни места (должности): механичар, електромеханичар, техничар, оператор, автоматичар и други должности на кои се вршат работи и задачи на изработка и обработка, технички преглед и поправка на поединечни делови од сложени системи за вооружување, комуникација, борбени возила, системи за ладење и безбедност на посебно обезбедени простории (стационарни центри за врски, командување) и тоа: а. метални и неметални материјали и делови од функционални единици, б. погонски системи, в. хидраулика и контролирани системи за напојување со гориво под висок притисок (бошпумпи и сл.), г. трансмисија, д. термо и разладна техника, ф. електро техника и е. агрегати и извори за напојување.

III. Група на специфични должности работни места (должности): техничар, механичар, ракувач, алатничар и други должности на кои се вршат технички прегледи и поправки на поединечни делови од сложени системи за вооружување, борбена техника и комуникации како и ракување и манипулација со истите и тоа: а. на системи за стопирање, б. заварување и спојување на материјали, в. ракување на технички материјали и делови, г. на горива и подмачкувачи, д. изработка и поправка на дрвени, платнени и гумени делови од борбена техника и опрема. ф. транспорт-возач на борбена техника и е обнова на заштитни намази и камуфлажи.

Според членот 3 од Правилникот, организационите единици на Армијата во кои се врши ракување и одржување на борбената техника и вооружување, во зависност од нивото на ракување и одржување на борбената техника и вооружување, се определуваат како организациони единици од прв и од втор степен, и тоа: 1. Организациони единици од прв степен се: воздухопловен - воздухопловно извидувачка нападна група (ВИНГ), технички ремонтен центар, центарот за електронско извидување, техничка работилница при Здружената Оперативна Команда (ЗОК - баталјон за врски), централно складиште за муниција Еребино, централно складиште Метеор и стационарни центри за врски. 2. Организациони единици од втор степен се: логистички баталјони, техничка работилница при гардиска единица

Согласно членот 4 од овој правилник, висината на износот на додатокот на плата за специфични должности од особено значење за Армијата, на лицата со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружување, зависно од должноста и условите под кои се врши службата, групата во која се определени специфичните должности и степенот во кој е определена

организационата единица на Армијата изнесува: I. Група на специфични должности: во организациони единици од прв степен 200 бодови, во организациони единици од втор степен 150 бодови, II. Група на специфични должности: во организациони единици од прв степен 130 бодови, во организациони единици од втор степен 110 бодови, III. Група на специфични должности: во организациони единици од прв степен 90 бодови, во организационо единици од втор степен 70 бодови.

Според член 5 овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 мај 2011 година.

5. Според членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а според ставот 2 на овој член, законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија, меѓу другото, донесува закони.

Според член 95 став 3 од Уставот, организацијата и работата на органите на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2000, 44/2002 и 82/2008), министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Во членот 177 став 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010, 23/2011, 47/2011 и 148/2011), додатокот на плата за специфични должности од особено значење за Армијата на цивилниот

персонал припаѓа на лица со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружување. Додатокот од ставот 1 на овој член се вреднува со бодови, во зависност од должноста и условите под кои се врши службата и тоа од 50 до 200 бода. (став 2) Специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за одбрана.(став 3)

6. Според член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на прописите и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Поаѓајќи од правните елементи што го определуваат прописот, а според кои тој треба да содржи општи норми на однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и за неопределен број субјекти во правото, Судот утврди дека оспорениот акт нема карактер на пропис, поради што не е подобен за уставно-судска оценка.

Според тоа Судот на седница оцени дека оспорениот правилник има карактер на интересен акт со кој само се доуредуваат одредени прашања кои се однесуваат само на вработените во Министерството за одбрана.

Со оглед на фактот што оспорениот правилник нема карактер на пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува интересен акт, за кој овој суд не е надлежен да ја оценува неговата согласност со Уставот и со закон, и се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд за отфрлање на иницијативата.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и д-р Гзиме Старова. (У.бр.134/2011)

205.

У.бр.220/2011

-Правилникза содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 и 29/2012)

- Rulebook for the content and manner of exercise of the rights and obligations from the compulsory health insurance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 and 29/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 20 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 и 29/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје и Фани Михајловска, адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативите,содржината на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување можела да се уредува само со Законот за здравствено осигурување и со колективен договор, а не како во случајов, со Правилник кој е подзаконски акт.

Воедно, Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување не бил овластен со закон да донесе правилник каков што бил насловен оспорениот Правилник. Според член 34 од Уставот, граѓаните имале право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а согласно член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижела за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност. Според членот 39 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантирало правото на здравствена заштита, а граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Од изнесените уставни одредби произлегувало дека недопуштено било со општи акти на Фондот да се уредуваат правата и обврските од здравственото осигурување, како дел од социјалното осигурување.

Оспорениот Правилник бил несогласен со Уставот поради тоа што без законски основ навлегол во уредувањето на прашања кои се законска материја, и тоа во однос на остварувањето на правата од примарната и специјалистичко консултативна здравствена заштита, остварувањето на дијализа во домашни услови, остварувањето на права од болничка здравствена заштита, остварувањето на право од медицинска рехабилитација и остварувањето на права на парични надоместоци. Имено, ова биле права кои исклучиво можеле да се уредуваат со закон а не со подзаконски акти на Фондот.

Оспорениот Правилник не бил во согласност со Законот за здравствено осигурување, според кој задолжителното здравствено осигурување се установува за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со овој закон, а не под услови со оспорениот Правилник.

Поради наведените причини со иницијативите се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот Правилник.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот Правилник, во согласност со Законот за здравствено осигурување, поблиску се уредувала содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

4. Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори

со Уставот и со законите.

Според членот 28 алинеа 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата. Фондот за здравствено осигурување на Македонија, донел Правилник за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување, број 02-3855/8 од 5 март 2012 година (“Службен весник на Република Македонија“ број 54/2012), со кој во членот 97 утврдил дека со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ број 105/2011, 115/2011, 144/2011, 181/2011, 5/2012 и 29/2012).

Со оглед на тоа што со влегувањето во сила на новиот Правилник престанал да важи Правилникот кој се оспорува со предметната иницијатива и тој веќе не е во правниот поредок, Судот оцени дека се настапени деловнички претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и д-р Гзиме Старова. (У.бр.220/2011)

206.

У.бр.200/2011

- Правило за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија

- Rule for compulsory appearance of young players in basketball championships of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 11 јули 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на Правилото за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија.

2. Влатко Атанасоски од Прилеп, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на Правилото, означено во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со донесувањето на оспорениот акт, се прекршувале одредбите од член 32 став 2 и членот 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, а воедно оспорениот акт не бил во согласност со одредби од Законот за спортот и членовите 6 и 7 од Законот за работните односи.

3. Судот, на седницата утврди дека со иницијативата се оспорува акт на Македонската кошаркарска федерација, односно Правило за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија, без број и датум на актот кој се оспорува, како несогласен со Уставот и други закони.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со иницијативата се бара оценување на уставноста на акт на Македонската кошаркарска федерација, бидејќи според наводите од иницијативата тој бил спротивен на одредби на Уставот, а воедно и на одредби од Законот за спортот и Законот за работните односи.

Од содржината на иницијативата произлегува дека подносителот на иницијативата како акт кој го оспорува го наведува Правилото за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија, како акт на Македонската кошаркарска федерација, без наведување на бројот и датумот на актот кој се оспорува.

По приемот на иницијативата, во претходната постапка, Судот писмено се обрати до Македонската кошаркарска федерација, да го

достави актот кој се оспорува со иницијативата, како и мислење по однос наводите содржани во иницијативата.

Во доставениот одговор од Македонската кошаркарска федерација и дополнителната информација, се наведува дека во Македонската кошаркарска федерација, не постои посебен акт, односно посебен правилник на кој се однесува оспореното правило. Во информацијата се наведува дека Правилото за задолжителен настап на млади играчи во кошаркарските првенства на Македонија е донесено како одлука на Собранието на Македонската кошаркарска федерација на 10.12.2010 година, но, не како посебен акт, туку како одлука формулирана и инкорпорирана во член од Правилник за натпреварување, донесен од Управниот одбор на Македонската кошаркарска федерација од 06.10.2011 година.

5. Со оглед на тоа што во конкретниот случај, не постои пропис, а Уставниот суд одлучува за уставноста и законитоста на законите и другите прописи кои се во правниот поредок на Република Македонија, Судот оцени дека постојат процесни пречки за постапување по иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот, одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзими Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.200/2011)

207.

У.бр.94/2012

- Член 7-в став 7 од Законот за продажба на станови во општествена сопственост (“Службен весник на Република Македонија”, број 36/1990, 62/1992, 7/1998, 24/2003 и 24/2011)

- Article 7-c paragraph 7 of the Law on the Sale of Socially-Owned Apartments (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 36/1990, 62/1992, 7/1998, 24/2003 and 24/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 7-в став 7 од Законот за продажба на станови во општествена сопственост (“Службен весник на Република Македонија”, број 36/1990, 62/1992, 7/1998, 24/2003 и 24/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, не можело уплатените рати за купување на стан во општествена сопственост согласно договорот за купопродажба на станот, да се сметаат како надоместок за користење на станот (закупнина), кога договор за закуп не бил склучен. Оттука, оспорената законска одредба не била во согласност со член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 8, член 9, член 30 ставови 1 и 3, член 35 став 1 и член 51 од Уставот на Република Македонија, бидејќи нешто не било во ред со оспорената законска одредба од уставно-правен аспект.

3. Судот, на седницата утврди дека оспорената одредба од членот 7-в став 7 од Законот за продажба на станови во општествена сопственост, уредува дека средствата за купување на станот уплатени согласно со договорот за купопродажба на станот до денот на раскинување на договорот ќе се сметаат како надоместок за користење на станот (закупнина) за периодот од денот на склучување на договорот до денот на раскинување на договорот.

4. Согласно член 110 алинеја 1 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Оспорената одредба од членот 7-в став 7 од Законот за продажба на станови во општествена сопственост, уредува дека средствата за

купување на станот уплатени согласно со договорот за купопродажба на станот до денот на раскинување на договорот ќе се сметаат како надоместок за користење на станот (закупнина) за периодот од денот на склучување на договорот до денот на раскинување на договорот.

Според наводите од иницијативата, од уставно-правен аспект нешто не било во ред со вака уреденото законско решение, бидејќи не можело уплатените рати за купување на стан во општествена сопственост, да се сметаат како надоместок за користење на станот, кога договор за закуп уште не бил склучен.

Всушност, подносителот на иницијативата, цитирајќи ја содржината на оспорената одредба од членот 7-в став 7 од Законот, констатира дека имало некаков уставно-правен проблем во уредувањето на оспореното законско решение, односно не можела така да биде уредена кога отсутувала идна правна работа-склучување на договор за закуп, па оттука таа била спротивна на низа одредби од Уставот. Од наведеното во иницијативата се добива впечаток дека за подносителот на иницијативата не е јасно уредувањето на нормата, па со нејзиното уставно проблематизирање, Уставниот суд да се впушти во толкување на оспорената законска одредба, што не е во надлежност на Судот, туку на доносителот на законите, а тоа е Собранието на Република Македонија.

5. Од овие причини, како и во отсуство на аргументација и образложени причини за спротивноста на оспорената законска одредба со одредбите на Уставот, Судот оцени дека во конкретниот случај, постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.94/2012)

208.

У.бр.20/2011

- Член 6 став 2 во делот „освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и на други парични примања, во случаите утврдени со овој закон“, член 64 став 2 и член 164 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на

Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 и 11/2012)

- Article 6 paragraph 2 in the part “except for the due, but unpaid pensions and other pecuniary incomes, in the case defined by this Law“, Article 64 paragraph 2 and Article 164 paragraph 2 of the Law on Pension and Disability Insurance (“Official Gazette of the Republic of Macedonia“ nos.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 and 11/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 6 став 2 во делот „освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и на други парични примања, во случаите утврдени со овој закон“, член 64 став 2 и член 164 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 и 11/2012).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, определувањето во оспорениот дел од член 6 став 2 на Законот пристигнатите, неисплатени износи на пензии и на други парични примања да можат да застарат,

создавало конфузија и нејасност на целината на законската одредба, па и до злоупотреби односно до ограничување на правата од пензиското и инвалидското осигурување, поради што оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 34, член 35 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Во врска со член 64 став 2 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека од уставно-правен аспект е спорно законското овластување на Фондот да ја утврдува со статут пензиската основа на осигурениците определени во членовите 14 и 15 од Законот. Таквото решение било спорно затоа што според член 34 од Уставот граѓаните имале право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, а не и со статут. Покрај тоа, овластувањето на Фондот да ја утврдува пензиската основа на наведените осигуреници без за тоа да постоеле законски критериуми, во ситуација кога критериуми за определување на пензиската основа на другите осигуреници постоеле во членовите 19-32 од Законот, значело дискриминирање на осигурениците определени во членовите 14 и 15 од Законот, поради што оспорената законска одредба не била во согласност ниту со член 9 од Уставот.

Во однос на член 164 став 2 од Законот, подносителот на иницијативата наведува дека условите за именување на директор и заменик на директор на Фондот можеле да се пропишат само со закон, а не и со статут, затоа што остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредувале со закон и со колективен договор (член 32 став 5 од Уставот), а не и со други подзаконски акти како во случајов. Со оспорената одредба законодавецот го поставувал Фондот во улога на законодавна власт, а тоа не било дозволено со Уставот. Поради тоа, членот 164 став 2 од Законот не бил во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 4, член 32 став 5, член 51 и член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека со член 6 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/ 2010, 24/2011, 51/2011 и 11/2012) се определува дека правата од пензиското и инвалидското осигурување не можат да застарат, освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и на други парични примања, во случаите утврдени со овој закон.

Според член 64 став 1 од Законот, инвалидската пензија се определува од пензиската основа што се утврдува на начин предвиден во членовите од 19 до 32 на овој закон, а според оспорениот став 2 од истиот член на Законот, за осигурениците од членовите 14 и 15 на овој закон пензиската основа ја утврдува Фондот со општ акт.

Во член 14 од Законот се определува дека со задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинети со повреда на работа или професионална болест осигурани се учениците и студентите, лицата на издржување казна затвор, здравствените работници со високо образование кои стекнуваат работно искуство за полагање на стручен испит, невработените лица за време на стручно оспособување, професионална рехабилитација.

Во член 15 од Законот се определува дека со задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинети со повреда се осигуруваат и лицата кај кои повредата настанала со учество во акции за спасување или одбрана од елементарни непогоди или несреќи, на работно ангажирање на корисници на социјална помош, на обука или во вршење на обврска во одбраната, на давање помош на органите за внатрешни работи во вршење на нивната службена должност, на културно-уметнички манифестации и натпревари, организирани од културни и други организации, на натпревари во физичка и техничка култура, организирани од спортски и други организации, во волонтерска активност согласно со закон, на спортист аматер согласно со закон и на професионален спортист кој има склучено професионален договор со професионален спортски клуб.

Според член 164 став 1 од Законот, директорот на Фондот и неговиот заменик ги именува Управниот одбор по пат на јавен конкурс, а според оспорениот став 2 од истиот член на Законот, за директор на Фондот односно заменик директор може да биде именувано лице кое ги исполнува условите пропишани со Статутот на Фондот.

Судот, исто така, утврди дека на 30 јули 2012 година е донесен нов Закон за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012), кој, според член 249 од Законот, влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето (односно на 9 август 2012 година).

Во однос на одредбите оспорени со оваа иницијатива, членот 248 од Законот („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012) определува дека со денот на влегувањето на сила на овој закон престанува да важи Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/10, 156/10, 24/11, 51/11 и 11/12).

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на

Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, со влегувањето во сила на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012), престанаа да важат оспорените член 6 став 2 во делот „освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и на други парични примања, во случаите утврдени со овој закон“, член 64 став 2 и член 164 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011, 51/2011 и 11/2012) и тие веќе не се дел од правниот поредок на Република Македонија.

Со оглед на тоа што оспорените законски одредби престанаа да важат и не се веќе дел од правниот поредок, Судот утврди дека нема процесни претпоставки за постапување по иницијативата, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.20/2011)

209.

У.бр.196/2011

- Член 5 точка 29, член 8, член 10 став 2 и член 10-в од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2008,64/2009 и 24/2011)

- *Article 5 item 29, Article 8, Article 10 paragraph 2 and Article 10-c of the Law on the Determination of an Additional Condition for the Performance of a Public Office (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos.14/2008, 64/2009 and 24/2011*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување постапка за оценување на уставноста на член 5 точка 29, член 8, член 10 став 2 и член 10-в од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011).

2. Дритон Дикена од Скопје, м-р Стефан Огненовски од Скопје и Мица Огњановска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на членовите од законот означен во точката 1 од ова решение.

Со иницијативата поднесена од Дритон Дикена од Скопје, се оспорува член 5 точка 29 од Законот, наведувајќи дека определувањето на дополнителен услов од страна на државата на верските заедници претста-вувало мешање на државата во внатрешните работи на верските заедници со што се нарушувал принципот на одвоеност на верата од државата, односно секуларното општествено уредување утврдено со Уставот на Република Македонија.

Во иницијативите поднесени од Мица Огњановска од Скопје и м-р Стеван Огненовски од Скопје, кои се со идентична содржина, се оспоруваат член 8, член 10 став 2 и член 10-в од Законот. Според наводите во истите, со оспорениот член 8 од Законот се повредувале достоинството, моралниот и личниот интегритет на граѓанинот заштитени со член 11 и член 25 од Уставот.

Имено, законското решение во оспорената одредба, според подносителите на иницијативите имале карактер на санкција која може да има последици во секоја сфера на човековото живеење.

Со членот 10 став 2 од Законот, според иницијаторите се повредувал член 14 од Уставот, а со член 10-в од Законот, пак, се повредувал член 11 и член 25 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 5 точка 29 од законот лица опфатени со овој закон се вршителите на функции и овластувања во други организации и дејности и служби од јавен карактер

регистирани согласно со закон.

Во член 8 од Законот се предвидува дека Комисијата по службена должност, веднаш и без расправа, со решение го утврдува неподнесувањето на писмената изјава на лицето кандидат за носител на јавна функција и го објавува во „Службен весник на Република Македонија.

Според член 10 став 2 од истиот Закон, решението за неисполнување на условите за вршење на јавна функција поради неподнесување изјава, Комисијата е должна веднаш, а најдоцна во рок од три дена, да го достави до надлежниот орган или тело заради покренување на постапка за разрешување.

Согласно член 10-в од Законот, Комисијата води регистер на лицата за кое ќе утврди дека не го исполнуваат дополнителниот услов за вршење на јавна функција. По истекот на времетраењето на примената на овој закон, Комисијата е должна да го предаде регистерот од ставот (1) на овој член на Државниот архив на Република Македонија. Пристап до регистарот од ставот (1) на овој член имаат Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија и други органи и тела што вршат избор или именување и лице кое пред Комисијата ќе го докажат својот интерес за пристап до регистарот. Содржината, формата и начинот на водењето и начинот на пристапот до регистарот од ставот (1) на овој член ги пропишува Комисијата.

4. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија, издадоа Указ бр.07-2913/1 од 20 јуни 2012 година за прогласување на Законот за определување на услов за ограничување за вршење на јавна функција, пристап на документи и објавување на соработката со органите на државната безбедност, кој Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 јуни 2012 година.

Во Глава VIII на овој закон, кој е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.86 од 9 јули 2012 година, со наслов „Преодни и завршни одредби“, содржан е членот 41, во кој децидно се наведува дека со денот на влегувањето во сила на овој закон (16 јули 2012 година)

престанува да важи Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008, 64/2009 и 24/2011).

Со оглед на тоа што оспорениот закон во целина престанал да важи осмиот ден од денот на објавувањето на Законот, односно на 16 јули 2012 година, што значи дека истиот е надвор од правниот поредок, Судот оцени дека во конкретниов случај постојат процесни претпоставки за одлучување по иницијативите.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.196/2011)

210.

У.бр.47/2012

- Член 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (“Службен весник на Република Македонија” број 113/2007)

- Article 10 paragraph 1 of the Law on the Legal Position of a Church, Religious Community and Religious Group (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no. 113/2007)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (“Службен весник на Република Македонија” број 113/2007);

2. Лејла Кадриу од Тетово, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од дополнително појаснета иницијатива, во постапка пред надлежни органи, одбиено било барањето на група предлагачи меѓу кои и подносителот на иницијативата за упис на така означената “Бекташиска верска заедница” во Единствениот регистар на црквите, верските заедници и религиозните групи, бидејќи во надлежниот регистар, веќе била впишана религиозна група под името “Ехлибејтска бекташиска религиозна група на Македонија”. Одбивателните одлуки на надлежниот суд не биле прифатливи за предлагачите, бидејќи според нив употребеното име “бекташиска” не било од клучно значење за разликување на верските заедници и религиозните групи. Од овие причини со иницијативата се оспорува членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, бидејќи така како што бил уреден го ограничувал слободното изразување на верата, гарантирано со членот 19 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот, на седницата утврди дека оспорената одредба од членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, уредува дека “името и официјалните обележја на секоја нова црква, верска заедница и религиозна група треба да се разликуваат од називите и официјалните обележја на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи”.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со појаснетата иницијатива се оспорува членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, кој уредува дека името и официјалните обележја на секоја нова црква, верска заедница и религиозна група треба да се разликуваат од називите и официјалните обележја на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи.

Претходно со барање од 29 февруари 2012 година, Лејла Кадриу од Тетово, преку адвокат Ирена Д Фрчкоска, без приложено полномошно, поднесе иницијатива за оценување на уставноста на закон и уставност и законитост на пропис, односно овој суд да поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (“Службен весник на Република Македонија”, број 113/2007) и да ја отстрани повредата на оставарувањето на слободата на вероисповест, сторена со Решение Рег.ВЗ бр. 2/11 од 04.07.2011 година на Основниот суд Скопје II Скопје и Решение ГЖ.бр. 3966/11 од 13.10.2011 година на Апелациониот суд Скопје. Во барањето се наведува дека со цитираните одлуки одбиено било барањето за упис во Единствениот судски регистар на така означената Бекташиска верска заедница, како и причините за одбивањето на уписот. Крајно во поднесокот се наведува дека од погоре наведените причини се поднесува иницијативата поради повреда на нивните права на слобода во менувањето и манифестирањето на својата веросиповед и слобода на изразување.

Поради непрецизност и нејасност на барањето, овој суд со поднесок Р.бр. 20/12 од 02.03.2012 година, се обрати до подносителот на иницијативата да достави појаснување и прецизирање на барањето во смисла на членот 15 од Деловникот на Уставниот суд, односно доколку се оспорува уставност на одредба од закон, да се означи законот и неговата одредба што се оспорува, одредбите од Уставот за кои подносителот смета дека се повредуваат со членот од законот, како и да се наведат причините за оспорувањето исклучиво во однос на Уставот, а доколку граѓанин бара заштита од дискриминација по основ на верска припадност повредена со поединечен акт (конечен или правосилен) или дејство, согласно членовите 51 и 52 од Деловникот, во барањето да се наведат причините поради кои се бара заштита, актита или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучување на Уставниот суд, а и да достави уредно полномошно за застапување пред Уставниот суд на Република Македонија.

На ден 19.03.2012 година, Лејла Кадриу од Тетово, до овој суд, достави појаснета иницијатива по однос на барањето, односно дека со иницијативата се оспорува членот 10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (“Службен весник на Република Македонија”, број 113/2007), како несогласен со членот 19

ставови 1 и 2 од Уставот, бидејќи називот на верската заедница чиј упис се барал бил битен предуслов за здружување иако правото на слободно и непречено групирање и слободно изразување на верата на граѓаните на Република Македонија членот од Уставот им го дозволувал.

Всушност, како причини за уставно проблематизирање на одредбата од Законот, се наведува неуспехот од водена постапка за упис во надлежен регистар, а аргументи и образложени причини за противуставноста на оспорената одредба од Законот со одредбите на Уставот, со иницијативата не се дадени. Имено, во иницијативата и нејзиното појаснување се наведува дека оспорената одредба била противуставна бидејќи така како што била уредена резултирала со негативен исход од водена постапка за упис пред надлежен регистар. Имено, оспорената законска одредба предвидувала исполнување на услов за упис во надлежен регистар, наспроти уставната одредба која гарантирала слободно и непречено групирање и слободно изразување на верата на граѓаните. Во конкретниот случај, всушност произлегува дека се проблематизира предвиден услов од законска одредба кој се однесува на упис на црква, верска заедница и религиозна група во надлежниот регистар, како несогласен со членот 19 ставови 1 и 2 од Уставот, бидејќи според подносителот на иницијативата Уставот со наведениот член, безусловно дал гаранција за слободата на веросиповеста, слободното и јавно, поединечно или во заедница со други изразување на верата. Имено, од наводите во иницијативата произлегува дека законодавецот не можел да уредува услови, а кои се однесуваат на основање и правен статус на црква, верска заедница и религиозна група, бидејќи такви услови и ограничувања членот 19 ставови 1 и 2 не предвидувал. Меѓутоа, подносителот на иницијативата не земал предвид дека со Аманданот VII точки 1 и 2 со кои се заменуваат ставовите 3 и 4 од членот 19 од Уставот, црквите, верските заедници и религиозни групи се одвоени од државата и се еднакви пред закон и дека тие се слободни во основањето, во постапка предвидена со закон, што значи дека нивното основање, правниот статус како и други прашања, препуштено е да се уреди со закон. Според тоа, право е на законодавецот да ја уреди постапката и да предвиди услови за основање, правен статус и други прашања подеднакво за сите субјекти кои сакаат да основаат црква, верска заедница и религиозна група. Оттука, негативниот исход од водена постапка за упис пред надлежен регистар, не се уставно-правни аргументи за оспорување на одредба од закон како несогласна со одредби од Уставот.

5. Тргувајќи од содржината на иницијативата, со која начелно се оспорува одредбата од Законот, во отсуство на правни аргументи и образложен причини во што посебно се состои несогласноста на оспорената одредба од Законот со Уставот, Судот оцени дека во конкретниот случај настапени се условите од цитираната деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

6. Поради изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.47/2012)

211.

У.бр.128/2012

- Одлука за измени и дополнување на Статутот на Црвениот Крст на Република Македонија бр.02-13613 од 29 март 2012 година, донесена од Собранието на Црвениот Крст на Република Македонија

- Decision on changes in and supplements to the Statute of the Red Cross of the Republic of Macedonia, no.02-13613 of 29 March 2012, taken by the Assembly of the Red Cross of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 26 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Одлуката за измени и дополнување на Статутот на Црвениот Крст на Република Македонија бр.02-13613 од 29 март 2012 година, донесена од Собранието на Црвениот Крст на Република Македонија.

2. Црвен Крст на Република Македонија - Општинска организација на Црвен Крст - Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на

уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорената одлука во целост се менувала институцијата „Мандат“, како и траењето на мандатот на избраните делегати во Собранието на Црвен Крст на Република Македонија и носителите на функции во Црвениот Крст на Република Македонија - претседател и потпретседатели. Имено, со досегашните Статути на Црвениот Крст на Република Македонија мандатот на делегатите бил определен 2 пати по 4 години, со можност за повторен избор, по протекот на 4 години пауза, од истекот на вториот мандат. Меѓутоа, со новото решение, односно измени на статутот немало ограничување во мандатите на делегатите, односно носителите на функциите.

Исто така, при донесување на оспорената одлука не е испочитувана постапката за донесување на Одлуката, односно не е прибавена претходна согласност од Статутарната комисија на Меѓународната федерација на Црвениот Крст и Црвената Полумесечина и Меѓународниот комитет на Црвениот Крст.

Со оспорената Одлука, исто така, во член 26 од Статутот се додава нова точка кој се однесувала на давање согласност за именување на секретар на Општинската организација на Црвениот Крст и Градската организација на Црвениот Крст, по предлог на Генералниот секретар на Црвениот Крст на Република Македонија. На тој начин, се вршело узурпирање на самостојноста во работењето на општинските организации на Црвениот Крст и воведување на централизам во работењето на Црвениот Крст на Република Македонија.

Но од целината на иницијативата не произлегуваат уставни аргументи односно не се наведени причини за оспорување.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот акт содржи 30 члена, со кои се вршат одредени измени и дополнувања на Статутот на Црвениот Крст на Република Македонија, кој е донесен од Собранието на Црвениот Крст на Република Македонија во смисла на член 20 и член 54 од Статутот на Црвениот Крст на Република Македонија.

4. Според член 110 став 1 алинеја 7 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Според Судот поднесената иницијатива не содржи аргументи, односно образложени причини за несогласноста на оспорениот акт со Уставот, односно во ниту еден сегмент од иницијативата не се наведува

ниту еден член од Уставот наспрема кој оспорениот акт не е во согласност. Оттука според Судот во конкретниов случај, постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што Судот оцени дека исполнети се деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.128/2012)

212.

У.бр.233/2011

- Одлука за објавување на известување за датумот од кој почнува да тече рокот за поднесување на заверена писмена изјава, бр.02-2192/3, донесена од Комисијата за верификација на фактите на 10 ноември 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.164/2011)

- Decision on the publication of notification about the date as of which the timelimit for submission of a certified written declaration begins to run, no.02-2192/3, taken by the Commission for Verification of the Facts on 10 November 2011 (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.164/2011)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за објавување на известување за датумот од кој почнува да тече рокот за поднесување на заверена писмена изјава, бр.02-2192/3, донесена од Комисијата за верификација на фактите на 10 ноември 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.164/2011).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, Одлуката била донесена врз основа на член 17 став 2 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008, 64/2009 и 24/2011) иако наведената законска одредба не ја овластувала Комисијата да донесува акт со содржина каква е определена во оспорената одлука, поради што Одлуката немала законска основа.

Освен тоа, оспорената одлука определувала нотарски заверената писмена изјава до Комисијата да ја доставуваат определени лица од здруженијата на граѓани и фондации, политичките партии, верските заедници и од други организации регистрирани согласно со закон, иако членовите 34 и 35 од наведениот закон, кои воопшто не биле менувани, определувале дека тие лица можат ама не мораат да го предвидат дополнителниот услов. Со тоа, оспорената одлука излегувала надвор од наведените законски одредби и во содржинска смисла (покрај тоа што немала формална основа во член 17 став 2 од Законот), поради што Одлуката не била во согласност ниту со член 6 став 2 и членовите 34 и 35 од Законот.

Несогласноста на оспорената одлука со означените законски одредби предизвикувала нејзина несогласност и со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија, поради што Одлуката била и неуставна.

3. Судот на седницата утврди дека во Воведот на Одлуката се наведува дека основа за донесување на Одлуката е член 17 став 2 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008 и 64/2009).

Во точка I. од Одлуката се определува дека: „Согласно член

6 став 2 од Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција, писмена изјава, заверена на нотар до Комисијата за верификација на фактите, од 01.12.2011 година до 31.01.2012 година треба да достават следните категории на носители на јавна функција и овластувања:

1. Вршители на функции и овластувања во други организации и дејности и служби од јавен карактер регистрирани согласно со закон;

(Појаснување: во оваа точка опфатени се кандидати за носители или носители на раководни функции, членови на органи и вработени во стручните служби на здруженија на граѓани и фондации, кандидати за носители или носители на партиски функции, членови на органи и вработени во стручните служби на политичките партии, кандидати за носители или носители на раководни функции, членови на органи и вработени во стручните служби на верските заедници и други организации регистрирани согласно закон).

2. Основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштвата од областа на печатот.“

Во точка II од Одлуката се определува дека: „Писмените изјави да се доставуваат на бул. Гоце Делчев бб. на 17-ти кат во зградата на МРТВ.“

Според точката III од Одлуката: „Оваа одлука стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Текстот на изјавата бр.2 може да се симне од веб страната на Комисијата за верификација на фактите www.kvf.org.mk.“

Судот, исто така, утврди дека на 20 јуни 2012 година е донесен Закон за определување на услов за ограничување за вршење на јавна функција, пристап на документи и објавување на соработката со органите на државната безбедност („Службен весник на Република Македонија“ бр.86/2012), кој влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ (Законот е објавен на 9 јули 2012 година, што значи дека влезе во сила на 17 јули 2012 година).

Според член 41 од Законот („Службен весник на Република Македонија“ бр.86/2012), „со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за определување на дополнителен услов за вршење на јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008, 64/2009 и 24/2011).“

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и

на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловниот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, од содржината на оспорената одлука Судот утврди дека со неа се определува, во периодот од 1 декември 2011 година до 31 јануари 2012 година, на Комисијата за верификација на фактите да и' достават нотарски заверени писмени изјави определени лица од здруженија на граѓани и фондации, политички партии, верски заедници и други организации и новинари и други лица од областа на електронските и печатените медиуми. Исто така, Судот утврди дека Одлуката е донесена заради спроведување на Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008, 64/2009 и 24/2011). Но, тој закон престана да важи со влегувањето во сила на Законот за определување на услов за ограничување за вршење на јавна функција, пристап на документи и објавување на соработката со органите на државната безбедност („Службен весник на Република Македонија“ бр.86/2012). Според тоа, предмет на оцена е одлука донесена заради спроведување на закон кој престана да важи.

Со оглед на тоа што оспорената одлука била донесена заради спроведување на Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција („Службен весник на Република Македонија“ бр.14/2008, 64/2009 и 24/2011) и што наведениот закон престана да важи, Судот утврди дека со престанувањето на важењето на Законот престана да важи и оспорената одлука, односно таа повеќе не е дел од позитивниот правен поредок, со што престанале процесните претпоставки за постапување по иницијативата и настапиле услови од наведената деловничка одредба за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.233/2011)

213.

У.бр.64/2012

- Член 94 од Куќниот ред на КПУ Идризово, број 01-810/2 од 30.01.2012 година, донесен од директорот на КПУ Идризово во согласност со директорот на Управата за извршување на санкциите

- *Article 94 of the House Rules of the Idrizovo Penitentiary, no.01-810/2 of 30.01.2012, adopted by the Director of the Idrizovo Penitentiary with the consent of the Director of the Administration for Execution of Sanctions*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 94 од Куќниот ред на КПУ Идризово, број 01-810/2 од 30.01.2012 година, донесен од директорот на КПУ Идризово во согласност со директорот на Управата за извршување на санкциите.

2. Гоце Штерјовски, адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбата од актот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, актот во кој е содржана оспорената одредба, претставувал подзаконски акт и противуставно било со подзаконски акт да се уредуваат нови права и обврски, ниту нови санкции и казни кои ги немало во Законот, односно оспорената одредба

уредувала дополнителни санкции за осудените лица бидејќи времето за стекнувањето на погодност или прогресирање во полиберално одделение, се сметало од денот на почетокот на издржување на казната затвор, без да се земе во предвид времето поминато во притвор. Согласно членот 47 ставови 1 и 3 од Кривичниот законик, мерката притвор се засметувала во изречената казна затвор, а со тоа и во времето на издржувањето на казната затвор, меѓутоа времето поминато во притвор на сите осудени лице кои издржале мерка притвор, со оспорената одредба не им се засметувала во ниту една погодност во КПУ Идризово вклучувајќи го и прогресирањето во едно одделение со построг режим во друго одделение со поблаг режим. Поради тоа оваа оспорена одредба била во директна спротивност со сите одредби од Законот за извршување на санкциите. Со оспорената одредба од Куќниот ред сите осудени лица се ставале во понеповолна положба, односно со дополнителна санкција - казна да издржуваат повеќе време, толку колку што издржале мерка притвор во потешки услови од условите во затвор. На тој начин со уредувањето на оваа оспорена одредба во Куќниот ред, кој се применувал од март 2012 година, осудените лица по овој период биле во понеповолна состојба во однос на осудените лица кои немале мерка притвор и во однос на другите осудени лице на кои пред стапувањето во сила на овој Куќен ред претходно им се засметувал притворот. Според тоа оспорениот член 94 од Куќниот ред бил во директна спротивност со членот 3 од Законот за извршување на санкциите, според кој лицата спрема кои се извршуваат санкциите се лишуваат или ограничуваат во правата само во границите неопходни за остварување на целта на санкцијата, а врз основа на закон и членот 4 од истиот закон според кој правилата за извршување на санкциите се применувале на санкциите непристрасно и се забранува дискриминација по било кој основ или статус на лицето спрема кое се извршува санкцијата.

Оспорената одредба од Куќниот ред, исто така се применувала и ретроактивно и за сите осудени лица кои отпочнале со издржувањето на казната затвор во КПУ Идризово пред стапување во сила на Куќниот ред и тие осудени лице биле во дискриминаторска положба во однос на претходните осудени лица на кои првото одлучување за погодности им било пред стапување во сила на оспорениот член 94 од Куќниот ред.

Од овие причини со иницијативата се бара поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 94 од Куќниот ред, бидејќи со овој оспорен член се нарушувале повеќе уставни одреби, а пред се членот 8 став 1 алинеи 1, 3, 11, членот 9, членот 11 и членот 52 став 4 од Уставот, а доколку Судот оценел и на членовите 11-14 и 86, 87, 89, 90, 91 и 92 од Куќниот ред, а со иницијативата се предлага и донесување на времена мерка со која ќе се запреле преземените дејствија по основ на оспорениот член 94, а ако се поведело постапка и се оценело за потребно и за останатите одредби од Куќниот ред.

3. Судот, на седницата утврди дека оспорената одредба од членот 94 од Куќниот ред определува дека за осудено лице кое пред издржување на казна затвор, издржало мерка притвор, времето потребно за стекнување на погодност или прогресирање во одделение од полиберален вид во установата или во установа од полиберален вид се смета од денот на почетокот на издржување на казната затвор, без да се земе во вид времето поминато во притвор.

4. Според членот 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно членот 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Оспорената одредба е содржана во акт означен како Куќен ред на КПУ Идризово, донесен од страна на директорот на установата во согласност со директорот на Управата за извршување на санкциите.

Според оспорената одредба од членот 94 од Куќниот ред, за осудено лице кое пред издржување на казна затвор, издржало мерка притвор, времето потребно за стекнување на погодност или прогресирање во одделение од полиберален вид во установата или во установа од полиберален вид се смета од денот на почетокот на издржување на казната затвор, без да се земе во вид времето поминато во притвор.

Од наводите содржани во иницијативата, одредба со содржина каква што е оспорената одредба од Куќниот ред, во дотогашните куќни редови на КПУ Идризово, никогаш не била уредена, па оттука, времето за стекнување на погодности и прогресирање во одделение од построг во поблаг режим, течел од денот кога лицето издржувало мерка притвор, а не од денот на отпочнување на издржување на затворската казна. Подносителот смета дека требало да се применува, односно да се продолжи со дотогашниот начин на започнување на течење на времето за примена на одредени погодности и разместувања на осудени лица по одделенија, а не да се востановуваат нови санкции со Куќниот ред, кои ги немало во Законот, а биле понеповолни во однос на времето кое било потребно да истече за да може одредено осудено лице да се стекне со одредена погодност. Со уредувањето на оваа оспорена одредба во Куќниот ред, кој се применувал од март 2012 година, осудените лица по овој период биле во понеповолна состојба во однос на осудените лица кои немале мерка притвор и во однос на другите осудени лица на кои пред стапувањето во сила на овој Куќен ред претходно им се засметувал притворот. Оттука оспорената одредба од Куќниот ред била во спротивност со Уставот и законот.

Кукниот ред на КПУ Идризово во кој е содржана и оспорената одредба, е донесен согласно со членот 53 од Законот за извршување на санкциите (“Службен весник на Република Македонија”, број 2/2006 и 57/2010) според кој во установата се донесува општ акт со кој се уредува кукниот ред и поблиску се определува организацијата на работата и се пропишува начинот на живеење на осудените лица во установата, кој го донесува директорот на установата во согласност со директорот на Управата. Меѓутоа, актот во кој е содржана оспорената одредба, Судот оцени дека претставува интересен акт во КПУ Идризово, односно истиот претставува конкретен, интересен акт кој има правно дејство само за субјектите во установата КПУ Идризово, а не за неограничен број на субјекти. Имено според членот 53 од Законот за извршување на санкциите, секоја установа донесува општ акт со кој се уредува кукниот ред на установата, што значи дека тоа претставува интересен акт во кои се содржани правила за редот и начинот на живеење на осудените лица во установата.

Во оваа насока, прашањето дали во уредувањето на ваков вид на пропис како што е кукниот ред, односно дали во уредувањето на правилата за редот и начинот на живеење на осудените лица во установата, се излегло надвор од рамките на правата и обврските за осудените лица уредени со закон, на што впрочем се однесуваат наводите од иницијативата, е прашање од надлежност на надлежни субјекти за извршување на санкциите, кои вршат надзор над законитоста во извршувањето на санкциите и надзор во однос на примената на законот и другите прописи и правила за извршувањето на санкциите.

Имено, согласно членот 16 став 1 од Законот за извршување на санкциите, директорот ја претставува Управата за извршување на санкциите, одговорен е за законито и правилно извршување на санкциите во Република Македонија и за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија и министерот за правда.

Понатаму, согласно членот 36 став 1 од Законот, судијата за извршување на санкциите кој се установува во сите основни судови, е надлежен да ги штити правата на осудените лица, да врши надзор над законитоста во постапката за извршување на санкциите и обезбедува рамноправност и еднаквост на осудените лица пред законот, како и членот 78 од Законот според кој судијата за извршување на санкциите во основниот суд во седиштето на установата, врши судски надзор во извршувањето на санкциите во однос на постапувањето со осудените лица и во остварувањето на нивните права и обврски.

Според членот 77 ставови 1, 2 и 3 од Законот, Управата преку свои инспектори (инспектори за извршување на санкциите), врши стручно-инструкторски надзор врз работата на установите, кој надзор се состои во обезбедување казната затвор да се извршува соодветно со основните

начела утврдени со овој закон, со настојување притоа да дојдат до израз современите пенолошки принципи за унапредување и развој на системот на извршувањето на санкциите, како и позитивните искуства од функционирањето на современите системи за извршување на казната затвор, како и во анкетирање, согледување и анализа на состојбите и отстранување на проблемите и слабостите во работата на установите.

Покрај тоа, надзор во извршувањето на санкциите, врши и Државната комисија за вршење надзор во установите, основана од Владата на Република Македонија.

Државната комисија, согласно членот 82 од Законот, помеѓу другото има задача со повремени посети на установите да ги согледува состојбите во однос на примената на законот и другите прописи и правила за извршувањето на санкциите, со записник да ги утврди состојбите и да предложи соодветни мерки за отстранување на неправилностите во даден рок и за тоа да ја извести Владата на Република Македонија, Управата и судот надлежен за извршување на санкциите. Од своја страна, Установите и Управата се должни да постапат по забелешките на Државната комисија и во определениот рок да ги отстранат неправилностите.

Исто така, Со Законот за извршувањена санкциите, Глава X, точка 20. Заштита на правата на осудените лица со употреба на правни средства, потточка а) Правни совети и правни средства на осудените лица, уредени се низа одредби за правата и обврските на осудените лица, како и правни механизми за остварување на нивните права. Имено, осудените лица за заштита на своите права во врска со положбата и третманот во установата, како и по прашања во врска со осудата, имаат право да поднесуваат правни средства, претставки и други поднесоци до надлежни органи и други институции и од нив да добиваат одговори (член 167 став 1 од Законот), а и право на судска заштита, во случај да не добие одговор од управата во определениот рок со Законот (член 171 од Законот). Воедно, Законот уредил и право на осудените лица да поднесуваат барања и жалби до меѓународни тела и органи, доколку сметаат дека му се повредени основните човекови права во текот на издржувањето на казната (член 174 од Законот), а тоа право неспорно, може да го остварува, без исклучок секој граѓанин во Република Македонија, во случај на повреда на неговите основни слободи и права, како и заштита од дискриминација, пред надлежните органи.

Оттука, произлегува дека со Законот за извршување на санкциите, уредени се правни механизми за контрола и заштита на правата на осудените лица во установите, а и контрола на примената на законот и другите прописи и правила за извршувањето на санкциите, вклучително и на интерните акти на секоја установа.

Во конкретниот случај, тргнувајќи од правните елементи кои го определуваат прописот, кој треба да содржи општи норми на

однесување, да уредува односи на субјектите во правото на општ начин и да утврдува права и обврски на неопределен круг на субјекти во правото, а имајќи предвид дека во конкретниот случај, актот во кој е содржана оспорената одредба, претставува интересен конкретен акт, со кој се уредуваат интересни правила за начинот на живеење на осудените лица во конкретна установа, Судот оцени дека Кукниот ред на КПУ Идризово во кој е содржана оспорената одредба, нема карактер на пропис со кој се уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, а со тоа во конкретниот случај нема акт подобен за уставно судска оценка согласно член 110 алинеја 2 од Уставот. Според тоа, Судот оцени дека во конкретниот случај, не се исполнети процесните претпоставки за впуштање во мериторно одлучување по иницијативата.

5. Имајќи го предвид погоре изнесеното, со оглед дека во конкретниот случај се оспорува одредба содржана во акт кој нема карактер на пропис *erga omnes*, Судот оцени дека се настапени деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата.

6. Поради наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.64/2012)

214.

У.бр.6/2011

- Член 22 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.77/2008)

- Article 22 of the Law on Changing and Supplementing the Law on Health Care (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, no.77/2008)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 22 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.77/2008).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 на ова решение.

3. Според наводите во иницијативата членот 22 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита, членот 45 став 1 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.10/2004), бил изменет и гласал: „Здравствените работници со високо образование кои запишеле студии од областа на медицината, односно стоматологијата до денот на влегувањето во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2004) и стручниот испит ќе го положат најдоцна до 31 декември 2010 година, ќе се сметало дека имаат лиценца за работа, а рокот на важноста на лиценцата за работа започнува да тече од денот на положувањето на стручниот испит“. Овој Закон влегол во сила на 5 јули 2008 година.

Во иницијативата, понатаму е наведено дека според членот 51 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.10/2004): „Здравствените работници со високо образование кои на денот на влегувањето во сила на овој закон имаат положено стручен испит се смета дека имаат лиценца за работа и рокот на важноста на лиценцата за работа започнува да тече од тој ден“.

Отука, подносителот на иницијативата смета дека со оспорената законска одредба ќе биле оштетени голем број дипломци и значен број апсолвенти од областа на медицината, фармацијата и стоматологијата. Ова особено се однесувало на генерацијата 2003/04 и 2004/05 на Медицинскиот факултет, кои не биле во можност да го исполнат критериумот пропишан со оспорената законска одредба, да го положат стручниот испит најдоцна до 31 декември 2010 година, од следните причини:

Студиската програма на засегнатите дипломци, генерација

2003/04 и 2004/05 на Медицински факултет Скопје, последните две генерации со студии по старата програма, пред воведување на ЕКТС предвидува 12 семестри на студии во шест студиски години, што во пракса покажало дека реално очекуваното дипломирање и за натпросечно успешните студенти било околу седум години (факт произлезен од преку 60 годишното постоење на Медицинскиот факултет во Скопје). Ова, со оглед на фактот дека предавањата предвидени со студиската програма траеле шест години, за потоа да бидат полагаани ислушаните испити.

Според наводите во иницијативата постоечките законски одредби, вклучувајќи ги и одредбите пропишани од Лекарската комора на Македонија, приправничкиот стаж пред полагање на стручниот испит бил шест месеци и започнувал да тече од денот на дипломирањето.

Од наведените причини, според наводите во иницијативата во нееднаква правна положба биле ставени преку 350 дипломци и голем број апсолвенти на Медицинскиот факултет, како и дипломците од Фармацевтскиот и Стоматолошкиот факултет, кои своето високо образование го стекнале по истата студиска програма, под исти норми и стандарди, бидејќи се работело за две последни генерации на студенти кои студирале по класичната стара програма, пред воведување на ЕКТС, заедно со своите колеги од претходните генерации.

Меѓутоа, како што е наведено во иницијативата поради овие законски промени подлежат на друга регулатива за приправничкиот стаж и начинот на добивањето на лиценца за работа, со што им биле повредени легитимните очекувања и правната сигурност на граѓаните, како елемент на темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Според тоа, оспорената законска одредба не била во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 од Уставот на Република Македонија.

При одлучувањето за основаноста на оваа иницијатива, предлага да се има предвид и фактот дека Законот за здравствената заштита бил донесен уште во 1991 година и во тој Закон не постоела оспорената одредба или слична таква одредба, со одредени ограничувања и наметнувања на дополнителни услови за здравствените работници со високо образование и повеќе пати истиот бил менуван и дополнуван.

Затоа, во иницијативата се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на член 20 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување и да се истиот да биде поништен.

4. Според член 22 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република

Македонија“ бр. 10/2004), членот 45 став 1 се менува и гласи: „Здравствените работници со високо образование кои запишеле студии од областа на медицината, односно стоматологијата до денот на влегувањето во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2004), и стручниот испит ќе го положат најдоцна до 31 декември 2010 година, ќе се смета дека имаат лиценца за работа, а рокот на важноста на лиценцата за работа започнува да тече од денот на положувањето на стручниот испит“.

5. Согласно член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Оспорената законска одредба е содржана во Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 77/2008).

Собранието на Република Македонија донесе нов Закон за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“, број 43/2012 од 29 март 2012 година).

Во Главата XVIII насловена како “Преодни и завршни одредби“ од овој Закон содржани се членовите:

Според член 324 став 1 од овој закон, постапките за издавање и одземање, обновување и продолжување на лиценците на здравствените работници со високо образование од областа на медицината, стоматологијата и фармацијата започнати според Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, 88/10, 44/11 и 53/11) и прописите донесени врз основа на него до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со тие прописи.

Здравствените работници со високо образование од областа на медицината и стоматологијата кои положиле стручен испит или се стекнале со основна лиценца за работа до денот на влегувањето во сила на овој закон се смета дека имаат лиценца за работа во примарна здравствена заштита се до истекот на важноста на основната лиценца за работа.(став 2)

Согласно член 325 од новиот закон, постапките за основање и добивање на дозвола за работа на здравствените установи започнати според Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република

Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, 88/10, 44/11 и 53/11) и прописите донесени врз основа на него до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со тие прописи.

Според член 326 од овој закон, постапките за доделување на звањето примариус започнати според Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, превземено од 88/10, 44/11 и 53/11) и прописите донесени врз основа на него до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со тие прописи.

Согласно член 327 став 1 од овој закон, полагањето стручен испит на здравствените работници со средно, вишо и високо стручно образование и здравствените соработници со високо образование продолжува да се врши согласно со Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, 88/10, 44/11 и 53/11) и прописите донесени врз основа на него до формирањето испитни комисии во Министерството за здравство. Времето поминато во приправнички стаж согласно со Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, 88/10, 44/11 и 53/11) се смета како време поминато на пробна работа согласно со овој закон.(став 2)

Според член 333 од овој закон, со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91, 46/93, 55/95, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006, 5/2007, 77/2008, 67/2009, 88/2010, 44/2011 и 53/2011).

Согласно член 334 од истиот закон, овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 6 април 2012 година.

Со оглед на тоа дека Законот за здравствената заштита во кој била содржана оспорената одредба, престанал да важи и не е во правниот поредок на Република Македонија, сметаме дека постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата и дека се исполнети условите од член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, за нејзино отфрлање.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство на гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р

Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.6/2011)

215.

У.бр.150/2012

- **Член 24 од Тарифен систем за продажба на електрична енергија („Службен весник на СРМ“ бр.45/1982)**

- *Article 24 of the Tariff system for the sale of electricity (“Official Gazette of SRM”, no.45/1982)*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 24 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 24 од Тарифен систем за продажба на електрична енергија („Службен весник на СРМ“ бр.45/1982).

2. Златко Кузмановски од Прилеп и Стрезо Стрезовски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот од актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот член на наведениот Тарифен систем за продажба на електричната енергија бил во спротивност со член 9 од Уставот, како и со член 55 став 2 во кој било

предвидено дека Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека оспорениот член бил во спротивност со член 8 став 1 од Законот за облигационите односи, во кој е предвидено дека во засновање на двострани договори, учесниците тргнуваат од начелото на еднаква вредност на заемните давања.

Според иницијативата, електричната енергија која ја користеле различните потрошувачи на електрична енергија, приклучени на ниско-напонската мрежа, во ништо не се разликувало дали потрошувачот е домаќинство или не, за да предизвикува различни цени за иста електрична енергија.

3. Судот на седницата утврди дека според член 24 од оспорениот акт во тарифата за низок напон постојат тарифни ставови за следните категории потрошувачи: Тарифни ставови за категорија на потрошувачка на домаќинства, и Тарифни ставови за категорија на останата потрошувачка на низок напон (0,4 кв.).

4. Во текот на претходната постапка Судот утврди дека Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на ден 27 јануари 2010 година донесе Тарифен систем за електрична енергија објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2010 од 1 февруари 2010 година.

Во Глава 4 од Тарифниот систем за електрична енергија, со наслов: „Преодни и завршни одредби“ содржан е членот 33, во кој се предвидува дека со денот на отпочнување на примената на овој Тарифен систем престанува да важи Тарифниот систем за продажба на електрична енергија („Службен весник на СРМ“ бр.45/1982, 15/1985, 22/1988, 29/1989 и 47/1989 и „Службен весник на Република Македонија“ бр.26/1992 и 24/1999).

Според член 34 од наведениот Тарифен систем, истиот влегува во сила со објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Според член 110 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што оспорениот член, односно актот во кој истиот е содржан престанал да важи и со тоа е надвор од правниот поредок на Република Македонија, Судот оцени дека истиот неможе да биде предмет на оцена поради постоење на процесни пречки за одлучување со што се

исполнети условите за примена на цитираната деловничка одредба.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.150/2012)

216.

У.бр.54/2011

- Одлука за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.02-1181/8, донесена од Управниот одбор на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје на 17 декември 2009 година, и Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.07-5109/1, донесена од Советот на град Скопје на 29 и 30 декември 2009 година

- Decision on the determination of the Pricelist of the services of the public enterprise “City Parking” – Skopje, no.02-1181/8, adopted by the Board of Directors of the public enterprise “City Parking” – Skopje on 17 December 2009, and Decision on giving consent to the Decision on the determination of the Pricelist of the services of the public enterprise “City Parking” – Skopje, no.07-5109/1, adopted by the Council of the City of Skopje on 29 and 30 December 2009

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 7 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

- Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.02-1181/8, донесена од Управниот одбор на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје на 17 декември 2009 година, и

- Одлуката за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.07-5109/1, донесена од Советот на град Скопје на 29 и 30 декември 2009 година.

2. Куќниот совет на станбена зграда бр.32 влез 2 на бул. „Јане Сандански“ во Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на одлуките означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, со оспорените акти се утврдувале различни цени за ист вид на услуги-паркирање на патнички моторни возила. Покрај тоа, оспорените одлуки се однесувале и на паркиралишта кои не се јавни површини, туку им припаѓале на конкретни станбени објекти или, пак, биле пристапни улици до станбените објекти.

Наведените одлуки не биле во согласност ниту со Деталниот урбанистички план на Општина Кисела Вода-Аеродром, бидејќи според Планот површините на кои се однесувале оспорените одлуки не биле јавни паркиралишта. Освен тоа, тие површини биле на Општина Аеродром, па Советот на град Скопје не бил надлежен да ја уредува таа материја.

Воведувањето на ваква „јавна давачка“, исто така, било неуставно со оглед дека јавните давачки можеле да се воведат само со закон. Ниту предвидувањето на казни со подзаконските акти, какви што се оспорените одлуки, не било во согласност со Уставот бидејќи казнивите дела се определуваат само со закон.

Врз основа на изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените одлуки се повредувале член 8 став 1 алинеја 3, член 9 став 2 и член 51 од Уставот, како и членовите 1, 2, 8 и 11 од Законот за јавни претпријатија, одредбите од Законот за јавна чистота, Законот за локална самоуправа и Законот за град Скопје.

3. Судот на седницата утврди дека во член 1 од Одлуката се определува дека со неа се утврдува Ценовникот на услугите на ЈП

„Градски паркинг“ – Скопје за паркирање на патнички моторни возила на јавните паркиралишта од значење за градот Скопје.

Во член 2 од Одлуката се определува цената на услугата за паркирање на патнички моторни возила на паркиралишта од затворен тип, а во член 3 од Одлуката се определува цената на услугата за паркирање на патничко моторно возило на паркиралишта од отворен тип.

Во член 4 од Одлуката се определува дека физички и правни лица можат да резервираат паркинг место на јавните паркиралишта. Во член 5 од Одлуката се определуваат цените на услугите за одреден а категорија на граѓани (на пр. за вработените во Градска болница), а во член 6 од Одлуката се утврдува ослободување од плаќање на услугата за лицата со определен инвалидитет-дистрофија, дијализа, церебрална парализа, параплегија, детска парализа, мултиплекс склероза, ампутација на рака или нога со оштетување од 80%.

Судот, понатаму, утврди дека во член 1 од Одлуката за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, се определува дека со неа се дава согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје.

Судот, исто така, утврди дека Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.02-1181/8, донесена од Управниот одбор на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје на 17 декември 2009 година, престанала да важи со член 13 од Ценовникот за услуги кои што ги извршува ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.02-211/4, донесен од Управниот одбор на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје на 25 февруари 2011 година. Одлуката за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.07-5109/1, донесена од Советот на град Скопје на 29 и 30 декември 2009 година, пак, престанала да важи со Одлуката за давање согласност на Ценовникот на услуги кои што ги извршува ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, бр.07-985/1, донесена од Советот на град Скопје на 7 март 2011 година.

4. Според член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законит е со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Во конкретниот случај, првооспорената одлука, за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинг“ – Скопје, престанала да

важи на 25 февруари 2011 година, а второоспорената одлука, за давање согласност на Одлуката за утврдување на Ценовникот на услугите на ЈП „Градски паркинџ“ – Скопје, престанала да важи на 7 март 2011 година.

Со оглед на тоа што оспорените одлуки престанаа да важат и не се веќе дел од правниот поредок, Судот утврди дека нема процесни претпоставки за постапување по иницијативата, поради што одлучи согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.54/2011)

217.

У.бр.143/2012

- Член 82 од Законот за водостопанствата (“Службен весник на Република Македонија” број 85/2003, 95/2005, 103/2008, 1/2012 и 95/2012)

- Article 82 of the Law on Water Supplies (“Official Gazette of the Republic of Macedonia”, nos. 85/2003, 95/2005, 103/2008, 1/2012 and 95/2012)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРПА иницијативата за поведување на постапка за оценување на уставноста на членот 82 од Законот за водостопанствата (“Службен весник на Република Македонија” број 85/2003, 95/2005, 103/2008, 1/2012 и 95/2012).

2. Александар Јанакиевски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијатива со оспорениот член 82 од Законот се повредувале членовите 55 став 2 и 57 од Уставот на Република Македонија. Имено, подносителот со иницијативата приложува решение за наплата на одводнување за 2011 година, донесено од директорот на “Водостопанство” Битолско поле-Битола, број 512-12/03 од 18.07.2012 година и воедно приговара на задолжението за плаќање на надомест за одводнување, со образложение дека имотот кој се споменувал во решението не му припаѓал на системот за одводнување, а за да му припаѓал на некој систем потребна била писмена согласност, односно договор од страна на сопствениците на имотите, а таков договор немало, па оттука не можело да се бара наплата за нешто кое на сопствениците не им требало, ниту формално тоа го барале. Оттука, се наведува во иницијативата, дека тоа било исто како да се барало данок/наплата за користење на воздух затоа што во Република Македонија има многу дрвја во сопственост на Републиката кои “законски го прочистувале воздухот”. Според тоа обврската за плаќање на надомест за одводнување според членот 82 била противуставна кога во имотот на сопственикот или корисникот, единствен извор на наводнување била атмосферска вода која ниту се контролирала ниту некој ја спровел до имотот, ниту некој му плаќал како на пример на Водовод или Канализација, истата да му ја донесе или однесе од имотот. Според наводите од иницијативата, финансирањето и работењето на институциите треба да биде исклучиво од буџетот на Република Македонија или од други извори, а не дополнително и од сопствениците на имотите кои не се одговорни што врне дожд, па според тоа и не биле должни да плаќаат надомест за одводнување.

3. Судот, на седницата утврди дека оспорениот член 82 од Законот за водостопанствата (“Службен весник на Република Македонија” број

85/2003, 95/2005, 103/2008 и 1/2012), определува дека “водостопанството, кое покрај испорачувањето на вода на корисниците има во својата дејност одводнување, наплатава надоместок и за одводнување од водните заедници и другите правни и физички лица, сопственици или корисници на земјоделско и друго земјиште, единиците на локална самоуправа и другите државни субјекти кои се сопственици или користат земјиште, или објекти и кои имаат потреба од одводнување, а припаѓаат во системот за одводнување со кој стопанисува водостопанството”.

Судот исто така утврди дека по поднесувањето на иницијативата оспорената одредба од Законот, претрпува суштински измени, односно со член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за водостопанствата (“Службен весник на Република Македонија” број 95/2012), делот од оспорената одредба од Законот кој гласи “и кои имаат потреба од одводнување” е избришан.

4. Согласно член 110 алинеја 1 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

До Уставниот суд, на ден 25.07.2012 година, подносителот поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот 82, односно на ставот 1 од овој член од Законот. Уставниот суд, со допис Р. бр. 60/12 од 10.09.2012 година, се обрати до подносителот на иницијативата, со укажување да го прецизира и појасни барањето во смисла на членот 15 од Деловникот на Уставниот суд, со кој е уредено што треба да содржи иницијативата за поведување на постапка за оценување на закон или одредба од закон, како и дека во иницијативата треба точно да се наведе законот или одредбата од законот што се оспорува, причините за нивно оспорување и одредбите од Уставот за кои подносителот на иницијативата смета дека се повредуваат.

На 24.09.2012 година, подносителот до Судот, достави поднесок во смисла на прецизирање на барање на претходно поднесената иницијатива, меѓутоа прецизираното барање го содржи истиот текст како и претходно поднесената иницијатива, со тоа што се оспорува целината на членот 82 од Законот, но се потенцира повторно ставот 1 од членот 82 од Законот, со кратко дополнување дека одредби од Уставот што се повредуваат се членот 55 став 2 и членот 57 од Уставот на Република Македонија, без наводи и образложени причини по однос на несогласноста на оспорената одредба од Законот со одредбите од Уставот.

Со иницијативата, а и со нејзиното дополнување, не е наведен “Службениот весник” во кој е објавен Законот за водостопанствата,

вклучително и службените весници со кои тој е менуван и дополнуван, а не е наведена ниту содржината на оспорениот член 82 од Законот, така што не може да се утврди кој текст на законската одредба се оспорува, односно дали текстот од одредбата уреден со основниот закон или со изменетиот текст на одредбата од Законот, што претставува процесна пречка за мериторно постапување по иницијативата. Ова од причини што во периодот од првично поднесената иницијатива во фаза Р-постапка до нејзиното дополнување, одредбите од Законот за водостопанствата претрпуваат уште едно изменување и дополнување со “Службен весник на Република Македонија, број 95/12”, објавен на 26.07.2012 година, со тоа што дел од содржината на оспорениот член 82 од Законот е избришан, кој дел е од суштинско влијание по однос содржината на одредбата.

Со прецизирање на иницијативата, подносителот повторно не аргументира и не образложува од кои причини законската одредба што се оспорува смета дека е спротивна на одредбите од Уставот, односно на уставните одредби кои ги посочува со иницијативата. Имено, со иницијативата се наведува дека членот 82 од Законот бил спротивен на членот 55 став 2 и членот 57 од Уставот, без никакво образложение од кои причини членот од Законот имплицира повреда на овие уставни одредби, а и бездруго, од аспект на содржината на оспорената законска одредба, нивното повикување е несоодветно.

Подносителот, наводите во иницијативата за неуставност на членот што го оспорува ги темели на конкретен акт-решение за наплата на одводнување за 2011 година, кое е донесено врз основа на членот од Законот што се оспорува. Со иницијативата тој го оспорува задолжението во решението наведувајќи дека, не можело да се наплатува надоместок за одводнување од сопствениците на имот, без согласност и склучен договор за одводнување, а тоа и не можело да се бара бидејќи сопствениците не се одговорни за дождот кој паѓал, а со тоа и не биле должни да плаќаат надоместок за одводнување.

Во конкретниот случај, подносителот не се задржува односно воопшто не дава аргументи по однос членот што го оспорува од аспект на неговата согласност или несогласност со одредби од Уставот, туку го оспорува членот од аспект на сопствено видување како требало да се постапува по однос на прашањето за одводнување во случај кога единствен извор на наводнување била атмосферска вода - дождови, која никој не ја контролирал ниту му ја спровел, ниту некој имал трошоци за нејзин довод и одвод од имотот на сопствениците или корисниците.

Тргувајќи од содржината на иницијативата со која се оспорува одредбата од Законот, а во отсуство на правни аргументи и образложение во што посебно се состоела неговата несогласност со Уставот, а и со оглед дека со иницијативата не е наведена содржината на текстот на членот од Законот кој се оспорува, а кој претрпел измени во периодот

од поднесувањето на иницијативата и нејзиното дополнување, Судот оцени дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за мериторно впуштање по иницијативата, а со тоа настапени се условите од цитираната деловничка одредба за нејзино отфрлање.

5. Поради наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.143/2012)

II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА

II. APPLICATIONS FOR THE PROTECTION OF FREEDOMS AND RIGHTS

218.

У.бр.228/2011

- Барање на Снежана Лазаревска од Скопје, за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на физиотерапевтската дејност во Република Македонија, повредени од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“ Скопје, со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина, бр. 09-4960/10 од 17.10.2011 година

- *Application by Snezhana Lazarevska from Skopje, for the protection of the freedoms and rights on social grounds – prevention of professional development and advancement of the physiotherapeutical activity in the Republic of Macedonia, violated by the Faculty of Medicine at the Ss. Cyril and Methodius University – Skopje, with a Notification from the Council of the Study programme in the third cycle of medical studies, no.09-4960/10 of 17.10.2011*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 8 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Снежана Лазаревска од Скопје, за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на физиотерапевтската дејност во Република Македонија, повредени од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“ Скопје, со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина, бр. 09-4960/10 од 17.10.2011 година.

2. М-р.сци. Снежана Лазаревска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа, повредени со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина, бр. 09-4960/10 од 17.10.2011 година.

Според наводите во барањето, дискриминацијата во конкретниот случај била сторена на начин што Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина, наместо да донесе конечен акт - решение, со писмо - Известување ја известил именуваната, која е дипломиран физиотерапевт и магистар на науки по јавно здравство, дека не ги исполнува условите според Конкурсот и Правилникот за условите и критериумите за запишување на докторски студии по медицина на Медицинскиот факултет во Скопје, затоа што не била лекар, поради што била направена повреда на нејзиното право за можност за понатамошно барање на нејзините права по правен пат.

Со неправедниот и дискриминирачки став од страна на лекарите кон сите останати здравствени професии, меѓу кои спаѓаат и физиотерапевтите (иако се едуцираат на истиот медицински факултет), злоупотребувајќи ја автономијата на факултетот и грубо кршејќи ги одредбите на Законот за високото образование, на именуваната и било оневозможено можеби да биде првата студентка на докторски студии од нејзината професија во Република Македонија.

Со ваквиот став на Медицинскиот факултет во Скопје, не само што не се почитувале одредбите на Законот за високото образование, туку и грубо се кршеле правата на секој здравствен професионалец кој ги исполнувал условите да продолжи со својата континуирана едукација за подигање на нивото на своето професионално усовршување, што претставувало основно начело како во медицината, така и во општеството во целина, со цел подобрување на професионалните стандарди.

Поради тоа именуваната бара од Уставниот суд да ја исправи оваа нерегуларност и да и овозможи не само нејзе, туку и на сите нејзини колеги да го подигнат своето ниво на образование и да бидат на ист ранг со нивните колеги во Европската унија, бидејќи Република Македонија била земја потписничка на Болоњската декларација која требало и доследно да се спроведува кај сите професии.

3. Судот на седницата утврди дека подносителот на барањето, Снежана Лазаревска, е дипломиран физиотерапевт, кој со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет на Универзитетот во Приштина – Косово. Со Одлука на Министерот за образование, бр. 09-7910/7 од 30.05.2006 година, дипломата издадена на име Снежана Лазаревска на 05.12.2005 година, под реден бр. 3 од Медицинскиот факултет на Универзитетот во Приштина – Косово, во Република Македонија се признава како документ за завршено високо образование и звање Дипломиран физиотерапевт.

Именуваната се стекнала со научен степен магистер на науки од областа на јавното здравство на Медицинскиот факултет во Скопје (Универзитетска диплома издадена од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје - Медицински факултет, бр. 21 од 12.02.2010 година).

Именуваната конкурирала за запишување на докторски студии по клиничка медицина на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје во учебната 2011/2012 година (Конкурс бр.0802-2973/1 од 15.07.2011 година).

Советот на студиската програма за докторски студии по медицина, со свој акт-Известување, бр. 09-4960/10 од 17.10.2011 година, ја известил именуваната дека го разгледал нејзиниот приговор поднесен во утврдениот рок на прелиминарната листа на кандидати кои не ги исполнуваат условите за упис на докторски студии и констатирал дека приговорот е неоснован поради неисполнување на конкурсните условите, односно неадекватен степен на додипломски студии (завршени тригодишни стручни студии, а нема завршено медицински факултет), поради што нема ниту право да запише специјализација по физикална медицина што е еден од условите во конкурсот (втора половина од специјализација или специјалист физијатар).

По писмена претставка од именуваната, Државниот просветен инспекторат извршил вонреден инспекциски надзор во Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје – Медицински факултет, на ден 15.12.2011 година, за што е сочинет Записник бр. 21-1188/2 од 19.02.2011 година. Видно од Записникот, по констатираната состојба, Државниот просветен инспектор заклучил дека лицето Снежана Лазаревска не ги исполнувала условите согласно член 15 став 2 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на

трет циклус студии на УКИМ (Универзитетски гласник бр. 150/2010), како и посебните услови од објавениот конкурс за запишување студенти на трет циклус - докторски студии на студиските програми на УКИМ – Скопје во академската 2011/2012 година, поради што се констатира дека поднесената претставка е неоснована.

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според наводите во барањето за заштита на слободите и правата на Снежана Лазаревска, произлегува дека суштината поради која се бара заштита на правото е незадоволството на подносителот на барањето од известувањето на Советот на студиската програма за трет циклус студии по медицина при Медицинскиот факултет – Скопје, со кое именуваната е известена дека не ги исполнува условите за упис на докторски студии по клиничка медицина, затоа што има неадекватен степен на додипломски студии (тригодишни стручни студии), а нема завршено медицински факултет, што е услов за уписот. Како што се наведува во барањето, подносителката смета дека ги исполнува условите за упис на наведените докторски студии, поради што со наведеното известување не се почитуваат одредбите на Законот за високото образование и грубо се кршат правата на секој здравствен професионалец кој ги исполнувал условите да продолжи со својата континуирана едукација за подигање на нивото на своето професионално усовршување, што претставувало основно начело како во медицината така и во општеството во целина, со цел подобрување на професионалните стандарди. Поради наведеното, именуваната смета

дека е предмет на дискриминација по социјална основа – спречување на професионален развој и усовршување на физиотерапевтската дејност во Република Македонија од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, поради што бара од Уставниот суд да ја исправи наведената нерегуларност и да и овозможи не само на именуваната, туку и на сите нејзини колеги, да го подигнат своето ниво на образование и да бидат во ист ранг со нивните колеги во Европската унија, со што ќе се овозможи личен и професионален развој на физиотерапевтската дејност во Република Македонија.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека барањето на именуваната не се однесува на заштита на слободите и правата кои Уставниот суд е надлежен да ги штити согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, туку претставува барање Уставниот суд, како инстанционо највисок орган, да одлучува за права и интереси на странката во конкретен предмет, за што Уставниот суд не е надлежен. Имено, Уставниот суд нема надлежност да ги утврдува и преиспитува условите за упис на докторски студии по клиничка медицина, ниту да се впушта во оценка на тоа дали конкретен кандидат ги исполнува условите за упис на овие студии, што се прашања од надлежност на универзитетот и неговите стручни тела.

Во однос на наводот дека на именуваната и е доставено известување по приговорот поднесен во утврдениот рок на прелиминарната листа на кандидати кои не ги исполнуваат условите за упис на докторски студии, а не решение и дека со тоа и е повредено правото за понатамошно барање на нејзините права по правен пат, Судот имаше предвид дека подносителот на барањето, во врска со случајот, побарала правна заштита од Државниот просветен инспекторат, кој постапил по претставката и извршил вонреден инспекциски надзор во Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје – Медицински факултет, од каде произлегува дека именуваната, во врска со овој случај, го користи правото на натамошна правна заштита пред надлежните институции и дека формата на актот со кој и било одговорено по приговорот, не е пречка за остварување на таква правна заштита.

Поради наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на барањето.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.228/2011)

219.

У.бр.16/2012

- Барање на Зоран Николов од Гевгелија, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, повредени со Пресудата РОЖ бр.676/10, донесена од Апелациониот суд во Скопје на 10 ноември 2010 година

- *Application by Zoran Nikolov from Gevgelija, for the protection of the freedoms and rights of the individual and citizen related to the freedom of conviction, conscience, thought and public expression of thought, violated with the Judgment ROZ.br.676/10, passed by the Court of Appeal in Skopje on 10 November 2010*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 15 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Зоран Николов од Гевгелија, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, повредени со Пресудата РОЖ бр.676/10, донесена од Апелациониот суд во Скопје на 10 ноември 2010 година.

2. Зоран Николов од Гевгелија, на Уставниот суд на Република

Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, што ги штити Уставниот суд врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Според наводите во барањето, причини поради кои се бара заштита на наведените слободи се: несогласноста на наведената пресуда со законите, Уставот и со практиката на редовните судови. Во таа смисла, се наведува дека членот 105 став 1 од Законот за работните односи определува работникот да има право на заработувачка-плата согласно со, покрај другото, договорот за вработување, членот 5 од Законот за исплата на платите во Република Македонија пропишувал просечната месечна нето плата по работник да не може да биде пониска од 65% од просечната месечна нето плата по работник во гранката на која и припаѓа дејноста на работодавачот, членот 32 став 3 од Уставот гарантира дека секој вработен има право на соодветна заработувачка, а членот 51 став 2 од Уставот определува дека секој е должен да ги почитува Уставот и законите. Во однос на практиката на редовните судови, се наведува дека постоеле пресуди од истиот суд и судии донесени по истиот основ и меѓу истите странки односно меѓу истите полномошници-адвокати, а кои пресудиле поинаку отколку што тоа се правело со оспорената пресуда. Се бара Уставниот суд да ја заштити уставноста и законитоста повредени со наведената пресуда.

Во дописот доставен до Судот заради прецизирање и појаснување на Барањето, подносителот на Барањето наведува дека оспорената пресуда, покрај тоа што била спротивна со законите, била спротивна и на слободата на уверувањето и совеста бидејќи за истата материја како во предметот РОЖ бр.1493/10 била донесена поинаква пресуда РОЖ бр.676/10, а со тоа била повредена слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изнесување на мислата на подносителот на барањето така што еднаш имал право на плата за шест месеци и за еден месец, а другпат немал право на плата за десет месеци.

3. Судот на седницата утврди дека со Пресуда П бр.325/05, донесена од Основниот суд во Гевгелија на 11 јануари 2010 година, усвоено е тужбеното барање на тужителот Зоран Николов и тужениот ДТПП „Солун 2001“ АД Гевгелија е задолжен да му плати на тужителот надомест за извршена работа како член на Управниот одбор за определен период и неисплатена плата исто така за определен период, а сето тоа со законска затезна камата од поднесувањето на тужбата до конечната исплата, како и да ги надомести трошоците во постапката.

По жалба од тужениот ДТПП „Солун 2001“ АД Гевгелија, Апелациониот суд во Скопје донесе Пресуда РОЖ бр.676/10 од 10 ноември 2010 година и со неа ја усвои жалбата, а Пресудата на Основниот суд во

Гевгелија П бр.325/05 од 11 јануари 2010 година ја преиначи и пресуди тужбеното барање на тужителот Зоран Николов, за исплата на надомест за извршена работа како член на Управниот одбор и на име неисплатени плати, да се одбие како неосновано и тужителот е задолжен да ги плати трошоците на тужениот.

Според наводите во Барањето за заштита на слободите и правата, доставено до Уставниот суд, подносителот на барањето наведува дека против Пресудата РОЖ бр.676/10 донесена од Апелациониот суд во Скопје на 10 ноември 2010 година, поднел жалба на 11 јануари 2011 година до Врховниот суд на Република Македонија поради неправично судење односно поради повреда на правото на судење во разумен рок.

Во Решението ПСРРГ бр.763/2011, донесено од Врховниот суд на Република Македонија на 26 октомври 2011 година по барањето на Зоран Николов за заштита на правото на судење во разумен рок, утврдено е, покрај другото, дека Пресудата РОЖ бр.676/10 донесена од Апелациониот суд во Скопје на 10 ноември 2010 година била примела од тужителот Зоран Николов на 15 декември 2010 година.

Според тоа, оспорената пресуда е примена од подносителот на барањето на 15 декември 2010 година, а Барањето за заштита на слободите и правата до Уставниот суд е поднесено на 13 и 27 јануари 2012 година.

4. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност .

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Од изнесената уставна одредба произлегува дека Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат, покрај другото, на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Од изнесената одредба од Деловникот на Судот произлегува дека секој граѓанин што смета дека со поединечен акт му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд, но во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечниот или

правосилниот поединечен акт.

Со оглед на тоа што во конкретниот случај барањето за заштита на слободите и правата е поднесено по истекот на периодот од 2 месеци, Судот утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по барањето, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Лилјана Ингилизова-Ристова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У бр.16/2012)

220.

У.бр.230/2011

- Барање на Зумрете Јакупи од Скопје за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на здравствените професии во Република Македонија, од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“, сторено со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по Јавно здравство, бр. 0905-5177/3 од 25.10.2011 година

- Application by Zumrete Jakupi from Skopje, for the protection of the freedoms and rights on social grounds – prevention of professional development and advancement of health professions in the Republic of Macedonia, violated by the Faculty of Medicine at the Ss. Cyril and Methodius University with a Notification from the Council of the study programme in the third cycle of public health studies, no.0905-5177/3 of 25.10.2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член

110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 29 февруари 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Зумрете Јакупи од Скопје за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа - спречување на професионален развој и усовршување на здравствените професии во Република Македонија, од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методиј“, сторено со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по Јавно здравство, бр. 0905-5177/3 од 25.10.2011 година.

2. Зумрете Јакупи од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата по основ на социјална основа, повредено со Известување од Советот на студиската програма за трет циклус студии по Јавно здравство, бр. 0905-5177/3 од 25.10.2011 година.

Според наводите во барањето, дискриминацијата во конкретниот случај била сторена на начин што Универзитетот, наместо да донесе конечен акт - решение, со писмо - Известување ја известил именуваната, која е дипломиран специјалист Медицинска сестра и Магистер по здравствен менаџмент, дека не ги исполнува условите според Конкурсот и Правилникот за условите и критериумите за запишување на докторски студии по медицина по јавно здравство на Медицинскиот факултет во Скопје, поради што била направена повреда на нејзиното право за можност за понатамошно барање на нејзините права по правен пат.

Со неправедниот и дискриминирачки став од страна на лекарите кон сите останати здравствени професии меѓу кои спаѓаат и медицинските сестри (иако тие се едуцираат на медицински факултет), злоупотребувајќи ја автономијата на факултетот и грубо кршејќи ги одредбите на Законот за високото образование, на именуваната и било оневозможено можеби да биде првата студентка на докторски студии од нејзината професија во Република Македонија.

Со ваквиот став на Медицинскиот факултет во Скопје, не само што не се почитувале одредбите на Законот за високото образование, туку и грубо се кршеле правата на секој здравствен професионалец кој ги исполнувал условите да продолжи со својата континуирана едукација

за подигање на нивото на своето професионално усовршување, што претставувало основно начело како во медицината, така и во општеството во целина, со цел подобрување на професионалните стандарди.

Поради тоа именуваната бара од Уставниот суд да ја исправи оваа нерегуларност и да и овозможи не само нејзе, туку и на сите нејзини колеги да го подигнат своето ниво на образование и да бидат на ист ранг со нивните колеги во Европската унија, бидејќи Република Македонија била земја потписничка на Болоњската декларација која требало и доследно да се спроведува кај сите професии.

3. Судот на седницата утврди дека подносителката на барањето Зумрете Јакупи од Скопје има диплома за завршено високо образование на Универзитетот "Св.Климент Охридски" – Битола - Висока медицинска школа- Битола и се стекнала со степен специјалист Медицинска сестра. Именуваната се стекнала со научен степен магистер по здравствен менаџмент на МИТ Факултет за менаџмент во Скопје

По повод објавениот конкурс за запишување на студенти на трет циклус – докторски студии на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во учебната 2011/2012 од јули 2011 именуваната конкурирала за запишување на докторски студии по јавно здравство (Пријавен лист заведен под бр. 02-477/286 од 14.септември 2011 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје и во прилог ги доставила Дипломата за завршени додипломски тригодишни стручни студии – специјалист Медицинска сестра и Уверението за стекнат стручен назив Магистер по здравствен менаџмент).

Незадоволна од утврдената прелиминарна листа на избрани студенти за запишување на трет циклус – докторски студии, подносителката на барањето поднела Приговор до Советот на студиска програма –јавно здравство на Медицинскиот факултет при Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" Скопје ,заведен под бр.0905 -4701/1 од 7 октомври 2011.

По повод поднесениот приговор, Советот на докторски студии по јавно здравство, со свој акт-Известување, бр. 0905-51773 / од 25.10.2011 година, ја известил именуваната дека истата е одбиена поради немање на соодветно образование.

По писмена претставка од именуваната, Државниот просветен инспекторат извршил вонреден инспекциски надзор во Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје – Медицински факултет, на ден 16.12.2011 година, за што е составен Записник бр. 21-1189/2 од 19.12.2011 година. Видно од Записникот, по констатираната состојба, Државниот просветен инспектор заклучил дека лицето Зумрете Јакупи од Скопје не ги исполнувала условите согласно објавениот Конкурс како и согласно членот 14 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет

циклас студии на УКИМ (Универзитетски гласник бр. 150/2010), за да биде запишана на докторски студии по Јавно здравство

4. Согласно членот 110 алинеа 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според наводите во барањето за заштита на слободите и правата на Зумрете Јакупи од Скопје произлегува дека суштината поради која се бара заштита на правото е незадоволството на подносителката на барањето од известувањето на Советот на студиската програма за трет циклус студии по Јавно здравство при Медицинскиот факултет – Скопје, со кое именуваната е известена дека не ги исполнува условите за упис на докторски студии по Јавно здравство. Како што се наведува во барањето, подносителката смета дека ги исполнува условите за упис на наведените докторски студии, поради што со наведеното известување не се почитувале одредбите на Законот за високото образование и грубо се кршеле правата на секој здравствен професионалец кој ги исполнувал условите да продолжи со својата континуирана едукација за подигање на нивото на своето професионално усовршување, што претставувало основно начело како во медицината така и во општеството во целина, со цел подобрување на професионалните стандарди.

Поради наведеното, именуваната смета дека е предмет на дискриминација по социјална основа – спречување на професионален развој и усовршување на здравствената дејност во Република Македонија од страна на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил

и Методиј“ Скопје, поради што бара од Уставниот суд да ја исправи наведената нерегуларност и да и овозможи не само на именуваната, туку и на сите нејзини колеги, да го подигнат своето ниво на образование и да бидат во ист ранг со нивните колеги во Европската унија, со што ќе се овозможи личен и професионален развој на медицинските сестри во Република Македонија.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека барањето на именуваната не се однесува на заштита на слободите и правата кои Уставниот суд е надлежен да ги штити согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, туку претставува барање Уставниот суд, како инстанционо највисок орган, да одлучува за права и интереси на странката во конкретен предмет, за што Уставниот суд не е надлежен. Имено, Уставниот суд нема надлежност да ги утврдува и преиспитува условите за упис на докторски студии по Јавно здравство, ниту да се впушта во оценка на тоа дали конкретен кандидат ги исполнува условите за упис на овие студии, што се прашања од надлежност на универзитетот и неговите стручни тела.

Во однос на наводот дека на именуваната и е доставено известување по приговорот поднесен во утврдениот рок на прелиминарната листа на кандидати кои не ги исполнуваат условите за упис на докторски студии, а не решение и дека со тоа и е повредено правото за понатамошно барање на нејзините права по правен пат, за одбележување е дека подносителката на барањето, во врска со случајот, побарала правна заштита од Државниот просветен инспекторат, кој извршил вонреден инспекциски надзор во Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје – Медицински факултет, при што е констатирано дека лицето Зумрете Јакупи не ги исполнувала условите согласно член 14 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии на УКИМ (Универзитетски гласник бр. 150/2010). Оттука, произлегува дека именуваната, во врска со овој случај, го користи правото на натамошна правна заштита пред надлежните институции и дека формата на актот со кој и било одговорено по приговорот, не е пречка за остварување на таква правна заштита.

Поради наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на барањето.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.230/2011)

221.

У.бр.20/2012

- Барање на Петрит Ибраими од Тетово, Ринор Слова од Дебар, Тунус Папранику од Тетово и Валон Куртиши од Тетово, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата

- Application by Petrit Ibraimi from Tetovo, Rinor Slova from Debar, Tunus Papraniku from Tetovo and Valon Kurtishi from Tetovo, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution related to the freedom of thought and public expression of thought

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 7 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Петрит Ибраими од Тетово, Ринор Слова од Дебар, Тунус Папранику од Тетово и Валон Куртиши од Тетово, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата.

2. Петрит Ибраими од Тетово, Ринор Слова од Дебар, Тунус Папранику од Тетово и Валон Куртиши од Тетово на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесоа барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата.

Во барањето се наведува дека подносителите на барањето при влезот во градот Тетово нацртале графитна илустрација на карта со наводи дека тоа била историска карта на Албанците од 19 век со намера јавно да ја изразат својата мисла што било нивно уставно право. Во барањето наведуваат дека поради така изразената мисла повикани биле на информативни разговори од страна на Министерството за внатрешни работи, а во врска со настанот добиле и покани под Ки.бр. 166/11 од страна на Основниот суд Тетово заради распит во својство на потенцијални ивршители на кривично дело предизвикување национална, расна и верска омраза, раздор и нетрпеливост по член 319 став 1 од Кривичниот законик. Подносителите на барањето сметаат дека со пријавата поднесена од Јавното обвинителство за нивните активности, биле игнорирани и загрозувани нивните права на слободно јавно изразување на мислата и бараат Уставниот суд да утврди повреда на нивните права и да ги забрани дејствијата на Министерството за внатрешни работи и Јавното обвинителство да го инкриминираат овој настан како кривично дело, со тоа што овој суд да утврдел дека дејствието кое е преземено од нивна страна, спаѓа во кругот на загарантирани уставни права за јавно изразување на мислата. Воедно, подносителите на барањето, бараат овој суд да донел времена мерка Основниот суд во Тетово да не пристапува кон преземање со законот предвидените состојби се до одлучувањето на Уставниот суд по поднесеното барање за заштита на нивните слободи и права.

3. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1 и 3 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, претставуваат една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот, што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосислен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Согласно член 52 од Деловникот на Судот, во барањето за заштита на слободите и правата потребно е да се наведат причините поради кои

се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Тргувајќи од надлежноста на Уставниот суд утврдена во членот 110 алинеја 3 од Уставот, како и од содржината на цитираните деловнички одредби, произлегува дека за остварување на заштита на слободите и правата пред Уставниот суд не е доволно само да се означат повредените слободи и права, туку треба да се наведат и причините поради кои се бара заштитата, фактите и доказите врз кои се заснова барањето.

Во конкретниот случај, во барањето за заштита на слободите и правата, не се посочени поединечни акти (конечен или правосилен поединечен акт) со кои се одлучува за слобода на мислата и јавното изразување на мислата и од кои би можело да произлезе евентуална повреда на слободи и права, а наведените причини изнесени во барањето поради кои се бара заштита на слободи и права пред овој суд, се сведени на барање за оценка и спречување на делување на надлежни органи на Република Македонија во рамките на вршењето на своите надлежности, од страна на Уставниот суд.

Во барањето не се наведени податоци за временскиот период на настанот опишан во барањето. Имено, барателите со поднесокот до овој суд, изнесуваат свое делување-цртање, на одредена локација-влез во градот Тетово изразено како графитна илустрација на цртеж за кој наведуваат дека тоа била албанската карта од 19 век и дека тоа цртање било нивно уставно загарантирано право, односно дека со цртањето на таа графитна илустрација, го искажале своето мислење во јавноста, а тоа било слобода на мисла. Во барањето изнесуваат и делувања на надлежни органи на Република Македонија во вршењето на своите надлежности преку информативни разговори и покани за распити пред надлежен суд на барателите во својство на потенцијални вршители на кривично дело предизвикување национална, расна и верска омраза, раздор и нетрпеливост по член 319 став 1 од Кривичниот законик, а во врска со настанот на локацијата. Сметаат дека дејствијата преземени од страна на надлежните органи, биле спротивни на нивните со Устав загарантирани права на јавно изразување на мислата, од кои причини со барањето, бараат овој суд да ги забранел дејствијата на надлежните органи во правец на инкриминација на тој настан како кривично дело и да утврди дека преземените дејствија од нивна страна спаѓале во кругот на загарантирани права со Уставот кои се однесуваат на јавното изразување на мислата.

Причините поради кои се бара заштита на слободи и права се сведени на доставени покани за распит од страна на надлежен орган, односно дека суштината поради која се бара заштита на слободите и правата по основ на слобода на изразување на мислата е поврзано со

преземени активности на надлежни органи во расветлување на конкретен настан, за што подносителите на барањето не се согласуваат, па извлекуваат заклучок дека со тоа се повредени нивните слободи и права. Оттука и барањето всушност се сведува на обид преку издејствување на одлука за повреда на слободи и права да се спречат надлежните органи во нивното понатамошно делување во расветлување на конкретниот настан за евентуално постоење на елементи на кривично дело и запирање на започнати постапки за кои органите согласно нивните надлежности и проценки сметале дека е за потребно. Имено, на подносителите на барањето не им пречи начинот и формата на делување на органите, туку воопшто зошто се делувало и не требало да се делува бидејќи тоа било слобода на мисла.

Меѓутоа овој суд не е надлежен да врши контрола на законитоста на работењето на органите и институциите, што претставува цел на подносителите на барањето, а воедно започнатите постапки пред надлежни органи во кои се повикани барателите за распит, е фактичко прашање кое не е опфатено во слободите и правата на човекот и граѓанинот чија заштита се обезбедува пред Уставниот суд согласно член 110 алинеја 3 од Уставот.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека посочените покани за распит по предметот Ки.бр. 166/11 на Основниот суд Тетово, не претставува конечен или правосилен акт во смисла на член 51 од Деловникот на Уставниот суд, со кои се одлучува за слободата на мислата и јавното изразување на мислата, поради што во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето. Исто така, Судот не е надлежен да одлучува за контрола на законитоста на постапувањето на судовите, Министерството за внатрешни работи и Јавното обвинителство во остварувањето на нивните надлежности утврдени со закон.

4. Врз основа на изнесеното, согласно наведените уставни и деловнички одредби, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.20/2012)

222.

У.бр. 203/2011

- Барање на Ванчо Мендизов од Гевгелија за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата и за заштита на правото на работа

- Application by Vancho Mendizov from Gevgelija, for the protection of the freedoms and rights related to the freedom of conviction, conscience, thought and public expression of thought and for the protection of the right to work

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеи 1 и 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 21 март 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Ванчо Мендизов од Гевгелија за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата и за заштита на правото на работа за кои што смета дека му се повредени со Одлуката Дов.бр. 07-15/16 од 22 октомври 2009 година, донесена од Судскиот совет на Република Македонија, Решението Дов.бр. 07-15/27 од 16 декември 2009 година на Судскиот совет на Република Македонија, Решението Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година на Советот при Врховниот суд на Република Македонија, Решението Г33.бр.2/2010 од 22 декември 2010 година на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија и Решение У-5бр.529/2010 од 19 мај 2011 година на Управниот суд.

2. Ванчо Мендизов од Гевгелија на Уставниот суд на Република

Македонија му достави барање за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата и повреда на правото на работа.

Во барањето се наведува дека Одлуката на Судскиот совет на Република Македонија за поведување постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција спрема Ванчо Мендизов, под Дов.бр. 07-15/16 од 22 октомври 2009 година, била донесена спротивно на член 55 став 1 во врска со член 58 став 1 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија, бидејќи во неа не било наведено кој ја покренал постапката против подносителот, со што било доведено во прашање неговото право на одбрана, односно тој не знаел од кого треба да се брани бидејќи не бил наведен надлежниот подносител на барањето за поведување постапка против него.

Во однос на Решението Дов.бр. 07-15/27 од 16 декември 2009 година на Судскиот совет на Република Македонија со кое Ванчо Мендизов, судија на Основниот суд Гевгелија се разрешува од судската функција поради нестручно и несовесно вршење на судската функција – во барањето се наведува дека против Пресудата П.бр.57/02 (донесена од подносителот како судечки судија), а која била основ за негово разрешување, немало вложено жалба, ниту пак настапила конкретна штета, ниту пак некој прибавил каква и да било материјална корист, а доколку постоело пречекорување на одлуката по однос на тужбеното барање, тоа можело да претставува основ за повторување на постапката, а не и основ за разрешување на судија. Постапката за неговото разрешување, според подносителот на барањето, била застарена (согласно член 55 став 1 и член 58 став 1 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија) бидејќи во конкретниот случај повредата била сторена во 2003 година (кога била донесена пресудата Пр.бр.57/02), а постапката за неговото разрешување била поведена дури во 2009 година. Сето ова покажувало дека станува збор за монтиран случај и класичен пример за местенка против совесен судија.

По однос на Решението Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година на Советот при Врховниот суд на Република Македонија со кое жалбата на Ванчо Мендизов се одбива како неоснована и се потврдува Решението на Судскиот совет Дов.бр.07-15/27 од 16 декември 2009 година, во барањето не се наведени некои посебни причини и аргументи.

Во однос на Решението ГЗЗ.бр.2/2010 од 22 декември 2010 година на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија со кое барањето за заштита на законитоста поднесено од Јавниот обвинител на Република Македонија против решението на Врховниот суд на Република Македонија – Совет за одлучување по жалби, против решение на Судскиот совет Дов.бр. 18/09 од 5 март 2010 година се отфрла

како недозволено, се наведува дека истото било незаконито со нејасно образложение бидејќи еднаш се наведувало дека Советот формиран при Врховниот суд не бил Совет на Врховниот суд, туку совет формиран при Врховниот суд, а и поради тоа што БЗЗ можело да биде само прифатено или одбиено, а никако не можело да стои дека е недозволено.

Во конкретниот случај, покрај тоа што било повредено правото на работа на судијата и слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата на судијата, била ограничена и повредена уставната гаранција на јавниот обвинител и неговото право на уверување и надлежност да презема правни средства против противзаконитите акти. Со наведените одлуки судовите не му пружиле судска заштита на подносителот на барањето, односно одбивале да му дадат судска заштита, бидејќи не одлучувале мериторно по наведените одлуки со кои очигледно бил прекршен законот на штета на подносителот на барањето.

И во однос на Решението У-5бр.529/2010 од 19 мај 2011 година на Управниот суд со кое се отфрла како недозволена тужбата на Ванчо Мендизов против решението на Советот при Врховниот суд на Република македонија Дов. Бр.18/09 од 5 март 2010 година, во барањето се наведува дека и Управниот суд, исто како и претходно наведените судови, не ја дал загарантираната управно-судска заштита, иако според подносителот на иницијативата, тој бил за тоа надлежен и должен тоа да го стори, од причина што, според мислењето на подносителот на барањето, Решението на Судскиот совет за неговото разрешување бил управен акт, за оценка на чија што законитост бил надлежен Управниот суд.

Во барањето понатаму се наведува дека со сите наведени одлуки и акти на подносителот на барањето му било повредено основното уставно право – правото на слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, член 54 од Уставот, бидејќи при донесувањето на одлуките од страна на разрешениот судија, тој постапувал совесно, чесно и законито, а одговорност требало да се бара од сите наведени органи и судови кои постапувале во наведените постапки. Со противзаконитите одлуки на тие органи, на разрешениот судија фактички му било ограничено правото на мисла и јавното изразување на мислата, иако кај него во конкретниот случај не постоела никаква несовесност, ниту пак основ за нестручност, ниту пак некој претрпел некаква конкретна штета.

Во барањето се наведува дека на подносителот му било повредено и правото на работа како основно уставно загарантирано право од член 32 од Уставот бидејќи во целиот овој случај, односно во сите водени постапки судовите воопшто не се впуштале во расправање и носење одлуки и не му била обезбедена судска заштита од самоволието на наведените органи бидејќи тие одбегнувале да донесат одлуки со кои ќе се даде заштита на неговото право на работа. На тој начин била сторена повреда и на член 50 став 1 од Уставот, бидејќи сите судови во

прв степен и во втор степен, како и Управниот суд одбегнувале да дадат судска заштита на законитоста на наведените акти, што претставувало класичен пример за злоупотреба и крешење на законот.

Подносителот на барањето ја цитира изреката на Одлуката на Уставниот суд со која Судот укина повеќе одредби од Правилникот за постапката за дисциплинската одговорност на судиите и Правилникот за постапката и начинот на утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

На крајот од барањето подносителот, повикувајќи се на надлежноста на Уставниот суд за укинување или поништување на прописите и општите акти, предлага Уставниот суд да утврди дека наведените акти не се во согласност со Уставот и законите и да донесе одлука со кои истите ќе ги укине или поништи.

3. Судот на седницата врз основа на извршениот увид во доставените и прибавени докази утврди дека против подносителот на барањето за заштита на слободи и права Ванчо Мендизов, кој ја обавувал функцијата судија на Основниот суд Гевгелија, Судскиот совет на Република Македонија на 22 октомври 2009 година донел Одлука Дов. бр.07-15/16 со која била поведена постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

Судскиот совет на Република Македонија на 16 декември 2009 година донел Решение Дов. бр.07-15/27 со кое го разрешил Ванчо Мендизов, судија на Основниот суд Гевгелија од вршење на судиската функција, поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција, согласно член 75 став 1 алинеја 2 од Законот за судовите. Во наведеното Решение, Судскиот совет утврдил дека судијата Ванчо Мендизов, постапувајќи по предметот П.бр.574/02 како судија поединец, донел пресуда со која утврдил дека тужителот Зафиров К. Андон од Гевгелија врз основа на договор за купопродажба од 8.02.1956 година е сопственик на објект и земјиште под објект лоциран на КП.бр.1075 во м.в. Град, КО Гевгелија во површина од 58м², и го задолжил тужениот - Општина Гевгелија, да му го признае правото на сопственост на тужителот, да трпи промена во јавните книги на правото на сопственост на наведената недвижност и да му ја предаде во владение, иако тужителот во тужбеното барање не истакнал барање да се утврди право на сопственост и на земјиштето под објектот, а немало ниту правен основ за стекнување на такво право. Врз основа на таквата пресуда бил склучен договор за подарок на недвижноста со кој правото на сопственост врз објектот и земјиштето било пренесено од тужителот Андон Зафиров на неговиот син Коста Зафиров. Понатаму во наведеното решение на Судскиот совет се укажува дека со ваквата пресуда, судијата постапил спротивно на Законот за градежното земјиште, што довело тоа да настапат и штетни последици за Република Македонија, односно тужителот да се стекне

со корист во висина на прометната вредност на градежното изградено земјиште под објектот.

Незадоволен од Решението за разрешување, Ванчо Мендизов поднел жалба до Советот при Врховниот суд на Република Македонија, кој со решение Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година, жалбата на Ванчо Мендизов ја одбил како неоснована и Решението на Судскиот совет на Република Македонија Дов. Бр.07-15/27 од 16 декември 2009 година, го потврдил. Врховниот суд со Решението утврдил дека Судскиот совет на Република Македонија правилно и целосно ја утврдил фактичката состојба и правилно го применил материјалното право, односно дека жалителот постапувајќи по предметот П.бр.574/02 нестручно и несовесно ја вршел судиската функција, на начин што излегол надвор од рамките на поставеното тужбено барање и утврдил сопственост на градежно земјиште спротивно на одредбите од Законот за градежното земјиште.

Јавното обвинителство на Република Македонија на 14 септември 2010 година, поднело барање за заштита на законитоста Уо.бр.26/10 против Решението Дов.бр.18/09 на Врховниот суд на Република Македонија донесено на 5 март 2010 година, во кое се наведува дека со побиваните решенија бил повреден законот, поточно одредбите од член 55 став 1 в.в. со член 58 став 1 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија кој пропишувал дека постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење се поведува во рок од 3 месеци од денот на осознавање на сторената повреда, но не подолго од една година од денот на сторувањето и дека во конкретниот случај повредата била сторена во 2003 година (кога била донесена предметната пресуда), а постапката против судијата била поведена во 2009 година и правосилно завршена во 2010 година.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија со Решение ГЗЗ.бр.2/2010 од 22 декември 2010 година, барањето за заштита на законитоста Уо.бр.26/10 од 14 септември 2010 година поднесено од Јавниот обвинител на Република Македонија против Решението на Врховниот суд на Република Македонија – Совет за одлучување по жалби Дов.18/09 од 5 март 2010 година, го отфрлил како недозволно. Во наведеното решение се наведува дека според наоѓање на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај се работи за барање за заштита на законитоста против одлука на Советот за одлучување по жалба на Судскиот совет, против решенија за разрешување или изречена дисциплинска мерка, за која одлука со закон не е определено дека може да се изјави барање по кое Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да решава на општа седница.

На 15 мај 2010 година, Ванчо Мендизов поднел тужба до Управниот суд против решението на Советот при Врховниот суд на Република Македонија Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година, со која барал

Судот да ја уважи тужбата, да го поништи Решението на Советот при Врховниот суд на Република Македонија и Решението на Судскиот совет на Република Македонија. Управниот суд со Решение У-5.бр.529/2010 од 19 мај 2010 година, тужбата ја отфрлил како недозволена. Во наведеното решение Управниот суд утврдил дека со Законот за судовите и Законот за Судскиот совет не била пропишана судска заштита со поведување на управен спор против поединечните акти за разрешување на судии и дека во конкретниот случај актот што се оспорува не е управен акт за кој може да се води управен спор, поради што согласно член 26 став 1 точка 2 од Законот за управните спорови, тужбата ја отфрлил како недозволена.

На 31 октомври 2011 година, Ванчо Мендизов, до Уставниот суд на Република Македонија поднел барање за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата (член 16 од Уставот) и поради повреда на правото на работа (член 32) од Уставот, со барање Уставниот суд да ја разгледа уставноста и законитоста на актите наведени во барањето и истите да ги укине или поништи.

Врховниот суд на Република Македонија достави заверени преписи од Решението Дов.бр.18/2009 од 5 март 2010 година и Решението ГЗЗ.бр.2/2010 од 22 декември 2010 година, без да се произнесе по наводите во барањето.

Судскиот совет на Република Македонија со допис го извести Уставниот суд дека предметот Дов.бр. 15/09 оформен по поведената постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција против судијата Ванчо Мендизов од Гевгелија, на барање на Основното јавно обвинителство-Скопје, бил доставен на увид со сите списи на 3 јуни 2010 година и дека истиот сеуште не бил вратен, поради што Советот не бил во можност да му ги достави на Уставниот суд бараните акти и информации.

На 28 февруари 2012 година Врховниот суд достави фотокопија од доставница со која се потврдува дека лицето Ванчо Мендизов од Гевгелија на 2 јуни 2010 година го примил Решението Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или

дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Согласно член 28 алинеи 1 и 3 од Деловникот, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Барањето на Ванчо Мендизов за заштита на слободите и правата до Уставниот суд е поднесено на 31 октомври 2011 година.

Видно од доставената фотокопија на доставница на Врховниот суд на Република Македонија, подносителот на барањето Ванчо Мендизов на 2 јуни 2010 година лично го примил Решението на Врховниот суд Дов. бр.18/09 донесено на 5 март 2010 година. Според тоа, 2 јуни 2010 година е датум на кој правосилно завршила постапката за разрешување на Ванчо Мендизов од судиската функција.

Од наведеното јасно прилегува дека барањето за заштита на слободите и правата е поднесено по истекот на рокот од 2 месеци од денот на доставувањето на правосилната пресуда, поради што Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за мериторно одлучување за суштината на барањето, односно дека се исполнети условите од член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на барањето за заштита на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, за кои што подносителот смета дека му се повредени со Решение Дов.бр. 07-15/27 од 16 декември 2009 година на Судскиот совет на Република Македонија со кое Ванчо Мендизов, судија на Основниот суд Гевгелија се разрешува од судската функција поради нестручно и несовесно вршење на судската функција и Решението Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година на Советот при Врховниот суд на Република Македонија со кое жалбата на Ванчо Медизов се одбива како неоснована и се потврдува Решението на Судскиот совет Дов.бр.07-15/27 од 16 декември 2009 година.

Имајќи предвид дека, согласно наведениот член 51 од Деловникот на Уставниот суд, во постапката за заштита на слободите и правата предмет на оценка пред Уставниот суд може да биде поединечен акт (конечен или правосилен) со кој е сторена повреда на правото или слободата, Судот утврди дека предмет на оценка во конкретниот случај можат да бидат само двете наведени решенија – Решението

за разрешување од судиската функција донесено од Судскиот совет (Решение Дов.бр. 07-15/27 од 16 декември 2009) и Решението на Советот при Врховниот суд со кое жалбата на Ванчо Мендизов била одбиена како неоснована (Решение Дов.бр.18/09 од 5 март 2010 година). Ова поради тоа што само овие два акти можат да се сметаат како правосилни акти со кои би можело да биде сторена повреда на правото во конкретниот случај, бидејќи по сила на овие два акти дошло до разрешување од судиската функција на подносителот на барањето, кој тврди дека токму со неговото разрешување од судиската функција му била повредена слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното и изразување на мислата.

Или поинаку кажано, разрешувањето од судиската функција не е резултат на останатите три наведени акти што ги оспорува подносителот на барањето (Одлука за поведување постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција спрема Ванчо Мендизов, под Дов.бр. 07-15/16 од 22 октомври 2009 година, донесена од Судскиот совет на Република Македонија; Решение ГЗЗ.бр.2/2010 од 22 декември 2010 година на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија со кое барањето за заштита на законитоста поднесено од Јавниот обвинител на Република Македонија против решението на Врховниот суд на Република Македонија – Совет за одлучување по жалби, против решение на Судскиот совет Дов.бр. 18/09 од 5 март 2010 година се отфрла како недозволено и Решение У-5бр.529/2010 од 19 мај 2011 година на Управниот суд со кое се отфрла како недозволена тужбата на Ванчо Мендизов против решението на Советот при Врховниот суд на Република Македонија Дов. Бр.18/09 од 5 март 2010 година), од што произлегува дека тие не можат да се сметаат како акти со кои наводно е сторена повредата на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, поради што Судот утврди дека во однос на овие три акти барањето треба да се отфрли поради немање на процесни претпоставки за одлучување.

Имајќи предвид дека во барањето подносителот бара заштита на правото на работа од член 32 од Уставот, како и одредбата од членот 110 алинеја 3 од Уставот, во која правото на работа не е наведено во корпусот на правата кои ги штити Уставниот суд, Судот утврди дека во овој дел барањето треба да се отфрли поради ненадлежност, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.203/2011)

223.

У.бр.3/2012

- Барање на Никола Гелевски од Скопје, за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата

- Application by Nikola Gelevski from Skopje, for the protection of the freedom and right to public expression of thought

- Судската пресуда со која е санкционирано изнесувањето на невестинити и штетни квалификации за честа и угледот на оштетениот во јавноста и со која е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, значат вмешувањето на државата кое е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со наводите во колумната и не може да се прифати како неоснована повреда на правото на слободно изразување.

- The court judgment sanctioning the expression of untruths and detrimental qualifications about the honour and reputation of the damaged party in public and making a fair balance between the right to freedom of expression and the right to protection of the dignity and reputation of each citizen, means interference of the state which is proportionate with the legitimate aim pursued for the protection of the reputation of the damaged party violated with the allegations in the article and may not be accepted as an unfounded violation of the right to free expression.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија и членовите 56 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 2 мај 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Никола Гелевски од Скопје, за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, гарантирани со член 16 од Уставот, кои барателот смета дека му биле повредени со пресуда на Основниот суд Скопје 1 Скопје, К.бр.2066/09 од 10.06.2010 год и пресуда на Апелациониот суд Скопје, КЖ бр. 955/11 од 22.09.2011 година.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“

3. Никола Гелевски од Скопје, преку полномошник адвокат Филип Медарски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата гарантирани со член 16 од Уставот, повредени со пресудите наведени во точката 1 од оваа одлука.

Според наводите во барањето, Драган Павловиќ-Латас до Основниот суд Скопје 1 Скопје, поднел приватна кривична тужба против Никола Гелевски од Скопје за кривично дело клевета од член 172 став 2 од Кривичниот законик (КЗ) и кривично дело навреда од член 173 ставовите 2 и 3 од КЗ, а заради објавена колумна во дневниот весник „Утрински весник“ на 31.03.2009 година, под наслов „Мегафоните на фиреровиот сокак“.Основниот суд Скопје 1 Скопје, постапувајќи по поднесената тужба, со Пресуда К.бр.2066/09 од 10.06.2010 година го огласил Никола Гелевски за виновен за сторените кривични дела и му утврдил за едно кривично дело клевета од член 172 став 1 од КЗ парична казна во износ од 16 дневни глоби, од по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, една дневна глоба, вкупен износ од 19.680,00 денари и за едно кривично дело навреда од член 173 став 1 од КЗ, парична казна во износ од 16 дневни глоби, од по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, една дневна глоба, вкупен износ од 19.680,00 денари, па го осудил на заедничка казна за двете кривични казни во износ од 30 дневни глоби, од по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, вкупен износ од 36.900,00 денари.

Против цитираната пресуда, во законски предвидениот рок, била поднесена жалба од обвинетиот преку неговиот бранител, со која пресудата била напаѓана по сите основи, согласно ЗКП. Постапувајќи по поднесената жалба, Апелациониот суд Скопје, со Пресуда КЖ бр. 955/11 од 22.09.2011 година, жалбата делумно ја уважил и цитираната првостепена пресуда ја преиначил на начин што одлучил дека Никола

Гелевски се осудува само за едно кривично дело клевета од член 172 став 1 од КЗ на парична казна во износ од 16 дневни глоби, од по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, една дневна глоба, вкупен износ од 19.680,00 денари.

Според подносителот на барањето, во конкретниот случај има повреда на слободата на изразувањето, гарантирана со член 16 од Уставот на Република Македонија. Согласно член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, а според став 2 на истиот член, се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање, како и слободното основање на институции за јавно информирање. Во член 10 од Европската конвенција за човекови права било утврдено дека секој има право на слобода на изразување, при што ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации и идеи, без било какво мешање на јавната власт и без оглед на државните граници. Притоа, секој граѓанин кој смета дека со поединечен акт или дејствие му е повредено индивидуално право или слобода, утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен и правосилен поединечен акт, односно од денот на преземањето на дејствието со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Правосилната пресуда во конкретниот случај била примена на 02.11 2011 година.

Кривичната санкција, изречена со цитираните пресуди, претставувала ограничување на слободата на изразување на Никола Гелевски. Слободата на изразување како едно од основните човекови права не била апсолутно право и таа можела да биде подвргната на ограничувања, неопходни во едно демократско општество. Меѓутоа, ваквите ограничувања, согласно Европската конвенција за човекови права, мора да ги исполнуваат следните услови; 1. да се пропишани со закон; 2. да имаат како цел заштита на точно определени вредности (пропишани во став 2 на член 10 од Европската конвенција); 3. да се неопходни во едно демократско општество.

Во случајов, интервенцијата на државата во слободата на изразување не го исполнувала првиот услов (пропишаност со закон или законитост) и третиот услов (неопходност во едно демократско општество), и тоа од следните причини:

Согласно фактичката состојба од првостепената пресуда, Никола Гелевски бил осуден затоа што „во колумната објавена на ден 31.03.2009 година, под наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ објавил неточни, невистинити и непоткрепени информации за приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас“. Како вакви информации биле издвоени следните делови од колумната: „Бичиклиски, јадибурек, Латас, Неделко,

Томиќ итн. не се проблем својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Грујо и неговите гуланфери, гилиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимења на г(р)адови“ за дисциплинирање на неистомисленици (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење. Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи од ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго, да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек)“. „Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и неговите фаланги за застрашување.“

Во конкретниот случај, интервенцијата била незаконита, бидејќи за осуда за кривично дело клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик, неопходно било „...за друг изнесено или пронесено нешто невистинито, што е штетно за неговата чест и углед.“ Она нешто „невистинито“ што согласно член 172 став 1 од КЗ треба да биде пронесено или изнесено, морало да се невистинити тврдења од фактичка природа, а не изразени вредносни судови. Притоа, исклучително било битно да се разликуваат „факти“ од „вредносни судови“, а „вистинитоста на вредносните судови не е можно да се докажува“ (согласно судската пракса на Европскиот суд за човекови права). Така, во Пресудата *Lingens vs. Austria*, 1986 бил заземен ставот: „...Судот смета дека мора многу внимателно да се разграничат фактите од вредносните судови. Додека постоењето на фактите може да се докажува, вистинитоста на вредносните судови не е подложна на докажување...“ *Schwabe vs. Austria*, 1992: „...споредбата во суштина е вредносен суд, чијашто вистинитост не е можно да се докажува...“

Во горенаведените извадоци - делови од колумната за која е осуден, не биле содржани невистинити тврдења од фактичка природа, туку биле содржани вредносни судови или ставови на авторот. Така, не можело да се третира како невистинито фактичко тврдење делот: „Бичиклиски, јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем својата јасна политичка агенда ...итн.“ од причина што постоењето на нечија политичка агенда е работа на став или мислење на авторот (за некои граѓани споменатите поединци можеби имаат патриотска политичка агенда -повторно субјективно мислење).

Не можел да се третира како фактичко тврдење делот: „Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи на ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго, да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек.“ Овде не се работело за тврдење од фактичка природа, туку за предвидување на авторот (не можело како факт да се третира нешто што се очекува

да се случи во иднина). Така, „клеветата може да се состои само во изнесување или пронесување на нешто од сегашноста или минатото; не и при изнесување на предвидување за идни настани (факти), зашто во тој случај се работи за изнесување мислење и сопствен суд за нешто.“ (Проф.Д-р. Владо Камбовски, Кривично право-општ дел; издание Просветно дело, Скопје, 1997г. стр.170).

Не можело да се третира како фактичко тврдење ниту: „Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и неговите фаланги за застрашување.“ Прво, овде директно се критикувала власта на премиерот Никола Груевски и не се доведувала во прашање честа и угледот на приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас. Второ, дали власта на Никола Груевски има фашистичка природа или не, не било прашање од фактичка природа, туку повторно вредносен суд или мислење на авторот.

Единствен факт, содржан во цитираните делови од колумната можел да се најде во делот: „тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење...“ Ваквото фактичко тврдење, дури и да било невистинито, не можело да се третира како штетно за честа и угледот на приватниот тужител. Од друга страна, тука немало невистини, бидејќи се работело за реален настан, кој бил внесен во меѓународни извештаи за човековите права во Република Македонија.. Така, на стр. 17 од Извештајот на Европската Комисија за напредокот на Република Македонија за 2009 година: „Во однос на слободата на собирање и здружување, севкупната ситуација е задоволителна. Меѓутоа, имаше два случаја кога насилно беа попречени мирни и законски организирани јавни настани. Едниот беше студентски протест во Скопје против планот на Владата за изградба на црква на главниот плоштад, а другиот дебата во Струга организирана од граѓанска група.“

Од сето ова произлегувало дека интервенцијата на државата во слободата на изразување на авторот на колумната била незаконска, бидејќи истиот не бил осуден за невистинито тврдење од фактичка природа, што значи дека бил неправилно применет законот (конкретно кривичното дело клевета од член 172 став 1 од КЗ) на неговите дејствија. Со тоа, првиот услов за ограничување на слободата на изразување (законитост) не бил исполнет.

Понатаму, не бил исполнет ни третиот услов за ограничување на слободата на изразување (неопходност во демократско општество). За оценка на неопходноста на рестрикцијата или ограничувањето во едно демократско општество, требало да се оценува пропорционалноста на средството со кое се ограничува слободата на изразување (во конкретниов случај изрекување на кривична санкција) со целта која сака да се постигне. Во контекст на оценка на оваа пропорционалност,

судот морал да води сметка за целта на самиот текст, како и мотивите на авторот за неговото пишување.

При утврдување на мотивите на авторот (дали мотивот може да се лоцира во потребата за отварање на јавна дебата за определени прашања или чисто нанесување на штета на честа и угледот на приватниот тужител), морало да се анализира што претходело на објавувањето на ваквиот текст. Видно од самиот текст и од одбраната на Никола Гелевски во судската постапка, мотивите за пишување на текстот биле претходните јавни настапи на приватниот тужител и други лица како апологети на власта која авторот ја критикува од една страна и од друга страна, случувањата на градскиот плоштад, кога група студенти била насилно спречена во слободата на здружување и изразување на јавното мислење.

Заради утврдување на профилот на приватниот тужител како новинар, апологета или „мегафон“ на власта, како е наречен во колумната, во прилог на барањето се доставени извадоци од колумни, објавени во дневниот весник „Вечер“, во периодот кој претходел на објавувањето на колумната (објавени на 29.12.2008, 05.01.2009, 02.02.2009, 09.02.2009, 16.02.2009, 23.02.2009, 02.03.2009, 23.03.2009 година). Од содржината на овие колумни произлегувало зошто Никола Гелевски го формирал своето мислење на начин како е тоа презентирано во колумната, а со тоа дека и целта на колумната не била атака врз честа и угледот на приватниот тужител, туку изразување став – критика на неговите јавни настапи.

Понатаму, се наведува дека во текот на судската постапка, од страна на приватниот тужител била објавена колумна, во која можело да се детектираат елементи на закана и притисок врз судечкиот судија. Ваквата колумна била објавена во дневниот весник „Вечер“ на 05.05.2010 година, Извадок: „Судијата Љубинка Башевска го прифаќа овој доказ како прилог на одбраната. Не ни дозволува да се утврди дека провокацијата ја нема (...) Башевска не згрешила туку - така. И лично и по своето семејно потекло, таа е судија од комунизмот. Идеологија, на којашто пред Судот се повикува тужениот и вели дека го мотивирала Гелевски да пишува против Латас (...) Судијата Башевска ги одбива сите забелешки на тужителот за доставените докази и наложува доказите да се изведат! За ваков превид, тројца судии последниве пет години се сменети од функцијата и завршиле на улица. Двајца од Основни и еден од Апелација. Можеби судијката Љубинка Башевска згрешила како последица на неискуство? Не, ни случајно, таа е судија подолго од деценија, а плус ваков очигледен превид забележува секој човек, а камо ли судија. Судијаката Љубинка Башевска е долгогодишен судија. Толку долгогодишен што дел од екипата на идеолошки судии на СДСМ кои, по потреба, вршат работа кога се нивните интереси и нивните луѓе во прашање. Како сега, со случајот Никола Гелевски. Таа потекнува од

комунистичко судиско семејство, од времето на тврдиот комунизам, кое ни е добро познато, а чии опшки гледаме и денес.“ Осудителната првостепена пресуда била донесена на 10.06.2010 година.

Кога се зборувало за мотивите на авторот за објавување на текстот, упатно било да се има предвид целиот текст, затоа што делот од текстот кој е цитиран во фактичката состојба од пресудата со која авторот е осуден, бил само мал извадок. Од целокупноста на текстот можело јасно да се увиди дека целта на авторот била одбрана на определени човекови права, гарантирани со Уставот, и тоа слободата на изразување (член 16 од Уставот) и правото на мирно собирање (член 21 од Уставот). Притоа, ваквата одбрана на авторот на слободата на изразување, согласно член 176 став 1 од КЗ претставувала посебна основа за ослободување на авторот од казна, која што очигледно не била применета. Ова претставувал уште еден основ, кој пресудите, а со тоа и целокупната интервенција на државата во поглед на слободата на изразувањето ја прави незаконита и со тоа спротивна на член 10 од Европската конвенција.

Во поглед на вокабуларот, користен од страна на Никола Гелевски во колумната (фашистички режим, мегафони од фиреровиот сокак, итн.), иако може да се смета за провокативен, тој бил во функција на остварување на целта на авторот (пренесување на определена политичка порака). Овде во предвид требало да се има и ставот на Судот во Стразбур, завземен во повеќе пресуди: „ ... новинарската слобода опфаќа и можно прибегнување на одреден степен на претерување, па дури и на провокација...“ (Dalban vs. Romania, 1999). Како илустрација за ова, за Судот во Стразбур во политичката комуникација бил прифатлив дури и терминот „идиот“ (Oberschlick vs.Austria, 1991:„... Став е на Судот дека колумната на апликантот, а посебно термионот „идиот“, може да се сметаат за дискутабилни, но сами по себе не може да се сметаат како личен напад, бидејќи авторот има дадено прилично разбирливо образложение дека нивната употреба произлегла од говорот на Г-дин Хајдегер, кој сам по себе е провокативен...“) или пак термините „лакрдџаш“, „простаќ“ или „гротескен“ (Lopes Gomes de Silva vs.Portugal, 2000:„Навистина, колумната на апликантот и термините употребени во неа може да се сметаат за дискутабилни. Но, тие не можат да се сметаат за личен напад, бидејќи авторот ги поткрепува со разбирливо објаснување.“).

Заради одлучување по предметот, подносителот предлага Уставниот суд по службена должност да го прибави предметот К.бр.2066/09 од Основниот суд Скопје 1 Скопје, во кој се наоѓаат сите списи.

Исто така, подносителот предлага, согласно член 55 од Деловникот на Уставниот суд, за поднесеното барање да се одлучува на јавна седница и да се утврди дека со донесувањето на поединечните акти сторена е повреда на слободата на изразување и истите да се поништат.

4. Судот на седницата утврди дека на ден 31.03.2009 година во дневникот весник "Утрински весник", Никола Гелевски објавил колумна под наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ со следната содржина:

„Мегафоните од фиреровиот сокак

Секој ден на владеештето на Груевски за Македонија значи тешка и неповратна историска регресија

Јанко Јадибурек е најнепосредниот поттикнувач на новиот фашистички изблик, кога во саботата толпа лажни христијани и вистински тепачи маваа и бркаа педесетина студенти излезени на најавен мирен протест. Само поради тоа мора да се отстрани од јавната сцена таа страшна медиумска фигура која со години шири најсоголена национална, верска и родова омраза. (Еве го неговиот јавен повик на неговиот блог, вечерта пред најавените протести: „Утре во 12 часот, на плоштад во Скопје, најверојатно, збирштина од геј и атеисти ќе се обидат да шират гадости под закрила за грижа на архитектурата на градот, а против изградба на црква“.)

Следниот дел Бичиклиски и Латас продолжија да повикуваат на линч на неистомисленици и со најнавредливи зборови да го кршат елементарниот уставен поредок на земјата. (Ако Фрчкоски, за вистината што ја изрече за поврзаноста на Груевски и „Окта“, доби онолкува финансиска казна од судот, колкаво обесштетување треба да добие Соња Исмаил, затоа што јавно е изложена на линч, само затоа што е ќерка на Гунер Исмаил?! И не само што јавно е изложена на линч од официјалната гебелсовска пропагандна машинерија на Груевски туку е изложена на лавина најчудовишни навреди по блоговите. Како реакција на тоа, стотици млади деновиве, обесхрабрено, зборуваат за азил од темниов вилает. Малцинство се, да! Десет пати ги има помалку од опиените грујовисти! И поради тоа треба да бидат затепани како изроди! Неверници, предавници, педери и лезбијки! И иселени не само од сопствениот град туку и од православна античка Македонија!)

Бичиклиски, Јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем поради својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Грујо и неговите гуланфери, гелиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимење на г(р)адови“ за дисциплинирање на неистомислениците (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење... Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи на ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго за да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек).

Јадибурек и компанијата, велам, не се проблем само зашто

новинарството и јавната работа ја сведоа на спин сервис на една политичко-мафијашка дружина во операција на растурање на Република Македонија, туку се проблем затоа што најдиректно и најсоголено го кршат највисокиот и се' уште на власт правен документ на оваа земја: Уставот. Еве што вели Уставот во член 16: се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање...

Еве што вели член 21: граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Разочарува и улогата на полицијата. Бев на плоштадот во саботата и сведочам: полицијата ниту им овозможи на малата група студенти да го изразат својот најавен протест, ниту доволно ги заштити кога толпата тргна да се пресметува со нив. Но, најстрашното, екстремно партизирано, однесување на полицијата следуваше потоа, кога низ соопштенијата вината за нередите беше ставена врз жртвите.

Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и на неговите фаланги за застрашување. И не е прв пат. И, за жал, нема да биде последен пат, зашто фалангите активно работат на разгорувањето на граѓанска војна во Република Македонија. (Истово од саботата лично го доживеав и во Струга, пред околу два месеца: толпа пијани и политички инструирани хулигани не' нападнаа и спречија во обидот да организираме граѓанска трибина.)

Се' помалку се двоумам околу главната констатација на нашиот современ политички миг: единствената реална агенда на Груевски е растурање на нашата земја. Истата агенда што ја имаше и Милошевиќ во однос на Србија и која денес ја признаваат дури и најнапалените десничари во Србија сведувајќи го страшниот историски национален пораз на наивна конспирација: „Милошевиќ беше американски човек“. А речиси цела Србија стоеше зад тој „американски човек“ во војните против сите други народи на бившата СФРЈ, заклучно со војната против САД во 1999 година!

Недвосмислено расистичката и екстремно националистичка политика на Грција во Груевски го има својот идеален сојузник. Нема посоодветен партнер од Груевски за одржување на високата национална температура во Грција. Тоа не значи дека премиерот не произлегува од длабоките слоеви на современата македонска бит и дека не е автентичен политички претставник на сегашниве историски премрежиња. Напротив. Тоа само зборува дека гробот сами си го копаме и дека патот кон пеколот пословично е поплочен со добри намери. Сите оние кои денес безрезервно стојат зад сосема поместениот политички проект

на Груевски за десет години ќе велат дека, ах, се зезнавме, тоа беше прекрупна игра за нас, Груевски не' завади, не' растури на верници и неверници, на предавници и на хипермакедонци, на Хунзи и Славјани, на урбани и сељаци...

Несомнено дека Груевски и неговите мрачни фаланги ќе паднат. И несомнено дека тој пад ќе предизвика сериозни, дури тектонски поместувања на нашата јавна сцена. Работата се' уште е во тоа да го спречиме крвавиот расплет, можната граѓанска војна, и да го направиме тоа што побрзо, оти секој ден на владеењето на Груевски за Македонија значи тешка и неповратна историска регресија. Јас не планирам азил.“

Во јуни 2009 година, Драган Павловиќ-Латас, во својство на приватен тужител, во врска со делови од објавената колумна, до Основниот суд Скопје 1 Скопје, поднел приватна кривична тужба против Никола Гелевски од Скопје за кривично дело клевета од член 172 став 2 од Кривичниот законик (КЗ) и кривично дело навреда од член 173 ставовите 2 и 3 од КЗ.

По повод поднесената кривична тужба, пред Основниот суд Скопје 1 Скопје оформен бил предметот К.бр.2066/09 и спроведена кривична постапка во која биле изведени вербални и материјални докази, и тоа: сослушана била одбраната на обвинетиот Никола Гелевски дадена лично и преку неговиот бранител, во својство на сведок сослушан бил оштетениот Драган Павловиќ-Латас, прочитани биле и извршен бил увид во оригиналниот извод од бројот на Утрински весник од 31.03.2009 година, со целосниот текст на објавената колумна со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ што е и предмет на кривичната постапка и на изводот од истиот текст објавен како текст на веб страницата на Утрински весник и во нотарски заверени копии од текстовите и тоа објавен во Вечер на 30.03.2009 година со наслов „Бранко се враќа“, во Утрински весник на 01.04.2009 година со наслов „ЗНМ го осуди говорот на омраза на Драган Павловиќ-Латас“ и во Дневник на 01.04.2009 година со наслов „ЗНМ Латас зборува со говорот на омраза“ и го изгледал со соодветна опрема и со сослушување видеозаписот во траење од пет минути како исечок од емисијата „Јади бурек“ од 30.03.2009 година со транскрипт на истата и доставена со ДВД, па ценејќи го секој доказ поединечно и сите заедно, Судот ја утврдил следната фактичка состојба, изнесена во Пресудата К.бр.2066/09 од 10.06.2010 година:

Обвинетиот Никола Гелевски како издавач на книгоиздателство Темплум, е автор на текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник „Утрински весник“ под наслов: „Мегафоните на фиреровиот сокак“. На ден 31.03.2009 година во содржината на дневниот весник Утрински весник кој што се издава и продава на целата територија на Република Македонија, како и на интернет страната на овој дневен весник www.utrinski.com.mk, под колумана Контрапункт напишана од новинарот,

сега обвинет Никола Гелевски со наслов „Мегафоните на фиреровиот сокак“, објавил неточни, невистинити и непоткрепени информации за приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас во кои е наведено: „Бичиклиски, јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Грујо и неговите гуланфери, гилиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимења на г(р) адови“ за дисциплинирање на неистомисленици (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење. Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи од ВМРО, скопјани богами ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго, да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек“. А подолу во истиот текст е наведено: „Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и неговите фаланги за застрашување.“ Оваа информација излезена на ден 07.04.2009 година во дневниот весник Утрински весник достапна на сите граѓани на територијата на Република Македонија, како и објавена на интернет страната на Утрински весник www.utrinski.com.mk е штетна за честа и угледот на приватниот тужител, како физичко лице граѓанин на Република Македонија, а особено поради неговото занимање – новинар и главен и одговорен уредник на дневниот весник „Вечер“ и одговорен уредник на вестите на „Телевизија Сител“. Со оваа невистинита информација обвинетиот ја дезинформирал јавноста со што ја повредил честа и угледот на приватниот тужител и кај него предизвикал чувство на навреда на честа и достоинството како човек докажан професионалец во својата дејност, кој сериозно пристапува кон извршувањето на своите работни должности.

Ваквата фактичка состојба Судот ја утврдил од изведените вербални и материјални докази од кои се утврдија релевантните околности под кои делото е сторено, местото, времето, начинот и последиците од истото.

Фактите по однос на тоа дека обвинетиот Никола Гелевски како издавач на книгоиздателството Темплум, е и автор на текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник Утрински весник под наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“, Судот ги прифати од исказот на обвинетиот Никола Гелевски и на приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас дополнет и потврден со увид во оригиналниот извод од бројот на Утрински весник од 31.03.2009 година, со целосниот текст на објавената колумна со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ што е предмет на кривичната постапка и на изводот од истиот текст објавен како текст на веб страната на Утрински весник, кои по однос на наведените околности во целост се поклопуваат, потврдуваат и дополнуваат поради што Судот им поклони целосна верба, во што немаше причина да се сомнева.

Фактите по однос на тоа дека при критичниот настан на ден 31.03.2009 година во содржината на дневниот весник Утрински весник кој што се издава и продава на целата територија на Република Македонија, како и на интернет страната на овој дневен весник : www.utrinski.com.mk , под колумна Контрапункт напишана од новинарот, сега обвинет Никола Гелевски со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ биле објавени неточни, невестинити и непоткрепени информации за приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас во кои е наведено: „Бичиклиски, јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Грујо и неговите гуланфери, гилиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимења на г(р) адови“ за дисциплинирање на неистомисленици (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење. Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи од ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго, да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек“. А подолу во истиот текст е наведено: „Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и неговите фаланги за застрашување.“ Оваа информација излезена на ден 07.04.2009 година во дневниот весник Утрински весник достапна на сите граѓани на територијата на Република Македонија, како и објавена на интернет страната на Утрински весник www.utrinski.com.mk е штетна за честа и угледот на приватниот тужител, како физичко лице граѓанин на Република Македонија, а особено поради неговото занимање – новинар и главен и одговорен уредник на дневниот весник „Вечер“ и одговорен уредник на вестите на „Телевизија Сител“. Со оваа невестинита информација обвинетиот ја дезинформирал јавноста со што ја повредил честа и угледот на приватниот тужител и кај него предизвикал чувство на навреда на честа и достоинството како човек докажан професионалец во својата дејност, кој сериозно пристапува кон извршувањето на своите работни должности, Судот го прифати од извршениот увид во оригиналниот извод од бројот на Утрински весник од 31.03.2009 година, со целосниот текст на објавената колумна со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ што е предмет на кривичната постапка и на изводот од истиот текст објавен на веб страната на Утрински весник кое е потпишано и составено од обвинетиот Никола Гелевски, кој во својот исказ потврдува дека лично го сочинил и напишал текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник Утрински весник под наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“, дополнет и потврден со јасниот и категоричен исказ на приватниот тужител- оштетениот Драган Павловиќ-Латас сослушан во својство на сведок кој во целост ги опишува и потврдува зборовите кои обвинетиот Никола Гелевски ги навел за приватниот тужител со кои невестинити околности искажани

во дневниот весник Утрински весник бил навреден и нарушен угледот и честа на истиот во целост. Исто така, по однос на наведените околности и цитирани докази во целост се поклопуваат, дополнуваат и потврдуваат, па Судот им поклони целосна верба.

Дека од погоре опишаниот начин со изнесување на анализираните невестинити тврдења во текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник Утрински весник под наслов: „Мегафоните од фиреровиот сокак“ обвинетиот Никола Гелевски нанел навреда и ја повредил честа и угледот на приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас, Судот прифати со анализа на самата природа и содржина на изнесените тврдења со кои што во јавноста би се стекнал впечаток за приватниот тужител дека е нечесна, нестручна личност со што би се уништил неговиот углед и реноме како човек кој по занимање е новинар и главен и одговорен уредник на дневниот весник „Вечер“ и одговорен уредник на вестите на „Телевизија Сител“ од што би можеле да произлезат и други несакани последици.

Од изведените вербални и материјални докази на главниот претрес по оценка на Судот, несомнено се утврдило дека обвинетиот го сторил предметното кривично дело Клевета. Имено, дејството на извршување на кривичното дело клевета се состои во изнесување или пронесување нешто невестинито односно во давање изјава која содржи невестинито фактичко тврдење односно тврдење дека некој факт постои иако тој не постои, а такавата изјава со оглед на својата содржина и околностите под кои е дадена може да му наштети на честа и угледот на лицето на кое се однесува. Изјавата е подобна да му наштети на честа и угледот ако со својата содржина односно тврдења засега, поточно ги намалува одредени вредности на личноста на оштетениот, неговата репутација, углед и уважување во определена средина и тоа кога според општите сфаќања кои што се во согласност со социјалниот и правниот поредок, таквата изјава е штетна за честа и угледот на некое лице. Во конкретниот случај, обвинетиот Никола Гелевски е автор на текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник Утрински весник под наслов: „Мегафоните од фиреровиот сокак“ обвинетиот со умисла изнел тврдења и факти кои отстапуваат од утврдените постоечки факти и по својата содржина се подобни да му нанесат штета на честа и угледот на приватниот тужител.

Исто така, во контекст на погоре наведените и ценети докази, Судот утврди дека во дејствијата на обвинетиот се содржани битните елементи на кривичното дело Навреда. Имено, кривичното дело навреда го врши тој што ќе навреди друг. Ова кривично дело претставува основно и општо кривично дело против честа и угледот на луѓето. Дејствието на извршување на кривичното дело навреда го сочинуваат различни однесувања со кои се изразува омаловажување на дуго лице, непочитување на човечкото

достоинство, изложување на потсмет, потценување на личните и другите вредности, изнесување на негативни вредносни судови. Изјавата или однесувањето на сторителот се навредливи ако објективно значат омаловажување и потценување на друго лице односно оштетениот, според објективна оценка на изразување непочитување на достоинството на оштетениот односно негово омаловажување. При тоа, навредата мора да се однесува на одредено лице и навредливата изјава да е упатена на оној на кој се однесува. Извршител на кривичното дело навреда може да биде секое лице, а за постоење кривична одговорност потребна е умисла, односно сторителот треба да е свесен дека неговата изјава односно однесување значат омаловажување на оштетениот и истите да се со навредлива содржина, така што навредата е проследена со намера за омаловажување. Кај кривичното дело навреда, честа како објект на заштита се прифаќа во својот нормативен поим односно како барање да се почитува туѓото достоинство и за друг да не се изнесува нешто што може да ја повреди неговата чест. Поради тоа, ова кривично дело постои и кога се изнесува нешто што е вистинито, доколку тоа објективно значи омаловажување или понижување. Во контекст на погоре наведеното, по оценка на Судот, во дејствијата на обвинетиот во целост се содржани елементите на предметното кривично дело, бидејќи обвинетиот Никола Гелевски како автор на текстот објавен на 31.03.2009 година во дневниот весник Утрински весник под наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ со умисла за тужителот напишал навредливи зборови кои според своето значење објективно претставуваат и значат омаловажување, потценување и навреда на оштетениот – приватен тужител, на кој истите му биле упатени.

При утврдувањето на фактичката состојба Судот ја ценел одбраната на обвинетиот Никола Гелевски дадена лично и преку неговиот бранител кој не спори дека го напишал текстот како колумна во дневниот весник Утрински весник објавена на 31.03.2009 година, со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“, како и дека стои позади тоа што е напишано во текстот и го смета за точно па затоа и го напишал во својот коментар и дека се работело за коментирање на политичката определба и во таа смисла начинот на однесување на наведените лица, што никако не можел да го сфати и сметал како лична навреда или како изнесување на нешто што би им наштетило на нивната чест или углед и дека тоа било коментар за една реална состојба, како и дека две работи биле битни, контекстот во кој се случува текстот и намерата на самиот текст. Намера на текстот била и е одбрана на Уставот на Република Македонија бидејќи во други делови на текстот обвинетиот имал цитирано и членови на Уставот и дека интенцијата му била да го одбрани правото на јавно собирање и протест и дека три дена пред објавување на текстот обвинетиот самиот бил учесник на мирниот протест на плоштадот Македонија кој што бил насилно прекинат од група силеции

донесени од разни градови на РМ па затоа и тоа го нарекол автобуски башибозук и дека во овој контекст го спомнал како што е наведено и приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас, бидејќи бил лично сведок со свои очи како во одредени свои емисии на телевизија и во објавени текстови во емисии шири говор на омраза во смисол на повикување на лично одредени личности во политичка смисла и дека на овој начин го имал и почнато текстот, токму обидувајќи се да ги заштити луѓето од тој политички линч, како и дека претходно кажал и не го крие тоа дека смета дека помеѓу другите и приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас е едно од лицата со чија помош се шири политички страв.

Ваквата одбрана на обвинетиот Судот не ја прифатил од причина што било неспорно дека текст како колумната во дневниот весник Утрински весник објавен на ден 31.03.2009 година, со наслов „Мегафоните од фиреровиот сокак“ и тоа во секој негов збор, го напишал и составил лично обвинетиот Никола Гелевски, па сите тврдења во текстот се изнесени од негова страна, а по однос на тоа дека истите тврдења се невестинити, Судот веќе ги анализираше причините зошто прифатил дека таквите тврдења не се точни.

Од наведените причини Судот сметал дека одбраната на обвинетиот Никола Гелевски е неоснована и дадена со цел за избегнување на кривичната одговорност, па како таква неприфатлива.

Судот при одлучувањето ги ценел и материјалните докази и тоа: нотарски заверени копии од текстовите и тоа објавен во Вечер на 30.03.2009 година со наслов „Бранко се враќа“, во Утрински весник на 01.04.2009 година со наслов „ЗНМ го осуди говорот на омраза на Драган Павловиќ-Латас“ и во Дневник на 01.04.2009 година со наслов „ЗНМ Латас зборува со говорот на омраза“ и изгледан со соодветна опрема и со сослушување видеозапис во траење од пет минути како исечок од емисијата „Јади бурек“ од 30.03.2009 година со транскрипт на истата и доставена со ДВД, но истите не ги прифатил бидејќи овие докази биле ирелевантни по однос на сторувањето на кривичните дела бидејќи од сите погоре изведени докази се утврдило дека обвинетиот ги напишал зборовите со кои се навредува и омаловажува личноста на тужителот и дека со нив била повредена честа и угледот на приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас, а воедно истите биле невестинити по однос на приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас, па од вака изведените докази Судот не можел да утврди факти и околности битни за конкретниот кривично правен настан.

Поради наведеното, Судот го огласил Никола Гелевски за виновен за сторените кривични дела клевета од член 172 став 1 од КЗ и навреда од член 173 став 1 од КЗ, па го осудил на единствена парична казна за двете кривични казни во износ од 30 дневни глоби, од по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, вкупен износ од 36.900,00

денари, која обвинетиот да ја плати во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата, под страв на присилно извршување.

Против цитираната пресуда, во законски предвидениот рок, била поднесена жалба од обвинетиот преку неговиот бранител, со која пресудата била напаѓана по сите основи, согласно ЗКП.

Постапувајќи по поднесената жалба, Апелациониот суд Скопје, со Пресуда КЖ бр. 955/11 од 22.09.2011 година, жалбата делумно ја уважил и цитираната првостепена пресуда ја преиначил, заради правилна примена на Кривичниот законик, на начин што дејствијата на извршување на обвинетиот Никола Гелевски од Скопје, прецизно опишани во изреката на првостепената пресуда, се квалификуваат како кривично дело Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик, па обвинетиот се осудува на парична казна во износ од 16 дневни глоби, сметано по 20 евра за една дневна глоба, во денарска противвредност од 1.230,00 денари, една дневна глоба, во вкупен износ од 19.680,00 денари, која казна обвинетиот да ја плати во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата, под страв на присилно извршување. Во останатиот дел, првостепената пресуда се потврдува.

Во образлжението на Пресудата се наведува дека Апелациониот суд Скопје, постапувајќи по жалбата, откако ги разгледал списите приложени кон предметот, обжалената пресуда, жалбата, одговорот на жалбата, притоа имајќи го предвид и предлогот за одржување на јавна седница, со оглед дека предметната постапка била водена според одредбите на скратена постапка согласно член 457 став 1 од ЗКП, оценил дека присуството на странките на јавна седница не е неопходно за разјаснување на работите, па одлучил предметот да се разгледа на нејавна седница.

Апелациониот суд оценил дека жалбата е делумно основана.

Советот на овој суд го ценел жалбениот навод за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 11 од ЗКП, меѓутоа не го прифатил како основан, со оглед дека обжалената пресуда не содржела такви недостатоци поради кои не би можела да се испита во однос на нејзината правилност и законитост, изреката на пресудата била јасна и разбирлива, непротивречна со содржината на изведените докази во текот на кривичната постапка, а во образлжението биле содржани доволно причини за решителните факти во однос на постоење на кривично дело и кривична одговорност на страна на обвинетиот.

Имено, првостепениот суд, по спроведена доказна постапка правилно и целосно ги утврдил сите решителни факти во предметот кога утврдил дека обвинетиот на 31.03.2009 година, во содржината на дневниот весник Утрински весник кој што се издава и продава на целата

територија на Република Македонија, како и на интернет страната на овој дневен весник www.utrinski.com.mk, под колумана Контрапункт напишана од колумнистот, сега обвинет Никола Гелевски со наслов „Мегафоните на фиреровиот сокак“, објавил неточни, невестинити и непоткрепени информации за приватниот тужител Драган Павловиќ-Латас во кои е наведено: „Бичиклиски, јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Грујо и неговите гуланфери, гилиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимења на г(р)адови“ за дисциплинирање на неистомисленици (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење. Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи од ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго, да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на Латас, Бичиклиски и Јадибурек)“. А подолу во истиот текст е наведено: „Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и неговите фаланги за застрашување.“, со која невестинитата информација излезена на ден 07.04.2009 година во дневниот весник Утрински весник и објавена на интернет страната на Утрински весник www.utrinski.com.mk обвинетиот ја дезинформирал јавноста со што ја повредил честа и угледот на приватниот тужител и кај него предизвикал чувство на навреда на честа и достоинството.

Со така објавениот текст првостепениот суд прифатил дека обвинетиот сторил едно кривично дело Клевета и едно кривично дело Навреда, па имајќи предвид дека кривичните дела се сторени во 2009 година, кога важеле измените на Кривичниот законик, објавени во „Службен весник на Република Македонија“ бр.60/06 од 10.05.2006 година, каде во член 172 ставот 2 се брише, а во член 173 ставот 2 се брише, а ставот 3 станува став 2, Судот без да задира во битните елементи на кривичното дело во дадениот опис, самиот извршил правна преквалификација и тоа од едно кривично дело Клевета од член 172 став 2 од Кривичниот законик и едно кривично дело Навреда од член 173 ставовите 2 и 3 од Кривичниот законик, во едно кривично дело Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик и едно кривично дело Навреда од член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Во жалбата на обвинетиот се наведувало дека содржината на делот од написот, инкорпориран во фактичката состојба од изреката на обжалената пресуда, не содржел фактички тврдења туку вредносни судови, формирани мислења на авторот на текстот-обвинетиот, па судот бил должен кога прифатил дека се работи за фактичко тврдење, да посочи кое точно фактичко тврдење отстапува од реалноста, односно е невестинито и кои зборови се навредливи и штетни за честа и угледот на

приватниот тужител.

Советот на овој суд ги ценел ваквите жалбени наводи, што впрочем била и одбраната на обвинетиот дадена пред првостепениот суд во завршен збор преку неговиот бранител, но истите не ги прифатил како основани, бидејќи првостепениот суд правилно постапил кога истата не ја прифатил, давајќи образложени причини, кои ги прифаќа и овој суд. Имено, за да претставува дадена изјава вредносен суд, истата не треба да е поврзана со одреден конкретен настан, конкретно случување и треба да е кажана воопштено, за разлика од конкретниот случај, каде објавениот текст се однесува на конкретно случување, конкретен настан во стварноста и се работи за содржина која претставува фактичко тврдење и која станува предмет на проверување, докажување и утврдување, чиј терет на докажување паѓа на оној што го тврди, во конкретниот случај обвинетиот, па по оценка на овој суд, првостепениот суд правилно постапил кога утврдил дека обвинетиот со предметниот напис содржан во изреката на обжалената пресуда изнел неистинити за приватниот тужител, штетни за неговата чест и углед и ги навредил неговата чест и достоинство.

Предмет на оценка на овој суд биле и жалбените наводи дека судот погрешно го применил материјалното право кога обвинетиот го огласил виновен за едно кривично дело Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик и едно кривично дело Навреда од член 173 став 1 од Кривичниот законик и истите ги оценил како основани со оглед дека првостепениот суд погрешно постапил кога дејствијата на обвинетиот содржани во изреката на обжалената пресуда ги квалификувал како две посебни кривични дела, едно кривично дело Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик и едно кривично дело Навредан од член 173 став 1 од Кривичниот законик. Ова од причина што поради односот на супсидијаритет, исклучен е стекот на кривичното дело Клевета со кривичното дело Навреда, па имајќи во предвид дека во конкретниот случај се работи за содржина објавена во еден текст, кој претставува една целина, сите изрази се оценуваат комплексно и сторителот се казнува само за делото клевета, заради што овој суд заради правилна примена на Кривичниот законик одлучил дејствијата на обвинетиот содржани во изреката на обжалената пресуда да се квалификуваат како кривично дело Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик.

Судот ги разгледал жалбените наводи во однос на одлуката за кривичната санкција содржани во жалбата на обвинетиот со кои што се истакнува дека со оглед на тоа што делата за кои е осуден обвинетиот не се кривични дела по закон, првостепениот суд не можел да донесе правилна одлука во поглед на кривичната санкција, но истите не ги прифатил за основани. Имено, ценејќи ја одлуката за кривичната санкција, првостепениот суд при определувањето на видот и одмерувањето на

висината на казната, правилно ги оценил отежителните и олеснителните околности кои што постојат на страна на обвинетиот, кои влијаат при определувањето на видот на кривичната санкција и одмерувањето на нејзината висина, а особено видот и карактерот на кривичното дело и општествената опасност од ваков вид кривични дела, нивната зачестеност, начинот на извршувањето на кривичното дело и последиците од истото, доведени во корелација со личните прилики на обвинетиот, неговата возраст, семејната и материјалната состојба. Оттука, по оценка на овој суд, имајќи ја во предвид и одредбата од член 395 од ЗКП, основано можело да се очекува дека со изречената парична казна од 16 дневни глоби, сметано по 20 евра, во денарска противвредност од 1.230,00 денари за една дневна глоба, во вкупен износ од 19.680,00 денари, ќе се изврши доволно воспитно влијание врз обвинетиот во иднина да не се јавува како сторител на вакви и други кривични дела, а со тоа ќе се остварат и целите на казнувањето предвидени во член 32 од Кривичниот законик, како на планот на специјалната така и на планот на генералната превенција.

Незадоволен од наведените пресуди, Никола Гелевски доставува барање до Уставниот суд со кое бара заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата повредени со претходно цитираните пресуди.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 11 став 1 од Уставот е определено дека физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Со членот 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со членот 50 став 1 од Уставот е определено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија, во постапка заснована на начелата на приоритет и итност.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и тоа само во време на воена или вонредна состојба, според

одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имот или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата, според ставот 4 на овој член, не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Уставносудската заштита не се однесува на сите слободи и права утврдени со Уставот, туку на дел од нив, односно само за оние кои се во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија определени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Но, граѓаните, за слободите и правата кои не подлежат на уставносудска заштита, согласно цитираниот член 50 став 1 од Уставот, може таа заштита да ја остварат пред судовите во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Уставот на Република Македонија тргнува од гарантирање на самата слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, на начин кој е општ, генерален за сите поединци и токму од аспект на оваа општост мора да се толкува одредбата од член 54 став 4 од Уставот со која се исклучува ограничувањето на оваа слобода. Меѓутоа, ова не значи дека не постои никакво ограничување за поединецот во манифестирањето на генерално загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Границите на манифестирањето на оваа слобода за поединецот се наоѓаат во со закон санкционираните дејствија, без оглед дали се работи за кривична или граѓанско-правна санкција. Оттука, уставно-правен спор дали постои повреда на со Уставот загарантираната слобода на јавното изразување на мислата преку санкционирање на нејзината манифестација, се сведува на уставно-правна оценка дали со ваквата санкција е повредена самата содржина на уставно гарантираната слобода на поединецот без никакво ограничување јавно да го искаже своето мислење, или, пак, е санкционирано дејствие кое, иако како свој појавен облик го има јавното искажување на мислење, всушност ја изгубило смислата на слобода на мислење и јавно искажување на мислата која што Уставот ја гарантира и заштитува, преминувајќи во дејствие со кое се повредуваат други со Уставот и со закон заштитени слободи, права и интереси.

Слободата на изразувањето наоѓа своја заштита и со меѓународните документи, но и ограничување. Имено, според членот 12 од Универзалната декларација за човекови права, никој нема да биде изложен на произволно вмешување во неговиот приватен и семеен живот, домот или преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Овие слободи и права се уредени и со членот 18 од Универзалната декларација според кој секој има право на слобода на мислата, совеста и религијата, а според членот 19 од Декларацијата, секој има право на слобода на мислење и изразување, со тоа што според член 29 став 2 од оваа Декларација, при користењето на своите права и слободи, секој ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

Според членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде предмет на самоволни или незаконити мешања во неговиот приватен живот, во неговото семејство, во неговиот стан или неговата преписка, ниту на незаконити повреди на неговата чест или на неговиот углед. Секое лице има право на законска заштита против ваквите мешања или повреди.”

Според членот 19, исто така од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење.

Секое лице има право на слобода на изразувањето. Ова право, без оглед на границите, ја подразбира слобода на изнаоѓање, примање и ширење на информации и идеи од сите видови во усмена, писмена, печатена или уметничка форма, или на кој и да е начин по слободен избор.

Остварувањето на слободите предвидени во точката 2 на овој член опфаќа посебни должности и одговорности. Следствено на тоа, тоа може да биде подложено на извесни ограничувања што мораат, меѓутоа, да бидат одредени со закон, а се потребни од причините:

- а) на почитување на правата или угледот на други лица;
- б) на заштита на државната безбедност, на јавниот ред, на јавното здравје и на моралот.”

Според членот 8 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи: “Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.”

Според членот 10 од Конвенцијата:

“Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

Остварувањето на овие слободи, кое што вклучува обврски и одговорности, може да биде под определени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите; за спречување на ширење на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судењето”.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права и Европската конвенција за човековите права поаѓаат од правото на поединецот слободно да го манифестира своето уверување и совест и слободно да ја изрази својата мисла, без никакво ограничување и во било која форма, но, истовремено, упатуваат на ограничувањата на оваа слобода, кои мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни, односно неопходни во едно демократско општество заради заштита на правата или слободите на другите лица, националната безбедност или јавниот поредок, здравјето или моралот.

Слободата на мислата и јавното изразување на мислата претставува субјективно право кое е нераскинливо поврзано со човековата личност. Гарантирањето на оваа слобода во Уставот на Република Македонија е на такво рамниште што овозможува нејзино директно остварување, без поддршка на посебно законско уредување и истовремено овозможува нејзина директна заштита врз основа на Уставот, од страна на Уставниот суд, согласно членот 110 став 1 алинеја 3 од Уставот. Исто така, Уставот на Република Македонија не содржи ниту специјална ниту генерална законска резерва која би ги определила границите на остварувањето на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, поради што нејзината граница треба да се бара во севкупноста на Уставот и неговите определби имајќи ги при тоа во

предвид меѓународните документи што се ратификувани во согласност со Уставот.

Ваквото високо ниво на гарантирање на слободата на мислата и нејзиното јавно изразување во Уставот на Република Македонија, интерпретирани во меѓународното право не може да важи неограничено. Заради обезбедување на заедничкиот живот, правниот поредок понекогаш мора да ја ограничи слободата на поединецот за да ја заштити слободата на другите, односно содржински да го ограничи нивното важење.

Во оваа смисла, во член 172 од Кривичниот законик е предидено кривичното дело клевета, каде во ставот 1 е пропишано дека тој што за друг изнесува или пронесува нешто невистинито што е штетно за неговата чест и углед, ќе се казни со парична казна.

Врз основа на напред наведеното, произлегува дека не е спорно дека прашањето на слободата на изразување и нејзиното ограничување или злоупотреба е мошне чувствително, а тоа особено кога таа слобода треба да се балансира со правото на приватноста, честа и угледот, поради што тоа треба да се утврди во секој конкретен случај.

Во конкретниот случај, судовите преку донесените судски одлуки, го санкционирале изнесеното јавно мислење на барателот Гелевски како мерка што ја сметале за неопходна за заштита на честа, угледот и авторитетот на друг граѓанин, бидејќи барателот Гелевски, користејќи го правото на слобода на јавно изразување, загрозил заштитено право на друг граѓанин, во конкретниот случај на лицето Драган Павловиќ-Латас.

Оттука, потребно е да се направи анализа на осудата и санкцијата на Никола Гелевски за кривичното дело Клевета, за кое е осуден со правосилната пресуда, во насока на тоа дали изречената осуда и санкција претставува оправдано ограничување на неговите слободи и права или пак тоа не е случај, односно дали судовите постигнале фер баланс помеѓу потребата за заштита на угледот и честа на оштетениот и слободата на изразување на подносителот на барањето во контекст на околностите на случајот.

Не е спорно дека колумната изразува личен став на авторот за политиката на владеењето на актуелната политичка гарнитура во Република Македонија, со која тој очигледно не се согласува, при што во оспорените делови на истата го квалификува оштетениот Драган Павловиќ-Латас, новинар и уредник, како гласноговорник, приврзаник и „мегафон“ на таквата политика, која според авторот на колумната има фашистичка природа и со која оштетениот го квалификува како дел од фалангите за застрашување.

Изнесувањето на таквите квалификации за оштетениот во јавноста, Судот ги оценил како невистинити и штетни за неговите чест и углед.

По спроведената судска постапка (пред првостепениот и Апелациониот суд), во која се сослушани двете страни, изведени сите предложени докази и утврдена фактичката и правната состојба, Апелациониот суд го осудил Никола Гелевски за виновен за кривичното дело клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик (прецизно опишано во изреката на првостепената пресуда) и му изрекол парична казна (утврдена во изреката на второстепената пресуда).

Во однос на одбраната на обвинетиот изнесена пред првостепениот суд и во жалбената постапка пред апелациониот суд, дека содржината на делот од написот, инкорпориран во фактичката состојба од изреката на обжалената пресуда, не содржел фактички тврдења туку вредносни судови, формирани мислења на авторот на текстот-обвинетиот, па судот бил должен кога прифатил дека се работи за фактичко тврдење, да посочи кое точно фактичко тврдење отстапува од реалноста, односно е невестинито и кои зборови се навредливи и штетни за честа и угледот на приватниот тужител, Апелациониот суд во пресудата искажал став дека за да претставува дадена изјава вредносен суд, истата не треба да е поврзана со одреден конкретен настан, конкретно случување и треба да е кажана воопштено, за разлика од конкретниот случај, каде објавениот текст се однесува на конкретно случување, конкретен настан во стварноста и се работи за содржина која претставува фактичко тврдење и која станува предмет на проверување, докажување и утврдување, чиј терет на докажување паѓа на оној што го тврди, во конкретниот случај обвинетиот. Поради наведеното, Апелациониот суд оценил дека првостепениот суд правилно постапил кога утврдил дека обвинетиот со предметниот напис содржан во изреката на обжалената пресуда изнел невестини за приватниот тужител, штетни за неговата чест и углед и ги навредил неговата чест и достоинство, давајќи образложени причини, кои ги прифаќа и овој суд. Имено, според наводите во колумната објавена на 07.04.2009 година во дневниот весник „Утрински весник“ достапна на сите граѓани на територијата на Република Македонија, како и објавена на интернет страната на „Утрински весник“ www.utrinski.com.mk, обвинетиот изнел неточни, невестинити и непоткрепени информации, кои се издвоени во следните делови на колумната: „Бичиклиски, Јадибурек, Латас, Неделко, Томиќ итн. не се проблем поради својата јасна политичка агенда: земјава да ја претворат во тоталитарна касаба на малиот црни Груѓо и неговите гуланфери, гелиптери и автобускиот башибозук што го развезуваат наоколу во проектот „Братимење на г(р) адови“ за дисциплинирање на неистомислениците (тепачи од Гостивар доаѓаат да тепаат 50 студенти собрани на сопствениот градски плоштад за јавно да го изразат своето мислење... Кога следниот пат ќе дојдат автобуските тепачи на ВМРО, скопјани богоми ќе се организираат малку подобро, ако ништо друго за да ги заштитат своите деца; а мечката на насилството ќе заигра и пред портите на поттикнувачите од типот на

Латас, Бичиклиски и Јадибурек“ и „ Сето ова недвосмислено зборува за фашистичката природа на власта на Никола Груевски и на неговите фаланги за застрашување.“ Со таквата невестинита информација судот утврдил дека обвинетиот ја дезинформирал јавноста со што ја повредил честа и угледот на приватниот тужител и кај него предизвикал чувство на навреда на честа и достоинството како човек и докажан професионалец во својата дејност, кој сериозно пристапува кон извршување на своите работни должности.

Според Судот, судовите ги засновале своите одлуки на прифатлива оценка за релевантните факти и донеле пресуда со која е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, поради што Судот оцени дека наведените аргументи на основниот и апелациониот суд се прифатливи и дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со наводите во колумната.

Поради тоа Судот не го прифати наводот во барањето дека кривичната санкција изречена со оспорените пресуди, претставувала ограничување на слободата на изразување на подносителот на барањето, затоа што таа слобода не е апсолутна, туку е ограничена со правото за заштита на достоинството и честа на секој граѓанин.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови, во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спиоровски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.3/2012)

224.

У.бр.49/2012

- Барање на Јонче Павловски од Куманово, за заштита на слободата и правото на уверување

- Application by Jonche Pavlovski from Kumanovo, for the protection of the freedom and right to conviction

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 9 мај 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Јонче Павловски од Куманово, за заштита на слободата и правото на уверување повредени со Решение на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, П.бр. 05301480512 од 24.08.2006 година; Решение на Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, Пресуда на Управниот суд, У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година и Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, Ужп бр. 45/2011 од 05.12.2011 година.

2. Јонче Павловски од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободата и правото на уверување повредени со актите наведени во точка 1 од ова решение.

Според наводите во барањето, слободата и правото на уверување биле повредени затоа што Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, Управниот суд и Врховниот суд на Република Македонија сметале дека процентот во член 226-б од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, според кој се утврдува висината на пензијата, требало да се земе во броен (нумерички) износ, за разлика од подносителот на барањето кој бил уверен дека процентот од член 226-б требало да се земе во номинален износ (паричен износ).

Според подносителот на барањето, процентите во членот од Законот требало да се пресметуваат во номинален износ и тој бил уверен дека тоа било поповолно за него, а не како што сметал Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, процентот да биде пресметан во броен износ, што било понеповолно за подносителот. Тој е уверен дека Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, требало да ја примени методологијата на пресметка која е поповолна за барателот, па непримената на таквата методологија претставувала повреда на слободата и правото на уверување на

подносителот на барањето.

3. Судот на седницата утврди дека подносителот на барањето, Јонче Павловски, е корисник на старосна пензија сметано од 05.06.2006 година, кое право му е утврдено со Решение Пен. С. бр. 05301480512 од 24.08.2006 година, донесено од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба – Подрачна единица Скопје.

Именуваниот, како воен старешина во Армијата на Република Македонија, се стекнал со право на старосна пензија согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 112/2005), според кој висината на пензијата на воен старешина на кој му престанал работниот однос во Министерството за одбрана и поради структурни промени во актот за формацијата на Армијата, се утврдува во зависност од должината на исполнетиот пензиски стаж, со тоа што пензиската основа во висина од 80%, се намалува за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години.

На именуваниот, за признаен пензиски стаж од 25 години и три месеци му е одредена пензија во висина од 65,00% од пензиската основа што изнесува 11 251,50 денари.

Незадоволен од Решението, подносителот на барањето поднел жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско и инвалидско осигурување, во која навел дека органот неправилно го применил членот 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, односно неправилно го пресметал вкупниот процент и пензиската основа и дека смета дека треба да му се определи повисок износ на пензија. Со Решение бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, жалбата е одбиена како неоснована, затоа што е утврдено дека согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, на подносителот правилно му била одредена пензија во висина од 65% од пензиската основа, што изнесува 11.251,50 денари.

Против наведеното решение, подносителот поднел тужба до Управниот суд, оспорувајќи го Решението поради неправилно пресметана висина на пензијата во смисла на член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија и сметајќи дека пензиската основа во висина од 80% што изнесувала 13.848,00 денари требало да се намали за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години, односно да се намали за 14% (бидејќи имал стаж од 25 години) што изнесувало 1.939,00 денари, а не за 35%. Управниот суд, со Пресуда У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година, тужбата

ја одбил како неоснована, со образложение дека органите правилно ги утврдиле и висината на пензијата и процентот за определување на пензијата во висина од 65%, особено наведувајќи дека согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, пензиската основа во висина од 80% се намалува за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години, а не висината на пресметаната пензиска основица, како што наведувал тужителот.

Против наведената пресуда, подносителот на барањето изјавил жалба до Врховниот суд на Република Македонија, поради погрешна примена на материјалното право, со предлог Судот мериторно да одлучи на начин што ќе ги поништи побиваната пресуда на Управниот суд и второстепеното решение и на тужителот ќе му утврди пензија во износ од 12.408,00 денари сметано од 05.06.2006 година.

Врховниот суд на Република Македонија, со пресуда Ужп. бр.45/2011 од 05.12.2011 година, ја одбил како неоснована жалбата на тужителот и ја потврдил пресудата на Управниот суд, оценувајќи дека имајќи предвид дека во моментот на остварување на правото на пензија тужителот имал 15 години помалку од бараните 40 години пензиски стаж, првостепениот орган со првостепеното решение правилно ја утврдил пензијата на тужителот во висина од 65% од пензиската основа усогласена согласно член 37 став 5 од истиот закон, а тужениот орган правилно ја одбил како неоснована жалбата на тужителот изјавена против првостепеното решение. Врховниот суд ги ценел наводите од жалбата на тужителот изјавена против пресудата на Управниот суд, дека и органите на управата и Управниот суд погрешно го примениле материјалното право, односно погрешно ја утврдиле висината на пензијата која му следува на тужителот, меѓутоа имајќи ги предвид напред наведените причини и цитираните законски одредби, оценил дека ваквите наводи не се од влијание за поинакво одлучување.

Пресудата на Врховниот суд подносителот на барањето ја примил на 31 јануари 2012 година, а на 19 март 2012 година, доставил до Уставниот суд на Република Македонија барање за заштита на слободата и правото на уверување, повредени со наведените поединечни акти.

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република

Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според наводите во барањето за заштита на слободите и правата на Јонче Павловски, произлегува дека тој е незадоволен од применетата методологија според која надлежните органи ја пресметале висината на неговата пензија која ја стекнал согласно одредбите на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, односно смета дека применетата методологија за пресметување на висината на неговата пензија (во броен износ) била понеповолна за него, во однос на тоа што тој смета дека треба да биде применето како методологија на пресметка (во номинален износ), поради што смета дека непримената на таквата методологија претставувала повреда на неговата слобода и право на уверување.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека барањето не се однесува на заштита на слободата и правото на уверување, како што подносителот само декларативно се повикува, туку во суштина претставува барање Уставниот суд, како инстанционен суд, да ја цени законитоста на конкретни одлуки на судови и други државни органи и да одлучува за права и интереси на странката во конкретен предмет, за што Уставниот суд не е надлежен.

Поради наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на барањето.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова, Владимир Стојаноски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.49/2012)

225.

У.бр.61/2012

- Барање на СРД Продукција ДООЕЛ Скопје за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на слободата на јавното изразување на мислата

- Application by SRD Production DOOEL Skopje for the protection of the freedom and rights of the citizen referred to in Article 110 line 3 of the Constitution, which relate to the freedom of the public expression of thought

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 13 јуни 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на СРД Продукција ДООЕЛ Скопје за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на слободата на јавното изразување на мислата.

2. СТР Продукција ДООЕЛ Скопје од Скопје поднесе барање за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на јавното изразување на мислата кои се повредени со Решение бр.09-752/8 од 12 август 2009 година, донесено од Дирекцијата за заштита на лични податоци.

Според наводите во барањето со оспореното решение директно биле загрозени уставните права на граѓанинот - слободата на јавното изразување на мислата, од причина што Дирекцијата за заштита на личните податоци во своето решение му наложува на СТР Продукција

да ги отстрани коментарите поврзани со слики на WEB страната www.ajdedoma.com.mk, кои тие ги оцениле за несоодветни и преобемни. Според подносителот на барањето Дирекцијата барала отстранување на коментари на фотографии кои биле од јавен карактер. На тој начин Дирекцијата излегла од своите ингеренции и одредувала за што можело да се коментира, а за што не, со што истата си дала улога на цензор на јавните податоци објавени во медиумите.

Со ваквото решение, Дирекцијата длабоко навлегла во кршење на слободите и правата на човекот - правото на слободно изразување на мислата, вршела цензура на слободната мисла на изразување, и истовремено земајќи слобода да ги оценува и да дава наредби за отстранување коментари на Дирекцијата за заштита на лични податоци.

3. Судот на седницата утврди дека Дирекцијата за заштита на личните податоци врз основа на член 18-а став 1 од Законот за заштита на личните податоци, постапувајќи по барањето бр.09-752/1 од 24 јуни 2009 година за утврдување на повреда на правото на заштита на личните податоци поднесено од Борче Маневски од Скопје, донела Решение бр.09-752/8 од 12 август 2009 година со кое утврдила повреда на правото на заштита на личните податоци на Борче Маневски од Скопје, заради неоснована, односно преобемна обработка на неговите лични податоци, во однос на целта заради кои се собрани и обработени од страна на СРД Продукција ДООЕЛ Скопје и одговорното лице на СРД Продукција ДООЕЛ Скопје, Ивана Николовска. Истовремено, со истото решение, задолжени се СТР Продукција и одговорното лице на СТР Продукција, Ивана Николовска, веднаш, сметајќи од денот на приемот на ова решение, да ги отстранат коментарите поврзани со фотографиите од веб страницата на СТР Продукција www.ajdedoma.com.mk, а кои се однесуваат на домот на Борче Маневски.

Против ваквото решение СРД Продукцијата поднел жалба, но истата е отфрлена како недопуштена со Решение бр.09-752/11 од 7 септември 2009 година.

СТР Продукција незадоволна од ваквото решение повеле управен спор пред Управниот суд кој со Пресуда У.бр.5599/2009 од 17 јануари 2012 година, тужбата ја одбил како неоснована и е во тек постапка по жалба на СТР Продукција.

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување на иницијативата.

Од извршениот увид во целокупната доставена писмена документација, како и од барањето, Судот неспорно утврди дека истото е поднесено од правно лице - СРД Продукција ДООЕЛ Скопје (и покрај тоа што е потпишана од Дарко Ѓорѓиев, но во својство на сопственик на СТР Продукција ДООЕЛ Скопје), што е во спротивност со член 51 од Деловникот. Имено, во смисла на наведениот член од Деловникот, само физичко лице, односно граѓанин, може да поднесе барање за заштита на слободите и правата утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот, поради што Судот оцени дека од овој аспект барањето е недопуштено.

Од друга страна, пак, исто така, од приложената документација и увидот во доставницата, Судот утврди дека подносителот на барањето оспореното решение на Дирекцијата за заштита на личните податоци бр.09-752/8 од 12 август 2009 година, го примил на ден 27 август 2009 година, а барањето е доставено до Уставниот суд на ден 18 април 2012 година, што значи по истекот на рокот од 2 месеци од денот на доставувањето на конечниот поединечен акт.

Предвид на наведеното, според Судот, во конкретниов случај постојат процесни пречки Уставниот суд мериторно да одлучува за суштината на барањето, односно истото е недопуштено и ненавремено поради што се исполнети условите за отфрлање на барањето во смисла на член 28 алинеја 3 од Деловникот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.61/2012)

226.

У.бр.77/2012

- Барање на Сулејман Алијевски од Битола, за заштита на слободи и права повредени со Одлука СОИ.бр.4/12 од 25 април 2012 година, донесена од Советот на јавни обвинители на Република Македонија

- Application by Sulejman Alijevski from Bitola, for the protection of the freedoms and rights violated by the Decision SOI.br.4/12 of 25 April 2012, taken by the Council of Public Prosecutors of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 11 јули 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Сулејман Алијевски од Битола, за заштита на слободи и права повредени со Одлука СОИ.бр.4/12 од 25 април 2012 година, донесена од Советот на јавни обвинители на Република Македонија.

2. Сулејман Алијевски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободи и права повредени со Одлука СОИ.бр.4/12 од 25 април 2012 година, донесена од Советот на јавни обвинители на Република Македонија. Според наводите во барањето, подносителот бил припадник на турската заедница во Република Македонија, меѓутоа тој не бил избран за јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство - Битола, по поднесените пријави по огласите А.бр.152-4/11 од 5 септември 2011 година и А.бр.1-5/12 од 4 јануари 2012 година, поради што не била запазена соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници, конкретно во

органот - Вишото јавно обвинителство - Битола.

Советот на јавни обвинители на Република Македонија со донесувањето на Одлуката за избор на јавни обвинители во вишите јавни обвинителства, основни јавни обвинители во основните јавни обвинителства и јавните обвинители во основните јавни обвинителства, СОИ.бр.4/12 од 25 април 2012 година, го повредил Амандманот VI од Уставот на Република Македонија, со кој се дополнува алинеата 2 на членот 8 од Уставот, според кој темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е, меѓу другите и соодветната и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа.

Со оглед на тоа што со наведената Одлука на Советот на јавни обвинители на Република Македонија е сторена општо дискриминација по национална припадност, со тоа што не било обезбедено тој како припадник на турската заедница во Република Македонија, да биде избран во Вишото јавно обвинителство - Битола, и со тоа немало соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органот, подносителот му предлага на Судот да ја поништи наведената Одлука СОИ бр.4/12 од 25 април 2012 година.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на јавните обвинители на Република Македонија, со свое писмо А.бр.194-1/12 од 14 јуни 2012 година се произнесе до Судот, по повод барањето за заштита на слободи и права поднесено од Сулејман Алијевски од Битола, во кое изнесе: „Советот на јавните обвинители на Република Македонија, изборот на јавни обвинители го врши согласно Уставот и позитивните законски одредби. Согласно член 40 став 2 и член 41 од Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија, Советот е должен да внимава на правична и соодветна застапеност на кандидатите кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, и секогаш при изборот на јавни обвинители го почитува ова законско решение.

За јавен обвинител се смета кандидатот кој добил мнозинство гласови од вкупниот број на членови на Советот.

Во конкретниот случај при избор на јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство Битола, кандидатот Сулејман Алијевски не го добил потребниот број на гласови за да биде избран за јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство Битола.

Потребниот број на гласови, односно мнозинството на гласови од вкупниот број на членови на Советот ги доби кандидатот Зора Сотирова“.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 1 и 11 од Уставот на Република Македонија, темелни вредности на уставниот поредок на Република

Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Уставот на Република Македонија со концептот на граѓанска држава, основните слободи и права на човекот и граѓанинот ги класифицирал како граѓански и политички слободи и права (членовите 9-28), и како економски, социјални и културни права (членови 30-49), гаранции на основните слободи и права (членови 50-54) и основи на економските односи (членови 55-60).

Според членот 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност. Во ставот 2 од овој член од Уставот се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија, согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, е заштитата на дел од слободите и правата на човекот и граѓанинот и тоа што се однесува на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминацијата на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според членот 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според членот 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствијата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучување на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не

е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од надлежноста на Уставниот суд утврдена во членот 110 алинеја 3 од Уставот, како и од содржината на цитираните деловнички одредби, Судот оцени дека за остварување на заштитата на слободите и правата пред Уставниот суд не е доволно само декларативно и начелно да се означат повредени слободи и права, туку треба да се наведат и аргументите, фактите и доказите на чија основа се заснива барањето за заштита и за конкретната дискриминација на лицето во постапувањето на органот.

Во конкретниов случај поднесеното барање е само декларативно барање за заштита на слободи и права. Имено, подносителот бара поништување на Одлука на Советот на јавни обвинители на Република Македонија, бидејќи не бил избран за јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство - Битола, а со неизборот произлегувало дека надлежниот орган му ги повредил слободите и правата, кои во барањето не се прецизирани по кој основ од член 110 алинеја 3 од Уставот, се тие слободи и права, односно по кој основ и како бил лично дискриминиран во постапката за избор, туку наведува дека органот ја донел оспорената Одлука спротивно на Амандманот VI од Уставот, за спроведување на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и други јавни институции на сите нивоа.

Барањето по својата суштина не се однесува на заштита на слободи и права за кои Судот е надлежен согласно член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. Со барањето, подносителот бара Судот да ја поништи Одлуката на Советот на јавните обвинители на Република Македонија, со цел Судот да преземе улога на инстанционо повисок орган кој ќе го цени актот на одлучување на друг орган, за што овој Суд нема надлежност.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека настапени се деловнички претпоставки за отфрлање на предметното барање.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (77/2012)

227.

У.бр.155/2011

- Барање на Јани Макрадули од Скопје, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на политичка припадност

- Application by Jani Makraduli from Skopje, for the protection of the freedoms and rights of the individual and citizen related to the freedom of thought and public expression of thought and prohibition of discrimination against the citizens on grounds of political affiliation

- Начинот на кој што подносителот на барањето јавно настапил и го искажал своето мислење во врска со вршење на јавна функција на носител на јавната функција (во прашална форма, како член на опозициона политичка партија и од говорница на политичката партија, последиците кои произлегле од јавниот настап,) без притоа да се вклучи во докажувањето на вистинитоста на прашањето односно изјавата, анализирани во нивната севкупност, претставува дејствие кое само појавно припаѓа на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, но во суштина навлегува во честа и угледот на граѓанинот кој во моментот ја врши јавната функција и неосновано ги повредува тие вредности. Со тоа изјавата ја губи содржината на таа слобода и истата претставува злоупотреба на јавното изразување и јавниот збор.

- The manner in which the applicant appeared in public and articulated his opinion regarding the performance of a public office of the holder of the public office (in a question form, as a member of an opposition political party and from the platform of the political party, the consequences that arose from the public appearance) without thereby engaging himself in the proving of the truthfulness of the issue, that is, statement, analysed as a whole, is an action which only appears to belong to the freedom of conviction, conscience, thought and public expression of thought, but essentially infringes upon the honour and reputation of the citizen who is currently carrying out the public office and violates these values without merits. Thereby the statement loses the content of that freedom and the same is a misuse of the public expression and public gathering.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, член 70 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Јани Макрадули од Скопје, застапуван од полномошникот Снежана Станковиќ, адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот определени во член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на политичка припадност.

2. Јани Макрадули од Скопје, преку полномошник Снежана Станковиќ-адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата определени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, за кои барателот смета дека му биле повредени со Пресуда К.бр. 991/09 од 01.10.2010 година, донесена од Основниот суд Скопје I Скопје и со Пресуда КЖ.бр. 332/11 од 07.03.2011 година на Апелациониот суд Скопје.

Во барањето за заштита на слободите и правата предвидени во член 110 алинеја 3 од Уставот, е наведено дека барателот истото го поднесе бидејќи смета дека му биле повредени овие права, со судската Пресуда К.бр.3581/10 од 23.02.2011 година на Основен суд Скопје I Скопје. Имено, со оваа пресуда во својство на обвинет, бил осуден на парична казна од 100 дневени глоби, во висина на една дневна глоба од 10 (десет) евра или вкупно 1000 (илјада) евра (по курсна листа на НБМ, од ден 23.02.2011 година, среден курс, едно евро, во денарска противвредност од 61,22 денари) во денарска противвредност од 61.220,00, која бил должен да ја плати во рок од 3 три месеци од правосилноста на пресудата, како и тоа дека бил должен да плати судски паушал од 2000,00 денари, и трошоци на постапката на приватниот тужител во износ од 23.140,00 денари. Првостепената пресуда била потврдена со Пресуда КЖ.бр.676/11 од 18.05.2011 година на Апелационен суд во Скопје, со која жалбата на осудениот била одбиена како неоснована.

Во продолжение на барањето ги цитира член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 16 став 1, 2 и 3 и член 98 став 2 од Уставот и наведува дека според Европското право за човековите права во делот од слободата на изразувањето и заштитата од клеветата, во практиката било покажано дека ограничувањето на изразувањето е помалку обврзувачко кога оштетената страна била јавна личност. Ова се должело на многу важниот општествен интерес на дискусиите за однесувањето и карактерот на јавните лица. Од тука според наводите во барањето можеби помалку биле потребни законски мерки за заштита на угледот на јавните личности, отколку за приватните лица. За јавните личности можело да се смета дека предизвикувале такви коментари со самото преземање на јавната улога и со тоа, во определена смисла истите „се откажувале“ од целосната мерка на „заштита“.

Според наводите во барањето важно било за демократското општество избраниот владин функционер да биде отворен и подвргнат на неограничени јавни критики.

Исто така подносителот во барањето наведува дека во членот 172 од Кривичниот законик, законодавецот на некој начин го ограничил правото на слободно изразување, па го предвидел кривичното дело „Клевета,“ и определил дека дејствието „изнесување или пренесување“ на нешто невистинито што било штетно за честа и угледот на друго лице, било недозволено дејствие и за тоа следела санкција. Според подносителот на барањето се поставувало прашањето кој бил објектот на заштита со предвидувањето на ова кривично дело наспроти општествениот интерес кој се штител со јавната дебата и со поставување на прашања во врска со работата на јавно избраните претставници и функционери.

Во барањето се наведува дека е потребно судот да ги спореди и да ги конкурира овие две важни права - правото на индивидуалецот

- функционерот доколку за него се изнесува некоја невестина да биде заштитен со Кривичниот законик и да може да поднесува приватни кривични тужби и правото на секој што ќе добие информација, особено на претставник на политичка партија, да поттикнува со прашање јавна дебата околу законитоста или незаконитоста на делувањето на тој јавен функционер.

Според наводите во барањето тргнувајќи од одредбите на член 20 став 1 од Законот за спречување на корупција не можело да се преземе казнено гонење или да се повика на каква и да е друга одговорност лице кое открило податоци што укажуваат на постоење на корупција. Според член 172 став 4 од Кривичниот законик немало да се казни за клевета обвинетиот ако ја докажело вистинитоста на своето тврдење или ако се докаже дека имал основана причина “да поверува во вистинитоста на она што го изнесува или пренесува”. Со приватната кривична тужба на тужителот Сашо Мијалков од Скопје, пред Основен суд Скопје I Скопје, барателот Јани Макрадули од Скопје бил обвинет за кривично дело “Клевета“ од член 172 став 1 од Кривичниот законик, затоа што на прес-конференција поставил прашање во врска со тужителот и неговото работење. Во конкретниот случај, Основен суд Скопје I Скопје недвосмислено утврдил дека немало тврдење преку изнесување на прашања.

Во барањето исто така се наведува дека од уставните, законските одредби и според Европското право за човековите права произлегувало дека темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и дека во сферата на овие слободи и права спаѓаат слободата на уверувањето, мислата, јавното изразување на мислата, слободата на примање и пренесување на информациите. Согласно тоа секој имал право на јавно изразување на мислата, уверувањето и пренесувањето на информации.

Според наводите во барањето во конкретниот случај, дејствијата преземени од страна на обвинетиот не претставувале објект на заштита од страна на кривичното право бидејќи прво, немало тврдење, туку само изразување на мисла на јавен настап во облик на прашање, што не било забрането ниту со Уставот ниту со кој било закон, и второ, со ниту еден збор, во спорниот навод, не било наведено името или презимето на приватниот тужител и не било познато како тужителот се препознал во наведената изјава, кога судот тоа во образложението го навел. Во барањето се наведува дека во конкретниот случај не станувало збор за клевета туку само за поставување на прашања во однос на податоци кои укажувале на постоење на корупција и воопшто не се спомнувало името и презимето на приватниот тужител по кои тој или било кој друг би можел да се препознае и да му се наруши честа и угледот. Воедно,

како што се наведува во барањето, најважно било во конкретниот случај да се утврди дали обвинетиот Јани Макрадули изнел "тврдење" со цел да слободно изразување на мислата или истото го изјавил со "лоша намера" и единствено да го наруши угледот на тужителот, па со тоа ја злоупотребил слободата која му била со Уставот загарантирана.

На крајот подносителот на барањето смета дека од начинот на кој била дадена изјавата, како и од улогата на обвинетиот како претставник на политичка партија во чие име бил и свикан пресот, имал обврска да обелоденува информации до кои ќе стигнел. Осудениот Јани Макрадули не само што поттикнал прашања во врска со изјавата дадена на пресот, туку презентирал докази кои укажуваат на корупција, поднел кривична пријава до Основното јавно обвинителство и до Државната агенција за спречување корупција. Оттаму, намерата на осудениот била да открие незаконско постапување на јавен функционер, а не да наштети на честа и угледот на тужителот.

Од овие причини, го поднеле ова барање до Уставниот суд, со предлог да се донесе одлука со која ќе утврди повреда на уставно загарантираната слобода на јавно изразување.

3. Судот на седница утврди дека со приватната кривична тужба поднесена на 19.09.2007 година од приватниот тужител Сашо Мијалков преку полномошник Антонио Апостоловски адвокат од Скопје, бил обвинет Јани Макрадули од Скопје, за кривично дело - Клевета од член 172 став 1 од КЗ. по одржаниот главен, јавен и усмен претрес, во присуство на приватниот тужител, полномошникот на приватниот тужител Антонио Апостоловски, адвокат од Скопје, а без присуство на обвинетиот и неговиот бранител, уредно повикани, Основниот суд Скопје I Скопје ја донесе Пресудата IX.К.бр.3581/10 од 23.02.2011.

Со оваа пресуда првостепениот суд утврдил дека обвинетиот Јани Макрадули од Скопје се прогласува за виновен дека сторил кривично дело - Клевета од член 172 став 1 од КЗ, па согласно овој член како и членовите 4, 30, 31, 32, 33, 38, 38-а и 39 од КЗ, судот го осудил на парична казна од 100 (сто) дневни глоби, во висина на една дневна глоба од 10 (десет) евра или вкупно 1000 (илјата) евра (по курсна листа на НБМ, од ден 23.02.2011 година, среден курс, едно евро, во денарска противвредност од 61.220,00 денари, која да ја плати во рок од 3 (три) месеци од правосилноста на пресуда, а доколку не ја плати во наведениот рок, а присилното извршување остане без успех, судот ќе ја изврши така што за секоја дневна глоба ќе определи еден ден затвор со тоа што затворот не може да биде подолг од шест месеци.

Првостепениот суд утврдил дека дејствијата поради кои бил прогласен за виновен се состоеле во тоа дека на ден 09.09.2007 година на прес конференција во седиштето на СДСМ во Скопје на ул. Бихаќка

бр. 8 меѓу другото изнел невинната изјава дека „Атрактивната локација зад трговскиот центар Рамстор на која треба да се гради хотелски комплекс ја добила компанијата зад која стои ОРКА ХОЛДИНГ фирмата на Орце Камчев...“, понатаму коментирајќи дека јавната продажба на градежното земјиште како Хотелска Окта за која одговорни биле Премиерот и неговите братучеди Мијалкови наведува „Откако е откриен овој мега скандал најголема дилема е дали оскарот за најкорумпиран политичар ќе го добие премиерот или неговите братучеди. Тие што го смислија или тие што го реализираа договорот“ со што наштетил на честа и професионалниот углед на приватниот тужител.

На ден 01.03.2010 година првостепениот суд донесе Пресуда К.бр.5204/07 со која обвинетиот Јани Макрадули го огласи за виновен и му изрече парична казна во износ од 100 дневни глоби вредност на една глоба од 10 евра. Со Решение КЖ.бр.1495/10 од 12.10.2010 година Апелациониот суд Скопје, Пресудата К.бр.5204/07 од 01.03.2010 година ја укина и предметот го врати на повторно судење пред првостепениот суд.

Судот постапувајќи по нападствијата на Апелациониот суд одржа главен, јавен и усмен претрес на ден 23.02.2011 година во присуство на приватниот тужител и неговиот полномошник, без присуство на обвинетиот и неговиот бранител кои биле уредно повикани. Првостепениот суд откако утврди дека присуството на обвинетиот не е нужно со оглед да истиот повеќе пати иако уредно повикан не се јавуваше на поканите на судот, имаше можност одбраната да ја изнесе и лично и преку својот бранител и по писмен пат преку одговор на тужба што истиот не го стори, поканата за последниот претрес е примена и на работното место и во неговиот дом согласно член 115 од Законот за кривичната постапка, а одбрана за кривичното дело кое му се става на товар согласно законот не е задолжителна.

Полномошникот на тужителот во завршен збор наведе дека во целост останува кон наводите истакнати во приватната кривична тужба, бидејќи од изведените докази се докажа дека обвинетиот го сторил делото Клевета, односно неспорно било дека клеветата била насочена спрема тужителот како најекспониран братучед на премиерот. Причината за поведување на постапката била исклучиво од причина што обвинетиот не сакал да се извини за невинните изјави кои повеќе пати преку медиумите ги произнесува, па единствен начин да се сочува честа и угледот е преку поднесување на тужба. Предложи судот обвинетиот да го осуди за делото, имајќи предвид дека обвинетиот повеќе пати го имал сторено кривичното дело спрема приватниот тужител.

На наведениот главниот претрес, Основниот суд во доказната постапка ги дозволи и изведе предложените докази односно го сослуша приватниот тужител Сашо Мијалков, го прочита записникот К.бр.5204/07

од 1.03.2010 година каде е опишана презентацијата на ЦД на кое се наоѓа снимката на емисијата Дневник на ТВ Телма од 9.09.2007 година, па сепак ги истите по слободно судско убедување ја утврди фактичката состојба.

Обвинетиот Јани Макрадули бил потпретседател на СДСМ, со седиште на ул. Бихаќка во Скопје. Релевантните околности и решавачките факти по однос на конкретниот кривично правен настан, Основниот суд ги утврди од изведените вербални и писмени докази во текот на постапката. Имено, од исказот на приватниот тужител даден на главниот претрес, судот утврди дека, приватната тужба ја пуштил од причина што осетил дека му била нарушена честа и угледот, професионалниот како и угледот помеѓу пријателите и средината во која живеел, постојано слушал коментари и се чувствувал непријатно бидејќи бил инволвиран во настан и со дејствија кои не се точни. Инаку ова не било првпат да поднесе тужба против обвинетиот за слични ситуации каде било неосновано инволвирано неговото име, а досега сите постапки биле во негова корист одлучени. На обвинетиот не му било првпат тужителот во своите изјави да го ословува како „братучед на премиерот“ па оттука немало сомнение дека изјавата се однесувала за него. Точно било дека имал контакти со раководните лица во Орка Холдинг и со лицето Орце Камчев, но тие биле пријателски, а немал никаква деловна соработка односно на ниту еден начин не бил вклучен или инволвиран во градбата на хотелскиот комплекс. Оштетното побарување кое го предјави ќе го остварува во граѓанска постапка.

Поради целисходност на постапката Основниот суд не изврши повторна презентација на ЦД од ТВ Дневникот на ТВ Телма туку изврши увид и го прочита записникот од главниот претрес од ден 1.03.2010 година каде е опишана презентацијата. Од презентираниот ЦД од 9.09.2009 година видно е дека во наведената емисија е објавена прес конференцијата одржана во седиштето на СДСМ, каде меѓу другото обвинетиот ги кажал и зборовите „Атрактивната локација зад трговскиот центар Рамстор на која треба да се гради хотелски комплекс ја добила компанијата зад која стои ОРКА ХОЛДИНГ фирмата на Орце Камчев“, понатаму коментирајќи дека јавната продажба на земјиштето претставува „Хотелска Окта“, како и дека „Откако е откриен овој мега скандал најголема дилема е дали оскарот за најкорумпиран политичар ќе го добие премиерот или неговите братучеди? Тие што го смислија или тие што го реализираа договорот.

Анализирајќи ги изведените докази, Основниот суд оценил дека дадените изјави од страна на обвинетиот како и значењето на искажаните зборови можат да наштетат на честа и угледот на приватниот тужител што претставува обележје на законското битие на предметното кривично дело. Ваквите изјави изнесени од страна на обвинетиот, на прес конференција одржана во политичка партија можат значително да

ја загрозат честа на личноста на приватниот тужител во средината во која тој живее и работи, како и пред целокупната македонска јавност со оглед дека приватниот тужител е носител на јавна функција, притоа имајќи предвид дека изјавите дадени на ваков начин брзо и агресивно се шират и пренесуваат во јавноста.

Околноста што приватниот тужител не е именуван, односно не е спомнат со целосно име и презиме од страна на обвинетиот е ирелевантна за постоењето на конкретното кривично дело, со оглед дека според изнесените околности во даддените изјави јасно и недвосмислено може да се конкретизира и препознае личноста на приватниот тужител, кон кого истите се насочени. Ова особено од причини што од страна на водителот на Дневникот во најавата приватниот тужител е именуван со своето презиме.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба првостепениот суд најде дека во дејствијата на обвинетиот Јани Макрадули се содржани сите битни елементи на кривичното дело - Клевета од член 172 став 1 од Кривичниот законик, па од овие причини судот го огласи за виновен и казни согласно Законот. Кривичното дело Клевета го чини тој што за друг изнесува или пренесува нешто невистинито што може да му наштети на неговата чест и углед. Во конкретниот случај со изнесувањето на наведените тврдења обвинетиот изнел невистини за приватниот тужител и тоа во својство на потпретседател на политичка партија со што му наштетил на честа и угледот на приватниот тужител. Имено, основниот поим на кривичното дело Клевета е изнесување или пренесување нешто невистинито за друг односно основната цел на ова дело е да ги заштити честа и угледот од напади чија содржина е невистинита односно од изјава која може значително да ја загрози честа и угледот на личноста во одредена средина.

Основниот суд постапувајќи согласно напаствијата на Апелациониот суд оцени дека битна компонента на битието на ова кривично дело е невистинитоста на тврдењето, па во конкретниот случај судот цени дека тврдењето од страна на обвинетиот за случените настани, процеси и состојби наведени на прес конференцијата, не се поткрепени со никакви докази, бидејќи приватниот тужител според својата функција како директор на Управата за безбедност и контра разузнавање нема овластувања да учествува во продажба на земјиште во сопственост на РМ, ниту пак обвинетиот презентираше било каков доказ дека приватниот тужител приватно учествувал во наведената постапка, поради што судот смета дека обвинетиот во целост го исполнил битието на предметното кривично дело. Овој факт првостепениот суд особено го утврди и од самиот исказ на приватниот тужител на кого во целост му поклонил верба, кој јасно, категорично и недвосмислено тврдеше дека немал никакви деловни контакти со посочените правни и физички лица

туку само пријателски.

При одмерувањето на видот и висината на кривичната санкција првостепениот суд ги имаше предвид сите околности предвидени во член 39 од КЗ, а кои се од влијание за индивидуализација на казната. Па така, како отежнувачки ги имаше предвид зачестеноста на овие кривични дела и степенот на кривичната одговорност, околноста дека веќе постојат други постапки спрема овој обвинет поднесени од истиот тужител, како и околноста што оштетениот предјави оштетно побарување, а со оглед дека обвинетиот не се јави во судот и не присуствуваше на главниот претрес, иако истиот подолг временски беше одложуван и презакажуван, судот не можеше да утврди постоење на олеснителни околности.

Основниот суд смета дека со изречената парична казна како во диспозитивот на пресудата воспитно ќе се влијае врз обвинетиот, а исто така и на генерален план ќе се влијае врз други да не се јавуваат како сторители на вакви и други кривични дела со што во целост би се исполниле целите на казнувањето согласно член 32 од КЗ.

Согласно член 89 и член 92 од ЗКП судот го задолжи обвинетиот да плати на име кривичен паушал износ од 2.000,00 денари, како и да ги надомести трошоците на постапката на приватниот тужител во вкупен износ од 23.140,00 денари, кои се однесуваат и тоа износ од 1.000,00 денари такса за тужба 1.300,00 денари за изготвување на тужба и износ од по 1.560,00 денари за награда за застапување на полномошник на 14 одржани претреси согласно АТ, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување.

Против првостепената кривична пресуда Јани Макрадули, поднел жалба поради сторена суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на Кривичниот законик и одлуката за кривичната санкција и поради одлуката за трошоците на постапката, со предлог жалбата да се уважи, првостепената пресуда да се преиначи, на начин што обвинетиот да биде ослободен од обвинение или првостепената пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно постапување и одлучување.

Постапувајќи по изјавената жалба Апелациониот суд Скопје донел Пресуда КЖ.бр.676/11 од 18.05.2011 година со која ја одбил жалбата во целост како неоснована, а пресудата на првостепениот суд ја потврдил.

Второстепениот суд го ценел жалбениот навод за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 11 од ЗКП, како произлегува од содржината на жалбата, меѓутоа не го прифати како основан со оглед да обжалената пресуда не содржи такви недостатоци поради кои не би можела да се испита во

однос на нејзината правилност и законитост, изреката на пресудата е јасна и разбирлива, непротивречна со содржината на изведените докази во текот на кривичната постапка, а во образложението се содржани доволно причини за утврдените факти и завземените правни ставови на судот.

Апелациониот суд го ценел жалбениот навод дека првостепениот суд го повредил правото на одбрана на обвинетиот кога главниот претрес од 23.02.2011 година го одржал без присуство на обвинетиот согласно член 454 став 4 од ЗКП и покрај тоа што не биле исполнети законските услови за тоа, односно и покрај тоа што обвинетиот не бил уредно повикан за главниот претрес, со што ја сторил суштествената повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 3 од ЗКП, но истиот не го прифати за основан.

Второстепениот суд утврдил дека се неосновани се жалбените наводи за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 2 в.в. со член 456 од ЗКП. Имено, со жалбата се укажува дека не било одржано рочиште за мирење пред да се закаже и одржи главниот претрес. Неспорно член 456 од ЗКП дава можност пред закажување на главен претрес за кривични дела од надлежност на судија поединец за кој се гони по приватна тужба, судијата поединец да може да го повика само приватниот тужител и обвинетиот во определен ден да дојдат во судот заради претходно разјаснување на работите, ако смета дека тоа би било целесообразно за побрзо завршување на постапката и во случај да не дојде до помирување на странките и до повлекување на приватната тужба судијата да земе изјава од странките и да ги повика да стават свои предлози за прибавување на доказите, како и дека ако судијата поединец не најде дека постојат услови за отфрлање на тужбата ќе донесе одлука кои докази ќе се изведат на главниот претрес и ќе закаже веднаш главен претрес. Но од содржината на наведениот член судијата не е во обврска да превзема дејствија во смисла на цитираниот член, а и во овој член законот не се повикува на некакво рочиште за мирење на странките, па неосновани се жалбените наводи за сторената суштествена повреда со тоа што првостепениот суд одржал главен претрес без претходно да одржи рочиште за мирење на странките.

Судот утврдил дека се неосновани жалбените наводи за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба. По мислење на советот на Судот од изведените докази во текот на постапката, како и нивна совесна анализа и оценка, првостепениот суд правилно и целосно ја утврдил фактичката состојба кога нашол дека обвинетиот на ден 9.09.2007 година на прес конференција во седиштето на СДСМ во Скопје на ул. Бихаќка бр.8, меѓу другото изнел невинистата изјава

Во жалбата на осудениот се наведува дека судот фактичката

состојба погрешно и нецелосно ја утврдил поради тоа што истата се базира само на наводите во приватната кривична тужба, без притоа судот да изведе докази во насока на утврдување на истите. Се наведува дека судот не го сослушал приватниот тужител како би можел со сигурност да утврди дали неговата чест или углед се нарушени и со што точно се нарушени, потоа дека со ниту еден збор во наводите кои ги искажал обвинетиот не е наведено името и презимето на приватниот тужител, ниту пак истото било наведено во обжалената пресуда, па оттука не било јасно како приватниот тужител се препознал во изјавата која ја дал обвинетиот, дотолку повеќе што во жалбата се наведува дека презимето на приватниот тужител во изјавата не го споменал обвинетиот, туку тоа го споменал водителот на Дневник, а обвинетиот го употребил само зборот братучеди, но притоа не кажал кои братучеди, ниту пак судот утврдил дали приватниот тужител му е братучед на премиерот и колку братучеди има истиот. Сублимирано во жалбата се наведува дека судот донел одлука врз основа на изјава дадена во прашална форма, без поименично да биде споменат воопшто приватниот тужител, па и без да го сослуша приватниот тужител за да може да утврди со што точно му е нарушен угледот и честа и дека се работи за политичка прес конференција.

Судот ги ценеше ваквите жалбени наводи, но истите не ги прифати за основани. Наведеното од причина што, првостепениот суд врз основа на сите изведени докази во текот на постапката, ги утврдил решителните факти по однос на предметниот кривично правен настан. Имено врз основа на исказот на приватниот тужител Сашо Мијалков, даден на главен претрес од 23.02.2011 година судот утврдил дека обвинетиот и претходно изнесувал неvistини за приватниот тужител и притоа го ословувал како братучед на премиерот, поради што приватниот тужител немал никакво сомнение дека и овој пат изјавата наведена во изреката на обжалената пресуда ја искажал за приватниот тужител, поради што и ја поднел приватната кривична тужба, со оглед дека осетил дека му била нарушена честа и угледот, како на професионален план, така и на приватен план. Од исказот на приватниот тужител судот утврдил дека наводите во изјавата не се точни, односно дека приватниот тужител се познавал со лицето Орце Камчев, биле пријатели, но тој немал никакви врски со раководните лица на Орка Холдинг, односно на ниту еден начин не бил инволвиран во градбата на наведениот хотелски комплекс, со оглед дека немал никаква деловна соработка со фирмата Орка Холдинг. Од опишаната презентација на ТВ дневникот на ТВ Телма судот ги утврдил точните наводи кои обвинетиот критичното време и место ги изнел за тужителот.

Имајќи го предвид наведеното, по оценка на Судот, првостепениот суд правилно постапил кога не извел дополнителни докази во насока на утврдување на околностите дали наведената изјава се однесува за приватниот тужител, со оглед дека неговото име и презиме не е

наведено, поради тоа што видно од исказот на приватниот тужител, како и од наводите искажани од страна на обвинетиот, произлегува дека истите се однесуваат за приватниот тужител, со оглед дека обвинетиот и претходно на прес конференцији искажувал неvistини за приватниот тужител, без при тоа да го спомене името и презимето на приватниот тужител, туку само со ословување како братучед на премиерот.

Поради наведеното, Судот, кој во целост го прифаќа образложението на првостепениот суд, ги оцени како неосновани жалбените наводи дека судот погрешно ја утврдил фактичката состојба поради тоа што не го сослушал приватниот тужител, како и поради тоа што не утврдил дали приватниот тужител е братучед на премиерот и дали предметната изјава се однесува на него, со оглед дека видно од записникот за главен претрес од 23.02.2011 година судот го сослушал приватниот тужител Сашо Мијалков и врз основа на исказот на истиот и опишаната презентација од ТВ дневникот на ТВ Телма ги утврдил решителните факти, но и поради следното:

Во конкретниот случај од сите околности Апелациониот суд цени дека обвинетиот изнел тврдење за приватниот тужител. Изјавата на обвинетиот е со неvistинита содржина што се утврдува од изведените докази. Инаку, законска претпоставка е дека фактичкото тврдење кое може да му штети на честа и угледот на другиот е неvistинито, па затоа теретот на докажувањето дека тврдењето е вистинито е на страна на обвинетиот, па во случајот обвинетиот е тој кој требал да докаже дека неговата изјава е со вистинита содржина, што не е сторено. Од содржината на изјавата дадена од обвинетиот и околностите под кои е дадена со сигурност може да се заклучи дека истата се однесува на приватниот тужител, па затоа е ирелевантно дали приватниот тужител изрично е именуван. Од содржината на изјавата, времето, местото и начинот на кој е дадена произлегува дека е сериозна и објективно земено кај трети лица може да создаде уверување за можност за постоење на одредени факти. Судот истата ја оцени како клеветничка, бидејќи по негово мислење фактичкото тврдење содржано во истата, по објективна оценка може да штети на честа и угледот на приватниот тужител.

Поради наведеното и како првостепениот суд правилно ја утврдил фактичката состојба, неосновани се жалбените наводи за погрешна примена на материјалниот закон, со оглед да во дејствијата на обвинетиот Јани Макрадули се содржани законските елементи на кривичното дело Клевта од член 172 став 1 од Кривичниот законик, за кое е и огласен виновен со обжалената пресуда.

Предмет на оценка на Судот беше жалбениот навод на обвинетиот дека судот погрешно постапил кога истиот го огласил за виновен и го осудил на парична казна како во изреката на обжалената пресуда, со оглед да фактичката состојба не била правилно и целосно утврдена, но

истиот не го прифати за основан.

Како неосновани Судот ги оцени и жалбените наводи на обвинетиот дека судот погрешно постапил кога го задолжил истиот да ги надомести трошоците сторени во текот на постапката, со оглед дека фактичката состојба била погрешно и нецелосно утврдена. Наведеното од причина што имајќи го во предвид претходно наведеното, односно да фактичката состојба првостепениот суд правилно и целосно ја утврдил, како и дека правилно го применил материјалното право, притоа имајќи го во предвид и исходот на постапката, односно да обвинетиот е огласен виновен за кривичното дело кое му се става на товар, првостепениот суд правилно постапил кога го задолжил обвинетиот да ги надомести трошоците сторени во текот на постапката согласно член 89 и 92 од ЗКП.

4. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 11 став 1 од Уставот, е определено дека физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Со членот 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со членот 50 став 1 од Уставот е определено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија, во постапка заснована на начелата на приоритет и итност.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и тоа само во време на воена или вонредна состојба, според одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имот или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата, според ставот 4 на овој член, не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Уставносудската заштита не се однесува на сите слободи и права утврдени со Уставот, туку на дел од нив, односно само за оние кои се во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија определени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Но, граѓанинот, за слободите и правата кои не подлежат на уставносудска заштита, согласно цитираниот член 50 став 1 од Уставот, може таа заштита да ја остварат пред судовите во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Уставот на Република Македонија поаѓа од гарантирање на самата слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, на начин кој е општ, генерален за сите поединци и токму од аспект на оваа општост мора да се толкува одредбата од член 54 став 4 од Уставот со која се исклучува ограничувањето на оваа слобода.

Меѓутоа, ова не значи дека не постои никакво ограничување за поединецот во манифестирањето на генерално загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Границите на манифестирањето на оваа слобода за поединецот се наоѓаат во со закон санкционираните дејствија, без оглед дали се работи за кривична или граѓанско-правна санкција. Оттука, уставно-правен спор дали постои повреда на со Уставот загарантираната слобода на јавното изразување на мислата преку санкционирање на нејзината манифестација, се сведува на уставно- правна оценка дали со ваквата санкција е повредена самата содржина на уставно гарантираната слобода на поединецот без никакво ограничување јавно да го искаже своето мислење, или, пак, е санкционирано дејствие кое, иако како свој појавен облик го има јавното искажување на мислење, всушност ја изгубило смислата на слобода на мислење и јавно искажување на мислата која што Уставот ја гарантира и заштитува, преминувајќи во дејствие со кое се повредуваат други со Уставот и со закон заштитени слободи, права и интереси.

Слободата на изразувањето наоѓа своја заштита и со меѓународните документи, но и ограничување. Имено, според членот 12 од Универзалната декларација за човекови права: “Никој нема да биде изложен на произволно вмешување во неговиот приватен и семеен живот, домот или преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Овие слободи и права се уредени и со членот 18 од Универзалната декларација според кој секој има право на слобода на мислата, совеста

и религијата, а според членот 19 од Декларацијата секој има право на слобода на мислење и изразување, со тоа што според член 29 став 2 од оваа Декларација, при користењето на своите права и слободи, секој ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со Закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

Според членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде предмет на самоволни или незаконити мешања во неговиот приватен живот, во неговото семејство, во неговиот стан или неговата преписка, ниту на незаконити повреди на неговата чест или на неговиот углед. Секое лице има право на законска заштита против ваквите мешања или повреди.”

Според членот 19, исто така од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права:

“Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење.

Секое лице има право на слобода на изразувањето. Ова право, без оглед на границите, ја подразбира слобода на изнаоѓање, примање и ширење на информации и идеи од сите видови во усмена, писмена, печатена или уметничка форма, или на кој и да е начин по слободен избор.

Остварувањето на слободите предвидени во точката 2 на овој член опфаќа посебни должности и одговорности. Следствено на тоа, тоа може да биде подложено на извесни ограничувања што мораат, меѓутоа, да бидат одредени со закон, а се потребни од причините:

- а) на почитување на правата или угледот на други лица;
- б) на заштита на државната безбедност, на јавниот ред, на јавното здравје и на моралот.”

Според членот 8 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи: “Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.”

Според членот 10 од Конвенцијата:

“Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на

границите. Овој член не ги спречува државите на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.”

Остварувањето на овие слободи, кое што вклучува обврски и одговорности, може да биде под определени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите; за спречување на ширење на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судењето”.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права и Европската конвенција за човековите права поаѓаат од правото на поединецот слободно да го манифестира своето уверување и совест и слободно да ја изрази својата мисла, без никакво ограничување и во било која форма, но, истовремено, упатуваат на ограничувањата на оваа слобода, кои мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни, односно неопходни во едно демократско општество заради заштита на правата или слободите на другите лица, националната безбедност или јавниот поредок, здравјето или моралот.

Слободата на мислата и јавното изразување на мислата претставува субјективно право кое е нераскинливо поврзано со човековата личност. Гарантирањето на оваа слобода во Уставот на Република Македонија е на такво рамниште што овозможува нејзино директно остварување, без поддршка на посебно законско уредување и истовремено овозможува нејзина директна заштита врз основа на Уставот, од страна на Уставниот суд, согласно членот 110 став 1 алинеја 3 од Уставот. Исто така, Уставот на Република Македонија не содржи ниту специјална ниту генерална законска резерва која би ги определила границите на остварувањето на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, поради што нејзината граница треба да се бара во севкупноста на Уставот и неговите определби имајќи ги при тоа во предвид меѓународните документи што се ратификувани во согласност со Уставот.

Ваквото високо ниво на гарантирање на слободата на мислата и нејзиното јавно изразување во Уставот на Република Македонија, интерпретирани во меѓународното право не може да важи неограничено. Заради обезбедување на заедничкиот живот, правниот поредок понекогаш мора да ја ограничи слободата на поединецот за да ја заштити слободата на другите, односно содржински да го ограничи нивното важење. (член 54 став 4)

Не е спорно дека прашањето на слободата на изразување и нејзиното ограничување или злоупотреба е мошне чувствително,

а тоа особено кога таа слобода треба да се балансира со правото на приватноста, честа и угледот, поради што тоа треба да се утврди во секој конкретен случај.

Во конкретниот случај, судот преку донесените судски одлуки, го санкционирал изнесеното јавно мислење на барателот Јани Макрадули како мерка што ја сметал за неопходна за заштита на честа, угледот и авторитетот на друг граѓанин, бидејќи барателот Јани Макрадули користејќи го правото на слобода на јавно изразување, загрозил заштитено право на друг граѓанин, во конкретниот случај на лицето Сашо Миалков, носител на јавна функција, директор на ДБК.

Во врска со положбата на барателот Јани Макрадули се јавува во својство на пратеник во Собранието на Република Македонија потпредседател на СДСМ и изјавата ја дал од седиштето на СДСМ. (ако истата изјава би била дадена во Собранието на Република Македонија би бил заштитен со имунитет на претеник и приватната тужба би била невозможна). Иако слободата на изразување е значајна за секого, тоа особено важи за избраните претставници на народот, бидејќи истиот го претставува електоратот обрнувајќи внимание на нивните преокупации и ги брани нивните интереси. Поради тоа, вмешувањето во слободата на изразувањето на член на парламентот, како што е во случајот подносителот на барањето бара највнимателна анализа од страна на Судот.

Оттука, потребно е да се направи анализа на осудата и санкцијата на Јани Макрадули за кривичното дело Клевета а во насока на тоа дали осудата и санкцијата за кривичното дело Клевета претставува оправдано ограничување на неговите слободи и права, или пак тоа не е случај, односно дали судовите постигнале фер баланс помеѓу потребата за заштита на угледот и честа на оштетениот и слободата на изразување на подносителот на барањето во контекст на околностите на случајот. Слободата на политичката дебата несомнено нама апсолутна природа. Договорната страна може да ја подложи на определени “ограничувања” или “казни”, и бара Судот да се впушти во една стриктна контрола.

При анализата на осудата и санкцијата за кривичното дело Судот оцени дека е потребно да се има предвид дека спорната изјава се однесува на коментирање во врска со јавното надавање за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија кое се наоѓало позади ТЦ “Рамстор”, и поради тоа, според Судот, треба да се третира како текст што е составен дел на дебата за прашање од интерес за јавноста и секако прашање од првенствен политички интерес на јавноста. Оттука, оцената на инкриминираниот дел на таа изјава, како и оцената на причините на судовите наведени како основ за осудителната пресуда во интерес на заштитата на честа и угледот на оштетениот, треба да се одвива во тој контекст.

Во тој контекст не гледаме причина овој Суд да не го прифати ова наоѓање. Меѓутоа, не е задача на Уставниот суд да утврдува и прогласува какви биле односите помеѓу овие лица бидејќи и пред тоа имало коментирање од страна на осудениот во однос на оштетениот. Она што треба да се оцени заради одлучување дали во случајот судовите постигнале разумен баланс на правото на чест и углед на оштетениот и слободата на изразување на подносителот на барањето, е да се одговори на следните прашања:

-дали исказот дека оштетениот, во својство на јавен функционер, учествувал или не во сомнителна зделка, а не бил споменат поименично во изјавата која претставува политички говор во даденото време е исказ за факт и, ако е, дали тој е вистинит или не, имаме ли сериозно пречекорување.

-дали изнесувањето на тој факт во спорната изјава има некаква функција во јавната дебата, каква што е дебатата за јавно надавање за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија, кое се наоѓало позади ТЦ “Рамстор” и дали јавноста треба да знае како се трошат парите или се работи само за клеветата.

-дали изнесувањето на таков факт во јавноста објективно може да ги засегне честа и угледот на оштетениот.

Во тој контекст, Судот оцени дека утврдувањето на вистинитоста на инкриминираниот исказ, како основа за утврдувањето дали во случајот постои битието на кривичното дело клеветата, било од првостепена важност за судовите. Тие судови утврдиле дека вредносните судовите не ги сметале за релевантни и оцениле дека исказот на подносителот на барањето не бил вистинит, односно дека не постојат докази за спротивното.

Иако Уставниот суд не е повикан да ја преоценува фактичката состојба во кривичниот предмет во улога на инстанционен суд, сепак, во контекст на заштитата на слободата на изразување, има право и обврска да оценува дали судовите овозможиле обвинетиот да ја докажува вистинитоста на инкриминираниот исказ. Во тој контекст Судот утврди дека подносителот на барањето имал можност во текот на целата постапка да презентира докази за вистинитоста на својот исказ. Во отсуство на доказ кој со категоричност на ниво на исказот би ја потврдил неговата вистинитост, или кој би покажал силна основа да се смета за таков, не останува друго освен да биде прифатено наоѓањето на судот дека исказот бил невистинит.

Иако изјавата е дел од јавна дебата, прашањето е дали изнесувањето на податокот за јавното надавање за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија кое се наоѓало позади ТЦ “Рамстор”, има некакво влијание или значење за

јавноста како придонес за подобро согледување на предметот на јавната дебата. Прашањето е релевантно затоа што во таков контекст понекогаш е можно јавниот интерес да налага повисок праг на толеранција за изјави што засегаат поединци и нивните лични вредности.

Судот утврди дека од изнесените уставни одредби произлегува дека е високо нивото на гарантирање на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата до степен таа да не може да биде ограничена ниту во случаи утврдени со Уставот во кои можат да се ограничат другите слободи и права (член 54 став 4). Од друга страна, Уставот го овластил Собранието на Република Македонија, како носител на законодавната власт кој е претставнички орган на граѓаните, да донесува закони (членовите 61 и 68), при што законите мораат да бидат во согласност со Уставот и секој е должен да ги почитува Уставот и законите (член 51), со што Уставот го овластил законодавецот преку донесување на закони да го вообличи правниот поредок. Така, високото ниво на уставно загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата има свои граници во со закон санкционираниите дејствија. Во таа смисла, членот 172 став 1 од Кривичниот законик определил дека дејствието изнесување или пренесување на нешто невистинито, што е штетно за честа и угледот на друго лице, е недозволено дејствие и за тоа следи санкција.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека барањето на подносителот за заштита на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, е неосновано.

Имено, начинот на кој што подносителот на барањето јавно настапил и го искажал своето мислење во врска со вршење на јавна функција на носител на јавната функција (во прашална форма, како член на опозициона политичка партија и од говорница на политичката партија, последиците кои произлегле од јавниот настап,) без притоа да се вклучи во докажувањето на вистинитоста на прашањето односно изјавата, анализирани во нивната севкупност, претставува дејствие кое само појавно припаѓа на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, но во суштина навлегува во честа и угледот на граѓанинот кој во моментот ја врши јавната функција и неосновано ги повредува тие вредности, а со тоа изјавата ја изгубила содржината на таа слобода и истата ја злоупотребила. Поради тоа, оспорените пресуди не ја повредуваат уставно загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата на подносителот на барањето.

Тргувајќи од уставно и меѓународното загарантирано право за јавно изразување на мислата, Судот оцени дека во конкретниот случај по однос на осудата и санкцијата за кривичното дело Клевета, судовите

воделе сметка за член 10 од Европската конвенција, не го повредиле правото на слобода на сопствено мислење и јавно изразување на сопственото мислење, гарантирано со членот 16 од Уставот на Република Македонија, со што не сторил повреда од членот 110 алинеја 3 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот Бранко Наумовски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.155/2011)

228.

У.бр.23/2012

- Барање на Јонче Павловски од Куманово, за заштита на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност повредени со Решение на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, П.бр. 05301480512 од 24.08.2006 година; Решение на Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, Пресуда на Управниот суд, У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година и Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, Ужп бр. 45/2011 од 05.12.2011 година

- Application by Jonche Pavlovski from Kumanovo, for the protection of the prohibition of discrimination against citizens on grounds of sex, race, religious, national, social and political belonging, violated with the Resolution of the Pension and Disability Insurance Fund of Macedonia – Expert Service – Skopje Branch Office, P.no.05301480512 of 24.08.2006; Resolution of the Commission within the Government of the Republic of Macedonia for decision-making in the second

instance on the cases of pension and disability insurance, no.41-4016/2 of 18.01.2007; Judgment of the Administrative Court U.br.2704/2007 of 20.05.2010 and Judgment of the Supreme Court of the Republic of Macedonia, Uzp.br.45/2011 of 05.12.2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРПА барањето на Јонче Павловски од Куманово, за заштита на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност повредени со Решение на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, П.бр. 05301480512 од 24.08.2006 година; Решение на Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, Пресуда на Управниот суд, У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година и Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, Ужп бр. 45/2011 од 05.12.2011 година.

2. Јонче Павловски од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност повредени со актите наведени во точка 1 од ова решение.

3. Според наводите во барањето, слободата и правото на заштита на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност биле повредени затоа што Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско инвалидско осигурување, Управниот суд и Врховниот суд на Република Македонија сметале дека процентот во член 226-б од Законот

за служба во Армијата на Република Македонија, според кој се утврдува висината на пензијата, требало да се земе во броен (нумерички) износ, за разлика од подносителот на барањето кој бил уверен дека процентот од член 226-б требало да се земе во номинален износ (паричен износ).

Според подносителот на барањето, процентите во членот од Законот требало да се пресметуваат во номинален износ и тој бил уверен дека тоа било поповолно за него, а не како што сметал Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, процентот да биде пресметан во броен износ, што било понеповолно за подносителот. Тој е уверен дека Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба - Филијала Скопје, требало да ја примени методологијата на пресметка која е поповолна за барателот, па непримената на таквата методологија претставувала повреда на правото кое се однесувало на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност на подносителот на барањето.

4. Судот на седницата утврди дека подносителот на барањето, Јонче Павловски, е корисник на старосна пензија сметано од 05.06.2006 година, кое право му е утврдено со Решение Пен. С. бр. 05301480512 од 24.08.2006 година, донесено од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија – Стручна служба – Подрачна единица Скопје.

Именуваниот, како воен старешина во Армијата на Република Македонија, се стекнал со право на старосна пензија согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 112/2005), според кој висината на пензијата на воен старешина на кој му престанал работниот однос во Министерството за одбрана и поради структурни промени во актот за формацијата на Армијата, се утврдува во зависност од должината на исполнетиот пензиски стаж, со тоа што пензиската основа во висина од 80%, се намалува за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години.

На именуваниот, за признаен пензиски стаж од 25 години и три месеци му е одредена пензија во висина од 65,00% од пензиската основа што изнесува 11 251,50 денари.

Незадоволен од Решението, подносителот на барањето поднел жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен по предметите од пензиско и инвалидско осигурување, во која навел дека органот неправилно го применил членот 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, односно неправилно го пресметал вкупниот процент и пензиската основа и дека смета дека треба да му се определи

повисок износ на пензија. Со Решение бр. 41-4016/2 од 18.01.2007 година, жалбата е одбиена како неоснована, затоа што е утврдено дека согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, на подносителот правилно му била одредена пензија во висина од 65% од пензиската основа, што изнесува 11.251,50 денари.

Против наведеното решение, подносителот поднел тужба до Управниот суд, оспорувајќи го Решението поради неправилно пресметана висина на пензијата во смисла на член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија и сметајќи дека пензиската основа во висина од 80% што изнесувала 13.848,00 денари требало да се намали за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години, односно да се намали за 14% (бидејќи имал стаж од 25 години) што изнесувало 1.939,00 денари, а не за 35%. Управниот суд, со Пресуда У.бр. 2704/2007 од 20.05.2010 година, тужбата ја одбил како неоснована, со образложение дека органите правилно ги утврдиле и висината на пензијата и процентот за определување на пензијата во висина од 65%, особено наведувајќи дека согласно член 226-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, пензиската основа во висина од 80% се намалува за 1% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години, а не висината на пресметаната пензиска основица, како што наведувал тужителот.

Против наведената пресуда, подносителот на барањето изјавил жалба до Врховниот суд на Република Македонија, поради погрешна примена на материјалното право, со предлог Судот мериторно да одлучи на начин што ќе ги поништи побиваната пресуда на Управниот суд и второстепеното решение и на тужителот ќе му утврди пензија во износ од 12.408,00 денари сметано од 05.06.2006 година.

Врховниот суд на Република Македонија, со пресуда Ужп. бр.45/2011 од 05.12.2011 година, ја одбил како неоснована жалбата на тужителот и ја потврдил пресудата на Управниот суд, оценувајќи дека имајќи предвид дека во моментот на остварување на правото на пензија тужителот имал 15 години помалку од бараните 40 години пензиски стаж, првостепениот орган со првостепеното решение правилно ја утврдил пензијата на тужителот во висина од 65% од пензиската основа усогласена согласно член 37 став 5 од истиот закон, а тужениот орган правилно ја одбил како неоснована жалбата на тужителот изјавена против првостепеното решение. Врховниот суд ги ценел наводите од жалбата на тужителот изјавена против пресудата на Управниот суд, дека и органите на управата и Управниот суд погрешно го примениле материјалното право, односно погрешно ја утврдиле висината на пензијата која му следува на тужителот, меѓутоа имајќи ги предвид напред наведените

причини и цитираните законски одредби, оценил дека ваквите наводи не се од влијание за поинакво одлучување.

Пресудата на Врховниот суд подносителот на барањето ја примил на 31 јануари 2012 година, а на 19 март 2012 година, доставил до Уставниот суд на Република Македонија барање за заштита на слободата и правото на уверување, повредени со наведените поединечни акти.

Подносителот незадоволен од претходно споменатите оспорени акти има поднесено барање за заштита на слободата на уверувањето по кое Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.49/2012 од 09 мај 2012 година го отфрли барањето за заштита на слободите и правата утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

5. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според наводите во барањето за заштита на слободите и правата на Јонче Павловски, произлегува дека тој е незадоволен од применетата методологија според која надлежните органи ја пресметале висината на неговата пензија која ја стекнал согласно одредбите на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, односно смета дека применетата методологија за пресметување на висината на неговата пензија (во броен износ) била понеповолна за него, во однос на тоа што тој смета дека треба да биде применето како методологија на пресметка

(во номинален износ), поради што смета дека непримената на таквата методологија претставувала повреда на неговата слобода и право на заштита на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Имајќи го предвид наведеното, сметаме дека барањето не се однесува на заштита на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност, како што подносителот само декларативно се повикува, туку во суштина претставува барање Уставниот суд, како инстанционен суд, да ја цени законитоста на конкретни одлуки на судови и други државни органи и да одлучува за права и интереси на странката во конкретен предмет, за што Уставниот суд не е надлежен.

Поаѓајќи од наведеното Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, за отфрлање на барањето.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.23/2012)

229.

У.бр.39/2012

- Барање на Љупчо Ристовски од Скопје за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност

- Application by Ljupcho Ristovski from Skopje, for the protection of the freedoms and rights related to the prohibition of discrimination on grounds of social belonging

- Остварувањето на правото на ослободување од плаќање на трошоци не произлегува од дејството на

судот, туку е резултат на недоставување на потребни докази за имотната состојба, поради што не може да стане збор за дискриминација по основ на имотна состојба.

- The exercise of the right to exemption from payment of costs does not arise from the action of the court, but is the result of the failure to submit the evidence required about the property status, owing to which it may not be discrimination of grounds of a property status.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Љупчо Ристовски од Скопје за заштита на слободите и правата повредени со Решението РО.бр.2843/11 на Основниот суд Скопје II Скопје од 25 ноември 2011 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Љупчо Ристовски од Скопје преку адвокатот Марија Аргировска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност, сторена со Решение РО.бр.2843/11 на Основниот суд Скопје II Скопје од 25 ноември 2011 година.

На 20 февруари 2012 година подносителот на барањето до Уставниот суд на Република Македонија поднесе барање за донесување на одлука врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот, а во врска со член 6 и член 14 од Европската конвенција за човекови права.

Во поднесокот најпрво подносителот ги цитира одредбите од член 8 алинеи 1 и 12, член 9, Амандман XXI, член 50 став 1 од Уставот како и Пресудата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур

предметот Креуз ус Полска од 2001 година која се однесувала на член 6 од Конвенцијата и го санкционирала неприкосновното право на суд за сметка на правото на државата првенствено да ги наплати судските такси како би се постапувало по тужбеното барање.

Подносителот на барањето, во предметите РО.бр.2843/11 и РО.бр.2844/11 се повикал на пресудата на Европскиот суд за човекови права, при што побарал Судот да постапи по тужбеното барање (неисплатена разлика од плата и дискриминација во работен однос со надомест на штета) при што уплатил минимална такса за тужба и такса за обезбедување на докази утврден во Законот за судски такси. Притоа тужителот прилага доволно докази како би ја образложило основата на барањето. Тужбените барања во наведениот предмет, меѓутоа судот го одбиле таквото барање.

Оттука, според подносителот произлегува дека Судот постапувал строго според домашната легислатива и покрај повикувањето тој да пристапи кон примена на судската практика на Европскиот суд за човекови права во Стразбур која согласно Уставот е дел од правниот поредок при што го дискриминира тужителот во поглед на неговото право на суд врз основа на имотна и социјална положба.

Во врска со вака поднесеното барање формиран е предмет Р.бр.17/2012 година и е побарано од подносителот прецизирање на поднесеното барање. Подносителот на барањето на 7 март 2012 година доставил појаснување, односно прецизирање во кое се наведува дека: со барањето од 20 февруари 2012 година подносителот бара заштита на уставно право на суд, во случај кога поради социјална положба нема услови да ја плати судската такса како би се отпочнало со постапување, а сето ова во врска со наведената пресуда на Европскиот суд за човекови права, правото на подносителот се повредувало со Решение 1РО. бр.2843/11 од 25 ноември 2011 и Решение РО.бр.2844/11 од 20 јануари 2011 година во кои воопшто не било споменато повикувањето на Пресудата на Европскиот суд Креуз vs Полска. По добивање на прецизирање на барањето предметот Р.бр.17/2012 година е трансформиран во У.бр. 39/2012 година.

На 8 јуни 2012 година подносителот на барањето со писмен поднесок го извести Судот дека го повлекува барањето за заштита на слободите и правата повредени со Решение ЗРО 2844/11 на Основниот суд Скопје II Скопје од 20 јануари 2012 година, од причина што наведеното решение не станало правосилно.

Оттука, предмет на уставно-судска анализа за тоа дали постои дискриминација по основ на социјална припадност ќе биде Решението 1 РО 2843/11 донесено од Основниот суд Скопје II Скопје од 25 ноември 2011 година.

4. Судот на седницата утврди дека на 18 ноември 2011 година тужителот Љупчо Ристовски од Скопје до Основниот суд Скопје II Скопје поднел барање за ослободување од доплаќање на разликата на таксата за тужба и таксата за пресуда.:

Основниот суд Скопје II Скопје на 25.11.2011 година со Решение РО.бр.2843/11 го одбил барањето за ослободување од доплаќање на разликата на таксата за тужба и такса за пресуда по предметот.

Во образложението на Решението се наведува дека со барањето тужителот не доставил докази во смисла на член 163 став 4 и 163 од Законот за парничната постапка, број на лица што издржува, приходите на членовите на неговото семејство, утврдени од надлежен орган на Државната управа за неговата имотна состојба.

Незадоволен од наведеното Решение, тужителот Љупчо Ристовски од Скопје преку полномошникот Марија Аргировска адвокат од Скопје поднел жалба.

По повод поднесената жалба Апелациониот суд Скопје со Решение РОЖ.бр.585/12 од 7 јуни 2012 година, ја одбил жалбата како неоснована и го потврдил Решението РО.бр.2843/11 од 25 ноември 2011 година.

Во образложението на Решението на Апелациониот суд Скопје се наведува дека по извршениот увид во списите на предметот првостепениот суд утврдил дека барањето е неосновано во смисла на одредбите од членовите 163 став 4 и 164 од Законот за парничната постапка, односно утврдил дека тужителот со барањето не доставил докази во смисла на напред наведените одредби за број на лица што ги издржува, приходите на членовите на неговото семејство, уверение од надлежен орган на државната управа за неговата имотна состојба.

Тргувајќи од наводите во барањето како и утврдената фактичка состојба произлегува дека подносителот на барањето во суштина барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеа 3 од Уставот, а кое се однесува на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност го поднел пред Решението РО.бр.2843/11 да стане правосилно.

Меѓутоа, поаѓајќи од фактот што во моменот на одлучувањето на Судот по предметот, Решението со кое според подносителот на барањето е сторена повредата станало правосилно, според мислењето на Судот барањето треба да биде предмет на анализа и Судот да расправа по предметот.

5. Според членот 50 од Уставот на Република Македонија, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелото на приоритет и итност. Исто така, се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија, ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Согласно членот 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредно право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доста-вувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повре-дата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во конкретниов случај, подносителот на барањето смета дека со наведеното решение му биле повредени слободите и правата, утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, што се одне-суваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност.

Во Законот за парничната постапка „Ослободување од плаќање на трошоци на постапка“ односно во член 163 став 1 е предвидено дека судот ќе ја ослободи од плаќање на трошоци на постапка странката која според својата општа имотна состојба не е во можност да ги поднесува овие трошоци без штета за својата нужна издршка и нужна издршка на своето семејство. Во ставовите 2 и 3 на наведениот член е уредено прашањето на опфатот на ослободување на трошоци на постапка.

Во ставот 4 на наведениот член е предвидено дека при донесување на одлуката за ослободување од плаќање на трошоци на постапката, судот задолжително ќе ги оцени сите околности, а особено ќе ја земе предвид вредноста на предметот на спорот, бројот на лицата што ги издржува странката и приходите што ги имаат странката и членовите не нејзиното семејство.

Во членот 164 од Законот се уредени прашањата кои се однесуваа на тоа дека одлуката за ослободување од плаќање трошоци се донесува по предлог на странката, обврската на странката да поднесе уверение од надлежен орган за својата имотна состојба кое уверение треба да содржи износот на данокот што го плаќа домаќинството и одделни членови на

домаќинството како и други извори на нивни приходи и воопшто имотната состојба на странката.

Според став 5 од наведениот член од Законот кога е тоа потребно и самиот суд може по службена должност да ги прибави потребните податоци и известувањето за имотната состојба на странката која бара ослободување,а може да ја сослуша и противната странка.

Тргувајќи од содржината на Решението 2843/11 на Основниот суд Скопје II Скопје од 25 ноември 2011 година со кое се одбива барањето од доплата на разликата на такса за тужба и такса за пресуда како и содржината на наведените членови од Законот за парничната постапка произлегува дека оспореното решение не содржи елементи на дискриминација по основ на социјална припадност како што наведува подносителот. Ова од причина што Судот го одбил барањето на подносителот од причина што тој не доставил доволно докази од кои би произлегло дека постојат елементи за ослободување од плаќање на трошоци. Според тоа недоставувањето на потребните докази за ослободување од плаќање како што наведува судот не може да се прифати како дискриминација по основ на социјална припадност.

Остварувањето на правото на ослободување од плаќање на трошоци не произлегува од дејствие на судот туку е резултат на недоставување на потребните докази за имотна состојба. Или поточно речено на судот во суштина не му била дадена можност да оцени дали навистина подносителот на барањето е во таква состојба да не може да ги плати трошоците во спорот. Во однос на наводите во барањето според кое подносителот во суштина бара директна промена на пресудата Крауз vs Полска од Судот во Стразбур и таквата пресуда да претставува и извор на правото и да се применува на сите случаи кои можат да бидат подведени под ист основ, според мислењето на Судот е неприфатливо. Ова оттаму што судовите согласно Уставот судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани согласно Уставот, поради што и од овој аспект не може да се прифати барањето дека постои повреда на правото на суд врз основа имотна и социјална положба.

Тргувајќи од утврдената фактичка состојба, а имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби Судот оцени дека не може да се прифати тврдењето во барањето дека подносителот бил дискриминиран по основ на социјална припадност.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр 39/2012)

230.

У.бр.89/2012

- Барање на д-р Влатко Ризов од Кавадарци за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на дискриминација по основ на социјална припадност

- Application by Dr Vlatko Rizov from Kavadarci, for the protection of the freedoms and rights of the citizen referred to in Article 110 line 3 of the Constitution, which relate to discrimination on grounds of social belonging

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 12 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на д-р Влатко Ризов од Кавадарци за заштита на слободите и правата на граѓанинот од член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на дискриминација по основ на социјална припадност.

2. Д-р Влатко Ризов од Кавадарци на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата повредени со Решение на Апелациониот суд во Скопје Гж.бр.203/2012 од 9 мај 2012 година со кое е потврдено Решението на Основниот суд во Кавадарци И.бр.1210/2000 од 21 јуни 2011 година.

Според наводите во барањето со оспорените решенија директно биле загрозувани уставните права на граѓанинот – односно со неосновано и неправилно применување на законите во текот на постапката која

била покрената од подносителот пред судовите во редовната постапка, истите сториле дискриминација по основ на социјална припадност. Имено,судовите при донесувањето на оспорените акти не го имале во вид Правното мислење на Врховниот суд на Република Македонија од 27.03.2012 година согласно кое странката има право на надомест на трошоците за поднесениот одговор на жалба,доколку второстепениот суд ја отфрли или одбие жалбата како неоснована,согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка,па како последица на тоа на подносителот на барањето со решението на второстепениот суд му е одбиено барањето за надомест на трошоците сторени за состав на одговор на жалба во износ од 6.626,00 денари.

Со ваквото решение, според подносителот, Апелациониот суд во Скопје сторил повреда на слободите и правата на човекот,односно дискриминација по основ на социјална припадност поради што бара Уставниот суд да ги поништи како незаконски оспорените одлуки на судовите во делот на одлуката за трошоците во постапката.

3. Судот на седницата утврди дека со решение на Основниот суд во Кавадарци И.бр.1210/2000 од 21.06.2011 година отповикано е решението на истиот суд И.бр.1210/2000 од 21.04.2011 година со кое се забранувало на должникот Влатко Ризов од Кавадарци да врши оттуѓување и оптоварување на својот недвижен имот и тоа деловен простор на ул.Блажо Алексов бб Кавадарци со КП.16451,дел 7,намена на зграда шифра 570,влез 002,кат ПР во површина од 24 м2,имот заведен на ИЛ 11160 за КО Кавадарци 2 и сите дотогаш преземени дејствија ги укинал.

Против ваквото решение жалба вложила доверителката Марионка Дуганова од Кавадарци, а пак,должникот Влатко Ризов поднел одговор на жалбата согласно одредбите на Законот за парничната постапка,истакнувајќи трошоци во жалбената постапка и тоа за состав на одговор на жалба и за судска такса вкупен износ од 6.850,00 денари.

Апелациониот суд во Скопје со решение ГЖ.бр.203/2012 од 09.05.2012 година ја одбил како неоснована жалбата на доверителката и решението на Основниот суд во Кавадарци И.бр.1210/2000 од 21.06.2011 година го потврдил,а барањето за трошоците за поднесениот одговор на жалбата го одбил како неосновано од причина што истиот во смисла на член 371 од Законот за парничната постапка не бил задолжителен.

Од увидот во вратената доставница констатиравме дека подносителот на барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот,правосилниот акт го примил на 06.06.2012 година,а барањето е поднесено до Уставниот суд на 15.06.2012 година,што значи истото е поднесено во предвидениот рок во Деловникот на Уставниот суд.

4. Според членот 8 став 1 алинеи 1 и 11 од Уставот на Република

Македонија, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Уставот на Република Македонија со концептот на граѓанска држава, основните слободи и права на човекот и граѓанинот ги класифицирал како граѓански и политички слободи и права, членовите 9-28, и како економски, социјални и културни права, членовите 30-49, гаранции на основните слободи и права, членови 50-54, и основи на економските односи, членови 55-60.

Согласно членот 110 алинеја 3 Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од надлежноста на Уставниот суд утврдена во членот 110 алинеја 3 од Уставот, како и од содржината на цитираните деловнички одредби, произлегува дека за остварување на заштитата на слободите и правата пред Уставниот суд не е доволно само декларативно и начелно да се означат повредени слободи и права, туку треба да се наведат и аргументите, фактите и доказите на чија основа се заснива барањето за заштита и за конкретната дискриминација на лицето во постапувањето на судовите.

Во конкретниот случај барањето по својата суштина значи дека подносителот на барањето не е задоволен од решенијата на

надлежните судови поради што бара Уставниот суд да постапува како инстанцијано повисок суд и да утврди дека конкретните одлуки на судовите биле неправилни и незаконити, а со тоа Уставниот суд да се впушти во оценка на нивната законитост дали правилно е применето материјалното право, односно Правното мислење на Врховниот суд на Република Македонија, што, во смисла на уставната норма, не е надлежност на Уставниот суд. Имено, Уставниот суд не е надлежен да цени дали судовите во редовната постапка при донесувањето на своите одлуки правилно го примениле материјалното право кога одлучувале за надомест на трошоци сторени во текот на постапката, а со тоа не е ниту инстанцијано повисок суд кој ја цени нивната законитост.

Поради сето изнесено, Судот оцени дека во конкретниот случај подносителот бара од Уставниот суд уставносудска заштита на права и интереси по конкретен предмет во надлежност на судовите, за што Уставниот суд не е надлежен да одлучува во смисла на член 28 алинеја 1 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.89/2012)

231.

У.бр.58/2012

- Барање на Љилјана Лазова од Скопје, за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност за кои што смета дека и се повредени со Пресуда П1-5338/10 од 15 јули 2011 на Основниот суд Скопје II Скопје и Пресуда ГЖ.бр.5343/11 од 26 јануари 2012 на Апелациониот суд Скопје

- Application by Ljiljana Lazova from Skopje, for the protection of the freedoms and rights relating to the prohibition of discrimination against citizens on grounds of social belonging, which she considers to have been violated with the Judgment

*P1-5338/10 of 15 July 2011 of the Skopje II Basic Court –
Skopje and Judgment GZ.br.5343/11 of 26 January 2012 of
the Skopje Court of Appeal*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Љиљана Лазова од Скопје, за заштита на слободите и правата кои се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност за кои што смета дека и се повредени со Пресуда П1-5338/10 од 15 јули 2011 на Основниот суд Скопје II Скопје и Пресуда ГЖ.бр.5343/11 од 26 јануари 2012 на Апелациониот суд Скопје.

2. Љиљана Лазова од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободи и права кои се однесуваат на забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

Во барањето подносителката детално ја презентира судската постапка што ја водела против лицето Зико Наков за поништување на договор за заем склучен помеѓу нив во 1994 година за износ од 20.000 германски марки, врз основа на кој тужениот Зико Наков се стекнал со сопственост на станот на подносителката и нејзиниот сопруг, даден како обезбедување за заемот. Во барањето подносителката наведува дека во периодот од 1994 година досега со повеќе поднесени тужби се обидувала да ја докаже незаконитоста на дејствијата на Зико Наков и неговиот адвокат Златко Бојковски во одземањето на правото на сопственост врз нејзиниот стан, но дека судиите ги затворале очите пред неправдата што и била направена на неа и на нејзиното семејство. Подносителката наведува дека при донесувањето на оспорените пресуди судиите Антоанета Димовска од Основниот суд Скопје 2 Скопје и судијата Јорда Вељановска, Гордана Ѓорчева и Суад Алиу од Апелациониот суд Скопје со направените пропусти во постапката извршиле дискриминација на подносителката на барањето по основ на социјална припадност. Како пропусти во судската постапка, подносителката најпрвин го наведува тоа што првостепениот суд, според нејзино мислење, самоиницијативно и спротивно на законот ја намалил вредноста на спорот од 550.000

денари на 40.000 денари. Во барањето потоа подносителката наведува дека наодите на првостепениот и Апелациониот суд биле неосновани и ги дава причините за тоа (дека склучениот договор морало да биде прогласен за ништовен од причина што според тогаш важечките прописи (Законот за основните сопственосно правни односи) ништовен бил договорот со кој е предвидена можност за доверителот, во случај на неисплатување на долгот, да го намираи своето побарување со стекнување право на сопственост врз заложената недвижност и дека во времето на склучувањето на договорот за заем, не постоела законска одредба која дозволувала како начин на обезбедување на парично побарување да биде предвидено склучување на договор за купопродажба на стан заради обезбедување, односно дека тоа било забранета фидуцијарна работа. Подносителката исто така смета дека наведените судови неосновано утврдиле дека сопругот на подносителката не го склучил договорот за продажба на недвижноста, па во таа смисла цитира одредби од Законот за семејството, како и судската практика на Врховниот суд според која не произведува правно дејство договорот со кој еден од брачните другари, без согласност на другиот брачен другар, го отуѓил и го оптоварил имотот стекнат во бракот, за да на крајот одново заклучи дека спорниот договор не произведува правно дејство и е апсолутно ништовен и дека тужениот Зико Наков има обврска да и го врати во сопственост нејзиниот стан. Подносителката понатаму наведува дека судовите направиле пропуст и поради тоа што не ги извеле доказите предложени од нејзина страна со кои требало да се утврди дека адвокатот на тужениот, немал уредно, судски заверено полномошно, односно немал овластување за нејзино застапување и дека не можел во нејзино име да го склучи договорот за купопродажба на станот. Дека адвокатот не бил овластен од неа да ја застапува пред судот, произлегувало и од фактот што полномошното не било издадено во законски пропишаната форма – во форма на јавна заверена изјава и дека истото не содржело заверка на нејзиниот потпис кај надлежниот суд.

Подносителката на барањето на крајот наведува дека со наведените дејствија, била сторена повреда на нејзините уставно загарантирани права поради што предлага Уставниот суд да ја преиспита работата на наведените органи и да ги поништи дејствијата преземени од нив бидејќи истите биле во спротивност со важечките закони во Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека подносителката на барањето Љиљана Лазова и нејзиниот сопруг Јован Лазов, во 1994 година склучиле договор за заем на девизни средства со Зико Наков како заемодавач, а тие како заемопримачи на 20.000 германски марки, при што тие се обврзале да го вратат заемот заедно со камата во вкупен износ од 28.400 германски марки најдоцна до 1 август 1995 година. За обезбедување на заемот, договорните страни се обврзале да склучат договор за купопродажба на

стан во сопственост на заемопримачите, доколку во определениот рок не го вратат заемот.

На 12 март 1996 година бил склучен договор за купопродажба на недвижност – стан помеѓу Љиљана Лазова како продавач и Зико Наков како купувач кој бил потпишан од двете странки. Согласно договорот, тужителката го овластила адвокатот Златко Бојковски во нејзино име и за нејзина сметка да изврши пренос на станот од нејзино име на име на Зико Наков и договорот да го завери пред надлежните органи, што било и сторено.

Во 2011 година подносителката на барањето Љиљана Лазова поднела тужба против Зико Наков со која барала да се утврди апсолутна ништовност на членот 4 од Договорот за заем на девизни средства и на Договор за купопродажба на недвижност и да и се овозможи да изврши пренос и запишување на правото на сопственост на станот во јавните книги.

Основниот суд Скопје I Скопје со оспорената пресуда П1.бр.5338/10 од 15 јули 2011 година го одбил како неосновано тужбеното барање. Судот во образложението на пресудата навел дека: „Договорот за заем на девизни средства ги содржи сите елементи на правно валидно дело, така да е склучен во строго писмена форма, потпишани се заемодавачот и заемопримачите, предметот на договорот е дозволен, при што договорните страни го договориле начинот на исполнување на обврската за враќање на заемот со камата во определениот рок и последиците од неввраќање на заемот, со склучување на договор за купопродажба на стан во сопственост на заемопримачите, доколку во определениот рок не го вратат заемот со камата. Со договорот не е засновано заложно право врз недвижност, оспорениот член 4 од договорот е израз на слободна волја на договорните страни кои слободно се договориле на кој начин ќе ги уредат меѓусебните односи за начинот на враќање на долгот, со исплата на пари или со продажба на станот доколку заемот не го вратат. Договорот за заем на девизни средства не е апсолутно ништовен. Предметниот договор за купопродажба ги содржи сите елементи за да истиот е правно валиден, така да е склучен во строго писмена форма, потпишани се продавачот и купувачот, предметот на договорот е дозволен, односно бил во правен промет. За да еден договор биде апсолутно ништовен, потребно е предметот на договорот – недвижноста да не може да биде во правен промет, основот на договорот и целта на склучувањето на договорот да биде недозволен, кое нешто во конкретниот случај не постои. Од сите причини погоре наведени, судот смета дека во конкретниот случај предметниот договор за купопродажба не е апсолутно ништовен. Договорите ги содржат битните елементи за полноважност на договор и се склучени согласно доброволно изразената волја на договорните страни“.

Незадоволна од пресудата, подносителката на барањето вложила жалба поради суштествени повреди на одредбите на постапката, одлуката на судот за вредноста на предметот на спорот, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, со барање пресудата да се укине и предметот да се врати на повторно одлучување.

Апелациониот суд Скопје на 26 јануари 2012 година донел пресуда ГЖ.бр.5343/11 со која жалбата ја одбил како неоснована и пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ја потврдил. Судот оценил дека жалбата е неоснована, односно дека се неосновани жалбените наводи за сторена суштествена повреда на одредбите на парничната постапка бидејќи првостепената пресуда била јасна и разбирлива и истата ги содржела причините за решителните факти, дека била правилна, законита и подобна за испитување. Апелациониот суд исто така оценил дека се неосновани жалбените наводи за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и констатирал дека ги ценел наводите во жалбата но истите не ги прифатил како основани од причина што наводите биле предмет на оценка во постапката пред првостепениот суд, кој ценејќи ги истите дал доволно образложени причини зошто не ги прифатил, со кои причини целосно се согласил и Апелациониот суд.

Незадоволна од двете пресуди, Љиљана Лазова на 16 март 2012 година поднела барање за заштита на слободите и права поради дискриминација по основ на социјална припадност.

Видно од известувањето на Врховниот суд на Република Македонија до кој предметот е доставен по повод поднесена ревизија од страна на тужителката, пресудата на Апелациониот суд ГЖ.бр.5343/11 од 26 јануари 2012 година, полномошникот на тужителката, адвокат Весна Аврамовска ја примила на 9 февруари 2012, година, од што произлегува дека барањето за заштита на слободите и правата до Уставниот суд е поднесено во предвидениот рок од два месеци од денот на доставувањето на правосилната пресуда.

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од

Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според наводите во барањето за заштита на слободите и правата на Љиљана Лазова, произлегува дека таа е незадоволна од исходот на судската постапка пред Основниот суд Скопје II Скопје и Апелациониот суд Скопје во која таа барала двата спорни договори склучени помеѓу неа и лицето Зико Наков да се прогласат за апсолутно ништовни и смета дека во постапката пред двата наведени судови судечките судии, со донесувањето на оспорените пресуди ја повредиле забраната на дискриминација по основ на социјална припадност. При тоа подносителката во барањето не наведува какви и да било факти и докази за тоа во која смисла со оспорените пресуди се повредува токму нејзиното право на еднаквост.

Имајќи ја во предвид фактичката и правната состојба по предметот, Судот утврди дека во конкретниот случај не постојат елементи врз основа на кои може да се утврди повреда на забраната на дискриминација по основ на социјална припадност, затоа што и самата подносителка на барањето не наведува, односно не се повикува на ниту еден елемент и податок од кои може да се утврди нејзината социјална припадност, а кои евентуално би биле причина за нејзина дискриминација по наведениот основ од страна на судовите што постапувале во нејзиниот предмет.

Оттука Судот оцени дека во конкретниот случај барањето на подносителката во суштина не се однесува за заштита од дискриминација по основ на социјална припадност, туку со него се бара Судот да ги испита двете оспорени пресуди од позиција на инстанционо повисок суд, за што Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

Поради наведеното, Судот утврди дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на барањето.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на

Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.58/2012)

232.

У.бр.79/2012

- Барање на Славчо Десподов од Берово за заштита на слободите и правата, кои се однесуваат на забраната на дискриминација

- Application by Slavcho Despodov from Berovo, for the protection of the freedoms and rights related to the prohibition of discrimination

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 18 септември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Славчо Десподов од Берово за заштита на слободите и правата, кои се однесуваат на забраната на дискриминација.

2. Славко Десподов од Берово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата, повредени со Пресуда МалвП-53/11 од 18 август 2011 година на Основниот суд Берово во Берово и Пресуда ГЖ-237/12 од 9 март 2012 година на Апелациониот суд во Штип, поради дискриминација, чиј основ не е наведен.

Во барањето за заштита на слободите и правата и појаснувањето на барањето се наведува дека на подносителот на барањето на 7 јули 2011 година му била врачена покана за давање на одговор на тужба, без да биде оставен рок за поднесување на одговорот. Заради овој пропуст,

летниот колективен одмор на судовите, но и други лични причини подносителот на барањето одговорот го поднел во втората половина на месец август 2011 година. Меѓутоа, на негово изненадување, Основниот суд во Берово на 15 август 2011 година донел пресуда, поради недавање одговор на тужба, со која во целост го уважил барањето на тужителот, иако се работело за застарен долг.

Освен тоа по предметот во првостепената и жалбената постапка, постапувале судии, за кои, подносителот на барањето, имал поднесено кривични пријави, и за кои барал да бидат изземени од постапување.

Со оглед на тоа што Основниот суд Берово пропуштил да му даде рок на подносителот на барањето за давање на одговор на тужбата, тој бил директно оштетен, со што му било нарушено правото по основ на праведност, правото на праведно и непристрасно судење, грубо било прекршено начелото на владеење на правото. До сето ова дошло заради „безобзирна одмазда“ поради поднесената кривична пријава против предметниот судија од каде и произлегло грубото нарушување на владеењето на правото и дискриминацијата спрема него.

Поради грубо прекршување на одредбите од законите и постоењето на „безобзирна одмазда“ заради поднесените кривични пријави подносителот на барањето смета дека Уставниот суд треба да ги заштити неговите слободи и права, согласно член 8 став 1 алинеја 3, член 50 став 1, членот 110 алинеја 3 од Уставот, како и согласно членот 3 од Законот за судовите.

3. Судот на седницата утврди дека со Пресуда МалвП-53/11 од 18 август 2011 година на Основниот суд Берово ја усвоил тужбата на тужителот Благој Димитровски од Делчево, против тужениот Славчо Десподов од Делчево и го задолжил тужениот да му плати на тужителот износ од 16.900,00 денари со соодветна законска камата на име долг за извршени адвокатски услуги.

Апелациониот суд Штип во Штип со Пресуда ГЖ-237/12 од 9 март 2012 година ја потврдил првостепената пресуда.

Подносителот на барањето второстепената пресуда ја примил на 27 април 2012 година, а барањето за заштита на слободите и правата е поднесо на 22 мај 2012 година.

4. Согласно член 110 алинеите 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата

на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од означените уставни одредби произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да одлучува за примената на законите и другите прописи од страна на судовите и другите органи, а во таа смисла ниту има надлежност на инстанционо повисок суд да ја оценува законитоста на постапката и одлуките донесени од овие органи по конкретни предмети на граѓаните.

Исто така, од цитираните уставни одредби, произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да одлучува за заштита на сите права на човекот и граѓанинот, туку само на оние кои се децидно утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Имено, Судот не е надлежен да одлучува по барањето за заштита на правото на праведно и непистрасно судење на кое, меѓу другото, се повикува подносителот во барањето.

Тргувајќи од анализата на наводите во барањето за заштита на слободите и правата и појаснувањето на барањето произлегува дека подносителот на барањето се почувствувал дискриминиран при донесувањето на наведените пресуди, но не наведува за каква дискриминација станува збор, односно дали бил дискриминиран по основ на пол, по основ на раса, односно дали станува збор за национална дискриминација, социјална дискриминација или пак дискриминација по основ на политичка припадност.

Судот, имајќи го предвид наведеното, оцени дека подносителот на барањето само декларативно се повикува на направена дискриминација спрема него, со цел да обезбеди Уставниот суд да одлучува за права и

интереси на странката во конкретен предмет, за што не е надлежен.

Поради наведеното, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за отфрлање на барањето.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.79/2012)

233.

У.бр.140/2012

- Барање на Дамјан Ѓорѓиев од Скопје за заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата повредени со Решението, бр.09-752/8, донесено од Дирекцијата за заштита на личните податоци на 12 август 2012 година

- Application by Damjan Gjorgjiev from Skopje, for the protection of the freedom of thought and public expression of thought, violated with the Resolution no.09-752/8, passed by the Directorate for Personal Data Protection on 12 August 2012

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992), на седницата одржана на 3 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Дамјан Ѓорѓиев од Скопје за заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата повредени со Решението, бр.09-752/8, донесено од Дирекцијата за заштита на личните податоци на 12 август 2012 година.

2. Дамјан Ѓорѓиев од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата повредени со решението означено во точката 1 од ова решение.

Подносителот на барањето најнапред наведува дека за оспореното решение дознал на 12 септември 2012 година и дека за него дознал од една од двете страни во постапката пред означената дирекција-Претпријатието „СТР Продукција“ односно од сопственикот на Претпријатието, па Барањето го поднесува како засегнат граѓанин.

Понатаму, наведува дека оспореното решение определува отстранување на коментари поврзани со фотографиите од веб страницата на „СТР Продукција“ www.ajdedoma.com.mk, иако самата Дирекција утврдила во Решението дека фотографиите биле од јавен карактер. Причина за отстранувањето на коментарите била оценката на Дирекцијата дека коментарите биле несоодветни, нерелевантни и преобемни, иако тие се однесувале на домот на лицето на кое „СТР Продукција“ му го уредувала неговиот дом. При таква состојба (фотографии од јавен карактер и коментари на фотографии од страна на „СТР Продукција“ во врска со домот на лице на кое му го уредувала домот), определувањето во оспореното решение „СТР Продукција“ да ги отстрани од својата веб страница коментарите на фотографиите, значело излегување на Дирекцијата надвор од нејзините ингеренции (да ги заштитува личните податоци на граѓаните) и навлегување во регулирање на односи од јавната сфера и тоа преку субјективна оценка на тоа што е соодветно, релевантно и доволно обемно за да не бидат повредени личните податоци на граѓанинот, а со тоа Дирекцијата ја повредила слободата на мислата и јавното изразување на мислата на „СТР Продукција“.

Покрај тоа, Решението не ја почитувало ниту определбата од членот 4-а на Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на лични податоци („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008) според кој одредбите од членовите 6, 7, 11-14, 16 и 22-36 од Законот за заштита на лични податоци не се применуваат во врска со личните податоци кога се во прашање литературниот и уметничкиот

израз, како и професионалното новинарство.

3. Судот на седницата утврди дека оспореното решение е донесено од Дирекцијата за заштита на личните податоци на барање поднесено од Борче Маневски од Скопје.

Во диспозитивот на Решението стои дека се утврдува повреда на правото на заштита на личните податоци на Борче Маневски од Скопје, заради неоснована односно преобемна обработка на неговите лични податоци, во однос на целта заради кои се собрани и обработени, од страна на „СТР Продукција“ и одговорното лице на „СТР Продукција“ Ивана Николовска и се задолжуваат „СТР Продукција“ и одговорното лице на „СТР Продукција“ Ивана Николовска веднаш да ги отстранат коментарите поврзани со фотографиите од веб страницата на „СТР Продукција“ www.ajdedoma.com.mk кои се однесуваат на домот на Борче Маневски.

Во образложението на Решението, покрај другото, се наведува дека Борче Маневски, во Барањето за заштита на личните податоци упатено до Дирекцијата, укажува дека без негова согласност „СТР Продукција“ и нејзиното одговорно лице ги злоупотребиле фотографиите од него и неговиот дом со тоа што на нив додале коментари со навредлива содржина како што е „будоарска спална соба со геј уредување“, со што се нарушувал неговиот углед и достоинство и се нарушувала неговата приватност.

4. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Од изнесената уставна одредба произлегува дека Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на, покрај другото, слободата на мислата и јавното изразување на мислата.

Од изнесената одредба на Деловникот на Судот произлегува

дека секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено некое негово право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд.

Во конкретниот случај, Судот утврди дека оспореното решение не утврдува некое право или слобода, определени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што се однесуваат на подносителот на барањето, туку се однесува на други правни субјекти учесници во постапката пред Дирекцијата за заштита на личните податоци.

Со оглед на тоа што оспореното решение не утврдува некое право или слобода, определени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што се однесуваат на подносителот на барањето, Судот утврди дека нема процесни претпоставки за постапување на Судот по ова барање, поради што оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 3 на Деловникот на Судот за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У бр.140/2012)

234.

У.бр.88/2012

- Барање на Развигор Јосифов од Кавадарци, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што се однесуваат на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност, за кои смета дека му се повредени со Пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година

- *Application by Razvigor Josifov from Kavadarci, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia, which relate to the prohibition of discrimination against citizens on*

grounds of social belonging, which he considers to have been violated with the Judgment GZ.br.5130/11 of 11.04.2011 of the Skopje Court of Appeal which confirmed the Kavadarci Basic Court's Judgment P.br.166/10 of 30.06.2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 10 октомври 2012 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Развигор Јосифов од Кавадарци, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што се однесуваат на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност, за кои смета дека му се повредени со Пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година.

2. Развигор Јосифов од Кавадарци на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација на граѓаните по основ на социјална припадност.

Во барањето се наведува дека во постапка пред надлежни органи со Пресуда на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година, одбиено било тужбеното барање на тужителот Развигор Јосифов против тужениот Јавно претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” Скопје, ШС “Бор” Кавадарци од Кавадарци, за утврдување на преземање на долг, која пресуда била потврдена со Пресуда ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје.

Барателот смета дека со погоре наведените судски одлуки, судовите сториле негова дискриминација по основ на социјална припадност од член 110 алинеја 3 од Уставот и ги прекршиле одредбите од членовите 8 алинеја 3, 9, 50 и 118 од Уставот и членовите 6, 13 и 14 од Конвенцијата за заштита на човековите права, и бара овој суд да ја преиспита уставноста и законитоста на пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година

и истите како противуставни и противзаконити, да бидат поништени. Ова од причини што судовите при оцената на доказите и одлучувањето, доказот-барањето бр. 03-726 од 19.08.2002 година, го примениле на негова штета, како тужител, а во корист на тужениот кое било јавно претпријатие во државна сопственост.

Во конкретниот случај, барателот Развигор Јосифов, смета дека судовите во Република Македонија го дискриминирале во однос на Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” Скопје, ШС “Бор”, по основ на социјална припадност, на начин што при оцената на доказот-барањето 03-726 од 19.08.2002 година го примениле на негова штета, па со тоа го изгубил спорот. Според Развигор Јосифов судовите требало наведеното барање да го сметаат како договор за преземање на долг, иако таков договор помеѓу него и преземачот на долгот Луса М од Кавадарци, формално не бил склучен, но според Развигор Јосифов судовите требало сепак барањето да го прифатат како договор за преземање на долг бидејќи законот не ја пропишувал формата на договорот кој требал да биде склучен помеѓу должникот и преземачот, ниту пак пропишувал строга задолжителност на согласноста на доверителот за договорот за преземање на долг помеѓу преземачот и должникот, да биде во писмена форма од доверителот. Според барателот, помеѓу него и фирмата Луса М постоела согласност за преземање на долг, фирмата дала изјава дека се согласува, а одговорното лице во јавното претпријатие извршило префактурирање и компензација, па според барателот Развигор Јосифов сето тоа било согласно со Законот за облигационите односи и погрешно судовите утврдиле дека во конкретниот случај не биле исполнети условите за преземање на долг поради тоа што немало изречна писмена согласност од јавното претпријатие за преземање на долгот (според барателот тоа не било неопходно).

Во барањето наведува и дека судовите не биле воедначени во одлучувањето по исти или слични тужбени барања, односно во некои предмети водени помеѓу други субјекти, судовите прифатиле неформален усмен договор, а не писмена согласност од доверител за преземање на долг. Приговара и на одлуката на кривичниот суд во Кавадарци К.бр.176/2005, потврдена со пресуда Кж.бр. 272/07 на Апелациониот суд Скопје, дека огласувајќи го за виновно одговорното лице во јавното претпријатие требале да ги поништат фактурите кои биле фактурирани кон правното лице Луса-М од Кавадарци, бидејќи така се постапувало во вакви случаи и биле поништувани правните работи кои биле резултат на кривично дело.

Со оглед дека барателот Развигор Јосифов не успеал во споровите и надлежните судови одлучиле на негова штета, односно во корист на јавното претпријатие, а не обратно, тој смета дека тие сториле негова дискриминација по основ на социјална припадност од член 110

алинеја 3 од Уставот и ги прекршиле одредбите од членовите 8 алинеја 3, 9, 50 и 118 од Уставот и членовите 6, 13 и 14 од Конвенцијата за заштита на човековите права и бара овој суд да ја преиспита уставноста и законитоста на пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година и истите како противуставни и противзаконити, да бидат поништени. Со барањето предлага, овој суд да донесе решение за запирање на извршување врз недвижност согласно договор за хипотека, нотарски акт ОДУ. бр. 152/2002 од 21.06.2002 година.

3. Од извршениот увид во доставената и прибавена документација произлегува дека барателот Развигор Јосифов од Кавадарци пред Основниот суд Кавадарци во својство на тужител против тужениот Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” Скопје, ШС “Бор” Кавадарци од Кавадарци водел спор во кој сакал да докаже дека тој не е во должничка обврска спрема тужениот туку друго правно лице, односно правното лице Луса-М од Кавадарци, но со Пресуда П.бр.166/10 од 30.06.2011 година, Основниот суд во Кавадарци го одбил неговото тужбено барање како неосновано, а по повод поднесена жалба од Развигор Јосифов, Апелациониот суд Скопје, со пресуда ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година, ја одбил жалбата како неоснована, а првостепената пресуда ја потврдил.

Постапувајќи по тужбата од Развигор Јосифов, првостепениот суд во Кавадарци утврдил фактичка состојба од која произлегувало дека Развигор Јосифов од Кавадарци во својство на купувач, на 05.06.2002 година со Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” Скопје, ШС “Бор” Кавадарци од Кавадарци во својство на продавач, склучил договор за регулирање на права и обврски околу купопродажба на техничка маса-трупци број 539 од 05.06.2002 година, а како гаранција за навремено плаќање на обврските, со нотарски акт ОДУ бр. 152/2002 од 21.06.2002 година бил заснован залог според кој Развигор Јосифов имал својство на должник, Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми”, својство на доверител, а хипотекарен должник бил таткото на Развигор Јосифов, Блажо Јосифов на чиј недвижниот имот-куќа било засновано заложното право кое било прибележано и во катастарската евиденција.

По склучувањето на договорот, Развигор Јосифов до Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” поднел барање број 03-726 од 19.08.2002 година со кое барал сите фактури кои се фактурирани за испорачани трупци на име Развигор Јосифов да се префактурираат на фирмата Луса-М од Кавадарци и натамошната испорака да продолжи на таа фирма. Постапувајќи по тоа барање, одговорно лице од Јавното претпријатие “Македонски шуми”, веќе фактурираната и испорачана стока на Развигор Јосифов ја префактурирал

на правното лице Луса-М од Кавадарци, основано со решение Трег.бр. 3252/02 на 25.06.2002 година. Основач и овластено лице за застапување била сопругата на Развигор Јосифов, Елизабета Јосифова, а според подоцнежната состојба од Централниот регистар од 06.12.2010 година, основач и управител била ќерката на Развигор Јосифов, Василка Јосифова.

Во книговодствената евиденција на Јавното претпријатие “Македонски шуми”, биле споени двата картони за добавувачите Развигор Јосифов и фирмата Луса-М, со долг од вкупен износ од 1.734.429,50 денари. Со компензација број 53 помеѓу Луса-М-Кавадарци и Јавното претпријатие “Македонски шуми”, на 25.03.2003 година, било извршено плаќање на дел од долгот спрема “Македонски шуми”, на износ од 976.811 денари.

Во 2003 година, Развигор Јосифов водел спор спрема Јавното претпријатие “Македонски шуми” под П.бр. 630-03, за утврдување дека тој немал долг спрема Јавното претпријатие “Македонски шуми” по основ на договор за продажба на трупци број 339 од 05.06.2002 година и дека не постоело побарување на Јавното претпријатие “Македонски шуми” спрема Развигор Јосифов кое е обезбедено со засновано заложно право хипотека на недвижен имот врз основа на нотарски акт ОДУ бр. 152/2002 од 21.06.2002 година, како и да се утврдело дека побарувањето што Јавното претпријатие “Македонски шуми” го има од фирмата Луса-М, не било обезбедено со заложно право хипотека, врз основа на истиот нотарски акт, која парница Развигор Јосифов ја изгубил и била донесена правосилна пресуда со која погоре наведеното тужбено барање, било одбиено како неосновано. По правосилното завршување на парницата под П.бр. 630-03 во 2008 година, повторно било извршено префактурирање кај Јавното претпријатие “Македонски шуми” и долгот од правното лице Луса-М, било префактуриран на име на Развигор Јосифов.

Развигор Јосифов повторно водел спор пред Основниот суд во Кавадарци, во кој сакал повторно да докаже дека тој не е во должничка обврска спрема тужениот јавното претпријатие, туку правното лице Луса-М од Кавадарци, но со Пресуда П.бр.166/10 од 30.06.2011 година, Основниот суд во Кавадарци, го одбил неговото тужбено барање како неосновано. Против оваа одлука, Развигор Јосифов вложил жалба до Апелациониот суд во Скопје, побивајќи ја првостепената пресуда поради погрешно утврдена фактичка состојба, со наводи дека погршно првостепениот суд како решителен факт и доказ го зел барањето поднесено од Развигор Јосифов под број 03-726 од 19.08.2002 година и целосно му поклонила верба на неговата содржина, иако во него имало дополнително допишан текст.

По наоѓање на Апелациониот суд Скопје, ваквиот жалбен навод бил неоснован, а тоа од причини што самиот тужител Развигор Јосифов тоа

барање го посочил како релевантен доказ и тужбеното барање го засновал на тој доказ, барајќи судот да утврдел дека тоа барање претставувало договор за преземање на долг. Второстепениот суд, ги ценел жалбените наводи, меѓутоа истите ги одбил како неосновани, со образложение дека правилно првостепениот суд оценил дека во конкретниот случај и покрај извршеното префактурирање и делумно извршеното плаќање на долгот со компензација од страна на фирмата Луса-М, не можело да стане збор за преземање на долг, со образложение дека од сите изведени докази не можело да се заклучи дека Јавното претпријатие “Македонски шуми” дал изречна согласност фирмата Луса-М да го преземе долгот на Развигор Јосифов.

Имено, околноста за извршеното плаќање со компензација, не можела да се прифати како претпоставка дека Јавното претпријатие “Македонски шуми” дал согласност за преземање на долгот, прекутно без изречна согласност, заради тоа што претходно долгот на Развигор Јосифов бил обезбеден со хипотека, која хипотека не преминала на новиот должник Луса-М од Кавадарци. Дека Јавното претпријатие “Македонски шуми”, не дал согласност произлегувало и од списите по кривичниот предмет К.бр. 176/05 на Основниот суд Кавадарци, каде со пресуда на Основниот суд Кавадарци К.бр. 176/05 од 18.04.2007 година, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје Кж.бр. 2027 од 18.10.2007 година, одговорното лице кај Јавното претпријатие “Македонски шуми”, кое извршило префактурирање без да биде воспоставена заложно право врз фирмата Луса-М, кривично било гонето, огласено за виновно и осудено за кривично дело злоупотреба на службената положба и овластување и осуден на условна казна затвор во траење од една година.

Жалбените наводи дека првостепениот суд при одлучувањето не го зел во предвид вештачењето на вештото лице Сашо Георгиевски под Св.бр. 80/2005 од 11.03.2005 година, извршено во кривичниот предмет К.бр.176/05, ниту вештачењето на дипломиран економист Катерина Најдановска во предметот П.бр. 630/03, во кое било утврдено дека во моментот на префактурирањето правното лице Луса-М, било солвентно, второстепениот суд оценил дека се неосновани од причини што утврдил дека првостепениот суд извршил грижлива и целосна анализа на сите докази и фактичката состојба ја утврдил ценејќи ги доказите посебно и во една севкупност при што ги имал во предвид сите вештачења, како и вештачењето извршено по конкретниот предмет П.бр. 166/10 од страна на вештото лице дипломиран економист Снежана Поповска од чие вештачење и појаснувањето кое таа го дала на рочиштето, судот констатирал дека писмена согласност од Јавното претпријатие “Македонски шуми” за преземање на долг немало. Фактот што во вештачењето на кое се повикувал Развигор Јосифов било утврдено дека во моментот на префактурирањето правното лице Луса-М било солвентно, не бил релевантен, при состојба кога во кривична постапка

било утврдено дека тоа префактурирање било извршено без основ, поради што и одговорното лице во Јавното претпријатие “Македонски шуми” кое го извршило префактурирањето, со правосилна пресуда било огласено за виновно и осудено за кривично дело злоупотреба на службената положба и овластување.

Исто така, неоснован бил жалбениот навод од Развигор Јосифов за погрешна примена на материјалното право, односно дека погрешно првостепениот суд го применил членот 434 од Законот за облигационите односи, односно не го применил ставот 3 од наведениот член и погрешно првостепениот суд прифатил дека во случајот не станувало збор за договор за преземање на долг, меѓутоа по наоѓање на второстепениот суд, ваквиот жалбен навод бил неоснован бидејќи второстепениот суд утврдил дека правилно првостепениот суд при донесувањето на својата одлука по правната работа, го применил и оценил наведениот член од Законот, бидејќи од изведените докази не можело да се извлече заклучок дека по повод барањето на Развигор Јосифов од 19.08.2002 година, Јавното претпријатие “Македонски шуми” дало изречна согласност фирмата Луса-М да го преземе долгот од Развигор Јосифов, при состојба кога долгот на Развигор Јосифов бил обезбеден со хипотека, а која хипотека не преминала на новиот должник-фирмата Луса-М од Кавадарци.

Оттука, не можело да се прифати дека Јавното претпријатие “Македонски шуми”, дал согласност за преземање на долгот, прекутно без изречна согласност, бидејќи префактурирање од име на Развигор Јосифов на име на правното лице Луса-М која ги примила фактурите и со извршена компензација била раздолжена за дел од долгот, не значело преземање на долгот, заради тоа што така прифатило одговорното лице во Јавното претпријатие “Македонски шуми”, кое за овие дејствија кривично одговарало за злоупотреба на службената положба и овластување. Од тие причини, кривично правното дејствие на тоа лице, судот оценил дека не можело да има правно дејство спрема Јавното претпријатие “Македонски шуми”, па оттука не можело да се смета дека Јавното претпријатие “Македонски шуми” дал согласност за преземање на долгот во состојба кога одговорното лице за преземените дејствија било кривично гонето и правосилно осудено.

Од погоре наведените причини Апелациониот суд Скопје, со пресуда ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2012 година, ја одбил жалбата на Развигор Јосифов како неоснована, а првостепената пресуда П.бр. 166/10 од 30.06.2011 ја потврдил.

Незадоволен од овие пресуди, Развигор Јосифов, на 15.06.2012 година, до овој суд, поднесува барање за заштита на слободи и права од член 110 алинеја 3 од Уставот, со кое бара овој суд да утврди дека судовите во Република Македонија во конкретниот случај сториле

дискриминација по основ на социјална припадност и ги прекршиле одредбите од членовите 8 алинеја 3, 9, 50 и 118 од Уставот и членовите 6, 13 и 14 од Конвенцијата за заштита на човековите права, со барање овој суд да ја преиспита уставноста и законитоста на пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година и истите како противуставни и противзаконити, овој суд да ги поништи.

Барателот Развигор Јосифов, кон барањето приложува и се повикува на пресуди од водени постапки помеѓу трети лица пред надлежни судови, нагласувајќи дека правилно судовите одлучиле дека во тие спорови станувало збор за преземање на долг, наспроти неговиот случај, каде неправилно одлучиле по неговото барање. Се повикува и на одлука на Уставниот суд У.бр. 84/2009 од 10.02.2010 година, со која била утврдена дискриминација по основ на политичко дејствување, бидејќи надлежните органи, одбиле да прифатат и да ценат понуден доказ.

4. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосислен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во барањето, според член 52 од Деловникот на Судот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Развигор Јосифов во барањето наведува дека во граѓански спор пред Основниот суд Кавадарци и Апелациониот суд Скопје, во кој во својство на тужител тој барал да се утврди дека тој не е во должничка обврска спрема Јавното претпријатие за стопанисување со шуми “Македонски шуми” Скопје, ШС “Бор” Кавадарци од Кавадарци, туку друго правно лице, судовите неправилно го ценеле и примениле доказот-барањето 03-726 од 19.08.2002 година, па со цитираните одлуки одлучиле на негова штета, односно го изгубил спорот кој го

водел против јавното претпријатие. Тој смета дека ваквиот исход од постапката произлегувал поради тоа што тој како тужител бил физичко лице, а тужениот јавно претпријатие во државна сопственост, односно дека негативното одлучување било резултат на дискриминаторскиот однос на судовите спрема него како физичко лице во однос на јавното претпријатие кое било во државна сопственост. Наведува и дека со тоа судовите ги прекршиле одредбите од членовите 8 алинеја 3, 9, 50 и 118 од Уставот и членот 6-право на правична судска постапка, членот 13-право на реална жалба и членот 14-забрана за дискриминација од Конвенцијата за заштита на човековите права, и бара овој суд да ја преиспита уставноста и законитоста на пресудата ГЖ.бр. 5130/11 од 11.04.2011 година на Апелациониот суд Скопје со која е потврдена пресудата на Основниот суд Кавадарци П.бр.166/10 од 30.06.2011 година и истите како противуставни и противзаконити, овој суд да ги поништи.

Тргувајќи од податоците кои треба да бидат содржани во барањето за заштита на слободи и права а согласно цитираната деловничка одредба од членот 52 од Уставот, Судот утврди дека во конкретниот случај не се исполнети процесните претпоставки за мериторно впуштање и одлучување на овој суд по барањето за заштита на слободи и права.

Во барањето, Развигор Јосифов како акти со кои смета дека се повредени неговите слободи и права, посочува одлуки на судови од кои тој не е задоволен. Понатаму, барателот смета дека дискриминацијата му била сторена со неправилна оценка на доказ и неправилна примена на одредба од закон, а сето тоа, поради неговиот статус како тужител-физичко лице, наспрема тужениот кое е јавно претпријатие во државна сопственост.

Меѓутоа, од содржината на барањето произлегува дека подносителот го користи основот “забрана на дискриминација по основ на социјална припадност” само како повод и правно оправдување на своето барање, без при тоа воопшто да даде било какво образложение на истото. Имено, барателот воопшто не наведува причини, факти и елементи кои би упатиле на потреба од анализа на евентуална дискриминација, односно елементи и докази за евентуално фаворизирање на тужениот со статус на јавно претпријатие во државна сопственост во однос на него како тужител со статус на физичко лице, односно елементи и докази од кои би можело да се утврди дека тој бил нееднакво третиран во однос на јавното претпријатие во судската постапка, па тоа резултирало со негативен исход на неговото барање и на негова штата, релевантни факти и докази во барањето, не се приложени, а аргументот за различниот социјален статус на странките во судската постапка, не претставува дискриминација по автоматизам.

Изразот дискриминација подразбира секое разликување,

исклучување или предност заснована врз раса, боја на кожа, пол, вероисповед, политичко мислење, национално или социјално потекло, кои доведуваат до уништување или намалување во поглед на можностите или третманот на граѓаните во определена работа во определена област, пред надлежни органи и други организации, институции или слично. Самиот статус на граѓаните по некои од наведените основи, сам по себе не имплицира дискриминација, туку нееднаквиот и различен третман и постапување во еднакви случајеви, што во секој случај треба да се докаже. Меѓутоа во конкретниот случај, од барањето не произлегуваат ниту факти ниту докази дека барателот, заради неговиот статус на странка-физичко лице, бил нееднакво третиран пред судовите бидејќи тужената страна била јавно претпријатие во државна сопственост. Оттука, околноста што барателот како физичко лице во постапките пред судовите не успеал во спорот, наспрема другата страна која успеала во спорот, а била јавно претпријатие во државна сопственост, според Судот, тоа не е аргумент за поинаков и нееднаков третман на странките во конкретната судска постапка и повреда на правото на правична судска постапка и право на ефикасен правен лек.

Имено, од содржината на барањето, произлегува дека тој не е задоволен од тоа како надлежните судови го ценеле и примениле доказот-барањето 03-726 од 19.08.2002 година, во граѓанскиот спор, односно не е задоволен што одлуките се на негова штета, а во корист на јавното претпријатие, а не обратно. Со овие наводи барателот всушност смета дека не бил еднакво третиран во однос на јавното претпријатие, а нееднаквоста ја извлекува од неуспехот во спорот, па со тоа било повредено неговото право на правична судска постапка и право на ефикасен правен лек.

Актите од кои барателот смета дека е дискриминиран по основ на социјална припадност, се епилог на водена судска постапка по конкретно барање во конкретна постапка, пред надлежни судови. Во случајов исходот на одлуките на судовите, произлегувал од оцената на сите приложени и прибавени докази, секој посебно и сите во целина заедно, така што неспорно од приложените судски списи произлегува, а и самиот барател тоа не го спори, дека доказот-барањето 03-726 од 19.08.2002 година, бил прифатен во доказната постапка, што значи на барателот не му било ускратено правото да прилага докази и да го докажува своето право, туку напротив приложениот доказ бил изведен во доказната постапка и ценет од страна на надлежните судови, но околноста дека барателот не успеал во спорот заради тоа што одреден доказ бил ценет на начин како што судовите сметале за потребно и правилно, тоа не прашање од уставна надлежност, па во оваа насока, несоодветно барателот се повикува на Одлуката на Уставниот суд по предметот 84/2009 од 10.02.2010 година, со која била утврдена дискриминација по основ на политичко дејствување, бидејќи надлежните органи, одбиле да прифатат и да ценат понуден

доказ, што не е случај во судкиот спор кој го водел барателот.

Тргувајќи од погоре наведеното, според Судот, во конкретниот случај, барателот само декларативно се повикува на заштита на слободи и права користејќи го основот “забрана за дискриминација по основ на социјална припадност”, само како повод и правно оправдување на своето барање, кое всушност е барање Судот да постапи на начин кој ги надминува неговите уставни надлежности. Поднесеното барање, во суштина претставува барање Уставниот суд, да се впушти во преоценување на доказ кои го извеле и ценеле судките органи во конкретна судска постапка, како и да се впушти во оценка на законитоста на конкретни акти судовите од кои барателот не е задоволен, што излегува надвор од рамките на надлежностите на Уставниот суд.

5. Имајќи го предвид претходно наведеното, во отсуство на аргументи, релевантни факти и докази за процесно постапување по барањето, Судот оцени дека во случајов барателот само формално се повикува на заштита на слободи и права, со цел да предизвика поинаков судски исход кој би бил во интерес на барателот, за што Уставниот суд не е надлежен арбитер од аспект на повисок инстанционен суд да одлучува за законитоста на конкретни акти на надлежни органи, да одлучува од аспект на воедначена судска пракса, односно не е надлежен да врши контрола на законитоста на работењето на органите, што претставува цел на подносителот на барањето, па од овие причини, во конкретниот случај не постојат процесни претпоставки за овој суд да се впушти во мериторно одлучување по барањето за заштита на слободи и права.

6. Врз основа на изнесеното, согласно наведените уставни и деловнички одредби, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе, во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.88/2012)

235.

У.бр.114/2012

- Барање на Александар Петрушевски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на национална, верска и

социјална припадност

- Application by Aleksandar Petrushevski from Skopje, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the prohibition of discrimination on grounds of national, religious and social belonging

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 31 октомври 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Александар Петрушевски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на национална, верска и социјална припадност.

2. Александар Петрушевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на национална, верска и социјална припадност.

Во барањето Александар Петрушевски наведува дека слободите и правата не му биле загрозени со конечни поединечни акти, туку со дејствија на Народниот правобранител на Република Македонија, а тоа дејствие било известување НПР број 406/2 од 25.04.2012 година, со кое тој бил известен дека институцијата Народен правобранител согласно неговите надлежности, нема овластувања да презема мерки во однос на постапките или преземените или непреземените дејствија на Собранието на Република Македонија и на неговите претставници, ниту може да посредува помеѓу граѓаните и Собранието на Република Македонија.

Во барањето понатаму се наведува дека барателот во изминатите 4 години, поставувал прашање по електронски пат до пратениците на Собранието на Република Македонија на кое барал да му се одговори, кое прашање го поставил и до претседателот на Собранието, а и писмено до самото Собрание. Воедно барал тие да посредуваат неговото прашање да биде ставено на дневен ред пред Анкетна комисија за заштита на

слободите и правата на граѓанинот при Собранието. Меѓутоа, сите наведени субјекти избегнувале да му одговорат на неговото прашање, кое гласело дали ќе добиел поддршка со поднесување на иницијатива пред постојаната Анкетна комисија, како би можело да се расправа, гласа и да се констатира кои одредби од законите и Уставот на Република Македонија биле прекршени од страна на државните службеници и функционерите кои му подметнале предмети и лажни искази за кривични дела кои се воделе против него и неговото семејство. Во претставката поднел и дел од пресуди и решенија за кривични дела по судски предмети кои се воделе против него во Основниот суд Скопје I Скопје.

Бидејќи не добил одговор од посочените субјекти, повикувајќи се на членот 18 од Законот за постапување по претставки и предлози, барателот на 17.04.2012 година се обратил и побарал заштита од Народниот правобранител на Република Македонија, меѓутоа со известување НПР број 406/2 од 25.04.2012 година, бил известен дека неговото барање излегувало надвор од рамките на овластувањата на институцијата Народен правобранител.

Барателот Александар Петрушевски смета дека со наведеното известување Народниот правобранител го дискриминирал по основ на национална, верска и социјална припадност бидејќи не се заложел пред погоре наведените субјекти по однос на неговото прашање, како што се залагал за граѓани кои припаѓале на вера и националност различна од неговата, за кои Народниот правобранител кој бил со вера и националност како и тие граѓани, се залагал пред самата Анкетна комисија за да се ставел нивниот случај на дневен ред, да се расправало и да се докажело кои одредби од законите на Република Македонија биле прекршени на нивна штета. Но, не само од тие причини Народниот правобранител, не се залагал за барателот, туку и поради неговата социјална положба во општеството како невработен и безимотен, наспроти социјалната положба на пратениците кои биле вработени и на висока позиција во општеството, кои го претставувале Собранието и го избрале народниот правобранител. Според барателот, Народниот правобранител се воздржувал да постапи по своите надлежности за да не го откриел органот кој го кршел и попречувал неговото уставно право од член 24 од Уставот да поднесува претставки и да добива одговор на истите од државните органи и други јавни служби, па решил преку неговиот генерален секретар да му го достави наведеното известување.

Поради наведеното, Александар Петрушевски бара Уставниот суд да ги запре дискриминаторските дејствија на Народниот правобранител, за да конечно тој постапел по своите надлежности и да го заштител неговото право на одговор по поднесена претставка согласно членот 24 од Уставот на Република Македонија, а поради дискриминацијата која се правела на негова штета од страна на Народниот правобранител кој го штител Собранието на Република Македонија и пратениците кои пак со

својот молк ги штителе сите судии, обвинители и полициски службеници кои ги прекршувале законите на негова штета, барателот во барањето истакнува отштета од Република Македонија во износ од 2.000.000. евра.

3. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосислен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во барањето, според член 52 од Деловникот на Судот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Тргувајќи од содржината на барањето, а имајќи ги предвид податоците кои треба да бидат содржани во барањето за заштита на слободи и права согласно цитираната деловничка одредба од членот 52 од Уставот, во конкретниот случај според Судот, наводите во барањето за сторена дискриминација со дејствие-известување од надлежен орган, не ги исполнува критериумите на факти и докази на чија основа овој суд може да се впушти во анализа по барањето за заштита на слободи и права, односно мериторно одлучување по истото, поради следното:

Барателот укажува дека причини за поднесување на барањето за заштита на слободи и права е незадоволството од неможноста да го оствари своето право на добивање одговор на поставено прашање до народните пратеници и Собранието на Република Македонија, односно неуспехот неговиот случај да биде дел од дневниот ред на Анкетната комисија за заштита на слободи и права на граѓаните при Собранието, чиј начин на работа и постапување е уредено со Деловникот на Собранието. Воедно причина за поднесување на неговото барање е незадоволството од одговорот во известување од Народниот правобранител на Република Македонија под НПР.број 406/2 од 25.04.2012 година, кој постапувал по негова претставка согласно Законот за Народниот правобранител, со кое му било одговорено дека неговото барање во претставката излегувало

надвор од рамките на надлежностите на Народниот правобранител утврдени со закон.

По повод ваквиот исход на постапката пред Институцијата Народен правобранител, барателот поднесува барање за заштита на слободи и права пред Уставниот суд, со наводи дека ваквиот исход се должел на околноста што тој не припаѓал на вера и националност, како што бил Народниот правобранител и други граѓани со вера и националност како и Народниот правобранител, кои имале поднесено претставки и по кои Народниот правобранител не се огласил за ненадлежен и постапувал, па оттука барателот извлекува заклучок за негово дискриминирање по основ на национална, верска и социјална припадност.

Меѓутоа, националниот, верски и социјален статус на кој припаѓал барателот и кој не успеал државните органи да расправаат по негови прашања, наспрема статусот по вера и националност на други граѓани кои успеале во тоа, сам по себе не имплицира дискриминација, туку секое разликување, исклучување или предност заснована врз раса, боја на кожа, пол, вероисповед, политичко мислење, национално или социјално потекло, кои доведуваат до уништување или намалување во поглед на можностите или третманот на граѓаните во определена работа во определена област, пред надлежни органи и други организации, институции или слично, што во секој случај треба да се докаже.

Во конкретниот случај, барателот не го поткрепи своето тврдење дека како граѓанин бил нееднакво третиран во однос на други граѓани пред надлежните органи на кои се повикува, заради неговата национална, верска и социјална припадност, а наводите дека органите и институциите на кои тој се повикува, постапувале по прашања и претставки на други граѓани од друга вера и националност, не се докази за дискриминаторски дејствија, имајќи предвид дека иницирањето постапката пред надлежните органи и институции претпоставува претходно исполнување на одредени услови, уредени со закон, а во конкретниот случај, од известувањето на Народниот правобранител, произлегува дека барањето на Александар Петрушевски изразено во претставката, не ги исполнувало условите за Народниот правобранител се впушта во постапување по истата.

Со Законот за народниот правобранител (“Службен весник на Република Македонија” број 60/2003 и 119/2009) се уредени надлежноста и начинот на работа на народниот правобранител, односно согласно членот 19 од Законот, народниот правобранител, постапувајќи по претставка може да не покрене постапка, да покрене постапка и да ја запре или прекине постапката, а согласно член 20 алинеја 6 од Законот, помеѓу другото, народниот правобранител може да не покрене постапка ако не е надлежен да постапува. Со тоа, непокренувањето на постапка од страна на Народниот правобранител, има основ во одредбите од Законот, односно во конкретниот случај станува збор за акт - известување

со кое на барателот му биле предочени причините поради кои Народниот правобранител не можел да се впушта во мериторно постапување по претставката од барателот, од кој одговор тој не е задоволен.

Во оваа насока Народниот правобранител на Република Македонија, со одговор се произнесе по однос наводите во барањето во кој одговор се наведува дека во изминатиот период до Народниот правобранител, од страна на Александар Петрушевски, на многу пати биле поднесувани претставки поради недобивање на одговор поради незадоволство од содржината на добиен одговор од други надлежни институции и органи во Република Македонија и во сите претставки за кои Народниот правобранител имал ингеренции да постапува согласно со Законот за Народниот правобранител, барал од тие органи да се произнесат по однос поднесените претставки од Александар Петрушевски, со укажување на уставно загарантираното право на граѓаните да добиваат одговори во определен рок кога доставуваат претставки до органите. Едновремено, во одговорот се укажува дека Народниот правобранител постапувал по претставки од Александар Петрушевски во периодот и пред 2010 година, кога именуваниот се поплакувал на судски постапки од казнената процедура во кои бил огласен за виновен за сторено кривично дело. Во одговорот се наведува и дека, во повеќе случаи по поднесени претставки Александар Петрушевски, бил и лично поканет во Канцеларијата на Народниот правобранител, меѓутоа именуваниот никогаш не се одзвал на поканите.

По однос конкретниот случај, во одговорот се наведува дека до Институцијата Народен правобранител, Александар Петрушевски веќе имал доставено претставка во која тој барал Народниот правобранител да посредува помеѓу неговото семејство и пратениците на одредена политичка партија со цел да добие одговор на прашање кое го доставил до секој пратеник пооеделно, но и тогаш како и во овој случај на именуваниот детално му било образложено дека Народниот правобранител по однос на конкретната претставка, немал ингеренции да постапува. При повторно поднесена претставка од Александар Петрушевски за истиот конкретен случај, повторно од страна на Народниот правобранител му било доставено известување до именуваниот кое е предмет на барањето, со повторни укажувања за причините за ненадлежност.

Тргувајќи од погоре наведеното, се констатира дека известувањето од Народниот правобранител НПР.број 406/2 од 25.04.2012 година, кое барателот со иницијативата го посочува како дејствие со кое му била извршена дискриминација по основите наведени во барањето, всушност претавува акт на произнесување на Народниот правобранител по повод поднесена претставка од барателот, со чија содржина тој не е задоволен.

Оттука, барателот, иницирајќи постапка пред Уставниот суд,

заради незадоволството од добиениот одговор за ненадлежност на Народниот правобранител по неговата претставка, всушност бара преку утврдување на дискриминација, да издејствува поинаков одговор, односно исход по однос на неговата претставка до Народниот правобранител, за што овој суд нема надлежност во улога на надреден арбитер да го преиспитува работењето на надлежните органи и институции уредено согласно со закон.

4. Имајќи го предвид наведеното, со оглед дека посоченото известување од Народниот правобранител претставува акт на произнесување по повод поднесена претставка пред Народниот правобранител, а во отсуство на релевантни факти и докази за постоење на дејствија со предзнак на елементи на дискриминација од кои би можело да се тргне во анализа, а потоа и во одлучување по барање за заштита од дискриминација, односно докази дека при еднаков случај каков што бил неговиот и како што е опишан во барањето, друг граѓанин или граѓани биле третирани поинаку, односно поповолно од него, токму поради наведените основи на припадност во барањето, Судот оцени дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето.

5. Врз основа на изнесеното, согласно наведените уставни и деловнички одредби, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.114/2012)

236.

У.бр.117/2012

- Барање на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата повредени со Пресуда К.бр.490/11 од 25 ноември 2011 година на Основниот суд Струмица и Пресуда КЖ.бр.177/12 од 12 април 2012 година на Апелациониот суд во Штип

- Application by Slavcho Despodov from Delchevo, for the protection of the freedom and right to public expression of thought violated with the Judgment K.br.490/11 of 25 November 2011 of the Strumica Basic Court, and Judgment KZ.br.177/12 of 12 April 2012 of the Court of Appeal in Shtip

- Со оглед на фактот што искажаните зборови ги надминале границите на можна толеранција, односно ги надминале дозволените граници и со тоа ја повредиле честа и угледот на граѓанинот, Судот оцени дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот.

- Given the fact that the expressed words exceeded the limits of possible tolerance, that is, went beyond the allowed limits and thereby violated the honour and reputation of the citizen, the Court found that the interference of the state is proportionate with the legitimate aim of protecting the reputation of the damaged party.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 алинеа 3 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата повредени со Пресуда К.бр.490/11 од 25 ноември 2011 година на Основниот суд Струмица и Пресуда КЖ.бр.177/12 од 12 април 2012 година на Апелациониот суд во Штип.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Славчо Десподов од Делчево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на уверувањето, мислата и јавното изразување на мислата, повредени со пресудите наведени во точката 1 од оваа одлука.

Во барањето се наведува дека со Пресудата К.бр.490/11 на Основниот суд Струмица, а потврдена со Пресуда КЖ.бр.177/12 на Апелациониот суд во Штип биле повредени начелото на владеење на правото од член 8 алинеја 3 од Уставот, слободата на правото на јавно изразување на мислата и ограничување на правото на одбрана пред суд во одбрана на спорот гарантирани со член 11 од Уставот на Република Македонија како и со Европската Конвенција за заштита на човековите права и слободи. Ова од причина што подносителот на барањето во 2011 година во Основниот суд во Делчево поднел приватна тужба за надомест на штета против физичко лице од Делчево по правосилна пресуда за навреда. Од за него непознати причини Основниот суд во Делчево се прогласил за ненадлежен, а Апелациониот суд во Штип предметот го отстапил на Основниот суд Кочани.

Во судот во Кочани, спротивната страна го ангажирала адвокатот Душко Симов од Делчево кој пред само неколку месеци бил разрешен од судија во Основниот суд Делчево. На двете одржани расправи пред судот во Кочани и ако мојата тужба беше по основ надомест на штета по правосилна пресуда за навреда, адвокатот Душко Симов и во одговор на тужбата и на расправите постојано кон мене се однесуваше со иронија, провокации и навреди поради osveta сметајќи дека во неговото разрешување од судија имал придонес и тој како основач и претседател на невладино здружение за заштита на човековите права. И покрај фактот што постоеше правосилна пресуда за Навреда со кој е докажано дека тужениот ме повредил, адвокатот Симов упорно настојувал да го убеди судот дека не му е нарушена честа и угледот. Кулминација на таквото однесување на адвокатот Симов било кога на главната расправа во завршниот збор по кој знае кој пат го навредил дека: „самиот сум виновен за тоа што неговиот клиент и уште неколку соучесници објавиле текст полн со лаги и навреди кон мене во дневен весник и дека секој треба да си ги чува честа и угледот !!!???. На ваквата навреда во мојот завршен збор морав да реагирам соодветно и кажав „Дегутантно е за чест и углед да зборува разрешен судија“ на кои зборови адвокатот не реагираше, а не реагираше ни предметниот судија со што сметав дека приказната е завршена. Меѓутоа на последниот ден од 3 месеци, адвокатот Симов се сетил дека сум го навредил и ми поднесе тужба за навреда во Основниот суд во Делчево.

Меѓутоа, игрите и злоупотребата на судската власт и грубо кршење на одредбите од законите почнуваат. Имено користејќи ги врските што ги има кај колегите од штипското апелационо подрачје спротивно на член 26 од Законот за кривична постапка и ако делот „Навреда“ е сторена во Основниот суд Кочани Апелациониот суд во Штип го одредуваат Основниот суд во Струмица да постапува по предметот. Дека не се работи за никаква повреда и заштита на честа и угледот туку за стекнување на материјална корист адвокатот Душко Симов го истакнува

уште во самото тужбено барање каде бара надомест на штета во висина од 300.000,00 денари. На првото рочиште адвокатот неосновано пред судот на самата расправа изрече тешки обвинувања наведувајќи дека сум се заканувал нему и на неговото семејство со ликвидација, дека повеќе пати сум му поднесувал кривични пријави и обвинителни акти како судија и слично. И покрај тоа што инсистирав сите овие тешки клевети да влезат во записник предметниот судија не го стори тоа ниту на првата ниту на втората расправа. Но тука не завршила голготата и кршење на темелните вредности бидејќи повторно во завршниот збор адвокатот Симов во својство на тужител повторно без никаков основ ме обвини дека сум го навредувал судот што не било нотирано во записник.

Дека грубо е прекршено начелото на владеење на правото, начелото на еднаквост и член 3 од Законот за судовите, е пресудата на Основниот суд во Струмица со која неговата против-тужба ја отфрла како ненавремена односно неоснована.

Подносителот на барањето, понатаму, а имајќи го предвид наведеното смета дека во неговите зборови не постои навредлив збор туку изрекол вредносен суд во кој е употребен странски збор „дегутантно“ кој може да се преведува како „гаден, грозен, одвратен“, но и како невкусен, невкусно, недобро неубаво и слично, но Основниот суд и Апелациониот суд го осудуваат за изречен вредносен суд и странски збор кој го толкуваат како ним им одговара при што само врз основа на зборот „дегутантно“ му овозможуваат на Душко Симов да бара надоместок на штета, односно да платам за тоа што тој бил разрешен од судија.

Исто така, подносителот на барањето се повикува на примери од Европскиот суд за човекови права во кои било кажано дека битно е да се разликуваат „факти“ од „вредносни судови“ и дека не е можно да се докажува вредносниот суд туку може да се докажуваат само фактите.

Оттука, подносителот наведува дека судот во Струмица и Апелациониот суд во Штип спротивно на Уставот, законите и Европската конвенција за заштита на човековите права и слободи донеле противзаконски пресуди со толкување на странски збор како основ за сторена навреда, а истовремено ја отфрлаат против-тужбата. На крајот од барањето, подносителот наведува дека судот во Струмица го задолжил со 11.000,00 денари за адвокатски трошоци и ако адвокатот кој го застапувал тужителот до судот не достави коморска маркичка.

Според наведеното, а поради грубо кршење на владеење на правото и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот подносителот бара Судот да ги укине или поништи пресудите на Основниот суд Струмица и Апелациониот суд Штип.

4. Судот на седницата, а од увидот во пресудите со кои според подносителот на барањето е направена повреда, односно дискриминација

по основ на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, како и увидот во записниците од одржаните расправи го утврдени следното:

Основниот суд во Струмица постапувајќи по предметот К.бр.490/11 во кривичната постапка во прв степен по приватна кривична тужба на приватниот тужител Душко Симонов од Делчево преку полномошникот Аксел Ахмедов адвокат од Делчево против обвинетиот Славчо Десподов од Делчево за кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот закон и приватната кривична тужба - противтужба на приватниот тужител Славчо Десподов од Делчево против обвинетиот Душко Симонов од Делчево за кривично дело „Навреда“ од член 173 став 1 од Кривичниот законик на 25 ноември 2011 година донел I Решение спрема обвинетиот Славчо Десподов и согласно член 59 од Кривичниот законик, а во врска со член 463 став 1 од Законот за кривичната постапка изрекол Судска опомена затоа што на ден 1 март 2011 година пред Основниот суд Кочани на одржана главна расправа по Малв. п.бр.274/2010 во завршен збор на записник обвинетиот Славчо тогаш како тужител во постапката према приватниот тужител Душко тогаш како полномошник на тужениот во постапката, ги искажал навредливите зборови „Дегутантно е за чест и углед да зборува лице кое е разрешен судија“.

Со таквото дејствие обвинетиот сторил кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Согласно член 89 од Законот за кривичната постапка, обвинетиот се задолжува да плати кривични трошоци во постапката, на име награда и нужни издатоци на полномошникот Аксел Ахмедов адвокат од Делчево во корист на приватниот тужител Душко Симов, сумата во износ од 10.760,00 денари во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно извршување.

Согласно член 102 од Законот за кривичната постапка оштетениот Душко Симов, за остварување на имотно правно побарување се упатува на спор.

Воедно, судот донел и II Пресуда согласно член 367 став 1 точка 6, а во врска со член 48 став 2 од Законот за кривичната постапка спрема обвинетиот Душко Симов се одбива обвинението дека е стореното кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Во образложението на Решението К.бр.490/1 се наведува дека:

Приватниот тужител Душко Симов од Делчево преку полномошникот Аксел Ахмедов адвокат од Делчево поднел приватна тужба со која го обвинил Славчо Десподов од Делчево за кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Приватниот тужител - обвинетиот Славчо Десподов од Делчево до судот поднел приватна кривична тужба - противтужба со која го

обвинил Душко Симов од Делчево за кривично дело „Навреда“, по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

На предлог на обвинетиот - приватниот тужител Славчо Десподов од Делчево, а согласно член 29 од Законот за кривичната постапка, судот донел решение предметите К.бр.490/11 и К.бр.116/11 да се спојат и во иднина да се спроведува единствена постапка под К.бр.490/11 и да се донесе една пресуда, како се работи за исти странки и ист кривично правен настан.

На одржаниот главен претрес и во завршниот збор полномошникот - бранител на приватниот тужител - обвинетиот Душко Симов, Аксел Ахмедов адвокат од Делчево изјави дека од изведениот докази неспорно се докажало дека на одржаното рочиште пред Основниот суд Кочани по предметот Малв.п.274/2010 на 1 март 2010 година по дадените завршни зборови обвинетиот има искажано навредливи зборови кон приватниот тужител и тоа „Дегутантно е за чест и углед да зборува лице кое е разрешен од судија“. Полномошникот на приватниот тужител смета дека во ваквата изјава се содржани битни елементи на кривично дело навреда по член 173 став 1 од Кривичниот законик поради што предложи обвинетиот да биде огласен за виновен и казнет според законот. Во однос на оштетеното побарување изјавил дека истото приватниот тужител ќе го оствари во парнична постапка.

Во однос на противтужбата поднесена од обвинетиот спрема тужителот, обвинетиот сметал дека истата не била во согласност со член 48 од Законот за кривичната постапка и истата да биде отфрлена, а доколку не биде отфрлена, противтужба да биде одбиена како неоснована од причина што наводите во одговор на тужбата и искажаните зборови на рочиштето не претставуваат навредливи зборови.

Во завршниот збор обвинетиот - приватниот тужител Славчо Десподов изјавил дека тужбата поднесена од Душко Симов е без правен основ исклучиво од ниски побуди. Обвинетиот сметал дека од негова страна нема сторено кривично дело и зборовите на кои се повикува приватниот тужител биле резултат на навреди што тој континуирано ги искажувал по предметот Малв.п.бр.274/2010 кое нешто било потенцирано во противтужбата, во одговор на тужбата која ја имал поднесено како и на самото рочиште одржано на 1 март 2010 година при Основниот суд Кочани каде во континуитет навредите ги искажувал со сарказам, омаловажување и иронија. Што се однесува на зборот дегутантно, кој збор обвинетиот го кажал на расправата одржана на 12 септември 2011 година, изјавил дека за него тоа е негов слободен израз како новинар, писател, публицист и културен работник и со висок стил на изразување односно самиот збор „дегутантно“ не значи тоа што се тврди во тужбата од Симов дека тоа значи гадно, одвратно итн., туку според речникот за странски зборови, тој збор е француски и значи „невкусно“, одбивен и неподнослив .

Од изведените докази во текот на доказната постапка и тоа: од одбраната на обвинетите Славчо Десподов и Душко Симов, од увидот во одговор на тужбата заведена во Основниот суд во Делчево на 20.10.2010 година по предметот Малв.бр 334/2010 година ,од увидот во записникот на Основниот суд Кочани Малв.П. 274/2010 година од 1 март 2011 година во заверен препис, од увидот во Записникот Малв.п.274/2010 на Основниот суд Кочани од 15 декември 2010 година во копие, од увидот во жалбата К.бр.198/2009 од 23 декември 2009 година, од увидот во извадокот стр.145 од Лексикон за странски зборови и изрази и од изјавата на сведокот Митко Курчиски ценејќи го секој доказ посебно и во врска со другите докази судот ја утврди следната фактичка состојба.

Приватниот тужител Душко Симонов, поранешен судија сега адвокат во граѓанскиот предмет Малв.П.бр.274/10 што се водел пред Основниот суд Кочани, сега приватен тужител Душко бил ополномоштен да ги застапува интересите на тужената страна Митко Курчиски од Делчево и во негово име и за негова сметка да ги презема дејствијата во постапката во кој предмет како тужител бил сега обвинетиот Славчо Десподов од Делчево.

На одржаната главна расправа на 1 март 2010 година при Основниот суд Кочани по предметот Малв.П.бр.274/10 после дадениот завршен збор од страна на полномошникот на тужителот сега приватниот тужител - обвинет Душко Симов, тогаш тужителот Славчо Десподов, а сега обвинетиот-приватен тужител во завршниот збор но меѓу другото изјавил дека „Дегутантно е за чест и углед да кажува лице кое е разрешен судија“.

Со таквото дејствие обвинетиот Славчо Десподов спрема приватниот тужител Душко Симов сторил кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Вака искажаните зборови не биле спорни за судот од причина што истите биле потврдени и од сведокот Митко и од самиот обвинет Славчо кој пред судот призна дека ги има искажано тие зборови, при што неговата цел не била да го навреди полномошникот сега тужителот Душко, туку тоа било одговор на претходно однесување и навредување од страна на тогаш полномошникот Душко. Обвинетиот се бранел дека значењето на зборот „дегутантно“ во македонскиот јазик има значење на невкусно, одбивност, не чини, недобро и слично, а не само зборот одвратно или гадење како што го прифатил приватниот тужител, од кои причини обвинетиот не смета дека има сторено кривично дело.

Ваквата одбрана судот не ја земал во предвид при своето одлучување од причина што зборот „дегутантно“ согласно Лексиконот за странски изрази има значење на одвратен, непријатен, невкусен, одбивен, неподнослив, гаден, па кое и да се земе значење во контекст

на искажаната реченица „Дегутантно е за чест и углед да кажува лице кое е разрешен судија“, зборот „Дегутантно“ има значење на негативен суд за друг со кој се изразува, омаловажува некој друг и претставува вербална навреда.

Врз основа на наведеното, неспорно се утврдило дека обвинетиот го сторил кривичното дело за кое се обвинува за што го огласил за виновен и осуден на кривична санкција - алтернативна мерка судска опомена. Имајќи во предвид под какви околности е сторено под олеснителни околности, односно навредата е искажана во судска постапка каде секој сака да ја заштити својата странка, поради што судот сметал дека се исполнети условите да биде изречен овој вид на алтернативна мерка со која ќе се постигне целта на казнувањето. Досудените кривични трошоци во износ од 10.760,00 денари се по приложениот трошковник согласно адвокатската тарифа, а во останатиот дел барањето за трошоци за сума од 11.460,00 судот ги одбил како неосновани.

Бидејќи полномошникот на приватниот тужител на главниот претрес изјавил дека оштетеното побарување ќе го оствари во друга постапка, судот согласно член 102 од Законот за кривичната постапка оштетениот Душко Симов за остварување на имотно правното побарување го упатил на спор.

Под т. II од диспозитивот на одлуката, а по однос на кривичната тужба-противтужба на приватен тужител Славчо Десподов од Делчево согласно член 48 став 2, а во врска со член 367 став 1 точка 6 од Законот за кривичната постапка судот донел одбивателна пресуда од причини што приватниот тужител Славчо Десподов ја поднел кривичната тужба противтужба по истек на три месеца од денот кога дознал за кривичното дело и сторителот.

Незадоволен од наведеното решение и пресуда на Основниот суд Струмица обвинетиот - тужителот Славчо Десподов во благовремен рок поднел жалба со која ги напаѓа истите поради суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка, погрешно утврдена фактичка состојба, повреда на Кривичниот законик и досудените трошоци.

Апелациониот суд во Штип со пресуда КЖ.бр.177/12 од 12 април 2012 година ја одбил како неоснована жалбата на тужителот и ги потврдил првостепената пресуда и првостепеното решение донесени по предметот К.бр.490/2011.

Во образложението на пресудата и решението донесени од Апелациониот суд во Штип, решавајќи по жалбата, а по претходна оценка на наводите во истата и списите во предметот одлучил како во изреката од причина што:

Првостепениот суд со правилна примена на материјалното право,

правилно утврдил дека обвинетиот со кажаните зборови го сторил кривичното дело „Навреда“ од член 173 став 1 од Кривичниот закон, меѓутоа имајќи ги предвид сите олеснувачки и отежнувачки околности правилно прифатил дека во конкретниов случај и со една обично предупредување со изречената судска опомена доволно ќе влијае врз него во иднина да не врши вакви и слични кривични дела, односно ќе бидат постигнати целите на казнување во смисла на член 32 од Кривичниот законик.

Апелациониот суд не ги прифати жалбените наводи од обвинетиот Славчо дека погрешно првостепениот суд го задолжил со кривични трошоци во постапката бидејќи согласно член 92 од Законот за кривичната постапка обвинетиот е тој што ги сноси трошоците во постапката.

Исто така, Апелациониот суд во Штип, утврдил дека жалбените наводи по однос на пресудата со која спрема обвинетиот Душко Симов се одбива обвинението дека сторил кривично дело „Навреда“ од член 173 став 1 од Кривичниот закон, се неосновани. Ова од причина што Славчо Десподов како тужител го пропуштил рокот за поднесување на тужба од 3 месеци од узнавањето на кривичното дело.

Воедно, Апелациониот суд во Штип не го прифатил предлогот на жалителот да биде повикан да присуствува на совет пред Апелациониот суд, бидејќи станува збор за кривично дело за кое се води скратена постапка, а само во исклучителни случаи согласно член 457 од Законот за кривичната постапка второстепениот суд најде дека присуството на странките би било корисно за разјаснување на работите.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 11 став 1 од Уставот е определено дека физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Со членот 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со членот 50 став 1 од Уставот е определено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија,

во постапка заснована на начелата на приоритет и итност.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и тоа само во време на воена или вонредна состојба, според одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имот или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата, според ставот 4 на овој член, не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Уставносудската заштита не се однесува на сите слободи и права утврдени со Уставот, туку на дел од нив, односно само за оние кои се во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија определени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Но, граѓаните, за слободите и правата кои не подлежат на уставносудска заштита, согласно цитираниот член 50 став 1 од Уставот, може таа заштита да ја остварат пред судовите во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Уставот на Република Македонија тргнува од гарантирање на самата слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, на начин кој е општ, генерален за сите поединци и токму од аспект на оваа општост мора да се толкува одредбата од член 54 став 4 од Уставот со која се исклучува ограничувањето на оваа слобода. Меѓутоа, ова не значи дека не постои никакво ограничување за поединецот во манифестирањето на генерално загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Границите на манифестирањето на оваа слобода за поединецот се наоѓаат во со закон санкционираните дејствија, без оглед дали се работи за кривична или граѓанско-правна санкција. Оттука, уставно-правен спор дали постои повреда на со Уставот загарантираната слобода на јавното изразување на мислата преку санкционирање на нејзината манифестација, се сведува на уставно-правна оценка дали со ваквата санкција е повредена самата содржина на уставно гарантираната слобода на поединецот без никакво ограничување јавно да го искаже своето мислење, или, пак, е санкционирано дејствие кое, иако како свој појавен

облик го има јавното искажување на мислење, всушност ја изгубило смислата на слобода на мислење и јавно искажување на мислата која што Уставот ја гарантира и заштитува, преминувајќи во дејствие со кое се повредуваат други со Уставот и со закон заштитени слободи, права и интереси.

Слободата на изразувањето наоѓа своја заштита и со меѓународните документи, но и ограничување. Имено, според членот 12 од Универзалната декларација за човекови права, никој нема да биде изложен на произволно вмешување во неговиот приватен и семеен живот, домот или преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Овие слободи и права се уредени и со членот 18 од Универзалната декларација според кој секој има право на слобода на мислата, совеста и религијата, а според членот 19 од Декларацијата, секој има право на слобода на мислење и изразување, со тоа што според член 29 став 2 од оваа Декларација, при користењето на своите права и слободи, секој ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

Според членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде предмет на самоволни или незаконити мешања во неговиот приватен живот, во неговото семејство, во неговиот стан или неговата преписка, ниту на незаконити повреди на неговата чест или на неговиот углед. Секое лице има право на законска заштита против ваквите мешања или повреди.”

Според членот 19, исто така од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење.

Секое лице има право на слобода на изразувањето. Ова право, без оглед на границите, ја подразбира слобода на изнаоѓање, примање и ширење на информации и идеи од сите видови во усмена, писмена, печатена или уметничка форма, или на кој и да е начин по слободен избор.

Остварувањето на слободите предвидени во точката 2 на овој член опфаќа посебни должности и одговорности. Следствено на тоа, тоа може да биде подложено на извесни ограничувања што мораат, меѓутоа, да бидат одредени со закон, а се потребни од причините:

а) на почитување на правата или угледот на други лица;

б) на заштита на државната безбедност, на јавниот ред, на јавното здравје и на моралот.”

Согласно член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој, при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Според членот 8 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи: “Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.”

Според членот 10 од Конвенцијата:

“Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

Остварувањето на овие слободи, кое што вклучува обврски и одговорности, може да биде под определени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите; за спречување на ширење на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судењето”.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права и Европската конвенција за човековите права поаѓаат од правото на поединецот слободно да го манифестира своето уверување и совест и слободно да ја изрази својата мисла, без никакво ограничување и во било која форма, но, истовремено, упатуваат на ограничувањата на оваа слобода, кои мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни, односно неопходни во едно демократско општество заради заштита на правата или слободите на другите лица, националната безбедност или јавниот поредок, здравјето или моралот.

Слободата на мислата и јавното изразување на мислата

претставува субјективно право кое е нераскинливо поврзано со човековата личност. Гарантирањето на оваа слобода во Уставот на Република Македонија е на такво рамниште што овозможува нејзино директно остварување, без поддршка на посебно законско уредување и истовремено овозможува нејзина директна заштита врз основа на Уставот, од страна на Уставниот суд, согласно членот 110 став 1 алинеја 3 од Уставот. Исто така, Уставот на Република Македонија не содржи ниту специјална ниту генерална законска резерва која би ги определила границите на остварувањето на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, поради што нејзината граница треба да се бара во севкупноста на Уставот и неговите определби имајќи ги при тоа во предвид меѓународните документи што се ратификувани во согласност со Уставот.

Ваквото високо ниво на гарантирање на слободата на мислата и нејзиното јавно изразување во Уставот на Република Македонија, интерпретирани во меѓународното право не може да важи неограничено. Заради обезбедување на заедничкиот живот, правниот поредок понекогаш мора да ја ограничи слободата на поединецот за да ја заштити слободата на другите, односно содржински да го ограничи нивното важење.

Во оваа смисла, во член 173 став 1 од Кривичниот законик е предидено кривичното дело „Навреда“ според кое тој што ќе навреди друг, ќе се казни со парична казна.

Во конкретниов случај, судот преку донесените судски одлуки, го санкциониракл изнесеното јавно мислење на барателот Славчо Десподов како мерка што ја сметал за неопходна за заштита на честа, угледот и авторитетот на друг граѓанин, бидејќи барателот користејќи го правото на слобода на јавно изразување, го загрозил заштитено право на друг граѓанин, во конкретниов случај на лицето Душко Симов.

Оттука, потребно е да се направи анализа на осудата и санкцијата на Славчо Десподов за кривичното дело навреда, а во насока на тоа дали осудата и санкцијата за навредата претставува оправдано ограничување на неговата слобода и право, односно дали судовите постигнале фер баланс помеѓу потребата за заштита на честа и угледот на оштетениот и слободата на изразување на подносителот на барањето во контекст на околностите на случајот.

Приватниот тужител Душко Симов, поранешен судија, а сега адвокат во граѓанскиот предмет Малв.П.бр.274/10 што се водел пред Основниот суд во Кочани бил ополномоштен да ги застапува интересите на тужената страна во предметот лицето Митко Курчиски од Делчево и во негово име и за негова сметка да ги презема сите дејствија.

На одржаната главна расправа по предметот Малв.П.бр.274/10 што се водел пред Основниот суд во Кочани тужителот Славчо Десподов

меѓу другото изјавил дека „Дегутантно е за чест и углед да кажува лице кое е разрешен судија“.

Според мислењето на Судот, неспорно е дека судовите правилно утврдиле дека лицето Славчо Десподов со искажаните зборови сторил кривично дело „Навреда“ по член 173 став 1 од Кривичниот законик.

Ова од причина што при одлучувањето судовите зборот „Дегутантно“ согласно Лексиконот за странски изрази има значење на одвратен, непријатен, невкусен, одбивен, неподнослив, гаден, па кое и значење да се земе во контекст на искажаната реченица има значење на негативен суд за друг со кој се изразува омаловажување на друг и претставува вербална навреда.

Обвинетиот Славчо не ја негирал искажаната реченица меѓутоа неговата цел не била да го навреди тужителот Душко туку дека тоа било одговор на претходно однесување и навредување од страна на тогаш полномошникот Душко. Ова од причина што според него зборот „Дегутантно“ во македонскиот јазик има значење на невкусно, не чини, недобро, одбивност и слично, а не само одвратно или гадење.

Имајќи во предвид под какви околности е сторено делото, дека делото е сторено под олеснителни околности кои го прават лесно односно навредата е искажана во судска постапка каде секој сака да ја заштит својата странка и да го добие спорот па кога тоа е нереално, судовите изрекле алтернативна мерка - судска опомена со која ќе се исполни целта на казнувањето. Во контекст на погоре наведените и ценети докази, судовите утврдиле дека во дејствијата на обвинетиот се содржани битните елементи на кривичното дело Навреда. Имено, кривичното дело навреда го врши тој што ќе навреди друг. Ова кривично дело претставува основно и општо кривично дело против честа и угледот на луѓето. Дејствието на извршување на кривичното дело навреда го сочинуваат различни однесувања со кои се изразува омаловажување на дуго лице, непочитување на човечкото достоинство, изложување на потсмев, потценување на личните и другите вредности, изнесување на негативни вредносни судови. Изјавата или однесувањето на сторителот се навредливи ако објективно значат омаловажување и потценување на друго лице односно оштетениот, според објективна оценка на изразување непочитување на достоинството на оштетениот односно негово омаловажување. При тоа, навредата мора да се однесува на одредено лице и навредливата изјава да е упатена на оној на кој се однесува. Извршител на кривичното дело навреда може да биде секое лице, а за постоење кривична одговорност потребна е умисла, односно сторителот треба да е свесен дека неговата изјава односно однесување значат омаловажување на оштетениот и истите да се со навредлива содржина, така што навредата е проследена со намера за омаловажување. Кај кривичното дело навреда, честа како објект на заштита се прифаќа во

својот нормативен поим односно како барање да се почитува туѓото достоинство и за друг да не се изнесува нешто што може да ја повреди неговата чест. Поради тоа, ова кривично дело постои и кога се изнесува нешто што е вистинито, доколку тоа објективно значи омаловажување или понижување. Во контекст на погоре наведеното, по оценка на судовите, во дејствијата на обвинетиот во целост се содржани елементите на предметното кривично дело. бидејќи обвинетиот со умисла за тужителот изрекол навредливи зборови кои според своето значење објективно претставуваат и значат омаловажување, потценување и навреда на оштетениот – приватен тужител, на кој истите му биле упатени.

Во однос на тоа дали судските трошоци се превисоки и правилно утврдени не е во надлежност на Уставниот суд.

Во врска со точка II од диспозитивот на одлуката, а по однос на кривичната тужба - противтужба на приватниот тужител Славчо Десподов од Делчево против обвинетиот Душко Симонов од Делчево, согласно член 48 став 2, а во врска со член 367 став 1 точка 6 од Законот за кривичната постапка, судовите со право донеле одбивателна пресуда од причина што таа била поднесена по истекот на три месеци од денот на дознавањето за кривичното дело на сторителот.

Имено, судот имајќи ги предвид наведените законски одредби во кои случаи по протек на рокот од три месеци може да се поднесе кривична тужба, за кое кривично дело и под кои услови судовите утврдиле дека постојат околности што го исклучуваат кривичното гонење.

Имајќи го предвид наведено, Уставниот суд констатира дека , судовите ги засновале своите одлуки на прифатлива оценка за релевантни факти и донеле пресуда со која е направен фер баланс помеѓу правото на слобда на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, поради што наведените аргументи на Основниот и Апелациониот суд се прифатливи и дека вмешување на државата е пропорционално со легитимна цел за заштита на угледот на оштетениот повреда во судска постапка.

Со оглед на фактот што во конкретниов случај искажаните зборови ги надминале границите на можна толеранција, односно ги надминале дозволените граници и со тоа ја повредиле честа и угледот на тужителот, Судот оцени дека првостепениот и второстепениот суд утврдувајќи ги сите правно релеванти факти и околности и донесувајќи ги нападнатите одлуки постапиле во рамките на своите судски надлежности, поради што не може да стане збор за повреда на правото на слободата на јавно изразување на мислата.

Во однос на пресудата од диспозитивот II на Одлуката со која се одбива тужбата - противтужбата на Славчо Десподов против Душко Симонов за кривично дело „Навреда“, Уставниот суд не се впушти во

подетална анализа од причина што тужбата - противтужбата била поднесена по истекот на законскиот рок.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.117/2012)

237.

У.бр.151/2012

- Барање на Јован Вранишковски од Битола, застапуван од полномошникот Васил Ѓорѓијев, адвокат од Битола, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот кои се однесуваат на слободата на уверувањето и заштита од дискриминација по основ на верска припадност

- Application by Jovan Vranishkovski from Bitola, represented by the proxy Vasil Gjorgjijev, a lawyer from Bitola, for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the freedom of conviction, and protection against discrimination on grounds of religious belonging

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Јован Вранишковски од Битола, застапуван од полномошникот Васил Ѓорѓијев, адвокат од Битола, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот кои се однесуваат на слободата на уверувањето и заштита од дискриминација по основ на верска припадност.

2. Јован Вранишковски од Битола, преку адвокат Васил Ѓорѓијев од Битола на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на верска припадност.

Во барањето се наведува дека Јован Вранишковски е во служба како Архиепископ на означената “Охридска Архиепископија”, која со томос издаден на 24 мај 2005 година била призната од Српската Православна Црква како автономна црква во состав на Српската Патријаршија. Како Архиепископ на автономна црква, Јован Вранишковски имал сослужување (признавање) од сите други 14 Православни цркви во светот. Неговата функција била јавна, а Црквата на која и припаѓал имала своја структура: Архиепископски Синод, свештенство и народ кој го подржува. Меѓутоа, сеуште Црквата не била регистрирана како верска заедница во Република Македонија. Српскиот Патријарх Павле, уште на 20 јуни 2002 година повикал за пристапување кон Српската Православна Црква на архијереите, клирот и верниот народ од Македонската Православна Црква во единство со Српската Православна Црква, и на тој повик одговорил само Јован Вранишковски, кој во тоа време бил Митрополит Велешки и Повардарски во МПЦ, и тој заедно со сето свештенство во неговата епархија се согласил на воспоставување литургија и канонско единство со српската Патријаршија. Од овие причини започнале политички прогони на Јован Вранишковски од државната власт на Република Македонија во форма на кривични прогони со судски разрешници.

Политичките прогони започнале уште 2002 година кога полицијата, без судски налог, го избркала Јован Вранишковски од зградата на Митрополијата во Велес. Потоа, по пристапувањето на голема група монаси и монахињи од Македонската Православна Црква кон Охридската Архиепископија, во јануари 2004 година Јован Вранишковски бил притворен 30 дена и било подигнато против него обвинение за „предизвикување национална, расна и верска омраза, раздор и нетрпеливост“ од членот 319 од Кривичниот законик, бил осуден и издржал казна затвор со траење од осум месеци.

Наведената хронологија на настани била јасен показател дека се работело за политички прогон на Јован Вранишковски со повреда на неговите права за слобода на уверувањето и со дискриминација по основ на верска припадност, бидејќи до денот на пристапувањето на Јован Вранишковски во единство со Српската Патријаршија (22 јуни 2002 година), против него не било подигнато обвинение за ниту едно кривично дело, ниту пак некогаш бил осудуван, но откако не се успеало во намерата тој да се заплаши преку затворската казна за „предизвикување национална, расна и верска омраза, раздор и нетрпеливост“, односно да се казни за политичка неподобност и за „предавството“ што го направил кон МПЦ, но и кон државата, Јавното обвинителство против него започнало низа кривични процеси, а меѓу последните и конкретниот случај кога со пресуда на Основниот суд Велес К.бр. 136/12 од 11.05.2012 година, потврдена со Пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.930/12 од 28.06.2012 година, бил осуден на две години и шест месеци затворска казна за кривично дело “Затајување”, како и задолжен да врати на МПЦ износ од 14.804.211,00 денари.

Според наводите од барањето, јасно било дека обвинението за кривичното дело “Затајување“, подигнато после обвинението за „предизвикување национална, расна и верска омраза, раздор и нетрпеливост“, всушност било продолжение на гонењето мотивирано од верските дејствија, а особено од дејствието на неговото пристапување во единство со Српската Православна Црква, односно откако не се успеало со сите претходни преземени дејствија Јован Вранишковски да се убеди и да се покае за неговите верски дејствија и единството кое го воспоставил со Српската Православна Црква, па со тоа започнал неговиот прогон за кривични дела кои не ги извршил, ниту можеле да бидат бо природата на неговата функција.

Од наведените причини, во барањето се наведува дека јасно било дека кривичниот прогон на Јован Вранишковски имал елементи на гонење заради верска основа, односно дека тоа било дискриминација по верска основа спротивно на членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, а дискриминацијата која му била направена, довела до ситуација тој да немал можност на праведен судски процес, со казната да биде оштетен и да му биде укината верската слобода загарантирана со членот 19 од Уставот на Република Македонија.

3. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или

дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосислен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во барањето, според член 52 од Деловникот на Судот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Во конкретниот случај, како причини за поднесување на барањето за заштита на слободи и права по основ на забрана од дискриминација по основ на верска припадност, се наведува хронологија на настани со кои се укажува на кривичен прогон од страна на надлежните органи со судски разрешници по кривични предмети во кривични постапки, а како што бил и последниот случај, кога со правосилна пресуда на Основниот суд Велес К.бр. 136/12 од 11.05.2012 година, потврдена со Пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.930/12 од 28.06.2012 година, барателот бил обвинет за кривично дело “Затајување” и осуден на казна затвор во траење од две години и шест месеци затворска казна, како и задолжен да врати на МПЦ износ од 14.804.211,00 денари.

Барателот смета дека кривичното гонење против него, всушност било обид тој да се убедел и да се покаел за неговите верски дејствија и единството кое го воспоставил со Српската Православна Црква, односно со цел тој да биде спречен во слободата на вероисповеста загарантирана со членот 19 од Уставот на Република Македонија, па оттука, според наводите во барањето кривичното гонење против него имало елементи на гонење заради верска основа, што претставувало дискриминација по основ на верска припадност, која дискриминација довела до состојба тој да немал можност на праведен судски процес, со казната која му се изрекла тој да биде оштетен и да му биде укината верската слобода загарантирана со членот 19 од Уставот.

Со барањето, последно изречената Пресуда на Основниот суд Велес К.бр. 136/12 од 11.05.2012 година, потврдена со Пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.930/12 од 28.06.2012 година, со која барателот бил осуден на затворска казна за кривично дело “Затајување”, со задолжение да врати на МПЦ износ од 14.804.211,00 денари, не се посочува како поединечен правосилен акт на кое барателот го заснова барањето за заштита на слободи и права, туку бараната заштита ја заснова општо на кривичните гонења кои биле преземани против него од страна на надлежните органи, како што бил и последниот случај кога со погоре наведената пресуда на надлежниот суд бил огласен за виновен и казнет.

Тргувајќи од содржината на барањето, а имајќи ги предвид податоците кои треба да бидат содржани во барањето за заштита на слободи и права согласно цитираната деловничка одредба од членот 52 од Уставот, во конкретниот случај со барањето не се приложени било какви факти и докази на чија основа овој суд може да се впушти во анализа по барањето за заштита од дискриминација по основ на верска припадност.

За постапување по барање од заштита од дискриминација по наведениот основ, не е доволно да се наведе дека кривичното гонење на Јован Вранишковски за конкретно кривично дело, кое резултирало со правосилно осудителна пресуда, имало елементи на гонење заради верска основа, односно дека тоа било дискриминација по верска основа, туку да се наведат и факти и докази кои би упатиле на елементи на дискриминација, односно на нееднаков третман и различно постапување на надлежните органи и институции со граѓани кои се во иста положба и ситуација. Ова од причини што изразот дискриминација подразбира секое разликување, исклучување или предност на граѓани, заснована врз раса, боја на кожа, пол, вероисповед, политичко мислење, национално или социјално потекло, кои доведуваат до уништување или намалување во поглед на можностите или третманот на граѓаните во определена работа во определена област, пред надлежни органи и други организации, институции или слично, што во секој случај треба да се докаже, а барателот со барањето не наведува факти и докази дека тој бил нееднакво третиран во однос на други граѓани заради неговата верска припадност и определба, а со тоа и дискриминиран.

Што се однесува пак до наводите во барањето дека дејствијата на кривично гонење од страна на надлежни органи, биле преземени само со цел барателот да биде заплашен тој да истрае во воспоставеното единството со Српската Православна Црква и со цел тој да биде казнет за политичка неподобност и за „предавството“ што го направил кон МПЦ, но и кон државата, а не како законита правна мерка од конкретен кривично правен настан, според Судот овие наводи како причини за барање за заштита на слободи и права што се однесуваат на забрана од дискриминација по основ на верска припадност, не можат да имплицираат впуштање на овој суд во испитување на нивна евентуална повреда, од причини што дејствијата на надлежните органи кои резултирале со правосилна осудителна пресуда, а на кои се повикува барателот, се дејствија на правна завршница од постапување по конкретен кривично правен настан, кој исход произлегува од правната оценка на надлежните органи за конкретно кривично дело.

5. Имајќи предвид дека барањето за заштита од дискриминација, односно причините за таа заштита, барателот ги образложува и темели на преземени дејствија од страна на надлежни органи кои резултирале

со осудителна правосилна судска одлука согласно со закон, а не на релевантни факти и докази дека тој бил спречен во уживањето на правата и слободите со негово дискриминирање, односно дискриминација по основ на верска припадност, Судот оцени дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за мериторно впуштање и одлучување по барањето за заштита на слободи и права, поради што одлучи да го отфрли барањето.

6. Врз основа на изнесеното, согласно наведените уставни и деловнички одредби, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.151/2012)

238.

У.бр.152/2012

- Барање на Марјанчо Ангеловски од Куманово за заштита на слободата и правото по основ на политичко здружување и дејствување и заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно политичка неприпадност, повредени со Решение на Врховниот суд на Република Македонија, Рев2.бр.440/2011

- Application by Marjancho Angelovski from Kumanovo, for the protection of the freedom and right on grounds of political association and activity and protection against discrimination on grounds of political affiliation, that is, political non-affiliation, violated with the Resolution of the Supreme Court of the Republic of Macedonia, Rev2.br.440/2011

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 14 ноември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Марјанчо Ангеловски од Куманово за заштита на слободата и правото по основ на политичко здружување и дејствување и заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно политичка неприпадност, повредени со Решение на Врховниот суд на Република Македонија, Рев2.бр.440/2011.

2. Марјанчо Ангеловски од Куманово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободата и правото повредени со Решението наведено во точка 1 од ова решение.

Според наводите во барањето, оспореното решение на Врховниот суд на Република Македонија не било одраз на владеењето на правото и функционирањето на правната држава како што било предвидено со Уставот, туку била донесена политичка одлука со која се повредувале слободите и правата по основ на политичко здружување односно политичко нездружување и заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно политичка неприпадност, што било спротивно на член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Имено, со оспореното решение со кое се отфрлаат како недозволен ревизиите против пресудата на Апелациониот суд Скопје РОЖ.бр. 1203/10 од 15.02.2011 година, Судот грубо го прекршил материјалното право и донел одлука со низа правни недостатоци која била спротивна на правото и не го одразувала владеењето на правото, што можело да се констатира од тоа што: - во воведниот дел од Решението било наведено дека тужбеното барање се однесува само на ревизија на одлука на Апелациониот суд Скопје РОЖ.бр. 1203/10 од 15.02.2011 година, а не и на првостепената одлука на Основниот суд Куманово, 2 РО 65/10, со што погрешно била утврдена фактичката состојба и се служело со ноторни неvistини, што се докажувало од самата содржина на барањето за ревизија; - во тужбеното барање за ревизија подносителот ја немал наведено висината на вредноста на спорот, односно таа била неопределена, а вредноста на спорот самоиницијативно ја имал наведено судијата Зоран Соларски при првостепениот суд во записникот за објавување на одлуката на 08.07.2010 година, а определувањето на конкретната вредност на спорот била од значење за отфрлање на барањето за ревизија; во пресудата 2 РО 65/10 на Основниот суд Куманово погрешно бил употребен терминот „первенција“ наместо „превенција“. Оттука, оспореното решение било донесено со користење на податоци за кои тужителот воопшто се немал

произнесено во постапката водена пред првостепениот и второстепениот суд, поради што истото било незаконско, а со тоа и спротивно на владеењето на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Со донесување на оспореното решение, повредени биле правата на тужителот во однос на примањата кои би ги остварил во однос на плата и придонеси кон ПИОМ од работното место кое хиерархиски било највисоко рангирано во СВР Куманово, согласно образложението на пресудата РПО.бр.70/08 од 05.12.2008 година, кои незаконски активности директно задирале во егзистенцијата на оштетениот.

Раководејќи се од фактите дека во периодот од 2007 година до поднесување на ова барање, работодавецот, Министерството за внатрешни работи на Република Македонија, во три наврати последователно донесувало незаконски акти за распоредување на работа на подносителот на барањето како оштетен, и тоа:

- наредба за извршување на работи и работни задачи, бр.27-2993 од 09.03.2007 година,

- решение за распоредување бр. 16.4-79859/1 од 06.12.2007 година (оспорено со пресуда РПО 70/80 на Основниот суд Куманово од 05.12.2008 година) и

- решение за распоредување бр.18.6-74105/1 од 12.11.2009 година (за која активност Уставниот суд се произнел со акт У.бр.60/11 од 04.05.2011 година) произлегувало дека оспореното решение на Врховниот суд на Република Македонија се надоврзувало на низата решенија на МВР и одлуки на институциите на правниот систем во државата, која била донесена единствено од политички причини, со кое се повредувале правата по основ на политичко здружување и дејствување и правата по однос на заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно политичка неприпадност, ако се знаело дека подносителот на барањето не бил член на ниту една политичка партија од партиите на власт или опозиција во Република Македонија.

Поради тоа, се бара од Уставниот суд на Република Македонија да отвори расправа по ова барање (уставна жалба) и да донесе одлука со која ќе го укине оспореното решение на Врховниот суд на Република Македонија, пресудата на Апелациониот суд Скопје РОЖ.бр, 1203/10 од 15.02.2011 година и пресудата 2 РО 65/10 на Основниот суд Куманово, како и ќе го поништи Решението бр.18.6-74105/1 од 12.11.2009 година на Министерството за внатрешни работи на Република Македонија и Решението бр.37-3/2 од 16.02.2010 година на Комисијата при Владата на Република Македонија, за распоредување на тужителот. Со одлуката, Уставниот суд да го задолжи тужениот да донесе решение за распоредување на тужителот на работно место кое е соодветно како на хиерархиската поставеност, така и во поглед на описот и пописот на работните задачи

и висина на плата, на кое Основниот суд Куманово со пресуда 2 РО бр.70/08 од 05.12.2008 година го вратил тужителот на работа, односно да го задолжи Министерството за внатрешни работи во целост да ја спроведе пресудата 2 РО бр.70/08 од 05.12.2008 година, со надомест на трошоците за постапката спрема тужителот, како и да го поучи тужителот- оштетениот Марјанчо како да ги оствари своите права.

3. Судот на седницата утврди дека со Решението на Врховниот суд на Република Македонија, Рев2.бр.440/2011 од 20.06.2012 година, ревизиите на тужителот Марјанчо Ангеловски од Куманово, против пресудата на Апелациониот суд Скопје, РОЖ.бр.1203/10 од 15.02.2011 година, се отфрлени како недозволени.

Според образложението на Решението, со оглед дека не се работи за спор од работен однос по повод престанок на работен однос, туку за поништување на решение за распоредување, а притоа вредноста на предметот на спорот била определена на 40.000,00 денари, овој суд наоѓа дека ревизиите на тужителот се недозволени, поради што е одлучено согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

4. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, претставуваат една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Подносителот на барањето за заштита на слободи и права, Марјанчо Ангеловски, во врска со прашањето за неговото распоредување во Министерството за внатрешни работи и судската постапка која ја водел пред надлежните судови за ова прашање, веќе два пати се обратил до Уставниот суд на Република Македонија со барање за заштита на неговите слободи и права повредени со: Наредба на Министерството за внатрешни работи на Република Македонија број 27-2993 од 09.03.2007 и Решение на Управниот суд У.бр.665/2008 и У.бр.666/2008 година од 09.09.2009 година, Решение бр.18.6-74105/1 од 12 ноември 2009 година на Министерството за внатрешни работи, Решение бр.37-3/2 од 16 февруари 2010 година на Комисијата за решавање на прашањата од областа на работните односи во втор степен при Владата на Република Македонија, пресуда РО.бр.65/10 од 8 јуни 2010 година на Основниот суд Куманово и пресуда РОЖ.бр.1203/10 од 15 февруари 2011 година на Апелациониот суд Скопје. Уставниот суд и во двата случаи (Решение У.бр. 264/2009 и Решение У.бр.60/2011) ги отфрлил барањата затоа што оценил дека не станува збор за повреда на право по основ на политичка припадност или неприпадност, како што било декларативно наведено, туку дека во суштина станувало збор за барање Уставниот суд, како инстанционен суд, да се впушти во решавање на права и интереси по конкретен предмет што е во надлежност на судовите, а не на Уставниот суд.

Во сега доставеното барање, насловено како „уставна жалба“, истиот подносител продолжува од Уставниот суд да бара заштита на слободите и правата по основ на политичко здружување и дејствување и заштита од дискриминација по основ на политичка припадност односно неприпадност, повторно поврзано со истото прашање за неговото распоредување во Министерството за внатрешни работи, изнесено во претходните два предмета пред Уставниот суд, но сега повредени со Решението на Врховниот суд на Република Македонија, Рев.2 бр.440/2011 со кое е отфрлено неговото барање за ревизија на пресудата на Апелациониот суд Скопје, РОЖ.бр.1203/10.

И во ова барање, исто како и во двата претходни случаи, Судот оцени дека подносителот само декларативно се повикува на барање за заштита од дискриминација по основ на политичка припадност, без воопшто да наведе аргументи, факти и докази во тој правец, од каде произлегува дека подносителот на барањето всушност сака да постигне впуштање на Уставниот суд, како инстанционо повисок орган, во оценка на законитоста на актите, односно решенијата и пресудите со кои тврди дека му се повредени слободите и правата, а заради остварување на конкретно право од работен однос.

Според одредбите на Уставот со кои се утврдуваат надлежностите на Уставниот суд, Уставниот суд не е надлежен да одлучува за примената на законите и другите прописи од страна на судовите и другите органи,

а во таа смисла ниту има надлежност на инстанционо повисок суд да ја оценува законитоста на постапката и одлуките донесени од овие органи по конкретни предмети.

Имајќи предвид дека наводите во барањето за заштита на слободите и правата за сторена дискриминација по основ на политичка припадност се изнесени само декларативно, без да се поткрепат со соодветни факти и докази, како и фактот што Уставниот суд може да ги оценува донесените акти и пресуди само од аспект на можна сторена повреда на слободите и правата од членот 110 алинеја 3 од Уставот, но не и да се постави како инстанционо повисок суд или орган по однос на другите правосудни или управни органи, како и да наложи извршување на пресуди донесени од редовните судови, Судот оцени дека се настапени деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата.

5. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.152/2012)

239.

У.бр.24/2012

- Барање на Бекташиската верска заедница (во основање), Арбен Сулејмани, од с. Равен, Гостивар, Абдулмуталип Бекири од с. Здуње, Гостивар и Таџудин Идризи од Тетово за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на верска припадност, за која што сметаат дека им е сторена со Решение РЕГ.РГ бр.1/11 од 27 мај 2011 година на Основниот суд Скопје II Скопје и Решение ГЖ.бр.3967/11 од 17 ноември 2011 година на Апелациониот суд Скопје

- Application by the Bekteshi Religious Community (in foundation, Arben Sulejmani, from the village of Raven, Gostivar, Abdulmutalip Bekiri from the village of Zdunje, Gostivar, and Taxhudin Idrizi from Tetovo for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution which relate to the prohibition of discrimination against citizens on grounds of religious belonging, which they consider to have been violated with the Resolution REG.RG br.1/11 of 27 May 2011 of the Skopje II Basic Court – Skopje and Resolution GZ.br.3967/11 of 17 November 2011 of the Skopje Court of Appeal

- Името на верскиот субјект и изворите на учењето претставуваат официјални обележја на верскиот субјект од причина што тие се негови суштински карактеристики преку кои тој верски субјект се идентификува и препознава во јавноста.

- Оттука легитимно и во согласност со Уставот и закон е одбивањето на регистрацијата на верскиот субјект поради неисполнување на условот за неидентичност на името на изворите на учењето со оние на веќе регистриран верски субјект.

- Идентификацијата на барателот на регистрацијата со друг верски субјект кој е веќе регистриран, може да ја доведе јавноста во заблуда, односно да ги доведе верниците во конфузија, што воедно претставува нарушување на нивните верски чувства. Значи неспорно е дека правото на регистрација на одреден верски субјект треба да биде загаранитрано како дел од остварувањето на верските права, но од друга страна истото не треба да ги нарушува верските права и чувства на припадниците на веќе регистрираните верски субјекти.

- The name of the religious subject and the sources of learning are official characteristics of the religious subject for a reason that they are its essential features through which the religious subject is identified and recognised in the public.

- Hence, it is legitimate and in accordance with the Constitution and law the rejection of registration of the religious subject on grounds of the failure to meet the condition for nonidenticalness

of the name of the sources of learning with those of an already registered religious subject.

- The identification of the applicant with another religious subject which is already registered may mislead the public, that is, create confusion among the believers, which is at the same time violation of their religious feelings. It means that it is undisputed that the right to registration of a certain religious subject should be guaranteed as part of the exercise of the religious rights, but on the other hand the same should not violate the religious rights and feelings of the members of the already registered religious subjects.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 20 ноември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Бекташиската верска заедница (во основање), Арбен Сулејмани, од с. Равен, Гостивар, Абдулмуталип Бекири од с. Здуње, Гостивар и Таџудин Идризи од Тетово за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на верска припадност, за која што сметаат дека им е сторена со Решение РЕГ. РГ бр.1/11 од 27 мај 2011 година на Основниот суд Скопје II Скопје и Решение ГЖ.бр.3967/11 од 17 ноември 2011 година на Апелациониот суд Скопје.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Бекташиската верска заедница (во основање), Арбен Сулејмани, од с. Равен, Гостивар, Абдулмуталип Бекири од с. Здуње, Гостивар и Таџудин Идризи од Тетово, преку адвокатското друштво Гоџо, Кичеец и Новаковски од Охрид, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за заштита на слободите и правата означено во точката 1 на оваа одлука.

Според наводите во барањето, подносителите се државјани на Република Македонија чија што религиозна припадност е бектешизмот што го практикуваат подолго време во рамките на нивната заедница.

Како религиозен субјект, тие пред стапувањето во сила на Законот за правна положба на црква, верска заедница и религиозна група („Службен весник на Република Македонија бр. 113/2007) имале свое устројство, свои органи, во правниот промет учествувале рамноправно со други лица и се воделе во регистарот на верски заедници и религиозни групи согласно тогаш важечките прописи, биле поканувани како верски субјект за учество на конференции и собири и комуницирале со највисоките претставници на власта во Македонија.

Во барањето е дадена хронологија на обидите за регистрација на верската заедница пред надлежните судови.

Во текот на 2010 година, заради усогласување со Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, тие побарале од Основниот суд Скопје II Скопје да им биде признат континуитетот на Бекташиската верска заедница на Република Македонија, заради формално-правно задоволување на критериумите за пререгистрација согласно новиот закон. Но судовите (најпрвин основниот, а потоа и Апелациониот суд Скопје) одбиле тоа да го сторат со образложение дека и претходно оваа верска заедница не била регистрирана, за да може да се бара утврдување на нејзиниот континуитет.

Поради тоа подносителите одлучиле да достават нови документи за регистрација на нивната верска заедница под името Бекташиска верска заедница на Република Македонија и доставиле пријава за регистрација до надлежниот основен суд во Скопје. Истовремено побарале од Министерството за правда дозвола за користење на името Македонија во називот, која што дозвола никогаш не била дадена, ниту пак било одговорено на нивното барање, поради што подоцна во пријавата до судот, го промениле името во Бекташиска верска заедница.

Основниот суд го одбил барањето со образложение дека називот е ист со назив содржан во името на регистриран верски субјект во Единствениот судски регистар, дека изворите на учење биле исти како кај друг регистриран религиозен субјект и дека не бил доставен доказ за сопственост на седиштето наведено во барањето.

Апелациониот суд го укинал решението со напатствија првостепениот суд да не инвентира нови услови надвор од оние утврдени во законот, особено во поглед на изворите на учењето и доказот за сопственост на седиштето.

При повторното постапување Основниот суд Скопје 2 Скопје го донел Решението РЕГ.РГ бр.1/11 од 27 мај 2011 година (првооспорен акт во предметното барање) со кое барањето за регистрација го одбил од причина што во името бил содржан зборот „бекташиска“ кој бил содржан во името на регистриран верски субјект Ехлибејтска бекташиска

религиозна група на Македонија и поради тоа што изворите на учење не биле поинакви и различни од оние на веќе регистриран субјект – Исламската верска заедница.

Апелациониот суд Скопје по жалба го донел Решението ГЖ.бр.3967/11 од 17 ноември 2011 година (второоспорен акт со барањето) со кое жалбата ја одбил, со што првостепеното решение станало правосилно. Подносителите во барањето укажуваат дека Апелациониот суд во своето претходно решение дал напатствија дека исти извори на учење не можат да бидат пречка за регистрација, бидејќи со тоа се наметнувал услов кој не бил предвиден во законот, но при повторното одлучување овој свој став не го афирмирал, со што му дал легитимитет на првостепеното решение во тој дел.

Во барањето подносителите се повикуваат на одредбите на Уставот и Деловникот кои се однесуваат на надлежноста на Уставниот суд за заштита на слободите и правата.

Во образложението на барањето, подносителите ги цитираат релевантните одредби од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група (член 4, член 10, член 12, 13 и 14) нагласувајќи дека Законот не пропишувал што се тоа материјални услови за регистрација на верските субјекти, со што се отварала врата при толкувањето на Законот, на формалните услови да им се дава третман на материјални и да се излегува надвор од рамките на законот, што било сторено во конкретниот случај.

Во барањето тие укажуваат дека со одбивањето на Судот да регистрира религиозен субјект кој во називот содржи термин „бекташиска“ и преку наметнување на услов кој Законот не го бара за регистрација на верски субјект - неидентичност на изворите на учење, кон нив е извршена дискриминација. Истата, тие ја поткрепуваат со компаративен пример. Имено од списокот на регистрирани религиозни субјекти во Република Македонија, произлегувало дека во називот на 6 цркви се наоѓал терминот „христијанска“, во називот на 1 верска заедница се наоѓал терминот „христијанска“ и во називот на 2 религиозни групи се наоѓал терминот „христијанска“ (или 9 религиозни субјекти од вкупно 29 регистрирани, користат ист назив во името, или речиси 30% од регистрираните религиозни субјекти користат ист назив). Понатаму во називот на 2 цркви се наоѓал терминот „евангелска“, а од вкупно 7 регистрирани верски заедници, кај 2 од нив се јавува називот „исламска“ во нивните имиња. Од тука подносителите извлекуваат заклучок дека за определени субјекти не било пречка да се регистрираат, иако нивните имиња содржеле називи од други религиозни субјекти, што според нив претставувало дискриминација.

Во врска со условот за неидентичност на изворите на учење, во

барањето се наведува дека не е спорно дека во светот преовладуваат неколку религии, кои како свои основни извори на учење ги имаат Библијата и Евангелијата, Куранот, Еврејската тора итн. Исто така не било спорно дека христијаните (православни, католици, методисти, евангелисти итн.) користат ист извор на учење, кој различно или исто се толкува во целина или во свои делови. Истото се однесувало и на Исламот, бекташизмот, кои практикувале ист правец во религијата (ислам), користеле исти извори на учење кои различно или исто се толкувале во целина или во делови, што ги правело различни од другиот субјект.

Првостепениот суд и Апелациониот суд Скопје, со самото тоа што навлегле во испитување на идентичноста на изворите на учење и што истите ги компарирале со извори на учење на друг религиозен субјект, направиле сериозно отстапување од темелните вредности на забрана за дискриминација, бидејќи кога одлучувал за регистрацијата на останатите религиозни субјекти (особено оние кои имаат заеднички називи како Исламска, Христијанска, итн.) не се впушил во вакво испитување како во случајот со подносителите. Од друга страна пак, *argumentum a contrario*, бидејќи судовите веќе дозволиле регистрација на Ехлибејтска бекташиска религиозна група, подносителите прашуваат дали тоа значи дека се согласиле со евентуалната идентичност на верското учење со Исламската верска заедница. Со тоа што навлегле во испитување на верските учења и во изворите на верата и во носење заклучоци за тоа дали постои еднаквост на извршување на богослужба, молитва, обред и друго и изразување на верата и со заклучокот до кој дошле и го употребиле како аргумент за одбивање на уписот, спротивно на законот, граѓанските судови направиле недозволена интерференција во оваа сфера, спротивно на член 1 став 2 од Законот.

Во барањето се наведува дека како лаик во познавањето на религијата, нејзината историја и особено толкувањето, не е примерно за судот во еден пасус да ги сублимира верските учења на една религија, правец во религијата или верување и притоа да подвлече знак на равенство со друга, само заради оправдување на една одлука и разрешување на една правна ситуација.

Подносителите предлагаат Уставниот суд на Република Македонија да поведе итна постапка за заштита на слободите и правата на граѓанинот, да закаже јавна седница на која ќе бидат повикани подносителите и нивните полномошници и да донесе одлука со која ќе утврди дека со правосилните акти Рег.Рг.бр.1/22 на Основниот суд Скопје II Скопје од 27 мај 2011 и со Решението на Апелациониот суд Скопје Гж.бр.3967/11 од 17 ноември 2011 година е сторена дискриминација на нивна штета и наведените акти да ги поништи.

4. Судот на седницата, од извршениот увид во доставените и прибавени докази ја утврди следнава фактичка состојба:

Подносителите на барањето во текот на 2010 година, како доброволна заедница на физички лица означена како Бекташиска верска заедница во Република Македонија, преку истиот полномошник, до Основниот суд Скопје II Скопје, поднеле барање за упис во единствениот судски регистар на црквите, верските заедници и религиозните групи.

Основниот суд Скопје II Скопје со Решение РЕГ.РГ-21/10 од 20.12.2010 го одбил барањето за упис со образложение дека не се исполнети материјалните услови за упис во регистарот од причина што во името бил содржан зборот „бекташиска“ кој назив бил содржан во името на регистриран верски субјект, а постојниот закон не овозможувал регистрирање на нов верски субјект со име кое е веќе внесено во регистарот за друг регистриран верски субјект и дека изворите на учење воопшто не биле поинакви и поразлични од изворите на учење на веќе регистриран верски субјект во единствениот судски регистар. Според мислењето на судот изразено во Решението, изворите на учење претставуваат официјално обележје на црквата, верската заедница и религиозна група и тие треба да се разликуваат од изворите на учење на веќе регистрираните цркви. Барањето било одбиено и поради тоа што доброволната заедница на физички лица не доставила доказ за сопственост или друг правен основ врз основа на кој судот би можел да утврди дека седиштето Арабати Баба Теке е нивен имот, па оттука тие не можеле да бараат упис со седиште на наведената адреса на која се наоѓал Комплексот Арабати Баба Теке.

Незадоволни од ваквото решение, подносителите преку истите полномошници поднеле жалба до Апелациониот суд Скопје, кој со Решение ГЖ.бр.717/11 од 14 април 2011 година жалбата ја усвоил, решението РЕГ:РГ.21/10 од 20 декември 2010 година го укинал и го вратил предметот на првостепениот суд на повторно одлучување. Во образложението на Решението Апелациониот суд укажал:

„Основано се укажува во изјавената жалба дека не е јасно од што се раководел судот кога прифатил дека не се исполнети материјалните услови за запишување на Бекташиска верска заедница во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи на доброволната заедница на физички лица, затоа што во името бил содржан зборот „бекташиска“ кој назив бил содржан во името на веќе регистриран верски субјект, без при тоа судот да наведе кој е тој верски субјект за да може да се утврди дали станува збор за идентична верска заедница.

Од друга страна судот не дал образложени причини за тоа од која законска одредба произлегува ограничување за користење на исти извори на учење од страна на повеќе верски заедници и религиозни групи, имајќи ги во предвид уставното право за слобода на вероисповест како и условите под кои може да дојде до ограничување на слободата

на изразување на религијата или убедувањето кои се предвидени во членот 8 од Законот за правната положба на црква, верска заедница или религиозна група.

Воедно судот го задолжил подносителот на барањето да достави доказ за сопственост на седиштето на Бекташиска верска заедница, па една од причините за одбивање на уписот е и недоставување на доказ за сопственост, за кое нешто основано се укажува во жалбата дека судот немал во предвид дека тоа не е еден од условите кои се предвидени во законот за упис на доброволната заедница на физички лица во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи“.

Со првооспорениот акт - Решението на Основниот суд Скопје II Скопје РЕГ.РГ.бр.1/11 од 27 мај 2011 година, било одбиено барањето за упис во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи, на доброволнотоа заедница на физички лица означена во барањето како Бекташиска Верска Заедница.

Одбивањето на регистрацијата било поради тоа што судот оценил дека не се исполнети материјалните услови за запишување на доброволната заедница на физички лица, односно дека во името е содржан зборот „бекташиска“ а истиот назив е содржан во името на регистриран верски субјект Ехлибејтска бекташиска религиозна група на Македонија кој веќе бил регистриран во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи, а постојниот закон не овозможувал регистрирање на нов верски субјект со име кое е веќе внесено во регистарот за друг регистриран верски субјект.

Во образложението на решението, регистарскиот суд се повикал на член 13 став 1 алинеја 3 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група кој пропишува дека при пријавување на нова црква, верска заедница и религиозна група се бара опис на учењето, што според судот значело дека врз исти верски извори не може да се регистрираат два и повеќе верски субјекти. Бекташиска верска заедница во описот на своето учење ги навела токму изворите на учење на исламската вера со нагласување дека тие се изворите на исламската вера и учењето на Светиот Куран, знаењето и практиките на Пророкот Мухамед и имамот Али, Светиот ехли-бејт и Светиот пат на Хаџи Бекташ Вели. Судот заклучил дека изворите на учење на доброволната заедница на физички лица означена во барањето како Бекташиска Верска заедница воопшто не биле поинакви и поразлични од изворите на учењето на веќе регистриран верски субјект – Исламската верска заедница која била запишана во регистарот во 2008 година. По мислење на судот, изворите на учење претставуваат официјално обележје на црква, верска заедница и религиозна во смисла на член 10 став 1 од Законот и тие треба да се разликуваат од изворите на учење на веќе регистрираните цркви, верски

заедници и религиозни групи. Доколку истите не се разликуваат, односно не содржат посебни карактеристики, особености кои се разликуваат од изворите на учење на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи, истото би значело повреда на чл.10 став 1 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група.

Постапувајќи по жалбата, Апелациониот суд Скопје, на 17 ноември 2011 година донел Решение ГЖ.бр.3967/11 со кое жалбата ја одбил како неоснована, а решението на Основниот суд Скопје II Скопје РЕГ.РГ.бр.1/11 го потврдил. Апелациониот суд нашол дека обжаленото решение било јасно, разбирливо и содржело доволно јасни и образложени причини за решителните факти. Судот укажал дека во конкретниот случај и покрај тоа што нема целосно совпаѓање на називот на веќе формираната религиозна група и на подносителот на барањето како верска заедница, првостепениот суд правилно заклучил дека се работи за исти називи, од причина што во двата случаи постои совпаѓање на суштинскиот збор „бекташиска“ кој е всушност суштина и синоним на верскиот субјект, па со регистрирање на два верски субјекти кои во називот го содржат суштинскиот збор „бекташиска“ може да се створи забуна кај верниците при определување на начинот на изразувањето на нивните верски чувства. Апелациониот суд Скопје, понатаму нашол дека со одбивањето на уписот не е повредено уставното право на слобода на вероисповед бидејќи со тоа не е оневозможено, ниту ограничено интимното чувство на верување и слободата на вероисповед на подносителот на барањето. Но за да истото се институционализира во верска заедница, истото мора да е во правна рамка која ја предвидува Законот за правната положба на црква, верска заедница или религиозна група и бидејќи во конкретниот случај не се исполнети материјалните услови, правилно го применил материјалното право првостепениот суд кога го одбил барањето за упис.

Со оглед на наводите за дискриминација содржани во барањето, кои упатуваат на тоа дека во постапката за регистрација судот имал различен третман при одлучувањето во споредба со другите регистрирани верски заедници и религиозни групи, Уставниот суд по службена должност од Основниот суд Скопје II Скопје ја прибави листата на запишани цркви, верски заедници и религиозни групи, како и Решението РЕГ РГ-10/20 од 10 септември 2010 година со кое во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи, била запишана Ехлибејтската бекташиска религиозна група на Македонија, со седиште во Кичево.

Од увидот во наведеното решение, се заклучува дека Основниот суд при утврдувањето дали се исполнети материјалните услови за запишување, ги оценувал следните околности односно факти: државјанскиот статус на основачите, поднесените акти за статусот, организацијата и дејствувањето на субјектот, (статутот), називот за кој Судот утврдил дека се разликува од името и обележјата на веќе

регистрираните субјекти, ознаките за кои Судот оценил дека не содржат домашни или странски државни ознаки и симболи.

Во образложението на наведеното решение Судот воопшто не се осврнал на анализа и оценка на изворите на учењето, ниту пак истите ги споредува со изворите на учењето на исламската вера, како што постапил судот во сега оспореното Решение РЕГ.РГ.бр.1/11, во кое како една од причините за одбивање на регистрацијата се наведува идентичноста на изворите на учењето со изворите на учењето на исламската вера. Во оваа смисла напоменуваме дека и во времето на регистрацијата на Ехлибејтската бекташиска религиозна група на Македонија (2010), Исламската верска заедница на Република Македонија постоела како регистриран верски субјект (регистрирана со Решение РЕГ.ВЗ.бр.1/08 од 14 ноември 2008 година).

5. Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучување на Уставниот суд.

Во членот 8 став 1 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, е определено дека основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, претставуваат една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во член 16 став 1 од Уставот се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Членот 19 став 1 и 2 ја гарантира слободата на вероисповеста и слободно и јавно, поединечно или во заедница со други, изразување на верата.

На меѓународен план, слободата на религијата и правото на еднаквост и недискриминација, се гарантирани со речиси сите меѓународни инструменти за заштита на човековите слободи и права.

Според член 18 од Универзалната декларација за човекови права, секој има право на слобода на мислата, совеста и религијата и секој има право да ја промени својата религија или убедување, како и слободно, индивидуално или во заедница со други луѓе, приватно или јавно, да ја манифестира својата религија или убедување преку подучување, практикување, одржување служби или обреди, а според член 29 став 2 од оваа Декларација, при користењето на своите права и слободи, секој ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со Закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

Според член 18 став 1 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, секое лице има право на слобода на мислата, совеста и вероисповедста. Ова право ја подразбира слободата на исповедувањето и на примањето на вера или убедување по свое наоѓање, како и слободата таа вера или убедување да го манифестира поединечно или заедно со други, како јавно, така и приватно, преку култ, преку вршење на верски и ритуални обради и преку веронаука. Според ставот 3 на овој член од Пактот, слободата на манифестирањето на верата или убедувањето може да биде предмет само на оние ограничувања што ги предвидува законот, а што се нужни заради заштита на јавната безбедност, на редот, на здравјето или на моралот или пак на основните права и слободи на други лица.

Во член 26 од Пактот е определено дека сите лица се еднакви пред законот и имаат право без никаква дискриминација на подеднаква заштита пред законот. Во таа смисла, законот мора да ја забранува секоја дискриминација и да им осигура на сите лица подеднаква и успешна заштита против секаква дискриминација, особено во поглед на расата, бојата, полот, јазикот, верата, политичкото или друго убедување, националното или социјалното потекло, имотната состојба, раѓањето или секоја друга состојба.

Според членот 9 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој има право на слобода

на мислата, совеста и верата. Ова право ја вклучува слободата за промена на верата и убедувањето, како и слободата на изразување на својата вера или убедување, сам или заедно со другите, јавно или приватно, преку богослужба, поука, проповеди, верски обреди и ритуали. Слободата на изразувањето на својата вера или на своите убедувања може да биде предмет само на оние ограничувања што се предвидени со закон и кои претставуваат мерки во интерес на јавната безбедност, поредокот, здравјето и моралот или заштита на правата и слободите на други, неопходни во едно демократско општество.

Во членот 14 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, уживањето на правата и слободите признати со неа, треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус.

Членот 1 од Протоколот бр. 12 кон Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи воведува општа забрана на дискриминација, во однос на сите права и слободи независно дали се гарантирани со Конвенцијата или не. Согласно став 1 на овој член од Протоколот, уживањето на кое и да било право утврдено со закон ќе се обезбеди без дискриминација по кој и да било основ како што е полот, расата, бојата, јазикот, религијата, политичкото или друго мислење, национално или социјално потекло, припадноста кон национално малцинство, имот, раѓање или друг статус. Никој нема да биде дискриминиран од страна на јавен орган по кој и да било основ од оние наведени во ставот 1.

Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група („Службен весник на Република Македонија“ бр.113/2007) го уредува основањето и правниот статус на црквата, верската заедница и религиозната група, уредување на богослужба, молитва и верски обред, верска поука и образовни дејности, приходи на црквата, верската заедница и религиозната група, како и други прашања. Црквата, верската заедница и религиозната група се одвоени од државата и се еднакви пред закон (член 1).

Според членот 2 од Законот, црква, верска заедница и религиозна група, во смисла на овој закон, е доброволна заедница на физички лица кои со своето верско убедување и изворите на нивното учење ја остваруваат слободата на вероисповедта соединети по вера и идентитет изразен со подеднакво извршување на богослужба, молитва, обреди и друго изразување на верата.

Во членот 3 од Законот е определено дека правото на слобода

на уверување, мисла и совест, ја вклучува слободата на манифестирање на својата вера или убедување, што сам или заедно со другите, јавно или приватно го има секој човек.

Членот 4 од Законот утврдува дека не е дозволена верска дискриминација.

Согласно членот 6 од Законот, државата го почитува идентитетот на црквите, верските заедници, религиозните групи и другите облици на религиозно здружување и со нив воспоставува однос на постојан дијалог и развива облици на постојана соработка.

Во членот 8 од Законот е утврдено дека со закон може да се ограничи слободата на изразување на религијата или убедувањето доколку тоа е неопходно во интерес на јавната сигурност, поредокот, здравјето, моралот или заштита на правата и слободите на другите.

Според членот 9 од Законот, црква, верска заедница и религиозна група се запишуваат во Единствениот судски регистар на црквите, верските заедници и религиозните групи (во натамошниот текст: надлежниот регистар), со што стекнуваат својство на правно лице. Органот на државната управа надлежен за работите во врска со односите меѓу државата и верските заедници води евиденција за регистрираната црква, верска заедница и религиозна група. Во надлежниот регистар се запишува црква, верска заедница и религиозна група доколку претходно веќе не е извршена регистрација на таква црква, верска заедница и религиозна група.

Во членот 10 став 1 од Законот е утврдено дека името и официјалните обележја на секоја нова црква, верска заедница и религиозна група треба да се разликуваат од називите и официјалните обележја на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи.

Според член 11 став 1, надлежен суд за водење на Единствениот судски регистар на црквите, верските заедници и религиозни групи е Основниот суд - Скопје II - Скопје.

Согласно членот 12 од Законот, запишувањето во надлежниот регистар се врши врз основа на барање. Кон барањето од ставот 1 на овој член се доставуваат:

- записник од одржано основачко собрание;
- акт за основање;
- акт со кој се уредува статусот, организацијата и дејствувањето;
- опис на изворите на учењето од членот 2 став (1) на овој закон;
- одлука за определување на лице овластено за застапување и претставување на црква, верска заедница и религиозна група и

- доказ за државјанство на основачите и лицето овластено да застапува и претставува црква, верска заедница и религиозна група.

(3) Црквата, верската заедница и религиозната група се должни да определат одговорно лице, кое до надлежниот регистар ќе поднесе барање за запишување во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката за основање.

(4) Ако кон барањето од ставот (1) на овој член не се доставени сите потребни документи, надлежниот суд ќе го повика подносителот на барањето во рок од 15 дена од известувањето да ги достави потребните документи, а во спротивно барањето ќе го отфрли.

Членот 14 од Законот пропишува дека ако се исполнети условите утврдени во членовите 12 и 13 од овој закон, регистарскиот суд е должен во рок од осум дена од денот на поднесувањето на барањето да ја запише црквата, верската заедница и религиозната група во надлежниот регистар.

Во член 16 од Законот е предвидено дека доколку не се исполнети материјалните услови од овој закон за запишување на црква, верска заедница и религиозна група, судот ќе го одбие барањето. Против решението со кое се одбива барањето, жалба до второстепениот суд може да поднесе само подносителот на барањето во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Од наведените одредби од Уставот на Република Македонија произлегува дека слободата на вероисповеста ужива висок степен на заштита во Уставот – таа е издвоена во посебна одредба од Уставот (член 19 и Амандман VII) , но е сепак составен дел на општиот уставен контекст на слободата на уверувањето и совеста (член 16 од Уставот). Слободата на уверувањето, вклучително и слободата на религиското уверување претставуваат апсолутни слободи кои не се ограничени со некои други слободи или права или други уставни вредности. Слободата на вероисповеста, нужно во себе ги содржи принципите дека секој има слобода, без влијание од никого, да го определи своето верско уверување, да прифати или да не прифати одредена вера или да прифати друга вера, или да не прифати никаква вера, да ја исповеда или да не ја исповеда својата вера, да учествува или да не учествува во верски обреди итн. Но, таа околност во Уставот на Република Македонија не може да значи апсолутна слобода на ниво на нејзината манифестација, со оглед на тоа што иако ненапишан, важи принципот дека слободите и правата на човекот ја имаат својата граница во слободите и правата на другиот човек, но и во некои вредности што го овозможуваат заедничкиот живот на луѓето во една општествена заедница. Уставниот концепт на религиската слобода во уставно-правниот поредок на Република Македонија ги опфаќа и следните елементи како што се: правото на

еднаквост без оглед на верското уверување и припадност, слободата на основање на верски здруженија и принципот на секуларност, односно одвоеност на верските заедници и групи од државата.

Поаѓајќи од наведените одредби од Уставот и одредбите од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, посебно оние кои се однесуваат на статусот на верските субјекти, Судот смета дека во овој конкретен предмет треба да утврди дали со одбивањето на регистрацијата на Бекташиската верска заедница на овие верници им е повредена слободата на вероисповеста и дали во одбивањето на регистрацијата постојат елементи на дискриминација по верска основа.

Во однос на првиот дел од прашањето, од одредбите од членот 9 од Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група произлегува дека регистрирањето во единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи е предуслов за стекнување на својство на правно лице на верскиот субјект, но не и предуслов за вршење на верски обреди, богослужби и молитви што верниците, поаѓајќи од уставно прокламираната слобода на вероисповест, можат да ја практикуваат независно од тоа дали се организирани во форма на верски субјект кој е регистриран и има својство на правно лице.

Во конкретниот случај, од наводите во поднесеното барање и утврдените факти произлегува дека подносителите на барањето кои по вероисповест се определуваат како припадници на бектешизмот повеќе години наназад слободно го практикуваат ова свое религиско убедување, учествуваат во јавниот живот, комуницираат со државните органи, учествуваат на верски собири и конференции, од што може да се заклучи дека иако не се формално регистрирани согласно Законот, тие можат слободно да ја практикуваат својата вероисповест и да обавуваат верски обреди согласно правилата на исламската вера, без да бидат изложени на притисок и прогон, од што следува заклучокот дека слободата на верското уверување на подносителите на барањето не е повредена.

За да одговори на прашањето дали во одбивањето на барањето за регистрација на Бектешиската верска заедница, постојат елементи на дискриминација, Уставниот суд проценувал дали судовите што одлучувале во постапката за регистрација на верската заедница на подносителите на барањето (Основниот суд Скопје 2 Скопје и Апелациониот суд Скопје кој одлучувал по жалбата) дале доволно образложени причини од кои може да се утврди дека во конкретниот случај одбивањето на регистрацијата на Бектешиската верска заедница било поради објективни и разумни причини, односно дали одбивањето на регистрацијата било заради остварување на некоја легитимна цел и дали постои пропорционалност помеѓу употребените средства и целта што требала да се оствари со

оваа мерка. Ова произлегува од таму што правото на еднаквост пред законот и еднаква законска заштита без дискриминација не ги прави сите разлики во третманот дискриминаторски, бидејќи диференцијацијата која се темели на разумни и објективни критериуми не претставува забранета дискриминација. И според практиката на Европскиот суд за човекови права, дискриминација согласно членот 14 од Конвенцијата постои кога постои различен третман на лица во иста или слична ситуација и кога таквата разлика во третманот нема „објективно и разумно оправдување“. „Објективно и разумно оправдување“ постои ако мерката за која што станува збор има легитимна цел и доколку постои „разумна врска на пропорционалност помеѓу употребените средства и целта што треба да се оствари (Belgian Linguistics Case, Judgment of 23 July 1968). На слична линија е и практиката на Комитетот за човекови права на ООН, кој во повеќе случаи (покренати пред него врз основа на членот 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права), утврдил дека самата дистинкција по некој од забранетите основи од членот 26 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права не е пресудна, односно дека не е дадено доволно оправдување за таквата дистинкција. Во својата General Comment No. 18, Комитетот за човекови права нагласил дека различниот третман е допуштен доколку: е во функција на остварување на легитимна цел и доколку критериумите за диференцијација се разумни и објективни.

Во конкретниот случај, од побиваното решение на Основниот суд Скопје II Скопје РЕГ:РГ.бр.1/11 од 27 мај 2011 година со кое е одбиено барањето на Бектешиската верска заедница за упис во Единствениот судски регистар на цркви, верски заедници и религиозни групи, произлегува дека во основа Судот ја одбил нивната регистрација поради две причини и тоа: 1) името, односно називот на верската заедница во кој бил содржан зборот „бектешиска“ кој бил составен дел на името на претходно регистриран верски субјект Ехлибејтска бекташиска религиозна група (регистравана со решение на истиот суд РЕГ:РГ.бр.19/10 од 10 септември 2010 година) и 2) втората причина а тоа е идентичноста на изворите на учење со изворите на учењето на веќе регистриран верски субјект – Исламската верска заедница (регистравана со решение на истиот суд РЕГ:ВЗ.бр.1/08 од 14 ноември 2008 година).

Одбивањето на регистрацијата во конкретниот случај било од причини предвидени со закон – Законот за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група, кој закон, според мислењето на Уставниот суд, бил правилно применет во конкретниот случај. Основот за одбивање поради наведените причини е членот 10 став 1 од наведениот закон, според кој името и официјалните обележја на секоја нова црква, верска заедница и религиозна група треба да се разликуваат од називите и официјалните обележја на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи.

Уставниот суд го прифаќа ставот на првостепениот суд, според кој покрај името, и изворите на учењето претставуваат официјални обележја на верскиот субјект од причина што изворите на учењето на една вера и името на верскиот субјект се суштински карактеристики кои се иманентни на верскиот субјект и преку нив тој верски субјект се идентификува и препознава во јавноста.

Ова е уште поизразено кога се во прашање верски субјекти кои се помалубројни т.е. кои се потесно и поконкретно препознатливи верски субјекти кои со овие два елементи ја одразуваат својата специфика. Оттука и идентификацијата на барателот на регистрацијата со друг верски субјект кој е веќе регистриран, може да ја доведе јавноста во заблуда, односно да ги доведе верниците во конфузија, што воедно претставува нарушување на нивните верски чувства. Значи неспорно е дека правото на регистрација на одреден верски субјект треба да биде загарантирано како дел од остварувањето на верските права, но од друга страна истото не треба да ги нарушува верските права и чувства на припадниците на веќе регистрираните верски субјекти.

Наводите во барањето дека судовите требало да водат сметка за тоа дека подносителите барале да се регистрираат како верска заедница, за разлика од верскиот субјект со наводно идентично име кој бил регистриран како религиозна група, според Судот, не се од значење, со оглед на тоа што условот за неидентичност на името и неидентичност на изворите на учењето согласно членот 10 од Законот е даден кумулативно, односно тој важи за сите верски субјекти, независно од тоа дали станува збор за црква, верска заедница или религиозна група.

Секој верски субјект, независно од тоа дали се работи за црква, верска заедница или религиозна група треба да има право на дистинктивност, препознавање во јавноста со својот тесно- специфичен идентитет, кој ако не постои или има конкуренција може да создава забуни, конфузија во јавноста, во случај да постојат повеќе такви паралелни субјекти меѓу кои се развива компетитивност, бескраен паралелизам и фрагментираност.

Целта на законското барање за неидентичност на името и на официјалните обележја на верските субјекти, во што спаѓаат и изворите на учењето, како и на законската определба од членот 9 од наведениот закон според која во надлежниот регистар се запишува црква, верска заедница и религиозна група доколку претходно веќе не е извршена регистрација на таква црква, верска заедница и религиозна група, е да се спречи, односно оневозможи заблудување на верниците во смисла на создавање на конфузност, погрешна перцепција и легализирана бесконечна поделба на верниците од иста вероисповест на повеќе верски заедници или субјекти. Ова се цели кои според оценката на Судот се сосема легитимни бидејќи се неопходни заради заштита на слободите

и правата на другите и заради обезбедување на верска толеранција и спречување на верски конфликти, како елемент на заштита на јавниот поредок за што одговорност има државата.

Поради наведеното, Уставниот суд оцени дека со одбивањето на регистрацијата на Бектешиската верска заедница не е повредена слободата на вероисповеста на подносителите на барањето, ниту пак е сторена дискриминација спрема нив по верска основа.

6. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.24/2012)

240.

У.бр.146/2012

- Барање на Никос Слемидис од Скопје за заштита на слободите и правата по основ на дискриминација – привилегиран статус за користење на јавен паркинг

- Application by Nikos Slemidis from Skopje for the protection of the freedoms and rights on grounds of discrimination – privileged status for the use of a public parking lot

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеите 1 и 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 5 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Никос Селемидис од Скопје за заштита на слободите и правата по основ на дискриминација повредени со Одлуката со која се утврдува процентуален сооднос и новото гравитирање на јавните паркиралишта и јавните површини наменети за паркирање, бр. 02-717/9 од 20.09.2011 година и член 19 став 1 и став 2 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје, бр. 02-1203/4-1 од 28.12.2009 година, донесени од управниот одбор на Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“.

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Ценовникот на услуги кои ги извршува Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“, бр. 02-211/4 од 25.02.2011 година и член 19 ставовите 1 и 2 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје, бр. 02-1203/4-1 од 28.12.2009 година, донесени од страна на управниот одбор на Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“.

3. СЕ ОТФРЛА барањето за оценување на уставноста на член 26 од Одлуката за јавните паркиралишта од значење за градот Скопје, бр.07-3395/1 од 4 декември 2008 година, донесена од Советот на град Скопје.

4. Никос Селемидис од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија поднесе барање за заштита на слободата и правото по основ на дискриминација, повредени со актите означени во точка 1 од ова решение, како и барање за оценување на уставноста на актите означени во точките 2 и 3 на ова решение.

Според наводите во делот од барањето кое се однесува на заштита на слободите и правата по основ на дискриминација согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, дискриминацијата била сторена со Одлуката со која се утврдува процентуален сооднос и новото гравитирање на јавните паркиралишта и јавните површини наменети за паркирање и со член 19 став 1 и став 2 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје. Имено, со определбата дека :„Вториот критериум се однесува на моментот што е потребно да поседуваат ПМВ кое со

сообраќајна дозвола, односно адреса ќе биде идентична со адресата во Вашата лична карта“, подносителот, како граѓанин на Република Македонија, а воедно и граѓанин на општина Аеродром, кој сите свои обврски по основ на плаќање данок, како и плаќање на други такси (комунални) навремено ги подмирувал кон Република Македонија, град Скопје и општина Аеродром, а кој живеел и во странство, па оттука поседувал патничко моторно возило со странски регистарски таблички, бил дискриминиран во однос на сите жители, негови соседи, кои биле ослободени од плаќање надоместок за паркиралиште и имале статус на повластени лица, и покрај тоа што и подносителот, исто како и тие, бил сопственик на стан и деловен простор за кои му следуваало паркинг место, а врз основа на тоа и статус на повластено лице.

Според наводите во вториот дел од барањето, Ценовникот на услуги кои ги извршува Јавното претпријатие „Градски паркинг Скопје“, член 19 став 1 и став 2 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје и член 26 од Одлуката за јавните паркиралишта од значење за градот Скопје, не биле во согласност со член 9, член 12 и член 27 од Уставот.

Оспорениот ценовник бил дијаметрално спротивен на член 9 од Уставот, според кој граѓаните пред Уставот и законите се еднакви, од причина што со Ценовникот се вршела директна дискриминација на граѓаните по основ на национално потекло, па дури и бипатриди (лица со двојно државјанство, македонско и бугарско, како што бил случајот со подносителот).

Со оспорениот член 26 од Одлуката за јавните паркиралишта од значење за градот Скопје, според кој со самото поставување на лисици, блокатори на тркала, без при тоа да постои судска одлука за тоа, се ограничувало правото на слобода на движење, што не било во согласност со член 12 и член 27 од Уставот.

Поради наведеното, се бара од Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените акти.

5. Судот на седницата утврди дека Ценовникот на услуги кои ги извршува Јавното претпријатие „Градски паркинг- Скопје“ има 14 члена.

Со Ценовникот се утврдуваат цените на услугите: паркирање на јавно паркиралиште (затворен паркинг простор со влезно – излезна наплатна рампа), паркирање на јавна површина наменета за паркирање (онаму каде се употребува зонскиот режим на регулирање на сообраќајот во мирување), отстранување непрописно запрени, паркирани или хаварисани возила (со помош на специјално возило Пајак), како и услугата изнајмување на велосипед (член 1).

Врз основа на видот на услугите кои ги нуди Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“ во Ценовникот на услуги кои ги извршува ова јавно претпријатие се утврдуваат следните категории на корисници и тоа: категорија „станар кој со своето живеалиште гравитира кон јавното паркиралиште односно јавната површина наменета за паркирање (зона)“, категорија „вработени кај правен субјект кој со своето седиште гравитира кон јавното паркиралиште односно јавната површина наменета за паркирање (зона)“, категорија „лице со посебна потреба“, категорија „правен субјект“ и категорија „физичко лице“ (член 2).

Судот, исто така, утврди дека според член 19 став 1 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје, носители на право на сопственост или користење на стан во станбена зграда во реонот на јавно паркиралиште или површина наменета за паркирање можат да користат повластени паркинг билети што ги издава Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“, по принципот еден стан – две возила. Според став 2 на истиот член, услов за стекнување повластени паркинг билети од став 1 на овој член е адресата на живеење на сопственикот на возилото наведена во личната карта да е идентична со адресата од сообраќајната дозвола, а во случај кога автомобилот е набавен по пат на лизинг, адресата на живеење од личната карта да е идентична со адресата од договорот за лизинг.

Според член 26 од Одлуката за јавните паркиралишта од значење за градот Скопје, ако корисникот на паркиралиштето не го изврши плаќањето (цена на паркирање, доплатен билет, други трошоци) на начин согласно оваа одлука, односно актот на организаторот на паркирањето, ќе се смета дека паркирањето е непрописно и овластено лице на организаторот на паркирањето може да побара блокирање на тркалата (писици, блокатори на тркала) или отстранување на возилото од паркиралиштето (со пајак-возило).

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, претставуваат една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република

Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање. Во барањето, според член 52 од Деловникот, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Подносителот на барањето повредата на неговите слободи и права по основ на дискриминација ги поврзува со содржината на Одлуката на Јавното претпријатие за јавни паркиралишта „Градски паркинг-Скопје“, со која се утврдува процентуален сооднос и новото гравитирање на јавните паркиралишта и јавните површини наменети за паркирање и со член 19 став 1 и став 2 од Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје, донесен од истото јавно претпријатие. Имено, дискриминацијата се состоела во тоа што именуваниот, како државјанин на Република Македонија, но истовремено и како државјанин на Република Бугарија (бипатрид), имал стан во сопственост во Скопје, општина Аеродром, но имал и живеалиште во Република Бугарија и имал патничко моторно возило со бугарски регистарски таблички, поради што тој смета дека неосновано и дискриминаторски, врз основа на оспорените акти, бил одбиен за добивање повластен (бесплатен) билет за паркирање на возилото со странски регистарски таблички на јавното паркиралиште во населбата Аеродром каде што истиот имал стан во сопственост. Дискриминацијата ја бара во оспорената регулатива со која услов за стекнување статус на повластен корисник на паркиралиште е адресата на живеење да биде идентична во личната карта и во сообраќајната дозвола, а притоа не се земала предвид сопственоста на станот и можноста да се има живеалиште и во друга држава, а со тоа и патничко возило регистрирано во другата држава, каков што бил неговиот случај.

Тргувајќи од наведеното, а имајќи ги предвид уставните и деловничките одредби кои се однесуваат на надлежноста на Уставниот суд во сферата на заштитата на слободите и правата на човекот и граѓанинот, Судот оцени дека наведеното барање не спаѓа во категоријата на слободи и права што ги штити Уставниот суд и дека се исполнети

деловничките претпоставки за отфрлање на барањето.

Ова затоа што е очигледно дека дискриминацијата чија заштита се бара не е сторена со конечен или правосилен поединечен акт или дејство, како што налага Деловникот на Уставниот суд, туку подносителот на барањето всушност ја оспорува уставноста на прописите со кои е уредено прашањето за повластени корисници на паркинг простори, која регулатива тој смета дека е дискриминаторска за граѓаните кои имаат стан во сопственост во Република Македонија, но кои живеат во странство и имаат патнички моторни возила со странски регистарски таблички, поради што Судот оцени дека се исполнети условите за отфрлање на барањето во делот за заштита на слободите и правата по основ на дискриминација.

7. Во однос на вториот дел од барањето, кој се однесува на оценување на уставноста на оспорените прописи на Јавното претпријатие „Градски паркинг-Скопје“, во делот кој се однесува на пропишаната регулатива за добивање повластен (бесплатен) билет за паркирање на станарите кои со своето живеалиште гравитираат кон јавното паркиралиште, Судот го имаше предвид следното:

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со член 10 од Законот за градот Скопје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2004 и 158/2011), се пропишани надлежностите на градот Скопје и општините во градот Скопје. Така, во делот 4. кој се однесува на комунални дејности, во алинеја 14 се пропишува дека во надлежност на градот Скопје е изградба, одржување и користење на јавни паркиралишта од значење за градот Скопје, утврдени со урбанистички план.

Според член 13 од овој закон, градот Скопје, за вршење на јавни работи од локално значење во рамките на својата надлежност, може да основа јавни служби, во согласност со закон. Во оваа смисла, Советот на Град Скопје го има основано Јавното претпријатие за јавни паркиралишта „Градски паркинг-Скопје“, кое ги има донесено оспорените акти со кои се пропишува паркирањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје.

Уставниот суд веќе неколку пати расправал за уставноста на

прашањето за воведување на категорија повластени корисници на паркинг простори за станарите кои живеат во станбени објекти кои гравитираат кон јавниот паркинг (У.бр. 30/2011, У.бр.51/2012), при што изразил став дека е неспорно уставното право на секој граѓанин слободно да се движи на територијата на Републиката и слободно да го избере местото на живеење, меѓутоа мора да се има предвид и фактот дека определени категории корисници на паркирање имаат станбен или деловен простор на подрачјето што гравитира кон определено јавно паркиралиште. Оттука, доколку овие категории на корисници не се изземени од режимот што важи за корисниците на паркиралиштето што доаѓаат надвор од тоа подрачје, истите ќе бидат ставени во нерамноправна положба од аспект на непречено и нормално користење на својот имот, но и од аспект на финансиски товар. Според Судот, токму во ова е и смислата на воведувањето на резервираните паркинг места, за одредени категории корисници, како и определениот повластен надоместок за резервирано паркинг место, поради што Судот оценил дека ваквата регулатива не ги повредува одредбите на Уставот.

Во сега доставеното барање всушност се оспорува уставноста на регулативата со која Јавното претпријатие „Градски паркинг- Скопје“ го определува живеалиштето како критериум според кој станарите кои живеат во станбени објекти кои гравитираат кон одреден јавен паркинг стекнуваат право на повластено користење на тој јавен паркинг, како регулатива која воведувала дискриминација по основ на национално потекло и во однос на бипатридите.

Според Судот, ваквите наводи во барањето се неосновани. Имено, според Ценовникот и според член 19 на Правилникот за начинот и условите на паркирање, времетраењето на паркирањето, односно неговото ограничување и означување на ограничувањето на јавните паркиралишта од значење за град Скопје, кои се оспоруваат со барањето, станарите го остваруваат правото на повластено користење на јавниот паркинг под услов адресата на живеење на сопственикот на возилото наведена во личната карта да е идентична со адресата од сообраќајната дозвола, а во случај кога автомобилот е набавен по пат на лизинг, адресата на живеење од личната карта да е идентична со адресата од договорот за лизинг.

Од анализата на наведеното произлегува дека единствен услов кој се бара за остварување на правото на привилегиран статус за користење на јавниот паркинг, е податокот за живеалиштето (адресата на живеење) на станарот, кој се докажува со лична карта и кој треба да биде ист во личната карта и во сообраќајната дозвола за возилото за кое се бара правото за паркирање. Тоа значи дека правото на повластено паркирање се поврзува со живеалиштето на станарите во границите на конкретното јавно паркиралиште, независно од сопственоста на станот во кој живеат и без оглед на нивната националност или државјанство,

што значи дека вака пропишаниот услов се однесува подеднакво на сите граѓани кои се во иста ситуација, поради што Судот не го постави прашањето за согласноста на оваа регулатива со член 9 од Уставот.

Барањето повластен статус при паркирање да имаат и лицата кои имаат стан во сопственост кој гравитира кон јавниот паркинг, но кои живеат на друго место (во странство) и кои покрај македонското, имаат и друго државјанство (бипатриди), поради што може да имаат и возила кои се регистрирани во странство и за кои објективно не можат да имаат сообраќајна дозвола издадена во Република Македонија со податоци како во личната карта издадена во Република Македонија, во суштина значи барање за поинакво уредување на прашањето за тоа кој може да има повластен статус при паркирање, што е во надлежност на доносителот на овие прописи, а не на Уставниот суд, кој нема надлежност да нормира односи, туку само да ја цени уставноста на одредбите кои се во правниот поредок.

8. Според член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

За уставноста на член 26 од Одлуката за јавните паркиралишта од значење за градот Скопје, бр.07-3395/1 од 4 декември 2008 година, Уставниот суд веќе расправал, при што со Решение У.бр. 48/2010, не повел постапка за оценување на уставноста и законитоста на оваа одредба. Судот оценил дека со овој член од Одлуката се утврдува несоодветно однесување на корисниците на јавните паркиралишта, при што овластено лице на организаторот на паркирањето не “извршува казнување”, туку е овластено да побара интервенција од надлежни или овластени служби заради обезбедување на функционирањето на јавното паркиралиште.

Со оглед дека со сега доставеното барање повторно се бара Уставниот суд да ја цени уставноста на оваа одредба, од истите причини, без аргументи кои би оделе во насока на промена на ставот на Судот искажан во претходниот предмет, Судот оцени дека се исполнети условите од член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, за отфрлање на барањето во овој дел.

9. Тргувајќи од наведеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.146/2012)

241.

У.бр.167/2012

- Барање на Фросина Ташевска-Ременски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 20 и член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија

- Application by Frosina Tashevska-Remenski from Skopje for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 20 and Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 70/1992), на седницата одржана на 12 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Фросина Ташевска-Ременски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 20 и член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Фросина Ташевска-Ременски од Скопје, до Уставниот суд на Република Македонија, поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 20 и член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Во барањето се наведува дека подносителката била вработена во Факултетот за безбедност-Скопје на работно место наставник со наставно-научно звање доцент. Од страна на Наставно-научниот совет на одржана седница од 04.10.2012 година, со Одлука број 0701/295 од 08.10.2012 година, била избрана за Продекан за настава на Факултетот. Во врска со нејзиниот избор, до Државниот просветен инспекторат била поднесена анонимна претставка, во која подносителите повикувајќи се на членот 64 став 2 од Законот за високото образование навеле дека

Фросина Ташевска-Ременски била член на Советот за безбедносни прашања и НАТО интеграции на политичка партија СДСМ, а според наведениот член од Законот, вршењето на должноста декан и продекан, односно директор на висока стручна школа било неспојливо со вршење на друга државна функција или функција во политичка партија.

Постапувајќи по претставката Државниот просветен инспекторат извршил вонреден инспекциски надзор во високообразовната установа и на Записник број 21-100 од 22.10.2012 година, констатирал дека подносителката на барањето била избрана за Прodeкан за настава на Факултетот и дека таа членувала во советодавното тело на именуваната политичка партија, при што повикувајќи се на членот 64 став 2 од Законот за високото образование, инспекцискиот просвете орган во Записникот навел дека тоа нешто било спротивно на членот од Законот, со препорака до Факултетот за безбедност-Скопје и до ново избраната продеканка, дека согласно тој член од Законот барателката не можела истовремено да ги врши двете должности, со напомена дека таа морала да се откаже од едната од тие должности.

Во врска со наводите од претставката и наоѓањето на Државниот просветен инспекторат, барателката со Изјава од 08.10.2012 година, изјавила дека ја разбирала неспојливоста на вршењето на функцијата продекан со друга државна функција или функција во политичка партија што било уредено со членот 64 од Законот за високото образование и членот 130 од Статутот на Универзитетот “Св. Климент Охридски”-Битола, но дека во интерес на тие наводи изјавува дека нејзиното членство во советот на споменатата политичка партија не било политичка функција, односно дека советот не бил орган на политичка партија, што се потврдувало и од член од Статутот на политичката партија. Оттука, членството во советодавното тело не можело да се толкува како функција во политичка партија, па следствено на тоа барателката изјавила дека нема функција во политичка партија во смисла на членот од Законот.

Исто така, во барањето се наведува дека барателката, со цел да го исполни укажувањето од Државниот просветен инспекторат во Записникот број 21-100 од 22.10.2012 година, наведува дека по претходни правни консултации на ден 12.10.2012 година, самостојно и доброволно дала нотарски заверена изјава во која изјавила дека за време на мандатот како Прodeкан за настава на Факултетот за безбедност-Скопје, нема други државни функции или функција во политичка партија и нема да извршува друга државна функција или функција во политичка партија. Како прилог кон нотарски заверената изјава, доставила известување и до политичката партија со кое ја известува за нејзиниот избор со укажување дека иако не вршела функција во партијата имала законска обврска да ги известува за нејзиниот избор на Факултетот и за обврската од членот 64 од Законот за високото образование и Законот за спречување на судир на

интереси, односно дека за време на мандатот на именуваната функција, нема да извршува друга државна функција или функција во политичка партија. Во изјавата помеѓу другото таа го цитира членот 64 став 2 од Законот за високото образование, членот 20 ставови 1 и 2 од Уставот и член 1 од Законот за спречување на судир на интереси. Примерок од Изјавата, Известувањето и Одлуката, барателката доставила до Државниот просветен инспекторат, Државната комисија за спречување на корупцијата и Деканот на Факултетот за безбедност-Скопје.

Според барателката, фактот што доставувањето на документите било извршено пред нејзиното стапување на должност Продекан за настава, Државниот просветен инспекторат излегол од својата законска надлежност за утврдување на неспојливост на функции/судир на интереси и толкување на терминот функција во политичка партија, па со таа постапка, според барателката, просветниот инспекторат се ставил во функција на политичка дискриминација, спротивно на уставната забрана за дискриминација на граѓаните по основ на политичка припадност.

Барателката смета дека погрешно инспекцискиот просветен орган нашол дека постоел судир на интереси помеѓу вршењето на должноста Продекан за настава на Факултетот за безбедност - Скопје и членување во советодавното тело за безбедносни прашања во политичката партија, односно дека погрешно го поистоветил терминот политичка функција со членувањето во советодавното тело, кога Државниот просветен инспекторат иако ненадлежен за тоа прашање, се впуштил во толкување на членот од Законот, а на кој впрочем се повикал инспекцискиот просветен орган при укажувањето за неспојливост на двете должности доколку се вршат истовремено.

Поради ваквото наоѓање на инспекцискиот просветен орган, барателката смета дека Државниот просветен инспекторат при Министерството за образование и наука, со наведената констатација во Записникот број 21-100 од 22.10.2012 година, го повредил нејзиното право од член 20 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, на начин што спротивно на своите надлежности и без консултации со надлежни органи за утврдување на неспојливост на функции и со давање на автентично толкување на терминот “функција во политичка партија”, односно поистоветувајќи го “членството” со “функција во политичка партија”, се впуштил во толкување на законската одредба, утврдувајќи судир на интереси, за што не бил надлежен, туку согласно Законот за спречување на судир на интереси надлежна била Државната комисија за спречување на корупцијата.

Во барањето се наведува и дека Државниот просветен инспекторат барал постапување од лица кои се уште не стапиле на должност, односно не ја извршуваат функцијата. Новоизбраниот Декан професор д-р Снежана Никодиновска-Стефановска, барателката како

Продекан за настава и доцент д-р Снежана Мојсоска како Продекан за финансии, стапиле на должност на 18.10.2012 година, односно 10 дена по извршениот инспекциски надзор, односно 6 дена по доставувањето на бараната документација, па во таа смисла, барањата од Државниот просветен инспекторат, барателката ги смета како условување за доставување на “позитивен” записник од извршениот инспекциски надзор.

3. Со членот 20 став 1 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверување, а според ставот 2 од овој член од Уставот, граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Според член 50 став 1 од Уставот секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија, во постапка заснована на начелата на приоритет и итност. Со ставот 2 од овој член на Уставот се гарантира судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосислен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но, не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Согласно членот 52 од Деловникот на Уставниот суд, во барањето потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Со барањето подносителката бара заштита на слободи права од членот 20 ставови 1 и 2 од Уставот, со кој на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните

политички, економски, социјални, културни и други права и уверување, а според ставот 2 од овој член од Уставот, граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат, меѓутоа во барањето, подносителката не наведува кое конкретно право на здружување смета дека и е повредено со овој член од Уставот.

Исто така, подносителката во воведниот дел од барањето се повикува на заштита на слободи и права од членот 110 алинеја 3 од Уставот, според кој Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност, меѓутоа во барањето не е наведено на кои слободи и права конкретно се однесува бараната заштита.

Во барањето е содржан наводот дека Државниот просветен инспекторат се ставил во функција на политичка дискриминација, спротивно на уставната забрана за дискриминација на граѓаните по основ на политичка припадност, впуштајќи се во постапување за кое не бил надлежен, односно впуштајќи се во утврдување на неспојливост на функции/судир на интереси и толкување на терминот функција во политичка партија, за кој надлежен бил друг орган.

Меѓутоа овој навод споменат во дел од барањето за заштита на слободи и права, барателката не го поткрепи со образложени причини, факти и докази на чија основа би можел Судот да се впушти во испитување дали Државниот просветен инспекторат при вршењето на инспекцискиот надзор, сторил повреда на слободите и правата на барателката со нејзино дискриминирање по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност. Ова од причини што изразот дискриминација подразбира секое разликување, исклучување или предност заснована врз раса, боја на кожа, пол, вероисповед, политичко мислење, национално или социјално потекло, кои доведуваат до уништување или намалување во поглед на можностите или третманот на граѓаните во определена работа во определена област, пред надлежни органи и други организации, институции или слично. Самиот статус на граѓаните по некои од наведените основи, сам по себе не имплицира дискриминација, туку нееднаквиот и различен третман и постапување во еднакви случаеви, а од барањето не произлегуваат факти ниту докази дека барателката, заради некој од основите била нееднакво третирана од наведениот орган, односно дека таа била спречена во уживањето на правата и слободите со нејзино дискриминирање. Оттука, наводите дека Државниот просветен инспекторат се ставил во функција на политичка дискриминација, а кои наводи барателката ги темели исклучиво на

незаконско и ненадлежно постапување на органот, на ненадлежно впуштање на органот во автентично толкување на одредба од закон, како и на наводи за погрешно толкување на терминот функција во политичка партија, од чиј исход не е задоволна барателката, според Судот, тоа не се аргумент за поинаков и нееднаков нејзин третман во однос на други граѓани, од кои причини постојат и процесни пречки за впуштање на овој суд во испитување на околности дали подносителката на барањето за иста правна ситуација и во поглед на исти правни прашања, била нееднакво третирана во однос на други граѓани, по некои од основите содржани во цитираниот член 110 алинеја 3 од Уставот.

Тргувајќи од содржината на членот 51 од Деловникот на Уставниот суд кој уредува дека секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање на дејство со кое е сторена повредата, но, не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање, во конкретниот случај Записникот за констатирана состојба број 21-100 од 22-100 од 22.10.2012 година, составен од Државниот просветен инспекторат по повод извршен инспекциски надзор, нема својство на конечен или правосилен поединечен акт во смисла на цитираниот член од Деловникот на Уставниот суд, што претставува процесна пречка за постапување по барање за заштита на слободи и права.

Од овие причини, во отсуство на процесни претпоставки за одлучување по барањето за заштита на слободи и права, истото се сведува на барање овој суд во улога на надреден арбитер да се впушти во испитување дали во конкретниот случај инспекцискиот орган излегол надвор од своите надлежности или делувал во рамките на своите со закон утврдени надлежности, односно на барање за преиспитување на законитоста во постапувањето и делувањето на инспекцискиот орган како надлежен орган за надзор над примената на одредбата од Законот за високото образование, што излегува надвор од рамките на надлежностите на Уставниот суд, вклучително и автентичното толкување на содржината на одредбата од Законот што е во надлежност на Собранието на Република Македонија. Воедно и по однос на прашањето дали правилно Државниот просветен инспекторат утврдил судир на интереси, а на чија основа всушност барателката го темели барањето за заштита на слободи и права, односно прашањето за постоење или не постоење на евентуален судир на интереси во конкретниот случај, тоа се прашања од надлежност на други органи пред кои барателката може и има право да иницира постапување и конечна разрешница по тоа прашање.

4. Имајќи го предвид погоре наведеното, во отсуство на сите овие процесни претпоставки, во конкретниот случај Судот оцени дека не постојат услови за мериторно одлучување по барањето.

5. Врз основа на изнесеното, согласно наведените уставни и деловнички одредби, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.167/2012)

242.

У.бр.186/2012

- Барање на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија

- Application by Slavcho Despodov from Delchevo for the protection of the freedoms and rights referred to in Article 110 line 3 of the Constitution of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр.70/1992) на седницата одржана на 12 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Славчо Десподов од Делчево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот кои се однесуваат на заштита од дискриминација по основ на општествена положба, граѓанско здружување и по основ на владеењето на правото, повредени со Решение на Основен суд Веница МАПВП 31/11 од 21.05.2012 година и Решение на Апелационен суд во Штип ГЖ.бр.1094/12 од 6.07.2012 година.

3. Подносителот на барањето смета дека во одредени предмети во кои како странка се јавувал подносителот на барањето, во договор на судиите од Основниот суд во Делчево и судиите на Апелационен суд во Штип, истите биле препраќани во Основниот суд во Веница на кој начин преку конкретен акт Решение на Основен суд Веница МАПВП 31/11 од 21.05.2012 година и Решение на Апелационен суд во Штип ГЖ.бр.1094/12 од 6.07.2012 година му било повредено правото од член 110 алинеја 3 од Уставот.

Меѓутоа, барањето на подносителот содржи исклучиво хронологија на настаните, односно постапување и работење на судовите во Веница и Штип, по одредени предмети во кои како странка се јавува подносителот на барањето, без притоа со ниту еден збор или реченица да се наведе и прецизира кое право му е повредено со наведените одлуки, односно дали станува збор за барање за заштита на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓанинот по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност, кои што се основи по кои Уставниот суд во смисла на член 110 алинеја 3 од Уставот има надлежност да постапува.

4. Со членот 110 од Уставот, децидно се утврдени надлежностите на Уставниот суд. Според алинеја 1 и 2 од овој член од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според алинеја 3 од овој член од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Посебно уставносудската заштита не се однесува на сите слободи и права утврдени со Уставот, туку на дел од нив. Тие се како надлежност на Уставниот суд на Република Македонија определени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Имено, и во членот 50 од Уставот јасно е утврдено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата

утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапката заснована врз начелата на приоритет и итноста.

Имајќи ја предвид изнесената фактичка и правна ситуација, а тргнувајќи пред се од содржината на поднесеното барање, во случајов само декларативно, и тоа само во воведниот дел на барањето, со цитирање на член 110 алинеја 3 од Уставот, се бара Уставниот суд да одлучи по предметното барање со прикажување на одреден работен ангажман и постапување на одредени судии во Основниот суд во Делчево и Апелациониот суд во Штип, како повреда на уставно утврдени слободи и права сторени со дејствие на изземање на судиите од Основниот суд во Делчево од споровите каде како странка се јавувал подносителот на барањето. Според Судот, во поднесеното барање не се содржани аргументи ниту наводи по кои Судот би можел мериторно да се впушти во одлучување по барањето. Имено, како што веќе беше погоре наведено подносителот само во воведниот дел на барањето се повикува на член 110 алинеја 3 од Уставот, без притоа во образложението на истото да наведе кое право од цитираната уставна одредба му е повредено. Од овие причини, според Судот, се настапени деловничките одредби од член 28 алинеја 3 од Деловникот за отфрлање на барањето.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.186/2012)

243.

У.бр.193/2012

- Барање на Стрезо Стрезовски за заштита на слободите и правата

- Application of Stezo Strezovski for the protection of the freedoms and rights

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 алинеја 1 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 19 декември 2012 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОФРЛА барањето на Стрезо Стрезовски од Скопје за заштита на слободите и правата.

2. Стрезо Стрезовски од Скопје до Уставниот суд на Република Македонија поднесе барање за заштита на слободите и правата поради повреда на слободата на уверувањето направени со фактура за испорачана топлинска енергија бр.260326 10 12 5 од 9 ноември 2012 година.

Со означената фактура на подноси телот на барањето му биле повредени основните човекови права гарантирани во членовите 9 и 16 од Уставот. Ова од причина што со наведената фактура на подносителот на барањето му било наметнато плаќање, според начин за „мерење со калориметри“ кој бил спротивен на неговото уверување и мислење за тоа како треба да се мери и пресметува наплатата на испорачаната топлинска енергија во зависност од временските услови, површината што се затоплува и други околности. Воедно, подносителот на барањето појаснува дека тој уште во 2008 година се исклучил од системот за затоплување на АД Топлификација, но врз основа на најновата регулатива сепак му била испорачана сметка за топлинска енергија во месец ноември оваа година. Притоа, тој смета дека причината за масовното исклучување на граѓаните од системот за затоплување биле наметнатиот и неточен начин на мерење кој довел до 300% повисоки цени споредени со минатото.

Во барањето за заштита на слободите и правата е содржан обемен историјат на преземени дејствија од страна на подносителот на барањето до конкретни органи, институции и претпријатија, а насочени кон докажувањето дека начинот на пресметка на испорачана топлинска енергија од страна на АД Топлификација е погрешен, а неговото убедување за тоа како треба да се пресметува испорачаната топлинска енергија е правилно. Во врска со наведената проблематика се посочува на бројни написи во пишаните медиуми како и на телевизиски емисии на различни медиумски куќи.

3. Судот на седницата врз основа на увидот во фактурата бр.260326 10 12 5 од 8 ноември 2012 година утврди дека Стрезо Стрезовски од Скопје треба да и плати на АД Топлификација Скопје-Снабдување Центар, ДООЕЛ Скопје износ од 685,50 денари најдоцна до 19 ноември 2012 година.

4. Согласно член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од два месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Тргувајќи од цитираната уставна одредба, како и од цитираната деловничка одредба произлегува дека Судот е надлежен да одлучува за заштитата на оние слободи и права утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, кои се повредени со конечен или правосилен поединечен акт или дејство, но не и за заштита на слободите и правата кои би биле повредени со акти кои немаат карактер на конечен или правосилен акт, како што е во случајот фактурата за испорачана топлинска енергија.

Имајќи предвид што Судот нема надлежност да утврдува повреда на слободите и правата сторена со акти кои немаат карактер на конечен или правосилен акт се исполнија условите од членот 28 алинеја 1 за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите: Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, Сали Мурати, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски. (У.бр.193/2012)

244.

У.бр.138/2012

- Барање на Јадранка Костова од Скопје за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, за кои што смета дека и се повредени со Пресуда К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година на Основниот суд Скопје I Скопје и Пресуда КЖ.бр.259/12 од 5 април 2012 година на Апелациониот суд Скопје

- *Application of Jadranka Kostova from Skopje for the protection of the freedom and right to public expression of thought, which she considers to have been violated with the Judgment K.br.1652/11 of 19 October 2011 of the Skopje I Basic Court – Skopje and Judgment KZ.br.259/12 of 5 April 2012 of the Skopje Court of Appeal*

- Донесените пресуди судовите ги засновале на прифатлива оценка за релевантните факти и донеле пресуди со кои е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, поради што оцени дека наведените аргументи на основниот и апелациониот суд се прифатливи и дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со написот во „Фокус“.

- *The courts based their judgments on an acceptable appraisal of the relevant facts and passed the judgments making a fair balance between the right to freedom of expression and the right to the protection of the dignity and reputation of each citizen, owing to which it has assessed that the said arguments of the basic and the appellate courts are acceptable and that the interference of the state is proportionate with the legitimate aim for the protection of the reputation of the damaged party, violated with the article in Fokus.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 алинеа 3 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 26 декември 2012 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Јадранка Костова од Скопје за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, повредени со Пресуда К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година на Основниот суд Скопје I Скопје и Пресуда КЖ.бр.259/12 од 5 април 2012 година на Апелациониот суд Скопје.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Јадранка Костова од Скопје, преку полномошникот Филип Медарски адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на уверувањето, мислата и јавното изразување на мислата, повредени со пресудите наведени во точката 1 од оваа одлука.

Според наводите на подносителот на барањето со наведените пресуди Јадранка Костова е огласена за виновна за сторено кривично дело „Клевета“ од член 172 став 1, а заради објавен напис во неделникот „Фокус“ со наслов „Како здружението на возачи стана семејна фирма на Антонио Милошоски“, со што е сторена повреда на слободата на изразување гарантирана со член 16 од Уставот и член 10 од Европската конвенција за човекови права.

Кривичната санкција изречена со цитираните пресуди претставува ограничување на слободата на изразување на Јадранка Костова. Слободата на изразување како едно од основните човекови права не е апсолутно право и тоа може да биде подвргнато на ограничување неопходно во едно демократско општество како што тоа е објаснето во образложението на второстепена пресуда. Меѓутоа, ваквите ограничувања согласно Европската конвенција за човекови права и праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур мора да ги исполнуваат условите: 1. да се пропишани со закон, 2. да имаат како цел заштита на точно определени вредности (пропишани во член 10 став 2 на Европската конвенција) и 3. да се неопходни во едно демократско општество.

Во конкретниов случај според подносителот, интервен-цијата на државата во слободата на изразување го испочитувала третиот услов (неопходност во едно демократско општество од следните причини:

Најпрвин, при одлучувањето судот морал да ја има предвид улогата на медиумите во едно демократско општество, така Судот во Стразбур, Пресуда *Sunday Times vs. UK*, 1979 „.....улогата на медиумите како куче чувар во јавноста е витално за демократскиот процес“. Ваквата функција на заштита на демократијата на медиумите има посебна важност кога ќе се земе во корелација со правото на јавноста да добива информации и идеи од јавен интерес“. Пресуда *Lingens vs. Austria* 1986 „Како резултат од тесната поврзаност со демократијата, опфатот на слободата на информирање мора да биде сфатена најшироко можно дозволувајќи степен на претерување, па дури и провокација,, Пресуда *Radio France vs. France* 2004“ „Новинарската слобода опфаќа и можно прибегнување на одреден степен на претерување па дури и на провокација“. Од наведените ставови, јасно е дека судот во секој еден случај кога ќе се соочи со постапка против новинар заради објавената информација, колумна вест итн. при одлучувањето мора да води сметка за јавниот интерес (или непостоењето на истиот) во конкретниот случај.

Понатаму, подносителот на барањето наведува дека за оценка на неопходност на рестрикција или ограничување во едно демократско општество треба да се оценува пропорционалноста на средствата со кое се ограничува слободата на изразување со целта која сака да се постигне. Во контекст на оценка на оваа пропорционалност, судот мора да води сметка за целта на самиот текст, како и мотивите на авторот за неговото пишување. При утврдување на мотивите на авторот (дали мотивот може да се лоцира во потребата за отварање на јавна дебата за определени прашања или чисто нанесување на штета на честа и угледот на приватниот тужител) мора да се анализира што претходи на објавување на ваквиот текст.

Пред пишување на спорниот текст осудената се јавува како автор на серијал текстови во неделникот Фокус (број 795, 794, 761, 797, 744 и 722) во кои се опишува состојбата на Здруженијата на возачи во Македонија, а кои текстови се изведени како доказ во постапката (првостепениот суд наоѓа дека овие текстови се ирелевантни при одлучувањето, а второстепениот суд наоѓа дека овој став е исправен!!!). Од овие текстови е видно дека осудената подолг период сериозно ја истражувала темата за која пишува во написот за кој е осудена.

Имајќи го предвид наведеното, а тргнувајќи од изложените ставови на Судот во Стразбур, првостепениот и второстепениот суд морале да водат сметка за интересот на јавноста да биде информирана за една тема, а која е непосредно од јавен интерес, односно за случувањата во Здруженијата на возачите и инволвираноста на лица од семејството на приватниот тужител

(министер во Влада) со ваквите случувања. Така утврдениот јавен интерес судовите мораат да го спречуваат со евентуалната повреда на честа и угледот на приватниот тужител да направат баланс помеѓу овие две добра (јавниот интерес да се дознае за определени случувања и репутацијата на приватниот тужител) и да одлучат дали интервенцијата во слободата на изразувањето, сторено со осудата и определената казна е неопходна во едно демократско општество.

Доколку судовите се обиделе да направат ваков баланс на што биле обврзани согласно јуриспруденцијата на судот во Стразбур, ќе утврделе дека јавниот интерес е приморен од причина што во текстот подносителот не е никаде ни спомнат, со што евентуалната повреда на неговата чест и углед, доколку постои е минорна, а јавноста има огромен интерес да дознае што се случувало со Здружението на возачите во кои настани неспорно се инволвирани братот и таткото на приватниот тужител („семејство“ од насловот на текстот).

Од друга страна, подносителот на барањето наведува дека при одлучувањето морало да се има предвид дека подносителот на приватната тужба е јавна личност, политичар, тогашен министер во Владата на Република Македонија. Согласно судската пракса на Судот во Стразбур секој политичар како јавна личност мора да има повисок праг на толеранција во однос на неговите прозивки во јавноста.

Така, доминантната позиција што ја има Владата неопходно условува таа да се воздржува од кривични постапки за клевета и навреда особено каде што и се достапни други средства за одговор на неоправданите напади и критики од нејзините противници во медиумите. (*Castells vs. Spain 1992*). Понатаму, прагот на прифатлива критика на еден политичар е нужно повисок од оној на еден обичен граѓанин. За разлика од еден обичен граѓанин политичарот свесно се довел во ситуација каде секој негов збор и дело се изложени на критика на медиумите, како и на пошироката јавност и токму поради тоа политичарите мораат да покажат еден повисок степен на толеранција (*Lingens vs. Austria 1986*).

Спротивно на наведеното, првостепениот суд во пресудата изразил став дека министерот како јавна личност ужива поголема заштита поради што за него честа и угледот се многу важни и затоа што тој смета дека во неговата професија честа и угледот претставувале животен и кариерен капитал...!!! Апелациониот суд наместо да му укаже на првостепениот суд дека неговиот став е спротивен на ставовите на Судот во Стразбур, во својата пресуда нема ни еден навод за тоа и покрај фактот што во жалбата е укажано на ставовите на судот во Стразбур.

Поради сето наведено, подносителот на барањето предлага, Уставниот суд по одржана јавна седница да утврди дека со донесувањето на поединечни акти – цитираните пресуди е сторено повреда на слободата

на изразување и истите да ги поништи.

4. Судот во претходната постапка, а од увидот во списите и пресудите со кои според подносителот на барањето е направена повреда, односно дискриминација по основ на слободата и правото на јавно изразување на мислата утврди:

Основниот суд Скопје I Скопје постапувајќи по предметот К.бр.1652/11 по приватната кривична тужба на приватниот тужител Антонио Милошоски од Скопје против обвинетата Јадранка Костова од Скопје за кривично дело „Клевета“ по член 172 став 1 од Кривичниот законик по одржан главен, јавен и усмен претрес на 19 октомври 2011 година донел Пресуда со која обвинетата Јадранка Костова виновна е затоа што во неделникот „Фокус“ кој се издава во Скопје, а се дистрибуира на територијата на Република Македонија од 25 март 2011 година, обвинетата изнела невестина дека „Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски“, што е штетно за честа и угледот на приватниот тужител.

Со горните дејствија обвинетата Јадранка Костова сторила кривично дело „Клевета по член 172 став 1 од Кривичниот законик, а согласно наведениот член и членовите 4, 32, 33, 38, 38-а и 39 од Кривичниот законик, како и членовите 89, 92 и 102 од Законот за кривична постапка ја осудува на парична казна во износ од 40 дневни глоби од по 20 евра во денарска противвредност од 1.228,00 денари едно дневна глоба, во вкупен износ од 49.120,00 денари, кој обвинетата да ја плати во рок од 3 (три) месеци од правосилноста на пресудата, а под страв од присилно извршување.

Ако паричната казна не се изврши ни присилно, Судот ќе ја изврши така што за секоја дневна глоба ќе определи по еден ден затвор.

Согласно член 89 и 52 од Законот за кривичната постапка обвинетата се задолжува да плати на име кривичен судски пашал износ од 3.000,00 денари во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Согласно член 102 став 2 од Законот за кривична постапка, имотно-правното барање на приватниот тужител Антонио Милошоски за надомест на нематеријална штета делумно се уважува па се задолжува обвинетата на приватниот тужител да му плати на име нематеријална штета поради повреда на честа и угледот износ од 920.000,00 денари во рок од 3 (три) месеци од правосилноста на пресудата, додека за разликата од досудениот износ од 920.000,00 денари до пријавениот износ од 4.000.000,00 денари како и за предјавената казнена камата сметано од денот на пресудувањето, приватниот тужител се упатува во граѓанска постапка.

Во образложението на Пресудата К.бр.1652/11 се наведува дека:

Приватниот тужител Антонио Милошоски до Основниот суд

Скопје | Скопје на 23 мај 2011 година преку неговиот полномошник Никола Додевски - адвокат од Скопје поднел приватна кривична тужба против обвинетата Јадранка Костова за кривично дело „Клевета“ по член 172 став 1 од Кривичниот законик.

Постапувајќи по приватната тужба судот закажал и одржал главен, јавен и усмен претрес во присуство на приватниот тужител, неговиот полномошник и обвинетата.

Полномошникот на приватниот тужител Никола Додевски адвокат од Скопје во завршниот збор извршил прецизирање на приватната тужба на начин како во изреката во пресудата, по што навел дека од доказите изведени во текот на постапката во целост се докажало дека обвинетата го сторила кривичното дело кое и се става на товар, а суштинските факти не биле спорни бидејќи во својата одбрана обвинетата не ги негирала. Одбраната на обвинетата на толкување на изнесените наводи како новинарска метафора или стилска фигура со преносно знаење немале законска основа. Метафората како стилска фигура не претставува право од нејзината форма да се изнесуваат неvistини како што тоа во случајот го сторила обвинетата. Името на приватниот тужител било злоупотребено од страна на обвинетата со цел да се дискредитира личноста на приватниот тужител. Се работело за конструкција која што уште со самото слушање на рекламата на телевизија, а потоа и со читање на написот на читателот треба да му имплицира на незаконско однесување на приватниот тужител кое се состои од тоа дека тој го присвоил Здружението на возачи како семејна фирма. Во дејствијата на обвинетата се исполнети основните елементи на кривичното дело кое и се става на товар, односно истата изнесувала неvistини кои се штетни за честа и угледот на тужителот. Приватниот тужител е млад, чесен човек и политичар и изнесените неvistини биле штетни за неговата чест и углед. Поради наведеното полномошникот предложил судот обвинетата да ја огласи за виновна според Законот, а на приватниот тужител да му биде досудена нематеријална штета поради повреда на честа и угледот во висина од 4.000.000,00 денари со казнена камата.

Обвинетата во својата одбрана навела дека текстот односно насловот за кој се однесува тужбата за „Клевета“ е последен од серија 7 - 8 текстови во „Фокус“ кои ги пишувала во последните две години, а станувало збор за еден истражувачки проект, за појава во општеството која ја нарекла Вмроизација на Здружението на возачи почнувајќи од градовите Кичево, Кавадарци, Гостивар, Битола, Неготино при што во сите овие здруженија на возачи како под конец се одвивало исто сценарио. Во последниот текст чии наслов е предмет на тужбата за клевета всушност е финална анализа од целиот истражувачки серијал и тој претставува завршен коментар, а изнесените факти дека таткото на тужителот е главен во Кичевското здружение на возачи, како и дека братот на тужителот е

избран за менаџер на Сојузот на возачи во Македонија, не се оспорени во тужбата. Обвинетата никаде не навела дека тужителот е член или директно инволвиран во овие возачки случувања, но логично е да се претпостави дека тие ја користење свесно или несвесно, намерна или случајна токму високата позиција на тужителот во хиерархијата на власта.

Во ниеден момент таа како дипломиран павник не помислила дека Здружението на граѓани според Закон и право може да биде нечија сопственост. Предметниот наслов е метафора и се занимава со моралните аспекти, а не со законските. Немала намера никого да навреди, омаловажи, наклевети туку да се предизвика јавна дебата за еден процес. Немала намера да изнесува невестини за тужителот со цел да го дескридитира во јавноста како нечесен човек. Наводите во тужбата дека насловот е срочен веднаш да предизвика впечаток на незаконско дејство од страна на тужениот воопшто не држи, затоа што семејното здружение јасно алудирало на семејни релации. Метафората како новинарска алатка е изразно средство кое нема само описно значење, туку со неа се внесувало и сликовитост во изразот. Во текстовите јавниот интерес е поголем од приватниот доколку има одредено преувеличување во форма на метафора, а со цел да се развие јавна дебата и да се посочат слабостите на системот кои се резултат на влијанијата на функционерите, па затоа не можело да се тврди дека се имало намера да се наштети на приватниот тужител кој во тоа време бил на функција министер за надворешни работи. Насловите од неделниот весник „Фокус“ во последните 5 години и тоа секој број се рекламираше на А1 Телевизија. Основниот суд на одржаниот главен, јавен и усен претрес ја распитал обвинетата, во доказната постапка ги извел предложените докази и тоа во својство на оштетен го сослуша приватниот тужител Антонио Милошоски, а во продолжение на доказната постапка го изгледал видео записот за рекламирање на неделникот „Фокус“, го прочитал серијалот на текстови од неделникот Фокус и тоа бр.795, 794, 761, 797, 744 и 722, барањето за директна средба од вработените - кичевчани до канцеларијата на преставникот на Европската комисија г-дин Ерван Фуере, извадок од неделниот весник Фокус бр.821 издаден на 25 март 2011 година од страна 18 до страна 23 текстот како Здружение на возачи стана семејна фирма на Антонио Милошоски и 8 извадоци од електронска пошта која ја примил приватниот тужител од граѓани и негови пријатели на негова е-маил адреса и е-маил адреса на Министерството за надворешни работи, а ценејќи ги сите овие докази заедно како една доказна целина и секој од нив засебно ја утврдил фактичката состојба:

Обвинетата Јадранка Костова во неделникот Фокус кој се издава во Скопје, а се дистрибуира на територијата на Република Македонија на ден 25 март 2011 година изнела невестина дека Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски што е штетно за честа и угледот на приватниот тужител.

Фактичката состојба судот ја утврдил од вербалните и материјалните докази изведени во текот на главниот претрес, од кои се утврдиле релевантни околности под кои е сторено делото, времето, местото, начинот и последиците од истото.

Не е спорно дека обвинетата Јадранка Коства е автор на текстот насловен „Како Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски“ објавен во неделникот Фокус издаден на 25 март 2011 година, што судот го утврдил од извадокот од неделниот весник Фокус бр.821 издаден на 25 март 2011 година од страна 18 до 23, а обвинетата во својата одбрана не оспорила дека е автор на предметниот текст и насловот на истиот. Дека изнесените наводи во предметниот наслов биле неистинити како и тоа дека предизвикале штета на честа и угледот на тужителот судот ги утврди од исказот на тужителот Антонио Милошоски кој изјавил дека му била нанесена штета на честа и угледот како личност на неговата кариера, интегритетот и перспектива. Тој никогаш не бил основач, член на било кое здружение на возачи, немал никаков удел, ниту оснивачки влог во споменатата фирма или во било која друга приватна фирма. Во неговата професија тогаш како министер, а денес како пратеник живеел од својата чест и углед и во неговата професија честа и угледот биле животен и кариерен капитал. Тој имал 35 години и чувствувал дека има капацитет и потенцијал со својата работа, чест и углед да напредува во кариерата. Како не бил член на ниту едно здружение објавениот наслов е груба неистина, која не може да биде ублажена со политички и медиумски објаснувања. Написот кој бил објавен кај него предизвикал огромна штета, огромно лично и семејно вознемирување, вознемирувања кај неговите блиски и дополнителен психолошки притисок врз него како личност и неговите професионални ангажмани. По објавувањето на написот примил голем број на реакции од граѓани од кои можело да се утврди дека написот, неговото објавување и медиумска промоција преку национална телевизија предизвикале големи последици по неговата чест и углед и довербата која ја уживал кај граѓаните. Ниту еден граѓанин не доставил допис дека текстот го доживува како метафора, а сите кои реагирале јавно, јасно му укажале дека текстот имплицира негово незаконско однесување или противправно стекнување материјална корист или други привилегии.

Со написот директно се напаѓал неговиот углед и се имплицирало негово незаконско однесување, се довела во заблуда јавноста за неговата сопственост на приватни фирми со што биле предизвикани сериозни штетни последици за него. Последиците од изнесените неистинити по однос на неговата чест и углед ги чувствувал во комуникација со луѓето во потесната средина и комуникација, со луѓето кои му приоѓале и давале коментари како човек кој е вклучен во јавниот живот. Во електронската пошта што ја добил на неговата е-маил и адресата на Министерството за надворешни работи можело да се види јавна дискредитација на неговата личност,

длабоко разочарување од него и нарушен углед како последица на текстот на весникот Фокус и на најавната шпица во националната телевизија А1.

Дека изнесената невестина предизвикала штета на честа и угледот судот го утврдил од исказот на приватниот тужител и од 8 извадоци од електронската пошта, со што во јавноста се стекнало впечаток дека оштетениот се занимавал со незаконски работи, бизниси, малверзации и си го полнел џебот и ако сите го знаеле за млад, чесен и надежен политичар со долга кариера пред себе, така што додека сите го гледале на телевизија дека е во Брисел и Хаг, тој во државата преземал незаконски дејствија поради што граѓаните искажале разочараност, па најавиле дека на изборите нема да му дадат поддршка.

Од репродуцирањето на снимката - гледањето на видео записот, судот утврдил дека предметниот број на неделникот Фокус бил телевизиски рекламиран, па гласовно и со големи букви на целиот екран бил и предметниот текст „Здружението на возачи стана семеен бизнис на Антонио Милошоски“, од насловите и содржината од секој број на неделниот весник Фокус произлегло и од одбраната и од исказот на приватниот тужител судот ги ценел како доказ серијалот - текстовите во Неделниот весник Фокус и тоа бр.795, 794, 761, 794, 744 и 722 како и барање директна средба доставена до Канцеларијата на претставникот на Европската комисија г-дин Ерван Фуере, но од истите неможел да утврди факти и околности од значење за одлучувањето.

При вака утврдената фактичка состојба судот нашол дека во дејствијата на обвинетата се содржани сите битни елементи на кривичното дело „Клевета“ од член 172 став 1, поради што судот ја огласил за виновна и ја казнил како во изреката на пресудата.

Кривичното дело „Клевета“ од член 172 став 1 од Кривичниот закон го чини „тој што за друг изнесува или пренесува нешто невестинито што е штетно за неговиот чест и углед“.

Во конкретниов случај обвинетата во предметниот наслов изнела невестина дека Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски. Ваквото тврдење е невестинито бидејќи во јавноста изнела факт што во стварноста не постои, односно нешто што не постои се изнесува како вистинито како факт Здружението на возачи никогаш не станало семејна фирма на приватниот тужител кој иако како оштетен не е должен да ја докажува невестинитоста на клеветничката изјава бидејќи го штити презумпција дека е чесен човек. Бидејќи не постои клевета ако странката ја докаже вистинитоста на она што го изнесува, товарот на докажување е на страна на обвинетата, која пак во својата одбрана не се ни обидела да докаже дека нејзиното тврдење е вистинито, под изговор дека сето ова е изразно средство - метафора како нормална новинарска алатка.

Насловот на текстот објавен во неделникот Фокус како

Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски упатува на тоа дека приватниот тужител станал сопственик на Здружението што имплицира на незаконско постапување на приватниот тужител кој како тогашен министер за надворешни работи ја искористил својата висока политичка функција и се стекнал со имотна корист. Анализирајќи го предметниот наслов истиот не дава одговор на прашањето дали воопшто приватниот тужител или членови на неговото семејство станале сопственици на Здружението на возачи, туку на кој начин станале сопственици, тргнувајќи од фактот дека тие се веќе сопственици и дека тоа не е спорно, завршена работа, само на кој начин ќе ви дадат одговор ако се прочита текстот, со што пак во јавноста со ваквиот наслов се создала негативна слика на млад и успешен политичар.

Меѓутоа и по долго читање на текстот од предметниот наслов не можело да се најде дека здружението на возачи станало фирма во сопственост на приватниот тужител или на членови на неговото семејство, па може да се констатира дека предметниот наслов не кореспондира со содржината на текстот и истиот претставува невестинито тврдење. Тоа што во Здружение на возачи во Кичево се вработил таткото на приватниот тужител, а во Сојузот на возачи братот на тужителот не значи дека Здружението на возачи станало фирма во сопственост на приватниот тужител, или на членови на неговото семејство.

Судот утврди дека како битен елемент на предметното кривично дело, вака изнесената невестина може да им наштети на честа и угледот на приватниот тужител и е подобно да предизвика таков ефект.

Имајќи ги предвид наведените докази судот нашол дека изнесените невестини не само што се погодни да наштетат на честа и угледот, туку се и од такво значење што довеле до повреда на честа и угледот на приватниот тужител.

Судот ја ценел одбраната на обвинетата дека предметниот наслов е метафора како изразно средство, дека немало намера да изнесува невестини за тужителот со цел да го дискредитира во јавност како нечесен човек, туку само сакала да предизвика јавна дебата. Ваквата одбрана судот не ја прифатил, од причини што метафората како изразно средство односно новинарска алатка како што наведува обвинетата, не и дава за право на истата, под закрила на користење на изразни средства да изнесува невестини штетни за честа и угледот на приватниот тужител и со тоа да повреди право на човекот загарантирано со член 25 од Уставот, односно не може да жртвува едно загарантирано право со Уставот за да можат новинарите да се изразуваат како ќе посакаат. Одбраната дека обвинетата немала намера да изнесува невестини за тужителот со цел да го дискредитира во јавноста како нечесен човек, туку да предизвика јавна дебата, судот не ја прифатил, од причини што од содржината на изведените докази произлегува дека обвинетата кривичното дело го сторила со

намера од причина што срочениот наслов не кореспондира со содржината на самиот текст, истиот претставува невестина со која обвинетата имала за цел непосредно пред одржување на изборите во јавноста да создаде една негативна искривена слика за еден млад и успешен политичар кој е со чисто минато. Ова кривично дело обвинетата го сторила со умисла така што кај обвинетата постоела свест дека во јавноста изнесува нешто невестинито што може да наштети на честа и угледот на приватниот тужител, како и воља за извршување на ова кривично дело. Јавната дебата обвинетата можела да ја предизвика како што тоа го бара новинарската професија со објективно информирање на јавноста и со изнесување вистини, па ако една тема е интересна за јавноста таа да биде предмет на дебата, но не со изнесување на невестини.

При одредување на видот и одмерување на висината на казната судот ги имал предвид сите околности од член 39 од Кривичниот закон, па како отежнителна околност ги ценел начинот на извршување на кривично дело, последиците од истото, степенот на кривичната одговорност на обвинетата, повредата на заштитното добро дека приватниот тужител пријавил имотно правни побарувања, а како олеснителни околности судот ги ценел дека обвинетата е неосудувана и истата е семеен човек, па имајќи ги предвид сите околности судот изрекол парична казна како во изреката очекувајќи дека со вака изречената санкција ќе се постигнат целите на казнување во смисла на член 32 од Кривичниот законик.

По однос на имотно правното барање на приватниот тужител на нематеријална штета поради повреда на честа и угледот судот имајќи ги предвид одредбите од член 3 и член 189 став 1 од Законот за облигационите односи, нашол дека барањето е основано.

При одлучувањето за висината на ова барање судот води сметка за силината и траењето на душевната болка и надоместокот да не е во спротивност со стремезите кои не се споици со неговата природа и општествена цел, па оцени дека износот од 920.000,00 денари претставувал спроведлив паричен надомест за претрпени душевни болки на приватниот тужител поради повреда на неговата чест и углед, така што барањето само делумно го уважил.

Имено судот нашол дека изнесената невестина кај приватниот тужител предизвикале душевни болки во смисла што истиот бил оштетен како граѓани на Република Македонија, но и како министер за надворешни работи. Тужителот е јавна личност позната во Република Македонија, а како поранешен министер за надворешни работи и во странство каде ужива меѓународен углед, па душевните болки биле силни и ќе го следат во текот на целиот негов живот

Исто така при одредување на надоместокот поради повреда на честа и угледот судот ги имал предвид и дополнителниот психолошки

притисок како резултат на испратената електронска пошта од граѓаните кои искажале разочараност од тужителот бидејќи превземал незаконски дејствија, си го полнел џебот и ако важел за чесен и успешен политичар....

За разликата од досудениот износ од 920.000,00 денари до пријавениот износ од 4.000,000,00 денари како и за казнената камата сметано до денот на пресудувањето судот одлучил приватниот тужител да го упати во граѓанска постапка.

Согласно член 89 и 92 од Законот за кривична постапка Судот ја задолжил обвинетата да плати на име кривичен судски паушал во износ од 3.000.000,00 денари во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Незадоволна од пресудата на Основниот суд обвинетата Јадранка Костова и нејзиниот бранител Зорица Димитрова во законскиот рок поднеле жалба до Апелациониот суд Скопје.

Апелациониот суд Скопје по предметот КЖ.бр.259/12 на 5 април 2012 година постапувајќи по жалбите донел Пресуда со која жалбите на обвинетата Јадранка Костова изјавена лично и преку нејзиниот бранител делумно се уважиле. Пресудата на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година се преиначува во делот на Одлуката за кривичното санкционирање така што обвинетата Јадранка Костова од Скопје која со првостепената пресуда е огласена за виновна за кривично дело „Клевера“ од член 172 став 1 од Кривичниот законик, согласно истата одредба како и одредбите од член 4, 32, 33, 38, 38-а и 39 од Кривичниот законик се осудува на парична казна во износ од 25 дневни глоби од по 20 евра во денарска противвредност од 1.228,00 денари една дневна глоба во вкупен износ од 30.700,00 денари која да ја плати во рок од 3 месеци по приемот на пресудата, доколку паричната казна не ја плати во дадениот рок и истата не може присилно да се изврши, судот ќе ја изврши така што за секоја дневна глоба ќе определи по еден ден затвор, со тоа што затворот не може да биде подолг од 6 месеци.

Во останатиот дел, освен во делот на Одлуката за имотно правно барање првостепената пресуда се потврдува.

Исто така Апелациониот суд донел Решение со кое Одлуката за имотното правното барање содржано во Пресудата на Основниот суд Скопје I Скопје бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година се укинува и во тој дел предметот се враќа пред првостепениот суд на повторно постапување.

Во образложението на Пресудата и Решението на Апелациониот суд Скопје се наведува дека по спроведена доказна постапка, првостепениот суд правилно и целосно ги утврдил сите релевантни факти во предметот кои имаат битно влијание за правилна примена на Кривичниот законик, прецизно опишани во изреката на обжалената

пресуда согласно член 14 и 365 од Законот за кривичната постапка кога утврдил дека обвинетата изнела невестина дека Здружението на возачи станало семејна фирма на Антонио Милошоски што е штетно за честа и угледот на приватниот тужител што упатува на постоење на кривично дело и кривичната одговорност на обвинетата

Ценејќи ја Одлуката за кривичната санкција Апелациониот суд нашол дека првостепениот суд во недоволна мера водел сметка за олеснителните околности кои постојат од страна на обвинетата кога изрекол парична казна во вкупен износ од 49.120,00 денари. Имено околностите како што е семејната состојба на обвинетата и нејзината досегашна неосудуваност како и нејзината материјална положба упатуваат на потреба од изрекување на поблага парична казна подобна да овозможи да се изврши доволно воспитно влијание врз обвинетата во иднина да не сторува вакви и слични кривични дела. Во тој контекст, Апелациониот суд ја преиначил обжалената пресуда во делот на кривичната санкција така што обвинетата Јадранка Костова која со првостепена пресуда е огласена за виновна за кривично дело „Клевета“ се осудува на парична казна во износ од 25 дневни глоби од по 20 евра во денарска противвредност од 1.228,00 денари едно дневна глоба во вкупен износ од 30.700,00 денари да ја плати во рок од 3 месеци по приемот на пресудата...

Апелациониот суд Скопје исто така, утврдил дека основани биле жалбените наводи на обвинетата дека првостепениот суд при одлучување на висината на нематеријална штета, а поради повреда на честа и угледот на соодветен начин не го утврдил интензитетот и времетраењето на душевната болка на приватниот тужител, туку самиот суд констатирал дека душевната болка е силна и ќе го следат приватниот тужител во текот на целиот живот.

Со оглед на тоа Апелациониот суд, Одлуката за имотно правното барање содржано во обжалената пресуда го укинал и го вратил на првостепениот суд на повторно постапување, со укажување при повторно постапување, а по однос на барањето за нематеријална штета, судот да нареди изготвување на вешт наод и мислење со цел да се утврди интензитетот и времетраењето на душевната болка на приватниот тужител, па врз основа на тоа да донесе одлука заснована на закон.

Во натамошната постапка а од увидот во предметот К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година утврдено е дека приватниот тужител преку полномошникот Никола Додевски на 12 јули 2012 година до Основниот суд Скопје I Скопје достави поднесок со кој го повлекува имотно правното барање - надомест на нематеријална штета против осудената Јадранка Костова обвинета за кривично дело „Клевета“.

Основниот суд Скопје I Скопје, постапувајќи по предлогот во

правосилна завршена постапка по кривичниот предмет К.бр.1652/11 вон претрес на 13 јули 2012 година согласно член 100 од Законот за кривична постапка донел Решение со кое се запира постапката по предлогот за остварување на имотно правно побарувње надомест на нематеријална штета претходно истакнато од приватниот тужител против осудената Јадранка Костова од Скопје за кривично дело „Клевета“ по член 172 став 1 од Кривичниот законик.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11 од Уставот на Република Македонија основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со членот 11 став 1 од Уставот, е определено дека физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Со членот 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Со членот 50 став 1 од Уставот е определено дека секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија, во постапка заснована на начелата на приоритет и итност.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и тоа само во време на воена или вонредна состојба, според одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имот или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата, според ставот 4 на овој член, не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Според членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална,

социјална и политичка припадност.

Уставносудската заштита не се однесува на сите слободи и права утврдени со Уставот, туку на дел од нив, односно само за оние кои се во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија определени во членот 110 алинеја 3 од Уставот. Но, граѓанинот, за слободите и правата кои не подлежат на уставносудска заштита, согласно цитираниот член 50 став 1 од Уставот, може таа заштита да ја остварат пред судовите во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност.

Уставот на Република Македонија тргнува од гарантирање на самата слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, на начин кој е општ, генерален за сите поединци и токму од аспект на оваа општост мора да се толкува одредбата од член 54 став 4 од Уставот со која се исклучува ограничувањето на оваа слобода. Меѓутоа, ова не значи дека не постои никакво ограничување за поединецот во манифестирањето на генерално загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Границите на манифестирањето на оваа слобода за поединецот се наоѓаат во со закон санкционираните дејствија, без оглед дали се работи за кривична или граѓанско-правна санкција. Оттука, уставно-правен спор дали постои повреда на со Уставот загарантираната слобода на јавното изразување на мислата преку санкционирање на нејзината манифестација, се сведува на уставно-правна оценка дали со ваквата санкција е повредена самата содржина на уставно гарантираната слобода на поединецот без никакво ограничување јавно да го искаже своето мислење, или, пак, е санкционирано дејствие кое, иако како свој појавен облик го има јавното искажување на мислење, всушност ја изгубило смислата на слобода на мислење и јавно искажување на мислата која што Уставот ја гарантира и заштитува, преминувајќи во дејствие со кое се повредуваат други со Уставот и со закон заштитени слободи, права и интереси.

Слободата на изразувањето наоѓа своја заштита и со меѓународните документи, но и ограничување. Имено, според членот 12 од Универзалната декларација за човекови права: “Никој нема да биде изложен на произволно вмешување во неговиот приватен и семеен живот, домот или преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Овие слободи и права се уредени и со членот 18 од Универзалната декларација според кој секој има право на слобода на мислата, совеста и религијата, а според членот 19 од Декларацијата, секој има право на слобода на мислење и изразување, со тоа што според член 29 став 2 од оваа Декларација, при користењето на своите права и слободи, секој ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со Закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните

барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

Според членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде предмет на самоволни или незаконити мешања во неговиот приватен живот, во неговото семејство, во неговиот стан или неговата преписка, ниту на незаконити повреди на неговата чест или на неговиот углед. Секое лице има право на законска заштита против ваквите мешања или повреди.”

Според членот 19, исто така од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права: “Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење

Секое лице има право на слобода на изразувањето. Ова право, без оглед на границите, ја подразбира слобода на изнаоѓање, примање и ширење на информации и идеи од сите видови во усмена, писмена, печатена или уметничка форма, или на кој и да е начин по слободен избор.

Остварувањето на слободите предвидени во точката 2 на овој член опфаќа посебни должности и одговорности. Следствено на тоа, тоа може да биде подложено на извесни ограничувања што мораат, меѓутоа, да бидат одредени со закон, а се потребни од причините:

- а) на почитување на правата или угледот на други лица;
- б) на заштита на државната безбедност, на јавниот ред, на јавното здравје и на моралот.”

Според членот 8 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи: “Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.”

Според членот 10 од Конвенцијата:

“Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

Остварувањето на овие слободи, кое што вклучува обврски и одговорности, може да биде под определени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско

општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите; за спречување на ширење на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судењето”.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права и Европската конвенција за човековите права поаѓаат од правото на поединецот слободно да го манифестира своето уверување и совест и слободно да ја изрази својата мисла, без никакво ограничување и во било која форма, но, истовремено, упатуваат на ограничувањата на оваа слобода, кои мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни, односно неопходни во едно демократско општество заради заштита на правата или слободите на другите лица, националната безбедност или јавниот поредок, здравјето или моралот.

Слободата на мислата и јавното изразување на мислата претставува субјективно право кое е нераскинливо поврзано со човековата личност. Гарантирањето на оваа слобода во Уставот на Република Македонија е на такво рамниште што овозможува нејзино директно остварување, без поддршка на посебно законско уредување и истовремено овозможува нејзина директна заштита врз основа на Уставот, од страна на Уставниот суд, согласно членот 110 став 1 алинеја 3 од Уставот. Исто така, Уставот на Република Македонија не содржи ниту специјална ниту генерална законска резерва која би ги определила границите на остварувањето на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, поради што нејзината граница треба да се бара во севкупноста на Уставот и неговите определби имајќи ги при тоа во предвид меѓународните документи што се ратификувани во согласност со Уставот.

Ваквото високо ниво на гарантирање на слободата на мислата и нејзиното јавно изразување во Уставот на Република Македонија, интерпретирани во меѓународното право не може да важи неограничено. Заради обезбедување на заедничкиот живот, правниот поредок понекогаш мора да ја ограничи слободата на поединецот за да ја заштити слободата на другите, односно содржински да го ограничи нивното важење.

Во оваа смисла, во член 172 од Кривичниот законик е предидено кривичното дело клевета, каде во ставот 1 е пропишано дека тој што за друг изнесува или пронесува нешто неистинито што е штетно за неговата чест и углед, ќе се казни со парична казна.

Врз основа на напред наведеното, произлегува дека не е спорно дека прашањето на слободата на изразување и нејзиното ограничување или злоупотреба е мошне чувствително, а тоа особено кога таа слобода треба да се балансира со правото на приватноста, честа и угледот,

поради што тоа треба да се утврди во секој конкретен случај.

Во конкретниот случај, судовите преку донесените судски одлуки, го санкционирале изнесеното јавно мислење на барателот Јадранка Костова како мерка што ја сметале за неопходна за заштита на честа, угледот и авторитетот на друг граѓанин, бидејќи барателот, користејќи го правото на слобода на јавно изразување, загрозил заштитено право на друг граѓанин, во конкретниот случај на лицето Антонио Милошоски..

Оттука, потребно е да се направи анализа на осудата и санкцијата на Јадранка Костова за кривичното дело Клевета, за кое е осудена со правосилната пресуда, во насока на тоа дали изречената осуда и санкција претставува оправдано ограничување на нејзините слободи и права или пак тоа не е случај, односно дали судовите постигнале фер баланс помеѓу потребата за заштита на угледот и честа на оштетениот и слободата на изразување на подносителот на барањето во контекст на околностите на случајот.

Во конкретниот случај не е спорно дека обвинетата во предметниот наслов изнела невестина дека Здружението на возачи станало семејна фирма на приватниот тужител Антонио Милошоски. Тврдењето на обвинетата е невестинито бидејќи во јавноста изнела факти што во стварноста не постојат. Здружението на возачи никогаш не станало семејна фирма на приватниот тужител. Насловот на текстот објавен во неделникот „Фокус“ за кој се однесува тужбата за Клевета бил последица од серијалот 7-8 текстови кој обвинетата ги пишувала во „Фокус“ во последните две години, а станувало збор за еден истражувачки проект за појава во општеството која обвинетата ја нарекла вмроизација на Здружението за возачи почнувајќи од градовите Кичево, Кавадарци, Гостивар, Битола, Неготино, при што во сите овие здруженија на возачи се одвивало исто сценарио. Според судот изнесувањето на наведените квалификации за оштетениот во јавност ги оценил како невестинити и штетни за неговата чест и углед.

По спроведената постапка на одржаниот главен, јавен и усмен претрес во која биле сослушани двете страни, изгледаниот видео запис за рекламирањето на неделникот Фокус, читањето на серијалот на текстови од неделникот Фокус и тоа бр.795, 794, 761, 797, 744 и 722 барањето за директна средба од вработени кичевчани со претставникот на Европската комисија г-дин Ерван Фуере, извадокот од неделникот Фокус бр.821 издаден на 25 мај 2011 година од страна 18 до 23 - текстот „Како здружението на возачи стана семејна фирма на Антонио Милошоски и 8 извадоци од електронската пошта што ја примил приватниот тужител, судот ја осудил Јадранка Костова за виновна за кривично дело Клевета од член 172 став 2 прецизно опишано во првостепената и второстепената пресуда, при што Апелациониот суд ја преиначил висината на кривичната санкција имајќи предвид одредени олеснителни околности.

Во однос на одбраната на обвинетата изнесена пред првостепениот суд и во жалбената постапка дека предметниот наслов е метафора како изразно средство, дека немала намера да изнесува невиности за приватниот тужител со цел да го дискредитира во јавноста како нечесен човек, туку сакала да предизвика јавна дебата судот не ги прифатил. Метафората како изразно средство односно новинарска алатка како што тврди обвинетата, не и дава за право на истата под закрилата на користење на изразни средства да изнесува невиности штетни за честа и угледот на приватниот тужител. Судот, констатирал дека обвинетата кривичното дело „Клевета“ го сторила со умисла и тоа непосредно пред одржување на изборите со цел во јавноста да создаде негативна искривена слика за млад и успешен политичар како што е приватниот тужител кој е со чисто минато.

Со таквата изнесена невиност судот утврдил дека обвинетата ја дезинформирала јавноста со што ја повредила честа и угледот на приватниот тужител и кај него предизвикала повреда на честа и достоинството како граѓанин, но и како поранешен министер за надворешни работи, а сега пратеник во Собранието на Република Македонија.

Тргувајќи од сето наведено, Судот оцени дека судовите ги засновале своите одлуки на прифатлива оценка за релевантните факти и донеле пресуди со која е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, поради што сметаме дека наведените аргументи на основниот и апелациониот суд се прифатливи и дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со написот во “Фокус“..

Поради тоа Судот не може да се го прифати наводот во барањето дека кривичната санкција изречена со оспорените пресуди, претставувала ограничување на слободата на изразување на подносителот на барањето, затоа што таа слобода не е апсолутна, туку е ограничена со правото за заштита на достоинството и честа на секој граѓанин.

Имајќи го предвид претходно наведеното, Судот оцени дека првостепениот и второстепениот суд утврдувајќи ги сите правно релевантни факти и околности и донесувајќи ги нападнатите одлуки, постапиле во рамките на своите судски надлежности, поради што не може да стане збор за повреда на правото на слободата на јавно изразување на мислата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Бранко Наумоски и судиите Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Вера Маркова, д-р Гзиме Старова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски. (У.бр.138/2012)

III. СУДИР НА НАДЛЕЖНОСТ

III. CONFLICT OF COMPETENCE

ПРЕДМЕТЕН РЕГИСТЕР*

А

Автентично толкување на членот 9 точка 3 од Законот за денационализација	67;
Акти кои еднаш биле пред оценка на Судот	184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197;

Б

Барања за заштита на слободи и права	218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244;
--	--

Барање писмена изјава од производители на вино	30;
Буџет на општина Другово	119;

В

Вредност на спорот како услов за поднесување на ревизија	42;
Вонредни правни лекови во постапка за развод на брак	115;

Г

Глоба за прекршок (висина)	41;
----------------------------------	-----

Д

<u>Достава во управната постапка</u>	44;
--	-----

* Броевите се однесуваат на идентификацискиот број на одлуката/решиението, а не на У.бр. на предметот

Доброволно здравствено осигурување	108;
Доплатен билет за пречекорување на времето на паркирање	133;
Друштво за осигурување (основање)	25;
З	
Закон за вештачење	45;
Закон за вештачење - Поднесување на докази во постапката за издавање на лиценци за вештачење	46;
Закон за внатрешни работи	2;
Закон за гробишта и погребални услуги	140;
Закон за спречување на перење пари и други приноси од казниви дела и финансирање на тероризам	24;
Закон за виното – подзаконски акт за пријавување во Регистарот и бришење од регистарот на производители на вино	29;
Закон за домување – управување со стамбени згради	64;
Закон за Државниот пазарен инспекторат	141;
Закон за јавните службеници – статус на вработените во високообразовните дејности	33, 34;
Закон за парнична постапка (член 101 став 1, член 125-а, член 126-а и член 137 став 2)	47;
Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците	54;
Закон за парнична постапка – член 98 став 4 – содржина на поднесоците	56;
Закон за парнична постапка – содржина на поднесоците од адвокат (член 98 став 8), доставување (член 127 став 1 и 5 и член 136 став 1), повлекување на тужба поради нејавување на тужителот на подготвително рочиште и рочиште за главна расправа (член 277 став 1 и член 280 став 1)	58;
Закон за постапување со бесправно изградени објекти	72;
Закон за процена	130, 131;
Закон за работните односи	98;
Закон за определување дополнителен услов за вршење јавна функција	126, 127;
Запирање на постапката за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за индустриска зона „Запад“ Блок В, општина Кичево, број 07-1474/7 од 17 август 2005 година	

(„Службен гласник на општина Кичево,, број IV-1/2005 од 12 септември 2005 година), донесена од Совет на општина Кичево	69;
Запирање на постапката за оценување на уставноста на член 8 од Законот за градот Скопје	71;

И

Издвоено мислење на претседателот Бранко Наумоски	23;
Извршување на налози за извршување на трезорските сметки	53;
Информирање на странка која не се јавила на претходна покана од судот	40;
Исклучување од здружение	60;
Избирачко право на македонските државјани во странство ..	63;

Ј

Јавни набавки (постапка)	20;
--------------------------------	-----

К

Коморска маркичка	39;
Комунална такса за паркирање	124;
Конфискација на бесправно изграден недвижен имот	138;
Колективен договор на работниците во ЈП „Македонски шуми“	94;
Кривична постапка (привремено обезбедување на предмети)	43;
Кривична одговорност предвидена во посебен закон (Закон за данок на додадена вредност)	132;
Кривична одговорност на државата	136;

Л

Лична карта (рок на важење)	3;
Локална урбанистичка планска документација	80;

Н

Начин на водење на сметката на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување	107;
Надоместоци за јавна чистота, за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад и надоместок за одведување и третман на атмосферските води	125;
Надлежност на Управниот суд да ја реши управната работа	59;
Наградување на членовите на Прекршочната комисија и Комисијата за посредување согласно Законот за безбедност и здравје при работа	96;
Надоместок за превоз и исхрана	101;
Надоместок за користење на паркинг простор	121;
Надоместок за неискористен годишен одмор	102;
Ненадлежност	145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183;

О

Одговор на жалба против решение во парнична постапка	51;
Одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање	81;
Овластување за донесување на подзаконски акти во Агенцијата за електронски комуникации	90;
Овластување на Комисијата за заштита од дискриминација	135;
Ослободување од трошоци и судски такси	52;
Осудуваноста за кривични дела како услов да се биде член на Советот на Народната банка и за престанок на мандатот	14;
Остварување на правото на штрајк	103;
Остварување на правото на пензија на корисниците на воена пензија од поранешна СФРЈ	105;
Објавување на подзаконски пропис на веб страницата на Министерството за финансии	21;

Општите акти на Фондот како основ за прекршочната одговорност на здравствена установа	111;
Орган надлежен да врши процена	134;
Отплата на даночните долгови на рати	22;
П	
Права на активниот воен и цивилен персонал во врска со користење на службен стан	6;
Права по основ на невработеност	112;
Права на прогонуваните и затвораните за самобитноста на македонскиот народ и неговата државност	114;
Правни последици од осуда предвидени во Законот за ревизија	129;
Право на надоместок на плата и висина на надоместокот ...	113;
Приредување на лотариски и електронски игри од страна на државата	137;
Повластена паркинг карта	123;
Поднесување на изјава за остварени приходи при остварување на правата според Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување	110;
Постапка за донесување на ДУП	73, 74, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89;
Посебна заштита на синдикалниот претставник	95;
Понеповолно ретроактивно важење на роковите за стареност за прекршоците предвидени во Законот за јавната чистота	128;
Правилник за организацијата и управувањето со врвниот македонски домен МК	28;
Правилник за распоредување, класификација и разместување на осудените лица во казнено-поправните установи	50;
Правилник со Тарифа за користење на авторски музички дела	65;
Правна последица од осуда предвидена во Законот за супервизија на осигурувањето	18;
Правни последици од осуда предвидени во Законот за народната банка на Република Македонија	15;
Правни последици од осуда предвидени во Законот за супервизија на осигурување	16;
Право на воениот и цивилниот персонал на служба во	

Армијата за надоместок на трошоци за превоз	7;
Право на жалба против решение на градежниот инспектор ..	79;
Право на отпремнина за припадниците на активниот воен персонал поради пензионирање	1;
Право на користење на службен стан за цивилните и воените лица на служба во Армијата на Република Македонија	9;
Преминување на државната граница (услови)	8;
Право на здравствена заштита на воениот и цивилниот персонал во служба на Армијата и право на надоместок на трошоците за здравствени услуги	11;
Право на родителски додаток за дете	109;
Прекин на рокот на застареност со пренос на извршните предмети	57;
Прибирање податоци за етичките и моралните вредности на кандидатите за судии	37, 38;
Приватизација на градежно земјиште во државна сопственост	68;
Примена на Законот за даночната постапка на паричните казни и трошоците изречени во парничните, прекршочните, кривичните и управните постапки во корист на Република Македонија	13;
Престанок на учество во управните тела и професионалните клубови и губење на материјален надоместок на спортист поради осуда за кривично дело	139;
Процесни пречки за одлучување	198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217;
Промена на основицата на инвалидска пензија	106;

Р

Работа подолга од полното работно време, прекувремена работа и распоред на работното време	97;
Разрешување на член на Прекршочна комисија на Агенцијата за супервизија на осигурувањето поради сторено кривично дело	12;
Регистарски таблици на возилата (форма и содржина)	4;
Регистарски таблици (употреба на латинично писмо)	5;

Решенија за запирање на постпката142, 143, 144;

С

Субјекти кои стопанисуваат со шумите 27;

Статус на вработените во казнено-поправните
и воспитно-поправните установи 36;

Стечаен управник31;

Сојузот на борците од НОБ (членување)61;

Судска надлежност за забрана на штрајк и
отстранување од работа99;

Статут на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ..116;

Т

Тајност на седниците на Државната комисија за
одлучување во управна постапка32;

Трошоци на државното правобранителство
во судските постапки48;

Трошоци во постапката по управните спорови49;

У

Упатство за начинот на постапување во работата на
министерствата за вклучување на засегнатите страни
во постапката за изготвување закони55;

Урбанистичко планирање надвор од територијата
на својата општина70;

Урбанистички план за градот Охрид 118;

Уредување на прашањето за стекнување и испитување на
стручната подготвеност за вршење работи на застапување
во осигурувањето со подзаконски акт17;

Уредување на изборниот систем62;

Уредување на односите по донесувањето на
интервентна одлука на Судот77;

Уредување права со колективен договор100;

Уредба за директни плаќања за 2011 година26;

Услови што треба да ги исполнува лицето –
раководител на автошкола10;

Услови за вработување во секторот за обезбедување

на казнено-поправните и воспитно-поправните установи	35;
Услови за вршење на јавен железнички превоз на патници и стока	92;
Услови за добивање лиценца за превоз во патниот сообраќај	93;
Утврдување на пензиската основа	104;
Учебници во основно и средно образование	117;
Утврдување на цена за собирање и транспортирање на комунален отпад	120;

Ф

Фискални сметки	19;
Физичка делба на градежно земјиште	66;
Финансиски план на Агенцијата за електронски комуникации	91;

Ц

Цена за паркирање и услови и начин за користење на јавните паркиралишта	122;
---	------

ALPHABETICAL INDEX**

A

<i>Acts that have already been assessed by the Court</i>	184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197;
<i>Additional payment for a ticket for overstepping parking time</i>	133;
<i>Application of the Law on Tax Procedure to fines and costs pronounced in civil, minor offence, criminal and administrative procedures in favour of the Republic of Macedonia</i>	13;
<i>Amount of a fine for a minor offence</i>	41;
<i>An answer to an appeal against a resolution in civil proceedings</i>	51;
<i>Authentic interpretation of Article 9 item 3 of the Law on Denationalisation</i>	67;
<i>An authority competent for assessment</i>	134;
<i>Authorisation for the adoption of regulations in the Agency for Electronic Communications</i>	90;
<i>Authorisation of the Commission for Protection against Discrimination</i>	135;

B

<i>Bankruptcy administrator</i>	31;
<i>Budget of Drugovo Municipality</i>	119;

C

<i>Chamber stamp</i>	39;
<i>Change of the base of the disability pension</i>	106;
<i>Civil proceedings Act - article 101 paragraph 1, Article 125-a, Article 126-a and Article 137</i>	

** Drafted according to the ID number of the decision/resolution of the Court

<i>paragraph 2</i>	47;
<i>Civil Proceedings Act – content of submissions</i>	54;
<i>Civil Proceedings Act – Article 98 paragraph 4 – content of submissions</i>	56;
<i>Civil Proceedings Act – content of the submissions by a lawyer (Article 98 paragraph 8), submission (Article 127 paragraphs 1 and 5 and Article 136 paragraph 1), withdrawal of a lawsuit on grounds of failure on the part of the plaintiff to appear for the preparatory hearing and the main hearing (Article 277 paragraph 1 and Article 280 paragraph 1)</i>	58;
<i>Competence of the Administrative Court to decide on the administrative matter</i>	59;
<i>Conditions to be met by the manager of a driving school</i>	10;
<i>Conditions for the performance of public railway transportation of passengers and goods</i>	92;
<i>Conditions for being granted a licence for transportation in road traffic</i>	93;
<i>Confiscation of an unlawfully constructed immovable property</i>	138;
<i>Conviction for criminal offences as a condition to be a member of the Council of the National Bank and for termination of a mandate</i>	14;
<i>Conditions for employment in the sector for security of penitentiary and correctional institutions</i>	35;
<i>Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges</i>	37;
<i>Collection of data about the ethical and moral values of the candidates for judges</i>	38;
<i>Collective agreement of the workers in the Public Enterprise “Macedonian Forests”</i>	94;
<i>Costs of the Attorney-General’s Office in court procedures</i>	48;
<i>Costs in the procedure on administrative disputes</i>	49;
<i>Court jurisdiction for prohibition of strike and removal from work</i>	99;
<i>Criminal liability of the state</i>	136;
<i>Criminal procedure (temporary securing of items)</i>	44;
<i>Criminal liability envisaged in a special law (Law on Value-Added Tax)</i>	132;

D

Determination of the pension base104;
**Determination of the amount of the cost for collection
and transport of public utilities waste120;**
**Discharge of a member of a Misdemeanor Commission
of the Agency for Insurance Supervision owing to
a committed criminal offence12;**

E

Exemption from costs and court duties52;
Execution of orders for execution of the treasury accounts53;
Exercise of the right to strike103;
**Exercise of the right to pension of the users of
a military pension from the former SFRY105;**
Expulsion from association60;
Extraordinary remedies in a divorce procedure115;

F

**Fees for public cleanliness, collection, transport and
deposit of public utilities waste and fee for taking
away and treating atmospheric waters125;**
Fiscal bills19;
Financial plan of the Agency for Electronic Communications91;

G

**General acts of the Fund as a ground for a minor
offence liability of a health institution111;**

I

Identity card (term of validity)3;
**Incompetence145, 146, 147, 148, 149, 150, 151,
152, 153, 154, 155, 156, 157, 158,
159, 160, 161, 162, 163, 164, 165,
166, 167, 168, 169, 170, 171, 172,**

173, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
180, 181, 182, 183;

Insurance company (founding)25;
*Instruction about the manner of action in the work
of the ministries for inclusion of the parties
concerned in the procedure for drafting laws*55;
*Interruption of the deadline for statute of limitations
by transfer of enforcement cases*57;

L

Law on Assessment 130, 131;
Law on Cemetery and Burial Services 140;
Law on Internal Affairs2;
Law on Dealing with Unlawfully Built Facilities72;
*Law on the Determination of an Additional Condition
for the Performance of a Public Office* 126, 127;
Law on Forensic Expertise45;
*Law on Forensic Expertise – Submission of evidence
in the procedure for issuing licences for forensic expertise*46;
Law on Housing – administering apartment houses64;
*Law on Prevention of Laundering Money and
Other Proceeds from Punishable Offences and
Terrorism Financing*24;
*Law on Public Servants – status of the employees
and institutions from the field of culture*33;
*Law on Public Servants – the status of the employees
in the higher educational activities*34;
Law on State Market Inspectorate 141;
*Law on the Wine – a regulation for registration in the
registry and removal from the registry of wine producers*29;
Law on Working Relations98;
Licence plates of vehicles (form and content)4;
Licence plates (use of latin alphabet)5;
*Legal consequences from a conviction envisaged
in the Law on the National Bank of the Republic
of Macedonia* 15;
*Legal consequences from a conviction envisaged
in the Law on Audit* 129;

*Legal consequences from a conviction envisaged
in the Law on Insurance Supervision16;*
*Legal consequence from a conviction envisaged
in the Law on Insurance Supervision 18;*

M

*Manner of keeping the account of the Agency for
Supervision of Capital Funded Pension Insurance107;*
*More unfavourable retroactive validity of the deadlines
for statute of limitations for minor offences envisaged
in the Law on Public Cleanliness128;*

N

*Notification about meeting the conditions
to cross national border8;*
*Notification of a party that has failed to answer
preliminary summons from the court40;*

O

Organisation of lottery and electronic games by the state 137;

P

*Parking cost and conditions and manner of
usage of public parking lots122;*
Parking public utility fee124;
Payment of tax debts in installments22;
Physical division of construction land66;
Procedure for public procurements20;
Posting a regulation on the website of the Ministry of Finance ..21;
Privatisation of state-owned construction land68;
*Process obstacles for decision-making 198, 199, 200, 201, 202,
203, 204, 205, 206, 207,
208, 209, 210, 211, 212,
213, 214, 215, 216, 217;*

**Procedure for adoption of a Detailed
Urban Plan73, 74, 75, 76, 78, 82, 83,
84, 85, 86, 87, 88, 89;**

R

**Right to severance pay for the members of the active
military personnel on grounds of retirement1;**

**Rights of active military and civilian personnel
regarding the use of a service apartment6;
Rights on ground of unemployment 112;
Right to remuneration of salary and amount
of the remuneration 113;
Right to children's allowance 109;
Right of the military and civilian personnel serving
in the Army to compensation of transportation costs7;
Right of civilian and military officers serving in the Army
of the Republic of Macedonia to use a service apartment9;
Right of military and civilian personnel serving in the
Army to health care and to compensation of the costs
for health services 11;
Rights of those persecuted and incarcerated for the
originality of the Macedonian people and its statehood 114;
Reduced parking ticket 123;
Regulation of the electoral system62;
Regulation for direct payments for 201126;
Regulation of rights with a collective agreement 100;
Remuneration for transportation and food 101;
Remuneration for unused annual leave102;
Remuneration for usage of parking space121;
Requesting a written declaration from wine producers30;
Resolutions for suspension of the procedure 142, 143, 144;
Reward for the members of the Misdemeanor
Commission and the Mediation Commission pursuant
to the Law on Safety and Health on the Job96;
(A) Rulebook for the Organisation and Management
with the Supreme Macedonian Domain MK28
Rulebook for disposal, classification and displacement
of sentenced persons in penitentiaries50;
Rulebook with a Tariff for the use of copyright
music pieces of work65;**

S

<i>Separate opinion of the President Branko Naumoski</i>	23;
<i>Secrecy of the sessions of the State Commission for Decision-Making in an Administrative Procedure</i>	32;
<i>Serve in an administrative procedure</i>	44;
<i>Schoolbooks in primary and secondary education</i>	117;
<i>Special protection of the trade union representative</i>	95;
<i>Subjects managing forests</i>	27;
<i>Submitting a declaration for gained incomes in the exercise of the rights under the Law on Contributions of compulsory social insurance</i>	110;
<i>Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality and legality of the Decision on the adoption of a Detailed Urban Plan for the industrial zone “West” Block B, Kichevo Municipality, no.07-1474/7 of 17 August 2005 (“Official Journal of the Kichevo Municipality”, no.IV-1/2005 of 12 September 2005), taken by the Council of Kichevo Municipality</i>	69;
<i>Suspension of the procedure for the appraisal of the constitutionality of Article 8 of the Law on the City of Skopje</i>	71;
<i>Status of the employees in penitentiary and correctional institutions</i>	36;
<i>Statute of the “Ss. Cyril and Methodius” University in Skopje</i> ..	116;

T

<i>The regulation of the issue of acquiring and testing professional readiness for the performance of tasks of insurance representation with a bylaw</i>	17;
<i>Termination of participation in the administrative bodies and professional clubs and loss of material remuneration of an athlete on grounds of a criminal conviction</i>	139;

U

<i>Union of Fighters from the National Liberation War (membership)</i>	61;
<i>Urban planning outside the territory of one’s municipality</i>	70;
<i>Urban plan for the City of Ohrid</i>	118;

V

**Value of the dispute as a condition to lodge
an appeal on points of law..... 42;**
Voluntary health insurance108;
Voting right of Macedonian citizens abroad63;

W

**Work longer than the full working hours, overtime work
and timetable of the working hours97;**

